Ruben. Sy. le. Undecī filij iacob qui cum eo in egyptū ingreſſi ſunt: imo duodecim addito ioſeph apoſtolos ſignificant q̄bus verus iacob ait: Sicut miſit me pater: et ego mitto vos in mundum. ¶ Ca. I

Erant igit̄ ⁊c̄. Septuaginta aīe. i. ſeptuaginta diſcipuli cū iacob. i. xp̄o ingrediuntur in egyptū. i. mūdū miſſi. ſ. ad p̄dicādū.

Aliter. lxx. anime egyptū īgreſſe: myſtice in numero remiſſionis accipiunt̄ vt huic. ſ. ſeculo qḋ p̄ egyptū figurat̄ poſt tanta pctā detur remiſſio pctōꝝ.

b Quo moꝛtuo ⁊c̄. Iſid. Sic poſtq̄ꝫ verus ioſeph ꝓ oībus guſtauit moꝛtē ⁊ deſtruxit eū qui moꝛtis īperiū hēbat

Job.12.d multiplicatus eſt ppl's fideliū. niſi eīm in terra granū moꝛtuū fuiſſet: ſolū mā

Moꝛali. ſiſſet. Oꝛige. moꝛ. Si moꝛiat̄ in te ioſeph. i. ſi moꝛtificationē xp̄i in te ſuſcipias: ⁊ moꝛtifices mēbꝛa tua peccato: multiplicant̄ in te filij iſrael: ſenſus. ſ. boni et ſpūales. Si eīm ſenſus carnis moꝛtificent̄: ſenſus aīe creſcunt. ⁊ moꝛientibus in te vitijs: v̄tutes augent̄ et terra te multiplicat in opib⁹ bonis: que p̄ officiū coꝛpis miniſtrant̄. Paulū multiplicauerat terra qui dicebat: p̄manere aūt in carne magis neceſſariū eſt ꝓpter vos. Dū. n. manet in terra. i. in carne ſua: multiplicat̄ credendo eccleſia acquirendo populū deo et ab hieruſalē vſq̄ ad illiricum euangeliū pꝛedicando.

Allego. c Surrexit in terra. Oꝛige. All. Hic eſt diabolus: q̄ dixit in coꝛde ſuo nō ē de⁹: qui gēti ſue. i. apoſtatis āgel' dic̄: Ecce popul⁹ filioꝝ iſrael ⁊c̄. Loꝛū. ſ. q̄ poſſunt mente deū videre: potētioꝛ eſt nobis. Uenite oppꝛimam⁹ eū ſapiēter Sentit diabol⁹ q꞉ magn⁹ ſit populus iſrael: ⁊ foꝛtioꝛ ip̄o: q꞉ ſepe congreſſus eſt: ſepe ſupat̄. Scit iacob luctatū eſſe ⁊ adiutoꝛio angeli obtinuiſſe ꝯ aduerſariū ⁊ īualuiſſe cū deo. Alioꝝ q̄ꝫ ſctōrū luctas ſenſit: ſpūalia certamia ptulit: timet ne q̄n eueniat bellū ⁊ ꝯſentiant aduerſarijs ei⁹: et deuictis eis: diſcedāt de terra ſua. Uidet̄ mihi ex his q̄ p̄triarchis ⁊ ꝓphetis de aduētu xp̄i indicata fuerant: q꞉ ſentit ventuꝝ qui exuat p̄ncipat⁹ eius ⁊ p̄tātes: ⁊ cum fiducia triūphet eos: ⁊ affligat in ligno cruc̄. In chꝛonicis Euſebij ⁊ hieronymi legim⁹: ꝙ p⁹ īgreſſum ioſeph ī egyptū: p̄mus amoſis regnauit ānis. xxv poſt eū nebꝛon annis. xiij. De hic amenophis ānis. xxi. poſt hunc mephꝛes annis. xij. poſt quem miſphar metuſis annis. xxxvj. Deinde tithinoſis. viij. p⁹ eū a emenophis. xxxi. ſub quo amrā genuit moyſen: cū eſſet annoꝝ ſeptuaginta. Oēs reges egyptioꝛum: pharaones pꝛius appellabant̄: ſic̄ nunc ptholemei ⁊ arſacide reges pſaꝝ: ceſares auguſti romanoꝝ habebant tū pꝛopꝛia vocabula ſic̄ ille ſub q̄ ioſeph in egypto fuit mephꝛes vocatus fuit a q̄ vſq̄ ad cenchꝛē qui filios iſrael afflixit: ⁊ ī mari rubꝛo perijt: multi pharaones fuerunt.

Moꝛali. ¶ Oꝛige. Moꝛal̄r. Pꝛimū requirere volo q̄s eſt rex in egypto qui ſcit ioſeph et qui neſcit. Dū. n. ille regnaret qui ſciebat ioſeph: nō dicunt̄ afflicti filij iſrael: neq̄ in luto et latere ꝯſumpti: neq̄ maſculi eoꝝ necati et femine viuificate: ſed cū cepit regnare qui nō nouerat ioſeph Si dn̄s regit nos ⁊ ſenſus mentis vel aīe nr̄e illuminat̄ a deo: memorās xp̄m reſurrexiſſe a moꝛtuis ī egypto. i. ī carne noſtra ſpūs nr̄ regnū cū iuſticia tenet: et filios iſrl̄. i. ſenſus rationabiles: vel v̄tutes in luto ⁊ latere non cōſumit: nec curis terrenis atterit. Si hoꝝ memoꝛiā ſenſus nr̄ p̄diderit xp̄m neſcierit: tūc ſapientia carnis que eſt inimica deo ſuccedit in regnū. Alloq̄tur gentē ſuā. i. coꝛpeas voluptates ⁊ vicioꝝ ducib⁹ ad ꝯſiliuꝫ vocatis: deliberat cōtra filios iſrael quō circūueniant̄: oppꝛimant̄ luto: et latere affligant̄: mares exponāt: feminas alant: edificent ciuitates egypti et ciuitates munitas. Nec putādū ē

diuinos li

Incipit liber Heelleſmoth: quē nos Exodi dicimus. ¶ Ca. I

a† Hec ſunt nomina filioꝝ iſrael:
ſ. q̄ noīa ſcripta ſunt in celo.
ſ. deū videntium
a ſ. Secūdum illud: In inocētia mea ingreſſus ſū ⁊c̄. b ſ. Mundus. c ſ. Chꝛiſto duce qui in tenebꝛis egypti ſerōs illūinat. vn̄ dn̄s illumīatio mea ⁊ ſal⁹ mea. q. ⁊. ⁊c̄

q̄ igreſſi ſunt egyptum cū iacob.
ſ. imitatoꝛibus vel familia actuum vel cogitationum vel virtutum.

Singuli cum domibus ſuis in b
a ſ. per duodecim filios iacob. xij. apoſtoli d̄ſignātur. b ſ. viſionis fili⁹. c ſ. auditio. d ſ. addictus

a troierunt. Ruben: ſymeon: leui:
a ſ. cōfeſſio. b ſ. merces. c ſ. Habitaculū foꝛtitudinis. d ſ. filius dextre.

iudas: iſachar: zabulon et beniamin: dan ⁊ neptalim: gad ⁊ aſer.
a ſ. iudicium. b ſ. cōuerſio vel cōparatio. c ſ. in ꝓcinctu vel felicitas. d ſ. Beatus.

Erant igitur omnes anime eoꝛū c
ſ. vel que. ſ. diſcipuli. ſ. Chꝛiſtus.

qui egreſſi ſunt de femoꝛe iacob
a ſ. vnde in mundo erat et mundus per ſeipſum factus eſt: ⁊ ſui eum non cognouerunt.

ſeptuagintaq̄nq̄. Ioſeph autem d
a ſ. in mundo. b ſ. in cruce.

b in egypto erat. Quo moꝛtuo et
a ſ. Martyribus pꝛimis.

vniuerſis fratribus eius omniq̄
a ſ. imitatoꝛibus. b ſ. quia moꝛtuum granum frumenti multum affert.

cognatione ſua filij iſrael creue- e†
runt et quaſi germinantes mul- f
tiplicati ſunt: ac roboꝛati nimis g
a ſ. Latitudinē mundi. b ſ. Sapia carnis.

c impleuerunt terram. Surrexit in h

¶ Poſtilla ſuper Exodum incipit. ¶ Ca. I

Secūdū ꝙ dicit Iſid. v. li. Ethymo. Lex eſt nullo p̄uato cōmodo: ſed ꝓ cōi vtilitate oīm conſcripta. Ex quo p̄ꝫ ꝙ illud qḋ imponit̄ aliquib⁹ pſonis ſingularibus nō hꝫ ꝓpꝛie rationē legis: ſꝫ illḋ qḋ īponit̄ cōitati et ꝓ bono cōi. ex q̄ p̄ꝫ ꝙ datio legis p̄ſupponit adunationē plebis: ⁊ iō poſtq̄ꝫ moyſes deſcripſit in Gen̄. electionē fidelis populi: fideles ab infidelib⁹ ſepando: vt patuit in ꝓceſſu illi⁹ libꝛi: h̄ ꝯſ̄r deſcribit dationem legis diuine: iſti populo ſub fide vni us dei adunato: ⁊ q꞉ ex illo populo xp̄s erat naſcitur⁹ ſ̄m carnē qui eſt ſanctuſſanctoꝛuꝫ vt dicitur Dan̄. ix. ideo ille populus debuit ſpēali ſanctitate pollere: et iō data eſt ei lex diuina ad xp̄m diſpoſitiua ſ̄m ꝙ dicit̄ Pſ. cxlvij. Nō fecit taliter oī natio ni: ⁊ iudicia ſua nō manifeſtauit eis. et ad Rom̄. iij. Quid ḡ ampli⁹ iudō aut que vtilitas circūciſionis? Multum quidem p̄ oēm modū: p̄mū q̄dē q꞉ credita ſunt eis eloquia dei. Data eſt aūt lex dupliciter. p̄mo in quodam genenerali q̄ꝫtū ad p̄cepta oꝛdinantia ad deū ⁊ ad ꝓximū: et ſic data eſt in h̄ libꝛo. ſcḋo magis explicando in ſpēali: ⁊ ſic data eſt in alijs duob⁹ libꝛis ſequentib⁹. In hoc ergo libꝛo ſic ꝓcedit̄: ꝙ p̄mo deſcribit̄ fidelis populi liberatio de ſeruitute egypti: ſcḋo legis datio in mōte ſynai. xix. ca. ¶ Circa p̄mū ꝯſiderāduꝫ ꝙ q꞉ ſic̄ dictū eſt in p̄ma pte hui⁹ libꝛi determinatur de exitu populi de egypto: iō iſte liber noīat̄ grece Exodus: qḋ eſt exitus latic̄: ſic̄ ⁊ liber p̄cedens d̄r Geneſis grece: qḋ eſt generatio latine: q꞉ in p̄ncipio tractat̄ de generatione creature: accipiendo large generationē ꝓ creatione ⁊ foꝛmatione: vn̄ ibidē. ij. ca. q̄ſi p̄ recapitulatione d̄r: Iſte ſunt generationes celi ⁊ terre q̄ndo create ſunt ⁊c̄. Hic lib̄ hebꝛaice vocat̄ helleſmoth. i. hec nomīa: q꞉ q̄nq̄ libꝛi moyſi nominant̄ apḋ hebꝛeos p̄ vocabula q̄ ſunt in p̄ncipio libꝛoꝝ: ⁊ liber auteꝫ iſte ſic incipit: a Hec ſunt nomina filioꝝ iſrael ⁊c̄. In p̄ma igit̄ parte vbi agit̄ de exitu filioꝛuꝫ iſrael de egypto: moyſes p̄mo cōtinuat dicta in p̄cedenti libꝛo dicendis: ī iſto ſecundo exequitur ꝓpoſitū. ibi: Surrexit interea. Circa p̄mū ſciendū ꝙ Gen̄. xlvj. vbi agit̄ de deſcēſu iacob in egyptū: noīa eoꝝ q̄ cū eo deſcēderunt ibi ſunt exp̄ſſa in p̄ticulari: ſꝫ hic p̄ modū cuiuſdā recapitulationis ꝓpter cōtinuationē p̄dictā exp̄munt̄ tm̄ ī particulari noīa iacob et filioꝝ ei⁹ et alioꝝ tm̄ in generali. cum d̄r: b Singuli cū domib⁹ ſuis. i. cū familijs ſuis ītroiert. c Erant igit̄ ⁊c̄. In hebꝛeo h̄r ſeptuaginta. Qualiter aūt iſte numerus varic̄t in plurib⁹ ſcripture locis: ⁊ cōcoꝛdantia apparentis diſſonantie dicta eſt ſup ca. xlvj. Gen̄. d Ioſeph aūt ⁊c̄. iſtud d̄r q꞉ q̄ꝫdiu vixit: bn̄ fuit filijs iſrl̄ in egypto: et poſt moꝛtē eius q̄ꝫdiu fuit memoꝛia de beneficijs eius. e Filij iſrael creuerunt. dicūt hebꝛei ꝙ mulieres hebꝛee in q̄libet ptu pariebant plures pueros: et aliq̄n vſq̄ ad q̄ttuoꝛ: aliq̄n vſq̄ ad ſex. iō d̄r: f Et q̄ſi ⁊c̄. ſic̄ per germinationē vnius grani naſcunt̄ ſil̄ multa grana. g Ac roboꝛati ⁊c̄. hoc dicitur ad cōtinuandum reſpectu ſequentiū: q꞉ talis multiplicatio fuit occaſio affligendi p̄p̄lm vt poſtea d̄r: h Surrexit. Hic moyſes exequit̄ ꝓpoſituꝫ de populi liberatione. et pꝛimo deſcribit̄ afflictio iſrl̄. ſcḋo ꝓuiſio ducis liberantis ca. ij. tertio afflictio regis ca. v. et q̄rto eductio plebis ca. xij. circa mediū ca. Uocatiſq̄ moyſes ⁊ aaron. Adhuc p̄mittit̄ afflictiōis cā. ſcḋo afflictio ipa ibi: Pꝛepoſui

Right margin: A · † Gen̄. 46. b · B

diuinos libꝛos egyptioꝝ geſta narrare ſine cā: ſꝫ q̄ ſcp̄ta ſunt ad nr̄am
Roñ.15.a doctrinā ſcp̄ta ſunt: vt q̄ hec audis ſi foꝛſitā baptiçat⁹ es ⁊ annumera/
tus inter filios iſrael: et ſuſcepiſti in te dn̄m regem: et poſt hec volueris
declinare ⁊ opa ſeculi agere: act⁹ terre et lutea explere miniſteria: ſcias
qꝛ ſurrexit in te rex alius q̄ neſcit ioſeph: rex egypti: ipe te cogit ad opa
ſua ⁊ laterē opari et lutū: ipe ſup appoſitis ma/
giſtris ⁊ cōpulſoꝛibus ad opa terrena flagellis
agit: vt edifices illi ciuitates: p ſeculū diſcurre/
re facit: mariſ ⁊ terre elementa ꝓ cupiditate tur
B bare: foꝝ litib⁹ pulſare: ⁊ ꝓ exiguo terre ceſpite
ꝓpinquos iurgijs fatigare: caſtitati īſidiari: de
cipere innocētiā domi feda: foꝛis crudelia. ītra
conſciam flagitioſa cōmittere: in hmōi ſcito te re
gi egypti militare: qđ eſt mundi huius ſpū agi.
Allego. a Prepoſuit itaqꝫ eis m. ⁊c. Oꝛige. Alſ. Dia/
bolus cōuocata gente ſua: opp̄mere cupit ratio
nabilē ſenſum: q̄ nunc figuraliter đr iſrael: p̄fi
cit mgr̄os operum: qui cogant eos diſcere opa
Pſ̄.105. carnis: ſm illud: Cōmixti ſunt inter gētes: ⁊ di/
dicerunt opa eoꝛum. Docet edificare ciuitates
pharaoni: phiton que ſignificat os defectionis
vel abyſſi: ⁊ rameſſes q̄ ē cōmotio tinee: ⁊ on. i.
heliopolis que đr ciuitas ſolis: deficit os eum
mendacium loquiť a veritate et ꝓbationib⁹. Il
le ab initio mēdax fuit: ⁊ iō tales ciuitates vult
ſibi edificari: os abyſſi: qꝛ abyſſus pditiōis ei⁹
eſt locus. Alia eius ciuitas eſt commotio tinee.
Mat.6.c Qui eñ eū ſeq̄ť ibi theſaurizat vbi tinea demo
liť et fures ñ ef. nec fu. Ciuitatē q̄ꝫ ſolis edificat
falſo noīe: qꝛ trāſfigurat ſe in angeluꝫ lucis. In
his occupat mētes q̄ facte ſunt vt videant deū.
Pꝛoſpicit tñ īminere ſibi bella et matuꝝ gētis
ſue exitiū. Iđo dicit gens iſrael valet ſuper nos
vtinā ⁊ nos ſentiat valere ſup ſe vt. ſ. cogitatio/
nes ⁊ concupiſcentias malas q̄s īmittit ñ ſuſci/
piā: ſꝫ iacula ignita ſcuto fidei repellā: ⁊ in om̄i/
Mat.4.b bus q̄ ſuggeſſerit dicā. Uade retro ſathanas.
Deuť.6.c Scp̄tū eſt eñ: Dn̄m deū tuū adoꝛabis: ⁊ illi ſoli
ſeruies. Sꝫ et hoc qđ dicit ne foꝛte accidat nob
bellū ⁊ ɔſentiant hi cū aduerſarijs nr̄is. ex pro
pheticis vocibus p̄uidet ſibi ventuꝝ bellum: et
derelinquendū ſe a filijs iſrľ: ⁊ ꝙ cōſentiant ad
uerſario ei⁹: ⁊ adijciant ad dn̄m: ħ eſt qđ Hiere
Hieř.17.b mias ait: Clamauit pdix cōgregauit q̄ nō pepit
L fecit diuitias nō cū iudicio: in dimidio dieꝝ ei⁹
derelinquēt eū: et in nouiſſimis ſuis erit ſtultus
Intelligit ḡ pdicē ſe q̄ nō pepit ɔgregaſſe et qđ
hi q̄s ſine iudicio ɔgregauit relinquent eū: ⁊ ſe
quenť xp̄m qui genuit. Ipe ſtult⁹ remanebit eū
ad factoꝛē ſuū ⁊ parentē vniuerſa creatura cōfu
gerit: iō indignať dicens: Ne expugnātes nos
exeāt de terra nr̄a. Nō vult nos exire de ťra ſua
vt ſp poꝛtem⁹ imaginē terreni ne eo relicto fugi
amus ad eū q̄ p̄pauit regnū celoꝝ: relinquētes
imaginē terreni ⁊ ſuſcipientes imaginē celeſtis
Iō ſtatuit mgr̄os opeꝝ q̄ artes ſuas doceant: et
noſ artificeſ malitie faciāt ⁊ qꝛ ſūt mlti mgr̄i ma
licie q̄s p̄fecit pharao qui impant exigūt extoꝛ/
quent terrena opa. Ideo xp̄o veniente fecit alios doctoꝛes cōtra illos
pugnantes: qui ſubijcientes oēs p̀ncipat⁹ eoꝝ: ptātes ⁊ ꝟtutes defen/
dant a violentia filios iſrael: et doceant iſraelitica opa ⁊ mente videre
deū: relinquere opa pharaonis: exire de terra egypti: egyptios moꝛes
⁊ totū veterē hoīem cū actibus ſuis exuere et induere nouū q̄ ſm deuꝫ
Allego. creatus eſt. Iſiđ. Alſ. Iſrael populū xp̄ianū. pharao ꝣabulum ſignifi
cat: qui luti ⁊ lateris īponit grauiſſimū iugū: ſuitutē. ſ. terreni ⁊ lutulē/
ti opis admixtis paleis. i. leuib⁹ ⁊ irrōnabilib⁹ factĭ: vt oīb⁹ onere pec/
catoꝝ opp̄ſſis: nemo ſit qui regnū ei⁹ diſpdat aut vincat.
Allego. b Dixit aūt rex ⁊c. Oꝛige. Alſ. Hec nō ſolū in mūdo qui egypt⁹ ſpūa
liter đr: ſed in vnoquoqꝫ nr̄m dep̄hendim⁹. Princeps huius mūdi non
vult viuificari maſculos ſed feminas. In femia caro ⁊ affectus carnis
deſignať: vir aūt rōnabilis eſt ſenſus: et intellectualis eſt ſpūs: qui po
teſt celeſtia cap̄e: deū ītelligere: q̄ ſurſum ſunt querere: hunc odit prin/
ceps egypti: ⁊ necari cupit: cupit aūt que carnis ſunt viuere: ⁊ que ad
materiā ptinent coꝛpalē: hec nō ſolū viuere: ſꝫ augeri et excoli. Uult. n.
vt oēs carnalia ſapiāt: tpalia ⁊ q̄ ſūt ſup terrā q̄rāt: nemo leuet ad celū
oclos: nemo req̄rat vñ huc venerit: nemo patriā padiſum recoꝛdeť. Cū
ḡ videris hoīes ī voluptatib⁹ vitā ducere: luxu ſluitare cōuiuijs ⁊ im
pudicijs operam dare: ſcito qꝛ ī his rex egypti maſculos necat: ⁊ viuifi
cat femi/

a ſ diabol⁹ q̄ ē rex ſup oēs filios ſuperbie.
terea rex nouus ſuper egyptum
a ſ dixit īſipiēs ī coꝛde ſuo nō ē de⁹. b ſ xp̄m.
qui ignoꝛabat ioſeph. Et ait ad a
a ſ Apoſtatas āgelos. ſ Coꝛpoꝛeas voluptates
populum ſuum: Ecce populus b
ſ Sanctoꝛum deum videntium
filioꝝ iſrael multus ⁊ foꝛtioꝛ no/ c
a ſ Sapiētia. ſ. carnis q̄ ē inimica deo. b ſ Coꝛ/
poꝛaliter vel ſpūaliter.
bis eſt. Uenite ſapiēnter oppri/
ſ numero vel merito.
mamus eum: ne foꝛte multiplice d e
a ſ xp̄i ⁊ militie eius.
tur: et ſi ingruerit cōtra nos bel/
a ſ Ne. ſ xp̄o ⁊ angelis ſuis vel diſcipulis
lum: addatur inimicis noſtris:
a ſ Exuens imaginem terreni hoīs: vñ egredere
de terra ⁊ de cognatione tua.
expugnatiſqꝫ nobis egrediatur f
a ſ demones diuerſoꝝ vicioꝝ artifices.
a de terra. Prepoſuit itaqꝫ eis ma g
ſ vt pncipalia vitia. a ſ Terrenoꝝ.
giſtros operum vt affligerēt eos h
a ſ coꝛpis vel aīe. b ſ in quibus ſeruiant
oneribus. Edificauerūtqꝫ vrbes i
diabolo. a ſ diſſipatoꝛi: vel malleo vniuerſe terre
b ſ os defectionis vel abyſſi.
tabernaculoꝝ pharaoni phiton
a ſ cōmotionem tinee vel malitiam detinentem.
b ſ cum diabolus chꝛiſtum et chꝛiſtianos occidit
numerus fideliū creuit: vñ cū eñ. infirmioꝛ tunc
foꝛtioꝛ ſum. Et virt⁹ in infirmitate pficitur.
et rameſſes. Quantoqꝫ oppꝛime k
bant eos tanto magis multipli/
cabanť ⁊ creſcebant. Oderantqꝫ l
a ſ Sanctos deum videntes. b ſ mundani.
filios iſrael egyptij: et affligebāt m
illudentes eis et inuidētes: atqꝫ n
ad amaritudinē pducebant vitā
ſ Lutulentis. ſ. et terrenis.
eoꝛum operibus duris luti ⁊ late
ris: omīqꝫ famulatu quo in terre
b operib⁹ pꝛemebantur. Dixit aūt o

ibi. Prepoſuit itaqꝫ. Cā aūt vna afflictionis ppl̄i
iſrael fuit mutatio regni: qđ fuit trāſlatum ad aliā
domū: vt dicit Ioſeph⁹: et hoc notať cum đr: Sur
rexit interea rex nou⁹ ſup egyptū: ⁊ in talib⁹ muta
tionib⁹ freq̄nť ɔtingit ꝙ illi qui pri⁹ erant dilecti ī
regno fiunt odioſi.
a Qui igrabant opa Io
ſeph ꝓpter dictā mutatio/
nē vel tpis longitudinem.
Cā alia afflictionis populi
fuit inuidia egyptioꝝ ɔ̄ fili
os iſrael eo ꝙ egyptij luxu
rioſi erāt ⁊ inoꝛdinate viuē
tes: ⁊ ex hoc fiebant debili
oꝛes in coꝛpib⁹ ⁊ min⁹ apti
ad ꝓductionē ꝓlis: ⁊ pau/
perioꝛes in tpalib⁹. filij aūt
iſrael ɔ̄rio mō viuētes: erāt
foꝛtioꝛes in coꝛpib⁹: ⁊ plus
in ꝓle multiplicabanť ⁊ in
diuitijs. quod notať cū đr:
b Ecce ppl̄s filioꝝ iſrael
multus eſt. ſ. in numero.
c Et foꝛtioꝛ nobis ē in ro
boꝛe ⁊ diuitijs. Iſte eſt mo
dus inuidi ꝙ bonum alio/
rum ſibi maius videať q̄ꝫ
ſit: licet eñ filij iſrael foꝛtio
res ⁊ ditioꝛes eſſent vulga/
ribus egyptijs facta cōpa/
ratione numeri ad numeꝝ
tñ rex nobiles et potentes
foꝛtioꝛes erant in diuitijs
et potentia: et vulgares ho
mines multo plures q̄ꝫ filij
iſrael. d Uenite ſapien
ter ⁊c. iſte eſt modus ſupbi
ꝙ aſtutiam ſerpentinam ſu
am putet ſapiam: cū tamen
ſapientia nō poſſit eſſe niſi
reſpectu finis boni: et per
medium conueniens.
e Ne foꝛte multiplicetur.
ad hoc eñ intendebāt eos
affligere laboꝛibus vt min⁹
poſſent vacare amplexibus
⁊ generationi.
f Expugnatiſqꝫ nob ⁊c.
in damnum nr̄m: qꝛ filij iſrľ
magnū cenſum reddebant
regi annuatim: ⁊ faciebant
multa opera egyptijs: erāt
eñ ſubtilioꝛes eis in artifi/
cialib⁹. g Prepoſuit.
Hic deſcribiť ipa afflictio
populi. et p̀mo in occulto.
ſecundo in apto ibi. Prece
pit aūt. Circa primum dicit
Prepoſuit eis mgr̄os operuꝫ: et iſti erant egyptij
odientes eos. h Ut affligerent eos onerib⁹. i.
coꝛpalibus laboꝛibus: que lꝫ eſſent ad vtilitatem
regis: tñ p̀ncipaliter intendebant debilitatē filio/
rum iſrael: vt min⁹ poſſent generare ⁊ ꝓlē debilio
rem facerent. i Edificauerūtqꝫ vrbes ⁊c. In
hebꝛeo hr̄: Theſauroꝝ: qꝛ facte ſunt ita foꝛtes: ac
ſi deberēt ibi reponi theſauri ⁊ ibi poſuit rex egy/
pti milites: ne aliq̄s filioꝝ iſrľ poſſet egredi regnū
abſqꝫ regis licentia: nec aliq̄s exteroꝝ īgredi. erāt
eñ hmōi foꝛtalitia in extremitatibus regni.
k Quātoqꝫ oppꝛimebant. qꝛ nō ē ɔſiliū ɔ̄ deum.
l Oderātqꝫ filios iſrael egyptij. iſtđ odiū oꝛieba
tur ex īuidia p̄dicta. m Et affligebant illuden
tes eis. verbis duris ⁊ pūgitiuis. n Atqꝫ ad
amaritudinē ⁊c. tū ꝓpter grauitatē opeꝝ. tum ꝓ/
pter eoꝝ vilitatē. Dicit eñ Ioſeph⁹ ꝙ cōpellabā/
tur expoꝛtare feceſ ⁊ īmūditias đ viciſ ex ciuitatē.
o Dixit aūt rex ⁊c. videns eñ rex egypti ꝙ ꝓpť
grauitatē opeꝝ nō impediebanť: ſꝫ magis multi
plicabantur

cat feminas. Si vo vnū d̄r mille ad deū cōuerti: oculos ſurſū erigere: et̄na quere re: odiſſe delitias ⁊ luxuriā: amare cōtinentiā: iſtū q̄ſi maſculū necari cupit pharao pſequit̄: mille machinis oppugnat: odit tales viuere in egypto nō ſinit. Inde eſt q̄ i h mūdo ſui dei habent̄ cōtēptui expoſiti cōtumelijs: inde i eos odia ⁊ pſecutiones concitant̄. a Obſtetricibus hebreoꝝ quaꝝ. Orige. Iſte etiā obſtetrices corrūpe nitit̄: quaꝝ vna vocabat̄ ſephora. i. paſſer altera phua. ſ. rubēs vel verecūda: p has necari mares ⁊ viuificari femīas q̄rit: ſꝫ et timebāt obſtetrices deū ⁊ n̄ ſic p̄cepit eis fecerūt. Obſtetrices docuerūt ante nos q̄ndam rōnabilis eruditionis formā tenere: obſtetrices. n. medice ſunt: ⁊ tā maſculos naſcentes q̄ꝫ feminas fouent. Eruditio ḡ cōis eſt rōnabilis ſcīa ⁊ ad oēm pene puenit ſenſum: oēs inſtruit ⁊ fouet. Si quis in ea virilis animi fuerit qui velit celeſtia q̄rere: diuina ſectari: velut medicatus ⁊ fortis: p has eruditiones ad diuinoꝝ intelligentiā patior veniet. Eſt enim vna velut paſſer: que celſiora docet ⁊ rōnabilis doctrine pennis in altū ꝓuocat. Alt̄a rubens vel verecunda moralis eſt: moresq̄ꝫ componit: verecundiā docet ⁊ honeſtatē. Mihi tñ q̄ꝛ dicit ſcriptura de his q̄ timebant deū ⁊ nō fecerunt p̄ceptuꝫ regis egypti: vident̄ vtriuſq̄ꝫ teſtamenti figurā ſeruare: ⁊ ſephora que paſſer interp̄tatur: legi que ſp̄ualis eſt cōuenire. Phua vero que rubens vel verecunda indicare euangelia: que xp̄i ſanguine rubent ⁊ per vniuerſum munduꝫ paſſionis cruore rutilant. Ab his ḡ aīe que naſcūtur in eccleſia velut obſtetricibus medicant̄: quia de ſcripturis cūcta eruditionis medicamina conferunt̄. Tentat tñ pharao per has necare maſculos: cum ſtudioſis in diuinis ſcriptur̄ hereſes ⁊ praua dogmata ſuggerit. Sed ſtat imobile fundamentū dei. Timent eñ obſtetrices deū. i. timorem dei docent: qui eſt initiū ſapientie. Sic cōpetentius aptatur q̄d ſequit̄: q̄ꝛ timebant obſtetrices deum: fecerūt ſibi domos. Q̄d ſm lrām nullam conſequentiā habet. Non. n. ꝓpterea domus fit: q̄ꝛ timetur deus. Si aūt videas quō ſcripture noui ⁊ veteris teſtamenti timorē dei docentes domos eccleſie faciant: ⁊ totū orbē domibus orōnis impleant: rōnabilit̄ ſcptū videbitur. Sic ḡ iſte obſtetrices: q̄ꝛ timent deū. i. timorē dei docent: nō faciunt p̄ceptū regi egypti: ſꝫ viuificāt maſculos: nec tñ d̄r: q̄ꝛ paruerūt feminas viuificātes. Ego aūt ꝯfident̄ dico: nō viuificāt feminas. Neq̄ꝫ eni vitia aut luxuria in eccleſia docentur: aut pctā nutriunt̄: q̄d vult pharao cū viuificari feminas iubet. Sꝫ ſola vt̄ꝰ excolit̄ ⁊ nutrit̄. vē hec ad vnūquēq̄ꝫ referamꝰ. Si times deū: nō facias p̄ceptū regis egypti. ille eni p̄cepit vt i delitijs viuas: pñtia cōcupiſcas. Tu ſi times deū ⁊ exhibes officiū obſtetricis. aīe tue ſi ſaluteꝫ cōferre cupis viuificas maſculos. i. interiorē hoīem q̄ in te eſt medicaris et foues: et p actus ⁊ intellectus bonos vitam acquiris eternam. b Si maſculus fuerit ⁊c̄. Iſid. Iubet pharao maſculos occidi: feminas viuere: ſic diabolꝰ ne poſſit robur fidei p̄ualere: inf̄ectis v̄tutibus vult vitia viuere: forteſq̄ꝫ ⁊ viriles animi ſenſus: q̄bꝰ diuina ſapimꝰ. i. rōnē. prudētiā: ꝯſtātiā: innocentiāq̄ꝫ ⁊ fidē nitit̄ occidere: ⁊ q̄d femineū ibecillū fragile ⁊ ꝓnū ē ad vitia cupit ſupeſſe. i. ambitionē: vinolentiā: libidinem: iracundiā: ⁊ his ſilia: que feminaꝝ figura ſunt. c Que reſponderunt ⁊c̄. Augꝰ. Querit̄ vtꝝ talia mendacia approbata ſint auctoritate diuina: q̄ꝛ ſcptum eſt deū bñfeciſſe obſtetricibꝰ. Sꝫ vtꝝ ꝓ miſcdia igſcebat mēdacia: an etiā mendaciū dignū p̄mio iudicabat deꝰ: incertū eſt. Aliō. n. faciebant obſtetrices viuificādo puulos. Aliō pharaoni mētiēdo. In viuificando opus miſericordie fuit. Mēdacio vo ꝓ ſe vtebant̄: ne pharao noceret illis q̄d potuit nō ad laudē ſꝫ ad veniam ptinere. Neq̄ꝫ hinc auctoritas mentiendi data ē eis: de quibꝰ d̄r: Et nō eſt in ore eoꝝ inuentū mendaciū. Quorūdā. n. vita longe inferior a ꝓfeſſione ſanctorū: ſi habeat iſta mēdacioꝝ pctā: puectu ipo ⁊ indole ferunt̄: pſertim ſi beneficia nōdū norunt expectare celeſtia ſꝫ circa t̄rena occupant̄. Quoꝝ aūt iā cōuerſatio in celis ē: nō eos eſtimo lingue modū circa v̄itatē falſitatēq̄ꝫ exēplo obſtetricū debere iformare. d Bñ ḡ ⁊c̄. Greg. Sūope cauēdū ē mēdaciū q̄uis ſit culpe leuioris. ſi q̄ſq̄ꝫ mētiat̄ p̄ſtādo bñficiū. Sꝫ q̄ꝛ ſcptū ē: Os q̄d mētit̄ occidit aīaꝫ: ⁊ pdes oēs q̄ loquunt̄ mēdaciū h q̄ꝫ pfecti refugiūt: vt nec vita cuiuſlibet p eoꝝ fallaciā defendat̄: ne noceāt aīe ſue dū nitunt̄ ꝓdeſſe carni aliene. quāq̄ꝫ h pcti genꝰ facile credimꝰ relaxari. Nā ſi q̄libet culpa ſequēti pia opatiōe purgat̄: q̄to mag̃ hec facile abſtergit̄: quā mr̄ boni opis pietas comitat̄. Multi vo obſtetricū fallacia conant̄ aſſerere h genꝰ mēdacij n̄ eē pctm̄: q̄ꝛ edificauit eis dñs domos: i q̄ mag̃ ꝯpēſatiōe noſcit̄ q̄d culpa mēdacij mereat̄. Nā benignitat̃ caꝝ merces: q̄ potuit i et̄na vita retribui: p culpa mēdacij i t̄renā ꝯpenſationē declinata ē: vt i vita ſua quā mētiēdo tueri voluerunt: q̄ fecerūt bōa pciperēt: ⁊ vlteriꝰ q̄d expectarēt mercedis p̄miū nō haberēt. Nā ⁊ ſi ſubtilit̄ ppendat̄: amore pñt̃ vite mentite ſunt: n̄ intentione mercedis. Parcendo enim conate ſunt infantium vitam tegere mentiendo ſuam.

Apo. 14. b

Sap. 1. c

Ps. 5.

a ſ diabolus. b ſ legi ⁊ euangelio.

a rēx egypti obſtetricibus hebreorum: quarum vna vocabatur

a ſ paſſer. i. lex ſp̄ualis. b ſ rubens vel verecūda: q̄ꝛ xp̄i ſanguine euāgelia rubent.

ſephora: altera phūa: precipiens

ſ Prime natiuitati inſidiatur diabolus: ⁊ ſuis p̄cipit vt ſtatim irruant ⁊ fluctibus ſeculi obruant

ſ Jeſus vt aſcendit de baptiſmo ductus ē in deſertum a ſp̄ū ⁊ tēptabatur a diabolo: ſed vicit ieiunando: vt ieiunijs et orōnibus ſcias eſſe vincendum: oblata ſibi mūdi regna ⁊ gloriaꝫ cōtempſit vt hic contemnendo ſupes tentantem.

eis. Quando obſtetricabitis hebreas et tempus partus aduene

a ſ virtus robuſta. b ſ ſtatim ne preualeant creſcentes.

b rit: ſi maſculus fuerit interficite

a ſ virium fragile. b ſ timere docuerunt.

illum: ſi feminā reſeruate. Timue b c

ſ Rationalis doctrina moralis

runt autem obſtetrices deum: ⁊ nō fecerunt iuxta preceptū regis

ſ virtutes

egypti: ſꝫ conſeruabant mares.

a ſ princeps huius mundi.

Quibus accerſitis ad ſe rēx ait: Quid nā eſt hoc q̄d facere voluiſtis: vt pueris ſeruaretis? Que

c ſ ſ timore mortis ſue mentiuntur quod puniēdū eſt: ſed timore dei pueros ſeruauerut: quod remunerandum eſt.

reſponderunt †Nō ſunt hebree ſicut egyptie mulieres: ipe eñ obſtetricandi habent ſcientiam: et priuſq̄ꝫ veniamꝰ ad eas pariūt.

ſ q̄ꝛ timuerunt deum.

d Bene ergo fecit deus obſtetricibus

ſ abundantiam tribuendo.

⁊ creuit populꝰ: cōfortatuſq̄ꝫ

plicabant̄ deo hoc faciente: hebreorum multiplicationē voluit ipedire per obſtetrices: eis p̄cipiēdo vt maſculos interficerēt in pariendo et fingerēt eē aborſuꝫ. a Quaꝝ vna ⁊c̄. Dicūt hebrei q̄ p̄ma iſtaruꝫ fuit iochabeth filia leui: et ſcđa maria ſoror moyſi: et fuerunt binomine: vt dicunt: et ſm h exponunt q̄d ſequitur infra. Et q̄ꝛ timuerunt obſtetrices deum: edificauit illis domos. ſ. domū ſacerdotalē et regiā: q̄ꝛ p̄dicta iochabeth fuit mat̄ aarō: vt dicunt: cui ⁊ poſteris eius datuꝫ eſt ſacerdotiū: ⁊ maria coniuncta eſt caleph in mr̄imonio: q̄ altero noīe dicta eſt ephrata: ⁊ ab ea denoīata eſt ciuitas bethleem: vt. ſ. dictū eſt geñ. xxxv. ⁊ xlviij de q̄ ciuitate natꝰ ē dauid p̄mus rex de tribu iuda. Sꝫ iſtud dictū ꝯriat̄ textui p̄cedenti ⁊ ſequenti: q̄ꝛ dictū eſt prius ca. iſto q̄ iā añ mortuꝰ erat ioſeph ⁊ oēs frēs eiꝰ ⁊ oīs ꝯgtio eiꝰ ſcꝫ q̄tuꝫ ad illos q̄ ingreſſi fuerant egyptū cū iacob: īter q̄s iochabeth filia leui cōtinet̄ vt dictum ē Geñ. xxxvj. ⁊ ſic iā āte erat mortua. Iteꝫ in ſequentibꝰ ca. iſto obſtetrices ad ſui excuſationez dixerunt: Nō ſunt hebree ſicut egyptie mulieres ipe. n. habent obſtetricandi ſciam: ⁊ priuſq̄ꝫ veniamus ad eas pariunt: que excuſatio nulla eſſet niſi due obſtetrices p̄dicte eēnt egyptie. Itē non eſt veriſile q̄ rex volens occulte inficere maſculos hebreoꝝ: hoc exequeret̄ per mulieres hebreas: ⁊ ideo dicendū q̄ nō fuerunt ille due prenominate de quibus certum eſt q̄ fuerunt hebree: ſed fuerunt egyptie mulieres quas rex prefecit dicto opi nephario: vt ſuū ꝓpoſitū aſſequeret̄. Tenendū eſt. n. q̄ ſub iſtis duabꝰ q̄ non ſufficerent ꝓ tanto ꝑlo fuerunt plures alie ad iſtud miniſterium: ſed de duabus p̄ncipalibus tñ fit hic mentio in quibus rex idem p̄ceptū dedit alijs ſibi ſubiect̃. b Si femina reſeruate. tum quia multiplicatio feminaruꝫ non poterat rebellionem contra regem facere. tum quia rex volebat eis vti ad luxuriā egyptioꝝ ⁊ ad aliq̄ opa q̄ mlieres egyptie facē neſciebāt. c Timuerunt autem ⁊c̄. tum quia informate fuerunt de contrario per hebreas mulieres oſtēdētes eis offēſā di. tum q̄ꝛ horruerit mortē fraudulētā inocētiū.

D

†22. q. 2. c. ſi quelibet.

¶ Aug⁹. In libro de locutionibus: ⁊ q̄r timuerūt obſtetrices deū edificauit illꝭ domos. Nūquid antea domos ñ habebāt: an ad diuitias h̄ verbū ptinet: vel poti⁹ ad aliquas rei familiaris idoneas facultates? Simile eñ videtur qđ ait iacob ſocero ſuo. Nūc ḡ q̄ñ faciam et ego mihi domū. Dixerat eñ ꝙ creuerant pecora labā ſub illo: quod ipe laban ꝯfeſſus eſt dicens. Benedixit me deus ī introitu tuo. Subintelligit̄ ḡ ſic et tu. h̄ eñ videt̄ valere qđ ait: ⁊ ego vt ad ipam domum faciendā pertinere videat̄: qđ conſequenter a laban merces ſtatuenda proponitur.

A

a Precepit aūt pharao ⁊c. Orig. mora. Egyptij quibus hic precepit pharao: feminas tantum viuificant: oderant maſculos. oderunt eñ virtutes: vitia nutrierunt. Nunc quoq; inſidiantur egyptij: ſi naſcatur maſculus hebreis vt ſtatim interficiant: niſi caueant obſeruent et occultent. Refert ſcptura quod d̄ tribu leui aliq̄s genuit maſculum: et vidit infantem eſſe elegantem: ⁊ occultauit eum. Ne ergo iuſticiam noſtram faciamus coram hominib⁹: ſ; clauſo oſtio oremus patrem noſtrum ī occulto: ⁊ neſciat ſiniſtra quid faciat dextera: ne diripiatur ab egyptijs: inuadat̄: fluctibus ſubmergatur. Si facio elemoſynam quia eſt opus dei: maſculum genero. Sz ſi laudem ab hominibus quero ⁊ non occulto: rapit̄ ab egyptijs: in flumen mergitur: ⁊ tāto labore tātoq; ſtudio egyptijs maſculum genui.

Morali.

Mat. 6. a

Egreſſus eſt ⁊c. Rab. Hic ¶ Ca. II ioſephus ait. Metuens aūt amrā ne captus regie ire ſuccūberet: et ipe cum puero deperiret ⁊ dei prouidentiam excluderet: deliberauit potius hoc modo pueri conſulere ſaluti prouidentiā ꝙ latendi hanc eſſe iudicauit. Vas rotūdum ex vimine complicitum velut aluco li magnitudine preparauit: quod ſufficeret vt infans ibi ſpacioſe iaceret. Deinde vnxerunt illud bitumine. Natura nanq; bituminis ē: vt ī viminalib⁹ vaſculis acceſſū poſſit aq̄ coercere. Illic ḡ mittētes infantē: ⁊ circa fluuiū ponētes: ei⁹ ſalutē deo reliq̄rūt. Termuth igit̄ erat filia regis hec dū luderet circa litt⁹ flumis poriari a fluuio illđ vas ꝯſpiciēs p̄cepit: vt ad ſe ille alue⁹ portaret̄: venientib⁹ aūt q̄ ad h̄ fuerāt deſtiati cū aluco: vidēs īfantē valde gauiſa ē ꝓpt̄ magnitudinē ⁊ ſpeciē ei⁹. Tanto. n. de⁹ ſtudio circa moyſen vſ⁹ ē vt ab ipis q̄ ꝓpt̄ ei⁹ natiuitatē decreuerūt infimere oē gen⁹ hebreoꝝ alimēto ⁊ cura dign⁹ haberet̄: iuſſitq; mulierem adduci termuth regis filia q̄ daret infanti māmillam. Quo nō accedente ad illi⁹ vbera: ſed euitāte: ⁊ h̄ in multis mulierib⁹ faciente. Maria aſſiſtens his q̄ fiebāt vt q̄ſi videret̄ ex opib⁹ et int̄ alias aſtare. ait: Fruſtra o regina has mulieres ad nutrimentū īfantis vocas: q̄ nullā ad

cum cogna

eſt nimis†. Et q̄r timuerūt obſtetri- a
a ſ abundantiā tribuendo. b ſ ad litteram vel filios dedit.
ces deū: edificauit illis domos b
a ſ diſſipans: vel apertio oris: vel os abyſſi. b ſ de monibus: vel iniq̄s hoib⁹: vel vicijs.
a Precepit ḡ pharao omni populo c†
ſ Opus bonum. ſ virtutum.
ſuo dicens: Quicq̄d maſculini d
ſ fluctus ſeculi.
ſexus natū fuerit: in flumen pro- e
ſ viciorum.
ijcite: quicquid feminei reſuate. f
ſ Rō. ſ amrā. ſ. cui⁹ vxor iocabeth
Egreſſus ē poſt hec ¶ C. II g†
a ſ familia. b ſ ſacerdotū q̄ addici do.
vir de domo leui accepta †

a Et q̄r timuerunt obſtetrices deū. parcendo maſculis d̄i timore ⁊ facti horrore.
b Edificauit illis domos. Btūs Greg⁹. dicit domos. ſ. tpales multiplicādo eis bona tpalia. Btūs aūt Hiero. ſup Eſa. dicit: domos. i. virtutes ꝑ quib⁹ in celeſtibus requieſcerent: ꝓpter qđ dicendū ꝙ vtroq; mō dz intelligi: q̄r ꝓpter pietatē erga innocentes et timorē dei: dñs dedit eis grām ꝑ quā cōuerſe fuerūt ad fidem vnius dei et ritū hebreorum: et ſic deus edificauit eis domos ſpūales: nec h̄ abſtulit mendaciū ipaꝝ: q̄r fuit officioſum et veniale pctm̄: qđ nō aufert grām: ſic nec mendaciū iudith abſtulit ei⁹ meritū exponēdo ſe piculo ꝓ liberatione ppl̄i ſui: licet aliq̄ mō diminuerit. Fuerunt etiam ille obſtetrices in populo iudeoꝝ inter maiores ꝓmote: et ſic edificauit eis domos tpales: ſic in libro Joſue legit̄ factū de raab q̄ ſuſcepit exploratores: ꝙ cōuerſa ad fidez iuncta eſt in matrimonio ſalomō pncipi trib⁹ iude. ⁊ in libro Judith de achior quō cōuerſus eſt ad fidē iudeorum et in illo populo ꝓmotus. † 22. q. 2. c. ſi quibet.
c Precepit ⁊c. Hic deſcribitur afflictio manifeſta. videns eñ rex egypti ꝙ per obſtetrices maſculi hebreoꝝ nō occidebantur occulte: voluit h̄ facere manifeſte. vñ dr̄: Precepit ḡ pharao oī populo ſuo. i. egyptijs inter quos manebant hebrei.
d Quicq̄d maſculini ſex⁹ natū fuerit. ipis hebreis.
e In flumen ꝓijcite. Nō eñ dicit iugulate: q̄r ꝓiectio ītra flumen erat min⁹ horrēda ad exequendū egyptijs et cito poterat fieri: q̄r nilus fluui⁹ diuidit̄ in multis locis per terram egypti.
f Quicquid feminini reſeruate. ex cauſa precedenti.

¶ Capi. I

Moraliter. a† Hec ſunt nomina filioꝝ iſrl̄. Per filios iſrael exiſtētes in egypto. allegorice ſignificant̄ chriſtiani degentes ſub impio romano. In pmitiua vero eccleſia ꝑ p̄dicationē apoſtoloꝝ aliorumq; diſcipuloꝝ miraculis euidentibus confirmatā multiplicati valde fuerunt xp̄iani ꝑ orbem qđ notat̄ cū dr̄: c† Filij iſrael creuerūt ⁊ quaſi germinantes multiplicati ſunt: ſed ꝑ impatores romanos fuerunt multū afflicti in fodiendo arenaz et deportando ꝓ termis edificādis et h̄ notat̄ cū dr̄: g† Prepoſuit itaq; eis magr̄os opeꝝ qui eos affligerent oneribus ⁊c. Poſtea vero preceperunt chriſtianos in cōfeſſione xp̄i ꝯſtant̄ pſeuerantes occidi. puſillanimes aūt xp̄m negātes in vita dimitti qđ notat̄ ꝑ h̄ cū dr̄: c† Precepit aūt pharao omni populo ſuo d. quicquid maſculini ſexus natū fuerit in flumen ꝓijcite. q̄cq̄d aūt feminei reſeruate. ꝑ maſculos eñ xp̄iani cōſtantes intelligunt̄: ꝑ feminas vero inconſtantes. ¶ Moraliter aūt ꝑ filios iſrael manētes cū egyptijs intelligi pn̄t v̄tuoſi manentes cū vicioſis. ꝑ regē aūt egypti diabolus q̄ dr̄ pnceps huius mūdi: Johan. xij. Hic aūt rex excitat populū ſuū. i. maloꝝ collegiū ad pſecutionē iuſtoꝝ vt ꝑ ipatientiā frangant̄: ſed frequenter auxiliante deo: ꝑ hoc magis creſcunt in virtute ꝑ meritū patientie. niſi eñ eſſet pſecutio tyrannoꝝ nō eſſet gloria martyꝝ. Per obſtetrices que fauerunt populo iſrael ꝯ̄ mandatū pharaonis intelligunt̄ boni pncipes ⁊ p̄lati q̄ fauent bonis et iuſtis ꝯ̄ voluntatem diaboli.

¶ Exodi in ca. j. vbi dr̄ in poſtilla: Cā alia afflictiōis ppl̄i fuit īuidia egyptioꝝ.

Additio. j. Tanta multiplicatio filiorum iſrael non videtur attribuenda naturalibus cauſis tm̄: vtputa. quia inordinate viuebāt et hmōi: prout in poſtilla: ſed principalius attribuenda eſt voluntate diuine h̄ miraculoſe agenti: vt promiſſionem adimpleret patribus factam. vnde Gen. xxij. dr̄ abrae: Multiplicabo ſemen tuum. Similiter et alijs patribus: et hoc patet ex mō loquendi ſcripture: cum dicit in hoc ca. Filij iſrael creuerunt quaſi germinātes. Ex quo videtur ꝙ multiplicatio eorum erat tanta ꝙ aſſimilabatur germinationi terre naſcentium: que ex paucis granis multum fructum affert: ⁊ iſto modo dicit̄ Ezechie. xvj. Multiplicatam quaſi germen agri dedi te. Idem patet ex hoc quod ſequitur infra in eodem ca. Quanto opprimebant eos tanto magis multiplicabantur et creſcebant: quod non eſt ſm̄ curſum cōem naturalem: vt manifeſtum ē. vnde Deutro. x. legitur: Ipe eſt deus tuus qui fecit tibi hec magnalia. ⁊ terribilia: que viderunt oculi tui. et ſequitur: In. lxx. animalibus deſcenderunt patres tui in egyptum: et ecce nunc multiplicauit te dominus de⁹ tu⁹ ſic aſtra celi.

Replica correctorij contra Burgeñ. calumniatorez. Circa primū Exodi poſtillator volens aſſignare cauſas odij egyptiorum ad filios iſrael dicit vnam fuiſſe: quia filij iſrael ordinate viuentes erant fortiores corpore: ⁊ abundantiores in prole ⁊c. Inde traxit Burgeñ. imponens poſtillatori ꝙ per hoc voluit multiplicationis iſrael cauſam aſſignare ſolum naturalem: quod tamen falſum eſt: quod Burgeñ. patere potuit ſi plene poſtillatorem vidiſſet: ſed more tentantium eius dicta truncatim videre voluit: et ſic ſepe occaſionem cōtradicendi ſumpſit. poſtillator eñ infra eodem ca. reprobans maliciam egyptiorum īpedire volētiū multiplicationē filioꝝ iſrl̄. dic̄: Nō ē ꝯſiliū ꝯ̄ dñm. vñ patet cū ſentire ꝙ op⁹ dñi fuit tāta multiplicatio. Et. ī. eodē ca. dicit: Vidēs rex egypti ꝙ ꝓpter grauitatē opeꝝ nō impediebant̄: ſz magis multiplicabant̄: deo hoc faciente q̄ nihil manifeſti⁹ dici pōt q̄z ꝙ illa multiplicatio fuit ꝑ deū naturā adiuuantem.

Egreſſus eſt. Hic conſequenter ponitur ducis liberātis ꝓuiſio. vbi Ca. II ꝑmo eius conditio deſcribitur. ſcđo ad liberandum populū mittit̄. iij. ca. Adhuc primo deſcribitur conditio moyſi tpe ꝑſpitat̄. ſcđo tpe aduerſitatis: ibi. Audiuitq; pharao. Circa primum deſcribit̄ natiuitas moyſi: ſecundo educatio nati. ibi: Ecce autem deſcendebat. tertio inclinatio adulti. ibi: In diebus illis.

bus illis.

cū cognationē habent. Si vo quandam hebraicaꝝ mulieꝝ adduci pceperis: puto tāq̄ cōtribulis ſue poterit vbera excipe cūqꝫ putaret bñ dixiſſe: iuſſit hanc ire vt aliquā q̄ lactare eū poſſet adduceret. Illa vo accepta huiuſmodi ptāte reuerſa eſt agēs matrem nulli cognitaꝫ. Infanſqꝫ grate quodāmō eius acceſſit ad vbera ⁊ ſupplicante regina cōmiſſum eſt ei cū oī diligentia pueri nutrimētū. Cui ſm rex euentū nomen eſt ipoſitum: eo ꝙ de flumine ſit ſaluatus aquaꝫ eñi egyptij moys vocant: ys vo ſaluatus cōponētes itaqꝫ hoc ex ābobꝰ moyſis nomen impoſuerūt .i. ex aq̄ ſaluatus.

Allego. Alle. Parentes moyſi quoꝝ fidem et opera lex naturalis decorabat patriarche ſunt. a quibus ipſe moyſes ⁊ illi qui legem littere acceperūt nati ſunt. Tribus ergo menſibus moyſes in domo parentū natus occultatꝰ: cū lex vetꝰ tribꝰ tpibꝰ i iudaica plebe añ aduētū xpi lateret: ħ eſt ſub iudicibꝰ: ſb regibus: ſub ſacerdotibꝰ donec venit ipſe q̄ legem dedit: ⁊ per totā mūdi latitudineꝫ ſpūaliter eam obſeruandā gentibꝰ tradidit. Filia aūt pharaonis eccleſia ē de gētibꝰ ꝯgregata: q̄ q̄uis nunc vo gaudeat parente: ħ ē do pr̄tm̄ añ aliū qñ idolis ſuiebat ſecuta eſt patrē. De q̄ p diuinam vocē in pſalmo ad ipam dictū ē: Audi filia ⁊ vide ⁊ .i.a.t.⁊.o.p.⁊. d.p.t.⁊c̄. (Ps.44.) Hec ḡ exiuit de domo patris: et venit ad aq̄s baptiſmi vt lauaretꝰ a pctis q̄ ꝯtxerat i domo pr̄is ſui: veniēſqꝫ ad baptiſmum ſuſcepit legē: q̄ tūc lex itra fiſcellā erat ſcirpeā ex multꝭ vgultꝭ: ſiue ex papyro ꝯtextā ac linitā pice et bitumine: q2 vilibus vtiqꝫ ⁊ terreſtribꝰ iudeoꝝ ſordebat ſepta traditionibꝰ: vſqꝫ q̄ eccl'ia ſūpſit illā ꝺ paluſtribꝰ ⁊ luteis loculis carnaliū ſenſuū ⁊ itra ſapiē vere aulas ⁊ regalia tecta ħ infantiā ſuā apd ſuos tranſegit: apud illos.ſ. q̄ ſpūaliter eā intelligere neſciebāt puula ⁊ lactentiū cibꝰ: cū vero ad eccleſiam venit: ⁊ p eā rite itellecta ē fortior efficiꝭ. Quid igiꝭ ꝙ mercedē accepit illa q̄ pueꝝ nutriebat a filia pharaonis: niſi ꝙ ſynagoga apud quam lex nata ⁊ nutrita erat ab eccl'ia iſtā mercedē accepit: vt vltra idola nō coleret: vidēs eos q̄ ex gētibꝰ crediderāt: ita ꝯuerſos ad dñm: vt penitꝰ reſpuerēt ſimulacra ⁊ vltra non colerēt: ipa q̄ꝫ doceꝭ erubeſcere idola colere.

Allego. a Et vidēs ⁊c̄. Orig. All. Pharaonis filia ē eccl'ia ꝺ gētibꝰ ꝯgregata: cui per ꝓphaꝫ dr̄: (Ps.44.) Obliuiſcere pplm tuū ⁊ domū pr̄is tui: q2 ꝯcupiuit rex ſpēꝫ tuā: hec ē ḡ q̄ exiuit de domo pr̄is: ⁊ venit ad aq̄s vt lauaretꝰ a pctis q̄ ꝯtxerat i domo pr̄is: et ſtatim viſcera miſericordie ſuſcepit: ⁊ miſerta eſt infantis: hec veniens in palude inuenit moyſen iacentem expoſitū a ſuis ⁊ fecit eum nutriri. Nutritur apud ſuos. ibi: agit infantiam: fortior factus ducitur ad eam adoptatur in filium. Moy/

ſes legem

a ſ Senſualitate rōni conuenientem. b ſ q2 patruelis.i. amita ipius. c ſ de ratione.

vxōre ſtirpis ſuę. Quę cōncępit a+

ſ opus bonum.

a **et peperit filium: ⁊ videns eum**

a ſ q2 datū dei optimū. b ſ p egyptijs. ſ neſciat ſiniſtra tua qd faciat dextera tua. c ſ In menſura fidei ſancte trinitatis.

elegantē: abſcondit tribus mēn b+

ſibus. Cūqꝫ iam celare non poſ/ c

ſ a fiſco.i.ſacco.

ſet: ſumpſit fiſcellam ſcirpeam: ⁊ d e

ſ vili ⁊ terreo ſenſu iudeorum.

liniuit eam bitumine ac pice: po f

ſuitqꝫ intus īfantulū ⁊ expoſuit g

ſ In paluſtribus folijs quia in terrenis cordibꝰ quaſi expoſita ſordebat lex.

cū in carecto ripe fluminis ſtan/ h

bus illis. Natiuitas aūt moyſi pmo deſcribiꝭ ex tribu: cū dr̄. Egreſſus ē poſt hec vir de tribu leui: ⁊ iſte fuit amram filius caath. Et accepit vxorē: iſta acceptio nō pōt intelligi de acceptione in matrimōio: q2 dr̄ hic. Poſt hec.i. pꝰ pceptū regꝭ de maſculis hebreoꝝ ſubmergendis: ⁊ iam añ vxor amram pepat ei aaron: qui natꝰ fuit tribus annis añ moyſen: vt hr̄.ī.vij.ca. vbi dr̄: Erat aūt moyſes.lxxx.annorum. ⁊ aaron.lxxxiij. quando locuti ſunt ad pharaonem. Silr̄ ⁊ mariā filiā ſuā q̄ in natiuitate moyſi erat iā iuuencula ita magna ꝙ poterat intelligere ⁊ alloq̄ hoīes vt cōſequenter dicetur: ⁊ ideo dicit Joſephꝰ ⁊ doctores cōiter ꝙ iſtā acceptio intelligitur de copula carnali: q2 ꝓpter edictū regis ſepauerat ſe ab vxore q̄ꝫtū ad carnalem copulā: magis eligens nō generare q̄ꝫ ꝙ filij ſtatim ſbmergerentꝰ in flumine: ⁊ intentus erat ōrōnibus erga deum: vt vellet reſpicere populū ſuū tam crudeliter afflictum: ⁊ dñs in ſomnis eū admonuit ꝙ ſecure ad vxorem ſuā accederet: et ꝙ ex illa generaret filiū qui pplm liberaret: ⁊ ſic eā accepit.i. matrimonialiter eam cognouit.

a Stirpis ſue. In hebreo hr̄: Filiā leui. Ex hoc dicūt hebrei ꝙ iſta fuit iochabeth quā leui genuit. Iteꝫ ħ videtur p quandā glo. que dicit ꝙ amrā accepit amicā ſuam ſcꝫ ſororem pr̄is ſui caath: ⁊ p ꝯñs filiaꝫ leui: ſed ħ videtꝰ falſum q2 dictū ē ca. p̄cedenti ꝙ pſone que ingreſſe ſunt egyptū cū iacob mortue erant añ iſtā afflictionē populi inter q̄s cōputatꝰ iochabeth etiā ſm opinionē hebreoꝝ vt dictū fuit ſupra Geñ.xlvj. Itē dato ꝙ adhuc viueret optet dicere ſm dicta hebreoꝝ ꝙ in natiuitate moyſi ipſa eſſet.cxxx. annoꝝ: qd̄ ꝓbatꝰ ſic: q2 a natiuitate iſaac vſqꝫ ad exitum filioꝝ iſrael de egypto fluxerunt anni.cccc. vt dictum eſt Geñ.xv. ſup illud verbū: Et affligent eos annis.cccc. Item a natiuitate iſaac vſqꝫ ad natiuitatem iacob fluxerunt.lx. anni: vt dictum eſt Geñ.xxv. vbi dicitur. Sexagenarius erat iſaac ⁊c̄. Itē a natiuitate iacob vſqꝫ ad deſcenſuꝫ eiꝰ in egyptū fluxerunt anni.cxxx. put ipe dicit Geñ.xlvij. Dies vite mee.cxxx. annorum ſunt. Et ſic patet ꝙ a natiuitate iſaac vſqꝫ ad deſcenſum in egyptum fluxerūt clxxx. anni. ⁊ ſic de.cccc. annis predictis remanent.ccx. anni a quibus ſi ſubtrahantur.lxxx. anni quos habebat moyſes in exitu de egypto: vt predictum eſt: remanent.cxxx. anni qui fluxerunt a deſcenſu iacob in egyptum vſqꝫ ad natiuitatē moyſi. Ex quo ſequitur ꝙ iochabeth filia leui que cōputatur inter deſcendentes in egyptū cū iacob in natiuitate moyſi ſi viuebat erat.cxxx. annorum: ⁊ ſic trāſierat in ea tp̄s cōcipiendi: qd̄ ⁊ cōcedūt hebrei: ſed dicunt ꝙ miraculoſe factū eſt ꝙ ꝯcipet moyſen: ſicut ⁊ diuina reuelatiōe ꝯceptus eſt: ſed hoc nō valet: q2 nō ſolū de moyſe optebat eos dicere miraculū eſſe factū: ſed etiā de ꝯceptu aaron ⁊ Marie: q2 aaron tribus annis tm̄ natꝰ fuit añ moyſen: vt predictū eſt: ⁊ ſic iochabeth mater eius erat.cxxvij. annoꝝ qñ pepit aaron. Maria etiā ſoror moyſi in natiuitate eius erat iuuencula: vt dicitur in textu: et ſic ad plus habebat.xv. annos vel circiꝭ: ⁊ ſic iochabeth mr̄ eius erat.cxv. annoꝝ qñ eaꝫ peperit ſm iſtos. Ex q̄ ptꝫ ꝙ in oībꝰ iſtis trāſierat tp̄s cōcipiendi: maxime q2 Geñ.xviij. dr̄ de ſara ꝙ cuꝫ eēt nonagenaria deſierant in ea fieri muliebria: nec poterat p naturā concipe in tali etate: ⁊ multo fortius idem eſt dicendū de iochabeth filia leui que fuit p magnū tp̄s poſtea: ⁊ iō cōplexio mulieꝝ debilitata erat ⁊ etas breuiata erat. Propꝭ p̄dicta dicendum eſt ꝙ vxor Amram nō erat iochabeth de qua predictum eſt: ſꝫ alia eiuſdem nominis: dicitur tamen filia leui i hebreo.i. de tribu eiꝰ: ſicut Eliſabeth mater Johannis baptiſte dr̄ de filiabꝰ aaron: Lu.j. de q̄ tm̄ certū ē ꝙ eā aaron nō genuit. De glo. aūt q̄ inducta eſt ad ꝯriū: nō eſt curandū: q2 ꝯriatꝰ textui manifeſte: dr̄.n.ī.vj.ca. ꝙ amrā accepit vxorē iochabeth patruelē ſuā. Patruelis auteꝫ alicuiꝰ dr̄ filiꝰ vel filia auūculi ſui. patruelis.n.ē cōis generis: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ non fuit filia leui: ſꝫ filia vniꝰ filioꝝ ſuoꝝ: ⁊ ꝯgnata ipiꝰ amrā. Itē mr̄imōiū cū amita erat illicitū ſm ꝙ dr̄ Leui.xx. Turpitudinē amite tue nō diſcoopies. Et ſi dicatur ꝙ lex illa adhuc nō erat data. Dicendū ꝙ añ legē multa q̄ ptinent ad matrimoniuꝫ fuerūt obſeruata: ſicꝭ Geñ.xxxviij. dr̄ ꝙ iudas ꝯiūxit Onā vxori fr̄is ſui defuncti vt ſuſcitaret ei ſemē: ⁊ magis veriſimile eſt ꝙ tpe amrā vitabatꝰ mr̄imonium cum amita: ⁊ p ꝯñs amrā q̄ ſctus hō erat: tale mr̄imoniū non ꝯxit. b Abſcondit tribꝰ mēſibꝰ. aliq̄.n. mulieres ſūt q̄ꝝ ipregnatio nō multū appet: nec partꝰ earum p clamorē: marie cū volūt celare ſicꝭ fuit i ꝓpoſito: ⁊ iō potuit pueꝝ i abſcondito ſeruare. c Cūqꝫ iam celare non poſſet. Contrarium videtur: quia ex quo ſuauerat eum tribus menſibus videtur ꝙ eadem ratione poſſet eum vltra ſeruare. Dicendum ꝙ rex fecerat ſtatutum ꝙ in tribus menſibus ſemel ſcrutarentur egyptij domos hebreorum ne pueri eſſent ibi abſconditi: et ideo non poterat celare vltra. Sꝫ q̄ritꝰ vlteriꝰ quō ſaluauit aarō q̄ natꝰ fuerat añ tribꝰ ānis. Dicēdum ꝙ adhuc nō erat factū edictū regis qñ natꝰ fuit aarō. d Sūpſit fiſcellā.i. vaſculū rotūdū ad modū fiſcelle factū. e Scirpeā.i. de iūco ſcirpꝰ vocatꝰ: erat eñi de materia leui vt ſupra aquā fluitaret. f Et liniuit eā bitumine: ne aq̄ igredi poſſet. g Et expoſuit eū in carecto. nomen eſt loci in q̄ carices creſcunt: ⁊ ſūt herbe facte ad modū gladij ⁊ manū ſecāt tāgētis. h Stante procul ſorore eiꝰ .i. maria. Sꝫ videtꝰ ꝙ ħ fuerit tētatio diuina: Dicendū ꝙ non: quia hō in periculo conſtitutus ſi non omittat ea que poteſt facere ſm humanā prouidentiam non tētat deum: nec peccat reſiduum diuine prouidentie cōmittendo: ſicut dictum fuit de abraam Geñ.xij. capi. Amram vero et vxor eius de conſeruatione moyſi fecerant quod poterant via humana: et ſeruando vltra expoſuiſſent periculo mor/

tis nō ſo/

ſes legẽ ſignificat. Ueniens ꝗ̃ eccleſia ad aq̄s baptiſmi ſuſcepit legez
intra tibin concluſam: ⁊ bitumine linitã. Tibin ꝗ̃ eſt teguminis ex pa
piro contextũ ⁊ virgis: vel ex cortice arboꝝ formatũ. Jacebat ꝗ̃ lex
clauſa intra hmõi tegmina pice ⁊ bitumine linita: vilibꝰ. ſ. ⁊ tetris iu
deoꝝ ſenſibꝰ ſordebat oblita vſq̄ꝗ̃ eccleſia veniret ex gentibꝰ ⁊ aſſu-
meret eã de luteis ⁊ paluſtribꝰ locis intra ſa-
pientie aulas ⁊ regalia tecta. Infantiã tamẽ
apd̃ ſuos trãſigit. apd̃ illos em̃ q̃ eã ſpũaliter
nõ intelligunt puula eſt ⁊ infans ⁊ lactentiũ
hñs cibos: cũ ad eccleſiã venit fortior ẽ moy-
ſes ⁊ validior. amoto em̃ velamine lr̃e perfe-
ctus in lectione eiꝰ cibꝰ inuenit̃. Mercedẽ nu
trimentoꝝ accipit a filia pharaonis: apd̃ quã
lex naſcit̃ ⁊ nutrit̃: ſed quid eſt qd̃ ſynagoga
accipit ab eccleſia: puto illud qd̃ moyſes dic̃
ego ĩ nõ gentẽ in emulationẽ vos inducã in
gentẽ inſipientẽ: in iram vos concitabo. Sy-
nagoga ꝗ̃ de eccleſia hanc mercedez accipit:
vt vltra idola non colat. videns em̃ gentiles
ita ad deũ cõuerſos: vt vltra idola neſciant:
erubeſcit vltra idola colere. Nos ꝗ̃ʒ ſi phara
onem habuimus patrẽ ſi nos in opibꝰ malis
genuit: cũ venerimꝰ ad aq̄s aſſumamꝰ legem
dei: nõ nobis ſordeant lr̃e velut tegmẽ obſcu
rũ: q̃ pua eius ſunt ⁊ lactantia comedamus:
q̃ pfecta ſumamus: ⁊ intra cordis tecta rega-
lia collocemus: grandẽ ⁊ validum habemꝰ
moyſen: nihil de eo puũ: nihil vile ſentiamꝰ
ſed totũ magnificũ: totũ egregiũ: totũ elegãſ
totũ em̃ magnũ eſt qd̃ ſpũale eſt ⁊ ſublimis i-
telligentie. a Cernenſq̄ʒ in ea ⁊c̃. Iſido.
Moyſes. i. xp̄s ad flumẽ lauacri ⁊ aquam ba
ptiſmi a fidelibꝰ inuenit̃. Moyſes plorabat:
B ⁊ xp̄s veteris hoĩs quẽ induerat pctã defle-
Joh. 11. e bat. Unde reſuſcitando laçaꝝ fleuit: iudeoꝝ de
plorans pfidiã vel miſeriã. Filia pharaonis
deſcendens ad lauacruʒ fluminis collegit in
fantẽ: q: de gentibꝰ eccleſia lauacri ſalutaris
ſctificationẽ ꝯſiderãs excepit a ſynagoga ma
tre carnali xp̄m expulſum q̃ſi infantẽ: q̃ tunc
puulus videbat̃ cũ in hoĩe cerneretur. Inue
nit illa moyſen clauſũ in vaſculo multꝭ agre-
ſtibuſq̄ʒ ꝟgultꝭ cõtexto: ⁊ eccleſia xp̄m recon
ditũ ĩ cordibꝰ ſctõꝝ q̃ ĩ vnitate ꝯtexti ex mul
tis pſonis oẽs in xp̄o vnũ corpꝰ efficiunt̃: et
eũ religioſa obſeruatione ſuſcipientes tuent̃.
b Adultũq̄ʒ tradidit ⁊c̃. Ra. Refert Joſe-
phꝰ ꝙ filia pharaonis adult.. moyſen ad pa-
trẽ ſuũ adduxit: cui ille coronã ſuã impoſuit:
quam ſtatim moyſes proiecit: quoniã ibi ſcul
ptum ſimulacrum vidit. Unde ſacerdos qui
ibi aderat voluit interficere eũ dicens: quia
egyptus eſſet ſubuertenda p ip̄m: ſicut ex ora
culo demonum acceperat. Sed pharaonis fi
lia liberauit eũ. Cũ aũt pfecte eſſet etatꝭ miſſus
eſt a pharaone contra ethiopes. Cũq̄ʒ ſciret
per deſerta ſerpentibus plena ſe profecturum
tulit ibices: id eſt ciconias egyptiacas. Ca-
ſtra vero metatus proferebat eas vt ſerpen-
tes deuorarent et fugarent: ſicq̄ʒ exercitus ſe
curus tranſigebat noctem. Cum ergo veniſ-
ſet ad ciuitatem quã expugnaturus erat: ad-
amauit eum ethiopum regina ⁊ ſm̃ condictũ
ciuitatẽ ei tradidit ⁊ nupſit: inde eſt ꝙ aaron
⁊ maria iurgati ſunt aduerſus moyſen ꝓpter
ethiopiſſam vxorem.
c Cũq̄ʒ perſpexi. Augꝰ. De hoc facto moy-
† 23. q. 3. c. nõ inferen. da. et õ pc. diſ. 2. ca. vt cogñeſt. ꝟ. opponit̃.
ſi ſatis diſputauimꝰ in illo ope ꝙ de vita pa-
triarcharum aduerſus fauſtũ ſcripſimꝰ: vtrũ
indoles in eo laudabilis fuerit: qua hoc pec-
catum admiſerit: ſicut vber terra ante vtilia
ſemina quadam herbarum inutilium feraci-
tate laudatur: an ipſum factum iuſtificanduʒ
ſit. Quod ideo non videtur: quia nullam ad
huc legitimam poteſtatem gerebat: nec diui
nitus acceptam nec humana ſocietate ordinatam: et tñ
ſic̃ ſtephanꝰ ait vt ĩ actibꝰ apl̃oꝝ putabat ĩtelligere fra-
tres ſuos ꝙ per eũ deꝰ daret ſalutẽ illꝭ: vt p h̃ teſtimoniũ
videatur

ſ maria ſm̃ hebreos.
te procul ſorore eiꝰ: ⁊ cõſiderante
euentuʒ rei. Ecce aũt deſcẽdebat a
a ſ thermut vt fertur. ſ eccleſia de gentibus
b ſ diaboli. c ſ vñ obliniſcere ppl̃m tuum.
ſ baptizaretur.
filiã pharaonis vt lauaretur in
a ſ baptiſmi. b ſ adoleſcẽtule dilexert te nimis
flumine: et puellę eius gradiebã- b
tur p crepidinem aluei. Que cuʒ
ſ corda iudeorum.
vidiſſet fiſcellã in papyrione: mi- c
ſ primitiuas animas credentiũ.
ſit vnam e famulabus ſuis: ⁊ al-
a latam aperiens cernenſq̄ʒ in ea
ſ legẽ lr̃ali ſenſu puulos ſibi iactantem.
paruulũ vagientem: miſerta eiꝰ d
ſ q: lex apud iudeos nata ⁊ nutrita.
ait: De infantibus hebreoruʒ eſt e
hic: Cui ſoror pueri: Uis inquit f
ſ ſynagogam
vt vadam ⁊ vocem tibi hebreaʒ
mulierem quę nutrire poſſit ĩfan
tulũ? Reſpondit: Uade: Perre-
ſ vel ſuam.
xit puella: ⁊ vocauit matrẽ eius.
Ad quã locuta filia pharaonis:
Accipe ait puerum iſtuʒ ⁊ nutri
ſ vt amplius idola non colas.
mihi: ego tibi dabo mercedeʒ tu
ſ Synagoga.
am. Suſcepit mulier ⁊ nutriuit
a ſ iam perfecto ſenſu validos paſcentem. ſ In primitiua eccleſia. b ſ expellendo a ſe. c ſ eccleſie de gentibus.
b pueruʒ: adultumq̄ʒ tradidit filię
ſ Suſceptum in regalem aulam cordis.
pharaõis. Quẽ illa adoptauit ĩ g
locũ filij. Uocauitq̄ʒ nomen eius h
a ſ baptiſmi. ſ eccleſia de gẽtibus chriſtũ excepit ad fontem baptiſmi.
moyſes dicens: q: de aq̄ tuli eũ. i
In diebus illis poſtq̄ʒ creuerat k+
a ſ chriſtus. b ſ a pr̃e. ſ vel a iudeis.
c ſ Nunciabo nomẽ tuum fratribus meis.
moyſes: egreſſuſ ad fratres ſuos
a ſ In mundo. b ſ diabolum in hac pegrinatione nobis iniurioſum.
vidit afflictioneʒ eoꝝ: ⁊ uiꝝ egy l m
ptium percutientem quendã de n
a ſ qui feſtinanter tranſeunt viam huius ſeculi.
b ſ Omnes in xp̄o fratres ſumus vnum patrem deum habemus.
c hebreis fratribus ſuis. † Cumq̄ʒ o
ſ diſcernere omnia ꝓſpiciendo: q: in ſapiẽtia vicit ſuperbum: non potentia.
pſpexiſſet huc atq̄ʒ illuc ⁊ nullum

tis nõ ſolũ pueꝝ ſed etiã ſcipos: ⁊ iõ eligentes minꝰ
malũ cõuenienter expoſuerũt eũ p̄dicto mõ: bñ confi
dentes de diuina ꝓuidẽtia circa pueꝝ quẽ deꝰ predi-
xerat ppl̃m iſrael liberatuꝝ. a Ecce aũt deſcende
bat. Hic ꝯñr deſcribit̃ pueri nati educatio ⁊ valde mi
rabilis a filia eiꝰ q̃ mortẽ illiꝰ
⁊ oĩm alioꝝ maſculoꝝ quere-
bat. cũ d̃r: Ecce autem deſcẽde
bat de domo regia q̃ erat ĩ al
to reſpectu fluminis.
b Et puelle ⁊c̃. i. p ripã flu-
minis: ⁊ d̃r a crepo as. q: pro
pter pcuſſionẽ aque ſolet ibi
fieri cõcauitates ⁊ fixure.
c In papyrione. nomen eſt
loci vbi creſcit q̃dã iũcꝰ qui
vocatur papyrus.
d Uagientẽ. i. plorantem.
e De infantibꝰ hebreorum
eſt hic. q: ſciebat pr̃is edictũ
de ip̄is ſubmergendis.
f Uis inquit vt vadam ⁊c̃.
Ex p̄dictis patet ꝙ puer erat
elegãtis forme: imo vt dicit
Joſephus erat ita gr̃oſus ꝙ
oĩs ꝯſpicienſ eũ afficiebatur
ad ip̄m: ⁊ iõ filia regis volu-
it eũ nutrire vt ſibi eũ in filiũ
adoptaret: vt ptʒ p ſequẽtia:
⁊ iõ p̄mo fecit ſibi porrigi mã
millas pluriũ mulieꝝ egypti-
arũ: ſed ip̄e renuebat: ⁊ tunc
ſoror pueri q̃ aſtabat dixit: ꝙ
ſi mulier hebrea mamillã ſibi
porrigeret forſitã ip̄e acciperet
tanq̄ʒ de muliere hebrea na-
tꝰ: cui dicto tãq̄ʒ rõnabili fi-
lia regis aſſenſit: ⁊ tunc ſoror
pueri ad q̃rendũ ſe obtulit et
vocauit mr̃em pueri tãq̄ʒ ex-
neã: cetera patẽt vſq̄ʒ ibi:
g Quẽ illa ⁊c̃. q: naturalẽ
filium non habebat.
h Uocauitq̄ʒ nomẽ eiꝰ moy
ſẽ. ĩ ligua. n. egyptiaca moys
aquã ſignificat. ys: ſaluatuʒ.
iõ ſb̃dit̃ rõ noĩs: cum dicitur.
i Quia de aq̄ tuli eum. In
hebreo habetur vocatur moſ
ſe ⁊ ſignificat extũ vł eductũ
⁊ ſubintelligitur de aqua.
k In diebꝰ illis. Hic d̃ſcri-
bit̃ ĩclinatio adulti. ſic̃ em̃ ſu-
pra dc̃m ẽ: ex dĩ ꝓuidẽtia or-
dinatꝰ erat ad liberãdũ ppl̃m
iſrael: ⁊ iõ erat ĩcliatꝰ ad eos
viſitandũ: ⁊ p poſſe ſuo adiu
uãdũ: ⁊ h̃ ẽ qd̃ dicitur:
l Uiditq̄ʒ afflictionẽ eoꝝ.
non ſolum oculo corpis ſed
etiã mentis p ꝯpaſſioneʒ. qd̃
ptʒ p effectũ: vñ ⁊ ſubditur:
m Et viꝝ egyptiũ. iſte erat
vnus de p̄poſitis ſuper filios
iſrael ad cõpellendũ eos ad
afflictionem laboris.
n Percutientẽ quendam
de hebreis. Dicũt hebrei qd̃
iſte fuit maritꝰ ſalomith que
erat pulchra valde: ⁊ q̃ hr̃ iſe
riꝰ: ⁊ iõ iſte egyptiꝰ in aurora
fecerat ſurgere maritũ eiꝰ oc
cupãdo eũ ĩ labore: ⁊ tunc re
dijt ad vxorẽ eiꝰ q̃ recepit eũ
credẽs eſſe maritum ſuum: et
cuʒ maritꝰ poſtea cognouiſſet rem geſtã arguebat inde egyptium
ꝓpter qd̃ egyptiꝰ pcutiebat eũ ⁊ grauiꝰ affligebat. o Cumq̄ʒ
circũſpexiſſet ⁊c̃. in quo apparet prudentia moyſi.
Percuſſum

Allego.

videatur moyſes iam diuinitus admonitus (qḋ ſcriptura eo loco tacet) hoc audere potuiſſe. Iſid. Al. Moyſes .i. chriſtꝰ egyptū .i. diabolū nobis ĩ hac peregrinatione iniuriosum nos defendendo occidit: ⁊ ĩ arena obruit occiſum. latet enĩ ĩ eis q̄ ſtabile non hñt fundamentū. Eccleſiam xp̄o in petrã edificat: ⁊ eos q̄ xbū eiꝰ audiūt ⁊ faciūt prudenti viro ↄpat: q̄ edificat domū ſuam ſupra firmã petram. Alios xp̄o ſtulto ↄpat q̄ ſupra arenam edificat.

a Et egreſſus die altero. In hoc moyſes figurã xp̄i geſſit q̄ duoꝝ ppl'oꝝ diſcordiã in ſe angulari lapide pacificare ſtuduit: q̄ iniuriam facit et reconciliatorẽ cõtempſit iudaicus eſt q̄ p̄dicationez xp̄i reconciliantꝭ repulit: ⁊ credẽtꝭ ppl'i hoſtis pſtitit.

Ioh.9.f Añ: Tu diſcipulꝰ illiꝰ ſis: nos diſcipuli moyſi.

b Timuit moyſes ⁊c̃. Augꝰ. Si ſic diuulgatuz eſt verbuz hoc? Duo ſunt in hac locutione attendenda: quia pendet .ſ. ſententia: ⁊ ſic dimiſſa eſt. Deinde q̄ verbū p facto poſuit. Que pepit ⁊c̃.

Allego. Al. Xp̄s eccleſiã de gentibus ſibi copulauit: q̄ munere ſpūs ſeptiformis vna eſt in fide catholica. Añ vna eſt columba mea que gignit filium qui vocatur aduena: ⁊ alterū qui dei adiutoriū. Aduene enĩ ſūt ſancti ſuper terrã ſed dei adiutorio nunq̄ȝ carent.

c Poſt multuz vero temporꝭ ⁊c̃.

Allego. Al. Poſtq̄ȝ moyſes in terra madian duxit vxorem mortuꝰ ẽ rex egypti: q2 cū xp̄s ĩ orbe fratꝝ gẽtes ad fidem cõuertit deſtructus

---

ſ morte ſua. ſ diabolum.
adeſſe vidiſſet: percuſſū egyptiū a†
ſ in fluxis et aridis mentibus.
a abſcõdit ſabulo. †Et egreſſus die b+
altero conſpexit duos hebreos c
rixantes. Dixitq̄ȝ ei qui faciebat
iniuriam: Quare percutis proximum tuuz? Qui reſpõdit: Quis d
conſtituit te principem ⁊ iudicẽ
ſuper nos? Num me occidere tu e
vis ſicut heri occidiſti egyptiuz?
b Timuit moyſes et ait: Quomõ
palam factum eſt verbum iſtud?
ſ diabolus.
Audiuitq̄ȝ pharao ſmonẽ hunc: f+
a ſ in membris. b ſ chriſtum.
et querebat occidere Moyſen. g
a ſ in apoſtolis ad gentes. b ſ iudaico pplo .i. ſpūali egypto.
Qui fugiens de cõſpectu eius b+
ſ que contradictio vel reſponſio interpretatur: gentes enim prius contradixerunt
moratus eſt in terra madian: ⁊ ſe
poſtea pie reſpondentes obedierūt. ſ diabolo.
dit iuxta puteum. Erãt aūt ſacer i
a ſ q2 añ gentiliū ſupſtitioni ſubiecte. b ſ eccleſie de gentibus ſeptiformi ſpū illuſtrare.
doti mãdiã ſeptẽ filie: q̄ venerãt k
a ſ baptiſmi vel doctrine celeſtis. b ſ legis ſciaz vel mundanam.
ad hauriendam aqũam: ⁊ implẽ l
tis canalibꝰ adaquare cupiebãt
ſ populos.
greges patris ſui. Superuenere m
a ſ philoſophi gentiuz ſcribe ⁊ phariſei iudeoruz vel ſacerdotes idolorum. b ſ a morẽ. ſ Locutione.
paſtores et eiecerunt eas. Surre
ſ chriſtus.
xitq̄ȝ moyſes et defenſis puellis
a ſ aq̄ ſapie. b ſ Simplices aĩas ſ vl' greges
adaquauit oues earū. Que cum n
a ſ qui ⁊ raguel ⁊ cineus dicitur. ſ Raguel paſtio dei vel amicus eius deus.
reuertiſſent ad ietro patrez ſuum
ſ Miratur diabolus gentes ad deum
dixit ad eas: Cur velocius veni
conuerti citius q̄ȝ ad ſe cū quo fuerant diu.
ſtis ſolito? Reſpõderūt: Uir egyptius liberauit nos de manu paſtorum. Inſuper ⁊ hauſit aquaz
nobiſcum: potūq̄ȝ dedit ouibus.
At ille: Ubi eſt iquit? Quare dimiſiſtis hominẽ? Uocate euz vt
comedat panem. Iurauit ergo o
moyſes q̄ habitaret cum eo. Ac p
ſ pulchritudo vel placans.
cepitq̄ȝ ſephoram filiã eiꝰ†. Que
peperit ei filium quem vocauit q
ſ aduena.
gerſan dicens: Aduena fui in terra aliena. Alterum vero peperit r
ſ dei mei adiutorium.
quẽ vocauit eliezer dicens: Deꝰ
enim patris mei adiutor meꝰ: et
eripuit me de manu pharaonis.
c Poſt multū vero temporis mor s+ t†

---

a Percuſſum egyptiū .i. interfectū. b Abſcondit ſabulo. qḋ de facili pōt fieri in terra ſabuloſa. Sȝ querit hic quõ moyſes hoc fecit cū nõ eẽt cõſtitutꝰ iudex eoꝝ. Itẽ dato q̄ eſſet iudex videt penam iniuſtã intuliſſe: vt pute p pcuſſiõe ſimplici morte cū tñ ſola repcuſſio deberetur ſm legẽ talionis in q̄ dr̄: Dentẽ p dente: vulnus pro vulnere. †Act.7.d Ad p̄mū dicendū q̄ moyſes ex diuina electione ad liberationẽ hebreoꝝ habebat auctoritatẽ vindicandi iniurias eis factas: ⁊ hoc ſciebat p reuelationẽ diuinã: ⁊ hoc eſt qḋ dr̄ Actꝰ .vij. Exiſtimabat aūt ↄgſcere frẽs: q̄ per manū ipſiꝰ deꝰ daret ſalutẽ illis. Ad ſcd̄m dicendū q̄ interfecit egyptiū nõ ſolū p pcuſſione hebrei: ſed etiã p adulterio cõmiſſo fraudulentẽ vt p̄dictū ẽ: qḋ fuit notū moyſi p hoc q̄ audiuit cãm pcuſſionis in cõtentione pro dicto adulterio. Notandū q̄ Ioſephus .ij. li. antiquitatū dicit q̄ moyſes duxit exercitū egypti ↄ̄ ethiopes: ⁊ ibi accepit vxorẽ filiã regis de quo plenius dicetur ſup librum Numeri .xij. c Conſpexit ⁊c̃. Hebrei dicunt q̄ iſti duo fuerunt dathan ⁊ abiron. d Quis cõſtituit te p̄ncipez. p bono pacis ad qḋ illos iducebat: reddidit verbū pungitiuū. e Num occidere me tu vis: ac ſi dicat: hñ apparet q̄ tu es vnus homicida ⁊ malꝰ hõ. f Audiuitq̄ȝ pharao. Hic ↄ̄ñr deſcribit ↄditio moyſi tp̄e aduerſitatis: vbi p̄mo deſcribit eiꝰ pſecutio: ſcd̄o diuina cõſolatio ibi: Erant autem. Circa primuz dicitur: Audiuitq̄ȝ pharao ſermonem hunc: videlicet q̄ moyſes vnuz occiderat de prepoſitis regis ad vindicanduz vnum ex hebreis q̄s exoſos habebant.

g Et querebat occidere moyſen. tum q2 interfecerat p̄poſitum eius quod redundabat ĩ iniuriam regis. tū q2 ſm q̄ dicit Ioſephus circa tp̄s quo natus fuit moyſes q̄dam ſacerdos egyptioꝝ diuinationibus intẽtus dixerat regi q̄ circa pueros hebreoꝝ attẽderet q̄ vnus naſci debebat de hebreis q̄ pplm iſrael de egypto educeret: et regnū egypti hūiliaret: ⁊ iõ cū audiuit factū moyſi celãtis tm̄ p hebreis etiã in iuriã regis: exiſtiauit q̄ eẽt ille de q̄ ille ſacerdos dixerat. h Qui fugiens ⁊c̃. Dicunt hebrei q̄ moyſes fuit captus et adductꝰ corã rege vt decapitaret: ſȝ euaſit miraculoſe: vt pleniꝰ dicet .ĩ .iiij. capi.

i Erant aūt. Hic deſcribitur moyſi fugiẽtis conſolatio: ⁊ p̄mo ex ſuſceptione eius curiali. ſcd̄o ex morte ſui aduerſarij. ibi: Poſt multū. Circa primū dr̄. Erãt aūt ſacerdoti madian: ſm hebreos ſacerdos hic accipit p maiore vel magnate ſic dr̄ .ij. Reg. viij. Filij dauid ſacerdotes erant.

k Septẽ filie. nec mirandū ſi filie magnoꝝ habebant curã de gregibꝰ alendis: q2 iſte erant diuitie antiquorū.

l Et ĩpletis canalibus. p adiutoriū moyſi. vt .ĩ. dicitur.

m Superuenere paſtores ⁊c̃. q2 forſitan erat ↄſuetudo. q̄ prius ↄgregarent greges oẽs añq̄ȝ biberent. ſicut dr̄ Geñ. xxix. ſȝ p adiutorium moyſi p̄uenerant horam hauriendi aquam: ⁊ ideo eas defendit a paſtoribus.

n Que cum reuertiſſent ad raguel patrem ſuum: id eſt auum vt dicunt aliqui. Melius tamen videtur dicenduz cum alijs q̄ fuerit pater qui vocatus ſit pluribus nominibus ſcilicet raguel: et ietro: cyneus et obab: ⁊ dicūt hebrei q̄ vocatus eſt ietro: quod ſignificat adijciens quia addidit ei vnum capitulum ſcilicet de ordinatione populi per tribunos et centuriones quinquagenarios ⁊ decanos: vt habetur .ĩ. xviij. Uocatur autem obab vt dicūt id eſt diligens: quia dilexit legem: ⁊ conuerſus fuit ad iudaiſmum: vt habetur ibidem .xviij. ca. et patet littera vſq̄ȝ ibi. o Iurauit ergo moyſes. Poſt multa verba que fuerunt inter Ietro et moyſen: fecit pactum cum Ietro de remanendo cum eo: et illud pactum iuramento firmauit. p Accepitq̄ȝ ſephoram. Uidens .n. eū Ietro virum valentem: et induſtrium: dedit ei filiam ſuam.

q Quem vocauit gerſan. Ger enim hebraice idem eſt quod aduena vel peregrinus latine: et cauſa nominis ſubditur: Aduena fui in terra ⁊c̃. †.ĩ.18.a

r Alterum vero peperit: quem vocauit Eliezer. quod interpretatur dei mei adiutorium. in hoc recognoſcens diuinum beneficium in liberatione ipſius de manu pharaonis: ⁊ in profectu ipſius in terra aliena.

s Poſt multum vero temporis. Hic ponitur moyſi conſolatio ex morte aduerſarij: cum dicitur.

t Mortuus eſt rex egypti. qui perſequebatur moyſen: et mors eius fuit reuelata moyſi a deo in terra madian: vt hr̃ .iiij. ca. ad eius conſolationẽ.

Et ingemiſcẽ-

ſtructus eſt princi
patus diaboli.
a Ingemiſcen/
Morali. tes.Moralit̄.Ni/
ſi moriaꝛ in te rex
egypti nō cogno/
ſcis te opp̄mi ſui/
tute egypti ⁊ opi/
bus luti ⁊ lateris:
nec corde ingemi/
ſc̄ nec vociferaris
ad dn̄m vt liberet
te. Moyſes

a tuus eſt rex egypti. Et ingemiſcentes filij a
Penitentes.
a Carnis. b Corde et ore: oculi dn̄i ſuper iuſtos: ⁊ aures
iſrael propter opera vociferati ſunt. Aſcen
eius in preces eorum. *i. pro opibus.*
ditq̄ clamor eorum ad deuz ab operibus:
et audiuit gemitū eorum ac recordatus ē b
federis quod pepigerat cuz abraam iſaac
propter merita patrum.ſ.
⁊ iacob. Et reſpexit filios iſrl̄: et ꝯgnouit eos. c d

a Et ingemiſcentes filij iſrael: q̄ꝛ viuente
rege illo nō audebant oſ̄dere in palā anxie/
tatē animi: ne grauiꝰ tractarent̄. Et audiuit
gemitū eoꝝ: loquit̄ ſcriptura de deo ſ̄m mo/
dū humanū. Tunc.n.dr̄ aliquis clamorem
alicuius audire: cū incipit eum adiuuare.
b Ac recordatꝰ eſt: nō q̄ꝛ obliuio cadat in
deo: ſꝫ q̄ꝛ ad modū recordantis ſe habuit: ꝓ/
bendo filijs iſrael auxiliū ꝓpt̄ merita patꝝ.
c Et reſpexit filios iſrl̄.⁊c. oculo miſericor
dic. d Et cognouit eos: id eſt ad moduꝫ
cognoſcentis ſe habuit oſtendendo dilectio
nem circa eos.

Ca. II

Moraliter.

g† Poſt hec egreſſus vir ⁊c.
Allegorice ꝑ virꝝ qui dicitur a vir/
tute pōt intelligi ſpūſſanctus qui Sap. vij. dr̄ omniū artifex
oēm habens virtutē. † Accepit vxorē. i. virginē mariaꝫ
quā ſibi deſponſauit ꝑ fidem. † Que concepit ⁊ peperit
filiū. ſ. ieſum xp̄m actorē euangelij qui hn̄ ſignificat̄ per hūc
filiū qui fuit lator veteris teſtamenti. b† Abſcōdit tri/
bus mēſibꝰ. ꝓpter pſecutionē pharaonis: Et ſimiliter ieſus
xp̄s in egypto latuit ꝓpter pſecutionē Herodis Matth. ij.
In diebus illis poſtq̄ creuerat moyſes egreſſus eſt ad frēs
ſuos: q̄ꝛ xp̄s anno triceſimo ſue etatis exiuit ad predicāduꝫ
iudeis qui dicunt̄ eius frēs: eo q̄ ſ̄m carnē de iudeis fuit na
tus. Et in eiꝰ pſona dr̄ Ps. xxj. Narrabo nomen tuū fribꝰ
meis. Qd̄ adimpleuit ꝑdicando iudeis. k† Uidit virum
egyptiū ꝑcutientē quendā de hebreis fribꝰ ſuis. Per egy/
ptiū qui tenebroſus interpretat̄ diabolꝰ intelligit̄ qui iaculo
pctī mortalis ꝑcutere populū xp̄ianū nitit̄. a† Percuſ/
ſum egyptiū abſcondit ſabulo. Chriſtus eñ diabolū ꝑcutit
virtutē eius reprimendo ⁊ aliq̄n in infernū retrudēdo. Unō
Lu. viij. dr̄ q̄ demōes rogabāt eū ne mitteret eos ī abyſſū.
c† Egreſſus itaq̄ die altero conſpexit duos hebreos rixā/
tes: dixitq̄ ei qui faciebat iniuriaꝫ. de mutuis eñ iniurijs le
gitur xp̄s freq̄nter iudeos in ſuis ſermonibꝰ increpaſſe.
f† Audiuitq̄ pharao et q̄rebat occidere moyſen. ꝑ qd̄ deſi
gnatur q̄ diabolus ꝑ iudeos q̄ſiuit xp̄i mortē. b† Qui
fugiens ⁊c. Per fugā moyſi ad ſacerdotē madian intelligi
tur aſcēſio xp̄i ad prēm q̄ nomine ſacerdotis intelligit̄: eo q̄
ſacra dans ethimologicat̄. Moraliter egreſſus vir ꝑ quē
intelligit̄ ſpūſſctūs rōne ꝑdicta cuius vxor dr̄ mens bona ſi
bi ꝑ fidem ⁊ deuotionē coniuncta que concipit filiuꝫ. i. boni
operis ꝓpoſitū: ⁊ parit deducendo ad effectū: ſed in princi/
pio dꝫ occultari ne ꝑ inanem gloriā valeat fruſtrari. Per h̄
aūt q̄ ſubdit̄: † Egreſſus ad frēs ſuos. ſignificat̄ q̄ ī ho
mine pfecto bonū opꝰ ponendū eſt in publico vt ꝓximꝰ edi
ficet̄ ⁊ deus glorificet̄ Matth. v. Sic luceat lux vr̄a corā ho
minibus vt videant opa vr̄a bona et glorificent prēm vr̄m
qui in celis eſt. Et tunc ꝑcutit̄ egyptiꝰ. i. diabolus qui de dei
gloria et edificatione ꝓximi dolens ē ⁊ anxiꝰ: ⁊ increpatur
hebreus. i. pctōr xp̄ianus cuius peccatū arguenduꝫ oſ̄ditur
ex actibus bonis alteriꝰ. Per h̄ aūt q̄ moyſes fugiēs pha/
raonis pſecutionē iuit ad ſacerdotē madian: deſignatur q̄
xp̄ianus ſentiens fortē demonis impugnationē dꝫ ꝑ oratio/
nes deuotas refugere ad deū ſacra dantem.

In ca. ij. vbi dr̄ in poſtilla: Filiam leui.

Additio. j.

Secūdū hebraice lr̄e veritatē optet di
cere q̄ iochabeth mr̄ moyſi fuit filia
leui: tū q̄ꝛ infra. vj. ca. vbi tranſlatio nr̄a hꝫ: Amram accepit
vxorē iochabeth patruelē ſuā. hebraica lingua hꝫ: Accepit
amrā iochabeth auiā ſuā in vxorē: vñ glo. quā reprobat po
ſtillator veriſſima eſt: nō obſtantibus obiectionibus poſtil/
latoris. Nā qd̄ pmo obijcit ex eo q̄ Iochabeth fuit mortua
añ afflictionē populi: nullā hꝫ neceſſitatē ex lr̄a. in vera eñ
ꝯputatione aīaꝝ que ingreſſe ſunt cū iacob in egyptū: quaꝫ
approbat poſtillator ſup Geñ. lxvj. Nō cōputat̄ iochabeth
licet quidā hebrei h̄ voluerint dicere ſine fundamēto: vt. ſ̄.
patet in poſtilla in dicto ca. Qd̄ aūt obijcit ſcd̄o. d. q̄ dato q̄
adhuc viueret opte[illegible] dicere q̄ ip̄a iochabeth eēt in natiui/
tate moyſi. cxxx. annoꝝ ꝓut large deducit̄ in poſtilla: nō eſt
vex niſi preſuppoſito q̄ Iochabeth computaret̄ inter perſo/
nas que ingreſſe ſunt egyptū cū iacob: qd̄ quidē pſuppoſitū
in lr̄a nullū hꝫ fundamentū: vt dictū eſt. vñ ad hanc obiecti
onē poſtillatoris tollendā: pōt dici q̄ leui genuit iochabeth
ꝑ magnū tp̄s poſt ſuū ingreſſum in egyptum vtputa per. lx.
annos fere quibꝰ ſubtractis a numero. ccx. annoꝝ quibꝰ fue
runt ī egy

Additio

runt in egypto prout deducit̄ in poſtilla. remanent. cl. a qui/
bus ſi retrahant̄. lxxx. anni quos habeat moyſes in exitu de
egypto: ꝓut infra. vij. ca. remanent. lxx. anni: in q̄ etate erat
iochabeth cū genuiſſet moyſen: qd̄ nō eſſet ad miraculū com
putandū cū leui pr̄ ip̄ius iochabeth vixit. cxxxvij. annis. et
totidē fere chaath frater ip̄ius iochabeth. Silr̄ et Amrā vir
eius. vt ptꝫ infra. vj. ca. Cū igit̄ tunc tpis hoīes illꝰ ꝯgrega/
tionis. ſ. ip̄ius leui attigebāt cōiter etatē. cxxxvij. annorum:
nimiꝝ ſi femina illius cognationis cōcepiſſet cū eēt ſeptuage/
naria: ⁊ multo minꝰ mirandū de ꝯceptione aaron ⁊ marie q̄
fuerant concepti añq̄ moyſes: ⁊ ꝑ ꝯn̄s in minori etate. Sara
aūt erat nonagenaria ⁊ deſierāt ei fieri muliebria: vt. ſ̄. Geñ.
xviij. ⁊ iō nō eſt accipiēda in argumentū ꝯ ꝑdicta. Dicēdū
eſt igit̄ q̄ vxor Amram fuit iochabeth ſoror caath: ꝓut dr̄ in
glo. ꝑdicta. Et idē dr̄ in trāſlatione chaldaica: cui lr̄a hebrai/
ca vt dictū eſt omnino ꝯſonat: licet nō idē dicat tranſlatio no
ſtra. Nec poteſt cōtra ꝑdicta obijci ꝑ hoc q̄ leui nō eſſet ī eta/
te generādi in anno. lx. pꝰ īgreſſum egypti. Nā leui in igreſſu
egypti erat. xlv. annoꝝ fere: qd̄ ſic patet: Nā iacob ſtetit ī do/
mo laban ꝑ ſpaciū. xx. annoꝝ: vt ſupra Geñ. xxxj. ca. a quibuſ
ſi ſubtrahant̄. vij. anni q̄bus ſeruiuit Iacob añq̄ accepit lyā
⁊ tribus annis fere quibus nati ſunt ruben ſymeon ⁊ leui ſuc
ceſſiue: vt. ſ̄. Geñ. xxix. remanent. x. anni fere a natiuitate le/
ui vſq̄ ad finē. xx. annoꝝ ꝑdictoꝝ: a quibus ſi ſubtrahantur.
vj. anni q̄bus ſeruiuit Iacob in domo laban ꝓ gregibus nato
lā ioſeph: vt ī ꝑdicto ca. reſtat q̄ a natiuitate leui vſq̄ ad nati
uitatē Ioſeph ſluxerunt q̄nq̄ anni fere. Ioſeph aūt cum Ia/
cob ⁊ filij eius ingrederent̄ egyptū erat. xxxix. ānoꝝ. Nā cū
primo ſtetiſſet corā pharaone erat. xxx. annoꝝ: ⁊ poſtea fluxe
runt. vij. anni fertilitatis: et duo ſterilitatis: vt. ſ̄. Geñ. xlv.
Sequit̄ ḡ q̄ leui in illo ingreſſu erat. xlv. annoꝝ fere: vt dc̄m
eſt: quibꝰ ſi addant̄. lx. āni vſq̄ ad natiuitatē iochabeth: ſeq̄/
tur q̄ leui erat. cv. annoꝝ cū eā genuit qd̄ nō eſt ꝯ curſum na
ture. Leui. n. vixit. cxxxvij. annis: vt. ī. vj. ca. et ſic tp̄e gene/
ratiōis iochabeth adhuc remanebat quarta ps fere etatiſ ſue
tranſeunda. Cōſtat aūt q̄ in modernis tpibꝰ licet duratio cōi
ter menſuret̄ in. lxx. annis iux̄ poſtillā: adhuc hoīes tñ gene/
rant cū ſint. lx. annoꝝ et vltra: q̄uis nō remaneat niſi octaua
ſeu ſeptima ps etatis fere. Ad illud autē qd̄ obijcit dicens q̄
matrimoniū cū auia illicitū erat ſ̄m legē: et q̄ multa que per/
tinent ad matrimoniū fuerant obſeruata añ legē: qd̄ intendit
ꝓbare ꝑ hoc q̄ iudas cōiūxit onā filiū ſuū vxori frīs ſui de/
functi: vt Geñ. xxxviij. Ad hoc dicendū q̄ añ legem ſi aliqua
obſeruabant̄ de his q̄ ꝑtinent ad matrimoniū: h̄ erat caſuali
ter: nō aūt ex obligatione. Obligatio eñ legis nō ſe extendit
ad ꝑterita: vñ manifeſtum eſt q̄ iacob habuit duas ſorores ī
vxores: qd̄ tñ ꝓhibitū eſt in lege: Leui. xviij. Thamar etiam
ſ̄m legē inceſtū cōmiſit ſciēter cū ſocero ſuo iuda: ⁊ tñ iudas
eū iuſtificauit dicens: Iuſtior me eſt ſupra Geñ. xxxviij. Ex q̄/
bus patet q̄ matrimonia que erāt illicita tp̄e legis non erant
illicita añ legē. Si aūt ꝯ h̄ dicat̄: q̄ iacob illas habuit ex iuſ/
ſu ſeu inſtinctu diuino: ſilr̄ et thamar ꝓpter fructū qui ex ꝑ/
dictis matrimonijs ſecutꝰ eſt: ſilr̄ poteſt de amram dici: no/
tabilis. n. fructus fuit ſecutus ex illo matrimonio. ſ. moyſes
legiſlator ⁊ redemptor populi: et aaron ſacerdꝰ a quo linea ſa/
cerdotalis in illa lege incepit.

In eodem ca. ij. vbi dicitur in poſtilla: Percuſſum egypti/
um: id eſt interfectum.

Additio. ij.

Non eſt ne/
ceſſariū dicere q̄ moyſes interficiendo
egyptiū ꝓceſſerit vt iudex: ſed potiꝰ vt pars. Ex debito enim
charitatis q̄libet tenet̄ repellere iniuriā a ꝓximo ſi poteſt: hec
Ambro. Item qui nō repellit iniuriā a ſocio ſi pōt tam ipſe
eſt in vitio q̄ ille qui facit: vt in ſcd̄a ſcd̄e. q. lx. arti. vi. ī reſpō
ſione ad ſe/

ſione ad ſecundum ar. et quia hoc non poterat facere moyſes per aliquam percuſſionem niſi egyptius moreretur. imminebat enim ſibi periculũ ſi egyptius de hoc qð moyſes percuteret eũ reclamaret ad regẽ: idcirco oportuit vt moyſes egyptiũ occideret ad liberationẽ ꝓximi vnde nõ oportet in hoc allegare adulteriũ egyptij de q̃ nulla fit mẽtio in ſacra ſcriptura.

In codẽ. ij. ca. vbi dicit̃ in poſtilla: Iurauit ergo Moyſes.

Additio. iij. Verbum quod hic ponit̃ in Hebreo frequentatur in ſacra ſcriptura ⁊ qñq̧ in tranſlatione noſtra interpretat̃ incipere: vt in libro Geñ. Abraam alloquens deo dicebat. Ecce nunc incepi loqui. Et Deu. j. Incepit moyſes explanare legem. In alijs ꝟo locis interpretatur qñq̧ iurare: vt ĩ hoc loco. ⁊. iiij. Regũ. v. vbi dicitur de Gieçi: Et iurauit: ſed ſm hebraicaꝫ veritatem verbum iſtud vniuocum eſt. ⁊ nihil aliud ſignificat vbicunq̧ ponitur niſi actum volendi: itaq̧ eſt. cum dicit̃: Incepitq̧ moyſes explanare: ſimiliter. iiij. Regũ. v. Naaman dicebat gieçi ꝙ vellet recipere duo talenta nulla mentione facta de iuramento: vnde in hoc loco nihil aliud dicitur niſi ꝙ moyſes voluit habitare cum viro ⁊c. ſ. cum Ietro nullo interpoſito iuramento.

Replica correctorij contra Burgeñ. mendacem.

In ca. ij. vbi poſtillator improbat opinionem hebreorum dicentium matrem moyſi fuiſſe iochabeth filiam leui rationibus in hebreorum opinionibus fundatis: ad quas Burgeñ. nõ recte reſpondet. Burgeñ. tamen volẽs magnificare fimbriã certamẽ aſſumpſit ꝓ ſuis hebreis: ſuſtinẽs concluſionem quaꝫ poſtillator rationabiliter improbauit. Dicit nanq̧ Burgeñ. ꝙ vbi tranſlatio noſtra habet infra. vj. ca. Accepit Amram vxorem iochabeth patruelẽ ſuuꝫ. in hebreo habetur vt dicit: auiã ſuam: ſed per hoc nõ concludit propoſitum ſuũ: quia auia ſm canoniſtas et legiſtas dicit̃ mater matris: quã auiam nõ duxit vxorem. tum quia vetula. tum quia in linea aſcedente propinqua: ⁊ ſi lex matrimonij nondũ eſſet poſita: vt dicit Burgeñ. nature tamẽ honeſtas docuit quedaꝫ in matrimonio vitanda: vbi neceſſitas non erat: imo videtur legi nature repugnare prolem nubere parenti vel econuerſo: et ſic quod allegat Burgeñ. contra primũ argumentuꝫ poſtillatoris de etate: qð videlicet per ſexaginta annos poſt ingreſſum iacob in egyptum leui genuit iochabeth: ex littera haberi non poteſt: nec probat per aliquam auctoritateꝫ: ea igitur facilitate cõtẽpnitur qua probatur ſm Hierony. ſimiliter et alia que Burgeñ. adducit ad ſuum propoſituꝫ perſuadendũ nõ ſunt fundata: etiam dato ſed nõ conceſſo: ꝙ iochabeth fuiſſet auia amram: adhuc nõ habetur qð Burgeñ. intendit: ꝙ fuerit filia leui. Pro quo notandum ꝙ quidaꝫ libri habẽt amita vbi Burgeñ. dicit: haberi auia: quo dato quia amita et ſi ſm legiſtas ſit ſoror patris eſt tamen commune nomen ſignificans non ſolum propinquam ex cognatione: ſed etiam ex adoptione: quibus ſic ſtãtibus nõ habetur ꝙ iſta Iochabeth fuerit filia leui ſoror Chaath: nec ex littera trahi poteſt ſufficit enim ꝙ iochabeth mater moyſi fuerit filia leui. i. ð tribu leui: prout dicitur in poſtilla. Item ca. eodem vbi poſtillator nititur excuſare moyſen occidentem egyptium a peccato quaſi auctoritate inſtinctus diuini feciſſet: prout ſanctꝰ Stephanus exponere videtur: Act. vij. vbi Burgeñ. inſtat d. ꝙ debeat excuſari quaſi fecerit ex debito charitatis ⁊ ſocietatis prout tenebat̃: allegans ad hoc beatum Ambro. ſanctum Tho. ſcðã ſecũde. q. lx. Sed huic ſententie opponit̃ ex eo: quia idem ſanctus Thomas dicit: Hoc debitum charitatis intelligi debere cuꝫ moderamine inculpate tutele: ſed occidere pro percuſſione prout in propoſito nõ fuit moderamẽ inculpabile igit̃ ⁊c. Quod excuſare nititur Burgeñ. dicẽs: ꝙ moyſes ideo potuit excedere moderamen: quia repercutiendo citra occiſionem ipſe percuſſus accuſaſſet moyſen: ⁊ incurriſſet periculum. Simile perſuaſum eſſet furibus vt occiderent vim paſſos: ne per eos accuſari valerent: quod horrerent pie aures. Item in codẽ ca. vbi poſtillator dixit moyſen feciſſe cautionem iuratoriam ꝓpter noſtram trãſlationẽ que dicit: Iurauit moyſes. Burgeñ. redarguit noſtram trãſlationem dicens: ꝙ in hebraica littera nõ ponitur aliquid ꝑtinens ad iurandum ſed quicquid ſit de littera hebraica de quo non iudico: niſi ꝙ puto ſoli Burgeñ. contra beatũ Hierony. ⁊ omẽs alios nõ eſſe credendũ: preſertim vbi ratio videtur militare in ꝯtrariũ. rõnabilit̃ enĩ eſtimandũ nõ eſt hominẽ potentẽ ſicut ietro deſcribit̃: ad ſolã ⁊ nudaꝫ expreſſionem voluntatꝭ ſine alia adhibita cautione homini aduene: cuiuſmõi fuit moyſes tradere filiã ĩ mr̃imonio: ⁊ eũ facere dinitiaꝝ ſuaꝝ ꝑticipẽ: ſꝫ nulla legit̃ h̃ appoſita cautiõi niſi iuratoria. ꝓſumẽdũ ẽ igit̃ ꝓ btõ Hiero. ĩ trãſlatiõe nr̃a ⁊ alijs: ꝙ ꝟbũ h̃ poſitũ ſignificet iuramẽtũ allegatiõe Bur. ñ obſtãte.

Glo. ordi.

Apparuitq̧ ei. Dñs Ca. III

Alle. Erat flãma ĩ rubo et nõ cremabat̃. Rubus ſpine peccatorum iudeorũ: flãma in rubo verbũ dei. i. lex data illi populo. Sed ⁊ flamma rubum nõ cõburit: q̃ lex data peccata eorum nõ conſumit. Alij in rubo flammante eccleſiam intelligunt que perſecutionibus inflammat̃: que loquente in ſe dño non cremat̃. Q̃ dñs moyſi in rubo apparuit oſtendit: q̃ ĩ eccleſia apparet fidelibus: nec alibi: Aiunt hebrei ideo in rubo deũ appa ruiſſe moyſi ne poſſent ſibi inde idolũ ſculpere iudei. Semp enim deus idolatrie occaſionẽ recidit. Greg. Mor.

Morali. Moyſes admixtus egyptijs q̃ſi vigilabat mũdo: ideo voceꝫ dñi nõ audiebat. Sed extincto egyptio poſtq̃ ĩ deſertũ fugit: dũ illic. xl. ãnis degit a terrenis tumultibꝰ obdormiuit: ⁊ iõ diuinam vocẽ ꝑcepit. Cũ enĩ mens ab exterioribus ſopit̃: verbuꝫ dei penetrat veratius. Aurem quippe cordis turba terrenarũ cogitationũ ꝑſtrepens claudit. Non enĩ ꝑfecte hõ ſufficit ad vtraq̧ diuiſus: q̃ ſi exteriꝰ auditũ aperit: interiꝰ obſurdeſcit

b Cernens autẽ d. ⁊c. Grego. Angelus ꝙ moyſi appar uiſſe deſcribit̃: modo dñs: mõ angelus memorat̃. Angelus q̃ exterius loquẽdo ſeruit. Dominꝰ q̃ interiꝰ preſidẽs: loquẽdi efficatiam tribuit. Cũ enĩ loquẽs ab interiore regit̃: ⁊ ꝑ obſequium angelus: ⁊ ꝑ inſpirationẽ dñs memorat̃. c Vocauit eũ de medio ⁊c. Grego. Sepe ſimul terrenis ⁊ celeſtibus ſubſtãtijs per angelos loquitur deus: ſicut hic cum igneꝫ rubumq̧ ſociauit: atq̧ aliud ſuperiꝰ aliud inferius iunxit. Q̃ð tunc ſolum agit̃: cũ aliq̃ð magnũ ex cõiunctione ſignatur. Nã ꝑ ſuc/

ceſſum

[Textus] Ca. III

Moyſes aũt paſ- Ca. III

ſ alð ſoceri ſui.

m Moyſes aũt paſcebat oueſ ietro cognati ſui ſacerdotꝭ madian.

Cunq̧ minaſſet gregem ad interiora deſerti venit ad montẽ dei b† c†

a oreb. Appar uitq̧ ei dominus in d†

ſ verbo dei. ſ iudaici peccati.

flamma ignis de medio rubi: et e†

ſ q̃ ꝑ legẽ nõ ſunt conſumpta peccata populi.

videbat ꝙ rubus arderet et non f†

cõburetur. Dixit ergo moyſes:

ſ vel tranſibo ſm. lxx. quod competit: tranſitori enim talis congruit viſio.

Vadam et videbo viſioneꝫ hãc †

magnam: quare nõ comburatur

b rubus. Cernens autem dominus quia pergeret ad videndũ: vocauit euꝫ de medio rubi: ⁊ ait

Nico. de lyra

a† Moyſes aũt. Hic ꝯſe- Ca. III — A

quenter deſcribit̃ miſſio moyſi ad liberationẽ populi. et primo deſcribit̃ ſibi facta cõmiſſio. ſecundo cõmiſſiõis executio. ĩ. iiij. ca. Abiit moyſes ⁊c. Adhuc primo deſcribit̃ apparitio diuina. ſcðo cõmiſſio ſibi facta. ibi. Cui ait dñs. tertio inſtructio circa agenda. ibi: Dixitq̧ moyſes.

Circa ꝑmũ notat̃ apparitiõis locꝰ. cũ dr̃: b Cũq̧ minaſſet ⁊c. tũ quia ibi erãt meliora paſcua. tũ ad elongãdum ſe a terra culta: ne greges paſcerent̃ aliena blada. c Venit ad mõtẽ dei oreb. ille eſt mons ſinai q̃ ꝑdicit̃ h̃ mõs dei rõne euentꝰ futuri: q̃ deꝰ ibi daturꝰ erat legẽ. d̃ſcribit̃ etiã modus apparendi. cũ dr̃: d Apparuitq̧ ei dñs. in hebreo habet̃: Apparuit ei angelus dñi. Angelꝰ enĩ ille apparebat ⁊ loq̃bat̃ ĩ ꝑſona dei: ⁊ iõ aliq̃ñ angelus: aliq̃ñ dñs noĩat̃: ſm ꝙ dic̃ beatꝰ Greg. ſicut Eſa. vj. Angelus q̃ purgauit labia Eſaie cũ calculo ardenti: vocat̃ Seraph rõne inflãmatiõis: lꝫ nõ eẽt d̃ ordĩe ſeraphico. e In flamma ignis de medio rubi. erat enĩ ppl̃s iſrl̃ ad idolatriã ꝓnus: et iõ apparuit in flãma q̃ nõ põt imagine figurari: et in rubo ſiue vepre. vt ĩ hebreo dr̃: q̃ ĩ talibꝰ nõ põt imago fieri: ne populus iſrl̃ q̃ venturꝰ erat ad locũ illũ rõne dicte apparitiõis aliq̃d faceret ad idolatriã ꝑtinẽs. f Et videbat ꝙ rubꝰ arderet ⁊c. q̃ flãma occupãs rubũ rubi viriditatem nõ minuebat: lꝫ eſſet materia combuſtibilis. ꝑ h̃ aũt deſignabat̃ ꝙ labor affligẽs q̃ ꝑ ignẽ deſignat̃: filios iſrl̃ in q̃bus erat humana infirmitas nõ cõſumeret nec deleret: ſꝫ magꝭ mirifice liberarent̃. ad qð exequẽdũ ꝑ moyſen dñs apparebat moyſi ⁊ iõ

t talis

N ceſſum rubū moyſen alloquēs
oſtendit: quia doctor populi fi/
eret qui τ legis flāmam pcipe/
ret et peccati ſpinā nō vitaret:
† De pe.di. 1.c.ſut qui. vt qđ ex illo populo exiret: qui
igne deitat⁹ carnis noſtre pec/
cata quaſi rubi ſpinaȝ acciperet:
et inconſumptaȝ humanitatis
ſubſtantiā in ipſa diuinitat⁹ flā
ma ſeruaret. a Solue cal/
ciamentū ꝛc. Iſi. Quia nullus
ſcȝ digne conſiſtere vel deū vi/
dere poteſt: niſi cuncta terre/
na et mortalia vicia deponat.
Aliter veterū cōſuetudo erat:
† 32.q.4.c recurrat. vt ſi ſponſus ſponſam repudia
ret: i ſignū repudij diſcalciare
tur. Iō moyſes diſcalciari iube
tur: ne ad eccleſiā q̄ in rubo ſi/
gnificat quaſi ſponſus accedat
calciatus: hoc enī chriſto ſuā/
dum: qui ver⁹ eſt ſponſus. De
Joh.1.d quo Johānes ait: Cui⁹ nō ſum
dignus ſoluere corrigiam calci
amenti eius. b Uidi afflicti/
Morali. onē ꝛc. Greg. Mor. Sparſis fo
ris mentibus ad ſeipſum redi/
re cuiq₃ difficile eſt. Quia pra/
ua itinera ſemel captos tāto de
lectabiliter tenent: qđ libuerit
nō lȝ. Quia cuȝ diſcipline mu/
nus nō obuiat: nulla retributi
onis ꝓſpicit pena qui terreat.
Sȝ clauſis oculis cordis ꝑcipi
tat aīa: τ tāto ſecuri⁹ mala tē/
poralia penetrat: q̄to durius
bona eterna deſperat. Sed iſta
C reproborum nequicia: electorum vi/
tam quaſi grana a paleis ſepa/
rat: τ dū affligit expedit. qr dū
violēta ingerit: feſtinare ad ſu/
perna cōpellit: qđ in iſraelitico
pplo moyſe vocante τ pharao
ne ſeuiēte ſignat. Moyſes enī
ad vocandū miſſus eſt cū pha/
rao duris operib⁹ vrget: vt ali
us vocādo traheret: ali⁹ ſeuiē/
do ipelleret: vt plebs i ſeruitio
turpiter fixa vel vocata vel im/
pulſa moueret: hoc q̄tidie agit
dū predicatis celeſtib⁹ premijs
ſeuire in electos reprobi pmit/
tunt: vt q̄s egyptus. i. vita pre
ſens oppreſſit blandiens: adiu
uet premens: vt dū deus ꝓuo/
cat cruciatus impellat. c Et
educā de terra ꝛc. Greg. Rudi
pplo de pñti vita aliq̄d ꝓmittē
dum fuit: vt poſſet in futuro ro
buſti⁹ ſolidari. Si enī pua non
acciperet: magna nō crederet.
Deus ḡ largiendo terrena ſua
det τ celeſtia: vt percipiens qđ
videbat: ſperaret qđ non vide/
bat. d In terrā bonā τ ſpaci
oſam. Grego. Preſens ꝓſperi/
tas aliq̄n dat: vt ad meliorē vi
D tam ꝓuocet. aliq̄n vt in eternū
plenius damnet. hinc iſraeliti/
cis terra chanaan pmittit: vt
q̄n₃ ad eterna ſperanda ꝓuo/
cent: Quia rudis populus ꝓ/
miſſiōib⁹ nō crederet: niſi a ꝓ/
miſſore aliq̄d i vicino pciperet.
Nō ḡ ſolū ſpe ad res: ſȝ rebus
q̄n₃ ad ſpem trahit. Un̄ dedit
eis regiōes gentium τ labores
populoruȝ poſſederunt. Ut cu/
ſtodiāt

a moyſes moyſes. Qui reſpōdit:
vel non.
adſum. At ille: Ne appropies in b†
opera mortua.
a quit huc.† Solue calciamentuȝ c†
a affectibus. b eccleſia ad quam nemo accedit calciatus.
de pedibus tuis. Locus enim
in quo ſtas terra ſancta eſt. Et d
merita parentum bonorum ſepe filijs ſubue/niunt.
ait: Ego ſum deus patris tui:
deus abraaȝ τ deus iſaac τ de/
a inclinando.
us iacob† Abſcōndit moyſes fa e
ciem ſuam. Non enim audebat
aſpicere cōtra deum. Cui ait do f
miſertus vt liberem.
b minus: Uidi afflictionem po/ g
puli mei in egypto: et clamoreȝ
eius audiui: propter duritiam
eoruȝ qui preſunt operibus. Et
a compatiendo preſentialiter liberando.
ſciens dolorem eius: deſcēdi vt h
liberē euȝ de manibus egypti/
c orum: et educam de terra illa
terrena dat vt ſuadeat ad celeſtia: τ qui viſi bilia percipit diſcat ſperare inuiſibilia.
d in terram bonā τ ſpacioſam: in i k
terrā q̄ fluit lacte et melle: ad lo
ca chananei: et ethei: τ āmorrei l
pherezei τ euei: et iebuſei. Cla/ m
mor ergo filiorū iſrael venit ad
corporalem τ ſpiritualem.
me: viditq₃ afflictionem eorum
demonibus vel iniquis hominibus.
qua ab egyptijs opprimuntur.
a incarnatus propria voluntate. b diabo/lum reprimendum.
Sed vēni et mittam te ad phā/ n†
predeſtinatione.
raoneȝ: vt educas populū meū
de tenebris peccati.
filios iſrael de egypto. Dixitq₃ o
a quaſi dei eſt non hominis hoc facere: vnde Gloria mea nō eſt mea: ſȝ qui miſit me patris.
moyſes ad deum: Quis ego p
ſum vt vadam ad pharaonem:
et educam filios iſrael de egy/
diuinitas cum humanitate.
pto? Qui dixit ei: Ego ero te/ q
cum: τ hoc habebis ſignū q̄ mi/ r
ſerim te. Cum eduxeris populū s
immolari facies.
meuȝ de egypto: imolabis deo
a in eminentia virtutū debet eſſe qui vult deo immolare.
ſup mōntem iſtum. Ait moyſes
ad deuȝ: Ecce ego vadam ad fi
lios iſrael: τ dicaȝ eis: Deus pa
trū veſtrorum miſit me ad vos.
Si dixerint mihi: qđ eſt nomen t
vel deus.
eius: quid dicaȝ eis? Dixit dn̄s
a Nemo alius. b proprie immutabiliter.
ad moyſen: Ego ſum qui ſum. v

talis apparitio facta eſt ſm ꝯuenientiā nego/
cij: ſicut τ alie apparitiōes hm̄ōi cōmuniter fi
unt. a Moyſes moyſes. Iſta duplicatio ſi
gnificat dilectionē: τ excitat vocati attentio/
nem. b Ne appropies inquit huc. ac ſi di/
ceret. humana fragilitas non p̄ſumat arcana † Joſ.5.d
dei inq̄rere curioſe: qr ſcriptū ē Prouer. xxv. Act.7.d
Qui ꝑſcrutator ē maieſtatis: opprimet a glo/
ria. c Solue calciamentuȝ. qr modus erat
antiquorum et ſpecialiter hebreoruȝ nō ingredi
ſancta loca pedib⁹ calciatis: τ inde eſt q̄ ſara
ceni nō audēt intrare locū oratiōis niſi diſcal
ciati. d Terra ſancta eſt. ꝓpter diuinā ap
paritionē ibidem. e Abſcōdit moyſes fa/
ciem ſuā ꝓpter diuinam reuerentiā. f Cui
ait dn̄s. Hic ꝯſequenter deſcribit cōmiſſio fa/
cta moyſi ad liberationē populi. cū dicitur:
g Uidi afflictionē ppl̄i mei. oculo cōpaſſio/
nis ad ipm liberādū: τ i h̄ dn̄s apparuit moy
ſi p̄dicte viſiōis mirabil' intellectū: qr lȝ diuina
nō ſint p̄ſūptuoſe inq̄renda: tn̄ p diuinā reue/
latiōeȝ ſūt humilit̄ ſuſcipiēda: τ iō q̄n moyſes
curioſe ſe nō ingeſſit: ſȝ humilit̄ facieȝ ſuā ab/
ſcōdit tūc dn̄s ei reuelauit: qr abſcōdit talia a
ſapientib⁹ τ prudētib⁹ τ reuelat ea paruulis:
vt habet Matth. xj. h Deſcēdi. ſ. p effectū:
qr de⁹ in ſe deſcēdere nō pōt. i In terram
bonā. qđ oſtēdit cū ſubdit: Que fluit lacte τ
melle. q. d. cū puo labore facit magnū fructū.
k Et ſpacioſam. qđ pȝ ex hoc: qr habitāt ibi
multe gentes q̄ exprimunt cū ſubdit: l Ad
loca chananei τ ethei. tacent aūt h̄ gergezei τ
i plurib⁹ alijs locis vbi ceteri noiant: qr vt di
cunt hebrei nō reſtiterūt filijs iſrael p belluȝ
ſicut alij: ſȝ de terra receſſerūt añ ingreſſum fi
liorum iſrael. m Clamor ḡ. ꝓpter occiſioneȝ
puulorum inocentiū: τ ꝓpter iniuſtā afflictiōeȝ
laborantiū: qr occiſio inocentium dr̄ clamare
ad deuȝ Gen̄. iiij. Ecce vox ſanguinis fratris
tui abel clamat ad me d̄ terra. ſilr afflictio vl
defraudatio laborantiū Jaco. v. Clamor coꝝ
i aures dn̄i ſabbaoth ꝛc. n Sȝ veni mittā
te. lȝ enī eſſet p̄ñtialit̄ corā eo: tn̄ dixit veni: p
h̄ ſignificās vt deberet eſſe ꝓmpt⁹ ad ſuſcipiē
dū mādatū dei mēte et volūtate: ſic erat pñs
corpe. o Dixitq₃ moyſes. Hic ꝯñr deſcribi/
tur ipi⁹ moyſi īſtructio τ ꝯfortatio: q̄ require
bāt ad tātū officiū ſuſcipiēdū: τ p̄mo īſtruit τ
cōfortat h̄ bis. ſcđo ex ſocijs adiūctis. ibi: In
gredieris tu τ ſeniores. tertio ex mirabilibus
ſignis: i p̄ncipio ca. iiij. Circa primū ponitur
moyſi ſtupefactio dicēt: p Quis ſū ego: ac
ſi diceret. oīno ſū iſufficiēs ad tantū negociū
τ iō dn̄s ꝯſolat eū dicēs: q Ego ero tecū. q̄
ſum ſufficiēs τ potēs ad te ꝓtegēdū τ dirigē/
dū: r Et hoc habebis ſignuȝ q̄ miſerim te.
ſm hebreos h̄ refert ad p̄cedētia. ac ſi dicat:
viſio quā tibi oſtendi in rubo eſt tibi ꝓ ſigno
q̄ ego mitto te. ſm catholicos refert ad ſequē
te lraȝ cū dr̄: s Cū edu. po. meū d̄ egy. imo.
deo ſup mōtē iſtū. ac ſi dicat: Ego p̄dico tibi
q̄ p⁹ eductiōeȝ ppl̄i mei imolab deo ſup mōtē
iſtū: τ cū h̄ tibi acciderit: erit tibi certū ſignū
q̄ fui tecū i eductiōe ppl̄i de egypto. Erit etiā
tibi ſignū d̄ futuro: qr dn̄s dixerat moyſi duo:
ſcȝ eductionē populi de egypto: τ inductionē
ei⁹ in terrā lacte τ melle fluentē: τ iō ſic imola
tio p̄dicta erat ſignū reſpectu p̄teriti liberan/
do eos mirabiliter d̄ ſeruitute egypti: ita eſſet
ſignū reſpectu futuri. ſ. q̄ eos itroduceret mi
rabiliter in terrā ꝓmiſſam. t Si dixerint mi/
hi ꝛc. Moyſes enī in h̄ expreſſe q̄ſiuit de noie
mittēt: τ tacite de ei⁹ ꝯditiōe: τ dn̄s reſpōdet
p̄mo d̄ ſcđo. ſ. de cōditiōe mittētis ipm dicēs:
v Ego ſum q̄ ſum. In hebreo habet: Ero q̄
ero. p vtrāq₃ tn̄ lraȝ idē ſignificat. ſ. neceſſitas
eſſendi τ eternitas τ imutabilitas p oēm mo/
dū: q̄ eſt ꝯditio ꝓpria τ ſingularis ipius dei.
omnia

ſtodiāt iuſtificati/
ones ei⁹ ꝛ legē ei⁹
reqꝛant. a Qui
eſt miſit. Mittitur
moyſes ad phara
onē puniēdū ꝛ tā/
dē occidēdū. Miſ
ſa eſt lex ad diabo
lū deſtruendum.
Hier. Scribēs ad
marcellā de.x.no/
minib⁹ dei: ſexto
loco ponit nomen
lexe qḋ i Exo.legi
tur. Qui eſt miſit
me ad vos. De⁹ ei
ſolus q̄ exoꝛdiū n̄
hʒ: vere eēntie no/
mē tenet: qḋ ꝑ an/
gelū dictū ē moyſi
nomen ei⁹ q̄renti:
qꝛ i ei⁹ cōpatiōe q̄
vere ē: qꝛ icōmuta
bilis ē: q̄ſi nō ſūt:
q̄ mutabilia ſunt.
qḋ eni d̄r fuit: nō
ē ꝛ qḋ d̄r: erit: nō/
dū ē. De⁹ aūt tm̄ ē
q̄ n̄ nouit fuiſſe vł
futuꝝ eſſe. Solus
aūt paṫ cuʒ filio ꝛ
ſpūſctō vere ē. Cu
ius eēntie cōpatū
nr̄m eē: nō ē. Vn̄ ꝛ
dicim⁹: Viuit de⁹:
qꝛ eēntia diuīa vi/
taviuit: quā moꝛs
nō hʒ. b Ad ter
rā flu.l.ꝛc. Aug⁹.
Utrū h̄ ſpūalit̄ ac
cipere debem⁹ qꝛ
ſm ꝓprietatē non
hec erat terra que
data ē hebꝛeiſ. An
modus locutiōis
ē q̄ vbertas ꝛ ſua/
uitas t̄re laudaṫ.
c Nō exibitꝭ ꝛc.
Aug⁹. Nō mādа
uit dn̄s hebꝛeis vt
acciperent ab egy
ptijs vaſa argētea
ꝛ aurea ꝛ veſtē: at
q̄ʒ addidit: ꝛ pre/
dabimini eos: mā
dati huius nō pōt
eſſe iniuſtum iudi/
cium. Mandatuʒ
eni dei eſt de q̄ nō
iudicandū ſed ob
temperandū fuit.
Ipſe eni nouit q̄ʒ
iuſte mandauerit:
ad ſeruū pertinet
obedienter facere
quod mandauit.
d Vaſa argētea
et aurea ac ꝛc. Ar
gentum et aurum
ab egyptijs peti/
m⁹ vnde taberna/
culum deo fabꝛice
mus. cum poetas
et philoſophos le
gimus vt diuinaʒ
ſcripturam ſapien
tius et facundius
legamus.

Quid ē

ſ vel filijs.
a ait: Sic dices ad filios iſrael: Qui a b
ſ Sine omni mutatione ſtabiliſq̄ʒ manēs dat cū/
cta moueri.
eſt miſit me ad vos. Dixitq̄ʒ iterū c
deus ad moyſen: Hec dices filijs
ſ Non recens.
iſrael: Dominus deus patrum ve
a ſ Cui atteſtātur tres pꝛobati ꝛ examiati teſtes:
quoꝛum teſtimonium verum eſt.
ſtroꝛū: deūs abꝛaā ꝛ deus iſaac ꝛ
deus iacob miſit me ad vos. Hoc
ſ quia hi teſtes viuūt in eternum.
nomen mihi ē in ęternū: ꝛ hoc me
moꝛiale meū i generatiōe ꝛ gene/
ſ apoſtolos pꝛimitiuā eccleſiam.
nerationem. Vade cōgrega ſenio d
res iſrł: ꝛ dices ad eos: Dn̄s deus
ſ Abſcondit⁹ a ſeculis ꝛ generationibus.
patrū veſtroꝝ apparuit mihi deuſ
abꝛaā ꝛ de⁹ iſaac ꝛ deus iacob di
ſ geminatio cōfirmatio eſt. ſ peccato infirmos.
cens: Viſitās viſitaui vos: ꝛ vidi e
oīa q̄ acciderūt vobis i ęgypto: et
ſ mundi.
dixi vt educā vos d̄ afflictiōe ęgy
ſ quā.ſ. poſſidebant vitia ꝑ has gētes figurata.
pti i terrā chananęi: ꝛ ethęi: ꝛ am/
moꝛręi: phereſęi: ꝛ euęi: ꝛ iebuſęi:
a ſ eccleſiam. b ſ doctrina infantiū. c ſ dulcedi/
b ad terrā fluentē lacte ꝛ melle: ꝛ au f
ne ſuauitatis diuine. ſ obedientes.
diēt vocē tuam. Ingredieriſq̄ʒ tu g
a ſ pꝛincipes eccleſie. b ſ pꝛincipem mundi.
et ſeniōꝛes iſrael ad regē ęgypti et
a ſ tranſitoꝛū qui nō habent hic manentem ciuita/
tem qui cupiunt exire de egypto.
dices ad eū: Domin⁹ deus hebꝛę
a ſ tam interius q̄ʒ exterius. b ſ chꝛiſtum qui die
oꝛuʒ vocauit nos. Ibimus viām h
tertia reſurrexit. a ſ remoti a ſtrepitu mundi
ſ ſacrificiū laudis. ſ qui nō ingredit̄ ciuitatem.
triū dierū in ſolitudinē: vt immo/
a ſ meum tamen eſt monere vt inexcuſabilis ſit.
lem⁹ dn̄o deo nr̄o. Sed ego ſcio q̄ i
a ſ filios luc̄. b ſ tenebꝛoſoꝝ. c ſ recedētes a te
nō dimittet vos rex ęgypti vt ęa/
nebꝛis. a ſ potentiam apertā. b ſ ad feriendū.
tis: niſi ꝑ manū validā. Extendaʒ k
a ſ mundum ꝛ ꝓncipem eius.
eni manū meā ꝛ ꝑcutiā ęgyptū in
a ſ plagis. b ſ que nemo alius facit.
cunctis mirabilib⁹ meis q̄ factur⁹
a ſ vt oēs videāt ne pōſſ excuſari. b ſ vict⁹ plagꝭ
ſum i medio eoꝛū: poſt hec dimit/
a ſ gratis. ſ nouo.ſ.
tet vos: daboq̄ʒ gratiā ppł̄o huic l
coꝛā ęgyptijs. Et cū egrediemini
a ſ Non eſt inhoneſtum quod deo pꝛecipiente eſt
c non exibitis vacui: ſed poſtulabit m
factum. a ſ Sollicita anima: vt eccleſia.
b ſ a concellanea ſua. c ſ poete ꝛ philoſphi q̄dā/
mulier a vicinā ſua et hoſpita ſua
mō ſunt nob vicini. a ſ moꝛū ꝛ operū honeſtates.
d vaſa argentea et aurea ac veſtes.
a ſ oꝛnādo: erudiēdo. b ſ maioꝛes. c ſ minoꝛes.
Ponētiſq̄ʒ eas ſup filios et filias
ſ auferendo que tabernaculo dei vtilia ſunt.
veſtras: ꝛ ſpoliabitis ęgyptum. n

omīa eni alia eo ip̄o q̄ ſūt de nihilo hn̄t ꝓncipiū ſui eſſe:
ꝛ ſūt vertibilia i nihil qꝛ ſubtracta manutenētia diuīa:
caderēt in nō eſſe: ꝛ iō nō eſſe ꝯuenit eis q̄ʒtum ex ſe: ſed
eē hn̄t a deo. ſm qḋ d̄r Eſa.xlj. Ecce vos eſtꝭ ex nihilo:
et opus vr̄m ex eo qḋ nō ē. a Sic dices ad fili.iſrł.ac
ſi diceret ſi queraṫ a te.q̄s miſit te: r̄ndebis: b Qui ē
mi.me.i.ille q̄ hʒ ex ſe neceſſitatē eſſendi: ꝛ plenitudineʒ
abſq̄ʒ reſtrictiōe ꝛ determiatiōe aliqua. c Dixitq̄ʒ iteꝝ
deus ad moyſen ꝛc. ac ſi diceret: ſi querant ſcđo de noīe
mittētis te. reſpōdebis. Dn̄s de⁹ patrū vr̄oꝝ de⁹ abꝛaā
ꝛc. hoc nomen eſt ꝛc. ꝛ ſequitꝭ: d Vade cōgrega ſenio
res iſrael. nō intelligiṫ hoc de omnib⁹ ſenib⁹ populi: qꝛ
cū in populo illo eſſent ſexcēta milia peditū. vt habeṫ.j. E
xij.ca. oēs ſenes populi nō poſſent de facili congregari:
ſʒ ꝑ ſenioꝛes hic intelliguntꝭ iudices: qui hn̄t ppłm rege
re. e Viſitās vi.vos. h̄ mō loquēdi vſus eſt: qꝛ ioſeph
moꝛiēs ſic ꝓdixerat. Poſt moꝛtē meū de⁹ viſitabit vos
ꝛ aſcēdere faciet de terra iſta. vt habetur Gen̄.l. f Et
audiēt vocē tuā. erāt eni hoīes prudētes ꝛ ſcientes pro
miſſionem factam abꝛae Gen̄.xv. vbi diciṫ: Quarta ge/
neratione reuertentur huc: ꝛ iō videbāt q̄ tp̄s ſue libe/
ratiōis inſtabat ꝛ iō verbis moyſi crediderūt an̄q̄ʒ face/
ret ſigna d̄ quib⁹ d̄r ſe.ca. g Ingredierꝭ. Hic poniṫ in
ſtructio ꝛ cōſolatio moyſi ex ſocietate ſibi adiūcta ad lo
quēdū regi egypti: cū diciṫ: Ingredieris tu ꝛ ſe. iſrł ꝛc.
h Ibim⁹ viā triū dieꝝ. nō dicit vnius diei aut duoꝝ:
qꝛ nō eſſent ſufficiēter elongati ab egyptijs: qui lapida/
rent eos ſi ſcirēt eos imolare aīalia que ipſi colebāt tan
q̄ʒ deos. nec dicit ſex vel octo: qꝛ videreṫ q̄ non q̄rerent
deo imolare: ſʒ magis fugere: ꝛ iō dicit trium dieꝝ: non
plus exprimēdo: vt ſic q̄ʒto petitio eſſet magis rōnabilꝭ:
tāto rex egypti eſſet magis inexcuſabilis de inobedien/
tia ad deum: Sciebat eni dn̄s q̄ illā petitionē nō exau/
diret ꝛ ſic mereret̄ a deo flagellari: intantū q̄ inuit⁹ ma/
ioꝛa cōcidiret.ſ. totalē exitū: ꝛ nō ſolum cōcideret: imo
ad exitū de terra cōpelleret. vt d̄r.j.xij.ca. vn̄ ſubditur:
i Sʒ ego ſcio q̄ nō di.vos. ad mandatū meum ſimplici
verbo factū. iō ſubdiṫ: k Niſi ꝑ ma.va.i.ꝑ v̄tutē me/ F
am ip̄m cū ppł̄o ſuo grauiter affligentē: ſicut patebit i ſe
quentib⁹. l Daboq̄ʒ gratiā. Dicūt hebꝛei q̄ i exitu po
puli d̄ egypto dn̄s dedit eis tantā gratiā q̄ liberaliṫ of/
ferebāt ꝛ dabāt eis iocalia ꝓcioſa. ſʒ hoc nō videṫ cōcoꝛ
dare lr̄e ſequēti vbi diciṫ: m Poſtulabit mulier a vi/
cina ſua ꝛc. poſtea etiā ſubdiṫ: n Et ſpoliabitis egy/
ptū. qḋ nō videreṫ veruʒ ſi egyptij eis dediſſent. ꝛ iō di/
cendū q̄ ab egyptijs receperūt ꝑ moduʒ mutui: ꝛ ſic ſe/
cū poꝛtauerūt bona egyptioꝝ q̄ erāt intenti ad ſepeliē/
dū moꝛtuos ſuos: qꝛ nulla erat dom⁹ egyptioꝝ in q̄ nō
iaceret moꝛtuus. vt habeṫ.j.xij.ca. iō obliti ſunt repete/
re. Nec tn̄ hebꝛei cōmiſerūt furtū: qꝛ volūtate ꝛ auctoꝛi/
tate dn̄i hoc fecerūt: vt pʒ hic: q̄ eſt dn̄s ſimplr̄ oīm re/
rū: ꝛ iō ſine iniuria aut iniuſticia q̄cūq̄ʒ pōt vni auferre
et alteri dare ꝓ ſua volūtate. Cōſiderādū etiā q̄ ex cō
ſideratiōe ꝑſonaꝝ iſta dei oꝛdīatio fuit rōnabilis: qꝛ he/
bꝛei in multis valde et grauibus ſeruierāt egyptijs nec G
habuerāt recōpenſatiōeʒ laboꝛis ſui: nec violētie ſibi fa
cte: nec ꝓ ſūmerſiōe ꝑuuloꝝ ſuoꝝ habuerāt emendā vł
reconpenſationem: ꝛ iō egyptij eis in multis tenebanṫ.
His dictis patet littera.

Ca. III

Moꝛaliter. a† Moyſes āt paſcebat oues
ꝛc. Allegoꝛice. ꝑ moyſen ſigni/
ficatur iohānes baptiſta paſcēs fideles chꝛiſti cognati
ſui. Nam mater ei⁹ cognata fuit marie matris chꝛiſti. vt
diciṫ Luc.j. Et ecce eliçabeth cognata tua ꝛc. Iohānes
eni ꝓdicatiōis pabulo fideles chꝛiſti pauit vt dicūt q̄t/
tuoꝛ euāgeliſte. b† Cūq̄ʒ minaſſet gregē ad interioꝛa
deſerti.i. ad aſperitatē penitentie quā ꝓdicauit verbo ꝛ
opere. c† Venit ad montē dei.i. ad chꝛiſtuʒ q̄ d̄r mōs.
Dan̄.ij. Lapis q̄ ꝑcuſſerat ſtatuā fact⁹ eſt mōs magnus
et impleuit vniuerſam terrā. Ad hūc montē venit beat⁹
iohānes chꝛiſtū ꝑſonaliter cognoſcēdo ac etiā baptiçā/
do. d† Apparuit ei dn̄s in flāma ignis.i. in plenitudi
ne ſpūſſancti. nam in baptiſmo chꝛiſti iohānes vidit ſu/
per eū ſpiritūſanctū deſcendentē in colūbe ſpecie ad de/
notandū in chꝛiſto plenitudinē ſpūſſancti. † De me/
dio rubi. ꝑ rubū ſpinoſum intelligiṫ ſimilitudo carnis
peccati que fuit in homine chꝛiſto. f† Et vidit q̄ rub⁹
ardebat ꝛ nō cōburebatur. ꝑ quod ſignabaṫ q̄ moꝛtali

tas carnis nō abſorbebatur in chriſto ex p̄ſentia diuinitatis.
† Uadam ⁊ videbo viſionē hāc ⁊c. Uolebat eni plenius co/
gnoſcere myſteriū incarnatiōis. b† Non appropies inquit
huc. quaſi dicat. talis cognitio quā tu queris in vita p̄nti non
habet. iō ſequit: c† Solue calciamentū ⁊c. ac ſi diceret. pri/
us oportet te carnē mortalē d̄ponere ſic̄ dicit dn̄s Exo. xxxiij.
Non videbit me hō ⁊ videt. n† Sed veni vt mittam te ad
pharaonem. i. ad limbū patrū qui eſt in p̄te inferni ad denun/
ciandū ſanctis patrib⁹ eorū liberationez ꝓpinquā. Grego.
homel. ij. Quē eni p̄currēs naſcendo mūdo nūciauerat: hūc
moriēdo ⁊ ad inferos p̄currebat. Moraliter p moyſen oues
paſcentē intelligit p̄dicator v̄bo ⁊ exēplo paſcens dn̄i gregē.
† Cūq̄ minaſſet gregē ad interiora deſerti. i. ad pleniorē co
gnitionē moꝝ ⁊ fidei. † Uenit ad montem. i. ad altitudinez
cōtemplationis ⁊ oratiōis exemplo chriſti. d̄ q̄ dicit Matth.
xiiij. Dimiſſa turba aſcendit in montē ſolus orare. † Appa/
ruit ei dn̄s in flāma ignis. illuminādo pleni⁹ eius intellectuz
⁊ inflāmando affectuz: eo tn̄ modo quo cōpetit aīe carni mor
tali vnite. iō ſubdit: † De medio rubi. p quē mortalis infir/
mitas deſignat. Et q2 talis cōtēplatio excitat deſiderium ad
amplius cognoſcendū. iō ſubdit: † Uadam ⁊ videbo viſio
nem hanc ⁊c. Sed qm̄ talis cōtemplatio ꝓ neceſſitate frater/
na debet aliqn̄ interūpi. iō ſubdit: † Sed veni ⁊ mittaz te.
ad liberandū populū meū de ſeruitute diaboli qui p pharao/
nem deſignat: p tua cōſilia ⁊ hortamenta. Aliter pōt exponi.
† Uadam ⁊ videbo ⁊c. q2 cōtemplatio vie excitat deſideriū
contēplationis patrie que aliqn̄ retardat ꝓpter neceſſitatem
populi. Exemplū de beato Johāne euāgeliſta qui dixit chri
ſto ſibi apparēti ꝓpe ſuam mortē: Quotiēs rogaui te vt veni
rem ad te ⁊ dixiſti mihi expecta vt liberes populū mihi credi/
turū. Et de beato martino legit: Scimus quidē deſiderare te
chriſtum: ſed ſalua ſunt tibi tua p̄mia: nec dilata minuent: no
ſtri potius miſerere quos deſeris.

In ca. iij. vbi dicitur in poſtilla: Moyſes autem.

Additio.

In hoc ca. ſ. Exo. iij. cōtinet exordiū redē/
ptionis ppl̄i dei ab egyptiaca captiuitate:
ſicut in euāgelio. miſſus eſt angelus gabriel: Luc. j. Exordiuz
humani generis ɔtinet: vnde ſic̄ in illo nomē ꝓpriū chriſti re
demptoris exprimit: ita ⁊ hic nomē ꝓpriū dei p̄ncipalit libe/
rantis oſtendit. Et q2 poſtillator in h̄ ca. nimis breuiter ſe ex/
pediſſe videt cū tn̄ magna in ea ɔtineant ratiōe p̄dicta: ideo
certa quedā in h̄ ca. ɔtenta: vlteri⁹ aliq̄ attendenda ſeu decla
randa vident ſpecialiter. q̄ꝝ primū eſt q̄ nō videt neceſſariuz
dicere in hoc loco: q̄ q2 idē angelus q̄n̄q̄ loquebat in p̄ſona
dei: ideo de⁹ noiet: nā ſc̄m ſeriem lr̄e: ꝓut etiā verba plane ſo/
nant: pōt dici q̄ ille q̄ apparet in forma ignis erat angelus ap
parēs ad excitandū mentē moyſi: vt cernēs miraculū accede/
ret ad audiendū vocē ⁊ verba diuina. Sz cū ſequit: Cernens
aūt dn̄s ⁊c. hec verba ⁊ etiā verba ſequētia imediate p̄nt in/
telligi ab ipſo deo dicta ꝓut ſonāt. Scd̄o poſſet q̄s admirari
quō moyſes illam angelicā viſionē videndo ⁊ verba dei au/
diendo nō legit adoraſſe: Mos eni ſanctoꝝ erat in hmōi viſi
onib⁹ ſeu apparitiōib⁹ adorare: vn̄ Gen. xviij. legit de abraā
q̄ tres vidit ⁊ vnū adorauit. ⁊ de ioſue legit Joſue. v. q̄ cum
ſibi dixiſſet angelus: Ego ſum p̄nceps exercit⁹ dn̄i ⁊c. q̄ ceci/
dit pronus in terram adorās: qd̄ intelligit de adoratiōe dulie
reſpectu angeli: ſed h̄ nō videt fieri mentio de aliq̄ adoratiōe.
Ad qd̄ videt dicendū: qd̄ h̄ ⁊ quedā alia in h̄ ca. ɔtenta fa/
ciunt ad cōmendationē humilitatis ipſius moyſi: de quo legi/
tur. j. Nu. xij. Uir aūt moyſes erat humilis valde. Cui⁹ ratio
eſt: q2 nō eſtimabat ſe dignū ad adorandū: ſed poti⁹ ad modū
publicani cuius humilitas a dn̄o cōmendat. Luc. xviij. Qui
ex magna humilitate nolebat oculos ad celū leuare ſeipm̄ vi
lificando: ſic ⁊ moyſes in h̄ loco. legit eni: Abſcōdit moyſes
faciē ſuam. nō audiebat eni aſpicere ɔtra deū: qd̄ maiorē oſtē
dit humilitatē q̄ꝫ adoratio corporalis. nihilomin⁹ tn̄ moyſes
corp̄aliter adorauit. in h̄ eni q̄ dic̄: Abſcōdit faciē ſuaz: etiam
adoratio corp̄alis itelligit. nā ſup h̄ verbo abſcondit: glo. di
cit inclinādo tm̄ vultū hūilitatis verſus terram: vt facies ſua
eſſet abſcōdita: ne aſpiceret ɔtra deū: ⁊ ſic p̄z q̄ cū iteriori hu
militate adorauit. Tertio cū dicit in lr̄a: Quis ego ſum: oſtē/
dit hūilitas ipi⁹ moyſi i verbo: q̄ pri⁹ oſtēſa fuerat i actu inte/
riori mētali: ⁊ etiā exteri⁹ in corp̄ali: vt dictū eſt. p hec eni ver
ba habet q̄ ad neutrū coꝝ que ſibi a dn̄o iūgebantur eſtima/
bat ſe dignū. ſ. nec ad hoc vt iret ad pharaonem etiam ꝓ mo/
dica re: cū pharao eſſet magnus rex: ⁊ d̄ hoc dicit: Quis ego
ſum: vt vadam ad pharaonē? Pro ſecūdo nec etiā eſtimabat
ſe dignum ad educendū populum iſrael de egypto: licet non
eſſent in
eſſent in poteſtate pharaonis: cum ducatus tanti ppl̄i requi
rebat virum magne prudentie ⁊ virtutis. Et nota q̄ nō di/
xit: nō ſum ego dignus ad hoc vt vadam: ſed quis ſum ego?
qd̄ denotat maiorem humilitatē. ſentiebat enim ſe nō inhabi
lem ſolum ad p̄dicta ſed etiā cōtemptibilē: qd̄ ſonāt verba:
Quis ego ſum? q. d. vilis ſum. Conſequent quarto dicit in
litteris: qui dixit ei: Ego ero tecū. Circa hec verba ſunt mul/
te ⁊ varie expoſitiōes: q̄re due cōmuniores ponunt i poſtil/
la: ⁊ tamē neutra coꝝ videt ſufficere. Jlla eni q̄ dicit: q̄ h̄ qd̄
dicit: Et habebis ſignū. refert ad viſionē factā moyſi in ru/
bo: que quidem viſio vt dicunt fuit data moyſi ꝓ ſigno q̄ de
us mittebat eum: eſt expoſitio quorūdā hebreoꝝ lz nō oīno
videat ɔtinere veritatē. tū q2 moyſes n̄ petiuit tale ſignū: vt
p̄z in lr̄a: ſed ſolū oſtēdit deo fragilitatē ſuā. Quis ſū ego?
vt dictū eſt. tū q2 ex h̄ videret q̄ moyſes eſſet modice fidei:
qui etiā vidēs ſignū miraculoſum manifeſte: ⁊ audiēs diui/
na verba: dubitaſſet vtrū illa verba eſſent ſibi diuinitus di/
cta: q̄ ſi ita eſſet reputaret ſibi ad culpā: ſicut d̄ Zacharia le/
gitur: Luc. j. Eo q̄ nō credidiſti v̄bis meis. qd̄ tn̄ nō legitur
in h̄ loco nec aliqd̄ ſile. Scd̄a v̄o expoſitio que dic̄ qd̄ cū d̄r:
Hoc habebis ſignū. refert ad imolatiōez futurā: q̄ facta fuit
a ꝑplo dei ſup montē ſinai: q̄ quidem imolatio debebat eſſe ſi
gnū certificās moyſen de duob⁹. q̄ꝝ vnū erat p̄teritū. ſ. q̄ de
us fuerat cū moyſe in eductiōe ꝑpli de egypto. Aliud erat fu
turꝝ. ſ. futura iductio ꝑpli i terrā ꝓmiſſam: q̄ quidē expoſitio
videt incōueniēs q̄ ad vtrāq̄ p̄tē. de primo p̄z: nā qn̄ imola
tio facta fuit in mōte oīno ſup̄fluū erat ſignū ad certificādū
q̄ de⁹ mirabiliter liberaſſet pplm̄ de ſuitute egypti: cū h̄ eēt
cunctis manifeſtiſſimū p experientiā. de ſcd̄o v̄o p̄z: nam vt
cōſtat ex lr̄a nō fuerat moyſi cōmiſſa introductio ꝑpli de egy
pto ad terrā ꝓmiſſam: ſed eductio ꝑpli de egypto. dicit eni:
Mittā te ad pharaonē nō faciēs mentionē de introductione
ad aliā terrā: vn̄ ſaluo meliori iudicio: aliter iſte paſſus vide
tur exponēdus. Ad qd̄ ſciēdū q̄ moyſes i h̄ loco nō fuit lo
cutus deo aliq̄ verba incredulitatē ſonātia: vt ex h̄ require/
tur aliqd̄ ſignū certificās ipm̄ moyſen: ſed ſolū expoſuit deo
humilitatē ſuā ad tantū officiū quod ſibi cōmittebat dicēs:
Quis ego ſum vt vadā: in q̄ intelligebat tacite: q̄ rōnabili⁹
debuiſſet mitti alius aptus ad h̄: vn̄ dn̄s reſpōdet ad primū:
Ego ero tecuz. q. d. et ſi tu nō es ſufficiens ex te: meo auxilio
eris ſufficiēs. Ad ſcd̄m dic̄: Et h̄ habebis ſignū q̄ miſerim
te cū eduxeris pplm̄ de egypto. Pro q̄ ſciēdū: q̄ ſicut de⁹ in
noua lege p pauperes ⁊ ipotētes voluit inducere fidē ſuā p
orbē: vt ex h̄ magis luceret virtus ⁊ potētia diuina: iuxta il/
lud. j. Coꝛ. j. Jnfirma mundi elegit de⁹: vt fortia queq̄ con/
fundat. pari rōne voluit in antiq̄ lege p moyſen: q̄ modice re
putatiōis erat: intantū q̄ in etate. lxxv. annoꝝ gregē paſce/
bat vt p̄z in lr̄a: fieret liberatio ppl̄i ⁊ ei⁹ eductio de egypto
vt ſic tota virt⁹ ⁊ potentia hui⁹ liberatiōis ſoli deo attribue/
retur: et populus induceret ad imolandū deo in recognitio
nem ſui bn̄ficij et nulli alteri. ⁊ h̄ ſonat lr̄a cum dicit: Hoc ha
bebis ſignū: q̄ miſerim te cū eduxeris pplm̄ de egypto. vt id
qd̄ dicit: hoc habebis ſignū. referat ad inhabilitatem ipſi⁹
moyſi ad tantū officiū: ⁊ eſt ſenſus. ꝓpter hoc ego elegi te nō
potentē nec fortē: q2 hoc erit ſignū q̄ miſerim te. ſ. qd̄ nō v̄tu
te ꝓpria hoc feciſſes: ſz mea v̄tute ⁊ potentia. qua rōne tu et
ipſe ppl̄s imolabitis deo ſup mōtē iſtuz. ⁊ ſic inhabilitas ſeu
debilitas moyſi quā deo oſtendebat ad excuſatiōez ſuā: erat
intēta a deo: vt eſſet ſignū manifeſtuz de hoc: q̄ illa eductio
fuiſſet a ſolo deo: ⁊ qd̄ ſibi ſoli erat imolandū in recognitio/
nem ſui beneficij. Quinto ſequit i lr̄a: Ecce ego vadaz. ſi di/
xerint mihi qd̄ eſt nomē ei⁹? q̄d dicā? Jn q̄ paſſu ad lr̄az fiūt
quedā obiectiōes. Primo eni obijcit ſic. aut nomen dei erat
notum moyſi ante reuelationem huiuſmodi: aut non erat ei
notum antea. ſi ſic: ſup̄flue q̄rebat h̄ iteꝝ ſcire. ſi aūt nō: qua/
re querebat h̄ in p̄ſona filioꝝ iſrl̄. ⁊ nō poti⁹ in ſua p̄ſona di/
cēs: Notū fac mihi nomē tuū. Si aūt dicat q̄ h̄ nomē erat ei
notū an̄ hmōi reuelationē. nō tn̄ erat notū filijs iſrl̄: ⁊ iō q̄re/
bat a deo vt poſſet eis indicare nomen dei vt ipſi crederent
moyſi in dicendis. Cōtra h̄ obijcit Ra. Moy. in p̄ma p̄te de
directiōe ca. lxxij. vbi de hac materia ꝓlixe tractat dicēs: q̄
aut filij iſrl̄ h̄ nomē ſciebāt an̄q̄ꝫ a moyſe audirent illud: aut
nō. ſi ſic ſup̄flue eis iſtud nomē notificaret: cū iam ipſi ſcirēt
ſicut ⁊ ipſe. ſi aūt ipſi nō ſciebāt antea: ſequeret q̄ ex h̄ ſibi no
tificaret a moyſe: nō magis crederēt ei: cū ipi neſcirēt vtrū h̄
eēt nomē dei vl̄ nō. Jtē ɔtra hāc iterrogationē moyſi obijcit
a q̄buſdā. Nā filij iſrl̄ i egypto exiſtētes anteq̄ꝫ eis mitteret
moyſes. aut erāt fideles. ſ. habentes fidē vnius veri dei: aut
nō habebāt

nõ habebant fidẽ de deo vero. Nõ est dicendũ filios iſrael nõ habere fidẽ de deo vero: q2 tũc nõ eẽnt ppl's dei: nec de eis dixiſſet de⁹: Uidi afflictionẽ ppl'i mei ĩ egypto. Nullus enĩ reputat̃ dei pplus ſeu de pplo dei ſi ſit extra verã fidẽ. Si aũt erant fideles .ſ. verã fidẽ habẽtes d' vero deo: nõ reqrebat̃ alia nominatio dei. ſufficiebat enĩ q' moyſes dixiſſet eis: Ille enĩ quẽ vos creditis eſſe deũ: ille miſit me ad vos. pſertim cũ eis inſuper declaraſſet: De⁹ abraã τc̃. ſic̃ fuerat dictũ moyſi in pma allocutiõe. Oẽs enĩ erãt d' ritu circũciſiõis q̃ fuerat data abrae in ſignaculũ fidei: Geñ. xvij. qd' pz. ſ. iiij. ca. vbi ppter incircũciſionẽ filij moyſi volebat de⁹ interficere eũ. Ad q̃r declarationẽ videt̃ vlteri⁹ aliq̃d dicendũ. ¶ Circa qd' attendẽdum eſt: q' ex his que dixerat dñs moyſi ſup ſua miſſiõe videntur oriri duo: q̃ ab ipſo moyſe merito erãt inquirẽda. q̃rũ primũ ẽ: q' lʒ dñs expſſe dixiſſet moyſi q' deſcẽderat vt liberaret pplm iſrl' de manibus egyptiox: ad qd' volebat mittere moyſen ad pharaonẽ vt educeret pplm τc̃. nõ tñ eidẽ declarauit vtruʒ h' volebat facere p aliqs vias occultas: vtputa inclinando cor pharaonis τ ſuox ad dimittẽdũ pplm: ſeu p aliqs plagas occultas: q̃ etiã ſm curſuʒ naturalẽ fieri pñt: ſic̃ fecit ĩ facto Sarai vxoris abrae: Geñ. xx. Siſr' de abimelech eodẽ ca. qui etiã ipam ſaram dimiſit ppter reuelationẽ diuinã quaʒ habuit in ſomnis. Siſr' τ laban dimiſit iacob cũ gregib' ſuis ppt̃ reuelationẽ diuinam eidem in ſomnis factam: quod indubie potuiſſet etiã in h' caſu fieri p volũtatẽ diuinã: cui nemo põt reſiſtere. Aut forte de⁹ voluit pplm educere cũ ſignis τ pdigijs ſupra nature curſũ cõmunẽ publice fact': put ĩ effectu fuit oſtẽſuʒ. hoc ei ptinebat ad moyſen ſcire: q2 forte ſi de⁹ pmo mõ voluiſſet educere pplm moyſes reputaſſet ſe aptũ ad h': q2 h' fieret ſine ↄtẽtiõe τ ↄdictiõe put ĩ pdict' geſt' pʒ. Sec' ãt ſi ſcd'o mõ: q2 tũc reqrebant̃ magne inſtãtie τ ↄtrouerſie: ſic̃ ↄtigit in caſu ad qd' nõ reputabat ſe moyſes dignũ: vt iã dixerat. Siſr' hec inq̃ſitio ptinebat ad eũ ex pte filiox iſrl': eo q' forte facili⁹ τ ſuaui⁹ venirẽt ad credẽdũ diuinis pnoſtic' τ mãdat' p internã inſpirationẽ ſeu monitionẽ diuinã q̃ʒ p miracula vel ſuaſionẽ moyſi: vñ ppter h' petebat moyſes nomẽ dñi ſub q̃ debebat filijs iſrl' iſta nũciare. nã noĩa diuĩa cõiter ĩponũt̃ deo ſm opatiões q̃ ab eo pcedũt: ſic̃ cũ d̃r: Dñs vir pugnator omnipotẽs nomẽ ei⁹. ſ. xv. ca. et Eſa. lv. Et erit dñs noĩat⁹ in ſignum eternũ. τ ſic ex h' q' ſibi reuelaret̃ nomẽ diuinuʒ: ſb' q̃ iſta liberatio debebat fieri moyſes haberet certificationeʒ de h' q̃ſito. In q̃ quidẽ iterrogatiõe videt̃ moyſes nõ tenere modũ q̃dãmõ btẽ ꝟginis iterrogãt': Quõ fiet iſtd': Nõ ei dubitabat de efficacia diuine volũtatis: ſʒ q̃rebat moduʒ. Scd'm q' ex dict' dñi oriebat̃ inq̃rendũ ĩpi moyſi ẽ h'. nã dñs dixerat ei: q' ipſe τ ppl's imolarẽt deo ſup montẽ pdictũ: vñ volebat moyſes ſcire nomẽ diuinũ: ſub q̃ tal' ĩmolatio debebat fieri. Hoc enĩ nomẽ de⁹ vere ĩtellectũ: lʒ ñ ſit cõicabile alicui creature ſm rẽ: ẽ tñ cõicabile ſm pticipatiõʒ: vt dij dicãt̃ q̃ pticipãt aliqd' diuinã p ſilitudinẽ: iux̃ illud pš. lxxxj. Ego dixi dij eſt' τc̃. Siſr' ẽ cõicabile ſm opinionẽ: vñ ſup illud ad Gal'. iiij. Dis q̃ natura nõ ſũt dij ſuiebat'. Glo. nõ ſũt dij natura: ſʒ ſm opiniõẽ hoĩʒ. Et q2 ſacrificare ſeu ĩmolare ẽ act⁹ ſoli deo vero d'bit⁹: vñ. ſ. xxij. ca. Qui ĩmolat dijs occidet̃: niſi ſoli dño. idcirco moyſes q̃rebat aliqd' pprĩũ nomẽ diuinũ: qd' eẽt oĩb⁹ modis incõicabile: vt ſic ppl's ille q̃ pn⁹ erat ad idolatriã: ſm quã leuit̃ vocabãt creaturã noĩe dei: vt. ſ. xxxij. ca. de vitulo dicebãt: Hi ſunt dij tui iſrl': vt ĩ hac imolatiõe ſeu ſacrificio ñ deuiaret a via recta. Qua q̃dẽ expoſitiõe ſic poſita ceſſant obiectiões pdicte. Nã ad pmã obiectionẽ dicẽdũ: q' h' nomẽ diuinũ qd' moyſes q̃rebat: nec erat notũ moyſi nec etiã alijs filijs iſrl': put. ſ. dicet̃: q̃rebat aũt h' moyſes ĩ pſona filiox iſrl': τ nõ ĩ ſua pſona ex q̃dã hũilitate τ reuerẽtia. videt̃ enĩ q̃dãmõ temerariũ ſeu pſũptuoſuʒ: pſertĩ viro tã hũili dicere deo: Qd' ẽ nomẽ tuũ: nõ enĩ erat moyſes ignar⁹ q' iacob petẽti nomẽ ãgeli fuit rñſuʒ q̃ſi icrepatiue: Cur pet' nomẽ meũ. ſ. Geñ. xxxij. τ ĩõ moyſes petebat ĩ pſona ppl'i cui mittebat̃: d' q̃ pſumebat̃: q' ſaltẽ aliq̃ cox h' peterẽt. ¶ Ad ſcd'm dicẽdũ q' moyſes nõ petebat cognitionẽ hui⁹ noĩs: vt p h' filij iſrl' crederẽt ei: ſʒ h' q̃rebat ppt̃ rõnes ſupradictas. Ad tertiũ dicẽdũ q' lʒ filij iſrael τ a fortiori moyſes haberet fidẽ de deo vero q̃ ẽ de⁹ abraã τc̃. nõ tñ h' noticia ſeu cognitio ſufficiebat ad certificãdũ moyſen de alijs ſupradict'. ¶ Cõſeq̃nter ſexto d̃r ĩ lr̃a ſm trãſlatiõeʒ nr̃aʒ: Dixit dñs ad moyſen: Ego ſũ q̃ ſũ. Ait: Sic dices filijs iſrl': q̃ ẽ miſit me ad vos τc̃. quã q̃dẽ trãſlatiõeʒ nr̃aʒ: doctores nr̃i cõiter tenẽt q' h' nomẽ q̃ ẽ: maxĩe ẽ nomẽ pprĩũ dei: put ſanct⁹ Tho. ĩ pma pte q. xiij. ar. xj. ĩ cor. q. vbi ad h' aſſignat q̃ſdã rõnes: q2 vna ẽ Hiero. ad marcellã de decẽ dei noĩb⁹: τ Aug'. in. v. de trini. q̃ q̃dẽ rõ talis ẽ: q2 ĩ h' noĩe ſignat̃ ĩmutabilitas pprĩa diuini eẽ: qd' ñ nouit pteritũ nec futux. cetera enĩ q̃ mutabilia ſũt: q̃ſi nõ ſũt. qd' enĩ d̃r fuit: iã nõ ẽ. τ qd' d̃r erit: nõdũ ẽ. et ĩõ de deo maxĩe pprĩe d̃r: q̃ ẽ ĩ pñti. Que q̃dẽ expoſitio licet ſm trãſlatiõeʒ nr̃aʒ ſupradictã τ ex auctẽ ſctõx locũ habeat: nõ tñ videt̃ hr̃e locũ ſm hebraice lr̃e ꝟitatẽ: vbi ſic habet̃: Dixit dñs ad moyſen: Ero q̃ ero. Ait: Sic dices filijs iſrl' q̃ erit miſit me ad vos τc̃. Ponit̃ enĩ ĩ q̃libet loco vbi d̃r ero: hec dictio ehie: q̃ pprĩe ẽ ꝟbũ ſbſtãtiuũ futuri tpis pme pſone indicatiui modi: q̃ q̃dẽ dictio freq̃ntiſſime ponit̃ ĩ ſacra ſcptura: τ nullã aliã ſignificationẽ nec eq̃uocationẽ hʒ: vñ ſm hãc litterã nõ ẽ dicẽdũ: q' dñs ĩ h' loco oſtẽdit nomẽ pprĩũ ſuũ. nã p h' qd' d̃r q̃ erit: nõ ſignificat̃ eẽnitas: ĩ q̃ nulla eſt ſucceſſio. nec etiã ĩmutabilitas: cũ tñ ĩ h' qd' d̃r q̃ erit: ſignificat̃ a nõ eẽ in eẽ vl' ſaltẽ ab eẽ pñti vl' pterito ĩ futux: nec etiã neceſſitas eſſendi h' oſtẽdit̃: cũ illa q̃ erũt nõdũ ſint: vt pʒ p auctẽs ſanctox allegatas. vñ valde mirãdũ videt̃ de poſtillatore q̃ in h' loco ꝟitatẽ hebraicã allegat mõ pdicto: τ tñ ex h' qd' dic̃: ero q̃ ero: intẽdit ↄcludere eẽnitatẽ τ ĩmutabilitatẽ dei et hmõi: qd' ẽ manifeſte ↄ rõnẽ: τ etiã ↄtra mentẽ ſctõx: q̃ iſta nõ ↄcluſerũt: niſi ex ꝟbo ſbſtãtiuo pñt' tpis: nõ aũt futuri: vt dictũ eſt. vñ iſte paſſus ſm hebraice lr̃e veritatẽ alit̃ exponendus. Ad qd' ſciẽdũ q' ĩ ꝟbis pdict'. ſ. cũ dñs dixit ad moyſen: ero q̃ ero τc̃. nõ oſtẽdit dñs moyſi aliqd' nomẽ diuinũ d' nouo: ſʒ poti⁹ oſtẽdit ei qd' nõ erat ĩterrogatio ſua neceſſaria d' h': Cuius rõ ẽ. nã ſufficiebat filijs iſrl': τ etiã ĩpi moyſi: q' de⁹ patruʒ ſuoruʒ. ſ. abraam: iſaac τ iacob: quẽ ĩpi p fidẽ cognoſcebant eſſe vnũ deũ: volebat eẽ cũ eis ad educẽdũ eos de ſuitute: ſiue h' fieret p miracula potẽtia ſiue nõ. ĩ. alit̃. τ h' ẽ qd' dic̃: ero q̃ ero. τ ẽ ſenſus: Ero cũ eis: q̃ ero tecũ. ſtatĩ ei ſupra dixerat moyſi: Ego ero tecũ τc̃. ac ſi d. Ego dixi tibi q' ero tecũ ĩ hac liberatiõe. ſiſr' dico q' ero cũ eis. Et q2 vtrũq3 erat ſup eodeʒ facto: idcirco tñ ſemel ↄcludit: Qui erit miſit me ad vos. q. d. nõ debet' vos curare: quõ: ſʒ ſufficiat vob' q' ero vobiſcũ: ſcʒ cũ moyſe τ cũ pplo ad ĩplẽdũ pdicta: ĩ q̃ de⁹ ſat' faciebat moyſi etiã d' ſcd'o motiuo ſue ĩterrogatiõis. ſ. q' ĩmolãdũ deo ſufficiebat pplo ĩmolare vero deo quẽ patres coluerũt: q̃ etiã de⁹ redimeret eos a ſuitute egyptiaca: etiã ſi aliqd' nomẽ diuinũ eis nõ ĩnoteſceret: q2 h' qd' ẽ eẽ deũ abraã iſaac τ iacob: q̃ educeret pplm iſrl' d' egypto: nõ ẽ cõicabile alicui creature. Et nota q' antiq̃ hebreorũ nõ exponebãt h' qd' d̃r: Ero q̃ ero de aliq̃ noĩe diuĩo ſʒ dicũt q' de⁹ ĩ rñſiõe offerebat ſe pplo ſeu pmittebat eis qd' eẽt cũ eis ĩ hac tribulatiõe egyptiaca: τ in alia q̃ ↄtigiſſet. Et notãdũ q' h' dictio ehie q̃ ĩ h' loco ponit̃: q̃ ſignificat ero vt dictũ ẽ: nũq3 ĩ tota ſacra ſcriptura ponit̃ p noĩe diuĩo: vñ ſi nomẽ diuinũ eẽt: rõnabile eẽt vt alicubi de⁹ h' noĩe noĩaret̃. ¶ Seq̃t' ĩ lr̃a ſeptio: Dixitq3 iteꝝ de⁹ ad moyſen: hec dices filijs iſrl': Dñs de⁹ patꝝ vr̃oꝝ miſit me ad vos. Hoc nomẽ mihi ẽ eternũ: τ h' mẽoriale meũ ĩ generatiõe τ generationẽ τc̃. hec ĩ lr̃a. Sup q̃b⁹ ꝟbis lʒ nõ modice attẽtiõis ſint nihil videt̃ pſcpſiſſe poſtillator: niſi q' vbi d̃r: Dixitq3 iterũ de⁹ ad moyſen. li iteꝝ exponit vt referat̃ ad ĩterrogatiõeʒ: ac ſi dicat: ſi q̃rat̃ ſcd'o d' noĩe mittẽt' τc. rñdebis: De⁹ patrũ vr̃oꝝ: de⁹ abraã τc̃. q̃ q̃dẽ expoſitio mãifeſte deuiat a ꝟitate lr̃e τ hiſtorie. Primũ pʒ: q2 cũ dic̃: Dixitq3 iteꝝ de⁹ ad moyſen: mãifeſte habet̃ q' li iteꝝ determinat id qd' d̃r: dixitq3 de⁹. τ ẽ ſenſus: q' de⁹ nõ ſolũ ſemel dedit moyſi rñſionẽ dicẽs: q̃ ẽ ſeu q̃ erit miſit me ad vos: ſʒ etiã dedit iteꝝ aliã reſpõſionẽ. ſ. dñs de⁹ patꝝ vr̃oꝝ τc̃. qd' ſonat plane illud qd' dic̃: Dixitq3 iteꝝ. Scd'ʒ pʒ: q2 vt hiſtoria teſtat̃ moyſes nec filij iſrl' ſcd'o q̃ſierũt d' noĩe mittẽt': τ ſic moyſes ñ debuiſſet ſibi nomẽ a deo reuelatũ ppalaſſe pplo: cũ deus ↄditionalit̃ iuſſiſſet moyſi: ſi q̃rãt ſcd'o. ſ. de noĩe mittẽt': rñdebis ſm expoſitionẽ poſtillatoris. vñ alit̃ videt̃ dicẽdũ. ſ. cũ de⁹ ĩ pma rñſiõe. ſ. cum dixit. Ero q̃ ero. nõ reuelaſſet moyſi aliqd' nomẽ diuinũ de nouo: ſʒ poti⁹ ei oſtẽderat q' ñ erat ſibi neceſſariũ h' petere vt dictũ eſt: mõ q̃ſi ex ſupabũdãti voluit ſibi notificare nomẽ diuinũ in q̃ moyſes certificaret̃ d' pdict' de q̃b⁹ certificari volebat: τ de h' dic̃: Dixitq3 iteꝝ de⁹ ad moyſen. q. d. lʒ pma rñſio ſuffeciſſet: gratioſe tñ volo tibi dare iteratã rñſionẽ: p quã nomẽ nouũ pprĩũ mihi notifices filijs iſrl'. vñ dic̃: Dixitq3 iteꝝ dñs ad moyſen. Circa qd' nomẽ moyſi ĩ h' loco nouit̃ reuelatũ plura occurrũt ↄſiderãda ad ſenſũ lr̃alẽ ptinẽtia ſpãlit̃. xij. Primũ. ſ. quõ nomẽ diuinũ h' reuelatũ moyſi ſcribit̃ in hebraica lr̃a. τ q̃liter ab hebreis pnũciat̃: τ quõ ĩ alijs liguis trãſferatur. Scd'm. ſ. an pdictũ nomẽ. ſ. tetragrãmaton ſignificet verũ deũ. Tertiũ. ſ. an pdictũ nomen ſit pprĩũ vl' appellatiuũ. Quartũ an pdictũ nomẽ ſit maxĩe pprĩũ nomẽ dei. Quĩtũ

ſcʒ an h̄ nomē ſignificet naturaliť vel ad placitū ſeu ex īſtitu
tiōe. Sextū an ſit aliq̄ rō ꝗrēda de hmōi inſtitutione. Septi-
mū an deo ſm̄ ſignificatiōeʒ huiꝰ noīs ṗncipaliť ꝑtineat mi
racula facere. Octauū an deo ſm̄ ſignificationē huius noīs
ꝓprie ꝑtineat īmolari ſeu ſacrificari. Nonū an ſb̄ ṗdicto no-
mine ꝓprie ꝑtineat ꝑplm ſub lege a deo data cultui diuīo ap
plicari. Decimū an h̄ nomē habeat ſpālēʒ efficatiā inter alia
noīa diuīa. Undecimū .ſ. ď ſolēnitate huiꝰ noīs apud hebre-
os. Duodecimū .ſ. quō ſūt ītelligēda h̄ ꝟba .ſ. h̄ ē mihi nomē
in eternū. ⁊ h̄ nomē mēoꝛiale meū in generatiōe ⁊ generatio-
nē. ¶ Circa primū dicēdū ꝙ vbi ī trāſlatiōe nr̄a ď in h̄ loco.
Dn̄s deꝰ patrū vr̄oꝝ ⁊c̄. ī hebꝛaica lr̄a ē vnū nomē ex q̄ttuoꝛ
lr̄is cōpoſitū: qď cōiť dicūt tetragrāmatō a tetra qď ē q̄ttuoꝛ
lr̄aꝝ: q̄ ḋdē lr̄e ī hebꝛaico ſūt iſte: ṗma ſcʒ i ſcḋa h tertia b q̄r
ta h. ⁊ ſic h̄ nomē ſcribiť apud eos ſic: ſcʒ i h b h. Iſtud autē
nomē ſic ſcṗtū cū ṗdictꝪ q̄ttuoꝛ lr̄is nūq̄ꝫ ꝓnūciať ab hebre-
is cōiť ꝓut ī lr̄a iacet: ſʒ ī loco illiꝰ vbicūq̄ꝫ in ſacra ſcriptura
poniť ꝓfeř legētes adonai: qď ē aliud nomē diuinū cōpoſi
tū ex q̄ttuoꝛ lr̄is q̄ꝝ ṗma ē a ſcḋa d tertia n q̄rta i. ⁊ ſic hoc
nomē ſcribiť apď eos ſic .ſ. adni: q̄ ḋdē q̄ttuoꝛ lr̄e ſic ī hebꝛeo
ſyllabicanť ꝙ ꝓpꝛia noīs ex eis cōpoſiti ꝓnūciatio eſt ado-
nai: qď ḋdē nomē adonai ſignat plane dn̄m cū additiōe mei
vľ nr̄i vľ nr̄m. Pꝛimū āt nomē .ſ. tetragrāmaton n̄ ē trāſferi
bile ī aliud nomē: ſeu etiā plane exponibile ſiť adonai ⁊ alia
noīa diuīa: ⁊ iō trāſlatoꝛes tā chaldei q̄ꝫ latini ⁊ etiā arabici
poſuerūt loco illiꝰ dn̄m: q̄ ē trāſlatio ſcḋi noīs ṗdicti .ſ. ado-
nai: nō tn̄ ē trāſlatio ṗmi noīs tetragrāmaton ſupꝛadicti.
¶ Circa ſcḋm .ſ. an pꝛedictū nomē diuinū .ſ. tetragrāmaton ſi
gnificet veꝝ deū: dicēdū ꝙ ſic: h̄ ei teſtať deꝰ dicēs moyſi ī h̄
loco ď h̄ noīe: Hoc nomē mihi ē in eternū. ⁊ Eſa. xlij. Ego do
minꝰ h̄ ē nomē meū. in q̄ loco vbi ď dn̄s: poniť ī hebꝛeo no-
mē ṗdictū: ⁊ ſic ī pl'ibꝰ aliis locis. ¶ Circa tertiū .ſ. an nomē
ṗdictū ſit ꝓpꝛiū vel appellatiuū: dicēdū ꝙ ē ꝓpꝛiū: qď pʒ ex
h̄: nā huic noī cōpetūt oēs ꝓpꝛietates ꝓpꝛioꝝ noīm: q̄ꝝ vna
q̄ ṗncipaľ ē ⁊ cōis ī oībꝰ linguis ē: nō hr̄e pl'alē nūeꝝ: cuius
rō ē: nā nomē ꝓpꝛiū ſignificat ſubſtātiā nō cū q̄litate cōi ſʒ ꝓ
pꝛia: vt grāmatici dicūt. vn̄ ex ṗdicti noīs natura nō īueniť
pl'ale ī ligua hebꝛaica ſiť repiť ī aliis diuinis noībꝰ: vt ď hoc
noīe deꝰ: vel dn̄s. ⁊ hmōi. ⁊ adhuc amplꝰ ꝙ ſm̄ foꝛmā iſtius
noīs in hebꝛaico ſcriptā: nō poſſet ex eo fingi aliqď pl'ale: ſiť
verbi grā de h̄ noīe ſimon poſſumꝰ fingere pl'ale vt dicendo
ſimones ꝓ multꝪ: q̄ꝝ q̄libet appelleť ſimon. talē eni fictionē
pluralitatꝪ nullo mō patiť ṗdictū nomē ſm̄ foꝛmā ī q̄ foꝛma
poniť ī lingua hebꝛaica: vt pʒ ī ea eruditꝪ. Sūt aūt alie pro-
pꝛietates noīm ꝓpꝛioꝝ ī lingua hebꝛaica: q̄ nō faciliť in lin-
gua nr̄a exponerenť: q̄ ḋdē ꝓpꝛietates oēs adaptanť pꝛedi-
cto noī .ſ. tetragrāmaton ꝓut Ra. abenhaꝛra: q̄ maximꝰ fuit
grāmaticꝰ inť hebꝛeos in h̄ loco plene exponit: vn̄ mãifeſtū
eſt h̄ nomē eſſe ꝓpꝛiū. ¶ Circa q̄rtū .ſ. an ṗdictū nomē ſit ma-
xime ꝓpꝛiū nomē dei: dicendū ꝙ ſic: nā inter oīa noīa que ī
ſacra ſcriptura de deo dicunť cōiter teneť ꝙ h̄ nomē: q̄ ē. eſt
maxie ꝓpꝛiū nomē dei: ꝓut ſctūs Tho. ṗma pte. q. ⁊ ar. alle
gatꝪ deducit. q̄ ḋdē opinio lʒ vt deductū fuit fundeť ī trāſla
tiōe nr̄a q̄ hʒ. Qui eſt miſit me ad vos: que ḋdē trāſlatio nr̄a
delirat mãifeſte a ꝟitate hebꝛaica: vt. ſ. oſtēſuʒ ē: tn̄ ſuppoſi
to ꝓpť reuerētiā ſctōꝝ ꝙ h̄ nomē q̄ eſt: ſit nomen ꝓpꝛiū dei:
adhuc vlteriꝰ videť mãifeſte dicēdū: ꝙ h̄ nomē tetragrāma
ton: ē magꝪ ꝓpꝛiū q̄ꝫ h̄ nomē q̄ ē. lʒ n̄ ſit ī aliq̄ alio noīe ſeu ꝑ
aliud nomē trāſferibile ſeu ꝓpe exponibile vt dcm̄ ē: ex lr̄is
tn̄ ex q̄bꝰ cōponiť pōt ītelligi tā eē q̄ꝫ eēntia nihil aliud ꝯno-
tādo nec limitādo: qď maxie cōpetit eēntie ſeu eē diuīo. Foꝛ
ma etiā ī q̄ poniť ſm̄ grāmaticā hebꝛaicā ꝯſiderata nec ē ꝓ-
pꝛie ꝯcreta nec abſtracta: nec aliqď tp̄s ī ſui ſignificatiōe ī-
cludit: cū ſit ꝓpe ꝓpꝛiū nomē: vn̄ oēs rōnes ex q̄bꝰ ſcī docto
res dicūt: ꝙ h̄ nomē qui ē: eſt ꝓpꝛiū nomē dei: ꝓut ī. q. ⁊ ar.
allegatꝪ habeť: ꝑ amplꝰ cōpetunt huic noī tetragrāmaton:
qď ſic pʒ: nā vna rō ſumiť ex h̄: ꝙ q̄ eſt: nō ſignificat foꝛmaʒ
aliquā: ſʒ ipm̄ eſſe: ⁊ ď maxie eſſe ꝓpꝛiū nomē dei: cuiꝰ ſoliꝰ
eſſe ē ſua eēntia: que ḋdē rō magꝪ cōpetit noī tetragrāmatō:
qď ſignificat tā eſſe q̄ꝫ eſſentiā: nihil aliud cōnotādo ſeu limi
tando: vt dictū ē. q̄ꝫ huic noī q̄ eſt. qď ſolū ſignificat ipm̄ eſſe
nō exꝑimēs aliquā eēntiā q̄ ſit eadē cū ſui eſſe. Manifeſtū ē
enī ꝙ de q̄libet ente etiā ſi nō ſit idē cū ſua eſſentia eſt veꝝ di
cere: qď eſt vn̄ dicēdo: q̄ eſt: vel qď eſt: de aliq̄ ente nō intelli
gitur ꝙ ſua eſſentia ſit ſuū eſſe. Alia ꝟo ratio que aſſignatur
ad hoc: ꝙ hoc nomen: qui eſt: eſt maxime ꝓpꝛiū dei: ē talis:
ſcʒ ꝙ q̄ꝫto aliqua noīa ſunt minꝰ determinata ⁊ magis com-
munia ⁊ abſoluta: tāto magis dicunť de deo: ex q̄ concludiť
ꝙ hoc

ꝙ hoc nomē q̄ eſt: qď ſe hʒ indetermiāte ad oēs modos eſſen-
di noīat ipm̄ pelagꝰ ſubſtātie infinitū dictuʒ a Damaſceno: q̄
quidē rō ꝯcludit ꝙ h̄ nomē tetragrāmaton ē magꝪ ꝓpꝛiū. mi-
nus enī determiāte ⁊ cōius ⁊ abſolutiꝰ ē nomē ſignificās eēn-
tiā ſeu rem ſubſiſtentē abſolute ⁊ abſtracte a q̄cūq̄ꝫ ꝯcretione
ſeu limitatiōe qď magis pertinet ad nomē tetragrāmaton: qď
vt dictum eſt ſignificat eſſe ſeu eſſentiā. nō concretiue nec ab-
ſtractiue. nec cū tp̄e q̄ꝫ hoc nomē: q̄ eſt. qď nō ſolum ſignificat
cū tp̄e. q̄ꝛ eſt verbū pꝛeſentis tp̄is: ſed etiā concretiue: nā hoc
verbū eſt: in ſui ſignificatione includit: eſt ens: ſicut alia ver-
ba in ſui ſignificatione includūt participia ſua. Cōſtat autē ꝙ
ens ſignificat cōcretiue: et ꝑ conſequēs intelligitur cū cōpoſi-
tione qď nō cōpetit deo. Alia aūt ratio ſumiť ex ſignificatiōe
ſic: nā hoc nomē q̄ eſt. ſignificat eſſe in ṗſenti. qď maxime com
petit deo cuius eſſe non nouit pꝛeteritū nec futurū. que ḋdem
ratio manifeſte cōcludit: ꝙ nō ſolū nomē tetragrāmaton: ſed
etiā hoc nomē deus: magis pꝛopꝛie dicitur de deo q̄ꝫ hoc no-
men q̄ eſt. nā ſicut eternitati nō cōpetit ṗteritū nec futurū. ita
nec nūc tp̄is. qď eſt inter ṗteritū et futurū. Conſtat autem ꝙ
per hoc verbū eſt. cōiter ītelligūt loquentes nūc tempoꝛis ſeu
tp̄us pꝛopinquū tempoꝛi p̄nti pꝛeteritū diſtinguens a futuro.
quoꝝ neutrū cōpetit deo. vt eſt manifeſtū. nomen autē tetra-
grāmaton nō ſignificat cum tp̄e: ſed ſolū eſſe ſeu eſſentiaʒ ab-
ſtracte a quacunq̄ꝫ tp̄is ſignificatione. Si conſidereť etiā hoc
nomē pꝛedictū quantū ad illud a quo imponiť: manifeſtū eſt
ꝙ eſt magis pꝛopꝛiū nomē dei q̄ꝫ hoc nomen qui eſt. nam hoc
nomen īpoſituʒ eſt ei ab ipſo eſſe nō pꝛout eſſe in creaturis ſeu
ꝑ creaturas cogſciť. ſʒ ꝓut ē in mēte diuīa: ꝓut declarabiť in
articulo ſequēti. Siľr ē magꝪ ꝓpꝛiū q̄ꝫtū ad modū ſignificādi.
nō ei hʒ modū ſignificādi ꝓut creaturꝪ cōpetit. taľ enī modus
ſignificandi in nōibus ſemꝑ eſt cōcretiuus ſeu abſtractiuꝰ qď
non cōpetit huic nomini: vt iam dictū eſt. Significat enī hoc
nomen: qui eſt: cōplexe. vt patet. nomen autē tetragrāmaton
incōplexe oīno. Si aūt conſidereť hoc nomen quantū ad hoc
quod īponiť ad ſignificandū: manifeſtū eſt ꝙ nomē tetragrā-
maton: eſt magꝪ pꝛopꝛiū q̄ꝫ nomē deus: vel nomē: qui eſt. ipo-
ſitum enī eſt ad ſignificandū ipām dei ſubām alteri incōicabi
lem: ⁊ vt ſic liceat loqui ſingularem: vt in pꝛima par. q. allega
ta. arti. xj. in r̄ſione ad pꝛimū argumentū. Ex quo pʒ ꝙ hoc
nomē eſt oībus modis incōicabile alicui creature: q̄a ſigni-
ficat quaſi vt ſingulare ſeu indiuiduū. Nullum aūt nomen ſi
gnificans indiuidualiter eſt cōmunicabile multis: niſi meta-
phoꝛice tn̄. licet aūt in aliquibꝰ locis ſcripture dicať hoc no
men aliquibus creaturis cōicari: vt. ī. xvij. ca. de altari edifi-
cato a moyſe ď. Uocauit nomē eius: Dn̄s exaltatio mea: vbi
poniť hoc nomē: hoc tn̄ eſt aliter intelligendū: vt in ſuis locis
exponetur. ¶ Circa quintū .ſ. an hoc nomē ſignificet ad placi
tum ſeu ex inſtitutione ſeu naturaliter: dicendū ꝙ hoc nomē
ſicut ⁊ cetera nomina vocalia ex inſtitutiōe ſignificat. non autē
naturaliter. Differūt tamē. q̄ꝛ cetera nomina cōiter ⁊ vt in plu
ribus ex inſtitutione hūana ſignificāt: hoc nomē vero ex inſti
tutiōe diuina tn̄. Si enī ex inſtōne hūana ſignificaret: notuʒ
eſſet hoc nomē ſaltem illis qui nouerāt linguā hebꝛaicā: cuiꝰ
oppoſitū pʒ ex hoc ꝙ moyſi querenti de nomīe dei tanq̄ꝫ ipm̄
nomē ignoꝛanti deus dixit: Dic filiis iſrael. Et ſequiť: hoc eſt
nomen meū. Ex quo pʒ ꝙ nec moyſes nec filii iſrael h̄ nomē
nouerant ante hmōi reuelationē: hoc etiā pʒ. ī. vj. ca. vbi ď.
Nomen meū adonai nō indicaui eis. vt ibidē oſtendeť. Dico
aūt ꝙ cetera nomina vt cōiter ⁊ in pluribus ex inſtitutiōe hu-
mana ſignificāt: ꝓpter hoc ꝙ pauca nomina leguť a deo in-
ſtituta ad ſignificandū: ſicut. ſ. Gen̄. j. Uocauit deꝰ lucē diē: ⁊
ibidem. Uocauit deus firmamentū celum: ⁊ hmōi. ⁊ ſic de ali
quibus ſingularibꝰ paucis in pꝛimoꝛdio rerū contentis: que
quidē vocationes ſeu inſtitutiones ꝯfoꝛmes ſunt cōceptioni-
bus hūanis que de rebus habenť: vt pʒ cōſideranti. De hoc
vero nomine diuino aliter eſt ſentiendū. ſ. ꝙ excedit oēm con
ceptū humanū. ad cuiꝰ euidentiā attendendū eſt. ꝙ ſiť apud
nos voces ſignificantes res: ſunt ſigna earuʒ que ſunt in aīa
paſſionū: vt in. j. Periher. que quidē paſſiōes aīe res ſignifi-
cant naturaliter: cū ſint eedeʒ apud oēs: voces tamē que ſunt
earū ſigna nō naturaliter ſed ad placitū ſignificāt: vnde ſunt
diuerſa apud diuerſos: ſic ſuo modo ꝯſiderare poſſumꝰ apud
deum duplex nomē pꝛopꝛiū: vnū .ſ. mētale ſignificās natura-
liter deū ⁊ hoc mō filius diciť nomē patris: vn̄ ſuꝑ illud Iſa.
xxx. Ecce nomē dn̄i veniet de lōginquo. glo. nomē dn̄i .i. filiꝰ
qui eſt nomē pr̄is. Cuiꝰ rō eſt: nam ſm̄ ſanctū Tho. in ſcriptꝪ
ſ. pꝛimū: di. xxij. ar. j. Deꝰ qui ſeipm̄ cōpꝛehēdit: ipſe ſolus ſe-
ipm̄ noīat ꝑfecte: vt ita dicā. verbū coequale ſibi generando.

hec ille. ¶ Aliud ꝟo nomē ꝓpriū diuinū ſignificās ad placitū:
ſcȝ ex inſtitutiōe diuina dei ſubſtātiā incōicabilit̄ ⁊ adeq̄te eſt
nomē ꝑdictū de q̄ agit̄: Qꝛ aūt h̄ nomē ſignificet dei ſbſtātiā
incōicabilit̄: ptȝ ex ꝑdict̄: ꝙ aūt adeq̄te pȝ ex h̄: nā ẜm ſanctū
Tho. vbi. ṡ. cū voces ſigna intellectuum: ẜm phm: idē iudici
um de cognitiōe rei. ⁊ noīatiōe eiꝰ: vñ ſic deū impfecte cogno/
ſcimꝰ. ⁊ ita impfecte noīamꝰ. ⁊ q̄ſi balbutiēdo: vt dicit Grego.
Ex q̄ ſequit̄ ꝙ cū deꝰ ꝑfecte ſe cog̃ſcit: ipſe ſolus perfecte ſe no
minet mētaliter: vt dictū eſt: ſic ⁊ ipſe ſolus ꝑfecte ſeipm̄ noīat
ꝑ voces ab eo inſtitutas: que ſūt ſigna ſui itellectꝰ ad placitū
inſtituta: vñ de h̄ noīe tetragrāmaton ſic a deo inſtituto verꝰ
dr̄: ꝙ noīat pelagꝰ ſubſtātie infinitū a Damaſceno dictū: nam
cetera noīa diuīa determināt ſeu ſignificāt q̄dāmō modū eēn/
di diuinū: ꝓut cognitio nr̄a: q̄ finita eſt: ⁊ a cognitiōe creatu/
rarū accepta attingit: hoc tñ nomē nullū modū eſſendi diuinū
determinat: niſi ꝓut eſt in mēte diuīa hoc nomen inſtituēte:
⁊ ad h̄ tendit illud Ra. Moy. de directiōe ꝑplexorū qd̄ allega
tur a poſtilla. j. vj. ca. Cōſtat aūt ꝙ illud eē abſolute ↄſidera/
tū infinitū ſimplr̄: ⁊ ſic pelagꝰ ſbſtātie īfinite dicēdū. Nec mi/
rādū ſi aliq̄ dictio vel nomē finitū ꝓprie ſignificet ſbſtātiā īfi
nitā: qꝛ inter voces ad placitū ſignificātes ⁊ res ꝑ eas ſignifi
catas nō ē ꝓportio aſſignāda ẜm naturā: ſȝ ſolū ad placitū.
hec enī dictio mūdus: q̄ ē quedā breuis dictio: ſignificat totū
vniuerſū: ⁊ hoc nomen licet ſit finitum ẜm vocem ſignificat
tamen infinitum ẜm rem. ¶ Circa ſextum. ſ. an aliqua ratio ſit
querenda de hmōi inſtitutiōe. Dicendum ꝙ cū hoc nomen ſit
ad placitū diuinū inſtitutū: vt dictū ē: nō ē ad h̄ querēda rō q̄
ſi naturalis vel neceſſaria: cū etiā multa noīa ab hoībꝰ ad ſi/
gnificādū inſtituta: vtputa primitiua q̄ a nullo alio noīe deri/
uantur: nō habeant rationē ſue inſtitutiōis niſi ẜm bñplacitū
inſtituentiū ⁊ a fortiori de bñplacito diuino qd̄ ē maxīe liberū:
nō ē cauſa querēda: nihilominꝰ tñ quedā rōnes pñt aſſignari
ꝑtinētes ad ↄgruētiā huiꝰ ſignificatiōis: ſic̄ ↄtingit ī ſacramē
tis: q̄ lȝ ex volūtate diuīa habeāt efficatiā: nō ex natura rerū:
tñ ſūt aliq̄ rōnes q̄bꝰ ↄſideraꝛ aliq̄ ↄgruētia int̄ ſacra ⁊ res
q̄s ſignificāt ſeu efficiūt vtputa cū ꝑ ablutionē exteriorē q̄ fit
in baptiſmo: ↄgrue ſignificat̄ ablutio īterior. ſ. quā ſignificat
ſeu efficit: que q̄dē rōnes ī hoc noīe a diuerſis diuerſe aſſignā
tur: ⁊ ſpecialit̄ int̄ expoſitores hebreorū eſt in h̄ magna diuer/
ſitas. Quidā enī eorū aſſignāt rōnes ex natura lr̄arū ī h̄ noīe
ↄtentarū: que q̄dē lr̄e oēs ſunt vocales. littere aūt vocales ſūt
magis abſtracte a materia q̄ȝ cetere: ⁊ iō aptiores ad ſignifi/
candū diuinā ſubſtātiā que magꝭ abſtracta ē a q̄cūq̄ ↄditiōe
materiali. Alij ꝟo hmōi rationē aſſignāt ex ꝑte numerorū per
has lr̄as ſignificatorū: vnicuiq̄ enī lr̄e aſſignat̄ certꝰ numerꝰ
ẜm hebreos. numeri aūt appropriati iſtis lr̄is hñt ꝑfectiones
ſingulares inter alios. Sȝ h̄ nō videt̄ cōueniēt̄ dictū: qꝛ lr̄e
nō ſignificāt numeros niſi ex inſtitutiōe hūana: qd̄ hic nō hȝ
locū. Quidā ꝟo eorū dicūt ꝙ rō inſtitutiōis huiꝰ noīs eſt in/
effabilis ⁊ penitꝰ incōprehēſibilis ab hominibꝰ: ⁊ h̄ videt̄ ſa/
tis rōnabiliter dictum: qꝛ ꝓut dictum eſt hoc nomen ſignifi/
cat diuinam ſubſtantiam prout ē in diuīa mēte: qd̄ ē incōpre/
hēſibile ab intellectu creatorꝫ: nihilominꝰ tñ rōnes aſſignate.
ṡ. in articulo q̄rto vident̄ ↄgruere ꝓut fragilitati nr̄i itellectꝰ
videt̄ cōpetere. ¶ Circa ſeptimū. ſ. an deo ẜm ſignificationem
huiꝰ noīs ꝓprie ꝑtineat miracula facere: dicendū ꝙ lȝ ad deū
ꝓut ē oīpotēs ꝑtineat miracula facere: ex hoc enī dr̄ oīpo
tēs: qꝛ pōt poſſibilia abſolute: ⁊ ſic eiꝰ potentia extendit ſe ad
oē id quod hȝ vel pōt hr̄e rōnem entis cui nihil opponitur
niſi qd̄ implicat in ſe eſſe ⁊ nō eſſe ſimul: qꝛ tñ rō diuīe oīpo/
tētie fundat̄ in eē diuinū. ẜm qd̄ eſt infinitū nō limitatū ad ali
quē modū entis: ſȝ ꝑhabens in ſe totiꝰ eſſe ꝑfectionē: ꝓut. ṡ.
dicit ī ꝑma ꝑte. q. xxv. arti. iij. ī cor. q. Cōſtat aūt ex ſupradict̄
ꝙ nomē tetragrāmaton ſignificat ſubſtātiā diuinā ꝓut eſt pe
lagus ſubſtātie infinite: ſequit̄ ꝙ ad deū ꝑtinet oīpotētia: ⁊
ꝑ ↄñs facere mirabilia ꝓut ↄſideraꝛ ſignari ꝑ dictū nomē.
¶ Circa octauū. ſ. an deo ẜm ſignificationē huiꝰ noīs ꝓprie ꝑ
tineat īmolari ſeu ſacrificari: dicendū ꝙ ſic: nam ſacrificia ſeu
immolatiōes cōiter fiūt deo ꝓ expiatiōe ſeu mūdatiōe a pec/
catis: iuxta illud. j. Regū. iij. Nō expiet̄ iniquitas domꝰ eius
victimis ⁊ muneribꝰ cū oīpotētia diuīa ꝑcendo maxīe ⁊ mi
ſerādo manifeſtet̄. ꝑ h̄ enī oſtendit̄ deū hr̄e ſummā potētiā ꝙ
libere peccata dimittit. eius enī qui ſuperiorꝭ legi aſtringit̄: nō
ē libere peccata ↄdonare: ꝓut in. q. ⁊ ar. ſupradict̄: vñ eadē
rōne dicendū eſt ꝙ ſacrificari ⁊ īmolari ſoli deo pertinet: ꝓut
cōſideraꝛ ꝑdicti noīs ſignificatio. ⁊ inde eſt ꝙ in leuitico vbi
de oībꝰ ſpeciebꝰ ſacrificiorū ſingulariter agit̄: nūq̄ȝ aliud
nomen imponit̄ niſi ſolū nomē ꝑdictū: ſilr̄ ⁊. iij. Regū. xviij.
vbi agit̄

vbi agit̄ de Helia ↄtra idolatras dr̄: Si dñs eſt deꝰ ſeq̄mini
eū: vbi ex ꝑte Helie ſemꝑ ꝑdictū nomē noīat̄: ⁊ ſic ꝯ ſilibus.
Circa nonū. ſ. an ſub ꝑdicto noīe ꝓprie ꝑtineat ꝑplm ſub le/
ge a deo data cultui diuino applicari: dicēdū ꝙ ſic: cuiꝰ talis
ratio aſſignat̄ a q̄buſdā expoſitoribꝰ hebreorū: nā diuine ꝓ/
miſſiōes ī lege ↄtēte oēs ſūt miraculoſe. ſ. ſupra facultatē na/
ture facte. ſ. ꝙ pluuie tꝑance diſcēdāt ꝑplo exiſtēte iuſto: ⁊ de
tineant̄ ꝑplo peccāte: vt pȝ Deu. xj. ⁊ ī locis q̄ȝplurimis ve.
te. Cōſtat enī ꝙ hmōi bona tꝑalia ⁊ mala ẜm curſum cōem
nature ſilr̄ ſe hñt ad bonos ⁊ malos: ẜm illud Eccs. ix. Vni/
uerſa eque eueniūt iuſto ⁊ impio: īmolāti victimas ⁊ ſacrifi/
cia ↄtemnēti: vñ ꝙ talia ſeq̄nt̄ bonitatē vel maliciā ꝑpli: h̄
nō eſt ex curſu cōi nature: ſȝ ſupnaturali ptāte diuīa. Ex q̄ ſe
quit̄ ꝙ lex diuina debuit ꝓprie dari ſub illo noīe: ẜm qd̄ ad
deū ꝑtinet mirabilia facere. ⁊ inde eſt ꝙ in ꝑncipio decalogi
hoc nomē fuit expſſuȝ cū additiōe eductiōis ꝯ egypto: ī qua
miracula diuīa fuerūt potiſſime manifeſtata ⁊ cū dic̄. j. Exo.
xx. Ego dñs deꝰ tuꝰ q̄ eduxi te de terra egypti ⁊c̄. vbi enī di/
cit dñs: ponit̄ ꝑdictū nomē: ſilr̄ ꝑ totū decalogū in q̄ ꝑncipa
lia legis tradunt̄: h̄ noīe exꝑmunt̄: nō aūt ī creatiōe mūdi.
in opibꝰ enī ſex dierū nūq̄ȝ h̄ nomen repit̄: ſȝ ſolū deꝰ: lȝ enī
creatio a ſolo deo fuerit: tñ in creatiōe ẜm Aug̃. ordo natu/
re ꝑncipalit̄ querit̄. ¶ Circa decimū. ſ. an h̄ nomē habeat ſpe/
cialē efficatiā int̄ alia diuina noīa. dicēdū ꝙ lȝ diuīa inuoca/
tio efficax ſit cū ſuis debitis circūſtātijs q̄ ī orōne efficaci re/
quirunt̄ iux̄ illud Pṡ. cxliiij. Prope ē dñs oībꝰ inuocātibꝰ
eū in ꝟitate. De iſto tñ noīe legit̄ ī ſpeciali: Nu. vj. Ponēt
nomē meū ſuꝑ filios iſrl̄: ego aūt bñdicā eis. Ex q̄ ptȝ ꝙ ad
h̄ ꝙ bñdictio ſacerdotalis in ve. le. ↄtenta efficaciā haberet
req̄rebat̄ īpoſitio ꝑdicti noīs ſuꝑ ꝑplm ꝙ ibidē ter exꝑmit̄:
vñ ẜm hebreos ⁊ eſt ſatꝭ cōſonū lr̄e: ad efficaciā bñdictiōis
ſpūalis ibidē ↄtente expſſio ꝑdicti noīs req̄rebat̄. dicit̄ enī
ibi: Dic aaron ⁊ filijs ſuis. Sic bñdicetꝭ filijs iſrl̄. dicite eis:
Bñdicat te dñs. ¶ Circa vndecimū. ſ. de ſolēnitate huiꝰ no/
minis apud hebreos. dicendū ꝙ h̄ nomen. ſ. tetragrāmaton
nulli erat licitū ꝓnūciare niſi ſolū ſacerdotibꝰ cū bñdicebāt
ſolēniter ꝑplm ī tēplo: vt. j. Nu. vj. ſed loco illiꝰ vbicūq̄ po/
nit̄ ꝓferebāt legētes h̄ nomē adonai: vt dictū ē. ṡ. in. j. ar. qd̄
ē nomē ſignificās maieſtatē ſeu ſūmū dñiū ⁊ ptātē. Que q̄/
dem mutatio videt̄ fieri ꝓpter duo: primū vt ꝑdictū nomen
a deo inſtitutū ī maiori reuerētia haberet̄. ſcðm qꝛ ꝟitas ꝑ/
dicti noīs. ſ. tetragrāmaton: nō ē cognoſcibilis: niſi ꝑ ſūmā
ptātem diuinā in effectibꝰ ſuis relucentē: qd̄ ſignificat̄ ꝑ h̄
nomē adonai: vt dictū ē: ⁊ iō valde rationabiliter ſe habuit
beatus Hierony. in ſua trāſlatione circa hoc. nam vbicūq̄
inuenit ꝑdictū nomē loco illiꝰ poſuit h̄ nomē dominꝰ: qd̄ eſt
trāſlatio huiꝰ noīs adonai: nō aūt tetragrāmaton. addit̄ au/
tē in h̄ loco huic nomini deꝰ abraā: eo ꝙ reuelatio facta moy
ſi ad impletionē ꝓmiſſorū ꝑdictis patribꝰ factorū fuerat ordi
nata. ¶ Circa duodecimū. ſ. quō itelligēda ſunt hec verba. ſ.
h̄ nomē mihi ē in eternū: ⁊ h̄ memoriale meū in generatiōe ⁊
generationē. Dicendū ꝙ lȝ h̄ verba ꝑtermittant̄ ī poſtilla
q̄ſi vnius ⁊ eiuſdem replicatiua: vlteriꝰ tamen videt̄ dicen/
dū ꝙ referant̄ ad ꝑdicta duo noīa: q̄rū vnū eſt qd̄ ſcribit̄. ſ.
tetragrāmaton. ṡ. dictū: qd̄ ē ꝓpriū nomē dei: vt dictū ē: et
de h̄ noīe. ſ. tetragrāmaton dicit: h̄ nomē ē mihi in eternū: qꝛ
añq̄ȝ eēnt creature: h̄ nomē ꝑtinebat deo ẜm ſuā eēntiā abſ/
q̄ aliq̄ relatiōe ad creaturas: ꝓut expoſitū ē. Scðm ꝟo no/
mē ē nō qd̄ ſcribit̄: ſȝ legit̄. ſ. adonai: de q̄ itelligēdū ē qd̄ dr̄:
Et h̄ ē memoriale meū ī generatiōe ⁊ generationē. Ad innu
endū ꝙ ꝑmū nomē ñ erat cōiter mēoriale cū labijs: ſȝ nomē
ſcðm. ſ. adonai. noīa eī q̄ ꝓferunt̄ dicunt̄ mēorialia: iux̄ illd̄
Pṡ. xv. Nec memor ero noīm eorū ꝑ labia mea: ⁊ qꝛ h̄ nomē
ſcȝ ſcðm implicat habitudinē. ſ. ad effectꝰ: iō nō dr̄ eē nomen
dei in eternū: ſȝ in generatiōe ⁊ generationē: qd̄ denotat ſuc/
ceſſionē creaturarū q̄rū reſpectu dr̄ adonai: vt dictū eſt. Pñt
etiā ꝑdicta ꝟba alit̄ exponi. ¶ Ad qd̄ ſciendū ꝙ ꝑdictuȝ no/
men tetragrāmaton ē ↄforme huic noī ieſus: in q̄ etiā ſūt q̄t/
tuor lr̄e: q̄rū ꝑma ⁊ tertia ſūt eedē cū ꝑma ⁊ tertia alteriꝰ no/
minis. ſ. i. et. v. Scða ꝟo ⁊ q̄rta ſūt etiā ↄſimiles in ſcribēdo:
qꝛ vtrobiq̄ ſcribunt̄ cū h. ſȝ in legēdo ē differētia: qꝛ in ꝑmo
noīe cū aſpiratiōe legunt̄. In ſcðo ꝟo noīe loco aſpiratiōis
vtriuſq̄ legit̄. ſ. qd̄ pōt eē duplici cauſa: vna ē ꝙ latini nō ita
ꝓferūt aſpiratiōes nec lr̄as gutturales ſic̄ hebrei. Alia cā ē:
qꝛ cū ꝑmū nomē ex lr̄is ſignificātibꝰ eſſe ſeu eēntiā cōponit̄:
vt dictū. ē: q̄ q̄dē lr̄e ī latino nō ſignificāt eēntiā: idcirco loco
vtriuſq̄ poſite fuerūt due lr̄e. ſ. s. q̄ q̄dē lr̄a s. dicit̄ ī ꝓferēdo
eē. ⁊ vt ſic redit in eandē ſniaȝ. vñ de h̄ noīe dato ipī xp̄o ꝓ/

ꝑte pōt intelligi illud ad Philip.ij. Dedit illi nomē qḋ ē ſuꝑ oē nomē: nā iſtud ſolū nomē diuinū inť cetera noīa diuina eſt incōicabile oībꝰ modis vt dictū ē: ⁊ iō ꝓprie dr̄ ſup oē nomē. Fuit aūt h̄ nomē datū chriſto inq̄tū ē verꝰ deꝰ. fuit etiā huic noī ieſus addita in hebreo h̄ lr̄a eyn: q̄ ē marie gutturalis: ⁊ iō nō ꝓferť a latinis: qḋ q̄dē nomē ꝓpriū diuinū cū iťptatiōe huiꝰ lr̄e ſupaddite ſignificat ſaluatorē: vt ſic nō ſolum deꝰ ſʒ etiā ſaluatoꝛ noīeť: vñ ⁊ Luc.j. Angelus dixit ad ioſeph: ⁊ vocabis nomen eiꝰ ieſum: ipe enī ſaluū faciet populū ſuū ⁊c. Et q̄ illud nomē diuinū.ſ.ꝑmū abſconditū erat: eo q̄ nō legebať a ꝑplo vt dictū ē: ꝑpť populi ipſectionē: nomē xp̄o ſcḋm.ſ.ieſus: qḋ ē ꝑmi noīs meōꝛiale ꝓpalandū erat oībꝰ tpe chriſti: ſic ⁊ ipe deꝰ q̄ in ſe īuiſibilis ē: ꝑ incarnationē erat viſibiliť cognoſcēdus. iō ille euāgelicꝰ ꝓpheta Eſa. loquēs d̄ aduetu chriſti.lij.ca. dic: Propterea cognoſcet ꝑplꝰ meꝰ nomē meū in die illa: q̄ ego q̄ loquebar in die illa ecce ego adſum. Cuꝰ ſenſus eſt.ſ. ꝑpť h̄ pplſ meꝰ cognoſcet nomē diuinū antea ſibi abſcōditū. ⁊ hoc ī die illa.ſ. tpe xp̄i: cuiꝰ rationē reddit dicēs: q̄ ipe deꝰ q̄ loquebať priꝰ in ꝓphet: de q̄ dicit: q̄ ego q̄ loq̄bar: ꝑncipalit: ꝑſtialit: ac viſibiliť aſſiſteret: d̄ q̄ dic: ecce adſum. Et q̄ noticia vtriuſq̄ noīs ꝑdicti erat marie deſiderabilis iuſť aduentū xp̄i ſpectantibꝰ: iō in ꝑſona taliū. Eſa.xxvj. dicit: Dñe ſuſtinuimꝰ te nomē tuū: ⁊ memoꝛiale tuū in deſiderio aīe.q.d. deſideramꝰ notitiā: nō ſolū noīs tui.ſ.ꝑmi nobis aliq̄liter ignoti ſʒ etiā memoꝛialis tui.ſ. memoꝛiale ꝑmi noīs: qḋ eſt nomē ieſus vt dictū eſt: qḋ q̄dē deſideriū xp̄s adimplēs: dic Joh.xvij. Pater manifeſtaui nomē tuū. ⁊ q̄ ad ꝑdicti noīs verā noticiā ꝑſertim q̄ ad myſteria in eo incluſa ꝑplſ rudis nō erat capax: idcirco cū dixiſſet: Hoc nomē mihi ē ī eternū: ſtatī ſbdit: Uade cōgrega ſenioꝛes iſrael: ⁊ dices ad eos: Dñs deꝰ patrum vroꝝ apparuit mihi ⁊c. h̄ eſt dicere: lʒ toti ꝑplo hoc nomē ſit intimandū: tñ in ſpeciali h̄ habes annūciare ſenioꝛibꝰ q̄ d̄ h̄ meliꝰ pñt erudiri: vñ ⁊ de iſtis ſenioꝛibꝰ dic in codeʒ cōtextu paucis interpoſit. Et audiēt vocē tuā: qḋ ītelligēdū ē nō ſolū ꝑ obedientiā: ſʒ etiā intelligēdo iuxᷓ illud Luc.viij. Qui hʒ aures audiēdi audiat. Cōſeq̄nter dicit: Deꝰ apparuit mihi vt in hoc oſtēderet altitudo gradus ꝓphetie ipiꝰ moyſi. altioꝛ enī gradus ꝓphetie ē: ſi ille q̄ loquiť videať in ſpē dei repñtatiua: ſc̄m illud Eſa.vj. Uidi dñm ſedentē ⁊c. q̄ͥ ſi videatur in ſpē angeli vł hoīs: vt ī ſcḋa ſcḋe.q.clxxiiij.arti.iij.in coꝛ.q. Cetera aūt exponanť ſicut in poſtilla.

Replica. coꝛrectoꝛij ꝯ Bur. delirantē. In cap.iij. Burgeñ. poſtillatoꝛē redarguit d̄ breui lr̄e expeditiōe ꝓmittēs multa addere: ⁊ īplet totū vnū quinternū: ſʒ q̄ͣ vtilia ⁊ vera ⁊ ad expoſitionē lr̄e neceſſaria patebit.j. Prio enī ꝯ poſtillatoꝛē dicētē angelū fuiſſe locutū ī ꝑſona dei: iō aliq̄ñ angelus: aliq̄ñ dñs eſt noīatꝰ: inuehiť ꝑter rationē dicēs deū ī ꝓpria ꝑſona fuiſſe locutū nō ꝑ angelū. h̄ aūt ē ꝯtra beatū Grego. ⁊ Glo. inťlinearē ſūptā a btō Greg. dicētē: Angelus q̄ moyſi d̄ſcribiť apparuiſſe: mō dñs: mō angelus memoꝛať: angelꝰ q̄ exteriꝰ loq̄ndo fuit: dñs q̄ īteriꝰ ꝑſidēs loquēdi efficaciā tribuit. cū enī loquēs ab īterioꝛi regiť ⁊ ꝑ obſequiū angelꝰ: ⁊ ꝑ inſpirationē dñs nūcupať: ſʒ et datio leg fiebat ꝑ angelos ī manu mediatoꝛis: vt dic Apſs ad Galath.iij. vbi lr̄a videť clariꝰ loq̄ q̄ͣ ī ꝓpoſito: ⁊ ſnīa beati Aug. in diūſis loc ē q̄ nūq̄ͣ locutꝰ ſit ſenſibiliť creatur: niſi in ſubiecta creatura: vñ ptʒ q̄ͣ vtile ſit Bur. iſta nouiſſe.

Itē ſc̄m q̄ mouet Bur. ī h̄ ca. ē q̄ mirať q̄re moyſes videnſ angelū ⁊ audiēs dñm nō legiť adoꝛaſſe: Et rñdet ſue admiratiōi q̄ moyſes adeo hūilis fuit q̄ eſtimauit ſe ad adoꝛādū indignū: ⁊ ponit exēplū de publicano. ſʒ videť deliramentū dicere tātā hūilitatē alicuiꝰ eſſe: vt ſe reputet indignū actiua ratiōe: Nō eī videť hūilitas ſʒ fatuitas: q̄ q̄s nō ſit dignus bñfacere: ſaltē optio genere xtut: q̄ eſt pietas et theoſebia: cuiuſmōi ē dei adoꝛatio. Humilitas eñ ꝓmouet orationē nō diſtrahit nec īpedit: q̄ orō hūiliant ſe penetrat celos. Eſt eī dei adoꝛatio oībꝰ cōis ⁊ neceſſaria: iuxᷓ illud. Dñm deū tuuʒ adoꝛabis ⁊ illi ſoli ſerues: cui hūilitas īpedimētū ꝑſtare nō pōt: ꝑbi enī xtutū poſuerūt cōnexionē. ⁊ h̄ Bur. ſepat hūilitatē a pietate: q̄ ad oīa valet: vt dr̄.j. ad Timo.iiij. Nec valʒ exēplū de publicano: quē ⁊ euāgeliuʒ Luc.xviij. ⁊ b. Augꝰ. nō obſtāte hūilitate oſtēdūt adoꝛaſſe ⁊ dixiſſe: Deꝰ ꝓpitius eſto ⁊c. Eiꝰ enī hūilitas ſolū ad h̄ tēdebat q̄ reputabat ſe indignū leuare oculos ī celū: cū hoc tñ ſtat adoꝛatio ꝑcutiēdo pectꝰ ſuū: ita ⁊ moyſes ī ꝓpoſito: ⁊ ſi ex hūilitate abſcōderit faciē ſuā: nō minꝰ adoꝛauit ⁊ coꝛpaliť ⁊ mentaliter: vt idem Bur. dixit pꝰ ꝑdictū deliramētū meliꝰ recollectꝰ. Itē tertiū qḋ mouet Bur. ī h̄ ca. ē d̄ ſigno dato moyſi: qḋ cū poſtillatoꝛ dupliciť expoſuiſſet Bur. vtrāq̄ expoſitionē reꝓbat ⁊ ꝓpriā ponit: ꝑmo igiť reſpōdendū eſt ſuis obiectiōibꝰ: ſcḋo ſua expoſitio ꝑtractāda. Improbat aūt ꝑmā expoſitionē ex duobꝰ. ꝑmo: q̄ moyſes nō petebat ſignum. ſcḋo: q̄ moyſes fuiſſet modice fidei ſi ſignū petiuiſſet. Pro ſolutiōe vtriuſq̄ notādū: q̄ deꝰ ſignū dedit ſepe nō petentibꝰ: īmo aliq̄ñ petere nolenti ſic ptʒ de Achaz: Eſa.vij. Et in hoꝛa natiuitat chriſti paſtoꝛibꝰ ſignū nō petentibꝰ: dixit angelus: Et hoc erit vobis ſignū. Luc.ij. Moyſi igiť nō petēti nec dubitāti ſʒ inſufficiētiā ſuā recoḡſcenti dať ſignū ꝓ ſui cōfoꝛtatiōe. Improbat etiā ſecundā expoſitionē ex duobꝰ. Primo q̄ īmolatio ſuꝑ monteʒ illū nō potuit eſſe ſignū eductiōis ꝑpli q̄ tpe illius īmolatiōis fuit ꝑterita: q̄ñ fruſtra ponereť tale ſignū. Scḋo q̄ ñ potuit moyſi eē ſignū future introductiōis in terrā ꝓmiſſam q̄ ipſe eā nō intrauit. Reſpōdeo ad ꝑmū q̄ argumētū fundať ſuper falſa imaginatiōe.ſ. q̄ ſignū ſemꝑ debeat ꝑcedere ſignatū: qḋ falſum ē: vt pʒ ſuꝑ illo Eſa.vij.ſ. Pete tibi ſignū ⁊c. Etiā pōt dici ꝓut catholici expoſitoꝛes q̄ īmolatio ſuꝑ montē fuit duplicis effectꝰ duplex ſignū. Fuit enī ſignū rememoꝛatiuū exitus de egypto ⁊ ꝓnoſticū ingreſſus ad terrā ꝓmiſſiōis: vt ſit ſenſus: Hoc habebis ſignū ⁊c. q̄ ſic ꝑ īmolationē erunt rememoꝛādo grati de exitu: ita ꝑ fidē erūt certi ꝓnoſtice de ingreſſu. Hūc ſenſuʒ iuuat qḋ dr̄.ī.xiij.ca. Erit q̄ſi ſignū ī manu tua et q̄ſi q̄d appēſuʒ añ oculos tuos: eo q̄ eduxit te dñs in manu foꝛti ⁊c. vbi manifeſte ptʒ ſignū rememoꝛatiuū etſi nō ſit ꝓnoſticū. Sʒ qḋ ſcḋo obijcit Burgeñ. q̄ nō fuit moyſi ſignum: q̄ nō introduxit ꝑplm. Rñſio q̄ illa īmolatio fuit moyſi ſignum rememoꝛatiuū ſolū: ſed ꝑplo vtroq̄ mō: etiā fuit moyſi ſignū ꝓnoſticū nō ad introducēdū: ſʒ ad diſponēdū ⁊ regendū ꝑpłi ingreſſum: vt ptʒ in Deut. Quo ad articulū ꝑncipalē ſcḋm videri pōt q̄ͣtū valeat expoſitio Burgeñ. q̄ ponit duo. ꝑmuʒ q̄ moyſes erat modice reputatiōis eo q̄ paſcebat gregē. ſcḋm q̄ h̄ fuit ſignū: de q̄ ſermo: q̄ ꝑ eū qui modicꝰ fuit deꝰ voluit magna facere: et nō ꝑ potentes: vt alteri nō īponereť: niſi ſoli deo: nō hoī. Sʒ primū dictū videť falſuʒ: q̄ moyſes fuit tam elegās in exoꝛdio natiuitatis: vt ꝑ filiā pharaonis adoptaretur: vt pʒ in ꝑncipio Exo. Fuit etiā tam foꝛt ⁊ aīoſus ī ꝓgreſſu vt egyptiū occideret: ⁊ tā excellēs vt ietro vnꝰ de potioꝛibꝰ ſacerdotibꝰ madian ei fugitiuo filiā ſuā ꝯiuglo traderet: nec ꝓbatio Burgeñ. valet: q̄ q̄ fuit paſtoꝛ gregis: iō fuit modice reputatiōis. paſcere enī gregē ī veteri lege nō fuit vile officiū: ſʒ officiū patriarchaꝝ: iuxᷓ illud Geñ.xlvj. et.xlvij. Paſtores ouiū ſumꝰ nos ⁊ p̄res nr̄i. Nec ſcḋm dictuʒ valet: q̄ cum oꝑa ſunt ſupꝛa hūanā facultatē: cuiuſmōi fuit eductio filioꝝ iſrael: nemo ſic decipit q̄n deo vero vel falſo aſcribanť. nō igitur opoꝛtuit fidelibꝰ ob id dare ſignū: vt moyſes vel ꝑpłs crederet deū illoꝝ mirabiliū auctoꝛē: qui facit mirabilia ſolus.

Itē q̄rto mouet Burgeñ. ꝯ poſtillatoꝛem exponentē nr̄am trāſlationē que dic: Sū q̄ ſum. ⁊ hebꝛaicā lr̄aʒ q̄ ſonat: Ero q̄ ero. dicēs vtrāq̄ lr̄am idē īpoꝛtare.ſ. dei neceſſe eē eternum ⁊ īmutabile. ⁊ dic Burgeñ. illā expoſitionē eē ꝯ rōneʒ ⁊ ꝯtētionē ſctōꝝ. Sʒ in vtroq̄ falliť Burgeñ. ꝑſāndo xba poſtillatoris. vult enī dicere q̄ ꝑ h̄ modus eſſendi ipiꝰ dei eſt neceſſariꝰ: eternꝰ ⁊ īmutabilis: q̄ ſine diſtinctiōe ⁊ differentia ex ꝑte dei: de deo vere dr̄ xbū ꝑteriti tpis ſic futuri vel pñt: q̄ oēs differētie tpis eťnitati īmutabili ⁊ īdiuiſibili coexiſtūt: iō beatus Hiero. in ſua trāſlatiōe poſuit pñs vere ⁊ hebꝛaica xitas futuri vere: ⁊ diuiniſſimꝰ Johēs exꝑmere volēs eternā et neceſſariā xbi diuini generatiōeʒ vtiť xbo preterito: dicēs: In ꝑncipio erat verbū. Et in Apoc. vtiť oībꝰ differētijs tempoꝝ dicēs q̄ eſt: q̄ erat: ⁊ q̄ vēturꝰ eſt: ſecꝰ eſt in creatur ⁊ mutabilibꝰ in q̄bꝰ nihil eſt niſi pñs. ⁊ de his ꝓcedit rō Burgeñ. ſumpta ex auctoꝛitate beati Hiero. ⁊ Aug. dicētiū: q̄ erūt nondū ſūt: q̄ modus loquēdi ī deo locū nō hʒ: īmo ſc̄m verā ⁊ ꝓpriā rationē: nec pñs tpſ de deo dr̄: vt ꝑ h̄ poſſit dei eternitas perſuaderi: nā ſic futuꝝ nondū ē: ita pñs aliq̄ñ nō fuit. ⁊ cito non erit: q̄ ad diuīa nō ꝑtinēt. Ratio igiť poſtillatoꝛis bona ē: quamodū eēndi dei dixit eternū ⁊ īmutabilē: q̄ indifferēter oē tpſ d̄ deo dr̄: eſt: fuit: ⁊ erit: nō rōne ꝓpria: ſʒ rōne q̄ coexiſtūt eternitati: veriꝰ eternitas īmutabilis fluxui tpis et oībꝰ eius differentijs coexiſtit. Ait enī beatꝰ Augꝰ. ꝑ Burgeñ. allegatus: Eſſe: veriſſime cōpetit deo q̄ īmutabilis ē: ⁊ illa q̄ ſūt mutabilia ꝑfecte nō ſeruāt eſſe: Si igiť futuꝝ in deo diſtingueret a pñti vere mutabil eēt. ex oppoſito enī ꝑdicati īferť oppoſitū ſubiecti: q̄ deꝰ ē īmutabilis: iō in deo nō differt pñs a futuro. Et hec fuit intētio poſtillatoꝛis ꝯiūgent pñs nr̄e trāſlatiōis futuro hebꝛaice xitat: eiuſdē ſnīe beatꝰ Augꝰ. eſt.xj. de ciui. dei.ca.

dei ca. xxi. dicens: Deus preterita futura ⁊ presentia compre/
hendit: q̄uis preterita iā nō sint: futura nōdum sunt. Si igit̄
in dei scientia ille differentie tempoꝝ non distinguunt̄: igitur
nec in eius essentia ⁊ modis essendi cum dei scientia sic eius
essentia ⁊ econuerso. ¶ Et nota ꝙ in hoc loco Burgeñ. rece/
dit a sancto Tho. cuius dicta omīa in suo ꝓlogo visus est dei
ficare. ¶ Item in quinto mouet̄ Burgeñ. ꝯtra postillatorē im
ponens ei cum dicit̄: Dixitq̄ȝ iterū dñs: postillator exponit li
terū de q̄rentib⁹: sȝ cōsiderādo ea ꝑmisit postillator māifestū
erit ꝙ ei Bur. falsuȝ imponit. ꝑdixerat enim ꝙ moyses h̄ duo
fecit: q̄siuit enī de noīe mittētis exp̄sse: scḋo de ꝯditiōe mittē/
tis tacite: ⁊ ꝙ dñs ad scḋm ꝑmo r̄ñderit ſm hebraicā trāslati/
onem dicens: Ero qui ero ſm nostram translationē: sum qui
sum: per que ad questionē expresse de nomine querentem non
est responsum. quia ꝑ illam responsionē nullum nomen dei si/
gnificat̄: vt etiā ip̄e Burgeñ. fatet̄ ꝯ sanctū Tho. significatur
tñ ꝯditio ⁊ modus eēndi q̄ ē eternitas ⁊ īmutabilitas: ꝑut in
p̄cedēti pūcto exposita ē. Sȝ ad exp̄ssam q̄stionē q̄rentē de no
mine r̄ñdet̄ scḋo. cū d̄r: Dixitq̄ȝ iterū dñs: vt li iterum referat̄
ad scḋam r̄ñsionē q̄ respicit q̄stionē exp̄ssaȝ pri⁹ factā nō repe/
titā vt fingit Burgeñ. ꝯ postilla. ¶ Itē sexto mouet̄ Bur. con
tra postilla. q̄si diminute se habuerit circa nomē diuinum: qḋ
nō est modice attētiōis: mouet igit̄ de illo noīe. xij. q̄stiōes de
q̄bus magnū facit tractatū ad expositionē l̄re modicū facien
tē: vt pȝ ī eaꝝ ꝑtractatiōe: postillator aūt plane expositiōi l̄re
intēdēs hmōi q̄stiōes ⁊ inq̄sitores eaꝝ ad librū beati Diony.
de diui. no. ⁊ alios remittit. est enī sui ꝓpositi nō tractat⁹ scri/
bere: sed breuiter l̄re īmorari.

Prima q̄stio Burgeñ. est: Supposito ꝙ nomē de q̄ h̄ sermo fit tetragrāmatō
q̄rit̄ quō h̄ nomē scribat̄ ⁊ ꝓnūciet̄: Et r̄ñdendo dicit
ꝙ scribit̄ q̄ttuor l̄ris: ⁊ iō d̄r tetragrāmatō a tetra qḋ ē q̄ttuor
⁊ grāma l̄ra. Trāseat h̄: q̄r sat̄ vulgatū: sȝ ex h̄ nō habet̄ l̄ra/
lis sensus: q̄r nō exponit illḋ nomē significatiue: sȝ tm̄ materi/
alit̄ vt scriptū: ⁊ ita h̄ nomē de⁹ scribit̄ q̄ttuor l̄ris: ⁊ sic pōt di/
ci eadē rōne tetragrāmaton. Et. ī. in eadē digressiōe dicit hoc
nomē tetragrāmaton nō esse trāsferibile nec exponibile. Sed
manifestū ē h̄ falsuȝ eē si vniformiter accipit̄ sic h̄. s. materiali/
ter: q̄r Bur. ip̄emet exponit dicēs: Tetragrāmaton d̄r a tetra
qḋ ē q̄ttuor: ⁊ grāma l̄ra. i. nomē scriptū q̄ttuor l̄ris: et cū oēs
l̄re hebraice sint significatiue vt d̄r cōiter: ip̄m nomen ſm oēs
ꝑtes suas pōt exponi: nisi dicat ꝙ q̄uis cōponētia possint ex/
poni nō tñ cōpositū. et sic oportet eū ꝯcedere cōpositūȝ dicere
tertiā entitatē distinctā a suis ꝑtib⁹: qḋ q̄uis veꝝ sit: est tñ cō
tra suū magistrū. s. sanctū Tho.

Secūda q̄stio est vtꝝ tetragrāmaton significet veꝝ deū: ⁊ r̄ñdet̄ ꝙ sic:
sȝ mirū dictū videt̄ ſm ip̄m Burgeñ. illud nomen scri
bit̄ q̄ttuor l̄ris: q̄ apud latinos sunt. i. h. h. h. q̄ nullū sonū hu
mana lingua formabilē faciūt: igit̄ ab hoīe ꝓferri nō pōt: ⁊ si
sic hō nō pōt h̄re in aīo vocis ꝯceptū: q̄r vox non est formabil̄
q̄d igit̄ pōt apud Burgē. significare: nisi materialiter vt dixit
in ꝑma q̄stione. Nec ꝓbat ꝓpositū suū ꝑ h̄ ꝙ allegat ex l̄ra: h̄
nomē est mihi in eternū: q̄r h̄ d̄r de⁹ patrū nroꝝ: abraā isaac:
et iacob: vbi loquit̄ de h̄ toto cōplexo qḋ videt̄ satis exponi/
bile ⁊ trāsferibile.

Tertia q̄stio est: an illud nomē sit ꝓpriū vel appellatiuū: ⁊ r̄ñdet̄ ꝙ sit ꝓpriuȝ: ⁊ ꝑma
ratio sui dicti ⁊ ꝑncipalis: vt dicit omib⁹ linguis cōis
est: q̄r nō hȝ pluralē numeꝝ: īmo vt dicit: nō pōt fingi pluralis
numer⁹ hui⁹ noīs: sic fingim⁹ de noīe simon simones. Sed q̄c
q̄d sit d̄ ꝯclusiōe: rōnes modicū ꝯcludūt. Prima enī rō redu
citur ꝯtra facientē sic: nō h̄ns pluralē ē nomē ꝓpriū nō appel
latiuū: sed sol de⁹ ⁊c. est hmōi qḋ nō hȝ pluralē numeꝝ: igitur
⁊c. ꝯñs ē falsum: igit̄ aliq̄ ꝑmissaꝝ: nō minor: ḡ maior que est
Burgeñ. Et si q̄s dixerit ꝑ illud qḋ addit ꝙ nō pōt fingi plu/
rale sic de ceteris cōib⁹ ⁊ ꝓprijs: h̄ videt̄ frustra dictū: q̄r pos/
sum⁹ fingere tetragrāmatones sic simones. Nec ille sunt po/
tissime rōnes q̄re aliq̄d est ꝓpriū q̄s Burgeñ. adducit. Est eī
potissima rō ꝓprietat̄ ⁊ singularitat̄ ſm grāmaticos: vniuo/
ce plura significare nō posse. equiuoce aūt p̄nt equiuocatiōe a
casu vel cōsilio. nūc aūt de⁹ ita est nomen ꝓpriū ꝙ vniuoce ñ
significat plura: nec pōt vniuoce plura significare q̄uis equo
ce: sic vnū significare ꝑ eēntiā plura ꝑ ꝑticipationē vl̄ vt mag̃
ꝓprie dicā: vnū substātialit̄ plura nūcupatiue: cū h̄ tñ stat ꝙ
de⁹ nō sit nomē significās ita ꝓprie q̄n sit trib⁹ ꝑsonis cōe. Sȝ
de tetragrāmaton voce significāte nō debet eē altercatio: cū
res significata sit nota: nūc āt nulla res diuīa significata siue
sit sb̄stātia siue ſm sb̄stātiam: ē ꝓp̄a: q̄n sit cōicabil̄ trib⁹ citra
relatiōes originis: nec aliq̄ vox significās sic erit ꝓp̄ia: quin
sit trib⁹ cōis: nisi q̄s velit dicere: ꝙ tetragrāmaton significet
ꝓprietatē originis incōicabilē tūc q̄ rōne significat vnā pro/
prietatem: eadem ratione quālibet aliā: ⁊ sic significabit plu
ra: ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns nō ita ꝓpriū vt fingit Burgeñ. Ea que de
rerū diuinaꝝ cōicabilitate ⁊ identitate: vbi nō obuiat relati/
onis oppositio dicta sūt: habent̄ ex dict̄ beati Diony. de di.
no. ⁊ ei⁹ cōmētatoris Vercellens̄: et Aug⁹. de tri. Et si quis
cultor ineptiaꝝ Burgeñ. refugere voluerit ad vltimataȝ ab/
stractiōeȝ: ⁊ dicere ꝙ tetragrāmaton significat diuinā essen/
tiā sine oīm cōpatiōe ⁊ respectu ad ꝑsonas ⁊c. Et tūc ſm scho
lā phoꝝ ⁊ theologoꝝ: res quecūq̄ȝ nec ē ꝓp̄ia nec cōis. Hic
enī est modus loquēdi Auicēne. v. sue metaphy. equinitas
⁊ equinitas: nec est singularis nec vniuersalis: sȝ est equini/
tas tm̄: etiā hanc fugam tollit idē Burgeñ. ī. dicēs: ꝙ signi/
ficat essentiā diuinā ꝑut est ſm modū loquendi Damasceni
pelag⁹ substātie infinitū: sic enī nō significat̄ cum tali abstra
ctiōe sed cū vnitiua ꝯtinētia omniū ꝑfectionū simpliciter.

Quarta questio est an tetragrāmaton sit maxie ꝓpriū
nomē dei: ⁊ dicit ꝙ sic: in cui⁹ ꝯclusiōis deductiōe q̄r
intricat⁹ est: reduco factū ei⁹ ad septē dicta: q̄ꝝ ꝑmū
est: ꝙ sanct⁹ Tho. ꝑma ꝑte. q. xiij. arti. xj. q̄ exponit: qui ē: fo
re ꝓpriū nomē dei deuiat ab hebraica v̄itate. Secūdū dictū
ꝙ translatio nostra cui sanctus Tho. innitit̄ similiter deui/
at ab hebraica v̄itate. Tertiū dictū ꝙ significatō noīs tetra
grāmaton dependet ex significatione l̄raꝝ ex quib⁹ cōponit̄.
Quartū dictū nomē tetragrāmaton magis indeterminate ⁊
cōius significat diuinā essentiā: q̄ȝ q̄ ē. Quintū dictū: q̄ ē: est
ꝓpriū dei: sȝ significās cū tp̄e ⁊ cōcretiue. Sextū dictū: quia
concretiue significat. ergo dicit cōpositōeȝ: iō nō cōuenit ali/
cui dicto de deo. Septimū dictū: p̄ñs tēpus cōuenit deo non
p̄teritū nec futurū: q̄r nec eternitati: hec septē dicta clare ha
bent̄ in determinatōe hui⁹ sue quarte q̄ōis. In quorū primo
improbat suū quē p̄ cūctis magnificat mg̃rm. In ꝓlogo eñ
sui corruptorij nitit̄ dicta eius canonicare: asserēs ea igne
charitat̄ examinata: ⁊ natural̄ rōis dictamine multipliciter
purgata. sepe eñ p̄fert ip̄m btō Hiero. Aug. ⁊ alijs. ⁊ tñ eū h̄
audet improbare: īmo dicit eū delirare. Sed vt videtur in se
cundo dicto nitit̄ illā r̄ñsionē moderare: quasi sctūs Tho. de
uiās sit a nostra trāslatōe seductus: quā etiā dicit ab hebrai
ca veritate delirare qḋ nō videt̄: q̄r trāslatio nr̄a ponit p̄ñs:
vbi hebraica littera ponit futuꝝ: illa ponit: Sū q̄ sū: ista: ero
qui ero: et hoc nō ē delirare: sȝ poti⁹ cōcordit̄ diuini eē eter/
nitatē ondere: ⁊ īmutabilitatē cū p̄tendant indifferēter dice
re de deo eo mō quo declaratū ē in quarto correctorio hui⁹
tertij ca. Fundat̄ hic modus dicēdi ī sacra sc̄ptura q̄ de deo
dicit: Apoc. j. qui ē: q̄ erat: ⁊ qui vēturus ē ⁊c. ⁊ ita postilla/
tor exponit. nullū eñ nomē exp̄mit̄ ꝑ sum q̄ sū: nec ꝑ ero q̄
ero: sed solū modus eēndi: qḋ si btūs Tho. vt Burgē. ītelle
xisset ex trāslatōe nr̄a nō recepisset occasionē deuiandi: ꝑut
Burgē. ei imponit. ⁊ h̄ pȝ supra in quīto hui⁹ capituli corre
ctorio. Per tertiū autē dictū videt̄ Burgē. cōtradicere r̄ñsi/
oni hui⁹ quarte q̄ōnis: q̄r dicit nomē tetragrāmaton signifi/
catiuū significatōe l̄raꝝ ex q̄bus cōponit̄: ⁊ ita videt̄ accipi
materialit̄: nullū aūt nomē materialiter acceptū pōt esse ma
xime ꝓpriū nomē dei: sed nomē tetragrāmaton ē huiusmodi
vt dicit Burgē. Sed ⁊ quartū dictū repugnat r̄ñsioni tertie
q̄ōnis vbi dicit̄: ꝙ hoc nomē tetragrāmaton sit ꝓpriū ⁊ nul/
lo mō appellatiuū. hic aūt dicit ꝙ indeterminati⁹ ⁊ cōius si/
gnificat. hec aūt ē cōditio noīs appellatiui nō ꝓprij. In quin
to aūt dicto ꝑtractās opinionē sui magistri dicit: q̄ ē: esse no
men ꝓpriū: sȝ nō sicut tetragrāmaton: q̄r primū significat cuȝ
tp̄e ⁊ cōcretiue: ⁊ declarat h̄ mō loquēdi p̄sciani: cui⁹ regule
sacra sc̄ptura subijci ñ debet. vt dic̄ btūs Hiero. Etiā etsi ver
ba ꝓp̄e significāt tp̄s ⁊ cū tp̄e applicata trāsitorijs: applica/
ta aūt diuinis nō significāt tp̄s mēsurās: sȝ eternitati coexi/
stēs: ꝑut declaratū ē. s. ī q̄rto hui⁹ ca. correctorio. Sextū āt
dictū brocardicū est: q̄r concretiue dictū significat cū cōposi
tione: ideo nihil taliū cōpetit deo. Ens enim deum inq̄ꝫtum
est concretiue significat: quia identice includit rationem sui
formalem: et formaliter dicit̄ de deo: tamen nullam dicit cō/
positionem: sicut nec vnitiua continētia omniū perfectionū
simpliciter cōcretiue ⁊ abstractiue: per huiusmodi deliramē/
tum huius senis cessaret disputatio Scoti et aliorum de sub/
iecto theologie: et ratione formali subiectiua. que se habent
sicut concretum et abstractum: et ita dicitur cōmuniter deuȝ
esse subiectum theologie sub formali ratione deitatis. et ita
nomen tetragrāmaton non ꝑtineret ad theologiā: quia nec
pertinet ad subiectū nec ad rationē formalē subiecti: ꝑ eo ꝙ
Bur. s. dic̄ ip̄m nec ꝯcretū nec abstractū. Et si dicat q̄s fau/

tor Bur. ꝙ nõ ptinet ad theologiam noſtrã ſ; dei ⁊ beatoꝝ. Quid igit Bur. laborat circa id qđ ad nos nõ ptinet: imo nos intelligibile ineffabile: ⁊ inſyllabicabile eſt: ⁊ ꝑ ꝯñs ad ſenſũ lr̃alē imptinēs. Septimũ dictũ eiꝰ: ꝙ. ſ. deo ꝯuenit pñs tp̃s nõ p̃teritũ nec futuꝝ ſic̃ veꝝ ē de p̃terito ⁊ futuro ꝙ deo nõ ꝯueniãt. ita ꝯ pñti. tp̃s eni pñs q̃tũ ē rõne tp̃is aliq̃n nõ fuit: ita cito nõ erit: tale etiã deo nõ ꝯuenit: ⁊ ſi ꝯueit deo h̄ ē iõ: q2 pñs ē eternitati coexiſtēs: ſic ſimili mõ cõuenit deo p̃teritũ ⁊ futuꝝ: ꝓut ſupra q̃rto correctorio dictum eſt.

Quinta q̃ſtio ē vtꝝ tetragrãmaton ſignificet ad placitũ ⁊ nõ naturalit̃: rñdet dicēs primo ꝙ ſignificat ad placitũ ex iſtitutiõe diuīa nõ hũana: ſcđo dic̃ ꝙ ex illa iſtitutiõe ſignificat ſb̃ſtãtiã dei icõicabilit̃ ⁊ adeq̃te: p̃mo dicto ſtãte ſꝫm videt̃ falſum: qđ ſic ptꝫ p̃mo. nã ſi illud nomē ſignificat eſſentiã diuinã adeq̃te tũc ſignificat eã ſic̃ eſt: ſꝫ nõ eſt: nec eē põt incõicabil' nec incõicabilit̃: igit̃ illud nomē nõ ſignificat eã ſic: niſi falſe ſignificaret ⁊ alit̃ q̃ȝ eſt: ſicq; nõ adeq̃te. Nec valet dicere ꝙ itelligit de incõicabilitate ad ex̃: q2 multa noīa ſic ſignificãt diuinã eēntiã: ſic̃ indepēdēs: infinitus: cã p̃ma ⁊c̃. q̃ p̃dicata nõ ſt̃ ad ex̃ cõicabilia. Scđo ꝓbat̃ idē ſic: id nomē ſignificat eēntiã diuinã ꝓut ē ĩ mente diuina vt dic̃ Burgeñ. ſꝫ ĩ mēte diuīa circa relatiões originis nihil ē incõicabile nec icõicabilit̃: igit̃ ⁊c̃. Itē tertio: illud nomē ſignificat eſſentiã dei adeq̃te: vt dic̃ Bur. igit̃ oĩb9 modis q̃bus itelligibil' ē: ptꝫ ꝯñia ex rõne adeq̃tiõis int̃ ſignificans ⁊ ſignificabile ⁊ int̃ intelligēs ⁊ itelligibile: q2 voces ſunt note eaꝝ que ſũt ĩ aīa paſſionũ. j. Peribe. Ex ꝯſeq̃nti arguitur ſic: ſignificat eã oĩb9 modis q̃b9 ſignificabilis ⁊ itelligibil' eſt: ſꝫ ē intelligilis cõicabil' ⁊ cõicabilit̃: igit̃ ſignificat eã cõicabilit̃. Dic̃ aũt Burgeñ. ꝙ incõicabilit̃: ſi ſic igit̃ incõicabiliter ⁊ cõicabiliter: que ē ꝯdictio ꝯſurgēs ex adeq̃tiõe: ⁊ ſic p̃ma ꝑs illi9 ꝯdicit ſcđe eiuſdē dicti: ⁊ neſcio quõ ſtãt ſimul: tetragrãmaton ſignificat eſſentiã diuinã ꝓut ſolũ ē in mēte diuina vt dic̃ Burgeñ. ⁊ ꝙ idē Burgeñ. ipm ſic vl' ſic dic̃ ſignificare. cũ latuerit eũ quõ fuerit ⁊ ſit ĩ mēte diuīa: cũ excedat: vt dic̃ oēm hũanũ cõceptũ: niſi forte Burgeñ. p̃ſumat ſe e celo lapſuꝫ: ⁊ magni cõſilij angelũ. Addit etiã in h̄ loco: ꝙ ſic̃ de9 ſeipm pfecte ſolũ noīat mētalit̃: ſic ⁊ ipe ſolus ſeipm nominat ꝑ voces pfecte ab eo inſtitutas: q̃ ſunt ſigna ſui intellectus ad placi. tũ inſtitutacetera aũt noīa diuīa ſignificãt ſolũ modũ eſſendi diuinũ ꝓut cognitio nr̃a que finita ē: ⁊ a cognitiõe creaturaꝝ accepta attingit vñ ſequit̃ ꝙ nulla creatura põt h̄ nomē exp̃mere: nec eē capax illi9 noīs pfecte: cuꝫ tñ ipm nomē ſit creatura a deo inſtituta. oīs aũt creature creatura capax ē. etiã ſi ſũma ſit: iõ dicim9 aīam xp̃i ſũme gr̃e fuiſſe capacē. Nec videt̃ valere differētia quã ponit int̃ illđ nomen ⁊ cetera noīa diuīa: q2 eternitatē: infinitatē: indepēdentiã ⁊c̃. nõ poſſum9 attingere ꝑ cognitionē nr̃aꝫ acceptã a creaturis: niſi argutiue: ⁊ ſic poſſum9 ſignificatiõeꝫ tetragrãmaton ſil'r accipe. arguēdo aliq̃d eſſe q̃le ſignificat illud nomē: ſic̃ ⁊ Burgeñ. ĩ hac digreſſiõe facit. Sequit̃ etiã fidei chriſtiane nõ bñ ꝓuiſuꝫ: cũ nõ habeat ſibi tale nomē reuelatũ qđ ita pfecte ſignificet deũ ſic̃ tetragrãmaton. ¶ In ſexta q̃ſtiõe q̃rit: vtrũ hui9 inſtitutiõis ſit aliq̃ rõ querēda? Rñdet ꝙ nõ: ĩ eadem tñ digreſſione vt chartas more ſuo repleat: ab inq̃ſitione inutili neſcinit abſtinere.

In ſeptia q̃ſtiõe dic̃ Burgeñ. ꝙ factor miraculoꝝ cõuenit deo ſub rõne ſignificatiõis tetragrãmatoh: ſꝫ h̄ videt̃ mãifeſte falſuꝫ: nã facere miracula ē opatio dei ad ex̃: que cõis ē trib9 ꝑſonis: ad q̃s ſignificatio tetragrãmaton ſe nõ extendit: vt ptꝫ ex correctorio q̃nte q̃ſtiõis. Et ꝙ addit ꝙ de9 facit miracl̃a ſub rõne oĩpotētie fundate ĩ ſignificatione nominis tetragrãmaton: videtur fruſtra dictum: quia eadem ratione ⁊ fortiori ſub ſignificato eius generaret ⁊ ſpiraret: q2 rõ ⁊ p̃ncipiũ generãdi fundat̃ in eēntia diuīa ſignificata ꝑ nomē tetragrãmaton: nec aliq̃d cogitari poterit q̃n ſb̃ noīe tetragrãmaton: ⁊ ei9 ſignificatiõe fiet: ⁊ illa curioſitate Burgeñ. fauere videt̃ erroꝛib9 ſupſtitioſis: ꝯiuratiõib9 exorciſtaꝝ ⁊ diuinoꝝ: qui cũ crucib9 ac characterib9 ſepe repetũt adonai: aglan: ⁊ tetragrãmaton que ꝓculdubio latini et chriſtiani a pfidis iudeis didicerũt. Vñ ſic̃ dicēdo Burgeñ. videt̃ multũ iudaiçare: nã ſcti multi no. teſta. dei virtute miracula plura fecerũt nomē tetragrãmaton: ei9 ſcp̃turã vocē ⁊ ſignificationē penit9 ignorãtes. Petr9 ĩ nomīe ieſu chriſti naçareni claudũ ambulare fecit: ⁊ reliq̃. Et in ve. teſt. cũ nomen illud nõdũ fuiſſet ĩpoſitũ ⁊ publicatũ facta ſũt miracl̃a. ⁊ abſurdiſſimũ videt̃ creaturã inſtitutã a deo cuiuſmodi ē h̄ nomē aſſignare ꝓ ratiõe ſub qua ꝓp̃rie fiãt miracula. Audini q̃ſdã iudeos ꝯuerſos cõfitentes: ꝙ apud iudeos eſt ille error: ꝙ ieſus virtute noīs tetragrãmaton: q̃d ipſe ſciebat fecit ſua miracula: ⁊ ꝙ hodie q̃libet ſciēs illud nomē faceret miracula: que apud chriſtianũ male ſonant.

Octaue q̃ſtiõis rñſio etiã error videt̃: dicit nãq; ꝙ deo ſb̃ ſignificatiõe illi9 noīs ꝓp̃rie ptinet imolari ⁊ ſacrificari: q2 vt inq̃t ſemꝑ vbi in ſacra ſcriptura fit mētio de ſacrificijs et oblatiõib9 fit interp̃tatio hui9 noīs: ex q̃ ſequit̃ ꝙ nos chriſtiani etiã veriſſimũ ſacrificium agni imaculati ieſu chriſti offerētes nõ ꝓp̃rie ſignificam9: q2 nuſq̃ȝ in chriſtianoꝝ ſacrificijs mētio fit de h̄ noīe.

None etiã q̃ſtiõis rñſio videt̃ inepta: cũ dicit populũ fidelē diuino cultui ſb̃ ſignificatiõe illi9 noīs applicari ⁊ aſcribi. Applicatio eñ populi chriſtiani ⁊ aſcriptio ad cultũ diuinũ fit ĩ baptiſmo generaliter: in ꝯfirmatiõe ⁊ ſacramētoꝝ ordinũ collatiõe ſpecialiter: in q̃b9 oĩb9 illi9 noīs tetragrãmaton nulla fit mentio. Si igit̃ ſolũ ſub illo noīe aſcribit̃ q̃s diuio cultui: ſequit̃ chriſtianũ populũ nõ legitime aſcriptũ: qđ ē deſtruere fidē nr̃aꝫ: imo nec iudaic9 ppl's ſic fuit aſcript9. añ eni inſtitutiõeꝫ ⁊ publicationē hui9 noīs multi ſunt dei cultui applicati: ſicut abel: noe: abraam: ⁊ ceteri quib9 h̄ nomē fuit indicatũ: vt dr̃. j. vj.

In decima q̃ſtione dic̃ de efficatia hui9 nominis: vtꝝ illa eēt ex inſtitutiõe vel ex deuotiõe vtentis. Nõ primũ: q2 ei9 ſignificatio iuxta inſtitutiõem eſt ſine q̃cũq; reſpectu extra vel intra ſine cõcretiõe et abſolutiõe vt Burgeñ. dixit: nõ ptinet g̃ ei9 ſignificatio ad talē efficatiã ex inſtitutiõe: que etiam nõ legit̃ in ſcriptura. Reſtat igit̃ ꝙ ex vſu ⁊ deuotiõe vel auctoritate ſic̃ in nr̃a lege orõnes ⁊ man9 ipoſitiones: ſanctoꝝ inuocationes ⁊c̃. q̃ efficacia plus reſpicit illo mõ opus operatũ ex deuotiõe q̃ȝ ex inſtitutiõe nominis cuiuſcũq; vel orõnis.

In vndecia q̃ſtiõe dicit ſolēnitateꝫ hui9 noīs fuiſſe tantã: ꝙ nõ licuit niſi ſolos ſacerdotes ꝓñũciare ĩ bñdictionib9. Sꝫ h̄ videtur implicare: q2 vt. ſ. dictũ eſt in queſtiõe p̃ma: h̄ nomen ſcribit̃ q̃ttuor lr̃is q̃ nõ pñt facere ſonũ lingua hũana explicabilem. ſequit̃ g̃ ꝙ nec ſacerdotes poterant ꝓferre. Dicit igit̃. Bur. ꝙ ſacerdotes loco ei9 ſemꝑ ꝓtulerũt nomē adonai: qđ etiã vulgus ꝓferre potuit. illa igit̃ explicatio ad ſolēnitatem noīs tetragrãmaton ptinere non videt̃ ceteꝝ verba ꝯſecratiora diuiniſſime euchariſtie ſũt maioris ſolēnitat' ⁊ efficacie q̃ȝ li tetragrãmaton: nõ obſtãte tñ ea ſolēnitate: cuilibet chriſtiano ꝯcedit̃ legere ep̃l'am Pauli: vbi illa verba ſunt expreſſa. Preterea ledit fidē nr̃am: ꝙ in iudaiſmo fuerit nomē tãte ſolennitatis qđ apud chriſtianos null9 ē reputationis: p̃ſertim cũ ſit tale ſꝫm Burgeñ. ſub cui9 rõne de9 rite colit̃: ⁊ fidelis populus diuino cultui applicat̃: demũ mirandũ ꝯ btõ Hiero. ꝙ de h̄ noīe nullã in ſua trãſlatiõe fecit mentionē. fuiſſet eni auctoritat' maioris in eccleſia q̃ȝ Burgeñ. ad ſcribenduꝫ talia ſi q̃d veritat' aut vtilitat' habuiſſent. ⁊ ap'ls hui9 noīs ꝑ Bur. p̃dicata magnalia diſſimilans dixit. j. Coꝛ. ij. Nihil iudicaui me ſcire int̃ vos niſi ieſum chriſtum ⁊ hũc crucifixũ. Ex q̃bus oĩbus recollect9 pꝫ q̃ȝtũ iſta Burgeñ. digreſſio ad lr̃alē ſenſuꝫ ptineat: ⁊ merito ꝓbat̃ iſte Burgeñ. ſupflu9: vbi poſtillator ſufficiēs eſt: nõ diminutus vt Burgeñ. auſus eſt dicere.

In duodecima igit̃ q̃ſtiõe Burgeñ. volēs ex oĩb9 dictis ꝯcludere expoſitionē illi9 paſſus: h̄ nomē mihi eſt in eternũ: fingit ſine auctoritate ſcp̃ture: ꝙ illud dicat̃ hic de duob9 noīb9 dei. ſ. tetragrãmaton ⁊ adonai. p̃mũ dic̃ nomē dñi eternũ: q2 anteq̃ȝ eſſent creature: h̄ nomē ptinebat deo ſꝫm eēntiã. Sꝫ penſando dicta ſua p̃ora nõ videt̃ hoc dictũ veꝝ: q2. ſ. dixit circa queſtionē ſuã quintã: ꝙ nõ eſt nomē vocale ĩ ſignũ diuine intellectiõis ad placitũ inſtitutũ. cõſtat aũt nullã vocē eſſe eternã: nullũq; iſtitutũ eſſe eternũ: nec aliqđ ꝓductũ p̃ter verbũ ⁊ ſpiritũſanctũ: nec illud nomē vocale pri9 fuit inſtitutũ q̃ȝ publicatũ: ſꝫ publicatio ei9 eſt tēporalis: igit̃ ⁊ inſtitutio. Eſt igit̃ inſtitutio ⁊ publicatio ⁊ ſcriptura q̃ttuor lr̃is tp̃ale. nõ põt igit̃ ſic dici eſt nomē eternũ: niſi ſꝫm ideã in mēte diuina: ſic aũt nõ dr̃ inſtitutũ ſꝫ in eēntia diuina relucēs: vl' ab ea pullulãs que ſunt alteri9 ſpeculatiõis. De ſcđo aũt noīe videlicet adonai dic̃: dici memoriale ei9: q2 exp̃mit̃ vbi tetragrãmaton ſcribit̃ nõ hꝫ rationē vt ſit ex imꝑfectione populi ꝙ illud loco illi9 ꝓfert̃: qđ ꝓferri nõ põt. Eſt igit̃ vnũ ⁊ idē nomē qđ apud nos dicit̃ de9: qđ eſt eternuꝫ: et memoriale nõ ratiõe vocis nec ſcripti ſed ſignificati hic dicit̃: De9 abraam ⁊c̃. ad maiorē declarationē faciendũ filijs iſrael. Cetera que Burgeñ. addidit de compatione nominis Jeſu et tetragrãmaton tranſeant: quia q̃ȝuis inuolutiones ſententiarum ſint: non ſunt tamen contra fidem et poſtillatorem.

Reſpõdens

Q q Uid eſt quod ⁊c. Grego. Moyſes iu ¶ Ca. IIII
daicus ppl's: virga diuinitat' ptās. Serpēs chri
ſti mortalitas: q; enī p ſerpentē mors: p ſerpentē
Mat. 10 b mortalitas ſignat. vl' q; ſcptū ē. Eſtote p. ſ. ſ. ⁊ q; ſumma
prudētia. i. dei ſapia icarnata ē: recte ei⁹ mortalitas i ſer
Joh. 3. b pente figurat. Vñ ſicut exaltauit
moyſes ſerpētē i dſerto ita exal.
A opor. fi. ho. Moyſes virgā tenuit
q; iudaic⁹ ppl's añ redēptoris ad
uentum in dei poteſtate confiſus
eſt. In terraȝ pijcit: q; p patriar/
chas ⁊ pphetas deū incarnāduȝ
nunciauit: virga in colubrū verti
tur: q; chriſt⁹ deus in ſe pmanēs
mortalis eſt i hoīe fact⁹. Sȝ moy/
ſes colubrū cōſpiciēs ptimuit ⁊ fu
git: q; iudaic⁹ populus dū chriſtū
mortalē vidit: deuȝ credere expa/
uit. Cui iubet vt caudā teneat: q;
ppl's q̄ mō credere recuſat: in ex/
trema corpis dñici pte. i. poſterio
re tpe eccl'ie. ſ. i fine mūdi ſeſe ad
fidem colliget: colubri caudaȝ te/
nēs: q; cum quē mortalē añ deſpe
xerat: in vltima pte eccleſie rede/
ptorē ſuū cōfitebit. Mox ſerpens
in virgā redit: q; vt iudaic⁹ ppl's
in chriſtū crediderit: mox ad iudi
ciū i ptāte diuinitat' ſue appebit:
vt iā ſerpēs virga ſit: q; q̄ in terra
hō deſpect⁹ eſt: de celo veniēs ſu/
Allego. p āgelos videbit de⁹ ¶ Iſi. All.
Serpēs pſuaſit hoī mortē. Mors
ergo a ſerpēte: vga i ſerpēte: chri
ſtus i morte. Expauit moyſes ⁊ fu
git. Mortuo enī chriſto expauert
diſcipuli a ſpe i qua fuerāt recedē
tes apphēdit caudā. i. poſteriora:
⁊ fact⁹ eſt virga: q; pmo occiſus:
poſtea patratis oīb⁹ ad qd' fue
rat reſurgēdo reuerſus eſt: vbi p
vitā morte ɔſumpta: nihil i eo ſer
pentis apparuit. Vel cauda ſpen
tis finis ſecli: q; ſic mortalitas ec
cl'ie per lubrica tpa voluit (Alij
B eunt: Alij veniūt) p mortē tanq̄
p ſerpētē: p quē mors ſemiata ē:
ſȝ i fine ſecli tanq̄ cauda redim⁹
ad manū dei: ⁊ apphēſi reparabi/
mur: et nouiſſima inimica morte
deſtructa: reſurgētes i dexteram
dei: vga regni erim⁹. b Mitte
manū tuā ⁊c. Iſid. Man⁹ alba. i.
immūda. albor enī in cute lepra ē
nō candor. Ipa eſt hereditas dei:
id eſt ppl's: foras ab eo miſſus: fa
ctus ē immūdus. Vñ vt q̄d auer/
tis manū tuā. d. m. ſ. t. i. f. ⁊c. Sed
reuocata ē man⁹ in ſinū: ⁊ reuer/
ſa ad colorē ſuū: ſic plebs iudaica
alienata a ſinu dei: foras imunda
remāſit. Sed reuocata redibit ad
priſtinū colorē cum agnouerit ſal
Rom. 11. uatorē. Cecitas enī ex pte cōtigit
in iſrael. c Sume aquā ⁊c. Iſi.
Apo. 17. Aqua populū ſignificat. Vñ aq̄s
C quas vidiſti ppl'i ſūt ⁊ gētes. Po
pulus q̄ vertet i ſanguinē. i. i ſan/
guinis chriſti fidē. d Obſecro
dñe ⁊c. Aug⁹. Qd' ait moyſes ad
dñm pcor dñe nō ſum eloquēs añ
heſternum neq; nudiuſtertianuȝ
diē: neq; ex q̄ cepiſti loqui famulo tuo: intelligit credere
poſſe fieri dei voluntate ſubito eloquentem: cū dicit ne/
q; ex quo cepiſti famulo tuo: tanq̄ oſtendens fieri potu/
iſſe vt q̄ ante heſternū et nudiuſtertianū diē eloquēs nō
fuiſſet: repente fieret, ex quo cū illo domin⁹ loqui cepit.
Vrge.

R r Eſpōdens ¶ Ca. IIII a
a chriſto quoq; nō crediderūt iu/
moyſes ait: Nō credēt
dei. vñ quis credet auditui noſtro.
mihi neq; audiēt vocē meā: ſȝ di
cent: non apparuit tibi dñs. Di/
a xit ergo ad eum: Quid eſt quod b
tenes in manu tua? Reſpōdit:
diuia poteſtas quā moyſes tenebat dū plebs
iudaica ante aduentum redemptoris in ea con/
fidebat: vel chriſt⁹ quē moyſes. i. lex pdicab. t.
virga. Dixitq; domin⁹: Proijce
a deus in ſe pmanēs mortalis factus eſt ho/
mo. cū p pphas deum incarnandū nūciauit.
illam in terraȝ. Proiecit ⁊ verſa †
a Iſid. morteȝ: q; initiū mortis p ſerpentem.
b q; dū mortalem vidit deuȝ credere expauit.
c iudaicus populus.
eſt i colubꝝ: ita vt fugeret moy/
ſes† Dixitq; dominus: Extende
a quia populus qui modo credere recuſat: in
extrema parte dominici corporis ſcilicet in fine
mundi ſeſe ad fidem colliget. quia quem
mortalem deſpexit redemptorem in vltima par/
te eccleſie confitebitur.
manū tuā: et apphende caudaȝ
a credendo. b quia mox redemptor noſter
in iudicio cum poteſtate diuinitatis apparebit.
quia chriſtus dextera morte ſurrexit.
eius. Extēdit ⁊ tenuit: verſaq; ē c
in virgā. Vt credāt inquit q; ap
paruerit tibi dominus de⁹ pa/
trum tuoꝝ: deus abraā: ⁊ deus
iſaac: et deus iacob. Dixit dñs
b rurſum: Mitte manum in ſinuȝ
tuum. Quam cum miſiſſet in ſi/
q; populus a deo remotus fact⁹ eſt imūdus.
num protulit leproſam inſtar ni d
uis. Retrahe ait manū in ſinuȝ
tuum. Retraxit et protulit ite/
hoc implebitur cū omnis iſrael ſaluus fiet.
ruȝ: ⁊ erat ſimilis carni reliq̄. Si
nō crediderint inquit tibi: neq;
audierit ſermonē ſigni prioris:
credent vbo ſigni ſequētis. Q;
ſi nec duobus quidē his ſignis
crediderit: neq; audierint vocē
a hoc in ſequētibus exponetur. b populū.
c de fluxu ſcȝ huius ſeculi.
c tuā: ſumē aquaȝ fluminis ⁊ effū e
de eam ſup aridam: et quicquid
Sanguinis chriſti fidem.
hauſeris de fluuio vertet in ſan †
d guieȝ. Ait moyſes: Obſecro dñe f+

R Eſpōdens moyſes. Hic ɔſīr deſcribit inſtru ¶ Ca. IIII
ctio ⁊ cōfortatio moyſi p ſigna: diuīe vtut' oſtēſiua. ⁊ pri/
mo ponit dicta inſtructio. ſcđo moyſi obſecratio. ibi: Ait
moyſes. Circa pmū pmittit cauſa ſignoꝝ. cū dr: Reſpōdens moy/
ſes ait: nō credēt mihi. Q̄uis enī moyſes eēt certificat⁹ p vbū dñi
q; ſeniores populi verbis eius crederent:
vt dictū eſt: ſciebat tñ q; i populo illo erāt
multi rebelles ⁊ increduli: qui nō acq̄eſce/
rent verbis: niſi viderēt ſigna diuine vtu/
tis. ⁊ de talib⁹ loquit hic moyſes dicens:
Nō credēt mihi. ppter qd' dñs dedit ſibi
poteſtatē faciēdi ſigna i tribus. ſ. i virga:
in manu ⁊ in aqua fluminis. ¶ Ad cui⁹ in/
tellectū ɔſiderādū q; iſta ſigna erāt ordi/
nata ad hoc q; filij iſrl' crederēt moyſi q̄tū
ad exitum de terra egypti de mādato dñi:
et iđ iſta ſigna fuerūt pportionata ad hoc
deſignandū: ſicut in pcedēti ca. fuit dictū
de viſiōe rubi. Stat⁹ aūt filioꝝ iſrael i egy
pto poteſt cōſiderari q̄tū ad ingreſſū po/
puli in egyptū: qd' fuit p dominiū ipius io
ſeph i egypto. ⁊ ad h pncipaliter refert ſi/
gnū virge p quā deſignat pncipatus ipi⁹
ioſeph. vñ Geñ. xlvij. ca. vbi trāſlatio nrā
habet: Adorauit iſrael deū ɔuerſus ad le/
ctuli caput. Trāſlatio. Lxx. Adorauit iſra
el faſtigiū virge ei⁹. qd' exponūt aliq̄ doc.
noſtri de virga vel ſceptro ioſeph: qd' por/
tabat in ſignū dominij: ſup qd' ſceptrū ia/
cob innixus adorauit deuȝ. iſta aūt virga
fuit in terra piecta: quādo poſt morteȝ io/ † De conſe. diſ. 2. c. re/ uera.
ſeph filij eius cū populo iſrael fuerūt cōpul
ſi ad op⁹ terrenū in luto ⁊ latere: ⁊ tūc con De here. c. cū ex iniū/ cto.
uerſa ē in colubrū: qd' ē aīal venenoſum ⁊
hoī inſidiatiuū. vñ Geñ. iij. Dixit dñs ſer/
penti: Tu aūt inſidiaber' calcaneo ei⁹: q;
rex egypti filijs iſrael impoſuit q; venenū
malicie ɔcepiſſent cōtra ei⁹ regnū: ⁊ qd' in
ſidiabant q̄liter ſe poſſent iungere aduer/
ſarijs egyptioꝝ: vt debellat' egyptijs e/
grederētur de egypto: vt dictū ē. S. j. ca. ſȝ
apphēſa cauda colubri verſa ē iterꝝ i vir/
gam. p qd' deſignabat q; finaliter filij iſrl'
egrederent de illa vilitate ad magnam li/
bertatē ⁊ dignitatē. ſm q; dr Deu. iiij. Nec
eſt alia natio tā grandis ⁊c. ſcđo ɔſiderat
ſtat⁹ ppl'i q̄tū ad egreſſū d egypto ſb cura
ipi⁹ moyſi. ⁊ ad h refert ſignū man⁹: q̄ pri
mo poſita itra ſinū facta ē leproſa: ⁊ ſcđo
ibi repoſita ſanata ē. p qd' dſignabat q; filij
iſrael q̄ñ pmo ſuppoſiti ſunt cure moyſi: q̄
cura p ſignuȝ deſignat. vñ Nu. xi. Porta
eas in ſinu tuo. p h fuerūt mag' abomiabi
les egyptijs: ⁊ q̄ſi in conſpectu coꝝ fetidi.
vñ dixerūt moyſi: fetere feciſt' odorē nrm
corā pharaone ⁊ ſeruis ei⁹. vt habet. j. v.
ca. Sȝ p man⁹ ſanatiōeȝ i ſeq̄nti repoſitiōe
deſignabat cōſolatio eis futura p curam
moyſi ſic patuit in trāſitu maris rubri ⁊ a/
lijs beneficijs p orationē moyſi a deo ſibi
collatis. Stat⁹ aūt ppl'i intermedi⁹ fuit p⁹
mortē ioſeph: ⁊ añq̄ moyſes curā ppl'i ſu/
ſciperet: ⁊ i aliq̄ pte illi⁹ tpis itermedij fu/
it illud edictū crudele d puer' maſculis he
breoꝝ ſbmergēdis i fluīe ⁊ ad h refert ter
tiū ſignū d aq̄ flumīs vſa i ſanguinē. p qd'
deſignabat q; de⁹ req̄reret ab egyptijs in
q̄uib⁹ plag' ſanguinē pueroꝝ i fluīe extin
ctoꝝ. His dict' pȝ lr̄a paucis except' voca
bul'. b Quid ē qd' te. ⁊c. nō q̄rit ex igno
rātia: ſȝ vt ɔuenīēti⁹ iferat qd' ſeq̄t: c Ex
tēdit ⁊ tenuit. i q̄ appet obediētia moyſi q̄
ſtatim cū manu nuda accepit colubrū ad vbū dñi. d Protulit
leproſam ⁊c. cādor lucēs ort⁹ i cute eſt ſignū lepre. vt habet Leui.
xiij. Albedo aūt niuis hȝ q̄ndā lucē. ⁊ q̄tū ad h tenet ſilitudo: ñ
āt q̄tū ad oīa. e Effūde eā ſup aridā. ex q̄ pȝ qd' nō ɔuertebat
i ſāguinē donec effuſa eēt ſup trā. f Ait moyſes. Hic ɔſīr ponit
moyſi depcatio, vidēs eī moyſes q; optebat eū exeq̄ dei mādatū:
et ſentiebat

Glo.ordi.

Orige. Alr. Dū eſſet moyſes in egypto ⁊ erudiret omī ſapīa egyptiorū: nō erat gracili voce nec tardus līgua: nec ꝓfitebat̄ ſe ineloq̄ntē. Erat enī ꝙtū ad egyptios ſonore vocis ⁊ eloquētie incōpabil̄. Ubi aūt dei vocē audiuit ⁊ eloq̄a dñi ſuſcepit: ſentit vocē ſuā gracilē ⁊ exilē tardā ꝗ ⁊ īpeditā linguaz: ⁊ ſe ꝓnūciat mutū cū icipit cog̃ſcere verū v̄bū: qḋ erat ī ꝑncipio apud deū.

Mutis enī aīalib᷒ ꝙuis indoctus hō cōparet̄: eloquēs videbit̄. Si v̄o eruditis ⁊ eloquētib᷒ ſtultus et mut᷒. At ſi quis dei v̄bū ⁊ diuinā reſpiciat ſapiētiā: multo ampli᷒ ꝗ̄ apud nos pecudes: apud deuz

Ps. 72. mutū ſe aīal ꝓfitebit̄. Un̄: Ut iumētū fact᷒ ſū apud te. Quia igit̄ ī id intelligētie ꝓfecit: vt ſe cog̃ſceret qḋ ē magna ps ſapiētie: remunerat eū diuīa dignatio: Dicēs aperiā os tuū ⁊c̄. Beati q̄rū os deus aperit: vt loquant̄.

Ps. 80. Un̄: Dilata os tuū ⁊ ego replebo illud.

Eph. 6. d Siľr paulus dic̄ vt det̄ mihi ſmo in apti'ōe oris mei. Eorū ḡ q̄ verba dei loquunt̄: os de᷒ apit. Eorū q̄ loquunt̄ mendaciū: falſuz teſtimoniuz: ſcurrilitates: turpitudines: ſuſurronū q̄ꝫ ⁊ detractorū: ⁊ eorū qui ocioſa loquunt̄: diabolus apit os. De iuda re-

Job. 13. c fertur: q̄ introiuit ī illū ſathanas: ⁊ miſit ī corde ei᷒ vt traderet eū. Os ḡ ei᷒ aperuit: vt loq̄ret̄ cū phariſeis quō eū traderet accepta pecunia. Nō eſt aūt ꝑue gratie diſcernere os qḋ aperit de᷒: ⁊ qḋ apit diabolus. Apit etiā de᷒ aures ſctōrū ad audiēda verba diuina. Un̄ dñs aperiet mihi aurē: aperiet oculos ſicut apuit oc̄los agar: ⁊ vidit puteū aque viue. Un̄

4. Re. 6. d Heliſe᷒: Aperi dñe oc̄los pueri tui vt videat: q̄ plures ſunt nobiſcū. Auris v̄o q̄ ꝑ eruditionē dñi aperitur: aliq̄n apta eſt: aliq̄n clauſa. Un̄: Ne recipias auditū vanum ſi dicunt̄ vana ꝓphana turpia. Aut

Esa. 53. c nouit eruditionē dñi claudit aūt ⁊ dicit: Ego aūt ſic̄ mut᷒ q̄ nō aperuit os ſuū: ⁊ ſic̄ ſurdus nō audiebā. Si v̄o ad vtilitatē aīe ꝑtinēt q̄ dicunt̄: ſi de deo ſermo eſt: ſi mores docet ad v̄tutes inuitat: vitia reſecat: aures pateāt: ⁊ tota aīe ianua. Notādū aūt q̄ ſūma moderatiōe vſa eſt lex: vt diceret: nō recipias auditū vanū: nō dixit nō audies: ſed non recipias. Nā vana ſepe audiuim᷒. Marcius enī ⁊ valentius ⁊ oēs ꝯtra creatorē diſputātes: vana loquunt̄ frequēter tñ audim᷒: vt cōtra dicam᷒: ſꝫ nō recipimus q̄ illorū os diabolus aperit. Dignetur dñs aperire os noſtrū vt poſſim᷒ cōtradicentē reuincere ⁊ obturare os quod diabolus aperit. a Quis fecit os ⁊c̄. Aug᷒. Sūt q̄ deo calūnient̄: vel poti᷒ ſcripture veteris teſtamenti: q̄ dixit deus ꝙ fecerit mutū.

Job. 9. g Quid ḡ dicūt de chriſto: apte dicēte: Ego veni vt q̄ nō vidēt videāt ⁊ q̄ vident ceci fiāt. Quis autē niſi inſciēs crediderit aliq̄d homini ſm vitia corporalia poſſe accidere qḋ de᷒ nolit? Sed eū iuſte totū vellet

Allego. nemo ambigit. b Perge igitur ⁊c̄. Aug᷒. Alr. Nō dicit dñs ad moyſen: ſꝫ nūc vade tu ⁊ ego aperiam os tuum ⁊ inſtruam te q̄ locuturus es. Apparet nō tm̄ inſtructionez oris: ſed etiā ipſam apertionē ad dei gratiā ꝑtinere. Nō enī ait aperi os tuum: ⁊ ego inſtruā te: ſed vtrūꝗ ꝓmittit aperiā ⁊ inſtruam. In pſalmo aūt

Ps. 80. dicit: Dilata os tuum: ⁊ ego adimplebo illud. Ubi ſignificat in hoīe volūtatē accipiēdi: qḋ deus donat volēti: vt ad voluntatis exordiū pertineat. Dilata os tuū. ad dei aūt grām: ⁊ implebo illud. c Iratus dñs in moyſen ait ⁊c̄. Aug᷒. Uidet̄ tanꝗ̄ diffidenti nō dediſſe pleniſſimā facultatem: quā datur᷒ erat: ⁊ ꝑ duos agi voluiſſe: qḋ ꝑ vnū poſſet: ſi crediſſet. Sꝫ ſi diligēter cōſideres: nō videt̄ dñs iratus ꝓ vindicta dediſſe aaron. Sic enī dicit: Nōne ecce aaron frater tu᷒ leuites. Scio q̄ loquēs loquet̄ ipe? Quibus verbis oſtendit̄ poti᷒ increpaſſe: q̄ timeret ire quaſi minus idone᷒: cum haberet fratrem per quem poſſet loqui ad populum qḋ vellet. Quia erat gracilis vocis ⁊ lingue tardioris: ꝙuis de deo totuz deberet ſperare. Deniꝗ etiam iratus dixit que an̄ ꝓmiſerat. Dixerat enī aperiā os tuuz et inſtruam te. Nūc aūt dicit aperiā os tuum et os eius: et inſtruā vos que faciatis: ſed q̄ addidit: ⁊ loquetur ipe tibi ad populū. Uidet̄ oris apertio preſtita: q̄ dixit moyſes: lingue ſe eſſe tardioris. De vocis autem gracilitate nihil ei preſtare dominus voluit: ſed propter hoc adiutorium fratris adiunxit: qui cōuenienti voce ſufficeret populum docere. Quod aūt ait: ⁊ dabis verba mea in os eius. oſtendit: qḋ ea loquendo eſſet daturus. Nam ſi tantū audiendo ſicut populo in aures diceret. deinde qḋ poſtea ait: Et loquetur ipe tibi ad populum: et ipſe erit os tuū: et hic ſubaudit̄ ad populū: et cum dicit tibi loquetur ad populum. Indicat in moyſe principatum. In aaron miniſterium. Quod aūt ait: Tu autem eris illi in his que ad deum: magnum forſitan querendum eſt ſacramentum: cuius figuram gerat velut medius moyſes inter deum et aaron: et aaron inter moyſen et populum.

d Et ego ero in ore ⁊c̄. Orige. Non ſolū moyſi ꝓmittit̄ aperiri os a dño

ſed ⁊ aaron

Exodus Ca. IIII

ꝯ cui cōparatiōe: vt iumentū fact᷒ ſuz apud te. ꝯ ꝙuis inſtructus omī ſapiētia egyptiorum.

non ſum eloquens ab heri ⁊ nu- a

a ꝯ ex quo. ſ. verum dei verbum noſcere cepi qḋ erat in principio apud deum.

diuſtertius: et ex quo locut᷒ es

ꝯ ſm hebreos gracilē ⁊ tenuem vocē habuit: et neceſſe erat clamoſa voce vti. quia regio faſtu prope accedere non permittebatur.

ad ſeruum tuuz impeditioris et

ꝯ eloquentie.

tardioris lingue ſuz. Dixit dñs b

ꝯ Exterius vel interi᷒.

a ad euz: Quis fecit os hominis c

ꝯ In re vel ſpiritu.

aut quis fabricatus eſt mutū et d

ſurdum videntem ⁊ cecū? Non- e

ꝯ quaſi qui hec feci tibi vſum hoꝝ dare poſſum

a ꝯ Nolite cogitare quid loquimini ⁊c̄.

b ne ego? Perge igit̄ et ego ero in f

a ꝯ vt aperiam. b ꝯ Spiritus ſcilicet docebit omnem veritatem.

ore tuo: doceboꝗ te q̄d loq̄ris.

ꝯ humiliter ſe excuſat.

At ille: Obſecro inquit domine g†

a ꝯ aliquē digniorem. ſ. b ꝯ Non irrationabili perturbatione ſicut homo.

c mitte quez miſſurus es. Iratus h

dñs ī moyſen ait: Aaron frater i

tuus leuites ſcio ꝙ eloquēs ſit

ꝯ ſacerdos occurrit legi ⁊ colletatur.

Ecce ipſe egredietur ī occurſum

ꝯ Non ore.

tuū: videnſꝗ te letabitur corde.

a ꝯ quaſi mediator. b ꝯ quaſi magiſter.

Loquere ad euz: et pone verba

a ꝯ vt dicat populo quaſi miniſter. b ꝯ nō enī vos eſtis qui loquimini ⁊c̄.

d mea in ore eius: et ego ero ī ore

Nico. de lyra

et ſentiebat ſe min᷒ eloquētē ad tale officiū: ſꝫ petiuit ſocietatē alicui᷒ magis eloquētis: ⁊ intēdebat h̄ de fratre ſuo aaron: tum q̄ erat eloquentior. vt. ī. dicet̄: tū q̄ erat ſenior trib᷒ ānis: vt. ſ. dictū ē ca. ij. Cauſaz aūt ſue inſufficiētie ad loquendum exprimit moyſes dicēs: a Non ſum ⁊c̄. ac ſi d. lꝫ a iuuentute nō ſum multum eloquēs: q̄ ſic̄ dicūt hebrei: habebat vocē exilem: tñ poſtꝗ̄ apparuiſti mihi ⁊ locut᷒ es mecū: īpeditioris lingue fact᷒ ſuz ad loquēdū: q̄ fragilitas humana ex p̄ntia diuīa vel angelica aliq̄n ſtupeſcit: ſm qḋ d̄r Dan̄. x. Dñe ī viſiōe tua diſſolute ſunt cōpages mee ⁊ nihil ī me remāſit viriū. ⁊ ꝑ allegationē hui᷒ īpedimēti īſinuat moyſes petitionē ſuā d̄ ſocietate eloq̄nt᷒ viri. b Dixit dñs ad eū. oſtēdēs ꝙ poſſet ſupplere ei᷒ defectū cū ſubdit̄: c Quis fecit os hominis? ac ſi diceret: Ego q̄ feci os hoīs poſſum tibi dare eloq̄ntiā. d Aut quis fa. ⁊c̄. ac ſi diceret: ego qui omnium conditor poſſum de ceco facere videntem ⁊ de ſurdo et muto audientem ⁊ eloquentē. hoc inducitur ad oſtendendū ꝙ poſſet ſupplere allegatuz defectū moyſi. Aliī exponūt hebrei. d. ꝙ cuz moyſes fuiſſet accuſat᷒ pharaoni de interfectiōe egyptii vt dictū eſt. ſ. ij. ca. moyſes fuit capt᷒ de ꝑcepto regis: et adductus coram eo: vbi moyſes valde cōſtanter locutus ē dicēs ꝙ iuſte fecerat. vñ de eo dicit̄ Heb. xj. Nō verit᷒ aīoſitatē regis. ⁊ tunc d̄ ꝑcepto regis poſitus eſt ad decapitādū: ſꝫ ſpiculator fuit percuſſus acriſia. q̄ eſt cecitas q̄ nō videtur illud quod homo vult videre: licet alia videat. ſicut dictum fuit Geñ. xix. de illis qui volebant frangere oſtium loth. et ſic quando debuit percutere moyſen: eum nō vidit: et ſic moyſes effugit pharaone vidēte. ſicut ſcribitur ſupra. ij. c. Qui fugiens de conſpectu eius ⁊c̄. qui etiam a deo factus fuit ita ſtupidus ac ſi eſſet ſimpliciter ſurdus et mutus: ita ꝙ non potuit verbo vel ſigno ſignificare ſuis ſeruis ꝙ moyſes euaderet: et ſic exponunt predictam litteram. Quis fecit os hoīs: id eſt te loq̄ ita ꝯſtāter corā pharaone. Aut q̄s fa. ⁊c̄. i. pharaonē ita ſtupidū vt dictū ē. e Uidentē ⁊ cecū. i. ſpiculatorē q̄ fact᷒ fuit cec᷒ te nō vidēdo: ⁊ vidēs cetera vidēdo. f Nōne ego? ac ſi d. ſic̄ talia mirabilia feci tibi: ita tāta ⁊ maiora poſſū facere. g Obſecro dñe inq̄t ⁊c̄. licet moyſes de verbo dñi nō dubitaret: tñ quia aaron frater ſu᷒ erat eo ſenior ⁊ eloquētior deſiderabat eū habere ſociū ſibi a dño aſſignādum. ideo hāc petitiōez replicauit. h Irat᷒ dñs ī moyſen. nō ꝙ peccauerit mortalit̄: ſꝫ q̄ nimis puſillanimis videbat̄ ſuſcipiēdo dei cōmiſſionez. ſi enī mortaliter peccaſſet nō eēt veriſimile ꝙ de᷒ petitionē eius exaudiſſet: qḋ tñ fecit. vñ ſequitur: i Aaron frater tuus ⁊c̄. et p̄tꝫ littera vſꝗ ibi:

Tu aūt

ſed ⁊ aaron. Dicit̄ eni ego aperiā os tuū: ⁊ os illiꝰ: ⁊ iſtru-
am vos q̄ faciat̄. a Dixit ḡ dn̄s ⁊c̄. Augꝰ. In libro locu
tionū. Poſt dies āt multos mortuꝰ ē rex egypti. Dixit aūt
dn̄s ad moyſen i madian: vade ꝑge in egyptū ⁊c̄. Multa
in his verbis notāda ſunt genera locutiōis. Primo enim
inquit: vade ꝑge in egyptuȝ tanꝗ̄
nō ſufficeret alterū. Deinde mortui
ſunt oēs q̄ q̄rebant aīam tuā: cū ſo-
lum regē egypti ſcriptura mortuuȝ
dixerit: ꝺ̄ q̄ ſolo antea dictū fuerat
ꝙ moyſen q̄rebat occidere: an ipſe
poſt alios inimicos vltimus mortu
us eſt. Qꝺ̄ ſi ita ē: nō locutio ſȝ ſen
ſus eſt. b Tulit ergo moyſes ⁊c̄.
Augꝰ. Qꝺ̄ dictū eſt: q̄ȝ moyſes vx
orē ⁊ infantes ſuos impoſuit vehi-
culis vt in egyptū iret. Poſtea vo
ietro ſocer eiꝰ illic cū eis occurit: cū
eduxiſſet populū de egypto: intelli
gendū eſt. Poſt illam q̄ ab angelo
futura erat interfectionē moyſi vel
infantis vxorē reuerſam fuiſſe cum
puulis. Nam quidā putauerūt pro
pter h̄ angelū terruiſſe: ne ad impe
dimentū miniſterij diuinitus impo
ſiti femineus ſexus comitaretur.
c Occurrit ei dn̄s ⁊c̄. Augꝰ. Alia
lr̄a. Et factū ē in via ad refectionē:
obuiauit ei angelus: et querebant
eum occidere: et aſſumpto ſephora
calculo circūcidit preputiū filij ſui:
⁊ procidit ad pedes eiꝰ ⁊ dixit: Ste
tit ſanguis circūciſiōis infant̄ mei.
Et receſſit ab eo ꝓpter hoc ꝙ dixit.
Deſijt ſanguis circūciſionis. Pri-
mū queritur quē volebat angelus
interficere: vtrū moyſen? q̄ȝ dictuȝ
eſt occurrit ei angelus: ⁊ querebat
eum occidere. Nam cui putatur oc
curriſſe niſi ei qui omnibus prefue-
rit? an puerum querebat occidere:
cui mater circūcidēdo ſubuenit? vt
intelligatur occidere voluiſſe infan
tem: quia nō erat circūciſus: vt hec
ſeueritate preceptum circūciſionis
ſancire. Quod ſi ita eſt: incertū eſt
prius de quo dixerit: querebant eū
occidere: ſed ex conſequentibus a-
peritur. Mira ſcilicet et inuſitata lo-
cutio ē: vt prius diceret occurrit ei:
et querebat euȝ occidere: de quo ni
Ps. 26. hil añ dixerat. Simile ē illud: Fun
damenta eius in montibus ſanctis
diligit dominus portas ſion ſuper
omnia tabernacula iacob. Poteſt
autem intelligi fundamenta domi-
ni vel ſion: quia hic pronomen qꝺ̄
eſt eius omnis generis eſt. In gre-
co autē in feminino dicitur lithes:
in maſculino ⁊ neutro lithos et ha-
bet grecus codex lithu. quod non
fundamenta ſion: ſed domini cogit
intelligi. Sed illud potius eſt que-
rendum quid ſibi velit: ideo receſ-
ſiſſe angelum ab interfectione cu-
iuſlibet eorum: quia dixit mulier:
ſtetit ſanguis circūciſiōis infant̄.
nō enim ait receſſit ab eo: quia cir-
cūcidit infanteȝ: ſed quia ſtetit ſan
guis circūciſionis: non quia cucur
rit: ſed quia ſtetit magno niſi fallor
ſacramento.
d Spōſus ſanguinū tu ⁊c̄. Scđm hiſtoriā mater gētilis
admirās nouitatem rei: potuit dicere moyſi: ſponſus ſan-
guinum tu mihi es. quaſi ritus tue gentis cogit me funde-
re ſanguinem filij mei: quod alijs gentibus nō eſt moris.
Myſtice Myſtice autem ſephora eccleſiam de gentibꝰ ſignificat: q̄
preputiuȝ filij ſui: id eſt gentilis populi accutiſſima petra:
id eſt

tuo ⁊ in ore illiꝰ: ⁊ oſtēdā vobis
q̄d agere debeatis. Ipſe loquet̄
ꝑ te ad populū: ⁊ erit os tuum:
tanꝗ̄ maior.
tu aūt eris ei in his q̄ ad deum a
ptinēt. Virgā q̄ꝫ hāc ſume i ma-
nu tua: in q̄ facturus es ſigna.
Abijt moyſes ⁊ reuerſus ē ad ie b c
alias ſocerum.
tro cognatū ſuū. Dixitꝗ ei: Va d
dā ⁊ reuertar ad fratres meos i
egyptum: vt videaȝ ſi adhuc vi
uāt. Cui ait ietro: Vade i pace. e
a Dixit ḡ dn̄s ad moyſen i madi-
an: Vade ⁊ reuertere i egyptū.
tollere.
Mortui ſunt eni oēs q̄ q̄rebant
eccleſiam.
b aiaȝ tuā. Tulit ḡ moyſes vxorē
Et ſingulos ſanctos.
ſuā ⁊ filios ſuoſ: ⁊ impoſuit eos f
a vt ſtulticiā ⁊ laſciuiam carnis opprimerent.
b ſuper ſeipſuȝ qui eſt aſinus fortis qui pecca
ta noſtra portauit.
ſup āſinū: reuerſuſꝗ ē i egyptū:
portās virgā dei i manu ſua. Di g
xitꝗ ei dn̄s reuertēti i egyptuȝ: h
in poteſtate.
Vide vt oīa oſtēta q̄ poſui i ma i
nu tua facias coram pharaone.
indurari ꝑmittam Niſi coactus. ſ.
Ego idurabo cor eiꝰ ⁊ nō dimit k
Cuius tu ſeruus.
tet ꝑplm: Diceſꝗ ad eū: Hec dic
quia primitiua eccleſia de iudeis. quia in
patriarchis primus electus eſt ad cultum vni-
us dei.
dn̄s: Filius meus ꝑmogenitus l
peccatis irretitum.
iſrl̄: Dixi tibi: Dimitte filiū me-
um vt ſeruiat mihi: ⁊ noluiſti di
mittere eum. Ecce ego interfici- m
am filium tuum primogenituȝ.
Cumꝗ eſſet in itinere in diuerſo n o
c rio occurrit ei dominus: et vole p
a Moyſen vel infantem incircūciſum.
quaſi cognoſcens quare interficere vellet.
bat occidere eūm. Tulit ilico ſe q
petra aūt erat chriſtus.
phora accutiſſimam petram: et
angeli vel ſanguis effluens pedes pueri.
circūcidit preputiū filij ſui Teti- r
d gitꝗ pedes eius et ait: Spōſus s t

a Tu aūt eris ei i his q̄ ad deū ꝑtinēt. i. accipies ordinationeȝ
meā ⁊ leges a me imediate: ⁊ ipe eas ꝑ te ſibi relatas dn̄ūciabit
pplo. b Abijt moyſes. Hic ꝯn̄r deſcribit̄ cōmiſſiōis moyſi fa-
cte executio. ⁊ ꝑmo reſpectu termini a q̄ moyſes receſſit. ſcđo re-
ſpectu ſpacij ꝑ quod inceſſit. ibi: Cūꝗ eſſet i itinere. tertio reſpe
ctu termini ad quem acceſſit. ibi: Venerūt
q̄ꝫ ſimul. Circa primū dicitur. Abijt moy-
ſes. reuertens de monte ſinai. c Ad ie
tro. nolebat eni recedere abſꝗ licentia eiꝰ:
tum quia iurauerat manere cum eo: tū q̄ȝ
nō poterat ſecū ducere vxorē et filios ſine
voluntate eius. d Cognatū ſuum. i. af-
finitate coniunctum. vnde ⁊ in hebreo ha
bet̄. Socerū ſuū. e Cui ait ietro: vade i
pace. erat eni hō rationabilis. et iō noluit
eū impedire. Iacob aūt receſſit a laban li-
centia nō petita: q̄ȝ ſciebat eū eſſe hominē
fraudulētū ſic̄ dictū fuit Gen̄. xxxi. f Et
ipoſuit eos ſup aſinū. Dicūt hebrei ꝙ iſte
eſt aſinꝰ q̄ portauit ligna holocauſti qñ a-
braā voluit imolare iſaac: ꝺ̄ q̄ habet̄ Gen̄.
xxij. et ꝙ eūdē aſinū equitaturꝰ ē rex meſ-
ſias qñ veiet: ꝺ̄ q̄ hr̄ Zach. ix. Ecce rex tuꝰ
veiet tibi ⁊c̄. ⁊ iō poterat tm̄ onꝰ portare:
ſȝ iſtud apparet oīno ficticiū iō dicendū ꝙ
ibi accipit̄ ſingulare ꝓ plr̄ali. Sup aſinū. i.
aſinos. q̄ȝ vnꝰ nō ſufficeret ad portādū tot
ꝑſonas. g Portās virgā dei. ſic aūt no
minabat̄: tū q̄ȝ ex ꝑcepto dei erat portan-
da: tū q̄ȝ ꝑ eā erāt miracula dei fienda.
h Dixitꝗ ei dn̄s reuertēti. i. ad reuertē-
dū ſe diſponenti. i Vide vt oīa oſtēta. i.
mirabilia oſtēſiōe digna. k Ego indura
bo cor eiꝰ. Hoc ꝑdixit dn̄s futurū: vt nō ad
miret̄ moyſes qñ videbit effectū. Sciēdū
tñ ꝙ dn̄s nō eſt cauſa obduratiōis cordis
inq̄ꝫtū eſt peccatū: ſȝ hoc modo eſt a libe-
ro arbitrio. Dn̄s aūt ē cauſa iduratiōis in
q̄ꝫtū ē q̄dā pena: q̄ȝ i penā peccati ꝑpetra
ti ſubtrahit graȝ: cuiꝰ ē cor mollificare. et
iō ea ſubtracta ſequit̄: iduratio cordis hu-
mani i malo ſuo. l Filiꝰ meꝰ ꝑmogenitꝰ
iſrl̄. i. dignior i ꝑplis: ⁊ cui maiora bona re
ſeruant̄ ⁊ maxie q̄ȝ vnigenitꝰ dei filiꝰ: q̄ ē
ꝑmogenitus oīs creature. vt ꝺ̄r Coloſ. j.
Erat de iſrl̄ ſcđm carnē naſciturꝰ. m Ecce
ego iterficiā filiū tuū ꝑmogenitū. iſta fuit
vltima pena egyptijs inflicta. ⁊ tñ denun-
ciat̄ h̄ ꝑmo: q̄ȝ q̄ illa ſunt ꝑora in intētiōe:
ſūt poſteriora i executiōe. n Cūꝗ eēt in
itinere. Hic ꝯn̄ter deſcribit̄ receſſus moyſi
q̄ꝫtū ad ſpaciū ꝑ qꝺ̄ iceſſit. cū ꝺ̄r: Cūꝗ eēt
in itinere reuertēdo i egyptuȝ. o In di-
uerſorio. i. i hoſpitio ad qꝺ̄ diuerterat ꝓ re
fectiōe vel quiete nocturna. p Occurrit
ei dn̄s ⁊ volebat occidere eū. illud eū ſcđm
aliq̄s refertur ad moyſen: quē volebat do
minꝰ occidere: eo ꝙ ducebat ſecū elieçer fi
liū ſuū incircūciſuȝ. Gerſon aūt circūcide-
rat i terra madian. Alij aūt dicūt ꝙ refer-
tur ad elieçer quē volebat occidere: eo ꝙ
erat icircūciſus: ⁊ tñ ducebat̄ i egyptū ad
morandū inter filios iſrael qui erāt circū-
ciſi. Sȝ iſtud nō videt̄ cōuenienter dictū:
q̄ȝ ille puer nondū venerat ad etatē adul
tam: ⁊ iō nō erat i culpa ex dilatiōe nimia
ſue circūciſiōis: nec puniendus: ſed pater
q̄ habebat eiꝰ curā: ſic̄ fuit declaratū Gen̄.
xvij. ⁊ ideo primū dictū melius videt̄. ſ. ꝙ
refert̄ ad moyſen. q Tulit ilico ſepho-
ra acutiſſimā petrā. Hebrei dicūt. Aciē vl̄
nouaculam. r Et circūcidit ꝑputiū filij
ſui. q̄ȝ ꝑ verbū moyſi vel angeli volētis occidere moyſen cogno
uit ꝙ illa inuaſio angeli erat ꝓpter hoc ꝙ filiꝰ eiꝰ nō erat circū-
ciſus. s Tetigitꝗ pedes eiꝰ. i. filij ſui circūciſi: ad cuiꝰ pedes
manauit ſanguis ex inciſione. t Et ait: Spōſus ſanguinum tu
mihi es. i. fere ꝓpter te ſponſus meus moyſes fuit occiſus. Ali-
ter exponitur: vt li eius referatur ad moyſen ad cuius pedes
ꝓiecit

1. Cor. .x. b
Col. 3. b

¶ id eſt ſpiritusſancti doctrina: vel illa petra de qua dicit: petra aūt erat chriſtus: expoliat: vt mundet ab omni inquinamēto carnis ⁊ ſpiritus: ⁊ exuat veterē hominem cum actibus ſuis. Stat enim ſanguis circūciſionis quando corruptibile hoc induet ī corruptionē. a Dixitq; dn̄s. Orige. Occurrit aaron moyſi et exiuit ō egypto. Sed intereſt vbi occurrat moyſi: cui⁹ os aperiēdū eſt a domino: occurrit aūt in montem dei. Merito os eius aperitur qui occurrit in montez dei. petrus iacobus et iohānes in monte ⁊ transfiguratuz dominum ieſum videre meruerunt: ⁊ moyſen et heliam cum ipſo in gloria. Tu quoq; niſi aſcender' montē dei: ⁊ ibi occurrer' moyſi. i. niſi excelſū leg' ſenſum aſcenderis: niſi ſpiritalis ītelligentie cacumen inuaſeris nō eſt hoſtium apertū a domino. Si in humili
B loco littere ſteter': nō occurriſti moyſi in montem dei: non os tuum aperuit deus: neq; inſtruxit que te oportat loqui: niſi aaron moyſi in monte occurriſſet: niſi eius ſenſum vidiſſet arduum nō ei loqueretur verba dei neq; virtutem ſignorum tradidiſſet: neq; participez tanti myſterij cōciuiſſet.

Nico. de ly.

¶ Dimit. piecit preputium filij ſui abſciſum. d. Sponſus ſanguinū tu mihi es. i. propter te qui es ſponſus meus: ne te angelus occideret: ſanguis filij mei effuſus eſt. et iſta expoſitio ſecūda magis concordat littere ſequēti. cum dicit: a Et dimiſit eum. quia indignata receſſit a moyſe: ⁊ redijt ad patrez ſuum cū filijs ſuis: vt patet ex eo qd̄ habet infra. xviij. ca. ſ. q̄ ietro venit ad moyſen in deſerto: adducens ſecuz vxorē moyſi ⁊ filios eius. placuit etiaz moyſi q̄ ipſa rediret cuz filijs: quia percepit tunc q̄ nō eſſet niſi oneri q̄tuz ad negocium pro quo ibat. b Dixitq; dominus ad aaron. ex hoc p3 q̄ aaron tanq̄ propheta habuit reuelationem domini. hoc p3 ex eo q̄ dicit. j. Reg. ij. ad heli. Hec dicit dominus: Nūqd nō aperte reuelat⁹ ſum domui patris tui cum eſſet in egypto ⁊c. Heli enī deſcendit de aaron. c Qui perexit obuiam ei in montem dei. i. in montez ſinai qui vocatur mons dei ratione predicta. iij. ca. d Uenerūtq; ſimul. Hic dn̄r deſcribit acceſſus moyſi ad terminum ad quez: vbi manifeſtauit cauſam aduentus ſui. primo ſenioribus pp̄li. cū dr̄: e Et ɔgregauert cūctos ſeniores. i. pp̄li iudices: vt dictū eſt. ſ. iij. ca. Et poſtea aarō q̄ erat eloq̄ntior: ⁊ habebat vocē mag' audibilē: v̄ba q̄ dixerat dn̄s moyſi pp̄oſuit coram populo et hoc eſt qd̄ dicitur: Locutuſq; eſt aaron ⁊c. f Et fecit ſigna. p̄dicta in principio huius ca. nō tamē per ſeipm̄: ſed p moyſen cui⁹ erat facere ſigna p̄dicta coram populo iſrael: quod patet p ſignum manus ſue facte leproſe ⁊ iterū ſanate: quod non poteſt dici de aaron. g Et credidit pp̄lus. viſis ſignis. h Et proni adorauert. p grarūactiōe. Ca. IIII

ſ angelo h̄ blandiendo dicit q̄ſi ſicut carnaliter nupſi moyſi: ita tibi effuſione filij mei ſanguinis.
ſ irata ſcilicet circūciſo puero: reuerſa eſt in madian ad patrem ſuum vnde poſtea legitur quod ietro occurrerit moyſi in deſerto dicens: en ego ⁊ vxor tua et pueri tui.

ſanguinum tu mihi es. Et dimi/
a ſ paruulum circūciſum vel moyſen.
ſit eūm poſtq̄ dixerat: ſponſus a
a ſ factam.
ſanguinum tu mihi es ob circūci
ſ inſpirando vel p aliquē exterius monendo.
a ſionem. Dixitq; dominus ad aa/ b
a ſ quibuſlibet ſanctis qui ſunt membra ſummi ſacerdotis. b ſ legi.
ron: Uade in occurſum moyſi in
ſ vt in ſolitudie meli⁹ intelligat legis myſteriū.
deſertū. Qui perrexit ei obuiam c
a ſ Eminentiam virtutum et ſpiritualis intelligentie. b ſ quia cū talibus lex pacem habet eos qui morant in humilitate littere odit ⁊ horret.
in mōntē dei: et oſculatus eſt eū.
a ſ lex. b ſ vero montano. i. ſpirituali viro.
Narrauitq; moyſes aaron omia
ſ Lex tantum que dei ſunt loquitur.
verba domini pro quibus miſerat eum: et ſigna que manduca/
a ſ Lex et ſacerdos.
uerat. Uenēruntq; ſimul ⁊ cōgre d e
a ſ vt maioris auctoritatis eſſet.
gauerunt cunctos ſeniōres filio/
ſ quorū viget cōſilium et ſapientia.
ſ Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam ⁊c.
rum iſrael. Locutuſq; eſt aaron omnia verba que dixerat domi/
nus ad moyſen: et fecit ſigna co/ f
ſ domino cooperante et ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.
rā pp̄lo: ⁊ credidit populus. Au/ g
dierūtq; q̄ viſitaſſet dominus filios iſrael: ⁊ q̄ reſpexiſſet afflictio
ſ Humiles corde et corpore.
nem eorū: et proni adorauerūt. h

Moraliter.

Hic agit de miſſiōe moyſi i egyptū p quē deſignat p̄dicator miſſus ad p̄dicādū i q̄ debēt eſſe tria. Primū ē carnis mortificatio. j. Cor. ix. Caſtigo corpus meum ⁊ in ſeruitutem redigo ne forte cum alijs predicauerim ipſe reprobus efficiar: q2 tn̄ debet eſſe menſurata ratione ſm̄ illud Ro. xij. exhibeatis corpora veſtra hoſtiā viuentem ſanctā deo placentem rationabile obſequiū veſtrum. et hoc ſignificat: † Per virgā in colubrū ɔuerſaz. nam p virgā que correctionē ſignificat intelligit carnis caſtigatio ⁊ p colubrū prudētia q̄ ē recta ratio agibilium Matth. x. Eſtote ḡ prudētes ſicut ſerpētes: et ſimplices ſicut colūbe. ¶ Secūm eſt diſcretio ad diſcernendum inter leprā ⁊ nō lepraz et hoc deſignat: † Per manū moyſi que leproſa atq; munda de ſinu pfertur. Tertiū eſt paſſiōis chriſti meditatio. j. Cor. ij. Nō iudicaui me aliq̄d ſcire inter vos niſi ieſum xp̄z ⁊ hūc crucifixū ⁊ ſignificat: † Per aquam in ſanguinē cōuerſam. predicator tn̄ ſic diſpoſitus inſufficientē ſe reputare debet. iō ſb̄dit: a† Obſecro dn̄e nō ſum eloquēs ⁊c. ſic dixit Hiere. A a a dn̄e deus ecce neſcio loqui debet etiā deſiderare adiutores in verbi dei p̄dicatiōe. iō ſequitur: g† Obſecro domine mitte quē miſſurus es. Unde ⁊ ſaluator dicit Luc. x. Rogate dn̄m meſſis vt mittat operarios i meſſem ſuā. Et q2 tali p̄dicatori a deo miſſo credēdū ē. iō ſequit i fine ca. † Fec ſigna corā pp̄lo ⁊ credidit populus. ¶ In ca. iiij. vbi dr̄ in poſtilla: Dixit dominus ad eum.

Additio. j.

Nō videt rōnabile q̄ moyſes dubitaſſet q̄ de⁹ poſſet ſupplere defectum ſuū. verba enī dn̄i ad moyſen in h̄ ca. vident meli⁹ exponi ɔformit ad p̄dicta in p̄cedēti ca. Dixerat enī dn̄s ad moyſen i ſnīa: q̄ iō elegerat eū impotētē ⁊ iſufficientē vt eēt ſignū q̄ liberatio pp̄li fiebat v̄tute diuia tm̄: vt fuit expoſitū i additiōe ſup illud v̄bū: hoc habeb ſig. ⁊c. Nūc aūt pari rōne rn̄dit ad ōfectū eloq̄ntie: quē moyſes allegabat ad excuſandū ſe ab officio ſibi iūcto. q. d. Tu ſcis q̄ ego ſū q̄ feci os hoīs: vn̄ ſi vellē te facere eloquētē ⁊ diſertū i locutiōe poſſem: ſ3 h̄ nō expedit: ne liberatio pp̄li attribuat hūane pſuaſiōi. ¶ In eodē ca. iiij. vbi dicitur i poſtilla: Obſecro inquit dn̄e ⁊c.

Additio. ij.

Quidā hebreorū ſpālit Ra. Sa. alit exponūt hūc paſſuz. ſ. Mitte quē miſſur⁹ es. dicūt ei q̄ moyſes nō erat itroductur⁹ pp̄lm i trā pmiſſiōis put i p̄ma ei⁹ reuelatiōe facta dictuz fuit. ſi'r et credebat q̄ ali⁹ erat a deo mittēdus i redēptionē finalē: ⁊ iō petebat q̄ alt illor mittēdor mitteret q̄rū vtrūq; digniorē ſe eſtimabat: ⁊ q2 i h̄ videbat ɔ̄ p̄ordinationē diuinā petere idcirco ſeq̄t: Irat⁹ dn̄s i moyſen ⁊ ſm̄ hāc expoſitiōez videt q̄ moyſes peccauerit: vn̄ nec dn̄s petitiōez ſuā i h̄ exaudiuit. fuit tn̄ ei⁹ pctm̄ dignū venia q2 mag' pcedebat ex magna hūilitate q̄ ex icredulitate ſeu iobediētia. ¶ In eo. ca. iiij. vbi dr̄ i poſtil. Alit exponit vt li ei⁹ referat ad moyſen ⁊c.

Additio. iij.

Nō videt bñ exponi illud verbum: Et dimiſit eum de ſephora: prout in poſtilla. nam legitur. ī. xviij. ca. de ietro q̄ tulit ſephorā vxorē moyſi quā remiſerat Ex q̄ p3 q̄ vxor moyſi n̄ dimiſit eū: ſ3 ecōtra. ſ. moyſes remiſit vxorē. Nō aūt hui⁹ remiſſiōis h̄r i glo. ibidē. ſ. vt expeditior eēt ī ope dn̄i. vn̄ p h̄ qd̄ dr̄ h: Dimiſit eū. intelligit q̄ moyſes dimiſit filiū ſuū nouit circūciſū vt expeditior eēt i officio ſibi cōmiſſo: vt dictū eſt. ⁊ ne piclitaret i via. ⁊ p ɔ̄ns dimiſit matrē. eo q̄ ei cura nutritiōis p̄ncipaliter incūbebat.

Replica

correctorij ɔtra Burgeñ. ¶ In ca. iiij. vbi poſtillator exponit illud. Dimiſit eū de ſephora vxore moyſi idignata: h̄ loc⁹ breuitate obſcur⁹ ē: vt dicit b. Aug⁹. p magiſtrū hiſto. allegat⁹: ideo m'tiplicit a multis exponit Sz cū poſtillator elegit expoſitiōez glo. iterlinearis. Burgeñ. eū reph̄ēdit ex debili argumēto: qd̄ fundat i eo qd̄. ī. xviij. ca. dr̄ moyſes ſephorā remiſiſſe: arguēs ex h̄ q̄ ſephora h̄ moyſen n̄ dimiſerit ſ3 poti⁹ ecōtra. Sz h̄ argumētuz modicū videt ɔcludere: q2 pōt vtrūq; ſtare: ⁊ q̄ ſephora dimiſit moyſen: ⁊ q̄ moyſes remiſerit ſephoram. moyſes ſentiens irā vxoris ⁊ volūtatē dimittēdi eū n̄ reliq̄t eā ſolā vagari cū filijs ſuis reuertēdo i terrā madiā: ſ3 aſſignauit familiā reducētē: ⁊ ſic remiſit eā ne pateret ei⁹ iurgia: ⁊ vt eēt i negocio cōmiſſo expeditior ⁊ tāgit glo. loci allegati.

D Imitte populum meū. Orige. Alr. Nō vult moyſes vt populus in
egypto poſitus ſeruiat deo: ſed exeat in deſertū et ibi ſeruiat. Dum
enim quis in tenebroſis ſeculi actibus manet: ⁊ in negociorū ob
Mat. 6.d ſcuritate verſatur: nō poteſt ſeruire deo. Non enim poteſt ſeruire domino
⁊ mammone. Exeūdum eſt ergo de egypto: relinquendus eſt mundus: nō
loco ſed animo: ſi volumus ſeruire domino. Inde
1. Joh. 2.b Johannes ait. Filioli nolite diligere mundū neq
ea que in mundo ſunt. b Quis eſt do. Super/
biam diaboli exprimit qui ſubdi deo ꝯtemnēs ait:
Eſa. 14.d Similis ero altiſſimo. Et q̄ſi de dn̄i natiuitate du/
Mat. 4.a bitans dicit: Si filius dei es: dic vt lapides iſti pa
nes fiāt. Poſtea vo quaſi coacti demones clama/
Mat. 8.d uerūt: quid veniſti ante tempus torquere nos. Sci
mus q: es filius dei. Poſt tormēta ſciūt que añ ſci
re noluerant. Pharao quoq verberatus ꝓ ſe ſup
Exo. 5.a plicari ad dn̄m rogat. Quis eſt domin⁹ vt audiā
vocem eius ⁊c. Vides quid agit cruda ſuperbia:
videbis paulo poſt q̄tum ꝓficit in flagellis: q̄tū
melior verberat⁹ efficit: qui modo dicit neſcio do/
minū: verberat⁹ dictur⁹ eſt: Orate ꝓ me dn̄m. Ne
mo ergo ita ineruditus ſit diuine diſcipline: vt fla/
gella diuina pniciem putet et penalem interitum.
Ecce etiā pharao duriſſimus ꝓficit verberat⁹. an/
te enim verbera dominū neſcit: verberatuſq ꝓ ſe
rogat ſupplicari: et proficiens in penis ſcita agno/
ſcere cur puniatur. Neſcio ait dominum. In euan/
gelio verberatus emendat hanc vocem: quia de/
Joh. 4.f mones clamauerunt: Scimus te quis ſis. Tu es fi
lius dei viui. Poſt flagella etiam iſrael dimittet:
2. Cor. 6.c ⁊ etiam vrgebit exire. Nulla enim ſocietas luci ad
tenebras. Nulla pars fideli cum infideli.
c Deus hebreorum vocauit nos ⁊c. Aug⁹. Que
ritur quomodo populo dicat̄ q mādauit deus eie
cturum ſe eos de egypto in terrā chanaan. Pha
raoni autē dicitur q trium dierū iter exire vellēt
in deſerto immolare deo ſuo ex mandato eius. Sed
intelligēdum eſt: q̄uis deus ſciret quid eſſet factu
rus quoniam preſciebat pharaonem nō conſenſu/
rum ad populum dimittendum. Illud primum di/
ctum eſſe: qđ primo fieret ſi ille dimitteret: vt enim
ſic fierent omnia: quomodo ſequēs ſcriptura teſta
tur pharaonis contumacia ⁊ ſuorum meruit. Ne/
q enim mendaciter deus quod ſcit nunq̄ facturum cui iubetur: vt iuſtum
Moralr. iudicium conſequatur. Orige. Mor. Iter triduum de egypto proficiſci/
mur: ſi ita nos ab omni inquinamento anime ⁊ corporis ac ſpiritus conſer
uemus vt integer ſpiritus noſter et anima et corpus in diem chriſti ſerue/
tur. Orige. Triduum iter proficiſcimur de egypto: ſi rationabilem: mora
lem: naturalem ſapientiam de rebus mundialibus auferentes ad inſtituta
diuina conuertimus. Tridui iter de egypto proficiſcimur: ſi purificantes
in nobis dicta facta vel cogitata (Tria ſunt enim hic per que homīes pec
care poſſunt) efficiamur mundi corde: vt deū videre poſſimus. Princeps
vero egypti vbi videt ſe vehementius vrgeri: vt dimittat ppl'm dei: ſecun
do loco cupit impetrare: vt nō longius abeant: ne totum triduum profici/
ſcantur. Dicens non longe abeatis: non vult longe a ſe fieri populū dei:
Vult enim ſi non in facto vel in ſermone peccare. ſi non in ſermone: vel in
cogitatione. Non vult vt totū triduum a ſe proficiſcantur. Vult in nobis
vel vnum diem in aliis duos. In aliis totum triduū poſſidere. Beati illi
qui ab eo totum triduum recedunt.
d Viam trium dierum in ſolitudinem ⁊c. Iſid. Viam trium dierum am/
bulamus. exeuntes de egypto: vt ad locum perueniamus vbi īmolare de/
Joh. 14.a bemus domino. Hec via chriſtus eſt: qui ait: Ego ſum via veritas et vita.
Qui enim confeſſus fuerit chriſtum ore: et crediderit corde q deus illum
ſuſcitauit tertia die: ſaluus erit perueniens ad locum in quo immoletur ſa
crificium laudis. Strabus. Viam trium dierum in ſolitu. ⁊c. Tertia mā
ſione. poſtq̄ tranſierunt mare rubrum: peruenerūt ethan: qui locus etiam
mara vocatur: propter amaras aquas. Vel trium dierum: id eſt triū men/
ſium: quia tertio menſe poſtq̄ de egypto exierunt peruenerūt ſyna vbi ſa/
crificauerunt et legem acceperunt: vbi erectum eſt et tabernaculum.
Orige. Nunc quoq moyſes quem habemus nobiſcum: habemus enim
moyſen et prophetas: id eſt lex dei vult te educere de egypto: ſi audias eū
vult te longe facere a pharaone: eruere de opere luti ⁊ palearum. ſi tamen
audias et ſpiritaliter intelligas: non vult te in carnis et in tenebrarū acti/
bus permanere: ſed exire ad heremum: ad locum ſcilicet ꝑturbatiōibus et
fluctibus ſeculi vacuum: et ad quietem ſilentii. Verba enim ſapientie in ſi
lentio et quiete diſcuntur. In hoc loco poteris domino immolare: legē dei
et virtutem diuine vocis agnoſcere. Ideo cupit moyſes te eiicere de flucti/
bus negociorum et ſtrepitu populorū: et de egypto: id eſt de tenebris igno
rantie: vt legem dei audias: et lucem ſcientie captas.

Quare

P Oſt hec ingreſſi Ca. V
ſi ſunt moyſes et aaron
⁊ dixerūt pharaoni: Hec
a dicit domin⁹ deus iſrael: Dimit/
te populum meū vt ſacrificet mi/
Non in egypto. Nolite diligere mundum: ne/
q: ea que in mundo ſunt.
hi in deſerto. At ille reſpondit:
Non vult tenebrarum harum rectori te abſtra/
hi a tenebris ſuis: et ad ſcientie lumen adduci.
Hoc reſpondet dum in laboribus hominū nō
eſt: et cum hominibus nō flagellatur: ideo tenuit
eum ſuperbia: paulo poſt quaſi emendatus flagel
lis dicet: Orate pro me ad dominum.
b Quis eſt dominus vt audiā vo/ d
a Sic reſpondet cruda ſuperbia. Que con/
uentio luci ad tenebras.
cem ei⁹ ⁊ dimittā iſrael? Neſcio e
dn̄m ⁊ iſrael non dimittā. Dixe/ f
tranſitorum quorum vnus dicit aduena ſum
apud te ⁊ peregrinus ſic oues p̄ris mei.
c runtq: De⁹ hebreorū vocauit nos g
Chriſtum qui die tertia reſurrexit. In fide tri
nitatis verum ſacrificium offertur.
d vt eamus viam triū dierum in h
a In quiete et ſilētio lex diſcitur. b immola
deo ſacrificium laudis ⁊c.
ſolitudinem: et ſacrificemus dn̄o
deo noſtro: ne forte accidat no/ i
bis peſtis aut gladi⁹. Ait ad eos k l

P Oſt hec. Poſtq̄ deſcripta ē ꝓ Ca. V
uiſio ducis ppl'm iſrl' d' egypto educētis:
hic cōſequēter deſcribit flagellatio reg'
populum detinētis: et q: illa punitio iudiciaria
eſt. ideo premittitur monitio ex verbis. ſecūdo
monitio cū ſignis addi/
tis in principio. vii. ca. ⁊
tertio ſubdit punitio in A
decem plagis: circa me/
dium eiuſdē ca. ibi: Di/
xit autē dn̄s ad moyſen
ingrauatū eſt ⁊c. Cir/
ca primū p̄mo ponit mu
nitio ⁊ regis dura reſpō
ſio. et ſecūdo ppl'i aggra
uatio. ibi: Dixitq pha/
rao. Circa primum di/
cit ſic: Poſt hec. i. poſt/
q̄ populus iſrael credi/
derāt moyſi de eius libe
ratione: vt dictum eſt in
fine precedentis ca.
b Ingreſſi ſūt moyſes
et aaron. Sed queritur
hic: vbi erāt ſenes popu
li iſrael de quibus dixe/
rat dominus q ingredē
rentur cum moyſe ad rē
gem egypti: vt dictū eſt
ſ. iii. ca. Dicūt hebrei q
remanſerunt ducti timo
re regis: ⁊ propter h̄ im/
pediti ſunt accedere ad
dominum cū moyſe: vt
habetur. i. xxiiii. ca. Sed
hoc videt falſum: q: aa/
ron qui hic ingreſſus ē
cum moyſe: eodē modo
tunc impeditus fuit: q:
ſolus moyſes accedere
iuſſus eſt: vt ibidem di/
citur: et ideo melius di/
citur ab aliis q ſenes ingreſſi ſunt ad regē ſicut
dixerat domin⁹: ſed ſolū ſcriptura facit mentio/
nem de moyſe ⁊ aaron: quia erant principales ⁊
quia eis erat cōmiſſum negocium. c Hec dicit
dominus. in ſua munitiōe auctoritatē domini ꝑ/
mittūt: vt ſit efficatior ad regem inclinandū: ſed
rex ecōtrario reſpondit contemptibiliter dicēs:
d Quis eſt domin⁹ vt audiam vocē eius. ac
ſi diceret: non eſt tante auctoritatis q debeam
ei obedire. Reſpondit etiam infideliter dicens:
e Neſcio dominum. licet enim deum eſſe ſm
Anſelmū ſit per ſe notum: ⁊ per ꝯſequens eius
noticia inſerta eſt naturaliter menti humane: h̄
tamen eſt incognitum mens humana deum eſſe co/
gitat id quod eſtimat maximum in entibus: ſed
ſub iſta determinatione q ſit deus populi iſrael
per fidem ⁊ cultum ſpecialem ꝓut ſonabant ver
ba moyſi: deum eſſe nō eſt naturaliter notum: et
ſic reſpondit rex. Neſcio dominum. quia egyptii
infideles ⁊ idolatre exiſtentes colebāt anima/
lia tanq̄ deos. Reſpondit etiam inobediēter di
cens: Et iſrael non dimittam. f Dixeruntq.
exponētes cauſam p̄dicte monitiōis. g De⁹
hebreorū vocauit nos. cui tenemur obedire.
h Vt eam⁹ viam trium dierū. Iſtud eſt. ſ. ex/
poſitū. iii. ca. Addūt tamē aliqui q p tres dies
intelliguntur tres menſes: q: in tertio menſe ab
exitu de egypto venert ad montē ſinai: vt habet
i. xix. ca. ⁊ ibi ſacrificauert dn̄o. In ſacra eni ſcri/
ptura aliq̄n accipit dies ꝓ anno: vt Ezech. iiii. ⁊
eodem mō dicūt q accipit ꝓ menſe. i Ne for
te accidat nobis peſt'. q ꝓuenit ex corruptiōe ae
ris. k Aut gladius. qui ꝓuenit ex inuaſione
hoſtis. l Ait ad eos rex. ſicut dure reſpōderat
loquendo contra dominū ita dure reſpondet lo
quendo contra moyſen et aaron dicens:

Quare

A a Quare moyſes et aa/
ron ⁊c. Orige. Dum ſecuʒ
eſt populus ⁊ lutuʒ aut la
terem operatur. dum ī pa
leis eſt occupatus: nō pu/
tat eſſe peruerſum: ſed re/
cte incedere. Si xp̄o dicat
volo ire dierum triū viā ⁊
ſeruire domino puerti po
pulum dicit per moyſen ⁊
B aaron. Hodie ꝗꝫ ſi moy/
ſes ⁊ aaron: id eſt prophe
tic⁹ ⁊ ſacerdotalis ſermo:
animam ſollicitet ad ſerui
tutem dei: exire de ſecu/
lo: renunciare omnibus
que poſſidet: attendere le
gi et verbo dei: continuo
audies vnanimes et ami/
cos pharaonis dicentes:
Uidete quomodo ſeducū
tur homines: et peruertū/
tur adoleſcentes: ne labo
rent: ne militent ne agant
aliquid quod proſit: reli/
ctis rebus neceſſarijs ine/
ptias ſectantur et ocium.
Quid eſt ſeruire deo: la/
borare nolunt et ocij occa
ſiones querunt: hec erant
tūc verba pharaonis: hec
⁊ nūc amici ei⁹ loquūtur:
nec ſolū verbis: ſʒ et ver/
berib⁹ perſequuntur: fla/
gellari iubet ſcribas hebre
orum: paleas non dari: o/
pus exigi. hec paſſi ſūt pa/
tres ⁊ nunc dei ppl's pati/
tur. Qui ſe ex integro p̄n/
cipi huius mundi tradide
runt: proſpere agunt: oīa
vt putant feliciter eueni/
unt. Seruis autem dei: e/
C tiam victus paruus et hu
milis non ſuccedit. He ſūt
enim palee que dabantur
a pharaone. Unde quidā
fatigati dicunt ad phara/
onem quid tu affligis po/
pulum tuū? Superati enī
verberibus a fide cadunt
et confitentur ſe eſſe pha/
raonis populum. Nō enī
oēs qui ex iſrael hi ſunt
iſraelite.
b Opprimantur operi/
bus et expleant ea. ⁊c. Ex
quo loq̄ cepit moyſes ad
pharaonem magis affligi
tur populus dei: ex quo ī
animam ſermo dei perue/
nit: diabolus acrius inſur
git: et maiora vitia immit/
tit. Prius enim ꝗꝫ ſermo
dei veīret qui argueret vi
tia: in pace durabant. At
vbi veīt: turbatio magna
conſurgit.
c Flagellatiq; ſunt qui
preerāt ⁊c. Filij iſrael gra
uius attriti ſunt: poſtꝗꝫ d̄
egypto egredi ſtatuerūt:
quia qui mundo ⁊ prauis
operibus renunciare vo/
lunt ſenioribus tentatio/
D nibus a diabolo īpugnan
tur.

Uideat

a ſ princeps tenebrarum harum. b ſ prophetic⁹ ⁊ ſacerdotalis ſermo.
a rex egypti: Quare moyſes et aaron ſollicitatiſ a
a ſ mundanis. b ſ terreni laboris.
populum ab operibus ſuis? Ite ad onera ve/ b
a ſ inuidet diabolus quia creſcit dei populus.
ſtra. Dixitq; pharao: Multus eſt populus ter/ c d
re. Uidetiſ q̄ turba ſuccreuerit: q̄to magiſ ſi de/ e
ſ vt non exerceatis eos in operibus terrenis.
deritis eis requiem ab operibus? Precepit er/ f
a ſ demonibus qui preſunt diuerſis vitijs. ſ quia vi ſepe mala face
go in die illo prefectis operum et exactoribus
re compellunt ſi blanditijs nequeūt.
a ſ palee dabantur vt admixtione earum tenacius fieret opus vel vt
ex eis lateres coquerentur: ideo autem maxime in egypto lateres fie/
bant: vt inde ciuitates fierent: quia ibi lapides non abundant. ſ vi/
lem et paruum victum.
populi dicens: Nequaꝗꝫ vltra dabitis paleas g
a ſ fidelium. b ſ opera luti et carnis.
populo ad conficiendos lateres ſicut prius: ſʒ
ſ vt vndecunq; acquirant victū. ſ q̄ſi opera mala non min⁹ faciāt.
ipſi vadant ⁊ colligant ſtipulam: ⁊ menſuram
a ſ vt opib⁹ ſuis opprimantur.
laterum quā prius faciebant: imponetis ſuper
ſ gratis habente victualia.
eos: nec minuetis quicꝗꝫ. Uacant enim et idcir/
a ſ recedendo a diabolo. nō enim poſſunt deo ſeruire et mammone.
co vociferantur dicentes: Eamus ⁊ ſacrificemus
ſ vt obliuiſcantur deum ſuum.
b deo noſtro. Opprimantur operibus ⁊ expleāt
a ſ princeps egypti quicquid contra ſe dicitur mendacium dicit.
ea: vt nō acquieſcant verbis mendacib⁹. Igitur
a ſ ad tentandum. b ſ auditis preceptis magiſtri.
c ſ demones vel iniqui homines.
egreſſi prefecti operū et exactores ad populuʒ
a ſ Latenter ſuggerendo. b ſ ipſo nomine terrent. c ſ Non ingra
dixerunt: Sic dicit pharao: Non do vobis pa
tis amplius benefaciam. ſ etiam inuiti de more ſeruietis mihi.
leas. Ite ⁊ colligite ſicubi inuenire poteritis: h
nec minuetur quicꝗꝫ de opere veſtro. Diſper/
ſuſq; eſt populus per omnem terraʒ egypti ad
colligendas paleas. Prefecti quoq; operuʒ in/
ſ Quaſi ex debito vrgent pro conſuetudine.
ſtabant dicentes: Complete opus veſtrū quo/
ſ difficile eſt a conſuetudine recedere.
tidie vt prius facere ſolebatis quando daban/
ſ diuerſis perſecutionibus et olim et nunc pre
c tur vobis palee. Flagellatiq; ſunt qui preerāt i
poſiti populi dei afflicti ſunt. ſ demonibus vel iniquis hominibus.
operibus filiorum iſrael ab exactoribus pha/
raonis dicentibus: quare non impleſtis men/
ſuram laterum ſicut prius: nec heri nec hodie?
Ueneruntq; prepoſiti filiorum iſrael: et vocife k
a ſ victi verberibus dicunt ſe eſſe populum pharaonis qui ad temp⁹.
rati ſunt ad pharaoneʒ dicentes: Cur ita agis
credunt: et in tempore recedunt tentationis.
contra ſeruos tuos? Palee non dantur nobis
a ſ famulos ſe fatentur ne torqueantur.
et lateres ſimiliter imperantur. En famuli tui
a ſ quaſi parce populis tuis. b ſ ab exactoribus.
flagellis cedimur: et iniuſte agitur contra po/ l
ſ tanꝗꝫ dicat beneficium ſubtraho quia nō agnoſcitis.
pulum tuum. Qui ait: Uacatis ocio idcirco di
citis: Eamus et ſacrificemus domino. Ite er/
go et operemini. Palee non dabuntur vobis:
et reddetis conſuetum numerum laterum. Ui

a Quare moyſes ⁊ aaron ſol
licitatis populū? imponēs eis
q̄ velint mouere ſeditionem: ⁊
ſic agere contra regiaʒ maieſta
tem. b Ite ad onera veſtra.
Ex quo patet q̄ erat eius intē/
tio: vt affligerentur oneribus:
ſicut ⁊ alij: ſed populus eis ⁊ a/
lijs ſenibus parcebat de labo/
re manuali. Numerus enī de/
terminatus lateruʒ imponeba
tur populo per ſingulos dies:
vt patet ex ſequentibus: et cō/
munis populus maiori labori
ſe ſupponebat ad reddendum
numeꝝ predictuʒ: vt moyſes ⁊
alij predicti eſſent a tali labore
liberi. c Dixitq; pharao.
Hic deſcribitur aggrauatio re/
gis: et primo ſuper populuʒ in
generali. ſecundo ex hoc ꝯſter
oſtēdit afflictio moyſi. ibi: Oc
curreruntq;. Circa p̄mū tāgit
cauſa aggrauatiōis. cū dicit:
d Multus eſt populus. ſcili/
cet filiorū iſrael. Uidetis q̄ tur
ba ſuccreuerit. Sed queritur q̄
modo hoc poteſt eſſe: quia edi/
ctum fuit a rege d̄ maſculis ſub/
mergendis: vt predictum eſt. j.
ca. Dicendum q̄ illud edictum
tanꝗꝫ nimis crudele fuerat re/
uocatum. e Q̄to magis ſi
dederitis eis requiem ab ope/
rib⁹. ac ſi diceret ex h̄ lucide pʒ
q̄ ſūt mag. opib⁹ affligendi vt
ſic min⁹ poſſint vacare genera
tiōi. f Precepit ꝗ ī die illo
p̄fectis operuʒ et exactoribus
populi. Hic dicit Andreas q̄
exactores ⁊ prefecti erant ideʒ
homines ⁊ idem officiuʒ habē/
tes: ſʒ h̄ patet falſum ex h̄ q̄ ſe/
quitur poſtea: Flagellatiq; ſūt
qui preerant operibus filioruʒ
iſrael ab exactoribus pharao/
nis. nō eſt veriſimile q̄ flagel/
larentur ab egyptijs ſi eēnt egy/
ptij: ⁊ iō dicēdū q̄ p̄fecti erant
de filijs iſrl' et erant ꝯſtituti vt
p̄pl'm ad laborē īducerēt vt nu
merū lateꝝ ex actorib⁹ redde/
rēt q̄ erāt egyptij. g Neq̄ꝗꝫ
vltra dabit. paleas d̄ ſūptu re
gis ſic prius ad ꝯficiēdos late
res. Palee enī dicunt quicq̄d
remanet de meſſe excuſſo gra/
no: ⁊ talia cōmiſcebant cuʒ lu/
to vt lateres fortiores eēnt. ex
talib⁹ autē fiebant edificia in
egypto: quia rari lapides ſunt
ibi. h Nec minuetis quic/
ꝗꝫ. de magnitudine laterū nec
d̄ multitudine prius impoſita.
i Flagellatiq; ſunt. quia non
poterant reddere numerum cō
ſuetum exactoribus.
k Uociferati ſunt. cuʒ clamo
re magno et miſerabili: vt regē
flecterent ad pietatem.
l Et iniuſte agitur contra po
pulum tuuʒ. Non dixerunt in/
iuſte agis ne regem offenderēt
et vt honori regio deferrent: ſʒ
dicūt. Iniuſte agitur ſcilicet ab
exactoribus tuis: ⁊ cōtra inten
tionem tuam: ſed per hoc non
inuenerūt aliquā graʒ: ⁊ pʒ lra.

Occur.

G a Uideat dñs ꝛc̃. Greg. Mo. Cū lux diuīa coꝛ humanū illuſtrat: mox a diabolo ꝯ̃ ſuccreſcunt tēptamenta: vt plus tēptationib᷒ ſe vrgeri ſentiat: ꝗ̃ cū lucis interne radios neſciebat. vñ iſraelite poſtꝗ̃ vocati ſunt cōtra moyſen decreſcente laboꝛe cōquerunt̃ dicentes: Uideat dñs ꝛc̃. volentibus. n. ex egypto diſcedere paleas pharao ſubtraxerat: ꝛ eiuſdē menſure opa requirebat. Quaſi ḡ ꝯ̃ legem mens ſubmurmurat: poſt cui᷒ ꝯgnitionem tētationum ſtimulos acrioꝛes poꝛtat: ꝛ ī eo ꝙ aduerſario diſplicet videns ſibi creſcere laboꝛes q̄ſi fetere ſe in ocul̄ pharaōis dolet. b Quoniā fetere ꝛc̃. Orige. Uex dicūt ꝗ̃uis neſciāt: Sicut cayphas qui ait: Expedit vt vn᷒ moriat̃ ꝓ pplo quid dicere neſciebat. Sic. n. aplš ait. Chriſti bonus odoꝛ ſumus alijs ī vitā alijs ī moꝛtem. Ita ꝓphetic᷒ ſermo ſuauis odoꝛ ē credentib᷒. dubijs xͦo et incredulis: ꝛ qui fatētur ſe populū pharaonis: odoꝛ execrabilis efficit̃. Ipe q̄ꝫ moyſes dicit dño ex ꝗ̄ locutus ſum cū pharaone afflixiſti populū tuū: quia anteꝗ̄ ſermo dei audiatur: nō eſt tribulatio vel tentatio: ſed vbi ſignū belli tuba predicationis oñderit: tribulationū pugna ꝯſurgit. Ex ꝗ̄ ḡ loꝗ̄ cepit moyſes et aaron ad pharaonē: affligit̃ popul᷒ dei ex quo in aīam tuā ſermo dei ꝓlatus eſt: certamen intra te virtutibus contra vitia ſuſcitatur: que prius intra te in pace durabāt. Sꝫ vbi facere cepit ſermo dei cuiuſꝗ̄ diſcrimen: turbatio magna cōſurgit: ꝛ ſine federe naſcit̃ bellū: q2 iniuſticia iuſticie nō cōuenit: nec ſobrietati ebrietas: vel veritati mendaciū. Ido nō turbemur ſi videmur odoꝛ execrabil̄ pharaoni. Execratio enī vitij ē virt᷒. Sed ſicut ſtetit moyſes añ pharaonē: ſtemus ꝛ nos nō flectamur: ſuccincti lūbos in veritate: ꝛ calciati pedes in ꝑparatione euāgelij pacis. Stamus aūt cōfidenter ſi dñm depcamur vt ſtatuat pedes nr̄os ſup firmā petrā ne moueant̃ pedes noſtri. Stemus aūt. i. obſiſtamus ſm̄ illud: Cui reſiſtite foꝛtes in fide: vt cito conteratur ſathanas ſub pedibus nr̄is. quanto. n. nos cōſtanter ꝛ foꝛtiter ſtam᷒: tāto pharao infirmus. Si aūt infirmi vel dubij eē cepimus validioꝛ fiet. Cū. n. eleuaret moyſes manus: vincebat̃ amalech. Cū q̄ſi laſſas deijceret: inualeſcebat. Nos ḡ in xͦtute crucis xp̄i extollam᷒ bꝛachia: ꝛ leuem᷒ in oꝛatiōe ſctās man᷒ vt dei auxilium mereamur: hinc Iacob᷒ ait: Reſiſtite diabolo ꝛ fugiet a vobis. Agam᷒ ḡ vt nō ſolū fugiat: ſed cōterat̃ ſb̄ pedib᷒ nr̄is. ſic̄ pharao extinct᷒ ē ī ꝓfūdo abyſſi. Nos aūt ſi recedam᷒ de egypto vitioꝝ: fluct᷒ ſcīi tanꝗ̄ iter ſolidū euadim᷒ ꝑ ihm̄ xp̄m. c Dñe cur af. Aug᷒. Nō ſūt hec xͦba cōtumacie vel īdignatiōs: ſꝫ īq̄ſitōis ꝛ oꝛonis ſic̄ ex his appet ꝗ̄ dominus reſpondit. Non enim arguit in fidelitatem eius, ſed q̄d ſit facturus aperuit.

Job. 11. f

1. Coꝛ. 2. d

Eph. 6. c

1. Pet. 5. c

Jaco. 4. b

[Textus]

debantꝗ̄ ſe prepoſiti filioꝝ iſrl̄ in malū: eo ꝙ diceret̃ eis: Nō minuet̃ quicꝗ̄ de lateribus ꝑ ſingulos dies. Occurreruntꝗ̄ moyſi ꝛ a aaron q̄ui ſtabant ex āduerſo: b egredientes a pharaone: ꝛ dixerūt ad eos: a b Uideat dñs ꝛ iudicet: q̄m c d fetere feciſtis odoꝛē nr̄m coꝛā pharaone ꝛ ſeruis eius: ꝛ ꝑbuiſtis ei e gladiū vt occideret nos. Reuer f ſuſꝗ̄ c moyſes ad dñm ait: Dñe g cur afflixiſti populū iſtū? Quare h i miſiſti me? Ex eo enī ꝗ̄ ingreſſus ſum ad pharaonē vt loquerer ex noīe tuo: afflixit pplm̄ tuū ꝛ non liberaſti eos.

[Interlinear glosses]

a ſ cōtinue. vult diabol᷒ ꝛ miniſtri eius opa mala fieri: vt vſu ꝛ conſuetudine trahatur quiſꝗ̄.

a ſ imobiles in tentatione. ſ quaſi contrarij puſillanimitati eoꝝ. b ſ quia nolunt eſſe cū pharaone veri iſraelite.

ſ ſermo ꝓpheticus ꝛ ſacerdotalis incredulis ꝛ q̄ ſunt ppl̄s pharaonis odoꝛ execrabilis efficitur. ſ odioſos nos feciſtis.

ſ cauſam occaſionis.

ſ vel tuum.

a ſ ex ꝗ̄ in aīam tuā ſermo dei ꝓlat᷒ ē certamē intra te virtutib᷒ cōtra vitia ſuſcitatur.

a Occurrerūtꝗ̄ moyſi. Hic ꝯ̃ñr oñdit̃ afflictio moyſi et aaron in ſpāli: ꝛ ꝑmo ponitur dicta afflictio. ſcdo diuina ꝯſolatio. in principio. vj. ca. Afflictio aūt moyſi oñdit̃ ꝯ̃ñr ex afflictione populi cum d2: Occurrerūtꝗ̄ moyſi ſcꝫ ꝑpoſiti filioꝝ iſrael. b Qui ſtabant ex aduerſo ꝛc̃. Dicūt aliꝗ̄ ꝙ poſtꝗ̄ moyſes et aaron fecerunt monitionē ꝑdictā egrediebant̃ a pharaone et ꝑpoſiti tūc ingrediebant̃ et ſic ex aduerſo veniebāt iſti obuiā illis: et ſic li egredientes a pharaone refertur ad moyſen et aaron: ſꝫ h̄ videt̃ falſum: q2 p᷒ monitionē factā a moyſe pharao aggrauauit iugū ꝑpl̄i et flagellati fuerūt ꝑpoſiti ꝑdicti: eo ꝙ nō reddebant numeꝝ īpoſitū: ꝓpt̄ qͦ̄ iuerūt ad clamandū coꝛam pharaone: vbi duꝝ reſponſum habuerunt. Ex ꝗ̄bus pꝫ ꝙ inter monitionē factā ꝑ moyſen et aaron ꝛ acceſſum ꝑpoſitoꝝ ad clamandū coꝛā pharaone fluxerunt plures dies: ꝛ iō li egredientes a pharaone nō refertur ad moyſen ꝛ aaron: ſed ad ꝑpoſitos predictos: quoꝝ egreſſum a pharaone moyſes et aaron expectabant ſtantes ex̄ domū regis vt ſcirent quale reſponſum habuiſſent. tanꝗ̄ curā hn̄tes de bono populi. ꝛ iō q̄ñ ſciuerūt ꝙ ꝑpoſiti filioꝝ iſrael iuerunt ad pharaonē: ipi ſecuti ſunt eos expectantes ex̄ domū regis exitū illoꝝ vt ſcirent regis reſponſum. c Uideat dñs et iudicet. i. puniat malū qͦ̄ feciſtis nob̄. d Qm̄ fe. fe. ꝛc̃. i. nos abomiābiles ꝛ odioſos reddidiſtis. e Et ꝑbuiſtis ei gladiū. i. occaſionē affligendi nos laboꝛibus vſꝗ̄ ad moꝛtem. f Reuerſuſꝗ̄ moyſes ad dñm. vbi apparet patientia moyſi ꝗ̄ ꝗ̄uis eēt ſupioꝛ dict̄ ꝑpoſit̄. tñ xͦba eoꝝ dura ꝛ pūgitiua patient̄ ſuſtinuit q2 videbat eos in paſſione poſitos: ex ꝗ̄ hn̄t ſupioꝛes exēplū ceſſandi a coꝛrectione ſubditoꝝ ī paſſione poſitoꝝ donec trāſeat paſſio niſi piculū ī moꝛa ꝓbabilit̄ timeatur. g Dñe cur afflixiſti. i. affligere pmiſiſti. h Populū iſtū ex ꝗ̄ appet charitas moyſi: q2 nō ſolū pungētib᷒ eū nō rn̄dit ſed etiā ꝓ eis oꝛauit. i Quare miſiſti me? q̄ſi diceret: ad liberādū eos me miſiſti ꝛ ipi ecōtrario magis ꝗ̄ pri᷒ ſunt afflicti.

Moꝛaliter

a† Poſt hec in ¶ Ca. V greſſi ſunt moyſes et aaron et dixerūt pharaoni. Per moyſen ꝗ̄ interpretat̃ extractus de aꝗ̄s cōuenienter pōt itelligi ſtatus religionis extract᷒ de delitijs mūdanis. Per aaron pontificē intelligit̃ ſtat᷒ clericalis. exiſtentes aūt ī h̄ duplici ſtatu a dño deſtinant̃ vt ꝑ eoꝝ vitā doctrinā ꝛ oꝛationē ppl̄s a ſuitute diaboli liberet̃. b† Ut cam᷒ viā triū dieꝝ in ſolitudinē ꝛ ſacrificem᷒ dño. Per h̄ aūt intelligunt̃ cōtritio: confeſſio: et ſatiſfactio: ꝛ ſic offert̃ deo ſacrificiū acceptū: ſuit᷒ aūt diaboli ꝯſiſtit in luto ꝑ qͦ̄ intelligit̃ cōcupiſcētia carnis: ꝛ foꝛnace lateꝝ ꝑ quā itelligit̃ cōcupiſcētia oculoꝝ. vñ dic̄ Boeti᷒ li. de conſola. Seuioꝛ ignib᷒ ethne ardoꝛ amoꝛ habendi. ꝛ palea: ꝑ quā intelligit̃ ſupbia vite. eo ꝙ rapiat̃ a vento. g† Nequaꝗ̄ dabitis vltra paleas pplo ꝛc̃. Diabol᷒. n. exaſpat᷒ ꝯ̃ volētes exire de ſuitute ei᷒ aliꝗ̄ñ ſubtrahit paleā. i. vanā gloꝛiā vt ꝑ h̄ aggrauet ſuā ſuitutē ſcꝫ inꝗ̄tū hec gloꝛia īpedit aliꝗ̄ñ. graui᷒ pctm̄ ſic̄ gloꝛia de fama honeſtatis īpedit vitiū foꝛnicatiōis: vt hr̄ in collationibus prm̄ collatione Serapionis abbatis: et iō ſubtracta dicta gloꝛia ꝑ h̄ ꝙ hō non curat de fama honeſtatis vel eā paꝝ reputat labit̃ in pctm̄ foꝛnicationis vel adulterij qͦ̄ ꝑ infamiam facit odoꝛē fetidū. iō poſt ſubtractionē paleaꝝ ſubdit̃: fetere feciſtis odoꝛem noſtrum.

¶ In ca. v. vbi dicitur in poſtilla: Hec dicit dominus in ſua monitione au/ctoꝛitatem domini premittunt.

Additio. j.

Uerba pharaonis dicēt̃: Quis ē dñs. Ab expoſitoꝛib᷒ hebreoꝝ nō itelligunt̃ cōtēptibiliter ſed ſolū interrogatiue dicta: ꝛ ē rō: nā ipi ꝓpoſuerunt pharaoni nomē dñi. Tetragrāmaton: vbi. n. d2: Hec dic̄ dñs. ponit̃ illō nomē. pharaoni xͦo ꝑdictū nomē erat penit᷒ igtū: cū etiā ipi moyſi fuerat nouiter reuelatum: vt dictum eſt: vnde dicit: Neſcio dominū nec iſrael dimittam q. d. loquimini mihi ex parte cuiuſdam ignoti: vnde ꝛ non faciā ꝗ̄ petit̃. ipi xͦo rn̄derūt ꝓponentes nō ꝑmū nomē ſibi igtū ſꝫ aliō nomen quod ſibi innoteſcebat. ꝛ h̄ cū d2: Deus hebreoꝝ vocauit nos: genus enim hebreoꝛum notum erat apud egyptios. dicebat enim filia pharaonis de pueris hebreoꝝ. De infantibus hebreoꝛum eſt hic ſupra. ij. ca. ꝛ ſic ſciebat etiam eos habere ritū circūciſionis: ꝛ per ꝯ̃ñs hr̄e deum ſepatum a dijs egyptioꝛum quo colebant aīalia tanꝗ̄ deos. ꝛ ideo cum pharao rationabiliter queſiuiſſet. Quis eſt dñs? ignoꝛans penitus hoc nomen ipi cōgrue ſatiſfaciebant ei dicentes: Deus hebreoꝛum vocauit nos: q̄ſi dicerent licet nō cognoſcas deum ſub primo noīe ſaltem cognoſcas ſub ſecūdo. ſ. deus hebreoꝛū: ſed doctoꝛes noſtri cōit̃ exponunt predicta xͦba pharaonis cōtēptibilit̃ dici et inobedienter qͦ̄ magis conſonat littere. Nā poſt ſcdām ꝓpoſitionē in qua nomen ſibi q̄dāmodo notum ꝓpoſuerunt magis ꝛ magis induratus eſt aggrauans populo onera: vt infra continetur.

Glo. oꝛdi.

a Non indicaui eis. Sic tibi. ꝑ ſucceſſiōes .n. etatū Ca. VI creuit diuine ꝯgnitionis augmentum. Appꝛuit dñs abꝛae: lo-
Ps. 113. cutus eſt facie ad faciem cum moyſe. Dauid vero ait: ſup ſenes
Mat. 13. c intellexi. Apl'i dei filiū pñtē cernebant: et q̄cq̄d volebāt inrro
gabāt: q̄b9 etiā dr. Multi reges ⁊ ꝓphe ⁊c. De ergaſtu.

Nico. de lyra

deo: quia ſignificat veritatē diuine eſſentie in ſe. Hoc igitur ſuppoſito dicit Ra. Sa. hebꝛeus ꝙ hoc nomen ſignificat veritatem diuine nature: ad veritatē aūt ꝑtinet ipletio dicti ſui vel ꝓmiſſi: iō dr hic. Nomē meū magnū .ſ. tetragrāmaton: qd veritatē iportat: Nō indicaui eis: qꝛ in diebus eoꝝ nō ipleui promiſſum quod eis feci de terra chanaan ab eis poſſidenda: qꝛ nō habitauerunt in ea niſi tāq̄ ꝑegrini ſed nunc ad hoc te miſi: vt impleam illud promiſſum: ⁊ ſic oſtendam me eē veracem in promiſſis implēdis. ⁊ lra ſequens huic expoſitioni concoꝛdat que facit mentionem de dicto promiſſo et de eductiōe populi iſrael de egypto: et introductione ipſius in terram patrib9 ꝓmiſſam: vt patet lram intuēti. Sed iſta expoſitio adhuc nō videt ſufficiēs: quia veritas ꝓut impoꝛtat ipletionē diuini ꝓmiſſi nō ſignificat diuinā naturam in ſe: ſed magis ſm reſpectū ad creaturā: vnde ſic accipit ꝓ fidelitate ad aliū inquantum iplet ꝓmiſſum ei factū: ⁊ iſta expoſitio nō accipit ſignificationē nois dei tetragrāmaton. ꝓut Ra. Moyſes eam exponit. Item dictum ꝓmiſſum patrib9 factū de terra chanaan poſſidenda a filijs iſrael nō fuit impletū tpe moyſi quia illā nō intrauit morte p̄uētus vt patet Deutro. vl. et ideo alit dicūt alij ꝙ dñs apparens patribus p̄cedentibus moyſen nō noiauit ſe eis h noie dñi tetragrāmaton: ſed hoc ptꝫ falſū Geñ. xv. vbi dñs apparēs abꝛae dixit ei: Ego ſum dñs qui eduxi te de hur chaldeoꝝ. In hebꝛeo loco huius nois dñs hr nomē dñi tetragrāmatō. Propter qd aliter dicendū. Suppoſita g̊ ſignificatiōe nois dñi tetragrāmaton p̄dicta: dicendū ꝙ de9 indicauit hoc nomen moyſi nō ſolū quantū ad vocē ſed etiā q̄ntū ad ſignificatum qd eſt ꝓpꝛie indicare nomē aliquod: et h pꝛimo indicauit moyſi qñ dixit ei Ego ſū q ſū: vt dictū ē. ſ. iij. ca. qꝛ ꝑ h nomē ſignificat neceſſitas et ſtabilitas eēndi et plenitudo ipi9 eē: qꝛ ꝑ h iportat q̄ddā pelagus ſubē infinitū: vt dicit Damaſcenus: et hoc eſt ꝓpꝛiū diuine eēntie ⁊ cōpetit ei circūſcripto omni alio: nec ſignificat ꝑ modū cuiuſdā diſpoſitionis diuie eſſentie: ſic ſapia ⁊ potentia ⁊ ſilia. Scdo oñdit ei clari9 qñ in raptu ei cōceſſum eſt videre diuinā eſſentiā nude ⁊ clare: ſm ꝙ dic Aug9. xij. ſup Geñ. ⁊ ad Paulinā in libro de vidēdo deū. Hoc etiā videt ꝑ h ꝙ dr Nume. xij. de moyſe. Palam ⁊ non per enigmata et figuras deum videt. Neutro autem p̄dictorum modorum legitur deus loquens patribus p̄cedentibus moyſen ſignificatum nominis dñi tetragrammaton ſic indicaſſe: ſed vſus eſt nomine vel potius ſignificato nominis impoꝛtante reſpectum ad creaturā: ſicut Geñ. xlvj dixit iacob: Ego ſum foꝛtiſſimus de9 patris tui: et Geñ. xvij. dixit abꝛae: Ego dominus omnipotens ambula corā me ⁊c. vnde et Geñ. xv. quando loquendo abꝛae vſus eſt nomine domini tetragrammaton: vt pꝛedictum eſt: non tamen ſignificatum pꝛopꝛium expꝛeſſit: ſed magis per nomen impoꝛtās reſpectum ad creaturam determinauit dicens: Ego domin9 q eduxi te de hur chaldeoꝝ. Siltr nulli eoꝝ oñdit eēntiā ſuā clare ſic moyſi: ⁊ iō bñ dr hic. Apparui eis in deo oipotente .i. indicaui me eis ſub noie ipoꝛtāte reſpectū ad creaturam. Et nomē meū adonai .i. tetragrāmatō. Nō indicaui eis ſicut moyſi: modis p̄dictis. g Ego audiui gemitū filioꝝ iſrl q egyptij opp̄ſſerūt eos .i. cōſideraui afflictionē q egyptij fecerūt eos gemere. h Et recoꝛdat9 ſū pacti mei .i. ad modū recoꝛdātis me habui: qꝛ obliuio ñ cadit i deo nec recoꝛdatio: ſꝫ mod9 obliuiſcētis fuit i eo añq̄ iuuaret eos: ⁊ mod9 recoꝛdātis qñ icepit eos adiuuare. i Educā vos de ergaſtulo. Ergaſtulū loc9 ē vbi cogunt captiui opari ⁊ laboꝛare: et dr ab erge qd ē laboꝛ ⁊ ſtolos qd ē miſſio: ⁊ ad ſilitudinem huius loc9 vbi filij iſrl cogebant laboꝛare i luto ⁊ latere vocabat ergaſtu-

Exodi Ca. VI

Dixit dñs ad moyſen. Ca. VI a
[a Mirabilia.]
Nūc videbis que facturus b c
[a potentiam diuinam ſcilicet filium qui eſt virtus ⁊ ſapientia patris.]
ſum pharaoni. Per manum enī d
foꝛtem dimittet eos: et in manu e
[a qꝛ nulla conuentio iuſticie cum iniquitate. ꝓſeq̄ndo de ciuitate in ciuitatē.]
robuſta ēijciet illos de terra ſua.
Locutuſq̄ eſt dominus ad moy
[a antique promiſſionis facit mentionem tanq̄ in pꝛoximo completurus.]
ſen dicens: Ego dñs qui appa- f
rui abꝛaā ⁊ iſaac et iacob in deo
omnipotente: et nomen meum
[a quod interpꝛetatur generaliter dominus: ⁊ eſt ſeptimū in decē dei nominibus. b ſicut tibi.]
adonay non indicaui eis. Pepi- a
giq̄ cū eis fedus vt darem illis
[terram viuentium ſcilicet quam ſignificat terra chanaan.]
terrā chanaā: terrā ꝑegrinatiōis
eoꝝ: in qua fuerūt aduene. Ego g
[exaudiui.]
audiui gemitum filioꝛum iſrael:
[.i. demones. rectoꝛes tenebꝛarum harum vel iniqui homines.]
quo egyptij oppꝛeſſerūt eos: ⁊ re h
[promiſſionis.]
coꝛdatus ſum pacti mei. Ido dic
[tentatiōib9 mūdi in quibus tribulantur ſancti. a Spūaliter vel ad litteram.]
filijs iſrael: Ego dñs qui educam i

Nico. de lyra

A Dixit dñs. Hic ꝯñr de- Ca. VI ſcribit ipi9 moyſi. cōſolatio. et p̄mo circa eā oñdit di ꝯſolatio benigna. ſcdo deſcribit ipi9 moyſi genealogia. ibi: Iſti ſūt p̄ncipes domoꝝ. Adhuc circa pꝛimū pꝛimo p̄mittit diuina cōſolatio. ſcdo eiuſdē conſolatiōis relatio. ibi: Narrauit ergo moyſes. Circa pꝛimū cōſiderandum ꝙ dñs videns moyſen afflictū: tū ex grauamine populi: tū ex eo qd imponebatur ſibi: conſolatur eū dicens. b Nūc videbis .i. cito. c Que factur9 ſum pharaoni .ſ. mirabilia alias inaudita. d Per manū .n. foꝛtem .i. ꝑ potentiā meā eum foꝛtiter flagellantē. e Dimittet eos .ſ. filios iſrael quos nunc foꝛtiter retinet ⁊ violenter: ⁊ nō ſolū dimittet: ſed etiam ēijciet eos de terra ſua: qꝛ egyptij de moꝛte p̄mogenitoꝝ territi cogebāt filios iſrael exire. vt hr. i. xij. ca. f Ego dñs qui apparui abꝛaā iſaac ⁊ iacob in deo omnipotente ⁊ nomen meū adonai nō indicaui eis. qꝛ dominus volebat conſolari moyſen vt dictum eſt: inſinuat ei ꝙ ſit ei datur9 clarioꝛem ſui cognitionē q̄ꝫ patrib9 preteritis. Iſtud tamen varie exponitur a doctoꝛib9 catholicis ⁊ hebꝛeis. Dicunt igitur aliqui doctoꝛes catholici ꝙ hoc nomē adonai ſignificat generale dominiū. lꝫ aūt patrib9 p̄cedentib9 moyſen oſtenderit ſe dñm toti9 creature: nō tñ ita ꝑfecte ſic moyſi ꝑ tranſmutationē creaturaꝝ vt virge in ſerpentem et econuerſo: et fluminis i ſāguinē: ⁊ alijs ſignis mirabilib9 in q̄bus oñditur dominiū dei ſup creaturas obedientes ei ad nutū ꝯtra nature curſum: ſed hoc non videtur ſufficienter dictum: quia ipſi abꝛae oñdit ſimilia cōuertendo vxoꝛē loth in ſtatuam ſalis: ⁊ in deſcenſione ignis contra naturā ſup ſodomā ⁊ gomoꝛram: vt hr Geñ. xix. ⁊ in multiplicatione aquaꝝ. xv. cubit vltra cacumina montiū tpe diluuij: ⁊ in creatione mundi de nihilo q̄ omnia notificata fuerunt abꝛae ab ipo deo. Item hoc nomen adonai qd ſignificat generale dominiū nō ponit hic i hebꝛeo cum dr: Nomen meum magnum ⁊c. ſed ibi eſt nomen domini tetragrāmaton: veruntamē qꝛ iſtud nomen apud hebꝛeos tāte ſanctitatis reputatur ꝙ nō debeat nominari niſi a ſummo ſacerdote: et ſolū in bñdictionibus fiendis in templo: ideo loco illius nois ꝓnunciatur hoc nomē adonai: ſicut ſi apd nos hoc nomen deus ꝓpter ſui ſanctitatē non eſſet licitū nomiare et loco illi9 vbicūq̄ inueniret ſcriptū ꝓnunciaret hoc nomē dñs: et hoc mō tranſlatio nr̄a hic habet hoc nomē adonai loco nois dñi tetragrāmaton. nomen aūt dñi tetragrāmaton nō ſignificat dominiū vt videbit: et ideo pꝛedictus modus dicendi procedit ex ignoꝛantia idiomatis hebꝛei: quia accipit nomen quod ꝓnunciatur loco illius qd ſcribitur. Sciendum igitur ꝙ ad videndum quid dicendum ſit de ſignificatiōe nominū hebꝛaicoꝝ videt recurrendū ad doctoꝛes hebꝛeos antiquos. Dicit .n. Ra. Moyſes loquēs de diuinis nominibus que in veteri teſtamento continentur ꝙ aliqua nomina de deo dicuntur ꝑ reſpectū ad creaturas: vt creatoꝛ dominus ⁊ ſilia. Alia aūt dicuntur de deo ꝑ modū qualitatū circa diuinā eēntiam vt ſapiens: bonus: omnipotens ⁊ ſimilia: ⁊ alia per modum quantitatum vt imenſus incircūſcriptus: ⁊ per modum aliaꝝ ꝓpꝛietatum: licet tranſeant in diuinam ſubſtantiā quātum ad rem ſignificatā: ſed nomen dñi tetragrāmaton ſignificat diuinā eēntiam purā ⁊ nudā ꝓut in ſe exiſtit: circūſcripto omni alio: ⁊ ideo eſt nomen incōmūicabile appꝛopꝛiatum ſoli

G a De ergaſtulo. Er-
gaſtulū et ergaſteriuȝ
idē .i. operatoriū. ſ. vbi
rei ad opa facienda reli
gabantur.
b Non acquieuerunt
ꝛc. Nota dei clemen-
tiam: nō credit a filijs
iſrael: ꝛ tn̄ monere nō
ceſſat. Contēnit a pha
raone: ꝛ longanimiter
expectat.
c Ecce filij iſ. Aug⁹.
Lxx. Ecce ego gracili
voce ſum: et quomo-
do exaudiet me pha-
rao. Non videtur tn̄
propter multitudinem
populi excuſare ſe de
vocis gracilitate: ſed
etiam propter vnū ho
minem. Mirum ſi tam
gracilis vocis fuit: vt
nec ab uno poſſet au-
diri. An forte regius
faſtus non permitte-
bat eos de proximo lo
qui. d Iſti ſunt pn̄
cipes. Aug⁹. Uolens
ſcriptura originē moy
ſi demonſtrare qd̄ ei⁹
actio expetebat: a pri
mogenito iacob .i. ru-
ben cepit: inde ad ſy-
meon: inde ad leui: vl
tra progreſſa nō eſt. qꝛ
ex leui moyſes. Hi aūt
cōmemorantur q̄ iam
memorati fuerant in il
lis .lxxv. in quib⁹ iſrl
intrauerit in egyptuȝ.
Non .n. primam vel ſe
cundam ſed tertiā tri-
bum .i. leuiticā voluit
deus eſſe ſacerdotalē
Hilb. Non primam
tribum vel ſecundam
ſȝ tertiā elegit de⁹ i ſacer
dotiū: qꝛ i noie ſancte
trinitatis cōſecrati ſūt
ſacerdotes: vt fidem
trinitatis in ſe ſeruare
ꝛ alios ſtudeant doce
re: et quia numero de⁹
impare gaudet.
e Amram. Strab.
Amram interpretatur
pater excelſus: qui ſi-
gnificat chriſtum. Io-
chabeth: dei gratia: q̄
ſignificat eccleſiā. Ex
chriſto et eccleſia naſci
tur moyſes: id eſt lex
ſpiritualis: et aaron .ſ.
verum ſacerdotiuȝ.
f Accepit aūt Am.
Stra. Hec de tribu iu-
da fuit ſoror naaſon: q̄
fuit princeps trib⁹ iu-
de in deſerto. nonduȝ
enim preceptum erat:
vt quiſq; de tribu ſua
vxorem acciperet. Iō
auteȝ he tribus: id eſt
leuitica et regalis iam
tunc coniungebant vt
intelligeret xp̄s rex ꝛ
ſacerdos futur⁹ ex eiſ.
G Filij quoq;

ſ mundo vel corpe humano quod cuiuſq; aīe ergaſtulum eſt.
a vos de ergaſtulo egyptiorum: et eruam de
a ſ corpali vel ſpūali. b ſ pcioſo ſanguie filij.
c ſ potentia manifeſta incarnato filio. d ſ alias extento
ſeruitute: ac redimā in brachio excelſo: et iu- a† b
ſ dato precio. a ſ fidelem obedientem.
dicijs magnis: et aſſumam vos mihi in popu c†
a ſ iuſtus et miſericors. b ſ Experimento cognoſcetis.
lum: et ero veſter deus. Et ſcietis ꝙ ego ſum d
domin⁹ deus veſter: qui eduxerim vos de er e
a ſ viuentium.
gaſtulo egyptiorum: et induxerim in terram †
a ſ leuatam oſtendi. ſ Exaltaui in cruce filium.
b ſ potentiam. c ſ iurando patribus.
ſuper quam leuaui manum meam vt darem f
a ſ fidelibus abrae imitatoribus. b ſ rectam ſpem tenentibus quā ſignificat iſaac. c ſ charitatem amplectentibus que in iacob ſignificatur.
d ſ gratis.
eam abraam iſaac ꝛ iacob. Daboq; vobis illā
a ſ interernū. b ſ quaſi facere poſſet quod promitto. c ſ medius inter deum et populum.
b poſſidendam ego dn̄s. Narrauit ergo moy- g†
a ſ Nihil de mandatis dei pretermittendum eſt.
ſes omnia filijs iſrael: qui non acquieuerunt h† i
a ſ bellum viciorum ſignificat. b ſ Nihil durius ꝙ demonibus in operibus carnis ſeruire.
ei propter anguſtiam ſpiritus et opus duriſſi
mum. Locutuſq; eſt dominus ad moyſen di-
cens: Ingredere et loquere ad pharaonem re
a ſ deum videntes. b ſ carne vitijs dedita vel conuerſatione mundana.
gē egypti vt dimittat filios iſrael de terra ſua
ſ Sancti corā domino loquuntur: alij retro: quia non audiuntur.
a ſ qui debent tanq; filij dei.
c Reſpondit moyſes coraȝ dn̄o. Ecce filij iſrael k†
a ſ auribus cordis. b ſ qui ſemper aduerſatur.
non audiunt me: et quomodo audiet pharao
a ſ Circūciſio ſpūalis oim̄ membroꝝ vitia abſcondit.
preſertim cum ſim incircūciſus labijs? Locu- l m
ſ Per eos. lex enim ꝛ prophete docent populum que facienda vel fugienda ſunt ꝛ increpant diabolum.
tuſq; eſt dominus ad moyſen et aaron: et de-
dit mādatū ad filios iſrl et ad pharaonē regē n o
ſ mundi.
egypti: vt educerent filios iſrael de terra egy-
d pti. Iſti ſunt principes domorum per famili- p
as ſuas. † Filij rubē primogeniti iſrael enoch q
et phallu: eſrō et charmi. He cognationes ru-
ſ alias aod
bē. Filij ſymeō iamuel ꝛ iamin et iami ꝛ ahod
ſ alias ſaber ſ .i. chananee.
et iachi et ſoher et ſaul fili⁹ chananitidis. He
progenies ſymeō. Et hec noia filioꝝ leui p co-
gnationes ſuas: gerſon ꝛ caath ꝛ merari. An-
ni autem vite leui fuerunt centum trigintaſe-
ptem. Filij gerſon lobem ꝛ ſemei per cognatio
e nes ſuas. † Filij caath amram et iſuar ꝛ hebrō
ꝛ oziel. Anni quoq; vite caath centumtrigi
tatres. Filij merari: mooli ꝛ muſi. He cognati
f ones leui per familias ſuas. † Accepit autem r
amrā vxorē iochabeth patruelē ſuā: q̄ pepit ei
aarō ꝛ moyſen ꝛ mariā. Fueruntq; anni vite
amrā centūtrigintaſeptē. Filij q̄ȝ iſuar: chore
ꝛ napheg ꝛ zechri. Filij q̄ȝ oziel: miſahel ꝛ elſa
phan ꝛ ſechri. Accepit aūt aaron vxorē eliſa- s
beth filiā aminadab ſororē naaſon: q̄ pepit ei

bat ergaſtulū. a Ac redimā in
brachio excelſo. ac ſi diceret: non in
pecunia pro redemptione vr̄a danda
ſed p ſigna virtutis mee oſtenſiua.
b Et iudicijs magnis .i. plagis iu-
ſto iudicio meo egyptijs inſligēdis.
c Et aſſumā vos mihi in populum
et ero veſter deus. qd̄ factū fuit quā
do dedit eis legē ꝛ ipi receperūt eā.
d Et ſcietis. p experientiā bn̄ficioꝝ
meoꝝ. e Qui eduxerim vos de
ergaſtulo egyptiorum: et induxerim
vos in terrā ſup quā leuaui manum
meā .i. iuraui. f Ut darē eā abraā
de quo iuramento ht̄ Gen̄. xxij. vbi
dicit abrae: Per memetipm̄ iuraui
dicit dn̄s ꝛc. g Narrauit. Hic po
nitur dicte cōſolationis diuine rela-
tio: cum dr̄: Narrauit ꝙ moyſes oīa
pdicta dn̄i verba. h Filijs iſrael.
ad eorum conſolationem.
i Qui nō acquieuerunt ei. hoc non
eſt intelligendum de ſenibus popu-
li ſed de populo cōmuni qui magis
attendebat afflictionē laboris pre-
ſentis ꝙ verba moyſi conſolantis.
k Ecce filij iſrael nō audiūt me ꝛc.
Locus eſt a maiore negando.
l Preſertim cū incircūciſus ſim la
bijs. incircūciſus labijs pprie dicit
q̄ verbis ſupfluis vtitur: qd̄ non eſt
credendū de moyſe: ſed large accipi
endo trahit ad deſignandū quemli
bet defectū eloq̄ntie: ꝛ ſic dr̄ de moy
ſe ex vocis gracilitate: vt .ſ. dictū ē
iiij. ca. m Locutuſq; eſt dn̄s ad
moyſen et aaron. vt nō deſiſterent a
negocio incepto ex hoc ꝙ populus
iſrael non acquieſcebat eis.
n Et dedit mandatū ad filios iſrl
ꝛc. de monendo et conſolando eos:
quia bonus prelatus non debet ta-
lia omittere circa ſubditos ſi in prin
cipio non audiunt eum. Unde dicit
Paulus .ij. ad Thimo. iiij. Predi-
ca verbum inſta oportune īportune.
o Et ad pharaonem regem egypti.
cōminando penas ꝛ inſligēdo ſi ſta-
ret in rebellione. p Iſti ſunt prin
cipes domorum. Hic deſcribit moy-
ſi et aaron genealogia vt ſciretur in
poſterum qui et quales fuerunt: et
ne per identitatem nominis facta ſe
quentia alijs attribuerentur.
q Filij ruben primogeniti iſraelis
enoch et phallu: eſrō et charmi. In
cipit autem genealogiam iſtam de-
ſcribere a ruben: tum quia erat pri-
mogenitus reſpectu leui de cui⁹ tri-
bu fuerunt moyſes et aaron: tum qꝛ
iacob q̄ eū gēuit. Gen̄. xlix. dixerat
mala de rubē ſymeō ꝛ leui. vtȝ ibidē
lraȝ inuēti. iō h dſcripſit genealogiā
eoꝝ breuit̄ repetendo ne viderent a
deo reprobati: nec pceſſit genealo-
giȝando vltra tribū leui: tū qꝛ d alijs
tribub⁹ ſeq̄ntib⁹ mala n̄ dixerat: ſal-
tē talia vel tāta ſic̄ de iſtis: tū qꝛ iſta
genealogiȝatio fit h ppt̄ moyſen et
aarō q̄ erāt de tribu leui: et iō ibi ſte
tit ꝛ n̄ diffuſi⁹ genealogiȝauit eaȝ ꝙ
pcedētes: ex eadē cā. r Accepit
āt ārā vxorē iochabeth patruelē ſuā
.i. filiā patrui ſui. vt .ſ. dictū ē .ij. c.
s Accepit aūt aarō vxorem eliȝa-
beth filiā aminadab. q̄ erat de tribu
regia: qꝛ ppt̄ dignitatē ſacerdotalē
trib⁹ regia ꝛ ſacerdotal' fuerīt ꝯmixte

B

C

† E.1.a
Gen̄.46.b
Nu.26.a
1.Par.5.a

† 1.Par.23.a

† .E.2.a
Nu.26.g

D

 At vō eleazar

a Filij qȝ chore ⁊c. Stra. Queritur cur chore quē ꝓ iniq̄tate terra viuū abſorbuit: in genealogia iuſtoꝝ ſcriptꝰ ſit. Sed hereticos cū catholicis in eccleſia ſignificat futuros.
b Iſte eſt moyſes. Stra. Hoc ex ſuo addit eſdras: q̄ omnem bibliothecā poſt captiuitatē babylonicā cunctis libris a Nabuchodonoſor ſuccenſis reparauit. vel ipſe moyſes de ſe tā q̄ȝ de alio loquitur.

Ecce cōſtitui nadab ⁊ abiu et eleaçar et ithamar. a Filij quoqȝ chore: aſer et helchana et abiaſab. He ſunt cognationes choritaꝝ. (a chore.) At vero eleaçar filius aaron accepit vxorē de filiabus phutihel: que peperit ei phinees. a Hi ſunt principes familiarum leuiticarū ꝑ generationes ſuas. (vel cognationes.) Iſte eſt aarō ⁊ moyſes b quibus precepit dn̄s vt educerent filios iſrael de terra egypti per turmas ſuas. Hi ſunt qui loquūtur ad pharaonem regem (a diabolū. b principē tenebrarum harum.) egypti: vt educāt filios iſrael de (deum videntes.) egyptō. b Iſte eſt moyſes et aaron (a tenebris mundi. b Sermo propheticus c ſacerdotalis.) in die qua locutus eſt dominus ad moyſen in terra egypti. (in die loquitur deus ad ſuos non in nocte: quia in eo tenebre non ſunt vlle.) Et locutus eſt dn̄s ad moyſen dicēs: Ego dn̄s. (cuius dicere facere eſt: cui nemo reſiſtere ꝑōt.) Loquere ad pharaonem regem egypti oīa que ego loquor tibi. Et ait moyſes coram c domino: En in circūciſus labijs ſum: (alij gracili voce.) quomō audiet me pharao?

Nico. de lyra

a At vo eleaçar filiꝰ aaron accepit vxorē d̄ filiabꝰ phutiel. iſte fuit ietro vt dicunt hebrei. b Iſte eſt aarō ⁊ moyſes quibus p̄cepit dn̄s. qn̄ cōbinantur: aliqn̄ aaron ꝑponitur vt hic tū rōne p̄mogeniture: tū q2 deꝰ p̄uiderat ⁊ elegerat eū i ſūmū ſacerdotē. Aliqn̄ ecōuerſo moyſes ꝑponitur: tum q2 ſibi cōmiſſum ē p̄ncipaliter educere filios iſrael de egypto: tū q2 verba dn̄i īmediate recipiebat ab eo et per aaron tanq̄ȝ ꝑ interpretem tradebat populo. c Et ait moyſes corā domino. Poſtq̄ȝ genealogiam moyſi et aaron interpoſuerat: hic redit ſcriptura ad id qḋ ſupra dixerat ante dictam genealogiçationē.

Moraliter.

Ca. VI † Locutus qȝ ē dominꝰ ad moyſen. ꝑ quē figuratur p̄dicator euāgelij. Nā ſicut lex vetus fuit figura noui teſtamenti. j. Coꝛ. x. Oīa ī figura contingebant illis: ita moyſes legiſlator p̄dicatorē euangelij figurauit. f† Ego dn̄s q̄ apparui abraā ⁊c. Seq̄tur: † Et nomē me. ado. n̄ indicaui eis. ꝑ qḋ deſignatur q̄ deꝰ clariorem ſui cognitionē dedit apl̄is q̄ fuerunt p̄dicatores euāgelij q̄ȝ patribus veteris teſtamenti. Luce. x. Multi reges ⁊ ꝓphe voluerunt videre q̄ vos videtis ⁊ nō viderunt. Nam myſterium incarnationis ⁊ redemptiōis ab antiquis patribus fuit multum deſideratū. ſed aploꝝ tp̄e fuit impletum. Sequitur: i† Ego dn̄s qui educam vos de ergaſtulo egyptioꝝ ꝑ qḋ deſignatur infernꝰ: Nā ergaſtulū dr̄ ab erge qḋ eſt labor ⁊ ſtolon qḋ eſt miſſio: et ſignificat locū ad quē mittebantur damnati ad laborandum. a† Ac redimā in brachio extento. i. ī brachijs extētis accipiendo ſingulare ꝓ plurali qḋ freq̄nter fit in ſcriptura. Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcaꝝ. Chriſtus eni ꝑ extenſionē brachioꝝ ſuoꝝ in cruce redemit nos a diaboli ſeruitute. c† Et aſſumā vos mihi in populū. ꝑ ſacrm̄ baptiſmi qḋ virtutē hȝ a paſſione xp̄i: et induxerim in terrā. ſ. viuētiū. † Narrauit ḡ moyſes oīa ⁊c. Nā iſta ꝑ p̄dicatorē euāgelij ſunt fidelibus p̄dicanda. i† Qui nō acquieuerunt. nā pauci fideliū ꝯpatiue recipiunt p̄dicationē verbi dei cum effectu meliorationis vite. k† Ecce filij iſrael nō me audiunt et quō audiet me pharao? ꝑ quē intelligitur infidelis. hoc eni poſſet dicere ille qui mittitur ad p̄dicandū infidelibꝰ eo q̄ pauci fideles ꝑ p̄dicationem emendantur.

Additio. j.

In ca. vj. vbi dicitur in poſtilla: Apparui abraam iſaac et iacob ⁊c. Expoſitio poſtillatoris de hoc qḋ dr̄: Nomē meū adonai n̄ īdicaui eis nō videtur cōſona rōni: nam ad ſuā rōnem ꝯfirmandā aſſignat duas rōnes minus ſufficientes. quarū prima eſt q̄ nomen tetragrāmaton fuit patribꝰ oſtēſum quantū ad vocē tm̄: nō autē quātū ad ſignificatū. Moyſi vo nō fuit ſolū oſtēſum quātū ad vocē: ſed etiā quantū ad ſignificatū: qḋ videtur inconuenienter dictū: nā indicare nomē ſm vocē tm̄ ⁊ nō ſm ſignificatū modice ſeu nullꝰ vtilitatis eſt cū noīa ad ſignificandū ordinantur ⁊ ſic ſm eos p̄res inutiliter ꝯguiſſent hoc nomē. Nō aūt ſecūda quā aſſignat ad hoc dicēs q̄ hoc nomē tetragrāmaton fuit oſtēſum moyſi et nō p̄ribꝰ ex hoc q̄ fuit ei ꝯceſſum videre diuinā eēntiam nude et clare: nō aūt p̄ribꝰ videtur facere ad ꝓpoſitū: tū q2 aliḋ eſt ꝯgſcere nomē ꝓpriū dei: et aliḋ videre diuinā eēntiā: pōt eni q̄dlibet

eni q̄dlibet illoꝝ ſine alio hr̄i: vt p3: tū q2 moyſes qn̄ fuit ſibi dictū: Apparui abraā ⁊c. nōdū fuerat ſibi ꝯceſſa viſio diuine eēntie: nā. j. xxxiij. ca. hoc petebat a deo dicens: Oſtende mihi gloriā tuā: vn̄ circa hoc videtur aliter dicendū. Ad cuius declarationē ſūt q̄dā p̄mittēda: p̄mū. ſ. q̄ ſm Tho. iij. parte. q. xliij. arti. j. in coꝛ. q. d. diuinitꝰ cōceditur hoī miracl̄a facere p̄ncipaliter ad ꝯfirmandā vitatē quā aliquis docet vt dū aliquis facit opa q̄ ſolꝰ deꝰ poſſet facere credatur ei q̄ ea q̄ facit vel docet ſint a deo: vn̄. ſ. iiij. ca. Si non crediderint inq̄t tibi neqȝ audierint ſermonē ſigni prioris credēt vbo ſigni ſequentis. et Iohā. x. Si mihi nō vultis credere opibꝰ credite. Scōm: q2 licet an̄ tp̄s moyſi deꝰ fecerit aliq̄ ſupnaturalia. ſ. nō ſm curſum cōem nature: vt de cōuerſione vxoris loth ī ſtatuā ſalis: et in ſubuerſione ſodomoꝝ ⁊ huiuſmodi: nunq̄ȝ fuit tn̄ ꝯceſſum alicui antiquoꝝ q̄ poſſet miracula facere in noīe diuino: vt crederetur ei in dicēdis ſicut moyſes cui hoc fuit ꝯceſſū a deo. vt ī hoc ca. ⁊ in q̄ȝplurimis ſequētibꝰ: vn̄ licȝ ſctī patriarche ꝯgnouiſſent oīpotentiam diuinā: eo q̄ multa a deo facta ſupra curſū nature viderāt viſibiliter: vel ſaltē ꝑ fidē ꝯgnouerāt de q̄ dicitur: Apparui abraā iſaac et iacob in deo oīpotente .i. nota fuit ſibi oīpotētia mea: non tn̄ deꝰ eis notificauit hoc nomē adonai. ſ. ꝯcedēdo eis ꝑtātē mirabilia facere ī hoc noīe ſicut moyſi. Rō aūt huiꝰ differentie talis ē. Nā ꝑ moyſen ex diuina ordinatione lex dei erat dāda. vn̄ Ioh. j. Lex ꝑ moyſen data ē. Ad cuiꝰ cōfirmationē oñdit miracula facienda vt crederetur legiſlatori. vn̄. j. Exo. xiiij. Viſo miraculo facto in mari rubro legitur. Vidit iſrl̄ manū magnā. ⁊ ſeq̄tur Et crediderūt dn̄o: ſȝ ꝯſtat q̄ dō ſm ſignificationē huiꝰ noīs. ſ. tetragrammatō p̄ncipaliter ꝑtinet miracula facere: vt p3 ex dictis in additione. ſ. ca. iij. in ar. vij. Siml̄r ſub eodē noīe ꝑtinet ppl̄m ſub lege a deo data applicari cultui diuino: vt p3 ī eadē additiōe arti. ix. ⁊ iō moyſi fuit ꝯceſſum facere miracula mō p̄dicto: nō aūt patribus et ſic intelligendū ē qḋ dr̄: Nomē meū adonai non indicaui eis. ſ. cōcedendo eis miracula facere qḋ ad deū ꝑtinet ſm ſignificationē huius noīs ſicut ⁊ tibi cōceſſi: nec etiā incōuenienter diceretur q̄ nomē tetragrāmaton etiā ſm vocē nō fuit p̄ribꝰ reuelatū. Qḋ aūt obijcitur a poſtillatore de hoc qḋ hr̄ Ge. xv vbi dr̄. Ego ſū dn̄s q̄ eduxi te de hur chaldeoꝝ: vbi ī hebreo loco huiꝰ noīs dn̄s: ponitur tetragrāmatō: nō valet. Nam illa ſunt verba moyſi ſcribentis ea q̄ tranſierunt int̄ deū ⁊ abraam quē deū moyſes ꝯgſcebat ſub noīe tetragrāmatō: ⁊ iḋo ſic eū noīabat: nō aūt abraā ſub noīe dei q̄ eum eduxerat de hur chaldeoꝝ. Cōtinuantur aūt hec vba. ſ. Apparui abraam ⁊c. et nomē meū adonai nō indicaui eis: cū p̄cedentibꝰ ⁊ ſequētibus ſm hāc expoſitionē ſic: Conq̄rebatur. n. moyſes dō de hoc q̄ pharao peiꝰ ſe hēbat circa ppl̄m pꝰ eiꝰ miſſionē q̄ȝ antea. et hoc cū dr̄ ī fine p̄cedētis ca. Ex eo. n. q̄ ingreſſus ſum ad pharaonē vt loq̄rer ī noīe tuo afflixit ppl̄m ⁊c. ad qḋ deꝰ reſpōdit: Nūc videbis q̄ facturꝰ ſū pharaoni. ꝑ manū. n. fortē dimittet eos. q. d. Obduratio pharaonis et eiꝰ rebellio de q̄ tu moleſtaris erit occaſio q̄ ego nō ſimpl̄r ꝑ viā q̄ſi naturalē ſed potiꝰ ꝑ potētiā meā potētē miraculoſeqȝ opantē eos educā: intm̄ q̄ ipſemet eijciet eos de t̄ra ſua q̄ꝓpter indicaui tibi nomē meū ſub q̄ pertinet ad me miracula facere qḋ non feci p̄ribꝰ. q̄ q̄dē eductio miraculoſe erat a deo intēta: vt ſic ppl̄m īformaret de potētia ⁊ ꝓuidētia diuina: vt eſſent apti ad hoc vt aſſumerentur ī ppl̄m dī: et hoc ē qḋ dicitur paucis inꝑoſitis ī eodem cōtextu: iḋo dic filijs iſrl̄: Ego dn̄s q̄ educā vos de ergaſtulo egyptioꝝ ī brachio extēto et iudicijs magnis: ⁊ aſſumā vos mihi ī ppl̄m et ero vr̄ deꝰ: ſcietiſqȝ q̄ ego ſū dn̄s deꝰ vr̄. Ex q̄ hꝰ p3 q̄ deꝰ q̄ ſm Aug. ē adeo bonꝰ q̄ etiā ex malis eliciat

bona: ex ꝑteruia.n.ꝛ obſtinatiōe pharaonis ħ bonū elicuit ſcʒ vt ex ħ eliceret̃ ꝙ deꝰ magna miracula faciēs oñderet̃ i liberatiōe ppl̃i et ex ħ ppl̄s ꝯgſceret deū et aſſumeret̃ in eiꝰ populū: et ꝑ hūc modū deꝰ ſatiſfecit queſtionibꝰ ipiꝰ moyſi. Oꝛ aūt obduratio pharaonis cēt rō vt magna ſigna diuīa fierent ꝯ egyptios: ita vt ex ħ ſequeret̃ ꝙ ppl̄s iſraeliticꝰ ãpliꝰ ꝯgſceret deū pʒ ī multꝭ locꝭ ſpēalr̃.ĩ.x.ca. vbi dr̃. Ingredere ad pharaonē ego.n. īdurauī coꝛ eiꝰ et ſuoꝝ illiꝰ vt faciā ſigna magna hec narres ī auribꝰ filij tui et nepotū tuoꝝ q̃tiēs contriuerim egyptios et ſig̃ fecerī ī eis.ꝛ ſciatꝭ q̄ꝛ ego dñs: ex q̃bꝰ v̄bis ex pſſe hr̃ intentū. Qualit̃ aūt dicat̃ deꝰ īduraſſe coꝛ pharaonis pōt dupl̄r ītelligi: vl̄ ꝑ ſbtractionē gr̄e ī penā pctōꝝ ꝑcedētiū vel ſm glo. q̄ꝛ obſtinatioꝛ fiebat malꝰ animꝰ ꝓ eo ꝙ deꝰ patiēter eū ſuſtinebat. ¶ In eo.ca.vj. vbi dr̃ ī poſtilla: Et recordatus ſū pacti mei ꝛc.

Additio.ij.

Sic obliuio ꝛ recordatio nō cadūt ī deo. ſic eadē rōne nō videt̃ dicēdū ꝙ iſta ſilitudo referat̃ ad effectꝰ a deo ꝓcedētes tm̃.ſ. ꝙ deꝰ ꝓduxit erga filios iſrael effectꝰ ſil̃es effectibus recordātꝭ et ħ qñ cepit eos adiuuare poſtq̃ lōgo tp̄e eos nō adiuuerat.ꝛ de ħ vide.ſ. Geñ.vj. ī additiōe.iiij. ¶ In eo.ca.vj. vbi dr̃ ī poſtilla. Et īcircūciſus ſum labijs ꝛc.

Additio.iij.

Incircūciſus labijs magꝭ ꝓprie videtur dicendꝰ q̄ lʒ hʒ ī labijs aliq̄d īpedimentū coꝛpale: vtputa aliquā carnis ſupfluitatē ꝛ hmōi: q̄ꝛ ꝓlatio v̄boꝝ que labijs ꝓferunt̃ īpedit̃: vñ ſic.ſ.ca.iiij. conquerebat̃ moyſes de īpedimēto locutionis ex pte oris et lingue: nūc etiā addit ex pte labioꝝ: vt ſic oñderet ꝙ organa coꝛpoꝛea quibꝰ v̄ba ꝓferunt̃ erāt ī eo īepta ad loquēdū: et ex ħ nō erat vir eloq̄ñs vt ſupra dixit. De vocꝭ aūt gracilitate ſeu tenuitate nulla fit mētio ī lr̄a: nec optet fingere. ꝓſerti cū ī vltima ſenectute ſua legat̃ ꝙ loquebat̃ oībꝰ filijs iſrael ſimul vt pʒ Deut.j.ꝛ.xxxj. ꝙ nō poſſet eē cū tenuitate vocis.

Replica

correctoꝛij ꝯ Bur. fabulā. In ca.vj. poſtillatoꝛ exponēs illū paſſū: Et no. me.ma.t. tetragrāmatō nō īdicaui eis. dic̃ int̃ cetera ꝙ illō nomē tetragrāmatō īdicauit abrae ꝓbās ꝑ illō Geñ.xv. Ego dñs q̄ edu. ꝛc.ꝛ ꝑ alios tex. ſed vt oſtendat poſtilla. veritatem preſentꝭ paſſus dic̃ ꝙ q̄uis īdicauit pr̃ibꝰ añ moyſen ħ nomen: non tñ ſm eiꝰ ſignificatū ꝓpriū ſic̃ moyſi. Illud bñ dictū egreferēs Burgeñ. dic̃ irrōnabile. volēs ꝙ abrae nomē tetragrāmatō nō ſit reuelatū dicēs illō Geñ. allegatū eē v̄bū moyſi ſcribētis: nō dī loquētꝭ ſʒ ſi Bur. fuiſſet mēoꝛ dictoꝝ ſuoꝝ ī additione penul. Geñ.vl. nō īꝓbaret ħ ꝯcluſionē poſtillatoꝛꝭ. nitebat̃.n. ibi oñdere ꝙ abrae facte ſūt plures reuelationes q̄ꝫ pr̃ibꝰ poſterioꝛibꝰ allegās ad ħ illō Geñ.xviij. Nū celare potero abrae que geſturꝰ ſū. habuit.n. ibi ꝓ inconueniēti ꝙ iacob ī illuſtrationibꝰ ſupra abraā abūdaſſet. Quid miꝝ igit̃ ſi deꝰ nomē tetragrāmatō abrae reuelaſſet ſm ſuā cōcluſionē ibi ītētā ꝛ hic ꝓ inconueniēti reputatā. Sʒ et no:a ꝙ Burgē. poſtillatoꝛē male repoꝛtauit q̄ſi voluiſſet talē rōnē differētie int̃ reuelationē abrae ꝛ moyſi ꝙ abrae reuelatū eſſet ſolū nomē ñ ſignificatū noīs: q̄ꝛ ħ poſtillatoꝛ ñ dic̃ vt pʒ īuēti ſcp̄ta ſua: nec poſtillatoꝛ dic̃ q̄d ꝓ ſcd̄a rōne eidē īponit. nec videt̃ inutile queādmodū Bur. arguit ꝑmū aliquē īſtrui ī noīe: ꝛ pꝰ ī nois q̄ dditate: īmo ē verꝰ oꝛdo docēdi nec abſonū ꝙ vnꝰ doceat̃ ꝯgſcere herbas ꝛ lapides ꝑcioſos.ꝛ alꝭ cū tali ꝯgnitione doceat̃ ꝯgſcere vires earūdē: nec bñ ſoluit Bur. motiuū poſtillatoꝛꝭ dicēs tetragrāmatō a moyſe ibi ſcp̄tū non a deo dictū: nā ſi moyſes vere refert v̄bū ꝛ factū dñi hr̃ ꝓpoſitū: ſi aūt abrae nomē tetragrāmatō non expſſit falſe refert moyſes et ſcribit: q̄d nō ē dicēdū. vñ Bur. alit̃ exponēdo inuoluit ſe ſupra correctꝭ.iij.ca. huiꝰ quō ſub noīe illo ſiūt mirabilia ꝛc. que q̄ꝫ v̄a ſint ꝛ vtilia pʒ ibidē. ¶ In eo.ca. cum poſtillatoꝛ defectū eloquētie moyſi exponeret vocꝭ gracilitatē: Bur. ex lr̄am fingit fuiſſe aliquā carnis ſupfluitatē ī labijs moyſi excreſcentē q̄d videt̃ fictū: nec valet argumentū eiꝰ ꝯ poſtillatoꝛē factū ex eo q̄d dr̃ Deutro.j.ꝛ.xxxj. Quō moyſes locutꝰ ē corā oī multitudīe: vñ dic̃ poſtillatoꝛē gracilitatē vocꝭ finxiſſe: nā reuera docētibꝰ ſepe dat deꝰ grām ꝛ donū līgue q̄d natura negauit. iux̄ illō: Apꝑi os tuū ꝛ īplebo illud Pŝ.lxxx. et itex: Dñs dabit v̄bū euāgeliçātibꝰ: et.ſ. dicit̃ Loquētē ꝛ mutū q̄s fec. nōne ego? Potuit igr̃ moyſes loq̄ vniuerſo ppl̄o ītelligibilit̃ gracilitate vocꝭ ñ obſtāte nec illa gracilitas ficta ē ꝓut dic̃ Bur. q̄ꝛ ponit̃ ī glo. interli. ſup verba īpeditionis lingue.ſ.iiij.ca. ponit̃ etiam ħ diſputatiue ꝑ beatum Augꝭ. in glo. margi. Pŝ.67.

Glo. ordi.

¶ a Ecce cōſtitui te deū ꝛc. ¶ Ca.VII

Augꝰ. Notādū ꝙ cū ad populū mitteret̃ nō ei dictū ē: Ecce dedi te deum ppl̄o: et frat̃ tuꝰ erit tuꝰ ꝓpha: ſʒ frat̃ tuꝰ loquet̃ tibi ad ppl̄m. Dictū ē etiā erit os tuū: ꝛ tu illi ī his que ad deū. nō dictū eſt tu illi deꝰ. Pharaōi aūt dr̃ moyſes datꝰ deꝰ ſm analogiā: ꝓpheta moyſi aarō: ſʒ ad pharaonē hic inſinuat̃ nob̄ ea loq̄: ꝓphetas dī que audiūt ab eo nihilq̄ aliō eē ꝓphetaʒ dei: niſi enūciatoꝛē v̄boꝝ dei hoībus q̄ deū vel ñ pñt vel nō meret̃ audire. ¶ Grego. Aliq̄ñ deus nuncupatiue. Aliq̄ñ eētialiter dr̃. Nūcupatiue vt hic: cōſtitue te deū pharaonis. Et alibi. Applica illum ad deos: Et alibi: Deꝰ ſtetit in ſynagoga deoꝝ ꝛc. Eſſētialit̃ ſic hic: Ego ſū deꝰ abraā ꝛ deus iſaac: ꝛ deus iacob. Q̄d volens paulꝰ diſcernere ait: ex q̃bus xp̄s ſm carnē natus eſt: qui eſt deꝰ bñdictus in ſecula. Nūcupatiue.n. dr̃ deus inter oīa. Eſſentialiter aūt ſup oīa: vt ergo oñderet xp̄m naturalit̃ deū: nō tm̃ deū: ſʒ deū ſup oīa eſſe memoꝛauit. Juſtus.n. q̃libet deꝰ eſt: ſʒ int̃ oīa: q̄ꝛ nūcupatiue xp̄s aūt ſup oīa q̄ꝛ naturalit̃ deꝰ. b Sed ego īdurabo ꝛc. Augꝰ. Aſſidue dic̃ deꝰ: Indurabo coꝛ pharaōis: ꝛ velut cām infert cur ħ faciat. Indurabo coꝛ pharaonis: ꝛ īplebo ſigna mea ꝛ poꝛtēta mea in egypto: tanq̄ꝫ neceſſaria fuerit obduratio pharaonis: vt ſigna multiplicarent̃ vel implerentur. Utit̃ ergo deꝰ bñ coꝛdibus malis ad id q̄d vult oñdere bonis ꝛ q̄d facturꝰ eſt bonis. Et q̄uis cuiuſcūq̄ coꝛdis ī malicia q̃litas .i. q̃le coꝛ habeat ad malū: ſuo fiat vitio q̄d īoleuit ex arbitrio: ea tñ q̃litate mala vt huc moueat̃ vel illuc: tum ſiue huc ſiue illuc male mouet̃: cauſis fit quibꝰ animꝰ hoīs ꝓpellitur que vt exiſtant vel nō: nō eſt in hoīs ptāte: ſed veniūt ex occulta ꝓuidentia dei iuſte et ſapienter oīa que creauit diſponētis et ad miniſtrantis. Ut ergo tale coꝛ haberet pharao: ꝙ patientia dei nō moueret̃ ad pietatē. ſed potiꝰ ad impietatē vitij

Ex.11.b

Pŝ.81.

Exo.3.b

Ro.9.a

¶ Ca.VII

Dixitq̄ dñs ad moyſen: a ſ. vt quicquid volueris p̄cipias ei: ſicut deꝰ imꝑat creature ſue ſcti.n. adoptione dij ſūt q̄uis nō natura. ſ. nuncupatiue. a Ecce cōnſtitui te deum b pharaonis: et aaron frat̃ tuꝰ erit c ſ. interpꝛes. ſ. vel loquens. ꝓpheta tuꝰ. Tu loq̄re oīa q̄ mando tibi: ille loquet̃ ad pharaonē: a ſ. mundi concupiſcentia. vt dimittat filios iſrael de terra a ſ. oſtēſis ſignis ꝛ poꝛtētis vel q̄ꝫ durū ſit demōſtrabo. b ſ. ira.ſ. c ſ. vel implebo. b ſua. Sʒ ēgo īdurabo coꝛ eiꝰ ꝛ mul d e

Nico. de lyra

Dixit dñs. Poſt ¶ Ca.VII A

q̄ꝫ moyſes et aaron monuerant pharaonē v̄bis: Hic ꝯñr deſcribit̃ eiuſdē monitio ī mirabilibus ſignis. et p̄mo deſcribit̃ huiꝰ monitionis īpoſitio. et ſcd̄o executio. ibi: Ingreſſi itaq̄. Circa ꝑmū dr̃ ſic: b Ecce cōſtitui te deuʒ pharaonis. nō dicit deū abſolute: ſʒ pharaonis: q̄ꝛ deitas nō ē cōicabilis creature: tñ aliq̄ ſimilitudo et ꝑticipatio ipiꝰ bene cōicat̃ ei: ſic̃ dr̃ Pŝ.lxxxj. Ego dixi dij eſtis. Q̄d exponēs ſaluatoꝛ Joh. x. illos ad q̄s factꝰ ē ſmo dei dixit deos: et eodē mō.ĩ.xxij. Applicabit̃ ad deos.i. ad iudices et ħ mō moyſes dictus ē hic deꝰ pharaonis.i. potēs ſuper eū ī plagis dī v̄tute et eiꝰ iudicio īſligēdis. Sciēdū tamē ꝙ ī hebꝛeo hr̃ Cōſtitui te eloym pharaōis: q̄d nomē ſm ꝓprietatē hebꝛei ſmonis ē pluralis nūeri: ſic̃ pʒ ī duabꝰ auc̄tibꝰ ꝑallegatꝭ in q̃bꝰ ponit̃ ħ nomē eloym: ſic̃ hic.ꝛ tráſſert̃ ī plurali nūero: ꝛ iō trāſlatio nr̄a eēt magꝭ ꝓpria ſi hr̄et ſic: Ego cōſtitui te deos pharaonis.i. tm̃ timendū ꝛ ãpliꝰ q̄ꝫ illos q̄s colit tanq̄ꝫ deos: q̄ꝛ nō poterāt eū ſic affligere ſic̃ moyſes. ħ aūt dixit dominꝰ moyſi vt eēt ꝯſtās corā pharaone. c Et aarō frater tu.e.ꝓ.tu. ꝓpheta aliq̄ñ accipit̃ ꝓprie: ꝛ ad ħ requirit̃ ꝙ habeat reuelationē a deo. vñ dr̃.j. Reg.ix. Qui hodie dr̃ ꝓpheta: olim appellabat̃ vidēs. Aliq̄ñ accipit̃ large ꝓ eo q̄ v̄ba dei denūciat vel exponit: licet ea nō hēat a deo īmediate: et talis magꝭ ꝓpe dr̃ intꝑꝛes vel ꝓlocutoꝛ: et ħ mō dr̃ hic aarō ꝓpheta: ad q̄d deſignādū dr̃: Propheta tuꝰ: et nō dr̃ ꝓpheta dñi. Hoc aūt dictū ē moyſi: q̄ꝛ dixerat ſe excuſando. En incircūciſus labijs ſū. Sciēdū tñ ꝙ lʒ aarō nō dicat̃ ꝓpe propheta ex iſto loco. aliūde tñ pōt dici: q̄ꝛ habuit reuelationeʒ a dō īmediate: vt dictū ē.ſ.iij. d Sed ego indura. coꝛ eiꝰ. q̃lit̃ aūt deꝰ ſit cā īduratiōis: dictū ē.ſ.iiij. e Et multiplicabo ſigna ꝛ oſtēta.i. ꝯñſione digna ꝓpt̃ magnitudinem

xxij fuit: ꝙ vero ea facta ſunt quibus cor ſuo vicio tam malignum reſiſteret iuſſionibus dei hoc eſt eſt quod dicitur induratum: quia non flexibiliter conſentiebat. ſed inflexibiliter reſiſtebat: diſpenſationis diuine fuit: ꝙ tali cordi euidenter iuſta pena parabatur ꝗ timentes deū corrigerent. ꝓpoſito. n. lucro (verbi gratia) propter quod homicidiū cōmittatur: aliter auarus: aliter pecunie contemptor mouet. ille. ſ. ad facinus perpetrandū: hic ad cauendū. Lucri tamen ꝓpoſitio in eoꝝ poteſtate nō fuit. Ita cauſe veniūt malis: que non ſunt in eoꝝ poteſtate: ſed h̃ de illis faciunt: quales iā inuenerunt factos ꝓprijs vicijs ex ꝓpria voluntate. Pōt et ſic accipi: Indurabo. i. ꝗ̃ durꝰ ſit demonſtrabo. a Erat autē moyſes octo. ꝛc. Stra. Propter circūciſionē. ſ. ꝗ octaua die celebrari iuſſa eſt. eandē. n. ſignificationem habet octogenarius: ꝗ̃ ꝛ octonariꝰ infra eū minor. Erat aūt moyſes oc. an. Qñ moyſes et aaron locuti ſunt ad pharaonē: moyſes erat octogenarius: aaron vero octogintatriū annoꝝ: qꝛ lex ꝑ p̄dicatores ad gentes oblata: circūciſionē ſpūalem docuit: et ipi ꝑfecte mundari ſtudebant: ꝛ ſic fidem ſancte trinitatis predicabant.

b Et aaron. oct. Hilber. Quia verus montanus. i. xp̄s veram circūciſionē in ſe octaua die reſurrectionis impleuit: et fide trinitatis triumphato diabolo mundum repleuit. c Cum dixerit vobis ꝛc. Augꝰ. Hic non erat opus voce pro cuius gracilitate videbatur moyſi datus aarō: ſed virga erat proijcienda vt draco fieret. Cur hoc ergo moyſes ipe non fecit: niſi quia mediatio aaron inter moyſen et pharaonē magne fidei figurā gerit. Hoc q̄ꝫ notandū qꝺ ſcriptū eſt. Proiecit aaron virgā ſuā forte ſi dixiſſet ꝓijce virgā nulla queſtio eſſet: qꝺ vero addidit ſuā: cū eā moyſes dederit: nō fruſtra forſitan dictū eſt: an erat vtriꝗ illa virga cōis: vt cuiuſlibet eoꝝ diceret. Stra. Virga moyſi: xp̄m ſignificat: ꝗ ex regali ſtirpe carnē ſumpſit. Unde eadē virga in colubrū cōuerſa: oēs virgas maleficioꝝ deuorauit: qꝛ mors xp̄i mortē nr̄am cōſūpſit.

1. Cor. 14. a Orig. Apl's dicit: Emulamini meliora dona alias ſpūalia magis aūt vt ꝓphetetis. Temptemꝰ et nos emulationē bonoꝝ ſuſcipere a dño vero plenitudinē munerꝫ expectare. Pro h̃. n. dr̄: Aperi os tuum et implebo illud. Pro illo vero punge oculū: et ꝓducit lachrymā. pūge cor: et ꝓducit ſenſū. Puto ꝗ ꝙ moyſes ad egyptū veniens ꝛ virgā ferens qua caſtigat ꝛ verberat egyptū. x. plagꝭ. lex dei ſit: ꝗ mundū. x. plagis. i. decē mādatis decalogi corripiat et emendet. Virga ꝗ h̃ geruntꝛ egyptus ſubigit: et pharao ſupatur: crux xp̄i ē ꝑ quā mūdꝰ ꝛ p̄nceps mūdi ſupat. i. diabolus cū p̄ncipibus et ptātibꝰ. Uga ꝓiecta fit draco vel ſerpens ꝛ deuorat egyptioꝝ magoꝝ ſerpētes. Serpēs vo ꝓ

Mat. 10. b ſapia vel prudentia poni ſolet. Vñ eſtote. p. ſ. ſ. Et
Gen. 3. a alibi: Serpēs erat prudētior cūctꝭ aīalibꝰ ꝛc. Crux ꝗ xp̄i cuiꝰ p̄dicatio ſtulta videbat: quā moyſes. i.
Job. 5. g lex cōtinet ſm illꝺ: De me. n. ille ſcp̄ſit: poſtꝗ̃ i terra ꝓiecta eſt. i. ad fidē hoīm venit: cōuerſa ē i ſapientiā: et in tantā ꝗ oēm ſapiam egyptioꝝ. i. huius mundi deuoraret. Intuere. n. quō ſtultam fecit deus ſapientiam huiuſmodi. poſtꝗ̃ manifeſtauit xp̄m crucifixum eſſe dei virtutem et ſapientiam. et
1. Cor. 3. d vniuerſus iam mundus comprehenſus eſt ab eo: qui dixit: Comprehēdā ſapiētes in aſtutia eoꝝ. d Tulitꝗ a. Iſi. Tulitꝗ virgā corā pharaone et ſerpens facta deuorauit ſerpentes egyptioꝝ: ſignificans ꝙ verbum caro fieret: ꝛ ſerpentes diri veneni vacuaret ꝑ remiſſionem peccatoꝝ. Virga eſt. n. verbū directū regale plenū poteſtatꝭ: inſigne imperij. Virga ſerpēs facta eſt: qm̄ qui erat filius dei ex deo patre natus: factus eſt filius hominis ex virgine natus: qui quaſi ſerpens exaltatus in cruce: medicinā vul
Joh. 3. b neribus infudit humanis. Vñ: Sicut moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto ꝛc. Virga enim moyſi in draconem verſa. magorum abſorbuit virgas: et chriſtus poſt glorie ſue dignitatem factus obediēs vſꝗ ad mortē. Per
Oſee. 13. d ipam mortem carnis conſumpſit aculeum mortis: ſm illud: Ero mors tua o mors. e Que verſa eſt ꝛc. Lex moyſi quaſi inſipida erat vt virga: ſꝫ verſa in colubrum: id eſt in ſpiritualem intelligentiam potabilis effecta eſt et delectabilis. f Uocauit autem pharao ꝛc. Sciendum quia vel diabolicis figmentis ſpectantiū oculos deludebant: vt res in ſua natura manentes aliud viderentur. Uel ſm Aug. Demones ꝗ̃uis mali naturā ſuā non amiſerunt. Ideo dum per incantationem eorum malefici aliquid efficere conantur: diſcurrunt per mūdum: et ſubito ſemina eorum de quibus

hoc agitur

a ſ minora. b ſ maiora.
multiplicabo ſignā ꝛ oſtētā mea i terra
ſ induratus.
egypti: ꝛ nō audiet vos. Immittā
ſ potentiam: vel filium.
q̄ꝫ manū meā ſuꝑ egyptum: et
ſ quos in agone huius mundi exerceo.
educā exercitū et populū meum
a ſ qui deū vident nō debēt remanere i tenebris
b ſ contra pharaonē facta.
filiōs iſrael de terra egypti ꝑ
a ſ quaſi miſeria ē qꝺ putat ira vt. ſ. ſciāt egyptij
qꝛ ego ſum dñs. ſ experimento hoc.
iudicia maxima. a Et ſciēnt egyptij: ꝙ ego ſum dñs qui extenderim
a ſ quā diu cōtraxi ſ potētiā. b ſ filios tenebraꝝ
manū meā ſuꝑ egyptum: ꝛ eduxeri filios iſrael de medio eorū. Fecit itaꝗ moyſes ꝛ aaron: ſi
ſ vel perat.
a cut p̄cepit dñs ita egerunt. b Erat aūt moyſes octoginta annorū:
b et aaron octogintatriū: quando locuti ſunt ad pharaonē. Dixit
c ꝗ dñs ad moyſen ꝛ aarō: c Cū dixerit vobis pharao: oſtendite ſi
ſ Crucem.
gna. d Dices ad aaron: e Tolle virgam tuam et proijce eā corā pha
a ſ in fide audientiū.
a ſ ſapientiam.
raone: ac vertatur in colubrum. f Ingreſſi itaꝗ moyſes ꝛ aarō ad pharaonē: fecerunt ſicut p̄ceꝑat
d dominus. g Tulitꝗ aaron virgā corā pharaone et ſeruis eius:
ſ hoc eſt primum ſignum. ſ predicatio crucis ſtulta videbatur: ſed poſtꝗ̃ venit ad fidem hoim ſapientia intelligitur.
e que verſa eſt in colubrum. h Uocauit autem pharao ſapientes et
f i maleficos: k et fecerunt etiam ipi l

et multitudinē ipoꝝ. a Et ſcient egyptij. quia ego ſum dñs qui extenderim manū meā ſuꝑ egyptū ꝛc. ꝑ experientiam plagaꝝ quas infligā eis. b Erat aūt moyſes. lxxx. annoꝝ: ꝛ aarō. lxxxiij. annoꝝ qñ locuti ſunt ad pharaonē. Hoc dicit ad oñdendū ꝙ nō mouebātur ex paſſiōe iuuenili: ſꝫ ex magna maturitate. c Cum dixerit vobis pharao oſtendite ſigna diuine virtutis declaratiua: quia aliter reputaret eos mēdaces niſi de ſua legatione poſſent ſigna oſtendere. d Dices ad aaron. hoc autē factum eſt quia moyſes diu fuerat abſens ꝺ egypto. ideo credere potuerant egyptij ꝙ tunc fuiſſet imbutus magicis artibus: et ideo ſi māu ſua proieciſſet virgam que verſa eſt in colubrū: potuiſſent hoc iputaſſe magicis artibus: ſed aarō in iuuentute manſerat in egypto vbi artes magicas addiſcere non potuiſſent niſi de voluntate et ſcitu egyptioꝝ: ꝛ ideo non poterant eū ita ſuſpectum habere. e Tolle virgam tuam et proijce eam corā pharaone: ac vertatur in colubrum. Iſta virga aliquādo dicitur virga dei: quia de precepto dei fuit apportata in egypto: et quia in ea fiebant ſigna virtutis dei oſtenſiua. Aliquando dicitur virga moyſi. tum quia eam tenebat moyſes qñ dominus apparuit ei in rubo. tum quia moyſes in ea fecit multa ſigna. [Exo. 4. a. & sequenti] Dicitur etiam aliquando virga aaron: vt hic patet: quia in ea per manum aaron facta ſunt ſigna aliqua. f Ingreſſi itaꝗ moyſes et aaron ad pharaonem. Hic conſequenter deſcribitur predicte monitionis executio: cum dicitur: Ingreſſi itaꝗ. conſtanter ad exequēdū dei mandatum. g Tulitꝗ aaron virgā corā pharaone et ſeruis eius. vt viderēt manifeſte ꝙ nō erat factū moyſi: cui artē magicā imponebant. h Que verſa eſt in colubrū. nō ſm apparentiā tm̄ ſicut virge magoꝝ vt dicetur infra. ſed ſm veritatē. conuerſio enim virge aarō que facta eſt ad declarationem diuine virtutis debuit eſſe diſſimilis conuerſioni virgarum ipſorum magoꝝ: nō ſolū quantū ad virtutem facientem ſed etiā quantū ad rei facte veritatem. i Uocauit aūt pha. ſa. i. phoſ. quia qui mō dicūtur philoſophi: antiquitus ſapiētes vocabātur. Pythagoras. n. primus fecit hanc nominis mutationem cum enim arrogantiſſimus videretur ꝙ ſe dicēt ſapiētē: inqſitꝰ ꝺ ſua ꝯditiōe ñ rñdit ſe eē ſapiētē ſꝫ phm. i. ſapie amatorē. k Et maleficos. i. magicis artibus imbutos. l Et fecerūt etiā ipi ꝑ incantationes egyptiacas. licet fierent ꝟtute demonū: vocant tm̄ egyptiace: tum

quia in

hoc agitur aſſerūt. Sicq̧ ex illis ꝑmittente deo nouas rerum ſpēs ꝓducunt. a Siſr. In prima plaga dicit cū aq̄ vertiꝛ in ſanguinē: et in ſc̄da cū rane ebulliūt: ⁊ in t̄tia cū cyniphes ingruūt: in quarta cū cynomia educiꝛ: in quinta cū man⁹ dn̄i fit ſuꝑ pecora egyptioꝝ dicuntur ſilia. b Dracones. Apo toy dorce dicuntur. i. videre. quia vident acutius ceteris aīalib⁹.

c Sꝫ deuora. ⁊c̄. Aug⁹. Si dictū eēt Abſorbuit draco aaron virgas eoꝝ. Intelligereꝛ ver⁹ draco aaron fantaſtica figmēta nō abſorbuiſſe: ſed virgas. Hoc. n. potuit abſorbere quod erant: nō quod videbanꝛ ⁊ nō erant. Sꝫ q2 dixit abſorbuit virga aarō virgas illoꝝ: draco potuit abſorbere virgas non virga: ſed eo noīe dictā eſt res vn̄ verſa eſt: q2 in id etiam reuerſa eſt. Ideo ħ vocari debebat qđ p̄ncipaliter erat. Quid ḡ dicendū eſt de virgis magoꝝ. An veri dracones facti fuerant: ſed ſili rōne virge dicāꝛ. An poti⁹ videbanꝛ eē: qđ non erant ludificatōe venefica. Cur ḡ ex vtraq̧ ꝑte virge dicuntur et dracones: vt de figmentis illis nihil differat loquendi modus. Sed mōſtrare difficile eſt. Quoniā etiam ſi veri dracones facti ſunt ex virgis magoꝝ: nō fuerūt tn̄ creatores draconū nec magi: nec angeli mali quibus miniſtris illa fiebant. Inſunt. n. rebus corporeis ꝑ oīa elementa mūdi quedā occulte ſemīarie rōnes: quibus cū data fuerit oportunitas t̄palis ꝓrumpunt in ſpēs debitas ſuis. ſ. modis et finibus. Nec dicuntur qui faciūt iſta animaliū creatores: ſicut nec agricole ſegetum vel arboꝝ vel hmōi q̄ruis p̄beāt q̄ſdā viſibiles optunitates ⁊ cauſas naſcendi. Qđ aūt iſti faciunt viſibiliter: hoc angeli inuiſibiliter. De⁹ v̄o ſolus creator eſt ver⁹: q̄ cāſ ipas ⁊ rōnes ſeminarias rebus inſeruit. d Induratumq̧ eſt ⁊c̄. Indurauit deus cor pharaonis: q2 diabolū ita indurauit poſt peccatū: vt penitentie ꝯpunctione nunq̄ꝫ emoliaꝛ: ſic̄ in Iob diciꝛ
Job. 41. c Cor eius indurabitur quaſi lapis. Ecce egrediēꝛ

per incantationeſ egyptiacas: ⁊
demonum.
a arcana quedam ſimiliter. Proie
ceruntq̧ ſinguli virgas ſuas: q̄
aſtucias mundi. minores ſerpentes: ſpeciem ſcꝫ ꝑ ſpecie poſuit.
b c verſe ſunt in dracones: Sed de
crux xp̄i q̄ eſt ſacerdos ineternum. ſapientia mundi que inimica eſt deo.
uorauit virga aaron v̄gas eorū.
d Induratūq̧ ē cor pharaonis et
nō audiuit eos ſicut p̄ceꝑat dn̄s.
Dixit aūt dominus ad moyſen: e
cui debuit emoliri. vnde cor eius indurabiꝛ quaſi lapis.
Ingrauatū ē cor pharaōis: ⁊ nō f

Nico. de lyra

quia in egypto docebantur: tum quia egyptij talibus vtebantur. a Et arcana quedam ſimiliter: qđ dr̄. tum quia tales incantationes in ſilentio ꝓferuntur. tū quia effectus eaꝝ ex virtute occulta ꝓcedunt. Iſti aūt talia facientes fuerūt iamnes et mābres. vt dic̄ Apl̄s. ij. ad Thimo. iij. Sicut iamnes ⁊ mambres reſtiterūt moyſi ⁊c̄. b Proiecerūtq̧ ſinguli virgas ſuas que verſe fuerūt in dracones: nō ſm̄ veritatem ſed ſm̄ apparentiā tm̄ vt videbitur. c Sed deuorauit virga aaron virgas eoꝝ. et illud fuit ſc̄dm ſignū. Dicūt aūt doctores catholici q̄ iſta deuoratio fuit anteq̄ꝫ v̄ga aaron rediret ad naturā v̄ge: quia v̄ge nō competit deuorare ſed mag⁹ ſerpenti. vocatur tn̄ v̄ga lꝫ tūc eſſet ſerpens: quia prior ei⁹ natura erat virga et q2 ſerpens ille erat reducendus ad naturam virge. Hebrei aūt magis innitentes lr̄e dicūt q̄ fuit poſtq̄ꝫ illa redierat ad naturam virge: q2 diciꝛ ſic in textu: Deuorauit virga aaron ⁊c̄. Certū eſt aūt q̄ vtroq̧ mō potuit fieri: quia illud fuit factum diuina v̄tute que poteſt indifferenter quodlibet corpus maxime corruptibile in aliud conuertere: lꝫ dubitent aliqui eodem modo de corpore celeſti: dicētes q̄ non poteſt etiā diuina virtute in corpus corruptibile conuerti: ħ tamen diſcutere nō eſt p̄ntis negocij. Quod aūt dr̄ q̄ deuoratio v̄ge nō competit: verū eſt ꝓprie loquendo: quia deuorare ꝑtinet ad vim nutritiuā. tn̄ ſimilitudinarie et large loquēdo cōuenit rei inanimate: ſicut dr̄ q̄ ignis deuorat ligna: et ħ modo potuit dici de v̄ga aaron ſi aliquid fuit conuerſum in ipſam poſtq̄ꝫ redierat ad naturam v̄ge: ſm̄ dictum hebreorum: primus tamen modus dicendi videtur ꝓbabilior.

d Induratūq̧ eſt cor pharaonis et non audiuit eos ſic̄ preceperat dn̄s. quia imputauit factū illud artib⁹ magicis. Ad maiorem intellectum predictorum queritur vtrum v̄tute demonum qua magi vtuntur potuit fieri conuerſio virgarū in dracones: et videtur q̄ non: quia aut hoc eſſet ſm̄ veritatem aut ſm̄ apparentiam tm̄: non primo modo quia materia corporalis non ſubeſt virtuti demonis quantum ad tranſmutationem ipſius ad formam: ſm̄ q̄ dicit Aug⁹. iij. de trinita. dicēs Non eſt putandum iſtis tranſgreſſoribus angelis ad nutum

ſeruire hanc viſibilium rerum materiam: ſed ſoli deo. Nec ſc̄do modo: quia ſenſus naturaliter et ordine nature immutatur a ſenſibilibus ſed demon vel angelus non poteſt propria virtute nature ordinem immutare: quia tunc poſſet facere vera miracula: quod eſt falſum: ergo ⁊c̄. Rn̄ſio: virtute demonum non potuerunt conuerti v̄ge in dracones ſm̄ veritatem. Cuius rō eſt quia in cōpoſitis ex materia et forma: materia non fit per ſe nec forma ſed totum compoſitum: et ideo totum traſmutatur in totum: vt ex toto aere fit totus ignis: quando aer conuertitur in ignem: vt dicitur in libro de generatione. effectus autem aſſimilaꝛ agenti et in ip̄o preexiſtit ſaltem virtualiter: et ideo compoſitum ex materia et forma naturali non poteſt produci niſi ab agente compoſito ex materia et forma: vel niſi habeat totum compoſitum in virtute ſua. angelus autem eſt forma ſimplex non habens materiam partem ſui: nec etiā habet eam in virtute ſua: ſed ſolus de⁹ poteſt eam producere: et ideo virtute demonis non poteſt aliquod compoſitum ex materia et forma produci: licet in eo remanſerint naturalia integra. conuerſio aūt virge in ſerpentem includit compoſitum ex materia et forma naturali productione. ergo ⁊c̄. Potuit tamen predicta conuerſio fieri ſm̄ apparentiam: quia lꝫ materia corpalis nō ſubijciaꝛ v̄tuti angelice q̄tū ad trāſmutatiōnē p̄dictā: ſubijciꝛ tn̄ ei quantū ad motū localē vt ab omnibus cōcediꝛ: et ideo demones ꝓpria virtute dimiſſi potuerunt virgas a magis ꝓiectas ꝑ motum localem imperceptibiliter ſenſui humano tollere et loco earum ſerpentes aliunde apportatos vel ibidem generatos non virtute demonis ſed agentis naturalis: ſicut dicetur infra ſupponere. Videmus enim q̄ aliq̄ mimi per ſubtilitatem manuū et localez motū aliqua ſic tranſmutant q̄ hoīes nō ꝑcipiunt: et multo fortius demones quoꝝ ſubtilitas et celeritas in motu locali maior eſt quaſi incōꝑabiliter ħ p̄nt et multa maiora. Item q2 abeuntibus ſenſibilibus remanent fantaſie ⁊ imaginatiōes vt dr̄. ij. de aīa. inde eſt q̄ ex motu locali formarum ſenſibilium remanentiū in virtute fantaſtica cū humoribus in q̄bus ſunt vt in ſubiecto apparent aliqua que nō ſunt: Un̄ dic̄ philoſoph⁹ li. de ſom. et vigi. q̄ deſcendente plurimo ſanguine ad p̄ncipiū ſenſitiuum: ſimul deſcendunt forme imaginate: ⁊ ſic videntur aliqua que non ſunt: ſicut accidit ſomniantibus et iſto modo poſſunt demones cōmouere humores interioꝝ ſenſuum ⁊ exteriorum et ſic p̄nt ad organa ſenſuum aliquas formas reducere: ac ſi venirent ab extra: nō ſolum in dormientibus ſed etiā vigilantibus: et ſic videntur eis aliqua eſſe extra q̄ tn̄ nō ſunt: et hoc modo poterant facere q̄ viderētur virge conuerſe in dracones: et tamē de hoc nihil eſſet extra ſm̄ veritatem. Tertium autem modum addunt aliqui dicentes q̄ demones per motum localem poſſunt applicare actiua naturalia paſſiuis: et ſic ſequentur effect⁹ naturales: ſicut applicat̄ lignis ad ignē per manū hoīs generaꝛ ignis ī materia lignoꝝ: illa tn̄ generatio ē ab igne ſic̄ ab agente ꝓprio ab applicante ligna miniſterialiter tm̄: ſed lꝫ ħ ſit veꝝ: tamē nō habet locū in ꝓpoſito: q2 lꝫ ex virgis poſſent generari ſerpentes: ꝑ agens naturale. ħ tn̄ eſſet ꝑ multas tranſmutationes ⁊ lōgo t̄pe ⁊ nō ita ſubito. poterant tn̄ demones materiā exiſtentē in ꝓpinq̄ diſpoſitione ad formā ſerpent̄ ſupponere ꝓprio actiuo et ſic cito generarenꝛ ⁊ in loco virgaꝝ ꝑ demones ſupponerenꝛ. Ex p̄dictis pꝫ ad illud qđ obijciebaꝛ: q2 ꝑ modos p̄dictos demōes nō trāſmutāt materiā ad formā naturalē: nec mutāt nature ordinē. e Dixit aūt. d. ad. mo. Premiſſa reḡ monitiōne: ħ ꝯn̄r deſcribiꝛ inflictio pene: et diuidiꝛ in. x. partes ſm̄ numeꝝ. x. plagaꝝ egyptijs inflictaꝝ ꝑtes patebūt ꝓſeq̄ndo. Cōſiderandū etiā q̄ Sap. v. dr̄: Armabit creaturā ad vltionē inimicoꝝ. et iō iſte plage inflicte ſunt a deo miniſterio quaſi oīs generis creaturaꝝ. ſ. q̄ttuor elementoꝝ: corpoꝝ celeſtiū: hoīm et angeloꝝ: vt patebit ꝓſeq̄ndo. Due aūt p̄me facte ſūt ī elemento aq̄: et q̄tū ad primā p̄mittiꝛ comminatio: et ſubdiꝛ īflictio. ibi: Dixit q̄ꝫ dn̄s. Circa p̄mū dr̄ ſic: f Ingrauatū ē cor pha. ac ſi dicaꝛ. ex q̄ ꝯtempſit monitionē. ꝓcedēdū ē ad pene inflictionem.

Glo. oꝛdi.

a Ecce egredietꝛ ⁊c̄. Oꝛig. Pꝛio q̄dē nō
intrat moyſes ad pharaonē: ſꝫ occurrit
ei exeūti ad aq̄s: poſtea xo ītrat: poſt h̄
nec intrat: ſꝫ accerſitus accedit: quia ſi/
ue nobis in verbo dei ⁊ aſſertiōe religio/
nis certamen eſt cū pharaone: ſiue obſeſ
ſas ab eo aīas eripe conamur: ⁊ eſt ī no/
bis ī diſputatione luctamē: nō p̄ma fron
te ingredi debemus ad vltima queſtio/
nū loca: ſed occurrendū eſt nobis aduer
ſario: et ad aquas ſuas. i. auctoꝛitates gē
tiliū philoſophoꝝ: vt ipos p̄mo argua/
mus et erraſſe doceamus: deinde ingre/
diendū ad interioꝛa certaminis. Dic̄ eī
Mat. 12. c dn̄s: Niſi quis pꝛius alligauerit foꝛtem:
nō p̄t intrare in domū ei⁹ ⁊ vaſa eius di/
ripere. Pri⁹ ergo ligandus eſt foꝛtis: et
queſtionū vinculis ꝯſtringendus: et ita
introeundū ad diripiēda vaſa: ⁊ liberan
das aīas: quas deceptione ⁊ fraude poſ
ſederat. Nō cū ſepi⁹ fecerim⁹ ⁊ ſteterim⁹
ꝯtra ipm ſucciecti. ſ. lūbos in veritate: et
ſtātes in dn̄o ⁊ viriliter agentes: artifex
antiqu⁹ et callid⁹ victū ſe ſimulabit ⁊ ce
dere vt negligentioꝛes nos faciat ad cer
tamen. Penitentiā q̄ꝫ ſimulabit: dep̄ca/
bitꝛ nos diſcedere: ſed nō longe vult nos
aliq̄ p̄te ſibi eē vicinos. Sꝫ niſi ab eo lon
gius recedamus: et mare tranſeam⁹: et
dicamus cogitatione locutione ⁊ opere.
q̄ꝫtum diſtat oꝛt⁹ ab occidente: tm̄ fecit a
nobis iniq̄tates nr̄as: ſalui eſſe nō poſſu
mus. Oꝛemus ḡ miſc̄diam dei: vt et nos
eripiat de terra egypti: de p̄tāte tenebra/
rū: ⁊ pharaonē cū exercitu ſuo tāq̄ꝫ plū/
Exo. 15. a bū demergat in aq̄ vehemētiſſima. Nos
aūt liberati cū gaudio et exultatiōe hym
nū cātem⁹ dn̄o. gl'oſe. n. honoꝛificat⁹ ē ⁊c̄.
b Ecce p̄cutiam virga ⁊c̄. Iſid. plage in
egypto coꝛpaliter geſte ſūt: ſed in nobis
ſp̄ualitꝛ geruntꝛ. Egypt⁹. n. ſeculi foꝛma ē.
c Aquā flu. ⁊ ver. ī ⁊c̄. Stra. Aq̄ in ſan
guinē v̄ſa mūdanā ſapiam ſignificat: in
q̄ oīs q̄ mā̄ſerit necatꝛ ſic̄ ī ſanguie piſcis
Mūdana. n. ſapia ſtultū putat deū ꝓ ho
minib⁹ moꝛi. huic ḡ q̄cunq̄ꝫ adheſerit vi/
uere nō poterit. Oꝛige. Aq̄ fluminis
P vertitꝛ in ſanguinē: cui hebꝛeoꝝ pueros
tradiderāt necandos: vt auctoꝛib⁹ ſcele/
ris poculū redderet ſanguinis ⁊ cruoꝛeꝫ
polluti gurgitis quē parricidali cede ma
Allego. culauerāt potādo ſentirēt. Allego. q̄ꝫ aq̄
egypti: erratica et lubꝛica philoſophoꝛū
dogmata ſūt: q̄ puulos ſenſu ⁊ intelligē/
tia deceperunt. at vbi crux xp̄i lumē ve/
ritatis oſ̄dit: neci ſuoꝝ in penas: et rea/
Mat. 23. d tum ſanguis exiguntꝛ. Vn̄: Oīs ſanguis
qui effuſus eſt ſup̄ terrā requiretꝛ a gene
ratione hac. d Que verſa eſt ⁊c̄. Ra.
p̄mū p̄ceptū de colēdo vno deo nō erūt
tibi dij alij p̄teꝛ me: p̄ia plaga aq̄ in ſan
guinē verſa. Cōpara p̄mū pꝛeceptuꝫ pꝛi/
me plage: aqua de qua generantꝛ omnia
ſignificat vnum deum ex quo oīa. San/
guis carnē moꝛtalē. Aqua ḡ verſa eſt in
ſanguinem: qꝛ cōmutauerunt gloꝛiaꝫ dei
incoꝛruptibilis in ſilitudinem imaginis
coꝛruptibilis hoīs: et hec quidē cōmuta
tio fit in coꝛde impioꝛum.
e In ſanguinem ⁊c̄. Quia qui in rerū
cauſis carnaliter ſentiunt: hmōi coꝛrepti
onibus arguuntur: vt ex qualitate pena
rū agnoſcant ſuū erroꝛē. f Et indura
tū eſt. Aug⁹. Videtur propterea coꝛ pha
raonis induratū fuiſſe: qꝛ incantatoꝛes
egyptioꝛum ſilia fecerūt. Sꝫ ſequētia do
cent quāta fuerit illa obduratio etiā euꝫ
incātatoꝛes defecerūt.
Foderūt autem

Exodi Ca. VII

vult dimittere pp̄l'm. Vade a
a ſtudioſe: ⁊ quaſi pꝛimo mane aggredien/
dus eſt diabolus.
a ad euꝫ mā̄ne. Ecce egredietur b
populos decipiendos. reſiſtes.
ad aq̄s et ſtabis in occurſum c
non in. a ſecularis. b fidē crucis.
eius ſup̄ ripā flūminis: ⁊ v̄gā d
que conuerſa eſt in draconem
opere.
tolles in manu tua diceſq̄ꝫ ad
eum: Dn̄s deus hebꝛeoꝝ mi/
ſit me ad te dicens. † Dimitte
pꝛedeſtinatum. immola deo ſacrificium
laudis.
pōpulū meū vt ſacrificēt mihi
Inquiete ⁊ ſilentio.
in deſertō: et vſq̄ꝫ ad pꝛeſens
obedire. quaſi in arbitrio tuo fuit vel te
nere vel dimittere.
audire noluiſti. Hec igitur di
a experieris. cui reſiſtere nemo poteſt.
cit dominus: In hoc ſciēs q̄ e
b dominus ſim. Ecce percutiaꝫ f
virga que in manu mea eſt
a in qua enecauerunt puulos hebꝛeoꝝ vt
bibant ſanguinem quē fuderunt.
c āquā fluminis: et vertetꝛ ī ſan
guinē. Piſces quoq̄ꝫ q̄ ſunt in
fluuio moꝛientꝛ: ⁊ cōputreſcēt
aq̄: ⁊ affligētꝛ egyptij bibētes
aquā fluminis. Dixit q̄ꝫ dn̄s
ad moyſen: Dic ad aarō: Tol
manifeſta potentiam.
le virgā tuā et extēde manuꝫ
tuā ſup̄ aq̄s egypti ⁊ ſup̄ fluui
os eoꝝ et riuos ac paludes ⁊
oēs lacus aquaꝝ vt vertantꝛ
in ſanguinē: et ſit cruoꝛ in oīn̄i
terra egypti tā in ligneis va/
ſis q̄ꝫ in ſaxeis. Fecerūtq̄ꝫ ita
moyſes et aaron ſicut pꝛece/
perat dominus. † Et eleuans
a crucem. b philoſophoꝝ dogmata.
virgām p̄cuſſit āquam flumis g †
a vn̄: Oīs ſanguis qui effuſus ē ſuper ter
ram requiretur a generatione hac.
cōꝛam pharaone ⁊ ſeruis ei⁹.
moꝛtem bibentium.
d/e Que verſa eſt in ſanguinem: h
a hoīes. b philoſophico dogmate.
et piſcēs q̄ erāt in flūmie moꝛ/ i
tui ſunt. Cōputruitq̄ꝫ fluuius k
et non poterant egyptij bibe/ †
vel fluminis.
re aquaꝫ fluuij et fuit ſanguis
in tota terra egypti: Fecerunt l
q̄ꝫ ſimiliter malefici egyptioꝝ
f incantationibus ſuis. Et idu/
ratū eſt coꝛ pharaonis: nec au
diuit eos ſicut p̄ceperat dn̄s.
Auertitq̄ꝫ ſe: et ingreſſus eſt
domum ſuam: nec appoſuit

Nico. de lyra

a Vade ad eū mā̄e. qꝛ illa hoꝛa ho/
mines ſūt magis diſpoſiti ad accipiē/
dū ea q̄ rōnabiliter dicuntꝛ: vt ſic mi/
nus ſit excuſabilis pharao mādatuꝫ
meū repellēdo. b Ecce egredietur
ad aq̄s. In egreſſu aūt d̄ domo regia
poterat magis haberi acceſſus ad
regem.
c Et ſtabis ī occurſū ei⁹. conſtanter
et intrepide.
d Super ripam fluminis. quia pe/
na infligenda erat per flumen.
e In h̄ ſcies q̄ ſim dn̄s. p̄ expientiā
pene inflicte a me. f Ecce p̄cutiā
⁊c̄. nō dixit p̄cutiā manu mea. qꝛ illa
p̄cuſſio facta fuit p̄ manū aaron ſicut
pꝫ. ī. cū d̄r: Dic ad aarō tolle virgaꝫ
tuā. Cā aūt q̄re factū ē illō p̄ manum
aaron: ſupꝛa dicta eſt: qꝛ non poterat
ſic h̄ri ſuſpect⁹ de arte magica ab egy
ptijs ſic̄ moyſes. Aliā cām aſſignant
iudei dicētes q̄ qꝛ moyſes fuit ſalua/
tus ⁊ extractus de flumine: iō nō de/
buit manu ꝓpꝛia p̄cutere flumē ꝯuer
tendo in ſanguinē. g Percuſſit
aquā fluminis coꝛā pharaone ⁊ ſuis
eius. vt viderent q̄ pena eſſet a dō in
flicta eo mō q̄ fuerat predicta.
h Que verſa ē in ſanguinem. et ſic
pena coꝛreſpondet culpe qua pueros
extinxerant in flumine. aīa. n. oīs car
nis in ſanguine eſt vt d̄r Leui. xvij.
i Et piſces q̄ erant in flumine moꝛ/
tui ſunt. quia non poſſunt viuere in
ſanguine.
k Cōputruitq̄ꝫ fluui⁹. fetoꝛ. n. into/
lerabilis exalabat inde ꝓpꝫ moꝛtem
piſciū. l Fecerūtq̄ꝫ ſilr malefici. Sꝫ
q̄ritꝛ vn̄ habuerūt aquā ꝯuertendam
ī ſanguinē. dicūt hebꝛei q̄ nō oēs aq̄
egypti fuerūt conuerſe in ſanguinem
ſꝫ ſola aq̄ flumīs et que inde mana/
bat ad riuos ⁊ paludes: et q̄ īde hau
ſta fuerat in vaſis: p̄ter hāc aūt erāt
alique aque fontiū ī egypto que non
erāt ꝯuerſe in ſanguinem: ⁊ inde fuit
appoꝛtata: ſꝫ h̄ videtꝛ ꝯ̄triari textui p̄/
cedenti: vbi d̄r: Extēde manū tuā ſup̄
aq̄s egypti ⁊c̄. Ex q̄ videtꝛ q̄ oīs aq̄
egypti ꝯuerſa fuit in ſanguinē. Item
infra d̄r: Foderūt egyptij p̄ circuituꝫ
fluminis aquam vt biberent: non in/
ueniebant tamen niſi ſanguinem: vt
dicit Joſephus. Si autem habuiſſent
fontes aquas potabiles: non eſt veri
ſimile q̄ fodiſſent iuxta fluuiuꝫ ī ſan/
guinem conuerſum. Doctoꝛes autē
noſtri communiter dicūt q̄ fuerit ap/
poꝛtata de terra Jeſſen: vbi habita/
bant filij iſrael: et q̄ predicta plaga
non fuit ibi: ſed hoc eſt contra hoc qō
dicit hic Joſephus q̄ ille fluuius ita
ibi conuerſus fuit in ſanguinem ſicut
et alibi: et hoc videtur verum: quia
aliter egyptij qui cum hebꝛeis mane
bunt in terra Jeſſen non fuiſſent af/
flicti illa plaga. Quod autem egy/
ptij manerent cum hebꝛeis videtur
ex hoc quod dicitur infra. xij. ca. Qꝛ
acceperunt vaſa aurea et argentea
mutuo a vicinis. erat tamen aqua po
tabilis filijs iſrael: quia ſtatim cum
hauriebant reuertebatur ad natu/
ram pꝛopꝛiam. et ideo melius vide/
tur dicendum q̄ miniſterio demonuꝫ
fuit appoꝛtata ipſis magis de terra
que eſt extra terraꝫ egypti quod poſ
ſunt facere mira celeritate.
Impleti

a Foderūt aūt ⁊c. Quia gētilitas cōfuſa de meditatione ſecularis pħie cum videt nihil vitale nec ſalubꝛe eſſe in illa: ſtudet inueſtigando circūquaqꝫ querens hauſtū ſapie: nec inuenit: donec perueniat ad eū qui ait: Qui ſitit vēiat ad me: et bibat. Ranis

Job. 7. ſ

coꝛ etiam hac vice. Foderunt autem omnes egyptij per circūitum flumis aquā vt biberēt. Nō eī poterāt bibere de aq̄ flumis. Impleti qꝫ ſunt ſeptē dies poſtq̄ꝫ percuſſit dñs fluuiū.

a Impletiqꝫ ſunt ſeptem dies poſtq̄ꝫ ꝑcuſſit ⁊c. quib⁹ durauit plaga illa ante quā fluuius ad naturam pꝛopꝛiam reuerteretur.

Moraliter. Ecce conſtitui te deum pharaonis ⁊c. Sequit̄. j. Ca. VII g† Tuliꝗꝫ aaron virgā ſuā ⁊c. Per virgā doctrina ſignificat̄: eo ꝙ antiq̄t⁹ in ſignū doctrine a doctoꝛib⁹ poꝛtabat̄. h† Que verſa eſt in colubꝛū. ſ. verum ſm Aug̃. ⁊ iō ꝑ hanc virgam ſignificat̄ doctrina ſacra q̄ merā cōtinet veritatē. Per virgas aūt magoꝝ que verſe ſunt in dracones nō veros ſed apparentes tm̄: ſignificant̄ doctrine falſe et ſupſtitioſe. c† Et deuorauit virga aaron virgas eoꝝ. ꝑ qđ ſignificat̄ ꝙ doctrina ſacra cōdēnat doctrinas falſas et ſupſtitioſas: et q̄cq̄d ī doctrinis alijs ſibi contrariū reꝑitur. f† Percuſſit aquā fluminis que verſa eſt in ſanguinē. ꝑ hanc aquā ſignificat̄ ſapientia ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ que totaliter verſa fuit ad xp̄i ſanguinem effundendum. † Et non poterant egyptij bibere ⁊c. Per egyptios aūt q̄ tenebꝛoſi interꝑ̄tant̄ demones ſignificātur: q̄ fuerunt afflicti ex effuſione ſanguinis xp̄i eo ꝙ per hoc ſancti patres de inferno fuerunt liberati. ſilr iudei ī ſua malicia obtenebꝛati ꝓpter dictā effuſionem fuerunt grauiter afflicti. nam in vindictā moꝛtis xp̄i fuerūt ꝑ romanos ꝑtim occiſi. ⁊ partim captiuati. Moꝛaliter ꝑ aquā in ſanguinē verſam intelligi pōt ſapientia malignantium que Jaco. iij. đr terrena animalis et diabolica. et iſta tota cōuertit̄ ad innocentū ſanguinē extrahendū ꝑ malicias et fraudes exquiſitas.

In ca. vij. vbi đr ī poſtilla. Dices ad aaron

Additio. j.

Rō quā aſſignat poſtillatoꝛ ad h ꝙ ī h ſig. ſ. v̄ge verſe ī colubꝝ aarō ꝓiecit virgā ⁊ nō moyſes nō videt̄ ſufficiens: tū qꝛ lꝫ de moyſe ꝓbabilius ſuſpicaret̄ ꝙ eſſet artib⁹ magicis ībut⁹ q̄ꝫ de aarō: nihilomin⁹ poterāt ſuſpicari ꝙ moyſes īſtruxiſſet ip̄m aaron de ip̄a eiectione ꝑ artē magicā q̄ꝫ ſic diceret̄ nouiſſe: tū qꝛ ī alijs plagis legit̄ ꝙ moyſes extēdit virgā ⁊ nō aarō: vt pꝫ ī ſeptīa plaga. ſ. de grādine. ī. ix. ca. qđ nō debuiſſet facere moyſes ſꝫ aaron ſi p̄dicta rō poſtillatoꝛis valeret. Sꝫ circa h videt̄ quedā p̄dictoꝝ ſeries attēdēda. Pro q̄ ſciēdū ꝙ tāta humilitas erat moyſi ꝙ nō poterat ſentire ꝙ ip̄e eēt idone⁹ nūci⁹ ad iſtā liberationē: vñ de h nūq̄ꝫ ꝯbuit aſſenſū aſſignās defectū ſue eloquētie donec de⁹ aſſignauit ſibi aarō frēm ſuū ī ſociū: ſicut aaron loq̄ret̄ ꝓ plo nō aūt moyſes: vt pꝫ. ś. iiij. ca. ꝯñr tñ de⁹ mādauit ip̄i moyſi ꝙ loq̄ret̄ filijs iſrl̄ certificādo eos de redemptione ſua: qđ nō fecit ſine int̄poſitione ip̄i⁹ aaron: cui⁹ moyſi dictis nō crediderūt ex anguſtia ſp̄ūs. vt. ś. vj. ca. Cōſequentē aūt ī eodē de⁹ mādauit moyſi ꝙ loq̄ret̄ pharaoni de hac materia q̄ rñdit moꝛe ſolito ſe excuſando. Ecce filij iſrael nō audierunt me: et quō audiet me pharao ⁊c. arguēs a foꝛtioꝛi: ⁊ tūc de⁹ cōmiſit illā liberationē moyſi ⁊ aarō ſil' vt patebit ibidē. Circa qđ ītroduxit genealogiā vtriuſqꝫ. q. d. ꝙ aarō eēt eq̄lis ip̄i moyſi ī h officio explēdo ⁊ h vt moyſes ñ excuſaret ſe: ſꝫ mag' aiaret̄ ad acceptādū: vñ genealogia expleta ſtatim ſubdit: Iſte ē aarō et moyſes q̄b⁹ de⁹ p̄cepit vt educerent filios iſrael de t̄ra egypti ⁊c. ⁊ qꝛ ꝯñr ī fine iſti⁹ ſeptimi dñs ad moyſen ſingulariter loq̄ns ait: Loq̄re ad pharaonē regē egypti oīa q̄ loq̄r tibi: nō faciēdo mentionē de aaron: ſtatim moyſes allegat defectū ſuū ſic̄ ſupꝛa. vñ dic̄ moyſes corā dño: En īcircūciſus labijs ſum: quō audiet me pharao? q. d. quō mitt' me ſine ſocio p̄dicto cū ſim inabilis ad qđ de⁹ q̄ hūilia reſpicit ⁊ hūilib⁹ dat grām cōtinue declarauit ꝙ illa hūilitas moyſi merebat̄ exaltari. vñ ſequit̄ in p̄n. vij. ca. Ecce ꝯſtitui te deū pharaonis et aarō frat̄ tu⁹ erit ꝓpħa tu⁹. q. d. nō p̄termitto aaron eo ꝙ nollē eū mittere tecū: ſꝫ volo ꝙ ī altioꝛi gradu ſis. vñ ſic ꝓpħe ānunciāt v̄ba dei hoīb⁹ q̄ deū nō p̄nt vel nō merentur audire: vt ī glo. ſic̄ cōſtitui te deū pharaonis. ſ. ꝙ pharao cōit nō audiat v̄ba tua ſꝫ ip̄i⁹ aarō int̄pret' ſeu ꝓpħe tui: vñ ſeq̄t̄: Tu loq̄re oīa q̄ mādo tibi: ille. ſ. aarō loq̄t̄ ad pharaonē ⁊ eadē rōne. ī. eo. ca. dic̄: Cū dixerit vob̄ pharao oñdite nobis ſig̃ dices ad aarō: Tolle v̄gā tuā ⁊c. h ē dicere: tu mādabis aaron nō ſolū v̄ba q̄ dictur⁹ ſū ſꝫ ſigna q̄ etiā ſūt fiēda fient per eum ſic̄ ꝑ ꝓpħam fiūt miracula a deo oꝛdinata. Et nota ꝙ ex p̄dicto ꝓceſſu inter deū et moyſen habent̄ duo. p̄mū magna hūilitas ip̄i⁹ moyſi q̄ maxīe ꝑtinet ad illum q̄ đr eē rectoꝛ ppl̄i

iuxta illud

ſuꝛ illos Matth. xx. Quicūqꝫ voluerit int̄ vos maioꝛ fieri ſit vr̄ miſter. Scđm v̄o ē ꝓuidētia diuīa q̄ cōit̄ exaltat hūiles.

In eo. ca. vij. vbi dicitur in poſtilla: Ad maioꝛem intellectum p̄dictoꝛum querit̄ vtrū virtute demonꝛum.

Additio. ij.

Nullus illoꝝ modoꝝ q̄s poſtillatoꝛ aſſignat ꝯſonat lr̄e: nā ſi magi pharaonis ſerpētes aliūde v̄tute demonū appoꝛtauerūt: vel ibidē generatos nō ex v̄gis: ſꝫ ex alijs reb⁹ ſuppoſuert̄ tūc virge eoꝝ nō fuerūt verſe in dracones qđ tñ lr̄a ꝓteſtat̄ dicēs. Pꝛoiecerūtqꝫ ſinguli virgas ſuas q̄ verſe ſunt ī dracones. Silr ſi illi ſerpētes erāt tm̄ ſm apparentiā et nō ſm rem non eſt veꝝ ꝙ virge fuerūt v̄ſe in ſerpentes. vñ meli⁹ videt̄ dicēdū ꝙ demones deo ꝑmittēte ſubito talia ſeminalia reꝝ adhibuerunt ꝑ q̄ virge ſine multis trāſmutationib⁹ ⁊ ſine tp̄is moꝛa ꝑceptibili verterent̄ ī dracones ⁊ h virtute naturali taliū ſeminaliū reꝝ a quib⁹ talis ꝯuerſio ſic̄ ab agēte ꝓpꝛio creat̄: a demone tñ applicatiue et miſterialit̄ tm̄. et ſic ē veꝝ qđ lr̄a ſonat. ſ. ꝙ ꝓiecte virge ſinguloꝝ. ſ. magoꝝ verſe ſūt ī dracones. Si aūt dicat̄ ꝙ nō reꝑit̄ ī creatur' aliq̄ virt⁹ natural' q̄ virgā cōuertat ī ſꝑētē ſine mult' trāſmutationib⁹ int̄ medijs q̄ req̄rūt magnā moꝛā tp̄is. Ad h dicēdū ſm ſctm̄ Tho. in. j. ꝑte. q. cx. arti. vl. ī rñſione ad. ij. ar. ꝙ nō oīs v̄t⁹ nature create ē nob̄ nota: et iō cū aliq̄d fit p̄ter oꝛdinē nature create nob̄ note ſic̄ ī h loco mō p̄dc̄o. miraculū poſſꝫ dici ñ ſiplr cū nō ſit ꝯ oꝛdinē toti⁹ nature create nob̄ note: ſꝫ q̄ ad nos. quī hmōi v̄tutes ī elemēt' mūdi latētes ignam⁹: et h videt̄ ſentire Aug⁹. q̄ ī h loco ī glo. ſic dic̄ ꝙ demones dū ꝑ īcātatiōes eoꝝ malefici aliq̄d efficere conāt̄ diſcurrūt ꝑ mundū ⁊ ſbito eoꝝ ſemīa de q̄b⁹ h agit̄ afferūt: ſicqꝫ ex illis ꝑmittēte dō nouas reꝝ ſp̄ēs ꝓducūt. hec ille. Si aūt ꝯ p̄dicta dicat̄ ꝙ ex h tolleret̄ efficatia miraculoꝝ ad v̄itatē fidei ꝯfirmādā: qđ ē ꝯ Mar. vl. Dño coopāte et ſmonē ꝯfirmāte ſeq̄ntib⁹ ſignis nā illa q̄ ꝑ demōes fiūt p̄ter naturā nob̄ notā ſic ſūt miracl'a q̄ ad nos ſic̄ illa q̄ fiūt v̄tute diuīa. Ad h dicēdū ſꝫ aug'. ī li. lxxxiij. q. ꝙ cū t'lia faciūt magi q̄lia ſcti: diuſo tñ fine ⁊ diuſo iure fiūt. iſti. n. faciūt q̄rētes gloꝛiā ſuā: illi v̄o q̄rētes glīam dei. Silr iſti faciūt ꝑ q̄dā ꝑuata ꝯmertia: illi aūt publica adminiſtratiōe ⁊ iuſſu dei cui cūcta creatura ſubiecta ē. ⁊ đ hac materia vide ī p̄ma ꝑ. q. cxiiij.

In eo. ca. vij. vbi dicitur in poſtilla: Dic ad aaron.

Additio. iij.

Hec ratio quā aſſignat poſtillatoꝛ ad hoc ꝙ h ꝑcuſſio fuit facta ꝑ manum aaron et non ꝑ manū moyſi fuit īpꝛobata ſupꝛa in additione. j. hui⁹ ca. vbi fuit alia ratio q̄ verioꝛ videt̄ aſſignata vide ibi. Alia v̄o rō q̄ aſſig̃t a iudeis. ſ. eo ꝙ moyſes fuit ſaluat⁹ de flumīe nulla ē: nā t̄tia plaga fuit etiā facta ꝑ aaron et nō ꝑ manū moyſi lꝫ illa plaga nō ꝑtinebat ad fluuium vt patet de ſe.

Replica

coꝛrectoꝛij contra Burgeñ. volētem apparentiā eſſe veram. In ca. vij. poſtillatoꝛ reddit rōnē q̄re p̄ma ſigna facta ſūt ꝑ aarō et non ꝑ moyſen: qꝛ videlicet moyſes potuit hr̄i ſuſpectus de magica arte nō aaron. Burgeñ. oppōit p̄mo ꝙ aarō ſili mō potuit hr̄i ſuſpect⁹ q̄ſi eā a moyſe didicerit. ſcđo qꝛ moyſes vltima ſigna fecit non aaron qđ nō debuerit ſi ſuſpectus haberet̄: et ſic rō poſtillatoꝛis valeret. Reſpōdeo h ad pꝛimū ꝙ moyſes ⁊ aaron nō fuerunt diu ſimul ꝯuerſati: cōſtitit. n. egyptijs aaron ſꝑ ī egypto educatū: moyſen aūt foꝛis docere aut artē magicam vel addiſcere requirit tp̄s: iō ꝓbabiliter aaron non potuit eſſe ſuſpect⁹ ꝙ a moyſe didiciſſet cum quo nō fuit diu cōuerſatus vt patet in littera. Ad ſecundum dico ꝙ poſt ſex plagas poterant egyptij pꝛobabiliter intelligere artē magicā nō infueniſſe: qꝛ in tertia plaga etiā digitū dei recogñuert malefici pharaonis: vt đr. ī. viij. ca. Ex tūc ḡ potuit moyſes ſine ſuſpitione vti eadē v̄ga et aarō indifferent̄. ratio autem Burgeñ. quam adducit nō eſt ad laudem moyſi: ſed potius ad vituperium. dicit nāqꝫ ꝙ moyſes ex puſillanimitate p̄mo per ſe non fecerit ſigna ſed per medium aaron: qꝛ dic̄ cū aſſueſceret ſtare coꝛam pharaone: quaſi pri⁹ timuiſſet qđ non ſonat in virtutem moyſi habētis dñm ꝓ auctoꝛe ſub cuius

nutu

nutu nemo ꝟtuoſe timet hoiem quẽcũq;. ¶ In eodem ca. vbi poſtillator diſputat de cõuerſione ꝟgaꝝ in ſerpentes videtur inclinari ad h̃ ꝙ ꝯuerſio ꝟge magoꝝ fuit ſolũ apparẽs nõ exiſtẽs. Burgẽ. ꝯdicit ſʒ rõnib⁹ poſtillatoris ñ ſatiſfacit. ⁊ ratio quã ipe Burgẽ. adducit nõ valet. arguit. n. ſic: ſi virge magorũ ſolũ ſm appentiã ꝟſe ſũt in ſerpẽtes: igiẗ nõ ẽ veꝝ qꝺ̃ ꝺ̃r ĩ lr̃a: Cõuerſe ſunt ꝟge ĩ dracones. Rñdeo ꝙ veꝝ ẽ qꝺ̃ ꝺ̃r ĩ lr̃a iõ ſtaut bñ ſil̃ veꝝ ẽ ꝟgas ꝟſas ĩ ſpẽtes: ſʒ ñ vere ſʒ appenter hunc modũ dicẽdi videẗ iuuare text⁹ dicẽs: Fecerũt aũt malefici ꝑ ĩcãtationes egyptiacas ⁊ arcana qdã ſilr̃: ſʒ nõ ꝺ̃r ſile vt inuaẗ mod⁹ ſiĺitudinis ĩ appentia: ſʒ ñ ſiĺitudo ĩ exiſtentia nõ enĩ ſꝑ lr̃a eſt falſa q̃ narrat apparentiã nõ exiſtentiã Lu. xxiiij. dicitur quõ dñs Ieſus nõ ꝑegrin⁹ exiſtens: ꝑegrinus apparuit exiſtẽs in ſpecie propria apparuit in aliena. nec tñ ſuffuit falſum propter myſterium. ſicut nec in fictione quando fingebat ſe lõgi⁹ ire: cũ Bur. etiã ſentiendo magnã ꝑtem ſcripture falſificaremus que eſt de apparitionibus angelicis et diuinis. deus enĩ ignis corporalis non exiſtens et columba: apparuit in igne et columba: ⁊ ſic de alijs. Quid igitur mirum ſi dei permiſſione hec mutatio virgarum in ſerpẽtes appuit: q̃ tñ ſm rem mutatio nõ fuit propter rõnes poſtillatoris et alioꝝ doctoꝝ a Burgeñ. nõ ſolutas.

Glo. ordi.

A a Ranis. Stra. C. VIII
Tria ſũt genera ranaꝝ. Unũ fluuiale ⁊ vocale. Alterum minimũ quod calamitũ ꝺ̃r: de q̃ fertur ꝙ ſi i os latrãtis canis ꝓijcitur ſtatim obmuteſcit. Tertiũ maximũ qꝺ̃ rubetũ ꝺ̃r: peſſimũ et venenoſum: qꝺ̃ vulgo craſſantiũ ꝺ̃r: Orige. Rane ſignificant carmina poetaꝝ q̃ inani et inflata modulatione velut ranaꝝ ſonis ⁊ cantib⁹ mũdo deceptionis fabulas intulerunt. ad nihil enĩ aĩal illud vtile ẽ: niſi ꝙ ſonũ vocis improbis et ĩportunis clamorib⁹ reddit. Rab. Scꝺ̃ʒ ꝓceptũ
Exo.20.b Nõ accipies nomen dei
B tui inuanũ. Nomen dei veritas eſt ipe enim ait:
Ioh.14.a Ego ſum veritas. Qui loquitur veritatem de deo loquitur. qui enim loquitur mendacium de
✝37. diſ. c. legim⁹. §. hinc etiaʒ. ſuo loquitur. Ueritatem enim loqui eſt rationabiliter loqui: vanitatem loqui ſtrepere eſt. Secũdum ergo preceptuʒ eſt de dilectione veritatis: cui cõtraria eſt dilectio iniquitatis. Loquiẗ veritas: perſtrepit vãitas. Huic contraria eſt ſecũda plaga ranarum abũdantia quarum loquacitas vanitateʒ ſignificat. Amatores veritatis nõ accipiunt nomen dei in uanum: quia a veritate in vanitatem non recedunt. Qui autem veritati contradicunt: et vanitate decepti decipiũt:
C rane ſunt: tedium inferẽtes auribus: non cibum mentibus. Audi homines rationabiliter loquẽ
Pſ.18. tes. Non ſunt loquele neq; ſer. q. non au. vo.
Ibidẽ.11. eoruʒ. Audi ranas. Uana locuti ſunt vnuſq̃ſq; ad ꝓrim ſuũ. b Fecerũt aũt ⁊c. Aug⁹. Queriẗ vñ ſi iã vbiq; factũ erat. Sʒ ſilis q̃ſtio ẽ: vñ aquã ĩ ſanguinẽ verterit: ſi iaʒ tota aq̃ egypti ĩ ſanguinẽ ꝟſa fuerat. Sʒ ĩtelligendũ ẽ regionẽ vbi filij iſrl̃ hĩtabãt talib⁹ plagĩ non fuiſſe ꝑcuſſã ⁊ inde potuerẽt ĩcãtatores haurire aquã quã ĩ ſãguinẽ ꝟterẽt: vł ranaſ educẽ ad oſtẽtatiõʒ magice potentie q̃ꝗ̃ potuerẽt etiã poſtq̃ illa ꝯpleta ſũt facere: ſed ſcriptura narrando coniunxit qꝺ̃

poſtea

Dixit q̃ʒ dñs ad ¶ Ca. VIII moyſẽ. Ingredere ad pharaonẽ: ⁊ dices ad euʒ: Hec dicit dñs: Dimitte ꝑplm meũ vt ſacrificet mihi. Sin aũt nolueris

§ Elegans locutio: vt ipe rane plage itelligant.

dimittere: ecce ego ꝑcutiam oẽs
a terminos tuos ranis: et ebulliet fluuius ranas: que aſcendẽt ⁊ ingredientur domum tuam ⁊ cubiculũ lectuli tui: ⁊ ſuꝑ ſtratũ tuuʒ: et in domos ſeruoꝝ tuoruʒ: et in populũ tuum: ⁊ in furnos tuos: ⁊ in reliquias ciborum tuorum: et ad te ⁊ ad populũ tuum et ad oẽs ſeruos tuos intrabũt rane. Dixitq; dñs ad moyſen: Dic ad aarõ: Extẽde manũ tuã ſuper fluuios ⁊ ſuper riuos ac paludes: ⁊ educ ranas ſuper terram egypti. ✝Extẽdit aaron manũ ſuper aq̃s

§ carmina poetarum.

egypti: ⁊ aſcenderẽt rane: operue
b runtq; terram egypti. Fecerunt aũt et malefici ꝑ incantationes ſuas ſimiliter: eduxerũtq; ranas

a § flagellat⁹ reſipiſcit q̃ añ dicebat neſcio dñ.

ſuꝑ terrã egypti. Uocauit auteʒ pharao moyſen et aaron: ⁊ dixit eiſ: Orate dñm vt auferat ranas a me ⁊ a populo meo: ⁊ dimittaʒ populũ vt ſacrificet domino. Di

a § vt noſtra oratiõe non fortuito caſu intelligantur receſſiſſe rane ab egypto.

xitq; moyſes pharaoni: Conſtitue mihi quando deprecer pro te ⁊ pro ſuis tuis et pro populo tuo: vt abigantur rane a te: ⁊ a domo tua et a ſuis tuis ⁊ a pplo

a § in fluxu. ſ. ceno mundi.

tuo: ⁊ tm̃ in flumine remaneant.

Nico. de lyra

Dixit q̃ʒ dñs. Hic deſcribiẗ ¶ Ca. VIII ſcꝺ̃a plaga: cuius ꝓmittiẗ cõminatio. ſecundo ſubdiẗ iflictio. ibi: Dixitq; dñs. ⁊ tꝰ eiuſdẽ remotio. ibi: Uocauitq; pharao. Circa ꝓmũ ꝺ̃r: b Ecce ego ꝑcutiam omnes terminos tuos ranis. diuerſi generis: inter q̃s aliq̃ fuerunt venenoſe. c Et ebulliet fluuius ranas: id eſt in magna abundantia emittet: quod ſignat nomen ebulitionis. Ex quo patet ꝙ iſta plaga fuit facta in elemento aque: ſicut et prima: ⁊ corrñdet culpe pueroꝝ ibidẽ ſubmerſoꝝ: q: hoc mõ interficiebantur vt cuʒ minori tumultu et ſtrepitu extinguerentur. vt dictum eſt ſupra ca. j. ꝓpter quod iuſto dei iudicio inde exiuerunt rane in maxima multitudine egyptios infeſtantes ſua importunitate: loca omnia egyptioꝝ ſubintrantes ⁊ eos cruciando inquietantes. d Super ſtratum tuum ⁊ in domos ſeruorũ tuoꝝ ⁊ in populũ tuũ ⁊c. In hac percuſſione primo nominatur rex qui plus peccauit ⁊ poſt populus ſubditus qui ſibi conſenſit.
e Et ad te et ad populũ tuũ ⁊ ad omnes ſeruos tuos intrabunt rane. Dicunt hebrei ꝙ nõ ſolũ intrabant rane loca egyptioꝝ ſed etiã corpora eoruʒ vt per os qñ dormiebant ore aperto ⁊ ꝑ alios meatus per quos poterant introire. f Dixitq; dominus ad moyſen. Hic deſcribitur huius plage inflictio. cũ ꝺ̃r: g Dic ad aaron. extende manum tuã ſuper fluuios et ſuper riuos ⁊ paludes et educ ranas ſuper terram egypti. Iſta plaga ſicut ⁊ precedens facta fuit per manum aaron ⁊ nõ ꝑ manuʒ moyſi. ex eiſdem cauſis quibus dictuʒ eſt de ꝓma. h Uocauit autem pharao moyſen et aaron: ⁊ dixit eis: Orate dñm vt auferat ranas a me et a populo meo ⁊c. Hic deſcribitur predicte plage remotio: rege ſimulante petitioni moyſi et aaron ſe acq̃eſcere: cum dicitur: Uocauit autem pharao moyſen et aaron ⁊c. Sed queritur quare non vocauit eos ad amotionem prime plage. Dicendum ꝙ hoc fuit quia magis fuit afflictus de ſecunda: quia ipſe ⁊ alij potentes habebant vinum et alios liquores quos poterant bibere ſeptem diebus quibus durauit illa plaga: ſed ab importunitate et feditate ranarũ non poterat ſe defendere. Item iſta ſecunda plaga plus durauit q̃ꝫ prima: et ideo coact⁹ fuit vocare moyſen et aaron qui prius nõ permittebantur ingredi ⁊ rogare eos: quod fuit magna pena ſibi cum eſſet ſuperbiſſimus. i Dixitq; moyſes pharaoni: Conſtitue mihi quando deprecer pro te: et pro ſeruis tuis: et pro populo tuo: vt abigantur rane a te ⁊ a domo tua: et a ſeruis tuis: ⁊ a populo tuo ⁊c. videtur ꝙ moyſes hic tentauerit dominum ponendo tempus determinatum ſm ꝙ dicitur Iudith. viij. Qui eſtis vos qui tẽtatis dominum. Et poſuiſtis tempus miſerationis domini ⁊c. Item promiſit quod nõ erat in poteſtate ſua quod videtur fatuum et preſumptuoſum. Dicẽdũ ꝙ non fuit ibi tentatio domini: quia moyſes a principio per reuelationem dei fuit certificatus ꝙ talia fierent ad nutum eius. vnde dixit ei: Ego conſtitui te deum pharaonis ſupra. vij. ca. et per hoc patet ꝙ non fuit promiſſio indiſcreta vel preſumptuoſa. Item queritur quare moyſes poſuit hoc in arbitrio Pharaonis dicens: Conſtitue mihi quando deprecer pro te ⁊c. Dicendum ꝙ hoc fuit ad excludendum ſuſpitionem que poſſet haberi contra eum faciendi talia artibus magicis vel virtute alicuius conſtellationis determinate.

Qui reſpondit cras.

ꝗ poſtea fieri potuit. a Vidēs aūt pha. ⁊c. Aug⁹. Hic appet ħ iō tm̄ pharaonē obduratū ꝙ incātatores ſiſia fecert: ſed etiā ꝓpter ipſam dei patientiam qua parcebat que ſm corda hoīm quibuſdā vtilis eſt ad penitendum: quibuſdā inutilis ad reſiſtendū deo et in malo pſeuerandum: nō tamen ꝑ ſeipſam inutilis eſt ſed ſm cor

Roṁ.2.a malū. ſm illud: Ignoras q2 patiētia dei ad penitentiā te adducit. Scd̄m aūt duriciā cordis tui et cor impenitens theſauriças

2.Cor.2.d tibi irā ⁊c. Nā cū alibi apl's diceret. Xp̄i bonus odor ſumus in oī loco: adiunxit ī his qui ſalui fiunt et in his qui pereunt. Nō dixit xp̄i bonū odorē ſe eſſe his qui ſalui fiunt malū aūt his qui pereunt: ſed tm̄ bonū odorem ſe dixit. Illi vero tales ſunt qui bono odore pereunt ſm cordis ſui qualitatē que mutanda eſt bona voluntate in dei grā: vt incipiant ei ꝓdeſſe iudicia dei: que malis cordibus nocent vñ ille mutato corde in melius cātabat.

Ps.115. Viuet anima mea ⁊ lau. te. ⁊ iu. t. ad. m. nō dixit munera vel p̄mia ſ3 iudicia tua.

b Extende virgā tuā ⁊c. Moyſes v̄ga caſtigans egyptū legē ſignificat q̄ mundū decē plagis mandatoꝝ corripit. Virga quoq3 ꝑ quā egyptus corripit et pharao ſupatur: crux xp̄i eſt: ꝑ quā mūdus vincit: ⁊ diabolus ſupatur vl' triūphat. Virga ꝓiecta fit ſerpens: qui ſapiam ſi-

Mat.10.b gnificat. ſm illud. Eſtote prudentes ſicut ſerpētes ⁊c. Virga ſerpentes magoꝝ deuorauit: ⁊ crux xp̄i cuius predicatio videtur ſtulticia oēm ſapiam mundi ſuperat. Vñ de me em̄ ille ſcripſit. Virga in terrā ꝓiecta verſa eſt in ſerpentē: q2 cū myſteriū crucis ad fidem hominū venit: ſapiētiam mundi ſtultam fecit.

c Et ſint cyniphes ⁊c. Orige. Hoc animal pennis ſuſpenditur per aera volitās ſed ita ſubtile ⁊ minutum vt oculi viſum niſi acute cernentis effugiat. Corpus tm̄ cū inſederit acerbiſſimo terebrat ſtimulo vt quem volantem videre quis non valet ſentiat ſtimulantem. Hoc ḡ anīal arti dyalectice ꝯpat: que minutis ⁊ ſubtilib⁹ v̄boꝝ ſtimulis animas terebrat: ⁊ tanta calliditate circūuenit: vt deceptus necvideat nec intelligat vnde decipiatur.

‡20.b. Raba. Tertiū p̄ceptū. Memento diē ſabbati ſanctificare. Quo inſinuatur vacatio et tranquillitas mentis quam bōa conſcia facit. Ibi ſanctificatio: quia ibi ſpūs dei. Vnde ſuper quē requieſcet ſpiritus meus niſi ſu. hu. ⁊ quie. ⁊c. Inquieti ḡ a ſpūſctō reſiliunt: ꝓuocatores rixarum amatores calūniaꝝ: nec admittunt quietem ſabbati ſpūalis. Eſto ḡ māſuet⁹ nō ſit tumultus in corde tuo volitātibus per corruptionē fantaſmatibus et pūgē-

Ps.45. tibus ⁊c. Audi deum dicentem: Vacate et videre quoniam. e. ſ. d. Tu per inquietudinem vacare non vis: et cecatus exigis videre quod non potes. Attende. n. contrariam plagam: cyniphes nati ſunt in terra egypti de limo: muſce. ſ. minutiſſime inquietiſſime inordinate volantes: ī oculos ruentes: et negantes hominibus requiem: dum abiguntur redeūt ſic fantaſmata inquietorū. Preceptum tene plagam caue.

d Erantq3 cyniphes. Sanguis eſt doctrina pħorum. Rane figmenta poetarum. Cyniphes ſophiſmata dyalecticoꝝ. que omnia mundum deceperūt.

e Digitus dei ⁊c. Iſid. In tertio ſigno magi deficiunt dicentes digitus dei eſt. qui typū hereticoꝝ ⁊ aīoſitatē habuerunt. Vnde ſicut iānes ⁊ mābres reſtiterūt moyſi: ita ⁊ hi reſiſtunt v̄itati: homines mente corrupti: reprobi circa fidem ⁊c. Hi autem qui per mentis corruptionem inquieti fuerunt: in tertio ſigno defecerunt fatentes ſibi aduerſum ſpiritumſanctum qui erat in moyſe. Tertio enim ponitur loco ſpiritus: qui eſt digitus dei. qui ſicut placatus requiem preſtat mitibus et humilib⁹ corde. ita iratus immites et

Qui rñdit: Cras. At ille: Iuxta a verbū tuū inq̄t faciā: vt ſcias q2 nō ē ſic̄ dñs ds nr̄: ⁊ recedēt ranę a te: ⁊ a domo tua: ⁊ a puer' tuis ⁊ a pp'lo tuo: tm̄ in flumie remanebunt. Egreſſiq3 ſunt moyſes ⁊ b aaron a pharaone: et clamauit moyſes ad dñm pro ſpōſione ra-

pepigerat.

narum quam cōdixerat pharaoni. Fecitq3 domin⁹ iuxta verbu3

delera poetarum figmenta.

moyſi: ⁊ mortuę ſunt ranę de domibus ⁊ de villis ⁊ de agris. Cō c gregauerūtq3 eas i imenſos aggea res: ⁊ cōputruit terra. Videns d e aūt pharao ꝙ data eſſet requies ingrauauit cor ſuū: ⁊ nō audiuit eos: ſicut preceperat dñs. Dixitq3 f dominus ad moyſen: loquere ad b aaron: Extende virgam tuam et g c percute puluerē terrę: et ſint cyni h

dyalectice argucie vel heretici qui dyalecticis ſyllogiſmis indoctos decipiunt.

phes in vniuerſa terra ęgypti: feceruntq3 ita. Et extēdit aarō manum virgā tenens: ꝑcuſſitq3 puluerē terrę: ⁊ facti ſunt cyniphes in hominibus ⁊ iumentis. Ois puluis terrę verſus ē ī cyniphes

a facere conati ſunt extendendo. ſ. manus virgas tenentes.

ꝑ totā terrā ęgypti. Fecerūtq3 ſi i militer malefici incātationibus ſuis: vt educerent cyniphes ⁊ nō k d potuerūt. Erantq3 cyniphes tā in hoībus: q̄3 in iumentis. Et di-

operario. Spiritus qui dat diuiſiones gratiarum.

e xerūt malefici ad pharaonē: Di- l

a praua qualitate infectum. nō emēdarum. Quis deficiant magi.

gitus di eſt hic.† Indurūtq3 eſt cor pharaonis: ⁊ nō audiuit eos ſicut p̄ceperat dñs. Dixit quoq3 m

a Qui rñdit cras. Querit̄ quare pharao in craſtinum diſtulit cum maxima neceſſitate vrgeret̄. Dicendū ꝙ credebat ꝙ ſi arte magica eſſent adducte rane. maleficiū illoꝝ ꝑ ſe deficeret: ⁊ iō ħ aliq̄ntulū expiri voluit: nō tm̄ multu3 diſtulit ꝓpter neceſſitatē vrgentē.

b Egreſſiq3 ſūt ⁊c. non em̄ voluerūt ipo p̄ſte orare: q2 in domo ſua erant idola: ⁊ homines dediti idolatrie.

c Cōgregauerūtq3 eas in im. ag. ꝑ ħ videtur ꝙ moyſes nō impleuerat ꝓmiſſum: q2 dixerat: Et tm̄ in flumine remaneant. Dicendū ꝙ non ꝓmiſerat eas reducere ad fluuiū ſed ꝙ vltra de flumine nō exirēt: et ꝙ ille que exierant ampli⁹ ipm̄ nō infeſtarent.

d Et cōputruit terra. ex cadaueribus ranaru3.

e Vidēs aūt pharao ⁊c. ſic faciunt multi qui cū in afflictione poſiti ſunt multa deo ꝓmittunt ſed extra piculum poſiti retractant. D

f Dixitq3 dñs ad moyſen. Hic deſcribit̄ tertia plaga: ⁊ nō p̄mittitur hic cōminatio ſicut in duab⁹ p̄cedentibus: q2 pharao ſic induratus dignus eſt ꝑcuſſione abſq3 p̄cedenti cōminatione: ⁊ iō ſtatim ponitur huius plage inflictio. cū d2:

g Extēde virgā tuā ⁊ percute puluerē terre. fuit. n. illa plaga ꝓducta ex elemento terre: et correſpondet culpe egyptioꝝ qua afflixerūt filios iſrael in operib⁹ terreis. ſ. luti ⁊ lateris.

h Et ſint cyniphes. muſce ſūt ſubtiles et minute ⁊ tm̄ corpus cui inſidēt acerbiſſimo terebrant ſtimulo. vt dicit Orige. Hebrei aūt ⁊ ioſeph⁹ dicunt pediculi: qui in tāta multitudine creuerunt ſup hoīes et beſtias ꝙ nullo medicamine eis poterat ſubueniri.

i Fecerūtq3 ſilr malefici. i. facere cōati ſūt.

k Et nō potuerūt. Cauſa3 hui⁹ aſſignant aliqui hebrei dicentes ꝙ demones quoꝝ v̄tute vtūtur magi nō habent poteſtatē ſuper aliquod corpus quod eſt minus grano hordei. qđ apparet irrationabiliter dictū. qđ. n. habet poteſtatem ſup maius habet poteſtatem ſuper min⁹: ſed nō econuerſo ⁊ iō cā huius eſt: q2 demones nihil p̄nt niſi q̄ntū ꝑmittit volūtas diuina. in hoc aūt a deo fuerūt impediti vt magi qui moyſi reſiſtebant cēnt magis cōfuſi in ħ ꝙ rē minimā facere nō potuerunt. vñ et dixerūt: E

l Digitus dei ē ħ. i. virt⁹ diuina nos impediēs. vñ coacti ſunt recogñſcere diuinā virtutē: et hec expoſitio eſt cōmunis †.i.9.e apud catholicos et hebreos. S3 quia dicti magi non ceſſauerunt propter hoc reſiſtere moyſi ⁊ aſtare pharaoni: vt ħr̄ ſequenti ca. iō poſſet aliter exponi ſine p̄iudicio tm̄: ꝙ nō ꝯfeſſi ſunt virtutem diuinam dicētes: Digitus dei eſt hic: ſ3 v̄tutē alicuius demonis ſupioris impedientis ꝑ artē magicā opationē inferioris: ſic phariſei imponebant xp̄o expulſionē demonum per principem eoꝝ dicētes: In beelçebub p̄ncipe demonioꝝ eijcit demonia Lu. xi. et ſic nō cōfitebant̄ moyſen dei ſeruū ſed magū. ⁊ ſm ꝓceſſum textus videtur ad hoc tendere intētio ipoꝝ et pharaonis ꝙ crederetur moyſes facere ſigna artibus magicis que faciebat.

m Dixit quoq3 dominus. Hic ponitur quarta plaga. cui⁹ p̄mittit̄ cōminatio. ⁊ ſubditur inflictio. ibi: Et venit muſca. Circa primum dicitur moyſi.

ꝗ mites et

Conſurge

Ꝭ mites ⁊ ſuperbos per inquietudinem exagitat: quam muſce grauiſſi/me ſignificauerunt: ſub quibus magi defecerunt dicentes: Digitus dei eſt hic: ne intelligant vnde decipiantur. ¶ Stra. Notandum: quia tertio ſigno victi ſunt magi: q2 oīs pfidia ⁊ mūdana ſapiā vł phi/loſophia fide trinitatis vincit. Cū.n.philoſophiā inuenerint ⁊ de ma/china toti9 mundi diſputauerint: ad ꝯgnitio/nē trinitatis pueníre nequiuerunt: p digitū ſpūſſctūs intelligit: nō q minoꝛ ſit pře ⁊ filio ſed q2 in digito plurime diuiſiones ſunt et per ſpm̄ſctm̄ datur diuiſio gratiaꝝ. ¶ Aug9. Qꝫ dixerūt magi ad pharaonē: Digit9 dei eſt hic. Quia nō potuerūt educere cynipbes ſenſe/runt (cū artiū nepbariaꝝ ſcirent potentiam) nō talibus artib9 tanq̄ potentioꝛ eſſet in eis moyſes ſe fuiſſe fruſtratos: ſed digito dei qui opabať p moyſen: qui eſt ſpūſſanct9. Qꝫ.n. alius euāgeliſta ait: In digito dei: ali9 expo/ſuit dicens: in ſpū dei. Cū ꝫ magi faterentur (in quoꝝ potentia pharao cōfidebat) digitū dei eſſe in moyſe: in quo ſupantur eoꝝ veneſi/cia. induratū eſt tm̄ coꝛ pharaonis. Cur autē in tertia plaga magi defecerunt: ſentire et ex/plicare difficile eſt. Poterant eñ in pmo ſigꝰ deficere: vbi virga verſa eſt in ſerpentē: et in pma plaga vbi aq̄ verſa in ſanguinē: ⁊ i ſcđa de ranis: ſi ħ voluiſſet digitus.i.ſpiritus dei. Quis eñ dixerit digito dei in ħ ſigno potu/iſſe magos ipediri: ⁊ nō in ſupioꝛibus. Certa eſt ꝫ cā: quare huc vſq̄ facere pmiſſi ſunt. Cō/mendať.n.foꝛtaſſe trinitas: ⁊ qđ veꝝ eſt: ſūmi philoſophi gentiū quantū in eoꝝ lr̄is idagať ſine ſpūſctō philoſophati ſunt: q̄uis de patre ⁊ filio nō tacuerūt. a Hec dicit domi. ⁊c. Raba. Quartū pceptū. Honoꝛa patrē tuum ⁊ matrē tuā. Huic ꝯria eſt quarta plaga.ſ.ci/nomia.i.canina muſca: caninū eſt parētes nō agnoſcere. Cū catuli eoꝝ ceci naſcuntur.

b Omne gen9. Iſiđ. Quarto loco egyptus muſcis pcutiť. Muſca aūt inſolens ⁊ inq̄etū aīal eſt in qua inſolentes cure carnalium deſi/derioꝝ figurātur. Egyptus vero muſcis pcu/titur: q2 coꝛda eoꝝ qui ſeculū diligunt: deſide/rioꝝ inquietudinibus feriunť. Lxx. cinomiā id eſt muſcā caninā poſuerunt. Per quam ca/nini moꝛes ſignificanť: in quibus hūane mē/tis voluptas ⁊ libido carnis arguiť. Poteſt etiā foꝛenſis eloquētia hoīm ſignificari p mu/ſcā caninā: q̄ velut canes alterutꝝ ſe lacerāt. ¶ Orige. Cinomia hereticoꝝ ſecta: q̄ ad reli/quas deceptionis iprobitates voluptatē ⁊ li/bidinē ſūmū pdicant bonū. Qm̄ igiť per hec ſingula prius deceptus eſt mūdus: merito ad ueniēs ſermo ⁊ lex dei huiuſcemodi coꝛrepti/onib9 arguit: vt ex qualitate penaꝝ q̄litates ppꝛij cognoſcant erroꝛis. c Faciāq̄ mi/rabilē ⁊c. Aug9. Hoc in pꝛioꝛibus ſignis intel/ligendū eſt factū eē: vt terra ī qua habitabat populus dei: nullis talibus plagis vexareť. Opoꝛtunū aūt fuit: vt ibi hoc apte ponereť. Vñ iam incipiunt ſigna q̄bus magi ſimilia nō conati ſunt facere. Pro certo eſt eñ q2 vbiq̄ fue/rant cynipbes in regno pharaonis: nō aūt fuerant in terra geſſen vel geſſem: Ibi conati ſunt magi ſimilia facere: nec potuerunt quouſq̄ er/go deficerēt: nihil de illius terre ſepatione dictum eſt. Sed ex quo ce/perunt ea fieri: que illi nec auderent conari. d Et venit muſca ⁊c. Aug9. Muſca p multitudine muſcaꝝ poſita. Neſcio.n.quō perloquē/di conſuetudinē imbutis ſenſibus hoīm ſepe plus videtur qđ ſingula/riter: q̄ꝫ qđ pluraliter đꝛ (verbi grā). Eſt illic miles q̄ꝫ ſunt milites illic eſt illic piſcis: plus ſignificat q̄ꝫ ſunt illic piſces.

e Abominationes ⁊c. Peruerſi abominantur bona: egyptij.i.ciues hui9 ſeculi abominātur oues.i.ſimplicitatē bonoꝝ: ſicut eñ boni abo/minanť mala: ita mali bona. Vñ abominanť boni viꝝ impium et impij eos qui in recta ſunt via. ¶ Aug9. Oues egyptij edere dedignantur: ſꝫ qđ abominanť egyptij hoc iſraelite đo offerunt: q2 ſimplicitatē ꝯſcie quā iniuſti velut infima abiectaq̄ deſpiciūt: iuſti in xtutis ſacrificium vertūt: ⁊ excolentes recti puritatē ac manſuetudinē deo īmolant: quaꝫ abominantes repꝛobi fatuitatē putant. ¶ Aug9. In heremuꝫ dicebat moyſes ſe velle ire: vbi egyptij nō viderent abominationes ſuas. Hoc aūt ītelligendū ē myſtice ſignificari: qđ de paſtoꝛibus diximus q̄ erāt

egyptijs

dñs ad moyſen: Conſurge dilu/ a
a ſ Reſiſtite diabolo et fugiet a vobis. ſ foꝛtis immobilis.
culo: ⁊ ſtā coꝛaꝫ pharaone: Egre b c
ſ fluxū ſeculi.ſ.quē amat pharao: vel populos quos facile decipit.
dieť.n.ad aq̄s: ⁊ dices ad eum:
a Hec dicit dñs: Dimitte populū
meū vt ſacrificet mihi. Qꝫ ſi nō
dimiſeris eum: ecce ego immit/ d
tā i te ⁊ i ſuos tuos et in popu/ e f
b lum tuū et in domos tuas: oīe g
genus muſcarū: ⁊ implebuntur
domus egyptioꝝ muſcis diuer
ſi generis: ⁊ vniuerſa terra in q̄
c fuerint: Faciāq̄ mirabilē in die h
ſ pꝛopinquitas interpꝛetatur.
illa terrā geſſen: in qua populus
meus eſt: vt nō ſint ibi muſcę vt
ſcias qm̄ ego dominus ī medio
terrę: ponamq̄ diuiſioneꝫ inter i
populū meū ⁊ īter populū tuuꝫ.
ſ oꝛationibus.
Cras.n.erit ſignū iſtud. Fecitq̄
ſ multitudo muſcarum. ſ impetus ⁊ turba cogitationū q̄ maxime oꝛonib9 occurrunt.
d dñs ita. Et venit muſca grauiſſi k
ma in domos pharaonis et ſer
ſ terrenos.
uoꝝ eius ⁊ in oēm terrā ęgypti:
ſ terreni.
Coꝛruptaq̄ ē ťra ab huiuſcemo l
ſ caninis moꝛibus ipoꝛtunis cogitationibus.
di muſcis. Vocauitq̄ pharao m
moyſē ⁊ aarō: ⁊ ait eis: Ite ſacri n
a ſ egypto.ſ.nolebat eos ire quo dicebant ne lō/ge a ſe recedant.
ficate đo vr̄o i ťra hāc. Et ait mo
a ſ Egyptij.n.oues dedignantur edere.
e yſes: Nō pōt ita fieri: Abōmina o
tiones eni ęgyptioꝝ imolabim9

a Cōſurge diluculo. in quo notať q hō đꝫ eē ſolli/citus de iplēdo dei mādatū. b Et ſta coꝛā pha/raone: ꝯſtanter ⁊ intrepide. c Egredieť.n.ad aq̄s: ⁊ ſic de facili poteris ad eū accedere. Queriť hic q̄re ita freq̄nť pharao egrediebať ad aq̄s hoꝛa matutina? Dicūt aliq̄ q erat cā ſpaciandi. Hebꝛei autē di/cunt q erat cā idolatrādi: q2 nilus fluui9 fecundabat ſua irrigatione terrā egypti. iđo ipm colebat ei reuerentiam exbibendo. Alij aūt dicūt q hoc erat cā idolatrie: ſed aliť ſcꝫ api q2 apis qđ apđ egy/ptios maximū numen repu/tabať aliq̄n ibi appebat in ſpecie tauri de flumine cōſur/gentis. Aliter aūt pōt dici q erat cā purgationis. crede/bat eñ foꝛte q ſic aq̄ purgat feces coꝛpales ita ⁊ mētales vñ ⁊ đ filia pharaonis dictū fuit.ij.c. q deſcēdebat vt la/uareť in flumine: cui9 cā po/tuit eſſe eadē. Ad ħ aūt ē ar/gumentū: q2 ſaraceni qui mō terrā egypti inhabitant tali/bus ablutionibus vtunť ad emūdatōꝫ pcōꝝ: ⁊ foꝛte tenēt hoc ex ritu antiq̄ egyptioꝝ. ſic̄ ⁊ aliq̄ chꝛiſtiani inclinant in oꝛtu ſolis ſe verſus illā p/tem retinētes in ħ modū pa/ganoꝝ q̄ eos in eadē ťra pꝛe/ceſſerūt ſm q dic̄ Leo papa. d Ecce ego mittā in te. pnci/paliter qui rebellas mihi. e Et in ſeruos tuos. q̄ aſſi/ſtunt tibi. f Et in populū tuū. tū q2 tibi aſſentiunt. tum q2 ppť pctm̄ pncipis bñ pu/niť pplš. g Oīe genus muſcaꝝ. quaꝝ alique hēbant aculeos venenoſos. In he/bꝛeo hř: Cōmixtionē: ⁊ dicūt hebꝛei ⁊ Joſeph9 q per iſtaꝫ cōmixtionē nō intelligiť mul/titudo muſcaꝝ: ſed multitu/do animaliū diuerſoꝝ generꝫ q̄ erant terribilia aſpectu et nociua moꝛſu: ita q homies ⁊ aīalia domeſtica interficie/bant. ⁊ ſm hoc iſta plaga fu/it ex elemento terre: q2 talia aīalia de cauernis terre exi/bant. ſm aūt pmā expoſitio/nem fuit ex elemento aeris: ex cui9 coꝛruptione generan/tur muſce diuerſi generis: et reſpōdet iſta plaga ex multitudine diuerſaꝝ muſcaꝝ vel diuerſoꝝ aīaliū culpe egyptioꝝ qua afflixerant hebꝛeos in multis modis ſeruitioꝝ viliū: q2 nō ſolū afflixerunt eos in lateribus faciendis: ſed etiā in īmūdicijs ex villas depoꝛtandis: ⁊ in foſſatis fiēdis circa villas: ne flu/uius inundans ſubintraret ⁊ vt eſſent foꝛtioꝛes cō/tra aduerſarios inuadentes. h Faciamq̄ mira/bilem ⁊c. q2 egyptij habitantes ibi cum hebꝛeis fue/runt afflicti dicta plaga: nō aūt hebꝛei. iđ ſequitur: i Ponāq̄ diuiſionē ⁊c. Dicunt hebꝛei q nō ſolū determinauit ei diē ſꝫ etiā hoꝛā diei: ad oñdendū cer/titudinē xbi dei. k Et venit muſca grauiſſima. Hic poniť plage īflictio eo mō q̄ pꝛedicta eſt. In he/bꝛeo aūt hř: Et venit cōmixtio grauiſſima: ⁊ expont/tur ſic̄ prius ſm hebꝛeos. l Coꝛruptaq̄ eſt terra ⁊c.i.habitātes ī ea. m Vocauitq̄ pharao. Hic poniť dicte plage ablatio ad reg9 petitionē dicētis: n Ite ſacri. ⁊c. ſꝫ moyſes oñdit ħ īpoſſibile eſſe di/cēs: o Abomīatiōes ei egyptioꝝ īmolabim9 đo

nr̄o. hebꝛ

Gen.47.a egyptijs abominabiles:⁊ iō ſeparatam terrā iſraelite receperunt in egypto. ſic enī ſacrificia iſraelitaꝝ abominatiōnes ſunt egyptijs:ſicͭ iniquis vita iuſtorum. ¶ Stra. Egyptij abominant oues: et eas adorant propter iouem hāmonem qui cū capite arietino pingitur. Idem bouem colunt egyptij:ꝗ conſecratus eſt api.ſicut vacca iſidi. Apis enim erat maximū numen egyptiorum qui ſemel in anno certo tempore apparebat ſacerdotibus eorum. Illi ꝯo cum hymnis et laudibus eū proſequentes: quaſi lymphatici prophetabant. ¶ Grego. Egyptus muſcꝭ percutitur. Nihil laborioſius ꝗꝫ terenis deſiderijs eſtuare. Nihil quietius ꝗꝫ in ſeculo nihil appetere. Ideo iſrael cuſtodiam ſabbati accipit in munere:egyptus ꝑcutitur muſcarum multitudine. Qui enim deuꝫ ſequitur:accipit ſabbatum .i. requiem ꝯmentis vt nō fatiget appetitu carnalis deſiderij. Egyptus ꝯo.i.mundus muſcis ꝑcutitur.i.deſideriorum curis inſolen-
Eccs.10.a tibus. Unde muſce morientes perdūt ſuauit. vng .quia cogitatiōes ſuperflue que aſſidue in animo carnalia cogitāte naſcuntur et deficiunt: ſuauitatem qua quiſqꝫ intus per ſpiritum vnctus eſt perdūt: quia integritate eius frui
Mat.9.c non ſinūt. vñ Cū eiecta eſſet turba:intrauit ⁊ tenuit manū eiꝰ et dixit: Puella ſurge et ſurrexit puella. Foras ꝗ turba deijcit: vt puella ſuſcitet: qꝛ prius a ſecretis cordis expellitur multitudo curarū: et ſic anima que intrinſecus iacet mortua:ſurget dñs enim

dño deo noſtro: Quod ſi macta a
uerimus ea que colūt egyptij coram eis lapidibus nos obruent.
†Uiam triū dieꝝ ꝑgemus in ſoli b
tudinē:⁊ ſacrificabimꝰ dño deo nr̃o ſicut precepit nobis. Dixitqꝫ pharao: Ego dimittā vos vt ſacrificetis dño deo vr̃o ī deſerto: verūtamen longius ne abeatis. Rogate pro me. Et ait moyſes:
Egreſſus a te orabo dñm:⁊ rece- c d
det muſca a pharaone et a ſuis ſuis ⁊ a pp̃lo eiꝰ cras: Uerūtñ noli vltra fallere vt nō dimittas populū ſacrificare dño. Egreſſuſqꝫ moyſes a pharaone orauit dñm. Qui fecit iuxta verbū illiꝰ: ⁊ abſtulit muſcas a pharaone ⁊ a ſeruis: et a populo eius. Nō ſuperfuit
a nec vna quidem. Et ingrauatuꝫ eſt cor pharaonis:ita vt ne hac ꝗdem vice dimitteret populum.

ſe per innumeras quiſqꝫ deſideriorū cogitatiōes ſpargit:ad cognitionem ſui nō colligit ſe.nullus em̄ ſapientiā que deus ē plene recipit niſi qui ab oī
ſe carnaliū cogitationū fluctuatiōe retrabit. Unde ſapientiā ſcribe in tempore ocij. ⁊ qui minorat actu percipit eam. Et rurſum. Uacate et videte qm̄ ego ſuꝫ deꝰ. a Et ingrauatuꝫ ē ⁊c. † 3.5.f. Eccli.38.e Ps.45 G
Aug. Cum ablata eſſet locuſta dictū eſt de pharaone. Alia littera: Ingrauauit pharao cor ſuū etiā in hoc tpe: ⁊ noluit dimittere populū. Certe nūc nō dictū eſt:ingrauatū ē cor pharaonis:ſed ingrauauit pharao cor ſuum. Sicut vtiqꝫ in oībus plagis a voluntate hominis ē origo vitiorū. Mouentur ergo cauſis corda hominū:alia ſic alia vero ſic.etiā non diuerſis cauſis: ſepe diuerſo modo ſm ꝓprias qualitates ꝗ ex volūtatibꝰ veniūt.

Nico.de ly. ¶ Ca.IX.

noſtro hebrei vocāt abominatiōes illa que coluntur ab ydolatris.egyptij aūt colebant apin in ſpē tauri: ⁊ iouē in ſpecie arietis.vñ ⁊ pingitur cū capite arietino.talia vero aīalia erāt ab hebreis immolāda: qđ nō ꝑmiſiſſent egiptij in terra ſua. et ideo ſubditur: a Qđ ſi mactauerimꝰ ea que colūt egiptij lapidibꝰ nos obruēt. b Uiam trium dierū pergemus in ſoli.⁊c. qđ conſenſit pharao:licet ficte. c Egreſſus a te orabo.qꝛ preſentibꝰ idolatris nolebat orare. d Et recedet muſca Hebreus hꝫ. Et recedet cōmixtio. Cetera patēt ex ꝓdictis.

Moraliter. Hic agitur de tribꝰ plagis egypti. ¶ Ca. VIII

ſe per

Prima ē plaga ranarū de qua dicit b† Ecce ego ꝑcutiam omēs terminos tuos ranis.ꝑ ranas vero ꝗ morant in aquis immundis ſcꝫ in paludibus ⁊ foſſatis et ſua crocitatiōe inquietant:ſignificātur aduocati in delitijs carnis immunde viuentes.⁊ ſua loquacitate prolongando cauſas mundū qui per egyptū ſignificat inquietant multipliciter ⁊ perturbāt.⁊ exemplo ſue immūdicie multos fedāt.ſed ꝑ moyſen ducē et ꝑ aaron pontificem reſtringuntur qđ notatur.cū ſubditur: Conſtitue mihi quando deprecer pro te. Sequitur: † Ut abigātur rane a te et a domo tua ⁊c.per quod deſignatur ꝙ principes et prelati in ſuis curijs debēt reſtringere aduocatorū loquacitatē. Secunda plaga eſt cynificū que ꝓpter ſui ſubtilitatē vix videri poſſunt: ⁊ tñ acriter pungūt et ſignificāt detractores qui vix poſſunt cognoſci:eo ꝙ in preſentia vngūt et in abſentia grauiter pungunt. Per ipſos antē affligitur egyptus:id eſt mundus:qꝛ prouocant odia rixas et bella. Eccli. xxviij. Suſurro ⁊ bilinguis maledictus:multos em̄ turbauit paceꝫ habentes. Tertia plaga eſt muſcarū diuerſi generis de qua dicitur: d† Ecce ego mittam in te et in ſeruos tuos om̄e genus muſcarū.ꝑ quas ſignificant conuenticula infideliuꝫ et hereticorū. Et ſm hebreos inter iſtas muſcas alique erāt venenoſe per quas ſignificant hereſiarche qui venenum ſue hereſis ſtudent effundere in ſimplices ignorātie tenebris inuolutos. ꝓpter quod ꝑ egyptios deſignātur.

¶ In ca. viij. vbi dicitur in poſtilla: Fecerūt ſilr malefici ⁊c.

Additio.j. Hebrei dicentes ꝙ demones habēt poteſtatē ſuꝑ aliqđ corpus qđ ē minꝰ grano hordei ſeu lenticule:hoc intelligunt de corꝑe animalis ſicut ſūt cynifes de quibus hic agit:quorum ratio ē:qꝛ cū in corpore animalis requirūtur multa organa corporaliter diſtincta ad diuerſa ⁊ varia opa ſenſus ⁊ motus exercenda:vt patet ꝑ Halie.de lineamētis ſiue anathomia membroꝝ. iccirco ſm hanc cōſiderationē maior potentia requirit actiua ad formā dum vnū animal in ꝗtitate modica ſeu minima ꝗꝫ in aliqua ꝗtitate ad hoc cōpetenti:ſicut maior poteſtas requiritur ſcriptoris in ſcribendo litterā tam tenuē vt cōtineat totū pſalteriū in vno folio ꝗꝫ ad ſcribēdū eum in multis folijs ad hoc ſufficientibꝰ. Unde ratio poſtillatoris dicentis cōtra eos ꝙ potētia actiua que poteſt in maiꝰ poteſt ⁊ in minus nō

ſufficeret

Additio

ſufficeret niſi coaddat ꝙ demones nō ꝓducunt aliquam formam niſi applicando actiua paſſiuis. Ex quo ſequit ꝙ cū mouere poſſint magna actiua ad ꝓducendū magna animalia ꝙ etiam poſſint mouere ꝑua ſeu minima ad ꝓducendū minima: ⁊ ſic rō eoꝝ nō videt habere fundamentū. Ulteriꝰ circa h̄ qđ magi dixerūt: Digitꝰ dei eſt hic.cōſiderandū eſt ꝙ in h̄ cōfeſſi ſunt virtutē diuinā ꝓut doctores catholici exponūt:nō tñ ſic intelligēdo ꝙ ipſi crederent vt adonai queꝫ ꝓfitebat moyſes eſſet deus.nō enī dixerunt: Digitus dñi eſt.ſ.ſub nomīe tetragrāmaton:ſed digitꝰ dei.licet enī omēs crederēt eſſe aliquaꝫ cauſam primā ſeu ſuꝑiorē ſuꝑ omēs ⁊ ꝙ illa eſſet deꝰ:nō tñ ex hoc ſequit ꝙ ipſi credidiſſent ꝙ ille adonai cuiꝰ nunciū ſe dicebat eſſe moyſes eſſet illa ſuperior cauſa. ¶ Item notandū ꝙ illud qđ dicit poſtillator ꝙ dicti magi nō ceſſauerunt poſtea reſiſtere moyſi eſt minꝰ verū:nam vt pꝫ ex decurſu lr̃e nunꝗꝫ in aliqua ſeptem plagaꝝ ſequentiū fit mentio de magis niſi tm̄ in ſeptima plaga.ſ.de vlceribꝰ ⁊ veſicis.vbi dicit: Nec poterant malefici ſtare corā moyſe ꝓpter vulnera ꝗ in eis erāt.vbi nō dicit ꝙ fuerūt malefici conati facere ſimilia:ſicͭ dicit in tribus ꝑmis plagis:ſed ꝙ verecūdia vel horrore non cōparuerunt.vñ dicendū ꝙ in tertia plaga fuerunt magi oīno victi a deo:que ꝗdem plaga fuit facta ꝑ manū aaron qui erat minor in gradu eo ꝙ reputabatur tanꝗꝫ ꝓpheta ipſius moyſi: ꝓut dictum fuit.ſ. Aaron frater tuꝰ erit ꝓpheta tuꝰ:⁊ in hoc magis oſtendebat diuina potētia inꝗtū ꝑ minorem ſeruū vincebat maleficos. ¶ Itē notādū ꝙ ſi ꝯſiderent effectꝰ haꝝ plagarū in cōuincēdo egyptios pōt in eis talis ordo attendi:ſcꝫ ꝙ plage inflicte ꝑ aaron.ſ.tres ꝑme attingerent ad cōuincendū magos ꝗ in tertia plaga dixerūt: Digitus dei eſt hic:nō tñ attingunt ad mollificationē cordis pharaonis in toto nec in parte.dicit enī ibi: Induratūqꝫ eſt cor pharaonis ⁊ non audiuit eos.ſ.maleficos ꝓfitentes diuinā virtuteꝫ eſſe vt dictum eſt. Sex ꝯo plage ſubſequētes facte ꝑ moyſen attigerunt ad hoc vt deuincerēt omēs ſeruos pharaonis ꝗ ī octaua plaga dixerunt ei: Uſqꝫquo patiemur hoc ſcandalū:dimitte eos vt ſacrificent deo ſuo quoꝝ conſilio nō acquieuit pharao niſi in h̄ tm̄ ꝙ dimitteret viros remanētibꝰ familia ⁊ pecoribus. In nona ꝯo plaga ꝑ moyſen inflicta cōdeſcēdit pharao ad hoc vt irēt cum familia:nō tñ cuꝫ armētis ⁊ ouibus. Decima ꝯo plaga a deo inflicta.ſ.ꝑmogenitoꝝ attingit ad vltimū effectū.ſ.vt to-

x c/* taliter

taliter eos dimitteret ⁊ etiā cōpelleret exire: vt. ȷ̄. Exo. xij. c.
Adhuc vna plaga tangā pharaonē ⁊ egyptū ⁊ pꝰ h̄ dimit-
tet eos ⁊ exire cōpellet: in quibꝰ ordo diuīe ꝓuidentie relu-
cet q̄ ꝑ minores facit minora: ⁊ ꝑ maiores maiora: et ꝑ ſeipm̄
qḋ vltimū ⁊ ꝑfectū eſt: in cuiꝰ reſpectu p̄cedētia lꝫ diſponāt
tn̄ quodāmō q̄ſi nihil reputanť: iuxta illud. ȷ̄. Cor. iij. Nec q̄
plantat nec q̄ rigat eſt aliq̄d: ſed q̄ incrementū dat. ſm̄ quaꝫ
cōſiderationem plaga decima p̄mogenitoꝝ egyptiorū fuit a
deo īmediate inflicta: ꝓut hebrei tenēt: qḋ plane ſonat litte-
ra. ȷ̄. xij. ca. vbi diciť: Trāſibo ꝑ terrā egypti nocte illa ꝑcu-
tiāq̄ oīe p̄mogenitum in terra egypti ⁊c. lꝫ tn̄ ſm̄ doctores
nr̄os hec plaga ꝑ angelū fuerit facta qḋ etiā in eo. ca. habeť
vbi dr̄: Et nō ſinet ꝑcuſſorē ingredi domos vr̄as. Ex q̄ pꝫ ꝙ
ꝑcuſſor īmediatꝰ nō erat ipſe deꝰ ſꝫ angelus deo ſubditꝰ: qḋ
pōt etiā intelligi ḋ malo angelo qꝛ ſm̄ glo. mali angeli tales
peſtes facere ſolent ꝑmiſſiōe dei. vn̄ ḋ hac materia in pſ̄. dr̄:
Miſit ī eis irā indignatiōis ſue ⁊c. īmiſſiōes ꝑ angelos ma-
los nihilominꝰ tn̄ appropriať hec plaga decīa īmediatiꝰ deo
q̄ȝ alie: qꝛ in ea mediator erat inuiſibilis: nō aūt in alijs vbi
moyſes ⁊ aaron erāt miniſtri q̄ rōne hec plaga appropriatur
deo tanq̄ȝ īmediatori actori: ⁊ etiā qꝛ erat cōpletiua intenti. ſ.
de liberatiōe ppl̄i. ¶ In eodē ca. viij. vbi dicitur in poſtilla:
Ad hoc autem eſt argumentū. quia ſaraceni ⁊c.

Additio. ij.

Quod ſaraceni ablutionibꝰ vtantur
ex ritu antiq̄ egyptioꝝ nō videť rati-
onabiliť dictū: tū qꝛ a tp̄e de q̄ hic agiť vſq̄ ad mahometuꝫ
qui ſectā ſaracenoꝝ incepit fluxerūt pluſq̄ȝ mille ⁊ ſeptingē-
ti anni in q̄bus in egypto mlt̄a ⁊ varia dominia inuenerūt:
ſič in alijs ꝑtibꝰ mūdi: vtpota. Chaldeoꝝ: Medoꝝ: Grecoꝝ:
Romanoꝝ: ⁊ hm̄ōi: in q̄bus veriſile eſt ꝙ nō ſeruabať hm̄ōi
ritꝰ: ſič nec ī alijs nationibꝰ: tū qꝛ ſaraceni nō ſolū habitāteſ
in terra egypti: ſed etiā habitātes citra mare meridianū vſ-
q̄ in ꝑtes oriētales mūdi ablutiōibꝰ hm̄ōi vtunť. fundamē-
tū aūt eoꝝ in hm̄ōi ablutiōibꝰ lꝫ falſuꝫ ⁊ erroneū aliud tn̄ ē.
¶ Pro q̄ ſciendū ꝙ ip̄i p̄cipiunť a ſuo pſeudo ꝓpheta. ſ. ma
hometo cuſtodire legē. ſ. moſaicā ⁊ euangelicā: vt in ſuo al-
chorano exp̄ſſe ꝯtineť: ip̄i v̄o ſimulādo obſ̄uationeꝫ moſai-
ce legis in q̄ p̄cipiť vt q̄libet maſculus circūcidať qḋ q̄dē p̄-
ceptū eſt initiū totiꝰ obſeruantie legal' circūcidūt ſe erronee
tn̄: qꝛ n̄ ī octaua die ſič Geñ. xvij. ⁊ Leui. xij. p̄cipiť: ſꝫ poſt la
pſum cuiuſcūq̄ tp̄is indifferenť. Simulādo etiā obſeruatio
nē euāgelij in q̄ primū ſacramentū ē baptiſmꝰ ip̄i ſe baptiçāt
ſeu abluūt: erronee tn̄ ī mult': ſpecialiť in h̄ ꝙ ille falſus ba-
ptiſmꝰ iterať apud eos ⁊ frequētať multotiēs ad libitū in q̄
iteratiōe ſequunť mltos alios errores ſuos ⁊ ſpecialiť duos
Unꝰ ē qꝛ nō credunt mortē Chriſti. nos aūt credētes ꝙ vna
xp̄i mors vnū baptiſma cōſecrauit: vt ī glo. ad Hebreos. vj.
baptiſmū n̄ iteramꝰ: ip̄i v̄o hāc mortē negātes baptiſmū fre
quētāt. Secūdus error eoꝝ circa h̄ ē: qꝛ nō credūt originale
peccatū eſſe ſꝫ peccata actualia tm̄: ⁊ qꝛ iſta. ſ. actualia pecca
ta multotiēs iteranť iō ip̄i ſua baptiſmata ſeu ablutiōes fre-
quentant: nos v̄o credētes ꝙ ꝑ vniꝰ delictū oēs hoīes dā-
natiōnē incurrerūt: vt pꝫ ad Ro. v. cōtra qḋ delictū. ſ. origi-
nale p̄ncipaliť fuit baptiſmꝰ ordinatꝰ tm̄ vnū baptiſma ꝓfi-
temur: ⁊ lꝫ iſta ad expoſitionē lr̄e nō requiranť inꝑonuntur
tn̄ hic ad inſtructiōeꝫ fideliū: q̄ q̄n̄q̄ cū ſaracenis de ſilibus
diſputāt ſeu rōcinanť. vn̄ ſi eis īponereť ꝙ hm̄ōi ablutiōes
haberēt ex ritu pharaonis ⁊ alioꝝ egyptioꝝ tāte antiq̄tatis
(verteret eis ī deriſuꝫ.

Replica.

correctorij cō-
tra Burgeñ. In ca. viij. poſtillator rep-
hēdit iudeos aſſerētes ꝙ demones nō hn̄t ptātem ſup aliqḋ
corpꝰ minꝰ grano milij arguēs q̄cq̄d pōt ī maiꝰ pōt ī minꝰ ⁊c.
Bur. dič illā rōneꝫ nō ſufficere niſi ſuppoſito ꝙ demones nō
ꝓducāt aliquā formā. ſꝫ ſolū applicēt actiua paſſiuis. Sꝫ vi
deť Burgeñ. h̄ peccare ī logica: ph̄ia: ⁊ theologia. In logica
nāq̄ argumēta ꝑ locū a maiori ꝯſtructiue valet preſertim in
materia motiua vel trāſlatiua: de q̄ logici exēplificāt ꝙ po-
tens portare mille libras pōt etiā portare decē: ⁊ ita potens
applicare ad magnū effectū corpa pōt etiā ad minorē effectū
Itē ſm̄ ph̄os dato addito Bur. rō nō valeret. pōt enī q̄s ꝓ-
ducere formā maiorē q̄ nō minorē. poteſt enī hō generare ho-
minē magnū ſꝫ nō pōt generare muſcā paruā: et iō ſtāte ad-
dito Bur. videlicet ꝙ demones nō ꝓducerēt formas ſič nō
faciunt tūc nō valet rō: quā cū ſuo medio putat valere. nō enī
ſequiť demones nō ꝓducētes formas faciūt effectꝰ maiores
igiť minores: pꝫ inſtantia de homīe in argumēto logico. ſ̄.
q̄nimo ſuppoſito ⁊ ꝯceſſo ꝙ demones non ꝓducant formas
nouas: ſꝫ ſolū applicent actiua paſſiuis: adhuc argumētū ē
formale: demones pn̄t in maiꝰ igiť in minꝰ q̄ȝtū ad ꝓpoſituꝫ:
qꝛ ſm̄ ſanctū Tho. nō pn̄t niſi ꝑmittanť. ꝑmittere igiť deꝰ po
terit ꝙ facient maius nō potendo minꝰ ⁊ ecōuerſo. vnde pꝫ ꝙ
theologice cōcedendū eſt: ſi deꝰ ꝑmiſerit ꝙ demones ſiue pro
ducāt ſiue nō adhuc pn̄t in minus ⁊ nō in maius ⁊ ecōuerſo.
Argumentū aūt poſtillatoris tenet ꝑ locū a maiori cōſtructi-
ue q̄ ad motū exteriorē et potentiā motiuā ḋ cōi lege videliꝫ
ſi demones pn̄t mouere ⁊ applicare actiua paſſiuis ad genera
tionē vel ꝓductionē maioris ſequiť ⁊ minoris: nec requiritur
ad valorē ꝯſequētie an ꝓducāt formas vel nō vt pꝫ ex dict'.
¶ Itē ī eo. ca. hoc dicit poſtillator ꝙ magi poſt tertiā plagā nō
ceſſauerūt reſiſtere moyſi: Burgeñ. dicit eſſe minꝰ verū: ſꝫ ad
hoc nō adducit rōnem niſi ab auctoritate negatiue qḋ nō va-
let: ſꝫ poſtillatoris eſt bona ratio fundata ī lr̄a. in ſequēti enī
ca. diciť de magis ꝙ in ſeptima plaga vulnerū ⁊ veſicarū tur
gentium nō poterāt ſtare corā moyſe: ex q̄ lr̄a pꝫ ꝙ vſq̄ ad il
lud tempus ſteterūt corā moyſe nō ad iuuandū ſed reſiſtēduꝫ
qꝛ al's iniuſte fuiſſent puniti illa ſeptima plaga. Quis enī poſt
tertiā plagā ꝓpter cōfuſionē qꝛ nō poterāt facere ſimiliť ḋ ce
tero nō attentauerūt reſiſtere moyſi nō ꝑ facere aliq̄d ſimiliť:
tn̄ aſtiterūt pharaoni prauis cōſilijs ꝓpter que puniti ſunt. ſi
enī in tertia plaga cōfeſſi fuiſſent dei iſrl' diuinitatem vt dicit
Burgeñ. deſtitiſſent vtiq̄ a malo ⁊ regi bonum ꝑſuaſiſſent: ⁊
ſic ſeptima plaga puniti nō fuiſſent: exemplū huiꝰ habeť ī eo.
ca. ix. ȷ̄. de plaga grādinis quā euaſerunt hi ſerui pharaonis
qui timuerūt verbū dn̄i: ⁊ fecerūt cōfugere ſeruos ſuos et iu-
menta in domos. qui aūt verbū dn̄i neglexerūt plaga grādi-
nis interierunt: ita deus ꝓnior ad miſerandū q̄ȝ ad ꝑdenduꝫ
maleficis in ſeptima plaga ꝑpeciſſet. ſi in tertia cōfeſſi diuini-
tatē dei iſrael vl' ab iniq̄s reſiſtētijs abſtinuiſſent. Falſuꝫ igiť
eſt ꝙ Burgeñ. dicit in p̄mis tribꝰ plagis magos cōuictos ad
cōfitendū deitatē. nam p̄mo in ſeptima ſunt ꝯuicti q̄ñ p̄ vul
neribus corā moyſe ſtare nō potuerunt. Itē idem Burgeñ. ꝓ
confirmatione dictaꝝ ſuarū ineptiaꝝ ponit cōꝑationes plaga
rū factarū ꝑ aaron ⁊ moyſen ⁊ deū immediate dicēs: in eis re
lucere ordinē diuine ꝓuidentie cum ꝑ minores facit minora:
⁊ ꝑ maiores maiora: ⁊ maxima ꝑ ſeip̄m que dicit in decia pla-
ga cōſiſtere. Sed hic ordo Burgeñ. multipliciť deficit: p̄mo
qꝛ dicit decimā plagam factam a deo ſine aliq̄ medio: cuiꝰ op
poſitū pꝫ ex lr̄a dicente eā factā a ꝑcuſſore. diciť enī. ȷ̄. xij. ca.
de dn̄o: Et nō ſinet ꝑcuſſorē ingredi domos vr̄as ⁊ ledere. vn̄
pꝫ ꝙ illa decīa plaga ſit facta a deo mediāte ꝑcuſſore: ſič alie
mediāte moyſe ⁊ aaron: ⁊ hec ē ſentētia ſctoꝝ doctoꝝ ⁊ cōiter
catholicoꝝ ſicut priꝰ idē Burgeñ. dicit: Scḋo deficit qꝛ diſtin
guit primas plagas factas ab aaron tanq̄ȝ minores et ſex ſe-
quentes factas a moyſe tanq̄ȝ maiores ⁊ decimā tanq̄ȝ maxi-
mā factam īmediate a deo. ſm̄ hec dicta q̄rta nō diſtingueret
a decima. quia nō legitur in ea aaron vel moyſen aliq̄d feciſ-
ſe: ſed diciť in hoc. viij. ca. dn̄s fecit. Et venit muſca grauiſſima
nec videť catholice dictū deū īmediate talia ſigna non feciſſe
effectiue que ꝑ moyſen ⁊ aaron ⁊ angelos tanq̄ȝ ꝑ inſtrumen-
ta fecit: nam inſtrumēta creata ad tales effectꝰ ſuꝑnaturales
ſe nō extendūt effectiue: qꝛ nō oriunť ex potentia naturali ſed
obediētiali q̄ qḋlibet pōt fieri ex q̄libet q̄ ſolū dn̄m reſpicit ꝓ
īmediate efficiēte. ſn̄ia enī eſt beati Aug'. ix. ſup Geñ. et. iij. ḋ
trini. ca. vij. nam ⁊ ſi ſancti ſič moyſes ⁊ alij dicanť ſigna fece-
re h̄ catholice intelligendū ē ꝙ deꝰ ꝑ eos q̄ ꝑ ſeip̄m. Tercio de-
ficit qꝛ ſi minora ꝑ minores ⁊c. ſequiť ꝙ demones tanq̄ȝ ma-
iores debēt moyſi ⁊ aaron preferri. nam a decima plaga quaꝫ
reputat Burgeñ. maximā fecit deꝰ miniſterio demonū vt etiā
Burgeñ. ponit auctoritate ſanctoꝝ doctoꝝ: ⁊ tales etiā plage
in ſcriptura dicunť immiſſiones ꝑ angelos malos. cum igitur
illa maxima ſit ꝑ eos facta nō per moyſen nec aaron ſequitur
eos eſſe potiores moyſe ⁊ aaron non ſolum natura quod veꝝ
eſt: ſed et poteſtate et auctoritate quod falſum eſt. Et ſi verum
eſt peſtes ⁊ mala pena infligi miniſterio malorum angelorum
ꝓbabile eſt dicere ꝙ omnes plagas egyptiacas deus fecerit
miniſterio eorum q̄ȝuis ad nutum ⁊ ad exteriorem deſignati-
onem moyſi et aaron eleuatio et proiectio virge facta eſſe di-
cantur. non enim virga nec eius eleuatio ſe extenderent ad e-
ruptionem ranarum muſcarum et ceterorū tam ſubito niſi mi
niſterio angelorum dictorū per deum deputato ad deſignati-
onem et p̄nūciationem moyſi ⁊ aaron cōcurrente. fruſtra igi-
tur Burgeñ. hic ſe fatigauit. ¶ In hoc autem in quo Burgē.
poſtillatorem notat vltimo. ſcilicet an ablutionem pharaonis
imitenť adhuc ſaraceni vel an habeant eam a mahometo nō
eſt magni ponderis: nec ad litteram exponendam vel ad con-
ferendum cum ſaracenis multum importat.

Dixit aūt

Orige. Quinto loco ani/ Ca. IX
malium nece vel pecudum egyptus ver
beratur. In quo vecordia vel ſtulticia
mortalium arguitur: qui tanꝙ irratio/
nabilia pecora cultum ⁊ vocabuluȝ dei
impoſuerunt figuris: non ſolum homi/
nũ ſed pecuduȝ ligno ⁊ lapidibus ipreſ/
ſis: hãmonem iouẽ in ariete venerãtes:
anulium in cane: apin in tauro ⁊c. por/
tenta deorum: que egyptus imitat: vt q̃
bus cultum credebant eſſe diuinum: in
his viderent miſerandum ſupplicium.
Deut. 5. b Rab. Quintum preceptum eſt. Non
mechaberis: Quinta plaga mors in pe/
corib⁹. Comparemus hec. Da hoieȝ me
chari volentẽ ꝯiugio nõ ꝯtentũ. Appe/
titũ carnis deuiare nõ vult nobis peco/
ribuſq; cõmunem. Coire enĩ ⁊ generare
etiã pecudũ eſt. Ratiocinari ⁊ intellige/
re hominũ eſt. Ratio q̃ que p̃ſidet mor⁹
inferiores tãꝙ regina frenare debet: nõ
ĩmoderate laxare. Ideo pecorib⁹ in na/
tura datum eſt: vt certis tꝑib⁹ tm̃ ad coi
tũ moueant: interim nanq; mor⁹ iṗe tor
peſcit. Hõ autẽ moueri põt qꝛ refrenare
motũ poteſt. Tibi dominationẽ ratiõis
creator dedit: tibi p̃cepta cõtinentie tan
ꝙ in beſtias inferiores lora cõceſſit. Te
nes qꝺ pec⁹ nõ poteſt: et ſperas qꝺ non
poteſt. Labores in ꝯtinendo: nõ pecus.
Gaudebis in eternitate: nõ pecus. Si o/
pus fatigat: merces cõſolat. Debes ĩte/
riorem motũ frenare: nõ tanꝙ pecus in
omnia laxare. Qꝺ ſi contẽſeris ⁊ imagi
nem dei q̃ in te eſt poſt habueris victus
cupiditate tanꝙ dimiſſo hoĩe pec⁹ eris.
Ps. 3. Cõtra illꝺ: Nolite fieri ſicut equ⁹ ⁊ mu/
lus in quib⁹ nõ eſt intellect⁹. Sed forte
exigis libera libidĩe vagari: nulla lege
refrenari. Attende plagam ſi pecus es:
ſaltem mori time. a Ingrauatũq; eſt
⁊c. Aug⁹ Si pecora iſraelitarũ morerent/
tur videret cauſa cõpetens q̃re cor eius
grauaret ad p̃ceptum dei: tanꝙ ſi magi
ei⁹ pecora iſraelitaꝝ occidiſſent: ſȝ vnde
debuit ad timendũ vel credendũ moue/
ri: ingrauatũ eſt: ⁊ illa ingrauatio etiam
huc vſq; progreſſa eſt. b Tollite ple
nas ⁊c. Aug⁹. Alia lra. Sumite plenas
manus vobis fauille de fornace: ⁊ aſper
gat moyſes in celum ⁊c. Supiora ſigna
virga fiebant: quã nõ moyſes ſed aaron
extendebat ſup aquã: vel ad terrã pcu/
tiebat. Nunc xo interpoſitis duobus ſi
gnis de cynomia. ſ. ⁊ mortib⁹ pecoꝝ vbi
nec aaron nec moyſes aliq̃d manu ope/
rant: dicit vt moyſes fauillã ſpargat in
celũ: ambo iubent ſumere: ſed ille ſpar/
gere: nõ in terrã: ſed in celũ. tanꝙ aarõ:
(qui dat⁹ erat ad populuȝ) terrã percu
tere deberet: vl' in aquã vel in terrã ma/
num extendere. Moyſes xo q̃ erat ĩ his
que ad dñm iubent: fauillam iubet ſpar
gere. Quid duo illa ſupiora ſigna: vbi
nec moyſes nec aaron aliq̃d manu ope/
rant: q̃d ſibi vult iṗa diuerſitas? Ra.
Deut. 5. b Sextũ p̃ceptũ: Nõ occides. Sexta iſta.
puſtule in corpore: veſice bullientes et
ſcatẽtes: incẽdia vulneꝝ: ⁊ fauille forna
cis. ardent enĩ homicide ira: inſania. Si
poſſes videre aĩas homicidaꝝ: plus plã
geres eas ꝙ putreſcẽtia corpa vlcerato/
rũ. c Vlcera ⁊ veſice ⁊c. Orige. Cum
ferbura ĩ ſexto ferbere ꝓducunt. In vl
cerib⁹ doloſa purulẽtaq; malicia arguit
in veſicis tumẽs ⁊ inflata ſupbia. In fer
buris ire ⁊ furoris inſania. d Indura
uit d. c. ⁊c. Orige. Nota qꝛ in ſexta pla/
ga nõ

Dixit autẽ Ca. IX a
dñs ad moyſen: In/
gredere ad pharao/
nẽ ⁊ loq̃re ad eũ: hec dicit do b
min⁹ de⁹ hebreorũ: Dimitte
pplm̃ meuȝ vt ſacrifcet mihi.
Qꝺ ſi adhuc renuis et retines
eos: Ecce manus mea erit ſu c d
per agros tuos: ⁊ ſup equos
et aſinos: camelos ⁊ oues et
boues peſtis valde grauis.
Et faciet dominus mirabile e
inter poſſeſſiões iſrael et poſ/
ſeſſiones egyptiorũ: vt nihil
omnino pereat ex eis q̃ perti
nent ad filios iſrael. Cõſtitu/
itq; dñs tẽpus dicens: Cras f
faciet dñs verbũ iſtud in ter/
ra. Fecitq; dominus verbuȝ g
hoc altero die: Mortuaq; ſũt
ſ vt cultores animalium confundantur.
omnia animantia egyptioꝝ.
De animalibus vero filiorũ
a ſ qui deum colunt nõ animalia.
iſrael nihil omnino periit. Et h
miſit pharao ad videndum:
nec erat quicꝙ mortuum de
a his que poſſidebat iſrael. In
grauatũq; ẽ cor pharaonis:
et non dimiſit populum. Et i
dixit dominus ad moyſen et
b aaron: Tollite plenas man⁹ k
cineris de camino: ſpargatq; l
illum moyſes in celum coraȝ m
pharaone ſitq; puluis ſuper
omnem terraȝ egypti. Erunt n†
enim in hominibus ⁊ iumen
a ſ doloſa et purulenta malicia. b ſ infla
ta ſuperbia.
c tis vlcera ⁊ veſice turgentes
in vniuerſa terra egypti. Tu/
leruntq; cinerẽ de camino: et
ſteterũt corã pharaone: ⁊ ſpar
a ſ qui erat in his que ad deum.
ſit illũ: moyſes in celũ. Facta
q; ſunt vulnera veſicarũ tur/
a ſ Rationabilibus ſicut videbatur.
gentium in hominibus et iu
ſ fatuis.
mentis: nec poterant malefi/ o
ci ſtare coram moyſe propter
vlcera que in illis erant et in
d omni terra egypti. Indurauit
dñs cor pharaonis: ⁊ non au
diuit eos: ſicut locut⁹ eſt dñs
ad moyſen. †Dixitq; domin⁹ p
ad moyſen. Mane cõſurge et
ſta coram pharaone et dices
ad eum. Hec dicit dñs deus

a Dixit aũt dñs. Hic ꝯñr Ca. IX A
deſcribit q̃nta plaga. cui⁹ pmo p̃
mittit cõminatio. et ſcꝺo ſubdit
inflictio. ibi: Fecit q̃ dñs. Circa pmuȝ
dicit: b Hec dicit dñs de⁹ hebreoꝝ. lȝ
enĩ ſit de⁹ ⁊ dñs oĩm: dicit tñ hic deus ⁊
dñs hebreoꝝ in ſpeciali: ꝑ veram fidem
⁊ ſpecialẽ cultũ: ⁊ vt videret pharao q̃/
tũ dñs diligebat pplm̃ illũ. ſubditur.
c Ecce man⁹ mea. nõ dicit man⁹ moy/
ſi: qꝛ iſta plaga ſic̃ et precedẽs facta eſt a
deo abſq; miniſterio moyſi et aaron. in
tribus autem primis dicit aaron exten/
diſſe manũ. d Super agros tuos et
ſuper ⁊c. peſt' valde grauis. Ex quo pꝫ
ꝙ illa peſt' fuit ſolũ ſup aĩalia que erãt
in campis. Qualiter aũt fuerit illa peſt'
in textu non exprimit: nec Joſephus de
hac peſte loquit. ⁊ ideo dicit Andreas
ꝙ fuit ex volũtate diuina nõ ꝑ corrupti/
onem aeris. Alij aũt dicũt ꝙ fuit ex cor
ruptione aeris diuinitus cauſata caden/
te ſup paſcua. ⁊ ideo aĩalia paſcẽtia cor/
rupta ſunt: ⁊ ſm hoc dicit peſt' illa a pa
ſtu. e Et faciet dñs mirabile int poſ/
ſeſſiones iſrael: quia ĩ eiſdẽ campis ani/
malia egyptioruȝ ſunt mortua ⁊ anima/
lia filiorũ iſrael ſaluata. f Cras faci/
et dominus verbuȝ iſtud. Dicũt hebrei
ꝙ moyſes fecit lineam in pariete dicẽs: B
Craſtina die cum ſol attinget lineã iſtaȝ
fiet plaga iſta. ⁊ hoc eſt factum ad oſten
dendũ certitudinẽ diuine ꝓuidentie.
g Fecitq; dñs. Hic ꝯſequenter deſcri/
bitur p̃dicte pene inflictio eo mõ q̃ p̃di/
cta eſt. h Et miſit pharao ad viden/
dum. Querit quare non miſit ad viden
dũ de alijs p̃dictis plagis ſicut de iſta?
Dicendum ꝙ nõ poterat: quia in plaga
precedenti immediate nuncij nõ poterãt
ire propter muſcas que erant in itinere
vel ꝓpter animalia que erant horribilia
ſm aliam opinionem. Similiter dicẽdũ
de cynificibus ⁊ ranis. Et correſpondet
plaga iſta culpe egyptioꝝ qua afflixerũt
hebreos ⁊ nõ ſolũ in ꝓprijs corporibus
ſed etiam in coꝝ animalibus ſupponen
do eis onera grauia portãda. i Et di/
xit dñs. Hic deſcribit ſexta plaga q̃ fuit
cõmunis hominib⁹ ⁊ iumentis. cũ dicit:
k Tollite plenas manus cineris ꝺ ca
mino. Ex quo patet ꝙ iſta plaga facta ẽ
ex elemento ignis: quia cineres illi acce
pti ſunt de camino ardenti: vt magis ſo/
nat in hebreo. ⁊ correſpondet plaga iſta
culpe egyptiorum qua afflixerant hebre
os in decoctione laterum in igne forna/
cis. l Spargatq; illum. ſ. cinerem ar
dentem. m Moyſes. ⁊ nõ aaron: qꝛ
iſta ſparſio cineris facta eſt verſus celũ.
aaron enim erat ordinatus in his que ꝑ
tinebant ad populum moyſes aũt ĩ his
que ꝑtinebãt ad deum: ⁊ ideo manu ꝓ/
pria iuſſus eſt ſpargere cinereȝ qui ſpar/
gendus erat verſus celum. n Erunt
enim in hominibus ⁊ iumentis vlcera ⁊
veſice turgẽtes ⁊c. Primo enĩ fuerũt in
eis veſice turgentes. i. calefactionẽ pun
genteȝ cõtinentes: ⁊ poſtꝙ rupte ſũt ve/
ſice fuerunt in eis vulnera. o Nec po/ C
terant malefici ſtare coram moyſe. Ex' q̃
pꝫ ꝙ ex p̃cedẽtibus ſignis nõ deſtiterũt
moyſi reſiſtere: ꝓpter qꝺ iſta plaga for/
tius in eis deſeuit ꝙ in alijs egyptijs. † 8. 2. c
p Dixitq; domin⁹. Hic deſcribitur ſe/
ptima plaga: cui⁹ primo p̃mittit cõmina
tio. ſcꝺo ſubdit inflictio. ibi. Et dixit do/
min⁹ ad moyſen. tertio euiſdeȝ remotio.

Ⴚ ga nō dicitur: Induratū eſt cor pharaonis: ſed aliquid terribilius addit. Scriptū
eſt enim qꝛ indurauit domin⁹ cor pharaonis ⁊c. Rurſus in ſeptima cum grando et
ignis egyptū vaſtat: induratꝰ quidē cor pharaonis: ſꝫ nō a domino. In octaua xͦo
vbi locuſta ꝓducitur: dicitur dn̄s indurare cor pharonis. Et ī nona cū tenebre pal/
pabiles fiunt: tandem vero cū extinctis primogenitis iſraelite diſceſſiſſent. ita dici/
tur: Et indurauit dn̄s cor pharaonis regis egypti ⁊ ſeruoꝝ
eius: ⁊ inſecutus eſt eos. Sed ⁊ cū moyſes de terra madian
ad egyptum mittitur ⁊ p̄cipitur ei facere ꝓdigia: additꝰ: fa/
cies ea in cōſpectu pharaonis. Ego aūt indurabo cor pha/
raonis ⁊c. Hinc primū dictum eſt a domino. Ego indurabo
cor pharaonis ⁊c. Secūdo quoqꝫ enumeratis principib⁹ iſ/
rael dicitur: Ego indurabo cor pharaonis ⁊c. Non fruſtra
facta eſt iſta varietas: vt nūc dicatur domin⁹ induraſſe cor
D pha. Nunc ſponte eſſe induratum. Uideo paulū tanqꝫ ītel/
ligentem quid differat induratū eſſe cor pharaonis: ⁊ indu
raſſe dominū cor pharaonis dicere alibi: An diuitias boni
tatis ei⁹ ⁊ patientie ⁊ longanimitatis contemnis? ignoras
qm̄ benignitas dei ad penitentiā te adducit ⁊c. hic ſine du/
bio eum qui ſponte induratus eſt culpat. Alibi vero velut
queſtionem ſuper hoc proponēs dicit: Ergo cui vult miſere/
tur: ⁊ quem vult indurat ⁊c. Addit etiam his. O homo tu
quis es qui reſpōdeas deo: ꝑ quod de eo qui a domino di/
citur induratus: nō tam queſtionis ſolutione qꝫ apoſtolica
auctoritate reſpōdit pro incapacitate auditorum ſicut alibi
ait: et audiuit arcana verba: que non licet homini loqui.
Unde in ſequētibus eum qui nō tam ſtudiorū merito qꝫ ſci/
endi cupiditate ſecretioribus ſe queſtionibus curioſus im/
Ro. 9. d mergit deterret dicens: O homo tu quis es qui reſpōdeas
Deut. 5. d deo. Rab. Septimū preceptum. Non furaberis. Septia
plaga grando in fructibus. Nemo eni habet iniuſtū lucrū
ſine iuſto damno: dum furaris: acquiris veſtem: amittis fi/
dem: lucrum viſibile: damnum inuiſibile: lucrum de tua ce/
citate: damnū de domini nube. Qui eni malo deſiderio fo/
rinſecus furantur dei iudicio intrinſec⁹ grandinantꝰ: ⁊ ager
cordis eorū deuaſtatꝰ. a Idcirco autem poſui ⁊c. Aug⁹
Hec verba apoſtolus poſuit: vbi ⁊ hec ait: Si aūt volēs de
us oſtendere iram ⁊ demonſtrare potentiā ſuam: ſuſtinuit
in multa patientia vaſa ire: parcendo. ſ. his quos malos fu
turos eſſe p̄ſcierat. que vaſa dicit perfecta in perditionem:
et vt nobis inquit notas faceret diuitias glorie ſue: in vaſa
Ps. 58 miſericordie: qui dicūt: Deus me⁹ miſericordia eius preue/
niet me. Nouit ergo deus bene vti malis: nō tamē humanā
naturam ad maliciam creat: ſed perfert eos patienter quſqꝫ
ſcit oportere: nō inaniter: ſed ad admonitionē vel exercita/
tionem bonorū. Ecce enim vt annuntietꝰ nomen domini in
vniuerſa terra: vaſis miſericorddie prodeſt ad eorum vtili/
tatem ergo pharao eſt ſeruatus. b En pluam ⁊c. Orige.
Huc vſqꝫ per errorū ſuorum figuras mundo ſupplicia tem/
E perantur: poſt hec veniunt verbera d̄ ſupernis. c Mitte
ergo iam. Aug. Hoc nō tam indignanter qꝫ miſericorditer
ꝓmonere videtur deus: qui etiā iraſcens temperat penam.
Sed mouet quibus nūc pecorib⁹ cōſulatur: ſi omia mortua
fuerant ſuperiori plaga: vbi ſcriptū eſt: ꝙ diſcreuit deus in/
ter pecora hebreorum ⁊ egyptioꝝ: vt omnia. ſ. morerentꝰ pe/
cora egyptiorum: nullum vero hebreoꝝ. An eo ſoluitꝰ q̄ſtio
ꝙ p̄dixerat moritura que in campo fuiſſent: vt hec accipian
tur omia. Intelligantꝰ aūt euaſiſſe que in domibus erant: q̄
collegerūt ⁊ tenuerūt qui dubitabāt ne forte veruꝫ eſſet qd
moyſes p̄dixerat dominū facturum. ⁊ ex his eſſe in campis
iterum poterant: que modo iubentꝰ cōgregari in domos: ne
grandine pereant. cū ſcriptura dicit: Qui timuit verbū do/
mini de ſeruis pharaonis ⁊c. Hoc ergo fieri potuit: quoniā
mortem pecorum minatus ē deus: qꝫuis id ſcriptura tacuerit. d Extēditqꝫ moy
ſes ⁊c. Orige. Illud quoqꝫ notandū ꝙ q̄dā verbera inferre dicitꝰ aaron pharaoni
vel egypto: quedā moyſes: quedā xͦo ip̄e dn̄s. In p̄ma eni plaga vbi aquas vertit ī
ſanguinē: eleuat aaron virgā: ⁊ ꝑcutit aquam. In ſecūda ꝑcutit aquas: ⁊ educit ra/
nas. In tertia extēdit manū: ⁊ ꝑcutit virga puluerē terre: ⁊ fiūt cyniſes. In quarta
dicitꝰ dn̄s feciſſe: vt veniret cynomia. In quinta quoqꝫ cū extinguuntꝰ peccora: d̄r fe
ciſſe verbū hoc. In ſexta xͦo moyſes aſpergit faullā: ⁊ fiunt vlcera ⁊ veſice. In ſe/
ptima eleuat manū in celum: ⁊ fiunt voces ⁊ grando. ſ. ⁊c. In octaua ſimiliter exten
dit manus in celū: ⁊ dominus inducit ventū: ⁊ adducit locuſtas. Sed et in nona ex/
tendit manū in celū ⁊ fiunt tenebre ⁊ caligo. In decima vero finis ⁊ perfectio toti⁹
operis miniſtratꝰ a dn̄o. Sicut eni dicitꝰ: ⁊ dn̄s ꝑcuſſit om̄e p̄mogenitū in terra egy/
pti. Orige. Eſt alia obſeruāda differentia. In prima eni plaga cū aqua vertitꝰ in
ſanguinem: nōdum dicitꝰ moyſi vt intraret ad pharaonē: ſed vade in occurſum eius
⁊c. In ſcd̄a xͦo cōſtanter ⁊ fideliter miniſtrata prima dicitur ad eum: Intra ad pha/
E. 8. c raonem ⁊c. In tertia xͦo cyniſes inferuntur: magi cedunt confitentes: quia digitus
dei eſt hic. In quarta xͦo vigilare iubetur moyſes mane: ⁊ ſtare cōtra pharaonē ꝓ/
cedentem

hebreorū: dimitte populū meū
vt ſacrificet mihi: quia ī hac vice a
mittā oēs plagas meas ſuꝑ cor
tuū et ſuꝑ oēs ſeruos tuos ⁊ ſuꝑ
populū tuū: vt ſcias ꝙ non ſit ſi/
milis mei in omni terra. Nūc eni
extendēs manū ꝑcutiam te ⁊ po
pulum tuū peſte: peribiſqꝫ de ter b
ſ vaſis miſericordie.
a ra. Idcirco aūt poſui te vt oſten/ c
a ſ ad monitionem ⁊ correctionem bonorum.
dā in te fortitudinē meā: ⁊ nārre d
ſ Solita malicia.
tur nomē meū in omi terra. Ad/
huc retines pplm meū: ⁊ nō vis
b eum dimittere? en pluā cras hac e
ſ per quam tenera adhuc vaſtantur naſcentia
viciorum.
ip̄a hora grādinē multā nimis q̄ f
lis nō fuit in egypto a die q̄ fun/
c data eſt vſqꝫ in p̄ſens tp̄s. Mitte g
ergo iam nunc: et cōgrega iumē/
ta tua: ⁊ omnia q̄ habes in agro
homines eni ⁊ iumēta et vniuer
ſ eccleſiam.
ſa que inuēta fuerit foris nec cō/
ſ aggreſtium moribus.
gregata de agris: cecideritqꝫ ſuꝑ
ſ duricia infidelis cordis.
ea grando morientꝰ. Qui timuit h+
ſ vel domini.
verbum dei d̄ ſeruis pharaonis
fecit confugere ſeruos ſuos et iu
menta in domos. Qui autē ne/ i
glexit ſermonem domini: dimiſit
ſeruos ſuos ⁊ iumēta ī agris. Et
dixit dn̄s ad moyſen: Extēde ma k
a ſ non in terram. b ſ ſicut ſuperi⁹ de faulla
nū tuā ī celū vt fiat grando ī vni
uerſa t̄ra egypti ſuꝑ hoīes et ſuꝑ
iumēta: ⁊ ſuꝑ oēm herbā agri in
d terra egypti.† Extēditqꝫ moyſes

ibi: Miſitqꝫ pharao. Circa primū d̄r
ſic: a In hac vice mittā omēs pla/
gas meas. Ex q̄ ptꝫ ꝙ hoc nō intelligi/
tur ſolū de iſta plaga ſꝫ etiā de ſequēti/
bus: qꝛ dn̄s p̄uidebat pharaonis ob/
ſtinationē et ei⁹
flagellationē fu
turam. vn̄ ſbdi/
tur: b Peri/
biſqꝫ de t̄ra. qd̄
factū fuit qn̄ ꝑ/
ſequēs filios iſ/
rael ſubmerſus
fuit in mari ru/
bro. c Idcir/
co autē poſui te
vt oſtendā in te
fortitudinē me/
am. flagellādo
te multiplicitꝰ. h
tn̄ nō eſt ſic ītel/
ligendum ꝙ de
us indigeat ma
licia hominum
ad declarationē
ſue fortitudinis
coſ flagellādo:
qꝛ ꝑ multas vi/
as pōt ſuā forti
tudinē homini/
bus oſtendere:
ſꝫ ꝓ tanto h d̄r:
qꝛ deus ē adeo
potens ⁊ bonuſ
ꝙ ex malis ho/
minū ſcit et pōt
bona elicere: et
ideo talia ꝑmit/
tit vt inde bona
eliciat: et ſic ex
malicia pharao
nis elicuit d̄cla/
ratiōē ſue inſti
cie ⁊ xͦtutis. vn̄
li vt tenetur ibi
cōſecutiue et nō
cauſaliter.
d Et narretur
nomē ⁊c. qꝛ per
declarationē ta
lis inſticie maī/
feſtatꝰ aliis diui/
na virt⁹ ⁊ iuſti/
cia vt eū timeāt
et nō obdurentꝰ
in peccatis ſuis
ſicut pharao.
e En pluā craſ
⁊c. Predeſini/ † Ps. 104
nat tp̄s ⁊ horā
ad oſtēdendum
ſue ꝓuidētie cer
titudinē ⁊ ſue xͦtutꝰ magnitudinē: que
nec ī modico pōt īpediri. f Qualꝰ n̄
fuit ī egypto. In illa eī regiōe q̄ ē xͦſus
auſtrū pauce pluuie et grādines fiunt
⁊ ꝑue q̄titatꝰ ſꝫ tūc fuit grādo ita ma/
gna in m̄titudīe ⁊ q̄titate ⁊ maior: ſic̄
fieri ſolet ī ꝑtib⁹ borealib⁹. g Mitte
ē ⁊c. h d̄r ad oſtēdēdū ꝙ cū iuſticia di/
uina ſemꝑ currit miſcordia. h Qui
timuit xͦbū dei ⁊c. iſte timor nō fuit fi/
lialis ꝓcedēs ex amore: ſꝫ ſuilis ꝓce
dēs ex formidīe pene. i Qui aūt ne
glexit. qꝛ nec ſuilē timorē ex nimia ob/
ſtinatiōe habuit. k Extēde manū tu
am ī celū. qꝛ moyſes erat ī his q̄ ꝑtine/
bāt ad dn̄m, aarō āt ſupra iuſſus ē extē
~~dere manū~~
dere manū xͦſus terrā: qꝛ erat cōſtitut⁹
in his q̄ ꝑtinēt ad pplm. Et do.

Glo. oꝛdi.

cedētē ad aq̄ ſcū cynomia replē
tur egyptioꝝ dom⁹. In q̄nta cū
pecoꝛa delent̄ ad pharaonē īra
re iubet̄. In ſexta ꝯtēnit̄ pharao
nec dr̄ ꝙ ītrauerit moyſes ⁊ aa/
rō ad eū: q2 facta ſūt vlcera ⁊ ve
ſice cū feruoꝛe etiam ſup maleſi/
cōs: ⁊ nō poterāt reſiſtere moy/
ſi. In ſeptima vigilare iubet̄ val
de mane ⁊ ſtare contra pharao/
nem: cum grandinem ⁊ ignē ꝓ/
ducit ⁊ voces. In octaua īntra/
re ꝑcipitur ad eum: cū locuſta ꝓ
ducitur. In nona rurſus contē/
nitur pharao ⁊ moyſi ꝑcipit̄ ad
celum extendere manus vt fiāt
tenebꝛe palpabiles: nec intrat:
ſed vocatur ad pharaonē. Simi
liter in decima cuꝫ pꝛimitiua de
lentur: ⁊ cogitur cum feſtinatio
ne exire de egypto. a Et dn̄s
Allego. dedit to. ⁊c̄. Orig. All'. Uide tē/
peramentū diuine coꝛrectionis
nō cū ſilētio verberat: ſꝫ dat vo
ces ⁊ doctrinā celit⁹ mittit: per
quā poſſit mūdus caſtigat⁹ cul/
pam ſuā agnoſcere. Dat grandi
nē ꝑ quā tenera vaſtant̄ adhuc
naſcentia vitioꝝ. Dat ignē ſciēs
eē ſpinaſ ⁊ tribulos q̄s debebat
Luc.12.f depaſci: d̄ q̄ dic̄ dn̄s: Ignē veni
mittere ī terrā. Per hūc ignem
incētiua voluptatis ⁊ libidinis
ꝯſumunt̄. Ori. Sūt alia mlta
obſuāda q̄b⁹ diuīa indicat̄ ſa/
piētia. Pꝛimo ei nō flectit̄ pha
rao cū aq̄ ī ſanguinē vertit̄. In
ſcd̄o paꝝ molliri videt̄. vocauit
eni moyſen ⁊ aarō dicēſ: Oꝛate
ꝓ me dn̄ꝫ ⁊c̄. In tertio magi ce
E.8.c dūt dicētes: Digit⁹ dei ē hic ⁊c̄.
In q̄rto ꝑ cynomiā ꝟberatus:
dic̄ Eūtes imolate dn̄o deo ⁊c̄.
In q̄nto vbi nece pecudū cedi/
tur: nō cedit ſꝫ ampli⁹ indurat̄.
Siſr ī ſexto ſup plaga vlceꝝ. In
ſeptio ꝟo cū grandine vaſtat̄ ⁊
ignib⁹: vocauit moyſen ⁊ aaron
dicēs: Peccaui etiā nūc: domi/
nus iuſt⁹: ego aūt ⁊ ppl'ī mei ini
qui ⁊c̄. In octaua cū locuſtis vr
geret̄: feſtinanter vocauit moy/
ſen ⁊ aaron: peccaui añ dn̄m de/
um veſtrum ⁊ in vos. Suſcipite
peccatū meū: etiaꝫ nūc oꝛate ad
dn̄m deū veſtrū. In nono cū te/
nebꝛis ſuffundit̄: vocat moyſen
⁊ aarō dicens: Ite ⁊ ſeruite dn̄o
deo vr̄o. In decio cū ꝑmitiua ex
tiguunt̄: vocat eos nocte ⁊ dic̄:
Surgite exite d̄ ꝑplo meo vos ⁊
fi. iſ. ⁊c̄. Et adiūgit: Bn̄dicite āt
⁊ me. Nō pñt h̄ explicari niſi eo
1.Co.14.a dē ſpū q̄ geſta ſūt: q2 ſcḿ Aplm
ſpūs ꝓphaꝝ ꝓphet' ſbiect⁹ ē: nō
ſꝫ q̄buſcūq3 ad explanādū dicta
ꝓphaꝝ: ſꝫ ꝓphet' dicunt̄ eē ſb/
iecta. b Noui aūt ⁊c̄. Aug⁹. ī
li. q̄ſtionū ſup Exo. Fragoꝛe celi
⁊ grādie exterrit⁹ erat pharao.
Uñ rogabat moyſen vt oꝛaret ꝓ
eo ꝯfitēs iniq̄tatē ſuā ⁊ ppli ſui.
Sꝫ moyſes aliū timoꝛē q̄rebat.
facile ei ē penā timere: ſꝫ nō ē h̄:
deū timere: illo. ſ. pietat' timoꝛe:
Ben.31.f d̄ q̄ iacob dic̄: Niſi de⁹ patr' mei
abꝛaam: ⁊ timoꝛ iſaac eſſet mihi
nunc me inanem dimiſiſſes.

Ego eni

Exodi Ca. IX

a virgā in celum: ⁊ dominus de/ a

a ſ Non cum ſilentio verberat doctrinam
celitus mittit ꝑ quā caſtigatus culpam ſuā
agnoſcat mundus. ſ terroꝛem cōminatio/
nis. ſ Lxx. voces doctrinam. ſ. b ſ in/
crepationem maloꝛum.

dit tonitrua et grandinez ac b c

ſ miracula.

diſcurrentia fulgura ſup ter/
ram† Pluitq3 domin⁹ grandi
nem ſup terrā egypti: ⁊ gran †

ſ de quo dicitur: Ignem veni mittere in
terram.

do et ignis mixta pariter fe/
rebantur. Tātēq3 fuit magni
tudinis: q̄ſta ante nunq̄ ap/
paruit in vniuerſa terra egy/
pti: ex quo gens illa condita
eſt. Et ꝑcuſſit grādo ī omī ter
ra egypti cuncta q̄ fuerunt in
agris ab hoīe vſq3 ad iumen/
tū: cūctāq3 herbā agri ꝑcuſſit
grādo ⁊ omē lignū regionis
cōfregit. Tantum ī terra geſ/
ſen vbi erāt filij iſrael grādo
nō cecidit. Miſitq3 pharao et
vocauit moyſen et aaron di/
cens ad eos. Peccaui etiam
nunc. Domin⁹ iuſtus: ⁊ ego
et populus me⁹ impij. Oꝛate
dominū vt deſināt tonitrua
dei ⁊ grādo vt dimittā vos:
et nequaq̄ hic vltra maneā/
tis. Ait moyſes: Cū egreſſus d
fuero de vꝛbe: extendam pal
mas meas ad dn̄m: et ceſſa/
bunt tonitrua et grando nō
erit: vt ſcias q2 dn̄i eſt terra.
b Noui autem ꝙ et tu et ſerui e
tui necduꝫ timeatis dominū
deum. Linū ergo et hoꝛdeuꝫ f
leſum eſt: eo ꝙ hoꝛdeuꝫ eſſet g
virens: et linum iam follicu/ h
los germinaret. Triticum au i
tem ⁊ far nō ſunt leſa: q2 ſero/ k
tina erāt. Egreſſuſq3 moyſes

ſ vel teren.

a pharaone ex vꝛbe: extendit
manus ſuas ad dominum:
et ceſſauerūt tonitrua ⁊ gran
do: nec vltra ſtillauit pluuia
ſuper terram. Uidens autēꝫ
pharao ꝙ ceſſaſſet pluuia et
grādo et tonitrua: auxit pec/
catuꝫ: ⁊ ingrauatū eſt coꝛ ei⁹
et ſeruoꝛum illius et indura/
tum nimis: nec dimiſit iſra/
el ſicut pꝛeceperat dominus
per manum moyſi.

Nico. de lyra

a a Et dn̄s dedit tonitrua. ad terrēdū egypti/
os. b Et grādi. ad cōſumēdū terrenaſcētia ⁊
etiā hoīes ⁊ aīalia q̄ erāt ī agr'. c Ac diſcur
rētia fulgura ad ꝑcutiēdū ea q̄ grādinē euade
bāt. Ptꝫ etiā ex h̄ ꝙ iſta plaga fuit ex trib⁹ ele
mētis. ſ. aq̄ rōne grādinis: q̄ ē aq̄ cōgelata: ae/
b c re ex cōmotiōe eius vehemēti rōne tonitrui: et
igne ex fulgure diſcurrēte. Coꝛreſpōdet etiam
iſta plaga ꝑ quā terrenaſcētia fuerunt ꝯtrita ⁊
in modū paleaꝝ redacta culpe egyptioꝝ q̄ he/
bꝛeos afflixerūt in paleaꝝ congregatiōe: vt di
† ctū ē. ſ. v. ca. d Cuꝫ egreſſus fuero de vꝛbe. †1.q.4.ſ. itē peccato egyptioꝝ.
erat eni plena idolatria: iō pꝛi⁹ egreſſus eſt añ/
q̄ oꝛaret. e Noui āt ꝙ ⁊ tu ⁊c̄. timoꝛe filiali.
ſꝫ tm̄ ſuili: vt pena ceſſet. f Linū q̄ ⁊ hoꝛdeū
leſuꝫ ē. i. cōtritū ⁊ coꝛruptū a grādine cui⁹ cau/
ſa ſubdit̄: g Eo ꝙ hoꝛdeū eſſet virēs. In he/
bꝛeo habet̄: Eo ꝙ eſſet ꝑmitiuuꝫ ⁊ iō iam tātū F
creuerat ꝙ illud qd̄ poſſet creſcere poſt ꝑcuſſio
nē grandinis eſſet infructuoſum ⁊ inutile.
h Et linum iam folliculos germinaret. In he
bꝛeo habet̄: Et linum iā tuellos fecerat. ⁊ ideo
q2 tuelli erāt fracti: vlteri⁹ erat inutile. Ex p̄di
ctis ptꝫ ꝙ tria iſtā plagā euaſerūt. ſ. illa q̄ erūt
in domibus: q2 in agris tm̄ fuit iſta peſtilētia:
vt ptꝫ ex p̄dictis in textu. Item illa q̄ nō erant
ꝑmitiua: q̄ nō intantū ꝓtunc creuerūt ꝙ rena/
ſcentia eſſet inutilis. Itē illa q̄ erant dura vt li/
gnea: que nō fuerūt fracta. ⁊ eadē ratiōe illa q̄
nō erāt in tuellis: q2 nō reſiſtebāt grādini ſꝫ ce
debāt ꝑcuſſioni. i Triticum aūt ⁊ far. In he
bꝛeo habet̄: Triticū ⁊ ſpelta nō ſunt leſa. cuius
cauſa ſubdit̄: k Quia ſerotina erāt. ⁊ illud
qd̄ natū et nouitiū erat cedebat ꝑcuſſiōi grādi
nis. Cetera patēt ex p̄dictis. Ca. IX

Moꝛaliter. In h̄ capitulo agit̄ de tribus plagis egypti.
Pꝛima eſt peſtis d̄ qua dicit̄: c† Ecce man⁹
mea erit ſup agros tuos ⁊ ſup equos ⁊ aſinos
et camelos et oues et boues peſtis valde gra/
uis. Per hec animalia bꝛuta ītelligunt̄ hoīes
voluptuoſi viuentes vita beſtiali. Uñ. j. Ethi.
vita voluptuoſa dicit̄ vita pecudū. Sup iſtos
d aūt venit peſtis valde grauis: q2 pꝛimo venit
ſup eos moꝛs culpe ⁊ poſtea moꝛs gehēne. Se/ G
cunda plaga eſt veſicarū de qua dicitur:
n† Erunt enim in hominibus ⁊ iumentis vl
cera ⁊ veſice turgentes ī vniuerſa terra egypti.
Egyptus interpꝛetatur tenebꝛa: ꝓpter qd̄ ho/
e mines egypti dicuntur qui ſuum ſtudiū appli/
cant ad exercenduꝫ peccata que ſunt tenebꝛaꝝ
opa. Eſa. xxix. Ue qui pꝛofundi eſtis coꝛde vt
f abſcōdatis a domino conſiliū quoꝝ ſunt in te/
nebꝛis opera ⁊ dicunt quis videt nos? Iumen
g ta ꝟo dicunt̄ qui in talibus opibus pꝛeſtāt au
h xilium conſiliū ⁊ fauoꝛē. dicunt̄ enim iumenta
quaſi iuuamēta ⁊ ſup iſtos etiā cum alijs veni/
i ent veſice turgētes. i. pungentes. per quas in/
k telligitur pena vermis conſcientie que ꝑpetuo
manebit in damnatis. Eſa. lxvj. Uermis eoꝛuꝫ
nō moriet̄. Tertia ꝟo plaga eſt ignis et grādi/
nis de qua dicit̄: † Grādo ⁊ ignis mixta pa
riter ferebant̄. ꝑ quā intelligit̄ illa pena dam/
natoꝛum de qua dicit̄ Job. xxiiij. Ab aquis
niuiū trāſibunt ad caloꝛē nimiū. Per hoc autē
ꝙ dicitur in textu. h† Qui timuit verbum
dn̄i de ſuis pharaonis fecit cōfugere ſuos ſu/
os ⁊ iumēta in domos. que fuerūt ſaluata ſigni
ficatur ꝙ peccatoꝛes refugientes ad domū ec/
cleſie ꝑ opera vere penitentie euadunt penam
gehenne. In ca. ix. vbi dicitur in poſtilla: Et
miſit pharao ad videndum.

Additio. j. Eſt alia ratio cōſona lr̄e quā q̄dā hebꝛeoꝛum aſſi/
gnāt ad h̄ ꝙ d̄ iſta plaga miſit ad videndū ſpe/
cialiter ⁊ non in p̄cedenti: q2. ſ. mirabilius erat
ꝙ ex aīalib⁹ egyptioꝝ ⁊ hebꝛeoꝝ q̄ ī eiſdē cam/
pis paſcebant̄ moꝛerent̄ illa q̄ erāt egyptioꝛū:

 nō aūt

Additio

nō aūt q̄ erāt hebreoꝝ: q̄ꝫ ꝙ terra geſſen eſſet īmunis ab aliq̄ plaga nō aūt alia terra egypti: h̄ etiā ſonat lr̄a que ī ꝑcedēti plaga dicit: Faciāq̄ꝫ mirabilē ī die illa terrā geſſen in q̄ ppl's meꝰ ē vt nō ſint ibi muſce: in hac ſc̄o plaga. ſ. peſtis dr̄: Mortuaq̄ꝫ ſūt aīantia egyptioꝝ ⁊ de aīalibꝰ filioꝝ iſrl̄ nihil oīno perijt. ſ. vbicūq̄ꝫ eſſent etiā ī terra egyptioꝝ qd̄ ē mirabiliꝰ: et ꝑ ꝯñs digniꝰ inq̄ſitiōe: ī ꝑmis ſc̄o duabꝰ plagī qr̄ magi fecerūt ſilia nō curauit pharao inq̄rere diſtictiōez plagaꝝ. in tertia ſc̄o nō legiꝛ tal' diſtictio. ¶ In eo. ca. ix. vbi dr̄ in poſtilla: Idcirco poſui te vt oſtendā in te fortitudinem meam.

Additio. ij.

Licet ꝯcedendū ſit ꝙ deꝰ nō īdigeat malicia hoīm ad declaratiōez ſue fortitudinis eos flagellādo: qr̄ ꝑ multas alias vias pōt ſuā fortitudinē oñdere ꝓut poſtillator dic̄: nō tñ ex h̄ ſequiꝛ ꝙ cuz dr̄: Ut oſtēdā ī te fortitudinē meā ll. vt nō teneaꝛ ibi cauſaliꝛ ꝓut ipe vult īferre. Pro q̄ ꝯſiderādū ē ꝙ ex diuīa ꝓuidētia nō ſolū diſponiꝛ q̄ effectꝰ fiāt: ſꝫ etiā ex q̄bus cauſis ⁊ q̄ ordine ꝓueniāt: inꝛ q̄s q̄dē cauſas ſūt etiā q̄rūdā effectuū cauſe actꝰ hūani: vñ ī talibꝰ oportet hoīes agere aliq̄: vt ꝑ ſuos actus ipleanꝛ q̄dē effectꝰ ſm ordinē a deo diſpoſitū ꝓut in ſecūda ſc̄de. q. lxxxiij. ⁊ iō ī talibꝰ tales actꝰ medij rōnē habēt cauſalitatī reſpectu effectꝰ a deo diſpoſiti. vñ in pñti materia qr̄ deꝰ ex ꝓpoſito ſue volūtatī diſpoſuerat ꝙ ꝑ maliciā pharaonis a deo toleratā ⁊ ꝑmiſſam ſua potētia iuſticia ⁊ lōganimitas hoībꝰ declarareꝛ: idcirco hmōi malicia ſic a d̄o ꝑmiſſa hꝫ rationē cauſalitatī reſpectu hmōi declaratiōis a deo intēte: nō tñ hec cauſalitas eſt ꝑncipalis ⁊ abſoluta ſꝫ eſt ſecūdaria ⁊ ex ſuppoſitiōe diuini ꝓpoſiti vt dictū eſt: vñ ptꝫ ꝙ li vt cū diciꝛ: Ut oſtēdā in te. teneꝛ cauſaliꝛ ꝓut ſonat ⁊ nō idiget aliq̄ reſolutiōe vñ ⁊ doctores ſancti hāc dictionē vt ī h̄ loco ī ſua ꝓpria ſignificatiōe relinquūt: vt ptꝫ in gloſa bñ intuēti. ſicut enī cū diciꝛ de deo in Ps̄. Qui ꝓducit herbā ſuiuturi hominū vt educat panē de terra: nō excludiꝛ q̄n deꝰ ꝑ mltas alias vias poſſet educere panē de terra ſine h̄ ꝙ herbā priꝰ ꝓduxiſſet ſꝫ ꝙ deꝰ voluit inſtituere iſtū modū determiatū ꝓcedēdi. ⁊ ſic eductio panis de terra hꝫ cauſalitatē reſpectu ꝓductiōis herbe. vñ li vt: teneꝛ cauſaliter ibi ſic ⁊ in hoc loco.

Replica

correctorij ꝯtra Burgeñ. ſemihereticū. In ca. ix. Burgeñ. notat poſtillatorē dicentē li vt: nō teneri cauſaliter ſꝫ ꝯſecutiue cū diciꝛ: Idcirco poſui te vt oſtēdā in te fortitudinē meā. obijciēs ⁊ allegās mira putās ea eſſe ꝯtra poſtillatorē qd̄ tñ nō eſt: ſꝫ potius ꝓ eo vt ptꝫ diligenter intuēti. nihil enī pōt eſſe deo cauſa motiua ad extra ⁊ ī ratiōe finis nec forme niſi ꝯſecutiue: et h̄ ē qd̄ intēdit poſtillator: ſequiꝛ enī ꝯſeq̄ntia legali: Pharao fuit malicia iduratꝰ cōtra dñm: q̄ꝛ deꝰ voluit ī eo oñdere fortitudinē ſuā: ⁊ ſic malicia nō fuit cauſa niſi occaſio ꝯſecutiōis ex lege ꝑ deū ordinata vt deꝰ cū flagellaret ⁊ in eo ſuā potētiā oſtēderet: ⁊ ad h̄ valet exemplū de ꝓductiōe panis de terra qr̄ ita ordinez nature inſtituit ꝙ priꝰ terra germīaret ⁊ gramē ꝓdiret in granū vt fieret panis ꝯſequēter ex ordine inſtituto. Sed ⁊ illud qd̄ Burgeñ. ex dictis ſancti Tho. ſc̄da ſc̄de. q. lxxxiij. applicat ꝓpoſito videꝛ minꝰ catholice dictū: videlicꝫ ꝙ ex ordinatiōe diuīa oportet hoīes agere vt effectꝰ a deo inſtituti impleanꝛ: nā ex eo ſequiꝛ ī materia pñti ꝙ pharaoni peccatū obſtinatiōis īputari nō debet: qr̄ ſm h̄ oportuit eū eſſe cauſaꝫ diuīe glorificatiōis ſi cauſaliꝛ teneri debeat vt vult Burgeñ. in his aūt q̄ oportet fieri ſicut ī naturalibꝰ ⁊ neceſſarijs nō laudamur nec vituperamur teſtibꝰ phīs ⁊ theologis: ſequiꝛ etiā illā obſtinationē fuiſſe nō ſolū ex diuina ꝑmiſſione ſꝫ etiā inſtitutione ⁊ ordinatiōe qd̄ nō ſonat theologice: cum doctores ſancti ⁊ magiſter ſniaꝝ hmōi obſtinatiōis ſicut nec alioꝝ maloꝝ culpe non velint eſſe cauſam poſitiuā ſꝫ defectiuā. doctrina enī Scoti ē ꝙ in reprobatione deus nullum actum poſitiuum habet circa reprobatū ſed ſolum negatiuum: non ordinando ad gloriam et gratiam. vnde ſi dictum ſancti Tho. veritatem habere poſſet in poſitiuis ordinatis per deum. in propoſito autē prout Burgeñ. applicat non videtur conſonare.

Text

a Et dixit dñs ad ¶ Ca. X a moyſen: Ingredere ad

ſ Patieñter ſuſtinui.

a pharaonē. Ego enī indurauī cor † eius ⁊ ſeruorū illius: vt faciam ſigna mea hec in eo: ⁊ narres ī auribus filij tui ⁊ nepotum tuorum q̄tiens cōtriuerim egyptios: ⁊ ſigna in eis fecerim: ⁊ ſciatī qr̄ ego dñs. Introierūt ergo moyſes et aaron ad pharaonē: ⁊ dixerūt ei: Hec dicit dñs deus hebreorum: Uſq̄ꝫquo non vis ſubijci mihi:

Glo. ordi.

a Ego enī indu. ⁊c̄. Aug. ¶ Ca. X
A in eodē. Hic ita dic̄ tanq̄ꝫ opꝰ habeat deꝰ cuiuſq̄ꝫ malicia: ſꝫ ſic ītelligēdū ē ac ſi diceret: Ego patiēs fui ſuꝑ euz ⁊ ſuos eiꝰ vt nō eos auferrē: vt ordine ſuꝑuenīant ſigna mea ſuꝑ eos: qr̄ enī patiētia dei obſtinatior fiebat malus animꝰ: ꝓ eo ꝙ patiēs ī eo fui: diciꝛ ingrauaui cor eiꝰ. Plage egyptioꝝ eruditio ſunt filioꝝ iſrael: ne ſimiliter indurenꝛ: ⁊ ſimilia patiantur. mulctato peſtilente ſapientior erit paruulus. ¶ Orige. Poſſunt decem plage quibus egyptus ꝑ iſraelitas verberatur romani regni comparari temporibꝰ. qr̄ hec ī figura noſtri facta ſunt. Chriſtianus ⁊ iſraeliticus populus vnius dei eſt: vna vtriuſq̄ꝫ cauſa ſubdita fuit ſynagoga egyptijs: eccl'ia romaniſ. Perſecuti ſunt et egyptij: ꝑſecuti ſūt ⁊ romani. Ibi decies cōtradiciꝛ moyſi. Hic decē edicta cōtra xp̄m. Diuerſe ibi plage egyptioꝝ. Diuſe h̄ calamitates romanoꝝ. Ibi ꝑmū ſanguis d̄ puteis ⁊ flumibꝰ. Hic manat h̄ ꝑma ſb̄ Nerone plaga: vt vbicūq̄ꝫ morietiū ſanguis eſſet: vel morbis ī vrbe corruptꝰ vl' bellis ī orbe ꝓfuſus. ¶ Ibi ſc̄da plaga rane ī penetrabilibꝰ: inedia pene habitatores extīxit: h̄ ſb̄ domiciano ſatellites effrenati iuſſu cruēti ꝑncipis ⁊ inopia pene oēs romanos ciues diſpſit. ¶ Ibi tertia plaga cynifes muſcule ſeuiſſime: q̄ media eſtate ꝑ loca ſqualida gregati volāt: capilliſq̄ꝫ hoīm: ſetiſq̄ꝫ pecudū vrēte morſu īferūꝛ. Hic tertia plaga ſub traiano iudeos excitauit: q̄ cū d̄ diſperſi: quaſi nō eſſent quieſcerēt: repētino calore ꝑmoti graſſati ſunt. Preterea multe vrbes iiſdem tp̄ibus corruerunt terremotu. ¶ Ibi quarta plaga muſce canine: alūne putredinis vermium matres: hic ſub marco anthonio lues mltis infuſa ꝓuincijs italiā ⁊ vrbem romam exercitūq̄ꝫ romanoꝝ ꝑ diuerſa hibernia diſparſum: morte diſſolutū putredini ⁊ vermibus dedit. ¶ Ibi quinta plaga pecorū ⁊ iumentoꝝ. Hic ſub Seuero ꝑſecutore ciuilibꝰ bellis ꝓpria viſcera ⁊ iumenta reipublice: id eſt plebes ꝓuinciaꝝ ⁊ legiōes militū cōminute ſūt. ¶ Ibi ſexta plaga veſice turgētes vlceraq̄ꝫ manantia. Hic plaga q̄ pꝰ maximi ꝑſecutiōem fuit: q̄ ſpecialiter epiſcopos ⁊ clericos obmiſſa turba populari eccleſiarū pri mates cruciari imperauerat intumeſcens crebro ira ⁊ inſidia nō per vulgi cedem: ſed ꝑ vulnera morietiū principum ⁊ potentum exaltata eſt. ¶ Ibi ſeptima plaga coacta in aere grādo: que hominibus ⁊ iumētis fuit exitior hic ſub gallo ⁊ voluſiano q̄ decio ꝑſecutore ſucceſſerunt: peſtis infuſa eſt ꝑ omnia ſpacia romani regni: ⁊ oīe ꝓpe genus humanuz dedit neci. ¶ Ibi octaua correctio excitate vndiq̄ꝫ locuſte: hic excitare vndiq̄ꝫ gentes romanum orbem cedibus et incendijs vaſtauerunt. ¶ Ibi nona plaga tenebre tractabiles plus periculi cōminātes q̄ꝫ faciētes. Hic aureliano perſecutore decernēti: diris turbinibus terribile fulmen ſub ipſius pedibus ruit: oſtendens quid faceret tātus vltor: niſi patiēs eſſet: q̄ꝫq̄ꝫ intra ſex menſes tres interfecti ſunt imperatores Aurelianꝰ: tacitus: ⁊ florianꝰ. ¶ Ibi decima ⁊ vltima plaga ꝑmogenitoꝝ interfectio. Hic oīm ꝑditio idoloꝝ q̄ primituſ facta in ꝑmis amabāt. Ibi rex potētiā dei ꝓbauit ⁊ ſenſit ⁊ timuit ⁊ populū dei liberū dimiſit: hic quoq̄ꝫ hec omīa fecit: et etiam credidit. ¶ Idem. Ibi populus dei nō eſt ad ſeruitutem retractus. nec hic poſtea ad idolatriā coactus. Ibi egyptioꝝ vaſa ꝑcioſa hebreis tradita ſunt: hic eccleſie chriſtianoꝝ ꝑcioſa paganoꝝ tēpla ceſſerunt. ¶ Idem. Egyptijs poſt. x. plagas dimiſſos hebreos ꝑſequētibꝰ maris irruit interitꝰ: nos quoq̄ꝫ ꝑegrināntes: ꝑſecutio gētiliū manet: donec mare rubrum. i. ignē iudicij chriſto duce ⁊ iudice tranſeamꝰ. Qui ſc̄o chriſtianos ꝑſequunꝛ cum rege ſuo antichriſto ī ſtagno ignis eterni ſubmergenꝛ. ¶ Rab. Octauū ꝑceptum. Falſum teſtimoniuz nō dices. Deut. 5. c. Octaua plaga locuſta animal. ſ. dēte noxiū. Falſus enim teſtis nocet mordēdo: et ꝯſumit mentiendo. Vñ Si mordetis ⁊ conſumitis: videte ne adinuicem conſumamini. Gal. 5. c.

ſ Ecce ego

Nico. de lyra

Et dixit dñs. Hic deſcribiꝛ octaua plaga. ⁊ ꝑmo ꝑmittiꝛ eiꝰ cōmīatio. ſc̄do ſubdiꝛ eiꝰ inflictio. ibi: Dixit autem dominus. Circa primū ptꝫ lr̄a vſq̄ꝫ ibi. ¶ Ca. X

Ecce ego

Glo. ordi.

a Ecce ego inducã zc. Orige. Puto p h̃ gen⁹ plage diſſidẽtis ſemper a ſe z diſcordãtis hũani generis incõſtantiã ↄſutari. Locuſta enim cũ regẽ nõ habeat ſm ſcripturã ordinatũ ducit exercitum. hoĩes xp̃o cũ rationales facti ſũt: neqȝ ſe regere ordiate potuerunt: neqȝ dei regẽtis patient̃ moderamina ptulerũt. Stra. Locuſta qꝛ longiora retro crura hȝ: vocaꝛ locuſta q̃ſi longa haſta: grece vero haſtago. Per locuſtã q̃ regeȝ nõ hȝ: ſignificaꝛ temeritas illoꝝ q̃ lȝ diuerſis penis mulctati. ſemp ĩ duricia ſua manẽt: tanq̃ȝ nulluȝ habeant rectorem.

b Ad locuſtã. Locuſte pro mobilitate leuitatis accipiũtur tanq̃ȝ vage z ſalientes aĩe p volupta te ſeculi. c Extendit moyſes virgam. Quedam pdigia fiũt p moyſen: quedã p aaron: quedã xp̃o p ip̃m dñm: vt cognoſcam⁹ in quibuſdã p ſacrificia ſacerdotum et obſecrationes pontificũ nos eẽ purgãdos: q̃s aarõ pſona deſignat. In q̃buſdã p ſciãȝ leg̃ emẽdandos qđ moyſi deſignat officiũ. In difficiliorib⁹ aũt ipſius dñi virtute egemus. d Uentus vrens leuauit locuſtas Grego. Exhibite celit⁹ egypti plage: exigẽtibus meritis corporalit̃ illate ſunt: ſȝ q̃ mala q̃tidie prauaſ mẽtes feriãt: ſpũaliter ſignauert: quibus exterioꝝ pcuſſiõe egyptus afflicta cõmorã mens dolenſqȝ ppenderet: q̃ vaſtatiõis dãna interi⁹ negligẽs toleraret. Per locuſtas ei q̃ pluſq̃ȝ cetera minuta animãtia frugib⁹ nocẽt: lingue adulãtiũ figuranꝛ: que terrenoꝝ mẽtes aliq̃ bona pferẽtes ĩmoderati⁹ laudãdo corrũpũt. Fructus eni egyptiorũ opa cenodoxoꝝ: q̃ locuſte exterminant: dum adulantes lingue ad appetẽdaſ laudes tranſitorias cor operantis inclinãt. Herbã locuſte comedũt. qñ adulatores verba loq̃ntiũ fauoribus extollunt. Poma arboꝝ deuorãt: cũ vanis laudib⁹ quorũdã iam quaſi fortiũ opera eneruant. e Nõ remanſit zc. Aug⁹. Beneficiũ dei commemorauit ſcriptura q̃ abſtulit locuſtas: z pſecuta dixit in: ☞ duraſſe

Exodi Ca. X

† Dimitte populũ meũ vt ſacrificet mihi.
Sin aũt reſiſtis z nõ vis dimittere eum:
a nota locutionem. contra hominũ inconſtantiam.
a ecce ego inducã cras locuſtã ĩ fines tuos a†
que opiet ſupficiẽ terre: ne q̃cq̃ȝ ei⁹ appa- b b
reat: ſȝ comedaꝛ qđ reſiduũ fuit grãdini. †
Corrodet ei oĩa ligna q̃ germinãt ĩ agr̃:
et implebũt domos tuas et ſeruoꝝ tuoꝝ d
et omniũ egyptioꝝ: q̃tum nõ viderũt pa
tres tui z aui ex quo orti ſunt ſup terrã vſ
qȝ ĩ pſentẽ diẽ. Auertitqȝ ſe z egreſſus ẽ a e
pharaone. Dixerũt aũt ſerui pharaonis
ad eũ: Uſqȝquo patiemur hoc ſcandalũ? f
Dimitte hoĩes vt ſacrificẽt dño deo ſuo.
Nonne vides q̃ pierit egyptus? Reuo- g
cauerũtqȝ moyſen z aarõ ad pharaoneȝ:
Qui dixit eis: Ite ſacrificate dño deo ve
ſtro. Qui nã ſũt q̃ ituri ſũt? Ait moyſes:
Cũ puulis nr̃is z ſenioribus pgem⁹: cuȝ h
filijs z filiabus: cũ ouibus z armẽtis. Eſt
eni ſolẽnitas dñi dei nr̃i. Et reſpõdit pha
rao: Sic dñs ſit vobiſcũ: Quõ ego dimit i
tã vos z puulos vr̃os? Cui dubiuȝ eſt q̃ k
peſſime cogitet̃? Nõ fiat ita: ſȝ ite tantũ l
viri z ſacrificate dño. Hoc ei z ip̃i petiſt̃. m
Statiqȝ eiecti ſũt d̃ ↄſpectu pharaõis. Di n
xit aũt dñs ad moyſen† Extẽde manũ tu o
vel de.
b am ſup terrã egypti ad locuſtã vt aſcẽdat p
ſup eã: z deuoret oẽm herbã q̃ reſidua fu-
c it grãdini. Et extendit moyſes virgã ſup
terrã egypti: z dñs iduxit ventũ vrenteȝ q
a calidus auſter. ſcilicet vrputant. ſuggeſtio diabolica.
d tota illa die z nocte. Et mane facto: vẽn-
a adulantium linguas. diſſidentem a ſe z diſcordantẽ humanani generis inconſtantiam.
tus vrẽs leuauit locuſtas. Que aſcẽdeꝛt
ciues mundi.
ſup vniuerſaȝ terrã egypti: z ſederũt ĩ cũ-
a adulantes enim ſunt nõ digni numero.
ctis finib⁹ egyptioꝝ ĩnũmerabiles: q̃les r
añ illud tp̃s nõ fuerũt: nec poſtea future s
ſũt. Operuertqȝ vniũſaȝ ſupficiẽ terre va
a opera. b fauoribus clara. verba.
ſtãtes oĩa. Deuorata eſt igiꝛ herba terre: †
operum. fortibus.
et q̃cq̃d pomoꝝ in arborib⁹ fuit: q̃ grãdo
dimiſerat. Nihil q̃ȝ oĩno virẽs relictũ ẽ in
lignis: et ĩ herbis terre: in cũcta egypto.
Q̃obrẽ feſtin⁹ pharao vocauit moyſen z t v
aaron: z dixit eis: Peccaui in dñm deuȝ x
veſtrũ z in vos. Sed nunc dimittite pec-
catum mihi etiaȝ hac vice: z rogate dñm
deũ veſtrũ vt auferat a me mortẽ iſtam. y
Egreſſuſqȝ eſt moyſes de cõſpectu phara z
onis: z orauit dñm: Qui flare fecit ven- a
tũ ab occidente vehemẽtiſſimũ: z areptã b
e locuſtam proiecit in mare rubrum. Non
remanſit nec vna quideȝ in cunctis fini-

Nico. de lyra

a Ecce ego inducã cras lo. zc. i. multitudinẽ locuſtaꝝ. ſic dictuȝ eſt .s. viij. ca. Uenit muſca grauiſſima. i. mltitudo muſcaꝝ. p talẽ modũ loquendi diciꝛ. Syllogiſm⁹ ẽ oratio. i. ↄgeries orationũ. b Que operiet ſupficiẽ terre. non q̃ totaliter ſit opta: ſȝ p magna pte. c Ne q̃cq̃ȝ ei⁹ appeat. ſ. d̃ his q̃ ptinẽt ad eius ornatũ: ſic ſũt herbe z cetera viridia: et iſte ſenſus pȝ p h̃ qđ ſbdiꝛ: Sȝ comedaꝛ qđ reſiduũ fuit grãdini. d Et ĩplebũt domos tuas. qꝛ nõ ſolũ ĩfeſte erãt ĩrenaſcẽtib⁹ ſȝ etiã hoĩb⁹. e Auertitqȝ ſe zc. qꝛ pcepit p ſigna obſtinationẽ reg̃ z indignationẽ eius cõtra ip̃m: z iđ dedit tre locũ. f Uſqȝquo patiemur h̃ ſcãdalũ? Scãdalũ eſt impactio pedis q̃ facit hominẽ cadere: z ſic illud malũ qđ eis ĩminebat vocabãt ſcãdalũ. g Reuocauerũtqȝ moyſen. de volũtate regis. h Cũ puulis nr̃is zc. cui⁹ cauſa ſubditur: Eſt eni ſolẽnitas. ſ. generalis ĩ qua oẽs tã maſculi q̃ȝ femĩe d̃bẽt eẽ. oportet etiã nos ſacrificare z neſcim⁹ q̃ vl̃ quot: iđ oportet nos ducere aĩalia ad ĩmolandũ: ſilr iumẽta ad portãdũ mulieres z puulos. i Sic dñs ſit vobiſcuȝ. ironice d̃r hoc. k Cui dubiũ ẽ q̃ peſſime cogitet̃? ac ſi dicat pȝ q̃ rebellare intẽditis ſub p̃textu ſacrificãdi. l Ite tantũ viri. q. d. ad viros ſacrificare ptinet z non ad alios. m Hoc eni z ip̃i petiſtis. nõ vereꝛ mẽtiri: qꝛ h̃ nõ petiuerãt. n Dixit aũt dñs. Hic deſcribiꝛ plage ĩflictio. z ſcđo ei⁹ remotio. ibi: Q̃obrẽ. Circa p̃mũ d̃r: o Extẽde ma. tu. ſup terrã egypti. lȝ moyſes eẽt executor ordiat⁹ ĩ his q̃ ptinẽt ad deũ. ppt̃ qđ ĩ pcedẽtib⁹ iuſſus ẽ extẽdere manũ verſus celũ. tñ h̃ iubeꝛ extẽdere manũ ſuã ſup ẽraȝ: ad oſtẽdendum q̃ qui poteſt in maius poteſt z in minus quando poteſtates ſunt ordinate: ſic in pposito: ſed nõ ecõuerſo: et iđ aaron q̃ fuit ↄſtitut⁹ ĩ his q̃ ptinẽt ad pplm vt pȝ in p̃dict̃ extẽdit manũ verſus terrã ſȝ nõ verſus celum. p Ad locuſtã. i. ad mltitudinẽ locuſtaꝝ. q Et dñs induxit ventũ vrentẽ. i. calidũ z ſiccũ q̃ facit ad generatiõeȝ locuſtaꝝ z fortificationẽ ip̃aꝝ vt poſſint volare. r Quales añ illđ tp̃s nõ fuerũt. ĩ multitudine z magnitudĩe. s Nec poſtea future ſunt. Cõtrariũ videꝛ dicere iohel ppheta. Dicendũ q̃ nõ loquiꝛ d̃ locuſt̃ ad lr̃aȝ ſic hic: ſȝ ſub ſilitudine locuſtaꝝ loquiꝛ d̃ gẽtib⁹ q̃ vaſtauert terrã filioꝝ iſrl̃ ſm aliq̃s. ſm xp̃o alios dicẽtes q̃ iohel loquiꝛ d̃ locuſt̃ ad lr̃aȝ. dicẽdum q̃ iſte locuſte fuert̃ q̃uiores intẽſe ſȝ nõ extẽſe: qꝛ modico tpe durauerũt ſȝ ille diuti⁹. vt ibidẽ pleni⁹ diceꝛ dño ↄcedente. t Q̃obrẽ. Hic deſcribiꝛ predicte plage remotio. v Feſtinus pharao vocauit moyſen. qꝛ neceſſitate vrgebaꝛ. x Peccaui ĩ dñm zc. ſimulat pñiam vt euadat penã. y Ut auferat a me mortẽ iſtam. Uocat illã plagã morteȝ: qꝛ ad eã diſponit ex corroſiõe ĩrenaſcẽtiũ: z correſpondet iſta plaga culpe egyptioꝝ q̃ pduxerãt vitã hebreoꝝ ad amaritudinẽ. vt dictũ ẽ. j. ca. z iđ vocaꝛ mors q̃ nihil amarius d̃r: z Egreſſuſqȝ ẽ moyſes: qꝛ ĩ ↄſpectu idolatre noluit orare a Qui flare fecit vẽtũ ab occidẽte. ad debilitãdũ locuſtas: ſic vent⁹ calidus flãs ex oppoſito eas generat z fortificat. vt dictũ eſt. b Uehementiſſimum. vt locuſta non poſſet reſiſtere impetui eius.

†S.7.c.8.a et.9.a
B
C
†Ps.104 Sap.16.b Johel.1.a
D
E

x 4 Dixit

duraſſe dñm cor pharaonis beneficio ſcz ſuo ⁊ patiētia q̄ illa fiebat obſtinatio: dū ei parceret. Sicut oīa mala corda hoīm patiētia dei male vtēdo dureſcūt. a Extēde manū ⁊c. Aug⁹. Tertio dr̄ ad moyſen. Extende manū tuam in celū: vt fieret etiā plaga tenebrarū. Nunq̄ autē dictū ē ad aarō vt extenderet man⁹ in celū. Nō ergo dictū ē ad moyſen extende manū tuam ſup terrā egypti: ⁊ aſcendat locuſta ſup terrā credo id ſignificari: etiā minus poſſe q̄ pl⁹ pōt ſz nō cōuerti. Orig. Nona plaga: tenebre ſūt: vt mētis eoꝝ cecitas arguat̄ velut intelligant diuine diſpenſationis ⁊ ꝓuidētie obſcuriſſimas eſſe rationes. poſuit ei deus tenebraſ latibulū ſuum quas illi audacter ⁊ temere ꝑſcrutātes: ⁊ alia ex alijs aſſerētes īcraſſat̄ ⁊ palpabiles errorū tenebras deuoluti ſunt. Stra. Per tenebras inſipiētia iudeoꝝ oſ̄dit̄ q̄ affligebātur ⁊ īgrabant ad quē finē eorū pene deueniret. Vn̄ etiā vl̄ ꝑ tenebras arcanū diuini iudicij ſignificatur: q̄ iuſtos miſericorditer ſaluat: impios iuſte ꝯdemnat. b Oues tm̄. ⁊c̄ Grecus hʒ. preter oues ⁊ boues relinquite: ⁊ ē inſitata locutio: niſi poſt diſtinctiōeʒ inferat̄: relinq̄te. ⁊ ſubaudiat̄ iſta: vt ſit ſenſus. Ite p̄ter oues ⁊ boues: ⁊ reliquite iſta. ſolet eni tales eclipſis fieri crebro in locutiōib⁹ ſcripturarum. Rab. Nonū preceptuʒ.

Deut. 5. c Non concupiſces vxorem ꝓximi tui. Nona plaga denſe tenebre. Eſt enim quedam mechia ⁊ in appetendo vxorem alienam: quādo cuiuis non ſufficit ſua: etiam alienam tentare. Vere denſe ſunt tenebre. Nihil enim tā dolet patiens. nihil tam nolit pati faciens. Qui hoc facit vere cecatur furore horribili.

bus egypti. Et indurauit dominus cor pharaonis: nec dimiſit filios iſrael. Dixit autem dñs ad

a moyſen: Extēde manū tuā in celū

ꝭ arguentes cecitatem mentis: vel oſtendentes diuine diſpēſationis ⁊ prouidentie obſcuriſſimas eſſe rationes

⁊ ſint tenebre ſup terram egy- b

ꝭ hyperbolice tenebre enim palpari non poſſunt ſed magnitudinem tenebrarum ſignificauit.

pti: tā dēſe vt palpari queāt. Extendit moyſes manū in celū: ⁊ fa- c

cte ſūt tenebre horribiles ī vniu-

a ꝭ grecus habet ⁊ nō vidit nemo fratrem ſuum.

ſa terra egypti. Trib⁹ diebus nē- d

a ꝭ non q̄ penitus nō moueretur ſed q2 de loco in locum migrare non poterant.

mo vidit fratrē ſuū: nec mouit ſe e

d loco in quo erat. Vbicūq3 aūt f

habitabāt filij iſrael lux erat. Vo- g

cauitq3 pharao moyſen et aaron ⁊ dixit eis: Ite ⁊ ſacrificate dño:

b Oues tātū vr̄e ⁊ armēta remaneant: puuli vr̄i eant vobiſcuʒ. Ait

moyſes: Hoſtias quoq3 et holo- h

cauſta dabis nobis: q̄ offeram⁹

dño deo noſtro. Cuncti greges ꝑ- i

a ꝭ quaſi adductis pecorib⁹ poſſet vngula remanere: ſʒ ſic intelligēdū eſt nec vngulā relinquem⁹:

gent nobiſcum: nō remanebit ex eis vngula que neceſſaria ſunt ī cultuʒ domini dei noſtri: preſertim cū ignoremus q̄d debeat immolari: do nec ad ip̄m locuʒ perueniamus. Indurauit aūt dñs cor pharaonis: et noluit dimittere eos: Dixitq3 pharao ad moyſen: Recede a me: ⁊ caue ne vltra videas faciem meaʒ. Quocūq3 die apparueris mihi morierl. Reſpōdit moyſes: Ita fiat vt locut⁹ es Non videbo vltra faciem tuam.

a Dixitq3 aūt dñs. Hic deſcribit̄ nona plaga. cū dr̄: b Sint tenebre ⁊c̄. Dicūt aliq̄ q̄ aer fuit ita ingroſſat⁹ vaporib⁹ hūidis ⁊ groſſis q̄ cū tactu poterāt ꝑcipi: q2 tenebra ip̄a cū ſit ꝓuatio lucis nō ē tactu ꝑceptibilis. c Et facte ſūt tenebre horribiles. q2 in illis tenebris fiebāt eis viſiones imaginarie horribiles. d Trib⁹ diebus nemo vidit fratrē ſuū. i. aliū hoīeʒ. e Nec mouit ſe timore duct⁹. f Vbicūq3 āt ha. fi. iſra. lux erat. Ex q̄ p3 q̄ iſta plaga facta ē mediātib⁹ celi luminarib⁹ deo ad nutū obediētib⁹ ñ influēdo lumē egyptijs ⁊ cōmunicādo illud hebreis ⁊ iſta plaga correſpondet cecitati mētis q̄ fuit in egyptijs q̄ poſt tot ſigna manebāt in obſtinatiōe ſua. g Vocauitq3 pharaō moyſen. nō q̄diu fuerūt tenebre: q2 tūc nullus egypti⁹ de loco ſuo ſe mouit: ſʒ poſtq̄ redierat lux timebat eni de alia ꝑcuſſiōe maiori. dicūt aūt hebrei q̄ p̄dicte tenebre triū dieꝝ nō ſolū fuerūt ad ꝑcutiendū egyptios ſʒ etiā ꝓpt̄ filios iſrl̄ int̄ q̄s erāt aliq̄ mali ⁊ increduli nec volebāt de egypto recedere ⁊ illi mortui ſūt in illis trib⁹ dieb⁹ ⁊ ſepulti: ita q̄ egyptij nō viderūt. ſi enim vidiſſent ſic dixiſſent int̄ ſe: ita ꝑcuſſi ſūt filij iſrl̄ ſic̄ ⁊ nos. h Hoſtias q̄ʒ ⁊ ho. da. nobis. i. ꝑmittes q̄ ducamus aīalia ad ſacrificia. i Cūcti greges ꝑgēt nobiſcū. q2 neſcim⁹ q̄ et q̄ta velit: ⁊ in h̄ moyſes non dixit falſum: q2 dixerat illi dñs īmolabis deo ſup montē iſtū vt habet̄. ſ. iij. ca. ſʒ nō determinauerat ſibi q̄ vel q̄t deberent īmolari nec oportebat q̄ moyſes diceret exp̄ſſe q̄ vellēt de p̄cepto dei oīno de egypto abſq3 reditu recedere. lʒ eni falſuʒ non debeat dici: veritas tn̄ ꝓ loco ⁊ tempore pōt taceri: ⁊ ideo de duobus a deo ſibi dictis vnum dixit aliud tacuit.

Ca. X

Moraliter. Hic agit̄ de duabus plagis egypti. Prima ē locuſtaꝝ viridia corrodentium de q̄ dr̄. a† Ecce ego inducā crās locuſtas ī fines ⁊c̄. Locuſte ſaltātes ad corrodendū viridia ſignificāt demones feſtinātes ad deſtruendū bonoꝝ operū initia: vt ſic ſequens fructus īpediat̄. ipſi v̄o torquēt dānatos in inferno: q2 ſicut peccatores eis fuerunt ſubiecti in culpa ita ſubijciunt̄ in pena. ideo ſubdit̄: † Comedat̄ q̄d reſiduū fuit grādini. quia demones ſupplēt reſiduū penaꝝ inferni. iō ſubdit̄: † Deuorata eſt igit̄ herba terre ⁊c̄. ita q̄ nihil remāſit viride per q̄d deſignat̄ q̄ damnatis in inferno nihil remanet cōſolabile: ſʒ ſempitern⁹ horror inhabitās. Scd̄a v̄o plaga ē tenebrarū palpabilium de q̄ dr̄: a† Dixit aūt dñs ad moyſen: extende manū tuā ī celū ⁊ ſint tenebre ſup egypti terrā ita denſe vt palpari queāt. ꝑ q̄s ſignificant̄ ille tenebre de quib⁹ dr̄: Matth. viij. Eijcient̄ ī tenebras exteriores ſcʒ illi qui vitam egyptioꝝ ſequuntur ⁊ errores. In ca. x. vbi dicit̄ in poſtilla: Vbicūq3 autem habitabant filij iſrael lux erat ⁊c̄.

Additio. Nō videt̄ neceſſariū dicere q̄ iſta plaga ſcʒ tenebraꝝ facta fuerit mediātib⁹ celi luminarib⁹. ſufficit eni q̄ fuerit ſolū in aere ⁊ vbi egyptij habitabāt tm̄: vn̄ aer ille fuit ingroſſat⁹ ⁊ denſat⁹ virtute diuia in tantū q̄ ꝑdidit diaphaneitatē ſic vt non eſſet capax lucis: q̄ p3 manifeſte ex h̄ q̄d dicit: Trib⁹ diebus nemo vidit fratrē ſuū. nam ſi aer fuiſſet capax luminis potuiſſent ſe videre inuicē cū lucernis ſeu lampadib⁹ igneis quib⁹ hoīes cōiter illuminant̄ etiā in nocte q̄tūcunq3 obſcuriſſima: hoc etiā videntur ſonare verba q̄ dicunt̄ de his tenebris. ſ. vt palpari queant. ex q̄ q̄dē groſſitie tam palpabili ꝯtingebat quod dr̄: Nemo mouit ſe: q2 tāta erat groſſities q̄ impediebat motū. ī ſola eni obſcuritate q̄tūcunq3 careat luce hoīes mouent̄ ꝑſertim in locis ſibi notis vn̄ etiā ī nocte obſcuriſſima nōnulli ꝓficiſcunt̄. ⁊ iō oportet q̄ hui⁹ q̄d dr̄: Nemo mouit ſe cauſa fuerit groſſicies palpabilis aeris tenebroſi: vn̄ ī hac plaga celi lumīarib⁹ ſuo more influētib⁹ aer egyptiorū nō recipiebat lumē rōne predicta. aer v̄o hebreoꝝ illuminabat̄ vt ſolebat. Eſt eni hec expoſitio magl̄ ꝯſona rōni: q2 ſm̄ ph̄m. Fruſtra fit ꝑ plura q̄d pōt fieri ꝑ pauciora: ⁊ eadē rōne quod pōt fieri ꝑ minora nō requirit̄ q̄ fiat per maiora. ⁊ ideo nō oportet dicere q̄ de⁹ in hac plaga influentiā celeſtiū lumīariū mutauerit ſic̄ nec littera hoc dicit: ſed ſolū fuit mutatio in natura aerea elemētari modo predicto.

Replica correctorij ꝯtra Burgeñ. ruralē. In ca. x. Burg. notat poſtillatorē dicentē plagā nonā q̄ erat tenebraꝝ fuiſſe mediātib⁹ luminarib⁹ celi in q̄bus de⁹ ſuſpēdit actū ſcōm. ſ. illumīare nulla mutatiōe facta ī coꝝ natura q̄ ad actū p̄mū q̄ eſt lucere: ſic̄ etiā dic̄ ſupra Danielē de igne triū pueroꝝ in quo fuit ſuſpēſus ſecūdus act⁹ q̄ ē calefacere ⁊ cōburere: p̄mo actu. ſ. calere manēte. Quē modū dicēdi rōnabilē ⁊ ītelligibilē Burgeñ. hic nitit̄ corrūpere dicens q̄ illa plaga ſcʒ tenebraꝝ ſit facta ꝑ ꝯdenſationē aerl̄ tātum: vt ꝑderet diaphaneitatē. ⁊ h̄ ꝓbare nitit̄ ex eo q̄d dr̄ ī lr̄a q̄ trib⁹ dieb⁹ nemo vidit fratrē ſuū: aſſerēs ſi aer fuiſſet diaphanus ⁊ capax lucis potuiſſent accēdere lucernas ⁊ ſic ſe mutuo videre. Itē ſcd̄o ex eo q̄ tenebre ī lr̄a dicunt̄ palpabiles: q̄d ꝯtīgebat ex hmōi ingroſſatiōe que tāta fuit vt etiā motū impediret. q2 dicit̄ in lr̄a: q̄ nemo mouebat ſe de loco: ⁊ ꝯfirmat factū ſuū duplici rōne. p̄ma: q2 fiūt ꝑ plura que pn̄t fieri ꝑ pauciora. ſcd̄a ratio q2 fruſtra fit ꝑ

maioꝛa q̄ꝫ ꝑ minoꝛa fieri potuit cuiuſmodi ē aer reſpectu lu/
cis:ſed hec videt̄ groſſa ⁊ ruralis imaginatio militās cōtra
rationē ⁊ naturā rerū:nā deſtruit naturā:ratiōem ⁊ nomen
plage.ipa enī plaga dicit̄ in littera tenebra.tenebra aūt ē pri
uatio lucis ī ſubiecto apto nato:ꝗ ꝑuatio imaginatiōe. Bur.
locū nō habet:qꝛ nihil aptū eſt illumīari niſi diaphanū q̄lis
nō erat aer egyptioꝝ ꝓtūc ſm Bur.⁊ ſic ſm eū non pōt dici
plaga tenebraꝝ ſꝫ cōdenſationū:q̄ꝫ eſt ꝯtra lrām. Scd̄o de/
ſtruit naturā ⁊ rōnē aeris:nā aer d̄ ſua natura ē corp⁹ inter/
minatū ſminis ꝓprijs.⁊ iō diaphanū.ꝯdenſatiōe igit̄ Bur.
poſita ꝙ aer nō ſit diaphan⁹ ſequit̄ aerē nō eſſe corp⁹ inſmi/
natū.⁊ ſic ſequit̄ aerē nō eſſe aerē. Tertio deſtruit motū na/
turalē qꝛ poſita tali denſitate aeris vt impediſſet motū aīalē
etiā impediſſet motū naturalē ⁊ iō ī tali aere graue poſitum
nō moueret̄ deoꝛſū.nec leue ſurſuꝫ:nec apud egyptios trib⁹
dieb⁹ fuiſſet in tali aere inſpiratio ⁊ reſpiratio:⁊ ſic nouo mi/
raculo ſine ſpiraculo trib⁹ dieb⁹ vixiſſent:⁊ multa alia incō/
uenientia ꝯtingūt ſic groſſe imaginātī nec rationes euꝫ mo/
uentes ad ſic dicendū cogunt. Nā ꝑma qꝛ ſupponit cōtra lit
terā ꝙ potuiſſent accendere lucernas:nam in lr̄a d̄r ꝙ nemo
ſe mouebat de loco tp̄e illaꝝ tenebraꝝ:ideo nemo poterat ac
cēdere lucernā:Et breuit̄ pōt dici ꝙ eodē miraculo ꝗ de⁹ ſu/
ſpendit

ſpendit actū ſcd̄m lūmiariū celi ꝗ ad egytios ita etiā lumiariū
q̄rūcūqꝫ:⁊ ſic nec ignis nec cādela illumīatiōis officiū habu/
iſſent:ſꝫ remāſiſſent ī ſuis natur̄ ⁊ actib⁹ ꝑmis:nec opoꝛteret
ibi aſſignari ſcd̄m miraculū.nec ſcd̄a ei⁹ ratio mouet cū dic̄ te
nebras fuiſſe palpabiles.h̄ enī d̄r hypbolice ſm glo.inſlinea/
rē:qꝛ tenebre palpari nō pn̄t:ſꝫ ſignificat magnitudinem tene
braꝝ.ſm enī xtutē ſmonis ſi talis aer denſatus ꝑ lrām ꝑten
deret̄ poti⁹ diceret̄ tenebroſuꝫ palpabile q̄ꝫ tenebra. ſm autē
illā poſitionē aer tenebroſus poni nō pōt:qꝛ cū nō eēt diapha
nus nō fuiſſet capax lucis igit̄ nec ꝑuatiōis oppoſite.ſic lapis
nō poteſt dici cecus:qꝛ nō eſt capax viſus ⁊c̄. Confirmatiōes
aūt hui⁹ poſitiōis ſunt cōtra ponentē:qñ enī ꝑmo dicit̄: Fru/
ſtra fieri ꝑ plura ⁊c̄. manifeſtum eſt ex dictis ꝙ opoꝛtet apud
Burgeñ.plura aſſignare miracula. apud poſtillatoꝛē aūt vni
cā ſuſpenſionē act⁹ ſecñdi cuiuſcūqꝫ lucis innitit̄ igit̄ paucio/
ribus. Q̄ꝫ ſcd̄o addit̄. Fruſtra fieri ꝑ mai⁹ ⁊c̄. ꝯtra eū ē qꝛ ꝑ
aerē ⁊ ei⁹ diſpoſitionē tenebre fieri nō pn̄t luce ꝑſente ſm oēm
ſui actū.denſitas enī aeris ſic facit nubilū nō tenebrā vt patet
tribus nebuloſis. In exoꝛdio nanqꝫ mūdi añ lucis creationē
dicit̄: Tenebre aūt erāt ſuꝑ faciē abyſſi.poſt creatiōeꝫ aūt lu/
cis nūq̄ꝫ legimus tenebras niſi luce deficiēte ſm actū ſcd̄m.ſ.
illumiare.ꝑ actū aūt ꝑmū nūq̄ꝫ defecit lux ꝗn ī ſeipa luceret.

Glo. oꝛdi.

G a Dices ꝗ omi ⁊c̄. Aug⁹. ¶ Ca. XI
Nō debet hinc quiſqꝫ exemplū ſume/
re nec ſic ꝓximū ſpoliare: hoc enī de⁹
iuſſit ꝗ nouerat q̄d quenqꝫ opoꝛteat
pati:nec iſraelite furtū fecerūt:ſꝫ deo
iubente miniſteriū ꝑbuerūt: ſicut cuꝫ
miniſter iudicis occidit quē iudex pre
cipit. Sed ſi id ſpōte faciat:homicida
eſt etiā ſi euꝫ occidat:quē ſcit a iudice
occidi debuiſſe. Sed ſi ſeoꝛſum habita
bāt iudei in terra geſſen vbi nec pla/
ge fiebāt quō petit quiſqꝫ a ꝓximo vl̄
ꝓxima aurū: argentū: veſtē:ꝑſertim
qꝛ vbi pꝛimuꝫ h̄ mandat̄ ꝑ moyſen ſic
poſitū eſt;⁊ mulier a vicina ſua:⁊ con
cellaria vel cōcellanea ſm aliā lrām.
Vñ intelligendū eſt etiā in terra geſ/
ſen nō ſolos hebreos habitaſſe:ſꝫ ali/
q̄s egyptios cohabitaſſe:ad q̄s potu/
erūt merito hebreoꝝ illa diuīa benefi
cia ꝑuenire:vt eos diligerent ⁊ q̄ꝫ pe
tebāt facile cōmodarēt:nec tñ de⁹ iu/
dicauit illos ita alienos fuiſſe ab iniu
rijs ⁊ cōtritionib⁹ q̄s populus dei ꝑ/
tulit:vt nec iſto dāno ferirent̄ ꝗ alijs
plagis ꝑcuſſi nō erant. b Ut poſtu
let vir ⁊c̄. Grego. Mētes vſui vite car
nalis inherētes euelli ab infimis nō
poſſunt:niſi gradatim ducta ꝑdicatio
ne ꝓficiāt. Hinc ē ꝙ ī egypto poſitis
pio moderamīe latēti ꝯcupiſcētie con
deſcēdit̄:⁊ vicinoꝝ vaſis aureis ⁊ argēteis ſublat̄ deſcēde/
re iubent̄:ꝗ ad ſina montem ducti accepta lege mox audiūt:
Deut.5.c nō ꝯcupiſces rē ꝓximi tui. Hinc etiā ī lege. Oculū ꝓ oculo:
Mat.5.c dentē ꝓ dente ꝑcipit̄ exigere. Qñqꝫ tñ reuelante gr̄a ꝑcuſſi
ma xillā alterā iubent̄ ꝑbere:qꝛ enī in plus ſemꝑ ira vīdictā
exigit q̄ꝫ iniuriā accipit dū diſcūt mala nō multiplici⁹ redde/
re:qñqꝫ deſcernerēt ea ⁊ multiplicata ſpōte tolerare.hinc ru
dem pp̄lm a q̄buſdā ꝓhibuit:q̄dā in vſu ꝑſtino ſeruauit: et
ipa in melioꝛis vite figurā. Bruta nāqꝫ aīalia in egypto ido/
lis mactabāt. Ideo aīaliū mactatiōeꝫ retinuit:ſꝫ idoloꝝ cul
tū vetuit:vt dū d̄ vſu aliq̄d amitterēt:ī ꝯſolationē etiā aliq̄d
haberēt.ꝙ tñ mira diſpēſatiōe ī figurā ſpūs ꝯuertit. Sacrifi
cia enī illoꝝ aīaliū extictiōeꝫ nr̄e carnalis vite ſignificāt. Vñ
ergo imbecillitati pp̄li rudis cōdeſcēdit̄:inde ei ꝑ vmbꝛatas
allegoꝛiaꝝ ſpēs maioꝛ foꝛtitudo ſpūs nūciat̄. c Coꝛā egy/
ptijs. Qui.ſ.habitabāt cū hebreis ī terra geſſen ⁊ ꝑ ipis no/
uem plagis leſi nō erāt:ideoqꝫ eos diligebāt:decia aūt pla/
ga afflicti ſūt cū diſceſſiſſent hebrei ab eis. d Moꝛiet̄ oīe
pꝛimogenitum ⁊c̄. Oꝛige.ad vltimum pꝛimitiuoꝝ infert̄ in/
terit⁹:in quo foꝛtaſſis eſt aliq̄d ſupꝛa noſtrā intelligentiā:q̄ꝫ
cōmiſſum ab egyptijs videat̄ in eccleſiā pꝛimitiuoꝝ que aſcri
pta eſt ī celis. Vñ etiā extermīatoꝛ angelus ad h̄ miniſteriū
mittit̄:ꝗ ꝑcit illis tantū qui vtroſqꝫ poſtes agni ſanguine ſi/
ſꝫ gnatos

Et dixit dñs ¶ Ca. XI a
ad moyſen: Adhuc vna b
plaga tangā pharaonē
⁊ egyptū:⁊ poſt h̄ dimittet vos
a et exire cōpellet† Dices ergo oīni c†
b plebi vt poſtulet vir ab amico
ſuo:⁊ mulier a vicina ſua vaſa ar d e
gentea ⁊ aurea ⁊ veſtē. Dabit āt f
c dñs gr̄aꝫ pp̄lo coꝛā egyptijs† Fu/ g
itqꝫ moyſes vir magn⁹ valde in h
terra egypti coꝛā ſeruis pharao/
nis ⁊ omni pp̄lo. Et ait: Hec dicit i
dñs: Media nocte īgrediar egy k†
d ptū† ⁊ moꝛiet̄ oīe ꝑmogenitū in
terra egyptioꝛum: a ꝑmogenito l
pharaonis:ꝗ ſedet in ſolio ei⁹ vſ
qꝫ ad ꝑmogenitū ancille ꝗ eſt ad
ſ vel iumentoꝛum.
molam: ⁊ oīa ꝑmogenita egy/
ptioꝛuꝫ. Eritqꝫ clamoꝛ magnus m
in vniuerſa terra egypti:q̄lis nec n

Nico. de lyra.

Et dixit dñs. Hic ¶ Ca. XI A
deſcribit̄ decia plaga. et ꝑmo
ponit̄ ipi⁹ cōmīatio.ſcd̄o eius
inflictio.xij.ca.ibi: Factū ē aūt. Pri/
ma ī duas.in ꝑtem ꝑncipalē ⁊ incidē/
talē.ſcd̄a ī ꝑncipio.xj.ca. ¶ Circa pri/
mū pena infligēda dicit̄ moyſi.⁊ ſcd̄o
pharaoni.ibi: Fuit aūt moyſes ¶ Cir † Ꝺ.5.6. et J.12.c
ca ꝑmū d̄r: Et dixit dñs ad moyſen.ſ. Pſ.104.
anteq̄ꝫ recederet a pharaone:qꝛ dixe/
rat ei ꝙ poſt ſuū receſſuꝫ ampli⁹ nō vi
deret faciē ei⁹. hñ enī fuūt reuelatiōes
diuine ꝓphet̄ etiā coꝛā hoīb⁹ malis † Eccl.45.a
ſic ꝑꝫ de michea coꝛā achab.iij. Reg.
xxij. b Adhuc vna plaga ⁊c̄. regē
ꝑncipaliter qꝛ ꝑncipalis fuit in peccā B
do:⁊ pp̄lm ſecūdario: qꝛ peccauit re/
gi ꝯſentiēdo. c Dices ꝗ omi plebi
vt poſtulet vir ab amico ſuo. viri enī † J.12.d
qui ꝑ terrā diſcurrūt aliqñ amicitias Pſ.77.et
cōtrahūt etiā ī lōginq̄s ꝑtib⁹:ſꝫ mu/ 134.
lieres ꝗ ſic nō diſcurrūt ꝯtrahūt tm̄ a
vicinis.iō ſubdit̄: d Et mulier a vi
cina ſua.nō tñ peccauerūt ī hoc:vt di
ctum eſt.ſ.iij.ca. e Vaſa argētea ⁊
aurea.nō dicit pecuniā:qꝛ rōne ſolen/
nitat̄ īminentis honeſtius petunt̄ ta
lia q̄ꝫ pecunia. f Dabit aūt domin⁹
graꝫ.q̄liter aūt h̄ ſit intelliēgdū.ſ.dā/
do vel accōmodādo dictū fuit ibidē.
g Fuitqꝫ moyſes. Hic denūciatur ꝑ/
dicta plaga pharaoni.pꝛedicit̄ tñ de moyſe. h Vir magn⁹
valde.i.reuerendus ⁊ timendus ꝓpter q̄ꝫ coꝛam pharaone
loquebatur cōſtanter ⁊ abſqꝫ timoꝛe. i Et ait:hec dicit do/
minus ꝓnunciādo diuinā ſentētiam reuelatā anteq̄ꝫ recede/
ret a pharaone. k Media nocte ingrediar ī egyptū. dicūt
aliq̄ ꝙ h̄ fuit ī medio noct̄ īmediate ſequēt̄.⁊ ſm h̄ opoꝛteret
dicere ꝙ ea ꝗ dicunt̄ ca.ſeq̄nti de īmolatiōe agni paſcalis ⁊ de
pꝛeparatiōe pp̄li ad receſſum ꝗ nō poterāt fieri in tā breui tp̄e
fuiſſent dicta pp̄lo ab ipo moyſe an ꝓnūciationē iſti⁹ ſentētie
coꝛā pharaone ⁊ ſcripta eſſent poſt ꝑ modū recapitulationis.
Alij aūt dicūt ⁊ ꝓbabili⁹ vt videt̄ ꝙ poſt receſſū moyſi a pha
raone dixit moyſes pp̄lo ea ꝗ ſequunt̄ ī.xij.ca. ⁊ tunc opoꝛtet
dicere ꝙ moꝛs ꝑmogenitoꝝ nō fuit in nocte īmediate ſequētī
ſed ad min⁹ inter receſſum moyſi a pharaone ⁊ ꝑcuſſionē pri/
mogenitoꝝ egypti fluxerunt.xiiij.dies in quibus populus ſe
pꝛeparauit ad paſca celebꝛandū ⁊ ad recedendum de egypto.
l A pꝛimogenito pharaonis qui ſedet in ſolio eius. qꝛ ipſo
adhuc viuēte filiū ſuuꝫ coꝛonauerat:vel dicēdū ꝙ hic accipit̄
ſeſſio in ſolio ꝓ iure ſedendi:qꝛ ſibi debebat̄ poſt moꝛtē pris.
m Eritqꝫ clamoꝛ magnus.ex ſubita moꝛte ꝑmogenitoꝛum.
n Qualis nec ante fuit.quia plage ꝑcedentes reputabant̄
modice reſpectu hui⁹: maxime qꝛ oēs timebant ſubito moꝛi
poſt ꝑmogenitos.vt habet̄ ſe.ca.vñ dicebāt. Oēs moꝛiemur.

ſignatos habuerit. Delenť iteꝝ p̄mogenita egyptiorū. ſiue eos p̄ncipat⁹ ⁊ p̄tātes: ⁊ mundi hui⁹ rectores tenebraꝝ dicam⁹: q̄s aduētu ſuo xp̄s traduxit: id eſt captiuos duxit ⁊ captiuauit: cū ī gladio crucē triūphauit: ſiue auctores ⁊ inuētores falſaꝝ religionum q̄s chriſti veritas cū ſuis extinxit auctoribus. Principat⁹ ⁊ poteſtates ⁊ rectores tenebraꝝ haꝝ p̄mogenita ſūt egyptioꝝ: q̄n vltima plaga: cum. ſ. finis mūdi aduenerit: cuʒ ſeparabit oues ab hedis grana a paleis damnabunť amiſſa vagādi ⁊ tentādi licētia.

Morali. Orige. Mor. Aīa dū in h̄ mūdo ī erroꝛib⁹ viuit. ignorantia veritat̄ in egypto poſita eſt. Cui ſi appropinq̄re ceperit lex dei: aquas in ſanguinē ꝯuertit. i. fluidā ⁊ lubricaʒ

D inuētutis vitā ꝯuertit ad ſanguinem veteris vel noui teſtamēti. Deinde educit lex ex ea vanā ⁊ inanē loquacitatē aduerſum dei ꝓuidentiā ranaꝝ querele ſilem. purgat etiā malignas cogitatiōes ei⁹: ⁊ cynifarum moꝛdacitati ſiles calliditatis aculeos diſcutit. Libidinuʒ quoq̧ moꝛſus cynomie ſpiculis ſimiles depellit: ſtultitiāq̧ ⁊ intellectuʒ pecu-

Ps. 48 dibus ſimilē: p̄ quā homo cū in honoꝛe eſſet nō intellexit: ſed cōpatus eſt iumentis inſi. ⁊c. Arguit vlcera a peccato-

A rū: arrogantie tumoꝛē: ⁊ feruoꝛem furoꝛis extinguit. Adhibet poſt hec voces filioꝝ tonitrui. i. euāgelicas et ap̄licas doctrinas ⁊ caſtigationē grādinis vt luxuriā voluptateſq̧ coerceat: ⁊ ſil' ignem penitētie vt

Luc. 24. c dicat. Nonne coꝛ nr̄m ardēs erat in nobis. Necnō locuſtaꝝ ab ea ſb̄ducit exēpla: q̄bus depaſcanť oēs inquieti ⁊ turbidi mot⁹ ei⁹: vt diſcat oīa ſm̄ oꝛdinē facere: vbi xo ſufficiēter fuerit caſtigata ꝓ moꝛib⁹:

Ii. 5. c cū auctoꝛē verberū ſenſerit cōfitēs q2 digit⁹ dei eſt: ⁊ parū agnitiōis accepit: tūc p̄cipue geſtoꝝ ſuoꝝ tenebras videt: ⁊ erroꝝ caliginē ⁊ tūc merebiť vt extinguanť ī ea p̄mogenita egypti. Oīs enī aīa cū ad ſupplemētū etat̄ venerit: ⁊ velut naturaľ lex ceperit ī ea iura ſua defendere p̄mos mot⁹ ſm̄ deſideriū carnis ꝓducit: q̄s ex cōcupiſcētie: vel ire fomite vis incētiua cōmouerit. Vn̄ q̄ſi p̄uilegium ſingulare de

Eſa. 7. c xp̄o ꝓp̄ha dic̄. Butyrū ⁊ mel mādučabit: p̄iuſq̧ faciat ant ꝓferat maligna: eliget bonū: q̄m p̄iuſq̧ ſciat puer bonū aut malū reſiſtet malitie: vt eligat qđ

Ps. 24. bonū ē David aūt de ſe dic̄. Delicta iuuētut̄ mee et ig. m. n. m. Quia ḡ hi p̄mi aīe mot⁹ ſm̄ carnē ꝓlati ī peccatū ruūt: merito ī moꝛali loco p̄mogenita egyptioꝝ p̄mitiua ponunť: q2 extinguunť: ſi relique vite ꝯuerſatio emēdatioꝛē dirigat curſum. Sic ḡ ī aīa quā lex diuina ab erroꝛib⁹ ſuſceptā caſtigat: p̄mogenitā egyptioꝝ delenť: niſi p⁹ h̄ oīa in infidelitate ꝑdurās noluit iūgi iſraelitice plebi: vt exeat de ꝓfundo ⁊ euadat incolumis. ſed in iniq̄tate p̄maneat: et deſcēdat tanq̄ plumbū in aquā validiſſimā. Iniq̄-

Zach. 5. c tas enī ſm̄ Zachariā ſedet ſup̄ talentuʒ plūbi: et iō qui p̄manet in iniq̄tate: tanq̄ plumbū demergiť in ꝓfundū. a Apud aūt omēs ⁊c. Aug⁹. in li. locutionū. Elegātiſſima locutio eſt p̄ canē quippe extremū ſignificauit: vel hoīm vel pecoꝝ: ita cōmendās q̄ʒta in hebꝛeis quies futura eēt: egyptijs acerba oꝛbitate clamātib⁹. b Nō audiet voſ ⁊c. Aug⁹. Tā q̄ opus fuerit pharaonis inobediētia vt ſigna illa multiplicarenť: que vtiliter fiebant ad terrēdū populū dei: ⁊ ip̄a diſcretiōe ad pietatē infoꝛmandū: ſʒ hoc fuit dei: malicia illius coꝛdis bene vtentis: non pharaonis patientia. ſ. male vtentis.

ſ Menſis

ante fuit: nec poſtea futurus eſt.

a Apud autē omēs filios iſrael nō mutiet canis ab hoīe vſq̧ ad pecus. vt ſciatis q̄ʒto miraculo diuidat dñs egyptios ⁊ iſrael.

b Deſcēdētq̧ oēs ſerui tui iſti ad me: et adoꝛabūt me dicētes:

c Egredere tu ⁊ omis p̄pl's qui ſubiect⁹ eſt tibi. Poſt hec egrediemur.

d Et exiuit a pharaone iratus nimis:

ſ nō perturbatiōe mentis: ſed p̄ duritia pharaonis qui tactus tot penis non reſipuit ſtupebat et admirabatur.

b Dixit aūt dñs ad moyſen:

e Non audiet vos pharao: vt multa ſigna fiāt in terra egypti. Moyſes aūt et aaron fecerūt oīa ſigna ⁊ oſtēta: q̄ ſcripta ſunt coꝛā pharaone:

f et idurauit dñs coꝛ pharaonis: nec dimiſit filios iſrael d̄ terra ſua.

Ca. XII

D Dixit quoq̧ domin⁹ ad g

a Apud aūt oēs filios iſrľ nō mutiet canis. Mutire eſt in ſilentio loqui q̄ʒtū ad hoīes: ⁊ latrare q̄ʒtum ad canes. ⁊ eſt ſenſus: tāta erit pax ⁊ quies in hoīb⁹ ⁊ aīalib⁹ ppľi iſrľ q̧ etiā canis q̄ de facili foꝛtiť latrat etiaʒ tūc baſſe nō latrabit. b Deſcendētq̧ oēs ſerui tui iſti ad me. rex enī nō deſcēdet: q2 ſicut p̄dixit moyſes nō erat eū amplius viſurus. c Et adoꝛabunt me. de h̄ qđ tu renuis mō. d Et exiuit a pharaone iratus nimis iſta ira non fuit peccatū: q2 ꝓcedebat ex ȝelo amoꝛis diuini ⁊ ex deteſtatiōe rebellionis regis egypti ꝯtra deum. e Nō audiet vos pharao. ⁊c. iſtud vt: nō accipiť hic cauſaliter ſʒ ꝯſecutiue. q2 ex obduratiōe ei⁹ ꝯſecuta eſt multiplicatio ſignoꝝ. ſ. moꝛs p̄mogenitoꝝ: diuiſio maris rubꝛi: ⁊ ſubmerſio egyptioꝝ. f Et indurauit ⁊c. qualiter aūt deus ſit cauſa obdurationis dictum fuit. ſ. iiij. ca.

Ca. XI

Moꝛaliter.

In hoc capitulo indicitur a dño ſpoliatio egyptioꝝ cū diciť: c† Dices ḡ oīnī plebi vt poſtulet vir ab amico ⁊c. Et h̄ voluit dñs ī aliquā recōpenſationē laboꝛis q̄ populus iſrael fuerat iniuſte afflict⁹ ab egyptijs. Acceperūt aūt ab eis aurū. p̄ qđ deſignať ſapiētia q̄ eſt noticia de diuinis ⁊ argentū qđ ſignificat ſciētiā que ē noticia d̄ creaturis: ⁊ arma vt habeť. j. ca. xiij. vbi diciť q̧ armati aſcēderunt filij iſrael d̄ terra egypti: ⁊ certū eſt q̧ nō habebāt arma ꝓpꝛia cū timereť deoꝛū rebelliōe et fuga. ſʒ egyptij libēter accōmodauerūt vt a latronib⁹ poſſent defendere alia p̄cioſa ab egyptijs ſibi accōmodata. Per h̄ autē q̧ filij iſrael egyptios talib⁹ ſpoliauerunt. ſignificať q̧ quecūq̧ ſunt in libꝛis gentiliuʒ accōmoda fidei noſtre ſiue moꝛibus ad eoꝛū declarationē cuiuſmodi ſunt ſciētie reales. ſiue ad defenſionem eoꝝ cuiuſmodi ſūt ſciētie ſermocionales que docent modū loquēdi arguendi ⁊ reſpōdendi: ab eis tanq̧ ab iniuſtis poſſeſſoꝛibus ſunt accipēda. Aug⁹. d̄ doctrina chriſtiana. Si qua vera dixerūt p̄hi nō ſolū foꝛmidanda nō ſunt ſed ab eis tanq̄ ab iniuſtis poſſeſſoꝛib⁹ in vſum noſtrū vendicanda. Secūdo agiť de moꝛte p̄mogenitoꝝ egypti d̄ qua diciť: k† Hec dicit dñs media nocte ingrediar in egyptū ⁊ moꝛietur omne p̄mogenitū. Egyptus interp̄tatur tenebꝛa: ꝓpter qđ per p̄mogenita egypti intelliguntť homines mali ī tenebꝛis ignoꝛātie ⁊ culpe nutriti ⁊ obſtinati: ⁊ tales ī inferno grauiſſime punienť. Per h̄ aūt quod ſubdiť: a† Apud aūt omēs filios iſrael nō mutiet canis. ſignificatur q̧ diabolus qui p̄ canem intelligitur nocendi fidelibus ī bono perſeuerantibus nō habet poteſtatem.

In ca. xj. vbi dicitur in poſtilla: Nō audiet vos vt multa ſigna fiāt.

Additio.

Iſtud vt: cū diciť: Ut multa ſigna fiāt. poteſt accipi cauſaliter eo mō q̄ accipiť ſupꝛa ca. ix. vbi diciť: Idcirco poſui te vt oſtendā in te foꝛtitudinē meā. vt ibidē fuit declaratuʒ

Replica

coꝛrectoꝛij cōtra Burgeñ. in additione vltima. In ca. xj. Burgeñ. notat poſtillatoꝛē de li vt: tēto cōſecutiue nō cauſaliter: ſʒ. ſ. ca. ix. huic obiectioni reſpōſum eſt: ⁊ ab hoc loco vſq̧ ad ca. xiiij. multa ponit Burgeñ q̄ ꝓ additionibus dimitto ⁊ ſi aliquādo videanť poſtil. notare faciliter tn̄ euacuari pn̄t.

Ca. XII

D Dixit q̄ʒ dñs ad moyſen. Hic inť cōminatiōeʒ moꝛt̄ p̄mogenitoꝝ ⁊ ei⁹ executiōeʒ iterponiť p̄ceptū d̄ celebꝛatione paſcali. q2 illa celebꝛatio īſtituta ē ī memoꝛiā ꝑcuſſiōis p̄mogenitoꝛū egypti et ſaluatiōis filioꝝ iſrľ nocte ſequēti diē q̄rtādecimā mēſis p̄mi: ⁊ in craſtino exiuerūt filij iſrľ de egypto. Ubi notādū q̧ circa īmolationē agni paſcalis ⁊ alia ſacrificia duo ſūt attēdenda. Unū eſt de p̄ñti. ſ. ſtat⁹ populi exeūtis de egypto. ſcđm eſt figuratio agni q̄ deſignabat paſſioneʒ xp̄i: q̄ ī illis p̄figurabať: q2 ſm̄ q̧ Ap̄lus dic̄. j. Coꝝ. x. Omīa in figura cōtingebāt illis. Et Ra. Sa. dic̄ ⁊ antiq̄ doctoꝛes hebꝛeoꝝ q̧ oēs ꝓp̄he nō ꝓp̄hetauerūt niſi ad dies meſſie ⁊ iō cū moyſes fuerit maxim⁹ ꝓp̄heta: totū q̄cq̄d ſcp̄ſit oꝛdinať ad xp̄m: ⁊ iō in īmolatiōe agni paſcalis duplex eſt ſenſus: vn⁹ eſt ſtatus ppľi exeūtis de egypto: ⁊ eſt ľralis ⁊ p̄m⁹ et hūc intēdo p̄mo ꝓſeq̄. Ali⁹ ē p̄figuratio xp̄i paſſuri ꝓ tūc: ⁊ hūc ſenſuʒ ī fine breuiť tangā: q2 lʒ ſit vltim⁹ ī ꝓſecutiōe: ē tn̄ p̄m⁹ ī intentione ſicut finis reſpectu eoꝝ que ſunt ad finē oꝛdinata. Sciendu3 etiā q̧ p̄ma celebꝛatio paſce ⁊ alie ſequētes tp̄ib⁹ nō ſunt vnifoꝛmis cōditionis in oīnibus. vt patebit ꝓſequēdo. Nec etiā celebꝛatiōes ſacramētoꝛum noue legis ſunt vbiq̧ vnifoꝛmes: nec etiā oīnib⁹ tp̄ib⁹ q̄ʒtū ad ea q̄ ſūt de ſolennitate vnde in p̄imitiua eccleſia baptiçabant in nomine chriſti non aūt modo: ⁊ in multis alijs variationes facte ſunt ex cauſis emergentibus. Circa p̄imum ſic p̄ocediť: q2 p̄imo p̄ceptū dať moyſi.

a Mēſis iſte ꝛc. Ra. Hic Ca. XII eſt aprilis q̄ apud hebreos niſan: apud macedones ſancti⁹ dicit̃: ⁊ dicit̃ aprilis quaſi aperilis: q̄ tūc aperit̃ terra ꝓferēdis virgultis herbis ac floꝛib⁹. Vel aprilis a venere: q̄ſi aphꝛodis. Ven⁹ enī grece aphꝛodite dr: hūc hebrei primū hn̄t. Quia xv. kalendarū ei⁹ prima dies ſecli fuit. xiiij. vo die ſecūda xiij. tertia. xij. quarta qua ſol et luna cōdita ſūt ⁊ tūc p̄mū eq̄noctiū fuit. Sol enī in oriente: luna ī occidēte ſpheraꝫ mūdi ex equo diuidebant. Stra. Hic ē niſan. ſm hebreos in q̄ factus ē mūdus cuius plenilunīū poſt eq̄noctium vernale ſemꝑ eſt attendendū: in quo populus iſrael a ſuitute egypti liberat̃: et genus hūanum ſanguine chriſti a p̄tāte diaboli eripit̃ Decima die mēſis tollit̃ agn⁹: quartodecimo īmolatur: q̄ in lege paſſio xp̄i figurat̃ euāgelij gr̄a choꝛuſcāte implet̃. Denari⁹ enī ꝓpt decalogū: legē ſignificat. Quartenari⁹ vo q̄tuoꝛ euangelia. b Erit aūt ag. ꝛc. Annicul⁹ erit vobis alia lr̄a. Aug⁹. Mouere pōt illa locutio quaſi agn⁹ poſſit eē nō maſcul⁹ neſciētē: q̄ neceſſitate ita ſit trāſlatū. Quis enī transferri debuit: q̄ grec⁹ ꝓbaton hꝫ: qđ in greco gener̃ neutri ē: ⁊ potuerūt oīa q̄ ſequūt̃ cōueire. Ac ſi diceret pec⁹ ꝑfectū maſculū āniculū erit vobis. Potuit enī dici latine maſculū pec⁹: q̄ mō dicit̃ maſculathura neutro genero. Quis enī maſculus dici nō poſſet q̄ femininū tantū ē. Item ouis maſcula ſi diceret̃ eēt abſurdi⁹ pec⁹ vo ſi poneret̃: etiā aliud intelligeret̃ nec ſeruaret̃ ſacramētū: qđ cū de oue loquat̃: poſt dicit: ab agnis ⁊ hedis accipiet̃ illud: in q̄ xp̄s ſignificat̃. Quare enī moueremur ouem vel agnū ab agnis vl' hedis accipiēdum: niſi ille ſignificaret̃: cuius caro ex iuſt̃ ⁊ peccatoꝛibus aſſumpta eſt. Cuis conentur iudei intelligere etiam hedum accipiendum ad celebrandūꝫ paſca. tanq̄ ſi diceretur: vel ab agnis agnū: vel ab hedis hedūꝫ ſi illud deſit ſumi opoꝛtere. Apparet tamē in xp̄o rebus complet̃: quid illo p̄cepto figuratum ſit. c Iuxta quē ritū ꝛc. Quia de iuſt̃ ⁊ peccatoꝛib⁹ xp̄s carnē aſſūpſit: vt

nemo

moyſen et aaron in terra egypti:

a Menſis iſte vobis p̄ncipiū men- a b

maximus.

ſiū: prim⁹ enī erit in menſib⁹ an- c

ni: Loquimini ad vniuerſum cetum filioꝝ iſrael: ⁊ dicite eis: De- d

de grege.

cima die menſis hui⁹ tollat vnuſ

quiſq; agnum per familias ⁊ do

q̄ ſola gens iudea non ſufficit.

mos ſuas. Sin autē minoꝛ eſt nu

mer⁹ vt ſufficere n̄ poſſit ad veſcē

a Singulariter q̄ cum vnuſquiſq; tolleret oēs tamē cum ſignificabāt qui ſingularis hoſtia futurus erat. b gentilem. vicinū. ſ. ſingulare pro plurali. nō enī vnū ſed quot ſufficiūt vult itelligi.

dum agnū: aſſumet vicinum ſuū e

qui coniunctus ē domui eius iuxta f

a a parte totum intelligendum eſt. predeſtinatarum.

numerū animarum que ſufficere

a chriſti: cui⁹ corpus manducam⁹ et ſanguineꝫ bibimus. b qui tollit peccata mundi.

b poſſint ad eſuꝫ agni. Erit aūt ag- g

a qui peccatū nō fecit nec inuētus eſt dolus in oꝛe eius. b foꝛtis. c vnius anni ð quo dicit̃. Benedices coꝛone anni benignitatis tue.

nus abſq; macula: maſculus an- h i

c niculus. Iuxta quē ritū tollet̃ ⁊ †

et ſcđo ab eo diuulgat̃ ſenioꝛib⁹ ppl'i. ibi: Vocauit aūt moyſes. Adhuc p̄mo deſcribitur ſacrificiū agni paſcalis. ſcđo modus comedēdi. ibi: Sic aūt comedet̃. tertio imponitur rit⁹ reſpectu tp̄is futuri. ibi: Habebit̃ aūt hūc diē. Circa primū dicit̃: Dixit q̄ꝫ dn̄s ꝛc. Hoc aūt dixit eis ſm aliq̄s anteq̄ moyſes denūciaret pharaoni plagā decimā. ſm alios qđ veri⁹ videt̃ dixit ei poſt. vt expoſitum eſt ca. p̄cedēti. a Menſis iſte. ſ. martius qui apud hebreos vocat̃ niſan. Ego puto q̄ menſis aprilis niſan vocat̃. b Vobis p̄ncipiū menſium. ⁊ dixit: vobis. q̄ apud latinos ianuari⁹ eſt p̄m⁹: ſil'r ⁊ apud grecos. Januari⁹ enī apud grecos dr ꝓthos qđ idē eſt qđ p̄m⁹. Sil'r etiā apud hebreos ſm communioꝛē opinionē ſeptēber ē prim⁹ ſimpl'r: q̄ ī eo creat⁹ fuit mūdus: ⁊ vſq; ad illđ tp̄s vocabat̃ p̄m⁹ apud hebreos. Sed ex iſto notabili bn̄ficio. ſ. exitu de egypto tam mirabili quē de⁹ eis p̄ſtitit in iſto menſe vocatus eſt de cetero p̄m⁹ mēſis anni. ⁊ h̄ notat̃ cū dr: c Prim⁹ enī erit in mēſib⁹ anni. ac ſi daret̃ ꝑ h̄ intelligi q̄ an̄ prim⁹ nō fuerit. ſicut plenius expoſui. ſ. Gen̄. vij. Qđ aūt aliqui doctores catholici dicūt aprilē eē primū mēſem apud hebreos ſtare nō pōt. vt videt̃: q̄ ſm omēs ſeptēber eſt ſeptimus menſis apud hebreos in quo fiebat feſtū expiatiōis vt habet̃ Leui. xxiij. ⁊ Nu. xxix. September vo nō eſt ſeptim⁹ ab aprili ſꝫ a martio: ⁊ ideo marti⁹ p̄m⁹ eſt apud eos ⁊ vocat̃ niſan. Sciēdū tn̄ q̄ frequenter cōcurrit cū aprili noſtro: q̄ iudei faciunt menſes ꝑ lunatiōes. annus aūt ſolaris qui ꝯtinet̃ in. xij. mēſibus nr̄is ꝯtinet. xij. lunatiōes ⁊. xj. dies: ⁊ ſic in tertio anno iudei faciūt. xiij. mēſes: vt fiat adequatio anno ſolari. et hoc mō fit in q̄libet anno emboliſmali: qui hꝫ xiij. lunatiōes. tūc enī menſis adar qui eſt. xij. apud eos duplicat̃: ⁊ ſic ſecūdus qui apud hebreos vocat̃ veadar. i. et adar quaſi adiūct⁹ p̄cedenti cōcurrit cū martio nr̄o: ⁊ ꝑ ꝯn̄s niſan q̄ eſt prim⁹ apud hebreos ꝯcurrit cū aprili nr̄o: ⁊ foꝛte ſic erat qn̄ filij iſr'l exiuerūt de egypto: ⁊ ꝓpter h̄ dixerūt doctoꝛes nr̄i p̄dicti q̄ aprilis ē p̄m⁹ menſis apud eos. Scđm tn̄ q̄ ſcire per certitudinē ⁊ in ꝑticulari quō annis diuerſis p̄m⁹ mēſis hebreoꝝ qui vocat̃ niſan plus ⁊ min⁹ ꝯcurrit cū martio ⁊ aprili ꝑtinet ad aſtrologos ⁊ cōputiſtas. ſufficit aūt h̄ groſſe ⁊ breuiter tāgere ꝓut ſpectat ad expoſitionē lr̄e. tn̄ eſt ſciendū q̄ h̄ eſt regulariter verū q̄ p̄m⁹ mēſis hebreoꝝ ſemꝑ incipit a p̄ncipio lunatiōis ꝓpinq̄oꝛis eq̄noctio vernali ſiue p̄ncipiū dicte lunatiōis ſit an̄ eq̄noctiū ſiue p⁹ ſiue ibidē. dictū aūt eq̄noctiū ē ꝓpinqui⁹ p̄ncipio martij q̄ꝫ fini q̄ eſt. xij. die martij ſm veritatē: lꝫ alit̃ ſignet̃ ī kalēdarijs nr̄is: Ex q̄ pꝫ veꝝ qđ dictū eſt. ſ. q̄ p̄m⁹ mēſis hebreoꝝ magis coꝛreſpōdet martio q̄ꝫ aprili. et ſicut dictū ē ð ꝯcurſu p̄mi menſis hebreoꝝ cū martio ⁊ aprili: ita ⁊ ſeptim⁹ mēſis eoꝝ qui dr tyſier ꝯcurrit cū ſeptēbri ⁊ octobri vario mō in diuerſis annis. d Decima die ꝛc. Ex iſta lr̄a ⁊ ex ea q̄ ſequit̃. ĩ. Iuxta quē ritū tollet̃ ⁊ hedū ⁊ ſeruabitis eū vſq; ad xiiij. diē mēſis hui⁹. īmolabitq; eū vniuerſa multitudo ꝛc. Dixerūt aliq̄ q̄ ꝑ iſta intelligit̃ duplex īmolatio: vna agni q̄ īmolabat̃ decīa die in q̄libet domo. Alia hedi: q̄ a decima die ſeruabat̃ vſq; ad q̄rtādecimā diē in q̄ ad veſperū īmolabat̃ nō in ſingulis domibus ſed a tota multitudine filioꝝ iſrael: ſed hoc pꝫ falſum: q̄ de īmolato q̄rtadecīa die dr q̄ debebāt filij iſrael comedere carnes aſſas: ⁊ ī ſingulis domib⁹ ⁊ ð ſanguine īmolati ponere ī ſupliminari ⁊ ſuꝑ vtrūq; poſtē vt pꝫ ex textu ſe. Certū eſt autē q̄ carnes vni⁹ hedi ⁊ ſanguis nullo mō ſufficerent ad p̄dicta. Item vbi tranſlatio nr̄a habet: iuxta quē ritū tolletis ⁊ hedū. vn̄ ꝓceſſit hec opinio. In hebreo habet̃ ſic. De arietib⁹ vel de capꝛis accipietis illū: ⁊ refert̃ li illū ad id qđ īmediate p̄ponit̃ vbi dicit̃. Erit aūt agn⁹ ſine macula maſculus anniculus. Illa enim dictio hebꝛaica que ibi ponit̃ ꝓ agno. ſ. ſche. aliqn̄ accipit̃ ꝓ hedo. Ex q̄ pꝫ q̄ nō erat alia īmolatio agni ⁊ hedi ſꝫ vna: que debebat fieri de agno ſi poterat haberi bono mō: ⁊ ſi nō poterat fieri de hedo: ⁊ hoc etiā dicūt doctoꝛes hebrei. Agn⁹ tn̄ vel hedus q̄rtadecīa die īmolandus in ſingulis domib⁹ p̄cipit̃ hic accipi a decima die menſis ⁊ ſeruari vſq; ad quartādecimā diem. duplici de cauſa. vna eſt q̄ filij iſr'l erāt occupati in p̄parādo ſe ad receſſuꝫ de egypto cū oīb⁹ que habebāt: in q̄ p̄paratione requirebat̃ magna ſollicitudo et diſtractio: ⁊ ideo ne ex h̄ darēt obliuiōi accipe agnū vel hedū in die īmolationis p̄ceptū fuit tūc q̄ acciperēt ꝑ q̄ttuoꝛ dies an̄. Scđa cauſa fuit vt in illis q̄ttuoꝛ dieb⁹ viderēt ꝑ experientiā ſi in illo agno vel hedo accepto eſſet aliq̄ macula. i. defect⁹ ꝓpter qđ nō deberet īmolari ⁊ ſic de alio ſibi ꝓuiderēt. ⁊ iō dicūt hebrei q̄ talis p̄acceptio ꝑ q̄ttuoꝛ dies nō obligabat in futurū: nec fuit obſeruata in annis ſequētib⁹: q̄ p̄dicte cauſe ceſſauerāt: qđ manifeſte pꝫ de ſollicitudine ꝓ exitu. Sil'r etiā de cognitiōe macule: q̄ ꝑ aſſuefactionē iugis ſacrificij q̄ q̄tidie īmolabat̃ vn⁹ agnus ſine macula mane ⁊ alius veſpere ſtatī de facili poterāt cognoſcere ſi in aīali accepto eſſet macula vel īpedimentū p̄dicte īmolatiōis. e Aſſumet vicinū ſuū. ſ. iudeū. gētilis enī vicin⁹ iudei nō poterat ad h̄ aſſumi: q̄ null⁹ admittebat̃ niſi circūciſus. vt. ĩ. dr. f Iuxta nūerū animaꝝ ꝛc. Excipiūt̃ īfirmi q̄ nō p̄nt comedere carnes ſine ꝑiculo ſaltē ad q̄titatē oliue vt dic̃ Ra. Sa. g Erit aūt agn⁹ abſq; macula. macula q̄ ē ī varietate pellis nō ītelligitur hic: q̄ nō īpediebat īmolationē: ſꝫ illa q̄ erat ex defectu alicui⁹ ꝑtis coꝛpis. h Maſculus. q̄ femella īmolari nō poterat ī hoc ſacrificio: ſed req̄rebat̃ ad h̄ ſexus maſculin⁹ q̄ eſt ꝑfect⁹: q̄ ea q̄ ſunt ꝑfecta debēt deo īmolari a q̄ emanat oīs hūana ꝑfectio: tn̄ in aliquibus hoſtijs pacificis ⁊ ꝓ peccato bn̄ īmolabant̃ femelle. i Anniculus. i. infra annū p̄mū. ab octaua enī die natiuitat̃ et nō an̄ vſq; ad cōpletiōeꝫ anni

et nō

nemo de venia deſperaret: vel qꝛ chriſtꝰ iudeis hedus erat dicētibꝰ:
hic hō peccator ē: nobis aūt agnꝰ abſq; macula: vel qꝛ ī ſilitudīe car
nis peccati apparuit: ꝛ ꝓ pctō mortuus eſt: cū peccatū nō haberet.
Stra. Decima die aprilis hieroſolymā venit. ſeq̄nti vero die exceptꝰ
eſt a turbis cū ramis palmaꝝ ꝛ diuinis laudibꝰ. tribꝰ reliq̄s cuſtodi-
tus eſt a iudeis vſq; ad q̄rtādecimā diē. i. vſq;
ad q̄ntam feriā: qua cum apoſtolis cenauit: ꝛ
pꝰ traditꝰ ē. a Et ſumēt de. ꝛc. Grego. San-
guis ponit̄ qn̄ nō ſolū ore corpis: ſed etiā ore
cordis haurit̄: ꝛ ad imitationē intēta mēte co
gitat̄. Nā q̄ ſic redēptoris ſanguinē accipit:
vt imitari paſſionē illiꝰ necdū velit ī vno po-
ſte ſanguinē poſuit. q̄ in ſupliminaribꝰ domo
rū ponēdus ē. Domꝰ enī mētes nr̄e ſunt: in q̄-
bus ꝑ cogitationē habitamꝰ. Suplimiare vero
intētio ē q̄ ꝑminet actioni. Qui igit̄ intētionē
† De cōſe. diſ. 2. c. q̄d ſic ſanguis in prin.
cogitatiōis ad imitationē paſſiōis chriſti diri
git: in ſupliminaribꝰ domꝰ agni ſanguinē po-
nit. Uel domꝰ nr̄e corpa ſūt ī quibꝰ habitamꝰ
dū viuimꝰ ꝛ ī ſuplimiari domoꝝ agni ſangui-
nē ponimꝰ: qꝛ crucē paſſiōis eiꝰ ī fronte porta
muſ. b Et edēt carnes ꝛc. Gre. Nocte agnū
comedimꝰ: qꝛ mō ī ſacramēto dn̄icum corpus
accipimus qn̄ adhuc inuicē nr̄as ɔſciētias nō
videmus: q̄ tn̄ carnes aſſate ſunt: qꝛ. ſ. qui car
B nes aqua coquit diſſoluit. Ignis vero ſine aq̄
excoq̄ndo roborat. Carnes vero agni ignis co
xit: qꝛ eū vis paſſionis ad reſurrectiōē valen
tiorē reddidit: atq; ad incorruptionē robora-
uit. Sʒ ſola redēptoris ſacramenta ꝑcepta ad
verā ſolēnitatē mētis nō ſufficiunt: niſi bona
opa iūgant̄. Un̄ ſubdit ꝛ azymos panes cum
lactucis agreſtibꝰ. Panes ſine fermēto come
dit: q̄ recta opera ſine corruptiōe vane glīe fa-
cit: q̄ mādata miſericordie exhibet ſine admi-
xtione peccati: ne ꝑuerſe diripiat q̄d q̄ſi recte
diſpēſat. Un̄ icrepādo dꝛ: Et ſacrificate de fer
mento laudē. De fermēto enī laudē imolat: q̄
deo ſacrificiū de rapina parat. c Cū lactu-
cis ꝛc. Lactuce agreſtes valde amare ſunt:
carnes vero agni cum lactucis agreſtibus ſunt
edende vt dum corpus redemptoris accipimꝰ
ꝓ peccatꝭ flēdo affligamur vt amaritudo pe-
nitētie abſtergat a mētis ſtomacho humorem
ꝑuerſe vite. Unde ſubdit̄. Nō comedetꝭ ex eo
crudū. q. n. c. a. Ipſa verba hiſtorie hiſtoricū
ſenſū excludūt. Nūq̄d in egypto cōſueuerūt
comedere agnū crudū: vt lex dicat nō come-
detꝭ ex eo crudū q̄d: ꝛ addit̄ nec coctū aqua.
Pro. 9. d Aqua humanā ſapiētiā ſignificat. Un̄ aque
furtiue dulciores ſunt. Carnes agni crude inconſiderata ꝛ ſine reue-
rentia cognitionis relicta illius diuinitate humanitas. Om̄e q̄d ſub
tiliter cogitamꝰ: quaſi mente coquimꝰ. Sed agni caro nec cruda edē-
da eſt: nec cocta aqua: qꝛ redemptor noſter nec purꝰ homo extiman-
dus eſt: nec ꝑ humanā ſapientiam qualiter deus incarnari potuit co-
gitandus. Om̄is enī qui purū hoīē credit: carnē agni crudā come
dit q̄s coquere ꝑ diuinitatꝭ intelligētiā noluit. Qui incarnatiōis my
ſteria humana ſapiētia diſcutit: carnē agni aqua coquit: ꝛ myſterium
diſpēſatiōis ꝑ diſſolutā ſciā penetrare appetit. Aſſas ḡ agni carnes
comedat: vt diſpenſari om̄ia ꝑ ſpūſſancti potentiā ſciat. d Caput
1. Cor. 11. a cū pedibꝰ ꝛc. Grego. Caput chriſti: deus. Caput ḡ agni vorare eſt di-
uinitatē illiꝰ fide ꝑcipere. Pedes vorare veſtigia hūanitatis amādo
et imitādo ꝑquirere. Inteſtina vero verboꝝ xp̄i occulta ꝛ myſtica mādata:
que voramꝰ cū auide ſumimus. In vorationis verbo pigricia nr̄a re
prehendit̄ q̄ verba eiꝰ atq; myſteria nec ꝑ nos ipſos requirimꝰ: ꝛ di-
cta ab alijs inuiti audimꝰ. Nō remāebit ex eo quicq̄. v. m. qꝛ eius di-
cta magna ſunt diſcutienda ſolicitudine: vt anq̄ dies reſurrectionis
appareat in nocte p̄ntis vite om̄ia mādata eius intelligēdo penetrē-
tur. Sʒ qꝛ h̄ valde difficile eſt. recte ſubdit̄: Si q̄d reſiduū fuerit ꝛc.
Q̄d ex agno remanet igni cōburimꝰ qn̄ h̄ myſterio incarnatiōis eiꝰ
intelligere ꝛ penetrare nō poſſumꝰ poteſtati ſancti. ſ. humiliter reſer-
uamꝰ: vt nō ſupbe q̄s audeat vel ɔtemnere vel denūciare q̄d nō in-
telligit. ſed igni tradat. i. ſpūiſancto relinq̄t: qꝛ ḡ q̄liter edēdū ſit pa-
ſca agnouimꝰ. a q̄libꝰ debeat edi ꝓſequamur. Sic aūt comedetꝭ illū.
Renes vr̄os accingetꝭ ꝛc. In renibꝰ carnis delectatio accipitur. Un̄
Pſ. 25. Ure renes meos ꝛ c. m. Et alibi de diabolo dꝛ: Poteſtas eiꝰ in lūbis
Job. 40. b eiꝰ. Qui ḡ paſca comedit: iure renes accingit: vt q̄ ſolennitatē reſur-
rectiōis ꝛ in corruptiōis agit: corruptiōi ꝑ vitia nulla ſubiaceat: vo-
luptatem

a ſ quartamdecimā lunam quia iudei ſm curſū lune computant dies et menſes.
hedū: ꝛ ſeruabitis eū vſq; ad q̄r- a
a ſ quia a iudeis in fine ſeculorum pro nobis im-molatus eſt.
tādecimā diē mēſis huiꝰ. Immō- b
labitq; eum vniuerſa multitudo
a ſ quia in fine ſeculorum chriſtus immolatur.
a filiorū iſrael ad vēſperam † et ſu c
a ſ chriſti.
ment de ſanguīe eiꝰ ac ponēt ſu- d e
ſ oris ꝛ cordis. ſ intentionibꝰ.
ꝑ vtrūq; poſtē: ꝛ in ſupliminari f
ſ mentium
bus domoꝝ ī quibꝰ comedēt illū g
a ſ ſacramentum dominici corporis: b ſ huius ſeculi dum adhuc alterutrum conſciētias non vi-demus. c ſ roboratas.
b Et edēnt carnes nōcte illa āſſas h† i
ſ paſſionis. b ſ Sine corruptione vane glorie ſ bona opera.
c igni et azymōs panes cum lactu k l†
a ſ fletu et penitentia peccatorum.
cis āgreſtibus. Nō comedetis ex m†
a ſ purum hominem exiſtimantes. b ſ humana ſapientia.
eo crūdū q̄d nec coctū āqua: ſed n†
ſ ſpirituſſancti. b ſ diuinitatem. c ſ veſtigijs humanitatis.
d aſſum tantū igni. Cāput cū pēdi- o†
a ſ verboꝝ mādatoꝝ myſterijs. ſ auide ſumētes
bꝰ eiūs ꝛ inteſtinis vorabitꝭ: nec
a ſ indiſcuſſum. b ſ reſurrectionis.
remāebit ex eo q̄uicq̄ vſq; māne. p
a ſ oſſa. ſ. de quibus dicitur Os non comminuetꝭ ex eo. ſ oſſa agni prohibent̄ frangi: quia nō ſunt fracta in cruce oſſa domini. b ſ q̄d nō poſſit intel ligi. c ſ ſpirituiſancto reſeruabitis.
Si q̄uid rēſiduum fuerit: ignē cō

et nō pꝰ poterat imolari. Ratio aūt q̄re nō imolabat̄
agnus magꝭ q̄ aliud aīal. erat ad deteſtationē idola
trie egyptioꝝ: q̄ iouē colebāt ī ſpecie arietis vel agni.
Similiter hircos venerabant̄: qꝛ aliqn̄ demones ī ta
li effigie eis apparebāt: iō deficiēte agno imolabatur
hedus. a Et ſeruabitꝭ eū
vſq; ad quartādecimam diē.
qꝛ talis imolatio erat quedā
diſpoſitio ad exitū de egypto
qui fuit. xv. die ī mane. vt pa-
tebit infra: ꝛ iō expectabatur
imolatio illa vſq; ad veſperā
immediate ꝑcedentē diē exi-
tus. b Immolabitq; eum
vniuerſa multitudo. multitu-
do enī nō tenet̄ hic collectiue
ſed magis diuiſiue. i. quelibʒ
domꝰ multitudinis vnū: niſi
quando domꝰ erat ita pua q̄
nō ſufficeret ꝓ eſu agnicul; ꝛ
tūc ꝑſone de duabus domibꝰ
ſimul ɔiūgebant̄ vt dictū eſt.
c Ad veſperā. ſm doctores
hebreos veſpera ꝓut hic acci
pitur incipit ab hora ſeptima
q̄rtedecime diei: qꝛ extunc ſol
incipit tendere ad occaſū: et
ab illa hora vſq; ad ꝑncipiū
noctis pōt imolari phaſe ſm
eos. imolabat̄ autē ad veſpe-
ram qꝛ illa hora iā ꝑtinebat
ad diem ſequētē ſolēnē ī qua
exiuerūt de egypto. d Et
ſument d̄ ſanguine eꝰ. ſ. agni
imolati. e Ac ponēt ſuper
vtrūq; poſtem. i. ſuper duo li
gna intra que clauditur oſti-
um ſm lōgitudinem ſuam.
f Et in ſupliminaribꝰ. Su-
perlimiāre dicit̄ lignum trāſ-
uerſale q̄d eſt ſup poſtes oſtij:
et vocat̄ limen ſupꝰ. g Do
moꝝ in quibꝰ comedēt illū.
In domibus enī in quibꝰ nō
habitabāt hoīes ſicut ē gran
gia vbi reponit̄ fenū ꝛ ſilia: ꝛ
ſtabulū vbi habitāt aīalia nō
erat ſanguis ponendus. Cau
ſa aūt q̄re ſanguis in domibꝰ
ponebat̄. ſ. exꝑmit̄. h Et
edēt carnes. Ex h̄ dicūt hebrei q̄ nō ē eis licitū come-
dere oſſa vel cartillagines ꝛ neruos agni ꝑdicti.
i Aſſas igni. imolatio enī illa ſignificabat diſpoſiti
onē ppl̄i ad recedēdū d̄ egypto velocit̄: ꝛ iō illo mō ꝑ-
cipiunt̄ carnes decoqui q̄ expeditiꝰ pōt fieri. k Et
azymos panes. eadē rōne qꝛ ſtati pn̄t fieri ex cōmixti
one aque ꝛ farine. l Cū lactucis agreſtibus. In he
breo habet̄. Cū amaritudinibꝰ. Et ꝑ h̄ itelligunt̄ her-
be amare indifferenter: nec plus fuit ꝑceptū de lactu
cis q̄ de alijs herbis: vt dicūt hebrei. h̄ aūt fiebat ad
deſignandū amaritudinē quā filij iſrael ſuſtinuerūt ī
ſeruitute egypti. m Nō comedetis ex eo crudū q̄d.
In hebreo habet̄. Semicoctū q̄d gallice dꝛ imacru. ꝛ
h̄ ad deteſtationē idolatrie ꝑcipiebat̄. aliq̄ enim ido-
latre immolata idolis taliter cocta comedebāt.
n Nec coctū aqua ratiōe ꝑdicta. ſ. quia nō ita expe-
dite fit ſicut aſſando. o Caput cū pe. eiꝰ ꝛ inte. vo-
rabitis. In hebreo non eſt vorabitis. et ſic iſta littera
ſm hebreos nō refert̄ ad comeſtionē ſʒ ad aſſationē:
de qua imediate ꝑdicitur. Sed aſſum tm̄ igni. ꝛ ſequi
tur. Caput cū pedibus. ꝛ eſt ſenſus q̄d caput de cor-
pore abſciſum vel pedes nō debebant per ſe aſſari ſʒ
caput iunctum corpori ꝛ pedē ſimiliter. inteſtina autē
amouebantur vt lauerentur ꝛ lota reponebant̄ aſſan
da cum corpore. Et os eius nō confringetis. Hoc nō
eſt in hebreo hic ſed poſtea eodē ca. eiꝰ ſentētia ponit̄.
p Nec remanebit ex eo q̄cq̄ vſq; mane: ad deſignā-
dū q̄ ī mane ſine reditu de egypto debebāt recedere.
Sic aūt

luptatē domet: luxuriā refrenet. hec ꝗdē dura ſūt
Mat.7.b ſꝫ anguſta ē porta q̄ ducit ad vitā ⁊ habem⁹ mul/
ta exēpla p̄cedentiū. Vñ ſubdit. Calciamenta ha
bebitis ī pedib⁹. Pedes opa ſūt. Calciamēta ſūt
pelles mortuoꝝ aīaliū. Calciamēta pedes muni/
unt. Animalia mortua ex
quorum pellibus noſtri pe
des muniuntur antiqui pa
tres ſunt: qui nos ad eter/
nam patriaꝫ p̄ceſſerunt: q̄/
rum dum exempla conſpici
mus operis nr̄i pedes mu/
nimus. Calciamenta ergo
in pedibus habere eſt mor
tuorum vitam conſpicere: ⁊
nr̄a veſtigia a peccati vul/
nere cuſtodire. a Tenē/
tes baculū ⁊c. Grego. Ba/
culus paſtoral' cuſtodia: et
notandū quod prius p̄cipi
untur renes accīgere: poſt
baculos tenere: quia illi de
bent paſtoralem curā ſuſci/
pere: qui iam ī corpore ſuo
ſciunt fluxa luxurie doma/
re vt cum alijs fortia predi/
cant: mollib⁹ deſiderijs nō
ſuccūbunt: ⁊ comedetis fe/
ſtinanter. mādata. ſ. dei my
ſteria redemptoris: gaudia
patrie celeſtis cum feſtina/
tiōe cognoſcite: et precepta
vite implete: q̄ꝛ hodie bene
licꝫ agere ſcimus. vtꝝ cras
liceat ignoramus. feſtinan/
ter ergo paſca comedite. i.
ad ſolennitatem patrie cele
ſtis anhelate. Nemo ī hui⁹
vite itinere torpeat: ne in
patria locum perdat:
b Phaſe. Hebreū. paſca
grecū. i. tranſitus: q̄ꝛ a filijſ
iſrael ex egypto migrātib⁹
primū celebratuꝫ eſt: nobis
quoq̄ꝫ migrandū eſt de trā/
ſitorijs ad eterna: de terre/
nis ad celeſtia. c In cun/
ctis dijs ⁊c. Ferunt hebrei
q̄ꝛ omnia idola egypti con/
fracta ſunt nocte illa ⁊ tem
pla: vel motu terre: vel flu/
minis nili inundatione. Al
legorice ꝟo nobis egrediē/
tibus ex egypto erroꝝ ido/
la corruunt: ⁊ omīs p̄uerſo
rū dogmatū cultura quati/
tur. d Habebit' aūt hāc
diem. Aug⁹. Et facietis di
em hanc in ꝓgenies vr̄as
legitimū eternum vel eter/
nalē: quod grece d̄r eomō.
Nō ſic accipienduꝫ ē tanq̄ꝫ
poſſit iſtoꝝ p̄ſentiū dies vl
lus eſſe etern⁹: ſꝫ illud eter/
nū eſt. qd̄ iſte ſignificat di/
es velut cū dicim⁹ deū eter
nū. nō iſtas duas ſyllabas
eternas dicim⁹. ſꝫ qd̄ ſignificat. quāq̄ꝫ diligenter
ſcrutandū ſit quō ſcriptura ſoleat appellare eter/
nū. ne forte ita dixerit ſolenniter eternum qd̄ ne/
phas habeant pretermittere: aut ſponte mutare:
Aliud eſt enī qd̄ p̄cipit quouſq̄ꝫ fiat: ſic̄ p̄ceptū ē:
vt ſepties muros hierico circūiret arca. Aliud ēxu
p̄cipit ſic obſuari aliq̄d: vt nullus termin⁹ p̄finia
tur. Aut ꝗ ſic appellauit eēnū: qd̄ nō ſpōte audeāt
p̄termittere. Aut nō ſigna rex: ſꝫ res q̄ ſignifican
tur. e Septē dieb⁹ ⁊c. Septenari⁹ ꝑ vniūſitate
ponit: q̄ꝛ vniuerſuꝫ tp̄s p ſeptē dies voluit. ſeptē
diebus

buretis. Sic autē comedetis il/ a
a ſ carnis delectationē. b ſ prius. ſ ſingulos
lum: Renes veſtros accīgētis: b
cōtinētie. ſ Exēpla mortuoꝝ patrū. ſ opib⁹.
et calciamēta habebitis in pedi
a ſ poſt. b ſ paſtoralem cuſtodiā. ſ mandata
dei ⁊ myſteria chriſti. ſ vel baculos.
a bus: tenēntes baculuꝫ in mani/
a ſ q̄ꝛ neſcit' q̄diu liceat. b ſ q̄ꝛ ī itinere erāt.
bus: ⁊ cōmedet' feſtinānter. Eſt c†
b enī phaſe. i. tranſit⁹ dn̄i. † Et trā d
a ſ nota q̄ꝛ nocte p̄cutiūt p̄mogenita egyptioꝝ.
ſibo p terram egypti nōcte illa:
p̄cutiamq̄ꝫ omne p̄mogenitū in
ſ qui videtur rationalis.
terra egypti ab homine vſq̄ꝫ ad
ſ Simplicem.
c pecus: ⁊ in cūctis dijs egypti fa e
ciam iudicia: ego dn̄s. † Erit aūt f g
a ſ q̄ꝛ ſanguinis xp̄i memoria chriſtianos ab ex
terminatore cōſeruat. b ſ merīb⁹ vel operib⁹.
ſanguis vobis in ſignuꝫ in ēdi/
bus in q̄bus erit' : ⁊ videbo ſan h
ſ Non percutiam.
guinē ⁊ trāſibo vos: nec erit ī vo i k
ſ Eterna.
bis plaga diſp̄dēs: q̄ñ p̄cuſſero
ſ Ciues huius ſeculi.
b terram egypti. Habebitis autē l
hāc diē in monimentū ⁊ celebra m
bitis eā ſolennem dn̄o ī genera/
tionib⁹ vr̄is cultu ſempiterno. n
c Septē dieb⁹ açyma comedetis o
a ſ Qui dicit' paſca reliqui enim dies dicuntur
azymoꝝ. b ſ malicie ⁊ nequitie. ſ vel fermētū.
In diē p̄mo nō erit fermentātū p
in domibus vr̄is. Quicunq̄ꝫ co q
mederit fermentatū: peribit aīa
a ſ de cetu ſanctoꝝ deum videntiū. b ſ a prin
illa dē iſrael: ā primo die vſq̄ꝫ ad r
cipio. ſ. vite vſq̄ꝫ ad finem. ſ initium fidei.
diē ſeptimā. Dies p̄ma erit ſan/ s
a ſ honore paſſionis ⁊ reſurrectionis chriſti.
cta atq̄ꝫ ſolēnis: et dies ſeptima
eadē feſtiuitate venerabilis. Ni t
ſ Seruilis.
hil oper' facietis in eis: except'
a ſ. ſ. ſtudijs ſanctaꝝ ſcripturaꝝ et bonoꝝ ope
rū q̄ parant refectionē eternā. b ſ paſca.
his quē ad vēſcendū pertinent:

a Sic aūt comedet' illū. Hic deſcribit' modus comedēdi. cū d̄r. b Re
nes veſtros accingetis ⁊c. iſta tria q̄ hic exprimunt' deſignāt q̄ debebāt
eſſe parati ad exeūdū de egypto. c Et comedet' feſtinant' p qd̄ deſigna
tur q̄ deberēt ire expedite ⁊ velocit': nō deſidioſe. d Eſt enī phaſe. i. trā
ſitus. nō ē ī hebreo: ſꝫ ē expoſitio hui⁹ nōis phaſe: q̄ addita ē a trāſlatore.
Dicit' aūt hoc feſtū phaſe q d̄ ſignificat tranſitū:
q̄ꝛ tunc filij iſrael receſſerūt de egypto vt trāſirēt
ad terram ꝓmiſſionis. Itē q̄ꝛ illa nocte dn̄s tran/
ſiens per egyptum p̄cuſſit egyptios ⁊ ſaluauit he
breos. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit'. Et trāſibo p terram egy
pti ⁊c. e Et in cunctis dijs ⁊c. Dicūt enim he/
brei q̄ illa nocte oīa idola egypti lignea ſubito fu
erunt putrefacta ⁊ omnia metallica reſoluta ⁊ fu/
ſa in terrā ⁊ omnia lapidea cōminuta: in deteſta/
tionē idolatrie. ideo ſubdit': f Ego dn̄s. qui ſo/
lus latria ſum colēdus. g Erit aūt ſanguis ⁊c.
Hic aſſignat' ratio ei⁹ qd̄. ſ. dictum eſt. Et ponēt
de ſanguine ſup vtrūq̄ꝫ poſtem. per h̄ enim diſtin
guebant' domus hebreoruꝫ a domibus egyptio/ † Ps.135.
rum: q̄ꝛ ſicut erant diſtincti interi⁹ per fidem ve/
ram ab egyptijs: ita volebat dn̄s qd̄ aſperſio ſan
guinis eſſet q̄ſi ſignū diſtinguēs exteri⁹ ⁊ p̄ſta/
tio fidei interioris. h Et videbo ſanguinē. viſi/
one approbationis inq̄ꝫtum eſt ſignū fidei. vt di/
ctum eſt. i Et trāſibo vos. q̄ꝛ cū domi⁹ hebreoꝝ
eſſent inter domos egyptioꝝ q̄ñ angelus p̄cutie/
bat exiſtentes in domo egyptij manētis iuxta he/
breoꝝ trāſibat domū hebrei abſq̄ꝫ leſiōe. ꝓcedēs
vltra ad p̄cutiendū domū egyptij vltra manētis. † Heb.11.e
⁊ hoc ē qd̄ ſubdit': k Nec erit ī vobis ⁊c. Nō
eſt hic intelligendū q̄ dn̄s īmediate p ſeip̄m per/
cuſſerit egyptios: ſed p angelum. Quid autē ſen/
tiendū ſit de angelo p̄cutiente vtrum fuerit bon⁹
vel malus dicet'. l Habebitis aūt ⁊c. Hic ōn̄r
deſcribit' qualiter phaſe ſit celebranduꝫ reſpectu
tp̄is futuri. cū d̄r: Habebitis aūt hāc diē in moni/
mentū. i. in memoriā eternā. Dicitur enim moni/
mentuꝫ quaſi monēs mentē. m Et celebrabit'
⁊c. in futurū ꝓpter beneficiū hac die vobis exhi/
bitū. n Cultu ſempiterno. i. abſq̄ꝫ determīatio/
ne tp̄is: q̄ꝛ tp̄e no. te. p̄fecti⁹ ſeruat' iſta ſolennitas
q̄ꝫ tp̄e ve. te. q̄ñ ꝟitas p̄cellit vmbras ⁊ figuras
q̄ꝛ ea que fuerunt in ve. te. fuerunt vmbre ⁊ figu/
re reſpectu eoꝝ que fiunt in no. te. o Septē die
bus ⁊c. Dicit Ra. Sa. hebreus ſuper locum iſtuꝫ
q̄ iſtud preceptum de comedendo açyma ſeptem
diebus nō habuit locū in prima celebratiōe pha/
ſe q̄ñ filij iſrael egreſſi ſunt de egypto: ſꝫ in ſequē/
tibus celebrationibus poſtea. ⁊ hoc videt' p illud
qd̄ dicit'. j. eodē ca. q̄ filij iſrael exeuntes de egy/
pto in craſtino imolationis agni paſcalis nō po/
terāt fermentare cogētib⁹ eos exire egyptijs. Ex
quo videt' manifeſte q̄ cauſa q̄re comederūt tūc
açyma nō fuit propter obligationeꝫ precepti: ſed
quia nō habebant tēpus fermentandi. Item ſu/
pra dicitur: Et edent carnes nocte illa aſſas igni
et açymos panes. Ex quo dicit nocte illa: videt'
q̄ obligatio de açymis non extendebat ſe niſi pri/
ma die ad veſperā q̄ñ comedebant' carnes agni.
⁊ ratio hui⁹ fuit q̄ꝛ erant in itinere poſiti. ꝓpt' qd̄
nō erat eis ꝓhibitū comedere fermentatuꝫ ſi ha/
berent: niſi in veſpera imolatiōis agni vt dictū ē.
Multa enī fuerūt eis licita tp̄e illi⁹ itineris q̄ ali/
as nō eēnt vt poſtea videbit' mag'. p In die p̄/
mo ⁊c. p̄ma dies hic accipit' ab hora ſeptia diei q̄r
tedecime ī q̄ debebat amoueri oē fermētū d̄ do
mib⁹ hebreorum ante horam ſeptimā eiuſdē diei:
q̄ꝛ ex tūc poterat imolari agn⁹: vt. ſ. dictū eſt. vñ dicit'. j. xxiij. ca. Nō imo
labis ſup fermentū ſanguinē victime tue. i. noli imolare agnū paſcaleꝫ de
cuius ſanguine debent liniri poſtes oſtij fermento exiſtente in domo tua.
Ex quo p3 q̄ añ tp̄s imolatiōis agni paſcalis debebat auferri fermētū.
q Quicūq̄ꝫ comederit ⁊c. Dicit: aīa vt p h̄ det itelligere q̄ ille qui erat
carens vſu ratiōis ſi comederet fermentatū hanc penā nō incurreret.
r A p̄mo die vſq̄ꝫ ad diē ſeptimū. īcluſiue: ⁊ ē iſte dies ſeptim⁹ viceſim⁹
p̄mi mēſis. ⁊ loquit' de celebratiōe phaſe ī annis ſeq̄ntib⁹. vt dic̄ Ra. Sa.
s Dies prima erit ſancta. in cultu diuino ⁊ in amictu honeſto ⁊ in cibo
delicato ſm̄ poſſibilitatē cuiuſlibet. vñ Nee. viij. dicit' Comedite pinguia
et bibite mulſuꝫ: dies enim dn̄i ſanctus eſt. t Nihil operis fa. ⁊c. non
ſolum

S diebus açyma comedēda
ſunt.i.omi tpe pñtis vite:
ſimplicitas ſuanda mali/
cia cauenda. a Primo
mēſe q̄rta.ꝛc̄. Ra. Veſpa
q̄rti decimi dies primi mē
ſis in quo paſca celebraẗ:
ꝛ agni imolatio pficiẗ: de
poſitionē veteris hoīs ſi/
gnificat: ꝛ initiū noui: qḋ
ī baptiſmo xp̄i morte figu
Gal.3.d rāte inchoaẗ. Vn̄ q̄cunq̄ꝫ
baptiſati ſum⁹: ī xp̄o ieſu:
in morte ip̄i⁹ baptiſati ſu/
mus ꝛc̄. A veſpa ḡ quar/
tidecimi diei p̄mi menſis
vſq̄ꝫ ad veſperaꝫ viceſimi/
primi itegrā.ſ. ſeptimanā
açyma iubemur comede/
re q꞉ a pceptiōe baptiſmi
vſq̄ꝫ ad finē vite ſimpliciẗ
ꝛ ſine dolo debem⁹ viue/
1.Pet.2.a re. Vn̄ petr⁹. Deponētes
oēm maliciā ꝛ oēm doluꝫ
ꝛ ſimulationē ſicut modo
geniti infantes ꝛc̄.
b Seniores. Nota ꝙ nō
pueris nō iuuenib⁹ māda
ta dei p̄mo cōmunicat: ſꝫ
ſenioribus q꞉ in ſenib⁹ eſt
ſapientia et in multo tem
pore prudētia. c Faſci/
culūq̄ꝫ hyſo.ꝛc̄. Stra. Hy
ſopus herba eſt humilis:
naſcēs in petris: purgās
pectus ꝛ pulmonem. Et ſi
gnificat verā humilitatē:
cuius exemplū chriſt⁹ no/
bis in ſemetipſo prebuit.
D Faſciculum ḡ hyſopi ſan/
guine tingim⁹: qn̄ memo/
res humilitatis chriſti: eū
imitari ſtudemus.
d Tingite in ſangui.ꝛc̄.
Aug⁹. Queriẗ quem ſan
guinem dicat iuxta oſtiū:
cum illius ſanguinē velit
intelligi: cui⁹ immolatiōe
paſca fit: an p̄cipit eo mo/
do cōſequēter fieri: q̄uis
hoc tacuerit: vt ideꝫ agn⁹
iuxta oſtiuꝫ occidatur an
quod eſt credibili⁹: iō di/
xit ex ſanguine qui eſt iu/
xta oſtium quia ille qui li/
niturus eſt: vas ipſum in
quo ſanguineꝫ excipit: iu/
xta oſtium poſiturus eſt:
vt ad manum habeat duꝫ
tingit.
e Et non ſinet ꝑcuſſorē
ingre.ꝛc̄. Stra. Vtrū per/
cuſſor: bonus angelus: an
malus fuerit non neceſſe
eſt inquiri: quicūq̄ꝫ enī fu
it precepto domini obedi/
uit. Sciendū tn̄ quia ta/
les peſtes: mali angeli fa/
cere ſolent: ꝑmiſſione dei.
Decimum preceptum eſt.
Deut.5.c Non concupiſces rem ꝓ/
ximi tui ꝛc̄. Huic contra/
ria eſt decīa plaga. Mors
primogenitorū. Alio pre/
cepto furtum prohibetur:
quo et rapina damnatur.
Peius enim ē eripere vi/
olenter: q̄ꝫ latenter. Au/
S ferre

ſ Sinceritatis ꝛ veritatis.
ꝛ obſeruabitꝭ açyma. In ea/
a ſ ad terram viuentium. b ſ exercitatos bonis operibus.
dem enī ip̄a die edūcā exerci
ſ de mundo.
tum veſtrū de terra egypti:
et cuſtodietis diem iſtum in a
ſ vel generationes. ſ veſtras.
generationibus veſtris ritu
a ſ quia eternam requiem ſignificat.
b ſ quando chriſtus cum diſcipulis cena/uit corpus et ſanguinem dedit.
a ꝑpetuo. Primō mēſe q̄rtade
ſ vel veſperū.
cima die menſis ad veſperā
comedetꝭ açyma vſq̄ꝫ ad diē
viceſimā primā eiuſdē mēſis
a ſ tota p̄ſenti vita. b ſ corruptio peccati
ad veſperā. Septē dieb⁹ fer/ b
mentatū nō inueniẗ in do/
mibus veſtris. Qui comede c
a ſ dolo errore doctrine. b ſ in eternum.
rit fermētatum peribit aīa
a ſ ſanctorum. b ſ qui extra eccleſiam nutriti ꝛ in ip̄a poſtea ſunt recepti.
eius ꝺ cetu iſrael tam de ad/
a ſ qui intra eccleſiam nutriti. b ſ eccle/ſie que a deo cōpluiẗ ꝛ coliẗ: vt fructificet.
uenis q̄ꝫ de indigenis terre:
Omne fermentatū nō come
ſ Eccleſijs vel diuerſis ordinibus.
detis. In cunctis habitatio
nibus veſtris edetis açyma.
Vocauit aūt moyſes omēs d
b ſeniores filiorū iſrael ꝛ dixit
ad eos: Ite tollētes animal e
ſ Eccleſias vel diuerſos gradus.
per familias vr̄as: ꝛ imolate
a ſ fidei.ſ. que comperatur grano ſinapis que humili deuotione ſuſcepta omnes ani/me affectus purgat.
c phaſe. Faſciculumq̄ꝫ hyſopi f
ſ q꞉ ſanguis iſte eſt nobis ianua vite.
ſ Intentiōe mentis vel frontem corporis.
d tingite in ſanguie q̄ eſt ī limi g
ne: et aſpergite ex eo ſuplimi
ſ vt ſupra. a ſ Hoc poſtea obſeruatum eſt. tunc enim non poterant quia in tranſitu erant.
nare et vtrūq̄ꝫ poſtē. Nullus h
a ſ iuxta vel intra clauſtra mētis debem⁹ cōuerſari dum paſca celebram⁹ ne foras ſic dina vagemur et cum diabolo fornicemur.
veſtrum egrediatur oſtiū do
ſ diem iudicij.
mus ſue vſq̄ꝫ mane. Tranſi/
bit enim dn̄s ꝑcutiens egy/
ſ fidem paſſionis chriſti ꝛ munitionē.
ptios. Cumq̄ꝫ viderit ſangui/
ſ mentis ꝛ corporis. vnde: Signatum eſt ſup nos lumen vultus tui domine.
nē in ſupliminari ꝛ in vtroq̄ꝫ
poſte tranſcendet oſtium do
e mus: ꝛ nō ſinet percuſſorem
ſ Mentes vel corpora.
ingredi domos vr̄as: ꝛ lede/
re. Cuſtodi vbū iſtud legiti/
mū tibi ꝛ filijs tuiſ vſq̄ꝫ ī eter

ſolum manibus proprijs ſed nec per manus gentiliuꝫ
licebat eis opari: exceptis his que ad veſcendum ptī/
nent. talia enī in ſolennitate paſcali poterāt facere: ꝛ il
la q̄ ad hec ſunt neceſſaria: ſic accendere ignem: hauri/
re aquā et ſcindere ligna et ſimilia. ſm ꝙ dicit Ra. Salo.
excepta tn̄ die ſabbati: q꞉ ſi feſtū cadebat ī die ſabbati
nō licebat hoc fieri: ꝛ q̄ꝫtū ad hoc ſabbatū ſtrictius ſer
uabatur q̄ꝫ alia feſta. a Et cuſtodietis die.ꝛc̄. Ex hoc
dicit Ra. Sa. ꝙ obligatio hui⁹ precepti fuit ſuſpenſa q̄ꝫ
diu filij iſrael fuerūt in deſerto ante ingreſſum terre ꝓ
miſſionis: nec fecerūt filij iſrael aliqḋ phaſe poſt exitū
de egypto niſi ſemel.ſ. anno ſcd̄o egreſſiōis de egypto.
et iō diciẗ hic. In generatōes veſtras. q̄ intrabūt terrā
ꝓmiſſionis: q꞉ oīs illi q̄ egreſſi ſūt de egipto mortui
ſūt in deſerto p̄ter caleph et ioſue. vt habeẗ. Nu.xxvi.
nec mirandū ē ſi obligatio hui⁹ p̄cepti fuit ſuſpenſa q̄ꝫ
diu fuerūt in itinere q꞉ etiā preceptū de circūciſione fi/
enda octaua die quod fuit eis impoſitum ſub pena mor
tis. vt habetur Gen̄.xvij. Toto illo tempore fuit ſuſpē/
ſum: quia pueri illo tempore nati non fuerunt circūciſi
donec fuerūt in terra promiſſionis. vt habeẗ Ioſue.v.
b Septem diebus fermentatū nō inueniẗ. quia nō
ſolū fuit ꝓhibitum comedere fermentatū: ſed etiam in
domo retinere: ꝛ iſtud fuit preceptuꝫ ad memoriam e⁹
ꝙ filij iſrael exeuntes de egypto nō poterant fermenta
re ꝛ coacti ſūt açymis vti. c Qui comederit fermē/
tatum peribit aīa eius de cetu iſrael: tā de aduenis ꝛc̄.
Aduene dicunẗ qui erant conuerſi de gentilitate ad ri
tum iudeorū. d Vocauit aūt moyſes. Hic cōſequē/
ter mandatum dn̄i de agno paſcali diuulgaẗ ſeniorib⁹
populi vt detur executioni. vn̄ dicitur: e Ite tollen
tes animal. In hebreo habeẗ. Emitte: accipite. ꝛ ē ſen/
ſus: qui habet gregeꝫ: inde accipiat: ꝛ qui nō hꝫ emat.
aīal.i. agnum ſi poſſit haberi: vel hedū ſi non poſſit. vt
ſ. dictū eſt. ꝛ ad hoc denotandū diciẗ h̄ aīal in genera
li. f Faſciculūq̄ꝫ hyſopi ꝛc̄. q꞉ nō dixerat ſupra cū q̄
inſtrumēto deberēt liniri poſtes ſanguine agni: iō hic
exꝑmiẗ ꝙ debet fieri cū faſciculo hyſopi: ꝛ ad hoc re/
quirunẗ tres calami ſimul ligati. g Qui eſt in limi
ne. In hebreo habeẗ. In bacino. eſt enī vas argenteuꝫ
in q̄ recipiẗ ſanguis agni imolati: et hoc exprimitur h̄:
quia ſupra nō fuerat expreſſum quo mō ſanguis debe/
bat recipi: quia tn̄ iſte bacinus erat ꝓpe limen oſtij q̄ꝫ
debebat fieri aſperſio: iō forſitan tranſlator poſuit in li
mine. h Nullus veſtrum egrediaẗ ꝛc̄. iſtud fuit di
ctū eo ꝙ angelus diſperdens illa nocte trāſiuit ꝑ egy/
ptum: ꝓpter quod illud nō fuit obſeruatum ſequētib⁹
alijs tēporibus: q꞉ tūc etiā cauſa ceſſauit. i Et nō ſi
net ꝑcuſſorem ingredi. Ex quo ptꝫ ꝙ iſta ꝑcuſſio nō fu/
it facta immediate a deo ſed ꝑ angelum. Si aūt quera/
tur vtrū fuerit bonus vel malus angelus. Dicendum
ꝙ nulli eſt dubiū quin deus potuerit facere ꝑ bonū vl
malū angelum indifferenẗ. Legunẗ etiā tales ꝑcuſſio/
nes facte per bonos ꝛ malos angelos: q꞉ deus vtriſq̄ꝫ
vtiẗ ad executionē ſue iuſticie. Subuerſio enī ſodomo
rū facta fuit ꝑ bonum angelum. vt dictū fuit Gen̄.xix.
quod ptꝫ ex hoc ꝙ ille angelus fuit aſſociat⁹ bono an/
gelo qui ſaluauit loth. Fuit etiaꝫ vnus de angelis ſan/
ctis qui apparuerūt abrae. Gen̄.xviij. vnde dicunt he/
brei ꝙ fuit Gabriel: q̄ interpretaẗ fortitudo dei: vt ibi/
dem dictum fuit. ꝑcuſſio aūt aīaliū ꝛ paſtoꝝ ꝛ liberorū
ipſius iob fuit ꝑ malū angelum. vt patet Iob.i. Verū/
tamen volunt aliqui dicere quod ꝑcuſſio egyptiorū fu
it per bonum angelū: quia ex diuina iuſticia angeli bo
ni percutiunt malos: ſicut mali angeli ex permiſſione
dei flagellant bonos: vt patet per exēpla poſita de ſub
uerſione ſodomorum per bonum: et flagellatione ſan/
cti iob per malum. Ad quod dicendum ꝙ licet exēpla
poſita ſint vera: tamen illud quod dicunt non ſemper
currit: ſꝫ aliquādo legunẗ boni ꝛ mali flagellati a ma/
lo angelo: ſicut ptꝫ de Saule.i. Regū.xvj. qui erat ma
lus de q̄ diciẗ: Spiritus domini receſſit a Saul: ꝛ exa/
gitabat eū ſpirit⁹ neq̄ꝫ. Itē Paulus ap̄ls qui fuit ſan/
ctus: a malo angelo fuit flagellat⁹. ꝑut dr̄.ij. Cor.xij.
Datus eſt mihi ſtimulus carnis mee angelus ſathane:
qui me colaphiçet. Similiter legunẗ boni et mali a bo/
no angelo flagellati de primo habetur exēplū.ij. Reg.
xxiiij. de angelo ꝑcutiente populū qui tamē erat inno/
* cens:

G ferre ergo volēs aperte vel occulte ꝓ
ceptum ſuū habet. concupiſcere autē
rem ꝓximi: etiā ſi iuſta ſucceſſiōe que
ras: nō licet. Qui enī volūt res alie
nas tanꝗ̄ iuſte poſſidere: heredes q̄
runt moꝛientib⁹ eſſe. Cū laudas rē re
lictā q̄ſi iure poſſidētē de⁹ damnat in
iuſte cupientē. Qui enī querit ab aliq̄
heres fieri: nō vis vt habeat heredes.
In quib⁹ nihil cari⁹ ꝓmogenitis eſt.
Iure ḡ in ꝓmogenitis tuis puniris: q̄
cupiendo res alienas q̄ſi iuris vmbꝛā
perquiris: ⁊ que melioꝛa ſūt coꝛdis ꝓ
mogenita ꝑdis. Primogenita quidē
fides eſt. Nemo enī bona facit: in q̄ ſi
des nō ꝓceſſit. Omīa opa bona ſūt fi
lij ſpūales ſed inter hos pꝛimogenita
fides. Quiſq̄s ḡ rem occulte cupis a
lienā: interi⁹ fidē perdis. Seruis enī
nō charitate: ſed fraude velut amans
eū quē moꝛi deſideras vt ſuccedas.
a Neq̄ enī erat dom⁹ ⁊c. Aug⁹. Cū
ꝓmogeniti tantū moꝛerent: quō nul
la erat dom⁹: in q̄ nō eēt moꝛtu⁹? An
et h̄ diuinit⁹ fuerat ꝓcuratū: vt ī omi
bus domib⁹ eſſent ꝓmogeniti: in qui
bus ꝑcuterent egyptij etiā qui habi
tabant in terra ieſſen. Dominū quippe
erant hic: vel aīaliū nō terre. i. hoīes
et aīalia pꝛimogenita moꝛiebant: oc
culto ⁊ angelico ꝑcuſſu: nō aliq̄d ī ter
ra vel in celo factū erat: ſicut rana vel
locuſta vel tenebꝛe. A talib⁹ enī pla
gis cū terra ieſſen fuiſſet aliena pue
niebat beneficiū ad egyptios: qui ī ea
cum hebꝛeis moꝛabant: hac vero oēs
ꝑcuſſi ſunt. b Conſperſam farinā
⁊c. Aug⁹. Sine fermento ꝓficiſcunt
filij iſrael de egypto: vt exeūtes de h̄
ſeculo abijciamus fermentū malicie ⁊
1. Coꝛ. 5. b nequitie ⁊ epulemur in azymis ſinceri
tatis ⁊ veritatis. c Et petierūt ⁊c.
Aug⁹. Hoc iam factū fuerat ante moꝛ
tes ꝓmogenitoꝛū. Sz nunc ꝑ recapitu
lationē repetit: nō narratum eſt qū fa
ctū eſt. Modo enī quō poſſet fieri: vt
in tanto luctu iſta accōmodarent: ni
ſi foꝛte q̄s dicat etiā iſta plaga nō fuiſ
ſe ꝑcuſſos egyptios. q̄ cū hebꝛeis ha
bitabāt. d Vaſa aurea ⁊c. Hec do
ctrinas ſignificāt: que ex ipa cōſuetu
dine gentiū nō inutili ſtudio diſcunt:
vel aīas ꝓcioſas ex gētib⁹ tanꝗ̄ vaſa
aurea ⁊ argentea cū veſtib⁹. i. coꝛpoꝛi
bus: que ſe adiūgūt pplō dei: vt ſemel
de h̄ ſeculo tanꝗ̄ de egypto liberent.
e Profectiq̄ ſunt ⁊c. Oꝛige. Qui d̄
egypto parat ꝓficiſci: qui curat obſcu
ros mūdi act⁹ ⁊ erroꝝ tenebꝛas relin
quere. Pꝛimo ei ex ramaſſe ꝓficiſcen
dū eſt q̄ interpꝛetat cōmotio tinee. Si
vis venire in hoc: vt de⁹ ſit tibi dux ⁊
ꝓcedat in colūna nubis: ⁊ ſequat pe
tra: q̄ eſcā ſpūalē ⁊ potū tribuat: exi d̄
Mat. 6. c ramaſſe: ne theſauriꝣes vbi tinea ext
Ibidē. 19. c minat ⁊ fures ef. et. f. Quaſi ſi vis ꝑ
fect⁹ eſſe valde ⁊ vende omīa que ha
bes ⁊ da pauperibus ⁊ habebis the
ſaurū in celo: ⁊ veni ſequere me: hoc
eſt ꝓficiſti d̄ ramaſſe ⁊ ſequi chꝛiſtum.
f De ramaſſe. in. ſ. ⁊c. Oꝛige. Videa
mus q̄s ſit caſtroꝝ loc⁹ ad quē venit
de ramaſſe: venerūt in ſochot q̄d īter
ꝓtatur tabernacula. Cū ḡ relinquens
egyptū diſcuſſeris tineas totius coꝛ
ruptele ⁊ vitioꝝ incitamēta reieceris:
habitabis in tabernaculis: q̄b⁹. ſ. no
lumus expoliari: ſed ſuperueſtiri. Ha
bitatio

nū. Cūq̄ introieritis terrā quā a
domin⁹ deus datur⁹ eſt vobis
vt pollicit⁹ eſt: obſeruabitis ce
rimonias iſtas. Et cū dixerint
vobis filij veſtri: que eſt iſta re
ligio? dicetis eis: Victima trā
ſitus domini eſt quando tranſi
uit ſuper domos filioꝛum iſrael
a ſ mundo. b ſ coꝛpoꝛaliter vel ſpiritualiter.
in egypto ꝑcutiens egyptios:
ſ ab exterminatoꝛe vel a ſeruitute egypti.
et domos noſtras liberans. In b
ſ humiliatus. ſ gratias agens.
curuatuſq̄ populus adoꝛauit.
ſ A ſeruitute.
Et egreſſi filij iſrael fecerunt ſi c
cut dñs pꝛeceperat moyſi ⁊ aa
ron† Factū eſt aūt in noctis me d
dio: ꝑcuſſit dominus oē ꝓmo e
genitū in terra egypti a ꝓmoge
nito pharaonis qui ſedebat in
ſolio eius vſq̄ ad ꝓmogenitum
ſ Ergaſtulo.
captiue q̄ erat in carcere: ⁊ oē
ꝓmogenitū iumentoꝛū. Surre
xitq̄ pharao nocte ⁊ omnes ſer
ui eius cūctaq̄ egyptus: oꝛtuſ
q̄ eſt clamoꝛ magn⁹ in egypto.
a Neq̄ enim erat domus in q̄ nō f
iaceret moꝛtu⁹. Vocatiſq̄ pha g
rao moyſe et aaron nocte: ait: h
Surgite: egredimini a populo i
meo ⁊ vos ⁊ filij iſrael. Ite ⁊ im
molate dño ſicut dicitis: oues
veſtras et armenta aſſumite vt
ſ gratias agite.
petieratis: et abeuntes benedi k
cite mihi. † Vrgebantq̄ egyptij l
pplm iſrl̄ de terra exire veloci
ter dicētes: Omēs moꝛiemur.
ſ Expurgate vetus fermentum v. ſ. n. c. ⁊c.
b Tulit igitur populus conſper m
ſam farinam anteꝗ̄ fermētare
a ſ Ne diffluerer. b ſ operum oꝛnamētis vel
tur: et ligans in pallijs poſuit
fidei munimētis. a ſ in exercitatione operū.
ſuper humeros ſuos † Fecerunt
q̄ filij iſrael ſic pꝛeceperat dñs
c moyſi: et petierunt ab egyptijs
a ſ In auro ⁊ argento ⁊ veſtibus egyptioꝛū ſi
gnificant quedam doctrine que ex ipſa conſue
tudine gentiū vtiliter inq̄runt vel anime ꝓcioſe
cū coꝛpoꝛib⁹ ſuis q̄ d̄ gentib⁹ pplō dei adiūgūt.
d vaſa aurea et argentea: veſtem
q̄ plurimam. Dominus autem n
dedit gratiam populo coꝛam
egyptijs vt cōmodarent eis: et o
e ſpoliauert egyptios. Profectiq̄
a ſ de hoida vt aiunt. ſ commotio tinee.
b ſ tabernacula.
f ſunt filij iſrl̄ de ramesse i ſochot

a cens: ſm q̄ dicitur ibidem. Iſti q̄ oēs
ſunt quid fecerunt? Quod autem an
gelus iſte eēt bonus patet ex hoc q̄ da
uid edificauit altare in loco apperitio
nis illius angeli: quod nō feciſſet ſi fu
iſſet malus angelus. De ſecūdo iam ſu
pꝛa poſitum eſt exemplum de ſubuerſi
one ſodomoꝛum per bonū angelum: ⁊
ideo dictum coꝛum non habet efficaci
am. Dicendū igitur ſine pꝛeiudicio q̄
percuſſio egyptioꝛum facta fuit ꝑ ma
lum angelum quia hoc magis videtur
concoꝛdare ſcripture ſacre. dicitur enī
Pſ. lxxvij. Miſit ī eos iram indigna
tionis ſue indignationem ⁊ iram ⁊ tri
b bulationem immiſſiones per angelos
malos: ⁊ certum eſt q̄ ſcriptura loquit
ibi de percuſſione egyptioꝝ: vt patet ꝑ
litteram ꝓcedentem et ſubſequentem.
c Hoc etiam videtur ꝑ hoc q̄d hic dicit
de domino. Et nō ſinet percuſſoꝛem in
gredi domos veſtras ⁊ ledere: ꝑ quod
d videtur littera innuere q̄ angelus per † Pſ. 77. ⁊ 134.
e cuſſoꝛ libēter intraſſet ⁊ percuſſiſſet he Sap. 18. b
bꝛeos ſi fuiſſet a deo ꝑmiſſus: ⁊ ſic vide
tur q̄ fuerit malus angelus.
a Cunq̄ introieritis ⁊c. Ex hoc vide
tur verum quod ꝓdictū eſt. ſ. q̄ filij iſrl̄
poſt exitū de egypto nō fuerūt obliga
ti obſeruare cerimonias paſcales quo
uſq̄ venerant ad terram ꝓmiſſiōis. ſe
quitur: b Incuruatuſq̄ ppls ado E
rauit. reddendo deo gratias de tanto
beneficio. c Et egreſſi filij iſrael fe
cerunt ⁊c. Ex quo patet obedientia eo
rum ad deū ⁊ ad moyſen. d Factū
eſt aūt. Poſtꝗ̄ deſcripta fuerat plage
f decime cōminatio ⁊ interpoſita fuerat
g paſcalis obſeruatio: hic conſequenter
h ſubiugitur pꝛedicte plage inflictio. cū
i dicitur: Factum eſt autē in noctis me
dio. ſ. illius noctis in cuius veſpera fi
lij iſrael īmolauerant agnū paſcalem.
e Percuſſit dominus oē pꝛimoge.
⁊c. ſ. xj. ca. dictum fuit. Vſq̄ ad ꝓmo
genitum ancille que erat ad molam. et
idem eſt: q̄ captiui ⁊ captiue cogeban
k tur operari in carceribus. f Neq̄
l enī erat domus ⁊c. q̄ deo oꝛdināte ſic † S. 11. a
accidérat q̄ in q̄libet domo egyptioꝝ 1. Re. 6. b
erat aliq̄s ꝓmogenitus. g Vocatiſ
q̄ Hic ꝯñr deſcribit ppli iſrl̄ eductio d̄
terra egypti: ⁊ ꝓmo deſcribit receſſus
ppli. ſcd̄o eiuſdem ꝓceſſus. xiij. ca. ibi:
m Igit cū emiſiſſet. Adhuc circa pꝛimū
ꝓmittit receſſus ppli. ſcd̄o ſubdunt q̄
dā mādata dei. ibi: Dixit dñs ad moy
ſen. Circa pꝛimū dicit ſic. Vocatiſq̄
pharao moyſe ⁊ aaron nocte. pꝛe timo
re enī moꝛtis nō expectauit diem.
h Ait. per nuncios miſſos moyſi ⁊ a † S. 3. c
aron. q̄ ſ. x. ca. dixerat moyſes q̄ ei⁹
faciem ampli⁹ nō videret. i Surgi
te egredimini. nō tn̄ egreſſi ſūt d̄ nocte
q̄ ꝓceptū eis erat vt nō egrederentur
hoſtiū dom⁹ vſq̄ mane vt ꝓdictū ē: tn̄
añ diem ꝓparauerūt ſe ad egreſſum.
k Et abeūtes bn̄dicite mihi. i. oꝛate ꝓ
me vt nō moꝛiar in iſta peſte. l Vrge F
bātq̄ egyptij. timoꝛe moꝛtis ducti: q̄ ex
n moꝛte ꝓmogenitoꝛū timebāt ſibi.
m Tulit igit po. ⁊c. ꝑ aque cōmixtio
nē. vñ ī hebꝛeo habet paſtā. n Dñs
o aūt dedit ⁊c. Ex q̄ pꝫ q̄ acceperūt iſta
ab egyptijs ꝑ accōmodationē ⁊ nō ex
dono. vt. ſ. dictū ē. iij. ca. o Et ſpolia
uerunt egyptios. nec in hoc peccaue
runt. vt dictum fuit ibidem. ſequitur:
Sed et

H bitatio aũt tabernaculoꝝ expeditũ indicat eſſe eũ qui feſtinat ad deũ. Sꝫ nec in hoc
ſtandũ eſt: mouẽda ſunt etiã caſtra de ſochot: ꝛ feſtinandũ ẽ in othon qḋ interpꝛtat̃
ſigna eis: q: hic.ſ.audies ꝙ deus añcedebat eos ꝑ diem in colũna nubis: ꝛ ꝑ noctẽ
in colũna ignis: nõ ħ in ramaſſe: nec in ſochot: que ſcḋa ſunt caſtra. Tertia ſunt in q̃/
bus fiunt ſigna diuĩa: hoc erat triduũ ad qḋ feſtinabat moyſes ꝛ aaron: ꝛ cõtradice
bat pharao: dicens: Nõ eatis longius. Nolebat ad locũ ſi/
gnoꝝ puenire filios iſrl: vt poſſent tertij diei frui myſterijs.
Oſee.6.a Uiuificabit nos deꝰ poſt biduũ: ꝛ ĩ die tertia reſurgemꝰ:
et viuemꝰ in cõſpectu eius: pꝛima dies nobis chꝛiſti paſſio. Se
cũda q̃ in infernũ deſcẽdit. Tertia q̃ reſurrexit. Ideo ĩ tertia
die añcedebat eos ꝑ diem in colũna nubis: ꝑ noctẽ xͦo in co/
Rom̃.6.a lumna ignis. Neceſſariũ eſt ḡ vt qui baptiçãtur in chꝛiſto: in
moꝛte ipſius baptiçent̃: ꝛ cũ ipſo ſepeliant̃: ꝛ die tertia reſur/
gant: q̃s.ſ.ſecum ſuſcitauit: ꝛ fecit cõſedere in celeſtibus.
a Sexcẽta fere milia ꝛc. Aug. Querit̃ vtrũ ad tantũ nũeꝝ
puenerũt hebꝛei ꝑ eos annos in egypto: q̃s oſtendere conſi
deratus in ſcripturis numerus põt: qui quot fuerint nõ par/
ua queſtio ẽ. Dicit enĩ deꝰ abꝛae anteq̃ nõ ſolũ iſaac ſꝫ iſꝫ iſ/
Gẽ.15.c mael natus eſſet: Peregrinũ erit ſemen tuũ in terra nõ ſua:
ꝛ in ſeruitutẽ redigent eos: ꝛ nocebunt illis q̃dringentis an
nis. Si ḡ q̃dringentos annos intelligamꝰ eos fuiſſe cũ egy/
ptijs: nõ paruũ ſpaciũ fuit: quo ita populus multiplicaret: ſꝫ
tot ãnos nõ fuiſſe ſcriptura apte teſtat̃. Quidã enĩ putãt q̃dri
Ibidem.46.a gentos triginta annos accipi debere: ex quo iacob intrauit ĩ
egyptum vſq3 quo moyſes populũ liberauit: q: in exodo ſcri
ptuꝫ eſt. Incolatus filioꝝ iſrael quẽ incoluerũt in terra egy/
pti ꝛ in terra chanaan ipſi ꝛ patres eoꝝ: anni quadringenti
triginta. Seruitutis aũt eoꝝ eſſe quadringentos annos: q:
Gẽ.15.c in Geneſi ſcriptũ eſt: In ſeruitutẽ redigent eos: ꝛ nocebũt il/
lis quadringẽtis annis. Sꝫ q: ſeruitutis anni cõputãt̃ poſt
moꝛtẽ ioſeph. Illo enĩ viuo nõ ſeruierũt. Nõ põt quadringẽ
ti triginta anni in egypto cõputari. Ingreſſus eſt enĩ iacob
anno filij ſui triceſimonono: q: triginta annoꝝ erat ioſeph
cũ apparuit in cõſpectu pharaonis ꝛ regnare cepit ſub illo.
Tráſactis aũt ſeptẽ annis vbertatis: ſcḋo anno famis venit
iacob in egyptũ cũ filijs ſuis: triceſimũnonũ annũ agente io
ſeph qui implet̃ vite ſue centũ ꝛ decẽ annis moꝛtuus eſt. Ui/
xit aũt poſt aduentũ patris.lxxi. quos ſi retraxeris a q̃drin
gentis triginta: remanebũt ſeruitut̃ anni nõ q̃dringẽti: ſed
tricẽti q̃nquagintanouẽ. Si aũt cõputauerimus ex q̃ ioſeph
ſub pharaone regnare cepit vt quodã mõ dicat̃ iſrael ĩtraſſe
in egyptũ cũ ibi filꝰ ſuꝰ ſublimatꝰ eſt: ſic etiã trecẽti q̃nq̃gin/
ta erũt. q̃s ticonius vult accipi q̃dringentos: vt a toto ps in
telligat̃. i. a centenario q̃nq̃genariꝰ. Et ꝓbat hac loquẽdi re
gula: ſolere vti ſcripturã. Si xͦo ꝙ ꝓbabilius ẽ dicamꝰ iſra/
el intraſſe ĩ egyptũ: q̃ñ illic ioſeph venditus eẽ cepit detrabi
mus adhuc annos tredecim: vt trecẽtos trigintaſeptẽ annos: ꝑ q̃dringent̃ accipia
mus. Sꝫ cũ ſcriptura dicat caath filiũ leui auũ moyſi: cũ auo ſuo iacob intraſſe ĩ egy
ptũ: ꝛ dicat eũ vixiſſe annis centũ trigĩta: filiũ xͦo eiꝰ patrẽ moyſi amram centũ tri/
gintaſeptẽ. Moyſen xͦo octoginta annoꝝ fuiſſe dũ de egypto pplm liberauit. Etiam
ſi genuiſſet caath patrẽ moyſi q̃ anno moꝛtuꝰ eſt. Ille quoq3 vltimo vite ſue anno ge
nuiſſet moyſen: cõputati anni centũ trigĩta: ꝛ centũ trigĩtaſeptẽ: ꝛ octogĩta: trecẽtos
q̃dragintaſeptẽ annos faciũt: nõ q̃drĩgentos trigĩta. Qḋ ſi q̃s dicat extremo anno
vite ioſeph natũ fuiſſe caath filiũ leui.lxx. ferme anni põt accedere illi ſũme: q:.lxx.
vnũ annũ vixit ioſeph ĩ egypto poſt ingreſſũ patr̃ ſui. Sũt etiã ſic ſeptuagĩta anni
vite ioſeph ab ingreſſu iacob in egyptũ vſq3 ad natiuitatẽ caath. ſi tũc natꝰ aſſerat̃: ꝛ
centũ trigĩta anni ipſiꝰ caath: ꝛ centũ trigĩtaſeptẽ filij eiꝰ amram patr̃ moyſi: ꝛ octo
ginta ipſiꝰ moyſi q̃drĩgẽtos decẽ ꝛ ſeptẽ annos: faciũt nõ q̃drĩgẽtos trigĩta. Uera
ḡ videt̃ cõputatio Euſebij ĩ chꝛonica hiſtoꝛia. ab illa eĩ ꝓmiſſiõe cõputat q̃drĩgẽtos
ꝛ trigĩta annos: q̃ vocauit deꝰ abꝛaã: vt exiret de terra ſua in terrã chanaã: q: ꝛ apo
ſtolus cũ fidẽ abꝛae cõmendaret: in ea ꝓmiſſione q̃ ꝓmiſit ei deꝰ ꝙ bñdicerent̃ in eo
oẽs tribꝰ terre. Hoc aũt dico inq̃t: q: teſtamentũ cõfirmatũ a deo: que pꝰ q̃drĩgẽtos
ꝛ triginta annos facta eſt lex nõ irritũ facit. In Exodo q3 ſatis ħ ſignificat̃. Nõ enĩ
dixit incolatꝰ filioꝝ iſrael quẽ incoluerũt in terra egypti anni q̃dringenti triginta: ſꝫ
apte dixit quẽ incoluerũt in terra egypti: ꝛ ĩ terra chanaan: ipſi ꝛ patres eoꝝ. Patet
ergo etiã cõputandũ eſſe tp̃s patriarchaꝝ abꝛaaꝫ iſaac ꝛ iacob: ex q̃ ꝑegrinari cepit
abꝛaã in terra chanaã. i. ab illa ꝓmiſſione in qua fidẽ eiꝰ laudat aplus. vſq3 q̃ ingreſ/
ſus ẽ iſrl in egyptũ: toto enĩ illo tp̃e ꝑegrinati ſunt patres ĩ terra chanaã ꝛ poſtea ſe
mẽ iſrl ĩ egypto: ꝛ ſic cõpleti ſũt q̃dringẽti trigĩta anni a ꝓmiſſiõe vſq3 ad exitũ iſrl ḋ
egypto. q̃ñ facta ẽ lex in mõte ſina. que nõ facit irritũ teſtamẽtũ dei. Septuageſimo
q̃nto anno vite ſue abꝛaam ſḿ ſcripturam ingreſſus eſt in terram chanaan ꝛ genuit
iſaac cũ eſſet annoꝝ centũ. Fiũt ḡ anni.xxv. a ꝓmiſſiõe vſq3 ad natũ iſaac: his addũ/
tur oẽs anni vite eiꝰ. i. centũ octoginta: ꝛ fiunt ducenti q̃nq3. Tũc erat iacob annoꝝ
centũ viginti. Nati ſũt enĩ ſexagenario patre gemini ipſe ꝛ eſau. Poſt decẽ xͦo ãnos
intrauit iacob in egyptũ cũ eſſet annoꝝ centũ triginta. Joſeph aũt trigintanouẽ: fi/
unt ḡ anni a ꝓmiſſiõe vſq3 ad ingreſſũ iacob in egyptũ ducenti.xv. Joſeph autẽ po/
ſtea vixit.lxxi. Omẽs aũt eiꝰ anni centũ ꝛ decẽ. Cũ ḡ ad ducẽtos ꝛ q̃ndecim annos
acceſſerit ſeptuaginta vnus: fiũt anni ducẽti octoginta ſex. Reſtant ergo.cxliiij. vel

quinq3

a ſ perfecti in operibus bonis. ſ quia gloria perfectoꝝ eſt principiũ. b ſ pugnatoꝝ.
a ſexcẽnta fere milia peditum viro
a ſ Infirma nõ ſunt digna numero: q: nec apta bello.
rum ãbſq3 paruulis ꝛ mulieribꝰ.
a ſ multiplicati ſunt ſuper numerum: quia multi vocati pauci vero electi.
Sed ꝛ vulgus ꝓmiſcuum innũ/ a
a ſ Innocentes.
merabile aſcẽdit cuꝫ eis: oũes et
a ſ quia ſi pugnare nõ poſſunt pugnantibus tamen auxilio ſunt.
ãrmenta ꝛ aĩantia diuerſi gener̃
ſ Igne ſpiritusſancti aſtringentes.
multa nimis. Coxerũtq3 farinaꝫ b
a ſ vt eſſent noua cõſpſio ꝛ azimi. b ſ mundo.
quã dudũ ꝯſperſam ḋ egyptõ tu
ſ In humilitate.
lerãt: et fecerũt ſubcinericios pa/
nes açymos. Neq3 enĩ poterant
ſ Ipſe mundus compellit ad deum et ſathanas ſathanã expellit ne coꝛrũpamur fermẽto peccati.
fermentari cogentibꝰ exire egy/
a ſ vrgent egyptũ ne euangelij ſapoꝛe auſteritatem legis: vel mundani dogmatis condiamus.
ptijs: ꝛ nullam facere ſinẽtibus
moꝛã: nec pulmenti q̃cq̃ occurre
ſ ex quo abꝛaã exiuit de terra ſua vt habitaret in terra chanaan vſq3 ad exitum de egypto quando facta eſt lex in monte ſina.
rat preparare. Habitatio aũt fili c
oꝝũ iſrl q̃ mãſerũt in egypto fuit d
quadringentoꝝ triginta annoꝝ.

a Sꝫ ꝛ vulgꝰ ꝓmiſcuũ. i. vtriuſq3 ſe
xus q: mlti ḋ egyptijs viri ꝛ mlieres
vidẽtes ea que dñs fecerat ꝓ hebꝛeis
iũxerũt ſe eis ꝯuerſi ad iudaiſmũ et ſic
iuerũt cũ eis. b Coxerũtq3 farinã.
In hebꝛeo di/
citur paſtam.
c Habitatio
aũt filioꝝ ꝛc.
nõ ſḿ totũ tẽ/
pus qḋ ſubdi/
tur: ſꝫ ſḿ ptẽ
magnã a q̃ fre
quẽter denoĩa
tur totum.
d Fuit q̃drin
gẽtoꝝ.xxx.an/
noꝝ. nõ eĩ põt
eſſe veruꝫ ꝙ a
deſcenſu iacob
in egyptũ vſq3
ad exitũ filioꝝ
iſrl de egypto
fluxerũt.cccc.
xxx. anni qḋ ꝓ
batur ſic: Ca/
ath deſcẽdit ĩ
egyptũ cũ leuĩ
patre ſuo: ꝛ ia/
cob auo ſuo.
vt hr̃ Geñ.xl/
vi. Item caath
vixit cẽtũ.xxx.
iij. ãnis: ꝛ am/
ram filꝰ eiꝰ cẽ/
tum.xxxvij. vt
habetur Exo.
vi. Itẽ moyſes
filꝰ amrã erat
lxxx. annoꝝ in
exitu ḋ egypto
vt habet̃ Exo.
vij. qui anni ſi
mul ꝯiuncti fa
ciunt.ccc.l. an/
nos tãtũ: ꝛ ad
huc ſi volumus habere preciſe nume/
rum annoꝝ a pꝛincipio deſcenſus in
egyptum vſq3 ad exitum: opoꝛtet ſub
trahere a predictis.ccc.l. annis omẽs
annos quibus vixit caath anteq̃ de/
ſcenderet in egyptum: ꝛ annos quibꝰ
vixit poſtq̃ genuit amram: et annos
q̃bus vixit amrã poſtq̃ genuit moy/
ſen. Ex quo patet ꝙ nõ manſerunt in
egypto.ccccxxx. annis. ſed iſte nume/
rus incipiẽdus ẽ ſḿ doctoꝛes catho/
licos a tempoꝛe quo abꝛaã receſſit de
aram ad veniendũ in terraꝫ chanaan
in qua ipſe ꝛ filius eiꝰ habitauerũt vt
peregrini vſq3 ad deſcẽſum in egyptũ
ꝛ ſic exponendũ eſt qḋ dicit̃: Habita/
tio aũt filioꝝ iſrael qua manſerũt in
egypto. ſ. cum illo tp̃e quo manſerunt
in terra chanaã ꝛ egypti ꝛ philiſtino/
rum: vt peregrini: fuit.ccccxxx. anno/
rum. ꝛ ideo tota manſio denoĩat̃ ab
egypto: quia fuit diuturnioꝛ ꝛ vltima
et a fine denominat̃ res. ſḿ hebꝛeos
incipit ab illo tempoꝛe quo dominus
apparuit abꝛae. dicẽs ei: Peregrinũ
erit ſemen tuum in terra nõ ſua annis
cccc. vt habetur Geñ.xv. ſꝫ vtrũq3 di/
ctum videt̃ repugnare ei qḋ dictũ fu/
it Geñ.xv. ſ. ꝙ a natiuitate Iſaac vſq3
ad exitum de egypto fluxerunt.cccc.
anni: quia iſaac erat.lx. annoꝝ q̃ñ
natus fuit iacob Geñ.xxv. iacob aũt

erat

ꝯ quinqꝫ quibꝰ ſeruiuit iſrl' in egypto poſt mortē ioſeph. His annis quātum multiplicari potuerit ſi fecūditas hominū cōſideret: adiuuāte deo: q̄ eos multiplicari voluit: reperit nō eē mirū ꝙ in ſexcentis milibꝰ peditū
Gen.15.c de egipto egreſſi ſunt. Quod ꝫ dixit deꝰ abrae in ſeruitutem redigent eos: et nocebunt quadringentis annis nō intelligendū eſt ꝙ in illa ſeruitute dura quadringētos ānos fuierūt:
Ro.9.b ſꝫ qꝛ ſcriptū eſt in iſaac vocabitur tibi ſemen. Ab anno natiuitatis iſaac: vſqꝫ ad annū egreſſionis: cōputantur anni quadringēti quinqꝫ. Cū ꝫ de quadringētis triginta detraxeris vigintiquinqꝫ q̄ ſūt a ꝓmiſſiōe vſqꝫ ad natū iſaac nō mirū eſt ſi quadringentos et quinqꝫ annos ſūma ſolida quadringētos dixit ſcriptura: que tpa ita ſolet cōputare: vt qd' de ſumma pfectionis numerū paululum excreſcit aut infra ē: nō cōputet. nō ꝫ qd' ait in ſeruitutē redigent eos: ⁊ nocebūt illis ad quadrigentos ānos referendū ē: tāꝗ̄ ꝑ tot ānos fuierit: Sꝫ referēdi ſūt quadrigēti āni ad id qd'
Gen.15.c dictū ē: Peregrinum erit ſemē tuū in terra nō ꝓpria: qꝛ vel in terra chanaā vel in egypto peregrinū fuit ſemē anteꝗ̄ ꝓmiſſā hereditatē ſuſciperent egreſſi de egypto: vt hyperbathō ſ intelligat: ⁊ ſit verbor ordo: ſciēs qꝛ peregrinū erit ſemē tuū in terra nō ꝓpria quadringētis ānis Illos aūt in ſeruitutē redigent eos ⁊ nocebūt illis. ad quadrigētos ānos nō ptineat. In extrema. n. parte ānor ſūme huiꝰ. i. poſt mortē ioſeph: dura ſeruitute oppreſſi ſūt. a Nec os ⁊c. Os xp̄i in cruce nō ē cōfractū: qꝛ videtes eū iā mortuū nō fregerūt eiꝰ crura: vel robur diuinitatis in carne ꝑ blaſphemiā nō corrūpit: qꝛ nō ē purꝰ hō ſꝫ verꝰ deꝰ.

ꝯ diuinitatis

Quibus expletis eadē die egreſſus eſt oīs exercitus domini de terra egypti. Nox ē iſta obſeruabilis dn̄i: qn̄ eduxit eos de terra egypti. Hanc obſeruare debent oēs filij iſrael in generationibus ſuis. Dixitqꝫ dn̄s ad moyſen et aaron: Hec eſt religio phaſe: Omnis
a ꝯ gentilis iudeus vel ab eccleſia excōicatus non debet cōicare ſacris dn̄ici corporis. ꝯ Qui ante ſeruiuit idolis: ſꝫ redēptꝰ eſt ſanguine xp̄i.
alienigena nō cōedet ex eo. Omnis
a ꝯ ab originalibus pctis in baptiſmo.
aūt ſeruus empticius circūcidet
a ꝯ corpꝰ xp̄i. ꝯ exutꝰ veterē hoiem ⁊ indutꝰ nouum. b ꝯ Qui nuper venit ad fidem nec adhuc firmus eſt. c ꝯ qui pro lucris temporalibus xp̄o ſeruit.
et ſic comedet. Aduena et merce
a ꝯ eccleſia catholica non in conuenticulis hereticorum.
narius nō cōedet ex eo. In vna domo
a ꝯ vel comidetur. b ꝯ quia nec iudei nec pagani nec heretici nec omnino qui extra eccleſiam ſūt ad hāc cōicationē admittunt.
mo comedetur: nec efferetis de
a ꝯ .i. extra catholicā eccleſiā: ne ipſis ⁊ peccatoribꝰ cōicent qꝛ catholica eccleſia primitiua. b ꝯ diuinitatē. ſ. ꝓpter hūanitatē nō minue.
carnibꝰ eius foras: nec os illius
ꝯ catholica eccleſia.
cōfringetis. Omnis cetus filiorum
a ꝯ non aliorum. b ꝯ infidelis ⁊ peregrinꝰ a cultu xp̄ianorum. c ꝯ gentiliū vel iudeorum.
iſrael faciet illud. Quod ſi quis peregrinorū in veſtrā voluerit tranſire coloniā: et facere phaſe dn̄i:
a ꝯ cultū religionis. b ꝯ celeberrimū trāſitum de mundo ad deum.
a ꝯ vt deponat veterē hoiem cum actibus ſuis. b ꝯ fortis em̄ eſt ⁊ vir q̄ pōt circūcidi ſuperfluitate originalis ⁊ actualis corruptionis.
circūcidetur prius omne maſculinum eius: ⁊ tūnc rite celebrabit:
a ꝯ Nō ante q̄. n. mādūcat et bibit indigne iudiciū ſi. m. ⁊. b. b ꝯ ſociatꝰ cōuiuijs celeſtibꝰ.
a ꝯ nutritꝰ in eccleſia. b ꝯ nobilitate catholica. quia nulla pars immundicie cum mundicia que omnia mundat.
eritqꝫ ſicut indigena terre. Si quis autem circūciſus nō fuerit: non

erat. xxx. ānor qn̄ deſcēdit in egyptū Gen. xlvj. ⁊ inde vſqꝫ ad exitū de egypto fluxerūt ccx. āni. q̄ anni ſimul iūcti faciūt ānos. cccc. ſed inter natiuitatē iſaac et exitum abrae de aran fuerūt tm̄. xxv. āni qd' ꝓbat ſic: qꝛ abraā. lxxv. ānor erat qn̄ exiuit de aran: vt hr̄ Gen. xij. et centū annor qn̄ natꝰ ē iſaac Gen. xxj. et ſic de nūero pdicto. ſ. ccccxxx. ānor deficiūt āni. v. ſm dictū doctor nr̄or: et ſm dictū hebreor deficiūt adhuc plures: qꝛ pꝰ exitū abrae de aran ꝑ plures ānos illa appitio fuit facta ſibi: qꝛ tpe intmedio vēit in terrā chanaā: et inde iuit in egyptū: ⁊ rediit in terra chanaā ⁊ ſeparauit ſe a loth ⁊ reges debellauit vt pꝫ inſpicienti tex. Dicendū ꝙ iſte nūerꝰ. ſ. ccccxxx. annor accipit ꝑ partes: qꝛ colligit ex annis pluriū hoim ſimul aggregatis: vt pꝫ ex dictis in talibꝰ aūt nūeris partialibꝰ numerant tm̄ anni cōpleti et dimittunt incōpleti: verbi gr̄a cuꝫ dr lxxv. ānor erat abraā qn̄ egreſſus eſt de aran intelligenduꝫ eſt. lxxv. ānor cōpletor ⁊ dimittit ſeptuageſimuſſextꝰ: quia erat incōpletꝰ: lꝫ forte tres partes illiꝰ anni trāſiſſent: ⁊ eodeꝫ mō in alijs numeris partialibꝰ q̄ fuerūt plures forte q̄ꝫ ſupra ſit expſſū: ita ꝙ talis omiſſio ānor icōpletor bn̄ aſcēdit ad. v. ānos cōpletos q̄ ſupplent in nūero totali. ccccxxx. ānor. ⁊ ſic verificat dictū doctor nr̄or. de verificatione aūt dicti hebreor ad p̄ns ſupſedeo. a Quibꝰ expletis eadē die egreſſus ē. li eadē die nō refert ad igreſſum egypti: ita ꝙ eadem dies reuolutis tm̄ annis pdictis fuerit igreſſus et exitꝰ: ſꝫ refert ad egrediētes: qꝛ oēs ſimul egreſſi ſunt eadē die: qd' fuit ſatis mirabile in tāta multitudine: et ideo tenendū ē ꝙ fuerit ex ſpeali dei adiutorio qd' et factū ē qꝛ illi q̄ remanſiſſent pꝰ alios fuiſſent in ꝑiculo. b Nox eſt iſta obſeruabilis dn̄i. i. deputata diuino cultui qn̄ eduxit eos de terra egypti: ſ dr nō qꝛ de nocte exiuerint ſꝫ de die vt pdictū ē: ſꝫ qꝛ in nocte illa ppauerūt ſe ad exeūdū: vt pꝫ ex pdictis. c Dixitqꝫ dn̄s ad moyſen. Hic interponunt aliq̄ dei pcepta: et primo q̄tuꝫ ad paſce celebrationē: ſcdo q̄tū ad primo genitor ſctificationē. xiij. ca. Circa primū dr. d Hec ē religio phaſe. religio dr a religādo: qꝛ ꝑ cultū diuinū hoīes religant deo: ꝓpter qd' cultꝰ feſtiuitatis paſcalis vocat religio. repetit aūt hic iſte cultus paſcalis vt magis mentibus filior iſrael imprimeret: vt ⁊ aliqua adderentur q̄ nō ſunt ſupius expreſſa. e Omnis alienigena nō comedet ex eo. vocat hic alienigena oīs qui ē extra rituꝫ iudeor ſiue ſit gentilis ſiue iudeus baptizatus. vt dicit Ra. Sa. ſicut ad euchariſtia nullꝰ admittendus ē niſi catholicꝰ. f Aduena ⁊ mer. nō come. ex eo. aduena dr q̄ ex aliena gēte veniebat ad manendū inter iudeos. Mercenarius dicit gentilis ſeruiens in domo iudei ꝓ mercede: et nec crederet ꝙ ꝓpter talē cohabitationē cū iudeis poſſent recipi ad eſuꝫ agni paſcalis: ideo ſpealiter excluduntur: et hoc intelligitur q̄diu extra fidē et ritū ſunt iudeor. g Oīs aūt ſeruꝰ empticius circūcidet: et ſic comedet. Hoc dupliciter intelligit ab hebreis: vno mō vt hoc referat ad dn̄m ſerui ſic intelligēdo ꝙ hebreus habens ſeruū gentilē empticiū nō poſſit comedere de agno paſcali: donec ſeruus empticius fuerit circūciſus: qꝛ cū ſit quedam res domini ſui: ei imputari debet defectus circūciſionis. Alio modo vt referatur ad ſeruum: ſic intelligendo ꝙ quāuꝭ ſit res domini hebrei: tm̄ ex hoc non eſt admittendus ad comeſtionē agni paſcalis donec fuerit circūciſus: et vtrūqꝫ requirebatur. De ſcdo patet: qꝛ nullus incircūciſus erat admittendus: ſimiliter de primo qꝛ dn̄s non debebat admitti donec oē maſculinū eiꝰ eſſet circūciſum vt poſtea ſubdit de tranſeunte ad coloniā iudeor. h In vna domo comedet ⁊c. in memoriā huiꝰ ꝙ qn̄ primo cōederūt agnuꝫ paſcalem filij iſrael erant in tanta ſollicitudine ppandi ſe ad exitū ꝙ nō vacabat eis diſcurrere de domo in domū: nec mittere encenia ad inuicē. i Nec os illiꝰ cōfringetis. eadem rōne: qꝛ nō vacabat eis frangere oſſa ad accipiēdū medullā. k Oīs cetꝰ fi. ⁊c. ſ nō dr collectiue: ſꝫ diuiſiue. i. q̄libet domus ꝑ ſe niſi quando domus ita parua eſt in perſonis ꝙ vna domus non ſufficit ad eſum agni. quia tunc adiunguntur perſone de alio domo.
l Quod ſi quis peregrinorum ⁊c. i. illor qui nō ſunt de lege et ritu veſtro.
m In veſtram voluerit tranſire coloniam: id eſt cultum et fidem.
n Circūcidetur prius om. ma. eius. non enim ſufficit ꝙ in perſona ſua ſolum circūcidatur ad hoc ꝙ admittatur ad eſum agni. ſed omnes maſculi ad eum pertinentes debent prius circūcidi: et hoc modo preceptum circūciſionis datum fuit abrae. vt habetur Gen. xvij. o Eritqꝫ ſicut indigena terre. Indigena eſt ille qui natus eſt in terra illa: et per hoc intelligitur hic quicunqꝫ eſt de populo iſrael.
p Si quis aūt cir. non fue. non ve. ex eo. Iſta lex non eſt ad excludendum gētiles incircūciſos qui iam ſupra ſunt excluſi: ſed ad excludendum filios iſrael qui timore infirmitatis vel mortis non erant circūciſi. quia aliqui iudei nimis inordinate amātes pueros ſuos dimittebant eos incircūciſos: timentes ne ex circūciſione mors vel infirmitas eis accideret: et iſti non debebant accedere ad eſum agni q̄uis in alijs eſſent iudei. Cetera patent.

Margin: †24. q. 1. c. qꝛ ex ſola. — †Nu. 9. b — Iob. 19. b

y ꝯ Locutuſqꝫ eſt dn̄s.

Moraliter. ft In hoc capitulo ⁊ ſeqn. Ca. XII ti agit̃ de immolatione paſcalis agni de q̃ ponunt̃ q̃nq; tñ intricate. ꝓpt̃ qḋ hic intẽdo ordinẽ ſeq̃ lr̃e ſ; materie. Primũ ẽ imolate rei ↄditio. ſcḋm tp̃is determinatio. tertiũ comedentiũ diſpoſitio. quartũ comedendi modꝰ. quintũ comeſtionis locꝰ. ¶ Circa p̃mũ dr̃ ꝙ res imolãda ſit agnꝰ in q̃ notat̃ xp̃i manſuetudo Hiere. xj. Ego quaſi agnꝰ mãſuetus qui portat̃ ad victimã. Et ꝙ ſit ſine macula. ſ. pcti. j. Pet. ij. Qui pctm̃ nõ fecit nec inuentꝰ eſt dolꝰ in ore eiꝰ. Et maſculus ꝑ qḋ deſignat̃ ꝑfectio hoĩs xp̃i rõne ſexꝰ ꝑfecti. ip̃e enim ab inſtanti ↄceptionis fuit hõ ꝑfectꝰ in ſcientijs et virtutibꝰ. Anniculꝰ. i. vniꝰ anni: ⁊ accipit̃ iſte annꝰ ab octaua die natiuitatis. nam añ nõ poterat offerri: et ſic p; ꝙ erat adhuc tenellus. et ꝑ hoc ſignificat̃ in xp̃o pietatis teneritudo. † Iuxta quem ritũ tollet̃ et edum. nam qñ nõ habebatur talis agnus poterat accipi hedus eiuſdẽ tp̃is et conditiõis cũ agno: et ꝑ hoc ſignificabat̃ in xp̃o ſilitudo carnis pcti Rom. viij. Deꝰ filiũ ſuũ mittens in ſimilitudinẽ carnis pcti. ¶ Circa ſcḋm ſciẽdũ ꝙ decima die p̃mi menſis erat aſſumendꝰ. ꝑ qḋ ſignificabat̃ ꝙ in lege ꝑ decalogũ intellecta xp̃s fuit p̃figuratꝰ ⁊ p̃nũciatꝰ vñ Ra. Sa. Hebreꝰ dic̃ ſup Zachariã. Oẽs ꝓphete locuti ſũt de diebꝰ meſſie. Et quartadecima die imolãdꝰ: ꝑ qḋ ſignificabat̃ paſſio xp̃i cõplenda tp̃e euangelij q̃druplr̃ ꝑſcripti. Ad veſperã q̃ ſm hebreos incipit ab hora ſeptima. xp̃s autem circa horã nonã expirauit: vt hr̃ Mar. xv. et Lu. xxiij. Et ꝙ nocte comedendꝰ ſic dr̃ i textu. b† Et edẽt carnes nocte illa aſſas igni. ꝑ qḋ ſignificabat̃ ꝙ xp̃s nõ eſt i eukariſtie ſacro mõ viſibili: ſed ꝑ fidem que eſt de nõ apparentibꝰ credit̃ ⁊ ꝑ charitatẽ ſugit̃ virtꝰ huiꝰ ſacri. ¶ Circa tertiũ eſt ſciẽdũ ꝙ comedentes debebãt eẽ circũciſi in figura ꝙ ad ſacrm̃ eukariſtie nõ admittunt̃ niſi baptiçati. ſicut circũciſio fuit figura baptiſmi. Et accincti renibꝰ. i. caſti et mundi. Luc. xij. Sint lũbi vr̃i p̃cincti. Qḋ exponens Greg. d. Lumbos em̃ p̃cingimꝰ cum carnis luxuriã ꝑ continentiã coartamꝰ. Et calciati: ad ſignificandũ ꝙ ſumentes eukariſtie ſacrm̃ debent eſſe ꝑati ad ãbulandũ in via moꝝ. Et tenentes baculos in manibꝰ. i. ꝓfitẽtes ſe eſſe ꝑegrinos in hoc mundo. ij. Coꝝ. v. Dum ſumꝰ i hoc corpe ꝑegrinamur a dño. ¶ Circa quartũ ſciendũ ꝙ de agno paſcali nõ debebat aliq̃d crudũ comedi q: ſacrm̃ eukariſtie nõ debent ſumere dubitãtes in fide. n† Nec coctũ aq̃. i. ſine deuotiõis feruore. † Sed aſſum tm̃ igni. nam in fide charitate formata d; ſumi. l† Cũ lactucis aggreſtibus. hebreus habet cũ amaritudinibꝰ. i. cũ pctõꝝ cõmiſſoꝝ doloribꝰ. Eſaie xxxviij. Recogitabo tibi oẽs annos meos i amaritudie anime mee. o† Caput cũ pedibꝰ et itestinis vorabit̃. ꝑ caput diuinitas: ꝑ pedes hũanitas: ꝑ inteſtina plenitudo gr̃e latẽs intra ſignificant̃. Eſt igitur ſenſus: Caput cũ pedibꝰ ⁊c̃. i. diuinitatẽ cũ hũanitate plena gr̃e in hoc ſacro eẽ credendo ꝑ fidẽ incorporabitis. c† Et comedet̃ feſtinanter. i. ꝑ virtutẽ huiꝰ ſacramenti feſtinabit̃ ad patriã ꝑadiſi: ꝓpter qḋ dr̃ viaticum. Heb. iiij. Feſtinemꝰ ingredi in illã requiẽ. i† Et os eius nõ ↄfringet̃. i. robur diuinitat̃ ꝑ carnẽ aſſumptã debilitataꝫ eſſe falſo nõ eſtimat̃. nec corpꝰ xp̃i i hoc ſacro frangi vel dẽtibꝰ atteri qḋ ſolis cõuenit ſpẽbꝰ. ¶ Circa quintũ dr̃: b† In vna domo cõedet̃. ꝑ qḋ ſignificat̃ ꝙ ſacrm̃ eukariſtie ſumendũ eſt in eccleſia q̃ eſt vna. Cañ. vj. Vna eſt columba mea ⁊c̃. Licet em̃ plures agni fuerint ⁊ i pluribꝰ domibꝰ: tñ oẽs agni vnũ xp̃m figurabãt: et oẽs domꝰ vnã eccleſiã in q̃ ſumendũ ẽ eukariſtie ſacrm̃ et nõ incõuenticulis hereticoꝝ. † Nec de carnibꝰ eiꝰ efferet̃ foras. i. ſpẽbꝰ eukariſtie non vtemini ad ſortilegia ſeu q̃cũq; alia ad q̃ nõ ſunt ordinate. Supliminare et poſtes liniebant̃ agni ſanguine. Per duos poſtes intelligunt̃ veteris ac noui teſtamẽti p̃res: ⁊ ꝑ ſupliminare ip̃e xp̃s ſupeminens vtriſq; patribus. Per dictam igitur linitionẽ ſignificabatur ꝙ p̃res veteris et noui teſtamenti erant chriſti ſanguĩe redimẽdi et ꝙ xp̃s foret i cruce ſuo ſãguĩe rubricatꝰ.

¶ In ca. xij. vbi dr̃ in poſtilla: Menſis iſte. ſ. martiꝰ qui apud hebreos vocatur niſan ⁊c̃.

Additio. j. Menſis q̃ apud heb. vocat̃ niſan: ꝓprie loquendo nõ eſt martius noſter nec aprilis: nã cũ ip̃i cõputãt mẽſes ꝑ lunationes raro contingit ꝙ p̃ma dies lune cõcurrat cũ prima die martij: ſed freq̃nter et vt in pluribꝰ venit in alijs diebꝰ ſeq̃ntibꝰ p̃mã diẽ martij: ex q̃ ſequit̃ ꝙ mẽſis niſan concurrit freq̃nt̃ et vt plurimũ cũ ap̃li ſm aliquã ꝑtem ſui. vñ opĩo doctoꝝ catholicoꝝ dicentiũ aprilẽ eẽ p̃mũ menſem apḋ hebreos vera eſt ſm ſanũ intellectũ. ſ. vt freq̃nter et vt in pluribꝰ menſis aprilis ↄcurrit cum p̃mo mẽſe apḋ hebreos ſm aliquã ꝑtẽ ſui: et de hoc multũ inq̃rere magis videt̃ curioſũ q̃ vtile: cũ ad expoſitionẽ lr̃e hoc nõ ſit neceſſariũ ſcire: ſ; qḋ magis videtur hic cõſiderandũ ſeu inquirẽdũ ẽ hoc qḋ dr̃: Mẽſis iſte erit vobis p̃ncipiũ mẽſiũ. videt̃. n. ↄdicere huic qḋ dr̃. j. Exo. xxiij. vbi de tribꝰ ſolẽnitatibꝰ agni agit̃: ibi. n. hr̃ ꝙ ſolẽnitas tria ſc; tabernaculoꝝ q̃ cõit̃ ẽ i mẽſe ſeptẽbri ẽ i exitu anni. dicit em̃ ſic: Solẽnitatẽ q;. ſupple cuſtodies i exitu ãni qñ cõgregauer̃ oẽs fruges tuas de agro: vñ q: cũ annꝰ ẽ circularis ip̃iꝰ exitꝰ h; attingere ſuũ p̃ncipiũ: ſequit̃ ꝙ p̃ncipiũ ãni ẽ in menſe ſeptẽbri qñ ↄgregant̃ fruges de agro: nõ aũt in menſe martio q̃ ẽ mẽſis nouaꝝ frugũ: hoc idẽ p;. j. Exoḋ. xxxiiij. vbi de ſolẽnitate tabernaculoꝝ dicit: Qñ redeũte anni tp̃e cũcta cõdunt̃: ex q̃ p; ꝙ tp̃e q̃ cũcta cõdunt̃ qḋ eſt fere i mẽſe ſeptẽbri: tunc eſt reditꝰ ãni. ſ. ad ſuũ p̃ncipiũ. Ad cuiꝰ declarationẽ q̃rendã ſunt tria attẽdẽda. p̃mũ. ſ. ꝙ l; int̃ hebreos ſit deſceptatio de mẽſe q̃ creatꝰ eſt mundus. an. ſ. eſt ille i q̃ cõit̃ ẽ eq̃noctiũ ṽnale q̃ ẽ martiꝰ apḋ nos. vel ille i q̃ ẽ eq̃noctiũ autũnale q̃ apḋ nos eſt ſeptẽber nũq̃ tñ legit̃ in ſcripturis ſacris ꝙ hebrei aliqñ cõputauerint a creatiõe mũdi: vt p; diſcurrẽdo ꝑ totã bibliã: ſed potiꝰ inuenit̃ ꝙ ↄputatio cõis añ legẽ erat ſũpta ab etate hoĩm de q̃ꝝ geſtis p̃ncipalit̃ agit̃. ↄſtat. n. ꝙ diluuiũ fuit vnũ de maxĩs euẽtibꝰ mũdi narratione dignis. et tñ cũ i ſcriptura fit mẽtio de initio ip̃iꝰ diluuij Geñ. vij. nõ ↄputat eũ a creatiõe mũdi q: nõ dic̃: In tali anno pꝰ creationẽ mũdi ↄtigit diluuiũ ⁊c̃. ſ; dicit: In ãno vite ip̃iꝰ noe et menſe ſcḋo: ↄputãdo a vita ip̃iꝰ noe: nõ autẽ a mũdi creatione. Silr̃ i alijs geſtis q̃buſcũq; vbi de tẽpoꝝ cõmutatiõe agit̃ nũq̃ fit mentio de creatione mũdi. Cuiꝰ rõ videt̃ eẽ: nã l; mundũ fuiſſe creatũ a deo habeamꝰ certitudinaliter ꝑ fidẽ i ſacra ſcp̃tura contentã: ꝓ cuiꝰ fidei ꝓteſtatione ſeptẽ dies ebdomade nõ hẽbãt noĩa ꝓp̃a ſic̃ apḋ gentes ſ; denoĩabant̃ ⁊ nũerabant̃ a ſabbato in q̃ bñficiũ creationis recolit̃: et hoc dicẽdo p̃ma ſabbati. ſcḋa ſabbati: non tñ ex tali fidei certitudiẽ hẽmꝰ mundũ fuiſſe creatũ in tali menſe vel in tali: ⁊ iḋ de hoc inueniunt̃ diuerſe opĩones ſine fidei p̃iudicio: vñ in hoc qḋ dr̃: Mẽſis iſte ẽ vobis p̃ncipiũ: nõ ẽ arguẽdũ ꝙ antea pp̃ls iſrl̃ habuiſſet aliũ mẽſem. ꝓ p̃mo cũ nullũ talẽ haberent ſed ex hoc dat̃ intelligi ꝙ mõ dabat̃ eis ordo cõputãdi menſes annoꝝ. ſ. vt ſumerent initiũ ab illo mẽſe paſcali ṽnali ꝓpt̃ bñficiũ redẽptionis. ſcḋo ne eq̃uoce ꝓcedatur i noĩbꝰ mẽſiũ: attendendũ ẽ qḋ apḋ hebreos antiq̃s menſes noĩabant̃ ſm ordinẽ nũeralẽ tm̃. ſ. p̃mus menſis: ſcḋs menſis ⁊c̃. ſine aliq̃ noĩe ꝓprio. ⁊ hoc durauit inter eos vſq; ad captiuitatẽ babylonicã: vbi ꝑ cõuerſationẽ cũ chaldeis receperũt noĩa chaldaica mẽſiũ: ſm quã cõputationẽ p̃mꝰ menſis. ſ. nouaꝝ frugũ i q̃ paſca celebrat̃: qui etiã concurrit ſm ꝑtes cũ martio et aprili: vt dictum eſt vocat̃ niſan caldaice. Silr̃ mẽſis ſeptimus in q̃ feſtũ tabernaculoꝝ celebratur qui etiã cõcurrit cũ menſe ſeptẽbris et octobris ſm ꝑtes vocat̃ Tyſeri: chaldaice: et hoc eſt manifeſte veꝝ q: in tota ſacra ſcriptura nõ inueniunt̃ iſta noĩa noua menſiũ añ p̃dictã captiuitatẽ: ſ; pꝰ. ſ. i libris Eſdre: Heſter: et Macha. vñ doctores antiqui hebreoꝝ dicunt ꝙ noĩa menſiũ aſcenderũt cum eis de babylonia ad quã variationẽ noĩationis mẽſiũ aſſignãt cãm ſat̃ rõnabilẽ. Dicũt. n. ꝙ ſic̃ ob memoriã redẽptiõis egyptiace receperũt mẽſes p̃ncipiũ et noĩationẽ a mẽſe i q̃ fuerãt redẽpti: vt dictũ ẽ et ita i q̃libet noĩatiõe cuiuſcũq; mẽſis implicabat̃ mẽoria ip̃iꝰ redẽptionis dicẽdo p̃mꝰ: ſcḋs ⁊c̃. pari rõne pꝰ redemptionẽ a babylonica captiuitate vt etiã facerent mẽtionẽ de ſcḋa redẽptione acceperũt noĩa chaldaica ſupaddita noĩbꝰ nũeralibꝰ p̃dictis: vt p; Heſter. ij. vbi dr̃: In mẽſe decĩo ip̃e ẽ mẽſis Thebeth: et Heſter. iij. dr̃: In mẽſe duodecimo ip̃e ẽ mẽſis Adar. Thebeth aũt et Adar ſunt noĩa chaldaica. vñ ꝑ iſtã ↄputationẽ ſic cõpoſitã iplicabat̃ mẽoria vtriuſq; redẽptionis. ſ. egyptiace i hoc ꝙ fiebat cõputatio a p̃mo menſe in q̃ fuerat redẽptio p̃ma ⁊ p̃ncipalis eis facta. Silr̃ iplicabat̃ mẽoria redẽptionis babylonice inq̃tũ ſupaddebãt noĩbꝰ mẽſiũ nũeralibꝰ p̃dictis noĩa chaldaica q̃ de nouo receꝑant ꝑ ↄuerſationẽ cũ chaldeis. q. d. Super flumina babylonis ſedimꝰ: et inde dñs nos liberauit. Et notandũ ꝙ alia noĩa quorundã menſiũ q̃ q̃nq; legunt̃ i ſcp̃turis: vt cũ dr̃. iij. Reg. viij. de menſe ſeptimo qḋ ẽ mẽſis Ethanim: et ſic de alijs paucis q̃ inueniunt̃ nõ fuerũt nomĩa cõia apḋ totũ pp̃lm̃. vñ nec remanſerunt inter eos tales noĩationes ſic̃ p̃dicte chaldaice et nũerales noĩationes vt dictũ eſt. Tertia ṽo ad ꝓpoſitũ ſciendũ eſt ꝙ duo p̃ncipia annoꝝ diuerſa apud hebreos eẽ ex ſacra ſcp̃tura cõprobant̃ quorum vnũ eſt p̃ncipiũ menſis p̃mi qui ſcʒ erat menſis p̃mꝰ: vt in hoc ca. continet̃ a quo p̃ncipio ſolẽnitates cõputabant̃: q: i menſe

tertio. ſ.

tertio.ſ.a p̄mo fiebat feſtũ hebdomadaꝝ:et in menſe ſeptīo
feſtũ tubaꝝ.Silr ab iſto p̄ncipio cõputabāt magna facta q̄
ꝯtingebant vt edificatio tēpli p ſalomonē:de q̄.iij.Reg.vj.
d̄r:Factũ igit̄ eſt.cccclxxx.ãno egreſſionis filioꝝ iſrl' de tra
egypti ⁊c̄.Edificauit ſalomon domũ dñi.Scđm h̄o p̄ncipiũ
eſt in menſe ſeptimo qñ redeunte anni tp̄e cuncta condunt̄
ꝑut d̄r.j.Exo.xxxiiij.ab iſto.n.p̄ncipio cõputabant̄ anni q̄
ptinebant ad ſabbatũ terre:de quib⁹ Leui.xxv.Sex annis
ſeres agrũ tuũ ⁊c̄.ſeptīo aũt anno ſabbatũ erit terre requie
tionis dñi.a q̄.ſ.p̄ncipio etiã cõputabat̄ ann⁹ iubileus q̄ p⁹
ſeptē hebdomadas annoꝝ celebrabat̄.vñ ibidē d̄r:Nume-
rabis q̄ꝫ tibi octo ebdomadas annoꝝ ⁊c̄.et ſequit̄:Sancti
ficabiſq́ꝫ annũ q̄nq̄geſimũ et vocabis remiſſionē cũct' habi
tatorib⁹ t̄re:et ipſe.n.eſt iubileus.Or aũt hec cõputatio iubi
lei hēat p̄ncipiũ nõ in menſe p̄mo:ſꝫ ī mēſe ſeptīo.ibidē oſtē-
dit̄ cũ d̄r:Clãgens buccina ī mēſe ſeptīo et decīa die mēſis
in die ꝓpitiationis ⁊c̄.Nõ aũt q̄re hec ꝯputatio ſabbatoꝝ
terre nõ ſumebat p̄ncipiũ a p̄mo mēſe aſſignat̄ a doctoribus
hebreoꝝ talis:Nã ī ſeptimo ãno cuiuſlibet hebdomade nõ
licebat ſerere agros neq́ꝫ colligere niſi ea q̄ ſpõte naſcebant̄
et ipſa erãt cõia oīb⁹ hoīb⁹ pecorib⁹ et iumētis et hmõi:vt in
ca.p̄dicto Leui.hr̄:vñ ſi talis cõputatio incipet a menſe pri-
mo tr̄a q̄ in eodē menſe naſcerent̄ ſeminata in p̄cedēti ãno
nõ colligerent̄ a ſuo dño tanq̄ꝫ ꝓpria ſꝫ eēnt cõia.Silr ī au-
tũno et hyeme ſequentib⁹ eiuſdē anni nõ licebat ſemiare ali-
quid cũ eſſet ī anno ſabbati:et ſic duo fruct⁹ eſſent īpediti in
q̄libet hebdomada annoꝝ q̄đ valde difficulter poſſet ſuppor
tari:ſꝫ cũ initiũ hmõi ꝯputationis ſumebat̄ in mēſe ſeptimo
fruct⁹ huius anni tm̄ erat ſub ſabbato:q̄đ erat magis tolera
bile.¶In eo.ca.xij.vbi d̄r in poſtilla:Ex iſta lr̄a ⁊ ea q̄ ſeq̄t̄
j.Iux quē ritũ tolletis ⁊ hedũ:⁊ ſuabit' cũ vſq́ꝫ ad decimã

Additio.ij. Hec imolatio paſca (quartã diē ⁊c̄.
lis ſm hebreos doctores precipuos
de agno debebat fieri:nõ aũt de hedo:q̄đ ꝯgruit tã cũ lr̄ali.
huius ſacrificij q̄ꝫ etiã figurali p̄mũ ptꝫ.nã ſm Ra.Mo.ge
rundeñ.et alios p̄cipiebat̄ agn⁹ occidi in p̄mo mēſe:quia ſi-
gnũ arietis eſt tunc ī potiſſimo ſuo ſtatu:et tunc ſol eſt cõit̄ ī
eodē ſigno.et q̄ egyptij arietē venerabant̄ in hoc deus vo-
lebat oſtēdere q̄ nõ ſolũ egyptios ſed etiã deos eoꝝ iudica-
bat.vñ.j.eo.ca.Et in cũct' dijs egypti faciã iudicia:q̄ q̄dem
rõ nõ haberet locũ in hedo.hed⁹.n.hꝫ ſignũ ꝓpriũ nõ ī arie
te:ſꝫ ī capcorno:q̄đ ē decimũ ſignũ in q̄ ſol eſt cõit̄ in decimo
menſe cõputãdo a p̄mo.Scđm ptꝫ.ſ.ſm rõnē figuralē:Nam
xp̄s in ſua paſſione p agnũ ſignificat̄ nõ p hedũ tã apđ pro-
phetas:vt Eſa.liij.Tanq̄ꝫ agn⁹ corã tõdente ⁊c̄.q̄ꝫ apđ plus
q̄ꝫ ꝓpham.ſ.Iohem baptiſtã qui xp̄m oñdens et ſuã paſſio-
nē p̄noſticãs dixit:Ecce agn⁹ dei ecce qui tollit pctã mundi
Ioh.j.Chriſt⁹ etiã de extremo iudicio loquens vbi iuſti ſe-
pabunt̄ ab iniuſtis:p agnos iuſtos:p hedos iniuſtos ſigni
ficauit:Math.xxv.Valde igit̄ inconſonũ eēt rõne figurali
hui⁹ ſacrificij q̄ hed⁹ imolaret̄.Or aũt in trãſlatione nr̄a ha
beat̄:Iux quē ritũ tollet' hedũ:nõ conſonat hebraice veritati
veritas.n.hebraica hꝫ:De arietib⁹ et capris accipietis eũ:ꝑ-
ut poſtillator dicit:et eſt ſenſus q̄ agn⁹ ille īmolãd⁹ accipien
dus erat de aliq̄ grege in q̄ eſſent arietes et capre ꝑut cõiter
ſolent aſſociari q̄đ cõgruebat rei figurate.ille.n.ver⁹ agnus
q̄ mũdi pctã abſtulit a iuſtis q̄ p agnos:et a pctõrib⁹ qui per
hedos denotant̄ deſcēdit:ꝑut doctores tradunt Math.j.
et Lu.iij.vbi de genealogia xp̄i agit̄:vñ et glo.ſuper illud
Iuxta

Iux quē ritũ ⁊c̄.q̄ de iuſtis et pctõrib⁹ xp̄s carnē aſſumpſit
vt nemo de venia deſperaret:nec obſtat q̄ aliq̄ñ per hedum
xp̄s itelligi poſſit:vt.j.Leui.xvj.de illo hirco cui⁹ ſors exijt
dño.Silr ibidē d̄ alio hirco q̄ portabat oēs iniq̄tates popu
li ī terrã ſolitariã:q̄ de his et ſilib⁹ itellexit xp̄s ſm ſilitudi
nē carnis pctī.vñ ⁊ in illis nõ addit̄ ſine macula ſic̄ h̄ ī agno
paſcali.hic em̄ figurat̄ xp̄s ſub rõne mãſuetudinis ⁊ innocē
tie.¶In eo.ca.xij.vbi d̄r in poſtilla:Habebitis aũt:Hic cõ-
ſeq̄nter deſcribit̄ q̄liter phaſe ſit celebrãdũ.

Additio.iij. Iſte mod⁹ declarandi hui⁹ q̄đ dicit̄
Cultu ſempiterno.quē ponit poſtil-
lator:Aug⁹.ponit ſub diſiunctione ꝑut ponit̄ ī glo.vbi ſic
Aut q̄ ſic appellauit eternũ q̄ nõ ſponte audeat p̄termittere
aut nõ ſigna reꝝ ſꝫ res q̄ ſignificant̄:hec in glo.Videndum
eſt q̄ ſm p̄mũ modũ itelligendi qui planior:ē quõ põt ſalua-
ri q̄ h̄ p̄ceptũ de paſce celebratione nõ obliget ſempit̄nalit̄
ꝑut lr̄a ſonat.Ad q̄đ ſciendũ q̄ in hebraica lr̄a vbi nos ha-
bem⁹:ſempiterno.ponit̄ hec dictio halã q̄đ idem ſignificat
ꝓprie q̄đ apud nos hec dictio ſeculũ.vñ ſenſus ꝓpri⁹ hui⁹
lr̄e ī hebraico eſt:Celebrabitis hanc diē ſolēnē in generatio-
nib⁹ vr̄is in ſeculũ.Seculũ aũt apđ hebreos ſic̄ et apđ nos
latinos ponit̄ ꝓ quolibet ſpacio tp̄is determinat' alicui⁹ vi
te duratione:vt.j.d̄r:Et erit ei ſu⁹ vſq́ꝫ in ſeculũ:vbi li ſecu
lum: non ſignificat perpetuitatem ſeu eternitatem duratio-
nis ſimplicit̄:ſꝫ ſignificat totũ ſpaciũ vite illi⁹ ſerui qui p to
tã vitã ſuã debebat eē ī ſeruitute.vñ ⁊ ī ſcripturis ſacris du
ratio p̄ñt' vite vocat̄ ſeculũ.et duratio future aliđ ſeculuꝫ p
ſe:⁊ ſic itelligit̄ illđ Pſ.Bñdict⁹ dñs a ſeculo et vſq́ꝫ ī ſecu
lũ.Silr et in ſymbolo dicim⁹:Vitã vēturi ſeculi.Qua rõne
antiqui hebreoꝝ totum tempus durationis moſaice legis
vnũ ſeculũ vocant:et tp̄s meſſie aliud ſeculũ ꝓpter diſtincti-
onē eoꝝ q̄ ad vitam ſpūalem ptinent in vtroq́ꝫ ſeculo:vñ cũ
in p̄ceptis hmõi p̄ſertim cerimonialib⁹ obſeruandis addit̄
In ſeculũ:intelligi dꝫ ꝓ toto ſpacio durationis legis moſai
ce q̄ eſt vſq́ꝫ ad aliud ſeculũ.ſ.ſeculũ xp̄i:et iſte ē mod⁹ rñdē-
di ꝓpri⁹ hebreis cũ de euacuatione cerimonialiũ in quibus
ſepe d̄r q̄ ſeruanda ſunt in ſeculũ nõ arguunt.ſ.q̄ itelligitur
ꝓ ſpacio durationis legis moſaica:q̄đ ē q̄ddã ſeculũ diſtin-
ctũ a ſeculo ꝯprehendente ſpaciũ durationis legis moſaice
qui quidē modus loq̄ndi de duplici ſeculo cõiter tenet̄ etiaꝫ
a talmudicis in varijs locis.¶In eo.ca.xij.vbi d̄r ī poſtilla
Ite tollētes aīal:In hebreo hr̄:Emitte accipite.

Additio.iiij. In hebreo in h̄ loco nõ dic̄:Acci-
pite aīal ſꝫ ē ibi q̄dã dictio q̄ q̄ñq́ꝫ
ſignificat ouem in ſingulari:q̄ñq́ꝫ oues in plurali:et q̄ñq́ꝫ ſi
gnificat gregē.vñ Gen.xxvij.vbi d̄r:Vade ad gregē.ponit̄
eadē dictio ſic̄ hic:et eſt ſenſus q̄ moyſes monebat populuꝫ
hr̄e gregē ſeu greges ī q̄ ſolent eē arietes et capre:vt inde ac
ciperent agnũ paſcalē q̄ accipiend⁹ erat de grege in q̄ eſſent
arietes et capre:vt dictũ fuit.ſ̄.in eo.ca.additione.ij.
¶In eo.ca.xij.vbi d̄r ī poſtilla:Hec ē religio phaſe ⁊c̄.

Additio.v. Dictio q̄ ponit̄ in hebreo in hoc loco
vbi trãſlatio nr̄a hꝫ:Hec religio.nõ
ſignificat ꝓprie religionē nec cultũ:ſed cerimoniũ vel legiti-
mum vt ſatis notum eſt ſcientibus proprietatem huius lin-
gue:quod magis poſſet appropriari ritui paſcalis feſtiuitat'
qui precipue fuit figuratiuus et ceſſauit veniente re figura-
ta:ſicut et alia cerimonia et legalia.   Locutus eſt

Glo. ordi.

a Sãctifica ⁊c̄.Quia
occidit oīa primogenita
egyptioꝝ in liberatione
veſtra.   Et erit

Ni. de lyra

Locu- Ca.XIII
tuſq́ꝫ ē dñs.Hic
dñr exp̄mit mã-
datũ de ſctificatione pri
mogenitoꝝ.⁊ p̄mo moy
ſi iniũgit̄.ſcđo p moyſē
pplo d̄r.ibi:Et ait moy-
ſes.Circa p̄mũ ꝯſiderã-
dum q̄ ſctificatio ꝓprie
accepta ē applicatio ali-
cui⁹ ad diuia:⁊ h̄ mõ tri
bus Leui

ſ q̄ nõ acceptor pſonarũ deus:nec eſt diſtinctio iudei et greci. a ſ qui receptus ē in eccleſie colonia.

veſcet̄ ex eoꝫ.Eade lex erit indigene ⁊ colono:q̄ pegrina
tur apud vos.Fecerũt oēs filij iſrael ſicut preceꝑat dñs
moyſi et aaron:et eadē die eduxit dñs filios iſrael de ter
ſ diuerſos ordines:ſexus:profeſſiones.
ra egypti per turmas ſuas.

Ca.XIII
ſ dedica.

a Locutuſq́ꝫ eſt dñs ad moyſen:dicens †Sanctifi a
a ſ opis boni principium. ſ corporis vel mentis dat em̄ deus velle et perficere pro bona voluntate.
ca mihi oē p̄mogēitũ quod aperit vuluã in filijs
a ſ deum videntibus. b ſ rationalibus et doctis. c ſ irrationalibus indoctis.
d ſ quia initium boni omnis a deo cuius miſericordia preuenit et ſequitur.
iſrael:taꝫ de hoīb⁹ q̄ꝫ de iumētis†Mea ſunt enim omnia b

Nico. de lyra

b⁹ Leui fuit dño ſan
ctificata.Alio modo
accipit̄ ſanctificatio
magis large pro re-
dēptione ei⁹ q̄đ ē do
mino obligatũ:⁊ ſic
accipit̄ h̄:q̄ primo-
genita debebãt redi
mi p p̄ciũ datũ ſacer
doti.cuius rõ ſb̄dit̄:   A
b Mea ſunt enim
omnia.Ex hoc em̄ q̄   †.j.34.c
de⁹ pcuſſit primo ge   Luc.2.b
nita egyptioꝝ ſaluãſ
p̄mogēita hebreoꝝ
pmogēita hebreorũ
fuert ſibi obligata.   †Nu.3.c

a Et erit q̄ſi ⁊c. Auguſti⁹. Quid ē q̄ ait cū de paſca p̄cipet. Erit tibi ī ſignū ſup manū tuā. An intelligi voluit ſup opa tua.i. qḋ p̄ferre debeas opib⁹ tuis ptinet enim paſca .ppt̄ occiſionem ouis ad fidē chriſti ⁊ ſanguinē q̄ redēpti ſum⁹. Hec aūt fides operibus preponenda ē: vt ſit quodāmō ſup manū contra illos qui ī operibus leg̃ gloriant̄. Vñ apl's ſic fidem opibus anteponit: vt ex illa pcedāt opa bona: ⁊ preueniant̄: nō ipa meritis operū bonorum retribuatur. Illa eñ ad gratiā ptinet. Si aūt gr̄a: iam non ex opib⁹. Alioquin gr̄a iā non eſt gratia.

b Priogenitum aſini ⁊c. Greg⁹. Aſin⁹ immundiciam ouis innocentiam ſignificat. Aſini ḡ p̄mogenitū oue mutare eſt īmunde vite p̄mordia innocētie ſimplicitate cōuertere: vt p⁹ q̄ꝫ pctō illa egit: q̄ vt īmunda dn̄s reſpuit: ea iā agēdo pferat: q̄ dī ſacrificio imponat. Oēs eñ in pctō nati ſumus: ⁊ ex carnis delectatione cōcepti culpam originalē nobis contraximus. Vñ etiam voluntate nr̄a peccatis īplicamur. Sꝫ ⁊ qui p⁹ maliciā carnis ad innocentiā cōuertit̄ cordis: p̄mogenitū aſini mutat oue maliciā.ſ. prioris vite. Qui eñ quaſ

a memoriter tenere q̄ꝫ ta fecit vobis dn̄s.
Et ait moyſes ad ppl'm: Mementote a
a vince. q̄ vera lux mūdo effulſit. b liberi. c de tenebris huius mundi.
diei huius in q̄ egreſſi eſtis de egypto b
a de familia diaboli. b diabolice. c in filio qui ē virtus ⁊ ſapiā patris. d inuincibili.
et de domo ſeruitutis: q̄m in manu for
a ſeruos. b qui poteſt. c horrendo.
ti eduxit vos dominus de loco iſto vt c
a in malitia ⁊ nequitia. b ſed celi et verbum dei.
nō comedatis fermētatū panē. Hodie d
vt nouos cibos edatis.
egredimini menſe nouaꝝ frugū. Cūq̄ꝫ e
quā añ tenebant gentes vitiorum.
introduxerit te dn̄s in terrā chananei ⁊
ethei ⁊ ammorrei ⁊ euei ⁊ iebuſei. quā f
a firmiter pmiſit ne quis dubitaret. carne vel fide.
b pn̄tem eccleſiā vel futurā patriam.
iurauit p̄ribus tuis vt daret tibi terrā
a paruuloꝝ doctrina. b dulcedine celica: vnde butyrū ⁊ mel comedet. c Spūaliter qꝫ nō pdeſt extra celebrare niſi vera celebritas agatur in mente.
fluentē lacte ⁊ melle: celebrabitis hūc g
a non alium. b notabili myſtico. c toto tpe vite pn̄t
morē ſacroꝝ menſe iſto. Septē diebus
a ſinceritatis ⁊ veritatis. b finito labore opandi.
c vera requies animarum.
veſceris azymis: ⁊ in die ſeptio erit ſolē h
nitas dn̄i. Azyma comedetis ſeptē die
a Et ſi ſic nō regnet peccatum in corpe mortali.
bus. Non apparebit apud te aliquid i
a modicū fermētū totā maſſā corrūpit. b termis eccl'ie
fermentatū: nec in cūctis finibus tuis.
a diſcipulo cuilibet minori.
Narrabiſq̄ꝫ filio tuo in die illo dicens: k
notabile inſigne.
Hoc eſt qḋ fecit mihi dn̄s q̄ñ egreſſus
a fidei pfeſſiōis. b ope mag̃ fortaſſe ſēſus ē q̄ꝫ locutio
a ſū de egypto: Et erit q̄ſi ſignū ī manu l
a Intētionis tue: qꝫ ſi ocul⁹ tu⁹ fuerit ſimplex totū corpus tuū lucidū erit. Reuela oculos meos ⁊ cōſiderabo mirabilia de lege tua. cordis ne obliuiſcaris.
tua: ⁊ q̄ſi monumētū añ oculos tuos: et
a meditationes legis. Sed in lege dn̄i volūtas eius ⁊ in lege eius meditabit̄ die ac nocte. b cordis vel corpis.
vt lex dn̄i ſemp ſit in ore tuo. In manu
eñ forti eduxit te dominus de egypto.
a diligenter. b pſcriptū ne te excuſes cui religio pſcripta eſt. a deo.
Cuſtodies huiuſcemodi cultū ſtatuto m
a donec corruptibile hoc induet incorruptionē ⁊ puenias ad angeloꝝ ſocietatē. b expōit quō ſacrificet p̄iogēita.
tpe a diebus in dies. Cūq̄ꝫ introduxe n
rit te dn̄s in terrā chananei: ſicut iura
a quoꝝ meritis itroducēris. b gratis.
uit tibi ⁊ patribus tuis: et dederit eam
a ad hominem.
tibi: ſepabis omne qḋ apit vuluā dn̄o: o
⁊ qḋ primitiuum eſt in pecoribus tuis. p
a virilis ⁊ pfecti opis. nō feminini: quem diligit pharao ⁊ nutrit.
Quicquid habueris maſculini ſexus:
a Non tibi. feminea enim et mollia depuranda ſunt nobis: non deo. primordia immunde vite.
b conſecrabis domino. Primogenitum q
a innocentia ſequentis vite. b precio emendare vite. id eſt ſi ita infirmus es vt ad veram innocentiam non poſſis peruenire confitere ſaltem et damna peccatum tuum.
aſini mutabis oue: qḋ ſi nō redemeris

a Et ait moyſes ad populū. Hic dn̄r moyſes denūciat pplo p̄dictū mandatū. pmittit tñ aliq̄ de ſolēnitate paſcali. ſcdo ſubdit de ſanctificatione p̄mogeniti. ibi: Cūq̄ꝫ itroduxerit. Circa p̄mū dr̄: b Mementote diei huius.i. ſolēnitat̃ paſcalis in q̄ egreſſi eſtis.ſ. xv. die mēſis p̄mi. c Ut nō comedat̃ fer. panē. vij. diebus: vt p̄dictū ē: ⁊ dicit Ra. Sa. q̄ꝫ preceptū nō obligat ad comedendū azyma niſi pria die q̄ñ comedebat̃ agnus: ſꝫ ſufficit in alijs dieb⁹ abſtinere a fermento ⁊ fermentato. d Hodie egredimini mēſe nouaꝝ frugū: qḋ eſt tp̄s valde aptum ad ambulandū: et dr̄: nouaꝝ frugū: qꝫ in illo mēſe fiebat oblatio de p̄mitijs nouoꝝ fructuū. e Cūq̄ꝫ intro. te dn̄s in ter. chana. lꝫ enumeret hic q̄nq̄ꝫ gentes tñ: alie tñ ſubintelligunt̄ noīe chananei: qꝫ oēs habitatores terre pmiſſionis vocabant̄ chananei generaliter: lꝫ aliq̄ cū h̄ haberent nomen ſpēale: vt amorrei ⁊ iebuſei ⁊ ceti. f Quā iurauit patrib⁹ tuis.ſ. abrae ⁊ filijs ſuis: vt hr̄ Gen. xxij. g Celebrabitis hūc morē ſacroꝝ. ſacra hic dicunt̄ obſeruantie paſcales ad honorē diuinū. h Et ī die ſeptimo erit ſolēnitas dn̄i: qꝫ dies ſeptīa erat eq̄ celebris ſic̄ et p̄ma: vt dictū eſt ca. p̄cedenti: et iō erat celebrior alijs dieb⁹ itermedijs. i Nō apebit apō te aliq̄d fermentatū. Iſtud freq̄nt̄ repetit̄ ad īprimendū memorie eoꝝ. k Narrabiſq̄ꝫ filio tuo: ex q̄ pꝫ q̄ꝫ p̄res tenent̄ filios ſuos erudire p ſe vel p aliū de his q̄ ſunt neceſſaria ad ſalutē. l Et erit q̄ſi ſignū in manu tua ⁊c. Iudei occaſiōe hui⁹ ſcribūt h̄ in cedula ⁊ ligant in manu ſiniſtra: ⁊ ſilr in capite: ſed pꝫ q̄ꝫ illud qḋ p̄cipit̄ hic nō eſt niſi ad fortit̄ īprimendū mēorie: q̄ñ eñ quis vult alicui⁹ rei recordari p ſigno recordationis ligat in manu ſua filū: vel ponit añ oculos aliquid in ſignū recordationis: ⁊ h̄ mō loquit̄ hic ſcptura. m Cuſtodies huiuſ. cul. ſtatu. tpe a dieb⁹ in dies.i. ab anno in annū. Poſtq̄ꝫ dictū eſt de agno paſcali q̄ꝫtū ptinet ad p̄mū ſenſū qui hiſtoric⁹ ē. hic aduertendū breuiter de eo in q̄ꝫtū fuit figura xp̄i paſſi ſm q̄ꝫ dicit Apl's. j. Cor. v. Paſca nr̄m ímolat⁹ ē xp̄s. Sanguis v̄o agni linit⁹ ſup vtrūq̄ꝫ poſtē ē mēoria paſſionis xp̄i: corde p fidem: ⁊ ore p cōfeſſionē ſm q̄ꝫ dr̄ ad Rom. x. Corde credit̄ ad iuſticiā: ore aūt fit cōfeſſio ad ſalutē. Et inſuper liminari: q̄ꝫtū ad ſpem celeſtiū: ⁊ hic ſanguis ſic poſitus liberat ab exterminatore: qꝫ paſſio xp̄i predicto mō credita liberat a demonis ptāte. Comeſtio autē carnū agni: ſignificat ſumptionē eucbariſtie ſacramenti. Aſſatio in igne ſignificat q̄ꝫ xp̄s paſſus ē maxima charitate. Nec ad eſum hui⁹ ſacri dꝫ q̄s accedere cū cōſcīa mortalis pcti qḋ excludit charitatē. Panes azymi cū q̄b⁹ comedebat̄: ſignificant purā cōuerſationē fideliū ſm illud. j. Cor. v. Itaq̄ꝫ epulemur nō in fermento malicie ⁊ nequitie: ſꝫ in azymis ſinceritat̃ ⁊ v̄itat̃. Succ⁹ herbaꝝ agreſtiū: ſignificat pn̄iam fideliū: q̄ neceſſaria eſt ſumentib⁹ corpus xp̄i. Nec os frangebat̄: in ſignū q̄ꝫ crura xp̄i in cruce nō fuerunt fracta ſicut exponit Iohes euāgeliſta xix. Accinctio renū in comedentib⁹: ſignificat caſtitatē: ſm q̄ꝫ dicit Greg⁹. Lūbos p̄cingim⁹ cū carnis luxuriā p cōtinentiā coartam⁹. Baculi in manibus: ſignificāt fidē crucis: q̄ dꝫ eſſe nō tantū in ore ſꝫ etiā in ope: qḋ p man⁹ ſignificat̄. Calciamenta in pedibus q̄ ſunt de pellibus mortuoꝝ animalium ſignificant exempla ſanctoꝝ patrū imitanda: qui in fide chriſti paſſi mortui ſunt. Debebat aūt agnus in vna domo comedi: per quod deſignatur vnitas eccleſie in qua debet eukariſtia aſſumi ⁊ non in conuenticulis hereticoꝝ. n Cūq̄ꝫ introduxerit ⁊c. Hic explicat moyſes mandatū de ſanctificatiōe p̄mogenitoꝝ. o Separabis omne quod aperit vul. do. ideſt. qḋ primo naſcitur ſeparabis ab alijs tanq̄ꝫ domino obligatum ad imolandum ſibi. p Et quod primitiuum eſt in peco. tuis. hoc additur ad reſtringendū illud quod erat generaliter dictū de p̄mogenitis: qꝫ nō ē intelligendū niſi de aīalib⁹ mūdis: et q̄ ſūt maſculini ſex⁹. iō ſubdit̄: Quicq̄d habueris maſculini ſex⁹ ⁊c. q Priogenitū aſini mutabis oue. De p̄mogenitis aīaliū īmundoꝝ q̄ lꝫ imolari nō poſſent

tñ erant

Glo. ordi.

Sed enim q̄lis prius fuit deſinit eſſe: ⁊ apprehenſa carnis mūdicia innocentiā cuſtodit: in oblationem di pmogenitū aſini oue mutauit
a Et quaſi appenſum. Hoc male intelligentes iudei pictacia vł philacteria capitib⁹ circūligabāt in q̄bus. x. vba ſcripta añ ocłos habebant.
b Igiť cū emiſiſſet ⁊c. Greg. Mora. Sepe cōuerſi in ipo aditu ſue cōuerſionis trāquillitatē carnis: dona ꝓphetie: pdicamenta doctrine: ſignoꝝ miracula vel grām curationū accipiunt. Poſtea duris tentationuꝫ ꝓbationibus fatiganť a quibus liberos ſe eſſe credebant: quia ſi in principio tentationum amaritudo pulſaret: facile ad vitia redirent: a quibus nō longe receſſerāt. De egypto ergo exeuntibus e vicino bella ſubtrahūť: q2 relinq̄ntibus ſeculū q̄dam prius tranq̄llitas oſtendiť ne in ipa teneritudine ⁊ inchoatione turbati: ad hoc qđ reliquerant redeant. Pri⁹ ergo ſuauitatē ſecuritatis ſentiunt prius pacis quiete nutriunť. Poſt⁹ cognitā vero dulcedinē tāto tolerabilius tentationū certamina ſuſtinent: quanto in deo alti⁹ cognouerunt que ament.
c Nō eos duxit ⁊c. Aug⁹. Hic oñdiť oīa fieri debere que cōſilio recte fieri pñt ad euitanda ea que aduerſa ſunt: etiā cū deus aptiſſime adiutor eſt.
d Et armati aſcenderūt ⁊c. Hiero. Aq̄la q̄ nō cōtētioſus vtpotāt: ſꝫ ſtudioſus verbū īterptatur ad verbū. Ubi Lxx. poſuerunt: quinta aūt generatione aſcēderūt filij iſrael d̄ terra egypti: trāſtulit: Et armati aſcēderunt filij iſrael de ťra egypti licet ꝓ eo ꝙ nos armati diximus: ſm̄ greci ſmonis ambiguitatem inſtructi vel muniti ꝓpter ſuppellectilē q̄ egyptios expoliauerunt poſſit intelligi. Sed vbi. Lxx. q̄nta generatione poſuerunt qui hebreoꝝ libros diligenť inſpexerūt nō quinta: ſed quinqꝫ ſcriptū aſſerunt: vt ſit ſenſus: q̄nqꝫ aūt aſcenderunt filij iſrael de terra egypti. qđ q2 minus videbať itelligi adſucta generatio eſt. Aquila vero ⁊ i ceteris ⁊ i h̄ pcipue loco ꝓpe trāſtuliſſe d̄r: ſic ſinagogaꝝ conſonāt vniuerſa ſubſellia. Aug⁹. Quinta aūt ꝓgenie. a. f. i. d. ⁊c. Utꝝ ꝓgeniē in centū annis vult cōputare: et iđ q̄nta ꝓgenie: quia poſt q̄dringētos. xxx. ānos egreſſus: an ꝑ hoīm generatiōes hoc poti⁹ intelligendū eſt: ab ipo Iacob q̄ intrauit in egyptū vſqꝫ ad moyſen: qui cū populo egreſſus ē
† 13. q. 2. c. hebron.
Iacob em̄ pmus. Scđs leui. Tertius caath. Quart⁹ amrā. Quintus moyſes inueniť. Has aūt dicit ꝓgenies latin⁹ interpres. q̄s geneſeas vocāt greci: q̄ in euāgelio generationes appellanť: et numerantur ꝑ ſucceſſiones hominū nō ꝑ numeꝝ annoꝝ. Alij aūt non a iacob ꝑ leui vſqꝫ ad moyſen: ſꝫ ꝑ tribū inde numerant q̄ regalis fuit: ita vt a phares filio iude qui
cum iuda

Exodi

a interficies. Omne aūt primogenitū hoīs de filijs tuis pcio
a Scđm illud: interroga patres tuos ⁊ dicent tibi ⁊c. Et ſpūaliū et carnaliū patrū eſt legem ſcire ⁊ fidem docere.
redimes. Cūqꝫ interrogauerit
a In futuro conſueta locutio.
te tu⁹ fili⁹ crās. dicēs: Quid ē hoc? Reſpōdebis ei: In māu forti eduxit nos dñs de terra egypti: de domo ſeruitutis. Nā cū induratus eſſet pharao et
Sponte vel a dño.
nollet nos dimittere: occidit dñs oēe primogenitū i terra
qui doctus putať.
egypti: a priogenito hoīs vſqꝫ
vt ſupra. a ſtultorum.
ad primogenitū iūmentorum
a memor beneficij
vel imolabo. primordia boni operis ⁊ cogitationis.
b Idcirco imōlo dño omne qđ apit vuluā maſculini ſexus: ⁊
a operū vel cogitationum.
omnia primogenita filioꝝ me
a corrigendo in meli⁹ mutādo. b vel emū
orum rēdimo. Erit igitur qua
Memoria beneficij. Operatione.
a ſi ſignū in manu tua: et quaſi
Memoriam eternam.
appēſū: qđ ob recordationem
cordis quibus videntur miracula legis.
inter oculos tuos: eo ꝙ in manu forti eduxerit vos dñs de
b egypto. Igitur cum emiſiſſet c
a adhuc rudes īchoantes. b ad terram promiſſionis.
c pharao populuꝫ: non ēos duxit dñs per viam terre philiſtijm que vicina eſt: reputans d
egreſſum de egypto.
ne forte peniteret eum ſi vidiſſet aduerſum ſe bella cōſurgere: ⁊ reuerterentur in egyptūꝫ e f
vitiorum demonum.
a Seculum qđ adhuc vicinū et ꝓpe.
g
a quaſi ſuauitate ſecuritatis fouens.
ſed circūduxit per viam deſerti: que eſt iuxta mare rubrum h i
a Baptiſmi ſanguine xp̄i conſecratum cui vicina eſt via deſerti qui eſt xp̄s.
a virtutibus. b de valle egypti.
b Et ārmati aſcēnderunt filij iſrael d̄ terra egypti † Tulit quo k l
a de quibus dicit ieſus filius ſirach ꝙ poſt mortem prophetauerunt quia ſcilicet ioſeph. quod poſt mortē ſuāſfuruꝫ erat filijs iſrael prophetauit.
qꝫ moyſes oſſa ioſeph ſecum: eo ꝙ adiuraſſet filios iſrael dicens † Uiſitabit vos deus: efferte oſſa mea hinc vobiſcum. m

Nico. de lyra

C tamen erant deo obligata. inť q̄ etiā contineť pmogenitū aſini. de q̄ d̄r Num. xviij. ꝙ debēt redimi. v. ſiclis argenti. q̄re h̄ q̄ p̄ ceteris dicitur hic redimi oue imolāda loco ipius. Ad h̄ rñdet Ra. Sa. ꝙ aſini fuerūt in magno adiutorio filijs iſrael exeuntibus de egypto portādo mulieres ⁊ puulos et alia onera: et iđ q̄ꝫtū ad aliq̄d pmogenitū aſini fuit poſitū cū aīalibus mūdis nō ꝙ imolareť dño: ſꝫ ꝙ loco ipi⁹ offerreť ouis imolanda.
a Oēe aūt pmogenitū ho. de fi. tuis p̄cio redimes. ſ. q̄nqꝫ ſiclis: vt hr̄ Nume. iij. ſed q̄n numerabať ꝑſs quilibet dabat dimidiū ſiclū: vt hr̄. j. xxx. ca. ſequiť.
b Idcirco imo. do. oē qđ apit vul. maſ. ſexus. Ex quo videť veꝝ qđ p̄dictū ē. ſ. ꝙ ſanctificatio pmogenitoꝝ aīaliū intelligiť tm̄ de aīalibus mundis q̄ ſunt imolaticia. h̄ tñ eſt intelligendū ſi accipiať ſanctificatio ꝓprie: q̄ eſt applicatio alicuius rei ad cultū diuinū. ſi aūt accipiať large ꝓut ſe extendit ad ſuſtētatōꝫ miſtroꝝ cult⁹ diuini: ſic decime vel hm̄ōi. ſic etiam pmogenita aīaliū immundorū ſanctificabanť dño inquātū redimebantur: vt hr̄ Nume. xviij. et p̄ciū erat ſacerdotū: excepto primogenito canis qui nō redimebatur vt d̄r cōiter: ſed interficiebať.
c Igiť cum emiſiſſet. Poſtq̄ꝫ deſcriptus eſt egreſſus filiorū iſrael de egypto. hic ꝯñr deſcribiť eoꝝ ꝓgreſſus. Circa qđ pmo oñditur mod⁹ ꝓcedendi. ſcđo remotio ipedimenti. ca. xiiij. tertio cōtinuatio itineris incepti. xv. ca. ibi: Tulit aūt moyſes. Modus aūt ꝓcedēdi deſcribiť q̄ꝫtū ad tria: pmo q̄ꝫtū ad viā: cū d̄r:
d Nō eos dux. dñs ꝑ viā terre phili. q̄ vicina eſt. ſ. terre egypti: et iđ facilis ad reuertendū: cui⁹ cauſa ſubdiť:
e Ne forte peniteret eū. i. populū.
f Si vidiſſet ad ſe bella conſurgere: a philiſteis qui erant multi ⁊ fortes bellatores: vñ Ioſue et filij iſrael nō potuerunt eos debellare.
g Et reuerterenť in egyptū. timore ducti ⁊ ꝓpter facilitatē reuertēdi.
h Sꝫ circūduxit ꝑ viā deſerti: q̄ longa eſt ⁊ difficilis ad reuertendū: et tñ nihilominus filij iſrl' territi verbis exploratoꝝ dixerunt: Cōſtituam⁹ nobis ducem et reuertamur in egyptū: vt hr̄ Nume. xiiij. et multo fortius h̄ feciſſent territi a philiſteis: ſed cōtra h̄ videť: q2 dñs poterat eos ſolo nutu defendere ⁊ philiſteos delere: ſicut factū eſt de egyptijs. dicendū ꝙ philiſtei nondū demeruerant ita puniri ſic egyptij nec de terra ſua expelli ſic chananei. et iđo noluit dñs ꝙ irēt ꝑ viā terre philiſtijm: quia ſic habuiſſent bellū contra eos pmo: quos dñs delere nolebat adhuc. D
i Iuxta mare rubrū. nō ꝙ aq̄ ſint rubee de natura ſua: ſed q2 terra in ripa eſt rubea ⁊ cōmiſceť aq̄: ⁊ ſic videtur aq̄ rubea maxime ꝓpe lit⁹. Dr̄ autē in hebreo: Mareſuph. i. iūceū vel cānoſum: quia abundabāt in litore maris iunci vel cāne. Secundo deſcribiť mod⁹ ꝓcedendi q̄ꝫtū ad filios iſrł: cū d̄r:
k Et arma. aſcen. Sed queriť vñ habuerūt arma: q2 cū eſſent oppſſi ſuiſtute ne multiplicarenť et rebellarēt egyptijs vt. ſ̄. dictū ē. j. ca. nō eſt veriſimile ꝙ egyptij ꝑmitterent eos arma hr̄e. Dicendū ꝙ habuerunt ꝑ accomodationē ab egyptijs. ſicut enim ꝓmpte et liberaliter accomodauerūt eis vaſa aurea et argentea: ita accomodauerūt etiā arma ad defendendū p̄cioſa que eis accomodauerant a p̄donibus ſi occurrerent. † Ioſ. 24. g
Tertio deſcribiť modus ꝓcedendi q̄ꝫtū ad id qđ ſpecialiter portabant: cum d̄r.
l Tulit quoqꝫ mo. oſſa ioſeph. q̄ in egypto remanſerāt ex cauſis ſupradictis Geñ. vl.
m Eo ꝙ adiuraſſet fili. iſ. licet. n. moyſes ⁊ alij ſibi contemporanei adhuc nōdū eſſent nati: tñ in iuramēto patrū ſuoꝝ fuerunt obligati. Dicūt aūt hic aliq̄ ꝙ Nilus plus ſolito inundauerat: et ſic † Geñ. 50. d

cũ iuda pre ſuo īgreſſꝰ ē ī egyptũ vſq ad ſalmõ q̃ ī ipa tribu iuda dux ī terrã ꝓmiſſionis ītrauit: ſint q̃nq generationes: phares. n. genuit eſrõ. Eſrõ aũt genuit arã. Arã genuit aminadab. Aminadab ãt genuit naaſon. Naaſon genuit ſalmõ.

a Dñs aũt. Orige. Cũ a te tertie diei myſterium fuerit receptũ incipiet te deducere deꝰ ꝛ viaꝫ ſalutis oñdere. Grego. In igne terroꝛ. In nube viſionis lene blãdimentũ. Dies vita iuſti. Nox petõris. Unde Eph.5.b Fuiſtiˀ aliq̃n tenebre: nũc aũt lux ī domino. In die ꝑ nubẽ colũna monſtrata ē: ꝛ in nocte ꝑ ignẽ: q: oĩpotẽs deꝰ ꝛ blãdꝰ iuſtis ꝛ terribilis appebit impijs. Hos ad iudiciũ veniẽs: ꝑ lenitatis mãſuetudinẽ mulcet: illos per iuſticie diſtrictionẽ terret. Alter columna nubis ī heremo pplm ꝓtegebat ꝛ ſplẽdoꝛe ignis nõ in die ſꝫ in noꝛte radiabat: q: xp̃s cõuerſationis ſue exẽplo ducatũ ſeq̃ntibꝰ ꝓſtãs de iuſticia ſua cõfidentibꝰ nulla luce claruit. petõꝝ vero tenebras agnoſcentibꝰ igne ſui amoꝛis infulſit. Xp̃s nubes ꝛ columna: q: rectꝰ et firmus ꝛ fulciẽs īfirmitatẽ nr̃am: q: nocte lucens per diẽ nõ Job.9.g lucẽs: vt q̃ nõ vidẽt videãt: et qui vident ceci fiant. xp̃i qꝫ ſacrm tãq ī die manifeſtũ eſt in carne velut in nube: In iudicio vero tanq in terroꝛe nocturno: q: tũc erit magna tribulatio: tãq ignis lucebit iuſtis ꝛ ardebit iniuſtis.

Profectiq de ſochoth: caſtrametati ſunt in ethan extremis finibus ſolitudis † Dñs aũt ꝓcedebat eos ad oñdẽdã viã ꝑ diẽm ī colũna nubiſ: ꝛ ꝑ nõctẽ ī colũnã igniſ vt dux eſſet itineris vtroq tp̃e. † Nunq defuit colũna nubis per diẽ: neq colũna ignis ꝑ noctem coꝛam populo.

a Signa eis. b in cõfinio egypti ꝛ deſerti vbi ſolitudo pꝰ finitã egyptũ incipit. deus et ꝓtectoꝛ. a celeſtis patrie. b vitã iuſtoꝝ. c levis blandimenti. a vitã petõꝝ. b q̃ terribilis iniuſtis. a tradũt hebrei q ꝑ quadraginta ãnos colũna nubis in die ꝓtecti ſunt: ne caloꝛe ſolis vrerentur. b obſcuritas veteris teſtamenti. lux euangelij.

Phiairoth Ca. XIII

vbi erãt oſſa ioſeph oꝑuerat: ſꝫ moyſes vt inueniret locum ſcꝑſit nomẽ dñi tetragrãmatõ ī lamīa aurea: ꝛ illa ꝓceſſit ſuper aq̃s q̃uſq ſtetit ſup ſepulcꝝ ioſep. Alij autem dicunt q ouis natãdo ꝛ loq̃ndo miraculoſe oñdit ei locũ ꝓpt qḋ vocata ē ouis ioſeph ſm q dr Ps. lxxix. Qui deducis velut ouẽ ioſeph. Sꝫ iſta videntˀ ficticia: tũ q: nec gloſe hebraice nec ioſephꝰ talia dicũt. ſꝫ īponatˀ eis ab illˀ q̃ libꝛos eoꝝ nõ viderũt: tũ q: vna d̃ cauſis q̃re oſſa ioſeph remãſerũt ī egypto fuit vt ꝑ eiꝰ ſepulcꝝ mẽoꝛia bñficioꝝ eiꝰ apḋ egyptios diutiꝰ remaneret: ꝛ ſic ppl's iſrl' mitius tractaretˀ. vt. ſ. dictũ fuit Gen. vl. ꝛ idõ ñ ē veriſile q oſſa ioſeph eẽnt repoſita ī pratˀ vel cãpis vbi aq̃ poſſet inundare: ſed ī loco valde ſolẽni ꝛ celebri vbi aq̃ ñ poſſet inũdare: maxĩe cuꝫ tp̃e ſue moꝛtˀ eẽt potẽtiſſimꝰ ꝛ a rege egypti ꝛ pp'lo dilectiſſimꝰ. nec id qḋ aſſumitˀ de Ps. lxxix. valet ꝓ eis. q: li ioſeph ñ ē genitiui caſus vt determinet li ouẽ: ſꝫ eſt accuſatiui caſus. † Nu.4.e 1.Co.1.a Ps.104.

a Caſtrametati. ꝛc. i. ī ꝯfinio tre hitabilˀ vel fructifere egypti ꝛ deſti. q̃rto deſcribitˀ modꝰ ꝓcedẽdi cõtũ ad itinerˀ directõꝫ: cũ dr: † Nee.9.b

b Dñs aũt ꝓ. e. ſ. ꝑ ãgelũ q̃ ꝓcedebãt exercitũ hebꝛeoꝝ vt hr̃ ſe. ca. c Per diẽ ī colũna nub. q̃ ñ ſolũ oñdebat viã ſꝫ etiã ꝓtegebat eos ab ardoꝛe ſol' cuiꝰ caloꝛ ē multũ intẽpatꝰ ī tra illa. d Et ꝑ noctẽ ī colũna ignis Dicũt aliq̃ q eadẽ fuit colũna q̃ obũbꝛabat ꝑ diẽ ꝛ illuminabat ꝑ noctẽ. vocatˀ tñ duplici noĩe ꝓpter duplex officiũ. Hebꝛei aũt dicũt q fuit duplex: vna ꝑ diẽ q̃ ī veſꝑo recedebat pacto officio ꝛ tũc colũna ignis ſubĩtrabat. q̃d aũt veriꝰ ſit ñ bñ appet de textu: certũ ē tñ q vtroq mõ potuit eẽ: quia totum illud fiebat diuino miraculo. Locutus eſt aũt dñs

Moraliter.

a† Preter illa q̃ dicta ſũt. xij. ca. de agno paſcali adhuc tria ponũtˀ. ſ. ꝓmogenitoꝝ iſrl' ſctificatio et oſſiũ ioſeph aſpoꝛtatio ꝛ ꝑ colũnã ignis et nubis ppli deductio. Per primum intelligitˀ ꝓpollens ſanctitas q̃ dꝫ eſſe in clericˀ ſecularibꝰ et religioſis ad dei cultũ deputatˀ: Hiero. ad Nepocianũ Clericꝰ q̃ ſeruit eccleſie ꝓmo vocabulũ ſuũ interp̃tetˀ et nitatˀ eſſe qḋ dr. Cleros em̃ grece ſoꝛs latine dr. Igitur clerici dicuntˀ eo q ſunt de ſoꝛte dñi: et q: dñs ip̃e eſt ſoꝛs vl' hereditas clericoꝝ. Tales igitˀ ſe exhibere debẽt vt et ip̃i poſſideant dñm et a dño poſſideantˀ. Per ſecũdũ oñditˀ quãta diligentia dꝫ adhiberi in obſeruatione iuramenti. nam moyſes erat ſupꝛa modũ occupatꝰ in eductione tãti populi: et nõ omiſit aſpoꝛtare oſſa ioſeph eo q populũ iſrael de h̃ adiurauerat: Gen. vl. Per tertiũ. ſ. colũnã populum deducentẽ itelligitˀ xp̃s q̃ ꝑ exẽpla patiẽtie in hũanitate ſua oñſa fidelibꝰ ad terrã viuentiũ ꝓficiſcentibus refrigerat eſtũ tribulationis ꝛ ſue deitatis luce depellit tenebꝛas noctis ignoꝛantie atq culpe.

In ca. xiij. vbi dr in poſtilla: Circa primũ cõſiderandũ q ſanctificatio ꝓprie accepta.

Additio. j.

Sanctificatio neq ꝓprie neq large videtˀ accipi ꝓ redemptione alicuiꝰ ſanctificati ſeu deo obligati: ꝓut videtˀ velle poſtil. ĩmo redẽptio excludit ſctitatẽ a re ſctificata q̃ ꝓcio redimitˀ per qḋ res deo al's ſanctificata redditˀ ꝓphana: vt pꝫ eo. ca. de redẽptione ꝓmogenitoꝝ hoĩs: et de mutatione primogeniti aſini: ī oñẽ ꝛ foꝛte ī h̃ loco vitiũ ſcꝑtoꝛis inuenit in poſtilla: q: vbi dr: Alio mõ accipitˀ ſctificatio magˀ large ꝓ redẽptiõe eiꝰ qḋ ē dño obligatũ debuiſſet dicere: q alio mõ accipitˀ ſctificatio magis large ꝓ applicatiõe ſeu obligatiõe alicuiꝰ ad diuina tali mõ q poſſet redimi ꝓcio ſic h̃.

In eo. ca. xiij. vbi dr ī poſtil. Poſtq dictũ ē de agno paſcali q̃ntũ ꝑtinet ad ꝓmũ ſenſũ q̃ hiſtoꝛicꝰ eſt ꝛc.

Additio. ij.

Circa ſenſũ ſpũale huiꝰ precepti. ſ. d̃ agno paſcali multa notabilia tradũtˀ a doctoꝛibꝰ ꝓter illa q̃ hic ī poſtilla tradũtˀ: ſed illa ꝓ magna p̃te tradũtˀ ī glo. cõi: idõ hic ꝓtermittũtˀ. Unũ tñ videtˀ notãdũ q intˀ cetera ve. le. ſacrificia h̃ ſacrificium videtˀ ꝓcipuũ. Ad qḋ ſciendũ q ꝓut cõiter doctoꝛes tradũt triplex ē rõ ſacrificioꝝ ve. le. q̃ꝝ vna ē ad deteſtationẽ idolatrie. ſcḋa ē vt ille ppl's ſm illiꝰ ſtatꝰ ꝯgruentiã in dei cultũ oꝛdinaretˀ. tertia ē vt myſteriũ xp̃i figuraret: ſic ꝛ cetera coꝝ geſta: ſm illud. j. Coꝝ. x. Oĩa in figura ꝯtĩgebãt illis. ſm aũt qḋlibet ꝓdictoꝝ triũ ſacrificiũ agni paſcalis videtˀ eẽ ꝓcipuũ. ꝓmũ pꝫ: nã ī h̃ ſacrificio primo celebꝛato maxime

Additio

maxime fiebat deteſtatio idolatrie cũ iſraelitici adhuc ī captiuitate egyptioꝝ exiſtentes arietẽ quẽ egyptij colebant publice immolabant qḋ erat maxime abominabile egyptijs. vñ. ſ. viij. ca. Abominationes em̃ egyptioꝝ. īmolabimꝰ deo nr̃o. Scḋm pꝫ nã ſm ſctm̃ Tho. j. ſcḋe. q. cij. ar. v. rñdendo ad. q. ſicˀ ꝑ circũciſionẽ īſtituebatˀ populꝰ ad colendũ deũ ſine q̃ nullꝰ admittebatˀ ad aliqḋ legaliũ: ſic ꝑ eſum agni paſcalis ꝓmo populus habuit vſũ eoꝝ q̃ ad diuinũ cultũ ꝑtinebant ad quẽ quidẽ eſũ nullꝰ incircũciſus admittebatˀ. vt. ſ. xij. ca. Tertiũ pꝫ: naꝫ ſm ſanctuꝫ Tho. iij. ꝑ. q. lxxiij. ar. vi. in coꝛ. q. in ſacro eukariſtie in q̃ xp̃s cõtinetˀ ꝛ mẽoꝛia paſſionis eiꝰ ꝓcipue recolitˀ tria cõſiderare poſſumꝰ. ſ. illud qḋ ē ſacrm tm̃. ſ. panis et vinũ: et ī h̃ potiſſima figura fuit melchiſedech oblatio q̃ obtulit panẽ et vinũ. ſcḋm illḋ qḋ eſt res et ſacrm: cuiꝰ figure fuerũt oĩa ſacrificia ve. le. et ꝓcipue feſtũ expiationis qḋ erat ſolẽniſſimũ. tertiũ ē effectus huiꝰ ſacri cuiꝰ ꝓcipua figura fuit mãna in q̃ntũ hẽbat ī ſe oĩs ſapoꝛis ſuauitatẽ: vt hr̃ Sap. xvj. Sicˀ ꝛ grã huiꝰ ſacri q̃ntũ ad oĩa reficit mentẽ. agnus aũt paſcalis q̃ntũ ad hec tria figurabat h̃ ſacrm: q̃ntũ em̃ ad primũ: q: mãducabatˀ cũ panibꝰ azymis. vnde Exod. xij. Edent carnes et azymos panes. q̃ntũ ꝯo ad ſcḋm: q: īmolabatˀ ab oĩ multitudine filioꝝ iſrael. xiiij. luna qḋ fuit figura paſſiõis xp̃i in. xiiij. luna ꝓmi menſis celebꝛate q̃ ꝓpt innocentiã dicitur agnꝰ. Q̃rtũ em̃ ad effectũ q: ꝑ ſanguinẽ agni paſcalis ꝓtecti ſũt filij iſrael a deuaſtante angelo et educti de egyptiaca ſuitute: et ſic ponitˀ figura huius ſacri ꝓcipua agnꝰ paſcalis q: ſm oĩa eam rep̃ñtat: hec ille. Et notandũ q luna. xiiij. hic ꝓfigurat tam tp̃s paſſionis xp̃i q̃ tp̃s inſtitutiõnis huiꝰ ſacri lꝫ in effectu fuerint ab inuicẽ q̃ſi ꝑ vnã diẽ naturalẽ diſtãtia vt pleniꝰ dño cõcedẽte tractabitˀ ſup Matth. in q̃dã additiõe vbi agitˀ de cena dñi ꝛc. Itẽ notandũ q h̃ ꝓceptũ ſacrificij agni paſcalis eſt ꝓmũ preceptũ moſaice legis. ſ. in oꝛdine ꝓceptoꝝ populo iſraelitico a deo ꝑ moyſen iniunctoꝝ. Similiter et ꝓmũ ſacrificiũ a toto populo iſraelitico celebꝛatũ. vñ q: ſm Phm in. x. Metaphyſ. Primũ in q̃libet genere eſt menſura oĩm q̃ ſub illo genere cadũt: idõ illḋ ſacrificiũ videtˀ eſſe quaſi q̃dã menſura alioꝛum ſpecialitˀ ſꝫ rõne figuratiua: nam ſicut ad album per acceſſum et receſſum ceteri coloꝛes menſurãtur: vt dicit Phs vbi. ſ. Sic cetera ſacrificia per acceſſum et receſſum ad iſtud quantum ad prefigurationem myſterij xp̃i menſurantur: vt pꝫ ex iam dictis. Item notandum q ſicut iſtud ſacrificiũ fuit ꝓmũ a populo in illo ſtatu celebꝛatũ et a deo acceptum

et a deo acceptum ſic etiam fuit vltimum ſacrificium in illo ſtatu celebratum et deo acceptum. et hoc. ſ. per chriſtum in cena: in qua quidem cena figuram et figuratum ſimul chriſt⁹ celebrabat dãs terminũ figuris ⁊ icipiẽs vera myſteria: quod erat q̃d deſideratiſſimũ ad hũanã ſalutẽ: ⁊ iõ Luc. xxij. dixit: Deſiderio deſi. h̃ pa. m̃ã. vo. Et notãdũ q̃ q: p̃mũ ⁊ vltimũ in q̃libet re h̃z excellẽtiã ſingularẽ. p̃ncipiũ. n. ẽ q̃ſi dimidiũ toti⁹ vt p̃z i p̃mo Eth. vltimũ aũt h̃z rõnẽ finis: ⁊ p̃ ɔ̃ñs optimi: iõ ẽm hãc ɔſideratiõnẽ h̃ ſacrificiũ int̃ cetera excellẽtiã obtinet ſingularem.

Glo. ordi.

a Phiairoth q̃ eſt inter Ca. XIIII magdalũ ⁊c̃. Orige. Videamus que via p̃cipitur eligenda de othon inquit cõuerſi iter facite inter epãleũ et magdalũ q̃ eſt contra beelſephon ⁊c̃. Epãleũ aſcẽſio tortuoſa. Magdalũ turris: Beelſephon aſcenſio ſpecule: vel habens ſpeculã int̃pretatur. Credebas forſitan q̃ oñderet deus planum iter ⁊ molle: ſed aſcẽſio ẽ et tortuoſa. Nõ eñi p̃cliue iter eſt quõ tẽditur ad virtutes ſed aſcenditur anguſte
Mat. 7 b et difficiculter. Arta eſt enim et anguſta via que ducit ad vitam. Eſt ergo iter q̃ iceditur aſcenſio tortuoſa: et aſcenſio ſpecule vel habens ſpeculam. Aſcenſio ad actus pertinet: Specula ad fidem. Oſtẽdit̃ q̃ q: ⁊ in actibus ⁊ in fide multa ẽ difficultas: multus labor: multe. n. tentationes nobis occurrunt: multa offendicula volentibus agere que dei ſunt. Deinde ĩ fide multa inuenies tortuoſa: plurimas queſtiones: obiectiones hereticoꝝ: ɔtradictiones infidelium: hoc ẽ iter agendũ eſt ſeq̃ntibus dñm. Sed ⁊ turris ẽ in hoc
Luc. 14. f itinere. de qua d̃r. Quis veſtrum volẽs turrim edificare nõ pri⁹ ſedẽs computat ſumpt⁹ ſi h̃z vñ p̃ficiat. Iſta ẽ ẽ turris ex his ardua ⁊ excelſa v̄tutib⁹. Nõ vidẽs pharao dicit: Errãt iſti: Apud pharaonem qui dẽuz ſequit̃ errare d̃r: quia iter ſapiẽ tortuoſum multas habens difficultates ⁊ amphract⁹. Si cõfitearis vnum patrẽ inuiſibilẽ ⁊ vnũ vnigenitũ ei⁹ ihm xp̃m: ⁊ vnũ ſp̃m ſctm̃: tortuoſum difficile ⁊ iexecrabile videt̃ h̃ ĩfidelib⁹. Si dicis deũ maieſtat̃ crucifixũ filiũ hoĩs eſſe: q̃ de celo deſcendit: tortuoſa vident̃ hec et difficilia q̃ audit niſi cũ fide audiat: dicit q: errãt iſti. Sz tu fix⁹ eſto ĩ hac fide: ſciens q: d̃s oñdit tibi hanc viã fidei. Qui ait tollẽtes de othõ caſtra collocate iter epãleũ ⁊ magdalũ. b Fugiſſet p̃p̃ls Orige. Fugiẽs egyptũ venis ad aſcẽſionẽ opiſ ⁊ fidei: ⁊ ad edificiũ turris: vẽis ad mare: et occurrũt tibi fluct⁹ tẽtationũ.
1. Tim. 3. c Qui. n. volũt pie viuere ĩ xp̃o p̃ſecutionẽ patiũt̃: q: tẽtatio vita nr̃a ẽ ſup terrã. Sz ſi moyſẽ. i. legẽ d̃i ſeq̃r̃ egypti⁹ te iſeſtatur. Sz vide q̃d fiet. Leuauit inquit angelus dñi q̃ añcedebat caſtra iſrael et abijt poſt illos. Eleuauit et columna nubis a facie eorum: ⁊ ſtetit poſt illos ⁊ itrauit inter caſtra egyptioꝝ et iſraelitarum: hec colũna nubis pp̃lo dei efficit̃ murus egyptijs ĩponit tenebras: nõ trãſfert̃ colũna ignis ad egyptios: vt videãt lucem ſz nubis: vt in tenebris maneãt: q: dilexerſit tenebras: non lucem. Et tu ẽ ſi ab egyptijs recedas: ſi de p̃tãte demonum fugias: vide q̃ñta tibi p̃parãt̃ auxilia: dũmõ ĩ fide fort̃ p̃maneas: nec egyptioꝝ eq̃tat⁹ ⁊ q̃drige p̃terreãt: nec reclamẽs ɔ̃ d̃i legẽ. i. moyſẽ dicẽs tãq̃ nõ eẽnt ſepulcra ĩ egypto ita eduxiſti nos ⁊c̃. c Forſitã nõ ⁊c̃. Orig. Hec fatiſcẽt̃ ĩ tẽtatione animi v̄ba ſũt: btũs ẽ q̃ ſic tẽtatiões excipit: vt nulla ei cogitatio ambiguitat̃ ob
Mat. 14. d repat. Petro etiã dicitur: Modice fidei q̃re dubitaſti. Tẽtatiõis ⁊ fragilitat̃ hec verba ſunt. Alioq̃n falſum eſt. Melius

est eñi in he

Ca. XIIII

L Ocutuſq̃ ẽ dñs ad moyſẽ a † dicens: Loquere filijs iſrl̃ reuerſi caſtrametentur e re b
a ſ os nobilium. ſ Loc⁹ in deſerto
a gione phiairoth que eſt inter
a ſ Turris Ciuitas in confinio egypti ad quam iudei in captiuitate babylonica t̄p̃e hieremie confugerunt. b ſ locus in deſerto.
mãgdalũ et mare contra beelſephõ: In cõſpectu eius caſtra ponet̃ ſup mare. Dicturuſq̃ ẽ pha c rao ſuper filijs iſrael coartati ſũt d
ſ Joſephus dicit q̃ ex vna parte mons intranſgreſſibilis: ex altera mare coartabat.
in terra: concluſit eos deſertum:
ſ vt ſupra.
et indurabo cor ei⁹: ac perſequet̃ e
ſ glorioſus apparebo. ſ demerſo.
vos ⁊ glorificabor in pharaone f ⁊ in omni exercitu eius: ſcientq̃ egyptij: q: ego ſum dñs. Fecerũt q̃ ita: Et nunciatum eſt regi egy g
b ptiorũq̃ q̃ fugiſſet populus. Im h mutatumq̃ eſt cor pharaonis ⁊ ſeruoꝝ eius ſup populũ: et dixerunt: Quid voluimus facere vt dimitteremus iſrael ne ſeruiret
ſ ſuperbiam volubilis ſeculi.
nobis: Iunxit ergo currũ ⁊ oẽm i populũ ſuum aſſumpſit ſecum:
a ſ cõtra fidẽ ſerẽ triuirat̃ pugnatur⁹ b ſ alias ſexcentos. c ſ egregios militia.
Tulitq̃ trẽcẽtos currus ẽlectos k
ſ maiores. ſ militie diaboli.
⁊ q̃cq̃d in egypto curruum fuit ⁊ duces totius exercitus. Indurauitq̃ dñs cor pharaonis regis
a ſ corp̃aliter vel ſp̃ũaliter. ſ Qui volũt pie viuere in xp̃o p̃ſecutionẽ patiunt̃ vt retrahantur b ſ Sanctos.
egypti: ⁊ p̃ſecutus eſt filios iſrael.
a ſ de egypto. b ſ inſup̃abili potentia.
At illi ẽgreſſi erãt in mãnu excel l m ſa. Cũq̃ p̃ſequerent̃ egyptij veſti n gia p̃cedentiũ: reppererunt eos i
a ſ fidei. b ſ fluctus tentationum.
caſtris ſupẽr mare † Oĩs equitat⁹ ⁊ currus pharaonis ⁊ vniuerſus exercitus erãt in phiairoth ɔtra
ſ acrius tentando.
beelſephon. Cũq̃ appropinq̃ſſet pharao: Leuantes filij iſrael oculos viderũt egyptios poſt ſe: ⁊ timuerunt valdẽ: clamaueruntq̃ ad dominũ: et dixerunt ad moy o
ſ verba deſp̃antiũ ⁊ intẽtatiõe laſſeſcentium.
c ſen: Forſitan non erant ſepulcra p in egypto: ideo tuliſti nos vt moreremur in ſolitudine. Quid hoc

Nico. de lyra

L Ocutus ẽ Ca. XIIII A aũt dñs. Hic ɔ̃ñr d̃ſcribit̃ remotio ĩpedimẽti: vbi ſic p̃cedit̃: q: p̃mo deſcribit̃ pharaonis ĩſecutio. ſcd̃o pp̃li iſrl̃ trepidatio. ibi: Cũq̃ appropinq̃ſſet. tertio moyſi aſſecuratio. ibi: Et ait moyſes. q̃rtõ pp̃li ſaluatio. ibi: Tollẽſq̃ ſe angel⁹. q̃nto egyptioꝝ ſubmerſio. ibi: Iãq̃ aduenerat vigilia. Circa p̃mũ dicitur: b Reuerſi caſtra. aliquantulũ reuerſi ſunt v̄ſus egyptũ de precepto dei: vt pharão ⁊ eius exercitus crederent eos errare in itinere: maxime q: poſuerũt caſtra ĩ loco valde p̃iculoſo eis: vt prima facie videbat̃: vt ſic pharao eos forti⁹ inſeq̃ret̃: ⁊ inſequẽs ip̃e cũ exercitu ſuo ſubmergeret̃: vñ ſubditur: c Dicturus ẽ. miſe rat eñi exploratores ad ſciendũ qualiter procederent: et ſic omni die ſciebat ſtatum eoꝝ: ⁊ iõ cum audiuit q̃ poſuerant caſtra ĩ illo loco dixit: d Coar. ſũt ĩ ter. Cui⁹ cãm reddit ioſephus dicẽs q̃ ex vna p̃te habebãt mare: ⁊ ex alio latere montẽ magnũ ⁊ aſp̃imum. et ſic nõ patebat eis fuga niſi ex illa p̃te p̃ quã venturus erat pharao cũ exercitu ɔ̃ eos. e Et induro cor. ei⁹. h̃ expoſitũ ẽ. ſ̃. iiij. ca. B f Et glo. ĩ pha. Gloria ẽm Tullũ ẽ lõge lateq̃ patens p̃coniũ. Ex ſubuerſione aũt pharaonis ĩ mari rubro v̄tute diuĩa p̃conium dei diffuſum eſt longe: quia vſq̃ ad iſta t̄p̃a et late: q: p̃ orbem vniuerſũ vbi h̃r noticia hui⁹ facti. g Et nun. ẽ re. egy. ab exploratorib⁹ ſuis q̃ fugiſſet populus: q: cũ viderũt exploratores q̃ vltra triũ dieꝝ viã p̃cedebãt: ɔ̃gnouerũt q̃ nõ ibãt ſolũ ad ſacrificãdũ: ſed ad totaliter recedẽdũ. h Immutatũq̃ ẽ cor pha. ⁊c̃. q: coegerãt eos exire: vt dictũ ẽ. ſ̃. xij. ca. ⁊ mõ volebãt eos cogere ad redeundũ. i Iũxit ẽ cur. nõ p̃ ſẽ ip̃m ſz p̃ miniſtros. k Tulitq̃ tre. cur. Sz q̃rit̃ vñ hũerũt eq̃s cũ iumẽta coꝝ mortua fueẽt. vt. ſ̃ dictũ ẽ. ix. ca. Dicẽdũ q̃ illa mortalitas fuit tm̃ ſup aĩalia q̃ erant ĩ cãpis: vt ibidẽ dictũ fuit: eq̃ aũt fortiores ⁊ p̃cioſiores in domib⁹ ſ̃uabant̃: multi etiã de pp̃lo pharaonis feceẽt ɔfugere ſ̃uos ſuos ⁊ aĩalia ĩ domos ad ſaluãdũ eos vt ibidẽ d̃r. Jof. 14. a l At illi. ſ. filij iſrl̃ m Egreſſi e. ĩ m. ex. i. ĩ p̃tãte diuina. vt p̃z ex p̃dict̃. n Cumq̃ p. Hic ɔ̃ñr deſcribit̃ pp̃li iſrl̃ trepidatio: q: videbãt ſup ſe venire valde magnã m̃ltitudinẽ ⁊ bñ armatã ⁊ doctã ad b̃llum: nec patebat eis fuga: vt p̃z ex p̃dictis. C o Et dix. ad m. timore turbati. p For. n. e. ⁊c̃. hoc dixert ironice deſp̃antes ſe poſſe euadere.

Nõne iſtẽ

ꝯ eſt eñi i heremo mori ꝙ̃ egyptijs ſeruire. Qui enim
i heremo morit̃: ħ ipo ꝙ ſepatus eſt ab egyptijſ.i. re/
ctorib⁹ tenebrarũ: ⁊ a ptãte ſathane habuit aliquem
pfectum etiã ſi ad integrũ nõ potuit puenire. Meli⁹
eſt eñi pfectã vitã querenti in itinere mori ꝙ̃ nec pro/
ficiſci. Vñ eoꝝ videt̃ falli opinio: q̃ dum arduũ ⁊ peri
culoſum iter virtutis exponunt: nec incipiendũ iudi/
cant. Melius eſt eñi in itinere mori ꝙ̃ inter egyptios
necari: et ſalſis atq; amaris fluctibus obrui.

a Egyptios. n. q̃s ⁊c̃. Aug⁹. Sicut eñi vidiſtis egy/
ptios hodie nõ apponetis amplius videre eos i eter/
num tempus. Quõ aũt ſũt accipiẽda. hec ṽba cũ vi
derint poſtea iſraelite egyptios: an qꝛ iſti q̃ tũc vide/
bant: nõ eos vlteri⁹ viderũt: qꝛ ⁊ illi mortui ſunt q̃ ſe/
D q̃bant̃: et iſti oẽs quiſq; die mortis ſue. Poſteri ṽo
eoꝝ viderunt poſteros illoꝝ. An nõ eos videbit̃ ſic̃
hodie: intelligendũ ẽ nõ ſic̃ hodie pſequentes ⁊ inimi
cos: vt nulla ſit q̃ſtio: nec de eterno tpe q̃ hic poſuit
qꝛ ⁊ ſi videbũt ſe vtriq; tpe reſurrectionis: non ſic vt
hodie. b Quid clamas ad me ⁊c̃. Greg⁹. Voces
apud aures dei nõ faciũt ṽba nr̃a: ſꝫ deſideria. Eter/
nam eñi vitã ſi ore petimus nec corde deſideram⁹ cla/
mantes tacem⁹. Si ṽo corde deſideramus ore tacem⁹
tacentes clamam⁹. Vñ in heremo cũ ppl̃s vocib⁹ per
ſtreperet: ⁊ moyſes a ſtrepitu ṽboꝝ taceret: ſilens au
dit̃ ⁊ d̃r ei: Quid clamas ad me? In deſiderio. n. cla/
mor ſecret⁹ nõ puenit ad aures humanas: diuinas re
plet. Orige. Nulla vox moyſi audit̃: et dñs dicit:
Quid clamas ad me? Velim ſcire quõ ſcti clamant ſi
Gal. 4. a ne voce ad deũ. Apl̃s dicit. Quia dedit deus ſpiritũ
filij ſui in cordibus nr̃is clamantẽ abba pr̃. Et addit
ip̃e ſpũs interpellat p nobis gemitibus inenarrabili
Rom. 8. c bus. Et iteꝝ. Qui aũt ſcrutat̃ corda ſcit q̃d deſideret
ſpũs. Sic ꝙ̃ poſtulante ſpũ ſctõ p ſilentiũ clamor ſctõ/
rũ audit̃. Iubet̃ moyſes ṽga pcutere mare: vt ingre/
diente pplõ dei cedat: et aque q̃ timebant̃ dextra leua
q; mur⁹ effecte: nõ ſolũ pniciem neſciãt: ſed etiã muni
mẽ exhibeant: ſoliditatẽ recipit liquor: et ſolũ mar̃
areſcit in puluerẽ. Bonitatẽ creatoris intellige: ſi vo
luntati ei⁹ obtẽperes: ſi legẽ ei⁹ ſeq̃ris: elementa tibi
ꝯ naturã ſuire cõpellit. Audiui a maiorib⁹ traditum
ꝙ ſingulis tribubus ſingule aquaꝝ diuiſiones facte
ſunt. et ꝓpria vnicuiq; via. Idq; oñdit̃ ex eo q̃ dicit̃
Pš. 135 Qui diuiſit mare rubꝝ in. d. Et alibi: Ibi beniamin
Ibi. 67 minor i ſtupore: Principes iuda duces eoꝝ. p. ꝫ. p. n.
ꝓprius vnicuiq; tribui enumerari videtur igreſſus.
Apl̃s baptiſmũ in moyſe conſũmatũ dicit in nube ⁊
in mari: vt et tu qui baptiꝫaris in xp̃o in aq̃ ⁊ in ſpũ:
ſcias te inſectari egyptios: ⁊ ad ſeruitiũ reuocare re/
ctores. ſ. mũdi ⁊ ſpiritales neq̃cias q̃b⁹ añ ſuiſti. Sed
tu deſcendis in aquã: et euadis incolumis: ⁊ nouus
aſcẽdis pctõꝝ ſordibus ablut⁹: paratus ad cantandum
nouũ cãticũ. Egyptij inſeq̃ntes mergunt̃ in abyſſum
⁊ ſi rogare vident̃ ieſum: ne coaꝛteꝝ mergat i abyſſũ.
E Orige. Aliter ſi egyptũ fugias. i. ignorantie tene/
bras: ſi ſequaris moyſen. i. dei legem. Occurrat autẽ
mare. i. contradicentium fluctus: percute et tu oblu/
ctantes vndas virga moyſi. i. verbo legis et vigilan
tia ſcripturarum: iter tibi diſputando per aduerſari/
os pande: et cedent vnde victori: mirantibuſq; ⁊ ſtu/
pore deſixis: qui ante contradicebant: legitimis di/
putationum lineis rectum fidei iter ſecabis: et intan/
tum doctrine verbo proficies: vt auditores tui quos
in virga legis erudiſti iam contra egyptios velut flu
ctus maris inſurgant: nec ſolum impugnent: ſed ⁊ ſu
perent et extinguant. Extinguit enim egyptium: qui
non agit opera tenebrarum: qui non carnaliter: ſed
ſpiritualiter viuit: qui cogitationes ſordidas vel cor
Eph. 6. c de expellit: vel omnino nõ recipit: ſm illud: Aſſumẽ/
tes ſcutum fidei: vt poſſitis omnia maligni ignita ia
cula extinguere: hoc ergo modo poſſumus etiaꝫ egy
ptios hodie videre mortuos et ipſum pharaonem: ſi
tanta fide viuamus: vt deus conterat ſathanam ſub
pedibus noſtris velociter per Ieſum chriſtum.
† Hec cõſe. dit. 2. c. re/ uera in ✻. clauſus. c Tollenſq; ſe angelus domini ⁊c̃. Strabus. Ange
lus qui nuncius interpretatur ſignificat doctores:
qui nobis precepta vite annũciant: et cum nube: id
eſt ſcientia ſcripturarum caſtra iſr̃l. i. eccleſiã pcedũt

ꝯ quia cum

facere voluiſti: vt educeres nos
ſ poteſtate ſathane.
ex egypto? Nonne eſt iſte ſer/ a
mo quem loquebamur ad te in
egypto dicentes: recede a nobis
vt ſeruiamus egyptijs? Multo
ſ tentationis ⁊ fragilitat̃ verba ſunt: alioq̃n fal ſa ſunt. Meli⁹ ẽ. n. bonũ incipe ⁊ ſi nõ poſſis per ficere ꝙ̃ a diabolo non recedere.
enim meli⁹ erat ſeruire egyptijs
ſ nõ pertinentes ad terrã ꝓmiſſionis.
quam mori in ſolitudine. Et ait b
a ſ lex dei. b ſ q̃ſi nolite timere puſillus grex.
moyſes ad populum: Nolite ti/ c
a ſ in fide viriliter agite. ſ ocul̃ corpis ⁊ mẽtis
mere: State ⁊ videte magnalia d e
a ſ in tpe grẽ. ſ rectores tenebrarum.
a dñi q̃ facturus eſt hodie. Egypti/ f
a ſ quia princeps huius mũdi eijcit̃ foras.
os eñ q̃s nunc videtis: nequaq̃ g
ſ viuos. ſ. mortuos. n. poſtea viderunt.
vltra videbitiſ vſq; i ſempiternũ.
ſ qui poteſt ſolus. ſ cõtra aereas ptãtes.
Dominus pugnabit p vobis: ⁊ h
ſ quieſceritis.
vos tacebitis. Dixit q̃ꝫ domin⁹ i
ſ poſtulante ſpũ inenarrabili gemitu.
b ad moyſẽ: Quid clamas ad me?
Loq̃re filijs iſrael vt pficiſcantur
a ſ verbũ legis. ſ hec ẽ virga in q̃ fiebãt mirabi lia q̃ d̃r moyſi ⁊ aaron qꝛ p illã opabantur.
Tu autẽ eleua virgam tuã: et ex
a ſ fluctus cõtradicentiũ. b ſ legitimis diſpu/ tationũ lineis rectũ iter fidei ſequendo.
tende manũ ſup mare et diuide
illud: vt gradiant̃ filij iſrael i me/
ſ vt ſupra.
dio mari per ſiccum. Ego aũt in
ſ Non tantum pharaonis.
durabo cor egyptioꝝ vt pſequã/
a ſ glorioſus apparebo. b ſ ſubmerſo.
tur vos: et glorificabor in phara
ſ volubili
one: et in omni exercitu eius ⁊ in
gloria. ſ ſuperbis. ſ ſcire coguntur.
curribus ⁊ equitib⁹ illi⁹. Et ſciẽt k
a ſ Non alius. ſ non pharao.
egyptij qꝛ ego ſũ dominus: cum
glorificatus fuero i pharaonẽ et
in curribus atq; in eq̃tibus eiuſ.
a ſ doctores.
c † Tolleſq; ſe angelus dñi qui pre l†
a ſ docẽdo et verbo ⁊ exẽplo. b ſ eccleſiã cõtra hoſtes munitã: vñ terribilis vt caſtroꝝ acies ordi nata. c ſ ſe opponendo periculo.
cedebat caſtra iſr̃l abijt poſt eos m
ſ Scia ſcripture q̃ ẽ ſuſtẽtamẽtũ eccleſie.
et cuꝫ eo pariter columna nubis †
priora dimittens: poſt tergũ ſte/
ſ perſecutorum.
tit inter caſtra egyptioꝝ ⁊ caſtra
ſ Egyptijs.
iſrael. Et erat nubes tenebroſa ⁊ n†
a ſ hebreis. b ſ obſcuritatem pñtis vite dum vi demus per ſpeculum in enigmate.
illuminans noctẽ: ita vt ad ſe in/ o
uicẽ toto noctis tempore accede
a ſ demõſtrãdo. ſ. i adq̃ effectũ diuie potẽtie
re non valerent. † Cumq; extendiſ

a Nõne iſte ẽ ſmo
⁊c̃. ħ. n. dixerit ſibi ali
q̃ d̃ pplõ: vt ſat̃ vide
tur ex ṽbis ꝑpoſito/
rũ filioꝝ iſr̃l dicẽtiũ
moyſi ⁊ aarõ. s̃. v. ca
pi. Fetere feciſtis o/
dorẽ nr̃m. videat d̃s
⁊ iudicet ⁊c̃.
b Et ait moy. Hic
ꝯñr ponit̃ moyſi aſſe
curatio: dicẽt̃.
c Nolite ti. qꝛ auxi
liũ d̃i quod ẽ fortius
adeſt nob̃. d Sta
te. ſecuri. e Et vi/
dete ma. dñi. id ẽ fa/
cta ei⁹ magna ⁊ i au/
dita. f Egyptios
eñ q̃s nũc videt̃. ſ.
q̃les nũc videt̃. ſ. vi/
uos. g Nequa/
q̃ vltra vide. ſed bñ
poſtea viderunt eos
mortuos ſup lit⁹ ma
ris. vt hr̃. ĩ. eo. capi.
h Dñs pug. p vo.
et vos ta. ita ꝙ nec
pugnare nec etiã lo/
q̃ neceſſe erit vobis.
i Dixitq; dñs ad
moy. q̃d cla. ad me?
Ex q̃ ptꝫ ꝙ lꝫ moy/
ſes eſſet aſſecuratus
de dei adiutorio: nõ
tñ ceſſabat ab orõne
qꝛ de⁹ adhuc vult ro
gari a ſctis ad eoruꝫ
meritũ d̃ his q̃ vult
facere. Nõ aũt d̃: ħ
Quid cla. ad me? nõ
ẽ ppt̃ ħ itelligendũ
ꝙ ei⁹ orõ d̃o diſplice
ret: ſꝫ vt oñderet̃ ex/
audita: vñ ſubditur:
Loq̃re filijs iſr̃l vt
pficiſcant̃. ſequitur:
k Et ſciẽt egyptij. p
experientiã flagelli.
l Tollenſq; ſe ãge/
lus. Hic ꝯñr deſcri/
bitur ppl̃i iſrael ſal/
uatio. ⁊ p̃mo ab ag/
greſſu aduerſarioꝝ
cũ d̃r: m Abijt p⁹
eos ⁊c̃. ita ꝙ angel⁹
poſuit ſe inter exerci
tum egyptiorum ⁊ fi † Nu. 9. b
lios iſrael.
n Et erat nubes te
nebroſa. ex pte egy/
ptiorum.
o Et illuminãs no
ctẽ. ex pte hebreoꝝ. ſ.
et hoc faciebat illa
colũna ſm diuerſas
ſui partes. ſm illos
qui dicũt ꝙ fuit vna
tm̃. ſed ſm hebreos
q̃ dicũt illã fuiſſe du
plicẽ. colũna nub̃ ad
ueniẽte nocte ñ recel
ſit ſic̃ ꝯſueuerat: ſꝫ re
mãſit adueniẽte co/
lũna ignis: ita ꝙ erat
ex parte egyptiorum
et columna ignis ex
pte hebreorum.

✻ Abſtulit

Glo.ordi.

G qꝛ cū ſcia ſcripturarū pſidēt. Supue
nientibus egyptijs retrorſum abijt:
qꝛ tpe pſecutionis opponēt ſe ꝓ ſb/
iectiſ. Nubes xo tenebroſa erat egy
ptijs: lucida hebreis. a Tota
nocte ⁊c̃. Quia toto tpe huius vite
quā nox ſignificat: ſpūſſancti gratia
aq̄s baptiſmi fidelib⁹ meabiles fac̃
vt de ſpūali egypto in terrā ꝓmiſſio
nis traſceant: hoſtiū vero ſuffocat ex
ercitū. Iſid. Mare rubꝝ: baptiſ/
mū xp̄i ſanguie ꝯſecratū. ſignificat:
hoſtes a tergo ſeq̄ntes cū rege mori
unt: qꝛ pctā p̄terita i baptiſmo delē/
tur: ⁊ diabol⁹ ſuffocat̃ pn̄ūt egyptij
vſqꝫ ad mare: ⁊ pctā vſqꝫ ad baptiſ
mū: p⁹ tranſitū maris rubri cātat po
pul⁹ ſubmerſis hoſtib⁹: et fideles de
lauacro aſcēdētes extinct̃ peccatis
hymnū decātāt dicētes: cantemus
dn̄o: glioſe.n. ⁊c̃. G Tūc cecinit

Nico.de lyra.

a Abſtulit illud dn̄s flante vento
vehementi. nō eſt intelligendū ꝙ vē
tus ille diuiſerit mare: ſꝫ dn̄s. vent⁹
tn̄ ille fundū maris diſcooptuꝫ aq̄s
deſiccauit vt filij iſrl̃ mundi⁹ ⁊ ſuaui
us icederēt. iō ſubdit̃. b Et ver
tit in ſiccū. ſ. maris fundum.
c Diuiſaqꝫ ē aq̄ ⁊ ingreſſi ſunt filij
iſrael. Dicūt aliq̄ doctores catholici
ꝙ fuerunt ibi. xij. diuiſiones: ita ꝙ q̄
libet trib⁹ itrauit diuiſionē ſuā: ad/
ducētes ad h̄ illḋ Pſ. cxxxv. Qui
diuiſit mare rubꝝ in diuiſiones. He
brei aūt dicūt ꝙ vna fuit tn̄ diuiſio.
qḋ videt̃ ꝓbabile: ſm illḋ qḋ ḋr cōi
ter ab hebreis ⁊ catholicis. ſ. ꝙ filij
iſrl̃ formidabāt itrare mare p⁹ moy/
ſen. ⁊ tunc trib⁹ iuda q̄ erat ꝯſtātioꝝ
p̄ma itrauit poſt moyſen: et alie ꝯn̄r
cōſecute ſunt: ⁊ ꝙ trib⁹ iuda ibi me/
ruit regnū. Si aūt q̄libet tribus ha/
buiſſet ſuā diuiſionē: magis formi/
daſſent itrare: mariꝭ ille q̄ nō habu
erūt moyſen in ſua diuiſione p̄ntem.
Probabile ē etiā ꝙ moyſes intraſ/
ſet cū tribu leuitica ⁊ non cum tribu
iuda. Ad illud aūt qḋ opponitur de
Pſal. pōt dici ꝙ ibi accipit̃ plurale
ꝓ ſingulari. ſ. diuiſiones ꝓ diuiſiōe
qꝛ i hebreo aliq̄n fit h̄. ſic̃ Geñ. xlvj.
ḋr: Filij dan: et tn̄ habuit vnicū filiū
tn̄: vt ibidē h̄r. Potuit etiā illa di/
uiſio dici diuiſiones: tum propter ſui
magnitudinē: tū ſm diūſas ſui ptes
d Erat. n. aq̄ q̄ſi mur⁹. i. ſtās ⁊ ere/
cta i altū ad ſilitudinē muri.
e Perſeq̄nteſqꝫ egyptij. cū eñ filij
iſrael iā eſſent multū elongati. a lito
re: colūna ignis ⁊ nub̄: q̄ ꝓhibebat
egyptios accedere ad hebreos receſ
ſit: et tunc egyptij vidētes ꝙ filij iſrl̃
receſſerūt: ſecuti ſūt eos ꝑ eandē vi/
am credētes tranſire ſic̃ et ipi. Nec ē
mirꝫ ſi diuino iudicio intantū fuerūt
excecati ſi cōſiderent̃ facta eoꝝ p̄ce/
dentia. f Iāqꝫ adue. Hic ꝯn̄r de/
ſcribit̃ egyptioꝝ ſubmerſio.
g Reſpiciēs dn̄s ⁊c̃. rebellionē et
indurationē eoꝝ. h Per colū.
ig. ⁊ nu. ex q̄ generata ſūt tonitrua
⁊ fulgura. i Interfecit exer. eo. i.
magnā ptē exercitus ⁊ tunc egyptij
voluerūt fugere ⁊ reuerti: ⁊ ptꝫ lr̃a
vſqꝫ ibi. k Fugiētibuſqꝫ egy. oc.
aq̄. ex tiore eñ erāt ita turbati et ſtu
pefacti

(Margin: † 13.q.5.c. quid ſ. ibi. ſubmerſit i fluctibus. De pe.diſ. 2.§. oppo/nitur. ibi. atqꝫ in vir tute ſigno/rū. 2.diſ.3. §. auctori/tas in pn. De pſe.di. 4.capi. nec quicqꝫ ante ſi.)

Exodi Ca. XIIII

a ſ. lex dei. b ſ. potentiā corrigendi ⁊ conuincendi ꝑ
ſecutorum. ſ. contradictionem.

ſet moyſes manū ſup mare: abſtulit a
illud dn̄s flante vento vehementi

a ſ. i. ſpūſcē mundanā ſapiam exiccante. b ſ. ad
uerſitatis vel ignorantie p̄ntis.

a ⁊ vrēnte tota nocte: et vertit i ſiccū b
† Diuiſaqꝫ ē aqua: et ingreſſi ſunt fi c
lij iſrael per mediū maris ſicci. Erat d

ſ. defenſio.

eñ aq̄ quaſi murus a dextra eorum

ſ. peccata.

et leua. Perſequēteſqꝫ egyptij igreſ e

ſ. ſcilicet. ſ. diaboli.

ſi ſunt p⁹ eos: ⁊ oīs equitatus pha

ſ. Currus dei ſunt oēs electi de quibus dicit̃: currus
dei decem milibus ⁊c̃. Currus diaboli oēs reprobi et
ſpūales nequitie. ſ. demones.

raonis: currus ei⁹ ⁊ eq̄tes ꝑ mediū

a ſ. luce fidei clareſcente ⁊ deo populū ſuū illuminan
te tranſmiſſis tenebris ignorantie. b ſ. vt vigilaret
deus ad cuſtodiā populi q̄ aū videbatur dormire.
ſ. qua xp̄s ab inferis reſurrexit.

maris. Iamqꝫ aduēnerat vigiliā f

a ſ. Reſpicere deus ḋr cū aliqḋ nouū ⁊ iſigne facit.

matutina: ⁊ ecce rēſpiciens dn̄s ſup g

a ſ. Spūaliū nequitiaꝝ. b ſ. q̄ fulcit pios obruit im
pios. c ſ. qꝛ terribilis impug. d ſ. qꝛ blandis ſuis.

caſtra egyptioꝝ ꝑ colūnā ignis ⁊ nū h

ſ. victa potentia malorum.

bis: interfecit exercitū eorum: ⁊ ſub i

a ſ. Strepitum et volubilitatem reproborū. b ſ. ab
uertit rotas curruū: ferebanturqꝫ in
iniquitate ſua. a ſ. abyſſi. b ſ. viſa dei potentia.
ſ. quoqꝫ c ſ. demones vel q̄liber perſecutores.

profunduꝫ. Dixērunt ergo ēgyptij

a ſ. nō inſequamur. b ſ. populum deum videntem.
c ſ. cuius ire nemo reſiſtere poteſt.

Fugiamus iſraēlem dōmin⁹ enim

a ſ. liberandis. b ſ. opprimendos.

pugnat pro ēis ꝯtrā nos. Et ait do
minus ad moyſen: Extende manū
ſuper mare: vt reuertant̃ aq̄ ad egy
ptios ſup currus et equites eorum.
Cūqꝫ extendiſſet moyſes manū con
tra mare: reuerſuꝫ eſt primo dilucu/
lo ad priorē locū. Fugiētibuſqꝫ egy k
ptijs occurrerūt aq̄: ⁊ inuoluit eos
dn̄s in medijs fluctib⁹. † Reuerſeqꝫ
ſūt aque: ⁊ operuērūt curr⁹ ⁊ equites
cuncti exercitus pharaonis qui ſe/
quentes ingreſſi fuerant mare† nec

ſ. qꝛ oīa i baptiſ. pctā dimiſſa ⁊ potētia diaboli ſubmerſa

vnus quidem ſuperfuit ex eis. Filij
aūt iſrl̃ prexerūt ꝑ mediū ſicci marꝭ

a ſ. defenſione. b ſ. pſperitate.

et aq̄ eis erāt q̄ſi ꝓ mūro a dextris †

ſ. aduerſitate. ſ. tpe baptiſmi.

⁊ a ſiniſtris† Liberauitqꝫ dn̄s in die il

a ſ. pplm baptizatū. b ſ. de ptāte. c ſ. demonū vicioꝝ

lo iſrāel de mānu ēgyptioꝝ ⁊ vide/ l†

a ſ. demones vel vitia. b ſ. deiectos. ſ. potētia baptiſ

rūt egyptiōs mōrtuos ſuper litus

mi. a ſ. amiſſa potentia. ſ. potentiam ineffabilē.

maris. ⁊ manū magnā quā exercue m

a ſ. viſo miraculo initiū ſapie tiot dn̄i. b ſ. Cui⁹ pro
bauerat potentiam.

rat dn̄s ꝯ eos. Timuitqꝫ pp̄ls dōmi

ſ. fidē in ꝓmiſſo intellexerūt.

nū ⁊ crediderūt dn̄o ⁊ moyſi ſuo ei⁹.

Nico.de lyra

pefacti ꝙ non curreru̇nt ad lit⁹: ſed
magis ꝯ aq̄s ſup ſe veniētes. ſeq̄t̃:
l Et vi. egy. mor. ſu. lit. maris. ex h̄
dixerūt aliq̄ doctores. ꝙ filij iſrl̃ trā/
ſeūtes ꝑ mare. n̄ venert̃ ad litus op/
poſitū: ſꝫ ad lit⁹ ꝑ qḋ itrauerāt: ita
ꝙ mare fuit eis diuiſū q̄uſqꝫ tranſie
rūt mōtē aſpexꝫ: de q̄. ḋ. dictū eſt: qꝛ
ꝓ magna pte itrabat mare: ⁊ tūc di/
uiſio marꝭ ꝑ modū ſemicirculi rediȷt
ad lit⁹: tn̄ vltra mōtē. Cuius rōnem
aſſignāt: qꝛ natura marꝭ ē eijcē mor/
tuos ad lit⁹ ꝓpinqui⁹. egyptij autē
fuerūt ſubmerſi ꝓpe lit⁹ vn̄ itraue/
rāt: qꝛ nō fuerūt multū elōgati a li/
tore: vt dicūt iſti ⁊ ex h̄ ꝯcludūt ꝙ fi
lij iſrael redierūt i idē lit⁹: qꝛ ḋr hic
ꝙ viderūt egyptios mortuos ſuper
lit⁹ maris. ad h̄ aūt inducūt illḋ qḋ
h̄r Nume. xxxiij. ꝙ p⁹ tranſitū marꝭ
rubꝝ filij iſrl̃ fuerūt in deſerto ethan.
⁊ illud deſertū erat ad lit⁹ qḋ eſt ex
pte egypti: vt dictum ē ca. p̄cedenti.
Ioſeph⁹ aūt dic̃ expſſe ꝯriū. ſ. ꝙ filij
iſrl̃ trāſierūt ad terrā cōtrapoſitam.
⁊ h̄ videt̃ magis ꝓbabile: qꝛ n̄ ē xiſi
mile ꝙ de⁹ reduceret eos ad trā ad/
uerſarioꝝ. qḋ aūt ḋr de mortuis nō
valet: qꝛ nō h̄r de textu ꝙ eēnt ꝓpin
q̄ores vni litori q̄ꝫ alteri. Iteꝫ qꝛ ſic̃
dic̃ Ioſeph⁹. dei ordinatiōe factū eſt
vt eijcerent̃ ad lit⁹ oppoſitū ad cō/
ſolationē filioꝝ iſrl̃: ita ꝙ de cetero
eos n̄ timerēt cū viderēt eos mortu/
os: ⁊ vt haberēt arma eoꝝ ad defen
dendū ſe ꝯ hoſtes iſurgētes. Ad ſe/
cūdū pōt dici ꝙ deſtū ethā: de q̄ fit
ſmo: Num. xxxiij. non ē illḋ de q̄ ḋr
ca. p̄cedēti: qḋ ē ex pte egypti qꝛ p⁹
trāſitū marꝭ n̄ legūt̃ filij iſrl̃ approp̄i
quaſſe egypto. vnde ca. ſe. ḋr: Tulit
aūt moyſes iſrl̃ ḋ mari rubro: ⁊ igreſ
ſi ſūt deſtū ſur: ⁊ n̄ dic̃ deſtū ethan:
⁊ tn̄ ſi egreſſi fuiſſēt ad ripā egypti:
igreſſi fuiſſēt deſtū ethā: vt ptꝫ ex di
ctꝭ. ⁊ iō ethā ḋ q̄ fit ſmo Nu. xxxiij.
ē aliḋ deſtū eiuſdē noīs: ſic̃ i ve. te.
freq̄nt̃ diūſe citates ⁊ loca eodē noīe
noiant̃. m Et manū māgnā. i. iu
ſticie ſue ptātē: cetā patēt.

Moraliter.

Ca. XIIII
† Locut⁹
eſt aūt. In h̄ ca. agit̃ de pharaōis et
ſui exercit⁹ iſecutōe p⁹ pp̄lm iſrl̃ ḋ ſ/
uitute emiſſū: vt ipm reduceret ad p̄
ſtinā ſuitutē: ꝑ quē ſignificat̃ diabo
l⁹ cū āgelis ſuis q̄ excūtes de ſuitu
te ſua i petis enormib⁹ trāſeūtes ad
meliorē vitā toto conatu nitit̃ ad p̄/
ſtinā reducere vilitatē imittēdo eis
fortiores tēptatiōes ⁊ ꝯcitādo ꝯ eos
tribulatiōes vt talib⁹ fracti iterꝫ ei⁹
ſe ſubijciāt ſuituti ſic̃ filij iſrl̃ ſriti di
cebāt moyſi. † Recede a nob̄ vt
ſuiam⁹ egyptijs multo meli⁹. n. ē ſer
uire q̄ꝫ mori i ſolitudīe: ſꝫ ꝯ h̄ ſbdit̃.
b† Et ait moyſes ad pp̄lm nolite ti
mere. Per moyſē q̄ iterp̄tat̃ ext⁹ ḋ
aq̄s itelligi pōt intior hō extract⁹ a
fluxu carnis q̄ rep̄mit trorē ſenſuali
tatꝭ ꝯfidēs de auxilio diuīe xtutꝭ q̄
ſolet aſſiſtere i caſib⁹ deſpat⁹. iō ſub/
dit̃: l† Tolleſqꝫ ſe angel⁹ dei ⁊c̃.
ꝑ quē itelligit̃ xp̄s q̄ Eſa. ix. ḋr ma/
gni conſilij angelus ſm tranſlatio/
nem ſeptuaginta interpretum. Nam
ipe oppōit ſe diabolo ⁊ exercitui ei⁹
ſm quod dicitur. j. Corinth. x. fidelis
deus qui non

(Margin: † Joſ.2.b et.4.d Judic.5.b Pſ.77. — F Judic.5.b — H † Sa.10.d — † Pſ.105. Eſa.11.d — † 1.Ma.4.G)

deus qui nõ patieꝛ vos tẽptari ſupra id qđ poteſtis ſed faciet cũ tẽptatione ꝓuentũ vt poſſitis ſuſtinere. † Et cum eo pariter colũna nubis. et ipa etiã erat colũna ignis. Vñ ſbdiꝛ n† Et erat nubes tenebroſa et illuminãs noctẽ. p columnã igiꝛ nubis intelligꝛ hũanitas xpi in q̃ dedit fidelibus exempla patientie: ex q̃x ꝯſideratione accipit hõ in tẽptationibus et tribulationibus ꝟtutẽ ꝯſtantie: p colũnam aũt ignis diuinitas xpi illuminans hoĩem luce ſue gr̃e: et ſic fideles tranſeunt mare p̃ñtis ſeculi ſine leſione mortalis pctĩ: ideo ſequiꝛ: † Et aque erant eis ꝓ muro. q: tribulationes cõtra eos cõcitate fiunt eis materia gaudij ſm illud Act. v. Ibant apl̃i gaudẽtes a cõſpectu cõcilij qm̃ digni habiti ſunt ꝓ noĩe ieſu ꝯtumeliã pati: l† Et viderũt egyptios mortuos: p quod deſignaꝛ q̃ tranſito mari p̃ñtis ſeculi: b̃ti vident penã demonum q̃ dicitur mors gehenne.

¶ In ca. xiiij. vbi dr̃ in poſtil. Et viderũt egyptios mortuos.

Additio. Opinio Ioſephi ĩ hoc loco nõ videꝛ tenẽda: nam ſm eam opꝫ dicere qđ deſertuꝫ ethan ẽ duplex vnũ citra mare et aliud vltra: qđ non hr̃ ex textu. Sed planiꝰ lr̃a ſonat: q̃ idẽ ẽ deſertũ ethan: in q̃ fuerunt ſtatim poſtq̃ receſſerunt de ſochoth et deſertũ ethan in q̃ fuerunt poſt tranſitũ maris: vt pꝫ lr̃am bñ intuenti. Qđ autem poſtil. approbando p̃dictã opinionẽ dicit nõ eẽ veriſiſe q̃ deꝰ deduceret eos ad terrã aduerſarioꝝ: cõcedendũ eſt: ſꝫ ex hoc nõ ꝯcludit ſuũ intentũ: nam mare rubrũ erat in ptibꝰ propinquis terre egypti: vt pꝫ ex h̃ q̃ in tribꝰ diebꝰ acceſſerũt ad eã filij iſrael lꝫ feſſi et oneroſi: et extendebaꝛ vſq̧ ad terrã ꝓmiſſionis terminãdo eã ſm plagã orientalẽ: vt hr̃. i. xxiij. ca. ĩ textu et in poſtilla: et ſic filij iſrael trãſeuntes p litꝰ maris ſm eius longitudinẽ ſemꝑ elongabanꝛ ab egypto: et appropinq̃bant terre ꝓmiſſionis: et ſic veꝝ eſt q̃ pꝰ tranſitũ maris filij iſrl̃ iſrael nõ appropinquauerunt egypto: ſꝫ magis elõgauerunt ſe. Vñ deſertũ ethan ĩtelligẽdũ ẽ eẽ idẽ vt dictũ ẽ: ⁊ totũ exiſtens citra ⁊ ꝓpe mare rubꝝ: et eſt magnũ deſertũ: cuiꝰ vna pars ẽ ꝓpe egyptũ: ĩ q̃ pte ĩgreſſi ſunt mare: et alia ps eſt remotior ab egypto: in q̃ pte ꝯtineꝛ deſertũ ſur tanq̃ quedam pticula in q̃dã toto: et iõ dr̃ in ſeq̃nti ca. q̃ egreſſi de mari rubro ĩgreſſi ſunt deſertũ ſur. et Nume. xxxiij. q̃ cũ tranſiſſent p mediũ maris rubri iuerũt in deſertũ Ethan.

Replica correctorij ꝯ Burgeñ. In ca. xiiij. poſtillator diſputat materiã de ĩgreſſu ⁊ egreſſu maris rubri: q̃buſdã dicentibꝰ: q̃ ex eadẽ pte q̃ ĩgreſſi ſũt egrediebanꝛ: alijs dicentibꝰ q̃ ĩgredictes ex vna pte a parte oppoſita egreſſi ſunt. Primã opinionẽ acceptat Burgeñ. ſecũdã poſtil. cũ ioſepho: ⁊ poſtil. ſoluit rõnes factas ꝓ opinione ꝯria: ſꝫ Burgẽ. nõ ſoluit rõnes ioſephi ⁊ poſtil. Opinio Bur. tẽdit ad duo ſatꝫ dubia: vnũ q̃ mare rubꝝ nõ diuidat inter egyptũ et terrã ꝓmiſſionis: ſꝫ ſint ſite in vno ⁊ codem littore: ⁊ puto ioſepho ibi nato et noto ꝯriũ ſentiẽti de h̃ meliꝰ ꝯſtare q̃ Burgẽ. q̃ nũq̃ fuit ibi. Scðm dubiũ q̃ filij iſrl̃ nũq̃ mare rubꝝ ptrãſierũt ĩ latũ q̃uis ĩ eo p aliqđ ſpatium lõgitudĩs ambulaſſent: q̃cq̃d tñ ſit moralitas Glo. ordi. huic ſenſui cũ Burgẽ. nõ videꝛ ꝯuenire. Gloſa nãq̧ ordĩaria mare rubꝝ baptiſmũ dicꝛ: Egyptios ſequẽs vſq̧ ad mare pctm̃ dicit: Fugientes igiꝛ ad mare rubꝝ relictos a tergo vident mortuos: q: p baptiſmum p̃terita pctã deleñꝛ p̃eunt egyptij vſq̧ ad mare: et pctã vſq̧ ad baptiſmũ ⁊c̃. q̃ ĩ glo. ꝯtinentur ſi igiꝛ ĩgreſſi mare regreſſi ſunt ad eãdẽ ptẽ littoris: ad lr̃am accedẽtes ad baptiſmũ reuerſi ſunt ad pctm̃ p mortalitatem et ſic filij iſrl̃ pꝰ trãſitũ maris figurarent ad vomitum redeũtes: qđ tñ nõ videꝛ ꝯueniẽs: q: hi ⁊ illi dicũꝛ trãſito mari cãtaſſe hymnũ deo glõſe. h̃ ĩ glo. in effectu. ꝶ Tũc cec

Glo. ordi.

¶ a Tunc cecinit ⁊c̃. Orige. Multa cã // Ca. XV tica legimus in ſcripturis: ſꝫ h̃ p̃mum omnium eſt: qđ egyptijs et pharaone ſubmerſo

A poſt victoriã cantaꝛ. Nos em̃ ſctõꝝ eſt: vbi aduerſarius vinciꝛ (q: ſciũt nõ ſua ꝟtute: ſꝫ dei gr̃a victoriaꝫ

†2.q.7.ple rũqꝫ .§.itẽ obycitur. factã) hymnũ deo glorificationis offerre. Accipiunt tñ canentes tympana in manibꝰ ſic de maria et aaron referꝛ. Et tu ḡ ſi mare rubꝝ trãſieris ſi egyptios mergi videris: et pharaonẽ precipitari in abyſſum: potes hymnũ deo gratanter canere: ⁊ dicere cantemꝰ dño glorioſe ⁊c̃. Digniꝰ aũt h̃ dices: ſi habueris in manu tua tympanũ. i. ſi carnẽ tuã crucifixeꝛ cũ vitijs ⁊ ꝯcupiſcẽtijs. b Glõſe. Idẽ. Nõ ſufficit glorificatꝰ ẽ. aliđ eſt em̃ glorificari: aliud glorioſe glorificari. Cum em̃ xp̃s carnẽ ꝓ nobis ſuſcepit glorificatꝰ eſt: q̃ venit q̃rere qđ pierat: nõ tñ glorioſe: q: nõ hẽbat ſpẽm neq̧ decorẽ. Glorificatus ẽ cũ venit ad crucẽ ⁊ ptulit mor

Ioh.17.a tem. Vñ vẽit hora clarifica filiũ tuũ ⁊c̃. Erat ḡ ei gloria paſſio crucis vbi et glorificatꝰ nõ glorioſe quidẽ:

Phil.2.a ſed hũiliter. Vñ hũiliauit ſe vſ. ad. m. m. a. c. Et alibi:

Sapi.2.d Morte turpiſſima cõdẽ. eũ. In his ḡ glorificatꝰ eſt ſꝫ

Luc.24.d hũmiliter nõ glorioſe. Vñ q: oꝑtebat pati xp̃m: et ſic intrare in gloriã ſuã. Cũ venerit in gloria p̃ris et angeloꝝ iudicare terrã: ⁊ verũ pharaonẽ. i. diabolũ inficiet: ſpũ oris ſui: cũ refulgebit in maieſtate p̃ris: tũc glorioſe glorificabitur cum omnes honorificabunt filiũ ſic honorificãt patrẽ

c Magnificatus eſt ⁊c̃. In ſignis egypti: ſꝫ glorioſe magnificatꝰ eſt q: pharaonẽ et exercitũ eius ſubmerſit. Vel magnificatus eſt: miracula añ paſſionẽ faciendo p̃dicando in cruce moriẽdo: ſꝫ glorioſe magnificatꝰ eſt: cũ reſurrexit victor: victo diabolo: ſpoliato inferno. d Equũ et aſ. Orige. hoĩes q̃ nos iſequũꝛ eq̃ ſũt: ⁊ oẽs q̃ ĩ carne nati ſunt: figuraliter equi ſũt ⁊ habẽt aſcẽſores

Abac.3.b ſuos. Sunt quos dñs aſcẽdit et circũeunt oẽm terrã: de quibus dr̃: Equitatꝰ tuꝰ ſalꝰ. Alios aſcẽdit diabolus et angeli eiꝰ. Iudas equꝰ erat. ⁊ cũ aſcenſorẽ habuit dñm de equitatu ſalutis erãt. Cũ ceteris apl̃is miſſus egrotis ſaluteꝫ et lãguentibus p̃ſtitit ſanitatẽ: vbi diabolo ſe ſubſtrauit: qui pꝰ buccellã ĩ eũ intrauit equꝰ ſathane factus: ⁊ illius habenis ductus contra dñm equitauit Omnes ḡ perſecutores equi ſũt hinnientes: ſed habent angelos malos quibus aguntꝛ aſcenſores: et iõ feroces ſunt. Si videris pſecutorẽ tuuꝫ nimis ſeuientem: ſcito q: ab aſcenſore ꝑurgetur. et ideo ſeuus ẽ et truculentus.

e Iſte deꝰ. m. ⁊c̃. Orige. hic ḡ et deꝰ erit meꝰ et p̃ris mei. Pater nr̃ qui nos

Ioh.16.d fecꝛ ⁊ genuit: xp̃s eſt q̃ dicꝛ: Vado ad patrẽ meũ ⁊c̃. Si ḡ agſcã q̃ deꝰ meus ſit: glorificabo eũ: ſi etiã q̃ p̃ris mei: exaltabo eũ. Altior em̃ ĩtellectꝰ eſt quõ xp̃s vt vnius dei cõſtringat et vniat ꝟitatẽ: deũ ſuũ dicꝛ: quẽ natura p̃rem nouit.

Amos.9.b f Dñs quaſi vir pugna. ⁊c̃. Orige. Alia lr̃a: Dñs ꝯteret bella. Dñs nomẽ ẽ illi. Nõ mõ pugnas viſibiles ꝯterit: ſꝫ eas etiã q̃ nobis ſunt aduerſus p̃ncipatus: ⁊ po

¶ Submerſis hoſtibus.

a Tunc cecinit moyſes C. XV a
⁊ filij iſrael carmen h̃ dño:

a ¶ ſe inuicẽ hortãtes. b ¶ ꝯre corde ore. ¶ hym

b ⁊ dixerũt. Cantemꝰ dño glorioſe b†

nũ victori. a ¶ quẽlibet malũ. b ¶ diabolum.

c d em̃ magnificatꝰ eſt: equũ et aſcẽ

a ¶ in infernũ. b ¶ quia per eum fortis ſum ⁊ laudabilis.

ſorem deiecit in mare† Fortitudo b

a ¶ nõ alius. b ¶ homo. ſ.

mea et laus mea dominꝰ ⁊ factꝰ e

¶ creator.

e eſt mihi in ſalutẽ. Iſte deꝰ meus f

a ¶ dictis factis. b ¶ nõ me. c ¶ xp̃i q̃ ait vado ad patrẽ meũ ⁊ patrẽ veſtrum.

⁊ glorificabo eũ: deꝰ patris mei g

a ¶ ideo. ¶ nõ mõ glorificabo. b ¶ hoſtes. ſ. viſibiles ⁊ inuiſibiles expugnans ꝓ nobis. ¶ q: non eſt q̃ reſiſtat voluntati ſue.

f ⁊ exaltabo eum. Dñs q̃ſi vir pũ h

Nico. de lyra

a Tunc // Ca. XV cecinit moyſes: Hic ꝯñr poniꝛ gr̃arũactio ꝓ tãto bñficio ⁊ p̃mo q̃tuꝫ ad viros. ſcðo quãtũ ad mulieres. ibi: Sũpſit ḡ maria. Circa p̃mũ p̃mittiꝛ dei laudatio. ſecũdo ſbdiꝛ cã vel rõ. ibi: † Pſ.117 Eſa.12.a Dñs q̃ſi vir pugtor. Circa primuꝫ diciꝛ: b Cãtemꝰ dño. p h̃ deſignaꝛ q̃ inuicẽ ſe inuitabant ad dei laudẽ. c Glorioſe em̃ magni. eſt. ex ſbmerſione em̃ egyptioꝝ lõge lateq̧ diffuſum eſt p̃conium ſue magnitudinis. d Fortitudo mea. ſ. effectiue. e Et laus mea dñs. ſ. materialiꝛ: quia ex eiꝰ facto habuerũt materiã laudis. f Iſte de. me. dicunt hebrei q̃ li iſte facꝛ demõſtrationẽ ad ſenſũ: q: filij iſrl̃ videbãt deũ ⁊ oñdebãt cũ digito ſuꝑ mare rubꝝ: ĩ aliq̃ tñ ſilitudĩe viſibili: q: ꝺitas ñ põt ſic videri. vñ dicũt q̃ clariꝰ tũc vidit deũ pp̃ls q̃ ꝓphe poſtea. ſꝫ iſtđ de ſcp̃tura ñ hꝫ auctẽ tẽ. iõ eadẽ facilitate ꝯtẽniꝛ q̃ ꝓbaꝛ maxime cũ pp̃ls paꝝ añ ꝯ moyſẽ acriꝰ ⁊ iniuſte murmuraſſet: nec ẽ ꝟiſiſe q̃ ſcp̃tura tãtã dĩ ꝯdeſcẽſionẽ tacuiſſet: iõ dicẽdũ q̃ ẽ ibi demõſtratio ad ĩtellectũ: accepta tñ ex effectu viſibili ex h̃. n. q̃ videbãt factũ ſoli dĩne ꝟtuti poſſibile: ĩtelligebãt dĩ p̃ñtiã adeſſe. g Deus p. m. h̃ addiꝛ ad oñdẽdũ q̃ p merita ſctõꝝ p̃rm deꝰ fecꝛ eis illđ bñficiũ. h Dñs. q. v. p. h̃ ſbdiꝛ laudis rõ. ⁊ p̃mo ꝓpꝫ bñficiũ p̃teritũ. ſcðo ꝓpꝫ futuꝝ. ibi: Et por. eũ ⁊c̃. Circa p̃mũ dr̃. Dñs q. v. p. i. fortꝰ pugtor. q: tñ eius fortitudo ĩcõpabil̃r excedit oẽm fortitudineꝫ creatã: iõ ſbditur. ꝶ Omnipotens

patus: et ꝑtātes: et rectores tenebrarū hax. Dñs enī nomen eſt illi: et non eſt vl
la creatura: cui⁹ dñs nō ſit. Quadrigas pharaonis et exercitū ei⁹ ꝓiecit ī ma-
re. Electos aſceſores terniſtratores demerſit in mare rubꝛū. Pharao velut po
tentioꝛ in malicia: et regnū neqcie tenens: quadrigas agit nō illi ſatis eſt vnū
equū aſcendere: ſed plures ſib agit: et toꝛto verbere cogit: quos cū videt in lu-
xuria turpioꝛes: in credulitate ſeuioꝛes: in auaricia
teterioꝛes: ſcito de qdrigis eē pharaōis: qs currui ſuo
ſubiugat: ī ipis fert et volitat ꝑ aptos ſcelex cāpos
effuſis habenis. Sūt alij aſceſores electi. ſ. ad maliciā
Orige. Terniſtratores iō dicunt: qꝛ triplex eſt ho
minibus peccādi via. In facto enī in dicto ⁊ in cogi-
tatione peccant. Iō terniſtratores ꝑ ſingulos dicunt
qꝛ iſtas tres in nobis poſſident vias peccādi: ⁊ ſemꝑ
ſpeculant et agunt inſidijs. vt aut ille ex miſero hoīe
ſermonē malū eliciat: aut ille iniquum op⁹ extoꝛque
at: aut ille cogitationem peſſimam rapiat. Deniqꝫ ſe-
men verbi dei vbi cadit et ꝑijt: triplex deſcribit lo-
cus: ſec⁹ viā: in ſpinis: in petroſis. Ecōtrario tra bōa
Mat. 13.a affert triplicē fructū: ſexageſimū: centeſimū: triceſimū
Triplex. n. eſt etiā bñ agendi via: qꝛ vel oꝑe: vel cogi
1. Coꝛ. 3.b tatione: vel vbo aliqd boni agit. Vñ ait apl's: q edi
ficat ſupra fundamētū argētū aux lapides ꝓcioſos:
triplicē bonox indicans viā. Viā malox dicens lig
fenū ſtipulā. Iſti g terniſtratores ſunt angeli nequā
qui ī his vijs obſeruant: vt quēlibet agāt in peccatū
qs merget dñs in mari rubꝛo: et ignitis fluctib⁹ tra-
det in die iudicij: et penax pelago teget. a Deſcē
Luk. 3.b derūt in ꝓfundū ⁊c. Orige. Quia. ſ. tales nō erāt la
pides: de quibus ſuſcitarent filij abrae. Sꝫ qui ama-
rent ꝓfundū et liquidū elementū. i. amarā ⁊ fluxam
ꝑitiū voluptatē. Vñ de ipis dr: Demerſi ſunt qſi plū
bū in aq validiſſima. Pctōres graues ſunt: et iniqui
tas ſuꝑ talentū plūbi legit ſedere. Inde iniq mergū-
tur in ꝓfundū quaſi plūbū. Sancti vo ambulant ſu
per aquas: qꝛ leues ſūt: et pcti pondere nō grauant
Eſa. 53.c xp̄s ſuꝑ aqs ambulauit q vere pctm̄ nō fec. Ambula
Mat. 14.d uit et petr⁹ ſꝫ paululū dubitauit. habuit enī aliquid
plūbi ꝓpter qd dr ei: modice fidei qre dubitaſti. Oēs
g ꝑ igne ſaluant: vt ſi forte de ſpecie plūbi qcqꝫ fuerit
admixtū: ignis decoquat ⁊ reſoluat: vt efficiant oēs
Gen. 2.b aux optimū: qꝛ aux terre illi⁹ optimū quam habituri
Eccli. 27.a ſunt ſcti: et ſicut foꝛnax ꝓbat aux: ita hoīes iuſtos tri
Mal. 3.a bulatio. Veniēdū ē g oib⁹ ad ꝯflatoriū. Sedet. n. de⁹
et ꝯflat et purgat filios iuda. Si quis multa oꝑa bōa
et pax iniqtatis attulerit: illud pax tanqꝫ igne reſol-
uit ⁊ purgat: et totū remanet aux pux. Si qs pl⁹ plū
bi attulerit: plus exurit vt ampli⁹ decoquat: vt et ſi
parū: tn̄ aliqd auri purgati reſideat: q vo totus plū-
be⁹ venit: demergit qſi plūbū in aq validiſſima.
b Miſiſti irā tuā. Aug⁹. Alia lr̄a: Miſiſti ſpm̄ tuū
⁊ cooꝑuit eos. m. ⁊c. Ecce iā qnto cōmemoꝛat ſpūs di
Exo. 8.c vt ī h nūero accipiam⁹ etiā illud qd dictū eſt: digitus
Gen. 1.a dei eſt hic. Pmo ſpūs dei ferebat ſuꝑ aqs. Scdo nō
Ibidē. 6.a ꝑmanebit ſpūs me⁹ ī iſtis hoībus: qm̄ carnes ſunt.
Tertio vbi pharao dicit ad ioſeph: qm̄ ſpūs dei ē in
te. Quarto vbi digitus dei eſt hic. Quinto in h cāti-
co: Miſiſti ſpm̄ tuū et cooꝑuit eos mare. Notem⁹ aūt
ſpūm dei nō ſolū ad bñficia: ſꝫ etiā ad vindictā memo
rari. vñ ſupra ꝑ ſpm̄ ire tue diuiſa eſt aq. Spūs g dei
ſpūs ire fuit egyptijs. qb⁹ aqx diuiſio nocuit: vt intrā
tes poſſent aqs redeūtib⁹ obrui. Filijs iſrl' qb⁹ ꝓfuit
aq diuiſa nō fuit ille ſpūs ire dei. Vñ ſignificat per di
uerſas oꝑationes et effect⁹ ſpm̄ dei diſſilr appellari:
cū ſit vn⁹ et idē q etiā ſpūs ī vnitate trinitatis accipit
Rom. 8.c nō arbitroꝛ aliū ſꝫ eūdē ſignificari: vt dicit apl's. Nō
enī accepiſtis ſpm̄ ſuitutis in timoꝛe: ſꝫ accepiſtis ſpi
ritū adoptionis in quo clamam⁹ abba pr̄: qꝛ eodē ſpū dei. i. digito q lex ī tabu-
lis lapideis ſcp̄ta eſt. timoꝛ incuſſus eſt eis: qui grām nōdum intelligebant: vt
de ſua infirmitate et pctis ꝑ legem conuincerent: et lex fieret illis pedagogus
quo ꝑducerentur ad gloꝛiā que eſt in fide ieſu xp̄i. De hoc autem ſpiritu adopti
onis et gratie: id eſt de hoc oꝑe ſpiritus dei: quo impartitur gratia et regene-
2. Coꝛ. 3.b ratio in vitam eternā dicitur: Spūs aūt viuificat: cū ſupra diceretur: littera oc
cidit. i. ſcp̄tura tm̄mō iubēs: ſine adiutoꝛio grē. c Quis ſilis ⁊c. Orig. Nō
ſilacrū gētiū ꝯpat deū: nec ōmōib⁹ q ſibi falſo nomē deox aſciſcūt: ſꝫ dicit illos de
Pſ. 81. os q ꝑ grāꝫ ⁊ ꝑticipatōꝫ di dij appellāt: ſcḿ illd: Ego di. dij e. Et alibi. De⁹ ſte.
Ibidē. i. ſ. d. Sꝫ hi qͣuis capaces ſint di: et h noīe ꝑ grāꝫ dōari videāt: null⁹ ei ſilis in
potētia vl' natura. Qd aūt dr ſiles ei erim⁹: ſilitudo h ñ ad naturā: ſꝫ ad gratiā
1. Joh. 3.a reuocat. ſic pictura ē ſilis ei cui⁹ imago ī ipa exp̄mit: qtū ad grāꝫ: ſꝫ lōge diſſi-
milis qtū

gnatoꝛ: oīpotens nomē eius: a
ſ alij quadrigas. ſ vt ſupra.
currus pharaonis ⁊ exercitū ei⁹ b
a ſ alij terniſtratores. ſ capitalia vicia vl' demo
nes illis vitijs preſidentes.
ꝓiecit ī mare. Electi principes
eius ſubmerſi ſunt ī mari rubꝛo:
ſ inferni.
a abyſſi operuerūt eos: deſcēderūt c
a ſ qꝛ duri et lapides adoꝛabant.
in ꝓfūdū quaſi lapis. Dextera d
ſ pater.
tua dñe magnificata eſt in forti-
ſ potentia vel filius. ſ pater.
tudine: dextera tua dñe percuſſit
a ſ diabolū. b ſ qꝛ ide multū glorioſus appuiſti.
inimicum: et in multitudine glo-
ſ a ſolio ſugbie. ſ diabolū et vicia.
ſ vel meos.
rie tue depoſuiſti aduerſarios no e
b ſtros. Miſiſti irā tuam q deuoꝛa f
uit eos ſicut ſtipulā: ⁊ ī ſpū furo- g
a ſ contra naturam.
ris tui cōgregate ſunt aq. Stetit h
vnda fluens: congregate ſunt i
ſ diabolus.
abyſſi ī medio mari. Dixit inimi- k
a ſ de egypto recedentes. b ſ domeſtica ſibi te-
meritate ⁊ ſuperbia loquitur hec: c ſ diuerſis vi
tijs vel toꝛmentibus.
cus ꝑſeqr et comprehendā: diui-
a ſ ſctōs xp̄o ereptos. b ſ voluntas.
dā ſpolia: implebitur aīa mea. l
a ſ aperiam. b ſ Omnes modos fallendi.
c ſ ſpiritualiter.
Euaginabo gladiū meū: interfici- m
a ſ potentia vel multitudo exercitus. b ſ indi-
gnationis vel ventus vrens.
et eos man⁹ mea. Flauit ſpiritus n
ſ inundatio penarum
tuus et operuit eos mare ſub- o
a ſ pondere pctōx grauati. b ſ amara ⁊ fluxa
voluptate pctium vel inferni voragine.
merſi ſunt qſi plumbū in aqs ve-
ſ in ſubſtantia potentia.
c hementibus. Quis ſimilis tui p
ſ vel dijs de quibus dicitur: Ego dixi dij eſtis.
ī foꝛtib⁹ dñe? Quis ſimilis tui?
a ſ ſctōx. b ſ impijs. ſ iuſto iudicio.
Magnificatus in ſanctitate: terri q r
a ſ miſericoꝛditer parcēdo. b ſ miracula.
bilis atqꝫ laudabilis: ⁊ faciēs mi- s t

a Oīpotēs nomē ei⁹. qd ptꝫ ꝑ effectum
multiplicē ſeqntē. cū dr: b Curr⁹ pha.
⁊c. eos fulminib⁹ feriēdo et rotas curruū
ſubuertēdo: vt dictū ē ꝑcedenti ca.
c Abyſſi ope. eos. i. aq ꝓfunde ex di ꝑ-
cepto ſuꝑ eos reuer-
ſe: vt ꝑdictū eſt.
d Dextra t. d. ⁊c. i.
pharaonē caput ex-
ercit⁹. e Depo.
aduer. no. i. egyptios
eū ſeqntes. In heb.
hr: Aduerſarios tu-
os. ⁊ ē eadē ſnīa. erāt
enī aduerſarij ipius
dei ⁊ ppli iſrael.
f Miſiſti irā ⁊c. i.
ita faciliter ſic ignis
ſtipulā deuoꝛat.
g In ſpū fu. tui. cō.
ſunt aq. videt q de-
beret dicere: In ſpū
dulcoꝛis tui. qꝛ ex di
grā aq ꝯgregate ſūt
qſi muri hinc ⁊ inde
vt filij iſrl' poſſēt trā
ſire. dicendū q idem
effect⁹ ē dulcedinis
hebꝛeis ⁊ furoꝛis egy
ptijs. cōgregatio. n.
aquax ꝑdicta gratioſa
fuit hebꝛeis prebēs
eis trāſitū: ſꝫ dura fu
it egyptijs: tū qꝛ filij
iſrl' trāſitū hūert mal'
gratib⁹ eox: ⁊ qꝛ ꝓ-
pter dictā ꝯgregatio
nē ſecuti ſūt hebꝛeos
et ſubmerſi. B
h Stetit vn. flu. i.
aq de natura ſua flu-
ida ſtetit ꝯ naturam
ſuā ſic mur⁹ erecta.
i Cōgre. ſūt abyſſi.
ꝑ h. n. q retraxerūt
ſe aq vt ꝑberēt medi
um iter. eleuate ſunt
aq ī altū ī medio ma
ri: qꝛ ex tali cōgrega
tione nō exierunt ri-
pas maris.
k Dixit ini. ī coꝛde
ſuo ⁊ oꝛe. Diui. ſpo.
cū rediero victoꝛ.
l Imple. aīa mea
. i. volūtas mea.
m Inſi. eos ma.
mea. i. ꝑtās exercit⁹
mei. Hec cogitabat
pharao: ſꝫ vulgarit
dr: Multū remanet
de cogitatione fatui
iō ſequit: n Fla
uit ſpi. tu. ⁊ ope. eos
mare: qꝛ ſic ad flatū
vēti palee mouētur:
ita ad nutū dei mare reuerſū eſt ſuꝑ eos.
o Submerſi ſūt qſi plū. ⁊c. ꝑ grauitatē
plūbi ītelligit q erāt pctis valde aggra-
uati ⁊ ſbmerſiōe digni. p Quis. ſ. t. ī foꝛ.
dñe. q. d. null⁹ qꝛ finiti ad infinitū nulla ē
ꝯparatio. q Magnifi. in ſanctita. facta
aūt hominū aliqn licet ſint magna: tamen
frequenter ſunt mala: ſed dei facta nō pñt
eſſe niſi ſancta. r Terribil. ſ. egyptijs.
s Atqꝫ lau. ſ. hebꝛeis. t Et fa. mira.
ī vtriſqꝫ. ſꝫ ī egyptijs ī eox deſtructionē: in
hebꝛeis ad eox ſaluationem.
Extēdiſti ma.

ſ nillis ꝯſtitui ad ſubam. Illa.n.ſpẽs carnis ẽ:ꝛ decoꝛ vini coꝛpis:iſta coloꝝ
fuc⁹ ꝛ cera tabul̃ ſenſu carẽtib⁹ ſuppoſita. Null⁹ ḡ ĩ diȷs ſilis dño:inuiſibil̃
.ſ.icoꝛpoꝛe⁹:icõmutabil̃.ſine iitio ꝛ ſine fine. Null⁹ creatoꝛ oĩm niſi pater
creãs oĩa ꝑ filiũ:ꝛ ĩ ſpũſcõ oĩa ſcificãs. a Extẽdiſti ꝛc̃. Orige. Mouet
me qḋ ait:extẽdiſti dexterã tuã ꝛ ḋuoꝛauit eos t̃ra:q̃ſi vt deuoꝛaret̃ a t̃ra
cũ fuerit ꝙ dexterã extẽdit.ſi ꝯſidẽs quõ exaltatus
dñs ĩ cruce tota die extẽdit manũ ad ꝑplm̃ ñ credẽtẽ
Job.19.b ſ ꝯdicẽtẽ. et quõ ĩfidelẽ pplꝫ q̃ clamauit Crucifige
crucifige eũ:moꝛs ĩiq̃tat̃ oppſſit.iuẽies quõ extẽdit
dexterã ꝛ ḋuoꝛauit eos t̃ra:ñ tñ oĩno ꝯſpandũ. Si.
.n.q̃ ḋuoꝛat⁹ ẽ reſipiſcat. põt euomi ſic̃ ionas. Oẽs
nos aliq̃ñ t̃ra ḋuoꝛabat:et ĩ iferni penetralib⁹ retine
bat.iḋ xp̃s ꝯſcẽdit ñ ſolũ ad t̃ras ſꝫ etiã ad iferioꝛa
t̃re ꝛ ibi iuẽit nos ḋuoꝛatos: ꝛ ſedẽtes ĩ vmbꝛa moꝛ
tis. Inde educẽs nos.nõ ſolũ t̃re ne iteꝝ ḋuoꝛemur
ſꝫ regnũ ꝑparat celoꝝ. b Deuoꝛauit eos. Orig.
Impios etiã hodie terra deuoꝛat:q̃ ſꝑ ḋ t̃ra cogitãt
t̃rena faciunt:de terra loquunt̃:litigãt:t̃ram deſide
rãt: ĩ ea ſpem ſuã ponũt:ad celũ nõ reſpiciũt:futura
nõ cogitant.iudiciũ dei nõ metuũt:nec ꝓmiſſa ei⁹ de
ſiderãt.talẽ cũ videris dicito:q2 deuoꝛauit eũ terra:
et ſi quẽ videris luxurie et voluptatib⁹ coꝛpis dedi
tũ in q̃ nil anim⁹ valet.ſed totũ libido poſſidet dici
to q2 deuoꝛauit eũ terra. c Aſcenderũt popu.ꝛc̃.
Orige. Audierunt gentes et irate ſunt doloꝛes apꝑ
henderũt habitatoꝛes philiſtijm ꝛc̃. Orige. Quãtũ
ad hiſtoriã nullũ de his gentib⁹ interfuiſſe mirabili
bus ꝯſtat:quõ ḡ terroꝛe territe vel irate philiſtijm ꝛ
moabite et edõ et reliq̃ q̃s enumerat nationes. Sed
ſpũalr̃ inuenies q2 philiſtijm.i.cadentes poculo: et
edõ.ſ.terren⁹ trepidãt:et coꝝ ꝑncipes cur ſitãt ꝛ pa
uent cõſtricti doloꝛib⁹:cũ vident regna ſua q̃ in ĩfer
no ſunt penetrata ab eo q̃ deſcẽdit in inferioꝛa terre
vt eripet eos q̃ poſſidebant̃ a moꝛte. hinc timent et
trement:q2 ſenſerunt magnitudinẽ bꝛachij ei⁹. hinc
etiã tabuerunt habitatoꝛes chanaã.i.mutabiles et
mobiles cum viderunt moueri regna ſua:et alligari
foꝛtẽ. Veniat ḡ ſuꝑ eos timoꝛ et tremoꝛ:tremunt ꝛ ti
ment demones crucẽ xp̃i in qua triũphati ſunt ꝛ exu
ti principat⁹ coꝝ et ptãtes. Timoꝛ ḡ ꝛ tremoꝛ cadẽt
ſuꝑ eos:cũ in nobis ſignũ crucis fideliter fixũ vide
rint:et magnitudinẽ bꝛachij quẽ dñs expãdit in cru
Eſa.63.a ce ſic̃ dic̃. Tota die expãdi man⁹ meas ad pplm̃ non
credentẽ ꝛc̃. Nõ te aliter timebũt:nec tremoꝛ tu⁹ ir
ruet ſuꝑ eos:niſi viderint in te crucem xp̃i:vt dicas
Gal.6.d Mihi aũt abſit gloꝛiari:niſi ĩ cruce dñi nr̃i ihũ xp̃i.
d Fiant ĩmobiles ꝛc̃. Orige. Fieri tanq̃ꝫ lapidem
nõ eſt natura eſſe lapidẽ. Nõ.n.fieret niſi qḋ nõ erat
Hoc ꝑpt̃ illos dixim⁹ q̃ male nature pharaonẽ vel
egyptios dicũt fuiſſe: nec ex libertate arbitrij in h̃
eſſe deductos:et q̃ creatoꝛẽ deũ accuſant:tãq̃ꝫ ſeuiꝫ
C q̃ hoĩes vertat in lapides:nõ dixit fiant tanq̃ꝫ lapi
des et tacuit.ſꝫ tp̃s ſtatuit et menſuram ꝯdãnationis
ſcꝫ donec ꝑtrãſeat ppl̃s tu⁹. Prioꝛ ppl̃s q̃ fuit ante
nos factus eſt tanq̃ꝫ lapis dur⁹ et incredulus:nõ vt
Ro.11.c lapidis natura maneat:ſed donec ꝑtranſeat ppl̃s quem dñs acquiſiuit. Ce
citas.n.ex ꝑte cõtigit in iſrael:donec plenitudo gentiũ intraret:et tũc iſrael
Mat.3.b ſaluus fieret:q̃ per incredulitatẽ factus eſt tanq̃ꝫ lapis. Potẽs eſt.n.deus
de lapidibus iſtis ſuſcitare filios abꝛae. Sed cũ creatoꝛ ſit oĩm quõ acquiſiſ
ſe dicit̃ qḋ ſuũ ẽẽ dubiũ nõ eſt: Dr̃.n.in cantico Deutro. Nonne hic ipſe dñs
de⁹ tu⁹ q̃ fec̃ et creauit te ꝛ acq̃ſiuit te. Videt̃.n.vnuſquiſq̃ꝫ illḋ acq̃re qḋ nõ
fuit ſuum. Unde heretici de ſaluatoꝛe dicunt:quia non erant ſui quos acq̃ſi
uit:dato.n.ꝑcio mercatus eſt hoĩes quos creatoꝛ fecerat:et certũ ẽẽ aiunt:
1.Coꝛ.7.d vnũquẽq̃ꝫ emere qḋ ſuũ nõ eſt. Apl̃s eñ ait:precio empti eſtis. Sed audi ꝓ
Eſa.50.a phetã: Pctis vr̃is venũdati eſtis:et ꝓ iniq̃tatibus vr̃is dimiſi matrem ve
ſtram. Dei ḡ creatura oẽs ſumus.ſed pctis ſuis quiſq̃ꝫ vendit̃:et a creatoꝛe
diſcedit. Dei ḡ ſum⁹ ſm̃ ꝙ ab eo creati ſumus.effecti ꝟo ſerui diaboli ſm̃ ꝙ
pctis nr̃is venũdati ſum⁹. Veniens aũt xp̃s redemit nos ſeruientes diabo
lo:cui nos peccando vendidim⁹:et ita videt̃ ſuos recepiſſe quos creauit: et
alienos acquiſiſſe:qui alienũ dñm peccando acquiſierãt. Sꝫ recte nos rede
miſſe dr̃:q̃ ꝓ ꝑcio nr̃o ſanguinẽ ſuũ dedit. Sed q̃d tale vt nos mercaret̃ dia
Joh.8.f bolus dedit homicidiũ:pecunia diaboli ẽ. Ille eñ ab initio homicida ẽ.feci
ſti homicidiũ diabolo pecuniã accepiſti. Idem dicendũ eſt de adulterio ſa
crilegio:furto:falſo teſtimonio et hmõi.hac pecunia eñ emit et efficit ſibi ſer
uos oẽs q̃ de hmõi cenſu eius ꝯſtũcunq̃ꝫ ſuſceperit. e Introduces eos ꝛ
plã.ꝛc̃. Orige. Nõ vult nos dñs in egypto plãtare:nec in deiectis ꝛ humi
Pſ.79. libus locis:ſed in mõte hereditatis ſue:de hac plãtatiõe ꝓpha dic̃: Vineã
de egypto trãſtuliſti:eieciſti gentes et plantaſti eã.dux itineris fuiſti in cõ
ſpectu eius

ſ in cruce ſ tota die expandi manus meas ad pplm̃ meũ nõ credentem.

a rabilia. Extẽdiſti manũ tuam:et a
a ſ aqua terre cognata ꝛ vbiq̃ꝫ terra contenta. ſ terrena voluptas vel moꝛs admiſſi ſceleris
b ſ conſolando docendo:fouendo.

b deuoꝛauit eos terrã. Dux fuiſti b c
a ſ Empto a diabolovili mercede peti. b ſ Pre cioſo ſanguie. ſ In lauacro regenerationis.

in miſcdia tua:pôpulo quẽ rẽde d
a ſ cõſolatione ſpũſſancti. ſ quaſi bon⁹ paſtoꝛ ouẽ poſitã ĩ humero. b ſ virtute inſupabili.

miſti. Et pôꝛtaſti eũ in foꝛtitudi e f
ſ terrã viuentiũ. ſ terram pꝛomiſſionis

ne tua:ad habitaculũ ſanctũ tuũ g
ſ in ſurgentes.

c Aſcẽderũt populi ꝛ irati ſunt:do h i
a ſ demones q̃ i eis hitant q̃ poculo ꝑuerſitatis ꝛ luxurie ſeuiebãt. b ſ potione cadentes.

loꝛes obtinuerũt hitãtoꝛes phili
ſ videntes regna ſua q̃ in inferno ſunt ab eo q̃ deſcendit in inferioꝛa terre penetrari.

ſtijm. Tunc conturbati ſũt pꝛin k
a ſ q̃ interꝑtat̃ terrenus. b ſ q̃ ex pr̃e quibus.ſ. dr̃: Vos ex pr̃e diabolo eſtis.

cipes ẽdom: robuſtos mõab ob
a ſ xp̃i infernũ ſpoliãtis. b ſ videntes foꝛtẽ alli gari et oĩa vaſa eius diripi.

tinuit trẽmoꝛ: obriguẽrt omnes l
a ſ demones. b ſ q̃ interpꝛetatur mutabilis ꝛ

habitãtoꝛes chãnaan. Irruat ſu m
mobilis. a ſ crucis in q̃ triũphati ſunt.
b ſ potentia inſupabili.

per eos fôꝛmido et pauoꝛ: in mã n
ſ in cruce extenſi. ſ ad fidem.

o gnitudie bꝛachij tui. Fiãt immo o
ſ duricia icredulitatis: Potẽs eſt.n.deus ſuſ.de la.iſ.fi. ſ Non vere.

biles q̃ſi lapis: donec ꝑtranſeat p
ſ gentilis.

popolus tuus domine: donec ꝑ
tranſeat populus tuus iſte quẽ
a ſ vel acquiſiſti ſanguine redimẽdo quem diabo lus emerat pctõ. b ſ in terrã ꝓmiſſionis.

e pôſſediſti. Introduces eos et q

a Extẽdiſti ma.tuã.i.manũ iuſticie tue ad
vindicandũ.q̃ cũ ceſſat a punitione maloꝝ
videtur eſſe ꝯtracta. b Et deuo.eos t̃ra.
nõ intrauerint viſcera terre: ſꝫ q2 deſcẽderũt
ad terrã:q̃ erat in fundo maris ita opati ac ſi
fuiſſent a terra abſoꝛ
pti. c Dux fuiſti.
ꝑ angelũ ꝑcedentẽ et
ꝑ colũnã ignis et nub̃
viã die noctuq̃ꝫ oſten
dentẽ:vt pꝫ ex ꝑdict̃
d Pplo quem rede
miſti.nõ auro vel argẽ
to ſꝫ mirabilib⁹ ſignis.
e Et poꝛ. Hic ꝯñr h̃
dit̃ rõ laudis ex bene
ficijs futur̃: et eſt hic
ꝓphetia cuꝫ laude. et
ꝑmo ponit̃ bñficium
qḋ erat vltimũ in exe
cutione:ſed ꝑmũ in in
tentione.ſ. itroductio
filioꝝ iſrl̃ in terrã pro
miſſionis et ſpẽalit̃ in
hierl̃m vbi edificãduꝫ
erat tẽplũ ad diuinum
cultũ:qḋ vocat̃ habi
taculũ ſctm̃ dei. et h̃ ẽ
qḋ dr̃: Et poꝛtaſti eum
.i.poꝛtabis.loquit̃.n.
ſcriptura de futuro ꝑ
modũ ꝑteriti ꝓpt̃ cer
titudinẽ ꝓphetie ꝑde
ſtinationis:q2 illḋ qḋ
ẽ ꝑoꝛdinatũ a deo fie
ri.eſt ita certũ ac ſi iaꝫ
eẽt factũ. f In foꝛ
titu.t.q2 ꝑ ſigna diuie
ꝟtut̃ deduxit eos do
minus ad terrã ꝓmiſ
ſionis:vt pꝫ in ioꝛda
nis ſiccatione: et in re
gnũ foꝛtiſſimoꝝ debel
latione:et in ſubuerſi
one ciuitatis hiericho
ꝛ ſilib⁹. g Ad ha
bitaculũ ſctm̃ tuum.i.
ad locũ vbi poſtea fũ
datũ eſt templum.
h Aſcenderũt po.ꝛc̃.
q2 amalechite ꝛ popu
li q̃ erãt eis cõfedera
ti audiẽtes ꝙ filij iſrl̃
tranſierãt mare rubꝝ
et eſſent in deſerto eis
ꝓpinquo:irati ſunt timentes ne inuaderent
terram eoꝝ.et ideo anq̃ꝫ eẽnt magis foꝛti
ficati voluerunt eos delere:et aſcenderũt ad
pugnandũ cũ eis.vt hr̃.ĩ.xvij.ca. i Do
loꝛes ob.ha.philiſtijm.ex ꝑſpitate filioꝝ iſrl̃.
tũ q2 antiquit⁹ fuerãt moleſti pr̃i coꝝ iſaac:
vt hr̃ Gen.xxvj.tũ q2 habitabãt ĩfra t̃minos
terre eis ꝓmiſſe. k Tũc cõtur.ꝛc̃. ne filij
iſrl̃ ĩuaderent eos.tñ fruſtra timuerũt:q2 do
min⁹ ĩhibuit filijs iſrl̃ ne pugnarẽt ꝯ eos.
l Obriguerũt.o.h.cha.cũ.n.audierũt ꝙ do
min⁹ ſiccaſſet aq̃s ioꝛdanis añ eos vt ĩtrarẽt
ad t̃rã chanaã:timoꝛ nimi⁹ irruit ſuꝑ eos:ſm̃
ꝙ raab meretrix dixit exploꝛatoꝛib⁹ filioꝛum
iſrl̃ Joſue.ij. Pertimuit ꝛ elãguit coꝛ noſtrũ
nec remãſit ĩ nob̃ ſpũs ad ĩtroitũ vr̃m.ꝛ h̃ de
ſiḡt̃ cũ dr̃ h: Obriguerũt.q2 tremoꝛ magn⁹ facit
mẽbꝛa exterioꝛa rigeſcẽ. m Irruat ꝛc̃.iteri⁹.
n Et pauoꝛ.exti⁹. o Fiãt im.q̃.la.ita ꝙ
ñ poſſint ſe defendẽ. p Dõec ꝑtrã.po.tu.
do.ad locũ vbi fũdãdũ ẽ tẽplũ. q Intro
duces eos ꝛ plã.i.radicare facies ĩtãtũ ꝙ nõ
poſſint inde auelli ꝟtute hũana.

Aſpectu eius:et plantaſti radices ei⁹:et repleuit terrã. Operuit montes vmbra eius et arbus.eius cedros dei. Aduertis quõ plantat deus et vbi. Nõ plantat in vallibus ſʒ in montibus in excelſis ⁊ in ſublimibus locis. Quos eñ educit de egypto.i.ſeculo ad fidẽ nõ vult itez in humilibus locare:ſed cõuerſationẽ eoꝝ ſublimen eſſe:et in montibus habitare ⁊ ĩ ipis nõ ꝑ terrã repe:nõ vltra vult vineã ſuã ĩ humili deiectos hꝛe fluct⁹:ſʒ palmites ſurſum duci:in alto locari:traduces fieri:et traduces nõ in humilib⁹ arborib⁹:ſʒ ĩ excelſis ⁊ in altiſſimis cedris dei prophetꝫ ſcʒ et apl̃is:quibus ſi nos adiungamur vitis quã trãſtulit de⁹ de egypto ⁊ ꝑ ramos eoꝝ nr̃i palmites diffũdant̃:⁊ ipis innexi traduces efficiamur charitatꝫ ad ĩuicẽ vinculis nexi fructũ plurimũ afferemus. Nã oĩs arboꝛ q̃ nõ facit fructũ bonũ.e.et in.i.mittetur. a Firmiſſimo habi.⁊c. Orig. In ꝑpata habitatiõe quã ꝑpaſti dñe. Uide clementis bonitatẽ domini:nõ vult te inducere ad laborẽ: non vult vt ip̃e facias tibi habitaculũ:iam te ad ꝑpatam inducet habitationẽ. Uñ alij laborauerunt:et vos in labores eoꝝ ĩtroiſtis. b Sanctuariũ tuum ⁊c. Orige. Sanctimoniũ tuũ.d.⁊c. Sanctimonium đr tabernaculũ dei vel tẽplũ:eo ꝙ ſctificat accedẽtes:ħ nõ đr manu hoĩm factũ: ſed manu dei:ꝓpter te ĝ deus ⁊ plantat ⁊ edificat:agricola efficit̃ ⁊ ſtructoꝛ:ne tibi aliquid deſit. Uñ apl̃s:Dei agricultura:dei edificatio eſtis. Quid ẽ ĝ ħ ſanctimoniũ nõ manu hoĩm:ſʒ dei ꝑpatũ:Sapientia edificauit ſibi domũ.i. carnẽ xp̃i nõ manu hoĩs.i.nõ ope hũano tẽplũ carnis edificat̃ in virgine:ſʒ lapis ſine manibus exciſus creuit et fact⁹ eſt mons magnus:ħ eſt ſanctimoniũ carnis aſſumpte ⁊ ſine manib⁹ et ope hoĩm de monte hũane nature et ſubſtantia carnis exciſum. c Dñs regnabit ⁊c. Orige. Dñe qui regnas in ſeculũ ⁊ in ſeculũ ⁊ adhuc. Quotiens đr in ſeculũ lõgitudo q̃dẽ tẽporis: ſʒ cũ aliq̃s finis ĩdicat̃:⁊ ſi in aliõ ſeculũ dicat̃:aliq̃d lõgi⁹ indicat̃:ſʒ tñ finis ponit̃. Et quotiẽs ſecula ſeculoꝝ nominant̃ fortaſſe lʒ ignotus nobis:tñ a deo ſtatutus aliquis t̃min⁹ indicat̃. Qđ vero hic addidit et adhuc:nullũ ſenſum t̃mini alicuius aut fine reliq̃t. qđcũq; eñ cogitaueris in q̃ finẽ putes cõſiſtere:ſemꝑ dicit tibi ſermo ꝓphetic⁹ et adhuc:velut ſi tibi dicat: putas in ſeculũ ſeculi dominum regnaturum:et adhuc:putas in ſecula ſeculoꝛuʒ et adhuc:et qđcũq; dixeris de regni ei⁹ ſpacijs:ſꝑ dicit tibi ꝓpheta:et adhuc. d Filij aũt iſrael ⁊c. Orige. Et tu ſi filius es iſrl̃: potes ambulare per ſiccum in medio maris. Si fueris in medio nationis praue et peruerſe:ſicut lumen ſolis in medio peccatoꝛuʒ incedens nõ te infundet humoꝛ pcti:et ꝑ hunc mundũ trãſeuntẽ nulla libidinis vnda reſparget:nullus cupiditatis eſtus verberabit. Qui egyptius eſt ⁊ ſequit̃ pharaonẽ:vitioꝝ fluctibus mergitur. Qui vero ſequit̃ xp̃m:et ſicut ille ambulauit ambulat aqua ei fit murus dextra leuaq; . Ip̃e aũt media via incedit per ſiccum nõ declinat ad dexterã neq; ad ſiniſtrã vſq; q̃ exeat ad libertateʒ ⁊ hymnũ victorie dño canat: dicens cantemus domino ⁊c. e Tympanũ. Strabus. ſm Hieronimũ eſt genus tube in ſũmo habens ſtipulã vel fiſtulã:ꝑ quã vocẽ reddit ſonoram. Choꝛus ſm eundem pellis ſimplex cũ duabus cicutis:per alteram inſpiratur:ꝑ alterum ſonũ reddit:per vtrũq; ergo anguſta intelligentia veteris legis deſignat̃. q̃.n.breue ſit ⁊ minimũ inde oſtendit̃ q: manu mulieris portat̃. ſm Caſſiodoꝝ tympanũ eſt pellis extẽſa inter duo ligna:ꝑ qđ maceratio carnis deſignatur. Choꝛ⁹ aũt eſt multitudo ſil̃ canentiũ ⁊ đr chorus quaſi coeuoꝝ cant⁹. Quia ĝ in choꝛo equaliter oẽs voces reſonant per eũ charitas ſignificatur:q̃ oẽs in xp̃o vnũ ſum⁹. Quicũq; ĝ deo in ſubſluʒ laudes reddit:in choꝛo ħ eſt in charitate ħ agat ⁊ in tympano.i.in mortifica-
Pſ.150. tione carnis. Uñ laudate eum in tym.⁊c. f Tulit aũt moyſes ⁊c. Baptiçati ꝑ mundum quaſi per deſertum poſt tranſitum maris rubri ducuntur:nondum habentes promiſſam patriam:ſʒ ſperantes ⁊ ex

Marginal references: Mat.3.c — Heb.9.c — 1.Coꝛ.3.c — Pro.9.a — Pſ.150.

ſ non in valle. ſ qđ

a plãtabiſ ĩ mõte hereditatꝫ tue:fir a
nõ moueat̃. a ſ tu nõ ho. ſ ne optent cos laborare
miſſimo hitaculo tuo qđ operat⁹ b c
a ſ hũanitas xp̃i. ſ vel ſanctimõiũ tabernaculũ ſcʒ dei vel tẽplũ qđ ſanctificat accedẽtes.
b es dñe:Sanctuarium tuũ domi
a ſ q: nõ hũano ope generata eius hũanitas. b ſ nõ hominis.
ne quod firmauerũt manus tue
a ſ vt nũq; ſit finis. ſ in ſeculũ. b ſ aliq adhuc.
c Dñs regnabit ĩ eternũ et vltra. d
ſ ſatellites diaboli. ſ q: multos tũ git curr⁹ in q̃b⁹ ſedeat ⁊ ꝑambulet orbẽ ⁊ diſcurrat
Ingreſſus eſt eñ eques pharao e
cũ currib⁹ ⁊ eq̃tib⁹ eius in mare
ſ humorem peccati.
et reduxit ſuꝑ eos dñs aquaſ ma
ſ xp̃m ſequentes.
d ris. Filij aũt iſrl̃ ambulauerũt ꝑ
a ſ hũoꝛe pcti nõ infuſi. b ſ nõ declinantes ad dexterã vel ad ſiniſtrã. c ſ alias eius.
ſiccũʒ ĩ medio marꝫ. Sũpſit ergo f
ſ vel ꝓphetiſſa.
e maria ꝓphetes ſoroꝛ aaron tym g
a ſ mortificationẽ carnis. b ſ ope. c ſ a delectatione carnis.
pãnũ in manu ſua:egreſſeq; ſunt h i
a ſ ſecẽ ale. b ſ ꝓphetiã q̃ ꝑ mariã ſignificatur ſ mortificatione carnis.
oẽs mulieres poſt eã cũ tympãis
a ſ cõcoꝛdia charitatis. b ſ quaſi magiſtra.
et choꝛis:quibus ꝑcinebat dicẽs
a ſ hymnos victorie. b ſ triumphatori.
Cantemus domio: Glorioſe eñ
vt ſupra.
magnificatus eſt:equũ ⁊ aſcenſo
f rem deiecit in mare. Tulit auteʒ k
moyſes iſrael de mari rubro:

---

a In mõ.⁊c.i.ĩ t̃ra ꝓmiſſiõis q̃ ẽ mõtuoſa. b Firmiſſimo h.⁊.i.tẽplo ibi fũdãdo. c Qđ opat⁹ ⁊c. ſic ꝑncipal actoꝛ:ſʒ ſalomõ opat⁹ ẽ ĩ ħ ſic miſter đi.et loq̃t̃ ꝑ modũ ꝑteriti đ futuro ex cã ſupradicta:cũ đr: Qđ opa.es: q: nõdũ erat factũ tẽplũ. Cõſiderãdũ aũt ꝙ ſic dictũ fuit Geñ.xv. vbicũq; ĩ ſac̃ ſcꝑtura ꝓ opib⁹ v̄tutũ ꝓmittũt̃ bõa tpalia illa nõ ſunt ꝑncipaliter intellecta q: finis ſemꝑ dʒ eſſe melioꝛ eis q̃ ſunt ad finẽ.ꝑmium aũt finis eſt opis qđ ordinat̃ in illud:⁊ iõ ſub illis bonis tpalib⁹ ꝓmiſſis q̃ ſũt minoꝛa bona q̃; opa v̄tutũ intelligunt̃ illa bona ſpũalia ꝑncipaliter ĩtẽta. Sicut ſub ꝓmiſſione terre ꝓmiſſionis ĩtelligit̃ t̃ra viuentiũ.i.ciuitas celeſtis promiſſa: ⁊ ita hic ſub ꝓmiſſione tẽpli materialis ĩtelligit̃ ꝑncipaliter ꝓmiſſa dom⁹ celeſtis vel tẽplũ vbi deus colit̃ nõ ꝑ ſpeculũ ĩ engimate: ſʒ ꝑ iugẽ laudẽ ⁊ in apta viſiõe ſm ꝙ đr Pſ.lxxxiij. Bti q̃ habitãt in domo tua dñe ĩ ſe.ſe.l.⁊.⁊ ħ dic̃ Ra.ſa.ĩ loco iſto:⁊ ei⁹ dictũ cõſonat fidei nr̃e:et ſic ĩtelligit̃ qđ đr hic: Firmiſſimo habitaculo tuo qđ opat⁹ es dñe ⁊c. q: celũ empyreũ qđ eſt hic tẽplũ vel loc⁹ btoꝝ eſt factũ a ꝑncipio creationis mũdi:et ei⁹ actoꝛ ⁊ artifex fuit đs ſolus. Notandũ etiã q: qđ.ẽ.dixit ꝑ modũ ꝑteriti ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie hic replicat ꝑ modum futuri:cum đr: Introduces eos ⁊c. q: futuꝝ erat ꝙ introducerentur d Dñs r.ĩ.e.⁊ vltra. In hebꝛeo hr̃: In ſeculũ ⁊ vltra. ſeculũ autẽ ꝓpꝛie ſignificat tp̃s.l.ãnoꝝ.ſʒ qñ addit̃ ei:⁊ vltra:ſignificat eternitatẽ:et ħñ đr hic: Regnabit: quia nõ regnauit ab eterno ſic̃ nec fuit creatoꝛ ab et̃no nec dñs : q: talia noĩa ⁊ v̄ba cõſignant creaturam ſubſtantiã q̃ nõ fuit ab eterno. e Ingreſſus ẽ.enim. iſtđ qđ fuit dictum in principio canti. Hic repetit̃ in fine ſic̃ ſolet fieri in cãticis. f Sũpſit ĝ ma. Hic q̃ñr deſcribit̃ grãr̃uactio q̃tũ ad mulieres.cũ đr: Sũpſit ĝ maria prophetiſſa. Qđ.n.habuerit ſpm̃ ꝓphetie:ptʒ ex li. Nu.xij vbi ipſa et aaron dixerunt: Et nobis ſic̃ et moyſi locutus eſt de⁹. g Soroꝛ aaron. Et q̃re nõ đr ſoroꝛ moyſi ſicut ⁊ ſoroꝛ aaron: Hebꝛei aſſignãt duplicẽ cãm. Una eſt quia añ natiuitatẽ moyſi cũ adhuc nõ hr̃et frẽm niſi aarõ prophetauit matri ſue ꝙ paritura erat filiũ q̃ liberaret iſrael Alia cã eſt q: aaron oñdit ſe multũ celare ꝓ ea qñ fuit ꝑcuſſa lepra: vt̃ hr̃ Nume.xij. h Tympanũ in ma.ſua. ꝯgnerat eñ ꝑ ſpm̃ ꝓphetie anteq̃; exiret de egypto ꝙ deus eſſet collaudandus ꝓ bñficijs exhibẽdis iſrl̃ p⁹ exitũ de egypto:iõ ſecũ portauit tympanũ de egypto ad cãtandũ laudes diuinas:et fecit apportari ſilr̃ per alias mulieres.vñ ſequit̃: i Egreſſeq; ſunt ⁊c.quibus precinebat.ſ.q̃ optebat fieri:et alie r̃ndebãt ſic̃ ſolet fieri in tympanis ⁊ choꝛis:et eodẽ mõ fecit moyſes reſpectu viroꝝ. k Tulit aũt moyſes. Poſtq̃; deſcripta eſt remotio ĩpedimenti:hic q̃ñr deſcribit̃ cõtinuatio itineris ĩcepti. Ad ħ aũt tria requirunt̃.ꝑmũ eſt ꝓuiſio alimenti.ſcđm eſt repreſſio aduerſarij.tertiũ ordinatio ppl̃i ſubiecti. Et ſm ħ diuidit̃ in tres ptes. Scđa incipit in medio.xvij.ca.ibi: Uenit aũt amalech. Tertia in ꝑncipio.xviij.ca. Circa primũ deſcribit̃ ꝓuiſio alimenti q̃tũ ad qualitatẽ.ſcđo quãtũ ad ſubſtantiã ca.xvj. Alimentũ aũt conſiſtit in cibo et potu.hẽbant aũt adhuc filij iſrl̃ de cibo quẽ apportauerant de egypto:et iõ de ħ hic nõ fit mentio:ſʒ de potu tm̃ q̃tũ ad q̃litatẽ:q: aq̃ amare dulcorate ſunt.dicit igit̃: Tulit aũt moy.iſ.de ma.ru.⁊ đr:tulit:q: cũ q̃dã violentia et

D

 importunitate

Errantes et expectantes ꝑ patientiā: dum laborioſa et ꝑiculoſa tentatione fa
tigant̄: Sed ne reuertant̄ corde in egyptū: nec ibi xp̄s deſerit. Nā et illa
colūna nō recedit. a Et venerunt in marath ⁊c̄. Orige. Pꝰ tranſitū ma
ris rubri pꝰ choros et tympana. Pꝰ triūphalos hymnos venit̄ ad marā
aquā. ſ. amarā quā populꝰ bibere nō poterat: venit̄ ad ꝑiculū ſitis. Sꝫ cla
mauit moyſes ad dn̄m: et oñdit ei lignū q̄ dulcis
facta ē aq̄ et ibi poſuit deꝰ illi iuſticias et iudicium
vbi. ſ. amaritudo: vbi ſitis: et qđ grauiꝰ ē inabun
dantia aquaꝝ: alius nō erat locꝰ dignior ⁊ aptior.
Preterea qđ dixit: oñdit illi lignū deꝰ: ⁊ miſit illđ
in aquā et facta ē dulc̄: q̄ſi nō poſſet ſine lig̃ aquā
facere dulcē deꝰ: aut moyſes lignū neſciret. Sꝫ ſi
lex ſm̄ lr̄am accipiat̄ amara ē: ⁊ ipa mara. Quid
eñ tā amaꝝ q̄ꝫ vt puer octauo die circūciſiōis vul
nus accipiat: et rigorē ferri tenera patiat̄ infantia
Amaꝝ eſt eñ poculū legis: vt ꝑp̄ls dī nō q̄ ī moy
ſe baptiçatꝰ ē in nube ⁊ in mari: ſꝫ q̄ in ſpū ⁊ aq̄ nō
poſſit bibere et guſtare: nec hoſtiaꝝ ferre amaritu
dinē: nec ſabbati obſeruantiā. Sꝫ ſi deus oñdat li
gnū qđ mittat̄ in hanc amaritudinē: dulcis fit aq̄
Pro.3.c legis ⁊ potabilis. Sapia lignū vite eſt oībus am
plectentibus eā. Si g̃ lignū ſapie xp̄i miſſum fue
rit in lege oñdēs quō debeat īelligi circūciſio ſab
batū lex lepre ⁊ hm̄ōi. amaritudo legis vertitur in
dulcedinē īelligētie ſpūal̄: vt pp̄ls bibere poſſit q̄
idola reliquit ⁊ ad deū cōfugit. Si audiat legē de
ſacrificijs docentē: cōtinuo refugit et bibere nō po
teſt. In hāc g̃ amaritudinē. i. lr̄am legis poſuit dſ
iuſticias ⁊ teſtimonia: velut. ſ. ī vaſculo quodam
ſapīe ſue ⁊ ſcīe theſauros ꝯcludit. Vn̄ habemus
theſauꝝ iſtū ī vaſis fictilibꝰ. Ut g̃ poſſit h̄ aq̄ bibi.
oñdit deꝰ lignū qđ mittat̄ in eā: vt q̄ biberit ñ mo
riat̄. nō ſentiat amaritudinē. Si q̄s g̃ ſine lig̃ vite
. i. ſine myſterio crucis: ſine fide xp̄i ſine intelligen
tia ſpūali biberit: amaritudine morief. Vn̄ lr̄a oc
cidit. i. aq̄ mara ſi bibat̄ nō mutata ⁊ ī dulcedinē
v̄ſa. b Qui oñdit ei li. ⁊c̄. Augꝰ. Genus ligni
erat iſtā habēs vim. An q̄libet ligno id facere po
terat deꝰ q̄ tāta mirabilia faciebat. Videt̄ tñ ſigni
ficare qđ dictū ē: oñdit ei: tā q̄ꝫ iā tale eēt. Niſi for
te locꝰ erat vbi ligna oīno nō īueniebant̄: niſi hoc
ſp̄m eē diuini adiutoriū: q̄ ei dn̄s lignū oñdit vbi
nullū erat: ⁊ ꝑ lignū aq̄s dulces fecit: prefigurans
gloriā ⁊ grām cruc̄. Sꝫ ī tali etiā ligno q̄s niſi cre
ator ⁊ demonſtrator laudandus eſt. c Ibi con
ſtituit ei ⁊c̄. Orige. Quare addidit. Poſtq̄ꝫ poſu
it illi deꝰ iuſticias et iudicia: ibi tētabat eū dicēs:
Si audieris vocē. d. d. t. ⁊c̄. Videt̄ exponere q̄re
iuſtificationes ⁊ iudicia dedit: vt. ſ. tētaret eos: ſi
audirēt vocē dn̄i dei: ⁊ mādata cuſtodirēt. Nā q̄n
tū ad priorē populū q̄d eis boni aut ꝑfecti murmu
rantibꝰ ⁊ ꝯdicentibꝰ mādaret̄ q̄ paulo pꝰ mirabili
Iſa.32.a um dei obliti ad idola cōuertunt̄. Dant̄ g̃ p̄cepta
Ezec.20.b in quibus tentent̄. Vn̄ dedi vobis p̄cepta et iuſti
ficationes nō bonas: in. q. nō. v. tentati. n. in prece
Rom.7.b ptis nō inueniunt̄ fideles: iō inuentū eſt eis mandatū eē ad mortē: qđ erat
ad vitam. Idē eñ ſi ſeruet̄ vitā: ſi nō ſeruet̄ mortē generat. Nō ſeruantibꝰ
g̃ dicunt̄ mādata nō bona et in quibꝰ nō viuāt. Sꝫ admixto ligno crucis
in dulcedinē verſa ⁊ ſpūaliter intellecta ⁊ ſeruata ſunt mādata vite. Cūctū
languorē quē poſui in egypto nō inducā ſuꝑ te. Videt̄ dicere q̄ ſi q̄s ſciret
mandata: nullā egritudinē patiat̄. i. nec febres nec alios dolores corꝑis.
Job.2.b Sed oīno Job iuſtiſſimus et oñi pietate plenus a capite vſq̄ ad pedes
repletur vlcere peſſimo. Sed iuſti nō habent illas īfirmitates q̄s egyptij.
Egyptus eñ mundus. Diligere g̃ mundū ⁊ que in mundo ſunt egyptius
languor eſt: obſeruare menſes: tp̄a ſtellarum curſibus adherere: ſeruire
carni: luxurie operam dare: ⁊ delicijs vacare: egyptius languor eſt.
d Venerūt aūt in helim. ⁊c̄. Orige. Nō añ in helim ducitur populus vbi
erant. xij. fontes aquarum: quibus nil inerat amaritudinis: ſed amenitas
plurima ex denſitate palmaꝝ. Sed prius ductus eſt ad aq̄s ſalſas ⁊ ama
ras: quibus ꝑ lignum a dn̄o monſtratū dulcoratis: venit̄ ad fontes. Si hi
ſtoriā ſolā ſeq̄mur: nō multū nos edificat ſcire ad quē locū p̄mo venerint.
ad quē ſcđo. Primū aūt ducitur pp̄ls ad lr̄am legis a qua dum ꝑmanet in
amaritudine ſua recedere non poteſt. Cum ergo per lignū vite fuerit īdul
corata: et ſpūaliter intellecta: de veteri teſtamento tranſit ad nouum: ⁊ ad
duodecim apoſtolicos fontes: vbi repiuntur arbores. Lxx. palmaꝝ. Non
eñ ſoli. xij. apoſtoli fidem xp̄i p̄dicauerūt: ſed et alij. Lxx. per q̄s palmas
victorie xp̄i mundus agnouit. Non ſufficit ergo populo dei aquā marath
bibere q̄ꝫuis indulcoratā ꝑ lignū vite: ſolū vetus teſtamentū non ſufficit
ad bibendum

ſ in fide.
et egreſſi ſunt ī deſ͛tū ſur. Ambu a
⁊ cognitione trinitatis ambulandum eſt.
a ſ deſertum huius vite.
lauerūtq̄ tribꝰ diebꝰ ꝑ ſolitudinē
ſ doctrinam que reficeret animam.
a ⁊ nō īueniebāt aquā. Et venerūt b c
a. ſ locū. ſ. q̄ iā ꝓpter amaritudinē aq̄rū ſic voca
bat̄: vel ꝑ ꝓlepſim dictū eſt.
in marath: nec poterant bibere
a ſ lr̄aꝫ leg̃. ſ itollerabiles ēēt circūciſiōꝫ hm̄ōi.
aq̄s đ marath: eo q̄ eēnt amare.
a ſ cōformauit forſitā vel nomē ipoſuit.
Vn̄ ⁊ cōgruū loco nomē ipōſuit d
vocans illđ marath. i. amaritudi
ſ ad fidem veniens.
nem. Et murmurauit populus e
ſ doctores eccleſie.
cōtra moyſen dicēs † Quid bibe
ſ deſiderio cordis.
b mꝰ? At ille clamauit ad dn̄m: qui f
ſ Crucis ſapie xp̄i. ſ lr̄am legis.
oñdit ei lignū: qđ cum miſiſſet in g
a ſ intelligētie ſpūalis.
c aquas ī dulcedinē verſe ſunt. Ibi h
a ſ in lr̄a legis quaſi in vaſculo. b ſ verum
mandatis obediret.
cōſtituit ei p̄cepta atq̄ iudicia: ēt i
ſ populum moyſi ſubiectum.
ibi tentauit eū dicens: Si audie
ris vocē dn̄i dei tui: ⁊ qđ rectū ē
ſ beneplacendo.
corā eo feceris: et obedieris mā
datis eius: cuſtodierīſq̄ oīa p̄ę
ſ mundana vitia.
cepta illius: cunctum languorē k
a ſ poni permiſi. b ſ mundo.
quē poſui in egypto nō inducam
a ſ verꝰ medicꝰ nō mō curator. ſ anime tue.
ſuper te † Ego enim dn̄s ſaluator l
ſ poſtq̄ aq̄ amare verſe ſunt in dulcedinem.
d tuus. Venerunt autem in helim m

importunitate fecit eos inde recedere. erant eñ
cupidi: et iō erant nimis intēti ad ſpolia egypti
oꝝ ſubmerſoꝝ colligenda: q2 ſm̄ q̄ dicūt hebrei
iſta ſpolia fuerūt maiora ⁊ p̄cioſiora q̄ꝫ illa q̄ aſpor
tauerant de egypto ꝑ accomodationem: de q̄ di
ctum eſt. xij. ca. a Et
egreſſi ſunt in deſertum
ſur. đ litore marꝭ rubri.
b Et nō inueniebant
aquā. ſ. ad ſufficientiam
ꝓ ſe ⁊ aīalibꝰ ſuis.
c Et venerūt ī marath.
h̄ đr ꝑ anticipationē: q2
locꝰ ille adhuc nō voca
batur marath: ſꝫ ſic po
ſtea vocatꝰ fuit a filijs iſ
rael ꝓpt̄ amaritudinē
aq̄: ſm̄ q̄ ſubdit̄:
d Vn̄ ⁊ con. lo. no. im
po. ſ. pp̄ls iſrl̄. e Et
murmurauit populꝰ. i.
vulgares hoīes: q̄ ñ cō
ſiderāt niſi p̄ñtia. ſapien
tes vō q̄ conſiderabant
dei bñficia preterita pa
tienter portabant ſperā
tes de diuino auxilio. † Iudit.5.c Eccli.38.a
f Ad il. cla. ad. d. oſtē
dens q̄ bōi rectores de
bēt omittere bōa ſbditō
rū ꝓcurare ꝓpter eoꝝ
murmurationem.
g Qui oñ. ei li. Dicūt
aliq̄ q̄ iſtđ lignū de na
tura ſua erat amaꝝ: ⁊ ſic
fuit ibi maius miraculū
inquātū ꝑ eiꝰ īmiſſionē
dulcorate ſunt aq̄ et fa
cte potabiles. Cōtrariū
aūt videt̄ mihi per illud
Eccle. xxxviij. Nonne a
ligno īdulcata eſt aq̄ ⁊c̄.
nā ibi loquit̄ ſcriptura
de naturalibꝰ ꝓꝑetati
bꝰ ērenaſcentiū ad vtili
tatem hoīm. h Ibi
cō. ei p̄. a. i. dicit hic Ra.
Sa. q̄ dn̄s vidēs filios
iſrael ocioſos: ne ꝑ oci
um qđ ē ſentina oīm vi
tioꝝ declinarēt ad peio † Nu.33.b
ra dedit eis duo p̄cce
pta legꝭ vt ſtuderēt ī eis
ad ſciēdū ⁊ ad operandū
ſcꝫ p̄ceptū de obſ͛uatio
ne ſabbati qđ cōtinet plures obſeruantias. Et
p̄ceptū de vacca ruffa: de cuiꝰ cineribꝰ cōmixtꝭ
aq̄ fiebat aq̄ luſtrationis ꝑ quā purgabant̄ im
mūdi: vt h̄r Nume. xix. Tradidit eis etiam aliq̄
capitula de ꝑtinētibꝰ ad iudicialia vt ſcirēt qua
liter deberēt ad inuicē iuſte ⁊ pacifice ꝯuerſari.
i Et ibi. t. e. ſ. pp̄lm vt ꝑ experientiā ſuandi p̄ce
pta vel negligēdi apperet obediētia eiꝰ ad deū
vel iobediētia: nō tñ ſic īelligēdo q̄ deo appa
ret aliq̄d de nouo: ſꝫ alijs: et h̄ mō tētauit abrahā
vt eiꝰ obediētia alijs eēt nota: ſic dictū fuit Gen.
xxij. k Cunctū. l. q. p. in. e. n. indu. ſuper te.
ſi obedieris mihi. vñ đr Pſ. ciiij. Et nō erat in
tribubꝰ eoꝝ īfirmꝰ: qđ ē īelligendū de illis qui
obediebant dō: q2 rebelles fuerūt a deo ꝑcuſſi
pluries vt p3 ī multꝭ locis īfra ſic̄ ꝓ adoratiōe
vituli: ⁊ ꝓ ꝯcupiſcentia carniū: ⁊ ꝓ rebellione cōtra
moyſen ⁊ ſilibꝰ l Ego. n. d. ſ. t. q. d. ſi propter
pctm̄ te ꝑcuſſero ꝓpt̄ penitētiā verā te ſanabo:
ſm̄ q̄ ſcribit̄ Job. v. Ipe vulnerat ⁊ medet̄ ⁊c̄.
m Venerūt. a. ī. h. Hic deſcribit̄ ꝓuiſio alimēti
q̄ꝫtū ad ſubām. ⁊ p̄mo q̄ꝫtū ad cibū. ſcđo q̄ꝫtum
ad potū. xvij. ca. Circa p̄mū p̄mittit̄ defectꝰ cibi
ſcđo ſbdit̄

☞ ad bibendum.veniendum eſt em̄ ad nouū de ꝗ ſine ſcrupulo ⁊ difficultate potat᷑. Judei etiam nunc apud marath ſunt.i. ad aquas amaras.
Eſa.7.a Nondum em̄ oſtendit eis deus lignū de ꝗ dulceſcunt:quia niſi crediderint non intelligent.

ſcdo ſubdit᷑ puiſio dei.ibi:Dixit aūt dn̄s ad moyſen.Circa p̄mū dicitur: Venerūt aūt in helim vbi erant.xij.fontes ſm̄ numeꝝ.xij.tribuū ⁊ ſic ql3 bet tribus habuit fontē ſuū p ſe:ne ex hauſtu cōi int̄ trib⁹ diſſenſio oꝛiret᷑.
a Et.Lxx.pal.in ſignū ꝙ habituri erant.Lxx.iudices ſub moyſe.
b Et ca.ſunt iu.a.vt recrearent᷑ potu et palmaꝝ fructu.

a Quin/ ¶ Ca.XVI todecimo die mēſis ⁊c. Orige.O ingratus populus deſiderat egyptū Qui egyptios videt extinctos:⁊ carnes egypti ꝗ egyptioꝝ carnes videt ⁊ piſcib⁹ datas ⁊ volatilibus. Murmurat aduerſus moyſen imo deum:ſed primo ignoſcitur et ſecūdo ⁊ foꝛtaſſis tertio.Sed ſi non deſinant ſed perſiſtant:audi quid ſequitur:In libꝛo Numerorum refertur:Et idem apoſtolus
Num.21 b retexit dicēs:nec murmurauerítis ſicut ꝗdā
1.Coꝛ.10 b eorum murmurauerunt et a ſer.p. Scripta ſunt h ꝓpter nos in quos fines ſe.de.Sed ſi nō deſinimus murmurare et conqueri contra deum incurremus ſimile offenſionis periculum vel exemplum.Cum enim de celeſti intemperie:fructuum infecūditate.imbꝛium raritate:et de ꝓſperitate alioꝛum:⁊ aliorum impꝛoſperitate cauſamur:contra deū murmuramus.Sed hoc primo ignoſcuntur:in perſiſtentes grauiter vindicantur:quia mittentur in eos ſerpentes:id eſt immundis et veneficis ſpiritibus tradentur:ꝗ occult᷑ moꝛſibus penetralia coꝛdis depaſcāt᷑.
¶ Orige.Propter correctionem legentium indicatur populi peccatū quia murmurauerit et ingratus fuerit beneficijs diuinis:cū celeſte māna ſuſcepit.Secundo menſe quintadecima die mēſis:qḋ nō ſine rōne
Num.9.c ſcriptum eſt.Recoꝛdare de legibus paſce que dicta ſunt:et inuenies ibi hoc eſſe tempus qḋ ſtatuitur ad ſcdm̄ paſca faciendum his qui immundi in anima fuerint:vel occupati negocijs peregrinis.Qui nō fuerant imūdi in aīa:vel nō lōge pegrinabant᷑ quartadecima die p̄mi menſis fecerūt paſca:lōge vero pegrini ⁊ immūdi ſcdm̄ paſca i h tpe faciūt:i ꝗ ⁊ māna de celo deſcēdit. In die ꝗ p̄mū paſca fit:nō deſcēdit māna:ſed in ꝗ ſcdm̄.Primū paſca ppl'i iudaici eſt:Scdm̄ noſtrū.Nos em̄ fuim⁹ in aīa imūdi:qui colebam⁹
Eph.2.a idola:et pegrini ⁊ longinꝗ qui fuimus hoſpites et pegrini teſtamentoꝝ dei ⁊c.Sed dat᷑ manna de celo:nō in die quo pꝛimum paſca fit ſed quo
Joh.6.d ſcdm̄.Panis enim qui de celo deſcēdit:non venit ad illos qui pꝛimam ſolēnitatem celebꝛabāt
1.Coꝛ.5.b ſed ad nos qui ſuſcepimus ſecundam:Etenim paſca noſtrum immolatus eſt chꝛiſtus:qui ver⁹ homo panis de celo deſcendit.Videamus interim quid in hac die geſtum monſtretur quartadecia die mēſis ſcdi murmurauit populus ⁊c.
b Sedebam⁹ ſuper ollas carniū.Greges ouium hēbāt ⁊ armenta boū de ꝗb⁹ comedere poterant:ſed deſiderio piſciū et auiū quib⁹ egypt⁹ abundat eſtuabant.

ſ doctrina duodecim apoſtoloꝛum.
vbi erant duodecim fontes aqꝛ
ſ Lx diſcipuli quorum pꝛedicatione palmas xp̄i victoꝛie mundus agnouit. ſ Oīs oꝛdo doctoꝛum ſeptifoꝛmis grā in decalago perfectoꝛum.
et ſeptuaginta palme:et caſtra/ a
metati ſunt iuxta aquas. b
¶ Ca.XVI
P Rofectiq; ſunt de helim:⁊ c
venit omnis multitudo filioꝝ iſrl' in deſertū ſin:qḋ
ſ quando.ſ.pa
a eſt inter helim et ſinai:q̄ntodeci/
ſca celebꝛatur.
mo die menſis ſcdi:poſtꝗ egreſſi
ſ ne murmuretis ſicut
ſunt de terra egypti.Et murmu/ d†
quidam eoꝛum murmurauerunt ⁊c.
rauit oīs cōgregatio filioꝝ iſrael
a ſ deum. b ſ ſacerdotes dei. c ſ p̄ītis vite
cōtra moyſen ⁊ aaron in ſolitudine.Dixerunt q; ad eos filij iſrael: †
ſ ingratus populus deſiderat egyptum qui egyptios videt extinctos.
Utinā moꝛtui eſſemus p manu e
a ſ mundo. b ſ delectati quieſcentes.
b dn̄i in terra egypti qn̄ ſedebam⁹ f†
a ſ multimodas refectiones carnaliū voluptatū
ſuper ollas carnium et comede/
ſ qui vertitur in fel aſpidum intrinſecus.
bam⁹ panē in ſaturitate:Cur idu g
ſ laboꝛē p̄ītis vite ⁊ periculum.
xiſtis nos in deſertum vt occide h
a ſ tranſducam per mare rubꝛum.i.baptiſmum
ſ carnalium voluptatum.
retis oēm multitudinem fame?

Moꝛaliter. Cātem⁹ dn̄o ⁊c. ¶ Ca.XV Hic ponit᷑ grār̄uactio p dei bn̄ficio p̄ſtito in egyptioꝝ ſubmerſione ⁊ populi iſrael liberatione.nec eſt hic q̄rēdus ali⁹ ſenſus miſticus niſi ꝙ p h docemur deo grās agere de beneficijs acceptis:⁊ q2 talis gratitudo ē diſpoſitio ad alia bn̄ficia a deo recipienda:iō in eodē cantico ſubdit᷑ ꝓphetia de hitatoꝛib⁹ t̄re chanaā t̄rendis ⁊ debellādis cū d2: h† Aſcēderunt ppl'i ⁊ irati ſunt:doloꝛes obtinuerūt hitatoꝛes philiſtijm.Et ſequit᷑. l† Obꝛiguerūt oēs hitatoꝛes chanaā ⁊ p hoc docemur p gratitudinē de bn̄ficijs p̄terit᷑ ſperare de futuris accipiēdis.Subdit᷑ aūt dulcoratio aq̄rū marath cū d2: g† Cui oñdit ei lignū ⁊c.Per aq̄s amaras ſignificant᷑ tribulatiōes vite p̄ñt᷑.Eſa.viij.Ecce adducet dn̄s ſup eos aq̄s fluminis foꝛtes et multas regē aſſirioꝝ ⁊c.Per lignū aūt intelligit᷑ crux.i.paſſio xp̄i.ꝗ ſi mittat᷑ per fidē charitate foꝛmatā in coꝛ hoīs repletū aq̄s tribulationis:v̄tit illas i dulcedinē p v̄tutē patiētie ⁊ ſpem retributionis et̄ne.Matth.v.Cū vos oderint hoīes ⁊ ſepauerint ⁊ pſecuti vos fuerint ⁊ dixerint oē malū aduerſū vos mētientes ꝓpt᷑ me gaudete ⁊ exultate qm̄ merces v̄ra copioſa ē i cel'.

¶ In ca.xv.vbi d2 i poſtil.Foꝛtitudo mea ⁊c.

Additio.j. Sic foꝛtitudo mea intelligit᷑ effectiue:ſic ⁊ laus mea effectiue itelligi pōt.vñ ſup illḋ v̄bū:Foꝛtitudo mea ⁊ laus mea dn̄s.Glo.interli.q2 p eā foꝛtis ſū ⁊ laudabilis. ¶ In eo.ca.xv.vbi d2 i poſtil.Aſcēderūt

Additio.ij. Paſ (ppl'i et irati ſūt ⁊c. ſio ire nō cōſurgit ex timoꝛe ſ3 ex alijs paſſionib⁹.ſ.ex triſticia illata cū deſiderio ⁊ ſpe vlciſcēdi ſm̄ Phm̄.ij.Rhetoꝛice.vñ non videt᷑ dicendū ꝙ amalechite irati ſint ꝓpt᷑ timoꝛē ne inuaderēt terrā coꝝ:ꝓut i poſtilla:ſ3 poti⁹ ira coꝝ ex triſtitia ꝓcedente ex ꝓſpitate filioꝝ iſrl' intelligēda ē vna cū deſiderio ⁊ ſpe vindicādi ſe qḋ ex odio antiꝗ qḋ hēbat Eſau erga Jacob proceſſit de ꝗ.ḣ.Gen̄.xxvij.Amalech em̄ de ꝓſapia eſau fuit:vt.ḣ.Gen̄.xxxvj.d' Philiſteis aūt ⁊ alijs nō dic̄ ꝙ fuerūt irati:ſ3 dic̄:Doloꝛes obtinuerūt habitatoꝛes philiſtijm:timētes ne inuaderēt terrā eoꝝ.

¶ In eo.ca.xv.vbi d2 in poſtil.Ibi conſtitit.

Additio.iij. Antiꝗ hebꝛeoꝝ cōiter tenent ꝙ p̄ceptū de obſeruatione ſabbati ⁊ ꝗdā iudicialia fuerunt data populo iſraelitico i h loco nō aūt p̄ceptū de vacca ruffa:vt dicit Ra.Sa.qḋ rōnabili⁹ d2.nā de p̄cepto ſabbati ſat' p3 cū.j.xvj.ca.ān̄ dationē legis habeat᷑:Videte q2 dn̄s dedit vobis ſabbatū.De iudicialib⁹ aūt ſat' videtur neceſſariū vt eis darent᷑ aliꝗ iudicialia p̄cepta:nō.n.tant⁹ ppl's potuiſſet durare vſq; ad dationē legis niſi habuiſſet aliq̄s cōſtitutiones quibus regerent᷑ in iudicialib⁹ p̄ceptū aūt de vacca ruffa erat oīno ſupfluū ⁊ inutile ꝓtunc donec tale tabernaculū fieret ⁊ alia ſacra:ad ꝗꝝ igreſſum ſeu tactū req̄rebat᷑ purgatio p aquā luſtrationis ꝓut in ca.Nume.allegato per poſtillatoꝛē ⁊c.

Replica coꝛrectoꝛij ꝯ Bur.In ca.xv.cū poſtillatoꝛ exponeret illḋ:Aſcēderūt ppl'i ⁊ irati ſūt timentes ne inuaderēt t̄rā coꝝ.Bur.notat eū ꝙ velit dicere irā illam ex timoꝛe oꝛiginari qḋ nō eſt verū.ſ3 poſtillatoꝛ vult irā cū timoꝛe cōcurrere:vt videlicet timētes futuꝝ eis malū ſub ſpe tn̄ euadendi ⁊ impediendi illud aſcenderunt irati ad pugnandum contra filios iſrael.

P Rofectiq; ſūt.d.h.q2 ille fruct⁹ fuit cito ꝯſūpt⁹.ſeq̄t᷑. ¶ Ca.XVI
d Et mur.oīs ꝯgre.q2.xv.die mēſis ſcdi defecerūt victualia ꝗ apportauerāt de egypto.Ex ꝗ p3 ꝙ.xxx.dieb⁹ de illis vixerūt nō comedēdo ad ſaturitatē ſ3 ad famā x̄pandā:ſ3 quō d2 hic ꝙ oīs congregatio murmurauit:q2 ibi erāt ioſue et caleph et plēs alij bōi hoīes de ꝗb⁹ credēdū eſt ꝙ patienter poꝛtabāt defectū victualiū ſperātes diuinū auxilium? Dicēdū ꝙ illi erāt valde pauci reſpectu multitudis qḋ aūt modicū ē:q̄ſi nihil reputat᷑:vt d2.ij.Phyſ.⁊ ꝓpt᷑ h ſcptura nō dimiſit loq̄ generalit᷑:q2 h ē ꝯſuet⁹ mod⁹ loq̄ndi i talib⁹. e Utinā moꝛ.⁊c.i.p plagā ab eo imiſſā cū p̄mogenit' egyptioꝝ:q2 illa moꝛs fuit breuis. f Qn̄ ſedeba.⁊c.i.qn̄ nobis ſedētib⁹ q̄ete ⁊ pacifice:olle plene erāt carniū ad ignē ꝓ nobis. g Cur idu.n.i.d.iſtḋ:vbi nihil comeſtibile creſcit. h Ut oc.o.m.fa.i.longo cruciatu qui peioꝛ eſt breui moꝛte.

a Ecce ego p. v. p. d. c. &c. Orige. Vellē pmo ſup hanc ſcripturā cū iudeis
Rom. 3. a hēre ſermonē: quibus credita ſunt eloquia dei: qd illis videat de eo qd dic
ſex dieb⁹ cōtinuis colliget᷑: die aūt ſexta duplū. Apparet g ſextū diē nomia
ri qui añ ſabbatū ponitur. Sabbatū aūt ſeptim⁹ dies eſt. Quero g qua die
ceperit manna dari: ⁊ volo cōpari dñicam nr̄am cū ſabbato iudeorum. Ex
ſcriptura eñ apparet: qꝛ die dñica primū dat māna
ſex dieb⁹ cōtinuis collectū: ſeptima q̄ eſt ſabbatum
ceſſat. Quia ergo in die dñica pluit de⁹ māna: ⁊ nō
in ſabbato: itelligāt iudei: iā tunc plată eſſe dñicam
nr̄am ſuo ſabbato: ⁊ indicatū eſt q nō in ipa di gra
ad eos deſcēderit de celo: ⁊ panis celeſtis qui ē ſer
Oſee. 3. b mo di ad eos nō puenerit. Vñ: Dieb⁹ mult᷑ ſedebūt
filij iſrael ſine rege: ſine pncipe: ſine hoſtia: ſine ſacri
ficio: ſine ſacerdote. In nr̄a aūt dñica ſemper domi
nus pluit māna. i. celeſtia verba: q̄ nobis leta ſunt.
Illi infelices ſuſpirāt etiā manna: ſic patres eorum:
⁊ nō merent accipe. nō eñ pñt mā ducare qd eſt mi
nutū ſic ſemen coriandri: ⁊ cādidū ſic pruina. Nihil
eñ in verbo dei minutū ſubtile ⁊ ſpūale ſentiūt: ſed
Eſa. 6. b totū pingue ⁊ craſſum. Incraſſatū eſt. n. cor populi
B hui⁹. Interptatio qꝫ nois huius h ſonat. Māna. n.
interprat qd eſt h? Ipa vis nois ad diſcendum inui
tat: vt cum audis legē dei recitari: inquiras ſemp ⁊
dicas doctorib⁹ qd ē h? Tu g ſi vis manducare mā
na ⁊ ſuſcipe verbū dei: ſcito minutū eſſe ⁊ valde ſb
tile ſic ſemē coriandri. habet eñ aliquid oleris quo
Ro. 14. a nutrire et recreare poſſit infirmos. Infirm⁹. n. olus
manducat. Habet eñ aliquid et rigoris: ⁊ iō vt pru
ina: cādoris aūt ⁊ dulcedinis plurimū. Quid ē can
did⁹: ſplēdidi⁹ eruditione diuina. Quid dulci⁹: ſua
ui⁹ eloquijs di: q̄ ſūt ſup mel ⁊ fauū. b Panes.
Māna. ſ. locutio eſt: qꝛ panis p alimento ponitur.
amat aūt ſcriptura pluraliter magis panes q̄ ſingu
lari dicere panē. c Vt tēptē. Tēptatio iſta pba
tio eſt: non ad pctm̄ ſeductio nec ideo pbant vt de⁹
nō nouerit: ſꝫ ipos ipis oſidit: q hūiliores fiāt ad pe
tendū adiutoriū: ⁊ ad noſcendā dei gratiam.
d Die aūt ſexta &c. Orige. In die ſexto duplū col
ligat in repoſitionē q̄tū ſufficiat etiā ſabbato. Se
xta dies hec vita in q̄ nunc ſum⁹. In ſex dieb⁹ fec ds
hunc mundū. In hac g die tm̄ reponere debemus:
q̄tū ſufficiat in futuro. Si quid eñ hic boni operis
acquiras: ſi quid iuſticie miſericordie ⁊ pietat᷑ recō
das: h tibi in futuro erit cib⁹. Qui eñ acquirit hic
Luc. 19. b decem talenta: ibi accipiet decē ciuitates: ⁊ que ſemi
Gal. 6. b nauerit hō: hec et metet. diuites hui⁹ ſeculi ea recon
dunt q̄ in h ſeculo imo cū h ſeculo corrumpunt: bo
na aūt recōdita pmanent vſq; in craſtinū. Scriptuꝫ
eſt aūt. Qui infideles fuerunt ſeruauerūt de māna
⁊ ebullierūt ex eo vermes ⁊ cōputruit: qd aūt p die
ſabbati reponebat: pmanſit integrū. Et tu g ſi pro
pter pñtem vitā et amorem ſeculi theſaurizas: con
Eſa. 66. g tinuo vermes ebulliunt: de quibus dr: Vermis eoꝝ
nō morit. h os generat auaritia et diuitiarū ceca cu
piditas: his qui habent pecuniā: ⁊ videntes i neceſ
ſitate frēs ſuos claudunt viſcera ab eis. Unde apo
1. Tim. 6. d ſtolus precepit diuitibus nō ſublime ſapere neq; ſpe
rare in incerto diuitiaꝝ &c. nec aliunde fiunt vermes nobis niſi ex manna
Iob. 15. d . i. vbo dei. Vñ niſi veniſſem ⁊ locut⁹ eis fuiſſem: pec. nō ha. p⁹ ſuſceptum g
vbū dei ſi qs peccat: efficit ipm vbū vermis q̄ ei⁹ cōſciam ſemp fodiat: ⁊ ar
cana pectoris rodat. e Veſpe ſciet᷑ &c. Orige. Ad veſperā ſciet᷑ qꝛ ego
dñs. Mane aūt videbit᷑ maieſtatem dñi. Rñdeant mihi iudei. Quō ad ve
ſperā cōgſcit dñs: ⁊ mane videat maieſtas ei⁹? Ubi agnit⁹ eſt ad veſperā: et
ei⁹ maieſtas viſa ē mane. Sꝫ nō intelligit h niſi i euāgelio i q̄ veſpe ſabbati
q̄ luceſſit i pma ſabbati venit. M. m. ⁊ altera maria ad ſepulcrū ⁊ inuenert
lapidē reuolutū a monumento terremotū factū: ⁊ monumenta apta eē: ⁊ cē
Mat. 27. f turionē ⁊ cuſtodes ſepulcri dicētes. Vere h fili⁹ dei erat. Agnit⁹ ē i hac ve
ſpera dñs: qꝛ ipe dñs erat. Agnit⁹ eſt in vtute reſurrectionis: ⁊ mane gl̄ia
ei⁹ viſa ē. Cū veniſſent alie mulieres pma ſabbati valde mane: inuerunt an
gelos cū ingēti claritate ſedētes ad ſepulcrū: ⁊ dicētes: Nō eſt hic: ſꝫ reſurre
Luc. 24. b xit a mortuis: Venite ⁊ videte lo. &c. Viſa ē g maieſtas ei⁹ mne: quia et per
angelos reſurrectio nūciata eſt. f Nos vo qd ſum⁹ &c. Aug⁹. Nō ex hoc
tm̄ ſe valere quātū de⁹ voluerūt. dixerūt eñ quid ſum⁹ nos nec talis erat il
Act. 5. a la ſententia: vbi Petr⁹ dixit Ananie: Auſus es mētiri ſpūiſctō: nō homini
bus mentit⁹ es: ſꝫ deo. Nō eñ ait auſus es mētiri mihi. Nō mihi mētit⁹ es:
ſed deo. Qd ſi dixiſſet: ſiſe fuiſſet: neq;. n. ita dixit: Auſus es mētiri ſpūiſctō.
Nō ſpūiſctō mentit⁹ es: ſed deo. Ita. n. loqns negaret ſpm̄ſctm̄ eſſe deum.
Nūc vero cū ita dixiſſet auſus es mentiri ſpūiſctō: cū ille putaret ſe hoibus
eſſe mentitum

a Dixit aūt dñs ad moyſen: † Ecce a b
ſ verbum dei panē q̄ de celo deſcendit.
b ego pluā vob pāes de celo. Egre c
diat populus ⁊ colligat que ſuf d
c ficiūt p ſinglos dies: vt tēptē eū e f
vtrū ambulet i lege mea: an non g
a ſ hac pñti vita. b ſ reponant. ſ. vnde in futu ro viuant.
d Die aūt ſextā pārēt qd inferant
ſ vt ſufficiat pñti vite et future.
⁊ ſit duplū q̄ colligere ſolebāt p h
ſingulos dies. Dixertq; moyſes i
et aaron ad omnes filios iſrael:
ſ in aduētu xpi q̄ eſt in fine ſeculi. ſ Sabbati q̄ luceſſit in prima ſabbati.
e Veſpe ſcietis q dñs vos eduxe k
a ſ qm̄ angeli ad ſepulcrū nūciauerūt gloriam reſurrectionis.
rit de terra egypti: et māne vide l
bitis gloriā dñi. Audiui. n. mur m
ſ non contra me.
f murveſtrū cōtra dñm. Nos vero n
qd ſumus: qꝛ muſitatis contra o
nos: Et ait moyſes: Dabit dñs p †
ſ mundi quo verbū caro factū eſt.
vobis veſpe carnes edere: ⁊ ma †
a ſ verbū dei. b ſ anime.
ne pānes in ſaturitate: eo q audi
ſ quem nihil latet. ſ cognouerit. ſ. oīa ⁊ ſi non ſtatim punit.
erit murmurationes vr̄as. quib⁹
ſ qui nos miſit q̄ in nobis opatur.
murmurati eſtis cōtra euꝫ. Nos
enim quid ſumus? Nec contra
nos eſt murmur veſtrū: ſed cōtra
ſ qꝛ ſacerdotum ē legem et dei voluntatem populo annunciare.
dñm. Dixitq; moyſes ad aaron:
Dic vniuerſe cōgregationi filioꝝ
ſ beneplacentes.
iſrael: Accedite coram domino: q

a Dixit aūt dñs. Hic cōſr deſcribit dñi pmiſ
ſio vbi pmo ponit cibi pmiſſio. ſcdo eiuſdem
exhibitio. ibi: Factū ē g. tertio cōfirmatio. ibi:
Dixit aūt moyſes. Adhuc pmiſſio cibi pmo
dr moyſi a dño. ſcdo p moyſen ipi pplo. ibi:
Dixertq;. Circa pmū
dr: b Ecce ego plu
am. i. ad modū pluuie † Pſ. 77.
abūdant tribuam. Sap. 16. c
c Panes de celo. i. Ioh. 6. a
cibos: qꝛ nomie panis
itelligit oīs cib⁹: vt. s.
dictū ē. ij. ca. Ipe autē
dedit eis manna ⁊ co
turnices: ⁊ vtrūq; de
celo aereo. vñ ⁊ aues
celi nominant eo q p
aerem volitant.
d Egrediatur po. et
col. q̄ ſufficiunt. quili
bet p ſe ⁊ familia ſua
ſm eſtimationē ſuam.
e Per ſin. di. qꝛ ni
hil de māna debebat
reſuari i craſtinuꝫ: vt
dr. j. f Vt tē. e. &c.
cuſtodiendo manda
ta mea de manna: que
mandata īfra explica
bunt. g An nō. i.
trāſgrediēdo illa. qua
lit aūt de⁹ tēptet ho
mines iā dictū ē: qꝛ h
nō ē vt accipiat per ex
periētiā de aliquo qd
igret: cum oīa nuda et
apta ſint oculis ei⁹ eti
am añq; fiāt: ſꝫ vt obe
dientia vel inobedien
tia ppli ad deū eēt no
ta alijs p euidētiā fa
cti. Die aūt ſex. pa. qd
in. de māna &c.
h Et ſit du. nō p h i
telligit q colligerent
die ſexta pluſq; i alijs
dieb⁹: ſꝫ illd collectuꝫ
qñ menſurabat in do
mo inueniebat duplū
vt dicet. j. i Dixe
rūtq;. hic cōſr pmiſſio
dicta diuulgat popu
lo. cum dicitur:
k Veſpe ſciet᷑ q &c.
p h q dabit vobis mi
rabilit abūdātiā car
niū. l Et ma. vi. &c
in deſcēſu māne vtute glorioſa ipi⁹. Sciēduꝫ
aūt q māna aliqñ ē neutri generis ⁊ indecli
bile. aliqñ aūt inuenit femini generis ⁊ pme
decliationis. ſ. māna ne: aliqñ tertie decliatio
nis: vt māna. natis. et iō non ē vis ſi accipiat
mō ſm vnā declinationē: mō ſm aliā.
m Audiui. n. m. v. cō. d. q eduxit vos d egy
pto i hāc ſolitudinē: qꝛ de pcepto ei⁹ factū ē.
n Nos vo qd ſu. q. d. ſum⁹ tm̄ ſui ei⁹ denū
ciātes vobis ei⁹ volūtatē: ⁊ iō nō eduximus
vos pncipaliter ſic ipoſuiſtis nob: ſꝫ ipe de⁹.
o Quia mu. cō nos. i. murmuraſtis murmur
tñ vr̄m ē cō dñm pncipalit. p Dabit d. v.
c. &c. eo q audierit murmurationes veſtras
aliqñ eñ murmurātib⁹ dat de⁹ ſuū deſideriū
ſꝫ h eſt ad malū ipoꝝ: ſic hr Nu. xj. de pplo q̄
deſiderauit carnes qs interfecit dñs cum ad
huc carnes eis date eſſent i dentibus eorum.
q Accedite co. d. i. corā colūna nubis: vel
ſm alios corā tabernaculo puo vbi dñs loq
bat moyſi: añq; factū eſſet magnū tabnaculū
de quo hr

Act.5.a eſſe meritũ. Ille ſpũſctm̃ deũ eẽ mõſtrauit:ſubiũgẽs: Nõ hoib⁹ mẽtit⁹ es ſʒ deo.
a Et mane. Nono die qñ xp̃s ſol iuſticie aduẽtu ſuo credentib⁹ repauit pdita.
Morali. b Veſpere comedetis carnes. Orige. Moraliter. Intelligere poſſumus ꝙ vni
cuiqʒ noſtrum mane eſt ⁊ initiũ diei. tp̃s quo primũ illuminamur ⁊ ad lucẽ fidei
accedimur. In h tpe carnes verbi nõ poſſumus edere.i.ꝑfecte doctrine capaces
nõdum ſum⁹:ſʒ poſt longa exercitia:poſt ꝓfectum pluri-
mũ:cũ iã ꝓximi ſumus ad veſperã.i.ꝑfectionis fidẽ:tũc
ſolidioris cibi capaces efficimur:feſtinemus ḡ manna ſu
Matt.9.c ſcipere:qḋ ꝓut vult quiſqʒ ſaporem reddit ĩ ore. vñ: Fiat
tibi ſm fidẽ tuã. Et tu ḡ ſi verbum dei qḋ in eccleſia pdi-
catur tota fide ⁊ deuotione ſuſciplas:fiat tibi qḋcũqʒ de
Ps.50. ſideras. Si tribularis. ɔſolat̃ te dicens: Cor ɔtritũ ⁊ hu-
miliatũ de⁹ nõ ſpernit. Si letaris ꝑ ſpe futura cumulat
tibi gaudia dicens: Letamini in dño ⁊ exultate iuſti. Si
Ps.36. iracũdus es:dicit. Deſine ab ira ⁊ derelinque ĩdignatio
Mat.4.d nẽ. Si in dolorib⁹ ſis:ſanat te dicẽs: Dñs ſanat languo-
res tuos omnes. Si pauptate cõſumeris: ɔſolãdo dicit:
Ps.144. Dñs alleuat de terra inopẽ:⁊ de ſtercore erigit paupem.
Si qs tñ infideliter ſuſcipit:nec comedit:ſʒ abſcõdit: ver
mes ex eo ebulliunt. Nec turberis ſi ad h ducit̃ verbum
Ps.21. dei:vt putet̃ fieri vermis. Ipe eñi ait: Ego ſũ v̾mis ⁊ nõ
Luc.2.e hõ. Sic eñi ipẽ ẽ q̇ fit alijs in ruinã:alijs aũt in reſurrecti
onẽ:ita ⁊ ipẽ eſt q̇ in manna fidelib⁹ dulcedo mellis:infi
delibus vermis efficit̃. Ipe eſt eñi ſermo dei: q̇ iniquoꝝ
mentes arguit:⁊ correctionum ſpiculis ɔſciam terebat.
Ipe eſt eñi q̇ efficitur eis quib⁹ apit ſcpturas ignis. Qui
Ibid.24.e dicunt: Nõne cor nr̃m ar.e.in nobis ⁊c. alijs ignis eſt q̇
bus cremat ſpinas de terra mala.i. malignas cogitatio-
nes in corde cõſumit:⁊ ĩõ peccatorib⁹ neqʒ v̾mis arguẽs
vnqʒ morit̃:neqʒ ignis exurẽs extinguit̃. Iuſtis autem ⁊
Ps.33. fidelibus ꝑmanet dulcis et ſuauis. Vñ d̾: Guſtate ⁊ vi-
dete ⁊c. ¶ Orige. Alia lr̃a. Veſpe mãducabitis carnes
et mane replebimini panib⁹: dicant iudei: q̇ ɔſequentia
ſit:vt veſpe carnes ſine panibus comedant:aut mane pa
nes ſine pulmento:q̇d in h diuini muneris:q̇d tꝑamenti
gr̃e celeſtis oñdit̃. Hoc eſt in q̇ agſcere deũ pñt:q̇ carnes
in veſpa ſine panib⁹ comedunt ⁊ maieſtatẽ dei apparere
dicunt. Si ruſum panes ſine carnibus comedant̃: Fuet̃
ſibi iſta:bis q̇ acquieſcẽtes in coturnicib⁹ putãt agnoſci
deũ. nos aũt quib⁹ in fine ad veſperã mundi verbuʒ eſt
caro factũ. In illa tantũ carne agnoſci dicim⁹ deũ:quam
ſuſcepit ex virgine. has eñi verbi dei carnes neqʒ mane neqʒ meridie quis man-
ducauit ſʒ ad veſperam. vñ pueri nouiſſima hora coꝝ. Mane inquit replebimini
Joh.6.f panibus. Nobis ergo panis verbum dei eſt:ipẽ eſt panis viuus qui de celo de-
ſcendit:et dat vitam mundo. Sed quid dicit mane dari hunc panem:cum incar-
natus ſit ad veſperam. Sic intelligendum eſt:ꝙ ad veſperam mundi et prope fi-
nem dominus venerit:ſed aduentu ſuo cum ſit ſol iuſticie nouum mane credenti-
bus reſtaurauit:nouum ſcilicet ſcientie lumen in quo replentur panibus qui ſu-
ſceperunt precepta eius nec mireris quia verbum dicitur: et caro dei et panis et
lac dicitur et olera:et pro menſura credentium et poſſibilitate ſumentium diuerſe
nominatur:vel poſt reſurrectionem mane factam credentes repleuit panibus:q̄
libros legis et prophetarum prius ignotos ad inſtructionem eccleſie conceſſit:
vt ipẽ ſit panis in euangelio:ceteri vero libri legis et prophetarum vel hiſtoria-
rum plures panes dicantur:quibus repleantur credentes ex gentibus. Vñ aſcẽ
dent in montem et bibent vinum: vnguento vngentur. Sic ergo competẽter car
nes ad veſperam accipimus et panibus mane replemur:quia nec poteramus ma
ne carnem edere. Nondum enim erat tempus. Nec meridie: vix eñi angeli edũt
carnes meridie et illi fortaſſis ordini meridianum tempus conceditur.

¶ Tale quid in helia ſignificatur: cum ei alimenta coruus afferret. Forte carni-
bus ad veſperã:et mãe panibus ille ſignificatur:qui traditus eſt propter delicta
noſtra:et reſurrexit propter iuſtificationem noſtram:ad veſperam quippe mor-
tuus eſt:ex infirmitate:ſepultus eſt:mane autem apparuit diſcipulis:quia reſur-
rexit in virtute.

c Coturnix operuit caſtra ma.⁊c. Iſidorus. Per volucrum eſcas figuratur pre
dicatio diuinitus miſſa:que tranſcurrit per verba ſonantia quaſi per aerem vo-
latilia pennata:quibus per fidem paſcuntur:qui ad patriam celeſtem proficiſcũ-
tur. Vel veteris legis eloquia:que plebem carnalem tanqʒ carne alebat:per ver
ba diuinitus miſſa quaſi per volatilia. Unde et veſpere dantur:quia cuncta car-
Joh.6.f naliter illis conceſſa finem erant habitura. Manifeſto autem lumine fidei datur
manna quod eſt chriſtus:panis ſcilicet viuus qui de celo deſcendit: qui per nu-
bes euangelicas vniuerſo orbi pluitur:iam non murmuranti et tentanti ſynago
ge:ſed credenti et ſperanti eccleſie.

d In ſimilitudine pruine ſuper terram. Pruina que chriſtum ſignificat. Man-
na enim dominico die primum datum eſt:et chriſtus dominica die reſurrexit.

e Tuſum. Id eſt mundiſſimum. Sicut enim frumẽtum vel milium: vel aliud ta
le in mortariolo pilo terit̃:et folliculis exuit̃:ſic corp⁹ xp̃i p tribulationẽ paſſiõis
et pilo crucis mortalitate exutum eſt. Vel minutum manna ſubtilitas celeſtis do
ctrine:que pilo tunditur: vt litteralis ſenſus exuatur.

ſ qui omnia audit.
Audiuit.n.murmur v̄r̃m. Cũqʒ lo a
q̄ret̃ aaron ad oẽm cetũ filiorum
iſrael: reſpexerunt ad ſolitudinẽ.
ſ carne aſſumpta.
Et ecce gloria dñi appuit ĩ nube. b
Locut⁹ eſt aũt dñs ad moyſen di
ſ cognoui.
cens: Audiui murmurationes fi
a ſ veſpe eñi xp̃s mortuus eſt ⁊ ſepultus.
b lioꝝ iſrael. Loq̄re ad eos: Veſpe
ſ q̄ mane ſurrexit.
a re comedetis carnes:⁊ mane ſa-
turabimini panibus ſcietiſqʒ ꝙ
ego ſum dñs de⁹ veſter. Factũ eſt c
ſ grece ortogome-
c ergo veſpe ⁊ aſcẽdens coturnix
tra. ſ he ſunt ꝓmiſſe carnes. ſ manna
operuit caſtra: mane quoqʒ ros d
ſcʒ panis ꝓmiſſus.
iacuit p circũitum caſtroꝝ. Cũqʒ
opuiſſet ſupficiẽ terre: apparuit e
a ſ Subtile q̄ hũanis ſenſib⁹ incognitum incar nationis myſterium.
in ſolitudine minutum ⁊ q̄ſi pilo f
a ſ q̄ corp⁹ xp̃i a feruore vitioꝝ refrigerat.
e d tuſum in ſimilitudine pruine ſu-

de q̇ hr̃.ĩ.xxxiij.ca. ꝙ moyſes tetendit il
lud ext̃ caſtra. a Audiuit eñi mur.ve.
ne credat̃ ꝙ facta vr̃a abſcõdita lateant
ipm̃. b Et ecce ⁊c.i.q̇dã fulgor ĩſoli-
tus repñtatiu⁹ diuine pñtie ad arguẽdũ
ipſi murmuratio-
nẽ. vñ ſubdit̃: Au
diui murmuratio-
nes ⁊c. c Fa-
ctũ ẽ ḡ. hic ɔñr de
ſcribit̃ cibi ꝓmiſſi
exhibitio: ⁊ ſcdo
ſubdit̃ viſus d̾ter-
minatio. ibi: Hic
eſt ſmo. Circa pri
mũ d̾. Factũ ẽ ḡ
veſpere et aſcen-
dẽſ operuit caſtra
Coturnix aũt eſt
auis pinguis ⁊ ſa
pida: ⁊ accipit̃ h
ſingulare ꝓ pl̃ali
Coturnix.i.multi
tudo coturnicum.
ſicut freq̄nter di-
ctũ eſt in ſili:dicit̃
aũt h aſcẽdere co-
turnix:q̄ de terra
oppoſita deſerto in
q̇ magna multitu-
do taliũ auium in
uenit̃:aſcẽderunt
in aerẽ voluntate
diuina ⁊ volauert̃
vſqʒ ad caſtra fili-
oꝝ iſrl̃ ⁊ ibi d̾ſcen
derũt:ita ꝙ pote-
rant eas capere
ꝓ ſua voluntate.
Querit̃ h quare
dedit eis carnes ĩ
veſpere ⁊ panes in mane ſequenti: quia
magis cõueniens eſſet fieri mõ cõtrario
Ad h rñdetur ꝙ filij iſrl̃ conq̄ſti fuerunt
primo de defectu carniũ. ⁊ ſcdo de defe-
ctu panũ: dicẽtes: vtinã mortui eſſemus
qñ ſedebam⁹ ſup ollas carniũ:⁊ comede
bamus panes in ſaturitate. ⁊ ideo codeʒ
ordine q̇ petiuerũt dat⁹ eſt eis cib⁹. Alia
rõ aſſignat̃ ex cõuenientia rei date:q̄ co
turnices ex volatu diurno erant fatigate
⁊ ĩõ circa veſperã erat cõueniens tp̃s vt
deſcenderent ad terrã quaſi ad requiem
Panes aũt q̇ dati ſunt mane ſequẽti fu-
it mãna q̇ vocat̃ panis materialiter: quia
decoquebat̃ ⁊ inde formabant̃ panes. de
ſcendebat aũt p modũ roris. vt ſtatim ſb
ditur: Hora aũt matutinalis cõueniens
eſt tali deſcenſui. vñ ſubdit̃: d Ma-
ne q̇ʒ ros iacuit.i. mãna q̇ erat ad modũ
roris cõgelati. vñ.ĩ.d̾ ꝙ habebat ſimili-
tudinẽ pruine q̇ ẽ ros cõgelat⁹. e Ap
paruit ĩ ſoli.mi. ſic granula ɔgelata que
aliq̄ñ deſcẽderũt ĩ pruina. f Et quaſi
pilo tuſũ.i. ſic granũ frumenti a q̇ cortex
ex pcuſſiõe pili ẽ amot⁹: ⁊ ſic appet albũ.
Iſta ẽ expoſitio doc.catholicoꝝ: ſm quã
mãna ĩmediate cadebat ſup t̃rã: ⁊ p rorẽ
vel pruinã h ĩtelligit̃ mãna: vt ptʒ ex di-
ctis. Ra.ſa. exponit locũ iſtũ aliter ⁊ ſub
til⁹: dicẽs ꝙ pmo cadebat pruina ſuper
terrã: ⁊ poſtea mãna deſup: ⁊ poſtea ros
aliquantulũ cõgelat⁹ deſup: ita ꝙ mãna
erat inter mediũ q̄ſi mũde cuſtoditum et
repoſitũ int̃ duo ſtramenta.ſ. pruine ⁊ ro
ris: et ſic exponit textũ q̇ aliq̇ mõ ali⁹ ẽ ĩ
hebreo: vbi hr̃ ſic: Mãne q̇ʒ fuit opimen
tũ roris ĩ circũitu: ⁊ aſcẽdit opimentum

a Manhu. Greg⁹. Quid p mãna filijs iſrl̃ deſup datuȝ: niſi admiratio ſupne dulcedinis deſignatur. dulcis.n.cib⁹ qui de ſupnis accipit: manhu vocat: qḋ interptat qd ē h qḋ dicim⁹ qñ cernim⁹: qḋ neſcientes admiramur. Supnũ igit manna anima ꝑcipit: cũ per vocem cõpunctionis eleuata: nouã ſpeciẽ eterne refectiõis obſtupeſcit: vt diuina dulcedine repleta iure reſpondeat: quid eſt h? qꝛ dum ab infima cogitatione ſuſpẽdit: ea q̃ de ſupernis ꝯſpicit ⁊ inſolite miraf. Et cũ p hanc vocẽ torporis nr̃i ſurditas rũpit: vetuſte vite vſus mutatur: vt aĩa ſupno ſpũ afflata ⁊ in ſupmis appetat qḋ ꝯtẽpſerat: ⁊ ꝯtemnat ĩ ĩfimis qḋ appetat.

† De cõſe. diſ.2.c. vbi pars.

b Iuxta nu. ⁊c. Aug⁹. Sepe ſcṗtura hoĩes aĩas appellat a pte totũ: non facile aũt carnes ꝓ hoĩb⁹ ſȝ c arnẽ ſic ibi. Nõ timebo qd faciat caro qḋ aptius in pſalmo eodẽ ait qd faciat mihi hõ: non autem dicetur ſm numerum carnium veſtrarum: ſicut dixit ſm numerũ animaꝝ vr̃arum.

Pſ.55.

c Iuxta id qḋ ⁊c. Quia in pñti vita q̃libet dȝ diſcere quantũ põt: ne qd ĩdiſcuſſum relinq̃t: ne cum nõ poſſit diſcere ĩcipiat.

† De cõſe. diſ.4.c. nec quenq̃

d Mane. Principiũ alteri⁹ vite: ĩ q̃ nõ licebit vacare doctrine ſȝ mãna cõputreſcet. ⁊ ṽmib⁹ ſcatebit.i. penã eis eternam generabit.

e Cũq3 incaluiſ.⁊c. Quia tũc oĩs ſcṗture ĩtellectus patebit qꝛ nũc videm⁹ p ſpeculũ ĩ enigmate: tũc aũt videbimus facie ad faciem.

1.Cor.13.d

f Cibos duplices. Neceſſaria.ſ. aĩe et corpi. Nã in ſeptima q̃ mortuoꝝ etas ĩtelligitur.ſ. nullus erit opandi locus.

g Requies ſabbati. Audiẽdo ṽbũ dei ⁊ faciẽdo: vel bñ viuẽdo: ⁊ alijs miſcdiam pſtãdo: qḋ repõebaf ꝓ ſabbato: nõ corrũpebaf: qꝛ bona ꝓ futura reqe

per terram. Qḋ cũ vidiſſent filij iſrael: dixerunt ad inuicem: a
a Manhu: Qḋ ſignificat: quid ē hoc? Ignorabant eñ qd eſſet.
a vinus q de celo deſcendit
Quibus moyſes ait: Iſte ē panis quẽ dedit vobis domin⁹ b
ad veſcendũ. Hic eſt ſmo quẽ c
ꝑcepit vobis dñs. Colligat ex d
eo vnuſquiſq3 quantum ſuffi-
a menſura quinq3 ſextarioꝝ: quoȝ ioſephus aſſarium vocat.
cit ad veſcendum: gomor per
b ſingula capita: Iuxta numerũ animarũ veſtrarũ que habitãt in tabernaculo ſic tolletis: Feceruntq3 ita filij iſrael: ⁊ college
ꝓ capacitate intelligentie.
runt: alius plus: alius minus
⁊ menſi ſunt ad menſuram gomor. Nec qui plus collegerat e f
habuit amplius: nec qui min⁹ g
parauerat repperit minus: ſed h i
a qꝛ vnicuiq3 cape⁹ intelligẽtie ſi maneat in fide ſufficit ad ſalutẽ. b intelligere.
c ſinguli iuxta id qḋ ẽdere poterãt ꝯgregauerũt. Dixitq3 moyſes ad eos: Nullus relinquat k
d ex eo in mane. Qui non audierunt eum: ſed dimiſerunt qui- l
dam ex eis vſq3 mane: et ſcate m
a malũ auaricie notatur cui qui ſtudet vermibus cõſumendus tradetur.
re cepit vermibus atq3 compu
a xp̃s vel lex q̃ hoc ꝓhibet dicens nolite theſaurizare vobis theſauros in terra.
truit. Et irat⁹ eſt ꝯtra eos moyſes. Colligebant aũt mane ſin- n
a Studioſe ſicut ſtudioſus operator mane incipit operari.
guli quantuȝ ſufficere poterãt
a in die iudicij. manifeſtius apparens.
e ad veſcendum. Cũq3 incaluiſ- o
chriſtus. preſenti vita.
ſet ſol liqueſiebat. In die vero p
vt alterum ſeruetur in ſabbatum.
f ſexta collegerunt cibos duplices.i. duo gomor per ſingulos q
homies. Venerũt aũt omnes principes multitudinis ⁊ narrauerunt moyſi. Qui ait eis: r
Hoc eſt quod locutus eſt dñs:
vt illi ſoli vaceris.
g Requies ſabbati ſanctificata s
paraſceue añ ſabbatum.
eſt dño. Cras qḋcũq3 operãdũ t
a eſui corꝑali vel ſpũali ꝑpanda.
eſt facite: et que coquenda ſũt: v
coquite. Quicquid autem reli- x y
a vnde viuatis in ſabbato ſcilicet quando licet operari.
quum fuerit: reponite vſq3 mane. Feceruntq3 ita vt ꝑceperat z
moyſes ⁊ non computruit: neq3 vermis inuentus eſt in eo.

roris: ⁊ ecce in ſolitudine minutũ diſcooptũ. Premittit tñ expoſitioni hui⁹ text⁹ illud qḋ de deſcẽſu manne dr: Nume.xj. vbi dr ſic: Cũq3 deſcẽderet ros ſup caſtra: deſcẽdebat pit ⁊ mãna: vbi ĩ hebreo hr: Deſcẽdebat ſuper eũ mãna: ex q̃ accipit q ꝑmo cadebat ros cõgelat⁹ q̃ eſt idẽ qḋ pruina. ⁊ poſtea mãna deſup: q̃ſi ſup ſtramentũ. Ex h aũt qḋ dr h: Mãne q3 fuit opimentũ roris: accipit q illḋ qḋ erat deſup erat ros ꝯgelat⁹ q̃ erat opimentuȝ mãne: ⁊ qñ ſubdit: Et aſcẽdit opimẽtũ roris: ſic exponit q ros parꝝ cõgelat⁹ q̃ erat ſup mãna oriẽte ſole reſolucbat: ⁊ aſcẽdebat ĩ vapores: ⁊ tunc appebat mãna diſcoopta: iḋ ſubdit: Et ecce ĩ ſolitudine minutũ diſcooptuȝ.i. mãna q̃ hẽbat ſiĩtudinẽ granoꝝ rotũdoꝝ paruoꝝ apparebat diſcoopta: vt a ppl̃o colligeret: ⁊ ſm iſtã expoſitionẽ mãna differebat a rore ꝯgelato ſiue pruina q̃tũ ad ſitũ: vt ptȝ ex dictis. Itẽ q̃tũ ad figurã: qꝛ mãna hẽbat figurã rotũdã: ſic granũ coriãdri: vt.ĩ.dr. ros aũt cõgelatus retinebat figurã cõem. Itẽ q̃tũ ad ſaporẽ: qꝛ hẽbat ſaporẽ dulcẽ ⁊ delectabilẽ: vt.ĩ. patebit: non ſic aũt ros ꝯgelat⁹ vl̃ pruina. a Qḋ cũ ⁊c. Mãhu: due ſt dictiões ⁊ ſignificãt qd h: ⁊ ſubĩtelligit ē. ⁊ ſic exponit Ioſeph⁹ Ra.ſa. ⁊ hebrei moderni dicunt q man nõ ſignificat qd ſȝ ſignificat ꝑparationẽ vel magis ꝓprie rẽ ꝑpatã ad eſuȝ ⁊ ſm h dixerunt filij iſrl̃: Manhu.i. ꝑpatũ h.ſ.a dõ pro nr̃a ſuſtentatione: qꝛ tñ neſciebant determinate naturã ei⁹ nec p ꝯñs q̃lit deberet ꝓpe noĩari. iḋ ſubdit: Ignorabãt eñ qd eſſet. ſequit: b Iſte ē pa. qꝛ tũc moyſes eis declarauit ipi⁹ naturã et efficatiã. c Hic ē ſer. Hic ꝯñr determinaf q̃lit h cibo debebãt vti ĩ colligẽdo ⁊ ſuãdo ⁊ ꝑmo q̃tũ ad ſex dies ebdomade. ſcḋo q̃tũ ad ſabbatũ. ibi: In die ṽo ſexto. Circa ꝑmũ dr: Hic ē ſ. ⁊c. iḋ obligat trãſgreſſores ad mortale pctm̃. d Colligat ⁊c. ⁊ q̃ ſit meſura ſufficiẽs oñdit dicẽs: e Gomor ⁊c. ſȝ h videf falſũ: qꝛ nõ ē idẽ mediũ oĩb⁹: ſic dr.ij. Eth. q nõ ē idẽ mediũ Miloni ⁊ q̃ dic ꝯmẽtator: q cõedebat ĩ die bouẽ ĩtegꝝ: et alijs hoĩb⁹: ⁊ iḋ illḋ qḋ ē cib⁹ cõueniẽs vni: alteri pl⁹ ĩdigẽti ē deficiẽs: ⁊ min⁹ ĩdigẽti ē ſupabũdãs. Dicẽdũ q ſic iſte cib⁹ dabaf diuĩo miraclõ: ita eodẽ mõ fiebat: vt plurimũ ĩdigẽti ſufficeret: ⁊ a min⁹ ĩdigẽti cõſumi abſq3 ſupfluitate valeret. Dic ãt Ioſeph⁹ q ex diuina ꝓuidẽtia factũ ē h ne ex cupiditate ⁊ guloſitate illi q̃ fortiores eſſent pl⁹ debito vellẽt colligere: ⁊ ſic debiliores ḋbito alimẽto ꝑuareñ: ⁊ ĩ ppl̃o ſeditio oriref.
f Nec q̃ ⁊c.ſ. q̃ gomor p ſingula capita domus ſue.
g Nec qui mi.pa. colligẽdo. h Reppit minus. q̃ gomor p ſingl̃a capita. i Sȝ ſinguli ⁊c. ex q̃ ptȝ verꝝ qḋ dictũ ē.ſ. q meſura gomor ita ſufficiebat multũ comedẽti ſic ⁊ parꝝ cõedẽti. k Null⁹ ⁊c. qḋ factũ ē ex cã ꝑdicta: ne guloſi ⁊ cupidi pl⁹ debito colligerẽt ad reſuandũ. l Sȝ dimi. ⁊c. iſti fuerũt dathã ⁊ abirõ: vt dicunt hebrei. m Et ſca. ⁊c. h ñ ꝯtingit ex natura mãne: qꝛ ſuari poterat: ſic ptȝ ḋ die ſexta ĩ q̃ colligebaf ꝓ ſeq̃nti die: ⁊ etiã fuit ꝑceptũ q ĩpleret vnũ vas mãna ⁊ ſuarẽt ĩ futuras generatiões vt dr ĩfra: ſȝ q ſic putreſiebat erat ex volũtate dĩ ne aliq̃ ex cupiditate ⁊ guloſitate vellent pl⁹ debito colligere ad reſuãdũ: qḋ eẽt occaſio malorũ: vt ꝑdictũ ē. n Et ira. ē ꝯ.e.ſ. ira q̃ ē p ꝫelũ ⁊ ñ vitiũ.
o Cũq3 ĩcal. ⁊c. Hora eñ colligẽdi erat p⁹ ortum ſolis eleuato rore q̃ erat ſup mãna per vapores: vt predictum eſt: et durabat vſq3 ad horã ſextam: ⁊ tunc incipiebat liqueſieri ad modũ pruine. ad ignẽ ṽo indurabatur ⁊ formabantur inde panes. p In die aũt ſexta ⁊c. ſm q dicũt hebrei nõ collegerũt pl⁹ ĩ illa die q̃ in alijs ꝑcedẽtibus: ſȝ cũ venerũt ad domũ inuenerũt meſurã duplicẽ p miraculũ: ⁊ h videf ex lr̃a ſe. cũ dr: q Venerũt autẽ oẽs ⁊c. Ex miraculo eñ facto de nouo moti fuerunt ad veniendum et narrandum moyſi quod acciderat.
r Qui ait eis. reddens rationem predicte duplicationis. s Requies ſabbati ſan. eſt domino.i. dedicata eſt cultui diuino: ⁊ ideo nihil eſt agendũ in eo. vñ ſbdit: t Cras quod. op. eſt fa.i. illud quod velletis cras facere facite hodie. v Et q̃ co. ſunt.ſ. ꝓ die craſtina: hodie x Coquite. ſm hebreos iſtas obſeruantias de die ſabbato dixerat eis prius in marath: ſed hic replicãtur occaſione duplicationis manne.
y Quicquid autem reliquum fuerit.ſ. de manna collecta die ſexta. z Reponite vſq3 in mane. diei ſabbati cuius cauſa ſubditur:

Dixitq3 moyſes

tura requie: in futura vita manēt integra: alioq̄n ebulliebant ver/mes: ⁊ cōputreſcebat q̄d ſeruaba tur. Qui eñ ꝓpter pñtem vitam ⁊ amorē ſeculi theſauriçant illis ebullit vermis q̄ non moritur.
a Et repone ⁊c. Aug⁹. Queri pōt vbi aaron reponeret añ dñm q̄ñ nec vllū tabernaculū fuit: nec arca teſtamēti iā fuerat cōſtituta. An forte de futuro? iō dixit repo ne: vt intelligat̄ tūc añ dñm poſſe reponi q̄ñ futura arca erat: an po ti⁹ añ dñm dictū ē q̄d fit ipa deuo tione offerēdi: in q̄ quocunq3 loco poneret̄ vbi eñ nō eſt de⁹? ſ3 q̄d adiūgit: ⁊ repoſuit aaron ante te/ſtimoniū ad reſeruādū priorē ma/gis ſenſum aſſerit. Hoc enim mō ſcriptura dixit ꝑ ꝓlepſim q̄d poſt factū ē cū ee cepit tabernaculū te/ſtimonij. b Filij aūt iſrl' ⁊c. Aug⁹. Alia lra: Filij autē iſrael ederūt manna. xl. annis q̄aduſq3 venirēt ad terrā q̄ habitabatur. Significat aūt ſcriptura in hoc lo co ꝑ ꝓlepſim memorando q̄d po/ſtea factū ē: nō ediſſe filios iſrael māna niſi ī heremo. H̄ ē eñ q̄ ait vſq3 ad terrā q̄ habitabat̄. i. q̄ iā3 nō ē herem⁹: nō q2 cōtinuo vt ve/nerūt ad terrā habitabilē deſtite/rint veſci māna: ſ3 q2 nō āte. Tra/iecto eñ iordane ſignificat̄ māna ceſſaſſe vbi māducauerūt panes terre. Ingreſſi vero in terram ha bitabilem añq3 tranſirent iorda/nē: vel tñ manna veſci: vel vtro/q3 cibo potuerunt. H̄ eñ intelligi pōt: q2 ceſſaſſe māna nō d̄r niſi ior dane traiecto. Cur aūt in heremo etiā carnes deſiderauerint cū3 de egypto cū multꝭ pecorib⁹ exierīt magna q̄ſtio ē: niſi forte dicat̄: q2 ī heremo nō erāt paſcua: ⁊ iō mi/nor pecoꝝ fecūditas ꝑ ceciſſe pe/corib⁹ ne oīb⁹ deficiētib⁹ etiam ſa crificijs neceſſaria deeſſent: vel ſi q̄d aliud dici pōt: vñ iſta q̄ſtio ſol uat̄. Cōgruēti⁹ tñ credit̄ non eos carnes deſideraſſe q̄s de pecori/b⁹ hr̄e poterāt: ſ3 q̄ deerāt ex aq̄s ſc3 q̄s ī heremo īueniebāt. Vñ ill' ortogometra data ē. i. aues q̄s co turnices multi latini interp̄tant̄: cū3 ſit aliud gen⁹ auiū ortogome/tra: q̄uis coturnicib⁹ nō vſq3 qua q3 diſſimile. Nouerat eñ de⁹ q̄d deſiderarēt: ⁊ ex q̄ genere carnis ſatiaret eoſ. c Man. Corpus
1. Coꝛ. 13. d xpi. ſ. v̄bū d̄i q̄d ꝑcipim⁹ nunc in enigmate: tūc aūt facie ad faciē.
d Donec vēir ē ⁊c. Aug⁹. Alia lra: Quouſq3 venirēt in partem phenicis. ꝑ repetitionem exponit quā t̄rā dixit hītari ſ3 tūc illā t̄rā credēdū ē ſic appellatā n̄ mō. alia ē eñ q̄ phenice d̄r regio tyri ⁊ ſy/doīſ: quā illoſ trāſiſſe n̄ legit̄ quā ſcr̄ptura fortaſſe potuerit t̄rā phēi c' appellare vbi palmaꝝ arbores iā ee cepant p⁹ heremi vaſtitatē: q2 palma grece ſic vocat̄. ī initio eñ ꝓfectiōis ſue īuenerīt locū vbi Lxx. palme erāt: ⁊. xij. fōteſ: ſ3 p⁹ excepit eos herem⁹: vbi nil tale fuit q̄uſq3 vēirēt ad loca q̄ colebāt̄: ſ3 ille ſēſ⁹ eſt ꝓbabilior: vt credam⁹ ſic appellatā fuiſſe tūc t̄rā. mſtaꝝ. n. t̄raꝝ locoꝝ ſumi nū ⁊ vrbiū noīa certꝭ cauſis mutauit antiq̄tas. Igit̄.

Dixitq3 moyſes: Cōedite illō ho a
a vel ni. quia nō licebit poſt hāc vitā oꝑari.
die: quia ſabbatum eſt domino: Non inuenietur hodie in agro.
tota pñti vita.
Sex dieb⁹ colligite: In die aūt
vel domino. quia poſt hanc vitam nō licebit oꝑari.
ſeptimo ſabbatū eſt dñi: idcirco non inuenietur. Venit ſeptima b dies: ⁊ egreſſi de populo vt col/ligerent: non inuenerūt. Dixit dñs ad moyſen: Vſq3quo non c vultꝭ cuſtodire mādata mea ⁊ le gē meā † Videte q̄ dñs dederit vob ſabbatū: ⁊ ꝓpt̄ h̄ tribuerit
q2 nō licebit in eo oꝑari. pñtꝭ vite ⁊ future
vob die ſexto cibos duplices.
i. quieſcat nec egrediat̄ ad opus.
Maēat vnuſq̄ſq3 apō ſemetipm d
ad oꝑandum.
⁊ null⁹ egrediat̄ de loco ſuo die ſeptio: ⁊ ſabbatiçabit ppl's die ſeptio. † Appellauitq3 dom⁹ iſrl' e
a q2 verbum dei habet aliquid oleris vnde in firmitas nutriatur.
nomē ei⁹ man: q̄d ērat q̄ſi ſemē f
quia verbum dei quod caro factum eſt puru3 et lucidum manet.
coriādri albū: guſtuſq3 ei⁹ q̄ſi ſi g mile cū mel le. Dixit āt moyſes: h Iſte eſt ſermo que3 p̄cepit do min⁹. Imple gomor ex eo ⁊ cu/ſtodiat̄ in futuras retro genera
vel panes. vel quibus.
tiones: vt nouerint panem quo
pñtis vite deſerto.
alui vos in ſolitudie: q̄ñ educti
de ſeruitute diaboli.
eſtis de terra egypti. Dixitq3 i moyſes ad aarō: ſume vas vnū ⁊ mitte ibi man quātū pōt cape
menſura triū modioꝝ.
a re gomor: ⁊ repone corā domio k ad conſeruandum in generatio nes veſtras: ſicut p̄cepat dñs
Sacerdotes.
moyſi. Poſuitq3 illud aaron in
a eccleſia. b in memoriā eternā.
b tābernaculo reſeruandu3. † Filij l
a viſionis diuine. b vel comederunt.
c āt iſrāel mānducauerīt man q̄dra
toto tpe pñtis vite quo ſm nouum et vetus teſtamentum viuimus: quater enim decem quadraginta ſunt.
a viuentiū vbi in quiete habitant ſeti trāſmiſſo deſerto hui⁹ ſeculi.
d gita ānis doēc venirēt in terra3
a p̄dicto. b exp̄oit quā terrā dixerit. Lxx quoaduſq3 in partē phenicis venirent.
hītabilē. Hoc cibō aliti ſūt vſq3 q̄ tāgerēt fines terre chanaā. Go/ m mor aūt decima ps ē ephi.

a Dixitq3 moy. co. il. ho. ad h̄ eñ fuerat re ſeruatū. b Venit ſep. ⁊c. nō inuenerūt. exiuerūt. n. guloſitate ducti vt haberēt no/uū cibū ſic ⁊ alijs dieb⁹: et etiam cupiditate ⁊ curioſitate ad vidēdum ſi verbum moyſi foret verꝝ. c Vſq3 q̄ nō vul. cu. mā. mea. ſ. de obſeruatione ſabbati ⁊ de māna de qua fuerīt octo mādata dei ſm q̄ dic̄ Andreas. primū vt mane colligerēt. ſcōm q̄ ad ſuffici entiā ſm eſtimationē ꝓpriā. tertiū vt come derent menſurā gomor ⁊ nō pl⁹. quartū vt nō relinq̄rent in craſtinū. quintum vt die ſe xta haberēt duplū. ſextū vt reſeruarēt vnū gomor ꝓ ſabbato. ſeptimū vt illud comede rent in die ſabbati. octauum vt implerent vas cōtinens gomor ad reſeruandū ī futu/ras generationes vt hr̄. ſ. d Maneat vnuſ. ap. ſe. cogitans de diuinis bñficijs et grās agēs. e Appellauitq3 ⁊c. i. cibum ꝑ patū a deo: vt p̄dictū eſt. f Q̄d erat q̄ſi ſe. co. quantū ad quantitatē et figuram: nō tñ quantum ad colorē: vñ ſubditur: † Ezec. 20. b
g Albū. ſemē aūt coriandri nigru3 eſt.
h Guſtuſq3 eius q̄ſi ſimile cu3 melle. Si/ G mila farina tritici eſt delicatiſſima: ſapor igi tur ill⁹ māne erat quaſi ſapor panis facti de ſimila ⁊ ꝯmixtione mellis: Sap. xvj. d̄r q̄ habebat oēm ſaporis ſuauitatē: ſ3 hoc ē intelligendū q̄ nō erat ex natura māne ſed ex merito ſanctoꝝ hominū qui eā comede/ † Nu. 11. b bāt: quib⁹ ſapiebat ſicut deſiderabant. vñ ibidem ſb̄dit̄: Q̄d eñ quiſq3 volebat ad h̄ conuertebatur: malis aūt hominib⁹ ex coꝝ demerito deſipiebat. vñ Num. xj. d̄r. Nihil vidēt oculi noſtri niſi man: q̄ñ nauſeat aīa noſtra ſuꝑ cibo iſto leuiſſimo. Hic autē de ſcribit̄ ſapor ipius naturalis. generabatur aūt in aere ⁊ ꝓpter hoc vocatur alibi pāis de celo: q2 ī celo aereo eſt generatus: ⁊ a dō datus et formatus: non virtute nature. Di citur autē panis angeloꝝ quia in deſcenſu manne cooꝑabant̄ angeli. non eñ dicitur panis angelorum: quia ipo veſcerentur: quia non indigent cibo corꝑali.
i Dixit aūt moyſes. Hic conſequenter po/nitur ipius māne reſeruatio in futuras ge/nerationes in memoriā tanti beneficij: ⁊ pa tet lra vſq3 ibi: k Et repo. co. do. i. in il/lo tabernaculo paruo: de quo p̄dictum eſt. Hebrei aūt dicunt q̄ h̄ dicit̄ de tabernacu/lo magno quod poſtea factum eſt: ⁊ q̄ iſtud p̄ceptū non fuit datū añ cōpletionē taber/naculi ſed poſt. ⁊ q̄d h̄ d̄r eſt ꝑ anticipatio/nem. l Filij aūt iſrl' ⁊c. i. in terrā chana/an: que eis ꝓmiſſa erat ad habitandū nec tñ defecit manna ſtatim cum intrauerūt ter ram illam: quia tranſito iordane fecerūt cir cūciſionem in galgalis: et poſtea celebraue runt paſca: ⁊ in craſtino paſce defecit man/na. vt habetur Joſue. v. ſed ſatis cito poſt ī greſſum terre chanaan defecit. vt patet ex dictis. m Gomor autem decima pars ē ephi. vtrūq3 eſt nomen menſure: quantum autem teneat gomor nō habetur ex ſcriptu ra: ſed Ra. Sa. dicit q̄ continet quantitatē xlij. ouorum: ephi decies tantum. alij autē dicunt q̄ ex dictis Papie et Iſidori de mē ſuris habetur q̄ gomor continet quantum quarta et dimidia pariſieñ. id eſt tantum de blado vel alia re arida et ſic menſurabili quantum vnum vas factum ad menſuran/dum talia quod eſſet quantitatis quarte et dimidie pariſieñ. contineret. credo tamen q̄ talium quantitas eſt nobis incerta: quia menſure eodem nomine nominate varian/tur in diuerſis regionibus et ciuitatibus: ſicut modius pariſieñ. alterius quantitatis eſt q̄3 Rothoma/geñ. vel alterius loci: et ſimiliter de menſuris liquidorum vt vini et olei ⁊c. † Judic. 5. e Neem. 9 d

Moraliter. In h capitulo agiẜ de ¶ Ca.XVI murmuratiõe ppłi ꝯ moyſen ⁊ aarõ ꝓ defectu cibi.cū dr: d† Murmurauit oīs ꝯgregatio iſrł cõtra moyſen ⁊ ꝯ aarõ ⁊c.ꝑ qđ ſignificatur murmuratio reli/ gioſoꝝ q ꝑ iſrael ſignificantur cõtra bonū ꝓlatū ꝓpť paupta tem victus. d† Dixeruntq ad eos.vtinaʒ mortui eſſem⁹ in egypto.i.vſq ad mortē manſiſſem⁹ in ſeculo ꝑ egyptum ſi/ gnificato:eo ꝙ interꝑtaẜ tenebra:ſeculum aūt tenebroſum eſt ignorantia ⁊ culpa. f† Qñ ſedebam⁹ ⁊c. h aūt frequēti⁹ dicūt ꝯgrēdo illi q fuerūt paupiores i ſeculo ⁊ fuiſſent ibi cõ tenti illis q āminiſtranẜ ſibi. Religioſi vero mēdicātes talia dicentes multū deberēt cõfundi cū i ingreſſu religionis nihil ſibi ꝓmiſſū fuerit niſi pauptas. Sed ẜm dictū ꝓphete confu/ ſione nõ ſunt cõfuſi:⁊ erubeſcere neſcierūt.⁊ iđ frons mulierł meretricis facta eſt eis. Sed qñ dñs multa bñficia ꝓſtat igra tis.iđ ſequiẜ. p† Dabit vobis dñs carnes veſpe. Iſte car nes fuerūt coturnicū vt ſubdiẜ in textu ꝑ quas rõne volatus intelligiẜ celeſtiū meditatio : ad quā inducunẜ mali religioſi ꝑ exhortationē boni ꝓlati. † Et mane panes in ſaturitate ⁊ iſti panes fuerūt māna ꝑ quā figurata fuit eucariſtia ⁊ ꝑ h ꝙ manna ſequiẜ coturnices ſignificaẜ ꝙ ſūptionē eucariſtie dʒ ꝓcedere celeſtiū meditatio tanq̄ diſpoſitio reqſita ad ipaʒ ſumptionē. † Hoc cibo aliti ſunt vſq̄q tāgerēt fines ťre. ſcʒ ꝓmiſſionis ꝑ qđ figuratū fuit ꝙ eucariſtie ſacr̄m cib⁹ eſt ſpūalis fideliū quſq veniant ad terrā viuentiū: nā ⁊ illi qui ſunt in purgatorio reficiuntur hoc ſacramento.

¶ In ca.xvj.vbi dr in poſtilla: Diciẜ aūt alibi pānis angeloꝝ **Additio.** Inter hebreos magne auctoritatis anti/ qs fuit diſceptatio ſup māna i qdā libro Talmudico q dr Ioma. qdam em̄ coꝝ q dr Ra.Aquila.alš Rab.haqba.expoſuit illud verbū.ſ.panis angeloꝝ:ſicut ſo nat dicēs ꝙ hõ iſraelita māducauiẜ panē quē angeli cõedūt. ali⁹ xo q dicebaẜ Rab.hiſmael:iprobauit eū dicēs ꝙ āgeli nõ cõedūt cibū corpalē. Moderni xo vt Ra.moy.gerūden. ⁊ alij ſuſtinēt opinionē Rab.haqba.dicētes ꝙ angeli refici/ unẜ in lumine diuino ⁊ ꝙ māna erat de iſto lumine qđ qdeʒ lumē fuit incorpatū ex volūtate diuīa ⁊ factū māna:⁊ ſic an/ geli ⁊ iſraelite ex eadē re reficiebanẜ.ſ.angeli ex lumīe diui/ no:⁊ iſraelite ex illo lumīe incorpato:⁊ ſic intelligūt iſti qđ dr: Panē angeloꝝ māducauit homo:vt hr̄ i glo.ꝓdicti Ra. moy.in hoc loco. Et licet hõ non vere dicatur figuratum de illo manna eſt tamen valde applicabile ad noſtrum verum manna ſcilicet ſacramētum eucariſtie in quo eſt verum lu/ men diuinum ex voluntate diuina incorporatum:ex quo ſci licet lumine diuino angeli in celo reficiuntur ⁊ fideles in de ſerto huius vite ex eodem lumine incorporato paſcuntur: quod ſi ſic intellexiſſent ceſſarent murmurationes eorum cõ tra predictum ſacramentum dicentes ꝙ penitus eſt impoſſi/ bile ⁊ implicans contradictionem.vnde de ſimilibus intel/ ligitur illud Pſal. Noluit intelligere vt bene ageret.multa enim et ſimilia de hoc manna ab eis dicuntur:que cauſa bre uitatis omitto.

Glo.ordi.

2.Tim.3.c a Igiẜ ꝓ.⁊c.Orige.Oēs qui pie ¶ C.XVII
A volūt viuere in xp̄o ꝑſecutionē patiuntur ab hoſtib⁹ ipugnanẜ agenſq iter huius vite ſꝑ dʒ cē pať ⁊ ſtare in caſtris. Vñ ꝓfecta eſt oīs ſynagoga filioꝝ iſrł de deſerto ſin ẜm caſtra ſua ꝑ xbū dei ē vna qdē ſynagoga dñi.ſʒ in qtu
Num.2. or caſtris diuidiẜ:q deſcribunẜ i nūeris circa ta bernaculū dñi poſita. Armať ğ in caſtris dñi mi
2.Tim.2.a litās ne iplices te ſecularib⁹ negocijs: ⁊ i caſtris dñi ſemꝑ excubias agas:vt de te dicaẜ: qr profe/ ct⁹ ē ꝑ xbū dñi de deſto ſin:⁊ venias i raphidim ſin aūt tētatio inťpretaẜ. Raphidi ſanitas iudicij q bñ erit de tētatione:vēit ad ſanitatē iudicij. In
Apoc.2.b die em̄ iudicij ſan⁹ erit. Vñ q vicerit dabo ei de li/ gno vite qđ ē in.ꝑ.d.m. Venit ğ ad ſanitatē iudi/ cij.q bñ diſponit ẜmones ſuos in iudicio.
b Sin. Hic ſpēaliť ſin vna māſio accipiẜ: ex his qnq q fuerunt a mari rubro vſq ad montē ſyna qs ioſeph⁹ noīatim deſcribit. Generaliter em̄ eti am deſertū illud ſin vocaẜ ſic ⁊ raphidim.
B c Raphidim. Hiero. Eſt locus in deſerto iuxta montē oreb. Sciēdū aūt ꝙ oīs heremus vſq ad montē ſynai ſin vocaẜ:⁊ ex tota ꝓuincia:etiā loc⁹ vni⁹ māſionis nomē accepit:ſic ⁊ moab tā vrbis q̄ ꝓuincie nomē eſt.in hac ſolitudine quinq ſūt manſiones:cuph: ⁊ herem⁹ ſin: alus: depbecca: raphidim. Vñ bñ dr:qr ꝓfecta ē oīs multitudo fi lioꝝ iſrael de heremo ſin:ꝑ māſiones ſuas iuxta os dñi:⁊ venerūt in raphidim. Vñ ptʒ pľes man ſiones vnius regionis vocabulo demonſtrari.
d Sitiuit ğ ⁊c. Orige. Alia lr̄a: Sitiuit inquit ppł's aquā : ⁊ murmurabant aduerſus moyſen. Suffecit dicere:qr ſitiuit qd opus fuerit addere aquā. Nõ eſt ſupflua
Matt.5.a adiectio. Sūt ğ diuerſe ſites:⁊ qſq hʒ ꝓpriā. Qui boni ſunt eſuriunt
Ps.41. ⁊ ſitiūt iuſticiā. Alij qʒ dicūt: Sitiuit aīa mea ad te deus. Qui xo ſūt petõres:patiunẜ nõ ſitim aq:nõ famē panis:ſʒ audiendi xbū dei. Si/ tijt ğ ppł's aquā q debuit ſitire iuſticiā. Sʒ de⁹ eruditor infantiū. mgr̄ iſipiētiū corrigit culpas:⁊ emēdat errores dicens ad moyſen.vt ſumat xgā ꝑcutiat petrā:⁊ educat aqs. Vult.n.eos iā ꝯ petra bibere:⁊ ꝓfi/ cere:⁊ ad interiora myſteria venire. Murmurauerūt em̄ adūſus moyſen: iđ iubet dñs vt oñdat eis petrā ꝯ q bibēt. Si qs.n.e.q legens moyſen murmurat adūſus eū:⁊ diſplicet ei lex ẜm lr̄am:qr in multł non videẜ hr̄e ꝯſeqntiā:oñdit ei moyſes petrā q ē xp̄s:vt inde bibat:⁊ ſitim refi ciat. Sʒ hec petra ñ dat aqs niſi ꝑcuſſa.ꝑcuſſa xo fõtes ꝓducit. Per/
Zach.13.c cuſſus em̄ xp̄s:⁊ i cruce mactať no.teſta.fõtes ꝓduxit. Vñ ꝑcutiā pa
Ioh.19.f ſtorē ⁊ diſpgenẜ oues gregis.niſi em̄ fuiſſet ꝑcuſſus ⁊ exiſſet ſanguis
1.Cor.10.a ⁊ aq de latere ei⁹ oēs ſitim xbi dei pateremur.vñ Bibebāt aūt ꝯ ſpūa li ꝯſeqnte eos petra:petra aūt erat xp̄s. ¶ Iſiđ. Sitiēs ppł's ꝓ aq mur murauit ꝯ moyſē:iđ iubet dš vt oñdat eis petrā ex q bibāt. Siqs aūt legens moyſen murmurat adūſus eū:⁊ diſplicet ei lr̄a legis: oſtēdit ei moyſes petrā

a Igiẜ ꝓfecta oīs ¶ C.XVII multitudo filiorum iſrael
ſ qđ interpretatur tentatio.
b de deſerto ſin per manſiones ſu/ as iuxta ſermoneʒ dñi: caſtrame b
ſ Sanitas iudicij.
c tati eſt i raphidim vbi nõ erant c aq ad bibēdū ppło. Qui iurgať d
ſ legem.
contra moyſen ait: Da nobis
a ſ alš vt bibam⁹. b ſ alš qb⁹ rñdit moyſes.
aquā ad bibēdū. Quibus irať moyſeſ ait:quid iurgamini ꝯtra e
ſ in deſerto.
d me:et cur tentatis dñm: Sitiuit f
ſ q dʒ eſurire ⁊ ſitiri iuſticiā.
ğ ppł's ibi ꝓ aq penuria: ⁊ mur/ murauit cõtra moyſē:dicēs† Cur feciſti nos exire ꝯ egypto vt occi deres nos ⁊ liberos nr̄os ac iu/ mēta ſiti: Clamauit aūt moyſes g ad dñm dicēſ:qd faciā ppło huic
ſ alš paululū.
Adhuc pauxillū ⁊ lapidabit me. h Ait autem domin⁹ ad moyſen: i

Nico. de lyra

a a Igiẜ ꝓ ¶ C.XVII fecta. Poſtq̄ de/ ſcripta ē ꝓuiſio ali mēti ſicci qđ ē cib⁹. h ꝯñr deſcribiẜ ꝓuiſio alimenti humidi:qđ ē pot⁹.et prio oñdiẜ aq penuria.ſcđo cir ca h dei ꝓuidētia.ibi: Et ait dñs. Circa pmū diciẜ: Igiẜ ꝓfecta oīs mul.fili. iſ.ꝯ deſer.ſin.ꝑ man.ſuaſ. Notādū ꝙ i h itinere vſ/ q ad mõtē ſynai ⁊ etiā po ſtea filij iſrł fecerūt aliqs māſiones q magis ſerio/ ſe exꝑmunẜ Num.xxxiij. h aūt ſolū noīanẜ ille in q h⁹ factū ē aliqd notabile.
b Iux ẜ.d.nõ ē intelligē dū ꝙ aliq vox ſenſibilis a dõ emiſſa oñderet locū in †Nu.10.b q deberēt mārere: ſʒ colū/ na nubis ꝓcedens h indi cabat faciēs in h officium vocis vel ſermonis.
c Vbi nõ ⁊c. Sʒ qriẜ h qre dñs eduxit eos ꝑ talē viā vbi paterenẜ tot defe ct⁹ cibi ⁊ pot⁹: Dicendum ꝙ h fuit vt ex freqnti ne/ ceſſitate opteret eos re/ currere ad dñm. ⁊ ſic ſub timore dñi retinerenẜ:ꝑ h etiā bonoꝝ patiā ⁊ malo rū ipatiētia declarabaẜ.
d Qui iurga.⁊c.h itel/ ligiẜ de ipatiētib⁹ tm̄.
e Quid iurgamini ꝯ me. qſi obliti bñficioꝝ dei:q vobis ꝓuidit in maiori ne ceſſitate.
f Et cur tē.d.videẜ tñ ꝙ ñ fuerit ibi tētatio dei : qr nõ hēbant qd agerēt hūano cõſilio. Dicēdū ꝙ tētabāt deū i h ꝙ expiri volebāt vtꝝ dš poſſet eos potare in deſerto:vel qr volebant expiri vtꝝ ex ſuis meritis de⁹ deberet eis dare potū mira/ culoſe:vñ dicebāt: Eſt ne de⁹ in nobis an nõ: vt po ſtea ſubdiẜ:
g Cla.ğ.m.a.d.in nullo retardať de bono ꝓcurādo eis ꝓpť iniuriā coꝝ ꝯtra ipm.
h Adhuc pau.⁊ la.me.h non dicebat moyſes du/ ctus timore naturali ſui q bñ cadit in ꝑfectū virum ſed magis hoc dicebat timore populi ne eo interfe/ cto a domino recederet per idolatriam.
i Ait a.⁊c. Hic conſequenter deſcribiẜ dei proui/ dentia,cum dicitur:

Anteced paululum.

moyses petrã q̃ ẽ xp̃s: ⁊ ducit ad ip̃am: vñ bibat ⁊ siti reficiat.
a Añcede pp̃lm ⁊c̃. Nõ solũ moy. ducit pp̃lm ad aq̃s: ſʒ ⁊ senio/res ppl̃i. Nõ eñ sola lex xp̃m annũciat: ſʒ ⁊ p̃phe ⁊ patriarche et oẽs maiores natu. b Et vir. ⁊c̃. Aug⁹. Aarõ nõ moyses legit flumẽ ꝟga pcuſſiſſe. Moyses eñ eadẽ ꝟga mare diuiſit non flu/men. Quid ḡ sibi vult. Accipe ꝟgã in q̃ pcuſſiſti flumen: an forte mare appella/uit flumẽ: ⁊ querendũ eſt exẽplũ hui⁹ lo cutionis. an qd̃ aarõ fecit moyſi potius attributũ ẽ: q2 moyſen iubebat de⁹ q̃ face ret aaron. ⁊ in h̃ auctoritas: in illo mini/
J. 4. d ſteriũ: vñ erit tibi ad pp̃lm: tu aũt illi in his que ad deum.
c Percutieſq3 petrã. Xp̃m q̃ in cruce a iudeis pcuſſus eſt: cui acceſſit virga. i. li/gnũ paſſionis vt fidelib⁹ manaret aqua.
d Venit ãt amalech ⁊c̃. Stra. Amalech fuit fili⁹ hiſmaelis: a q̃ amalechite: qui ⁊ hiſmaelite ip̃i ſunt ſaraceni. Interp̃tatur aũt bibẽs vel lãbens ſanguinẽ: ⁊ ſignifi cat diabolũ q̃ ſctõs de egypto exeuntes ⁊ ad terrã p̃miſſionis tẽdẽtes ſemper im pugnat: ⁊ animarum ſanguinem bibere deſiderat. ¶ Orige. Deſcribitur bellum cũ amalechitis factũ: ppl̃s d2 pugnaſſe ⁊ viciſſe anteq3 mãducaret panẽ de celo et biberet de petra. Nõ d2 pugnaſſe ppl̃s: ſʒ d2 ad eũ: Dñs pugnabit p̃ vob: et ta/
J. 14. d cebitis. Eſt ḡ qñ dñs pugnat p̃ nob: nec pmittit tẽtari ſupra id qd̃ poſſum⁹: nec im pares viribus ſinit ad fortẽ venire 9greſ ſum. Job q̃3 certamĩ tẽtationis ſue iã p/fect⁹ ipleuit: ⁊ tu ḡ cũ cepis manducare mãna panẽ celeſtẽ ꝟbi di: ⁊ bibere aquã de petra. Cũq3 ad iteriora doctrĩe ſpũal̃ acceſſeris: expecta pugnam: p̃para te ad bellũ. e Dixitq3 moyſes ⁊c̃. Orige. Alia lr̃a. Dixitq3 moyſes ad ieſum: Eli/ge tibi viros ⁊c̃. Hucuſq3 btĩ nomĩs ieſu nũq3 facta ẽ mẽtio. Hic p̃mũ vocauit mo yſes ieſum ⁊ dixit ei: elige viros tibi ipĩ. Moyſes vocat ieſum lex iuocat xp̃m: vt eligat ſibi viros potẽtes de plebe nõ po/terat moyſes eligere: ſʒ ſol⁹ ieſus qui ait:
Job. 15. c Nõ vos me elegiſtis: ſʒ ego vos vt. c. Ip̃e ẽ electoꝝ dux: ⁊ potentiũ p̃nceps. Ip̃e cõ
Mat. 12. c fligit cũ amalech. Ip̃e. n. intrat ĩ domum fortis ⁊ alligat fortẽ: ⁊ vaſa ei⁹ diripit.
f Ego ſtabo ⁊c̃. Orige. Aſcẽdit inquit moyſes nõ ĩ ꝟticẽ mõtis: ſʒ ĩ ꝟticẽ collis Seruabat̃ eñ ei tunc aſcẽdere in verticẽ montis cũ aſcenſur⁹ erat
Mat. 17. a ieſus ⁊ cũ ip̃o moyſes et helyas: ⁊ ibi transformandus in gloria. Nunc ḡ velut nõdum glorificatus de transformatione ieſu: non aſcẽdit ĩ ꝟticẽ montis: ſʒ in verticẽ collis: ⁊ cum eleuaret moyſes man⁹ ſupabat iſrael. Moyſes eleuat man⁹: nõ extẽdit. Jeſus q̃ to
Esa. 65. a tũ mundũ exaltat⁹ in cruce amplex⁹ ẽ: dicit: Extẽdi manus ad po pulũ nõ credentẽ. Eleuare man⁹: h̃ ẽ act⁹ leuare ad deũ vt nõ ha/beat act⁹ deiectos ⁊ humi iacẽtes: ſʒ dõ placitoſ ⁊ ad celũ erectos Eleuat ḡ man⁹ q̃ theſauriçat ĩ celo. Ubi eñ theſaur⁹ ibi ocul⁹ ibi
Ps. 140. manus. Eleuat manus qui dicit: Eleuatio manuum mearum ſa.
Esa. 35. d ve. Si ḡ eleuent̃ actus nr̃i vincitur amalech. Uñ: Remiſſas ma/nus et genua debilia erigite. Si ſeruat ppl̃s legẽ eleuat moyſes man⁹: ⁊ aduerſarius vincit̃. Si nõ ſuat legẽ: inualeſcit amalech.
Eph. 6. d Quia igit̃ nobis pugna eſt aduerſus p̃ncipes ⁊ ptãtes: ⁊ mundi huius rectores tenebraꝝ: ſi vis vincere: eleua manus. i. act⁹ con/uerſatio tua ñ ſit ĩ t̃ris ſʒ ĩ cel̃. Eleua ⁊ tu man⁹ ĩ celũ ad deũ: iple
1. Tes. 5. c mãdatũ apl̃i. Sine intmiſſiõe orate ⁊ tũc fiet qd̃ ſcp̃tũ ẽ: q2 ſic ab
Num. 22. a lingit vitul⁹ ĩ cãpis herbã virẽtẽ: ita abliget pp̃ls h̃ pp̃lm q̃ ſuper t̃rã ẽ: vbi ĩ. d. ucit̃: q2 pp̃ls dĩ nõ tã mãu ⁊ armis q̃3 voce ⁊ lĩgua po gnabat: ⁊ orõne inimicos p̃ſternebat: eleua ḡ act⁹: inſta orationi hec ẽ xp̃iani pugna q̃ ſupat inimicũ. Puto aũt p̃ hanc figurã du/os populos ſignificari: quorum vnus ex gentibus eleuet manus moyſi: ⁊ in ſublime tollat ea que ſcripſit et intelligentiam eorum: et ſic vincat. Alius vero: id eſt iudaicus populus non eleuat ma nus moyſi a terra nec altum aliquid nec ſublime in eo intelligit et ſic ab aduerſarijs vincitur.
g Habens virgam dei in manu mea. Aug⁹. Nunc virga dei di/citur: que primum dictum eſt aaron poſtea dicitur moyſi. Sicut

a Antecede pp̃lm: ⁊ ſume tecũ de a b
a ¶ Lxx. in qua pro de qua celeberrima locutio ĩ ſcripturis.
b ſenioribus iſrl̃: ⁊ ꝟgã q̃a pcuſſi/ c d
ſti fluuiũ tolle ĩ manu tua: et va/
de: † En egoſtabo coraʒ te ibi ſu/ e
¶ mons qui ⁊ ſina.
c pra petrã oreb: pcutieſq3 petrã ⁊ f+
a ¶ a pro latere xp̃i exiuit ſanguis et aq̃. b ¶ bi/bebãt autem de ſpũali conſequente eos petra. p. tra aũt erat xp̃s.
exibit ex ea aq̃ vt bibãt populus
Fecit moyſes ita coram ſeniori/
bus iſrael. Et vocauit nomen lo g
ci illi⁹ tẽtatio: p̃pt̃ iurgiũ filioꝝ
iſrael: et quia tẽtauerũt dñm dicẽ h
¶ vel deus.
tes: Eſt ne dñs in nobis an nõ?
¶ diabolus intercludens viã patrie celeſtis.
d Venit aũt amalech ⁊ pugnabat i
e cõtra iſrael in raphidim. Dixitq3 k+
moyſes ad ioſue: Elige viros et l
egreſſus pugna contra amalech m
a ¶ firm⁹ imobilis. ſm̃ illõ q̃ ſtatis i. do. d. b ¶ tã q̃3 vicinus celo: ⁊ non in valle: vñ: Leuaui oclos meos ad eũ q̃ habitat in celis.
f cras: Ego ſtãbo in vertice collis n
a ¶ quã dedit de⁹ vt verberent̃ hoſtes.
b ¶ poteſtate vel ope.
g habẽs ꝟgãʒ dĩ ĩ mãnu mea. Fecit o
ioſue vt locut⁹ erat moyſes: ⁊ pu
a ¶ diabolũ. b ¶ lex quã dedit deus.
gnauit contra ãmalech. Moyſes p
a ¶ mons fortitudinis. ¶ Chriſtus. b ¶ ignis ſpũſſancti.
autem ⁊ aarõn et hũr aſcẽderunt

a Añcede populum. ac ſi diceret dñs. tu times ne ppl̃s lapidet te: egredere añ eos ⁊ videbis ſi potero te prote/gere. b Et ſume te. de ſe. iſrl̃. vt ſint teſtes q̄ ibi ãtea nõ fuerũt fontes vel aque. ⁊ p̃ h̃ appeat euidẽs miraculũ. c Et ꝟgã. Dic Ra. Sa. q̄ aliq̃ de pp̃lo iſrl̃ erant ita ma ligni q̄ dicebãt q̄ miniſteriũ illi⁹ ꝟge ſolũmõ ſe extẽdebat ad ma/la iſligẽda: ſic patuit ĩ plagis egy ptioꝝ: ſʒ nõ ſe extẽdebat ad cõfe/rendũ bõa: ⁊ iõ dñs p̃cepit moyſi vti ꝟga illa ĩ eductione aq̃ de pe/tra vt manifeſte videret̃ q̄ ñ ſolũ erat inſtrumentũ diuine iuſticie ĩ malis pene iferẽdis: ſʒ etiã diuĩe miſc̃die in bonis conferendis. † De cõſe. diſ. 2. reuera. ⁊ c. i calice.
d Qua pcuſſiſti fluuiũ. ſ̃. vij. ca. videt̃ dici 9triũ. ſ. q̄ aarõ pcuſ/ſit ⁊ ñ moyſes. Dicendũ q̄ aaron pcuſſit auctoritate ⁊ mãdato mo/yſi: vt d2 ibi. ⁊ q2 ille d2 rẽ facere cui⁹ auc̃te fit: iõ d2 h̃ q̄ ip̃e moy/ſes pcuſſit. e En ego ſta. co. te. Ps. 77.
parat⁹ ad iplẽdũ petitionẽ tuam.
f Supra petrã oreb. non ẽ itelli gẽdũ q̄ illa petra eẽt ĩ mõte oreb q̃ ẽ idẽ qd̃ mõs ſinai: q2 adhuc di ſtabãt ab illo loco: ſʒ ẽ ali⁹ locus eiuſdẽ nois ſequit̃. g Et vo/cauit ⁊c̃. Cuius cauſa ſubditur:
h Et q2 tẽtauerũt ⁊c̃. q̃lr̃ aũt tẽ/tauerint dñm: iam dictum eſt.
i Venit aũt amalech. Deſcripta p̃uiſione alimẽti. h̃ deſcribit̃ re/p̃ſſio aduerſarij. ⁊ p̃mo deſcribit̃ pugna. ſcd̃o grãrũactio p̃ victo/ria. ibi: Edificauitq3. Circa p̃muʒ d2: Venit aũt amalech ⁊ pugna/uit 9 iſrl̃. cã hui⁹ dicta ẽ. xv. c̃itũ ẽ ex pte ip̃i⁹ amalech. alia cã aſſi/gnat̃ ex pte ppl̃i iſrl̃. Ad h̃ eñ p/miſit dñs bellũ iſtõ 9 eũ iſurgere vt ex victoria ſeq̃nti eẽnt audatio res de cetero 9 aduerſarios iſur/gẽtes ⁊ de ſpolijs amalech eſſent muniti armis ⁊ alijs neceſſarijs q̃ fugiẽtes dimiſert. k Dixitq3 moyſes ⁊c̃. vidit eñ ĩ ſpũ p̃pheti/co ip̃m fore ducẽ iſrl̃. ⁊ iõ fec̃ eũ ca pitaneũ exercit⁹. l Elige viros. i. ſtrenuos bellatores. m Et egreſſus ⁊c̃. nõ eñ voluit q̄ expectaret̃ exercit⁹ amalech ſed q̄ iret̃ ſibi obuiã ne pueri ⁊ mulieres ⁊ timidi q̃ remã ſerũt ĩ caſtris nimis t̃rerent̃ ⁊ fugerẽt: ⁊ ſic daret̃ maior audacia aduerſarijs. n Ego ſtabo ⁊c̃. ad pugnãduʒ p̃cib⁹ 9 aduerſarios. o Habẽs vir. d. ĩ. m. m. vt victo/ria deo aſcribat̃. p Moyſes aũt ⁊ aarõ ⁊c̃. Dicũt he/brei ⁊ aliq̃ doc. catho. q̄ iſte hur fuit fili⁹ marie ⁊ caleph: 9firmãtes p̃ illõ qd̃ ſcribit̃. j. Paral̃. ij. q̄ mortua açuba vxore caleph ip̃e accepit vxorẽ q̃ vocabat̃ ephrata: q̃ pe/perit ei hur. Dicũt aũt q̄ iſta ephrata fuit maria ſoror mo yſi q̃ erat binomia: ſʒ iſtõ videt̃ falſũ q2 maria ſenior erat ip̃o moyſe. qd̃ ptʒ ex h̃ qd̃. ſ̃. dictũ ẽ. ij. ca. ſ. q̄ moyſe expo ſito ĩ flumĩe ip̃a iuit ad vidẽdũ q̃d accideret de puero: et dixit filie pharaonis. Uis vt vocẽ tibi mulierẽ hebreã q̃ nutrire poſſit ĩfantulũ? Ex q̃ ptʒ q̄ ĩ natiuitate moyſi iaʒ erat puella. xij. annoꝝ vel ampli⁹. moyſes aũt añ exitum de egypto iam erat. lxxx. annorum. vt dictum eſt ſupra vij. ca. et per conſequens tunc erat maria. lxxxij. anno/rum vel circiter. De caleph autem ſcribitur Joſue. xiiij. q̄ erat. xl. annorum tñ quando iuit ad explorandum ter ram: quod fuit poſt exitum de egypto. ſi igitur maria fu/it vxor eius ſecunda: non videtur q̄ acceperit eam ante/q̃3 iret ad explorãdũ. tũ q2 nõ ita cito accipiebãt vxores illo tp̃e: ſʒ expectabãt etatẽ pfectã ad gẽnerãdũ. tũ quia opt̃et dicere q̄ p̃ aliqd̃ tp̃s fuerit cũ p̃ma: maxĩe q2 ex ea habuit p̃lẽ. vt hr̃. j. Paral̃. ij. Ex q̃ videt̃ q̄ non potuit accipere mariam cum iã eſſet. xl. annoꝝ vel parũ min⁹: ⁊ tunc ip̃a maria erat. lxxxij. annorum vel parum minus.

G enim ſpūs helie qui eſt ſpūs dei cuiꝰ par-
ticeps helias dr̄: et dei iuſticia q̄ noſtra ē.
Vñ ignorantes dei iuſticiā: volentes ſuaʒ
cōſtituere. i. tāq̄ a ſe ſibi preparatam.
a Cūq̄ leuaret ⁊c̄. Stra. Quia cum lex
myſtice itelligit̄ paſ-
ſio xp̄i ī ſpūalit̄ penſa
tur: diabolꝰ vincit̄ ⁊
fugat̄. Cū aūt remit-
36. di. c. ſi. tunt̄ manꝰ. i. p̄cepta
legis minus ſtudio-
ſe exercent̄: hoſtis vi
ctor inſequitur.

b Sumētes igr̄ ⁊c̄
Gregꝰ. Moyſes ſe-
dit ī lapide cū lex re
quieuit in eccleſia: ſʒ
hec manꝰ graues ha
buit: q2 peccātes nō
miſericorditer ꝑtulit
ſed ſeuera diſtrictio-
ne ꝑcuſſit. aarō mōs
fortitudinis: hur int̄
ꝑtatur ignis. Mons
Eſa. 2. a fortitudinis xp̄s eſt
d̄ q̄ dr̄: Erit in nouiſ
ſimis diebꝰ p̄paratus
mons domꝰ dñi ī ver
Luc. 12. f tice. m. Ignis xo ſpi
ritusſctūs: queʒ xp̄s
venit mittere ī terrā.
Aaron ergo et Hur
graues manus moy
ſi ſuſtinēdo leuiores
reddūt: q2 mediator
dei ⁊ hoim: cuʒ igne
ſpūſſancti aduenies
mādata legis grauia
(q̄ dū carnalit̄ tene-
rent̄ portari nō pote
rant) tolerabilia no
bis ꝑ ſpūalem intelli
gentiā oñdit. q̄ſi eni
manus moyſi leues
reddidit: q̄ pōdꝰ mā
datoꝝ legis ad veri
Ezec. 18. g tatem cōfeſſionis re-
torſit: ſm illō: Nolo
mortem peccatoris:
Hiere. 3. a ſed vt. cō. ⁊. v. Hinc
peccatrici aīe dr̄. Si
reliq̄rit vir vxorē ſu-
am: et illa recedens
duxerit alteꝝ: nūq̄d
reūtet̄ ad eū vltra?
Nunq̄d nō polluta
erit ⁊ ꝯtaminata mu
lier illa? Tu aūt fornicata cū amatoribꝰ mul
t̄: tñ reuertere ad me dicit dñs. Ecce paradi
gma turpis mulieris dedit: oñdēs ꝙ pꝰ tur-
pitudinē recipi nō poſſit: ſʒ ipm̄ padigma ꝑ
miſerīam vincit: cū dic̄ fornicātē mulierē re
cipi nō poſſe: ⁊ tñ fornicantē aīam vt recipi-
at expectat. Penſemꝰ pōdꝰ tāte pietat̄: dic̄
qd̄ fieri nō pōt: ⁊ demōſtrat ꝙ h ipm̄ ꝯ morē
facere pōt. Ecce vocat etiā q̄s inq̄natos de-
nūciat: hos etiā amplecti q̄rit: a qbꝰ ſe eē de
ſertū q̄rit̄. Inflexit ḡ ad miſerīam duriciam
leg̃ q̄s etiā iuſte illa dānat: ipe miſericordit̄
liberat. c Delebo ⁊c̄. Ra. In h ſignificat̄
ꝙ oīpotēs deꝰ ꝑ legē (quā ſignificat moyſes
Pſ. 9. ⁊ de xp̄o ꝓnūciat) deleat mēorā ſpūalium
hoſtium. Unde Periit memoria eorum cuʒ
ſonitu.
d Edificauitq̄ moyſes altare: et vocauit
nomen ⁊c̄. Oēs diaboli victores ī cordibus
ſuis debēt aras fidei edificare in q̄ ſpūales
hoſtias offerāt: ¶ Cūq̄ audiſſet.

a ſ. in ſpēm crucis in q̄ triumphant̄ inimici.
a ſup verticem collis † Cūq̄ leua- a
ſ. cū oꝑatone debemꝰ orare ſi volumꝰ hoſtes vin
cere ⁊ ꝓ celeſti p̄mio nō ꝓ terreno lucro.
ret moyſes manꝰ: vicebat iſrael:
a ſ. q2 remiſſis opibꝰ bonis. i. ad terrena ꝯuerſis
hoſtis victor inſequitur.
ſin autē paululuʒ remiſiſſet: ſupa †
bat amalech. Manus aūt moyſi
b erant graues. Sumentes igitur
ſ. eccleſiā vel xp̄m. ſ. in q̄ ſunt ſeptē oculi qui eti
am lapis adiutorii.
lapidē poſuerunt ſubter eum in
ſ. requieuit. a ſ. q2 lex in xp̄o ⁊ ſpū ſancto
quo ſedit. Aaron aūt ⁊ hur ſuſtē
ſpūaliter impleta eſt.
tabant manus eiꝰ ex vtraq̄ par-
te. Et factū eſt vt manꝰ ipſius nō
ſ. finem mundi.
laſſaret̄ vſq̄ ad occaſuʒ ſolis † Fu b
a ſ. xp̄s. b ſ. diabolū. c ſ. demones vicia vl̄ ꝑſe
gauitq̄ ioſue amalech ⁊ populū
cutores. a ſ. locutio eſt. b ſ. verbi de
c ſ. vel ergo.
eius in ore gladii. Dixit autem c
dñs ad moyſen: Scribe hoc in li- d
bro ob monimētū: ⁊ trade ī auri- e
a ſ. hic ꝑ ſcrōs ⁊ oīno in iudicio periit memoria
eoꝝ cū ſonitu b ſ. ppl's brutus vel ligens
ſanguinem.
c bꝰ ioſue. Delebo. n. mēoriā ama f
d lech ſub celo. Edificauitq̄ moy- g
ſes altare: et vocauit nomen h
ſ. nō homo. b ſ. fortitudo. ſ. q2 exaltatꝰ a terra
oīa trahit ad ſeipm̄.
eiuſ. Dñs exaltatio mea: dicens:
ſ. potentia. ſ. vñ oīa opa nr̄a oparꝰ eſt in nobis.
Quia manꝰ ſoliꝰ dñi: et bellū dei i k
a ſ. malignos ſpūs. b ſ. iudeoꝝ.
erit cōtra amalech a generatione
ſ. gentium. ſ. vſq̄ in finē tunc eñ vere iplebitur
vñ: Ero mors tua o mors. mor. t. ⁊c̄.
in generationem.

Ex quo ſequit̄ incōueniens vt videt̄. ſ. ꝙ dña ſic antiqua ⁊ tāte ſētatꝰ: q2 erat
ꝓphetiſſa: vt. ſ. dictū ē. ꝯtrxiſſet matrimoniū ⁊ maxime cū hoīe tā iuuene. Item
dato ꝙ cōtraxiſſet in tali etate nō tñ potuiſſet cōcipe. Itē dato ꝙ cōcepiſſet de
caleph: tñ ille puer in exitu de egypto nō poſſet eē ita magnꝰ ꝙ aſcendiſſet cuʒ
moyſe in montē ⁊ ſuſtentaſſet manꝰ eiꝰ: vt h dr̄ de ipo hur. Ex q̄ manifeſte patet
ꝙ nō fuit filius caleph ⁊ marie. Itē de ipo dr̄. ī. xxiiij
Habetis aaron et hur vobiſcū: ſi quid natū fuerit q̄-
ſtionis: referetis ad eos. Ex q̄ ptʒ ꝙ in exitu filioꝝ
iſrael de egypto: hur iam erat magne prudentie ⁊ ma
gni ꝯſilii ⁊ reputatꝰ int̄ ſeniores. ⁊ iō ille hur de q̄ eſt
h ſermo nō potuit eē filiꝰ caleph q̄ adhuc erat ſat̄ iu-
uenis: vt p̄dictū eſt: ⁊ iō ſi dicat̄ ꝙ fuerit filius marie
optet dicere ꝙ ſit de alio viro: nec illa ephrata de q̄
dictū eſt potuit eē eadē cū maria vt ſatis ptʒ ex dict̄:
⁊ ille hur filiꝰ caleph ē aliꝰ ab iſto de q̄ h loquit̄ ſcri-
ptura. Et iō mihi videt̄ meliꝰ dicere cū antiq̄s docto.
ꝙ iſte hur fuit maritꝰ marie. ⁊ idē dic̄ Joſephꝰ. iii. li.
antiquitatū: ⁊ iō cū moyſe aſcēdit in montē ⁊ ſibi cum
aaron cōmiſſum eſt regimē ppl̄i in abſentia moyſi: q2
erat vir antiquꝰ ſapiēs ⁊ exptꝰ. a Cūq̄ le. moy.
ma. ⁊c̄. ꝑ h oñdit̄ ſue orationis efficacia ⁊ vt deo aſcri
beret̄ victoria. Manus aūt moyſi erāt graues. ꝑ qd̄
deſignat̄ ꝙ ī pplo ſibi ſubdito erant aliqui pctis ag-
grauati: q2 ſm ꝙ dicit Gregꝰ. ſm q̄litatē ſubditorum
diſponunt̄ acta regentiū. b Fugauitq̄ io. ama.
In hebreo hr̄: Debilitauitq̄: qd̄ exponūt hebrei. d.
ꝙ oēs fortes de amalech fuerūt interfecti in bello il
lo ⁊ nō effugerūt niſi timidi ⁊ parum valentes.
c In ore gla. i. ī acie vel acumīe gladii. d Scri. Judic. 4. b
h ī libro. i. ad memoriā ꝑpetuā. e Et tra ī. au. io. Sapi. 11. a
ꝑ h deſignauit dñs ꝙ erat ioſue introductꝰ filios
iſrl̄ in terrā ꝓmiſſionis ⁊ nō moyſes. f Dele. eñ
me. ama. h eñ factū ē tpe ſaulis. vt hr̄. i. Regum. xv.
Sciendū ꝙ glo. q̄dā ſup locū iſtū q̄ dr̄ eſſe. Strabi di
cit ꝙ amalech fuit filiꝰ hiſmaelis: a q̄ dicti ſunt amale
chite. ⁊ ppl's amalech. Qd̄ aūt. i. Paral̄. i. dr̄ ꝙ eli-
phaç p̄mogenitꝰ eſau genuit amalech: dicūt ſequen-
tes dictā glo. ꝙ fuit aliꝰ: ⁊ ſunt duo eiuſdē nominis.
h dictū de ſacra ſcriptura nō hʒ auctoritatē ſʒ magis
ꝯrietatē vt videt̄: q2 Geñ. xxxvi. ⁊. i. Paral̄. i. dr̄ exp̄ſ
ſe ꝙ amalech fuit filiꝰ eliphaç p̄mogeniti eſau: nec ali
us amalech legit̄. Itē ioſephꝰ. ii. li. an. dic̄ ꝙ ab ama
lech filio eliphaç dicti ſunt amalechite: h etiā hr̄ ex. ii
Reg. i. vbi dr̄ ꝙ filiꝰ doech idumei vēit ad dauid nū-
ciās illi mortē ſaulis: lʒ eñ nō expmat̄ ibi ꝙ fuerit fi-
liꝰ doech: tñ oēs expoſitores cōcorditer h dicūt: ⁊ cū
interrogaret̄ a dauid q̄s eſſet: rñdit filiꝰ hoīs adue-
ne amalechite ego ſum. Ex q̄ videt̄ ꝙ amalechite ſūt
idumei, ⁊ ſic nō deſcēderūt ab hiſmaele: ſed ab Eſau.
De glo. aūt Strabi vel alteriꝰ niſi ſit doc. autenticus
vt Augu. ⁊ Hiero. ⁊ hmōi. non eſt multū curandum:
maxime q̄ñ videtur a textu diſcrepare. g Edifica
uitq̄ moyſes altare. Hic deſcribit̄ grāꝝ actio ꝓ vi-
ctoria cū dr̄: Edificauitq̄ moyſes altare: ad offerēdū
deo hoſtias ꝓ grāꝝ actione. h Et vocauit ⁊c̄.
nō q2 nomē dñi cōueniat ipi altari ſʒ denoīatū eſt ab
effectu ipiꝰ dñi exaltātis pplm̄ iſrl̄ ⁊ amalech dep̄mē-
tis: ꝓpt̄ qd̄ ſubdit̄: i Quia ma. ſo. do. i. poteſtas
throni eius. k Et bellum dei erat contra amalech ⁊c̄.

Moraliter. Hic agit̄ p̄mo de eductione aq̄ de petra ad ¶ Ca. XVII
refocillandū populū ſitibundū ſic̄ ſcribit̄: † Percu
tieſq̄ petram ⁊ exibit ex ea aq̄. ꝑ hanc petrā ſignificat̄ xp̄s q̄ in cruce fuit lācea
ꝑcuſſus ⁊ inde exiuit ſanguis et aqua: Joh. xix. ex q̄bꝰ ꝟtutē habēt eccl̄ie ſacra
menta in q̄bꝰ confert̄ aq̄ grē ſalutaris q̄ refocillat̄ populus xp̄ianus. i. Cor. x.
Bibebant aūt de ſpiritali ꝯſequente eos petra: petra aūt erat xp̄s. Scdo agitur
de pugna ioſue contra amalech de q̄ dr̄: k† Dixitq̄ moyſes ad ioſue elige
viros ⁊ egreſſus pugna cōtra amalech. Per amalech q̄ interp̄tat̄ gens bruta ſi
ficat̄ caro: q2 ꝑ eā hō ꝯuenit cū aīalibꝰ brutis: ꝓpt̄ qd̄. i. Eth. Uita voluptuoſa
dr̄ vita pecudū. Ipa ꝟo pugnat ꝯ ſpm̄ q̄ ꝑ iſrl̄ ſignificat̄: eo ꝙ ſpūs natus eſt vi
dere deū: hic per fidē ⁊ in patria facie ad faciē. De hac aūt pugna dr̄ Gal. v. Ca-
ro concupiſcit aduerſus ſpiritum et ſpūs aduerſus carnem. Caro ꝟo debellatur
per ioſue gladium qui gladius eſt ſacre ſcripture ſtudium. ſm quod dr̄ Eph. vi.
Et gladium ſpiritus quod eſt verbum dei. Et de hac debellatione dicit Hiero.
ad ruſticum monachum. Ama ſanctarum ſcripturarū ſtudia et carnis vitia non
amabis. Sed vt de carne habeat̄ plena victoria req̄rit̄ cū h orō deuota q̄ ſigni-
ficat̄ ꝑ orōnem moyſi ioſue pugnante: ⁊ virga dei in manu ꝑ quā ſignificat̄ caſti
gatio carnis q̄ ſi remittat̄ caro ꝯ ſpm̄ roborat̄. ⁊ h ſignificat̄ cū dr̄: † Si aūt
paululū remiſiſſet ſupabat amalech. Sʒ q̄ñ iſtoꝝ ꝯtinuatio difficil̄ ē. iō dr̄ ꝙ ma

Ca. XVIII

Cum audiſſet ietro ſacer.
⁊c. Quod moyſes libatu
rus filios iſrael: dimiſit
vxorem et filios quos poſtea in
deſerto recepit: ſignificat q᷑ ꝑdi-
catores cū mittūtur ad opꝰ ꝑdica
tionis: debēt ſe a ſollicitudīe tēꝑa
li exonuſtare: cū vero poſtea ad
epatum vel ad aliam dignitatem
aſſumunt᷑: tunc ꝓ ſibi ſbiect᷑ ſolli
citudinē: tam in ſpūalibꝰ ꝙ̄ tēꝑali
bus gerere debēt. b Venit ḡ
ietro cognatus moyſi ⁊c. Orige.
Alia littera: Poſt hec venit ad
montem dei moyſes: ⁊ ietro ſibi
occurrēti exijt obuiā de caſtris:
nec ducit eum ad montem dei:
ſed ad tabernaculum ſuuꝫ. Non
enī poterat ſacerdos madiā aſcē-
dere in mōtē dei: ſꝫ nec ī egyptuꝫ
deſcēdere: nec vxor moyſi: ſꝫ nūc
ad eū venit cū filijs. Nō. n. pote-
rat deſcēdere ī egyptuꝫ et ſubire
agones egyptiorum niſi athleta ꝓ-
babilis: ⁊ q̄ ī agone ꝯtēdēs ab oī
bus ſe abſtīet. Moyſeſ q᷑ magnꝰ
⁊ potēs athleta deſcēdit ī egyptū
ad agones ⁊ exercitia ꝟtutum: ⁊
abraā. Jacob q̄ꝫ q̄ ipo noīe athle
ta ē: cū deſcēdiſſet ī egyptū factꝰ
ē ſic ſtelle celi ī multitudīe: alijs ī
ꝯriū cedit deſcēdiſſe ī egyptum.
Scio hieroboā fugiētē a ſalomo
ne dīſcēdiſſe ī egyptū ⁊ ſcidiſſe: et
corrupiſſe pplm dī: q᷑ dīſcēdēs in
egypto accepit a ſuſachī rege vxo
rē tethimenē vxorꝫ eiꝰ ſororem.
c Obtulit ḡ. ⁊c. Augꝰ. Et ſū-
pſit ietro ſocer moiſi holocauſto.
⁊c. Sumpſit ꝓ obtulit poſuit: an
forte ſcīꝰ ē ñ locutio: vt ea ſūpſiſſe
ītelligat᷑: q̄ moyſes intelligit᷑ ob-
tuliſſe: ꝙ̄uiſ moyſeſ ñ legat᷑ ſacri
ficaſſe nec aarō: nec q̄ſꝙ̄ hebreorum
q̄ educti ſūt dē t̄ra egypti: ſꝫ tū ſu-
periꝰ dictū ē ꝙ altare ꝯſtituit mo
yſes. Jetro āt legimꝰ ſacerdotem
fuiſſe madiā. i. gēt᷑ madiā. Mirꝫ ē
āt ſi ad eiꝰ aduētū cepit ſacrifica-
re moyſes: ⁊ ñ potius ipe q̄ ſacer
dos erat. d Veneruntq̄ʒ aa. ⁊c.
Orige. Alia lr̄a. Venerūt inq̄t pre
ſbyteri aarō: ⁊ oīs iſrl̄ mādūcare
panē cū ſocero moyſi ī ꝯſpectu dī
ñ oēs mādūcāt panē ī ꝯſpectu dī
ſꝫ q̄ pſbyteri ſūt q̄ ſeniores. i. q̄ ꝑ-
fecti ſūt ⁊ merit᷑ ꝓbati: q̄ ſiue mā
dūcāt ſiue bibūt: ad gl̄iam dī faci
unt. Ve ḡ qō faciūt ſcī ī ꝯſpectu
dī faciūt: pctōr a ꝯſpectu dī fugit
adā poſtꝙ̄ peccauit fugit a ꝯſpe
Geñ. 3. b ctu dñi: ⁊ introgatꝰ rn̄dit: Audi-
ui dñe vocē tuā: ⁊ abſcōdi me: q᷑
Ibid. 4. b erā nudꝰ. Cain exiuit a facie dñi:
q᷑ īdignꝰ erat ꝯſpectu dī: ꝑterea
q̄ pleniorē ſciaꝫ dī accipiūt: ſi ma
Ps. 50. lū faciūt corā dō faciunt. Vn̄: Ti
bi ſo. pec. ⁊c. Qui malū corā deo
facit: continuo penitet: ⁊ dic̄ pec-
caui. Qui deſcēdit a ꝯſpectu dī
neſcit ꝯūti ⁊ pctm̄ pēitēdo purga
re: h ḡ itereſt int᷑ malū corā dō fa
cere: ⁊ a ꝯſpectu dī diſcedē. Ori.
Nō fruſtra venit ietro ad moyſē:
nec fruſtra mādūcauit panē cū ſe
nioribꝰ pplī ī ꝯſpectu dī: dat mo-
yſi conſilium ꝓbabile et vtile: vt

eligat viros

Ca. XVIII

a Cum audiſſet ietro ſa- a†
cerdos madiā cognatꝰ b c
moyſi: oīa q̄ fecerat dñs d
moyſi et iſrl̄ pplo ſuo: eo ꝙ eduxiſ
a ſ victo amalech. b ſ eccleſiam.
ſet dñs iſrl̄ dē egypto: tulit ſephō- e
a ſ xp̄i vel ꝑdicatorum. b ſ vt expeditior eēt ī ope
ram vxorem moyſi quam remiſe
dñi. ſ vtrūq̄ʒ populum.
rat: et duos filios eius quorum
ſ q᷑ ſignifi-
vnus vocabat᷑ gerſan dicēte p̄re
cat eos q̄ dicūt: aduena ego ſū apud te: ⁊ ꝑegrinꝰ
ſicut oēs p̄res mei.
† Aduena fui ī t̄ra aliena. Alt᷑ vo
ſ q᷑ ſignifi
eliezer: Deꝰ enī ait p̄ris mei adiu
cat eos q̄ dicūt adiutor meꝰ ⁊ liberator meꝰ es tu
dñe ne moreris. ſ diaboli
tor meꝰ: ⁊ eruit me dē gladio pha
b raonis. Venit ḡ ietro cognatus f
moyſi et filij eius ⁊ vxor eius ad
moyſen ī deſertū: vbi erat caſtra
metatꝰ iuxta mōtē dei ⁊ manda- g
uit moyſi dicens: Ego cognatꝰ
tuꝰ ietro venio ad te: ⁊ vxor tua
⁊ duo filij tui cū ea. Qui egreſſuſ h
ſ veneratus eſt.
in occurſū ꝯgnati ſui: adorauit ⁊
oſculatꝰ ē eū. Salutaueruntq̄ʒ ſe i
mutuo verbis pacificis. Cūq̄ʒ in k
a ſ primi ꝑdicatores. ſ gentili pplo: vel ꝑdicato
ribus de gentibꝰ.
traſſet tabernaculū: narrauit mo
yſes cognato ſuo cūcta q̄ fecerat
a ſ diabolo b ſ vel miniſtris diaboli.
c ſ ſcōs deum videntes.
deꝰ pharaoni ⁊ egyptijs ꝑpt iſrā
a ſ que refert paulꝰ ſibi accidiſſe: cum in infirmi
tatibus ſuis gloriatur.
el: vniuerſūq̄ʒ laborē q̄ accidiſſet l
a ſ q̄ tranſit de mūdo ad celū.
eis ī itinere quo liberauerat eos
a ſ q᷑ fideliū cor vnū ⁊ aīa vna.
dñs. Letatuſq̄ʒ eſt ietro ſuꝑ omi- m
bus bōis q̄ fecerat dñs iſraeli: eo
ꝙ eruiſſet eū dē māu egyptiorum: et
ſ cui oīa aſcribunt᷑ non nobis.
ait: Bn̄dictꝰ dñs q̄ liberauit vos n
de māu egyptiorum ⁊ de māu pha-
raonis: q̄ eruit pplm ſuuꝫ de ma-
ſ in hoc miraculo.
nu egypti. Nunc cognoui quia
magnus dominus ſuper omnes
ſ gentiliū quos colebāt: vel ſuꝑ ſcōs q̄ ꝑticipa-
tione btitudinis dñ dicunt᷑ dij.
deos: eo ꝙ ſuꝑbe egerit ꝯtra illos
ſ panem manducauit. ſ q̄ñ ex toto mundum
c Obtulit ergo Jetro cognatus o†
relinquūt. ſ ſacrificiū deo ſpūs. c. ⁊c.
ſ q̄ñ licite vtūtur mundanis.
moyſi holocauſta ⁊ hoſtias deo. p†
a ſ Sacerdotalis ordo. b ſ primitiui populi.
d †Veneruntq̄ʒ aaron ⁊ omnes ſeni q
ſ verbi.
ores iſrael vt comederēt panē cum

nus moyſi erāt graues ꝑpt qō ſbditur:
† Aarō ⁊c. ꝑ aarō q̄ mōtanꝰ interp- A
tat᷑ meditatio celeſtiū ſignificat᷑. ꝑ hur q̄
inꝑpretat᷑ ignis ītelligit᷑ feruor charitat᷑.
igit᷑ iſta duo manus graues ſuſtentant.
q᷑ nō ē aliq̄d adeo graue qō ñ faciunt il-
la leue: ⁊ ſic dē carne hr̄ plenitudo victorie.
Cum audiſſet ietro Ca. XVIII
c Poſtq̄ʒ deſcripta ē ꝓuiſio alimēti
⁊ repreſſio aduerſarij. Hic ꝯñr de
ſcribit᷑ gubernatio ppl̄i. ⁊ ꝑmo deſcribit᷑
aduētus ꝯſulentis. ſcdo aſſenſus ꝯſiden
tis. ibi: Altera aūt dic. Prima ī tres. q᷑
ꝑmo deſcribit᷑ aduētꝰ ietro amicabilis.
q᷑ ex bonis q̄ dñs fecerat iſraeli motꝰ fu-
it ad veniēdū ⁊ cōgaudendū: ⁊ h eſt qō
dr̄: Cūq̄ʒ au. ietro iſte habuit plura noīa
vt dictū ē. ſ. ij. ca. b Sacerdos madi
an. i. maior vt dictū fuit ibidē. c Co- † ſ.2.d
gnatꝰ moyſi. i. affinis: vn̄ in hebreo habe
tur: Socer moyſi: et ſilr̄ in ſeq̄ntibus vbi
noīat᷑ ꝯgnatꝰ. d Oīa q̄ fecerat ⁊c. ſ.
ī egyptiorum flagellatione: ⁊ in maris diui
ſione: ⁊ ī amalech debellatione ⁊c.
e Tulit ſe. vxo. moy. quā re. Dictū fuit
ſ. iiij. ca. ꝙ ipa dereliquit eū. Dicendum
ꝙ fuit de volūtate moyſi: quia aduertit
ꝙ vxor ſua ⁊ filij nō eſſent ſibi niſi oneri ī
negocio ꝓ q̄ ibat in egyptum: et iō h dr̄
ꝙ remiſit eam. f Venit ḡ ie. dicūt ali
qui hebrei ꝙ nō venit añ legē datā nec ꝑ
mo āno egreſſionis de egypto: ſed anno
ſcdo poſt legē datā: ⁊ ꝙ dr̄ h veniſſe: h ē
ꝑ anticipationē: alij autē dicunt ꝙ venit
añ legē datā ⁊ ꝑmo anno: ⁊ h videt᷑ ꝓba
bile: q᷑ t̄ra ſua nō longe erat a mōte ſinai
vt ꝑꝫ ꝑ illud qō dictū ē. ſ. iij. ca. ꝙ moy
ſes paſcēs oues ietro minauit gregē ad ī
teriora deſerti: ⁊ venit ad monteꝫ oreb q̄ B
eſt mons ſinai: ⁊ iō audita magnificētia
moyſi ſui: nō eſt ꝟiſimile ꝙ tardaſſet per
ānū vēire ad ipm. g Et mā. mo. ſ. ad
uentū ſuū: nō enī voluit ſubito ītrare ca
ſtra iſrael: vt ipe et filia ſua ⁊ nepotes ho
neſtius reciperentur: maxime q᷑ honor
iſte in moyſen reuertebatur. ſcdo deſcri-
bitur eiꝰ honorabilis receptio. cum dicit᷑:
h Qui eg. in oc. ⁊ nō eſt dubium ꝙ ma
iores de populo iuerunt cum eo ad hono
randum ſocerum ſuum et vxorem.
i Sa. ſe mu. ⁊c. i. amicabilibus: quia in
ter eos non erat ante diſcordia.
k Cūq̄ʒ in. ⁊c. honeſtius enī et magis
ſerioſe dixit ſibi ī domo ꝙ̄ dixiſſet ī via.
l Vni. la. pro defectu victualium et in-
ſultu amalech. tertio deſcribitur ipiꝰ ie-
tro deuotio laudabilis. cum dicitur:
m Leta. eſt ie. ex quo patet ꝙ habebat
fidem vnius dī veri. vn̄ ait:
n Benedictus dominus qui liberauit
vos. Nunc cognoui quia magnus domi
nus ſuper omnes deos. per mirabilia. n.
audita totius nature create virtutē trā-
ſcendentia cognouit ꝙ ipe eſt ſolus deꝰ
verus: ⁊ non ſolum confeſſus eſt fidem
ſuam ore: ſed etiaꝫ opere. vn̄ ſubditur:
o Obtulit ergo ietro ⁊c. victime ſunt
que totaliter incendūtur ad honorem
diuinū. p Et hoſtias deo. ſcꝫ pacifi-
cas: quarum vna pars incendebatur: al
tera erat ſacerdotis: altera ab offerenti-
bus comedebatur. vnde ſubditur:
q Veneruntq̄ʒ aaron et omnes ſe. ⁊c.
vt honorarent eum: maxime quia erat
de nouo conuerſus ad fidem et ritum he
breorum: vt in fide magis ſolidaretur. † He.pe.di
per panem autem hic intelligitur om- 1.c.venit
nis cibus vt frequenter dictum eſt.

Coram domino

eligat viros: ⁊ ꝯſtituat pͥncipes ppl̃i deũ colẽtes: potẽtes: ⁊ odientes ſupbiã. Tales em̃ optet eẽ q̃ ſupbi nõ ſint: et ſupbiã oderint. i. vt nõ ſolũ ipi abſq; vi to ſint: ſʒ in malis oderint vitia: nõ hoĩes dico: ſed vitia. a Corã dño ⁊c̃. Aug⁹. Querit vbi: q̃ñ q̃dem nec tabernaculũ fuit: nec arca teſtamenti: q̃ po ſtea ſunt iſtituta. neq; h̓ de futuro ꝯdictũ accipe poſſumus: ſic̃ dictũ eſt de man na qḋ poſitũ eſt in vaſe. ſ. aureo. Ergo id añ ðtum de bemus accipe factũ: qḋ in honorẽ dñi factum eſt.

b Oſtendã p̃cepta ⁊c̃. Queri põt quõ hic moyſes dixit. Cũ lex dei adhuc nulla eſſet ſcripta: niſi q꜡ lex dei ſempiterna ẽ: quã cõſulũt oẽs pie viuẽtes: vt qḋ in ea inuenerint vel faciãt vel iubeãt vel vetẽt: ſcd̃m q꜡ illa incõmutabili veritate p̃cepit. Nunq̃d em̃ moy ſes q̃uis cũ illo loqueret̃ de⁹: p ſingula credenduʒ ẽ q꜡ cõſulere ſoleret dñm: ſi q̃d eſſet in diſceptationib⁹ tãte multitudinis: q̃ illũ in iudicãdi negocio a mane vſq; ad veſperã detinebat ⁊ tñ niſi p̃ſidentẽ mẽti ſue dñm ꝯſuleret ⁊ legẽ eternã attenderet iuſte iudicare nõ poſſet c Sed audi v̓ba ⁊c̃. Aug⁹. Prĩa q̃ſtio ẽ cur de⁹ famulũ ſuũ cũ q̃ tãta ⁊ talia loquebat̃: ab ali enigena paſſus eſt admoneri? in q̃ ſcriptura nos ad monet: p quelibet det̃ ꝯſiliũ veritatis nõ debere con temni. Uidendũ etiã ne forte ibi voluerit de⁹ ab alie nigena moneri. ſ. moyſen: vbi poſſet tẽtari ſuperbia. Sedebat in iudiciaria ſublimate: hunc em̃ ſenſum in dicat ipe ietro: cũ iuſſit eos eligi ad iudicandum: qui odiſſent ſupbiã: deinde q̃ꝫ ſit obſeruandũ quod alibi

Eccl. xi. b ſcriptura dicit: Fili ne in mult̃ ſint act⁹ tui ſatis hic apparet. Uerba q̃ʒ ietro cõſiderãda ſũt: dic̃ em̃: Nũc ẽ itaq; audi me cõſiliũ dabo tibi: ⁊ erit de⁹ tecũ. Ubi mihi videt̃ ſignificari nimis intentũ hũanis actioni bus animũ deo quodãmõ euacuari: q̃ ſit tãto plenior q̃to i ſupna ⁊ eterna liberi⁹ extendit. d Eſto tu pplo ⁊c̃. Idem. Qḋ v̓o adiũgit. Eſto tu pplo i his q̃ ad deũ ptinẽt: ⁊ referes v̓ba eoꝝ ad deũ. ⁊ teſtaber̃ eis p̃cepta dei ⁊ legẽ ei⁹ ⁊ demõſtrabis eis vias in q̃ bus ambulabũt in eis ⁊ opa q̃ faciãt cũ pplo vniuer ſo. Hec agẽda eẽ demõſtrat. nõ em̃ ait: Uniuſcuiuſq; v̓ba refer ad deũ: ſʒ v̓ba eoꝝ. cũ. ſ. dixiſſet: Eſto tu pplo i his q̃ ad deũ ſunt. Po⁹ h̓ admonet: vt ſingulorꝝ negocia q̃ int̃ ſe habebãt deferant̃ elect̃. ſ. potẽtibus viris deũ colẽtib⁹ iuſtis q̃ oderũt ſupbiã: q̃s ꝯſtitue rat ſup millenos: alios ſup cẽtenos: alios ſup q̃nqua genos: alios ſup denos: ſic a moyſe remouit piculo ſas occupationes. Nec iſtos grauauit cũ mille habe rẽt vnũ ſup ſe: ⁊ ſub illis alios. x. ⁊ ſub eis. xx. et ſub eis alios. c. vt vix aliq̃d ad ſingulos p̃poſitos pueni ret: qḋ iudicari neceſſe eẽt. Inſinuat̃ etiã hũilitat̃ ex

B emplũ q꜡ moyſes cũ q̃ de⁹ loq̃bat̃ non faſtidiuit neq; ꝯtẽpſit alienigene ꝯſiliũ: q̃uis ⁊ ipe ietro cũ iſraelita nõ fuiſſet: vtꝝ int̃ viros vnũ deũ colentes religioſeq; ſapiẽtes habendus ſit ſic̃ Iob: merito q̃rit̃: imo cre dibili⁹ h̓r. Ambigue em̃ poſita ſunt v̓ba: vtꝝ ſacrifi cauerit deo v̓o i pplo ei⁹ q̃ñ vidit geneꝝ ſuũ: vel vtꝝ eũ adorauerit ipe moyſes: q̃uis de adoratione ſi ex p̃ſſe poſitũ eẽt: honor videret̃ ſocero reddit⁹: ſic̃ ſolet hoĩb⁹ honorificẽtie cã exhiberi. Quos aũt dicit grã matoyſagogas: q̃s decuriones nõ facile ſciri põt: q̃ñ h̓ nomẽ i nullo vſu habem⁹: vel officioꝝ vel mgr̃oꝝ. Nã q̃dã doctores interp̃tati ſunt lr̃aꝝ. ſ. q̃ itroducãt in lr̃as ſic̃ grecũ vocabulũ ſonat. Hic ſane ſignificat̃ añ legẽ dataʒ hebreos lr̃as hũiſſe: q̃ q̃ñ cepint neſcio vtꝝ valeat idagari. Quidã putãt eas a p̃mis hoĩb⁹ cepiſſe: ⁊ perductas eẽ ad noe: atq; inde ad parentes abrae: deinde ad pplm iſrl̃: ſʒ vñ h̓ pbari poſſit igro.

c Prouide aũt ⁊c̃. Ad cuſtodiã hũilitat̃ ab alieni gena iſtruit̃ ne q̃ tot arcana dei ab ipo deo diſcebat extolleret̃: ⁊ putaret ſe hũano ꝯſilio nõ egere. Prefi gurabat̃ etiã q꜡ doctrina gẽtiũ iudeoꝝ ſciam ⁊ ſuper biã ſuparet: ⁊ q̃ i lege deerãt fideles ex gẽtib⁹ cõplen da ſuggerẽt: ⁊ ſpũalẽ itellectũ ad legẽ dĩ afferrẽt. Sci ebat q̃ʒ moyſes q꜡ hũc pplm lex audiret ⁊ faceret q̃eũ q; diceret: legis quoq; diminutio ſuggerente euãge lio fieret.

f Et conſtitue ex eis ⁊c̃. Orige. Ordinabis inq̃t eos tri. ⁊ cen ⁊c̃. Et iudica bunt populuʒ oĩ hora: verũtamẽ quod grauius fuerit referẽt ad te: audiant p̃ncipes ppl̃i: ⁊ p̃ſbyteri plebis q̃ debẽt oĩ horꝯ pplm iudicare ſp ⁊ ſine inter miſſione ſedere in iudicio: dirimere lites: ⁊ recõciliare diſſidẽtes: in gratiam reuocare diſcordes. Diſcat vnuſquiſq; ex ſcripturis ſanctis officium ſuum

ſ ad honorẽ dñi.

a eo corã dño. Altera aũt die ſedit a b

ſ quaſi mgr̃. ſ doctores legis q̃ ſedẽtes. i. deſcen tes mẽte iudicãt tumultu ppl̃i.

moyſes vt iudicaret populum: c.

a ſ q̃ſi iudicãdi. docẽdi. b ſ a principio mundi vſq; ad finẽ: nũq̃ꝫ. n. d̓fuit lex natural̓ vl̓ ſcripta.

q̃ aſſiſtebat moyſi de mane vſq; d

ad veſperã. Qḋ cum vidiſſet co gnatus eius: oĩa ſcʒ que agebat

ſ alr̓: agis in populo.

in populo ait: Quid ẽ h̓ qḋ facis e

in plebe? Cur ſol⁹ ſedes ⁊ omnis populus preſtolat̃ de mane vſq; ad veſperam? Cui rñdit moyſes: Uenit ad me ppl̓s: querẽs ſentẽ tiam dei. Cũq; acciderit eis aliq̃ diſceptatio: veniũt ad me vt iu

b dicẽ iter eos: ⁊ oñdam p̃cepta dĩ

et leges eius. At ille: Non bonã f

inquit rem facis: Stulto labore cõſumeris: et tu et populus iſte q̃ tecum eſt: Ultra vires tuas eſt negociũ: Sol⁹ illud non poteris

c ſuſtinere: ſed audi v̓ba mea atq; g

d cõſilia: ⁊ erit dñs tecum. Eſto tu h

pplo i his q̃ ad deum ptinent vt i

referas q̃ dicuntur ad eum: oſten k

daſq; populo cerimonias ⁊ ritũ l

colendi: viãq; p quã ingredi de m

beãt: ⁊ opus qḋ facere debeant. n

e Prouide autẽ de oĩ plebe viros o p q r s t

ſ alr̓ ſapientes.

potẽtes ⁊ timentes deũ: in q̃b⁹

ſ formã boni iudicis p̃ſcribit.

ſit veritas: ⁊ q̃ oderint auariciã: v

a ſ qui ſibi ſubiectis bona tribuunt qui grece cili archi: latine dicuntur millenarij. b ſ qui grece hecacontarchi.

f Et ꝯſtitue ex eis tribunos: ⁊ cẽn x y

a ſ qui et pentacontarchi.

turiones: ⁊ q̃inquagenarios: ⁊ ʒ

a ſ q̃ ſup denos. ſ qui grece decarchos. b ſ priuatas cauſas populi. c ſ hĩ q̃ cuſtodiũt iu diciũ. ⁊ . f. i. in. o. tempore

decanos: q̃ iudicẽt populum om

ſ graues queſtiones et cõmunes.

ni tempore. Quicq̃d autem ma ius fuerit: referant ad te: ⁊ ipi mi nora tantũmodo iudicẽt: leuiuſ

ſ pluribus interius: minor eſt ad ſingula ſenſus.

q; tibi ſit: partito in alios onere.

a Co. do. i. corã illo puo tabernaculo: ꝺ̃ q̃ dictũ ẽ. ſ. xvj. ca. vel corã altari vbi obtule rat holocauſta. b Alĩa ãt die. Deſcpto aduẽtu ꝯſulẽt̃. h̓ ꝯñr deſcribit̃ aſſenſus p̃ſi dẽt̃: vbi p̓mittit̃ ꝯſultationis occaſio: cũ d̓r: Alĩa ãt die. ſ. p⁹ obla tionẽ ietro. c Se dit mo. ⁊c̃. dʒ em̃ iu diciũ fieri i trãq̃llita te rõnis: ñ i motu paſ ſionis: ⁊ h̓ deſignat̃ p ſeſſionẽ: ppt̃ qḋ iu dices debẽt dare ſen tẽtiã ſedẽdo.

d . Qui aſ. ⁊c̃. pro pt̃ negocioꝝ multitu dinẽ. e Quid ẽ h̓ qḋ fac̃? ac ſi diceret: nõ ẽ bon⁹ p̃cedendi mod⁹. vnde ſequit̃: f Nõ bo. ⁊c̃. nõ ẽ in telligendũ q꜡ res eẽt de ſe mala imo bona ſʒ meli⁹ fieri poterat vt oñdit̃. j. min⁹ aũt bonũ ꝯpatũ ad mai⁹ bonũ hʒ rõnẽ d̓fect⁹ ⁊ p ꝯñs mali aliq̃lit̃ ſicut minus malum comparatum ad mai⁹ hʒ rõnẽ eligibil̓: ⁊ p ꝯñs rõnẽ boni aliq̃ mõ. ſcd̃o ponit̃ ipſa ꝯſultatio: cum dicit̃: g Sʒ audi v̓. ⁊c̃. .i. ⁊ meli⁹ gubernab̓ pplm a dõ tibi cõmiſ ſũ. h Eſto tu ⁊c̃. accedẽdo. ſ. ad deuʒ p pplo ⁊ volũtatem ip̃i⁹ audiẽdo p ppl̓i directiõe. iḋ ſubdit̃: i Ut referas. ſ. pplo k Oñdaſq; ⁊c̃. q̃ꝫ tũ ad celebrationem dieꝝ ſolẽniũ. l Et ritũ colẽdi: q̃ꝫtuʒ ad actũ offerẽdi ⁊ ſacri ficãdi. m Uiãq; p quã igre. de. q̃ꝫtuʒ ad credenda. n Et op⁹ qḋ fa. de. q̃ꝫtum ad mores et agẽda. o Prouide ãt. cuʒ magna diligentia et deliberatione. p De oĩ ple. abſq; p̃ſonaꝝ acceptione. q Uiros. q꜡ mulie res non debent do minari nec regere p pter defectum diſcre tionis et conſtantie. r Potentes. ſ. iudi care p ſuã ſapiam et expiẽtiã. vnde ⁊ alia tranſlatio hʒ ſapien tes: vbi hẽm⁹ potẽtes. ſ Et timentes deũ. magis q̃ꝫ homines. t In q̃. ſit v. ſ. vite iuſticie et doctrine. v Et q̃ o. a. q꜡ ho mines cupidi ppt̃ munera de facili flectunt̃ a iuſticia. x Et ꝯſti. ex eis tri. tribun⁹ eſt q̃ p̃eſt mille hoĩb⁹. y Et cẽturi. cẽturio p̃eſt cẽtũ. ʒ Et q̃nq̃. ⁊c̃. q̃nq̃geari⁹ ẽ q̃ p̃ eſt. l. ⁊ decan⁹. x. In pplo autem iſrl̓ erãt ſex

moyſes

centa

F moyſes ĩquit vt ſit in his q̄ ad deũ ſunt: ⁊ verbũ dei ediſſerat po/
pulis. Ceteri vͦo ꝑncipes quos appellauit tribunos: qꝛ tribui p̄ſũt.
Uel cẽturiones vel q̄nq̄genarij q̄ p̄ſunt minoꝛibꝰ iudicijs que ad
ſingulos ꝑtinent dirimẽtes. Quā figurā etiā in futuro ſeculo ſer
Mat.19.d uandā puto. Cū cũ ſederit filiꝰ hoīs ſuꝑ thronũ glorie ſue: ſede/
bitis ⁊ vos ſuꝑ duodecim ſedes ⁊c. Ui/
Job.5.d des ꝗ qꝛ nõ ſolũ dñs iudicat: cui oē iudi/
ciũ dedit pr̄: ſꝫ ꝯſtituit ꝑncipes q̄ iudicẽt
de minoꝛibꝰ cauſis. Uerbũ aũt qꝺ graui
us fuerit referant ad ip̄m. Jdͦ dicit domi/
Mat.5.c nus de q̄dā: qꝛ reꝰ erit ꝯſilio: de alio aũt
Ibid.12.c reꝰ erit gehẽne ignis. Sꝫ de oī vͦbo ocio
ſo dicunt reddere rõnē. Et nõ dixit eſt qꝛ
deo ꝑabimus rõnem: ſic de ꝑiurio: Red/
Ibid.12.d des aũt dño iuramenta tua. Regina qꝫ
auſtri ſurget in iudicio cũ viris generati
onis huius: ⁊ cõdēnabit eos. Ecce aliud
Mat.13.f genꝰ iudicij. Qui hꝫ aures au.h.n.oīa
vmbꝛa ſunt celeſtiũ ⁊ imago futuroꝛum.
Eccle.1.b ¶ Oꝛige. Sic ſcriptũ eſt: Nõ ſatiabitur
oculꝰ viſu: nec auris auditu: nec nos ſati
ari poſſumꝰ ꝯſiderãdo q̄ ſcripta ſunt qui
bus nos edificẽt: quãtis nos modis in/
ſtruãt. Cũ.n.cõſpicio ꝙ moyſes ꝓpheta
Heb.32.g deo plenꝰ: cui deꝰ facie ad faciē loqueba/
tur: ꝯſiliũ accepit a ietro ſocero ſacerdo/
te madiā. admiratione nimia obſtupeſco
Audiuit.n. moyſes vocē ſoceri ſui: ⁊ fecͭ
q̄cũqꝫ dixit ei. Nõ dixit: qꝛ deꝰ mihi loqͣͭ
q̄d agere debeā: quõ ab hoīe ꝯſiliũ acci
piā: ab hoīe gẽtili alieno a ppl̄o dei: ⁊ nõ
qs dicat: ſꝫ q̄d dicat aſcultat. Nos ergo
ſi inuenimꝰ aliq̄d ſapiẽter a gẽtilibꝰ dictũ:
nõ cũ auctoꝛ noīe ſpernamꝰ ⁊ dicta. nec
qꝛ legē dei tenemꝰ: cõuenit nobis tume/
1.Cor.5.d re ſuꝑbia ⁊ ſpnere prudentiũ vͦba: ſꝫ oīa ꝓbantes qꝺ bonũ eſt te
neamꝰ. q̄ aũt hodie populis p̄ſũt: nõ dico ſi iam eis aliqua a deo
reuelata ſunt. Sed ſi in ſcientia legis aliquid meriti habent: con/
ſilium dedignantur inferioꝛis: etiam ſacerdotis: nedum layci: ne
Num.12.a dũ gentilis: Sed moyſes qui erat manſuetus ſuper omnes homi
nes accepit: conſilium inferioꝛis: vt ꝑncipibꝰ daret formam humi
litatis: et ſignaret imaginē futuri ſacramenti. Sciebat q̄ſqꝫ futu/
rũ: vt gẽtiles bonũ cõſiliũ ꝓferrẽt: apꝺ moyſē bonũ ⁊ ſpūalē in/
tellectũ afferẽtes ad legē: ⁊ audiret eos lex faciēs oīa: q̄ diceret
Nõ eñ põt facere lex ſic iudei dicũt: qꝛ infirmaͭ lex in carne.i.in
Heb.7.c lr̄a: ⁊ nihil põt ſm lr̄am. Nihil eñ ad ꝑfectũ adduxit lex. ſm hoc
aũt cõſiliũ qꝺ nos afferimꝰ ad legē: p̄ñt oīa ſpūaliter fieri: ⁊ ſacri
ficia offerri: q̄ mõ carnaliͭ nõ p̄ñt: põt lex lepͤ ſpūaliter ſeruari.
Sic ꝗ ĩtelligimꝰ ſentimꝰ ⁊ cõſiliũ damꝰ. Oīa facͭ lex: ſm lr̄am vͦo
nõ oīa ſꝫ pauca. a Moyſes fecͭ ⁊c. Uir deo familiaꝛ: ſapien/
tiſſimꝰ: nõ erubeſcens a minoꝛi ⁊ gẽtili doceri: foꝛmā doctoꝛibus
p̄buit: ne a quibuſlibet erubeſcant erudiri. b Quicq̄d autē
⁊c. Alij verbũ: alij aũt graue referebāt ſuꝑ moyſen. Sic hꝫ enim
grecus ſermo. ꝙ latini interp̄tati ſunt ad moyſen. Illa ſane locu/
tione ip̄a etiā cõfigurabaͭ qua dictũ eſt ſuꝑ moyſen velut onꝰ ſi/
gnificaͭ ei impoſitũ. Uerbũ aũt graue dictũ eſt ꝓ q̄ſtione graui.
M c Enſe tertio ⁊c. Oꝛige. Alia lr̄a. Menſis autem Ca.XIX
tertij exitus filioꝛum iſrael de terra egypti ac die venerũt
in heremũ ſyna: ⁊ ꝓfecti ſunt ex raphidim: ⁊ venerͭ in he
remũ ſina: ⁊ applicuit ibi iſrael ꝯ mõtē: ⁊ moyſes aſcendit ĩ mon/
tem dei: ⁊ vocauit eũ dñs de monte dicens: hec dices domui ia/
cob: ⁊ nũciabis filijs iſrael ⁊c. ⁊ paulopoſt: deſcēde ꝯteſtare ppl̄o
⁊ purificabis eos hodie ⁊ cras ⁊ lauent veſtimēta ſua ⁊ ſint pati
in diē tertiũ. Tertia eñ die deſcēdet dñs in montē ſina coꝛam oī
ppl̄o: h die repitͭ dari lex que in tabulis lapideis ſcp̄ta eſt digito
dei: ſic ſeq̄ntia docent. Dies aũt iſte tertiꝰ appͥet tertij menſis ab
exitu filioꝝ iſrael de egypto. Ex quo die paſca fecerũt.i.agnũ im
molauerunt et ederunt: q̄ fuit quartuſdecimꝰ p̄mi mēſis vſqꝫ ad
iſtũ q̄ lex daͭ. dies.l.nũerāͭ.xvij.ſ.p̄mi mēſis: reliq̄ ab ip̄o.xiiij.
Deinde oēs.xxx.ſcdͥ mēſis q̄ fiunt.xlvij. ⁊ tertiꝰ tertij menſis q̄
a ſolēnitate occiſi agni q̄nq̄geſimus eſt. ac ꝑ h in iſta vmbꝛa futu/
ri ſm agni imolati diē feſtũ: qꝛ q̄nq̄geſimo die lex data ē: ſcripta
digito dei: ita ip̄a vͦitate noui teſtamẽti a feſtiuitate imolati agni
ieſu xp̄i.l. dies nũeranͭ vbi ſpūſſctũs de altiſſimis datꝰ ſit qui eſt
digitꝰ dei. d In die hac ⁊c. Quadrageſima.ſ.ſeptima die poſt
q̄ꝫ egreſſi ſunt de egypto p̄ma die.ſ.iunij peruenerunt ad montē
ſyna: ibiqꝫ pactis duobꝰ diebꝰ q̄bꝰ ſctificati ſũt tͤtio.i.q̄nq̄geſimo
legem acceperunt: ⁊ hec eſt pẽtecoſtes. Ra. In ſina vna manſio/
fuit: ſed

ſ vel domini.
Si hoc feceris: iplebis iperiũ dei a
ſ vel ſuſtentare.
et p̄cepta eius poteris ſuſtinere:
et oīs hic populus reuerteͭ cum b
pace ad loca ſua. Quibus auditꝭ c d
a moyſes fecit oīa que ille ſuggeſſe e
rat: Et electis viris ſtrenuis de f
cuncto iſrael: cõſtituit eos princi
pes populi tribunos ⁊ centurio/
nes et q̄nq̄genarios ⁊ decanos:
q̄ iudicabant plebē omni tēpoꝛe
b Quicq̄d aũt grauiꝰ erat: refere/
bant ad eũ: faciliora tantũmodo
iudicãtes. Dimiſitqꝫ cognatum g
ſuum: qui reuerſus abijt in terrã
ſuam. ¶ Ca. XIX
ſ iunio.
Menſe tertio egreſſionis b+
iſrael de terra egypti: in

cẽta milia peditũ: vt.ſ.dictũ ē.xij.ca. Ex q̄ ꝯcludiͭ ꝙ ibi
fuerũt ſexcẽti tribuni: ⁊ cẽturiones ſex milia: ⁊ q̄nq̄gena
rij.xij.milia: ⁊ decani.lx.milia. a Si h feceꝛ ⁊c. oꝛdi/
nate gubernãdo pp̄lm tibi cõmiſſũ a deo. b Et oīs h
po.re.hoꝛa debita negocijs expediͭ.
c Cum pace ad loca ſua. per h
enim ꝙ honoꝛes a preſidente cõ/
municantur alijs ſm gradus ſu/
os eſt maioꝛ pax in populo.
d Quibus auditis. Hic tertio
ponitur conſultationis adimple/
tio cum dicitur:
e Fecit omnia que ille ſuggeſſe
rat. Ex quo datur exemplum ꝙ
bonum conſilium inferioꝛis non
eſt contemnendũ. Moyſes.n.q̄
erat dux ppl̄i et ita deo ꝓpinquꝰ
ꝙ loq̄baͭ ei ſic hõ ad amicũ ſuũ
tñ fecͭ ipiꝰ ietro ꝯſilium.
f Et electis viris ſtrenuis de
cuncto iſrael. Deutro.j. dicitur:
ꝙ ppl̄s eligit iſtos: dicendum ꝙ
moyſes hanc electionē ppl̄o ꝯmi
ſit: qꝛ ꝑ experiẽtiā cohabitationis
ꝯgſcebãt meliꝰ ꝯditiones vicino
rũ ſuoꝝ: illã etiã electionem moy
ſes approbauit: ⁊ iõ dꝛ h elegiſſe:
qꝛ auctoꝛitate eiꝰ electio illa facta
fuit ⁊ approbataꝝ pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi.
g Dimiſitqꝫ co.ſuũ.i.ſoceꝝ ſuũ.
Qui reuerſus abijt in terrã ſuaꝫ. A
Illi q̄ dicũt ꝙ ietro venit ad moy
ſen p̄mo anno egreſſionis ď egy/
pto quod eſt pꝛobabilius vt di/
ctum eſt: dicũt ꝙ nõ redijt ad ter
rã ſuã vſqꝫ ad annum ſequentem: ita ꝙ fuit cum popu/
lo iſrael ꝑ annum: et ideo eius reditus ponitur hic per
anticipationem: et hoc eſt magis pꝛobabile: tum quia
erat nouiter ad fidem conuerſus: vt pꝛedictuꝫ eſt: ⁊ ideo
debebat plenꝰ ĩſtrui: et maxime qꝛ illo anno erat lex dã
da a deo: tũ qꝛ vidēs generũ ſuũ in tãta gloꝛia ⁊ ꝑ ꝯñs fi
liã ſuam et nepotes ſuos: nõ eſt veriſimile ꝙ ita cito rece
deret ab eis.

Moꝛaliter. Cũqꝫ audiſſet ietro ¶ Ca.XVIII
⁊c. Per ietro qui erat gentilis
⁊ honoꝛabilis interp̄taͭ: ſecularis vͥtuoſus intelligiͭ. ta
lis eñ eſt honoꝛabilis: nã honoꝛ eſt pꝛemium vͥtutꝭ.iiij.
Ethico. talis aũt audiēs bona q̄ facit dñs exeuntibꝰ de
ſeculo ꝑ religionis ingreſſũ q̄ ſignificaͭ hic per egreſſum
de egypto ⁊ ingreſſum deſerti: cõcipit aliq̄ñ ꝓpoſitũ ſimiliͭ
ter faciēdi ꝓpter qꝺ venit ad moyſē.i. ad illiꝰ religionis
ſuꝑioꝛē. volens accipere ſtatũ illũ: ſic ietro de gentilitate
cõuerſus fuit ad iudaiſmũ. Et qm̄ talis eſt charitatiue re
cipiēdꝰ. iõ ſubdiͭ ꝙ moyſes.i. religionis p̄latꝰ occurrit ei
⁊ oſculatꝰ fuit eũ: ⁊ ꝙ narrauit ei vniuerſũ laboꝛē q̄ acci/
diſſet eis ĩ itinere. p̄latꝰ eñ accipiens aliquē ad religionē
oīa grauia religionis ſibi dꝫ exp̄mere et ſi fuerit ꝓmptꝰ
ad ſuſtinēdũ recipiͭ eiꝰ ſacrificiũ qꝺ facit de ſeip̄o ꝑ reli/
gionis ingreſſum: ſm illud Ro.xij. Exhibeatꝭ coꝛpa vr̄a
ho.⁊c. Et h ſignificaͭ cũ dꝛ: o† Obtulit ꝗ ietro ⁊c.
.i. ſibi fraͭnitate religiõis ꝯiũctꝰ. p† Holocauſtoma
ta ⁊ hoſtias dño. ꝑ h ãt qꝺ ſeq̄ͭ poſtea: q† Quibꝰ
au.⁊c. oñdiͭ ꝙ q̄ñ prudētes ⁊ lr̄ati hoīes veniũt ad reli/
gionē ꝯſiliũ coꝝ ꝓpͭ nouitatē ñ ē ꝯtēnēdũ ſꝫ gͣtanͭ acci
piēdũ. Moꝛaliͭ ãt ꝑ vͦbũ ietro.d. r† Prouide ⁊c.
iſtruũͭ p̄ncipes ⁊ p̄lati ꝓmouere ſine pſonaꝝ acceptiõe
viros aptos ꝓ regimiē ſm ꝯditiones h poſitas in ſenſu
lr̄ali q̄ etiã moꝛal̄ ē: vt pꝫ ĩtuēti. ¶ In ca.xviij. vbi dꝛ in

Additio. (poſtil. Tulit ſephoꝛã vxoꝛē moyſi.
Qualiͭ ſit ĩtelligēdũ qꝺ dꝛ h: Tulit
ſephoꝛã vx.mo.q̄ꝫ remiſerat dictũ.fuit.ſ.iiij.ca.ĩ ad.iij.
M Enſe tertio. Poſtq̄ꝫ deſcp̄ta eſt eductio ¶ C.XIX
populi iſrl̄ de egypto. Hic conſequenter deſcribiͭ
legis datio. vbi p̄mo p̄mittiͭ ꝑparatio plebis. ſcd̄o
ſubditur datio legis.xx.ca. Adhuc p̄mo diſponitur pre/
paratio populi ꝑ mundiciam. ſcd̄o ꝑ reuerentiam. ibi: Jã
aduenerat. Adhuc p̄mo inducitur ppl̄s ad mundiciam
mentis. ſecundo ad mundiciam coꝛpoꝛis. ibi: Ait enim
dñs iam nunc

fuit: ſed inter oēs maxima. Ibi
eīn lex accepta tabernaculum
erectū. Ibi exodus et maxima
ps leuitici oēſq libri legis pe
ne conſcripti ſunt. a Moy
ſes aūt ⁊c. Greg^9. Alia littera:
Moyſes aūt aſcēdit ī mōtem:
⁊ dn̄s deſcēdit ad eū. Mōs al
titudo ꝯtēplationis ē: in quā
aſcēdimꝰ: vt ad ea ꝗ vltra infir
mitatē nr̄am ſūt intuendo ſub
leuemur. Sȝ dn̄s deſcendit: qꝛ
ſcīis multū ꝓficientibꝰ: parum
aliquid de ſe apit. b Alas
Allego. aquilaꝝ ⁊c. Aiſ. Uocat doctri
nas duoꝝ teſtamentoꝝ. ꝗ nos
ab infimis ad celeſtia portant.
c Regnū ⁊c. Mēbra. ſ. ſūmi
ſacerdotis in regnū celoꝝ vē
turi. d Expoſuit oēs ⁊c.
Gregꝰ. Notādū ꝙ lex nō īcau
tis vel neſciētibꝰ īgerit: ſed ex
poſit̄ ꝑmiſſis ꝗ debent ſuanti
bꝰ: et bn̄ficijs ꝑteritis ꝗ iā ex
pti ſunt: ⁊ mirabilibꝰ: cū ſpon
te ſe legi ſeruāde deuoueat: lex
petētibꝰ dat̄: vt ſm̄ ꝓmiſſionē
ſuā qſi voti rei ꝗ violauerit in
dicent̄: nec de violentia ſibi illa
ta cauſent̄. e Uade ad po.
Orige. Deſcēde ⁊ ꝓteſtare po
pulū et purifica illum hodie et
cras ⁊ lauent veſtimenta ſua: ⁊
ſint pati ī diē tciū ⁊c. Qui vult
venire ad v̄bum dī: audiat qđ
ꝑcepit dn̄s. Scificatus venire
dȝ ⁊ lot̄ veſtibꝰ. Si. n. ſordida
attuleris veſtimēta dicet̄ tibi:
Mat. 22 b Amice quō huc itraſti ñ habēs
veſtē nuptialē. Nemo ḡ poteſt
audire v̄bū dei: niſi pꝛiꝰ ſctifi
catꝰ. i. ſctūs corpe et ſpū: et lot̄
B veſtibꝰ. Ingreſſurꝰ ē. n. paulo
pꝰ ad cenā nuptialē: manduca
turꝰ d carnibꝰ agni: ⁊ potaturꝰ
poculū ſalut̄. Nemo intrat ad
cenā hanc ſordidis veſtibꝰ. Uñ
Eccl. 9. b In omni tpe ſint veſtimēta tua
munda. Lota ſunt eīn ſemel ve
2. Cor. 7. a ſtimēta tua gr̄a baptiſmat̄: pu
rificatus es corpe: mūdatꝰ ab
oī inq̄namento carnis et ſpūs.
Act. 11. b Que ḡ deꝰ mūdauit: tu īmun
da ne feceris. Audi ſctificatio
nis genus. ne acceſſeris inquit
ad mulierē hodie ⁊ craſtino: vt
die tertio audias verbum dei.
1. Cor. 7 a H̄ eſt qđ ait Apl̄s: Bonū ē ho
mini mulierē nō tangere: ſaluo
tñ infirmis remedio nuptiali.
Ibidem. e Sȝ qꝛ tp̄s breue eſt ſupereſt vt
qui habent vxores: ſint tanꝗ̄
nō hn̄tes. f Sanctifica il
los ⁊c. Ra. Qui ad ꝯſpectum
dei deſiderat venire: ſanctificet
ſe fide ⁊ ꝯuerſatiōe: ⁊ lauet ve
ſtimēta. i. opa hodie ⁊ cras in
pn̄ti. ſ. ⁊ ī futuro: vt ad gloriam
reſurrectionis ꝑueniat quā ter
tiꝰ dies īſinuat. g In die. e
ter. ⁊c. Hac die data ē lex in ta
bul̄ lapideis ſcripta digito dī.
hic eſt tertiꝰ dies tertij menſis
ab exitu filioꝝ iſrl̄ de egypto.
A die ergo quo paſca fecerunt
id eſt q̄rtodecimo ꝑmi menſis
vſq̄ ꝗ lex data ē q̄nq̄ginta di
es numerantur: decē et ſeptem
ſcȝ primi

die hac venerunt in ſolitudinē a
ſinai. Nam ꝓfecti de raphidi: ⁊
ſ rubus vel tentatio.
ꝑuenientes vſq in deſertū ſinai:
caſtrametati ſunt in eodem lo b
co: ibiq iſrael fixit tentoria e re c d
a ſ ꝓpriū eſt ſanctoꝝ mōtes diligere ⁊ icolere
a gione mōtis. Moyſes aūt aſcē
quoꝝ conuerſatio eſt in celis.
dit in montem ad deum. Uoca e
uitq eum dn̄s de monte et ait:
a ſ actiuis.
Hec dices domui iacob ⁊ annū
a ſ cōtēplatiuis ſ penas egyptio
ciabis filijs iſrael. Uoſipſi vidi f+
rum cōmemorat ⁊ que pplo ſuo ꝑſtitit benefi
cia vt timeant oipotentē ⁊ diligant bn̄factorem
ſtis que fecerim egyptijs: quō g
a ſ velociſſime. b ſ moyſi ⁊ aaron ſ ſicut aq
la ꝓuocans. p. a. v. ⁊c.
b portauerim vos ſuper alas aq
larum: ⁊ aſſumpſerim mihi. Si b+
a ſ antecꝙ legē det ꝓmiſſis allicit. vt libenter
accipiant. b ſ aure cordis.
ergo audieritis vocem meam
a ſ diligenter. b ſ quaſi pacis actum.
et cuſtodieritis pactum meum: i
a ſ Spēalis ppl̄s quos paſcam defendam et ſi
cut gregē ꝓpriū nutriam.
eritis mihi in peculiū de cūctis k
populis. Mea eſt enim omnis
a ſ vnde petrus genus electum regale ſacerdo
tium ⁊ gens ſctā ppl̄s acquiſitionis.
c terra † et vos erit̄ mihi ī regnū l+
ſacerdotale: et gens ſctā. Hec m
ſunt verba que loqueris ad fili
os iſrael. Uenit moyſes: ⁊ con n
uocatis maioribus natu popu
d li: expoſuit oēs ſermones quos
mandauerat dn̄s. Reſpōditq †
ſ vel omnis.
vniuerſus ppl̄s ſil̄ † Cūcta ꝗ lo
cutus eſt dominus: faciemus.
ſ vota ſubditoꝝ referūt prelati ad dn̄m cū eoꝝ
bona ipi attribuunt ⁊ cū in omnibus bn̄dicūt.
Cumq retuliſſet moyſes verba o
ppl̄i ad dn̄m: Ait ei dn̄s: Iam p
ſ obſcura ſcia legis.
nunc veniā ad te in caligine nu
bis: vt audiat me ppl̄s loq̄ntē
a ſ nō ad pplm̄ ꝗ nō pōt me intelligere.
ad te: ⁊ credat tibi in perpetuū.
Nunciauit ergo moyſes verba
populi ad dominū. Qui dixit
a ſ precipe vt ſanctificentur.
e ei: Uade ad populū et ſctificā q
a ſ In pn̄ti. ſ. et in futura vita. ſ a peccatis.
f illos hodie et cras. Lauentq †
a ſ corpora quibus anime veſtiuntur. ſ bea
tus qui cuſtodit veſtimenta ſua ne nudus am
bulet. b ſ per ſcientiam legis naturalis
veſtimenta ſua: ⁊ ſint parati in
a ſ quaſi legem et cultum ſancte trinitatis ac
cepturi. b ſ ſcientiam legis daturus. ſ huma
ne fragilitati condeſcendens.
g diē tertiū. In die. n. tertio deſcē

a dn̄s iam nunc veniā ad te. Circa ꝑmū dicit̄:
Menſe tertio egreſſionis. in die hac. i. prima
die mēſis tertij. a Uenerūt ī ſo. ſi. vbi lex
erat danda. b Caſtrametati ſunt. i. terrā
mēſurauerūt in ꝗ ponēda erant caſtra: qꝛ ſm̄
b ordinationē illoꝝ ꝗ erāt deputati ad hoc aſſi
c gnabat̄ cuilibet capitaneo familie locꝰ maior
d vel minor ſm̄ quantitatē tētorij ſibi neceſſarij
⁊ familie ſue. c Ibiq iſrl̄ fi. ⁊c. ſm̄ ꝙ erat
diſpoſitū ab illis ꝗ hēbant ordinādi officiū.
d E regione mōt̄. ad ptē orientalem: vt ſic
e adorarent dn̄m deſcēdentē ſup mōtē ſinai: qꝛ
iudei adorant v̄ſus occidentē: vñ ⁊ taberna
culū ⁊ tēplū ſic fuerūt diſpoſita: vt ingreſſus
eēt a parte oriētali: vt ad ptē oppoſitā adora
rent ſacerdotes: ſic̄ ⁊ ſtelle celi ab oriente mo
uent̄ in occidentē qſi adorātes ad ptē illam.
f+ vñ. ij. Eſdre dꝛ: Exercitꝰ celi te adorat.
e Uocauitq eū do. de mō. non eīn. audebat
aſcēdere ad ſupiorē ptē mōtis niſi vocatꝰ a do
qꝛ dictū fuit ſibi in rubo: Ne appropies huc
g ⁊c. vt dictū eſt. ſ. iij. ca. f Uoſipſi vi. que
fe. egy. flagellādo eos ⁊ ſubmergēdo ꝓ vob.
g Quō por. vos ſu. al. aq. i. cito ⁊ expedite
educēdo vos d egypto: ſic̄ aq̄la int̄ aues alias
b+ citiſſime volat: qꝛ oēs eadē die egreſſi ſūt: vt
dictū ē. ſ. xij. ca. Dic̄ h̄ Ra. ſa. ꝙ modus aq̄le
eſt q̄ñ portat pullos de loco ad locū ꝙ portat
eos ſup dorſū: ita ꝙ ſi ꝓijciat̄ ſagitta ab infe
rius ipa recipiat ſagittā ⁊ nō pulli: iō dn̄s cō
parat ſe aquile: qꝛ cū voluit transferre filios
i iſrael ꝑ mare rubꝝ: angelꝰ qui ꝑcedebat ca
ſtra iſrl̄: in h̄ ꝑſonā dn̄i repreſentans: poſuit
ſe cū colūna nubis inter egyptios ⁊ hebreos
k ne egyptij poſſent īpetere hebreos machinis
vel ſagittis: vt h̄r. ſ. xiiij. ca. Predicta autē
bn̄ficia debebāt mouere hebreos ad ſuiēdū
dō ꝓmpta volūtate et mūda mēte: iō ſequit̄.
h Si ḡ au. vo. me. nō tm̄ aure corpis ſed et
l+ mēt̄. i Et cu. pa. meū. i. legē vobis dādā † 1. pe. 2. b
m ope adiplēdo. k Erit̄ mihi ī pe. de cun.
po. Peculiū vt hic accipit̄ ē qꝛ cēſus ex he
reditatē: de ꝗ pōt filius familias facere quod
n vult ſine licētia pr̄is: ⁊ iō ē ꝗd ſibi ſpēaliſſimū
⁊ ꝑ h̄ itelligit̄ ꝙ iſrl̄ int̄ oēs pplos ſit magꝰ ap
propatꝰ ⁊ ſpēal̄ ipi deo ſi legē obſuet: ⁊ h̄ ma
gis pȝ ī hebreo: vbi h̄r ſic: Eritis mihi amica
† bilitas de cūct̄ pplis. i. ꝗd excellent̄ dilectū:
qđ ſignificat̄ ꝑ nomē abſtractū: ſic̄ dꝛ de aliꝗ
excellent̄ liberali ꝙ nō ſolum ē liberalis ſed † Ja. 5. a
ipa liberalitas. l Et vos ⁊c. i. maximū: qꝛ
noīe ſacerdotij aliq̄ñ maioritas itelligit̄: ſic̄. ſ
dictū ē de ietro. ij. ca. ⁊. ij. Regū. viij. dꝛ: Filij
dauid ſacerdotes erāt. i. maiores ⁊ ꝑmi pꝰ re
o gem. m Et gens ſancta. i. ad dei cultū ap
p plicata: ſicut ⁊ veſtes ſacerdotales dicūt̄ ſctē
qꝛ ad dei cultū applicate. ex h̄. n. ꝙ xp̄s ꝗ eſt
ſctūſſctōꝝ naſciturꝰ erat ſm̄ carnem de pplo
iſrl̄. iō debebat ſpēali ſctitate pollere ꝑ ceter̄
pplis tre. n Et cō. ma. na. illis. n. ꝑmo ex
poſuit v̄ba dn̄i: ⁊ illi pplo: ⁊ tūc oīs ppl̄s ꝯſē
ſit. o Cūq retuliſſet ⁊c. Hic oñr diſpōit̄
ppl̄s ꝑ mundiciā exteriorē: tñ ꝑmit̄ relatio
rn̄ſionis ppl̄i dn̄o ꝑ moyſen. cū dꝛ. Cumq re.
moy. ⁊c. ñ qꝛ dn̄s igraret cū ſciat oīa etiā añ
ꝗ̄ fiāt: ſȝ vt bōa volūtas ppl̄i pn̄taret̄ dn̄o tā
q ꝗ̄ ei placita: ſic̄ ⁊ angeli bona hoīm opa offe
rūt corā dn̄o: ꝓut Raphael dixit Thob. xij.
† Ego obtuli memoriā orationis tue corā dn̄o
⁊c. p Iam nunc veniam ad te in caligie.
nubis. per hoc deſignatur ꝙ in pn̄ti non ha
bemꝰ niſi cognitionē enigmaticā de diuinis
ſm̄ ꝙ dic̄ Apl̄s. j. Cor. xiij. Uidemꝰ nūc per
ſpeculū ī enigmate. ⁊. ij. Metaph. dꝛ ꝙ itelle
ctꝰ nr̄ ſe hȝ ad diuia ſic̄ oculꝰ noctue ad lucē
ſol: ⁊ ꝓpt̄ h̄ appuit dn̄s ī caligie: qꝛ tales ap
paritiones ſiūt cōit̄ ſm̄ diſpoſitionē illoꝝ qbꝰ
ſiūt. q Uade ad ⁊c. Hic accipit̄ ſctificatio
ꝓ mūdicia

ſcʒ pmi menſis. Reliq̃ a quartodecimo ⁊ oēs. xxx. ſcd̾i qui ſūt xlvij. et tertius tertij menſis qui eſt ab occiſione agni quinq̃geſimus: ſicut a paſſione xp̄i: vſq; q̃ daꝛ ſpūſſanctus q̃nq̃ginta dies numeranꝛ: digit⁹ em̄ dei: ſpm̄ſctm̄ ſignificat. ¶ Iſid. Quinq̃geſimo die poſt paſca: lex moyſi data ē q̃nquageſimo die poſt paſſionē dn̄i quā paſca illud figurabat: datus eſt ſpūs pmiſſus: deſcendēs ſup aplos: ⁊ q̃ cū eis erāt in. cxx. moſaice etat̄ nūero conſtituti ⁊ diuiſis linguis credentiū tot⁹ euangelica p̄dicatione mundus impletus

Luc. 11. c eſt. Dicit illic ſcp̄ta lex digito dei: et dn̄s de ſpūſctō dicit. In digito dī eijcio demonia. Aſpicit cunct⁹ ppl̄s voces lampades monteq; fumigantem tonitrua: fulgura: et clangoꝛem buccine pſtrepentē. In vocib⁹ ⁊ tonitruis blandicie pmiſſionis: vel terroꝛ in p̄dicatione intelligunꝛ: in lāpadibus claritas miraculoꝝ: in ſonitu buccīe fortis p̄dicatio ſctōꝝ: q̃ oīa in aduentu ſpūſſancti cōpleta ſunt: qn̄ diſcipuli in varietate linguaruʒ p̄ceptis ⁊ ſignis intonuerunt. Interp̄taꝛ autē ſinai rub⁹ qd̾ ſignificat eccleſiā: in qua moyſi dn̄s loquiꝛ. Qd̾ autē daturus legē dn̄s in igne fumoq; deſcendit: ſignificat q̄ fideles ſue claritatis oſtenſione illuminat ⁊ īfideliū oculos fumo erroꝛis obſcurat. Videꝛ etiā in caligine: q2 ipij qui t̄rena ſapiūt: eū deſcendentē. i. in humilitate naſcentem p caligine malicie nō cognouerūt: vel q2 veritatē legis infidelib⁹ p caliginē

Eſa. 6. c dixit: vt vidētes nō videant ⁊ audiētes nō ītelligāt. a Cauete ne ⁊c̄. Ra. Prius phibet ppl̄m in montem aſcendere moꝛtemq; minaꝛ. Nunc iubet vt clāgente buccina aſcendant in montē: humanā. ſ. cōpeſcens audaciā ⁊ ad obediēdū īuitās: q2 ad p̄dicationis vocē debem⁹ nos ad ſupna erigere: nec ſacroꝝ inueſtigatione ſpōte p̄ſumere: ſʒ dei vocationē ſequi.

b Buccina. Quaſi vocina: a voce vel a vocādo vel a bucca.

c Cūq; lauiſſent ⁊c̄. Nō ſufficit ad ꝟtutē ↄtēplatiōis emūdare opa penitētie lachꝛymis: niſi ſequaꝛ caſtitas

Mat. 5. a mētis ⁊ coꝛpis. Vn̄ btī mūdo coꝛ. ⁊c̄.

Sap. 1. a Et ī maliuolā aīam nō ītrabit ſapīa.

d Tot⁹ aūt mons. Greg⁹. Legē daturꝰ dn̄s ī igne fumoq; deſcēdit: quia hūiles p claritatē ſue oſ̄ſionis illuminat: ⁊ ſupbos p caliginē erroꝛis obſcurat. Pu⁹ igiꝛ mens ab appetitu glīe tpalis: ⁊ ab oī ↄcupīa carnali tergēda ē: et tūc ad aciē ↄtēplationis erigēda. Vn̄ cū lex accipiꝛ: populus ad mōtē appropinq̄re phibeꝛ: vt q2 adhuc īfirma mēte t̄rena deſiderat: ſublimia n̄ p̄ſumat: vn̄ recte d2: Si beſtia tetigerit mōtē: lapidabiꝛ. Beſtia enī tāgit mōtē cū mēs irrōnalib⁹ deſiderijs ſb̄dita: ad ↄtēplationis alta ſe erigit: ſed lapidibus percutitur: q2 ſūma nō ſuſtinens ſupni pōderis ictibus necatur. Qui igiꝛ culmē pfectionis apprehendere nitunꝛ: cū cōtēplationis arcē tenere deſiderant: prius ſe in campo operis p exercitium probent: vt ſollicite ſciāt: ſi nulla iā mala pximis irrogāt ſi irrogata eq̄nimiter tolerāt: ſi obiectis bonis tpalibus: mens leticia nō ſoluitur: et ſubtractis non nimio doloꝛe ſautiatur: ac deinde perpendant ſi cum ad ſe intus redeunt: in eo q̄ ſpūalia rimantur: nō ſecum coꝛpalium rerū vmbꝛas trahunt: vel foꝛte tractas manu diſcretiōis abigunt: ſi incircūſcriptum lumen videre cupientes: cunctas circūſcriptionis ſue imagines depꝛimunt: et in eo q̄ ſuper ſe attingere appetunt: vincunt quod ſunt. ¶ Grego. Sacra eloquia in exoꝛdio narrationum qualitates exprimunt: ter-

minoſq;

a ſ vt ſciant legē a deo dari nō ab homine.
det dn̄s cōrā oī plebe ſup mōtē ſi
ſ ne quis vltra intelligentiā ſuā ad mōrem ſacre ſcripture audeat cōſcēdere ſʒ cōtēt⁹ ſit menſura ſua ſm donū quod accepit a deo.
nai. Cōſtitueſq; termios populo a
a p circūitū ⁊ dices: Cauete ne aſcēdatis in montē: nec tāgat̄ fines
a ſ vltra vires. b ſ altitudinē ſcripture.
illius. Oīs q̃ tētigerit montem:
a ſ eterna. b ſ lapſus ī hereſim vel blaſphemiā in deū. c ſ. i. nemo imitabitur inſaniā eius.
moꝛte moꝛieꝛ. Manus non tanget euʒ: ſed lapidibus oppꝛimeꝛ b
a ſ verba ſapientiū quaſi ſtimuli. ſ q̄ſi acerrimis obiurgationib⁹. b ſ ſtulc⁹ tumēt̄ cōpaꝛ
aut cōfodieꝛ iaculis. Siue iumētū fuerit ſiue homo nō viuet. Cū c
a ſ ſapiens reputatione ſua. b ſ vel moꝛietur.
ſ predicationem ſignificat.
b clāgere cepit buccina: tunc aſcendāt in mōteʒ. Deſcēditq; moyſes d
de mōte ad ppl̄m ⁊ ſctificauit eū. e
c Cūq; lauiſſent veſtimēta ſua: ait f
ſ fidē ſancte trinitatis.
ad eos: Eſtote parati ī diē tertiū g
a ſ cuilibet carnali voluptati vel mūdane ſollicitudini.
⁊ ne appropinq̄tis vxoꝛibus veſtris. Iam aduenerat diēs terti⁹ h
a ſ q̃ fides ſcē trinitatis illuceſceret.
i
ſ principium lucis.
et mane inclaruerat: et ecce cepe k
ſ ſonitus p̄dicationis. ſ miracula
rūt audiri tonitrua ac micare ful
ſ idē p nubē ⁊ fumū ſignificatur.
gura: ⁊ nubeſ dēſiſſima opire mō
tem: Clangoꝛq; buccine vehemē
ſ Initiū ſapīe eſt timoꝛ dn̄i.
tius pſtrepebat. Et timuit popu l
a ſ milicie dei. b ſ pmouēdo vel pducēdo ad maioꝛa ⁊ melioꝛa.
lus q̃ erat ī caſtris. Cūq; eduxiſ- m
ſ occurrit de⁹ occurrēti ſibi. p liberꝝ. n. arbitrium ad deū mouemur: ſʒ non pmouemur niſi miſcdīa eius preueniat ⁊ ſequaꝛ.
ſet eos moyſes ī occurſum dei de
loco caſtroꝝ: ſteterūt ad radices
ſ tāq̃ vicini altitudini. ſ q2 lex obſcura īfidelib⁹
d mōtis. Tot⁹ aūt mons ſinai fu- n

p mundicia: q2 ſctm̄ in vna ſignificatione idem qd̾ mūduʒ. a Cōſtitueſq; ter. po. p circūi. ne irreuerenter ſeu curioſe ſe īgerāt ad diuina. b Lapi. op. aut cō. iaculis. In hebꝛeo hr̄ ſagitt̄. tali. n. inficiꝛ hō a lōge: ⁊ p talē moꝛtē deſignaꝛ q̄ nō debuerāt appropinq̄re: ſʒ de longe ſe tenere.

c Cū clā. ce. ⁊c̄. qd̾ exponunt doctores nr̄i dicētes q̄ p h̄ n̄ licentianꝛ trāſcēdere t̄minos p̄dictos: ſʒ q̄ an̄ clangoꝛē hmōi debebāt ſe tenere lōge etiā a t̄minis p̄fixis: ⁊ ī ipo clāgoꝛe appropinq̄re eis: ⁊ h̄ vocaꝛ aſcēdere: q2 illi t̄mini erāt aliquātulū ī aſcēſu mōtis. In heb. hr̄. In ptractu buccine aſcēdāt. Et dic̄ Ra. ſa. q̄ erat q̃dā modus clāgēdi ptenſus: et erat ſignū receſſus deitat̄ de mōte. et p h̄ erāt licētiati trāſire t̄minos ↄſtitutos ⁊ aſcendere ī mōtē. d Deſcēditq; moy. ⁊c̄. ad exeq̄ndū dn̄i mādatum. e Et ſan. eū. denūciando q̄ mūdarentur. f Cūq; la. ve. ſua. Si q̄raꝛ q̄re n̄ acceperūt noua: Dicēdū q̄ nō fuit niſi ad ↄmēdādū dī miraculū p quod ab exitu de egypto vſq; ad īgreſſū terre pmiſſionis veſtimēta eoꝝ nō ſūt attrita nec vetuſtate ↄſūpta: vt dicitur Deutro. xxix. g Eſtote pa. ī diem ter. Hic ē dies ſext⁹ mēſis tertij. q̄rto em̄ die eiuſdē mēſis dixit eis moyſes iſta vt dicit Ra. Sa. ⁊ ī ſexto die fuit lex data: ex q̃ ↄcludiꝛ q̄ fuit data. l. die a die exit⁹ de egypto excluſiue: q2 mēſes apd̾ hebꝛeos accipiunꝛ per lunationes: ita q̄ duo mēſes faciūt. lix. dies: quib⁹ ſi de tertio mēſe addanꝛ ſex dies vſq; ad dationē leḡ faciunt lxv. a q̃b⁹ ſi ſubtrahanꝛ. xiiij. dies p̄mi mēſis q̃ p̄ceſſerūt exitū d̾ egypto q̃ fuit. xv. die. vt hr̄. ſ̾. xij. ca. remanēt lj. dies. h Et ne ap. vx. ve. lʒ em̄ act⁹ m̄rimonialis ſit licit⁹: tn̄ hʒ annexam q̄ndā turpitudinē quā oportet excuſari p bona m̄rimonij. Habet etiam ānexā depſſionē mēt̄ ppt̄ vehementiā delectationis carnis: vn̄ dic̄ Gre. Tāto mens a ſupno amoꝛe disiungiꝛ q̄nto īferi⁹ delectaꝛ: et iō an̄ ſuſceptionē legis p duos dies fuit phibit⁹: q2 ad ſuſceptionē leḡ req̄rebaꝛ magna mūdicia ⁊ eleuatio mentis.

i Iam adue. Hic ↄn̄r diſponiꝛ ppl̄s p reuerētiā ad deū: q̃ ex tīoꝛe ↄſurgit ⁊ iō an̄ plationē leḡ ſigna t̄ribilia apparuerūt. Alia etiā cā ē ad h̄: q2 lex vetus fuit lex tīoꝛis ſic̄ lex noua d̾ lex amoꝛis: vn̄ dic̄ Aug⁹. Breuis differētia leḡ ⁊ euāgelij timoꝛ ⁊ amoꝛ. Cui⁹ rō ē: q2 illa lex dabaꝛ hoīb⁹ īpfectis q̃ p t̄roꝛē inducēdi ſunt ad opa ꝟtutū. lex aūt noua data ē pfectis q̃ magis inducūtur ad talia p amoꝛem: vn̄ dic̄ poeta Orati⁹: Oderūt peccare mali foꝛmidine pene: oderūt peccare boni virtutis amoꝛe: et ideo ſicut lex noua data eſt in quiete et tranquillitate a xp̄o: pꝛout dicitur Matth. v. Cum ſediſſet acceſſerunt ad eum diſcipuli eius et aperiens os ſuum docebat eos dicens Beati pauperes ⁊c̄. ita lex vetus data eſt cum terroꝛibus: et hoc eſt quod dicitur hic: k Ceperunt audiri toni. ⁊c̄. clangoꝛq; buc. ⁊c̄. Audiebatur enim cum predictis terribilis ſonus quaſi tube: et hoc fiebat miniſterio angelico. fabulanꝛ aūt iudei q̄ ille clāgoꝛ vel ſon⁹ fiebat in quodam coꝛnu qd̾ fuit acceptū de ariete īmolato pro iſaac. l Et ti. po. propter predicta. m Cūq; edu. eos moy. cum quadam importunitate eo q̄ non audebant exire. n Totus autē mōs ſi. ⁊c̄. nubes em̄ denſiſſima vt predictū eſt opuerat mōtē ſinai: ⁊ ex pte ſupioꝛ̄ mōt̄ egrediebaꝛ fum⁹ ⁊ ignis d̾ medio nubis. facta ē aūt talis appitio ī nube ⁊ igne que non habent figuram

C

minoſq[ue] cauſarum aliqñ a poſitione loci: aliqñ a poſitiõe corpis: aliqñ a qualitate aeris aliqñ a q̃litate tpis ſignificãt: q̃d de vẽtura actione ſubijciant. A poſitione em̃ locorum exp̃munt ſequentiũ merita fineſq[ue] cauſaruʒ ſic de iſrl' dr. q2 vba dei in monte audire nõ potuit: ſʒ p̃cepta i cãpeſtrib9 accepit: ſequentẽ infirmitatẽ ppl̃i indicãs: q̃ aſcẽdere ad ſũma nõ valuit: ſʒ ſe i infimis negligẽter viuẽdo laxauit. A poſitiõe corporis: ſic in actib9 aplõrũ ſtephan9 ieſum q̃ a dextris vtutis ſedet ſtanteʒ ſe vidiſſe manifeſtat. Stare.n. adiuuantis eſt: et recte ſtare cernit: q̃ in bello certamis opitulat. A q̃litate aeris ſic cũ p̃dicãte domio euãgeliſta nullos ex iudea tũc crediturõs diceret: p̃miſit hyẽs aũt erat. Sc̃ptuʒ eſt .n. abũdabit iniq̃tas ⁊ refrigeſcet caritas multorum. Hyemis g̃ curauit tp̃s exprimere: vt in auditoꝝ cordibus malicie frigus eſſe indicaret. Negaturo q̃ʒ petro p̃mittit: q2 frig9 erat ⁊ ſtãs ad prunas calefaciebat ſe. Iã em̃ a charitatis ardore torpuerat: ⁊ ad amorẽ p̃ſẽtis vite q̃ſi ad p̃ſecutoꝝ prunas infirmitate eſtuãte ſe calefaciebat. A q̃litate tpis ſic nõ reditur9 ad veniã: ad traditionis p̃fidiam nocte iudas exiſſe phibet. Cũ egrediẽte illo ab euangeliſta dicatur. Erat aũt nox. Et iniquo diuiti dicitur: hac nocte repetunt animam tuam a te. Salomõ q̃ʒ nõ perſeueratur9 i ſomnis et i nocte ſapiam accepiſſe dr. hinc ẽ q̃ angeli ad abraam meridie veniunt: punituri aũt ſodomã veſpe veniſſe memorãtur.

P Act.7.g Mar.16.b Mt.24.b Ioh.18.c Luc.12.c

a Deſcenditq[ue] do. ⁊c. Greg9. Moyſes aſcẽdit i mõtẽ: ⁊ dñs dſcẽdit. mõs ɔtẽplatõʒ ſignificat. i quã aſcẽdim9: vt ad ea q̃ vltra i firmitatẽ nr̃am ſũt vidẽda ſbleuemur. Sʒ in hãc dñs dſcẽdit q2 a nob multũ p̃ficientib9 paꝝ de ſe aliq̃d nr̃is ſenſib9 apit: ſi tñ in illo paꝝ vel aliq̃d dici põt: q̃ vn9 ſemp ⁊ idẽ partialiter itelligi nõ põt: ⁊ tñ a ſuis fidelib9 participari dr: cũ i ei9 ſuba pars nullaten9 admittat. Sʒ q2 hũc exp̃mere pfecto ſm̃õe nõ poſſumus: humanitat nostre modo quaſi infantie imbecillitate ĩpediti: eum aliquatenus balbutiendo reſonamus.

mabat eo q[uod] deſcẽdiſſet dñs ſuper
tanq̃ lumen iuſtis: vel q2 ignea lex.
eũ in igne: ⁊ aſcẽderet ex eo fum9
q̃ſi de fornace. Eratq[ue] mons oĩs
terribilis: ⁊ ſonitus buccine paulatim creſcebat i maius: ⁊ prolixi
interrogando.
us tendebat. Moyſes loq̃bat et
a docẽdo. b aliq̃d de ſe i cõtẽplatõe oñdẽs.
a dñs reſpõdebat ei. Deſcendit
q[ue] dñs ſuper montẽ ſynai in ipſo
vt p cõtẽplationẽ p̃ficeret.
mõtis vertice: ⁊ vocauit moyſen a
in cacumen eius. Quo cũ aſcẽdiſ
a ab altitudine cõtẽplationis. ſm illõ: ſiue mẽte excedimus deo. ſiue ſobrij ſumus vobis.
ſet: dixit ad eũ: Deſcẽnde et con b
a Magna diſcretione opus eſt: ne velit quis diuinã naturã rimari vltra quã põt vñ q̃ pſcrutat maieſtatẽ opprimitur a gloria: ⁊ mel inueniſti comede q̃d ſufficit tibi. b oblit9 fragilitatis ſue.
teſtare pplm: nẽ forte velint trãn
capacitatis ſue.
ſcendere terminos ad videnduʒ
a hereſi vel quolibet errore ſeducta. b q2 pauci cõtemplationi ⁊ diuine viſioni idonei.
dñm: ⁊ pẽat ex eis plurima mul
titudo. Sacerdotes quoq[ue] qui ac c
mente et corpore.
cedũt ad dñm ſanctificẽt ne pcu
corpali plaga vel ſpũali.
tiã eos. Dixitq[ue] moyſes ad dñm
p debilitate intelligentie.
Nõ poterit vulgus aſcendere in
montẽ ſinai: Tu em̃ teſtificatus
es: ⁊ iuſſiſti dicens: Pone termi
a poſitos oſtende. b ſanctificatũ oñde ne nõ ſanctificati accedere p̃ſumant.
nõs circa montem ⁊ ſanctificã il
lum. Cui ait dñs: Uade deſcẽde
lex et ſacerdotium.
Aſcẽdeſq[ue] tu et aaron tecum. Sa
minores minus intelligentie capaces ⁊ ſecreta ſcripture nõ penetrãtes.
cerdotes autem et populus ne
tranſeant terminos: nec aſcẽdãt
Si indigni acceſſerunt.
ad dñm: ne forte iterficiat illos.
Deſcendit moyſes ad populum
et omnia narrauit eis.

beat figurã ſtabilem: ne populus ad idolatriã p̃nus haberet occaſionẽ faciendi ſibi imagines: vt dicunt hebrei. Nec eſt intelligendũ q[uod] dñs deſcẽderit ibi ſm naturã ſuã q̃ vbiq[ue] ẽ de neceſſitate: ⁊ p ɔñs nõ põt aſcẽdere nec dſcendere: ſʒ i effectu ip̃m rep̃ſentante. a Et vocauit moyſen i cacumẽ ei9. q2 accedere p̃pe nõ p̃ſumpſiſſet niſi vocat9. b Deſcẽde ⁊ cõteſtare populum. lʒ h̃ iã añ feciſſet: tñ p̃cipit iteꝝ fieri iminẽte hora ad maiorẽ certitudinẽ p̃pt piculũ euitãdũ. c Sacerdotes q̃ʒ ⁊c: adhuc nõ erãt inſtituti ſacerdotes: ⁊ iõ dicunt aliq̃ q[uod] h̃ hic dr p anticipationem ⁊ eſt ſenſus: ſacerdotes futuri ſanctificent qñ accedent ad miniſtrãdũ corã dño. Ra.ſa. dicit q[uod] h̃ intelligit de p̃mogenit p̃ncipũ duodecim tribuũ q̃ obtulerũt ſacrificiũ: vt hr̃ i.xxiiij. p̃mogeniti em̃ vſq[ue] ad inſtitutionẽ ſacerdotij aarõ faciebãt ſacerdotale officiũ: vt dictum fuit Gen. xiiij. ⁊ .xxvij. ca. ⁊ iſti tp̃e oblationis debebãt p̃ alijs ſanctificari. Cetera patent.

Moraliter. In hoc caplõ ¶ Capl. XIX agit de diſpoſitiõe ppl̃i ad legeʒ dñi recipiẽdã q̃ data fuit q̃nq̃geſima die ab egreſſu ppl̃i de egypto: p̃pt q̃d ſignificat dationẽ ſpũſſancti p quẽ radicat lex euangelica in fideliũ cordib9: et facta fuit aplis et alijs diſcipulis exiſtentib9 cum eis q̃nquageſima die a dñi reſurrectione: p quã tanq̃ de egypto exiuim9. ſ. de tenebris culpe ⁊ igñrantie. Ad receptionẽ vero ſpũſſancti q̃ttuor diſponũt. ſ. diuinorũ beneficioꝝ gratitudo: obediẽtie p̃mptitudo: conuerſationis ſctitudo: cõtinẽtie pulcritudo. Primũ ſignificat cũ dr: f† Uoſipſi vidi. ⁊c. q. d. vos debet e ẽẽ gñti q2 gratitudo de bñficijs accept eſt diſpoſitio p̃ alijs recipiẽdis. iõ ſubdit. h† Si g̃ audieritis vocem meã ⁊c. ſequit: l† Erit mihi regnũ ſacerdotale ⁊ gẽs ſctã. Scd̃m tãgit cũ dr: † Rñdit ppl's ſil' cũcta q̃ locut9 ẽ dñs faciem9. Tertiũ notat ibi: † Lauẽtq[ue] veſtimenta: p veſtiũ lotionẽ intelligit ſctãm et mundam conuerſationem. Quartum tangitur ibi: h† Et ne appropinq̃tis vxorib9 vr̃is: Cõpletis aũt q̃ttuor dictis infundit ſpũſſctũs in nobis inuiſibilit ſic i ſigno viſibili dat9 fuit aplis.

¶ In ca. xix. vbi dicit in poſtilla: E regione mõt ⁊c ad partem orientalem.

Additio. i. Nõ eſt neceſſariũ dicere q[uod] oẽs filij iſrael caſtrametati eẽẽt ad ptẽ orientalẽ mõtis ſinai tñ ſic dic Ra. Sa. quẽ poſtillator in h̃ ſequit. nã rõ quã ad h̃ aſſignat non valet. iudei em̃ adorabant vſus occidentẽ cũ eẽnt in tabnaculo vel in tẽplo in quib9 arca teſtamenti ⁊ p̃pitiatoriũ vbi rñſa diuina dabant erãt in pte occidẽtali tabernaculi vel tẽpli: ita q[uod] ſi eẽnt ex tẽplũ in pte occidẽtali reſpectu ip̃9 tẽpli adorabant ad orientem. ſi.n. ſic exiſtentes adoraſſent verſus occidentẽ terga vterẽt ad tẽplũ: q̃d eẽt eis magnum incõueniens: vñ hodie hebrei exiſtentes in ptibus europe q̃ eſt in occidentali plaga reſpectu hieruſalẽ nõ orant ad occidẽtẽ ſed ad orientẽ: iux illud .iij. Reg. viij. vbi p̃prie agitur de hac materia legit: Et adorauerint te ɔ viã terre ſue. quã dediſti patrib9 eoꝝ ⁊ ciuitatẽ quã elegiſti: ⁊ templũ q̃d edificaui nõi tuo exaudies ⁊c. Ex q̃ ptʒ q[uod] cum ſunt ex tẽplũ vſus tẽplũ debent orare: vñ i h̃ loco melius videt dicẽdũ ſm alios expoſitores. ſ. caſtrametati ſunt filij iſrael e regione mõtis ſinai circũq[ue]: vt ſic vnuſquiſq[ue] adoraret ſuo mõ dñm deſcendentẽ ſuper montẽ ſinai. ſ. aliq̃ verſus orientẽ. et aliq̃ vſus occidẽtem ſm ritũ ſuum ſm q[uod] cõſonat huic q̃d dr. i. Num. ij. Singuli p turmas ⁊c. caſtrametabantur filij iſrael per gyꝝ tabernaculi federis.

¶ In eodem ca. xix. vbi dicitur in poſtilla: Erit mi ⁊c.

Additio. ij. Dictio q̃ hic po (hi in perculium cunctis populis ⁊c. nit in hebraico vbi nos habemus peculiũ vel amicabilitas: ſignificat p̃prie rem q̃ ſic diligit ab hñte q[uod] nulli alti eã daret: q̃d bene cõpetit pplõ q̃ vere deo cõiungit p ſuſceptionẽ ſue legis p quam ſuſceptionẽ deus ſe habet ad talẽ populum ſicut ſponſus ad ſponſam: qui nullo mõ daret eam alteri: vñ ſup illud Oſee. ij. Sponſabo te mihi in iuſticia et iudicio. glo. Deſponſauit em̃ de9 pplm iſrl' in mõte ſinai dans ei p̃ ſponſalib9 legis iuſticiam et iudiciũ vñ p̃dicta dictio p̃prie appropriat in hoc loco ſm hunc intellectũ ⁊c. ¶ In eo. ca. xix. vbi dr in poſtilla: Iam nunc veniam ad te in caligie (nubis ⁊c.

Additio. iij. Licet veꝝ ſit q[uod] in p̃ñti nõ habemus claram cognitionẽ de diuinis ſʒ enigmaticã: tñ ſi h̃ tñi voluiſſet lr̃a hic innuere ſuffeciſſet dicere. Iã nunc veniã ad te in nube: ſec erat

Additio

addendū in caligine nubis. vidētes enī in nube nō clare ſed
ꝑ ſpeculū vidēt. vñ circa h̄ videt̄ vlteri⁹ dicēdū ſm̄ grad⁹ hu/
mane cognitiōis enigmata clari⁹ vel min⁹ clare apponunt̄: et
iō de moyſe q̄ clariorē noticiā habebat d̄ diuinis q̄ꝫ ppl's cōi/
ter d̄r: Deſcēdit dñs ī nube ⁊c. vt. ſ. Nu. xij. ⁊ ī alijs locis: ſed
pplo q̄ nō attingebat ad tā clarā noticiā ſicͭ moyſes: req̄rebat̄
ꝙ de⁹ veniret nō in nube clara ſed in caliginoſa nube. ⁊ hoc ē
qḋ dicit l̄ra: Jā nūc veniā ad te ⁊c. q. d. Si venirē vt tu ſolus
audires me nō oporteret me venire caligine nubis: ⁊ h̄ ē ratio
q̄re in datiōe legis vbi tot⁹ ppl's ꝯuenit fit mentio de caligine
tā. ſ. xx. ca. q̄ꝫ etiā Deut̄. v

Replica

correctorij ꝯtra Burgeñ. iudaiçantē. ¶ In
ca. xix. Burg. egre tulit ꝙ poſtillator dixit
iudeos adoraſſe ad plagā occidētalē: ⁊ ꝙ iō oportuit figere ta
bernacula ⁊ caſtra e regiōe mōtis ſinai ad plagā orientalem vt
verſus diuinā apparitionē orarēt q̄ mōs reſpectu d̄ſerti ī quo
fuerūt iudei ꝓ tūc fuit ad occidentē. ait enī Bur. ꝙ adoratio
ad occidentē erat iudeis neceſſaria qñ erāt ī tabernaculo vel
tēplo ſꝫ exiſtētes ex̄ debebāt adorare verſus hieruſalē ⁊ tem/
plū: iux̄ illud. iij. Regū. viij. Adorabūt ꝯtra viā ciuitatis ⁊ tē
pli ⁊c. ſed ī h̄ videt̄ Bur. iudaiçare q̄ſi id qḋ allegat hodie ſit
obſeruandū. cū tñ ꝑ xp̄m ſit ablatuꝫ: vt ptꝫ Joh. iiij. vbi dixit
ſamaritane: venit hora ⁊ nunc eſt qñ veri adoratores neq̄ꝫ in
monte hoc neq̄ꝫ in hieroſolymis: ſed orabunt patrem in ſpū
⁊ veritate. vnde illud cerimoniale abolituꝫ eſt ſicut et ſacra/
mentale circūciſiōis: ait enī Apl's ad Gal. v. Si adhuc circū
cidamini chriſt⁹ vobis nō ꝓderit. illū aūt errorē ſuū ꝙ iudei
debent adorare nō ad occidentē ſꝫ vnuſq̄ſq̄ꝫ ſm̄ ſitū ſuū ꝯfir
mare volēs Burgeñ. dicit ꝙ filij iſr̄l caſtrametati ſunt e regi
one mōtis ſinai circūq̄ꝫ vt vnuſq̄ſq̄ꝫ adoraret v̄ſus monteꝫ
vbi dñs apparuit vn⁹ ad orientē ali⁹ ad occidētē ſm̄ ſitū vni
uſcuiuſq̄ꝫ: allegās ad h̄ illḋ Nu. ij. Singuli ꝑ turmas caſtra/
metabant̄ filij iſr̄l ꝑ gyrū tabernaculi feder̄: ſꝫ h̄ ſua ꝯfirma
tio videt̄ eē ꝯtra rōnē ⁊ mōtis ſinai diſpoſitionē: nā mons ſi/
nai magn⁹ ⁊ lōg⁹ ē: cui⁹ ps ē mōs oreb vt dicͭ Joſephus. ij. ⁊
iij. antiq̄tatū: imo ſm̄ q̄ſdā l̄ralit̄ exponētes illud ad Gal. iiij.
Sina mons ē in arabia q̄ ꝯiūctus ē ei q̄ nūc eſt hieruſalē ⁊c.
mons ille ſe ꝯtinuo extēdit ſm̄ lōgitudinē vſq̄ꝫ ad terrā ſan/
ctam: vñ ptꝫ ꝙ in circūitu illi⁹ mōtis nō poterant caſtra loca
ri: ſed e regione montis in pte orientali ꝯtra montē in plaga
occidētis ſitū maxime q̄ꝛ ppl's accedere ad montē ꝓhibet̄. ſ.
ca. xix. Concordātia ꝑ Burgeñ. de Nu. ij. adducta nulla eſt:
nō enim ibi dicit̄: Caſtrametati ſunt ꝑgyrū mōtis ſꝫ ꝑ gyrū
tabernaculi quod erat fixum in plano ad radicē montis.

Glo. ordi.

a Ego ſum dñs deus tu⁹. Orige. Qui ꝯtemnit ¶ Ca. XX
p̄ſens ſeculū. ſ. egyptuꝫ: ⁊ ꝑ verbū dei trāſfat⁹ nō inuenit̄: q̄ꝛ
ad futurū ſeculū feſtinat: de eo dicit deus: Ego ſum dñs de⁹
tuus ⁊c. Nō ad illos tm̄: qui de egypto ꝓfecti ſunt: ſꝫ ad eos
qui vltra egyptijs nō ſeruiūt: de egypto educti de domo ſer/
uitutis. Negocia ſeculi: actus carnis: domus ſeruitutis eſt.
Sicut relinquere ſecularia: ⁊ ſm̄ deum viuere: domus liber
Joh. 8. d tatis eſt. Vñ ſi ꝑmanſeritis in verbo meo: agnoſcetis verita
tem: ⁊ veritas liberauit vos: ergo egyptus eſt dom⁹ ſeruitu/
Gal. 4. d tis. Judea ⁊ hieruſalē domus libertatis. vnde Que ſurſum
eſt hieruſalem libera eſt. Sicut ergo terrena egyptus filijs
iſrael domus dicit̄ ſeruitutis ad cōpationē iudee ⁊ hieru/
ſalem: que eis eſt dom⁹ libertatis: ita ad cōpationē celeſtis hieruſaleꝫ: q̄ eſt mater
libertatis: totus mūdus ⁊ q̄ in eo ſunt dom⁹ dicit̄ ſeruitut̄: ⁊ q̄ꝛ de padiſo libertatis
per peccatū ventū eſt ad ſeruitutē mundi: prim⁹ ſermo decalogi de libertate eſt: Ego
ſum dñs deus tu⁹ q̄ eduxi te de terra egypti ⁊c. hāc vocem in egypto audire nō pote
ris. Et ſi tibi iniungat̄ vt facias paſca: accingas lumbos: accipias ſandalia in pedi/
bus: virgam teneas in manu: ⁊ açyma cum amaritudine comedas. Sed nec in p̄ma
manſione: nec in ſecūda: nec in tertia: nec cū trāſieris mare rubrū. etiā ſi ad mara ve
neris: ⁊ fuerit tibi amaritudo ī dulcedinē verſa: nec in helim: vbi erāt duodecim fon
tes aquaꝝ: ⁊. lxx. arbores palmaꝝ: etiā ſi raphidim p̄terieris ceteroſq̄ꝫ ꝓfect⁹ aſcēde
ris nōdum idone⁹ iudicaris: ſꝫ cū veneris ad montē ſina. Vix ḡ mereberis aliq̄ñ ſu
ſcipere p̄cepta libertat̄ ⁊ audire. Ego ſum dñs deus tu⁹ q̄ e. t. de. t. e. de domo ſuitu/
tis: hic tñ nō eſt ſermo mādati: ſꝫ q̄s ſit q̄ mādet oſtēdit: primū mandatū ḡ. Nō erūt
tibi dij alij p̄ter me. ¶ Aug⁹. Querit̄ quō decē p̄cepta leg̅ diuidenda ſint. Vtrū ſint
quattuor vſq̄ꝫ ad p̄ceptū de ſabbato q̄ ad deū ptinēt. Sex āt reliq̄ quoꝝ primū ē: ho/
nora patrē tuū ⁊ matrē q̄ ad hoīem ptinēt. An poti⁹ illa tria ſunt: ⁊ iſta ſeptem. Qui
Leui. 26. a enī dicūt illa q̄ttuor eſſe: ſeparāt id qḋ dictū eſt: Nō erūt tibi dij alij p̄ter me: vt aliud
p̄ceptū ſit: Nō facies tibi idolū ⁊c. vbi figmēta colenda eſſe ꝓhibent̄. Vnum aūt vo
Deu. 5. c lunt eſſe: Nō cōcupiſces vxorē ꝓximi tui: nō cōcupiſces domū ꝓximi tui: ⁊ oīa vſq̄ꝫ
in finē. Qui v̄o illa tria eſſe dicūt: ⁊ iſta ſeptē: vnū volūt eſſe q̄cq̄d de vno deo colen
do precipit̄: ne aliq̄d p̄ter illū ꝓ deo colat̄. hec aūt extremā ī duo diuidunt̄: vt aliud
ſit nō cōcupiſces vxorē ꝓximi tui: aliud nō cōcupiſces domū ꝓximi tui. Decē tñ eſſe
p̄cepta neutri ambigūt: q̄ꝛ hoc ſcriptura teſtat̄. Mibi aūt ꝯgruentius videtur accipi
illa tria: ⁊ iſta ſeptē. Quia ⁊ trinitatē vident̄ illa q̄ ad deū ptinent inſinuare: ⁊ qḋ di
ctum eſt. Nō erunt tibi dij alij p̄ter me. hoc ip̄m ꝑfecti⁹ explicat̄: cum ꝓhibent̄ colē/
da figmēta. Cōcupiſcentia v̄o vxoris aliene ⁊ cōcupiſcētie domus aliene: tm̄ ī peccā
do differūt: vt illi quo dictū eſt. Nō cōcupiſces domū ꝓximi tui: adiūcta fuerint alia
dicēte ſcriptura: neq̄ꝫ agrum eius: neq̄ꝫ ſeruum eius: neq̄ꝫ ancillam eius: neq̄ꝫ boues
ei⁹ ⁊c. Diſcreniſſe aūt videret̄ cōcupiſcētia vxoris aliene de ꝯcupiſcētia cuiuſlibꝫ rei
aliene: qñ vtrūq̄ꝫ ſic cepit: Nō ꝯcupiſces vxorē ꝓximi tui: Nō ꝯcupiſces domū ꝓxi/
mi tui: ⁊ huic adiūxit cetera. Nō aūt cū dixiſſet: Nō ꝯcupiſces vxorē ꝓximi tui. huic
cōnexuit alia dicēs: neq̄ꝫ domū ei⁹: neq̄ꝫ agrū ⁊c. ſꝫ oīa apparēt hec eſſe ꝯiūcta quaſi
vno p̄cepto ꝯtenta: ⁊ diſcreta ab illo q̄ vxor noīata eſt. Illud aūt vbi dictū eſt: Non
erūt tibi dij alij p̄ter me. ptꝫ hui⁹ rei diligentē executionē eſſe ī his q̄ ſubiecta ſunt: q̄
enī ptinēt: Nō facies tibi idolū: neq̄ꝫ vllum ſimulacrū ⁊c. niſi ad id qḋ dictū eſt: Nō
erūt dij tibi alij p̄ter me. Iſid. Dat de⁹ moyſi legē innocētie nr̄e ⁊ agnitiōis ſue: q̄ in
decē verbis ꝯſiſtit. ſcriptā ī tabulis lapideis digito dei. Tria ſunt q̄ ptinent ad dile/
ctionē ⁊ cognitionē trinitatis. ſeptē ad dilectionē ꝓximi: q̄bus hūana ſocietas nō le
ditur. Primū ptinet ad deū patrē. Dñs de⁹ tu⁹ de⁹ vnus ē: vt hoc audiēs vnū deū
colas patrē ⁊ ī m̄ltos fictos deos fornicationē nō effundas. Scḋm ad filiū. Nō aſſu/
mas nomen dei tui in vanū. i. nō putes creaturā eſſe chriſtū dei filiū: q̄ꝛ omnis crea/
tura vanitati ſubiecta eſt. ſed equalem patri: deū de deo: lumen de lumine. b Nō
habebis deos alienos ⁊c. Orige. Primū mandatū eſt. Nō erunt tibi dij alij p̄ter me
⁊ ſequitur:

Textus

a Locutuſq̄ꝫ eſt ¶ Ca. XX
dñs cunctos ſermones
hos † Ego ſum dominus b
ſ Nō eſt hoc mādatū: ſꝫ dicit cui⁹ mandatū ſit. c
deus tuus: qui eduxi te de terra d e
ſ diabolice.
a ſ et ſi ſint dij multi et domini m̄lti alij nō erūt
tibi dij preter me. ſ primum mandatum.
b egypti: d̄ domo ſeruitut̄. Nō hā f

Nico. de lyra

a Capl'm: XX
Locutuſq̄ꝫ ē dominus. Deſcripta A
diſpoſitiōe po/ † Deu. 5. a
puli ad leg̅ ſu/ Pñ. 50.
ſceptioneꝫ. hic
ꝯñr deſcribit̄
legiſlatio. ⁊ p̄
mo q̄ꝫtū ad p̄/
cepta moralia.
ſcḋo q̄ꝫtuꝫ ad iudicialia. xxj. ca. tertio
q̄ꝫtū ad cerimōialia. ca. xxv. Sciēdū
tñ ꝙ iſta diuiſio nō eſt ita p̄ciſa q̄n int̄
moralia ꝯtineant̄ aliq̄ cerimonialia. ⁊
ſil'r inter iudicialia aliqua cerimonia/
lia ⁊ moralia. ſic ⁊ de tertio. ſꝫ hec di/
uiſio accipit̄ ſm̄ maiorē ptē. ¶ Circa p̄/
mū p̄mittunt̄ p̄cepta data pplo a deo
īmediate. ſcḋo data ab ip̄o mediante
moyſe. ibi: Cūctus aūt ppl's. Adhuc
p̄mo ponunt̄ p̄cepta ordinātia ad de/
um. ſcḋo ad ꝓximuꝫ. ibi: Honora pa/
trē tuū. ¶ Circa p̄mū ſciēdū ꝙ docto/
res nr̄i ponūt tria p̄cepta tm̄ ordinā/
tia ad deū. Cui⁹ ratio ſumit̄: q̄ꝛ hō de
bet fidelitatē deo reuerētiā ⁊ debituꝫ
famulatū ad recognitionem ſui domi
nij. infidelitas aūt ꝓhibet̄ p̄mo prece
pto. cū d̄r: Nō habebis deos alienos
Irreuerētia ſcḋo. cuꝫ d̄r: Nō aſſumes
nomē dñi dei tui ī vanū. Et per iſtas
negatiōes intelligunt̄ oppoſite affir/
matiōes. ſ. colere vnū deū. ⁊ ei reuerē
tiā exhibere. Debit⁹ aūt famulat⁹ p̄ci
pitur tertio. cū dicit̄: Memēto vt diē
ſabbati ſanctifices. ⁊ ſm̄ h̄ illud qḋ p̄
mittit̄. cū d̄r: Ego ſum dñs de⁹ tu⁹. nō
eſt p̄ceptū ſꝫ eſt quoddā p̄ambulū ad
p̄cepta: ac ſi diceret̄: b Ego ſuꝫ do
min⁹. ꝑ generalē mūdi gubernatiōeꝫ.
c De⁹. ꝑ creationē. d Tu⁹. ꝑ ſpeci
alem appropriationē p̄ ceteris pplis:
vt dictū ē ca. p̄cedēti. e Qui eduxi
te de terra egypti. de ſeruitute hūana
valde dura cōparata ad ſeruitutē di/
uinā que ē ſuauis ⁊ gratioſa. ⁊ iō pro/
pter iſta debes recipere mādata mea
nō tm̄ aure corpis ſed etiam ment̄: et
ad impletionem operis. et tunc ſequit̄
primū p̄ceptum. cum d̄r: f Nō habe
bis deos alienos. dicͭ Ra. Sa. ꝙ dij a/
lieni hic intelligunt̄ generalit̄ ꝓ omni
A idolatria

et ſequit᷑. Nõ facies tibi idolũ: neqꝫ vllã ſimilitudinẽ ⁊c. hec
dĩa quidẽ ſimul putãt eſſe vnũ mandatũ: ꝗ̃ ſi ita cõputet᷑ nõ
cõplebit᷑ numerus decez mandatoꝝ. Eſt ergo primũ mandatũ.
Nõ erũt tibi dij alij p̃ter me. Secundũ. Non facies tibi ido/
lum: neqꝫ vllã ſimilitudinẽ ⁊c. Incipiamꝰ ergo a p̃mo mãdato.
Nõ erũt tibi dij alij p̃ter me. Si dixiſ/
ſet nõ ſunt abſolutioꝛ ſermo videret᷑.
Sꝫ qꝛ dicit nõ erũt: nõ negauit qꝛ ſũt:
ſꝫ ne illi ſint cui h̃ p̃cepta dant᷑ ibibu/
1. Coꝛ. 8. b it: hinc paulũ ſumpſiſſe puto. Si q̃dẽ
ſunt qui dicunt᷑ dij: ſiue in celo: ſiue ĩ
terra ⁊c. In alijs q̃ꝫ locis ĩuenieſ eos
Coloſ. 1. c noĩari ſicut ibi. Rex magnꝰ ſup̲ omẽs
deos: ⁊ deus deoꝛũ dñs. De dñis idẽ
apl̃us dic: Siue throni: ſiue dñatiões
⁊c. Dñatiões vero nõ aliud ſunt ꝗ̃ oꝛ/
do quidã dñoꝝ ⁊ multitudo. In q̃ vi/
detur ſenſuꝫ legis aperire apl̃us. Ac
ſi dicat: Licet ſint dñi multi q̃ alijs gẽ
tibus dñant᷑: ⁊ dij multi qui ab alijs
colant᷑: ſꝫ tñ vnꝰ deus ẽ nobis: et vnꝰ
Deut. 32. a eſt dñs. vñ Cũ diuideret excelſus gẽ/
tes ⁊ diſperderet filios adam. ſtatuit
terminos gentium ſm numerũ ange/
loꝝ dei. angelos ergo quibꝰ gẽtes cõ
miſit excelſus: dños vl̃ deos appellat ſcriptura: deos quaſi
a deo datos: ⁊ dños a dño poteſtatẽ ſoꝛtitos. Vñ eis dr̃: Ego
Pſ. 81. ſ. dixi dij eſtis: ⁊ filij excelſi oẽs. Vos aũt ſic hoĩes moꝛiemini:
⁊ ſicut vnꝰ de p̃cipibꝰ cadetis. Imitantes. ſ. diabolũ q̃ prin
ceps oĩm factus eſt ad ruinã. Vñ cõſtat q̃d execrabiles fecit
eos p̃uaricatio: nõ natura. Tibi ergo o iſrl̃ q̃ pars dei ⁊ funicu/
lus eiꝰ es: nõ erũt inquit tibi dij alij p̃ter me: qꝛ vere deꝰ vnꝰ
eſt deꝰ: ⁊ vere dñs vnꝰ eſt dñs. ceteris vero ab ip̃o creatis cõ/
tulit h̃ nomẽ nõ natura ſed gr̃a. Nõ hec tantũ dicunt᷑ ad iſrl̃
ſm carnem: imo ad te qui iſrael effectus es mente deũ vidẽ/
do: ⁊ circũciſus coꝛde nõ carne. Si tñ ita agas vt dignus ſis
eſſe pars dei. Et ſi in funiculo hereditatis eiꝰ metiri. alioquin
exemplo tibi ſint q̃ ad hoc vocati fuerãt vt eſſent pars dei: ⁊
exigẽtibus peccatis diſperſi ſunt p̲ omẽs gentes: ⁊ educti d̃
domo ſeruitutis iã nõ egyptijs ſolis: ſed omnibꝰ gentibꝰ ſer
Ioh. 8. d uiunt. Qui enĩ peccat ſeruus eſt peccati. a Nõ facies ti/
bi ſculptile. Oꝛige. Nõ facies tibi ipſi idolũ neqꝫ oẽm ſimi/
litudinẽ ⁊c. aliud ſunt idola. aliud dij. De dijs enĩ dicit apl̃s
1. Coꝛ. 8. b Siquidez ſunt dij multi: ⁊ dñi multi. De idolis vero: qꝛ nil eſt
Ibid. a idolũ ĩ mũdo. De ſimilitudinibus aũt nõ addidit qꝛ nil ſũt.
hic aũt dr̃: Nõ facieſ tibi idolũ neqꝫ ſimilitudinẽ oĩm. Aliud
eſt ergo facere idolũ: aliud ſimilitudinẽ: vbi cauſa. Si q̃s in au
ro ⁊ argento ligno vel lapide faciat ſpeciẽ quadrupedis vel
ſerpentis vel auis: ⁊ ſtatuat ad oꝛandũ: nõ idolũ ſed ſimilitu
dinẽ fecit. Qui vero facit q̃d nõ eſt: ſpeciẽ. ſ. quã oculus nõ vi
dit: ſed animꝰ ſibi fingit: vt ſi quis humanis membꝛis caput
canis aut arietis foꝛmet. vel in vno hoĩs habitu duas facies:
aut hũano pectoꝛi poſtremas p̲tes equi aut piſcis: q̃ h̃ fac̃ nõ
ſimilitudinẽ ſed idolũ facit. facit enĩ q̃d nõ eſt: nec hꝫ aliq̃d ſi
mile ſui. Ideo dicit Apl̃s: qꝛ idolũ nihil eſt in mũdo. Nõ enĩ
aliq̃ ex rebus ꝯſtantibꝰ aſſumit᷑ ſpecies: ſꝫ quã mens ocioſa ⁊
curioſa repperit. Siĩlitudo vero ẽ cũ aliq̃d ex his q̃ ſũt vl̃ ĩ celo
vel ĩ terra vel in aquis foꝛmat᷑: ſꝫ nõ lic̃ ex his q̃ in terra ſunt
vel in mari ſimilitudinibꝰ ꝓmp̃tũ ẽ ꝓnunciare. Ita etiaꝫ de
celeſtibꝰ: vbi quis dicat de ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis hoc poſſe ſen/
Actu. 7. c tiri. quoꝝ foꝛmas exp̃mit gẽtilitas. Sed moyſes eruditꝰ oĩ
ſapiẽtia egyptioꝝ: etiã q̃ apud illos erãt in occultis ꝓhibere
Eph. 6. b cupiebat: ſicut cehatem: aliaſqꝫ d̃monũ foꝛmas: q̃ Apl̃us ſpi
Eſa. 34. a ritualia nequicie in celeſtibꝰ vocat. de q̃bꝰ foꝛte dr̃: Inebꝛia/
tus eſt gladiꝰ meꝰ in celo. his enĩ foꝛmis ⁊ ſimilitudinibꝰ in/
uocabãt demonia ad repellẽda vel vitãda mala. Sciendũ
tñ qꝛ cũ decreueris hoc ſeruare mandatũ ⁊ habere vnũ tãtũ
deũ ⁊ dñm: hoc eſt bellũ denũciare omnibꝰ alijs: q̃bus ĩ ba/
ptiſmo renũciaſti: ſolũ deũ ꝯfitens patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũſan/
ctũ. Sed h̃ cõfitentes niſi toto coꝛde diligamus dñm deum
nr̃m: tota aĩa tota virtute ei adherẽtes: nõ ſumꝰ effecti pars
dñi: ſed ĩ ꝯfinio poſiti illos patimur offenſos: quos fugimꝰ:
Eccli. 2. c ⁊ ad quẽ fugimꝰ ꝓpiciũ nõ efficimꝰ: quibꝰ ꝓpheta dicit: Ve
3. Re. 18. d duplices aĩo: Et iterum: Vſqꝫquo claudicatis vtroqꝫ pede?
Ab illis ergo q̃ſi fugaces cedimur: ⁊ a dño nr̃o quaſi inſtabileſ
Hier. 4. g nõ defẽdimur. vñ: Amatoꝛes tui inimici facti ſunt tibi. Mul
ti ſunt aĩe amatoꝛes capti decoꝛe eiꝰ: cũ q̃bus meretricata eſt
Oſee. 2. a dicẽs: Poſt amatoꝛes meos ibo: q̃ dãt mihi vinũ meum ⁊c.
Hos offendit

Scd̃m. idolũ q̃d nihil ẽ qꝛ ex nulliꝰ rei exi/ ſtentis ſimilitudine ſumptũ ſed ocioſe cõfictum.

a Non habebis deos alienos coꝛã me. Nõ a b
facies tibi ſculptile neqꝫ omnem c

a rei exiſtentis que non nihil eſt. b ſicut ſo/ lis ⁊ lune et huiuſmodi.

ſimilitudinem que eſt in celo deſup̲: ⁊
hominis bouis ⁊ ſimilium.
q̃ in terra deoꝛſuꝫ: nec eoꝝ d e
piſcium.
b que ſunt ĩ aquis ſub terra. Non f
c adoꝛabis ea neqꝫ coles. Ego ſuꝫ g

a non ferens animam mihi ſponſatam aliqua ſuſpitione notari.

dominꝰ deꝰ tuus foꝛtis çelotes: h

Hos offendit reuerſa ad virũ p̲oꝛez: niſi ergo tota fide p̲maneas
cũ viro tuo: ꝓ ſceleribꝰ q̃ cõmiſiſti: ſuſpectꝰ eſt: oẽs motꝰ tuos
aſpectus ⁊ inceſſus notat: nil vltra in te laſciuiũ videre: nil diſ
ſolutũ vel ꝓdigũ poteſt. Si ergo acceptã gr̃am negligis etiã im/ 2. Tim. 2. a
plicas te ſecularibꝰ negocijs: ꝯtinuo ĩmundus ſp̃us redit cuꝫ Luc. 11. d
ſeptẽ nequioꝛibus ne iteꝝ expelli poſ/
ſit: ⁊ fiũt nouiſſima peioꝛa p̲oꝛibus.
Nulla ergo ſocietas tẽplo dei cũ idolis. 2. Coꝛ. 6. c
Si dei ſumꝰ: tales eſſe debemꝰ: in qui
bus habitet ⁊ ĩambulet deꝰ. vñ Qui Eſa. 52. c
poꝛtatis vaſa dñi exite: ⁊ ĩmundũ no/
lite tãgere: ego recipiã vos ⁊c. dic̃ ergo:
Nõ erũt tibi dij alij p̃ter me. c Nõ
adoꝛabis ⁊c. Aliud ẽ colere: aliud a/
doꝛare. Põt q̃s inuitꝰ adoꝛare vel a/
dulãdo regibꝰ idolatris: vel toꝛmẽtis †1. q. 4. c homini.
victꝰ: cuꝫ ſciat qꝛ idolũ nil eſt. Colere
vero eſt toto his affectu ⁊ ſtudio mãci/
pari. Vtrũqꝫ ergo reſecat: vt nec affectu
colas: nec ſpecie adoꝛas. b Ego ſuꝫ
dñs ⁊c. Vide benignitatẽ dei vt nos
doceat ⁊ p̲fectos faciat fragilitatẽ hu
manoꝝ affectuũ non recuſat: oĩa agit
et patitur ꝓpter nos: notis et vſitat᷑
nobis loquitur affectibus. Oꝛige.
Oĩs mulier aut ſb̃ viro ẽ ⁊ ſubiecta ẽ legibꝰ viri. Aut mere Eph. 5. e
trix eſt: ⁊ vtit᷑ libertate peccãdi: q̃ ingredit᷑ ad meretricem ſcit
ꝙ ad ꝓſtitutã ⁊ cunctis patentẽ ingreſſus ẽ. Ideo de alijs in/
dignari nõ põt. Qui legitimo vtit᷑ m̃rimonio nõ patit᷑ vxoꝛez
peccare: ſꝫ accẽdit᷑ çelo ad ſeruãdã caſtitatẽ m̃rimonij: vt poſ
ſit legitimꝰ fieri pater. Sic oĩs aĩa: aut ꝓſtituta ẽ cũ demoni/
bus ⁊ hꝫ plures amatoꝛes vt intrẽt ad eã: mõ ſp̃us foꝛnicatio
nis: mõ auaritie: poſt hũc veniet ſp̃us ſup̲bie: et alij plurimi.
Alter tñ alteri nõ inuidet nec de çelotypis mouet᷑: ſꝫ ſeinuicẽ
inuitãt. Vñ adducit ſecuꝫ alios ſeptem ſp̃us nequioꝛes ſe ⁊c. Luc. 11. d
Sic nullã çelotypiã amatoꝝ ſuoꝝ patit᷑ aĩa que demõibꝰ ẽ ꝓ/
ſtituta. Si vero cõiuncta fuerit viro legitĩo. i. xp̃o etiaꝫ ſi aliq̃n
fuerit peccatrix: vltra eã peccare nõ patit᷑: nec ferre põt vt al/
ludat adulteris: excitat᷑ ſup̲ eã çelus eiꝰ: ⁊ defendit ꝯiugij ca/
ſtitatẽ. Si aũt viderit eã temerantẽ cõiugij iura: ⁊ occaſionem Deu. 24. a
querere peccãdi: dat ei libellũ repudij. Vñ ꝓpter iniquitates Eſa. 50. a
vr̃as: dimiſi matrẽ veſtrã. hec q̃ loquit᷑ ⁊ çelãs ẽ ⁊ çelo cõmo
tus h̃ dic̃: Eſt etiã nouũ genꝰ hoc bonitatis eiꝰ: vt etiam poſt
adulteriũ reuertentẽ ⁊ toto coꝛde penitentẽ ſuſcipiat. Vñ nũ/ Hiere. 3. a
q̃d mulier ſi exierit a viro ⁊ doꝛmierit cũ alio viro: reuertens
reuertet᷑ ad virũ ſuum ⁊c. Et alibi ⁊ poſtꝗ̃ foꝛnicata es in his Ibidem
oĩbꝰ dixi: reuertere ⁊c. h̃ ergo deus çelans ſi requirit ⁊ deſide/
rat animã tuaꝫ ſibi adherere: ſi ſeruat coꝛripit ⁊ indignat᷑ velut
çelotypia q̃daꝫ erga te vſus: ſpem tibi eſſe ſalutis agnoſce. Si
vero coꝛreptiõeꝫ ꝯtẽnis: diſcedit a te çelus eius ſm illud: Pro Ezec. 16. e
pterea diſcedit çelus a te ⁊c. vide miſericoꝛdiã ⁊ pietatez dei:
q̃ñ vult miſereri: indignari ſe dicit ⁊ iraſci: ſic̃ p̲ Hieremiã dic̃:
Doloꝛe ⁊ flagello caſtigaberis hierl̃m: vt nõ abſcedat aĩa mea Hiere. 6. f
a te. flagellat enĩ oẽm filiũ quẽ recipit. h̃ aũt terribile: h̃ extre
mũ: ſi nõ coꝛripimur ꝓ peccatis. Cũ enĩ modũ peccandi exce/ Heb. 12. b
dimus: auferret᷑ a nobis etiam çelus dei: nec vltra iraſcitur.

Nico. de lyra

Viſitans
idolatria: q̃ alienat a vero deo. doctoꝛes aũt nr̃i dicũt ꝙ h̃ pri/
mo ꝓhibet᷑ idolatria ĩ ſpãli ſꝫ diuidunt᷑ ĩ h̃: qꝛ aliq̃ dicũt ꝙ ꝓ
hibet᷑ h̃ idolatria q̃ fit ſine q̃cũqꝫ imagĩe. Vñ dic̃ Varro ꝙ an
tiq̃ romani diu coluerãt deos abſqꝫ ſimulacris. Alij dicũt ꝙ
ꝓhibet᷑ p̲ h̃ idolatria reꝝ q̃ ſunt ꝯficte: ſic̃ ſi coꝛpoꝛi hũano in/
ſerat᷑ caput arietis: ⁊ ale ad volãdũ: ſic̃ pingebat᷑ imago iouis.
⁊ in tali figura credebãt iouẽ eẽ. ⁊ iõ dicunt᷑ dij alieni. ſ. a rerũ
natura. a Coꝛã me. i. in nullo loco vel tp̲e habebis: qꝛ p̲ñs
ſum oĩ tp̲e ⁊ loco. ꝯñr ꝓhibet᷑ idolatria in imaginibꝰ rerũ q̃
ſunt: nõ tñ ſũt dij. cũ dr̃: b Nõ fa. tibi ſcul. q̃d fit p̲ dolaturã
in ligno vel lapide vel alijs q̃ ſculpi p̃nt: nec aliquã ſilitudinẽ
p̲ fuſurã vel picturã: vel q̃cũqꝫ alio mõ. c Neqꝫ oẽs ſilitudi/
nẽ ⁊c. i. rei que ẽ in celo: qꝛ aliq̃ ĩpendebãt cultũ latrie ſoli et
lune ⁊ ſideribꝰ d Et q̃ in t̃ra deoꝛſũ. qꝛ aliq̃ colebãt beſtias
vt. ſ. dictũ ẽ d̃ egyptijs. viij. ca. e Nec eoꝝ q̃ ſunt in aquis.
qꝛ idolũ dagon q̃d colebat᷑ a philiſteis habebat caput piſcis.
iõ vocat᷑ dagõ: qꝛ dag piſcẽ ſignificat ĩ hebꝛeo. f Nõ adoꝛa/
bis ea. ita ꝙ finalit᷑ ſtructurã ⁊ culturã idoloꝝ generalit᷑ ꝓhi
bet. cuiꝰ cauſa ſubdit᷑ cũ dr̃: g Ego enĩ ſũ dñs deꝰ tuꝰ. et nõ
aliꝰ. h Foꝛtis çelotes. çelus ꝓp̲ie ſignificat amoꝛẽ viri ad
vxoꝛem

G a Viſitans iniquitatē ⁊c. Orige. Reddēs peccata patrum in filios ⁊c. Aiunt heretici ꝙ nō boni dei ſermo ſit: q̄ ꝓ pecca tis alterius alterꝫ dicat plecti: deū tñ legis iuſtū dicunt. Nec pñt oſtendere quō iniuſtꝰ ſit: ſi aliū alio peccāte punit: Sed interior hō noſter aut d̾ habere deū patrē: ſi ſm deuꝫ viuit. Aut diabolū: ſi voluntatē illiꝰ facit.

Ioh.8.f Vñ vos de patre diabolo eſtis: ⁊ deſi deria patris vr̄i facere vultis. Sic ē ſemē dei i nobis ē: cū v̄bū dei ſeruā/

1.Ioh.3.b tes nō peccamꝰ: ſm illō: Qui ex deo eſt nō peccat. q2 ſemen dei manet in eo: ita cum a diabolo ſuademur ad peccandū: ſemē eiꝰ ſuſcipimꝰ: cū faci mus qd̾ ſuadet: iā genuit nos. Na/ ſcimur enī eiꝰ filij ꝑ peccatū. Sed q2 fere ſine adiutorio nō peccamꝰ: ſicut adulteriū nemo ſolꝰ cōmittit: neceſ/ ſe ē adulterā ꝯſortē fieri: ⁊ ſi nō pl̾es neceſſe eſt aliquē vel aliquā miniſte rio ſceleris adiūgi: q̄ oēs velut vnꝰ ex altero ſm ꝑſuaſiōis ordinē gene/ rati ex diabolo ꝓgenīē ducūt: velut

Mat.26.b in traditiōe dn̄i diabolus ītrauit in cor iude ⁊ ꝓmū filiū peccati genuit: qui ſolus h̾ facere nō potuit: abijt ē ad ſcribas ⁊ phariſeos et pōtifices. Naſcit̾ ē ex iuda generatio tertia et q̄rta peccati. Videamꝰ ē quō pecca/ ta patrū reddit deꝰ ī filios in tertiā ⁊ q̄rtā ꝓgenīē: ⁊ nō ī ipos. De patri bꝰ enī nihil d̾. Diabolus ē q2 iā pec cādi modū exceſſit: tanꝙ veſtimētū cōcretū ſanguine nō erit mundus in hoc ſeculo: nō flagellatur pro pecca to: omnia enim ei ſeruant̾ in futuro.

Ibi.8.d vnde Quid veniſti ante tp̄s torque re nos? Redduntur autem peccata in filios quos genuit per peccatū: q̄

Ezec.18.g in carne poſiti flagellantur: quia nō vult deus mortem peccatoris. ſed vt cōuertat̾ et viuat. Miſericors ergo reddit peccata patrū in filios: q2 dia bolus ⁊ angeli eiꝰ qui etiam peccati patres efficiunt̾: indigni ſunt ꝙ in p̄ ſenti corripiant̾: filij corꝫ ⁊ qui per ipos ad ſocietatē peccati adſciti ſūt: recipiūt in preſenti quod geſſerūt vt purgati diabolo i pena ſocij nō effici

Ps.88. antur. Vñ viſitabo in virga iniquita

Ibidem tes corꝫ. Miſericordiā aūt meam nō auferā ab eis. Deꝰ enī çelās ē: ⁊ ani mā quā ſibi deſpōdet i fide: nō vult in ꝯtamiatiōe peccati ꝑmanere: ſꝫ ci to purgari. Si aūt noluerit purgari

Mat.25.d in interitu corꝫ ridebit: dicēs eis: Diſcedite a me maledicti in ignē eternū ⁊c. Sciamꝰ ergo nos in pñti corripi: vt in fu/ turo quieſcamꝰ. Vñ cū caſtigamur a dn̄o corripimur: ne cū hoc mūdo damnemur. Orige. In hoc ſermone ſolent nos heretici ſuggillare qd̾ nō ſit boni dei ſermo qui pro peccat̾ alterius aliū iudicat. Sed qui deū legis mandantē hec di/ cent nō bonū: iuſtū tamen dicunt. Nec ipſi quidem poſſunt oſtendere quō iuſticie videatur cōuenire ſi alio peccaute a/ lius puniatur. Iſid. Primū mandatuꝫ prohibet ſurrepti/ onem. Secundū errorem. Tertium interficit ſeculi amoreꝫ. Quartum impietatem. Quintum crudelitatē. Sextuꝫ for/ nicationem. Septimū rapacitatē. Octauū perimit falſitatē. Nonum mundi cupiditatem. Decimuꝫ adulterij cognitio/ nem. Et notandū ſicut decē plagis ꝑcutiunt̾ egyptij. Sic decem p̄ceptis ſcribunt̾ tabule: quibus populus dei regat̾ et demones occidant̾. In duabꝰ enī tabulis ſcripta eſt lex: ꝓpter duo teſtamēta ſignificanda: vel q2 ſunt precepta duo

Mat.22.d dilectiōis dei ⁊ proimi. In quibus tota lex pendet ⁊ ꝓphe/ te. In vna eī tria precepta: que ad dilectionem dei pertinēt. In altera v̄o ſeptem: que ad ſocietatē ꝓximi. Lapidee v̄o fuerūt tabule: q2 cor iudeorꝫ erat lapideū: inſenſibile: durꝫ:

Ezec.36.f ſtolidū. Vñ auferā cor lapideū: ⁊ dabo eis cor carneum. Et

2.Cor.3.a Apl̄us ait: Nō in tabulis lapideis: ſꝫ in tabulis cordis car nalibus que ſentiant ſcilicet ⁊ intelligant.

a ſ poſt enī peccatū dicit audi filia ⁊ vi. ⁊ in. a. tuā ⁊c. tanꝙ miſericors pater ⁊ medicus. b ſ diaboli ⁊ angelorꝫ eius. c ſ nō in patres q̄ correctiōe indigni. ſ eos. ſ. qui ſuggerente dia bolo ⁊ angelis eius peccauerunt.

a viſitāns iniq̄tateꝫ pātrū i filiōs a in tertiā ⁊ quartaꝫ generationē b

a ſ q2 peccātibꝰ hominibꝰ ſocij adſciſcūt̾. b ſ q2 correctiōe nō indigēt q̄ diligūt enī nō peccāt.

cōruꝫ qui oderūt me: et faciēns c

a ſ in omēs. ſ finitū ꝓ finito. ſ nō qui ode/

miſericordiā in miliā his q̄ dili/

rūt. a ſ Si quis diligit me ſermonē meū ſerua bit. Et ꝑfecta charitas foras mittit timorem.

gūt me ⁊ cūſtodiūt p̄cepta mea.

a ſ iurādo. ſ. ꝓ nihilo nomen dn̄i. ſ chriſtum putando tantum eſſe creaturam.

† Nō āſſumes nomē dn̄i dei tui i d

ſ et ſi homines habeant.

vanū. Nec enī habebit inſonteꝫ e

ſ iuſtus iudex.

dn̄s eum: q̄ aſſumpſerit nomen

a ſ tertiū mādatū princēs ad ſpiritūſanctū cuiꝰ dono requies eterna ꝓmittitur ⁊ ſanctificatio p

dei ſui fruſtra domini† Memētō f

ficitur. a ſ Sex milibꝰ annorū quibꝰ laboratur

vt diē ſabbati ſctifices† Sex die g h

bus opaberis: et facies oīa opa

ſ in requie beati regni: de ſabbato iudeorū dici tur ſabbata veſtra odit anima mea.

tua: Septio āt die ſabbatū dn̄i i

ſ q2 poſt hanc vitam vera requies.

dei tui eſt. Nō facies om̄e opus

a ſ carnalis ⁊ ſpiritualis. ſ nullus ſexus exclu/ ditur. nulla etas nec vlla conditio.

in cotu et filiūs tuus ⁊ filiā tua k l

ſ idiota.

ſeruus tuꝰ ⁊ ancilla tua: iumētū m

a ſ qui nouiter acceſſit ad legē. b ſ ſepta eccl̄ie

tuū ⁊ āduena q̄ eſt intra pōrtas n

ſ ſignificans q2 in ꝑfectione ſenarij ſunt nobis opera faciēda vt poſtea fruamur requie eterna.

tuas † Sex enī diebus fecit deꝰ o

vxorē: in qua nō patit̾ aliū cōicare. ⁊ h̾ modo d̾ deus çelotes q2 nō vult ꝙ hō fornicet̾ cū dijs alienis ꝑ idolatriā. a Viſi tās iniq̄tatē patrū i filios qd̾ itelligit̾ duplicit̾. Vno mō pena tꝑali q̄ iuſte puniunt̾: ⁊ maxime a deo filij ꝓ iniq̄tate patrū q2 in h̾ puniunt̾ patres. iō ſubdit̾: b In tertiā ⁊ q̄rtā generati onē. q2 vſqꝫ ad tot generatiōes vidēt a/ liq̄ñ mali hoīes pueros ex eis exeūtes. Alio mō de pena eterna: que infligit̾ fi/ lio ꝓ iniquitate patris: in q̄ntū eſt imita tor paterni ſceleris. iō ſubdit̾: Vſqꝫ ad tertiā ⁊ quartā generationē. q2 ſic dictū eſt aliq̄ñ mali hoīes vident filios ſuos vſqꝫ ad tot generatiōes. ⁊ ſic informant eos ſuis malis exēplis vel illi imitant̾ qd̾ viderūt in patribꝰ. c Et faciēs mi ſericordiā ⁊c. q2 magis ꝓlongat̾ eiꝰ mi/ ſericordia ⁊ bonitas dando bona filijs ꝓ bonitate patrū: q̄ꝫ eiꝰ iuſticia in puni endo filios ꝓ malicia patrū. Hebrei di/ cunt ꝙ ī p̄dictis ſunt duo p̄cepta: ita ꝙ primum incipit ibi: Ego ſum dn̄s deus tuꝰ ꝑ qd̾ p̄cipit̾ affirmatiue: ꝙ ille habe/ atur ꝓ vero deo: q̄ eduxit filios iſrl̄ de B egypto ī tot ſignis mirabilibꝰ. Scd̄m in cipit ibi: Nō habebis deos alienos ⁊c. in q̄ ꝓhibet̾ negatiue: ne cultꝰ latrie al/ †22.q.4.c. teri impendat̾. d Nō aſſumes ⁊c. Hic necesse eſt. ꝓhibet̾ falſa iuratio. ⁊ etiā illa q̄ eſt ſine cauſa debita: q2 ꝑ vtrāqꝫ fit irreueren/ tia ipi deo aſſumēdo nomē eiꝰ ad confir mationē falſitat̾ vel fruſtra. Dicūt autē aliqui hebrei ꝙ etiā hic ꝓhibet̾ ꝓlatio †25.q.1.c. noīs tetragrāmaton indebita. ſoluꝫ enī iō ꝑmitte/ erat licita ſacerdotibꝰ: nō vbiqꝫ: ſꝫ ſoluꝫ re.§.hiſ ita in tēplo q̄ñ bn̄dicebāt ꝑplm̄: ⁊ nō alias. †De ferijs c.2. Cauſa aūt huiꝰ ꝓhibitiōis ſubdit̾ cum Ezec.20.b dicit̾: e Nec enī habebit inſontē dn̄s: id eſt innocentē vel ſine pena euadentē. f Memēto vt diem ſabbati ſanctifices. Poſtꝙ remouit īpedimēta cultꝰ diuini ſ. idolatriā ꝑ ꝓmū p̄ceptū: ⁊ irreuerētiā diuini nōis ꝑ ſecūdū. Hic ꝯñr dat prece/ ptū de cultu debito ipi deo exhibēdo: et pꝫ ordo: q2 priꝰ ſūt remouēda īpedimēta alicuiꝰ rei īſtituēde q̄ꝫ ꝙ inſtituat̾. dicit igit̾: Memēto. Dicūt hebrei ꝙ h̾ ponit̾ ī p̄ncipio huiꝰ p̄cepti: q2 in om̄i re p̄cioſa debet hō h̄re memoriā de ſabbato: vt ſi habeat nouā veſtē vel iocale pulchrum vel aliq̄d hmōi debet expectare diē ſab/ bati: vt ꝓmo tūc vtat̾ ipo. g Vt diem †Gen.2.a ſabbati ſctifices. i. diuio cultui totaliter applices d̾ diuinis bn̄ficijs meditādo ⁊ grās exhibēdo. h Sex diebꝰ opabe/ ris. illa que ſunt neceſſaria ꝓ vita humana ſuſtētanda. i Septimo aūt die ⁊c. q2 etiā illa que erant neceſſaria ꝓ victu nō erat licitū coquere vel parare: vt dictū eſt. s̄. xvj. ca. licitum tñ erat opari illa que nō poterāt bono mō differri nec anticipa ri die p̄cedēti: ſicut aīalia adaquare: ⁊ pabulū eis p̄bere: ⁊ ī ca/ ſualibꝰ remediū adhibere: q̄ñ nō poterāt bono mō differri: ſic bouē ī foueaꝫ lapſum inde leuare ⁊ ſimilia. Et h̾ mō machabei pugnauert̾ ꝯtra iuadentē eos die ſabbati: vt habet̾. i. Mach. ij. ca. k Tu ⁊ filiꝰ tuꝰ ⁊c. nō loquit̾ de adultis q̄ iā ſciebāt le/ gem ſabbati: q2 ꝓhibiti ſunt ſimul cū parētibꝰ: ſꝫ h̾ addit̾ ꝓ pu eris ignorātibus legē: qui nō debebāt ꝑmitti a parētibꝰ aliq̄d opari ī die ſabbati: vt accendere ignē vel extinguere lāpades ⁊ hmōi. vt dicit Ra. Sa. l Seruꝰ tuꝰ ⁊ ancilla tua. intelligit̾ hoc de illis q̄ nō erāt iudei: q2 ꝑ p̄cedentia ſeruꝰ ⁊ ancilla d̾ gē/ te iudeorꝫ erāt ꝓhibiti. m Iumentū tuū. q2 nō erat eis licitū cōducere vel accomodare gētili ad opꝰ ſuū faciendū: ſed dimit tebat̾ ſimplicit̾ quieſcere: ⁊ refici pabulo cōuenienti. n Et ad uena. iſta ē gentilis ꝯuerſus ad ritū iudeorꝫ: qui ſimili modo te nebat̾ obſeruare ſabbatum. o Sex enī diebus ⁊c. hoc indu citur tanꝙ cauſa ⁊ ratio huiꝰ predicti mandati ⁊ patet littera.

Circa iſtud preceptuꝫ quod ego expoſui ſm intentionem he/ breorꝫ quibus fuit primo datū: conſiderandum ꝙ partim ē mo rale. et partim ceri moniale. Morale eſt enī q̄tuꝫ ad hoc ꝙ ho/ mo tenetur vacare diuinis. Cerimoniale eſt q̄tum ad determi

a Honora patrē ꝛc. Hoc eſt primū ſeptimū mandatorū que ptinent ad ꝓximū. Bene aūt ſeptē ſunt. Septenariꝰ enim ex ternario cōſtat ꝛ quaternario. Ternarius ꝯo anime congruit: que eſt iraſcibilis concupiſcibilis: rationalis. Quatternariꝰ corpori. b Nō occides ꝛc. Augꝰ. Et qḋ dictum eſt nō occides. Nō putandū eſt fieri cōtra hoc preceptū ꝙ lex occidit vꝉ occidi aliquē deus iubet. Ille enī facit qui iubet quod miniſtrum negare nō licet. c Nō mechaberis. Augꝰ. Querit̄ quoqꝫ quo differat non mechaberis ab eo qḋ paulopoſt dicit̄. Nō ꝯcupiſces vxorē ꝓximi tui. In eo enī qḋ dictū eſt: nō mechaberis: poterat illud intelligi: niſi forte in illis duobꝰ preceptis non mechandi ꝛ non furandi ipa opa notata ſint. In his ꝯo extremis ꝯcupiſcētia ipa: que tm̄ differunt vt aliqn̄ mechet̄ qui nō concupiſcit vxorem proximi: cum aliqua alia cauſa ipſi miſcet̄. Aliqn̄ ꝯo cōcupiſcat nec ei miſceat̄ penā timēs: ꝛ hoc fortaſſe lex oſtēdere voluit: ꝙ vtraqꝫ peccata ſint.

Augꝰ. Itē queri ſolet: vtrū mechie noīe etiā fornicatio teneat̄: hoc enī verbū grecū ē: q̄ iam ſcriptura vtit̄ ꝓ latino. Mechos enī grece nō niſi adulteros dicit. Sꝫ lex nō ſolū viris: ſꝫ etiam feminis data eſt. Neqꝫ enī qꝛ dictū ē: Nō cōcupiſces vxorē ꝓximi tui: nil ſibi hic ꝑceptum femina putet: tanqꝫ licite cōcupiſcat virū proxime ſue. Si ergo hic ex eo qḋ dictū eſt viro. nō cōcupiſces vxorē proximi tui: intelligit̄ etiā qḋ ad feminā ptinet: qn̄to magis ex eo qḋ dictū eſt. Nō mechaberis vterqꝫ ſexus aſtringitur: cū ꝛ ipm̄ ꝑceptū poteſt ad vtrūqꝫ referri: ſicut nō occides nō furaberis: ꝛ que ſimilit̄ non expreſſo vno ſexu vtriqꝫ ſonare vident̄: qꝛ honoratior exprimitur. i. maſculus. Ac ꝑ hoc femīa mecha eſt hn̄s virꝝ cōcubēdo cū eo qui vir eiꝰ nō eſt: etiā ſi ille nō habeat vxorem. Uir quoqꝫ mechus eſt cōcubendo cum ea que vxor eius nō eſt: etiā ſi illa nō habet virum. Sed vtrū ſi faciat vir qui vxorē nō habeat cum femina q̄ virū nō habet: ꝑcepti huius trāſgreſſiōe teneat̄: merito querit̄. Si enī nō tenetur: nō ē ꝓhibita in decalogo fornicatio: ſed ſola mechia. i. adulteriū: qn̄uis omīs mechia fornicatio eſt. Unde quicūqꝫ dimiſerit vxorē ſuā excepta cauſa fornicationis facit eam mechari. Hic enī fornicationē appellanit ſi cum alio peccet que virū habet: qḋ eſt mechia. i. adulterium. Sꝫ vtrū omīs fornicatio mechia dici poſſit ī ſcripturis: nō mihi occurrit locutiōis exemplū. Sꝫ ſi nō oīs fornicatio mechia dici poteſt: vbi ſit ī decalogo ꝓhibita fornicatio quā faciūt viri qui vxores nō habēt cū feminis q̄ viros vel maritos nō habēt: vtrū inueniri poſſit: ignoro. Sed ſi furti nomīe: bn̄ intelligit̄ oīs illicita vſurpatio rei aliene. Nō enī rapinā ꝑmiſit q̄ furtū ꝓhibuit. Sed a pte totū intelligi voluit: quicq̄d illicite rerū ꝓximi aufertur. Et noīe mechie omīs illicitꝰ: atqꝫ illorū membrorū nō legitimus vſus ꝓhibitus debet intelligi. d Nō furtum facies. Iſiđ. Sꝫ rurſum querit̄: quo differat nō furtū facias ab eo qḋ paulo poſt dicit̄ de nō cōcupiſcēdi rebus ꝓximi. Nō ꝙ omīs q̄ cōcupiſcit rem ꝓximi furat̄. Sꝫ oīs qui furatur rem proximi cōcupiſcit. Poterat in illa generalitate vbi de nō ꝯcupiſcenda re ꝓximi precipitur: etiā illud quod ad furtum pertinet contineri.

e Non loqueris contra pro. ꝛc. Augꝰ. In eo etiā qḋ dictum eſt falſum teſtimoniū non dices aduerſus proximū tuū: queri ſolet vtrū ꝓhibitū ſit oīe mendacium: ne forte nō ſit hoc preceptum aduerſus eos: qui dicunt tunc eē mentiendum: quando id mendacium prodeſt alicui ꝛ nil obeſt ei cui mentiris. Tale enim non eſt aduerſus proximum tuū: vt ideo hoc videatur addidiſſe ſcriptura que poſſet breuiter dicere falſum teſtimonium nō dices: ſicut non occides nō mechaberis: nō furaberis. Sed magna queſtio eſt: nec cito explicari poteſt quomodo accipien-

dum ſit

† 5. di. c. nō eſt peccatū. §. his ita. C. 23. q. 5. c. 1. ꝛ. c. ſi nō licet. §. iecꝫ in ſanctꝰ et c. quis cū. §. ſi ergo.

ꝯ ad litteram vel ſpiritualiter.

celū ꝛ terrā ꝛ mare et oīa que in

ꝯ in nobis.

eis ſunt: et requieuit die ſeptimo:

ꝯ qꝛ bn̄dicet nobis perfecte cum requiem eternā dederit.

Idcirco bn̄dixit dn̄s diei ſabba-

a ꝯ Primū eſt hoc in altera tabula vt filij honorent parentes officio pietatis. Nā qui parentibꝰ honorem nō defert quibꝰ parcere poteſt

a ti ꝛ ſanctificauit eū† Honora pa- a

trem tuū ꝛ matrē tuā: vt ſis lon- b

ꝯ viuentium vel preſentem.

geuus ſup terrā: quam dn̄s de-

a ꝯ Manu vel mente vel ſubtrahendo auxilium vel conſilium vite ei cui potes vel debes dare.

ꝯ iudex nō occidit reum: ſed lex que iubet.

b us tuus dabit tibi. Nōn occides c

a ꝯ .i. ne cuilibet miſcearis excepto federe matrimonii ꝑ partem enī totum vult intelligi. b ꝯ quāliber rei vſurpationē qḋ viciū eſt rapacitatis.

c d Nōn mechaberis† Nōn furtū fa- d e

ꝯ qḋ eſt crimen mendacij ꝛ falſitatis.

e cies. Nō loq̄ris cōtra proximum f

natiōe tpis qꝛ requies diei ſabbati figurabat requiē dn̄i ī ſepulcro: in q̄ iacuit ꝑ totā diē naturalē ſabbati. ꝛ quia cerimonie legis veteris ceſſant adueniēte veritate euāgelij. iō in noua lege non obſeruat̄ dies ſabbati: qꝛ eſt determīatio tpis: ſꝫ loco eiꝰ obſeruat̄ dies dominica ꝛ etiā ꝓpter memoriā dn̄ice reſurrectiōis die dn̄ica facte. Et qꝛ opus pctī eſt maxime ſeruile. ſ. ſeruitute diaboli. ꝛ maxime impedit vacare diuinis. iō maxime intelligit̄ eſſe ꝓhibitū ꝑ dictū preceptū: ita ꝙ q̄ adulterat̄ illa die eſt trāſgreſſor duplicis ꝑcepti. ſ. mechie: ꝛ diei ſabbati: qḋ nō ītelligebāt iudei. vn̄ dic̄ Augꝰ. li. ď decē cordis. Meliꝰ faceret iudeꝰ in agro ſuo aliq̄d vtile q̄ꝫ in theatro ſediciosſus exiſteret. ꝛ melius femine eorꝝ die ſabbati lanā facerēt q̄ꝫ toto die in neomenijs ſuis impudice ſaltarēt.

Sciendū tn̄ ꝙ nō obſeruat̄ cū tanto rigore vacatio ab operibꝰ manualibꝰ ſicut in ve. lege: qꝛ pn̄t parari cibaria. ꝛ aliq̄ alia fieri die dn̄ica: que non erant licita in ſabbato: qꝛ illa vacatio partim figuralis erat: ſicut totus ille ſtatꝰ. j. Cor. x. Oīa in figura cōtingebant illis. A figura enī q̄ntūcunqꝫ modico ſubtracto mutat̄ tota ſignificatio. ſicut vna lr̄a ſubtracta ab h̄ noīe lapis: mutat̄ tota ſignificatio. circa vero totā rem ipam lapidis pn̄t aliqua addi ꝛ ſtrahi abſqꝫ mutatiōe ſubſtātie.

† 86 diſ. c. ceterum

Deu. 5. b

Mat. 15. a

Mar. 7. b

a Honora patrē tuū. Hic ꝯnr ponunt̄ ꝑcepta ordināria ad ꝓximū. ꝛ primo ponitur ꝑceptū circa opationē boni: cū dicitur: Honora patrē tuū qꝛ intelligit̄ non ſolū de honore q̄ ꝯſiſtit in reuerētia exteriori: ſꝫ etiā in ꝓuiſione q̄ntū ad neceſſaria vite ſi indigeāt. Et ſm̄ doctores nr̄os noīe parentū intelligit̄ omnis ꝓximꝰ in neceſſitate poſitꝰ: cui eſt ꝓuidendum. vnde dicit Augꝰ. Paſce fame morientē: ſi nō paviſti: occidiſti. Uerūtn̄ exprimunt̄ hic parētes tm̄ qꝛ iſta decem ꝑcepta ſunt q̄ſi q̄dā ꝯcluſiōes īmediate ſequētes ex ꝑncipijs iuris naturalis: que ſtatī capiunt̄ etiā a parū intelligentibus: ꝛ talia erāt ꝓponenda toti pplo ī cōmuni cui ꝓpoſita ſunt iſta decē precepta. illa aūt que ſubintelligūtur q̄ſi cōcluſiōes quedā magis remote: explanate fuerūt in alijs ꝑceptis que ſunt q̄ſi quedā determinatiōes decē ꝑceptorū: qꝛ oīa cerimonialia reducunt̄ ad ꝑceptū de obſeruatiōe ſabbati: ꝛ omia iudicialia ꝛ moralia ad alia precepta. Ordinat̄ aūt iſtud ꝑceptum de honore parentū ꝯuenienter poſt ꝑcepta ordinantia ad deum ꝛ immediate: qꝛ ſicut deꝰ eſt ꝑncipiū oīm: ita parētes hn̄t rationem principij reſpectu filiorꝝ. b Ut ſis lon. ſup ter. cū enī filius accipiat vitam a parentibꝰ: cōdecens eſt vt ꝓlonget̄ vita illiꝰ q̄ bn̄ ſe habet ad eos: ꝛ ecōuerſo ꝙ breuiter vita illorꝝ q̄ male ſe habent verūtn̄ aliqn̄ aliter contingit: qꝛ bona tpalia īter que cōputat̄ corporalis vita ordinant̄ ad ſpiritualia bona ꝛ eterna. ꝛ iō aliqn̄ contingit ex diuina ordinatiōe nobis occulta: ꝙ honorantes parētes parū viuūt: ꝛ dehonorātes diu: tn̄ totū ordinat̄ a deo ad augmentationē ꝑmij bonorꝝ: ꝛ pene malorꝝ. c Nō occides. Cōſequēter ponunt̄ ꝑcepta iudicialia: que ordinant̄ ad ꝓximū q̄ntum ad vitationem mali. ꝛ qꝛ maximū nocumentū circa cōſiſtentiam ꝑſone eſt occiſio. iō hic ꝓhibet̄ ꝑmo. cū dicit̄. Nō occides. Et ſm̄ doctores catholicos ꝑ hoc intelligit̄ ꝓhibitū oīe nocumentū in perſona hoīs: vt mutilatio: verberatio: ꝛ ſilia. que ſūt ꝯtra charitatē ꝓximi. Dicit Ra. Sa. ꝙ ꝑ hoc ꝑceptū ꝓhibet̄ homicidiū tm̄: ꝓpter qḋ imponit̄ pena mortis. Certe ꝯo leſiones corporis ꝓhibent̄ alijs ꝑceptis iudicialibus. ſcḋo ꝓhibet̄ nocumentū inferendū ꝓximo ratione ꝑſone ſibi coniūcte. cū dicit̄: d Nō mechaberis. Mechia enī eſt copula carnalis cum vxore alterius viri que reputatur vna caro cum ipſo. Dicunt tn̄ doctores nr̄i ꝙ ꝑ hoc ꝓhibet̄ omnis cōcubitꝰ qui eſt ꝑter legē matrimonij. Hebrei aūt dicūt ꝙ ꝓhibetur ſola mechia. Alij cōcubitus inordinati alijs preceptis ſunt probibiti. e Non furtum facies. Hic cōſequenter ꝓhibētur alia nocumenta: ꝛ primo illa que inferunt̄ facto. cum dicitur: Non furtum facies. per quod intelligit̄ prohibita omnis contractio rei aliene. vel retentio iniuſta ſm̄ ꝙ dicunt doctores nr̄i Ra. Sa. dicit ꝙ ꝑ hoc intelligitur ꝓhibitum furtum hoīs tm̄: pro quo imponitur pena mortis: ꝓut habet̄ ca. ſequēti. ꝓ alijs aūt furtis nō īponit lex penā mortꝭ: ſꝫ reſtitutionem in duplū: vel alit̄ ſm̄ ꝙ determinant̄ iudicialibꝰ ꝑceptꝭ. Cōſeq̄nter ꝓhibet̄ nocumētū qḋ infert̄ ꝯbo. cū đr: f Nō loq̄ris ꝛc. Et ſm̄ doc. nr̄os nō ſolū ītelligit̄ ꝓhibitū falſū teſtimoniū ī iudicio: vt dicūt hebrei: ſed etiā extra

iudicium

† Ro. 13. c

Pſ.5. dum ſit: Perdes oēs qui loquunť mēdaciū: ⁊ no/
li velle mentiri om̄e mendaciū ⁊ hmōi. a Cun/
ctus aūt ppl's ⁊c. Aug⁹. Solet queri quō ppl's vi/
debat vocem: cum vox nō ad viſum: ſed ad auditū
ptinere videatur. Sed videre ſolet ꝓ generali ſen
ſu corꝑis ⁊ aīe poni. Vñ

Ge.42.a Cum vidiſſet iacob quia
ſunt eſce in egypto. vñ. ſ.
abſens erat: Quis nōnul/
li videre vocē nil aliud eē
ꝙ intelligere putauerūt:
qui viſus mētis eſt. Cum
vō hic breuiter dicenduz
eſſet ꝙ populus audiebat
vocē: ⁊ lampades: ⁊ vocē
tube: ⁊ montem fumantē.
Queſtio maior oriret: q̄/
mō audiebat lampades ⁊
montē fumantē qđ ptinet
ad ſenſuz videndi: niſi ꝗs
dicat non tam breuiter di/
cendū fuiſſe: vt nō totū di
cereť: audiebat vocem et
videbat lampades: ⁊ au/
diebat vocem tube: et vi/
debat montē fumantem.
Duo eī genera vocis erāt
⁊ de nubibus ſic̄ tonitrua
et tuba: ſi tñ ipaz dixit vo
cem q̄ de nubib⁹ edebať:
ac ꝑ hoc meli⁹ in his que
ad ſenſuz audiendi ptine/
bāt: generalis ſenſus eſt
poſit⁹. i. videndi. (Cū bre
uiter totū vellet ſcriptura
cōplecti) ꝙ vt in his q̄ ꝑ/
tinēt ad ſenſū videndi ſb/
intelligereť audit⁹: q̄ mo/
re nos nō loqui ſolemus.
Nā vide q̄d ſonet ſolem⁹
dicere: audi quid luceat ſi
ſolemus dicere. b Loq̄
re tu nobis ⁊c. Significa/
tur ad vetus teſtamentuz
timorē potius ptinere. Si
cut ad nouū dilectionem.
Quis ī veteri nouum late
at: ⁊ ī nouo vetus pateat:
quō aūt tali pplo tribuať
videre vocē dei ſi hoc acci
piendū ē intelligere: cum
ſibi loqui deum timeāt ne
moriant̄ nō ſatis elucet.
c Nolite timere ⁊c. Au/
guſti. Sic illi cohibēdi e/
rant a peccatis: timendo ſcilicet ne penas ſenſi/
biles paterentur: quia nondū poterāt amare iu
ſticiā ⁊ tentabanť a domino vt apparerent cuiuſ
modi eēnt: nō deo quē nō latebāt: ſʒ int̄ ſe ⁊ ſibi
metipſis. d Steritq; populus ⁊c. Grego. In
quibuſdam locis ſcripture hiſtoria ſeruāda eſt:
et allegoria. Et ſepe ſola allegoria querenda eſt.
aliquādo ſola hiſtoria tenenda: vt tardiores pa
ſcanť per hiſtoriā: ⁊ velociores ingenio ꝑ allego
riam. Unde cū ppl's loquente deo lampades ſo
nitum buccine: ⁊ montē fumantē cerneret: terri
tus petijt: vt ſibi ꝑ moyſen loquereť dñs: et ſte/
tit de longe. Moyſes acceſſit ad caliginez ī qua
erat deus: q: populus nō valet caliginē allego/
rie penetrare. valde enī paucoꝝ eſt ſpūalem in/
tellectū rimari. Quia enim mentes carnaliū ſo/
la ſepe hiſtoria paſcunť loquente deo longe po/
pulus ſtetit: q: vō ſpūales allegorie nubē pene/
trāt: vt ſpūaliter vba dei cogn̄ſcāt. Moyſes ac/
ceſſit ad caliginē ī q̄ erat de⁹. e Nō facietꝭ de/
os ⁊c. Repetiť qđ ī p̄mo p̄cepto dictū eſt: ⁊ ꝑ ar/
gētea ⁊ aurea oīa ſimulacra intelligunť ſic̄ ī pſ.
Pſ.113. Simulacra gentiū argentū ⁊ aurū opa manuuz
hominū.

tuuz falſuz teſtimoniū. † Non cō a
a Etiā voluntatē adulterandi vetat. aliud eſt
enī facere aliud deſiderare. vñ duo p̄cepta ſunt
nō mechaberis ⁊ nō ꝯcupiſces vxorē ꝓximi tui.
cupiſces domū proximi tui Nec
deſiderabis vxorē eius: non ſer/
uū: nō ancillā: nō bouē: non aſi/ b
a nū: nec oīa que illi⁹ ſunt. Cunct⁹ c
a viſus q: primatū obtinet ī ſenſibus intermi/
ſcetur oīb⁹: ſic enī dicimus audi et vide: olfac
et vide palpa ⁊ vide. Nos quoq; doctoꝝ vo/
ces audiētes oculū mētis dirigere debemus.
aūt ppl's videbat voces et lam/ d
pades ⁊ ſonitū buccine: mōtēq;
fumantez † et pterriti ac pauore e
quaſi indigni accedere. formam boni au
ditoris deſcribit. qui ꝓmittit ſe precepta magi/
ſtri auditurum ⁊ impleturum.
concuſſi: ſteterūt procul: dicētes f
quaſi doce nos. i. obediemus.
b moyſi: Loq̄re tu nobis ⁊ audie/ g h
In die iudicij dicens: Ite maledicti in i.c.
mus: Nō loq̄tur nobis dñs ne i k
a cito poteſt cōtingere. b morte perpetua.
forte moriamur. Et ait moyſes
vobis vel alijs: nō ſibi qui oīa nouit.
c ad populum: Nolite timere. Ut l m
a per ſigna ⁊ mirabilia. b initiū ſapiētie ti
enī ꝓbaret vos venit deus: ⁊ ut
mor dñi. Si nō amore ſaltē timore coercit.
terror illi⁹ eſſet ī vobis: ⁊ nō pec n
d caretis. Steritq; ppl's de longe:
a vbi. ſ. expreſſiora ſigna fiebāt quibus noſce/
moyſes aūt acceſſit ad caliginē o
batur deus. Nam quō in nebula erat cui celi ce
lorum non ſufficiunt.
in q̄ erat deus. Dixitq; preterea
dñs ad moyſen: Hec dices filijs
iſrł. Vos vidiſtꝭ ꝙ d̄ celo locut⁹ p
e ſim vobis. Nō facietꝭ deos argē q †
teos: nec deos aureos facietis

indiciū ⁊ omis detractio ⁊ mēdaciū ꝯtra ꝓximū. ⁊ q̄dcūq; nocumētū ꝙ
pōt inferri ꝓxio vbo: dū tñ ſit ꝯtra charitatē. a Nō ꝯcupiſces. Ultio
ponunť p̄cepta ꝓhibētia ꝯcupiſcētiā īordinatā reſpectu aliene rei. ⁊ hec
nocumēta ſūt in aīo. ⁊ ſm doc. nr̄os ſunt duo p̄cepta. Unū q̄ ꝓhibeť cō/
cupiſcētia vxoris alteri⁹ ī q̄ ſm eos ꝓhibeť oīs ꝯſenſus ī carnalē actuz
extra legem matrimonij. ⁊ hoc ꝓhibeť. cum diciť:
Nec deſiderabis eius vxorez. Aliud quo ꝓhibeť
a conſenſus accipiēdi rem alteri⁹ quocūq; mō inde/
bito. cuz diciť: Nō cōcupiſces domū ꝓximi tui ⁊c:
⁊ qđ ſubdiť: b Nō ancillam. nō intelligiť de cō
cupiſcētia ad carnalē actum: quia iſta eſt ꝓhibita
per p̄cedens preceptum: ſed intelligiť de concupi/
ſcentia eius ad ſeruitiū: qđ eſt bonuz vtile: Ratio
b aūt quare duo precepta ponunť ad repreſſionē cō/
c cupiſcentie eſt: quia bonū diuiditur ꝑ vtile ⁊ dele/
ctabile: ita ꝙ eſt alia ratio boni vtilis: ⁊ delectabi/
lis: ita ꝙ aliq̄n cōtingit vt aliquis hn̄s ꝓnitatē ad
vnum: nō habeat ꝓnitatem ad aliud imo aliquan
do abominationē: ſicut aliq̄s ꝯcupiſcit vxorē alte/
rius: qui tñ nō cōcupiſcit al's res ipſius: q: abomi/
d natur furtum vel rapinā. ⁊ ideo ad reprimendam
iſtā ꝯcupiſcentiā duplicē: debuit aſſignare duplex
e p̄ceptum. Hebrei aūt dicūt ꝙ eſt vnū preceptū tm̄:
ꝙ neceſſe habēt dicere ſm p̄dicta: q: expreſſe habe
tur. j. ꝙ in tabulis fuerūt ſcripta decē verba: q̄ fu/
erunt decē precepta data a deo immediate. Si aūt
f de rēpromiſſiōe cōcupiſcentie eſſent duo precepta:
ſequereť ſm eos ꝙ eſſent. xj. precepta: videlicet q̄t
g h tuor ordināria ad deū ꝓut ipſi dicunt: vt pʒ ex p̄/
dictis: ⁊ ſeptem ad ꝓximū: propter qđ ſicut ipſi po
nunt q̄ttuor p̄cepta ordinātia ad deum. vbi docto/
i k res nr̄i nō ponūt niſi tria vt p̄dictū eſt. ſic erga pro
ximū ponūt tm̄ ſex: vbi doctores nr̄i ponūt ſeptez.
et iō cōiungunt duo vltima in vnū. Et ad hoc facit
apparentia lr̄e: q: ſub eodē verſu vtraq; cōcupiſcē
l m tia ꝓhibeť: nō tñ variať ſentētia ſi ſit vnū ſiue duo
p̄cepta q̄tum ad intellectum noſtrū: ſed variatur
multū in hoc ſiue ſit vnū ſiue duo precepta intelle/
ctus hebreoꝝ: quia dicūt ꝙ ꝑ h̄ nō ꝓhibeť cōcupi/
ſcentia niſi aliqualiter ꝓrumpat in actus exterio/
n res: ſicut eſt cum ex concupiſcentia vxoris aliene a/
liquis moueť ad tangendū eā impudice: vel ſolli/
citandū eam verbis vel muncrib⁹. ⁊ ſm hoc dixe/
o runt aliqui doctores noſtri ꝙ lex vetus ꝓhibebat
manū ⁊ nō animū. vt habeť in gloſa ſup epiſtolaz
ad Phil. iij. Hoc etiā dicit ioſephus. xij. antiquita
tū: improbās Polybiū hiſtoriographū perſaꝝ di
centē ꝙ antiochus illuſtris miſerabiliter mortuus
fuit: eo ꝙ voluit ſpoliare templū diane: cōtra quez
p dicit ſic Ioſephus: Nam qui nullaten⁹ egit pecca/
q † tum ſed tm̄ cogitauit: nullo reatu teneť. et iō cōclu
dit ibidez: ꝙ mortuus fuit ꝓpter peccata que fece/
rat in hieruſalem. Sed dicere ꝙ actus interior vo/
luntatis nullus ſit reatus niſi aliq̄ mō ꝓrumpat ī
actū: eſt multū irrationabile: cuz rō peccati magis
accipiať a mala voluntate interiori ꝙ ab actu exteriori: q: ſi nullo modo ē
voluntariū: nullo modo etiā eſt peccatum: vt patet in amētibus ⁊ pueris.
c Cunctus aūt populus. Hic ꝯſequēter ponunť precepta data a deo me/
diante moyſe: quia populus nō poterat amplius verba dñi loquentis ſu/
ſtinere. ⁊ hoc eſt qđ diciť: Cunctus aūt populus videbat voces. hic accipi
tur videre ꝓ audire. ſenſus enī viſus certior eſt auditu ⁊ iō q: verba domi
ni penetrabāt aures ⁊ corda eorū ita ſenſibiliter ꝙ ſuſtinere nō poterāt: ꝓ/
pter h̄ vtiť tali modo loquēdi. ſ. viſu ꝓ auditu. d Et lampades. i. micā
tia fulgura vt dictū ē ca. p̄cedēti. e Et pterriti ac pa. cō. ꝓpter ſigna ter
ribilia que videbāt. f Steterūt ꝓcul. retrocedētes etiā a terminis ꝯſti
tutis. g Loquere tu no. ea q̄ dñs dicet tibi. h Et audiem⁹. i. obedie/
mus tanq; dei verbis. i Nō loquať nobis dñs. immediate. k Ne
forte moria. q: ex fragilitate hūana dñm loquentē nō poterāt ſuſtinere.
l Nolite timere. q. d. nō moriemini ꝓpť hoc. m Ut enī ꝓba. vos ve.
deus. nō eſt ſic intelligendū ꝙ ꝓbaret eos ad hoc vt ſibi manifeſtareť ali/
quod ignotū: ſʒ vt ꝑ hoc appareret ipſis iudeis ⁊ alijs ꝙ timerēt eū.
n Et nō pecca. q: ꝑ timorē dñi declinat oīs a malo. vt d̄r Prouerb. xv.
o Moyſes aūt acceſ. ad cali. in vertice mōtis: vt audiret mādata ab eo.
et referret pplo: q: ppl's plus audire nō poterat: vt dictū ē. p Vos vidi.
ꝙ d̄ celo ⁊c. ī creatura tñ ipm repſentāte. ⁊ accipiť h̄ celū ꝓ celo aereo: q: ī
cacumīe mōtis ſinai illa vox formabať. q Nō fa. deos ar. lʒ ſupra ꝓhi/
buerit idolatriā: tñ hic repetit ⁊ ī plurib⁹ locis alijs: vt magis imprimereť
hec ꝓhibitio cordib⁹ eoꝝ: q: ſciebat eos ꝓnos ad idolatriam.

† 32. q. 4. c. meretrices et. q. 6. ca. nō mechaberis. 23. q. 7. c. ſi de rebus.

C

† Deu. 18. e
† Heb. 12. e

D

Altare

B 3 Alta

a Altare de terra ⁊c̄. Oſtēdit iō in/terdictis ſimulacris: altare de terre/na materia cōcedi: vt vni deo hoſtia ⁊ ſacrificia ī eo offerant. Grego. Altare de terra deo facere ē incarnatiōem chriſti ſperare. Tūc enī a deo nr̄m mun⁹ accipit: cū ī h̄ altari nr̄a hūilitas id eſt ſup dñi/ce īcarnatiōis fidem poſuerit q̄cq̄d opat̄. In altari ḡ de ter/ra oblatū mu/nus ponim⁹: ſi act⁹ nr̄os dñi/ce īcarnatiōis fide ſolidam⁹.

† .22.q.i.c. ꝯſidera.31. q.1.ca. ſi q̄ fuerit

b De ſectis. Iſi. Secti lapides ſunt q̄ vni/tatē ſcindūt et ſeip̄oſ diuidūt a ſocietate fra/trū: hos in corpore ſuo nō re/cipit xp̄s: cui⁹ corpis figurā: altaris cōſtru/ctio ſignificat. Lapides nō ſecti ex q̄b⁹ alta/re ꝯſtrui iubet̄ ſūt q̄ ꝑ fidē in vnitate ſolidat̄ de q̄bus d̄r: Vos eſt̄ lapides viui: coedificati in dom⁹ ſpi/rituales. his nō ē inīectū ferrū: q: in/corrupti ſunt: ⁊ iacula maligni ignita nō receperūt. Oēs vnū altare faciūt in vnitate fidei ⁊ ꝯcordia charitatis.

i. Pet.2.a

[interlinear: a ſ .i. fidē incarnationis filij mei habebitis. ſ fidem. b ſ humanitate chriſti.]

a vobis † Altare d̄ terra facietꝭ mi/ a†

[interlinear: ſ virtutum opera.]

hi: et offeretꝭ ſup eo holocauſta: b

[interlinear: ſ ſimplicia. ſ fortia ⁊ ꝑfecta.]

⁊ pacifica vr̄a: oues vr̄as et bo/ c d

[interlinear: ſ eccleſia .ſ. generali: nō ī hereticoꝝ cōuēticulis.]

ues in oīni loco ī q̄ fuerit memo e

[interlinear: a ſ occulta inſpiratiōe. b ſ corporali benedi/ctione et ſpirituali.]

ria nois mei. Veniā ad te: et bē/nedicā tibi † Qȝ ſi altare lapide/ f†

[interlinear: ſ .i. non per hereſim ⁊ ſciſmata deum coles.]

um fecerꝭ mihi: nō ędificabis il/

[interlinear: a ſ hereticis: ſciſmaticis.]

b lud de ſēctis lapidib⁹. Si enī le/

[interlinear: a ſ corruptionis vel ſciſſionis.]

uauerꝭ cūltrū tuū ſup eo: pollue

[interlinear: a ſ .i. gradus ī trinitate nō facies ſic̄ arri⁹ q̄ dix̄ maiorē patrē minorem filiū minimū ſpirituſan/ctum docuit.]

tur. Nōn aſcendes ꝑ gradus ad g

[interlinear: ſ infidelitatis.]

altare meum: ne reueletur turpi h tudo tua.

a Altare de ter. fa. mihi. h̄ ꝓcepit ī deteſtatiōēȝ idolatrie: q: idolatre faciebant alta/ria valde ſolēnia de marmorib⁹ ⁊ metallis: ⁊ ītelligit̄ h̄ de altari holocauſti: vbi cre/mabant̄ hoſtie: q: altare īcēſi fuit de lignis ſethim ⁊ optū auro. vt habet̄. ī. xxx. ca. iō ſequit̄: b Et offe. ſu. eo holo. i. victimas: q̄ totalit̄ icendebant̄ ad honorē dei. c Et pacifica vr̄a. i. hoſtias q̄ offerebant̄ ꝓ aliq̄ bn̄ficio dei obtēto vl̄ obtinēdo. q̄ꝝ vna ps incēdebat̄. altera erat ſacerdotū. ⁊ alia offerētiū: vt comederēt corā dn̄o. d Oues vr̄as ⁊ bo. de iſtis enī aīalib⁹ vt plurimū fiebāt ſacrificia. e In oīni loco. ⁊c̄. iſte loc⁹ ſacrificij nō poterat eē niſi vn⁹ ad vitandū piculū idolatrie: ad quā po/pulus iudeoꝝ erat ꝓn⁹: ad quā d̄clinaſſent facili ſi vbiq̄ potuiſſent ſacrificare. Si aūt aliq̄ ſancti ſacrificauerīt alibi: h̄ fuit ex cauſa ſpāli ⁊ diuīa reuelatiōe. ſic̄ dauid ex iuſſu gad ꝓphete in mōte moria anq̄ȝ tēplū ibi fundaret̄ ꝓpt̄ appitionē āgeli ibi fa/ctā. vt hr̄. ij. Reḡ. xxiiij. Et helias ī mōte carmeli ad ꝯuincēdū ꝓphas baal. vt habet̄. iij. Regū. xviij. Loc⁹ āt deputat⁹ diuīo ſacrificio p⁹ īgreſſum filioꝝ iſrl̄ in terrā ꝓmiſſiōis p̄mo fuit ī ſylo: vbi fuit tabnaculū poſitū ⁊ altare holocauſtoꝝ. ⁊ deſtructa ſylo trāſlatū ē ī nobe. ⁊ deſtructa nobe ꝑ ſaulē trāſlatū ē in ga/baon poſtea ī hierl̄m vbi fuit fundatū tēplū: tn̄ ī ſinglis vrbib⁹ erāt loca q̄ dicebant̄ ſynagoge: vbi ꝯueniebāt ad laudādū de/um ⁊ ad audiendū legem. f Qȝ ſi al. lapi. fece. mihi. poterat ei eē d̄ t̄ra vt dictū ē. vl̄ d̄ lapidib⁹ nō dolatꝭ tn̄: qd̄ fuit ī d̄teſtatiōnē idolatrie: vbi fiebāt altaria d̄ marmore ſculpto ⁊ polito: ⁊ ne ꝑ talē ſculpturā īducerent̄ paulatī ad ſculpēdū imagīes. Qȝ āt dictū ē h̄ q̄ altare holocauſtoꝝ debeat eē d̄ t̄ra vl̄ lapidib⁹ nō ſectꝭ. nō eſt ꝯtra illud qd̄ d̄r. ī. xxvj. ca. q̄ altare holocau/ſtoꝝ ꝑcipit̄ fieri de lignis ſethim opertis ere: q: illud altare fuit de terra vt videbit̄ qn̄ erimus ibi. g Nō aſcē. ꝑ gra. ad altare meū. fiebat vt dicit Ra. Sa. quidā aſcenſus abſq̄ gradib⁹ paulatim aſcendēdo: qm̄ altare erat ita altū q̄ ſacerdotes ſine aſcēſu nō poterāt ibi miniſtrare. h Ne reue. tur. tua. vſus ei femoralium adhuc nō erat introductus: ſed poſtea fuit iniun/ctus ſacerdotibus quādo miniſtrarent. vt habet̄ infra. xxviij. Dicunt etiam aliqui q̄ hoc fuit dictum in deteſtationem idola/trie: quia in ſacris priapi ſacerdotes aſcendebant per gradus ad altare: ⁊ tūc in alto poſiti vn̄ poterāt a circūſtantib⁹ videri diſcooperiebant verēda ſua. Priapus enī fuit quidā iuuenis q̄ a gentilib⁹ reputat⁹ fuit int̄ deos ꝓpt̄ magnitudinē īſolitā viril̄ mēbri. Oīne enī qd̄ erat īſolitū reputa/bāt gentiles q̄d diuinū. Et dicebat̄ iſte priap⁹ de⁹ hortoꝝ ꝓpt̄ fecūditatē q̄ ſignat̄ in mēbro generatiōis. Iudei enim ꝓni erāt ad idolatriā. ⁊ iō in h̄ ⁊ in alijs q̄ ꝑtinēt ad cultū dei ⁊ obſeruātias cerimoniales elongant̄ a ritu idolatraꝝ: ꝯtrarios modos ꝑ/cipiendo. ⁊ modos idolatraꝝ inhibendo: vt videbit̄ in ſequētib⁹.

Deut.17.a Joſue.8.f

Hec ſunt Ca. XX

Moraliter.

Hic p̄mo dant̄ decē legis ꝑcepta q̄ ſunt moralia. ꝓpt̄ qd̄ nō eſt hic alia moralitas req̄renda niſi in ꝑcepto d̄ obſeruatiōe ſabbati qd̄ eſt cerimoniale q̄tum ad determinationē tp̄is ſcȝ diei ſabbati. q̄ enī hō ceſſet aliq̄n ab opib⁹ ſeruilib⁹ ⁊ intendat diuino cultui morale eſt de dictamīe iuris naturalis ſed determina/tio diei ſabbati fuit figural̄. Et ſm̄ ſenſū allegoricū figurauit quietē corpis chriſti ī ſepulchro. Scd̄m v̄o ſenſuȝ moraleȝ ſi/gnificauit quietē hoīs in deo ⁊ ceſſatiōem a pctō. Scd̄m v̄o ſenſum anagogicū figurauit quietē beatoꝝ in patria celeſti. Scd̄o ponunt̄ quedā alia cū dicit̄: q† Nō facietꝭ deos ar/genteos nec deos aureos facietis vobis. Hoc enī faciunt cupidi ⁊ auari qui totā ſpem ſuā in talib⁹ ponūt. qd̄ ſanct⁹ Job excludit a ſe ⁊ ſibi ſilibus. d. xxxj. ca. Si putaui auruȝ robur meū ⁊ ſi obrizo dixi fiducia mea ⁊c̄. ⁊ ponitur hic ſi ꝓ nō.

a Altare de terra facietis mihi. Per terrā q̄ eſt infimū ele/mentū humilitas deſignat̄ in q̄ deo facta oblatio acceptat̄. Dan̄. ij. In animo contrito ⁊ ſpū humilitatis ſuſcipiamur.

f† Qȝ ſi altare lapideū feceris mihi nō edificabis illud d̄ lapidib⁹ ſectꝭ. ꝑ firmitatē lapidū firmitas fidei deſignat̄: ⁊ qm̄ ſūt plures articuli fidei iō d̄r lapidib⁹ ī plurali. ⁊ q: ſunt in/tegre tenendi ſic̄ tenet eccleſia abſq̄ ſciſſione heretica vl̄ ſciſmatica. iō dicit̄: Nō edificabis illud d̄ ſectis lapidibus. cui⁹ contrariū faciūt heretici et ſciſmatici. In ca. xx. vbi dicit̄ in poſtilla: Circa primū ſciendū q̄ doctores noſtri ⁊c̄.

Additio. j.

Circa expoſitionē decalogi poſtillator nimis breuit̄ videt̄ ſe expedire: docto/res tn̄ nr̄i ꝑter myſticas expoſitiōes: de q̄b⁹ plurima in glo. cōi habent̄ plīma notabilia ⁊ magne attētiōis ad ſenſuȝ lr̄a/lem ꝑtinētia in hac materia tradūt: vt ꝑtȝ ī p̄ma ſcd̄e. q. c. in qua multi articuli de hac materia habent̄. ſimil̄r ſcd̄a ſcd̄e. q. cxxij. ꝑ totū. vn̄ q̄ de h̄ ca. vult plenius inſtrui videat ibidē. Ad pn̄s tn̄ circa ea q̄ de hac materia ī poſtilla dicunt̄: occurrūt q̄dā q̄b⁹ videt̄ aliq̄d rōnabiliter addendū. Quoꝝ p̄muȝ eſt: q̄ poſtillator recitat opinioneȝ doctoꝝ nr̄oꝝ: q̄ nō habebis deos

Additio

bis deos alienos ē p̄mū ꝑceptū decalogi. Silr̄ recitat opinionē hebreoꝝ dicētiū q̄ p̄mū ꝑceptū ē: Ego ſum dn̄s de⁹ tu⁹ ⁊c̄. Scd̄m v̄o ꝑceptū apud eos eſt: Non habebis deos alienos. Quas opiniōes ponit indiſtincte ac ſi vtraq̄ illaꝝ poſſet ra/tionabilit̄ teneri: qd̄ nō videt̄ ꝯuenient̄ dictū. ſ. vt in nūeratione decalogi ī q̄ ꝑcepta leḡ p̄ncipalia cū tāta ſolennitate a deo tradunt̄ doc. nr̄i a rōne deuiaſſent. Ad cui⁹ declarationē at/tendēda ſūt duo: p̄mū ē q̄ plan⁹ ſenſus lr̄e ꝯcordat manifeſte opiniōi doctoꝝ nr̄oꝝ: ſm̄ q̄ motiua hebreoꝝ ꝯtrariū aſſerētium nō valēt. Primū ꝑtȝ: nā ī h̄ qd̄ d̄r: Ego ſū dn̄s de⁹ ⁊c̄. nullū verbū ꝑceptiuū ſeu impatiuū ponit̄: ſed ſolū ſunt q̄dam dicta denūciatiua: q̄b⁹ denūciat pplo: q̄ ip̄e q̄ loquit̄ eſt deus q̄ eos eduxit de captiuitate: nihil in h̄ eis ꝑcipiēdo: vt ꝑtȝ manifeſte intuēti. In ceteris v̄o de decalogi ꝑceptꝭ manifeſte ponūtur v̄ba mādatiua: vt ꝑtȝ ī negatiuis cū d̄r: Nō habebis deos alienos. Nō adorabis ea: neq̄ coles. Nō occides. Nō mechaberis ⁊c̄. In affirmatiuis v̄o cū dicit̄: Memēto vt diē ſabbati ſanctifices. Honora patrē tuū ⁊c̄. In h̄ aūt q̄ dicit̄: Ego ſum dn̄s de⁹ tu⁹ nihil horū ponit̄. vn̄ illa verba nō ſūt ꝑceptiua nec īpatiua: ſȝ ſolū denūciatiua: vn̄ nō debēt int̄ ꝑcepta numerari. Scd̄o ꝑtȝ: nā motiua ſeu rōnes eoꝝ quib⁹ nitunt̄ mutare ſentētiā ꝑdictoꝝ v̄boꝝ q̄ eſt plane denūciatiua in ſniam ꝑceptiuā ſūt duo. Vnū ē q̄ ad oīa ꝑcepta diuina obſeruāda oportet ꝑſupponere vt dicūt ⁊ rōnabilit̄ vt videt̄: q̄ credatur abſq̄ dubietate q̄ ille q̄ loq̄bat̄ ſeu ꝑcipiebat erat de⁹ ſuus q̄ eos eduxerat ⁊c̄. q̄ q̄dē credulitas ſeu fides erat potiſſima rō obligādi eos ad obſeruāda ei⁹ ꝑcepta. vn̄ cū d̄r: Ego ſuȝ dn̄s de⁹ tu⁹ ⁊c̄. ꝑcipit̄ ſm̄ eos affirmatiue: vt dicūt q̄ h̄ firmiter credat̄. ſ. q̄ ille q̄ loq̄bat̄ ſeu ꝑcipiebat erat de⁹ qui eduxerat ⁊c̄. quā q̄dē rōnē ponit abēhaẓra ī ſua glo. ⁊ videt̄ hr̄e fundamētū: iux̄ illud apl̄i ad Heb. xj. Accedentē ad deū oportet credere q: ē ⁊c̄. Alij aūt dicūt q̄ ī h̄ q̄ dicit̄: Ego ſum dn̄s de⁹ tuus. ꝑcipit̄ affirmatiue: q̄ ille de⁹ qui loquebat̄. ſ. q̄ eos eduxerat de ſeruitute egypti haberet̄ ab eis ī deū: ita vt mādata ei⁹ te/nerentur

nerent̃ obſeruare: qđ quidẽ p̄ceptũ dicit debere neceſſario p̄/
cedere oĩa alia p̄cepta. ¶ Ad qđ ponũt tale exẽpluȝ: ponat̃ ꝙ
aliq̄s rex de nouo veniat ad aliquã ꝓuinciã: indecẽs eẽt ꝙ ĩ
ea faceret leges et conſtitutiones anteq̃ȝ in regem reciperet.
vnde dicunt ꝙ cum dicit̃: Ego ſum dñs deus tuus ⁊c̃. p̄cipi/
tur ꝙ recipiat̃ ab eis iugũ reg̃ celeſt̃. ſ. obediẽtia diuinoꝝ mã/
datoꝝ: qđ ẽ p̄ceptũ p̄mũ ad oĩa mãdata diuĩa. Et hec ẽ rõ ali/
q̄rũ talmudiſtaꝝ: ꝓut late Ra. Moy. gerundeñ. recolligit ex
dictis coꝝ ĩ ſua glo. ſup exodũ ĩ h̄ ca. q̄ tñ rões lȝ q̄ſtũ ad ali
q̄d obtineãt ỽitatẽ: nõ tñ ĩtentũ ĩ ꝓpoſito ꝯcludũt. Nam filij
iſrl̃ añq̃ȝ ad recipiẽdũ legẽ deuenirẽt crediderũt ĩ deũ: vt lr̃a in
mult̃ loc̃ teſtat̃. dr̃ enĩ. ſ. ca. iiij. Credidit ppl̃s ⁊c̃. ſilr̃. ſ. xiiij.
poſt trãſitiões mar̃ ꝯ ipſis legit̃: Crediderũt dño ⁊ moyſi ſer/
uo ei⁹. ex q̄b⁹ ptȝ ꝙ fidẽ habebãt añq̃ȝ ad recipiendũ legẽ ac/
ceſſiſſent. Nec de h̄ qđ ẽ credere deũ ſeu deo: req̄rebat̃ vt eis
daret̃ aliud p̄ceptũ exp̄ſſuȝ: p̄ſerti h̄ cũ p̄ſupponat̃ ad p̄cepta
decalogi tãq̃ȝ p ſe notũ ei q̄ hȝ fidẽ: ⁊ iõ nõ ĩdiget alia promul
gatiõe niſi infuſiõe fidei: vt ĩ p̄ma ſcđe. q. c. ar. iiij. ĩ rñſione ad
p̄mũ ar. ⁊ ꝯ h̄ intelligit̃ illud apl̃i ad Heb. xj. Accedẽtẽ ad de
um oportet credere: ⁊ ſic ceſſat p̄ma rõ. ſilr̃ dicẽdũ ẽ ad ſcđam:
nã iugũ obediẽtie diuĩe manifeſte acceperũt filij iſrl̃. ſ. xix ca.
cũ moyſi ꝓponẽti ex pte dei: Si audieritis vocẽ meã ⁊c̃. ſeq̄/
tur: Rñditq̃ȝ ppl̃s ſil̃: cũcta q̄ locut⁹ eſt dñs faciem⁹. nõ ḡ req̄/
rebat̃ alia receptio generalis ad obediẽtiã p̄ceptoꝝ. vñ mani
feſtũ eſt ꝙ ĩ h̄ ꝙ dr̃: Ego ſũ dñs de⁹ tu⁹: nihil eis p̄cipit̃ niſi ſo
lũ ꝙ intimat̃ eis q̄s eſſet ille q̄ loq̄bat̃. ſ. ꝙ erat dñs de⁹ ſuus
q̄ eos eduxerat ⁊c̃. ꝓut ỽba plane ſonãt: q̄ q̄dem denũciatio
ſeu notificatio fuit valde neceſſaria ſeu oportuna tanq̃ȝ p̄muȝ
p̄ambulũ ad p̄cepta. ꝓpt̃ q̄ttuor q̄ in lr̃a p̄nt fundari. Primuȝ
eſt vt moyſi de cetero firm⁹ ⁊ certi⁹ crederet̃: vñ. ſ. xix. Iam
nũc venio ad te ĩ caligine nubis: vt audiat me ppl̃s loquentẽ
ad te: ⁊ credat tibi in ꝑpetuũ. Scđm vt mag̃ timerẽt ꝯtraire
diuinis p̄cept̃ q̄ a deo ipo dicẽte: Ego ſum dñs de⁹ tu⁹ erant
ſibi iniũcta. vñ. j. eo. ca. ꝯ hac materia dr̃: Ut terror illi⁹ eẽt in
vobis ⁊c̃. Tertiũ vt eis oſtenderet̃ ꝙ ſb̄ noĩe diuino. ſ. tetra/
grãmaton qđ h̄ ponit̃. cũ dr̃: Ego ſũ dñs de⁹ tu⁹. ꝓprie deo ꝑ/
tinet ppl̃m ſub lege a deo data cultui diuino applicari. vñ ĩ to
to decalogo vbi dr̃: dñs. ponit̃ nomẽ p̄dictũ ⁊ nõ aliud: prout
fuit. ſ. in additiõe ſup. iij. ca. ĩ ar. ix. ſatis expoſitũ. Quartum
vt ipſi firmiter crederẽt eſſe poſſibile ꝙ de⁹ loqueret̃ homini
in hac vita: qđ antea nõ erat ſic eis notũ: vñ. j. Deu. v. in pſo/
na ppl̃i t̃pe datiõis leg̃ dr̃: Ecce oſtẽdit nobis dñs de⁹ nr̃ ma/
ieſtatẽ ⁊ magnitudinẽ ſuã ⁊c̃. Sed ꝯtra h̄ videt̃ ꝙ Aplus ad
Gal. iij. dicit: ꝙ lex fuit data p angelos: ideȝ ptȝ Act̃. vij. Ad
qđ dicẽdũ ꝙ verũ eſt. nã ꝓut ad Heb. j. in nouo teſtamẽto lo
cut⁹ ẽ nobis de⁹ ĩ filio: ĩ veteri aũt fact⁹ ẽ ſermo p angelos: ſȝ
q: ille angelus q̄ loquebatur pp̃lo in datiõe legis non ſolum
exterius loquendo ſeruiebat: ſed etiam interius preſidens lo
quẽdo efficaciã miniſtrabat. inde ẽ ſm̃ Grego. ꝙ mõ angelus
mõ dñs memorat̃. Et q: etiã ſm̃ opinionẽ ppl̃i ſm̃ quã ſepe lo
quit̃ ſcp̄tura putabat̃ moyſes ore ad os loqui cũ deo: cũ tñ p
angelũ loq̄ret̃. qđ ſatis inſinuat̃ p modũ loquẽdi ſcripture in
p̄ceptis decalogi. nã ĩ p̄ambulo ⁊ ĩ p̄mo p̄cepto: ille q̄ loque/
bat̃ memorat̃ vt de⁹ in ꝓpria pſona. dic̃ enĩ: Ego ſum dñs de⁹
tu⁹ ⁊c̃. ſilr̃: Nõ habebis deos alienos corã me. Et ego ſũ dñs
de⁹ tu⁹ fortis ⁊ zelotes ⁊ hmõi. In ſcđo ỽo p̄cepto non dicit:
Nõ aſſumes nomẽ meũ in vanũ: q̄ſi loquẽs vt de⁹ ĩ p̄ma pſo/
na: ſȝ dixit: Nõ aſſumes nomẽ dñi dei tui in vanũ: q̄ſi ille q̄ lo
queret̃ nõ eẽt de⁹: ⁊ ſic ĩ ceter̃ decalogi p̄ceptis in q̄b⁹ inſinua
tur nõ erat de⁹: ſȝ loq̄bat̃ vt de⁹: vt dictũ ẽ. Et ſm̃ q̄dã hebre
orũ expoſitores antiq̄s ille angelus erat tãte eminentie citra
eſſentiã diuinã ꝙ poſſet noĩari angelus faciei: de q̄ Eſa. lxiij.
Angelus faciei ei⁹ ſaluauit eos. ⁊ iõ ꝯ moyſe cũ iſto angelo lo
quẽte dr̃: Loq̄bat̃ dñs ad moyſen facie ad faciẽ: Predict̃ igi
tur modis intelligendũ ẽ qđ dr̃ Ego ſum dñs de⁹ tuus ⁊c̃. eſſe
p̄mũ p̄ambulũ ad p̄cepta. Omiſſis ãt mult̃ q̄ circa h̄ p̄cepta
querunt̃ ⁊ ſoluunt̃ ſm̃ doctores nr̃os: vnũ videt̃ ſtatim ani/
mũ pulſare. ſ. cur ĩter p̄cepta decalogi nõ ponunt̃ p̄cepta cha/
ritatis. q̄ ſũt p̄ma ⁊ maxĩa mãdata: ⁊ in quib⁹ tota lex pendet
⁊ ꝓphe: vt Matth. xxij. ca. habet̃. Ad h̄ dicendũ ſm̃ ſanctum
Tho. in p̄ma ſcđe. q. c. ar. iij. in rñſiõe ad p̄mũ ar. ꝙ illa duo p̄/
cepta ſunt p̄ma ⁊ cõmunia legis nature: que ſũt p ſe nota rõni
hũane p naturã vel p fidẽ. ⁊ iõ omnia p̄cepta decalogi ad illa
duo referunt̃: ſicut concluſiões ad p̄ncipia cõmunia. hec ille.
Idẽ etiã de eodẽ in ſcđa ſcđe. q. xliiij. ar. j. in reſpõſiõe ad ter/
tiũ ar. ſic dicit: ꝙ oĩa p̄cepta decalogi ordinant̃ ad dilectioneȝ
dei ⁊ ꝓximi. ⁊ iõ p̄cepta charitat̃ nõ ſunt cõnumerãda inter
p̄cepta decalogi: ſed in omnibus includunt̃. hec ille. qđ non
videt̃

videt̃ ex toto ſatiſfacere queſtiõi. nam p eaſdẽ rationes p̄cepta
charitatis nõ debuiſſent poni int̃ cetera precepta legis diuine.
nõ enĩ minus illa que ſũt p ſe nota debẽt poni int̃ p̄cepta deca/
logi q̃ȝ inter alia p̄cepta legis: qđ ptȝ ex h̄: nã int̃ p̄cepta deca/
logi ponunt̃ p̄cepta que ſtatim p ſe rõ naturalis cuiuſlibet ho
minis diiudicat eſſe faciẽda vel nõ facienda: ſic̃ Honora patreȝ
tuũ ⁊c̃. Nõ occides. ⁊ hmõi. vt ĩ p̄ma ſcđe. q. c. ar. j. ĩ cor. q. Sȝ
p̄cepta charitatis ponunt̃ inter alia p̄cepta legis. vt ptȝ Deu.
vj. et Leui. xix. ergo poti⁹ debuiſſent poni int̃ p̄cepta decalogi
que ſunt mag̃ p ſe nota. Silr̃ cũ nõ ſoluȝ precepta decalogi: ſȝ
etiam oĩa p̄cepta legis diuine ordinant̃ ad dilectionẽ dei ⁊ pro
ximi: iuxta illud Apl̃i. j. Timo. j. Finis p̄cepti eſt charitas. ea/
deȝ rõne deberẽt p̄termitti hec duo p̄cepta ne ponerent̃ int̃ pre
cepta leg̃: ſic̃ nec ĩ decalogo: cũ oĩa p̄cepta diuĩe leg̃ referant̃
ad illa duo: ſic̃ ꝯcluſiões ad p̄ncipia: cui⁹ oppoſitũ ẽ mãifeſtũ ex
h̄: ꝙ int̃ cetera p̄cepta diuĩe leg̃ exp̄ſſe ponunt̃ h̄ duo p̄cepta:
vt dictũ ẽ. Ad qđ videt̃ ſaluo ſp meliori iudicio aliq̄d vlterius
addendũ. ¶ Ad cui⁹ declarationẽ ꝯſiderandũ ẽ: ꝙ ſic̃ in ſcien/
tijs ſpeculatiuis ex notiorib⁹ ⁊ ꝯfuſis ꝓcedit̃ ad minus nota ⁊
magis determiãta: vt in p̄mo Phyſi. ita etiã oportet eũ q̄ velit
inducere hoĩeȝ ad ỽtutẽ p obſuantiã p̄ceptoꝝ: ex illis eũ mo/
nere incipiat q̄ ſunt notiora ⁊ faciliora vñ in decalogo faciliora
⁊ cõmuniora p̄cepta ponunt̃: tã in his q̄ ordinãt ad deum q̃ȝ in
his q̄ ad ꝓximũ. Facili⁹ eĩ hõ põt abſtinere ab idolatria q̃ȝ ab
alijs ſpecieb⁹ ſupſtitioſis q̄ intelligunt̃ ꝓhiberi in h̄ qđ dr̃: Nõ
habebis deos alienos qđ ptȝ ex h̄. nã idolatria penit⁹ eſt ĩ vni/
uerſo poſt aduentũ xp̄i ⁊ p̄dicatiõeȝ apl̃oꝝ ſaltẽ in publico era
dicata: iux̃ illud Eſa. ij. Et idola penit⁹ ꝯterent̃. ſupſtitio aũt di
uinationũ ⁊ hmõi adhuc remanẽt ĩ mult̃ locis intra populum
chriſtianũ: p̄ſertim apud eos q̄ nõ cognoſcũt hmõi eſſe ſupſtiti/
oſa ſeu peccata. Ex quo pȝ ꝙ facili⁹ ẽ ab idolatria abſtinere: q̃ȝ
ab alijs ſupſtitionib⁹ ſb̄ ea incluſis. vñ de idolatria fuit datum
p̄ceptũ tanq̃ȝ de faciliori ⁊ notiori. Similit̃ hõ facilius cogno/
ſcit homicidiũ eſſe peccatũ: ⁊ facili⁹ põt abſtinere ab occidẽdo
ꝓximũ q̃ȝ ab alijs iniurijs ſeu leſionib⁹ in ſua pſona inferẽdis
multo enim plures ſunt iniuriatores ſeu leſores ꝓximoꝝ q̃ȝ oc
ciſores. Idẽ dicendũ de adulterio ⁊ furto reſpectu eoꝝ que ſub
eis includunt̃. vñ ptȝ ꝙ de faciliorib⁹ ⁊ notioribus dant̃ prece/
pta decalogi: nõ aũt de difficilibus. preceptũ aũt de dilectione
dei ꝓut in lege tradit̃ eſt difficilimum. ſ. vt deus diligat̃ ex toto
corde ex tota anima ⁊ ex tota ſubſtãtia: qđ importat interioreȝ
motum animi cuȝ magna ꝓmptitudine: quod eſt difficilimum:
ſeu impoſſibile nõ habenti charitatem: vnde Phs. v. Ethico.
Opari ea q̄ iuſt⁹ opat̃ facile eſt: ſȝ eo mõ q̄ iuſt⁹ operat̃ difficile
eſt nõ habẽti iuſticiã. vñ Aug⁹. exponẽs illud. j. Ioh. v. Man/
data ei⁹ grauia nõ ſũt: dic̃ nõ ſũt ḡuia amanti ſed nõ amãti ſũt
grauia. Dilectio etiã ꝓximi ꝓut in lege tradit̃. ſ. vt diligat̃ ꝓ/
ximus ſicut homo diligit ſeipm nõ modice difficultatis eſt: p̄/
ſertim nõ habenti charitatem. Importat enim ꝙ homo ponat
vitam corporalem ꝓ ſalute ſpirituali ꝓximi: iuxta illud. j. Ioh.
iij. Debemus ꝓ fratrib⁹ animã ponere. ſimilit̃ ⁊ diligere plus
vitam corporalẽ ꝓximi: q̃ȝ omĩa bona ꝓpria tpalia. qđ nõ mo/
dice difficultatis eſt: vt ſatis ptȝ q̄ſi p experientiã. q̃ȝ pauci enĩ
ſũt ⁊ rariſſimi q̄ etiã oĩa bona ſua exteriora ad redimendũ vnũ
captiuũ ꝯ morte corpali ⁊ forte etiã a ſpũali largirent̃. Et inde
eſt ꝙ q̄ ĩplet mãdatũ ꝯ dilectiõe ꝓximi totã legẽ ĩplet: iux̃ illud
ad Ro. xiij. Qui diligit ꝓximũ legẽ ĩpleuit. ⁊ infra: Plenitu/
do enĩ leg̃ ẽ dilectio. ⁊ glo. ibidẽ. Ubi enĩ charitas ẽ: q̄d eſt qđ
poſſit deeſſe: vbi aũt nõ ẽ: q̄d ẽ qđ poſſit ꝓdeſſe? Conſtat aũt ꝙ
maior difficultas eſt in actu virtutis in quo tota lex impletur:
q̃ȝ in alio quocunq̃ȝ in quo non implentur niſi aliqua ſingu/
laria precepta legis. Dilectio etiaȝ dei que in lege precipitur tã
te perfectionis eſt: ꝙ nõ poteſt perfecte impleri in hac vita ſm̃
Aug̃. in li. de pfectiõe iuſticie. Ex quibus patet ꝙ quia lex da/
batur populo rudi ⁊ imperfecto: ideo in p̄mis preceptis non
oportebat vt explicarẽtur preceptum charitat̃: ſed hoc fuit ra/
tionabiliter reſeruatum ad tempus vltimuȝ totius doctrie mo
ſaice: ſcilicet in quadrageſimo anno poſt exitum de egypto in
quo tempore legitur: Cepit moyſes explanare legem. Deut̃. j.
Eodẽ enim tempore quo repetijt precepta decalogi in. v. ca. ꝯſe
quenter in ca. ſequẽti: ſcilicet in. vj. propoſuit eis tanq̃ȝ iam ali
qualiter prouectis preceptum de dilectione dei per extenſum p̄
mittens eis aliud maximum preceptum de credendis circa di
uinitatem dicens: Audi iſrael ⁊c̃. cum preambulis ad iſta per/
tinentibus de quibus ibidem amplius eſt dicendũ. ¶ Notan/
dum tamen ꝙ licet in hoc loco ſcȝ in datiõe legis nõ eſſet h̄ p̄ce
ptũ plene explicãdũ ꝓpt̃ rões iã dictas: nihilomin⁹ tñ ĩ p̄mo
precepto decalogi nõ pretermiſit facere mentionem de dilectio/

ne dei:ꝛ h̄ nō in forma p̄cepti:ſed q̄ſi imponēdo modū p̄ceptis
Dicit enī in fine p̄mi p̄cepti p̄mittēs p̄mia obſeruantibꝰ: Et fa
ciēs miſericordiā ī milia his q̄ diligūt me.ī q̄ oſtēdit manifeſte ꝙ
premia que a deo dantur propter eius p̄cepta obſeruanda dan
tur principaliter propter dilectionem dei.ꝛ ſic ſatis oſtendit̄:ꝙ
in dilectione dei principaliter conſiſtit meritū aliorū precepto/
rū.ſiū mō dicendū ē de p̄cepto dilectiōis ꝓximi.ſ.ꝙ fuit reſer/
uata eiꝰ explicatio ad aliū locū:vbi difficilioribꝰ actibꝰ virtutū
circa ꝓximos exercēdos ageret̄.ſ.Leui.xix.vt ibidē eſt dicen/
dū. Itē circa h̄ vlteriꝰ attēdendū eſt:ꝙ lꝫ p̄mū p̄ceptuꝫ decalo
gi ſit p̄ncipaliter negatiuū cū dicit: Nō habebis deos alienos
tñ includit q̄dāmodo affirmatiuū.in h̄ enī qđ ſequit̄: Corā me
ſm glo.interlineare intelligit̄ p̄ter me. Idem omino habet̄ in
trāſlatiōe chaldaica.vñ in h̄ qđ dicit̄: Nō habebis deos alie/
nos p̄ter me.manifeſte includit̄:me habeas in deū.ꝛ nullū ali/
um. Ex q̄ vt credo inſurgit apud ſimplices cōis enūeratio p̄ce/
ptoꝝ decalogi:in q̄ primū ponit̄. Deū cole.affirmatiue. ¶ No/
tandū ē ꝙ cū dicit̄: His q̄ diligūt me.ſtatim ſubiūgit̄: Et cuſto/
diūt p̄cepta mea ꝯformat̄ ad euangeliū Ioh.xiiij. Qui diligit
me ſermonem meum ſeruabit ꝛc. ¶ In eodem ca.xx.vbi dicit̄
in poſtilla: Ita ꝙ fieri ſculpturam ꝛc.

Additio.ij. Qđ ſm heb.facere imaginē ſeu ſilitudi
nem cuiuſcūq; creature ſpecialit̄ aīate:
vel cuiuſcūq; celeſtꝰ corpis q̄ cōmuniter opinant̄ eſſe aīata etiā
nō intentiōe colēdi eas:nec adorādi ē ꝓhibitū:ptꝫ p h̄ qđ dici/
tur: Nō facies tibi ſculptile:nec oēm ſimilitudinē ꝛc. qđ ſatis
videt̄ ꝯſonare lr̄e.ſꝫ ex hoc credūt nos eſſe tranſgreſſores huiꝰ
p̄cepti:inq̄tū p̄mittimus fieri imagines ꝛ ſilitudines hoīm et
angeloꝝ. Sic etiā ſimiliter nos credūt eſſe tranſgreſſores illiꝰ
p̄cepti: Nō adorabis ea neq; coles.ī hoc ꝙ imagines chriſti et
ſanctoꝝ adoramꝰ:ſed bene aduertēti p̄mū eſt manifeſte falſum
nō enī ꝓhibent̄ imagines creaturaꝝ fieri:niſi adhibeat̄ eis cul
tus deo debitus:qđ ex hoc ptꝫ.nam hoc p̄ceptū: Nō habebis
deos alienos.apud omēs eſt vnū p̄ceptū tm̄: licet in eo diuerſi
actus ꝓhibeant̄:eo ꝙ omēs illi actus ꝓhibent̄ ad eundē finē
ſcꝫ ad remotionē idolatrie. Si igit̄ ſculptile facere eſſet ꝓhibi
tum etiā ſine intentiōe colendi ſeu adorandi talis ꝓhibitio nō
ꝑtineret ad iſtud p̄ceptū niſi forte cerimonialiter.ſ.ad remouē/
dum occaſionē idolatrādi:ꝛ ſic talis ꝓhibitio eſſet cerimonia/
lis:ꝛ nō obligaret tp̄e gr̄e. Scđa etiā credulitas eſſet falſa ꝛ er
ronea:nā imagines ſanctoꝝ nō adorant̄ a fidelibus adoratiōe
latrie ſꝫ dulie: imago aūt chriſti adorat̄ adoratiōe latrie ratiōe
rei ſignificate:que ē ipſe chriſtꝰ verꝰ deus. Eadēꝫ enī adoratiōe
adorat̄ imago repreſentās inq̄tuꝫ talis:ꝛ res p eā repſentata.
Et circa h̄ eſt attēdēdū vlteriꝰ ꝙ ī veteri lege lꝫ imagines fieri
creaturaꝝ ꝓhiberent̄:tñ ītra ſanctūſctōꝝ duo cherubin q̄ erāt
imagines iuuenū ſupra ꝓpiciatoriū ponebant̄:vt pꝫ.ī.xxv.ca.
Ex q̄ ptꝫ qđ imagines fieri nō erat per ſe malū: ſꝫ ꝓpter ꝓnita/
tem ppl̄i inducti ad idolatriā cuiꝰ ſignū manifeſtum eſt ꝙ intra
ſanctaſctōꝝ:vbi ſoli ſummi ſacerdotes miniſtrabāt ꝯ quibꝰ nō
erat talis ꝓnitas p̄ſumenda nō ſolū ꝑmittebant̄:ſed etiam p̄ci
piebant̄ fieri tales imagiēs .ſ.cherubin:q̄ āgelos repſentabāt:
vt taliū intuitu cōtēplatiōe celeſtiū mēs ſūmi ſacerdotis eleua
retur. Cū aūt venit plenitudo tp̄is.ſ.tp̄e gr̄e:q̄ñ ppl̄s cōmunit̄
idola reſpuit:nec ad ea habet ꝓnitatē:nō īmerito fiunt imagi/
nes ſctōꝝ q̄bus repſentant̄ coꝝ opa meritoria:ꝛ etiā miracula
p eos diuinitꝰ facta:vt in eis ſimplices ſic̄ in libro hiſtorias eo/
rū legāt:ex q̄bꝰ diſcāt bonoꝝ opeꝝ imitationē:q̄ p libros h̄ fa/
cere nequeūt:quibꝰ imaginibꝰ .ſ.ſanctoꝝ honor debet̄ ex rōne
ꝑſone repſentate:cui h̄ debet̄ tanq̄ p̄miū virtutis: vt habetur
j.Ethi.et a fortiori vinculo imagines chriſti de virgine nati et
in cruce pendentis ꝛ de ſepulchro reſurgentis. ꝛ aſcēdentis in
celum.ꝛ hmōi:tam in eccleſijs q̄ in altaribus merito depingū/
tur ſeu ſculpuntur vt fideliū mētibus geſtoꝝ chriſti in quibus
nr̄a ſalus cōſiſtit memoria tenaciꝰ in figura:q̄bus.ſ.imaginibꝰ
adoratio latrie debet̄ rōne rei ſignificate:vt dictū eſt. ¶ In eo/
dēꝫ ca.xx.vbi đ in poſtilla: Cauſa aūt huius ꝓhibitionis ꝛc.

Additio.iij. Qđ cauſa huiꝰ ꝓhibitiōis.ſ.cū dicit̄:
Nō aſſumes nomē dei tui in vanū. ꝓ/
pter reuerentiā dei: ꝓut etiā poſtillator dicit manifeſtū eſt. ſed
hoc qđ ſequit̄: Nec enī inſontē habebit:importat cōminationē
pene huiꝰ p̄cepti trāſgreſſoribꝰ.coactio enī legis eſt p metū pe/
ne:vt in.x.Ethi.vnde incōuenienter videt̄ dici:ꝙ hec cauſa ſit
huiꝰ ꝓhibitionis: ſed potius pene trangreſſoribus debita ſeu
cōminata ꝛc. ¶ In eodem ca.xx.vbi dicitur in poſtilla: Dicit
igitur: Memento. Dicunt hebrei ꝛc.

Additio.iiij. Qđ quia p̄cepū de ſabbati obſerua/
tiōe fuerat datū eis.ſ.xvj.ca.in p̄mo
deſcenſu

mānē:idcirco ꝓponit̄ nūc huic p̄cepto. Memēto.q.d.
hoc p̄ceptū nō dat̄ tibi đ nouo:q2 iam habuiſti:ſꝫ habeto me/
moriā de eo:vñ nō debuit poſtillator recurrere ad expoſitōes
hebreoꝝ ī talibꝰ:p̄ſertim cū habeāt in h̄ falſum fundamentū.
credūt enī ꝙ p̄cipua ſanctificatio ſabbati ꝯſiſtat in corpalibꝰ
delectatiōibꝰ.ꝛ iō introducūt in ſabbati obſeruatiōe iſta que
nihil valēt. Similiter etiā tradūt: ꝙ tenet̄ q̄libet ī die ſabbati
ter mādūcare.ſ.vnū prandiū.ꝛ duas cenas:aſſerentes ꝙ oēs
h̄ obſeruātes ſūt ſecuri a iudicio gehēne:vt in libro de ſabba/
to exp̄ſſe habet̄ qđ ē valde ridiculoſuꝫ:artior eī via ē que du/
cit ad vitā ſeu paradiſum ſm catholicā veritatē q̄ cōmedere
ter in die feſto ꝛc. ¶ In eodē ca.xx.vbi dicit̄ ī poſtilla: Et ſm
doctores noſtros nomine parentum.

Additio.v. Hec auctoritas Aug.ſm quā ille qui
nō pauit eſurientē đ eū occidere: veri
us ꝛ planiꝰ correſpōdet q̄nto p̄cepto vbi đ: Nō occides:p qđ
ꝓhibet̄ occiſio cuiuſcūq; ꝓximi.ꝛ p ꝯñs ille q̄ poſſet aliqueꝫ
fame morietē paſcere ꝛ nō paſcit:occidit.ꝛ ſic ē manifeſte trāſ/
greſſor iſtiꝰ q̄nti p̄cepti: ¶ In eodem ca.xx.vbi dicit̄ in poſtil/
la: Dicit Ra.Sa.ꝙ per hoc preceptum ꝓhibetur ꝛc.

Additio.vj. Qđ licet ex plano ſenſu lr̄e p hoc p̄/
ceptū: Nō occides.tñ homicidiū vi
detur ꝓhiberi:tñ ex ꝯſequēti intelligunt̄ cetera nocumēta in
ꝑſona hoīs facta eē ꝓhibita pari rōne.nā rō q̄ hō peccat ī oc/
ciſiōe ꝓximi ē:q2 facit ꝯtra charitatē vel etiā ꝯtra iuſticiā:cō/
tra q̄s etiā facit q̄ alias leſiōes infert:lꝫ nō ita grauit̄ peccet.ꝛ
licet pena mortis nō infligat̄ ꝓpt̄ alias leſiones ſic̄ ꝓpter ho/
micidiū:tñ in alijs preceptis iudicialibus talia prohibentur:
vbi pene eoꝝ taxant̄. ¶ In eodē ca.xx.vbi đ ī poſtilla: Sed
variat̄ mltū ī h̄ ſiue ſit vnū p̄ceptū ſiue duo ītellectꝰ hebreoꝝ.

Additio.vij. Qđ multi hebreoꝝ expoſitores di
cūt ꝙ in hoc p̄cepto ꝓhibet̄ cōcupi/
ſcentia vxoris aliene ꝛ hmōi:etiā ſi nō ꝓrumpat in actꝰ exteri
ores:vt pꝫ p Ra. Abēhaꝫra ī ſua gloſa.in h̄ loco. Qđ aūt dici
tur a q̄buſdā doctoribꝰ nr̄is ꝙ lex verꝰ ꝓhibebat manū et nō
animū:nō eſt ſic intelligendū:vt p legē veterē nunq̄ ſint pro
hibiti aliqui actꝰ interiores:q̄ in aīo ꝯſiſtūt:h̄ enī eſſet manife
ſte cōtra textū.legit̄ enī.j.Leui.xix. Ne oderis fratrē tuuꝫ in
corde tuo.in q̄ manifeſte ꝓhibet̄ odiū cordis:qđ eſt in aīo.ſi/
militer Deu.ix. Ne dicas ī corde tuo cū deleuerit eos dn̄s deꝰ
tuꝰ in cōſpectu tuo ꝓpter iuſticiā meā.in q̄ manifeſte ꝓhibet̄
ſupbia ſeu ꝓſumptio etiā in corde tm̄ exiſtēs.vñ dicta docto/
rū noſtroꝝ in h̄:ſeu glo.in poſtilla allegate:aliter ſunt intelli/
genda.ſ.ꝙ in le.ve.cū aliq̄s actus exterior exp̄ſſe ꝓhibet̄: nō
intelligit̄ p hoc ꝓhiberi ex vi illius p̄cepti actꝰ interior huic
exteriori correſpōdes.vñ ex vi huiꝰ p̄cepti: Nō occides.nō iu
dicat̄ reus ille q̄ vult etiā ex ꝓpoſito deliberato occidere ho/
minē:lꝫ forte ſit reus trāſgrediēdo aliud p̄ceptū.ſ. Nō oderis
fratrē tuū. Lex xp̄o noua ꝓhibēdo pctā nō ſolum ꝓhibet ma/
num:ſꝫ etiam animū.vnde ſaluator Matth.v. Audiſtis quia
dictū eſt antiquis: Non mechaberis ego auteꝫ dico vobis:ꝙ
omnis qui viderit mulierē ad cōcupiſcendū eam:iam mecha/
tus eſt in eam corde ſuo.

Replica correctorij cōtra Burgenſem. ¶ In ca.xx.
Burgeñ.notat poſtillatoreꝫ quaſi diminu
tū dicēs eum expoſitionem decalogi breuiter trāſiſſe: cum ta/
men ꝓpoſitum poſtillatoris non fuerit ſummas neq; tractatꝰ
ſcribere:ſed plane litteralem ſenſum inquirere: quod ꝛ facit:
vt patet cuilibet intuenti reliqua per Burgeñ.per modum di
greſſionis poſita bene ꝯtractione indigerent ſed nō eſt preſen
tis propoſiti contra Burgen.facere:niſi vbi videt̄ poſtillato/
ri irrationabiliter obuiare. Notat tamen in hoc ca.incidenta/
liter poſtilla.d.cōminationem pene fore cauſam obſeruantie
p̄ceptorū ꝛc.volēs Bur.ī h̄ ca.mota modicū īmo nihil faciūt
ꝯ poſtillatorē. Multa aūt Burgeñ.ꝙ reuerentia dei ſit cauſa
ſed ex hoc nō ſequitur: ergo cōminatio nō eſt cauſa:ſtat enim
eiuſdem rei plures eſſe cauſas in eodē genere cauſe: q̄uis nō
totales.vnde quē amor ꝛ dei reuerentia nō mouet ad p̄cepto/
rum obſeruantiam:ſaltem mouet timor et metus pene.eſt igit̄
ſicut ꝓmiſſio:ita eſt et comminatio cauſa motiua obſeruantia
mandatorum.ꝛ maxime in veteri lege que fuit lex timoris: vt
patet in epiſtola ad Gal.per totū. Ceterum poſtil.nō exponit
li memento vt ſabbatum ꝛc. approbando errores iudeorum:
ſed magis reprobando: vt patet per ea que de expoſitione he
breorum traxit cetera reijciendo:ita et Burgeñ.ſepe numero
facit.ꝛ ſic in quo poſtilla.in hac parte iudicat ſeipſum cōdem/
nat: Quomodo accipi debeat:legem cohibere manuꝫ: nō ani
mū qđ h̄ a Burgeñ.tractat̄:vide.ſ.Geñ.iij.correctorio p̄mo.

Hec ſunt

Hec ſūt iu. Diſtinctiꝰ amodo explicant̃ ¶ Ca. XXI
b ea q̄ ad ꝓximū ꝑtinēt. Notāda locutio cū dictū ſit
moyſi: Hec ſunt iudicia q̄ ꝓpones eis. cetera ad po/
pulū dicunt̃. b Si emeris ſeruū he. ꝛc. Aug. Ne chriſtia
1. Pet. 2. c ni h̄ flagitarēt a dñis ſuis Apl's iubet dñis ſeruos eſſe ſub/
ditos: ne nomē dñi ꝛ doctrīa blaſphe
met̃. Illud enī inde ꝯſtat in myſterio
eſſe p̄ceptū: q2 pertundi ſubula eiꝰ au
rē ad poſtē p̄cepit deꝰ: q̄ libertatē recu
Allego. ſaſſet. Grego. All. Sciēdū q2 cū acti
ua ꝛ ꝯtēplatiua vita ex dei grā ſint:
vna nobis ī neceſſitate ē. altera in vo
lūtate. Nemo enī cognoſcēs deū: ad
eiꝰ regnū ingredit̃: niſi priꝰ bn̄ opet̃.
Sine ꝯtēplatiua vo ingredi pn̄t: qui
bona que pn̄t opari nō negligūt. In/
de p moyſen dr̄: Si emeris ſeruū he/
breū ꝛc. Hebreꝰ trāſiēs īterp̄tat̃: ꝛ ſer
uus hebreꝰ emit̃: qn̄ q̄ iā ab h̄ ſeculo
mēte trāſit: ſuitio dei ſubdit̃: ſic moy
ſes tranſiuit vt videret viſū: ꝛ dauid
Ps. 36 inq̄t: Trāſiui: et ecce nō erat. Hic ſuꝰ
emptꝰ ſex ānis ſuire p̄cipit̃: ita vt ī ſe
ptimo liber exeat grat̃. Senariꝰ eī ꝑ/
fectionē actiue vite ſignificat. Septe/
narius contemplationem. Sex ergo
annis ſeruit: in ſeptimo liber egredi/
tur: quia per actiuā quam ꝑfecte ex/
hibuit ad ꝯtēplatiue vite libertatem
trāſit. Et notādū q gratꝰ liberi egre/
Luc. 17. c diunt̃ q̄ poſtq̄ oīa fecerit dicūt ſe in/
tiles ſuos. eis q ſic actiua fuit ex mu/
nere: ita ex grā erit ꝯtēplatiua. Cū q̄
li veſte ītrauerit cū tali exeat: q2 ne/
ceſſe ē vt q̄ſq3 ī h̄ qđ īcepit ꝑſeueret vſ
q3 ad finē opis: ī ea intētiōe q̄ inchoa
uit. Ille enī ad ꝯtēplatiuā bn̄ trāſit q̄
in actiua intētiōis ſue veſtē ad deteriora nō mutauit. Et ſūt
nōnulli q̄ poſtq̄ dei ſuitio ſocient̃ opari diligūt. Alij poſt/
q̄ ad ſuitiū dei venerit bn̄ opari diſcūt: q̄ prius bona opa
ſtuduit hr̄e hebreꝰ ſuꝰ cū vxore emptꝰ ē ꝛ plerūq3 pōt ad ꝯtē
platiuā trāſire: actiuā tn̄ vitā nō deſerere. Unde ſb̄dit̃: Si ha/
bēs vxorē ꝛ vxor egrediat̃ ſil̃. Cū eo eī ad libertatē egredit̃
vxor: qn̄ actionē bonā q̄ ꝓſit alijs nō relinq̄t. Si aūt dede/
rit illi vxorē dñs: ꝛ peperit filios ꝛ filias: mulier ꝛ liberi eiꝰ
erūt dñi ſui. Ipſe vo exeat cū veſte ſua. Suo empto dñs dat
vxorē: cū p̄dicator cū quē deo mācipauit bone actiōi coniū
git. p̄dicatores āt dñi vocant̃. Sic heliſeo de p̄dicatore ſuo
4. Re. 2. a dr̄: Scis q dñs tuꝰ tollat̃ a te. Uxor ſui empticij filios ꝛ fili
as parit: qn̄ ei bona actio fortes et teneros fructꝰ generat.
Sz mulier cū filijs dño remanet: ꝛ ſeruꝰ exit cū veſtitu ſuo:
q2 bona actio ꝛ fructꝰ eiꝰ p̄dicatori ī mercedē reputat̃. Ipſe
vo ī deſiderij intētiōe ꝑdurās: p dei grā ad ꝯtēplatiōē e/
gredit̃. Q ſi dixerit ſuꝰ diligo dñm meū ꝛc. Seruꝰ dñm ſu
um diligit: qn̄ p̄dicatoris vba ſollicita mēte cuſtodit. Uxo/
rē q3 amās ꝛ liberos liber egredi recuſat: qn̄ actiuā vitam
eiuſq3 fructꝰ diligēs: trāſire ad ꝯtēplatiuā nō vult: q2 bona
ſui miſterij opa ſe hr̄e ſuitute ꝯſiderās: ad libertat̃ quietē
trāſire renuit: ſz offerat eū dñs dijs: ꝛ applicet̃ ad oſtiū ꝛ po
ſtes: ꝛ ꝑforet aurē eiꝰ ſubula vt ſit ſuꝰ ī ſecl'a. Qui eī ī acti/
ua diſpoſuit vita ꝑdurare a dño dijs offert̃ qn̄ a p̄dicatore
ſuo āti q̄z patr dict̃ ibuit̃: q̄ nob ī via dei ſacerdotes fuerīt
Ad oſtiū q̄z ꝛ poſtes tabnaculi ducit̃: ꝛ vt ꝯ īgreſſu tabna
culi eīni aliq̄d audiat: ꝛ tremēdi iudicij diē ſubtilit̃ agſcat:
ne p bona opa q̄ fac̃ placere hoībꝰ appetat. Sicq3 aur̃ eius
ſubula ꝑforat̃. i. mēs timoris dei ſb̄tilitate: vt vbi acumine
trāſfixa: p oēm q agit nouerit īgreſſū regni attēdere: ꝛ q̄ſi
ab oſtio ꝛ poſte tabnaculi ꝑforatā aurē portare. Et erit ſuꝰ
ī ſecl'a vt eē pꝰ ſeculū liber poſſit: q2 ipſa creatura liberabit̃
a ſuitute corruptiōis ī libertatē glīe filioꝝ dei tūc eī nobis
via libertas erit cū ad gl̄iam filioꝝ dei adoptio nr̄a ꝑuene/
rit: nūc vo n̄ ſolū actiua ē ī ſuitute: ſz ipa ꝯtēplatio q̄ ſuper
nos rapimur librtatē mēt̃ ꝑfecte n̄ obtinet ſz imitat̃: q2 illa
Allego. q̄cs ītima ī enigmate videt̃. c Sex ānis ꝛc. Iſid. All. In
ſex etatibꝰ huiꝰ ſecli ſuiētes: ſeptio die. i. eīno ſabbato libe
rabimur: ſi tn̄ voluerimꝰ eē liberi dñi ī h̄ ſeculo ſuimꝰ pctō.
Si āt noluerimꝰ: ꝑforabit̃ auricula ī teſtimoniū īobediētie
ꝛ cū vxore ꝛ filijs nr̄is q̄s ꝑtulimꝰ librati. i. cū carne: ꝛ opi/
bꝰ eiꝰ pctō ſuiemꝰ in eīnū. Si quis

a Hec ſunt iu ¶ Ca. XXI
b dicia que ꝓpones eis.
a ſ. ſeruitio dei mancipaueris.
b ſ. qui mēte ab hoc ſeculo trāſit.
† Si emeris ſuū hebreū
a ſ. perfectiōe actiue vite. b ſ. in ꝯtēplatiōe.
c ſex annis ſeruiet tibi in ſeptimo
a ſ. a ſuitute mūdi. b ſ. q2 ꝛ hoc gratie dei tri/
egredietur liber gratis. Cū quali
buitur. a ſ. nō in deteriꝰ mutata. ſ. Intentiōe
bn̄ operādi. ſ. ꝑdurans vſq3 ad finem.
veſte intrauerit: cū tali exeat. Si
a ſ. bonam operationem. ſ. in ꝯtēplatiua
habēs vxorē: ꝛ vxor egredietur ſi/
non deſeratur. ſ. predicator ſ. bonam operatio
nem.
mul. Sin autē dñs dederit illi vx
a ſ. fortes ꝛ teneros fructus. b ſ. bona opatio: ꝛ fructus eiꝰ imputabunt̃ predicatori.
orē: ꝛ pepit filios ꝛ filias: mulier
ſ. vel liberi.
et filij eius erunt dñi ſui: ipſe vo
a ſ. ad ꝯtemplationē. b ſ. cū intētiōe deſiderij
exibit cum veſtitu ſuo. Q ſi di/
a ſ. verba p̄dicatoris. ſ. ſollicita mēte cū ſtudio.
xerit ſeruꝰ: Diligo dominū meū

Hec ſunt iudicia. Hic ꝯſr ponunt̃ iudicia/ ¶ Ca. XXI
b lia p̄cepta. ꝛ p̄mo lex ꝯtū ad iudicialia ponit̃. ſcđo ppl's
ad obſeruantiā legis īducit̃ ī medio. xxiij. ca. ibi: Ecce
ego mitta. ¶ Circa primū ſciendū q p̄cepta moralia decē ꝯ qui
bus dictū ē ca. p̄cedēti ſūt q̄dā ꝯcluſiōes īmediate elicite a di/
ctamīe iuris natural' ſiue ex eiꝰ p̄ncipijs
ꝛ iō manēt ī noua lege: q2 ius naturale ē
a īmutabile. Precepta vo iudicialia ꝛ ce/
rimonialia euacuata ſūt p nouā legē: ali/
ter tn̄ ꝛ alit̃: q2 cerimonialia ſic euacuata
ſunt: q ea obſuare pꝰ ꝓmulgatiōē euā
b gelij eſt mortifex. vn̄ dic̃ Aplus ad Gal. † Deu. 15. c
v. Si circūdamini: xp̄s nihil vobis ꝓde Hier. 34. c
c† rit. Et h̄ eſt etiā intelligendū de alijs ce/ Dis. 7. ī ſu/
† rimonialibꝰ. Cuiꝰ rō eſt: q2 cerimōie erāt ma.
q̄dam figure ꝛ ꝓteſtatiōes xp̄i venturi ꝛ
d no. teſt. ꝛ iō eas obſuare poſt euāgelium
ꝓmulgatū: ē dicere q tp̄s aduētꝰ xp̄i ac
no. te. nōdū ē impletū: nec vitas figura/
e rū impleta eſt p xp̄m: qđ ē hereticū. Thu
rificatio tn̄ q̄ erat ꝯ cerimonialibꝰ ve. teſ.
† remāet ī no. lege: q2 nō figurabat directe
aliq̄d futuꝝ ſz deuotionē ppl'i deū colen/
tis q̄ maior ē in no. teſt. q̄ veteri. Prece/
f+ g pta vo iudicialia ſic ſūt euacuata q non
obligāt in lege noua: ea tn̄ obſeruare nō
eſt mortifex: vtpote ſi aliq̄s p̄nceps chri/
h+ ſtianꝰ ea inſtitueret ī terra ſua. Cuiꝰ rō ē:
q2 iudicialia erāt inſtituta ad ꝯſeruandū
ſtatū illiꝰ ppl'i ī pace p opa iuſticie: ita qđ
i+ nō erāt de ſe vel p ſe figure alicuiꝰ futuri
ī noua lege ſz tn̄ p accidēs inq̄ztum ſtatꝰ
k+ illius ppl'i erat figuralis reſpectu ſtatus
no. teſt. et iō pn̄t obſeruari tp̄e noui teſt.
inq̄ztū de nouo teſtamēto inſtituta: vt di/
ctū eſt. ſi tn̄ ſeruarent̃ tanq̄ ex lege vete/
ri obligatoria: eſſet mortifex: q2 hoc eſſet
aſſerere q adhuc māeret ſtatꝰ ppl'i ve. te. His p̄miſſis circa iudi
cialia p̄cepta ſic ꝓcedit̃. q2 p̄mo p ea ordinat̃ hō q̄tuꝫ ad ptē
iraſcibilē. ſcđo q̄tū ad ptē ꝯcuſcibilē. xxij. ca. tertio q̄tū ad ra
tionalē circa medium eiuſdē ca. ibi: Qui īmolat dijs occidet̃.
Iraſcibil' aūt tēdit ī bonū ſb̄ rōne ardui: ꝛ ī malū ſb̄ rōne vindi
catiui: q2 ira ē appetitꝰ vindicte. ꝛ iō p̄mo regulat̃ iraſcibilis in
dn̄atiōe q̄ q̄d ē arduū. ſcđo ī alteriꝰ leſiōe q̄ ē q̄d vīdicatiuū. ibi:
Qui ꝑcuſſerit hoīem. Circa p̄mū dr̄ ſic: Hec ſūt iudicia q̄ ꝓpo/
nes eis. nō dic̃ īpones: q2 īpoſita ſūt a deo: ꝛ auctoritate eiꝰ per
moyſen ꝓpoſita ppl'o. b Si emeris ſer. he. dic̃. Andreas q h̄ in
telligit̃ ꝯ hebreo q̄ iā erat ſuꝰ hoīs gētilis a q̄ hebreꝰ emit eū.
Ra. Sa. dic̃ ꝛ meliꝰ vt videt̃ q ītelligit̃ etiā de ſuo empto ab
hebreo: qđ pōt fieri triplicit̃. Uno mō a iudicibꝰ: q2 ſi hebreus
cōuincat̃ ꝯ furto: ꝛ nō habeat vn̄ reſtituat: ꝯ mādato iudicū de
bet vendi ad reſtitutionē faciēdam: vt habet̃ ca. ſe. Alio mō q2
pauꝑtate ꝯſtrictꝰ hebreꝰ pōt vēdere ſemetipm̄: ſm qđ dr̄ Leui.
xxv. Si pauꝑtate cōpulſus vēdiderit ſe tibi frater tuꝰ ꝛc: Ter/
tio mō ſi dñs hebreꝰ non indigeat ſuo illo quē emerat ꝓpt̃ mu
tationē fortune pōt vēdere alteri hebreo ſeruū ſuū hebreū pro
annis q̄ reſtāt vſq3 ad ſeptimū annū remiſſiōis. c Sex ānis
ſer. tibi. i. vſq3 ad ſeptimū annū remiſſiōis: q2 ſi tp̄s emptionis
minꝰ diſtet a ſeptimo anno q̄ eſt annꝰ remiſſiōis nō ſeruiet. vj.
annis: q2 illo āno debet egredi liber. Rō āt huiꝰ fuit: q2 deꝰ re/
demit filios iſrl' de ſeruitute egypti vt eſſent eius ſerui. ꝛ iō no/
luit q vēderent̃ ſimpliciter: ſz ſolū ad tp̄s ꝛ iō nō erāt ſerui ꝓ/
prie: ſed q̄ſi mercenarij locati ad tp̄s. d Cū q̄li. v. in. cum tali
ex. i. in eque bona vl' meliori ī hebreo habet̃. In pāno ſuo veīt:
in pāno ſuo exeat. qđ exponūt hebrei. i. ſi veīt ſolus. ſ. ſine vxo/
re ſolus exibit. ꝛ eſt ſiſis modus loquēdi: ſic habet̃ Gen. xxxij.
In bacl'o meo trāſiui iordanē iſtū. i. ſolus: ſic fuit ibi expoſitū.
ꝛ hoc ꝯſonat lr̄e īmediate ſequēti: vbi accipit̃ aliud mēbrū. cuꝫ
dicit̃: e Si habēs vxo. ꝛ vx. egre. ſil̃. ꝛ eadē rōne liberi: q2 ꝑ/
tus ſequit̃ ventrē. f Sin aūt d. ſ. ſuus. g Dederit illi vx. ſ.
vnā ꝯ ancillis ſuis alteriꝰ gētis: que ē ſerua ſimpl'r nō ad tp̄s.
h Mulier ꝛ fi. ꝛc. q2 ptꝰ ſequit̃ vētrē. ꝛ iō q2 vxor erat ſua ſim
plicit̃: ipa cū filijs dz remāere apud dñm. Si aūt ipa ſit hebrea
cū habeat libertatē exeūdi ſeptio āno: ꝛ liberi cū ea egredient̃.
i Ipe vo ex. cū ve. ſuo. ſ. ſuꝰ exibit cū q̄li veſte ītrauit ſm trā/
ſlationē noſtrā. Scđm hebreos ſic intelligit̃. In veſtitu ſuo. i. ſo
lus. vt ptꝫ ex predictis. k Q ſi dixerit ſeruus di. ꝛc. amore
vxoris ꝛ liberoꝝ inductus ad remanendum.
Nō egrediar

a Si q̄s ⁊c̄. Aug⁹. Nō abibit ita: vt recedūt ācille q̄ ſi nō placuit dn̄o: q2 nō agnoiauit eā remūerabit eā. gēti aūt extere: nō ē dn̄s vēdere illā q̄m ſpreuit ī eā. Q2 ſi fili⁹ cogniauerit eā: ſm iuſticationē filiaꝝ faciet illi. Q2 ſi aliā accipiet ei q̄ opus ſunt ⁊ veſtē ⁊ ꝯuerſationē ei⁹ nō fraudabit. Si aūt h̄ tria nō fecerit ei: exibit grat̄ ſine p̄cio. Obſcuriſſimū locū inuſitate locutiōis fecerūt. Sꝫ aperiā vt potero. Si q̄s vēdiderit filiā ſuā ī famulā. i. vt ſit famula (quā moyketē vocant greci) nō abibit ita vt recedūt ācille. Intelligēdū ē: nō ſic recedet: quō recedūt ancille hebree p⁹ ſex annos. Eā enī oportet etiā ī feminā hebreā legē datā intelligi q̄ ſuatur ī marib⁹. Cur ḡ iſta nō ita recedet: niſi q2 ī famulatu ita ītelligit̄ hūiliata: q2 ei dn̄s ſe miſcuit. Vn̄ ſequit̄: Q̄ ſi nō placuerit dn̄o ſuo: q2 iā nō agnomiauit eā. i. nō eā fec̄ vxorē remunerabit eā h̄ ē qd̄ ſupra dixit: Non abibit ita vt recedūt ancille. Iuſſa ē enī aliq̄d accipe: q2 hūiliata eſt: q2 nō ei ita ſe miſcuit vt faceret eā vxorē. i. vt agnomiaret eā ſibi. Genti aūt
B extere nō ē dn̄s vēdere eā: q̄m ſpreuit ī eā. i. nō q2 ſpreuit iō dn̄s ē vēdere illā. i. ſ tm̄ dn̄at vt extere genti licite vēdat. Idē eſt aū ſpreuit ī eam: ⁊ ſpreuit eā. Spreuit aūt. i. hūiliauit ꝯcūbendo: nec vxorē faciēdo. Q̄ ſi fili⁹ agnoiauerit eā iux̄ m. f. f. il. Id eſt ſi filio ꝯiūxerit eā vxorē: ſic̄ fili. dotē apponet. Q2 ſi aliam accipiet ei. i. nō iſtā deputauit vxorē filio: q̄ op⁹ ſūt ⁊ veſtē ⁊ ꝯuerſationē ei⁹ nō fraudabit: q̄m nō māſit vxor filio ei⁹: quēadmodū daret ſi eā ſibi nō agnoiaſſet. Q2 autē nos diximus ꝯuerſatiōem nō fraudabit: grec⁹ h̄ꝫ homeliā. i. locutionē: ſic honeſti⁹ ꝯcubitū appellās: h̄ ē p ꝯcubitu mercedē dabit. Sic ⁊ da-
Dan. 13. f niel ꝯcubitū ſignificās ait: Sub q̄ arbore vidiſtis
Ibidem. g eos loquentes. Et alibi. Ille timentes loquebant̄ vobis. Si aūt tria hec nō fecerit ei: exibit gratis. i. ſi eā ipſe cōcubitu nō hūiliauerit: neq̄ filio ſuo cōiūxerit: neq̄ alia a filio ducta: iſtam eiecerit abibit gratis. i. nō ſufficiet ei nō teneri ī ſeruitute abibit nihil accipiens: vt ſuus hebre⁹. nō enī licebit dn̄o copulare illā viro nō hebreo: quā nō lꝫ extere gēti tradi. Si aūt ſuo hebreo eā copulauerit: intelligit̄ q̄ cū eo gratis exibit: nō a marito ſepata. b Vēdiderit filiā. Stra. Filia ē ſubiectio deuota a bona volūtate genita: q̄ ſe cōmittit alicuius doctoris magiſterio: quam doctor debet aut per ſe docere: aut charo diſcipulo multis p̄ceptis ornatam: quaſi dotatam tradere docendam. Si neutrum facere voluerit: dimittat eam liberam ne vendat genti aliene. i. hereticis. c Qui aūt nō eſt inſidia. ⁊c̄. Rab. Homicidis nō ſpontaneis ſex ciuitates refugij decernunt̄: chades in galilea mōtis neptalim: ⁊ ſichem in monte effraim: et cariatharbe: ipſa eſt hebron in monte iuda: et trans iordanem contra orientalē plagā hiericho. Boſor q̄ eſt in campeſtri

ſolitudine

a ſ actionē. b ſ fruct⁹. c ſ. i. ad cōtēplatiōem

vxorem ac liberos: nō egrediar a

nō trāſibo. a ſ antiquoꝝ patrū qui ſacerdotes dei fuerūt dictis imbuat. b ſ predicator.

liber: offerat eū dominus dijs: b+

a ſ vt ī igreſſu eterni tabernaculi aliq̄d audiat

et applicabit ad oſtiū ⁊ poſtes c+ †

ſ mentē. ſ. ſubtilitate diuini ſermonis ne in his que agit placere hominibus querat.

perforabitq̄ aurē eius ſubula: d+ e f

a ſ in actiua ſeruiēdo hominib⁹. b ſ vt poſt ſe/

a **et erit ei ſeruus in ſeculum. Si/** g+

culū liber ſit. a ſ alia lex eſt ancille alia filie q2 maiori neceſſitate vendit̄ filia q̄ ancilla.

b **quis vendiderit filiā ſuā in fa/**

a ſ hebree poſt ſex annos. ſ. q2 humiliata eſt.

mulā: non egredietur ſicut ancille b+

ſ humiliata.

exire cōſueuerunt. Si diſplicue/ i

rit oculis dn̄i ſui cui tradita fue/

a ſ liberam. b ſ gentilib⁹ vel hereticis.

rit: dimittet eam: populo autē k+ l

a ſ vel poteſtatem.

alieno vēdēdi nō habebit licen/

tiā ſi ſpreuerit eā. Si autē filio m n

a ſ firmo matrimonio. b ſ dotando eā.

ſuo deſpōderit eam: iuxta morē

ſ iſta repudiata.

filiarum faciet illi. Q2 ſi alterā ei o

a ſ humilitate a filio.

acceperit: prouidebit puelle nu/ p q

ſ ablate.

ptias: ⁊ veſtimēta ⁊ p̄ciū pudici

a ſ Nec ipſe. ſ. humiliauerit nec filio vxorē affixerit: nec alia ſupducta a filio eam abiecerit.

tie non negabit. Si tria iſta nō r+

a ſ ſufficiet in ſuitute nō teneri. b ſ ſic̄ ſu⁹ hebre⁹.

fecerit: egredietur gratis abſq̄ s

a ſ materiali gladio vl̄ ſpūali. b ſ iniq̄uo

pecunia. Qui pcuſſerit hoīem volens occidere: morte moriatur: t+ v+

lūtate. a ſ ī aīa vl̄ ī corpe. b ſ corpali vl̄ ſpūali

c **Qui autem non eſt inſidiatus** x+

a Nō egrediar liber. q̄ſi renūciās iuri ſuo. b Offerat eū dn̄s dijs. i. iudicib⁹. c Et applicabit ad oſti. ꝯ mandato iudicū. d Perforabit q̄. ſ. dn̄s. e Aurē ei⁹ ſubula. h̄ pena ⁊ verecūdia ſit ei: eo q̄ non vult vti libertate a deo ſibi data. et pforat̄ aur̄ mag̃ q̄ alie ptes: q2 p illam ptē itellexit vel itelligere debuit legē de libertate. f Et erit ei ſeruus in ſeculū. i. vſq̄ ad annū iubileū ſiue parū diſtet ſiue multū. g Si q̄s vē. fi. ſuā. Dic̄ Ra. Sa. q̄ lex iſta loquit̄ de filia hebrei pua: q̄ non attigit adhuc xij. annos ⁊ dic̄: h Nō egre. ſic̄ ancille. ſ. ꝯ gente aliena: q̄ erāt ſue ſimpliciter: nō ſic aūt ācille hebree q2 in h̄ eadē libertate gaudebant q̄ ⁊ viri: ⁊ adhuc maiori: vt videbit̄. Ancille aūt que erāt de aliena gente nō exibāt libere: niſi p fractionē dentis vel erutionē oculi: vt habet̄. j. eodē ca. qd̄ nō habebat locū ī ancilla hebrea: īmo dn̄s ī tali caſu redderet oculū ꝓ oculo: dentē ꝓ dente. Ad hoc enī vendebat̄ vt dn̄s expiret̄ eius mores: ⁊ ſic accipet eā in vxorē: vel filio ſuo daret: niſi ꝯtrarios mores inueniret: ſm q̄ dicit Ra. Sa. iō ſubdit̄: i Si diſpli. ocu. do. ſui. q2 nō vult eā habere vxorem. k Dimit. eā ⁊c̄. an̄ ānū. vij. In hebreo habet̄. Redimet eā. i. dabit ei locū ad redimēdū ſe. Modus aūt talis eſt vt dic̄ Ra. Sa. q2 ſi emerat eā ꝓ ſex ānis ſex libꝛis: ⁊ vellet aliq̄s eā redimere: cōputabāt ānos. verbi grā ſi ſuiuit trib⁹ annis: dabant̄ ſibi tres libꝛe tm̄: nec poterat renuere. ⁊ ī h̄ ponebat de ſuo: q2 ſeruitiū puelle triū annoꝝ primoꝝ non tm̄ valebat q̄ntū alioꝝ triū ſeq̄ntiū: q2 tūc erat maior ⁊ fortior. l Populo aūt alieno ⁊c̄. i. aliq̄s q̄ nō eēt de gēte iudeoꝝ nō poterat facere talē emptionē et redēptionē. m Si ſpreue. eā nolēdo eā accipe vxorē. Aliq̄ expoſitores nr̄i ſic exponunt: Si ſpreuerit eā. ſ. nolēdo eā hr̄e ꝯcubinā: q2 ad h̄ vendebat̄: vt ſeruiret ſibi ī lecto vt dicūt: ⁊ ſic ex ꝯſequēti de cōcubina faceret vxorē: ſꝫ h̄ iprobat̄. j. n Si autē fi. ſuo de. eā iu. mo. fi. fa. illi. ſ. dando ei dotē ⁊ alia ptinētia ad nuptias. h̄ excepto q̄ parentib⁹ puelle nihil dabit ꝓ munere: ſic̄ erat ꝯſuetū apud hebreos: ut habet̄ Gen̄. xxiiij. ꝯ parētib⁹ rebecce: q2 pecunia quā dederat parētib⁹ ei⁹ ꝓ ſeruitio puelle: cōputat̄ h̄ ꝓ tali mūere. o Q̄ ſi al. ei. ac. iſta p̄ore abiecte. p Prouide. pu. i. iſti ſic abiecte ꝓpt̄ aliā ductā. q Nupti. et v. et p̄. p. ⁊c̄. ſm arbitriū iudicū dabit ei pecuniā de h̄ q̄ hūiliata eſt a filio ſuo. i. deflorata: ⁊ cū h̄ ꝓuidebit ꝯ nuptijs cū alio ⁊ de veſtimēt̄. Ita exponūt doc. nr̄i ſm trāſlatiōē nr̄am q̄ multū diſcrepat h̄ ab hebraica lr̄a: q2 in hebreo habet̄ ſic: Q̄ ſi alterā ei accepit: expenſas ⁊ coopturā ſuā ⁊ horā ſuā nō diminuet. qd̄ exponit Ra. Sa. ſic: Si alterā ei accepit. i. filio ſuo aliā acceperit cū ancilla pri⁹ accepta ī vxorē. Expēſas. i. victū ſufficientē ⁊ coopturā ſuā. i. veſtitū ꝯuenientē. ⁊ horā ſuā. i. tp̄s reddēdi debitū: Nō diminuet. ſubtrahendo vel defalcādo ab ipa ꝓpt̄ aliā vxorē ſuperinductā. poterāt enī hr̄e plures vxores ſimul. † I. cor. 7
r Si tria iſta nō fece. qd̄ exponūt doc. nr̄i ſic. Si nullū p̄dictoꝝ fecerit. i. nō accepit ſibi vxorē: nec filio ſuo ⁊ ſpreuit eā: nolēs eā retinere ꝓ ꝯcubina. s Egre. gratis. libera ab eo. Dicūt enim q̄ nō erat ei vendita vt ſuiret vt ancilla: ſꝫ ſicut concubina: vt ſic poſtea de concubina faceret eam vxorem. ⁊ ſic emere ad ꝯcubitū ⁊ vendere fuit iudeis ꝑmiſſū ꝓpt̄ eoꝝ libidinē: ſic̄ dare ad vſuras extneis ꝓpt̄ eoꝝ cupiditatē: ſꝫ q2 talis ꝑmiſſio nullo loco ī lege īuenit̄ ſic ꝯceſſa: ſꝫ mag̃ ꝓhibita: ſm q̄ dicit̄ Deu. xxiij. Nō erit meretrix ꝯ filiab⁹ iſrl̄. iō alit̄ d̄r ſm Ra. Sa. Si tria iſta nō fecerit q̄ p̄dicta ſunt. ſ. q̄ nō accepit eā vxorē nō de cōcubina: ſꝫ ꝯ ancilla: nec filio ſuo: nec iuuit ad ei⁹ redēptiōē mō p̄dicto. Egredit̄ grat̄ nō ſolū anno. vij. remiſſiōis: ſꝫ etiā an̄ ſi ī ea appareāt ſigna pubertatis: q̄ ſūt ort⁹ piloꝝ ⁊ menſtruoꝝ: q2 tūc ē apta ad ꝯcipiēdū ⁊ ſic ptꝫ qd̄ predictū eſt. ſ. q̄ puelle habebāt plures vias exeundi de ſeruitute q̄ maſculi: qui ſolū exibāt anno. vij. remiſſiōis. t Qui pcuſ. ⁊c̄. hic ꝯſequēter regulat̄ iraſcibilis in leſiōib⁹ q̄ h̄nt rōnē vindicatiui: ⁊ pri mo ī pſona ſua. ſcd̄o ī re ab eo poſſeſſa. ibi. Si bos cornu pcuſſerit. Circa primū dicit̄: Qui pcuſſerit hominē volēs occidere. Hic accipit̄ penſio ꝓ occiſione: q2 ſi nō occideret pcutiēdo q̄ntūcunq̄ vellet occidere: nō ꝓpter hoc puniret̄ morte: ſed alia pena: vnde in hebreo habet̄. Percutiens hominē ⁊ moritur. ſ. percuſſus. v Morte moriat̄. ſ. pcutiens. ſꝫ li volens in ꝓpoſito noſtre trāſlationis: determinat modum pcutiendi: cum. ſ. ſit a ꝓpoſito ⁊ nō a caſu. ꝓpter qd̄ de caſuali ſubdit̄: x Qui aūt nō eſt inſidiat⁹. ſ. querens mortem percuſſi: q2 erat amicus eius.

Sed deus

ß ſolitudine de tribu ruben ⁊ ramoth in galaad de tribu gad: ⁊ gaulon in baſan de tribu manaſſe: he ꝯſtitute ſunt filijs iſrl': ⁊ aduenis ne moriant' ⁊ ī manu ꝓxīmi effuſum ſanguinē vidicare cupient': donec añ ppl'm exponat cām ſuā. Myſtice: ſi ꝗs ꝑ inſidias aut odiū mucrone malicie aliquē ꝑcuſſerit: ⁊ in

Myſtice

a Sꝫ deꝰ illū tradidit ī manus eiꝰ.i. ex cauſa nobis occulta deꝰ ꝑmiſit eū īterfici caſualit': ⁊ iō ꝑter ītentiōez occidet'. b Ꝯſtituā tibi locū ꝗ fugere debeat. ne īterficiat' ab amic' occiſi: ⁊ ibi manere debebit vſqꝫ ad mortē ſūmi pōtific'. Ad h̄ aūt fuerūt ordinate ciuitates refugij. vt habet' Joſue.xx.

mortē aīe ſeduxerit eterne morti obnoxiꝰ erit. vñ Qui ſcādaliȥauerit vnū de puſillis iſt' ꝗ in me credūt expedit ei vt ⁊c. ⁊ ꝗ odit fratrē ſuū homicida eſt: ⁊ ſcimꝰ qm̄ oīs homicida nō hꝫ vitā eternā. hic ab altari dei auelli iubetur: qꝛ indignꝰ ſacramēt' dñicis a cōione merito remouet'. Qui aūt ꝑ incuriā aut ignorātiā aliquē leſerit: hꝫ verbem refugij eccleſiā.ſ.catholicam vbi penitēs ꝑ oīne tp̄s pñt' vite bonis ſtudeat opibꝰ: ⁊ ſi ſpem ſuā ī morte ſūmi pontificis.i.chriſti poſuerit ſaluꝰ erit. Augꝰ. Si aūt nolēs ſꝫ deꝰ tradidit in manꝰ eiꝰ ⁊c. Jta h̄ dicit' ꝗſi ⁊ ſi nolēs occidere poſſet occidere: vbi deus traderet ī manꝰ eiꝰ. Jntelligit' ḡ tantūmodo deū feciſſe: ⁊ ꝓ h̄ tātūmodo. qꝛ deꝰ id fecit dictū ē: ſꝫ deꝰ illū tradidit in manū eiꝰ. Cū vero volens occidit: ⁊ ipſe occidit: ⁊ deꝰ tradidit ī manū eius: h̄ ergo intereſt ꝙ illic tantūmodo deꝰ fecit: hic aūt ⁊ deꝰ ⁊ hō ꝓpter volūtatez faciētis. Sꝫ nō ſic deꝰ. ſic hō. Deꝰ enī iuſte: hō autē pena dignus. nō qꝛ illū occidit: quē deꝰ nollet occidi: ſꝫ qꝛ ꝑ iniquitatē. Nō enim miniſteriū p̄buit deo iubēti: ſꝫ ſue malicie cupiditate fuiuit. Jn eodē facto igit' deꝰ de occulta equitate laudat': ⁊ hō de ꝓpria iniquitate punit'. Nō enī qꝛ deꝰ ꝓprio filio ſuo nō pepcit: ſꝫ ꝓ nobis omnibꝰ tradidit illū: iudas iō iuſte tradidit. a Si rixati fuerit viri ⁊c. Rab. Jd eſt ſi ꝗs cū ꝓximo contendēs duricia mētis: vl' ꝑcitate ſpernendo.ſ. vel nō ꝯſulendo exaſperauerit: ⁊ ille īfirmatꝰ triſticia a feruore dilectiōis langnerit: reus ꝑ ꝯfeſſionem opa penitētie ⁊ īpenſam ꝓmiſſe emēdatiōis in medicos.i. doctores impēdat: ꝗ infirmū baculo ꝯſolationis erigāt: ⁊ fomētis p̄dicationū in p̄ſtinū dilectiōis ſtatū reſtituāt. Jn correctione neceſſaria eſt diſcretio: ne ꝗ corrigere debet occidat vel in deſperatiōez vel odiū mittat. Si rixati fuerit ⁊c.

Mat.18.a

Romā.8.f

Mat.26.b

ſ occulta equitate.

† ſed deus illum tradidit in manꝰ eius: ꝯſtituā tibi locū quo fuge/ a b†

ſ volens ſcilicet.

re debeat † Si quis ꝑ induſtriam c†

a ſ ſcandaliȥando vel in hereſim inducendo. b ſ ſicut de ioab legit'.

occiderit proximum ſuum et per d e

a ſ a cōmunione corporis chriſti ſeꝑabis.

iſidias: ab altari meo auelles eū f

a ſ corporaliter vel ſpiritualiter affligendo. b ſ carnalem vel ſpiritualē.

vt moriat'. Qui ꝑcuſſerit patrez g†

ſ eterna vel penitens tali peccato moriat'.

ſuum aut matrez: morte moriat'. †

a ſ contradicendo verbo vel facto vel malum imprecando. ſ blaſphemando. b ſ deo.

† Qui maledixerit patri ſuo: aut i†

a ſ eccleſie vnitatez ſcindendo. b ſ vel furatus fuerit. ſ ſeducendo a veritate.

matri: morte moriatur. † Qui fu/ h

ſ diabolo obnoxium fecerit.

ratꝰ fuerit hoīez ⁊ vendiderit eū. †

a ſ eterna.

a conuictꝰ noxe morte moriat' † Si k

a ſ .i. ſi contenderint duo ſapientes. b ſ vt a fide exorbitet: cōmouerit. ſ exaſperauerit.

rixati fuerit viri: ⁊ ꝑcuſſerit alter

a ſ duritia mentis vel non miſericorditer conſulendo. b ſ ſcrupuloſis queſtionibꝰ.

proximū ſuum lapide vel pugno

ſ fide penitus non deuians.

⁊ ille mortuꝰ nō fuerit: ſed iacue/ l

ſ leſa charitate in eo.

rit in lectulo: ſi ſurrexerit ⁊ ābula m

a ſ charitatē que nō penitus extincta. b ſ mundus actie.

uerit foris ſuꝑ baculū ſuū: innō n

cēs erit ꝗ ꝑcuſſerit: ita tñ vt opas o

eiꝰ ⁊ īpenſas ī medicos reſtituat.

c Si ꝗs ꝑ induſtriā occiderit. ꝑ hoc excludunt' a pena ſeq̄nti pueri ⁊ amentes: ꝗ nō hn̄t induſtriam. d Proximū ſuū.i. iudeū ꝗ eſt de lege ſua. ⁊ iō d̄ iudeo occidente gentilē nō intelligitur lex iſta: vt dicit Ra.Sa. e Et ꝑ inſidias. ꝑ h̄ excludunt' illi ꝗ lꝫ occidunt: bonū intendūt: ſic magiſter verberando diſcipulū: ⁊ pater filiū: ⁊ medicꝰ medicnado infirmū. f Ab altari meo auelles eū vt moriat'. etiā ſi fuerit ſacerdos: vt dic' Ra.Sa. niſi incepit officiū miniſtrādi ī altari: in ꝗ caſu erat expectandū cōplemētū miniſterij: ꝗ pacto trahebat' ad mortē. ꝓpter reuerentiā enī ſacri loci erat ibi refugiū in aliꝗbꝰ caſibus: inter quos erat homicidiū gētilis vt dictum eſt: ſed nō iudei: ꝓpter qđ Joab ibi cōfugiēs nō euaſit mortē: qꝛ ꝑ induſtriā ⁊ inſidias interfecerat duos iudeos.ſ. abner ⁊ amaſā. vt habet'.iij. Regū.ij. g Qui ꝑcuſ.pa.ſu. aut ma.⁊c. ſm̄ doc. nr̄os et hebraicos nō intelligit' de ꝑcuſſiōe leui: qꝛ ꝓpter ipſam filius nō debebat mori: ſꝫ aliter puniri. vñ dicit Ra.Sa. ꝙ niſi ex ꝑcuſſiōe fiat effuſio ſanguinis vel liuor: nō incurrit' pena mortis. intelligit' etiā d̄ ꝑcutiente a ꝓpoſito: nō a caſu nec etiā ex ioco. h Qui fu.fue.ho. ⁊ ven. eū ⁊c. ita ꝙ ad incurrendū penā mortis vtrūqꝫ requiritur.ſ. furtū ⁊ venditio ſm̄ expoſitores nr̄os: qꝛ ſi inueniatur anteꝗ̄ vendiderit: pena furis ē vt reddat duos hoīes ad ſeruiendū: vt dicunt: ⁊ h̄ nō accipiūt de loco iſto: ſꝫ de hoc quod habetur ca. ſequenti vbi dicitur ꝙ ꝓ furto aliaꝝ rerū reſtituit' duplū ⁊ ſic cōcludūt hic a ſimili. Ra.Sa. dicit ꝙ etiā ꝓ ſolo furto hoīs incurritur pena mortis. ⁊ h̄ trahit aliq̄liter ex textu: qꝛ vbi trāſlatio nr̄a dic' ſic: Qui furatꝰ fuerit hoīem ⁊ vēdiderit eū cōuictꝰ noxe morte moriatur. Jn hebreo habet' ſic: Fur hoīs ⁊ vendēs eū ⁊ inuentus in manu eiꝰ morte moriat'. Dicit enī ꝙ li inuentꝰ ī manu eiꝰ ad vtrūꝗ̄ refert'.ſ. ad furē: ⁊ tūc eſt ſenſus: ſi ē inuentū ꝑ teſtes cōtra eum ꝙ furatus fuerit ⁊ vendiderit morte moriat'. ⁊ ad hoīem furto ſublatū. ⁊ tūc eſt ſenſus: ⁊ hō furto ſublatus ſi inuentus fuerit ī manu furis.i. apud eū: nō venditus adhuc morte moriatur.ſ. fur ille. Ratio huiꝰ dicti ē: quia hō eſt ad imaginem dei factus. et iō rōne tante dignitatis ꝓ eiꝰ furto imponit' pena mortis. ⁊ h̄ videt' rōnabiliꝰ ſm̄ intentionē legis. i Qui maledixerit ⁊c. Jſta pena ñ īcurrit' ꝓ vno ſolo maledicto: qꝛ ꝓ ꝑcuſſione leui patris vel matris nō incurrit' pene mortis vt p̄dictū eſt: ⁊ cum ꝑcuſſio ſit ꝗd grauiꝰ ꝗ̄ maledictū. ſed aſuefactio ad maledicendū meret' penā p̄dictā. k Si rixa.fue.vi. ⁊ ꝑcuſ.al. ꝓx.ſu.la.vel.pu. ⁊ ille mor.nō fue. ſtatī vel cito pꝰ. l Sꝫ iacuerit in lectulo. ex ꝑcuſſiōe illa. m Si ſurre. ⁊ am. fo. ſuꝑ ba.ſuū. ita ꝙ nō eſt adhuc ita ꝑfecte curatꝰ ꝙ poſſit ꝑ ſe ambulare. n Jnnocēs erit.ſ. a pena mortis. o Qui ꝑcuſſerit: dato ꝙ poſtea moriat' etiā anteꝗ̄ ſit ꝑfecte curatus. ita dicūt expoſitores nr̄i ⁊ aſſignāt duplicē cauſā. Una eſt ex ꝑte ꝑcutient': qꝛ d̄r: ꝗ ꝑcuſſerit lapide vel pugno: nō dicit gladio. ex ꝗ videt' ꝙ nō habebat intētionē interficiēdi eū qꝛ non attulit ſecū arma. ⁊ ſic diminuet' pena d̄ ḡuitate facti. Alia eſt ex ꝑte ꝑcuſſi: qꝛ ex ꝗ tm̄ ꝯualuit ꝙ potuit cū baclo ambulare: nō eſt certū ꝙ mortuꝰ fuerit ex ꝑcuſſiōe: īmo magꝭ ꝓbabile eſt ꝙ mortuꝰ fuerit ex negligētia cuſtodiēdi ſe: vel alia occaſiōe: ſed tñ īpedimentū ſuoꝝ opeꝝ ⁊ expenſas in medicos ipſe ſoluet: nec ad plus tenet'. etiā ſi moriat' mō p̄dicto Ra.Sa. dic' ꝙ d̄tinēdus ē ꝑcuſſor a iudicibꝰ: quſqꝫ videat' ſi ꝑcuſſus moriat':

† 15.q.1.c. nec hic.

† De homi. l.c.1.

† 1 ... Dio ... Mat ...

† De furt. c.1.

† De iniu/ rijs.c.1.

Rab. Si ꝗs alicuiꝰ aīā pꝰ ꝯceptū d̄bi ꝑ incuriā vl' fraudē leſerit: vt vitale germē boni opis ſanū ꝓferre nō poſſit: etiā ſi ipa adhuc ī fidē viuēs ꝑſtiterit: vt dānū illatū ꝑ pniaꝫ reſtituat: ſm̄ euāgelij miſteriū neceſſe habebit. Si aūt ipſa aīa ꝑ errorē necata: pꝰ ꝓlatū abortiuū: h̄ eſt opꝰ mortifex ī infidelitate ꝑſeuerauerit: ſine dubio ſeductor illiꝰ ꝗſi verꝰ homicida eterna morte reꝰ erit. Augꝰ. Qđ nō formatū puerperiū noluit ad homicidiū ꝑtinere: ꝑfecto nec hoīez ꝺputauit: hic de aīa ꝗſtio ē: vtꝝ ꝙ formatū nō ē: nec aīatū ꝗdē poſſit ītelligi: ⁊ iō ñ ſit homicidiū: qꝛ nec exaīatū dici pōt: ſi adhuc aīam nō hꝫ. Sequit' eī ⁊ dic': Si āt formatū fuerit dabit aīā ꝓ aīa id eſt moriet'. Secōm illđ: oculū ꝓ oclo: ⁊ dentē ꝓ dēte: ⁊ ſilia taliōis.ſ. eq̄tate ꝗ lex iō ꝯſtituit: vt mōſtraret ꝗ vīdicta d̄beatur. Alit' eī neſciret' ꝗd vēia relaxaret vt dici poſſit: Dimitte nob̄ debita nr̄a: ⁊ nos di.d.n.⁊c. Debitores ḡ lege mōſtrantur: vt qñ iḡſcit': appeat ꝗd dimittat': alit' eī nō dimitteremꝰ. Si ḡ illud īforme puerperiū iā ꝗdē fuerit: ſed adhuc ꝗdāmō informit' aīatū: qm̄ magna d̄ aīa ꝗſtio: nō ē p̄cipitāda: iō lex noluit ad homicidiū ꝑtinere: qꝛ nōdū dici pōt aīa viua ī corpore: qđ ſenſu caret: ſi tal' ē ī carne nōdū formata: ⁊ iō nōdū ſenſibꝰ p̄dita. Orige. Qđ ſi litigabūt duo viri: ⁊ ꝑcuſſerit mulierē pregnantē: ⁊ exierit infans eius nōdū formatus: detrimentū patiet' ꝗ̄tum indixerit vir mulieris: ⁊ dabit ꝓ anima ſua. Qđ ſi formatꝰ fuerit: dabit aīam ꝓ aīa: oculum pro oculo ⁊c. Primum videamus de eo qui nondum formatus exierit: quō iubet' dāno pecunie ꝑcuti vnꝰ ex litigātibꝰ: cum

Mat.6.b

ß duo dicant

Æ quia ſi

duo dicanꝶ. Quid etiã ꝙ vir mulieris imponit ei ⁊ nõ eis et
dabit: ⁊ nõ potius dabũt. Qđ ſi infans iam formatꝰ exierit:
aĩam dare ꝓ anima facile intelligimꝰ: morte.ſ.vindiceꝶ pec/
catũ. que aũt ſequunꝶ ope preciũ eſt explicare. Nec eni vide
tur etiã infans formatꝰ calce litigãtis ꝑcuſſus: oculũ in ven
tre ꝑdidiſſe: dentes vo omino nõ ha/
buit. Si eni hoc ad matrez referamꝰ:
quõ abortiẽs mulier oculuz ꝑdit: aut
dentes dolet? Sz eſto aut ĩ oculo aut
L in dente ꝑcuſſa abortiuit: liuorem vel
vulnus accepit: q̃d etiã cõbuſturã di
cimus ꝓ cõbuſtura? Nũq̃d litiganti/
bus viris aſſiſtens mulier cõburi po/
tuit? vt cõbuſtura ꝓ cõbuſtura ſolua/
tur. In deuteronomio quoq; hec faci
le explicari nõ queũt. In ſcripturꝭ tñ
hiſdem vocabulis ⁊ officijs membra
aĩe noĩanꝶ: quibꝰ vtunꝶ vel appellan
Mat.7.a tur mẽbra corporis. Unde: Uides fe/
ſtucam in oculo fratris tui: et trabem
que in oculo tuo eſt nõ vides. Et ali/
Ibid.13.b bi: Qui habet aures audiendi audi/
Eſa.52.b at. Et q̃ʒ ſpecioſi pedes euãgeliçanti/
um pacem. Ne nos ergo vocabuloꝝ
ſimilitudo ꝯturbet. Sunt ergo duo li
tigantes: duo diſputãtes de dogmati
bus vel queſtionibꝰ legis: ⁊ rixantes
2.Tim.2.c circa verboꝝ pugnas. Uñ apl's: No/
Ibid.d lite ꝯtendere vbis ⁊c̃. Et alibi. Que
ſtiões legis deuita: ſciens ꝙ generãt
lites. Quia ergo iſti in queſtione liti/
gant ad ſubuerſionem audientiũ: per
cutiunt mulierẽ pregnantẽ: ⁊ eijciunt
infantem formatum: vel adhuc infor/
mem. Mulier pregnãs dicꝶ anima q̃
Eſa.26.c nuꝑ concepit verbum dei. vnde: A ti
more tuo dñe in vtero concepimus et
peperimꝰ: q̃ ꝫ cõcipiũt et ſtatim pari/
unt nõ mulieres exiſtimãde ſunt: ſed
Ibid.66.c viri ⁊ perfecti. Unde: Si peperit ter/
ra in vna die ⁊ nata eſt gens die vna
ſimul. Iſta eſt ergo generatio ꝑfecto/
rum que in die eadẽ cõcipiꝶ ⁊ naſciꝶ:
Gal.4.c pariũt aũt viri ſm illđ. Filioli mei q̃s
iterũ parturio donec formeꝶ in vobis
chriſtus. Perfecti ergo et viri ſtatim
pariunt. i. conceptum fidei verbuz in
opera ꝑducunt. Anima aũt que cõci/
pit ⁊ in ventre retinet ⁊ nõ parit muli
Eſa.37.a er dicꝶ. Uñ: Dolores partus aduene
runt ei: ⁊ virtus pariendi nõ eſt in ea.
hec ꝫ inter ſe duobꝰ litigãtibꝰ: ⁊ ſcan
dala ꝓferentibus ꝑcutiꝶ ⁊ ſcãdaliça/
tur: vt verbum fidei qđ tenuiter cõce
perat nõduz formatũ abijciat. Eſt eni
in aliquibꝰ formatũ verbuz in aliqui/
Gal.4.c bus nõ formatũ. vñ Donec formeꝶ in
vobis chriſtus. Chriſtus eni eſt verbũ dei. Damnũ ergo pa/
1.Co.3.c tietur q̃ excuſſit. De damnis ꝫ doctoꝝ dicit apl's. Si cuiꝰ opꝰ
Mat.16.d arſerit damnũ patieꝶ ⁊c̃. Et ip̃e dñs ĩ euãgelio. Quid ꝓdeſt
homini ſi vniuerſũ mundũ lucreꝶ aĩam aũt ſuã perdat? Un/
de videꝶ oſtendi: ꝙ quedã peccata ad damnũ ꝑtinent: nõ tñ
1.Cor.3.c ad interitũ: q2 qui damnuz paſſus fuerit ſaluari dicꝶ: licet ꝑ
Ioh.5.a ignem. Uñ Iohãnes dicit: quedã peccata eſſe ad mortẽ: que
aũt ſint ad mortẽ: que nõ ad mortez: nõ facile diſcerni poteſt
Ps.18. Delicta eni q̃s ĩtelligit? Sed cũ referunꝶ ſuꝑ q̃nq; mnas ac/
Luc.19.c quiſite alie q̃nq; : ⁊ ſuꝑ duas due: qui mercedẽ huiꝰ acquiſi/
tionis ꝑdit: damno đʒ ꝑcuti: ſicut q̃ cauſam ſcãdali infirmio/
ri ⁊ muliebri aĩe ꝓbuit. Dabit aũt ſm qđ indixerit vir eius:
⁊ dabit cũ honore aĩe diſcẽtis. Uir magiſter eſt xp̃s: vel q̃ ꝓ
chriſto animaꝝ doctor eſt. patieꝶ ergo damnum qui ꝯtendit
ad ſubuerſionẽ audientiũ: ꝓ anima que nõdũ habuit infan/
tem formatũ: ꝙ põt de ſcandalo cathecumini accipi. Poteſt
etiã fieri vt q̃ leſit inſtruat ⁊ reparet aĩe que ꝑdidit: ⁊ cũ ho/
nore ⁊ cũ modeſtia.ſ.cũ manſuetudĩe: nõ cũ lite: ſiẽ cũ ſcãda/
lũ intulit. Sz cũ formatꝰ fuerit dabit aĩam ꝓ aĩa: formatꝰ in/
fans põt videri ſermo dei in corde aĩe: que ſuſcepit grãz ba/
ptiſmatꝭ. vel q̃ euidẽtiꝰ ⁊ clariꝰ verbũ dei ſuſcipit: Reddet ꝫ
qui ꝑcuſſit

a ſ. diſcipulũ ſibi cõmiſſum. b ſ. plebẽ ſubiectã.
Qui ꝑcuſſerit ſeruũ ſuũ vel ancil a
ſ. correctione nimia. ſ. in cuſtodia.
laz vĩga: ⁊ mortui fuerit ĩ manibꝰ
eius: criminis reus erit. Sin aũt b
ſ. diſputãtes ad ſubuerſionem audientium.
vno die ſupuixerint vel duobus
non ſubiacebit pene: q2 pecunia c
illius eſt. Si rixati fuerint viri: ⁊ d
a ſ. aĩam infirmã verbũ dei cõcipientẽ. b ſ. ver/
ꝑcuſſerit quis mulierẽ pregnan/ †
bo dei. ſ. verbum conceptum perdiderit.
tem: et abortiuum quidez fecerit e
a ſ. nõ in fide omnino mortua. b ſ. quia quos po
tuit deo lucrari neglexit.
ſed ip̃ã vixerit ſubiacebit damno f
ſ. chriſtus vel doctor eccleſie.
q̃ʒtum expetierit maritus mulie/
ſ. Eccleſie prelati.
ris: et arbitri iudicauerit: Si au/ g
ſ. vt poſt ſathanam abierit.
tem mors eius fuerit ſubſecuta.
a ſ. in die iudicij puniendã vel laborabit vſq; ad
mortem vt repparet eã ad fidem. b ſ. intellectũ.
reddet animam pro anima: ocu/ h i
a ſ. intellectu turbato. b ſ. quo cõminuiꝶ ⁊ ſubti
liatur verbum dei q2 male cõminuit et diuidit.
c ſ. qua male operatur.
lum ꝓ oculo: dentẽ ꝓ dente: ma/
ſ. virtute ⁊ actu. a ſ. q2 offendiculũ ꝓbuit.
b ſ. in igne inferni.
num ꝓ manu: pedẽ ꝓ pede adu/
a ſ. quia animam gehenne tradidit. b ſ. leſionẽ
anime qualiber.
ſtionem ꝓ aduſtione vulnus pro k
ſ. minorem leſionem.
vulnere: liuorẽ pro liuore. Si per l
a ſ. Intuitum recti intellectus auditoris.
cuſſerit quiſpiaz oculum ſerui ſui
aut ancille: et luſcos eos fecerit:
ſ. tanq̃ʒ indignus regere quos leſit.
dimittet eos liberos ꝓ oculo q̃ẽ m
ſ. diſcretiõis q̃ ſcriptura in paſtũ aĩe cõminuiꝶ.
eruit. Dentem quoq; ſi excuſſerit

quia ſi moriꝶ anteq̃ʒ ſit reſtitutꝰ ꝑfecte ſanitati ꝑcuſſor debet
mori: ⁊ qđ videꝶ eſſe cõtra h̃ q2 dr: Si ſurrexit ⁊ ambulauerit
ſuꝑ baculũ ſuũ: ĩnocẽs erit.ſ.ꝑcuſſor. ip̃e exponit dicẽs: ꝙ eſt
locutio methaphorica: ita ꝙ ꝑ baculũ cui hõ ĩnitiꝶ: plena ſani
tas ⁊ fortitudo intelligiꝶ: ſiẽ dicit Ezech.iiij. Cõterã baculuz
panis ⁊c̃. fulcimentũ virtutis. Et ſimi
lis modus loquẽdi.ſ.metaphoricꝰ eſt
in lege ſm ip̃m in pluribꝰ alijs locis
que ⁊ tũc exponenꝶ qñ erimꝰ ibi dño
cõcedente: ⁊ tunc ꝑcuſſor nõ eſt cõdẽ/
nandus: niſi ad opa ꝑcuſſi ⁊ expẽſas
in medicos. a Qui ꝑcuſſerit ſeruũ
ſuũ vel ancil. Iſta lex loquiꝶ de ſeruo
vel ancilla gẽtilibus. ⁊ multo fortius
in tali caſu incurriꝶ pena mortis pro
interfectione ſerui hebrei vel ancille.
b Sin aũt vno die ſuꝑ. vel duobꝰ nõ
ſubiacebit pene. ip̃ſe ꝑcuſſor.
c Quia pecunia illius eſt.ſ.ip̃ſe ſer/
uus. Ex q̃ ptʒ ꝙ loquiꝶ tantũ in h̃ ca/
ſu de ſeruo gentili: quia cũ ſit ſeruus
ſimpliciter: ⁊ emptus ad ſeruiendum
ſemꝑ: eſt pecunia dñi ſui hebrei. nõ ſic
aũt ſeruꝰ hebreꝰ: qui magis eſt merce
narius q̃ʒ ſeruus: vt predictũ eſt. ⁊ iõ
occiſioni ſerui hebrei debeꝶ pena mor
tis ſicut alioꝝ. d Si rixati fuerint
viri et ꝑcuſſerit quis mulierẽ pregnã/
tem. intendẽs ꝑcutere maritũ eius. † Deu.19.c Math.5.f 23.q.5.c.ſi differentie. et.q.4.c. hec aũt + ex his.
e Et abortiuũ q̃dem fecerit. Aborti/
uũ ꝓprie dicꝶ ſm hebreos fetus ꝯce/
ptus ante animationem deſtructus.
f Sed ipſa vixerit ſubiacebit dam/
no q̃ʒtum expe. maritus mu. hoc non
eſt intelligendũ ꝙ hoc ſit taxandũ ad
voluntatẽ eius ſʒ ꝙ eiꝰ ratiões audi/
ende ſunt a iudicibus et ſm allegata
hinc ⁊ inde latrabunt. g Si autem
mors eiꝰ fuerit ſubſecuta.ſ. mors mu/
lieris vel pueri iam aĩati: ⁊ poſſit hoc
ꝓbari: cũ iam ſit in ſpecie humana.
h Reddet animam pro anima. i. mo
ritur. Aliqui vero doctores hebrei
dicunt ꝙ non per hoc intelligitur pe/
na mortis: eo ꝙ non intendebat per/
cutere mulierem: vel fetum eius ani/
matum interficere: ſed ſoluz incurret
penam pecunie ſm taxationẽ iudicũ.
Sed hoc videtur irrationabiliter di/
ctum cum vxor ſit vna caro cum viro
quem intendebat percutere. ⁊ ideo ꝓ
ma expoſitio videtur melior ꝙ intelli
gitur pena mortis. cum dicitur: Red/
det aĩaz ꝓ aĩa. i Oculum ꝓ oculo.
Poſtq̃ʒ egit đ pena occiſiõis: hic egit
đ pena mutilatiõis ⁊ alterius leſiõis:
quia ſi aliquis eruat oculum proximi
ſui debet erui oculus eius: et ita de alijs mutilatiõibus. ⁊ nõ
ſolum de mutilationibus: ſed etiam de alijs leſionibus corpo
ralibus. ideo ſubditur. k Uulnus pro vulnere. et eſt vul/
nus percuſſio cum effuſione ſanguinis. Liuor autem quando
ſanguis non effunditur: ſed intra cutem denigratur. et idẽ in/
telligendum eſt de alijs leſionibus conſimilibꝰ predictis: ꝙ a
ctor debet ſimiliter ledi. ita exponũt doctores noſtri. Ra. Sa.
dicit ꝙ eruenti oculum alterius non eſt eruendus oculus: vt
videntur ſonare verba legis: ſed precium pro oculo ſm taxa/
tionem iudicum eſt ſibi imponendum: ⁊ eodem modo de alijs
leſionibus. Ioſephus autẽ dicit medio.ſ. ꝙ eruendus eſt ocu/
lus eius ſi exoculiatus ab ipſo voluerit: ſed ſi magis vult ha/
bere pecuniam recipiet ſm taxationem iudicum.
l Si ꝑcuſſerit quiſpiam oculuz ſerui ſui aut ancille ⁊ lu. eos
fecerit. i. ineptos ad videndum. m Dimittet eos liberos.
et intelligitur iſta lex de ſeruo gentili et ancilla: quia ſi mutila
ret ſeruum hebreum vel ancillam: incurreret penam talionis
predictam. Dicit autem hic Ra. Sa. ꝙ iſta ſunt mẽbra ex quo/
rũ mutilatione ſeruus gentilis debebat exire liber: decem di/
giti manuũ: ⁊ decẽ pedũ: oculus aures naſus: virga virilis: ⁊
dentes ſic intelligẽdo ꝙ ꝓ vno dente vel digito exibat liber.
Si hos

☞ q̄ ꝑcuſſit aīam ꝓ aīa in die iudicij.ſ.apud eū iudicē:q̄ pōt aīaȝ
Mat.10.c ⁊ corpus ꝑdere in gehennā. Velut qui ſibi ꝯſcius fuerit tanti
ſcandali ponat animā ſuā ꝓ anima ſcādaliȥati:⁊ vſqꝫ ad mor/
tem det operā quō ad fidē reſtituat. Ponat oculū ꝓ oculo ſi
oculū aīe leſit.i.intellectū eiꝰ turbauit:auferet oculus eiꝰ ab
eo q̄ preeſt eccleſie.i.intellectꝰ. Si dē/
tem leſit:q̄ ſuſcipiēs cibū verbi dei cō
minuere:vel molaribꝰ terere ſolebat
vt ſubtilem ad ventrē aīe tranſmitte/
ret ſenſum. Si hūc dentē ille vexaue/
rit ⁊ euulſerit vt ꝯtritiōe eius nō poſ/
ſit aīa ſubtiliter ⁊ ſpiritualiter ſuſcipe
re verbū dei auferat dens eius: q̄ nō
bene cibos verbi cōminuit ⁊ diuidit:
ꝓpter h̄ enī fortaſſe de dn̄o dicit: Dē
Ps.57. tes peccatoꝝ ꝯtriuiſti. Et alibi: Mo/
Ibidem las leonū ꝯfringet dn̄s. Sic ḡ ꝑ mem
bra d̄r ledi aīa ⁊ ꝑcuti. Manū q̄ȝ pro
manu:⁊ pedē ꝓ pede depoſcit. Ma/
nus ē aīe virtꝰ q̄ tenere aliq̄d ⁊ ſtrīge
re pōt:vt actus eiꝰ ⁊ fortitudo:⁊ pes
q̄ incedit ad bona vł ad mala. Quia
ḡ ſcādaliȥata aīa: nō ſolū in fide: ſed
etiā in actibꝰ deijcit: q̄ ꝑ manū ſignifi
cāt. manꝰ auferunt illiꝰ q̄bꝰ nō bene
operat ⁊ pedes q̄bus nō bn̄ incedit.
Recipiet etiā cōbuſturā:q: cōbuſſit ⁊
gehēne tradidit aīaȝ. Per ſingula h̄
oſtendit:vt ꝑcuſſoꝝ trūcatis oībꝰ mē
bris a corpe eccleſie excidat:vt ceteri
vidētes timorē habeant ⁊ nō ſił faci/
ant. Ideo apl's cū doctorem deſcribit
eccleſie:inť cetera p̄cipit nō ꝑcuſſorē:
ne ꝑcutiens p̄gnātes mulieres.i.ani/
mas incipiētes:ponat aīaȝ ꝓ aīa:ocu
lū pro oculo:dentē ꝓ dente ⁊c̄.de q̄li
Mat.24.b bus dicit: Ve pregnantibus ⁊ nutric̄/
tibus in illis diebꝰ in quibꝰ ſcandali/
ȥant:ſi fieri poteſt etiam electi. Sci
endum tamē ꝙ nō eſt ꝑfectoꝝ ſcāda/
liȥari:ſed mulierum aut paruuloruȝ.
Mat.18.a Unde: Si quis ſcandaliȥauerit vnuȝ
de puſillis iſtiꝯ ⁊c̄. a Q: ſi bos cor/
nupeta ⁊c̄. Rab. Hoc eſt ſi ſuperbum
morum animi dominus.i.ſpiritus nō
conſtringit:et animabus interitum:
vel corporibus ingerit incōmodū rea
Prou.16.a tus redundat in cuſtodem. vnde Cor
hominis erudiet os eius:⁊ labijs illi
us addet gratiā. b Trigīta ſiclos.
Hoc eſt ſm̄ legis mādata per fidem ⁊
ſpem ⁊ charitatem emendabit.
c Argenti. Nitorem diuini verbi:q̄
ī fide trinitatꝯ:⁊ ſciētia decalogi īſtru
cti erant cōpenſabit. d Si quis a/
peruerit ⁊c̄. Ciſternam aperire eſt va
lido ītellectu ſc̄pture ſacre arcana pe
netrare: per bouē xp̄o ⁊ aſinū mundū
animal ⁊ imundū: fidelis vel infide/
lis accipit. Qui ergo ciſternas fodit
operiat ne illic bos vel aſinus ruat.i.
qui ſcripture alta intelligit:ſublimes
ſenſus non capientibꝰ per ſilentiū te/
gat.ne per ſcādalū mentis aut fidelē
ꝑuulū: aut infidelē qui credere potu
iſſet interimat. ex morte enī iumētoꝝ
debet precium: quia illud amiſiſſe cō/
uincitur. Unde ad agendam peniten
tiam reus tenetur. Quiſquis enī ad
alta ſapientie fluenta perueniēs:cum
hoc apud bruta audientiū corda non
cōtegit pene reus addicitur: ſi ꝑ ver/
ba eius ſcandalum munda vel imun/
da mens capiat. Operienda eſt ergo
ciſterna corā paruulis.i.tegenda ē al
ta ſcientia. e Si bos alienꝰ bo.al.vul. Nō hoc in ſolo bo
ue ſeruandū eſt:ſed in omni pecore.a pte enī totuȝ intelligit.
Sȝ h̄ de carnibꝰ occiſi pecoris fieri nō pōt q̄ nō veſcunt.

☞ Si quis

ſeruo vel ancille ſue ſimiłr dimit
a ſ alteri magiſtro. b ſ q̄ōlibet aīal q̄ō vulnera re pōt:a pte totū. c ſ Effrenato ſmōe vł actiōe
tet eos liberos. Si bos cornū p/ a
ſ Cuiuſlibet doctoris diſcipulum.
cuſſerit viruȝ aut mulierē ⁊ mor/
ſ duris cōminationibus corrigeť.
tui fuerint: lapidibus obrueť
ſ id eſt nemo imitabit euȝ ille enī carnes mortui animalis comedit:qui mortua opera imitatur.
et nō comedent carnes eius: do/ b c
ſ cuiuſlibet doctoris.
a **minꝰ q̄ꝫ bouis innocēs erit† Q: ſi** d
diſcipulus. a ſ hoc pro tempore preterito po nit ꝑtem pro toto more ſcripture.
bos cornupeta fuerit ab heri et
ſ qui vident vel ledunt.
nudiuſtertiꝰ:⁊ ꝯteſtati ſunt dn̄m e
ſ corrigendo refrenando.
eius: nec recluſerit dominus eū: f
a ſ v̄bo vel exēplo. b ſ fortiorē. c ſ infirmiorē.
occideritq̄ꝫ virum aut mulieręȝ: g
ſ magiſtrum.
et bos lapidibus obrueť: ⁊ dn̄m h
a ſ ab eccleſia eijciendo. ſ occiſum nō monſtra/ bunt. b ſ penitentia ſatiſfactionis.
eius occident. Q: ſi precium fue/ i
ſ redimenda.
rit ei impoſitū: dabit pro aīa ſua
a ſ a deo vel a p̄latis eccleſie. ſ diſcipulum.
q̄cq̄d fuerit poſtulatus. Filium k
ſ diſcipulam.
quoq̄ꝫ ⁊ filiam ſi cornu ꝑcuſſerit: l
ſ q̄ūlibet deo vel p̄lato ſuo tanq̄ꝫ ſeruū obedien tē:vł adhuc tiore pene ſeruientē. ſ q̄ ꝓ ꝑualibꝰ deo fuit cārū:⁊ hereditarē celeſtꝯ patrie negligit
ſimili ſentētię ſubiacebit. Si ſer/ m
b **uum ancillāq̄ꝫ inuaſerit:triginta**
c **ſiclos argenti dabit domio: bos** n
ſ duris correctiōibus cōpenſabit vel arguetur.
d **vero lapidibꝰ opprimetur† Si q̄s** o†
a ſ ꝓfunditatē ſcientie. b ſ alta ſcie penetrādo.
aperuerit ciſternā ⁊ foderit:⁊ nō p q
a ſ tegēdo corā ꝑuulis. b ſ ſcādaliȥata mens
operuerit eā:cecideritq̄ꝫ bos vel r†
mūda. a ſ inmunda. ſ a parte totum locutio vſitata. b ſ ſcrutator profundorum.
aſinus in eam: dominus ciſternę
ſ per condignam penitentiam.
reddet precium iumentoruȝ: q̄ō s†
ſ imputabitur ei.
e **auteȝ mortuū eſt:ipſius erit. Si** t
a ſ diſcipulus. b ſ ſocium ſuuȝ in agro domini ſecum laborantem. c ſ ſeduxerit.
bos alienus bouem alterius vul
a ſ in errore vel delicto lapſus.
nerauerit:⁊ ille mortuus fuerit:
a ſ penitētie.ſ.et pene ſubijcięť. b ſ .i.cōpatient ſibiuuicem ⁊ dignam penitentiā agent.
vendent bouem viuum: et diui/

a Si bos ⁊c̄. Hic ꝯſequēter ponunt leſiones puniende ꝓ
re poſſeſſa.cū d̄r: Si bos cornu ꝑcuſ. viꝝ aut mulierē ⁊ mor.
fuerit lapi.obrueť.nō q: brutū aīal peccare poſſit:ſȝ ꝓpter
horrorē facti:⁊ quia eſſet horribilis de cetero ad videndū in
ter hoīes. b Et nō cōmedent carnes eiꝰ.nō ſolū a iudeis q̄
nō poterant comedere animal interfe
ctum taliter: ſed nec a gētilibus qui/
bus nō poterat vendi:ſed dimittebā/
tur putreſieri:tum ꝓpter horrorē fa/
cti:tū q: ꝑ hoc damnificabat dominꝰ
bouis ad cautelā ſui ⁊ alioꝝ circa a/
nimalia ſua periculoſa. c Dn̄s q̄ȝ
bouis innocēs erit.ſ.ab alia pena ſibi
imponēda. d Q: ſi bos cornupe/
ta fuerit ab heri ⁊ nudiuſtertiꝰ. ita ꝙ
nō ſolum ſemel ſed bis ad minus vi/
ſus fuiſſet impetere cornibus. vt dicit
Ra.Sa. e Et cōteſtati ſunt dn̄m
eius.i.illi qui viderūt dixerūt dn̄o bo/
uis. f Nec recluſerit. ad dictū teſti
um. g Occideritq̄ꝫ vi. aut mu.et † De iniu/
bos la.obrueť.ſicut iam dictum eſt. rijs.c.3.
h Et dn̄m eiꝰ occident.q: fuit in cul
pa:eo ꝙ neglexit recludere bouē ſuū.
i Q: ſi preciuȝ fuerit ei impoſitū.in
hoc ei cōdeſcendebať:ꝙ ſi amici mor
tui vellent accipe preciū ꝓ morte ami
ci ſui:ꝑ hoc poterat euadere mortē:ſȝ
ſi feciſſet manu ꝓpria:non poterat ſic
euadere mortē:q: maior eſſet culpa et
ſibi plus iputanda. Dicit aūt hic Ra.
Sa. ꝙ cū d̄r hic: Si p̄ciū ei fuerit ipo/
ſitū ⁊c̄.hic teneť li ſi ꝓ q:ſic enī debe
bat fieri:nec poterat ſibi d̄negari: q̄n
poſſet ſe redimere per preciū ſi habe/
ret.vel ꝑ venditionē ſue ꝑſone ſi non D
haberet. k Filiū quoq̄ꝫ ⁊ filiam.
q̄cūq̄ꝫ ſint ꝑuuli. l Si cornu
ꝑcuſ.ſi.ſen.ſubiacebit.in caſu p̄dicto.
m Si ſeruū an. inua.⁊c̄. Intelligit
aūt iſta lex de ſeruo gentili qui eſt pe
cunia dn̄i ſui vt p̄dictū eſt: q: ſi inter/
ficeret ſeruū hebreū vel ancillā: eſſet
ſentētia eadē ſicut de alijs hebreis:
n Bos vero lapidibꝰ opprimeť.ꝓ/
pter horrorem homicidij: q̄ō eſt hor/
rendū etiā in gentilibus. Dicit autē h̄
Ra.Sa. ꝙ illud q̄ō dictū eſt hic d̄ im/
petitiōe bouis cū cornu.intelligendū
eſt etiā ſi ꝑ recalcitratiōes vel morſuȝ
et ꝯſilia interfecerit:ſȝ ſcriptura ſolū
exp̄mit illud q̄ō cōmunius accidit.ſ. † De inui/
ꝙ interficiat cū cornibꝰ.dicit etiam ꝙ rijs.c.2.
idem eſt intelligendū de alijs aīalibꝰ
domeſticis ſi interficiāt: o Si q̄s
aperuerit ciſternā.i.diſcooperuerit ci
ſternam prius factam. p Et fode
rit.ipſam ꝓfundando vel aliā de no/
uo fodiendo. q Et non operuerit
eam.nō reponēdo operculuȝ in ciſter
na quā diſcooperuerat: et nō faciēdo
opculum in ea quā de nouo foderat.
r Cecideritq̄ꝫ bos aut aſinus in eā
dn̄s ciſterne reddet preciū iumētoꝝ.
Et dicit Ra.Sa. ꝙ iſta lex ē intelligē/
da de fouea facta in loco vbi cōmuni/
ter vadūt hoīes vel aīalia:nō aūt de
illa vbi nō ſolet eſſe talis acceſſus.
s Q̄ō aūt mortuū ē:ipſiꝰ erit.ſ.dn̄i
ciſterne.dicit tñ Ra.Sa. ꝙ ſi ꝑ alium
foderit imponendū eſt foſſori.⁊ q̄ō di
ctū eſt de boue ⁊ aſino cadente in fo/
ueam:intelligēdum eſt etiam de alijs
animalibꝰ. t Si bos ali.bo.alte.
vulnerauerit ⁊c̄. Dicit Ra.Sa. ꝙ lex
iſta intelligenda eſt de bobus equalibus ī valore. aliter enī
dominus bouis interficientis aliū reportaret inde lucrū ali/
quando:quod eſſet contra rationem. verbi gratia: ſi corium

B ☙ et carnes

et carnes bouis interfecti valerēt ſex libras: q2 lȝ iudeis eēt illicitū comedere carnes illas: poterāt tñ eas vendere gētilibus ad comedendū q̄b⁹ non erant ꝓhibite: ⁊ bos interficiens valeret duas: ſi vterq3 dñs haberet medietatē vtriuſq3 ꝑcij: ſequeret̄ ꝙ ille cui⁹ bos valebat ſolū duas libras reportaret quattuoꝛ: ſed qñ boues ſunt equales: medietas damni qḋ accidit ex occiſione bouis eo ꝙ minus valet mortu⁹ q̄ȝ viu⁹ ponit̄ ſup vnū: ⁊ alia medietas ſup aliū. verbi gr̄a: Si bos occidēs valebat ſex libras: et occiſus ſex dū

ſ penitenti condolendo. vñ: Quis infirmatur et ego non infirmoꝛ: qs ſcandalizat̄ ⁊ ego nō vroꝛ.

dent precium: Cadauer aūt mortui inter ſe diſpertient. Si autem a

ſ corruptoꝛ fratrum

ſciebat ꝙ bos coꝛnupeta eſſet ab heri ⁊ nudiuſterti⁹: et nō cuſtodiuit eū dñ̄s ſu⁹. reddet bouē ꝓ b boue: et cadauer ītegrū accipiet. c

a ſ correxit b ſ magiſter. c ſ i. cum q̄ deceptus fuit ſano intellectu reformare ſtudeat.

ſ i. omnem penitentiam in ſe transferat: q2 erroꝛ diſcipuli culpa eſt magiſtri.

ſex dū viueret: ſed mortu⁹ valet q̄ttuoꝛ tm̄: diuiſo vtroq3 p̄cio quilibet reportabit. v. libras. ¶ ſic dānū duaꝝ librarū qḋ accidit diuidit̄ p̄ eq̄lia ſup vtrūq3. Ex h̄ aūt habet̄ regl̄a q̄d agēduȝ ſit qñ boues ſūt ineq̄les: q2 reſpiciendū ē ad dānū qḋ accidit ⁊ medietas dāni debȝ poni ſup vnū: ⁊ alia medietas ſup alterū: cetera nō mutat̄. a Si āt ſciebat ſcȝ dñs bouis occidēt̄. ꝙ bos coꝛnupeta eēt ⁊c̄. ſeq̄tur: b Reddet bouē pro boue. i. valoꝛē bouis occiſi dum adhuc erat viuus. c Et cadauer integrū accipiet. ad faciendum vtilitatem ſuam.

Moraliter.

b† Si emerꝭ ſuū heb. ⁊c̄. Ca. XXI Predicatoꝛ vbi diuini ſeruuȝ em it. qñ ad dei ſeruitutē peccatoꝛē adducit. Sȝ tūc dicit̄ hebre⁹ qui interpretatur tranſiens. qñ p̄ vite p̄ſentis viam bñ viuēdo trāſit ad patriā. c† Sex annis ſeruiet. i. in ꝑfectiōe vite actiue que ꝑfectio p̄ ſenariū numerū deſignat̄. eo ꝙ de⁹ in ſex dieb⁹ mundi machinā ꝑfecit Geñ. j. exercitiū vo vite actiue diſponit ad ꝯtemplatiuā ¶ Grego. vj. Moꝛa. Qui cōtēplatiōis arcem tenere deſiderāt pri⁹ neceſſe eſt vt in campo actiōis ſe per exercitiū ꝓbent. ⁊ iō exercitat⁹ in vite actiue operibus: diſpoſitus eſt vt trāſeat ad cōtēplationē. ꝓpter qḋ ſubdit̄:

† In ſeptimo egredie̅t liber. i. tranſibit ad ꝯtēplatiōis quietem que ſignificat̄ p̄ libertatē. e† Si habēs vxoꝛē. i. habēs ſapientiā de qua dicit̄ Sap. viij. Hāc queſiui mihi ſponſaȝ aſſumere. † Et vxoꝛ egredie̅t ſimul. i. tantū vel plus ſapientia que dicit̄ vel ei⁹ vxoꝛ erit ſibi neceſſaria in cōtemplatiōe ſic̄ fuerat in actione. f† Si aūt dñs dederit ei vxoꝛē. i. ſi p̄dicatoꝛ qui emit eū modo p̄dicto docuerit eum ſapientiā: mulier ⁊ liberi eius erunt dñi ſui. i. meritū illi⁹ ſapiētie ⁊ fruct⁹ ſequēs qui p̄ liberos deſignat̄ ad meritū doctoꝛis cedent: q2 tñ p̄ hoc diſcipulus nō p̄uatur merito ꝓprio. iō ſubdit̄: i† Ipe vo exibit in veſtitu ſuo. p̄ veſtitū eni̅ merituȝ ſignificat̄. eo ꝙ per ip̄m glorie veſtis acquirit̄. k† Qꝫ ſi dixerit ſeru⁹ nō egrediar liber. i. nolo trāſire ad libertatem cōtemplatiōis: ſȝ volo manere in ſeruitute actiōis. ſic̄ aliqñ ꝯtingit. eo ꝙ talis actiu⁹ magis credit ꝓficere in actiua vita q̄ȝ in contēplatiua.

b† Offerat eū dñs dijs. i. p̄dicatoꝛ vel doctoꝛ q̄ emerat euȝ mō p̄dicto recōmendet eum angelis ſanctis q̄ dicunt̄ dij ꝑticipatiue. c† Et applicabit̄ ad oſtiū. i. ad chriſtū q̄ dicit Ioh. x. Ego ſum oſtiū. † Et poſtes. i. apoſtolos qui ſunt poſtes eccleſie p̄ hāc applicatiōeȝ intelligit̄ recōmendatio qua p̄dicatoꝛ ſuū diſcipulū in actiua vita remanere volentem recōmendat chriſto angelis ⁊ apoſtolis oꝛando deuote ne ex humana laude que ſurgere ſolet ex op̄ibus actiue inſoleſcat. iō ſbdit̄: d† Perfoꝛabit aurē ei⁹. tūc eni̅ auris boni actiui ꝑfoꝛat̄ qñ nō ꝓpter laudē humanā. ſȝ ꝓpter deū bñ op̄atur. g† Si quis vendiderit filiā ſuā in famulā. p̄ filiā hoīs op̄atio ei⁹ bona de genere intelligit̄ q̄ bñ fieri pōt ⁊ male ſicut dare elemoſynā ꝓpter chriſtū vel ꝓpter laudē hoīm ſed tūc in famulam vendit̄ qñ ſpe mercedis eterne in deū oꝛdinat̄. iō ſubdit̄:

h† Nō egredie̅t ſic̄ ancille. q2 finis eius nō eſt malus ſic̄ elemoſyne date ꝓpter laudē humanā: ſed eſt valde bonus ꝓpt̄ quod egredie̅t libera: qḋ notat̄ cū dicit̄: k† Dimittet eā. ſcȝ liberā. nā p̄ talē op̄atiōeȝ glorie libertas acquiritur: De q̄ dicit̄ Ro. viij. Ipſa creatura liberabit̄ a ſeruitute coꝛruptiōis in libertatē glorie filioꝝ dei. t† Qui ꝑcuſſerit hominē volens occidere. Hoc moꝛaliter facit qui ad moꝛtale peccatū verbo vel facto inducere ꝓximū intendit. ideo ſubdit̄:

v† Moꝛte moꝛie̅t. ſcȝ culpe ⁊ poſtea gehenne. niſi vere penituerit. x† Qui aūt nō eſt inſidiat⁹ ſȝ illū de⁹ tradidit ⁊c̄. aliqñ vero ꝯtingit ꝙ ex verbo vel facto alicuius male intellecto alius incidit in moꝛtale peccatū. ideo dicit̄ ꝙ de⁹ tradidit illū. i. ꝓpter ſuā maliciā ꝑmiſit eū cadere. b† Conſtituā tibi locum quo fugere debeat. ſcȝ ſacramentuȝ penitētie q2 q̄ȝuis nō ſit cōſcius ꝙ fuerit ꝓximo cauſa ruine: debet de hoc tñ ſibi timere. c† Si quis p̄ induſtriā occiderit ꝓximū ⁊ p̄ inſidias

Moraliter

ſidias euelles eum ab altari meo. nam eccleſia nō debet eum tueri vt videtur p̄ hoc ꝙ habet̄ extra d̄ homicidijs. Si quis Pōt ⁊ alit̄ exponi. † Euelles euȝ ⁊c̄. i. repelles eū a ſacra cōmuniōe ⁊ eccleſiaſtica ꝓmotiōe. g† Qui ꝑcuſſerit patrē ſuum aut matrem. i. p̄latum vel eccleſiā ſeu religionē ſcandalizauerit. † Moꝛte moꝛiatur. ſcȝ culpe ⁊ gehenne.

i† Qui maledixerit patri vel matri. i. blaſphemauerit chriſtum vel eccleſiā. b† Qui furatur hominē. ip̄m a fide ſeducendo. † Et vendiderit eū. diabolo. † Moꝛte moꝛiatur. ſcȝ culpe ⁊ gehenne. † Et ꝑcuſſerit quis mulierē pregnantem. i. ꝑſonā rationalem a conceptione boni ꝓpoſiti auerterit. † Subiacebit damno. i. punie̅t a domino ſm̄ q̄ntitatem boni quod impediuit. o† Si quis aperuerit ciſternā. i. ſacre ſcripture profunditatem indiſcrete. r† Cecideritq3 bos vel aſin⁹. i. p̄ h̄ fuerit occaſio ruine ſimplicibus. s† Reddet preciū iumētoꝝ. i. a deo punie̅t ſm̄ ſuū delictū.

¶ In ca. xxj. vbi dicit̄ ī poſtilla: Qui maledixerit patri ſuo.

Additio Licet percuſſio ſimpliciter conſiderata ſit grauioꝛ q̄ȝ benedictio: tamen ſm̄ hebreos maledicenti patrem debetur maioꝛ pena propter duo. Primum quia facilius cōmittitur. ⁊ ideo durius procedit̄: ſicut contingit in aliquibus legalibus punitionib⁹ ꝙ illa que frequentius veniunt in vſum acrius puniuntur: vnde dicūt legiſte: ꝙ graſſantibus multis opus eſt exemplo. Scdm̄ eſt ꝙ in maledictione aſſumit̄ nomen dei. Maledicere enim cōmuniter intelligitur: ille qui malum imprecatur alicui a deo: iuxta illud. iiij. Regū. ij. de Heliſeo Maledixit eis in nomine domini: quod etiam gentiles obſeruabant. ſ. maledicere ī nomine deoꝝ ſuoꝝum: vt patet. j. Regū. xvij. de Golia maledicente Dauid in nomine dei ſui. ⁊ ideo aggrauatur peccatum eius in q̄ȝtum nō ſolū offendit patrem vel matrē: ſed etiā deum cui⁹ nomen in hoc peccato aſſumit. vnde ſm̄ ip̄os acrioꝛi moꝛte punit̄ maledicēs patrem q̄ȝ ꝑcutiens ꝓut Ra. Moyſes gerun. iſta large tractat in ſua expoſitiōe: illud aūt quod preſupponit poſtilla. ꝙ maledicens non intelligit̄ niſi aſſuefaciens maledictionem nō video vbi habeat fundamentum.

Replica coꝛrectoꝛij contra Burgeñ. ¶ In ca. xxi. vbi poſtillatoꝛ exponit illud qui maledixerit patri ⁊c̄. dicēs intelligi debere de aſſuefactiōe cum eniȝ ꝑcuſſio ſit grauioꝛ q̄ȝ maledictio: homīes tñ q2 ſunt ꝓnioꝛes ad maledicendū q̄ȝ ꝑcutiendū parētes iō pena tā grauis imponit̄. Sȝ Burgeñ. volēs notare poſtil. dicit ꝙ hui⁹ dicti nō videt fundamentū. ⁊ tñ ip̄emet ponit allegāo ad id leges ciuiles dicens: ꝙ illa que frequēter veniūt in vſū artius puniuntur ⁊c̄. Opoꝛtet enim reſtringi ea ad que homines magis ſunt inclinati: vt probat poſtil. infra. xxij. ca. de reſtitutione quinq3 boum ꝓ vno. ⁊ quattuoꝛ ouiū pro vna: ⁊ de nō nocēdo vidue ⁊ pupillo. Inde Burgeñ. videre potuit vnde poſtil. fundamentum ſic dicendi ſumpſit. Sed ratio aggrauationis quam ponit hic Burgeñ. modice apparentie eſt. nō eni̅ maledictiōes ſemper fiunt in nomīe domini. exempla q̄ Burgeñ. ponit illa ſūt de aduerſarijs nō inter ꝓlem ⁊ parentem nā in glo. interlineari ſup̄ verbo: maledixerit: d̄r blaſphemādo ꝯtradicēdo verbo vel facto ⁊c̄. q̄ oīa vt frequēter nō fiūt cū inuocatiōe noīs dñi: ſed potius ſpiritus maligni.

Glo. oꝛdi. ¶ Ca. XXII

A Si quis furat⁹ fue. ⁊c̄. Strab. Scdm̄ lr̄am q̄nq3 boues pro vno boue: q̄ttuoꝛ oues ꝓ vna oue reddunt̄. Quia bos q̄nq3 vtilitates habet: ouis quattuoꝛ. Bos enim ſ imolatur

ſ ab eccl̄ia ſubtrahēdo.

Si quis fu ¶ Ca. XXII a

a ſ Sapiētē ī agro dñi bñ laboꝛātē

ratus fuerit bouem aut

Nico. de lyra

Si quis furat⁹ fu ¶ Ca. XXII erit. Hic ꝯſequēter oꝛdinat̄ cō cupiſcētijs. ⁊ p̄mo in ꝯcupiſcentia rei vtilis. ſcḋo rei d̄lectabilis. ibi: Si ſeduxerit quis virginem. ¶ Circa ſ primū

Glo. ordi.

immolať: arat: paſcit: lactat: corium etiam diuerſis vſibus miniſtrat. Ouis ꝟo ĩmolať et paſcit lac ⁊ lanam tribuit: Allegorice ꝟo ꝑ bouẽ iudeus quilibet intelligiť: quez ſi quis iude⁹ vẽdiderit: pene legis ſubiacebit q̃ cõtineť in q̃nq; libris. Per ouẽ chriſtianus qui chriſtuz imitať: ð q̃ ðr. Sic ouis ad occiſionẽ duct⁹ ẽ. Si q̃s hũc vẽdiderit: q̃ttuor oues reddat .i. ſm̃ inſtitutionẽ q̃ttuor euãgelioꝝ pniaz agat

a Si effringẽs fur do. Aug⁹. Si ꝑfodiens inuẽtus fuerit fur ⁊ percuſſus mortuus fuerit nõ ẽ illi homicidiuz. Si aũt orieť ſol ſuper eum re⁹ ẽ. ⁊c. Intelligiť ergo nõ pertinere ad homicidiuz: ſi fur nocturnuſ occidiť: ſi autez diurnus ptinere: hoc eſt enĩ ꝙ ait. Si orieť ſol ſuper euz ⁊c. q: poterat diſcerni ꝙ ad furanduz nõ ad occidẽdũ veniſſet: ⁊ iõ nõ ðberet occidi ħ et ĩ antiq̃s legibus ſecularib⁹: quib⁹ tamẽ iſta eſt antiquior: inuenitur. Impune ſcꝫ occidi nocturnũ furez q̃q̃ mõ. Diurnũ aũt ſi ſe telo defẽderit: iã ei pl⁹ ẽ q̃ꝫ fur

b Si egreſ. ⁊c. Ignẽ ſuccẽdim⁹ cũ correctionez ſb̃diť ꝑparam⁹: vt ſpinaſ vitioꝝ ꝯſumam⁹. Sed videndũ eſt: ne cũ vitia ꝑſequimur: ꝟtutes ledam⁹: ⁊ eiſ q̃ fructũ bonoꝝ opeꝝ ꝓferre ceperãt. aũ maturitatez noceam⁹. Qui ħ q̃ cõmiſerit dignaz pniam gerat: qđ ꝑ ſertiaz leſit ſtudioſe reſtituat: c Spi cas.

Exodi

a Simplicem. b fidẽ in eo. ſ. oĩno extinxerit. c hereticis vel demonibus.

a ouem et occiderit vel vendide-

a Q̃to maior in poſſeſſione cõmoditas tanto maior in amiſſione dolor. Senſus corporis penitẽtie ſubijcier. b que eni iuſticia ẽ ad literã vt pro boue quinq;: ꝓ oue q̃ttuor reddanť.

rit quinq; boues pro vno boue a

a Id eſt omni tempe vite ſue que quattuor temporibus agitur penitentiaz agat: vel quod quattuor elementis ⁊ quattuor humoribus cõſtat penitendo affligat.

reſtituet: et q̃ttuor oues ꝓ vna

a hereticus. b eccleſiam.

a ouet Si effringens fur domum

a latenter euertens.

ſiue ſuffodiens fuerit inuent⁹: ⁊

a anathematizatus.

accepto vulnere mortu⁹ fuerit:

a nulli culpe ſubiacebit. b in pectore eius.

percuſſor nõ erit re⁹ ſanguinis. b

a veritatis.

b criminis reus erit.

Quod ſi orto ſolẽ ħ fecerit: ho- c

a eterna morte.

micidium ꝑpetrauit: et ipſẽ mo

a aliquid. ſ. ſane doctrine qua ad fidem chriſti conuertatur.

rietur. Si nõn habuerit quod ꝓ b

a .i. poteſtati diaboli ⁊ oĩb⁹ tormẽť tradeť.

furto reddat venũdabitur: Si e

inuentũ fuerit apud eum qđ fu

.i. a fide nõ penitus diſcedens.

ratus eſt viuẽs: ſiue bos ſiue aſi f

a vt ſupra. b .i. corpore ⁊ aĩo penitebit.

nus ſiue ouis: duplum reſtituet

a inuadendo. b epiſcopus vel ſacerdos.

c alterius parochiam.

†Si leſerit quiſpiã agrum vel vi g

a carnalem appetitum quo alterius dignitatem inuaderit querit.

neam: ⁊ dimiſerit iumentum ſu h

a vaſter auaritie cauſa. b id eſt quicquid in parochia ſua laboris et vtilitať impendit ꝓ huiuſmodi inuaſione perdit: vel ad damnum reſtaurandum tribuet.

um vt depaſcať aliena: quicq̃d optimuz habuerit in agro ſuo: vel in vinea ꝓ damni eſtimati-

a modũ. ſ. excedens. caſtigatio acerrima vel immoderata.

b one reſtituet †Si ẽgreſſus ignis i+

c inuenerit ſpicas: et cõprehende †

a conuentus iam prouectoruz. adhuc creſcentes ⁊ ad maturitatem tendentes.

rit aceruos frugum ſiue ſtantes

a penitendo et ſi poterit ni priſtinũ ſtatuz reſtaurando.

ſegetes in agris: reddet dãnnũ k

predicator.

qui ignem ſuccenderit. Si quis l

docendo a diuini verbi vel fidei.

commẽdauerit amico pecuniã:

libros antiquoꝝ patrum qui vaſa dei ſunt.

recte fidei ⁊ boni operis.

vel vas in cuſtodiaz: et ab eo q̃

fraudulentia hereticorum.

ſuſceperat furto ablata fuerit: ſi

a incorrectus. hereticus. non homo.

b corpore et anima penitebit vel in eternum punietur.

inuenitur fur: duplũ reddat. Si

Nico. de lyra

ꝑmũ repmiť ꝑmo illicita ꝯtrectatio rei aliene ſibi nõ cõmiſſe. Scđo rei ſibi cõmiſſe. ibi: Si quis cõmẽdauerit. Circa ꝑmũ ðr: Si q̃s fura. fu. bo. aut ouẽ. ⁊ occi. vel vẽdi. Iſtľ duob⁹ cõcurrẽtibus. ſ. furto cũ venditiõe: vel furto cum occiſione.

a Quinq; boues ⁊c. Queriť hic q̃re ꝑcipiť tãta reſtitutio: cum in alijs rebus ſufficiat reddere duplũ? Ad qđ reſpõdet quedã glo. ſup locũ iſtuz: ꝙ hoc eſt ꝓpter quinq; vtilitates bouis. ſ. q: ĩmolať deo: arat terrã. paſcit de carnib⁹ ſuis: dat lac: ⁊ corium ad plures neceſſitates valet: ⁊ ꝓpter quattuor vtilitates ouis: q: ĩmolať. veſtit de lana ſua: paſcit de carnibus ſuis: ⁊ lac miniſtret: ſed hec ratio nõ videť multũ valere: q: idẽ poſſet dici de auro qđ valet ad medicinas: ⁊ ad pecuniã inde fiendã: ⁊ ad vaſa ꝓ miniſterio: ⁊ ad iocalia ꝓ ornatu: ⁊ ſic de multis alijs. Et ideo alr̃ dicendũ. Puniunť eĩ aliqua peccata graui⁹ nõ ſolũ ꝓpter maiorẽ peccati grauitatem: ſꝫ ꝓpter pronitatẽ reprimendã ne hoĩes nimis ad talia ſe laxent. Res aũt que in domo cuſtodiunť vt aurũ ⁊ argentum ⁊ ſilia: nõ ita de facili furto pñt ſubtrahi: ſicut oues que paſcanť ĩ cãpis: ⁊ q: facilitas accipiẽdi rem alienã ĩducit ad cõmiſſionẽ furti: ideo ꝓ furto ouis imponunť quattuor reſtituende: q: facilius põt ſubtrahi furto q̃ꝫ alie res que ſeruantur in domo: ⁊ q̃nq; boues ꝓ vno boue: q: adhuc difficilius cuſtodiunť: q: nõ ita gregatim ⁊ ſimul ſe tenẽt in paſtu ſicut oues. Dicit aũt Joſe. ꝙ idẽ eſt iudiciũ de alijs animalib⁹ domeſticis que paſcunť in campis: ſic̃ capre ⁊ cõſilia: q: ſm̃ maiorem vel minorẽ difficultatẽ cuſtodiendi reducunť ad legez bouis vel ouis. ſed illud ſcriptura ſolũ exprimit qđ cõius accidit. ſ. de bobus ⁊ ouib⁹. Si aũt apud furẽ fuiſſet inuentuz: animal anteq̃ꝫ occidiſſet vel vendidiſſet: non reſtituebat niſi duplũ: ſicut in alijs rebus: q: ꝑſumebať ꝙ erat inclinat⁹ ad reddendũ ex q̃ nõ vendiderat vľ occiderat. Si effrin. fur. ⁊c. ſequiť: b Percuſſor nõ erit reus ſanguinis. q: ꝑſumptio eſt cõtra furem ꝙ nõ ſolũ veniebat ad furandũ: ſed etiaz ad occidendũ: ſi inueniret reſiſtentiã: ⁊ iõ erat debitor mortis.

c Qđ ſi orto ſole hoc fecerit. hic accipiũt doctores nr̃i ortũ ſolis ad lr̃am: dicẽtes: ꝙ pena mortis ꝑcuſſori imponiť: q: ð die clara poterat videre ꝙ fur nõ veniebat ad occidendũ: ſꝫ tm̃ ad furandũ. ⁊ ſic dicũt ꝙ lex ĩmediate ꝑcedens intelligitur tantũ de fure nocturno. ſꝫ ħ nõ videť ſufficiẽter dictũ: q: nõ ſolum de nocte: ſed etiã de die veniũt inſidioſe hoĩes ad occidendũ: ſic̃ patet de latronib⁹ qui interfecerũt iſboſeth. ij. Regũ. iiij. Et cõſimile frequenter inueniť: ⁊ iõ dicit Ra. Sa. ꝙ lex illa nõ ſolũ intelligitur de fure nocturno: ſed etiã diurno: dũ tñ poſſit haberi ſuſpitio ꝙ veniret ad occidendũ. ⁊ iõ qñ ſubdiť: Si aũt orto ſole hoc fecerit ⁊c. qđ videť eſſe ad cõtrariũ dicit: ꝙ hec locutio eſt metaphorica. ⁊ ẽ ſenſus: Si clarũ ſit ſicut dies eſt clara: ꝙ ille veniebat nõ ad occidenduz: vtpote ſi ſit pater dñi domus: vel frater: vel ita amicus eius ꝙ luce clarius eſt ꝙ nõ venit ad occidendũ eum: ſꝫ ſolum ad furandũ ꝓ indigentia ſua ſupplenda: in tali caſu ꝑcuſſor eſt reus homicidij: ⁊ debet mori. d Si nõ ha. qđ ꝓ fur. red. venundabiť. Hoc referť ad legem ſupra poſitam de eo qui furat⁹ eſt ouẽ vel bouẽ ⁊ occidit cũ hoc vel vendidit: q: ſi nõ habet vñ reſtituat quinq; boues vel quattuor oues debet vẽdi: vt de ꝑcio eius fiat dicta reſtitutio. e Si inuentuz ⁊c. nõ teneť reddere niſi duplũ: q: põt haberi aliqua ꝑſumptio ꝙ vellet reſtituere: ex quo reſeruabat apud ſe. vt diciť hic.

f Siue bos: ſiue ouis: ſiue aſin⁹. ex q̃ eñi hic poniť aſinus ſimul cũ oue boue: patet veruz qđ ſupra dictũ eſt. ſ. ꝙ idẽ iudicium eſt de furto alioꝝ aĩalium paſcentiũ in cãpis ſic̃ ð boue ⁊ oue q̃ꝫtum ad reſtitutionez furti. g Si leſerit q̃ſpiã agrum vel vineã. cõculcãdo cũ quadriga vel pedibus aĩalium ſuoꝝ ibi trãſeuntiũ vľ alio mõ. h Et dimiſerit iumẽtũ ſuũ vt depaſcať aliena. de optimo fructu q̃ erit ĩ agro ſuo reſtituet damnũ ſm̃ eſtimationẽ iuſtaz: ⁊ diciť de optimo vt ꝑ hoc ipi ⁊ alij corrigant a talib⁹. Et qđ dictũ eſt hic de agro ⁊ vinea intelligẽdũ eſt ſilr̃ de oliueto ⁊ horto ⁊ ſilib⁹: ſi fiat ibi damnũ. i Si egreſ. ig. etiã ꝑter intẽtiõez accẽdẽtľ ipm. Inuenerit ſpicas ⁊c. ſequiť: k Reddet dã. q̃ ignẽ ſucce. q: nõ cuſtodiuit ignẽ ſuũ ſic̃ debuit: ⁊ iõ ſi nõ eſſet aliq̃ negligẽtia ĩ eo de cuſtodia ignis: videť ꝙ nõ teneret reſtituere: ſi etiã aliquod aĩal vt catt⁹ vel hmõi portaret ignem nõ teneret reſtituere damnũ ſequẽs. q: ðr hic: Si egreſſus ignis. ſ. a ſeipſo.

l Si quis cõmendauerit. Hic repmiť cõtrectatio indebita rei aliene ſibi commiſſe: hec aũt commiſſio fit quadrupliciť. Uno modo per moduz depoſiti: de quo diciť hic: ꝙ ſi fuerit ablatum furto fur reddat duplum ſi inueniatur: ⁊ ſi nõ inuenitur: cuſtos depoſiti erit liber ꝑ iuramentũ ſuuz ꝙ nõ com-

† De homicidijs. c. 3.

† De iniurijs. c. 4.

† De inuirijs. c. 5.

B

cas. Teneros auditores nõdũ ad maturitatẽ fruct⁹ ptigentes: q̄z vitia q̄ acerbe et indiſcrete rep̄hẽdit: q̄ſi ignẽ in ſpicis imittit: nec ad maturitatẽ pueni re ſinit.

a Quia pximo ⁊c. A pximo mutuũ poſtulam⁹ cuz p eterna remuneratiõe curã dominici gregis ſuſcipim⁹. Sz ſi timorẽ dei q̄ſi pecuniã exigẽtis ſemp añ oculos cordis ponim⁹: q̄ſi in p̄ſentia ei⁹ ſemper ſum⁹. Uñ

2. Cor. 5. b Scientes timorẽ dñi homini b⁹ ſuadem⁹. Et

2. Cor. 12. f alibi. Quaſi corã deo i xp̄o loq̄mur. Mors ĝ aut d̄bilitas pecoris paſtori nõ imputat: ſi ei⁹ curã ſtrenue geſſit: ⁊ q̄ ſi deo preſente

L aliter damnuz reddere cõpelletur. vñ Non

Dan. 5. d exibit inde donec reddat nouiſſimuz quadrantem.

b Dotabit e. Senſus ſentẽtie hiſtoricus: de qua naſcit oratio. Si ĝ hiſtoricus ſenſus regnũ charitatis edificat: cupiditatis diſſipat non eſt neceſſe allegorice exponi: lectoꝛ tamẽ ſententiam dote recte fidei honorare debet ⁊

† De adul. c. 1. 36. q. 2. c. tria. intactã ſua expoſitione relinquere.

c Maleficos. Qui preſtigijs magice artis ⁊ diabolicis figmẽtis agunt: vel hereticos

† 23. q. 5. c reos ſang. quia conſortio fideliũ qui vere viuunt excõmunicãdi ſunt donec maleficium erroris i eis moriatur.

Adue

ſ magiſter qui pecuniam cuſtodiendam ſuſceperit.

latet: dominus domus applicabitur

a ſ ſacerdotes vl' catholicos doctores. b ſ propria

ad deos: et iurabit q nõ extenderit a

nequicia. a ſ ſubuertendo aliquem de grege dñi.

manum in rem proximi ſui ad perpe

ſ vt. ſ.

trandam fraudez: tam in boue q̄z in

ſ in fatuo. ſ virtutũ operum.

aſino et oue ac veſtimẽto: et quicq̄d

damnuz inferri poteſt ad deos vtri

ſ accuſantis et accuſati.

uſq̄z cauſa perueniet: et ſi illi iudica b

a ſ vt ſupra. ſ fidem ſcilicet ⁊ confeſſionem plene exoluet vt qui minus intelligẽs aberrauit plene inſtructus per omnia fidelis ſit.

uerint: duplũ reſtituet proximo ſuo.

a ſ chriſtus vel maior prelatus. b ſ epiſcopo vel ſacerdoti.

Si quis cõmendauerit proximo ſuo

a ſ immundum. b ſ mundum.

c ſ Simplicem. d ſ brutum.

aſinum bouem ouem ⁊ omne iumen

ſ Spiritualem. ſ omnino a fide diſceſſerit.

tum ad cuſtodiaz: et mortuuz fuerit c

a ſ in aliquo ſcandalizatum. b ſ deceptum

c ſ hereticis demonibus.

aut debilitatum vel captum ab ho

a ſ quia latenter factum. b ſ pro ſuſpitiõe purgãda.

ſtibus: nulluſq̄z hoc viderit: iuſiuran

dum erit in medio q non extenderit

ſ qui commendauit.

manum ad rem proximi ſui: ſuſcipi

ſ deuotionem: ſed ⁊ ſtudium bonuz reſtituet cum in vitam eternam.

etq̄z dominus iuramẽtum: ⁊ ille red

a ſ q: innocens. b ſ dormiente patrefamilias.

dere non cõgetur. Quod ſi furto abla d

ſ quia cuſtodire debuit.

tum fuerit reſtituet damnum domi

a ſ diabolo incorporatuz. b ſ ne totum deuoretur.

ſ ſtatim preces p eo fundat eũq̄z moneat ⁊ curare ſtudeat. a ſ dominũ.

no: Si cõmeſtuz a beſtia: deferãt ad e f

ſ q: qd̄ potuit fecit.

eum qd̄ occiſum eſt: ⁊ non reſtituet. g

ſ velut ſi epiſcopus alterius clericum vel parochianum viciatus fuerit.

a Qui a proximo ſuo quicq̄z horũ mu h

ſ in parte.

tuũ poſtulauerit: ⁊ debilitatum aut i

a ſ in toto. b ſ qui mutuũ ſuſcepit. c ſ negligẽtes. ſ.

mortuũ fuerit domino non preſente k

reddere cõpelletur. Quod ſi impreſen l

ſ quia diligentiam adhibuit quã potuit.

tiarum dñs fuerit: non reſtituet: ma m

xime ſi conductum venerat p merce

a ſ iuxta ſenſum patrium exponendo.

ſ Scientiam canonicam nondum ab alio expoſitam.

de operis ſui. † Si ſeduxerit quis uir n

ginẽ: necdũ deſpõſatam: dormierit

a ſ quia niſi fidem catholicam acquiſierit copula eius frui non licebit.

b q̄z cum ea: dotabit eaz: ⁊ habebit eã o p

vxorẽ. Si pater ṽginis dare nolue q

rit: reddet pecuniã iuxta modũ dotis r s

a ſ cooperatores ⁊ adiutores diaboli.

c quã ṽgines accipe cõſueuerũt. † Male t

a ſ q̄ſi viuos i eccl'ia ẽẽ. b ſ .i. vitijs ſtulti ⁊ inſenſati mixtus fuerit cui⁹ ſocietas a deo ſeparat et diabolo ſociat que ẽ fornicatio peſſima.

ficos nõ patieris viuere. Qui coierit v

a ſ eterna. b ſ idolatra ſcilicet. ſ corporaliter vel ſpiritualiter.

cũ iumẽto: morte moriat. Qui imo x

---

miſit fraudem in illo depoſito. Si tñ deponens habeat teſtes q iſte peiorauit: Cauſa a Ad deos. i. iudices b Perueniet. ⁊ ſi teſtes inueniant veri iudices eũ cõdemnabunt ad reſtituendum duplum: ⁊ eadem ratione ſi teſtes inuenti ſint falſi: cogendi ſunt ad reſtituendum duplum ipſi depoſitario. Scd'o cõmittitur res aliena ad cuſtodiendũ p mercede: vt animal paſtori. ⁊ de hoc loq̄tur hic cum dicit: Si quis cõmẽdauerit pxi. ſuo bo. ⁊c. c Et mortuũ fuerit aut debilitatũ vel captũ ab hoſtib⁹ nulluſq̄z hoc viderit: qui poſſit teſtificari p cuſtode erit liber a reſtitutiõe p iuramentũ ſuũ q nõ fecit ibi fraudẽ vel negligentiã. Cui⁹ ratio eſt: quia nõ poterat p̄cauere morti vel debilitationi: q: ɔtingunt ex cauſa naturali: ⁊ ſilr captiõi hoſtiũ nõ poterat reſiſtere. d Quod ſi fur. abla. fu. reſ. dam. dño. cui⁹ ratio eſt: q: p cuſtodia habz mercedẽ: ⁊ id̄o debet reſtituere qd̄ ablatũ ẽ furto: ⁊ nõ eſt liber p ſuum iuramentũ ſicut depoſitari⁹ qui gratis ſeruabat. e Si comeſ. a beſ. defer. ſ. ipſe cuſtos: f Ad eum. ſ. ad dñm: g Quod occiſum eſt. In hebreo habet: Adducet teſtimoniũ. Et h̄ mõ poterat eſſe dupliciter. Uno mõ q: afferebat cadauer aĩalis occiſi: vel aliquã ptem ei⁹. Alio mõ q adducet hoĩes q̄ vidiſſent i caſu in quo nihil poterat eruere de aĩali occiſo de ore beſtie occidentis. Dicit tñ hic Ra. Sa. q ſi eſſet occiſuz ab animali paruo cui cuſtos poterat reſiſtere vt a catto vel vulpe vel hmõi: tenebat reſtituere: nec valebat ſibi teſtimonium. Si añt a leone vel ſerpente vel hmõi: ſibi valebat: ⁊ ſi eſſet in loco deſerto vbi nõ poterat habere teſtimonium hominũ: debebat eſſe liber p iuramentũ ſuum niſi ex indiſcretiõe ſua poſuiſſet gregem in tali loco periculoſo ſine conſenſu domini. Tertio mõ poterat fieri cõmiſſio p modũ mutui: ⁊ de hoc loquitur cum dicitur: h Qui a proximo ſuo quicq̄z hoꝝ mutuũ poſtulauerit. ſcz animal aliqd̄ ad opus illi⁹ qui acceperit. i Et debili. aut mor. fuerit: reſtituet damnũ. Cuius ratio eſt: q: tota vtilitas animalis in illo ope erat ſua. k Domino nõ p̄ſente. hoc additur ad excipiendum caſum iſtum ſcz ſi domin⁹ animalis eſſet preſens in opere illo ad cuſtodiam animalis ſui. Quarto modo fit cõmiſſio rei alteri tradite p locationẽ ⁊ tũc minus tenetur de cuſtodia animalis ille cui locatur: q: locans ſine cõmittẽs reportat mercedem animalis: ⁊ ideo nõ tenetur ad reſtitutionem mortui vl' debilitati: niſi feciſſet illud animal nimis laborare. et hoc eſt quod dicitur: l Quod ſi impſentiarum dominus. ſ. animalis. fuerit. m Nõ reſtituet. q: domin⁹ animalis poterat videre ſi animal nimis grauaretur ⁊ poterat impedire. n Si ſeduxerit quis virgiginem necdũ deſponſatam: dormieritq̄z cuz ea. Hic conſequenter reprimitur cõcupiſcentia inordinata circa delectabile carnis et primo que eſt ſm naturam. cum dicitur: Si ſeduxerit quis virginẽ verbis vel donis inducẽdo eam in cõſenſu copule carnalis. o Dotabit eam. ſcz dote vxoris. vnde ſubdit: p Et habebit eam vxorem. et hoc exprimit: quia alius eſt modus dotandi vt ſtatim ſubditur. q Si pater virginis dare noluerit quia puella eſt nobilior ⁊ ditior: vel alia de cauſa. r Reddet pecuniã. ſ. ille qui decepit eam. s Iuxta modũ dotis ⁊c. et eſt quinquaginta ſiclorum argenti: vt habetur Deu. xxij. ca. de virgine corrupta ab aliquo anteq̄z ſit alicui affidata: ita q duplex eſt ibi dos: vna que datur vxori: alia que datur patri. t Maleficos non patieris viuere. In hebreo habetur: Sortilegam nõ patieris viuere. ⁊ licet exprimat mulierẽ tm̄: tñ intelligit de homine ſortilego: ſicut exprimit trãſlatio noſtra: ſed ſcriptura exprimit illud quod cõmuni⁹ accidit ſcilicet q mulieres ſint ſortilege. Ex hoc etiã patet q cum dicitur: Maleficos non patieris ⁊c. intelligit ſpiritualiter de maleficio quod cõſiſtit in ſortilegijs. ponitur autem iſta lex inter eas que reprimunt concupiſcẽtiam carnalem: quia ſortilegia frequenter fiunt in his q̄ pertinent ad actum carnis: v Qui coierit cũ iumento morte moriatur. per hoc reprimitur concupiſcentia q̄ eſt contra naturam debet etiam iumentum interfici in deteſtationem facti: vt alibi dicitur: et ne alius exẽplo precedentis facti attentaret idem facere cũ illo aĩali. x Qui imolat dijs. Hic pñr ordinat rationalis. et primo q̄ñtum ad pſonas ſimplices. ſcd'o q̄ ad iudices. xxiij. ca. tertio quo ad ſacerdotes: circa mediũ. xxiij. ibi: Sex

annis

G a Aduenā nō ꝯtriſtabis ⁊c. Dilectionē ꝓximi ꝑ miſericordie cōpaſſiōe cōmēdat: ne furoris aut auaricie ſtimulo cōmoti ius nature negligam⁹. Sʒ que volum⁹ vt faciāt nobis homines eadē illis faciam⁹: ⁊ que nolum⁹ nobiſ fieri: nō faciamus.

b Si pecuniā mu. ⁊c. Predicatores euāgelij monet: ne ſuꝑfluitatē appetāt. ſʒ hn̄tes victū ⁊ veſtitū his ꝯtenti ſint. ſm illud: Grat. accepiſtis gratis date. Mat. 10. a

c Si pignus. Aug⁹. Genus ꝓ ſpecie poſuit: ſic eni dictū eſt: ac ſi de omni veſte pignus dederit: cuʒ de illo ſe ſpecialiter dicere ex conſequētib⁹ ſcriptura teſtatur: q̄ nō hʒ niſi eā veſtē vn̄ nocte operiat. Grego. Pign⁹ peccati cōfeſſio. Proxim⁹ eni debitor noſter efficit: cū in nos aliq̄d peccat qꝛ peccata debita vocātur ſm illud: Omne debitū dimiſi tibi: qm̄ rogaſti me. Et dimitte nobis d. n. ſ. et nos di. debi. no. A debitore ḡ pign⁹ accipim⁹: cū ab eo qui in nos peccauit peccati ꝯfeſſiōeʒ tenemus. ꝑ quaʒ relaxare peccatuʒ poſtulamur. Qui eni peccatū fatet et veniā petit: iā q̄ſi ꝓ debito pign⁹ dedit: qḋ an̄ ſolis occaſū reddere iubemur: qꝛ priuſq̄ꝫ ꝑ dolorē cordis nobis ſol iuſticie occidat: debem⁹ ꝯfeſſioneʒ venie reddere a q̄ cōfeſſionē accepim⁹ culpe: vt q̄ ſe deliquiſſe ī nos meminit: a nobis mox relaxatū ſentiat qḋ deliq̄t. Mat. 18. d Ibidē. 6. b

d Dijs nō detrahes. ⁊c. Aug. Deos nō maledi. Querit q̄s dixerit deos vtrū iudices qui iudicāt ppl̄m ſicut dictuʒ eſt moyſi q̄ dat⁹ fuerat de⁹ pharaōi: vt exponēdo ſequatur: ⁊ ꝓncipē ppl̄i tui nō maledices: an ſm illḋ Apoſtoli. Nā ⁊ ſi ſunt q̄ dicunt dij ſiue ī celo ſiue ī terra ſicuti ſūt dij multi: ⁊ dn̄i multi: addendo ei ſicuti ſunt: deos intelligi voluit qui digne etiā dicunt: quib⁹ tn̄ latria. i. ſeruit⁹ q̄ ad religionem ꝑtinet: nō debet: ſed vni deo vero q̄ nobis ē deus. Illi aūt ꝓhibiti ſunt maledici non iuſſi ſacrificijs: vel vllis latrie obſequijs honorari.

e Decimas tuas. Iſid. Per primitias frugū vel ꝓmogenitoꝝ ꝓmitiua bonoꝝ operū oſtendunt: vl̄ bona volūtas q̄ prior ē oꝑe: quā Pelagiani ſibi tribuēdo offendūt. De⁹ aūt dum ſibi a nobis illa iubet offerri: indicat ad gratiā ſuam

a ſ. demonib⁹ qꝛ dij gentiū demonia ſunt. b ſ. ex cōmunicet ab eccl̄ia vl̄ ī eternū puniet. c ſ. Adora dominum deum tuum ⁊ illi ſoli ſeruies.

lāt dijs occidet: ꝑter dn̄o ſoli. a

a ſ. qui ad patriā celeſtē tendit. ſ. Aduena ego ſum apud te ⁊ ꝑegrin⁹ ſicut oēs patres mei.

a †Aduenā nō ꝯtriſtabis neq̄ꝫ affliges eū. Aduene eni ⁊ ipi fuiſt. in b c

a ſ. in mūdo. b ſ. que ī die iudicij expectāt xp̄m quē modo nō habent preſentem. c ſ. cui mortu⁹ eſt mundus pater: ⁊ babylonia mater.

terra egypti †Vidue ⁊ pupillo nō d nocebitis. Si leſeritis eos: voci

a ſ. corde. b ſ. q̄ ſuʒ defenſor eoꝝ. c ſ. iudicādo.

ferabuntur ad me: et ego audiāʒ clamorē eoꝝ: ⁊ indignabitur furor

ſ. gladio ſpirituali vel materiali.

meus: ꝑcutiamq̄ꝫ vos gladio: et

a ſ. actiōes. b ſ. fructus vel ad litteraꝫ.

erunt vxores veſtre vidue: et filij

ſ. materialem vel ſpūalē. ſ. ſcientiā legis.

b vr̄i pupilli. Si pecuniā mutuam e

a ſ. fideli. ſ. genti. b ſ. ſpiritu.

dederis populo meo paupi qui f

a ſ. in eadem fide. b ſ. immoderate fructum cōmiſſi vel diuini verbi exigendo.

habitat tecum: nōn vrgebis euʒ g h

a ſ. aliqua ſuꝑabundantia: qꝛ poſt ꝑceptionē gratie ad obſeruantiam legis nō debet retorqueri qꝛ chriſtus finis eſt legis.

q̄ſi exactor: nec vſuris opprimes. i

a ſ. cōfeſſiōeʒ peccati. b ſ. q̄ i te peccauit. c ſ. ſ.

c Si pignus a proximo tuo acceperis veſtimentuʒ: an̄ ſolis occaſum redde ei: Ipſum eni eſt ſoluʒ k l

a ſ. quo operit cōtra frigus impietatis. b ſ. anteq̄ꝫ occidat tibi ꝑ dolorē cordis ſol iuſticie.

ſ. al's quo operitur indumentum caro eius.

quo operit indumētū carnis ei⁹:

ſ. Securus laxato peccato.

nec habet aliud in quo dormiat. m

ſ. te nō condonante.

Si clamauerit ad me: exaudiam

a ſ. volēs vitā petōris nō mortē. ſ. ſacerdotib⁹ doctorib⁹ q̄ eccl̄ie ꝓncipant. cū eni oīs detractio ꝑniciosa ſit in illos ē ꝑniciosior. a ſ. ad lr̄aʒ vl̄ xp̄o cui⁹ fact⁹ eſt ꝓncipatus ſuꝑ humerum eius.

d eum: quia miſericors ſum. † Dijs n nō detrahes: ⁊ ꝓncipi ppl̄i tui nō o maledices †Decimas tuas et primitias nō tardab offerre. Primo p† q genitum filiorum tuoꝝ dabis mihi. De bobus quoq̄ꝫ ⁊ ouibus r

a ſ. perfectiōes opeꝝ. b ſ. initialē faciēdi volūtatem. a ſ. hilarem datorē diligit deus. b ſ. diuine gratie cōſecrare. c ſ. principium operū. ſ. ſ. fortibus operibus ⁊ ſimplicibus.

annis. Circa ꝑmū ordinat rōnalis. ꝑmo circa deū. cū dr̄: Qui immolat dijs. i. idolis q̄ reputant dij ab idolatris: ⁊ ꝑ imolatiōeʒ hic ꝓhibitā ſb̄ pena mortis: intelligit ꝓhibita oblatio libatio ⁊ thurificatio ⁊ talia q̄ fiebant in tēplo ipi deo directe: vt dic̄ Ra. Sa. ⁊ h̄ notat cuʒ ſubditur: a Preter dn̄o ſoli. Si aūt iude⁹ ſcoparet tēplū idoli vl̄ oraret: vel alia ſilia que ſūt ꝑambula ad oblatiōes ⁊ ſacrificia faceret nō eſſet puniēdus morte ſm eum ſed alia pena. ſcḋo ordinat rōnalis erga ꝓximū. cum dicit: b Aduenā nō ꝯtriſtabis. cuius cauſa ſubdit cum dicit: c Aduene eni et ipſi fuiſtis. ac ſi dicat. illud qḋ ibi ſuſtinuiſtis debet vos inducere ad hoc q̄ dulciter eos tractetis. dicit autē aduena qui aliūde venit ad manendū in regione aliqua. d Vidue ⁊ pupillo nō nocebitis. iſta lex intelligenda etiā eſt de alijs quibus nō eſt nocendū: ſʒ lex exprimit illud qḋ frequēti⁹ accidit. ſ. afflictio talium: eo q̄ non poſſint reſiſtere. Ex h̄ tn̄ aggrauat peccatū ⁊ accelerat vindicta diuina. vnde ſubdit: Vociferabunt ad me ⁊ ego exaudiā. † Le. 19. g e Si pecuniam mutuā dederi. dicit Ra. Sa. q̄ iſtud ſi accipit ꝓ qꝛ. debet eni mutuare ꝓximo exiſtēti in neceſſitate. † Zach. 7. c

f Populo meo pauperi. ꝑ hoc q̄ dic̄ populo meo. nō excludit gentilē: vt dicit Ra. Sa. ſʒ dat ibi intelligere q̄ pri⁹ ⁊ in minori neceſſitate debet iude⁹ mutuare iudeo q̄ꝫ gētili. ꝑ h̄ etiā q̄ dic̄ paupi: nō excludit diuitē cui etiā mutuādū ē ſi indigeat: ſʒ pri⁹ mutuandū ē paupi. ꝑ h̄ qḋ etiā ſubdit: g Qui habitat tecū. nō excludit a mutuo ille q̄ habitat ī alia ciuitate: cui ē mutuādū etiā ſi eſt ī neceſſitate: ſʒ pri⁹ ſuccurrēdū ē neceſſitati vicini. vn̄ iſta lex dic̄ generalr̄ q̄ q̄ꝫto aliquis eſt ꝓpinquior tanto ꝑ pri⁹ ſuccurrenduʒ eſt eius neceſſitati. h Nō vrgebis eū quaſi exactor. repetēs debitū cū auſteritate nimia q̄ꝫdiu eſt impotens ad ſoluēdū. i Nec vſuris opprimes. In hebreo habet: Nec morſum pones ſuꝑ eū: ⁊ ꝑ morſum intelligitur vſura. Cui⁹ ratio eſt vt dicit Ra. Sa. qꝛ ſicut ſerpēs mordēs in ſilentio parū ꝑcipitur vel ſentitur in principio ſed poſtea inflatur hō et diffundit effectus illius morſus parui per totum corpus: ſic vſure maluʒ nō ſentit in principio: ſed poſtea aſcēdit ad magnā ſummā ⁊ deuorat totā hoīs ſb̄ſtantiā. ptʒ etiam ꝑ predictā expoſitionē. Ra. Sa. q̄ vſura nō eſt licita iudeis: etiā cum illis qui nō ſunt d̄ lege ſua: qꝛ de mutuo dixit in principio q̄ nō excludit gentilis: licet pri⁹ dandū ſit iudeo: ⁊ ſuꝑ illud pſ. Qui pecuniā ſuā nō dedit ad vſurā. vbi dic̄ glo. hebraica. etiā gentili. ⁊ iō q̄ cōcedit iudeis ad vſuram extraneis. Deu. xxiij. ca. eſt ꝑmiſſio minoris mali ad mai⁹ euitandū. ſ. ne hebreos grauarēt vſuris: ſicut dicūt doctores noſtri. k Si pignus a ꝓximo tuo. i. iudeo: l Acceperi. ve. an̄ ſo. oc. red. In hebreo habet: Vſq̄ꝫ ad occaſum ſolis reddes ei. ⁊ vtrūq̄ꝫ eſt verū. qꝛ ſi ſit veſtimentū ſibi neceſſariū de die debet reddi ſibi in mane. ⁊ poſt reſumi in veſpe. ſi aūt veſtimentū neceſſariū de nocte debet ſibi reddi veſpe ⁊ poſt reſumi in mane: ⁊ q̄ꝫtum ad hoc ſubdit: m Nec habet aliud ī quo dor. ⁊c. Si aūt queratur quare accipiebat pignus ita frequenter ⁊ reſtituebat. dicit Ra. Sa. q̄ hoc erat ad imprimendū cordib⁹ hominū dei miſericordiā qui q̄tidie peccātib⁹ quotidie relaxat cuʒ clamant ad ipm̄. Ioſephus dic̄ q̄ h̄ erat ne debitor daret obliuioni ⁊ fieret negligēs in ſolutiōe debiti. † Act. 23. a De here. c. cū ex iniuncto.

n Dijs nō detrahes. i. iudicib⁹ te punientibus propter peccatū tuū: qꝛ in h̄ tenēt locum dei. o Et ꝓncipi ppl̄i tui nō maledices. qꝛ malediceres tibi ipſi cū ſit caput populi: cui⁹ tu es pſ. p Decimas tuas. ⁊c. In hebreo habet: Plenitudinē tuā ⁊ lachrymā tuā non tardabis reddere. ⁊ ſm q̄ dicit Ra. Sa. per plenitudinē intelligunt ꝓmitie in aridis: ſic̄ eſt triticum ⁊ hordeū. ⁊ ꝑ lachrymā in liquidis: ſicut ē vinū et oleū ⁊ hmōi: q̄ debēt reddi tpe ſtatuto a lege ⁊ nō retardari. q Primogenitū filioꝝ ⁊c. qꝛ cōſecrati erāt dn̄o: eo q̄ ꝑcutiēs dn̄s ꝓmogenita egyptioꝝ ſaluauit ꝓmogenita hebreorū: vt. ſ. dictū ē. xiij. ca. r De bo. q̄ʒ ⁊ oui. ſilr̄ facies. ſ. offerēdo dn̄o: ꝓmogenita tn̄ hoīm redimebant. v. ſiclis argenti. Dicit aūt hic Ra. Sa. q̄ q̄libet ſiclus valet. v. ſolidos: tamen non dicit cui⁹ monete: ⁊ iō meli⁹ videt dicēdū q̄ valor determīat⁹ ē nobis incert⁹: qꝛ ſic̄ frequēter dictū ē monete ⁊ pōdera auri ⁊ argēti multū variant ſm tpa ⁊ varias regiōes. Qḋ aūt dicit hic de ꝓmogenito ouis ⁊ bouis: intelligēdū ē etiā de ꝓmogenit. alioꝝ aīaliū q̄ pote † 13. q. 1. c. eccl'ias. §. his ita. De decimis. c. tua. 2.

☙ ſuā ptinere. In decimis vero denarius pfectionē ſignificat: q2 vſq3 ad ipm numerus creſcit. Ideoq3 ſic in primitijs pnci/pia volūtatū: ita in decimis ↄſūmationes noſtrorum operum ad deū referre pcipimur: a quo ⁊ boni opis initiū ⁊ pfectionis donatur effectus. a Pauperis quoq3 nō miſereberis ⁊c. Ne. ſ. ↄtra iuſticiā pauperi faueas cā miſericordie. Bona ē miſericordia: ſ3 nō debet eſſe ↄtra iudiciū. Iudicium aūt dicit ſcriptura qđ iuſtū ē: ne quis aūt ꝓpt hāc ſniam deū putet ꝓhibe/re miſericordiā3: oportune ſequit. Si occurreris boui inimici tui ⁊c. q̄ſi fac miſericordiā etiā erga inimicos tuos cū poteſtas ē a iudicādo libera. Non eni cū reducis errantē bouē inimici ⁊ reddis inter aliq̄s index reſides. ☙ Mēdaciū

a ſ tota pſenti vita in q̄ generare debem⁹ opa bo na que offeramus dño in reſurrectionis octaua.

ſimiliter facies. Septē diebus ſit a

a ſ eccleſia. ſ reſurrectionis.

cum matre ſua: die octauo redde

ſ exigenti ſ remoti ab omi actione ſeculari.

illum mihi. Viri ſancti eritis mi/ b

a ſ hereticis vel demonib⁹. ſ hereticorū libros demonijs cōſecratos vel q̄ſlibet carnales.i.idola/trie vel hereſi viciatos vel humana cōuerſatiōe. ſ nō eſt cōicandu3 menſe demoniorum fidelibus.

hi. † Carnem que a beſtijs fuerit p̄ ct

a ſ decepta. b ſ membris chriſti incorporando.

guſtata non comedetis: ſed pro/ dt

ſ ſocietati immundorū contra eccleſiam latranti um vnde: Sit tibi ſicut ethnicus et publicanus.

ijcietis canibus. Ca. XXIII

ſ conſentiendo. ſ. vel loquendo.

† Non ſuſcipies vocē men e

ſ te illi ſociādo. ſ operā.

dacij: Nec iūges manu3 f

a ſ teſtis falſus nō erit impunitus

tuā vt p impio dicas falſu3 teſti g

ſ quaſi non te defendes: q2 cum plurib⁹ peccas: vel ideo nō eſſe peccatū dicas

b ſ populū ſed doctores. ſ. q̄ pauciores licet ſint ſunt tamen ſaniores conſilij.

monium. Non ſequeris turbam h

ad faciendum malum: nec in iu/ i

ſ dum iudex reſides.

dicio plurimoru3 acquieſces ſen/

a tentie: vt a vero deuies. † Paupe k

a ſ dum iudex reſides.

ris quoq3 non miſereberis in iu/

a ſ hec p ſe ſic patēt vt expoſitiōe obſcurentur. ſ quaſi dicat diligite inimicos veſtros. ⁊ cetera.

dicio. † Si occurreris boui inimici l†

Nico.de lyra

† Leui.22.b Ez.44.g rant imolari. de aialib⁹ āt alijs pmo/genitū aſini debebat redimi oue. et a/lia redimebant: vt. ſ. dictū ē. xiij. ca. a Septē dieb⁹ ſit cū matre ſua. q2 an̄ octauā diē ē res nimis tenera et impfecta: ⁊ tales non debent offerri deo. Ra. Sa. alr exponit lrām iſtā3 ab illo

†.2.q.4.c. accuſatō.2 loco: De bob⁹ q3 ⁊ ouibus ſilr facies. dicēs q li ſilr referē ad lrām pcedētē imediate q̄ loquit de pmogenito ho/minis q̄ debebat redimi p⁹. xxx. dies: ⁊ ita dicit q pmogenitū bouis debe/bat ſeruari apud dñm ſuū. xxx. dieb⁹ et tūc dari ſacerdoti. pmogenitū autē ouis q̄nq̄ginta dieb⁹. Qđ aūt ſubdi/tur: Septē dieb⁹ ſit cu3 matre ſua. dic q h nō referē ad lrām pcedentē vt di/rigat h mandatū ad illos q̄ offerebāt pmogenita: ſ3 ad ſacerdotē qui nō de bebat aliqđ aial imolare an̄ octauam diē dño. qđ aūt ſubdit: b Viri ſan

†.23.q.4.c de amiſſo. cti eritis mihi. ad oēs generalr dirigi tur: vt ſint mūdi nō tm̄ mente ſ3 etia3 corpe. ideo ſubdit: c Carnē que a beſtijs ⁊c. In hebreo habet: Que a beſtijs fuerit lacerata vl diſſipata: q2

† Deu.22.a nō ſolū erat ipis ꝓhibitu3 comedere carnes quarum vnā ptē comederant be ſtie: ſ3 etiā carnes aialis occiſi a qua/cūq3 beſtia ſilueſtri vel domeſtica: etiā ſi nihil de occiſo come diſſent: vt dictū eſt. ſ. de boue occiſo a boue cornupeta. Sciē dum etiā q lex iſta loquit de carnib⁹ que alias eis erant lici te. d Sed proijcietis canib⁹. Dicit aūt Ra. Sa. q vendere poterāt gentilib⁹ quos iudei reputant ſicut canes: ⁊ vocant gētiles oēs qui nō ſunt de lege iudeorum. Ca. XXII

Moraliter. i† Si egreſſus ignis. i. zelus hois indiſcretus. † Inuenerit ſpicas et comphenderit aceruos ⁊c. p ſpicas pſone ſingulares. per aceruos cōmunitates intelligunt. quas ſi q̄s p zelū indiſcre tū ſcādalizauerit a dño punietur ſm q̄ntitatē delicti. p† De/cimas ⁊ pmitias tuas nō tardabis offerre. p primitias intel ligunt initia bonorum operum. p decimas pfectiōes eorum eo q de nari⁹ numer⁹ pfectus eſt ⁊ limes numerorum vt dr. iij. phy. et p hec duo intelligunt media bonorum operum. hec eni oia deo ſūt attribuenda tanq̄ oim bonorum actori. Eſa. xxvi. Omnia opa nra opatus es in nobis dñe. c† Carnē que a beſtijs fue/rit pguſtata nō comedetis. i. doctrinā in qua nutriti fuerunt ſupſtitioſi vel heretici nō comedetis eā acceptādo. d† Sed proijcietis canib⁹. illā dimittēdo infidelib⁹ obſtinatis: q̄ di/cunt canes. Matth. vij. Nolite ſanctū dare canibus.

In ca. xxij. vbi dr in poſtilla: Et iō dicit Ra. Sa. Lex illa.

Additio. Lōge videt a ſenſu lrāli dicere q in hoc q dr: Si aūt orto ſole h fecerit. intelligit metaphora: q2 in iudicialib⁹ que tractāt de actib⁹ hūanis in ter ptes iudicādis: nō ē op⁹ metaphoricis locutiōib⁹: cū poſ/ſint plano mō dici. vn̄ meli⁹ videt dicendū cu3 doc. nris qui/bus etiā ↄcordāt q̄dā hebreorum. Obiectio aūt poſtil. contra eos nō videt valere. nā l3 aliq̄n ↄtigat q aliq̄ inſidioſe īterfi ciāt hoie3 i domo ꝓpria: h tn̄ ē de raro ↄtingētib⁹ de q̄b⁹ lex nō curat niſi de his q̄ frequēter contingunt.

Replica correctorij ↄtra Burgeñ. In ca. xxij. vbi poſtillator ſequēs Ra. Sa. dicit metapho/rice dictū: q ſi orto ſole fecerit: vt p3 i poſtilla: Burgeñ. inſtat dicēs: q i iudicialib⁹ actib⁹ debet fieri plana locutio nō meta/phorica: cui⁹ oppoſitū etia3 fit ⁊ fieri pōt q̄ſi i īminis hui⁹ lrē. dr em̄ ⁊ ſcribi tur luce clari⁹ id ꝓbari lrīs: inſtrumē tis ⁊c. h Burgeñ. ſatis facit arguēdo poſtilla. Nā nō ē rarū fures in die ir/ruere i domos hoim rape: occidere: et hoīes de domib⁹ effugare: q̄s ſi q̄s occideret re⁹ nō eſſet: eſſent eni tales aliq̄d plus q̄ fures. Hec ē ſnia beati Aug. poſita in Glo. ordi. vn̄ etſi ſm beatū Aug. ſint aliq̄d plus q̄ fures ſunt tn̄ vere fures: q2 vſurpatores rei aliene inuito dño. i caſu igit poſtilla/toris ⁊ Ra. Sa. lra plan⁹ exponitur. Non ſuſcipies ⁊c. Ca. XXIII

n Hic ordinat rōnalis q̄ntū ad iudices: ⁊ pmo erga ptes que debet in iudicio aliquid ꝓponere: vt nō audiat vna ps ſine alia: q2 q̄n vna audit in abſentia alteri⁹: ſolēt multa mendacia imiſcere ad iuſtificationem ſue cauſe. ⁊ h eſt qđ dr: Non ſuſcipies vocē mendacij. ſcđo regulat circa te/ſtes. cū dr: f Nec iūges manū tuā: id eſt nō facies pactū vel ꝓmiſſum. et vtit tali mō loquēdi: q2 in pactis et in ꝓmiſſis iūgit man⁹ vni⁹ cū manu al/teri⁹ ad cōfirmationē. In hebreo ha/bet: Nō leuabis manū. ⁊ eſt eadē ſen tentia: q2 apud aliq̄s ille q̄ ꝓmittit ali q̄d leuat digitū vel manū ad ↄfirman dū ꝓmiſſu3. g Vt p impio ⁊c. In hebreo habet: Cū impio ad eſſendu3 teſtē falſu3 ⁊ iſtud pōt referri ad eum q̄ ꝓmittit impio. ſ. vt p eo ꝓmittat ſe falſu3 teſtificari: ⁊ ſic accipit trāſlatio nra. Alio mō pōt referri ad ipm ipiū vt. ſ. ſit teſt i cauſa falſa: ⁊ h mō expo nit Ra. Sa. ⁊ rōnabiliter q2 ſic referē ad iudices iſtud pceptū: q̄ q̄dem iudi ces h iformant: vt pdictū ē: ⁊ ſic ē ſen ſus pdicti mādati: Nō leuabis manū cū ipio. aſſecurādo cū donis vl ꝓmiſ/ſis vt ſit teſt falſitat: ſic fecerūt iudices ſamarie ad mādatū ie/zabelis ſbmittētis falſos teſtes ↄtra naboth vt occideret: vt hr. iij. Reg. xxi. tertio iformat q̄ntū ad formā iudicij. cū dicit: h Nō ſeq. ⁊c. q2 iudex nō d3 dare ſnia3 iniuſtā ad ſatiſfacien dū turbe vel mltitudini: ſic fecit pilat⁹ ↄ xpm volēs ſatiſface/re pplo: vt hr Marci. xv. ⁊ Matth. xxvij. i Nec i iudi. plu. acq. ſen. vt ſi maior ps iudicū declinet ad ſnia3 iniuſtā: nō ꝓ pter h d3 aliq̄s d iudicib⁹ ↄformit ipis d iudicio rn̄dere: ſ3 ve/ritatē tenere. Alii exponūt hebrei paſſum iſtū. q2 i hebreo hr: Nō declinabis p⁹ rabbim. i. mltos ad malū: ⁊ nō rn̄debis i iu dicio ad declinādū p⁹ rabbim. i. mgros vl magnos ad peccā/dū. Hec dictio hebraica rabbim eq̄uoca ē: q2 ſignificat ide3 q mltos: ⁊ ſic accipit i pma pte auctoritat: ⁊ ē ſenſus q ꝓpt ma/iorē ptē iudicantiū declinantē ad iudiciū iniuſtū: aliq̄s d iudi cātib⁹ nō d3 ſeq̄ dictū eorum. Itē ſignificat idē q magnos vl ma giſtros: ⁊ ſic accipit i ſcđa pte auctoritat. cū dr: Et nō rn̄debis i iudicio ꝓpt magnos vl mgros ad peccādū: ⁊ ē ſenſus: q2 ſic nō ē declinādū a vitate ꝓpt maiorē ptē iudicantiū ibi declinā te3: ita declinandū nō eſt ꝓpter illos q̄ ſunt maioris auctorita tis in iudicādo: ⁊ ꝓpt h ſtatuerūt ſapiētes iudeorum q q̄n in iu/dicio reqrit ſnia: tūc dictū iudicantiū d3 incipi ab illis q̄ ſunt minoris auctorit ⁊ vltio a maiorib⁹: ne miores formidēt decli/nare a ſnia maiorum: qđ poſſet eē ſi maiores pmo dicerēt. et hūc modū tenēt i vniuerſitate pariēſi theologi in deliberatiōibus ſc3 icipiēdo ab illis q̄ ſūt minores i magiſterio. Quarto infor mant iudices q̄ntū ad ↄditionē pſonarum venientiū ad iudiciū. cū dr: k Paupis q3 nō miſereber i iudicio. i. cauſa falſa in intuitu ſue paupertat cū ſuſtinēdo: q2 ſanctū ē phonorare veri/tatē: vt dr. ſ. Exhi. l Si occurreris. Iſtud ponit hic ex incidē/ti: q2 ex litigijs de q̄bus imediate locut⁹ eſt ſolēt hoīes inimi/

ci fieri

a Mendaciū. Ueritatē ⁊ iudiciū amat dn̄s: ⁊ ad hec exequenda ꝓplm ſuū hortat̄: q᷑ nō ē ꝑſonaꝝ acceptor. b Sex annis ſemiabis ter. ⁊c. Aug. Querit̄ quid colligāt pauperes ſi in ſeptimo anno ita parcit̄ terre vt nec ſeminetur. Nō eni ad vineam et oliuetum pertinet qḋ dictum eſt: edāt pauperes gentis tue q᷑ de terra nō ſeminata nihil poſſunt ſumere: vbi ſegetes naſci non pn̄t. De vinea eniꝫ et olineto: poſtea dicit ſimiliter eſſe faciendum. Ideo illud ḋ aruis intelligitur: que frumentis ſeruiūt. An ſic accipiendum ſex annis ſeminabis ⁊ colliges ſeptimo xᷦo nō colliges: vt intelligat̄ ſemīabis: etiam ſi dictum nō eſt. vt ad ſex ānos ſeminare ⁊ colligere pertineat: ad ſeptimū xᷦo dimittere quod fuerit ſeminatū. Nam quid inde habebūt pauperes: quoꝝ reſiduum etiam fer' beſtijs dedit eis. ſ. q̄ illis frugibus pn̄t veſci. i. apris ceruis ⁊ hmōi. Qḋ tn̄ non diceretur: niſi ſignificatiōis grā. (1. Leꝝ. 9. b) De bob' enī nō eſt cura deo. Qḋ ſic nō intelligitur quaſi nō paſcat ea q̄ nō ſemināt neq᷑ metūt: ſꝫ q᷑ ei cure nō eſt p̄cepto mouere hominē: quō boui ſuo conſulat: q̄to ergo minus cura eſt ei de feris beſtijs p̄cipere cū eas ip̄e paſcat diuitijs nature: qui etiaꝫ eas paſcit ꝑ alios ſex annos cū colligunt̄ que ſeminantur. Sex annis ſemīabis terram tuā ⁊c. In ſenario ꝑfectio opeꝝ. in ſeptenario requies aīarū exp̄mit̄. Bene ergo ſex annis ſemīare terram nr̄am ⁊ cōgregare fruges eius precipimur: q᷑ in p̄ſenti vita que ſex etatibus ꝯſtat: terrā carnis nr̄e exercere ⁊ virtutū ſemina in ea ſerere debemus vt ī futuro vitā eternam accipiamus. Qḋ aūt populi paupes ⁊ beſtie agri comedere iubent̄: que in ſeptimo anno de nr̄o labore p̄terito creſcūt: ſignificat̄ ꝙ ꝑ elemoſynarum ⁊ charitatis obſequiū: merces in futuro paratur: quā etiam vinea ⁊ oliuetuꝫ. i. gratie ⁊ miſericordie opera p̄parant. Si ergo nō tantū amicis ſed etiā beſtijs. i. inimicis benefici ſumus in futuro: cum iam nō erit tempus operādi p̄mia cō/

sequemur

tui: aut aſino errāti: reduc ad eū.
ſ benefacite his qui vos oderunt.
Si videris aſinum odiētis te ia/ a†
ſ negligendo.
cere ſub onere: non pertranſibis
a ſ accipiendo perſonam.
ſꝫ ſubleuabis cū eo. Nō declinab b
a ſ recte iudicate filij hominū b ſ Perdes oēs qui loquuntur mendacium.
a in iudicium pauperis. Menda/ c
ſ q᷑ dn̄s ſanguinem ſeruoꝝ ſuoꝝ vlciſcetur.
ciū fugies† Inſontē et iuſtum nō d e
ſ non iuſtum.
occides: quia aduerſor impium. f
a ſ beatus qui excutit man' ſuas ab omī munere ſ i iudicio vel teſtimonio. b ſ interioꝝ cecitate.
† Nec accipias munera q̄ excecāt g h
ſ Auaro nil eſt ſceleſtius nihil iniquius quam amare pecuniam.
etiā prudētes: ⁊ ſubuertūt verba i
a ſ vt putatur. b ſ qui dum eſt in hoc ſeculo peregrinatur a domino.
iuſtorū. Peregrino moleſtus nō k
ſ quomodo ſcilicet facile contriſtentur nō habē
tes vnde ſe cōſolentur.
eris: Scitꝭ enī aduenaꝝ animas
a ſ ex cōditiōe ſua quiſq᷑ perpendat quō alijs miſereatur vn̄ dimittite ⁊ dimittetur vobis ⁊c.
q᷑ ⁊ ipſi peregrini fuiſtis in terra
b egypti. Sex annis ſeminabis ter l†
rā tuā: ⁊ cōgregabis fruges eius
ſ Seminabis quidē ſed nō colliges.
anno aūt ſeptio dimittes eam: ⁊ m†
reqeſcere facies: vt comedāt pau
peres populi tui: Et q̄cquid reli/

ci fieri. ideo ſubdit̄: Si occurreris ⁊c. Iſtud p̄cipit̄ duplici de cauſa. ſ. ꝓ aīali errāti: ne a feris deuoret̄. iudei enī erāt crudeles. ⁊ iō lex induxit eos ad pietatē etiaꝫ circa bruta animalia: vt ꝑ hoc ad maiorē pietatē circa hoīes inducerent̄. Item ꝓ dn̄o animalis: q̄ ꝑ talē reductiōem inducebant̄ ad amicitiā reducentis: ⁊ qḋ hic dictū ḋ boue ⁊ aſino erranti: intelligendū eſt de omī aīali domeſtico. a Si videris aſinum ⁊c. Iſtud etiā ḋr ꝓ animali: ⁊ etiā ꝓ dn̄o: ſicut dictū eſt in lege immediate p̄cedenti. ⁊ qḋ hic dicit̄ de aſino: intelligendū eſt de omī animali onerato. b Nō declinabis in iudiciuꝫ pauperis. reuertit̄ ad informandū iudices: q᷑ ſic ſupra informauit eos de nō ſuſtinēdo pauperes in cauſa iniuſta: ita ecōtrario docet eos ꝙ nō declinēt a iuſticia coꝝ ſuſtentāda ī fauorē diuitis vel potētis. c Mendaciū fugies. lꝫ enim ſit fugiendū ab omībus: maxime tn̄ a iudicib' qui ſunt in ſtatu ⁊ officio conſeruande veritatis. d Inſontē ⁊ iuſtū nō occides. dicit inſontem. i. innocentē q̄ꝫtum ad illum q̄ ꝑ falſos teſtes cōuincit̄: quē iudex nō debet interficere ſi ſciat ei' innocentiam ſecrete: ſed debet teſtes diligentius examīare vt eorum falſitas dep̄rehēdat̄: ⁊ ſi ſic nō poteſt dep̄hendere debet iudiciū ad ſuperiorē remittere: ⁊ ſi nō pōt: q᷑ nō habet ſupiorem iudicē dicit Tho. de Aquino ſcḋa ſcḋe. q. lxiiij. ar. vj. in reſpōſione ad tertiū argu. ꝙ in hoc caſu iudex nō peccat ferēdo ſententiā mortis cōtra eum: quia nō interficit ip̄m: ſꝫ illi qui accuſant. Saluo tamē meliori iudicio videt̄ cōtrariū: q᷑ dicit Aug'. lib. de li. arbi. Quomodo apud diuinā prouidētiam a peccato liberi ſunt qui pro his rebus quas contemni oportet humana cede polluti ſunt. q. d. nullo modo. et ꝑ res contemnēdas intelligit Aug'. omnia illa que hoīes inuiti amittere poſſunt: inter quas eſt vita corporalis: ⁊ multo fortius dignitas tēporalis quecunq᷑ ⁊ poteſtas iudicandi: ſm ꝙ dicit Iob. ij. Cuncta que habet homo dabit pro aīa ſua. i. pro corporali vita tuenda: et ideo ſi iudex q̄ꝫtūcunq᷑ ſuperior non poſſit inuenire viam liberandi innocentem a morte: debet prius dignitatem ⁊ officium iudicādi dimittere q̄ꝫ ſententiā mortis contra innocentem ferre: aliter peccatum non euaderet: vt videt̄. dicit autē e Iuſtum. ꝓpter illum qui iuſtus eſt iudicio hominū q̄ꝫuis forte ſit debitor mort' apud deum: ⁊ talē nō debet iudex occidere q̄ꝫuis ſecrete ſciat ip̄m morte dignum: quia nō eſt licitum ei vt eſt ꝑſona ſingularis ſm ꝙ dicit Aug'. j. de ciuitate dei. Qui ſine aliqua publica adminiſtratione maleficum interficit velut homicida iudicabitur: ⁊ tanto amplius q̄ꝫto ſibi poteſtatē a deo nō conceſſaꝫ vſurpare non timuit. Nec etiam vt eſt ꝑſona publica: quia vt ſic nō habet viā ad occidenduū eū. Nec ē ſimile de condēnatione innocētis ad mortem ⁊ de dimiſſione illi' qui ē morte dignus: propter qḋ nō valet ſi arguat̄ per te. iudex nō poteſt cōdemnare quem ſcit innocentē: ergo per oppoſitum nec poteſt dimittere quē ſcit dignū morte: quia vt eſt ꝑſona publica poteſt reſignare dignitati ⁊ officio iudicandi: ſed vt eſt perſona ſigularis nō habet viam vel poteſtatem aliquā occidendi. Aliter aūt exponit Ra. Sa. paſſum iſtum dicens ꝙ innocens hic accipit̄ ille qui exit de domo iudicij condemnat' ad mortem ꝓ crimine ſibi impoſito: tamen eſt innocēs ſm veritatem: q᷑ ſi tunc appareat aliquis qui velit eius innocentiā declarare debet reduci ad iudiciū vt audiat̄ ille qui vult eum innocentē oſtendere ⁊ ſic factum fuit de ſuſanna: vt patet Dan̄. xiij. ad cuius. ſ. danielis dictuꝫ fuit reducta ad iudiciū ⁊ a morte liberata. Per iuſtuꝫ hic intelligitur ille qui exit de domo iudicij tanq̄ꝫ innocēs a crimine ſibi impoſito lꝫ ſm veritatē ſit reus: ⁊ tunc ſi appareat aliquis qui velit eum probare reum de dicto crimine: nō eſt audiendus contra eum: quia licet euadat manum hominis: remanet tn̄ in manu dei puniēdus. ideo ſubdit̄ ꝓ cauſa hui' dicti. f Quia aduerſor impium. ac ſi dicat deus: propter hoc talem nō debes occidere: quia licet manum tuam exeat: remanet tamen in manu mea ad puniendum: et poſſum eum interficere multis vijs quia nō dimitto impium impunitum. g Nec accipias munera. etiam pro iudicio vero. nō enim debet vendere iudex iuſticiam ſuam. quia ſi ſit iudex inferior debet eſſe contentus de ſtipendijs ſibi datis a ſuperiori. ſi autem ſit ſuperior debet eſſe cōtētus redditibus ſuis: qui ſunt ſtipendia ſibi conceſſa a cōmunitate ꝓ obſeruatione iuſticie. h Que excecant etiaꝫ prudētes. quia ſi accipiat iudex munera pro iuſticia defendenda ex tali aſſuefactione inclinabit̄ ad accipiendū ꝓ iniuſticia ſuſtinenda: et ſic excecabitur. ideo ſequit̄: i Et ſubuertūt verba iuſtorum. quia q̄ prius loquebant̄ ꝓ veritate iuſticie: poſtea loquunt̄ ad contrariū. k Peregrino moleſtus nō eris. peregrin' hic dicit̄ tranſiēs ꝑ alienā terram: queꝫ iudex non debet moleſtare retardando ſibi facere iudiciū de iniuria ſibi facta: vt iter ſuum poſſet exequi. l Sex annis. Hic ꝯſequenter informant̄ ſacerdotes: q᷑ hic agit̄ de feſtis et ſolennitatibus: que licet debeāt obſeruari a toto populo: tamē in hoc debent dirigi per ſacerdotes. ⁊ primo agitur de ſeptimo anno qui erat q̄ſi tot' ſolennis: eo ꝙ erat ann' remiſſionis. ⁊ hoc eſt quod dicit̄: Sex annis ſemi. ter. tuam ⁊c. ꝓ victu tuo ⁊ familie tue. m Anno aūt ſeptimo dimittes eā. dicit Aug'. ꝙ ſeptimo anno bn̄ erat ſeminandū ſed nō colligendum a ſeminantib': ſed erat dimittenduꝫ pauperibus: vt ſubditur: Ut comedant pauperes ⁊c. Joſephus aūt ⁊ hebrei dicunt ꝙ ſeptimo anno nō erat ſeminādū nec colligēdū a dominis terre: ſꝫ debebāt dimittere illa que ſpon/

† Dan̄. 13. f

† Deu. 16 d

Eccl. 20. d

B

Glo. ordi.

ſequemur. Unde qui ſeminat in benedi/
Pſ.125. ctionibus de bene. ⁊ metet. v. e. a Et
per nomen exter. ꝛc. Per nomen ſuũ iu/
rare ꝑmittit: non ꝙ bonũ ſit iurare. Sed
ſciebat homines pronos ad iurandũ cẽ:
nõ vult vt iurẽt ꝑ
nomina externoꝝ
deorũ: ⁊ frequenti
iuramẽto inducã/
tur ad cultũ eorũ.
Sic et hoſtias nõ
approbat de⁹: ma/
uult tñ ſacrificari
ſibi ꝙ̃ idolis.
b Trib⁹ vicibuſ
ꝛc. Fidẽ ſancte tri
nitatis colẽtes. in
paſcha enĩ immo/
latur filius. ĩ pen/
tecoſten datur ſpi
ritus. in ſcenophe
gia paterne maie/
ſtatis potentia de
claraṫ. Tribus
vicibus per ſingu
los ãnos ꝛc. Hoc
eſt omni tp̃e p̃ntiſ
vite ⁊ in ſancte tri
nitatis in confeſſi
one: ꝑ fidẽ: ſpem
⁊ charitatẽ bono
rum operum obſe
quia deo creatori
veſtro exhibebit⁹.
Paſca eĩ celebra/
mus menſe nouo/
rũ ⁊ ꝑ ſanguinem
agni ĩmaculati ab
†J.34.c egyptia ſeruitute
Deut.16.d liberati. ꝑ ſpũales
Eccl.35.a aquas ꝺ̃ veteri ho
De ꝯſe. diſ mine in nouũ trã/
1.c. omnis ſimus nõ in vetu/
chriſtian⁹. ſtate lr̃e: ſed in no/
uitate ſpũs: quo ĩ
terrã ꝓmiſſionis
ꝑ gratiã chriſti ꝑ
uenimus. Solẽni/
tatem xp̃o menſis
primitiuorum cele
bramus: cum ope/
rũ noſtroꝝ volun
tatem ⁊ ſermonũ
primitias domino
cõſecramus. So/
lennitatẽ q̃ȝ in exi
†Deu.16.c tu anni: quãdo cõ
gregatis frugib⁹:
C id eſt virtutũ fru/
ctibus ad finẽ vi/
te ⁊ introitũ regni
celeſt̃ ꝑuenire cõ/
tendimus: in tab̃/
naculis ſeptem di/
ebus cõmorãtes.
q̃ꝛ ꝑ om̃e tp̃s vite
p̃ſent̃ ꝑegrinos nos eſſe agnoſcim⁹: nec
requiẽ hic ſed ĩ futuro requirimus ſedu/
lo curantes: ne in ꝯſpectu dei vacui pare
amus. c Solennitatẽ quoq; in exitu
anni. Maturis ſcilicet frugibus quando
fruct⁹ toti⁹ anni collecti ſũt in ſeptembꝛ
ſcilicet quem hebrei theſſeri: macedones
itheneos vocant: in cuius principio iu/
dei feriantes amplius tuba canunt ꝙ̃ in
cunctis menſibus: et plura offerunt: in q̃
dies expiationũ: ⁊ dies ſcenophegie. xv.
die que eſt ſolennitas tabernaculorum.
Nõ co.

Exodi Ca. XXIII

ſ apri cerui.
quũ fuerit edant beſtię agri. Ita a
ſ putabis. ſ. ⁊ excoles ſed fructum nõ colliges.
facies in vinea et in oliueto tuo.
ſ omni tẽpore pñſentis vite quo laborandũ eſt.
Sex dieb⁹ opaberis: ſeptimo die b
a ſ inquiete anime ſolute a corpore. b ſ qui forti
ter operandi laborem ſuſtinuit. ſ diſciplinatus
c ſ hebes. ſ de q̃ diciṫ iſachar aſinus fortis ſup/
poſuit humerum ad portandum.
ceſſabis: vt requieſcat bõs et ãſi/
ſ eccleſie que nobis quaſi ancilla ſeruit: vel ſyna
goge que ſeruit cũ filijs ſuis. multi enim iudei ad
dominum conuerſi.
nus tu⁹: ⁊ refringereṫ fili⁹ ancille
ſ gentilis de oleaſtro aſſumptus eſt et bonę oliuę
inſert⁹ vel q̃ in mũdo fuit q̃ſi aduena ⁊ ꝑegrin⁹.
tuę et aduena. Oĩa q̃ dixi vobis c
a ſ Sed per nomen ſuum.
a cuſtodite: et ꝑ nomẽ externorum b
a ſ in euangelio omnino interdiciṫ iuramentũ.
deoꝝ non iurabitis: neq; audieṫ e f
ſ in aprili. ſ. in iunio et in ſeptembꝛi.
b ex ore veſtro. Tribus vicibus ꝑ g†
ſ paſca pentecoſten ſcenophegia.
ſingulos annos mihi feſta cele/
ſ qua chriſtus immolatur.
brabitis: Solennitatẽ azymoꝝ h
cuſtodies. Septẽ dieb⁹ comedes
azyma ſicut precepi tibi† Tempe i
ſ aprilis quando ſm̃ ioſephũ colligebant ſpicas
et eas igne torrentes et manibus confricantes of
ferebant primitias domino de quibus parum im
ponebant ſacrificio reliquum erat ſacerdotis quo
facto cuiq; metere licebat.
menſis nouorũ qñ egreſſus es ꝺ̃
egypto: nõ apparebis in conſpe/ k
a ſ bonis operibus. b ſ hec erat in iunio quan
do panes primitiarũ offerebantur.
ctu meo vacuus: ⁊ ſolẽnnitatem l m†
menſis primitiuorum operis tui
ſ vel ſeminaueris.
c q̃cũq; ſeueris in agro: ſolennita/ n†
tẽ quoq; in exitu anni: quãdo cõ/
gregaueris omnes fruges tuas
de agro. †Ter in anno apparebit o
ſ femine enim debet occultari.
omne maſculinum tuum coram
a ſ i. purum ſacrificium ſine corruptione.
domino deo. Nõn immolabis ſu p
ſ malicie et nequicie.
per fermento ſanguinem victi/

Nico. de lyra

te naſcebantur pauperibus: ⁊ hoc magis cõcordat littere. cum diciṫ: Anno autẽ
ſeptimo dimittes eam ⁊ req̃. facies. ita ꝙ li requieſcere facies. referatur ad hoc ꝙ
terra non exerceatur per culturam. et li dimittes. referatur ad hoc ꝙ domin⁹ cã/
pi eã que ſponte naſcebãtur illo anno pauperibus dimitteret. a Ita facies in
vinea ⁊ ĩ oliueto tuo. q̃ꝛ ſiċ nihil colligebat dñs in poſſeſſione ſua: ita nec in illis q̃
erant ſuper campũ. Secũdo agitur de celebratiõe ſabba/
ti. cũ diciṫ: b Sex dieb⁹ opaberis ꝛc. ⁊ iſtud eſt expo
ſitũ ca. xx. repetitur tñ hic iſtud p̃ceptũ ꝓpter hoc ꝙ locu
tus eſt immediate de ſeptimo anno: q̃ erat tot⁹ requiei: ⁊
ideo ex h̃ forte crederet aliquis ꝙ in illo anno ſeptima di
es nõ eſſet obſeruãda: niſi ſicut alie dies hebdomade: ꝓ/
pter quod ad hm̃õi errorẽ tollendũ fit memoria de obſer
uatione ſabbati: que eſt eadẽ in ſeptimo anno ſiċ et in a/
lijs. que aũt ſit illa obſeruatio expoſitũ eſt. ſ̃. xx. ca.
c Omnia que dixi vobis cuſtodite. hoc intelligiṫ ſpeci/
aliter de ꝑtinentibus ad obſeruationẽ ſabbati: que ſunt
plura. Ra. S. dicit ꝙ hoc diciṫ ad ſubintelligendũ vaſa
hebreorũ de quoꝝ requie nõ fecerat mentionẽ: que tamẽ
debent requieſcere etiã die ſabbati. nec licitũ eſt eis ea lo
care vel accomodare gentilibus ad faciendũ opera ſua
vt ſecurim ad ſcindendũ ligna ⁊ ſimilia. d Et per no/
men externorũ deorũ. i. idoloꝝ. e Non iurabitis. iura
mentũ enĩ introductũ eſt ad ꝯfirmationẽ veritatis de re
aliqua de qua poterat dubitari inq̃ãtũ ꝑ iuramentũ inuo
catur deus teſtis illius rei de qua iuraṫ: ꝓpter qđ iurãs
ꝯfitetur deũ eſſe infallibilis veritatis ad cõfirmandum
om̃ia dubia. ⁊ ideo iurare eſt actus latrie: ꝓpter qđ ꝑ fal
ſos deos nõ eſt iurandũ: eo ꝙ nõ poſſunt eſſe teſtes veri/
tatis: ⁊ q̃ꝛ actus latrie nullo modo eſt eis exhibendus:
vt dictum eſt. ſ̃. ca. xx. f Neq; audietur ex ore. quod
exponit Ra. Sa. dicẽs ꝙ nõ eſt licitum iudeis dicere vel
facere aliqua cũ gentilibus ꝓpter que gentiles iurant ꝑ
nomẽ idoloꝝ ⁊ eſt ſenſus: Neq; audietur ex ore tuo. i. ex
ore tuo nõ exibit verbum per quod audiaṫ iuramentũ ꝑ
idola etiã factũ a gentilibus. Beatus xp̃o Aug⁹. ſcribẽs
ad publicolã dicit ꝙ licet nõ ſit licitũ gentilem inducere
ad iurãdum ꝑ idolum ſi tñ gentilis habeat aliqua pacta
cũ chriſtianis ⁊ offerat ſe ad ꝯfirmandũ illa iurando per
idolũ: licitũ eſt chriſtianis tale iuramẽtum recipere. Po/
nitur aũt h̃ iſtud preceptũ iuxta obſeruationẽ ſabbati: q̃ꝛ
vtrũq; ꝑtinet ad reuerentiã deo exhibendã. Cõſequẽter
agiṫ de tribus ſolẽnitatibus notabilib⁹ que fiebant ꝑ an
num. cum diciṫ: g Tribus vicibus ꝛc. inter que p̃mũ
eſt feſtũ paſce. ⁊ hoc notatur cũ diciṫ: h Solennitatẽ
azymorũ cuſtodies. quia ſeptem diebus debebant veſci
azymis: ſicut. ſ̃. expoſitũ eſt. xij. ca. i Sicut p̃cepi tibi
tẽpore mẽſis nouoꝝ. menſis enĩ prim⁹ in q̃ celebrabaṫ pa
ſca. xv. die hui⁹ menſis diciṫ menſis nouoꝝ: q̃ꝛ ĩ craſtino
eiuſdẽ diei fiebat oblatio de nouis fructib⁹: qui mature/
ſcebant añ alios: vt ſi homo intrãs campũ vel hortũ ſuũ
videret ibi aliquas ſpicas vel ficũ in ficulnea appropin/
quantes ad maturationẽ ante alias debebat colligere et
apportare ad templum in ſolennitate paſcali.
k Non apparebis in cõſpectu meo. i. in loco ſacrificij.
l Vacuus. i. ſine oblatiõe vel ſacrificio. Scd̃m feſtũ eſt
pentecoſtes: quod celebratur q̃nquageſima die a die pa/
ſce in memoriã beneficij dei in datione legis que data eſt
in monte ſinai quinquageſima die ab exitu filiorũ iſrael
de egypto qui egreſſi ſunt die paſce. ſ. die. xv. primi men/
ſis. vt dictum eſt. ſ̃. xij. ca. et. xiij. ⁊ hec ſolennitas tangiṫ
cum dicitur: m Et ſolennitatem menſis primitiuorũ.
quia in illa ſolennitate offerebant panes de nouis frugi/
bus: ſicut in ſolennitate paſcali offerebãtur primitiua in
ſpicis. ſpice tamen ille igni torrebantur et excutiebantur
grana ⁊ ſic fiebat ſacrificium: vt habetur Leui. ij. ⁊. xxiij.
Tertium feſtum erat tabernaculoꝝ quod celebrabaṫ eo
ꝙ dominus habitare fecit filios iſrael in tabernaculis in deſerto: et de loco illo
deduxit eos ad terram delitioſam: ⁊ ideo in hoc feſto debẽt habere ramos viri/
des ⁊ fructus arborum pulcherrimos. Celebrabatur autem hoc feſtum menſe ſe
ptimo ſcilicet ſeptembꝛi. et hoc notatur cum dicitur:
n Solennitatem quoq; in exitu anni. hoc eſt immediate poſt exitum anni: quia
ſeptember eſt p̃mus mẽſis ſimpliciter in anno. lȝ martius ſit p̃mus ꝙ̃tũ ad feſta
ſicut dictum eſt. ſ̃. xij. ca. ⁊ Deũ. vij. o Ter in anno apparebit om̃e maſculinũ
tuũ ꝛc. ſ. in paſca: ⁊ in pentecoſte. ⁊ in feſto tabernaculoꝝ: tamen cũ illis qui erãt
remote a hieruſalem aliquando diſpenſabatur de duabus vicibus ſcilicet in pen/
tecoſte et in feſto tabernaculorum. p Non immolabis ſuꝑ fermẽto ſanguiẽm
victime mee. Alia lr̃a: ſed min⁹ correcta habet victie tue: ⁊ loquiṫ ꝺ̃ victima agni
paſcalis que nõ debebat immolari donec fermentũ fuiſſet amotum de domib⁹ iu/
deorum

a Nō coques he.ꝛc. Aug⁹. Quō itelligat̄ ad v̄bo/ rū ꝓprietatē neſcio vtꝝ poſſit repiri. Si enī alicu⁹ ſi/ gnificatiōis eā ꝓhibitū accepim⁹ agnū ī lacte coqui: nullus vſus eſt ita coquēdi. Si aūt in dieb⁹ quib⁹ la/ ctat̄: qs iudeoꝝ h̄ vnq̄ȝ ſeruauit vt agnuȝ nō coq̄ret: niſi ſuggere deſiſteret. Quid eſt aūt in lacte matris ſue: q̄ſi poſſit etiā ſi h̄ intelligeret̄: ſi/ ne hui⁹ p̄cepti trāſgreſſiōe co qui. Si eo nato mortua ma/ tre eius ab oue alia lactaret̄. Cū alicu⁹ ḡ ſignificātie cau/ ſa eſſe p̄ceptū nemo ambigit. Sed etiā que pn̄t obſeruātia factitari: nō ſine cauſa ita ſūt p̄cepta. Significāt enī aliq̄d. hoc vero quō obſeruet̄ ad ꝓ/ prietatem verboꝝ: aut nō eſt: aut nō elucet. Intellectū tn̄ ō xp̄o approbo: q̄ hac ꝓphetia p̄dictus ē: nō occidēdus a iu deis infans: q̄ñ herodes que rens eū occidere: nō inuenit: vt coques qd̄ dictū eſt ptine/ at ad ignē paſſionis.i. tribu/ latione. Illud quoq̄ꝫ forſitan nō abſurdum eſt: ꝙ alij dicūt id eſſe preceptū p ꝓphetiam: ne ſe boni iſraelite ſociarēt iu deis malis: a quib⁹ chriſtus paſſus ē: tanq̄ȝ agn⁹ in lacte matr̄ ſue.i. eo tp̄e q̄ ꝯceptus eſt. Dicunt̄ enī femie ex q̄ cō/ ceperint: lac colligere: xp̄s āt nono mēſe cōpleto: decio in/ choato nat⁹ ē octauo kalēdas ianuarias: ꝛ p̄mo menſe cōce/ pt⁹ eſt.ſ. octauo.ſ. kalēdas a/ prilis: q̄ꝛ tp̄s ꝛ paſſionis eius fuit in lacte matr̄ ſue.i. in die quo cōcept⁹ eſt vel puulis ad huc ꝛ lactentibus nō imittes paſſionē tanq̄ȝ xp̄o dictū ſit q̄ talibus adhuc diſcipulis pe/
Joh.18.b percit. Ūn ait: Si ḡ me queri tis ſinite hos abire. Unde ad dit euāgeliſta: vt ſermo iple/
Ibidem retur quē dixit: Quia qs de/ diſti mihi non perdidi ex eis quenq̄ꝫ. Unde apparet eos ſi tūc paterent̄ fuiſſe pituros: poſtea vero paſſi ſūt nō agni in lacte: ſꝫ arietes in grege.

Morali. Stra. Moraliter. Hedus.i. peccato: nō eſt ī lacte ma/ tris coquendus.i. blandicijs diſſoluēdus: ſed aſpere increpandus ꝛ redarguendus. b Ecce ego mittam ꝛc. Ra. Joſue ſignificat ducem populi qui iō angelus dicit̄: q̄ꝛ ad voluntatē dn̄i annūciandam mittit̄: ange los enim grece nuncios dicimus. c Inimicus ero ꝛc. Grego. Radix cuncti mali ſupbia eſt: de qua dicit̄:
Eccli.10.b Initiū oīs peccati ſupbia. Prima ei⁹ ſoboles ſeptem principalia vicia. Inanis gloria. Inuidia. Ira. Triſti cia. Auaricia. Uentris ingluuies. Luxuria. Et q̄ꝛ his ſeptē ſupbie vitijs nos captos doluit redēptor noſter ad ſp̄ūale liberatiōis ꝓliū ſpū ſeptiformis grē pleniꝰ venit. d Precedetq̄ꝫ te āgelus ꝛc. Ra. Joſue ꝓplm̄ iſraeliticū in terrā ꝓmiſſionis induxit ſeptē gētes eij/
Myſtice. ciēs idolaq̄ꝫ ꝛ aras eoꝝ deſtruēs. Myſtice ver⁹ de⁹ has gētes cū ſimulacris ſuis extermiat: cū ſeptē prin/ cipalia vitia ꝛ oīe idolū inimici de cordibus nr̄is ex pellit: vt nature nr̄e terrā ſecure poſſideam⁹.
e Quos ego cō. ꝛc. Johānes Chryſo. Habet vnū/ qd̄q̄ꝫ vitiū ī corde nr̄o ꝓpriā māſionē quā ſibi vēdi/ cās: ī aīe nr̄e receſſu exterminat iſraelē.i. rex ſūmaꝝ cō templatiōeȝ: ꝛ aduerſari nō deſinit. Nō eī pn̄t v̄tutes cū vitijs morari: ſꝫ cū ab iſraelit̄.i. a v̄tutib⁹ fuerit vi tia ſupata: locū quē cōcupiſcētie vel fornicatiōis ſpūs poſſidebat caſtitas obtinebit. Queȝ furor cepat: pa/ tientia

a ſ .i. pinguedo bonoꝝ operū ꝛ fecunditas vir/ tutum: vel ſpiritualis intelligentia.
me tue: nec remanebit adeps ſo/ a
a ſ diem iudicij quia tunc nō erit locus operandi virtutib⁹ ſtudendi: vel ſcripturam perſcrutandi.
lennitatis mee vſq̄ꝫ māne† Pri/ b
ſ bonorum operū initia.
mitias frugū terre tue deferes in
ſ q̄ꝛ nō eſt locus veri ſacrificij extra catholicā ec cleſiam. a ſ Joſephus dicit an̄ octauū diem nō licere interfici. ſ paſſione punias. ſ o herodes et o iudei. b ſ chriſtum qui eſt hedus iudeis: agnus nobis.
a domū dn̄i dei tui. Nōn coq̄s he/ c
ſ in infantia vel tp̄e conceptionis. ſ ioſue.
b dum in lacte matr̄ ſue: Ecce ego d
mittaȝ angelū meū: q̄ p̄cedat te: e
et cuſtodiat in via: ꝛ introducat f g
ad locū quē paraui. Obſerua eū: h
a ſ vn̄ ſicut obediuimus moyſi: ſic obediem⁹ tibi.
et audi vocem ei⁹: nec ꝯtēnēdum
putes: quia nō dimittet cū pecca k
a ſ quia ex filijs iſrael qui vir vidēs deū interpre tatur: vel q̄ꝛ ieſus dictus eſt. Myſtice ꝟo ſaluator et redemptor noſter ꝑōt itelligi qui ē angelus ma gni conſilij ꝛ ſue paterne volūtatis nunci⁹ in quo nomē dei vel veraciter eſt q̄ꝛ verus deus eſt.
uerit: et ē nomē meū in illo. Q̄ ſi i
audieris vocem eius ꝛ fecer̄ oia
c que loquor: inimicus ero inimi/
cis tuis: ꝛ affligā affligentes te:
d †Precedetq̄ꝫ te angelus me⁹: ꝛ in
troducet te ad āmorreū: ꝛ etheū:
ꝛ phereſeū: chananeūq̄ꝫ: ꝛ eueū:
e et iebuſeum: quos ego conteraȝ.
Non adorabis deos eorum: nec l m
coles eos: Non facies opera eo/ n
a ſ vt omnis memoria eorum deſtruatur.
ruȝ: ſꝫ deſtrues eos: et cōfringes o p

deoꝝ.vt dictū eſt.ſ.xij.ca. ꝛ hoc eſt qd̄ dicit̄ hic: Non īmolabis ſup fermēto.i. fermēto exiſtēte in domo tua. a Nec remanebit adeps ſolēnitatis mee vſq̄ꝫ mane.ſ. diei ſequētis: poterat tn̄ cremari ſup al/ tare tota nocte. b Primitias frugū terre ꝛc. q̄uis h̄ p̄ceptum ſu pra poſitū ſit: tn̄ hic repetit̄: ad oſtendendū ꝙ obligat anno ſeptimo ſicut in alijs. q̄ꝛ enim ſupra mentionē faciens de primitijs addidit: Queciq̄ꝫ ſeminaueris in agro tuo. ideo poſſet aliquis credere ꝙ nō obligaret anno ſeptimo: eo ꝙ illo anno nō ſe minabat̄ terra nec colligebāt̄ fruct⁹ naſcētes a dominis terre: quod nō eſt verum: quia ꝛ ſi nō poterant colligere ad vſus ſuos: debebāt tn̄ fructus p̄ alijs maturātes accipere ꝛ defer re ad domum domini in ſolennitate paſcali. †ſ.34.d Deut.14.e
c Non coques hedum in lacte matris ſue. cuius ratio eſt: quia lex intendebat ducere iu deos ad pietateȝ erga ꝓximos: et ſic inhibuit eis ea que videbant̄ eſſe crudelia: etiam circa bruta animalia: inter que hoc erat ꝙ agn⁹ co/ queretur ꝛ pararet̄ ad eſum alioꝝ in lacte: qd̄ erat vite ſue ſuſtentamentū. Dicit aūt andre/ as ꝙ h̄ etiā intelligit̄ de carnib⁹ alioꝝ aīaliū que nutriunt̄ lacte: nō aūt de carnib⁹ auium: q̄ꝛ nō nutriunt̄ lacte: ſed de materia oui. ꝛ li/ cet hic dicat̄ de lacte matris: tamen intelligit̄ de omni lacte. Alia etiā ratio fuit ad hoc.ſ. in deteſtatiōeȝ idolatrie: q̄ꝛ aliqui idolatre ſic co quebāt carnes idolis immolatas. d Ecce ego mittā angelū meū ꝛc. Premiſſa legis ꝓ/ mulgatiōe: hic cōſequenter inducit̄ populus ad eius obſeruantiā. et p̄mo ponit̄ dicta indu ctio. ſcd̄o legis receptio.ca.xxiiij. Circa pri/ mū inducit̄ populus ad legis obſeruantiā ex bonoꝝ ꝓmiſſione. ꝛ primo q̄ꝫtū ad terre cha naan facilem acquiſitionem. ſcd̄o q̄ꝫtuȝ ad ei⁹ felicem habitationē. ibi: Non adorabis deos eoꝝ. Ad acquirendū aūt terrā: tria erant ne/ ceſſaria: directio in via: ꝛ q̄ꝫtum ad hoc dicit̄:
e Mittā angelum meū qui precedat te. viā oſtendendo. ꝛ ꝓtectio ab hoſtib⁹. iō ſubdit̄:
f Et cuſtodiat in via. ꝛ introductio ad locū ꝓmiſſum. ꝛ hoc notat̄ cum dicit̄: g Et in/ troducat in locū quē p̄paraui: ſed q̄ꝛ iſta pro/ mittunt̄ ex ſuppoſitione obedientie ad deum in legis ꝛ mandatorum ipſius obſeruatione. ideo ſubditur: h Obſerua eum ꝛc.i. diligē ter attende vt ei obedias. cuius ratio ſubdit̄: †ſ.32.g
i Et ē nomē meū in illo. ac ſi dicat̄: qui obe/ dit ei: obedit ꝛ mihi. ꝛ q̄ rebellat ei: rebellat ꝛ mihi. ſm̄ ꝙ dicit ſaluator Luc.x. Qui vos au dit me audit: ꝛ qui vos ſpernit me ſpernit. D
Notandum autem ꝙ iſtud exponitur duplici ter. vno modo de Joſue qui vocatur hic ange lus.i. a deo miſſus ꝛ ordinatus ad ducendū filios iſrael ad terraȝ ꝓ/ miſſions ꝛ ad debellandū aduerſarios eorum ꝛ ad ponenduȝ eos in poſſeſſione terre vt habet̄ in libro Joſue. Cui populus debebat obe/ dire tanq̄ȝ nuncio dei ꝛ vices eius gerenti ꝛ quod ſubditur: Et ē no/ men meum in illo. hoc patet ex nominis interp̄tatione: q̄ꝛ Joſue iter/ pretatur ſaluator: qd̄ eſt ꝓprium dei. Alio modo exponit̄ de angelo qui p̄cedebat caſtra filioꝝ iſrael oſtēdendo eis viā p columnā ignis et nubis: vt dictum eſt.ſ.xiij.ca. Et eos ꝓtegebat ab aduerſarijs. vn de poſuit ſe inter caſtra egyptioꝝ ꝛ hebreorum ad ꝓtegendum hebre os. vt dictum eſt ſupra.xiiij.ca. ꝛ eodem modo ꝓmittitur hic de futu/ ro ꝙ debeat eos ꝓtegere. ꝛ quod ſubdit̄: Et eſt nomen meum in illo hoc dicitur q̄ꝛ angelus ille loquebatur in pſona dei: ꝛ ideo aliquan/ do angelus: aliquādo dn̄s nominat̄: ſm̄ ꝙ dicit beatus Grego.
k Quia nō dimittet cum peccauerit. q̄ꝛ non eſt in poteſtate nuncij aliquid agere ꝓpria auctoritate ſꝫ ſm̄ voluntatē mittentis: ꝛ hec ex/ poſitio eſt magis conſona lr̄e. loquitur etiam hic dn̄s moyſi in perſo/ na totius populi. l Non adorabis. Hic ꝯſequenter ꝓmittitur ter re felix habitatio. Primo tn̄ remouet̄ hui⁹ impedimentū: qd̄ eſt ido latria. cū dicitur: Nō adorabis deos eoꝝ.ſ. exhibēdo eis reuerentiā exteriorē. m Nec coles eos. q̄ꝫtū ad interiorē. n Non fa. opa eo/ rū.i. act⁹ q̄ fiūt ī veneratiōe idoloꝝ. p h̄ enī qd̄ dixerat: Nō adorab. ꝓhibuerat eis exhibere illos act⁹ latrie q̄ exhibent̄ deo. et iō addit: Nō facies opa eoꝝ. ad excludendū etiā actus qui exhibent̄ idolis.
o Sed deſtrues eos. tēpla eoꝝ diſſipando p . Et confringes ſtatu as eorū, cōminuendo fruſtratim ne remaneat aliqua memoria eorū.

Seruietiſq̄ꝫ

tĩctia vẽdicabit. Quẽ triſticia mortẽ operans occu/pauerat: ſalutarꝭ ⁊ plena gaudio leticia poſſidebit. Quẽ accidia vaſtauit: excolet fortitudo. Quẽ ſupbia ꝯculcabat hũilitas honeſtabit. Itaqꝫ ſinglis vitijs expulſis eoꝝ loca.i.effectꝰ ꝟtutes ꝯrãe poſſidebũt: q̃ filijs iſraelꝭ.i.aĩe deuꝫ vidẽtes nũcupãꝭ: q̃ cũ vniũſas cordis expulerint paſſiones nõ tã alienas poſſeſſiões parauiſſe q̃ꝫ ꝓprias recuperaſſe credẽdi ſũt: qꝛ ſɱ veterẽ traditionẽ: t̃raꝫ chananeorũ filij Sem in diuiſiõe orbꝭ ſortiti ſũt: quã chananei violenꝭ poſſederũt. Vñ iuſto iudicio dei expulſi ſũt. Voluntas ẽꝫ dñi poſſeſſionẽ cordis nr̃i nõ vicijs ſꝫ ꝟtutibꝰ ꝯpu/tauit: q̃ pꝰ p̃uaricationẽ ade inſoleſcẽtibꝰ vicijs: q̃ſi chananeis a ꝓpria regiõe ꝯpulſe ſunt. Cũ ꝟo ꝑ dei graꝫ: diligẽtia nr̃a ⁊ labore nr̃o reſtituunꝭ: nõ tam alienã terraꝫ occupãt q̃ꝫ recipiũt ꝓpriaꝫ.

a Benedicã panibꝰ tuis et aquis ⁊c̃. Augꝰ. Alia lr̃a benedicã panẽ ⁊ vinũ tuuꝫ ⁊c̃. Quis he ꝓmiſſiões poſſint ⁊ ſpũalꝭ intelligi: tñ cuꝫ ſɱ hoĩeꝫ tpalẽ felicitatẽ intelligunꝭ ad vetus teſtamentuꝫ ꝑtinent: vt queqꝫ p̃cepta exceptis his que in ſacramẽto aliq̃d ſignificãt: eadẽ ad mores bonos ꝑtinẽtia reperiãtur ꝓmiſſiones tñ carnales atqꝫ terrene ſunt. In futuro aũt dabunꝭ premia ad nouũ teſtamentũ ꝑtinẽtia que impij nõ accipient.

b Emittẽs ſcabrões ⁊c̃. Aug. Emittam veſpas ⁊c̃. Hoc ꝓmittit deꝰ ⁊ liber ſapiẽtie dicit eſſe impletũ: vbi ait: Emiſit anteceſſores exercitꝰ ſui veſpas: nõ aũt legimus factum neqꝫ moyſi tpe: neqꝫ ſꝫ ioſue: neqꝫ ſub iudicibꝰ: neqꝫ ſub regibuſ. Ideo fortaſſe veſpe aculei timoris intelligẽdi ſũt: quibus agitabanꝭ gẽtes: vt cederẽt filijs iſrael. Deus ei loquiꝭ: in cuius ſermone ſi figurate aliquid dicaꝭ: quod ad proprietatem non ſit impletuꝫ: non impedit hiſtorie fidem: in qua perſpicitur veritas narratoris: ſic nec euãgeliſtarũ narratio ſɱ ꝓprietatẽ impediꝭ: ſi aliq̃d a chriſto figurare dr̃: Lxx. Alia littera. Emittã veſpas ante te: et eijciet ãmorreos ⁊c̃. A plurali ad ſingularẽ numeꝝ ſe conuertit. Intelligitur antẽ eijciat ãmorreos veſpa.ſ. ſicut locuſta: ſic rana: non ꝙ vna ſit: ſed ꝑ ſingularẽ intelligiꝭ pluralis.

c Nõ eijciam eos a facie ⁊c̃. Strab. Gentes iſte vicia ſignificãt q̃ nec ſimul nec vno tpe in ſanctis extinguunꝭ: ne mõſtra terre multiplicentur.i.ne in ſupbiam eriganꝭ: ⁊ vanã gl̃iam ⁊ hm̃õi. Nam cum ſancti contra maiora vicia pugnãt ⁊ vincunt: relinquuntur minora: et ꝑmittũtur dominari: ne per elationem grauius corruãt. Unde paulo datus eſt ſtimulus carnis ad cuſtodiam humilitatis. ‖ 2.Cor.12.c

Aſcende

ſtatuas eorum. Seruietiſqꝫ dño
a ſ eterni bñdictiones.d.legiſlator: ibũt ꝺ ꝟtute i virtutẽ videbiꝭ deꝰ deoꝝ in ſion. b ſ verbi dei.
a deo veſtro vt bñdicã pãnibus b
ſ doctrine. ſ peccati.
tuis et aquis: ⁊ auferã infirmita c
ſ corde. a ſ ſine fructu virtutum ⁊ operum. ſ ꝓpter peccata hominũ ſterilitas mulieꝝ ⁊ animalium ⁊ ipſius terre ſepe contingit.
tẽ de medio tui. Non erit infecũ/ d†
a ſ corpus. b ſ viri impij nõ dimidiabunt dies ſuos. ſ nõ nocitũ vt moriaris.ſ.ſenex ⁊ plenus
da nec ſterilis ĩ terra tua. †Nũme e
dierum. a ſ in ſtabilitate.ſ.eternitatis.
rũ dieꝝ tuoꝝ iplẽbo. Timorẽ me f
ſ.i.ante te ad terrendũ populum.
um mittã ĩ ꝯcurſuꝫ tuũ: ⁊ occidaꝫ
oẽm populũ ad quẽ ingredieris
cunctorũqꝫ inimicoꝝ tuorũ corã
ſ Non ad litteram ſed terrores inimicorũ ſignificat: quibus deus hoſtes eorum exagitat.
b te terga vertã emittẽs ſcabrones g
priꝰ q̃ fugabunt eueum ⁊ chana/ h
neum ⁊ etheuꝫ anteqꝫ introeas.
ſ Noluit deꝰ ſimul delere omẽs gentes: ne terra redacta ĩ ſolitudinẽ ſeuiꝰ ꝯtra eos beſtie ſeuirẽt.
c nõ eijciã eos a facie tua ãno vno i
ne terra in ſolitudinẽ redigaꝭ: et k
creſcant ꝯtra te beſtie. Paulatim
expellã eos de conſpectu tuo: do
nec augearis ⁊ poſſideas terraꝫ.
ſ qꝺ eſt in oriente.
Ponã aũt terminos tuos a ma/ l
ſ mediterraneũ.ſ.qꝺ ẽ mare magnũ ⁊ mare tyri
ri rubro vſqꝫ ad mare paleſtinoꝝ m
thenũ. a ſ poſt bethleẽ vna tñ ẽ ciuitas q̃ thecue alꝭ thecone dicꝭ: poſt illã ſtatim ſequiꝭ vaſtitas deſerti. b ſ eufraten.
et ã deſerto vſqꝫ ad fluuium. Tra n o
a ſ alꝭ tuis. b ſ demones vel vitia.
dam manibꝰ vẽſtris hãbitatoreſ
ſ ne audeant reſiſtere.
terre: ⁊ eijciã eos de ꝯſpectu vr̃o
ſ Nulla pars iuſticie cũ iniquitate.nec templo dei cum idolis.
†Nõ inibis cũ eis fedus: nec cum p
a ſ idolis vel demonibus. b ſ corpore vel animalia deo culta.
dijs eõrum. Nõ habitent in tẽrra
tua: ne forte peccare te faciant in
ſ grecus habet dulcus eſ nõ latreus eſ: vnde intelligitur quia ⁊ dulia debeꭍ deo tanq̃ꝫ dño latria vero non niſi deo ſicut deo.
me ſi ſeruierꝭ dijs eoꝝ: quod tibi
ſ anime.
certe erit in ſcandalum.

---

a Seruietiſqꝫ dño deo veſtro. quia ꝑ hoc feliciter habitabitis ĩ terra vobis ꝓmiſſa. ideo ſubdiꭍ: b Ut benedicam panibꝰ tuis ⁊ aquis: id eſt cibis tuis ⁊ potibꝰ: qui noĩe panis ⁊ aque deſignanꭍ: vt pluries dictum eſt ſupra. c Et auferã infirmitatẽ de medio tui. conferendo tibi bonam anime diſpoſitioneꝫ. d Nõ erit infecũda nec ſterilis in terra: tua dicitur infecũda q̃ puã ꝓlẽ hꝫ et nullius aut modici valoris. Sterilis. que nullã habet: ⁊ in hoc deſignatur multiplicatio populi ⁊ fortitudo. e Numeꝝ dieꝝ tuoꝝ implebo.i. vita tua nõ breuiabiꭍ ĩfirmitate peſte fame aut gladio. f Timorem meũ mittã ⁊c̃. quod fuit impletuꝫ Ioſ.v. vbi diciꭍ. Diſſolutum eſt cor eorũ: nec remanſit in eis ſpiritus. ⁊ in hoc tangitur pacifica poſſeſſio terre. g Emittẽs ſcabrones.i. anxietates animi eos pungẽtes ſicut aculei. iudei enĩ ſcabrones dicũt ad litterã.i. muſcas de cadaueribus exortas habentes aculeos venenatos. h Qui fugabunt eueum. quia multi de habitatoribꝰ terre chanaan fugerunt de terra illa añ ingreſſum filiorum iſrael. i Non eijciam ⁊c̃. cuius ratio ſubdiꭍ. Ne terra redigatur in ſolitudinem: in quo oſtendiꭍ ſpacioſitas terre que nõ poſſet ſufficienter populari a filijs iſrael: donec eſſent in maiori numero: ⁊ tñ iam erãt ſex centa milia. ‖ †Deut.7.c k Et creſcant cõtra te beſtie. q̃ te grauius infeſtarent q̃ꝫ aduerſarij. l Ponam autem termĩos tuos a mari rubro. ex ꝑte orientis. m Uſqꝫ ad mare paleſtinoꝝ. a ꝑte occidẽtis. ⁊ hoc eſt mare mediterraneũ. n Et a deſerto.ſ. egypti: qꝺ contiguaꭍ terre ꝓmiſſionis a ꝑte auſtrali. o Uſqꝫ ad fluuiũ.i. euphratẽ: a ꝑte aq̃lonis: tñ iſtam terram totam nõ habuerunt vſqꝫ ad tempora ſalomonis. p Non inibis cũ eis fedus. per amicitias vel cõnubia. Cetera patẽt.

Moraliter. a† Si videris Ca. XXIII aſinũ odiẽtis te iacere ſub onere ⁊c̃. Aſini prelatoꝝ pñt dici archidiaconi: decani: curati: qꝛ ſupportãt eoꝝ onera. Ille igiꭍ qui videt aliquẽ de illis oppreſſuꝫ onere cure ſibi impoſite: ⁊ ſcit ⁊ poteſt ipm̃ ſubleuare nõ debet hoc dimittere ꝓpter odium p̃lati erga ſe. l† Si occurreris boui inimici tui aut aſino erranti reduc eum.i. ſi videris aliquẽ ꝺ ſubditis prelati vel curati odientis te ab eius obediẽtia irrationabiliter recedentẽ ꝑ bonũ ꝯſiliũ ⁊ exhortationem debes eũ reducere ad obediendum debite: nõ obſtante odio dicti prelati vꝭ curati cõtra te. l† Sex annis ſeminabis terraꝫ tuã ⁊c̃. ꝑ terram colendã intelligiꭍ cor humanũ qꝺ eſt ſeminandũ ſemine virtutũ ſex annis.i. toto tpe vite p̃ſentis que ꝑ ſenariũ deſignaꭍ eo ꝙ eſt numerus ꝑfectus reſultans ex ſuis ꝑtibus q̃ ſunt duo tres. m† Anno ſeptĩo dimittes eã et requieſcere facias vt comedãt pauperes ⁊c̃. Septimus autem annus apud hebreos requieſcerat vt patet per dicta. Per hoc igiꭍ ꝙ illo anno ſine labore fructus oriebanꭍ ex quibꝰ pauperes ⁊ agri beſtie ſuſtentabanꭍ deſignaꭍ ꝙ ſancti qui ſunt in quiete celeſti orant ꝓ ſibi deuotis q̃ꝫ tãcũqꝫ ſimplicibꝰ ⁊ abiectis. ‖ †Deut.7.a g† Tribus vicibus ꝑ ſingulos annos mihi feſta celebrabitis ⁊c̃. Primũ feſtũ celebrabaꭍ ꝓpꭍ bñficiũ exitus de egypto ⁊ fuit figura reſurrectionis ieſu xp̃i ꝑ quẽ exiuimus de tenebris culpe et ignorantie. Secundũ feſtũ celebrabaꭍ ꝓpter bñficiũ legis date. qꝺ notaꭍ cum diciꭍ: m† Et ſolennitatem menſis p̃mitiuoruꝫ. tunc enim fiebat oblatio de nouis panibus ⁊ fuit figura dationis ſpũſſancti q̃nquageſima die a dñi reſurrectione. Tertium fuit feſtũ tabernaculoꝝ qꝺ celebrabaꭍ in memoriam ꝙ dominꝰ habitare fecit filios iſrael in tabernaculis ĩ deſerto ⁊ notaꭍ cũ dr̃: n† Solẽnitatẽ q̃ꝫ in exitu anni. qꝛ celebrabaꭍ q̃ntadecima die ſeptimi mẽſis ſɱ ordinẽ feſtoꝝ ⁊ vltimꝰ menſis erat ſɱ acta hoĩm. ſic enĩ accipiẽdo annꝰ nouꝰ incipit in lunatiõe ꝓpinq̃ori eq̃noctio autumnali: ⁊ illud feſtũ figura fuit ſolẽnitatis oĩm ſctõꝝ. iſte enĩ tres ſolẽnitates reſurrectiõis pentecoſtes ⁊ oĩm ſanctoꝝ ĩ eccl̃ia ſũt ſolẽnes c† Nõ coques hedũ ĩ lacte matrꝭ ſue. ꝑ hedũ peccatõr ĩtelligiꭍ. Matth.xxv. Statuet oues a dextrꝭ, hedos ãt a ſiniſtrꝭ.

Hedus

Hedus igit in lacte matr' coquit qñ adulatorū blãdicijs pec/cator delinit. ſm illud Pſ. ix. Laudat peccator in deſiderijs anime ſue ⁊ iniquus bñdicit. d† Ecce ego mitto angeluʒ meū q̄ p̄cedet te. p angelū dñi p̄latus bon⁹ ſecularis vel reli/gioſus intelligit. Malach. ij. Labia ſacerdotis cuſtodiūt ſcīē/tiã: ⁊ legē ex ei⁹ ore requirēt. angelus enī dñi exercituū ē. Et ipſe ſubditos ſuos p̄cedere debet in via morū verbo pariter et exemplo. d† Nō erit infecūda nec ſterilis in terra tua. p hoc deſignat q in cōgregatiōe religioſoꝝ ſeu alioꝝ bonoꝝ nō debet eſſe aliquis bonis operibus ſterilis.

¶ In ca. xxiij. vbi dicit in poſtilla: Et primo erga partes que debent in iudicio aliquid proponere.

Additio. j. Incōueniēs videt dicere q ſit ꝓhibitū a lege diuina: q iudex audiat vnã ptem in abſentia alteri⁹: lʒ talis ps multa mēdacia īmiſceat ad iuſtificationē ſue cauſe. Nã rect⁹ iudex p h nō inclinabit ad aſſen/tiendū ſibi donec audiat aliã partē ⁊ h cōiter fit in multis iu/dicijs. ſ. q vna ps in abſentia alteri⁹ ꝓponit multa mendacia ſʒ poſtq̄ audit pars aduerſa negocio diſcuſſo deuenit ad re/ctitudinē iuſticie. vñ videt alit dicēdū. Ad qd̄ ſciendū q vbi d̄r in trãſlatiōe nr̃a: Nō ſuſcipies. habet ī hebreo vnū verbū q̄ſi equocū ad multa. ſ. ad ſuſcipiendū: leuãdū: ferendū. ⁊ mul/ta alia: Et vbi ī trãſlatiōe nr̃a d̄r: Uocē mēdacij. in hebreo h̄r Auditū vanitatis. vñ in h qd̄ d̄r: Nō feras auditū vanitatis intelligit ꝓhiberi nequis ferat ſeu leuet infamiã falſam ↄtra ꝓximū qd̄ eſt ꝓprie audit⁹ vanitat'. ⁊ ſic refert ad quãcūq̄ p/ſonã ⁊ ſi legatur: Nō ſuſcipies pōt referri ad iudicē ꝓhibēdo eū ne p famã vanã moueat ad cōdemnandū aliquē. ¶ In eo. ca. xxiij. vbi d̄r ī poſtilla: Inſontē ⁊ iuſtū nō occides ⁊c̄.

Additio. ij. Auctoritas Aug'. allegata p poſtilla/torē n̄ ↄtrariat determiatiōi ſcti Tho. nã ferre ſentētiã mortis ↄtra eū q̄ ↄuincit ī iudicio: p teſtes di/ligent examiatos nō ē pctm̄: lʒ ſciat a iudice innocēter ↄdem/nari: vñ ꝓpt h nō ē dimittēda dignitas tpalis nec aliq̄d hmōi Qd̄ aūt ſniaʒ ferre ↄ talē nō ſit peccatū: declarat ſufficienter a ſctō Tho. ī pte allegata. q. lxvij. ar. ij. ī cor. q. vbi d̄ ſic: Qꝛ qꝛ iudicare ptinet ad iudicē ſm q fungit publica ptāte: iō infor/mari debet ī iudicio: nō ſm illud qd̄ ipe nouit anq̄ ꝑuata p/ſona: ſʒ ſm illud qd̄ ſibi inoteſcit in cōi. ſ. p leges publicas di/uinas vel hūanas ↄ q̄s nullas ꝓbatiōes admittere debet. in pticulari vō p inſtrumēta ⁊ teſtes ⁊ alia legitima documēta q̄ debʒ ſeq̄ iudicãdo mag' q̄ illd̄ qd̄ ipe nouit tãq̄ ꝑuata pſona lʒ ex h adiuuari poſſit: vt diſtricti⁹ diſcutiat ꝓbationes indu/ctas: vt poſſet eaꝝ defect⁹ inueſtigare: q ſi eas nō poſſit ↄ iu/re repellere debet eas in iudicãdo ſequi. Solius enī dei eſt q̄ ſm ꝓpriã poteſtatē iudicat īformari in iudicijs ſm veritatem quã ipſe cognſcit: nō ſm h qd̄ ab alijs accipit ⁊ iō de xp̄o quī ē ver⁹ de⁹ ⁊ hō: ꝓphetice legit. Eſa. xj. q nō ſm viſionē oculo/rum iudi

rum iudicabit: nec ſm auditū auriū arguet: qd̄ nō ptinet a/lijs iudicibus. Si aūt dicat q iudex in p̄dicto caſu facit ↄtra ↄſcientiã: inq̄tū facit ↄtra ↄſcientiã veritatis quã habet: ⁊ ſic peccat iuxta illud ad Ro. xiiij. ca. Qd̄ nō ē ex fide: pecca/tū eſt. ꝓut cōit exponit: dicendū ſm ipm̄ vbi. ſ. q hō in his q̄ ad ꝓpriã pſonã ptinēt debet informare ↄſcientiã ſuam ex ꝓpria ſcīa: ſed in his que ptinēt ad publicã poteſtatē debet informare ↄſcientiaʒ ſuam ſm ea que in publico iudicio ſciri poſſunt. vñ Aug⁹. ſup Pſ. Bonus iudex nihil arbitrio ſuo facit: ſed ſm leges ⁊ iura ꝓnunciat.

Replica correctorij cōtra Burgeñ. ¶ In ca. xxiij. poſtillator exponit illd̄: Nō ſuſcipies vo/cē mendacij: de iudice q nō debeat audire vnã ptem ſine alia Burgeñ. dicit incōuenient dictū. q diuina lege ſit ꝓhi/bitum audire vnã ptem in abſentia alterius. Et ponit caſus in quib⁹ licite iudex poteſt illi diuine legi ↄtrauenire. Sʒ vi/detur ſuis caſib⁹ Burgeñ. nō ↄcludere ꝓpoſitū. q̄nimo ex il/la lege que videt habere ortū a natura: ⁊ recte ratiōis dicta/mine repertū eſt: q ad inſtãtiã vni⁹ ptis ī omī iudicio bñ re/cto debet fieri citatio ptis aduerſe: niſi eſſet iudiciū aliqd̄ po/teſtate publica ↄſtitutū nō ad inq̄rendū: ſʒ ſolū ī notorijs ꝓ/cedendū: vt dicit de iudicio weſtualie: qd̄ vulgo dicitur ſe/cretū iudicium: nō ratione cauſe que eſt notoria: ſʒ ꝓceſſus qui ſecretus eſt ſine ſtrepitu inquiſitiōis. In tali enī iudicio lex iſta locū nō habet: ſʒ in omī alio iudex iuxta hãc legē ad inſtantiã ptis tenet decernere citationē q̄ legitime inſinuata poterit ſine trãſgreſſione hui⁹ leg' vna ps audiri alteri⁹ pt' cōtumacia nō obſtãte: poterit etiã iudex vnã ptē audire al/tera nō citata: ſʒ nō iudicialiter: qꝛ alias eſſet auditio vanita/tis: ꝓut exponit. Burgeñ. iuxta hebraicã lrām: vt dicit. ⁊ in his caſib⁹ vadūt inſtantie Burgeñ. ¶ In eodē ca. vbi poſtil/lator circa illū textū: Inſontem nō occides tenet cōtra ſctm̄ Tho. dicēs: q iudex ſciēs aliquē inocentē nō peccat ferēdo ſentētiã ſm allegata ⁊ ꝓbata ↄtra eūdē. Sʒ Burgeñ. cōiter ꝓ ſctō Tho. certamē aſſumēs h nō plus dic̄ q ſanct⁹ Tho. in locis allegatis p ipm̄ et poſtil'. Sʒ ad auctoritatem beati Aug'. p poſtillatorē allegatã min⁹ ↄuenient dic̄: nã ſm decla/ratiōeʒ poſtillator' mãifeſte ↄcludit ↄ poſitiōeʒ ſcti Tho. et cōit iuriſtaꝝ. Cuius enī ī cōit accidētib⁹ iudicãdū ſit ſm alle/gata ⁊ ꝓbata: nullo tñ iure cautū ē: īmo diuīo iure ꝓhibitū iudicare ↄ agnitã vitatē: nec vidē meo valet illa diſtictio: q iudex duplicē pſonã dic̄. ſ. ꝑuatã ⁊ publicaʒ. nã ſi ꝑuata pec/cat publica n̄ eximit niſi ſit mãifeſta lex q̄ eã excuſet. nō ē aūt lex puto hūana nec diuīa q̄ dicat iudicãdū ↄ vitatē agnitã: nō videt igit aliq̄ lex excuſãs ſic iudicãtē. tuti⁹ ē igit ↄſiliū poſtil. ⁊ mltoꝝ doctoꝝ dimittē pſone publice reſpectū q̄ dã/nare pſonã ꝑuatã: ꝓut ſonat auctas b. Aug'. quã Burgeñ. trãſit cōniuētib⁹ ocul' ad eã nihil rōnabilr dicēdo: ſʒ ad aliū locū differēdo.

Glo. ordi.

a Aſcende ad dñm ¶ Ca. XXIIII tu ⁊ aaron ⁊c̄. Aug⁹. Aſq̄ reſpondit populus vna voce dicentes. Omnia verba dñi que locutus es faciemus ⁊ audiemus vſq̄ ad hunc locuʒ ſcriptu/re iuſtificationes intelliguntur: que date ſunt populo ad obſeruandū. In/cipiunt autem q̄tum ipſa verba ſcri/pture indicãt: vnde hoc nomē iuſtifi/cationum exorſum eſt: a ſeruo hebreo cui auris ad poſtē pertundit: in qui/bus omnibus iuſtificatiōibus cōſide/randū eſt q nō ad agendã vitã: ⁊ bo/norū morū ↄuerſationē duci poſſunt. Multa enim in eis ſunt ſacramenta ſi/gnificantia potius aliquid q̄ʒ vitã no/ſtrã inſtruentia. Iuſtificatiōes vō la/tini eas eſſe dicūt que greci diocema/ta dicãt. b Tu ⁊ aaron ⁊c̄. Stra. Moyſes ⁊ aaron et nadab et abiu. p hos quattuor viri euangelici ſignifi/cãtur: q̄. ſ. euãgelica p̄cepta ſequunt. Per. Lxx. vō (q̄ cōſtat ex ſeptenario decies. ſ. ducto vel ex denario ſepties multipli/cato) ſignificant illi qui ſpūſſancti gratia adiuti: adimplētes denarium legis tendunt ad contemplationem cōditoris. Uel

Num. xi. f ad lrām de quibus dicit: Aſſume tibi ſeptuaginta viros ⁊c̄. de quib⁹ eldad ⁊ meldad fuerūt. c Soluſq̄ moy. ⁊c̄. Rab. Pri⁹ p̄cipit vt moyſes ⁊ aarō nadab ⁊ abiu. ⁊ ſeptuaginta ſe/

niores

Moyſi q̄ʒ di ¶ Ca. XXIIII

a ſ nō dñs ſed angelus qui in figura dei cū moyſe loquebatur.

Moyſi q̄ʒ dixit: Aſcende ad dñm tu b

ſ q̄ttuor. ſ. in quib⁹ viri euangelici ſignificant.

a ſ Qui grã ſpūſſancti adiuti implēt denariū le/gis ⁊ aſcendūt ad cōtemplationem conditoris.

⁊ aaron: nadab ⁊ abiu: ⁊ ſeptua/ginta ſenes ex iſrael: ⁊ adorabit'

a ſ quia ſola eccleſie vnitas deum videre mere/tur. b ſ altitudinem contemplatiōis ſcrutatu/rus ⁊ ſententiam ſuperne voluntatis.

c procul. Soluſq̄ moyſes aſcēdet ad dominū: ⁊ illi nō appropinq̄/

ſ infirmi auditores qui terrenis implicantur: ta/les enim ſententiã diuine legis nō pñt attingere.

būt: nec populus aſcendet cū eo

Uenit ergo moyſes: et narrauit d† e

Nico. de lyra

a Moyſi q̄ʒ dixit: ¶ Ca. XXIIII

Premiſſa legiſlatiōe. ⁊ indu/ctiōe ad eius obſeruãtiã: hic ↄſeq̄nter deſcribit eius receptio. ⁊ pri/mo verbo. ſecūdo facto. ibi: Scripſit aūt moyſes. Circa primū premittit inſtructio moyſi d̄ deſceſu ad pplm̄ vt legē recipet ⁊ ī re aſcenſu ad deū ꝓ fa/cti cōfirmatiōe. ⁊ h ē qd̄ d̄r: Moyſi q̄ʒ dixit. ſ. dominus. b Aſcende ad dominū tu ⁊ aaron. ſcʒ poſtq̄ deſcen/deris ⁊ populus legem receperit. c Soluſq̄ moyſes aſcendet ad do/minum. in cacumen montis: alij autē aſcenderunt ad aliquam partē mon/tis inferioreʒ. d Uenit ḡ moyſes: deſcendendo ad pplm̄. e Et narra/uit plebi omĩa verba domini. Hebrei dicunt q iſtud quod habet in ca. iſto. vſq̄ ad illum locum: Dixit dominus ad moyſen aſcēde ad me in montē ⁊c̄. fuit factū anteq̄ dñs loqueretur populo decem p̄cepta deca/logi: de quibus dictū fuit. xx. ca. ita q quarta die tertij men/ſis ab exitu filiorū iſrael de egypto domin⁹ dixit ad moyſen q deſcenderet ad populū ad denūciandū eis p̄cepta eius de preparatiōe ppli ad recipiendū legē ore dei ꝓmulgãdã: ⁊ ad h q poneret termios circa montē: de q̄b⁹ dictū ē. ſ. xix. ca. et ad dnūciãdū pplo p̄cepta iudicialia p̄dicta q̄ moyſes recepit

a dño

A

B nioꝛes: aſcēdāt ad dn̄m. Et ſtatim ſubiūgit ꝙ ſolus moyſes aſcendat ad dominū: ceteri nō appropinquēt ſ; adorēt ꝓcul. Ubi moralit̄ iſtruimur vires nr̄as perpendere nec vltra poſſe nr̄m arcē ꝯtēplatiōis attingere: ſ; ꝙtū diuina clemētia vocat ⁊ regla ſcptur̄e ꝓuocat. Greg. Moyſes vt ſublimia dei p̄cepta perciperet alta conſcendit: ⁊ vt interna penetret ab externis tumultib⁹ occultatur: q꞉ viri ſctī q̄ exterioꝛib⁹ officijs ꝯſuire neceſſitate cogunt̄: ſtudioſe ſemꝑ ad coꝛdis ſecreta cōfugiūt. Ibiq; cogitatiōis intime cacumen

B aſcēdūt ⁊ legē q̄ſi ī mōte ꝑcipiūt: dum poſtpoſit̄ tumultib⁹ actionū t̄palium ī ꝯtēplatiōis ſue vertice ſupne volūtatis ſententiā ꝑſcrutant̄.

a Faciem⁹. Aug⁹. Notandū ꝙ iterū populus reſpōdit: Omīa q̄ locutus ē nob̄ dn̄s faciemus ⁊ audiem⁹. Cū videat̄ oꝛdo poſtulare audiem⁹ ⁊ faciem⁹. S; mirū niſi aliq̄s ſenſus hic latet. Nā niſi audiemus ꝓ eo poſitū eſt qꝺ intelligimus: pꝛius opoꝛtet verbis dei reddere faciēdi ſeruitutē: vt ad intelligētiā eorū que ipo p̄cipiēte fiūt merito deuotionis ꝑducat. S; videndū vtꝝ iſte populuſ illi filio ſit ſimil̄

Mat. 21. c q̄ pr̄i iubenti dixit: Ibo in vineā meā: et nō iuit. Gentes eni q̄ deū penit⁹ ꝯtēpſerūt: poſtea ꝑ vni⁹ obedientiā iuſtificate q̄ nō ſectabant̄ iuſticiam. appꝛehenderūt iuſticiā:

b Tulit itaq; ⁊c. Aug. Notandū ē nūc pꝛimuʒ ſacrificaſſe moyſen euidenter ſcripturā dicere: ex quo ꝺ egypto educt⁹ eſt ppl̄s. Pꝛimo enim ꝺ ietro dictū eſt: q̄ſi ambigue. Et aduertendū librū teſtamētī cū ſanguīe hoſtie recitari: in quo iuſtificationes ſcp̄te erāt.

C Nam decalogum in tabulis laipdeis fuiſſe ſcriptum poſtea patet.

c Crateras. Cratera a cōnexione dicitur q꞉ antiqui connexione virgarū ſibi calices faciebāt. cratin eni grece conecti dicitur: crateres aūt ſūt calices anſas habētes.

d Sub pedibus. Deuſ nō loco continetur: nec ſitu coꝛpoꝛis mēbꝛa ponit: ſicut eſt noſtri coꝛpoꝛis ſedere iacere ſtare: ⁊

hmōi

plebi omnia verba dn̄i atq; iudicia. Reſpōditq; cūctus popu- a
lus vna voce: Oīa verba dn̄i q̄ b
¶ Lxx. faciem⁹ ⁊ audiemus.
a locutus ē faciem⁹. Scripſit aūt c d
¶ non decem p̄cepta q̄ in tabulis ei ſcripta tradita ſunt ſed alios.
moyſes vniūſos ſermones dn̄i: e
a ¶ intelligit̄ ex duodecim lapidibus altare edificatum: ſignificaſſe ipſm populū eſſe altare dei
⁊ mane ꝯſurgēs edificauit alta f g
ſicut eſt templum dei. a ¶ foꝛte duodecim altaria: in alia vero trāſlatione legitur qꝺ ex duodecim lapidibus vnum altare cōſtructum ſit.
re dn̄o ad radices mont̄: ⁊ duo h
decim titulos per duodecim tri
¶ qui vicerunt malignū. ¶ non pueros non ſenes quoꝝ alios leuitas alios pꝛepedit debilitas ¶ foꝛte nadab et abiu: q꞉ nondū electi erant ſacerdotes de leuitica tribu.
bus iſrael. Miſitq; iuuenes ꝺ fi i+
lijs iſrael: ⁊ obtulerunt holocau
a ¶ Se ex toto imolātes tō dīno ſeculo renunci
ſta: imolaueruntq; victimas pa
cificas. a ¶ Significātes duodecī ap̄l'os q̄ oꝛbē mugitib⁹ p̄dicationis impleuerūt vel vnū x̄pm q̄ fide trinitatis q̄tuoꝛ mūdi ꝑtes implenit.
cificas dn̄o vitulos duodecim. k
b Tulit itaq; moyſes dimidiam l
¶ quia ſanguine x̄pi vaſa eccleſie. i. apoſtoli ⁊ ſequaces redempti ⁊ conſecrati ſunt.
c partem ſanguinis et miſit ī crateras:
a ¶ vt ſignificaret nullum ſacrificiū deo placere niſi ī fide paſſiōis x̄pi offerat̄ ⁊ ꝑ ipaʒ ꝯſecret̄.
teras: partē aūt reſiduam fūdit m
a ¶ eccleſiā que eſt altare dei et templū. b ¶ q꞉ legis ius ī eo ſcriptum quod populo expoſitum eſt vt obſeruet continetur.
ſuꝑ altare. Aſſumenſq; volumē
a ¶ legis qua federamur deo.
federis legit audiente populo.
Qui dixerunt: Omnia que lo-
a ¶ Lxx. faciemus et audiemus nō aliter in tertio reſpōdeꝛ.
cutus eſt dominus faciēmus: ⁊
erimus obedientes. Ille vero n
a ¶ Significans ſanguine chꝛiſti populum eſſe abluendum.
ſumptum ſanguinem reſperſit i
a ¶ omne teſtamentuʒ in moꝛte teſtatoꝛis cōfirmat̄. euāgeliū q̄ꝫ in x̄pi ſanguine ē cōfirmatuʒ.
populuʒ. Et ait † Hic ē ſanguis
a ¶ quaſi moꝛte chꝛiſti que ī hoc ſanguine ſignificatur teſtamentum confirmabitur.
federis quod pepigit dominus
vobiſcum ſuper cunctis ſermo-
a ¶ in quaternario q̄tuoꝛ euāgelia ſignificant̄ ei q̄tuoꝛ ꝑtes oꝛbis ꝑ euāgelia crediture.
nibus his. Aſcenderuntq; moy o
ſes et aaron: nadab ⁊ abiu ⁊ ſe-
¶ qui ad ſpiritūſanctū ꝑtinent.
ptuaginta de ſenioꝛibus iſrael
d et viderūt deum iſrael. Sub pe p† q
a ¶ in quo vita celeſtis ſignificatur.
dibus eius quaſi opus lapidis r
ſaphyrini ⁊ quaſi celum cum ſe-
renuʒ eſt. Nec ſuper eos q̄ ꝓcul s
a ¶ id eſt nō ſe abſcondit eis. ponere eni manū eſt deo ſe ne videatur abſcondere vnde moyſi dicit ponā manū meā donec pertranſeam. ⁊c.
receſſerāt de filijs iſrl' miſit mā- t

a dn̄o. Et q̄nta die p̄dicti mēſis moyſes edificauit altare ⁊ aſꝑſit ſanguinē victime ſuꝑ ppl'm in ſignū ꝓfeſſiōis leg̃: ⁊ moyſes cū aarō ⁊ ſenioꝛib⁹ aſcēdit ad dn̄m ad facti ꝯfirmationē. Et ſexta die q̄ erat q̄nq̄geſima a die exit⁹ de egypto dn̄s audiēte pplo locut⁹ ē decē p̄cepta l; ſcribant̄ pꝛi⁹ data. nā in ſacra ſcptura aliq̄ pꝛi⁹ fctā freq̄nter ſcribunt̄ poſteri⁹. Doctoꝛes āt nr̄i dicūt cōit̄ ꝙ illꝺ qꝺ ꝯtinet̄ ī ca. iſto fuit fctm̄ poſt q̄ꝫ dn̄s decē p̄cepta leg̃ dederat oꝛe ꝓpꝛio. q꞉ cū ppl's dn̄m loq̄ntē nō poſſet ſuſtiere: rogauit moyſen vt acciperet legē a dn̄o et eis referret: vt dictū ē. ſ. xx. ca. ⁊ tūc pplo redeūte ad caſtra moyſes aſcēdit ad dn̄m ⁊ accepit ab eo iudicialia p̄cepta: ⁊ tūc deſcendit ad ppl'm ad denūciandū: ⁊ tūc facta ſunt iſta q̄ ſcribūt̄ in iſto ca. ⁊ h̄ dictū mag̃ videt̄ ꝯcoꝛdare lr̄e. a Reſpōditq; cū. ppl'ꝯ. ſ. poſtq; audierat relationē moyſi. b Oīa verba dn̄i que locutus eſt. ſ. tibi c Faciemus. ac ſi ipm̄ loquētē audiſſemus. d Scripſit aūt. Hic ꝯſequenter ponit̄ receptio legis facta: ⁊ ſecundo receptionis ꝯfirmatio. ibi: Aſcēderūtq; moyſes. Circa pꝛimū dicit̄. Scripſit aūt moyſes: ad memoꝛiam futurā. e Uniuerſos ſermones dn̄i. ſcʒ p̄cepta iudicialia predicta que retulerat populo. Ra. Sa. dicit ꝙ cuʒ h̄ ſcripſit a pꝛincipio Gen̄. vſq; ad decem verba dn̄i. que fuerunt ſcripta in tabulis ⁊ h̄ eſt a pꝛincipio Gen̄. vſq; ad. xx. ca. Exo. ſed hoc videtur ficticium: quia ſm̄ ipm̄ opoꝛtet ꝙ fuerit factuʒ infra vnam diem q꞉ ſtatim ſubdit̄: f Et mane ꝯſurgēs ⁊c. qꝺ ipe exponit ꝓ mane craſtine diei: niſi q̄s velit dicere ꝙ ibi fuerit miraculū: vel ꝙ ſcripſit multū velocit̄ vltra hūanū moduʒ. g Edificauit altare dn̄o ad radices mōt̃. ſ. ſinai ad gratiarūactionē ⁊ leg̃ receptionē ꝑfectā. vt poſtea ſubdit̄. h Et duodecim titulos. Aliqui dicūt ꝙ fuerūt. xij. altaria. Alij autē ꝙ fuerūt. xij. lapides ex q̄bus ꝯſtruxit vnū altare ad deſignādū oblationē. xij. tribuū. ⁊ hoc videt̄ veri⁹: tū q꞉ magis ꝯſonat lr̄e cū dicat̄ h̄. Edificauit altare. ⁊ nō altaria: tū q꞉ ſimile habet̄. iij. Regū. xviij. ꝺ altari edificato ab Helia. vbi ꝺꝛ ꝙ tulit. xij. lapides iuxta numeꝝ. xij. tribuum filioꝛum iacob. i Miſitq; iuuenes de filijs iſrael ⁊ obtulerunt holocauſta ⁊c. Dicūt aliq̄ ꝙ iſti fuerūt nadab ⁊ abiu filij aaron qui futuri erāt ſacerdotes. Alij aūt dicūt ꝙ fuerūt p̄mogeniti. xij. p̄ncipū iſrl': ⁊ h̄ videt̄ veri⁹: q꞉ vſq; ad ſacerdotiū aaron: qꝺ nōdū erat inſtitutū ſacerdotiū ꝓ tūc erat ānexū p̄mogeniture: vt dictū fuit Gen̄. xiiij. ca. ⁊. xxvij. k Titulos duodecim. li duodecim nō eſt in hebꝛeo: ⁊ iō videt̄ ꝙ fuerūt tm̄ duo: q꞉ pluralis numerus abſq; determinatiōe alicui⁹ numeri in hebꝛeo ſignificat communiter binariū. l Tulit itaq; moyſes di. par ſan. ⁊ miſit in crateras. i. cyphos magnos habētes anſas. m Partem aūt reſiduā ⁊c. Iſte ſanguis erat ſignū receptionis legis a pplo: et federis inter ipm̄ ⁊ deū. deus aūt ſpūs eſt ⁊ non pōt aſpergi ſanguine ⁊ iō loco eius aſperſit altare. vt dicit Ra. Sa. ⁊ poſtea ppl'm. vn̄ ſubdit̄: n Ille vo- † Heb. 9. c
ſum. ſan. re. in populū. Fuit etiā iſta aſperſio facta in ſignū ꝙ trāſgreſſoꝝ legis ſanguis deberet effundi. o Aſcēderūtq; moyſes. Hic ponit̄ p̄dicte receptionis confirmatio: ꝑ hoc ꝙ deus īmediate poſt predicta oſtendit ſe eis gratioſe. vnde ſubdit̄: p Et viderūt deū iſrael. nō in eſſentia ſua: ſ; in ſilitudine rep̄ſentante ipm̄: ⁊ videt̄ ꝙ fuerit hūana ꝑ h̄ qꝺ ſubditur: q Sub pedib⁹ ei⁹. ⁊ ꝑ h̄ deſignabat̄ ꝙ erat aſſumpturus naturā humanā. r Quaſi opus la. ſaphyrini. In hebꝛeo habet̄. Quaſi op⁹ lateris ſaphyrini. ita ꝙ figura lateris reducebat eos ad memoꝛiā anxietatis quā ſuſtinuerāt faciēdo lateres ī egypto ⁊ coloꝛ eius qui erat q̄ſi coloꝛ celeſtis: deſignat eoꝛū libertatem quā conſecuti erant: ⁊ iocunditatē diuine appaꝛitiōis: q꞉ oppoſita iux̄ ſe poſita mag̃ elucēſcūt s Nec ſuper eos. aliqui libꝛi habent hic nō interpoſitum ſic: necnon ſuper eos ⁊c. ſed non eſt de textu quia nō eſt in hebꝛeo nec in antiquis libꝛis. et eſt ſenſus: Nec ſuper eos qui procul receſſerāt. i. populum de quo dictum eſt ſupꝛa ꝙ non debebat aſcēdere cum moyſe et alijs ſenibus: ſed longe remanere: t Miſit manum ſuam, occultando ſe eis ſicut dici-

tur

Job.4.d hmõi: que tñ corpis ſunt: deus aũt ſpũs eſt. Quod ergo ſe oñdit ſpũaliter: vel ſi
gnis corꝑaliter expſſit: nõ ſubſtantia eius apparet: q̃ eſt qd ipe eſt: ſ; aſſumptio
formaꝝ viſibiliũ eius oĩpotentie ſubiacet. a Aſcẽde ad me in mõtẽ ꝛc. Beð.
Loquuturi de figura tabernaculi vaſoꝝ et vtenſiliũ: pmũ loci ſitũ: et circũſtanti
1.Cor.10 b as rerũ attẽte inſpiciamus. Oĩa eñ in figura contingebant illis ꝛc. Scripta ſũt
aũt ꝓpter nos ꝛc. Datur⁹ ğ dñs legẽ moyſi: pmũ illũ in
uitat in verticẽ mõtis: vt in alto ſecũ moraṫ⁹ liberi⁹ audi/
at q̃ ad inferiora rediens doceat: et ex altitudine loci col
ligat q̃ excelſa: q̃ve ab hũanis doctrinis ſecreta ſit lex
quã accipit: ꝛ ab illis tantũ ĩtelligi vel cuſtodire poſſit:
q̃ ſe a terrenis cõtagijs ſublimius viuẽdo ſeparauerunt.
Vñ populũ in inferiori expectare iubet: donec redeat: vt
ĩſinuet: q: celeſtia ſũt arcana legiſ ꝛ tñ capiẽda pfectis.
nec tñ infirmi deſpent: ſi maiorib⁹ auſcultauerit. ſm illð
Ps.35. Juſticia tua ſicᷓ montes dei. In euãgelio q̃; pcones gra/
Matt.5.a tie dñs in montẽ cõuocauit ꝛ inſtruxit: p⁹ reſurrectione;
eiſdẽ ĩ monte apparens: ꝛ ad p̃dicandũ toti mundo mit/
Mat.28 d tens. Euntes inq̃t docete oẽs gentes ꝛc. S; q: lex tãtu;
vni pplo ꝯmittẽda. euãgelij gr̃a oĩb⁹ p̃dicanda: ad acci/
piendã legẽ ſol⁹ moyſes aſcẽdit. doctrinã vo euangelij
ſil oẽs ppli in monte cũ dño poſiti auſcultantibus etiam
turbis audierũt. Aduentũ q̃; ſpũſſancti: q̃ nunc veritas
Act.2.a euangelij manifeſtius eſt data: nõ ſolũ apli: ſed plurima
turba fideliũ in cenaculo mõtis ſion ſuſcepit variarum
diuiſione linguaꝝ: vt eccleſia p orbẽ cũctaꝝ gentium lin
guis loquutura deum ſignaret. b Daboq̃ tibi ꝛc.
Mat.28.d Beð. Huic ſilẽ eſt illud doctes eos ſuare oĩa q̃cũq̃ mã
daui vobis. Nõ ğ moyſes: nõ apli vel q̃libet alia debet
docere q̃ q̃ dñs docuit: ꝛ cõſilij decreto obſeruanda pre/
ſcripſit in quib⁹ vitã eternã nos hr̃e voluit: ſic de his p̃/
termitti q̃cq̃ nõ oportet: ſ; oĩa q̃ mãdauit auditorib⁹ cõ/
mittere neceſſe eſt. c Surrexerũt mo. et ioſue ꝛc. Jo/
ſue nõ cõmemoratus in illis quattuor ſubito cum moyſe
apparet: et cũ illo aſcẽdit ad accipiẽdas tabulas legis: ꝛ
ſubito rurſus abſcõdit. i. tacet: ꝛ moyſes accipit legem: ꝛ
cũ eo iteꝝ apparet: forte ſignificat nouũ teſtamentum ab
ſconditũ eſſe in lege: ꝛ aliq̃n intelligentib⁹ appere. Nõ
Num.13. vero ieſus iã vocat: cũ in libro Numeri qñ h nomẽ acce
perit ſcptura dicit: q̃ iã ꝓpe eſſent vt terram pro. iã ĩtra
rent: p ꝓlepſim. i. pꝰoccupationẽ anticipat ſcptura qð po
ſtea factũ ẽ. Oĩa eñ iſta poſtq̃ facta ſunt ſcpta ſunt: et ið
qñ factũ ẽ qð mõ memorat: nõdũ vocabat ieſus: ſed qñ
ſcptũ eſt. Beð. Joſue xp̃m noĩe et actione ſignificat: q̃
Matt.5.b miniſter moyſi dr̃: q: xp̃s nõ venit legẽ ſoluere ſ; adimple/
re. Moyſi veſtigia in oĩbus ſequit: q: in cũctis q̃ ſcripſit
moyſes typice deſignat: q̃ſi comes indiuidu⁹: ſi bñ queri
Joh.5.g tur inuenit. vñ: Si crederitis moyſi: forſitã crederetis
et mihi. Beð. Aaron mons fortitudinis: hur interpre
tat ignis vel lumen. Aaron ğ xp̃m: hur ſpm̃ſctm̃ ſignifi/
Esa.2.a cat. de h dicit Eſaias: Erit in nouiſſimis dieb⁹ p̃paratus
mons dom⁹ dñi ꝛc. Et ille ſup aplos in lumine ignis ap/
paruit. Aſcendens ğ moyſes ad dñm: montem fortitudis ꝛ lumẽ ignis in cãpeſtri
b⁹ ad regendũ pplm reliq̃t. Nos ğ ſi doctores ad cõtemplationẽ ſeq̃ nõ poſſum⁹
curem⁹ ne aliq̃ tẽtatione a vicinitate mõtis dei retrahamur: ſed ꝓ poſſe virtutum
opibus inſiſtamus inherentes ſtabiliter ſacramentis xp̃i: quibus imbuti ſum⁹:
ꝛ gr̃am ſpũs quo ſignamur intemeratã cõſeruemus. Et ſi q̃ q̃ſtio pulſauerit: inuo
cemus adiutoriũ redemptoris: qui p donũ ſpũſſancti ꝓtegere ab omnibus mal'
ac liberare cõſueuit. Nec dubitandũ: q: ſi pſiſtimus: p montẽ fortitudinis humili
tas ꝛ infirmitas noſtra exaltet: et cũctis hoſtibus fortior efficiat. Per lumẽ q̃;
ſanctiſpiritus illuſtratur ignorantia noſtra: ꝛ ad dilectionẽ conditoris anim⁹ in/
ardeſcit. d Cũq̃ aſcẽdiſſet moyſes ꝛc. Beð. Sicᷓ mons altitudinẽ pfectionis
q̃ in lege ſcribenda erat deſignat: ita nubes qua mons tetigit gr̃am diuine prote/
ctionis inſinuat: q̃ tanto quiſq̃ fruit: q̃to ad ſcrutanda mirabilia legis reuelat'
oculis cordis aſcẽdit. Nam nec montẽ ſolũ quo moyſes aſcẽdit nubes operuit: ſ;
et populum per deſerta gradientem: qui ad altiora non potuit aſcendere obum/
Ps.104. brauit. Vnde: Expãdit nubẽ in protectionem. e. ꝛc. Quia demum⁹ oẽs timentes
ſe puſillos cum maioribus celeſti benedictione protegit.
e Et habitauit gloria do. ꝛc. Beð. Nõ mõ ſublimitas: ſed et nomẽ mont' ĩ quo
data. legis pfectionẽ ſignificat. Syna eñ interp̃tatur menſura mea: vel amphor/
ra mea. Diuinitus ğ ꝓcuratũ eſt: vt ſic vocaret: vt ipõ vocabulo ſignificaret de⁹
q̃ lex ſua pfectã viuendi regulã oĩbus ꝓmulgaret ꝛ vnicuiq̃ ſm opa ſua redde/
Luc.6.f ret. Juxta illud: In qua mẽſura menſi fueritis re. vo. Bñ aũt dr̃: q̃ moyſe aſcen/
dente nubes et gloria dñi ſex diebus montẽ opuit: ꝛ ſeptimo illũ ad altiora mon/
tis vocauerit. Sex eñ dieb⁹ in lege opari. In ſeptimo q̃eſcere iubemur.
f Tegẽs illũ ꝛc. Beð. Sex diebus nube: et gloria dñi tegit: q: qui mãdata dñi
iuſtis opibus exequit: diuina ꝓtectione dign⁹ hr̃. Dñs eñ q̃ aſcẽdere iuſſit: nu/
be ſua et claritate circũdedit: q: q̃ donũ bñ opandi tribuit: ipe bñ opantes ne de
ficiant illuſtrat: et ne tẽtamentis diaboli quaſi feruorib⁹ ſolis exurant: protegit.
Septimo die

a ſ in loco dei mãducãt ꝛ bibũt: ſuauitatẽ ſaturi
tateq̃ ſignificãtes in regno eternitatis: Beati eñ
qui eſu. ꝛ ſi. iuſti. ꝛc.

nũ ſuã. Viderũtq̃ deũ ꝛ cõmede a
runt ac biberunt. Dixit aũt dñs b

a ſ q: lex tantũ a pfectioribus capitur: ꝛ vnigeni
ti predicatur. b ſ q: excelſa lex ab humanis do/
ctrinis ſecreta. ſ altitudinem legis

a ad moyſen. † Aſcẽde ad me in mõ c

a ſ cõmemorare. ſ vt mecũ moratus liberi⁹ au/
dias qð inferi⁹ doceas. b ſ q: fortib⁹ fixa intẽ
tione cuſtodiẽda quoꝝ exẽpla cũ nobis imitãda
ꝓponunt q̃ſi ſcripta in lapide lex oñdit hinc eſt
qð daniel vidit lapidẽ exciſũ ſine manibus: ꝛ pe
trus ait: vos tãq̃ lapides. v. ſ. d. ſ. ꝛc.

b tem et eſtõ ibi: daboq̃ tibi tabu/ d e

ſ in eis.

las lapideas et legẽ ac mandata
que ſcripſi vt doceas eos. Sur/

a ſ p hoc certũ eſt ioſue interfuiſſe illis qui mon
tẽ aſcẽderũt. b ſ xp̃s. c ſ q̃ nõ venit ſoluere le/
gẽ moyſi ſ; adimplere.

c rexerunt moyſes ꝛ ioſue miniſter f

a ſ legis

eius: aſcendẽſq̃ moyſes ĩ montẽ g

a ſ in cãpeſtrib⁹ q. ſ. nõ poteſt in montẽ aſcẽdere.

dei: ſeniorib⁹ ait: Expectate hic h i

dõec reuertamur ad vos. Habet k l

a ſ montẽ fortitudinis xp̃i. ſ fidẽ incarnationis
xp̃i. b ſ cõſolationẽ ſpũſſcti. ſ ignẽ vel lumen. i.
ſpm̃ſctm̃. c ſ ſi qua. ſ. aduerſitas vel tẽtatio pul/
ſauerit.

aarõ ꝛ hur vobiſcũ: ſi quid nãtu; m
fuerit q̃ſtionis: referetis ad eos. n

b Cũq̃ aſcẽdiſſet moyſes: operuit o p

ſ diuina protectio. ſ illuſtratio.

c nubes mõtẽ. Et habitauit gloria

a ſ amphorã meã vel menſurã meã: q: lex dei eſt
pfecta regula viuẽdi: et vnicuiq̃ ſm opera reddit
b ſ a tentatione diaboli. c ſ diuina ꝓtectione.

f dñi ſup ſinãi: tegens illum nubẽ q

tur. ĩ. xxxiij. moyſi. Protegam te dexte/
ra mea donec tranſeã: tollãq̃ manũ meã
ꝛ videbis poſteriora mea. Ex q̃ ptz q̃ ꝓ
ſitio man⁹ dei ſup aliq̃d deſignat h occul
tationẽ ſui. et ſbtractio man⁹ reuelationẽ
ideo ſubditur:
a Videruntq̃ de/
um ꝛ come. ac bi/
berũt. ſ. in leticia
magna poſt tale;
viſionem. Hebrei
aũt dicũt q̃ h ẽ te
xt⁹ ver⁹. Nec ſup
duces filiorũ iſrl'
miſit manũ ſuam
ꝛc. et ſm h popu/ †.ſ.31. d et 32. d
lus cõis nõ vidit
deũ: ſed tantũmõ
illi q̃ erãt pncipa
les ĩ pplo. ſ. moy/
ſes et illi q̃ erant
cum eo: et princi/
pes tribuũ.
b Dixit aũt dñs
poſt dationẽ mo/
raliũ pceptoru; ꝛ
iudicialiũ. hic cõ/
ſequẽter ponitur
datio cerimoniali
um q̃tum ad ſtru
cturã tabernacu/
li ꝛ ordinationem
miniſtroꝝ: vbi ſic D
ꝓcedit: q: primo
deſcribitur moyſi
vocatio. ſecundo
dictoꝝ cerimonia
liũ traditio. xxv.
ca. Circa pmũ dr̃:
c Aſcẽde ad me
in montẽ. ſ. ſolus.
d Et eſto ibi. p
h deſignit q̃ mo/
yſes deberet ibi
diu remanere: tñ
nõ determinauit
q̃diu preciſe.
e Daboq̃ tibi
ta. la. dicũt hebrei
q̃ erãt d' ſaphyro
f Surrexerunt
ꝛc. q̃ iuit cũ eo vſq̃ ad ĩminos mõtis: et
ibi fixit tabnaculũ ſuũ ad manẽdũ q̃uſq̃
rediret moyſes de cacumine montis. p h
eñ q̃. ĩ. xxxij. ca. dixit ioſue ad moyſẽ de
cãtãtib⁹ corã vitulo cõflatili: vlulat⁹ pu
gne audit ĩ caſtris. ptz q̃ nõ habitauert
in caſtris qñ fecerũt vitulũ ꝛ adorauert.
g Aſcẽdẽſq̃ moyſes. i. aſcẽdere volẽs.
h Seniorib⁹ ait: ꝛ h fuit qñ ipe ꝛ ioſue
receſſerunt de caſtris. ideo ſubditur:
i Expectate hic. intendentes ad regi/
mẽ ppli. k Donec reuertamur ad vos
ſc; ego ꝛ ioſue. l Habetis aaron et
hur vobiſcũ. iſte hur fuit marit⁹ marie ſo
roris moyſi: vt dictũ ẽ. ſ. xvij. ca.
m Si quid natũ fuerit q̃ſtionis. i. aliq̃d
quod videatur vobis difficile ꝛ ãbiguũ.
n Referetis ad eos. ad determinandũ
ſicut referretis ad me ſi eſſem preſens.
o Cũq̃ aſcendiſſet moyſes. dimiſſo io/
ſue in loco ſupradicto.
p Opuit nubes montem. que erat ſi/
gnum diuine preſentie.
q Tegens illum nube ſex diebus. non
q̃ receſſerit ſeptimo die nubes: ſed per il/
los ſex dies accipitur mora moyſi ĩ mon
te anteq̃ dñs cũ eo loq̃ret. iõ ſubditur:
C Septimo

Septimo die vocauit ad altiora: qꝛ pᵒ opeꝝ ꝑfectionē lex ꝓmittit eternā requiē: vt q̄ in altitudine recte actionis dn̄o aſſiſtimᵒ ad eius viſionē ⁊ colloquiū aſcendamus. ſm̄ illd̄
Ps. 83. Etem̄ bn̄dictionē dabit legiſlator: ibūt de virtute in virtutē: videbit deᵒ deoꝝ in ſion. In hac etiā vita poſt actiue vite ꝑfectionē: ad diuine ſpeculatiōis grām q̄dā aſcendunt: qualis ⁊ quātula adhuc mortalibus dari poteſt.
Ex. 33. b Vn̄ de moyſe dictū eſt: qꝛ locutᵒ ſit cū dn̄o facie ad faciē: ſic hō cum amico ſuo. de illo ꝙ ſpēalr intelligit: ꝙ ſex diebus in monte nube ⁊ gloria dn̄i ſit ꝓtectᵒ: ſeptimo altiora cōſcēdit ad colloquiū dn̄i vocatᵒ: qꝛ per opa q̄ a deo acceꝑat magis illuſtrari ⁊ ab oībus malis meruit obūbrari: vt ad ſublimiora diuine viſionis ⁊ collocutionis dona ꝑueniret.
a Erat aūt ſpēs ⁊c̄. Bed̄. Quaſi ignis ardens ſpēs glīe dn̄i apꝑuit: qꝛ corda electoꝝ et dona ſcīe celeſtis illuſtrat: ⁊ ardore ſue charitatis īflāmat. In nube ꝙ apꝑet gloria domini: qꝛ nos ab eſtu tentationū ꝓtegit. In caligine qꝛ potētia maieſtatꝭ eiᵒ
Phil. 4. b a nullo pōt integre cōphendi. Pax em̄ dei exuꝑat oēm ſenſum. In igne ardente: qꝛ mentes fideliū ſupnorū ꝯgnitione irradiat: ⁊ ſpe ac dilectione incendit. Hanc gloriā filij iſrꝉ de lōge ⁊ ab inferioribᵒ aſpiciūt. Moyſes aſcēdendo penetrat: qꝛ myſteria diuina ꝑfecti ſubtiliter vident. Nos vero nr̄e memores fragilitatꝭ ⁊ inertie: ſi itrare ꝯphendendo nequimᵒ:
A credendo ⁊ ſperādo ⁊ diligendo in ꝓximo aſpectare curemus. filij. n. iſrꝉ a lōge oculos ad mōtē dn̄i ⁊ ad conſpectū glorie hn̄t: cū īfirmi deū videre deſiderantes oc̄los mētis figunt in memoria eterne claritatis: q̄bᵒ in vicinio mōtis dei in quē moyſē aſcēdiſſe nouerunt cōmorātes cū eo moderamine viuēdi ſe coercēt: vt nūꝙ greſſum opis ab imitatione ſūmorū viroꝝ abſtrahant: tam etſi plene illos ſequi nō valeant. b Ingreſſuſqꝫ moyſes ⁊c̄. Bed̄. moyſes medium nebule īgreſſus aſcēdit ī montē cū ꝑdicatores diuine legis in q̄bus ipē eximiᵒ ē: ad intuēda ſublimīt occulta ſapīe dn̄o ducente penetrant. fuit aūt cū dn̄o quadraginta diebus et noctibus: vt hoc numero diſceret ꝙ illi ſoli decalogū legis quē cuꝫ populo ſuo acceperat: poſſent implere quos euangelij gratia quattuor libris conſcribenda iuuaret. quater enim deni quadraginta faciunt: velꝭ ꝙ quandoqꝫ eadem precepta decalogi in noticiam cunctarum gentium: que in quattuor partibus orbis continentur: diuina gratia panderentur: vt ꝑ eorum obſeruantiam ad ſalutem veniant eternam.

Ca. XXV.

Locutuſqꝫ eſt dominus ad moyſen dicens: Loq̄. ⁊c̄. Bed̄. Primitias bonorum deo offerimus cum bonum quod agimus totum diuine gratie tribuentes et toto corde profitentes: ꝙ nec initium bone actionis: vel cogitationis niſi a domino poſſumus habere. Mala vero ſemper a nobis diabolo inſtigante: et cepta et conſummata: nec niſi domino donante laxanda.
d Hec ſunt autem que accipere debetis. Bed̄. Cuncta que ſibi dominus ad faciendum ſanctuarium: materialiter offerri precepit. Nos quoqꝫ qui ſpirituales filij iſrael imitatores deum videntis populi eſſe cupimus: ſpiritualiter offerre debemus: vt per has oblationes voluntarias ipſi ſanctuarium in nobis faciamus: vt ipē habitare noſtro corde: et ſibi manſionem conſecrare dignetur.

---

a ſ qꝛ in lege dei ſex diebus opari iubetꝛ. b ſ qꝛ poſt ꝑfectionē opeꝝ: lex eternā requiem ꝓmittit ſ qꝛ in ſeptimo iubemur requieſcere.

ſex diebus. Septimo autem die

ſ qꝛ moyſi ⁊ ceteris mūdo corde diuina reſerante grā obſcuritas celeſtiū ſacroꝝ eſt acceſſibilis: vñ accedite ad eū ⁊ illuminamini.

vocauit euꝫ dominus de medio

a ſ obſcuritatis. ſ. ſacroꝝ. ſ in deo nulle ſunt tenebre: ſed lucē habitat inacceſſibilem quam nullᵒ videre poteſt.

a caliginiſ. Erat aūt ſpecies glorie a

ſ qꝛ mētes fideliū ſupnoꝝ cognitione irradiat:

dn̄i q̄ſi ignis ardēs ſup verticem

dilectione accēdit. a ſ q̄ deū videre deſiderantes in memoria claritatis eiᵒ mētis oclos figunt.

mōtis: in ꝯſpectu filiorum iſrael.

a ſ ꝑdicatores. b ſ occulta diuīe potētie vel ſapie

b † Ingreſſuſqꝫ moyſes mediū ne-

a ſ ſublimi intellectu. b ſ ſapie altitudinem. c ſ etiam moyſes. ſ quia illi ſoli decalogum iplēt quos euangelij gratia iuuat.

bule: aſcendit in montē: ⁊ fuit ibi b
quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus.

Ca. XXV.

c Locutuſqꝫ eſt dominus c
ad moyſen dicens: Lo- d
q̄re filijs iſrꝉ: vt tollāt mi e

a ſ initia. ſ pelagiani primitias bonoꝝ deo non offerūt: ſed ſibi iputātes aliq̄d boni ſe hr̄e dicunt abſqꝫ gratia dei.

hi primitiās: Ab omi homie qui f

a ſ hylarē em̄ datorē diligit deᵒ. b ſ nō ex triſticia aut ex neceſſitate. c ſ volūtarie ſacri. tibi et co. n. t. d. q. b. eſt.

offert vltroneus accipietis eas. g

ſ pcioſa in argento ⁊ auro ⁊ ſerico: et ceteris rebus quibus vaſa tabernaculi fiant.

h Hec ſunt autem que accipere de h

a ſ claritatē vere ſapie. b ſ nitorē ſacre eloquētie c ſ oris cōfeſſionē ad ſalutē. ſ fidei publicā predicationē vel cōfeſſionis.

betis † Aurum ⁊ argentum et es: i

a ſ corda ſurſū eleuata. ſ celeſtē cōuerſationem. b ſ corꝑis paſſionē ad quā ꝓ xp̄o pati eē debemᵒ c ſ dei ⁊ ꝓximi dilectionē ardentem.

hiacynthū et purpuram: coccūqꝫ k

a ſ carnis caſtitatē. b ſ pnīe habitū et luctum.

bis tinctum et byſſum: pilos ca- l m

Septimo aūt die vocauit eū ⁊c̄. a Erat autem ſpēs glorie dn̄i q̄ſi ignis. de ſuꝑiori em̄ pte nubis q̄ montē opuerat videbatur quaſi ignis aſcendere in altum ita ꝙ videbatur de caſtris.
b Et fuit ibi. xl. diebus et. xl. noctibus. abſqꝫ cibo et potu.

Moraliter. Ca. XXIIII Venit ergo moyſes ⁊c̄. Per moyſen promulgatorē veteris teſtamenti allegorice chriſtᵒ ſignificatꝛ q̄ fuit ꝓmulgator noui. ipſe vero exiens a pr̄e venit in munduꝫ ad annunciandū hoibᵒ ſanctū euāgeliuꝫ
b† Oīa verba q̄ lo. ⁊c̄. Per h̄ intelliguntꝛ illi q̄ veraciter recipiūt legē xp̄i. h̄ verbū oīa q̄ locutᵒ ē ⁊c̄. bis hic ſcribitur ad ſignificandū ꝙ lex xp̄i dupliciꝉ eſt recipiēda. ſ. in corde ad credendum et in ore ad confitēdū. Rom̄. x. Corde creditꝛ ad iuſticiā ⁊c̄. g† Edificauit altare. ſ. ſeipm̄ in cruce: qꝛ ipē eſt altare noſtrū et hoſtia ⁊ in fide eiᵒ offerimus oīa. et. xij. titulos. i. apl̄os q̄ poſt ipm̄ dicuntꝛ eccleſie fundamēta. Apo. xxi. i† Miſitqꝫ iuuenes de filijs iſrael ⁊ obtulerūt holocauſta. Per iſtos intelliguntꝛ martyres q̄ dicuntur iuuenes ꝓpter eoꝝ animoſitatē ad ꝯſequēdū martyrij palmā ⁊ ipi obtulerūt holocauſta. dicebatꝛ em̄ holocauſtū ſacrificiū ad honorē dei totaliter incenſum. martyres vero in feruore charitatꝭ obtulerūt ſe holocauſtū dn̄o medullatū. † Ex. 34. b De renū. c. niſi. an ſi.
l† Tulit itaqꝫ moyſes ⁊c̄. Per h̄ aūt ꝙ ſanguis iſte ptim ſuꝑ altare fuit effuſus ⁊ ptim ſuꝑ pplm̄ reſperſus: ſignificatꝛ ꝙ ſanguis martyꝝ fuit effuſus ad honorē xp̄i q̄ ē altare nr̄m et ad ſanctificationē ppl̄i xp̄iani. o† Aſcenderūtqꝫ moyſes et aarō ⁊c̄. ſequitur:
p† Et viderūt deū iſrꝉ. ꝑ h̄ aūt ſignificatꝛ ꝙ viſio dei clara ⁊ fruitio ꝑfecta ꝑ xp̄i ſanguinē ⁊ martyꝝ eiᵒ donande ſunt ppl̄o xp̄iano.

In ca. xxiiij. vbi dicitur in poſtilla: Fuit etiam iſta aſperſio.

Additio. Cum non ſolum de ſenſu litterali ſꝫ etiam de figuratiuo agat poſtillator in h̄ loco non videtur eſſe pretermittenduꝫ illud q̄d in glo. hr̄ ſuper illud verbuꝫ: Hic eſt ſanguis federis dicens: qꝛ morte xp̄i que in hoc ſignificatur cōfirmatꝛ teſtamētū. hec in glo. Qui q̄dē ſenſus figuralis bn̄ continuatur cū ſequentibus: cum d̄r: Viderūt deū iſrael. Naꝫ tm̄ ppl̄s ille qui in ſanguine teſtamēti xp̄i ꝯfirmatꝛ deū iſrꝉ videt nūc ꝑ fidem ⁊ ſacrm̄ ⁊ in futuro ꝑ eſſentiam. † Ex. 35. a

Ca. XXV

Locutuſqꝫ ē dn̄s. Hic ꝯñr traditꝛ d̄ſcriptio tabernaculi ⁊ ptinētiū ad ipꝫ. ⁊ p̄mo circa h̄ ponitꝛ dn̄i p̄ceptū. ſcd̄o inuenit īpedimētū. xxxij. ca. tertio amoto īpedimēto d̄ſcribitꝛ opis executio. xxxv. ca. ⁊ q̄rto tabernaculi erectio. xl. ca. Circa p̄mū p̄mo oñditꝛ materie ꝑparatio ſcd̄o d̄ſcribitꝛ tabnacl̄i ⁊ ptinētiū ad ipꝫ forma ⁊ diſpoſitio. ibi: Facietqꝫ mi. ſan. Circa p̄mū d̄r: d Loq̄re fi. iſ. qꝛ d̄ oblationibᵒ eoꝝ d̄bebat fieri tabnaculū. e Vt tol. m. p̄. ī heb. hr̄: Seꝑatiōes: qꝛ oblata ſeꝑabātꝛ a cōibᵒ vſibᵒ q̄bᵒ ñ poterāt vltra applicari ſꝫ tm̄ diuio cultui. f Ab oī h. q̄. o. v. ⁊c̄. i. ſpōtaneᵒ g Accipietꝭ eas. ñ aliꝉ. h Hec ſunt ⁊c̄. ꝓ dictꝭ operibus. i Auꝝ ⁊ ar. ⁊c̄. hiacynthū. i. lanā ⁊ ſericū talꝭ coloris ſicꝉ ē lapiſ hiacynthᵒ: cuiᵒ color aſſimilatꝛ ſapphyro. k Coccūqꝫ bis t. i. lanā et ſericū coloris rubei: ⁊ bis tigebatꝛ vt color eēt itēſior l Et byſſū. byſſus ē genᵒ lini cādidiſſimi. iſta. n. fuerūt neceſſaria ad faciendum arcam et propitiatorium et alia: quorum aliqua erant de auro: aliqua de argento: aliqua de ere: et aliqua de ere et argento: et ad faciendum cortinas tabernaculi q̄ erāt de predictis: vt patebit infra. m Pilos caprarum. de quibus facta ſunt ſaga.

a Lapides onichinos ⁊c̃. Be. Hec offerimus cũ miracula ſctoꝝ quibus
cogitationes deo deuotas ⁊ opa v̾tutũ oꝛnauerũt: digna laude ꝑdicamus
⁊ in adiutoriũ fidei nr̃e cũ opus ẽ aſſumim⁹: q꞉ eñi in humeris onera geſta
mus: ꝑ ephoth. i. ſup humerale opa iuſtoꝝ ⁊ laboꝛes inſinuãt q꞉ v̾o in pe/
ctoꝛe cogitationũ ẽ ſedes: in rõnali qḋ eſt habit⁹ ſacerdotalis pectoꝛis mũ
de electoꝝ cogitatões exꝑmunẽ. Lapides ergo
onichini ⁊ gẽme oꝛnant ephod ⁊ rõnale cũ ſctõꝝ
patrũ actibus ⁊ cogitationibus etiam miracula in
ſigniunẽ. Uel in onichinis lapidibus q̃ ſanguinei
coloꝛis eſſe ferunẽ: addita bonis opibus martirij
merita ſignanẽ. b Facietq꞉ mihi ⁊c̃. Be. Oſtẽ
dit dñs moyſi tabernaculũ in monte: ⁊ vaſa in cul
tu eius cõſecrata: q꞉ ſecũ tãdiu moranti apte mon/
ſtrauit: q̃ta hũilitate: pietate mũditia: v̾tutes an/
gelice gaudeãt obedire: q̃ ſunt tabernaculũ perfe/
ctum eius q̃ in eis ſemꝑ habitauit. Quoꝝ etiã no/
bis in reſurrectione ſilitudo vite ⁊ cõis ante deum
cõuerſatio ꝓmittiẽ: q̃cunq꞉ mõ coꝝ vitam imitari
ſtudemus: laudãdo. ſ. ⁊ diligendo deũ ⁊ ꝓximũ.
Rom.8.b Inimicos etiã ꝓuocando ad deũ: q̃bus d̾r. Uos
aũt frẽs nõ eſtis in carne: ſ꞉ in ſpũ. Tabernaculuꝫ
q̃ moyſi in monte monſtratũ celeſtis patria eſt: q̃
tunc de ſolis angelis extitit ſ꞉ poſt aſcẽſionẽ ꝑcla/
ram multitudinẽ ſanctarũ animarum recepit.
c Iuxͣ oẽm ſi. Be. Imitari debemus angelos di
ligendo deum ⁊ ꝓximũ. Subueniunt ⁊ illi miſerẽ
⁊ ſi nõ angelis: qui oẽs hñt: certe hoĩbus. Hũiles
ſunt: mites ſunt: pacati: diuinis obediunt ꝑceptis
Imitare hoſ q̃tũ vales: vt ſanctuariũ dño iuxͣ exẽ
plũ q̃ ĩ mõte mõſtratũ ẽ: ĩ te edifices: vt ⁊ nũc ds
hitet ⁊ p⁹ hãc vitã in illḋ tabnaculũ: qḋ imitaris ĩ
troducat. d Ominũ vaſoꝝ ⁊c̃. Be. Uaſa tab
naculi ſingule pſone angeloꝝ: ex quibus hieruſa/
lem mr̃ oĩm nr̃m in vera pace ⁊ vnitate conſiſtit.
e Sicq꞉ facietis ⁊c̃. Be. Arca fieri ꝑcipiẽ ĩ qua
xp̃i incarnatio figuraẽ: in q̃ oẽs theſauri ſapientie
⁊ ſcie abſcon. Hec de lignis ſethim ꝯpingiẽ: que le
uia ⁊ ĩputribilia paꝝ a qualitate albe ſpine diſtant
q꞉ coꝛp⁹ xp̃i cõſtat ex mẽbꝛis ab omni vicio mun/
dis. Hec ligna ſunt ſimilia ſpinis q꞉ nõ ĩ carne pec
cati: ſed in ſimilitudine carnis peccati venit.
f Cui⁹ longitudo ⁊c̃. Be. Queriẽ cuius q̃tita/
tis ſit iſte cubitus quẽ moyſes in tabernaculo: noe
in arca poſuerit. ſm̃ Joſephũ: non eſt putandũ ho
minẽ iudeũ ingenio ꝑditũ in ſcripturis diuinis et
ſecularibus doctiſſimũ: hoc potuiſſe latere. Ait er
go. facta eſt arca lõgitudinis q̃nq꞉ palmaꝝ: latitu/
dinis triũ. Uñ patet q꞉ illũ deſignat cubitum quẽ
duo palmi faciunt. g Latitudo cubitũ. Bed.
Joh.17.c Uni⁹ cubiti latitudo ꝑ diſpenſatione dñice chari/
Ibidem.d tatis: q̃ electos in deo adunare curauit. vñ Ut ipi
in nobis vnũ ſint. ⁊ paulopoſt: vt dilectio q̃ me di
lexiſti in ipis ſit: ⁊ ego in ipis. Habet ⁊ ſemiſſem:
q꞉ in hac vita nec ꝑfecte deũ diligere: nec dilectio
nẽ quã erga nos habet ꝯprehendere ſufficim⁹: q꞉
1.Coꝛ.13.d ex ꝑte diligimus: ſicut ex ꝑte cognoſcimus. Habet
q̃ arca cubitũ vnũ ⁊ dimidiũ: q꞉ dñs vnica nos pi
etate ſibi ac patri ſociandos diligit: ⁊ dilectionis
noſtre capacitatẽ qualis in hac vita eſſe põt eque
pia benignitate cõplectiẽ: donec ad eius viſioneꝫ
vbi eum toto coꝛde diligamus intremus. Bed.
Myſtice Myſtice. Longitudo arce lõganimitatẽ chꝛiſti: ⁊
patientiam qua inter homines conuerſatus eſt inſinuat. Latitudo ampli/
tudinem charitatis: qua ad nos venit: ⁊ nobiſcuꝫ habitauit. Altitudo ſpẽ
future ſublimitatis: qua ſe poſt paſſionem gloꝛificandum: vel nos gloꝛifi/
caturum eſſe preuidit. Uñ longitudo duoꝝ cubitoꝝ ꝓpẽ doctrinã. ſ. ⁊ opa
Act.1.a quibus in mundo fulgebat. Ui: Que cepit ieſus facere ⁊ docere. Et alibi.
Mat.13.g Unde huic ſapientia hec ⁊ virtutes. Quod v̾o arca ſemiſſem habebat in
longitudine humane fragilitatis tarditatem poteſt ſignificare: que dicta
Joh.12.d vel opa xp̃i ſublimia digne capere nõ valebat. Unde hec nõ cognouerunt
Luc.18.f diſcipuli eius primũ ⁊c̃. facta. ſ. eius. Et alibi: Et erat verbũ iſtud abſcõdi
tum ab eis ⁊c̃. Habebat ergo arca duos cubitos longitudinis: quia v̾bo
⁊ facto clarus in carne apparebat. Dimidium v̾o cubiti: quia tarditatem
diſcipuloꝝ longanimiter ferebat.
h Altitudo cubitũ ⁊c̃. Be. Habet arca cubitum in altitudine: quia xp̃s
pleniſſime nouerat: cum eſſet in coꝛruptibili carne: q̃ta vel ſibi vel mem/
bꝛis gloꝛia eſſet futura. Habet ⁊ dimidiũ: q꞉ deuotionẽ nr̃e carnis libẽter
in ſe ſuſcepit: q꞉ pia intentione patriã futurã diligimus: ſed nondũ ꝑfecte
que ſit eius

ſ doctoꝛes dñici gregis ꝓpꝛio ſanguine baptiza
tos. ſ pelles arietũ offerimus cũ coꝛpa nr̃a in
coꝛruptibilia futura ⁊ gloꝛificãda credimus.
ꝑparũ ⁊ pelles arietũ rubꝛicatas a
a ſ has offerimus cũ nos poſt moꝛtẽ ſpũalia in
celis habituros coꝛpa ſperam⁹. b ſ cũ expurga
tis pctõꝝ ſpinis mũda. ſ. carne ⁊ aĩa ſoli d̃o fuim⁹
pelles hyacinthinas et ligna b c
a ſ ſctõꝝ firmitatẽ q̃ nullo vitio coꝛrumpuntur.
b ſ fulgẽtes fruct⁹ charitatis ⁊ miſericoꝛdie.
c ſ. i. cõponẽda nã cinn⁹ eſt gen⁹ cõpoſitionis.
ex diuerſis mixturis inde cõcinno. i. cõpono dici
ſethim: oleum ad luminaria cõn/ d
tur. a ſ opinionẽ boni opis ad exẽplũ hñ viuẽ
di lõge lateq꞉ ſpargendo.
cinnanda aromata ĩ vnguẽtũ et e
ſ miracula.
a thimiamata bõi odoꝛis: lapides f
ſ opa virtutũ ⁊ miraculoꝝ q̃b⁹ ephod ⁊ rõnale
. i. opa ⁊ cogitationes ſctõꝝ exoꝛnanẽ.
onichinos ⁊ gẽmas ad oꝛnandũ
a ſ opa. b ſ cogitationes. ſ de ſcipis.
b ephoth ac rõnale. Facietq꞉ mihi g h
a ſ tabernaculũ. b ſ cõis oĩbus.
ſanctuariũ: ⁊ habitabo ĩ medio i
a ſ nõ ex ꝑte ſi angeloꝝ cõſoꝛtia cupim⁹ debem⁹
vitã coꝝ in terris quantũ nõ noxia coꝛpa tardãt
imitari.
c eoꝛum: iuxta oẽm ſimilitudineꝫ k
ſ patrie celeſtis ad cui⁹ ſilitudinẽ eccleſia iubeẽ
tabernaculi qḋ oſtendam tibi et
conſtrui. a ſ Singuloꝝ angeloꝛum.
d e oĩm vaſoꝛum ĩ cultũ eius. Sicq꞉
a ſ coꝛp⁹ xp̃i qḋ nulla cõtagione pcti coꝛruptum
cui⁹ lõgitudo fuit tollerantia paſſiõis. b ſ mem
bꝛis puriſſimis q̃uis ĩ ſilitudine carnis peccati.
facietis illud. Arcam de lignis l
a ſ longa nimis patientia.
f ſethim ꝯpingite: cuius lõgitudo m
a ſ doctrinã ⁊ opationẽ xp̃i q̃ꝝ alteꝝ ſine altero
nõ fuit. b ſ plenũ cubitũ nõ habem⁹ q꞉ ei⁹ opa
ad plenũ imitari nõ valem⁹. ſ q꞉ tarditatẽ diſci
puloꝝ longanimiter ferebat.
habeat duos et ſemis cubitos. n
a ſ amplitudo charitatis q̃ vna ſ꞉ in duo mãda
ta diuiſa. ſ charitatis q̃ ſuos adunare curauit
b ſ q꞉ ĩ hac vita nec deũ ꝑfecte diligere nec quã/
tum diligat nos cõpꝛehẽdere ſufficimus.
g latitudo cubitum et dimidium
ſ ꝓpter vnicã ſpem q̃ future reſurrectionis glo/
rie ꝑſtolamur aduentũ vel q꞉ nos inter aduerſa
ꝓpter ꝑmia futura gaudere admonet.
h altitudo cubitum ſimiliter ac ſe

a Et pelles ari. ru. dicit Joſephus q̃ lana pel
liũ erat tincta rubeo coloꝛe. Ra. ſa. dic̃ q̃ erant
frunite: gallice tẽnees dicte: ⁊ ex h̃ erant rubee
b Pelles hyacinthinas. i. tali coloꝛe tinctas
ſm̃ Joſephũ. In heb. hr̃. Pelleſq꞉ taxoꝝ: vt di
cit Ra. ſa. ⁊ ſunt aĩalia
habentia pelles varias
multis coloꝛibus et de
pellibus dictis factum
fuit opimentũ tabnacli.
c Et ligna ſethim. ad
faciẽdũ tabulas taber/
naculi ⁊ arce et menſe:
⁊ aliq̃ alia: vt videbiẽ ĩ/
fra. Si q̃raẽ vñ ĩ deſerto
habuerũt ligna ſethim.
cũ ibi non eẽnt tales ar
boꝛes. Rñdet Ra. Sa.
dicens q̃ iacob vidit in
ſpũſctõ q̃ filij ſui erãt fa
cturi tabernaculũ in de
ſertũ poſt exitũ de egy/
pto: ⁊ ſecum poꝛtauit in
egyptum ſemina et radi
ces taliũ arboꝛum ⁊ ibi
plãtauit ⁊ nutriuit ꝑci/
piens filijs ſuis vt exeũ
tes de egypto ſecũ poꝛ/
tarent. auꝝ aũt ⁊ argen
tũ habuerũt de egypto
quã ſpoliauerũt: ⁊ lapi/
des ꝑcioſos ⁊c̃.
d Oleũ ad luminaria
cõcinnãda. i. ꝑparanda
vt poſſint ardere.
e Aromata ĩ vnguen
tũ ⁊c̃. ad faciẽdũ vnctio
nẽ ſacerdotũ ⁊ vaſoꝛum
⁊ ꝯpoſitionis cremãde
in altari incenſi.
f Lapides onichinos
⁊ gẽmas ad oꝛnandum
ephot. in q̃ req̃rebantur
duo lapides onichini.
g Ac rõnale. in q̃ req̃/
rebanẽ. xij. lapides q̃rũ
vnus eſt onichinus.
h Facietq꞉ mihi. h̃ po
niẽ tabernaculi ⁊ vaſoꝝ
⁊ miniſtroꝝ deſcriptio.
ſcḋo artificum electio.
xxj. cap̃. Adhuc pꝛimo
ꝑmittiẽ deſcriptio taber
naculi ⁊ vaſoꝝ. ſecũdo
oꝛdinatio miniſtroꝛum.
xxviij. cap̃. Circa ꝑmuꝫ
poniẽ pꝛimo deſcriptio
eoꝛum que erant intra
tabernaculũ. ſcḋo ipius
tabernaculi in ſe. xxvj.
ca. tertio agitur d̾ his q̃
erant ex̃ cap. xxvij. Cir/
ca pꝛimum loquitur pꝛimo generaliter dicens:
Facientq꞉ mihi ſanctuarium. i. tabernaculũ qḋ
poſſit poꝛtari de loco ad locum. i Et habi/
tabo in medio eoꝛum. ita q̃ non opoꝛteat eos
ꝓ ſacrificijs redire ad montẽ iſtum. k Iuxͣ
oẽm ſi. ⁊c̃. Oñdit eñi dñs moyſi viſione imagia
ria tabernaculum cum omnibus ad ipm ptinen
tibus: ⁊ ſm̃ hanc ſimilitudinem moyſes expla/
nauit ⁊ deſcripſit artificibus.
l Arcam de lignis ſethim ⁊c̃. Hic deſcribitur
in ſpẽali: ⁊ pꝛimo ea que erant intra ſanctũ ſan/
ctoꝝ. ſcḋo que erant intra ſancta. ibi: Facies et
mẽſã. Circa pꝛimũ d̾r: Arcã. ſ. teſtamenti q̃ erat
q̃ſi ſcriniũ ſine pedib⁹. m De lignis ſethim
q̃ ſunt ĩputribilia vt dic̃ Joſeph⁹. n Cuius
lõgitudo habeat duos ⁊ ſemis cubitos. i. duos

 cubitos

G q̄ ſit ei⁹ felicitas capim⁹: ⁊ h̄ tantillū nō niſi ab illo habemus.

a Et quat. cir. au. Grego. Arca eccleſia. Quattuor circuli aurei ꝑ quattuor angulos: q̄ttuor euāgelij libri qb⁹ ꝑ q̄ttuor mūdi ptes p̄dicant̄. vectes de lignis ſethim q̄ ad portandū inſerunt̄ circulis fortes ⁊ pſeuerātes doctores: q̄ ſacris libris ſemꝑ inherētes eccleſie vnitatē denūciant. Vectibus ꝟo arcam portare eſt bonis doctorib⁹ eccleſiā ad rudes fideliū mētes p̄dicādo ꝯducere: hi auro iubēt̄ opiri: vt cū alijs p̄dicāt ſcie fulgore ſplēdeant: hi ſemꝑ erunt in circulis: nec vnq̄ꝫ extrahent̄: vt q̄ ad officiū p̄dicatiōis excubant: a lectiōis ſtudio nunq̄ꝫ recedāt. Ad h̄ eni vectes in circulis ſemꝑ eē iubent̄ vt cū arca portāda fuerit de ītromittendis vectib⁹ nulla tarditas generet̄: q2 cū ſpūale aliq̄d a paſtore q̄rit̄ ignominioſum eſt ſi tūc q̄rat diſcere: cū q̄ſtionē debeat enodare: ſꝫ circulis vectes inhereant: vt doctores ſemper eloq̄a dn̄i meditātes: teſtamenti arcam ſine mora leuent: ⁊ q̄cq̄d neceſſe ē doceant.

B

1. Pet. 3. c Vn̄ petr⁹: Parati ſemꝑ ad ſatiſfactionē oī poſcenti rōnem. ⁊ de ea q̄ in nobis eſt ſpe et fide. b Duo circuli ⁊c̄. Be. Quia in figura quattuor animaliū: duo q̄ ꝑ hominem et vitulū ſignant̄: paſſionē et mortē eius ſi-
† 36. diſ. c. q̄ii eccleſiaſticis. gnauerunt duo q̄ ꝑ leonē et aquilā victoriā qua. ſ. mortē deſtruxit. hō eni deus ꝑ incarnationē mortalis fact⁹ appuit. Vitulus ꝟo oblat⁹ ꝓ nobis in altari crucis extitit. Itē leo mortē ſuꝑando: aquila factus eſt aſcendendo. Duo ḡ circuli ſunt in latere vno: et duo in altero: q2 duo euāgeliſte aſſumptionem in dn̄o hūane fragilitatis: ⁊ duo victoriā qua de aſſumpta fragilitate: ⁊ morte triumphauit inſinuant. Quaſi eni leuum lat⁹ duos habuit circulos: cum duo euāgeliſte incarnationē xp̄i ⁊ paſſionē figurarūt. Dextrū q̄ꝫ duos: cū duo alij reſurrectionem et aſcenſionē: q̄ ad future vite gloriam pertinent expreſſerunt. c Teſtificationē quā ⁊c̄. Be. De qua apl's: poſt velamentū autē inquit ſm tabernaculū qḋ dr̄ ſancta ſancto-
Apoc. 8. a rum aureū habens thuribulū: ⁊ arcam teſtamenti circūtectā ex omni parte auro: ī q̄ vrna aurea habens manna ⁊ virga aaron q̄ frōduerat ⁊ tabule teſtamēti. Vrna ḡ aurea ī arca habēs māna ſancta anima eſt in xp̄o: habens in ſe oēm plenitudinē diuinitatis. Virga aarō q̄ exciſa fronduerat pote-
Heb. 1. c ſtas ſacerdotij inuicta: de qua dr̄. Virga eq̄tatis vir. regni tui q̄ ad tp̄s morte ſucciſa: mane reſurrectionis viua refloruit: ⁊ ppetuo inuiolabilis ⁊ immarceſſibilis perman-
Rom. 6. b ſura innotuit. Xp̄s eni reſurgens ex mortuis iam non moritur. Tabule teſtamēti in arca: oēm in xp̄o ſciam paternorum ſecretorū ⁊ potentiā deſignāt iudiciorꝫ. In illis eni ⁊ fides erat inſcripta diuinitatis: q̄ mundū crearet: ⁊ regeret: ⁊ mandata quibus deo ſuire optet: ⁊ diſcretio iudicij qua ſe odientes damnaret diligentes remuneraret. Hec eſt ḡ teſtificatio quā deus moyſi in arca ponendā dedit: cum nob̄ cōfitendā in xp̄o ſignificauit veritatem carnis et aīe ⁊ verbi: ipſamq̄ꝫ carnem poſt paſſionem ⁊ reſurrectionem glorificatam: ⁊ eterna regis ac pontificis dignitate ſublimatam monſtrauit: et ip̄m tantum paternorum conſcium ſecretorum quaſi eiuſdem cū patre maieſtatis iudicem omnium docuit ſeculorum.

d Facies et propiciatorium ⁊c̄. Beḋ. Propiciatoriū tabula erat aurea eiuſdem menſure cuius arca ſic dicta: quia ibi deus moyſi apparens et cum eo loquens propiciabatur populo: et miſericordiam ſignificat. Unde bene ſuper arcam erat: quia miſericordia eius ſuper omnia opera eius.

e Duos quoq̄ꝫ cherubin ⁊c̄. Propter ſocietatem angelice pacis que minus q̄ꝫ inter duos haberi non poteſt. Cherubin autem angelicam miliciam ſignificat. Angeli vero ſumma concordia ⁊ quiete chriſtum contemplantur. Unde verſis adinuicem vultibus propiciatorium reſpiciunt: quia illam beatitudinem ſe habere dei gratia intelligunt. Grego. Duo cherubin qui plenitudo ſcientie dicuntur: duo teſtamenta ſunt: quorum vnus a ſumitate vna propi-

G ciatorij

ſ q2 humanitas intus virtute plena erat. ⁊ foris ſpūſſancti opa p̄moſtrabat.

miſſē: ⁊ deaurabis eā auro mū- a
diſſimo int⁹ ⁊ foris. Facieſq̄ꝫ ſu- b

ſ q2 expectauit q̄n ꝓ nobis ſuſceptā mortē cū mortis auctore ſuparet ⁊ ad patrē victor aſcendere gloria et honore coronatus.

a **pra coronā aureā ꝑ circūitum. Et** c

a ſ q̄ttuor euāgeliorꝫ libros q̄ circulis cōpant̄. q2 eterna dei ſapia quā p̄dicāt nec incipiens nec deſinens quā hō accepit. b ſ claritate ſapientie.

quattuor circulos aureos quos

ſ q2 ſacrā incarnationis ꝑ oēs mūdi plagas dilatant̄ ⁊ euāgeliū p̄dicatur.

pones ꝑ quattuor arce angulos

a ſ iohānes ⁊ mathe⁹ q̄ xp̄o p̄dicāti adheſerunt. ſ q2 duo euāgeliſte in carne p̄dicanti adherebāt duo alij p⁹ reſurrectionē ⁊ aſcēſionē xp̄o adheſerē ſ dextro.

b † **Duo circuli ſint in latere vno: et** d

a ſ marc⁹. ſ. ⁊ lucas: q2 poſtea credētes diſcipuli apl'orꝫ facti ſunt. b ſ ſiniſtro. c ſ doctores q̄ deū

duo in altero. Facies q̄ꝫ vectes

p̄dicādo circūferūt. a ſ q2 puri ⁊ fortes eē debēt.

de lignis ſethim: et operies eos

ſ euāgelia. ſ accingentes eam ſcilicet.

auro. Induceſq̄ꝫ per circulos qui

ſ eccleſie.

ſunt in arce laterib⁹: vt portetur

ſ vt nūq̄ꝫ a lectione ceſſent. ſ q2 neceſſe ē vt qui alijs celeſtia p̄dicāt nunq̄ꝫ mentem a mēoria ſacre ſcripture: vel man⁹ ab obſuatione mādatorꝫ conti-

in eis. Qui ſemꝑ erūt in circulis:

neant. a ſ q2 illa tn̄ de incarnatōe loq̄ ⁊ credere debemus q̄ nobis ip̄e dn̄s ꝑ auctores ſacre ſcripture reuelare dignatur.

nec vnq̄ꝫ extrahentur ab eis. Po- e

c **neſq̄ꝫ ī arca teſtificationē quā da** f

ſ tabulā. ſ. q̄ arcā regere ſufficiat. ſ Superexaltat miſericordia iudiciū vn̄ ſuauis dn̄s vniuerſis ⁊. m. e. ſ. ⁊c̄. a ſ ꝓpiciatoriū xp̄s ē q̄ apl's quē poſuit ꝓpiciationē ꝑ fidē in ſanguine ipſius.

d **bo tibi. Facies ⁊ ꝓpiciatoriū de** g
auro mūdiſſimo. Duos cubitos ⁊
dimidiū tenebit lōgitudo ei⁹ ⁊ cu-

a ſ duo teſtamēta: q̄ꝫ vnū futurā incarnationem aliud factā clamat.

e **bitū ac ſemiſſē latitudo. Duos q̄ꝫ** h

cubitos ⁊ dimidiū. a Et deaurabis eā ⁊c̄. non per modū picture ſed laminis aureis opiendo. vn̄. ſ. xxxi. ca. dr̄. Veſtita auro. ⁊ idē tenendū de oībus illis q̄ dicūtur in ope iſto deaurata. b Facieſq̄ꝫ ſupra coronam aureā. iſta corona nō erat rotunda ſꝫ q̄drata. erat enim quoddā labiū in pte ſupiori arce ī circūitu eleuatū q̄ſi ſpacio duorꝫ digitorꝫ vel q̄ttuor ſuper opculū arce: ſic fit ī marginib⁹ ſcaccariorꝫ: dr̄ tn̄ corona q2 erat ꝑ totū circūitū arce. c Et q̄ttuor circulos aureos. ſm Joſephū iſti circuli ſic erant diſpoſiti in q̄ttuor angulis: ita ꝙ erāt verſus ſupiorem ptem arce ſub corona: ⁊ ꝙ vectes intrātes per circulos irent ſm longitudinē arce: ⁊ in h̄ videt̄ cōcordare textus. q2 ibi dr̄. d Duo circuli ſint in latere vno ⁊ duo in altero. lat⁹ aūt arce cōit̄ dr̄ ſm longitudinē. ⁊ ſm h̄ ſpaciū iter duos vectes erat tn̄ vni⁹ cubiti ⁊ dimidij ſm latitudinē arce q̄ erat inter duos vectes. Ra. ſa. dic̄. ꝙ circuli ſic erant diſpoſiti in angulis ꝙ vectes tranſibant ſm latitudinē arce: et ſic inter duos vectes erat ſpacium duorꝫ cubitorꝫ ⁊ dimidij ſm longitudinē arce q̄ ꝯtinebat̄ inter duas vectes: ⁊ h̄ videt̄ rōnabili⁹: q2 ad h̄ ponebant̄ vectes vt ꝑ illos arca portaret̄ a ſacerdotibus q̄n caſtra mouebātur: q2 optebat ꝙ ſacerdotes deportarent eā ꝓprijs humeris: ⁊ ꝓpter pond⁹ arce ⁊ cōtentorꝫ in ea requirebant̄ ad min⁹ q̄ttuor homines: duo ante et duo retro. Duo aūt hoīes meli⁹ pn̄t aptari ad ſuſtinēdū vectes vn⁹ iux̄ aliū in ſpacio duorꝫ cubitorū ⁊ dimidij q̄ꝫ ī ſpacio vni⁹ cubiti ⁊ dimidij: q2 videret̄ nimis breue ad h̄ ꝙ duo hoīes lateralit̄ ſiḿ īcedētes portarēt illam arcam. Nec illḋ obſtat qḋ hr̄ ī littera. Duo circuli ſint ī latere vno: q2 ī q̄drato qḋ ē altera pte lōgius linee breuiores ita vocantur latera quadrati ſicut et lōgiores. et eodem modo dicendū de lateribus arce. quia erat q̄ſi qḋdam quadratum altera pte longius. e Nec vnq̄ꝫ extrahētur ab eis. q2 vectes ſemel imiſſi nō poterant de circulis amoueri niſi ꝓ reparatione ſi eſſet ibi aliquid diſſipatum in alijs aūt portandis cū vectibus: vectes erant in circulis tn̄ tēpore deportationis. f Poneſq̄ꝫ in arca teſtificationē ⁊c̄. i. tabulas ſcriptas digito dei: q̄ erāt teſtes inter deū ⁊ populū ꝙ recepiſſet a deo illa precepta. g Facies ⁊ ꝓpitiatoriū. Ra. ſa. ⁊ hebrei dicunt ꝙ iſtḋ ꝓpitiatoriū erat opculum arce. tum quia de alio opculo eius non fit mentio. tum quia deſcribitur eiuſdē longitudinis et latitudinis ſicut et arca. Aliqui alij doctores dicunt ꝙ nō erat opculum arce: ſed erat tabula aurea ſuperius eleuata: quaſi portaretur ab ip̄is cherubī q̄ erant in extremitatib⁹ arce: ita ꝙ eēt q̄ſi ſedile ipſius dei: et arce opculū eēt q̄ſi ſcabellū illius ſedis: ſm illud Pſ. lxxix. Qui ſedes ſuꝑ cherubin. i. ſuꝑ ꝓpitiatoriū ab ip̄is cherubī ſuſtētatū. dicebat̄ aūt ꝓpitiatoriū: q2 de illo loco audiebant̄ rn̄ſa diuine pietatis. ſm ꝟo dictū Ra. ſa. opculū arce erat q̄ſi ſedes dei: ⁊ pauimentū tabernaculi qḋ erat an̄ arcā erat q̄ſi ſcabellū ſedentis. h Duos q̄ꝫ cherubin. Joſeph⁹ dic̄ ꝙ habebāt ſilitudinē q̄rundā auiū q̄ nūq̄ꝫ viſe ſunt ab hoībus: ſꝫ moyſes

viſione imaginaria

P ciatorij: alter ab altera ſtat: quia quod vetus de incarnatione chriſti cepit prophetando promittere: nouum perfecte narrat completum. Ex auro mundiſſimo fiunt: quia vtraqꝫ teſtamenta pura ⁊ ſimplici veritate deſcribuntur. Expãdūt alas: et oracula operiunt: quia nos qui dei oraculum ſum⁹ a culpis imminentibus ſcripture ſacre eruditione protegimur: quã dū ſollicite aſpicimus ab errore ignorãtie eius alis velamur. Mutuo ſe reſpiciunt verſis vultibus in propiciatorium: quia teſtamenta in nullo diſcrepant: ⁊ inuicem ſe aſpiciunt: quia quod vnum promittit: aliud exhibet. Et propitiatoriū: id eſt mediatorem dei et hominum inter ſe poſitum vident. facies enim a ſemetipſis auerterent: ſi aliud promitteret qđ alius negaret. ¶ Beđ. Numero ſingulari cherub. plurali autem cherubim dicit. Sed greca ꝯſuetudo neutri generis cherubin poſuit m lr̃a. in n mutata. Hier. autem et maſculino genere poſuit duos cherubin aureos ⁊c̃. Non duo cherubin aurea. Interpretatur autem ſcientie multitudo: vel ſcientie intellectus: quod recte angelis conuenit: qui ab omni impulſu impure cogitationis aleni inherent conditoris viſioni. Alas autem in figura cherubin moyſes facere iubet: quod etiã pictorū licentia imitat: vt in alto angeli ſedē hr̃e et leui volatu quolibet diſcurrere ſignētur. Qđ nobis q̄ȝ poſt reſurrectionē ſpũali corpe veſtitis indubitãter ꝓmittit: Duo cherubin mutuo ſe reſpiciunt q: duo teſtamēta in atteſtatione veritatis quã p̄dicant: ĩ nullo diſcrepant. Vertunt vultus in ꝓpiciatoriū: q: miſericordiã dei in q̄ vnica eſt ſpes mūdi valde cõmendant.
Et ideo ſunt ex vtraqꝫ parte oraculi. quia precedentia ante incarnationem tempora ⁊ ſequentia predicatione ſpũalis ſcientie replent: quib⁹ etiam nomen ſcientie multiplicate cõuenit: quia ſcriptura ſpirituali ſcientia plena eſt que ex quo
Daň.12.b fieri cepit augetur ⁊ multiplicatur. vnde Pertranſibūt plurimi: et multiplex erit ſcientia. Moyſes naqꝫ ampliorem pa
E.6.a triarchis habuit ſcientiam. Unde: Ego qui apparui abrae iſaac et iacob et nomē adonai non indicaui eis ſubaudis ſi
Ps.118. cut tibi. Dauid quoqꝫ ait: Super omnes docentes me intel
Ibidē.30 lexi. Et alibi: incerta et occulta ſ. t. m. mihi. Apoſtolos quo
Mat.13.c qꝫ maiora prophetis noſſe declarat dominus dicens: Multi prophete et iuſti voluerunt videre que vos videtis ⁊c̃.
Io.16.b Et eis poſt aſcenſionem maiorem ſciẽtiā promittit. Adhuc multa habeo vobis dicere ⁊c̃. In futurum quoqꝫ maius ſe reuelaturum promittit dicens: et manifeſtabo ei meipſum. Recte ḡ cherubin multiplicata ſciẽtia dicitur: quia ĩ vtroqꝫ teſtamento et magis et magis ex tp̃e cognitio veritatis fidelibus innoteſcit. Recte cherubin obumbrare ꝓpitiatorium dicunt: q: teſtamenta creſcente ⁊ multiplicata ſcientia ꝓpitiationem ſaluatoris predicant: et gratis ſemper vocibus quaſi expanſis ad volandum alis honorare nõ ceſſant quia cū verba colloquentium quaſi volando per aerē ab ore dicentium ad corꝫ perueniunt audientiū: bene expanſis alis ad volandū aptatis deſignant. a Inde p̄cipiam ⁊ loq̄r ⁊c̃. Beđ. Supra ꝓpiciatoriū: q: p grãm ꝓpitiationis dei factū eſt q̄ hoībus p p̄uaricationē apperere: ⁊ viã vitat̃ poſt errorē mõſtrare dignatus eſt. Et de medio cherubin loquit: q: poſt p angelicã viſionē nõ in ſua ſubſtantia appuit ⁊ locut⁹ eſt moyſi. Unde lex poſt tranſgreſſionem poſita eſt ordinata p angelos ⁊c̃. Itē de medio cherubin loquitur: q: p verba vtriuſqꝫ teſtamenti conſona voce erudit vel q: per filium qui in medio duorꝫ teſtamentorꝫ in carne appuit: pa
Abac.3.a ternã voluntatē oſtendit: Unde abacuk ait: In medio duorum animalium innoteſces. ¶ Beđ. Poteſt in arca eccleſia figurari: que de lignis imputribilibus. i. ſanctis animabus edificatur et in fide euangelij per quattuor mundi partes diſtenta coronam vite a deo expectat: habens in ſe ta bulas

cherubim aureos et productiles a facies ex vtraqꝫ parte oraculi. b Cherub vnus ſit ĩ latere vno: et
a ſ velut aurucentes ꝓpitiatoriū obumbrant q: felicitatem ſuã grē dei deputant a quo vt nihil mali velle poſſunt acceperunt.
alter in altero. Utrūqꝫ latus pro
a ſ q: oēm nature ſue potentiã qua in altis habitare illius patrie loco leui ⁊ leto itinere penetrare meruerūt in obſequiū cõditoris offerunt.
b ſ eruditionis ⁊ protectionis.
pitiatorij tegãt expãdētes alas: c
a ſ Sanctos. b ſ q: concorditer p̄dicant.
⁊ operientes oraculū: reſpiciantqꝫ d
a ſ cui totã felicitatē ſuã attribuunt.
ſe mutuo verſis vultibus in pro e
pitiatoriū quo operienda eſt arca: in qua pones teſtimonium
a quod dabo tibi. Inde precipiam f
a ſ quia per gratiam propitiationis hominibus poſt preuaricationis errorem apparet et viam docet. ſ vel ſuper. ſ vel ꝓpiciatorium.
⁊ loquar ad te ſupra ꝓpitiatorio
a ſ in viſione. ſ. angelica nõ in ꝓpria ſubſtantia.
b ſ teſtamentorum.
ſcȝ ac de medio duorꝫ cherubim q g
ſ eccleſiam cui teſtatur deus voluntatem ſuam.
erunt ſuper arcã teſtimonij cuncta que mãdabo p te filijs iſrael.

viſione imaginaria vidit tales ſimilitudines in ſede dei. Rab. Sa. et doctores alij dicunt q̄ habebant ſimilitudinem puerorꝫ vel iuuenū habentium alas. a Et productiles. q: nõ erant facti opere fuſorio ſed cum martello aurꝫ deducebat ad talem figurā. b Ex vtraqꝫ parte oraculi. i. ꝓpitiatorij quod dicebatur oraculum: q: p orões impetrabat diuinū rñſum qđ inde audiebat. c Expãdentes alas. ſuas in altū nõ directe ſed obliq̄ ⁊ ſic opiebant aliquo mõ ꝓpitiatoriū. d Reſpiciantqꝫ ſe mutuo. nõ directe ex aduerſo ſȝ vertentes aliquantulum vult⁹ ſuos ad latus vnus cõtra alium. ideo ſubditur: e Verſis vult. in ꝓpi. q̄ ope. eſt arca q: ſm Ra. Sa. ꝓpitiatoriū erat operculum arce. ſm vero aliam opinionem h̄ nõ d̃r q̄ eſſet opculū arce: ſȝ eleuatū altius: vt p̄dictum eſt: ⁊ p tãto d̃r hic opire arcam. f Inde precipiam. q: ſic̃ dictum eſt erat quaſi ſedes dei loquentis cū moyſe. g Ac de medio duorꝫ cherubin: q̄ erunt ſup arcā. Ex h̄ dicit Ra. Sa. q̄ duo cherubin ſtabãt ſup opculū arce in extremitatib⁹ eius. Alij aũt doctores de quibus facta eſt mentio dicunt q̄ erant poſiti ſup pauimentū tabernaculi in extremitatibus arce. dicunt tñ hic eē ſup arcam: q: eleuabant in altū vltra altitudinē arce. ¶ Ut aũt p̄dicta facilius capiant deſcripſi ea in figura: verūtamen q: non poſſunt pfecte figurari in plano optet q̄ imaginatio inſpicientis ſuppleat illud qđ nõ põt figurari hoc modo. ¶ Premiſſa deſcriptione arce ꝓpiciatorij ⁊ duorꝫ cherubin: ꝯñr ponit rõ p̄dictorꝫ: et q̄tū ad p̄cioſitatem materie ⁊ ſpecioſitatem forme eadē rõ eſt in iſtis et in futuris operibus. ſ. quia deo cuius pulchritudinis ⁊ bonitatis non eſt finis. deputandum eſt ad eius cultum et miniſterium illud qđ in humanis inuenitur p̄cioſiſſimū et pulcherrimū. vñ Leui. xxi. p̄cipit q̄ ſacerdotes nullã maculam habeant. Quantū aũt ad diſpoſitionē p̄dictorꝫ cõſiderandum q̄ totū tabernaculū qđ erat longitudinis. xxx. cubitorum et. x. latitudinis diuidebat in duas ptes inequales: q: ps occidētalis ꝯtinebat decē cubitos p q̄drū et dicebatur ſctm̃ ſanctorꝫ vel tabernaculum interi⁹. Alia pars verſus orientem continebat. xx. cubitos in longum et decem in altum: et dicebatur ſanctum vel ſancta ſiue tabernaculum exterius: et diſtinguebant iſte partes vno velo ĩtermedio: vt diffuſius poſtea videbitur. Per tabernaculū exteri⁹ figurabat inferior ps orbis q̄ eſt viſibilis. ſ. celū ſidereū et elementa vt videbitur poſtea. Per tabernaculū interius repñtabatur ſuperior pars orbis: q̄ eſt nobis occulta vbi eſt locus beatorꝫ. ibi aũt ſunt tria q̄ figurabant p tria predicta: que erant intra tabernaculum interius poſita. Per ꝓpitiatorium eñ qđ erat quaſi ſedes dei: vt predictū eſt repñſentabatur ipe deus preſidens omnibus: qui licet ſit vbiqꝫ p eſſentiã pñtiam et potentiam: tñ ſpeali mõ eſt in loco btõrū per apertam viſionē et fruitionē. in illa aũt ſede nõ erat aliqua imago dñi ipius repñtans: ad deſignandū q̄ ipa deitas cuius ſedes erat ꝓpitiatoriū nullo mõ eſt figuralis ſm q̄ eſt in loco beatitudinis. eſt aũt ibi natura angelica q̄ p cherubin repñſentabat. erãt ãt duo ad deſignãdū ãgelorꝫ multitudinē et verſis vultib⁹ ſe reſpiciẽtes: ad d̃ſignãdū corꝫ ꝯcordiã ſm q̄ d̃r Iob xxv. Qui fac̃ ꝯcordiã ĩ ſblimib⁹ ſuis. Erãt ãt ſtãtes ex vtraqꝫ pte propitiatorij ſm vnam deſcriptionē. ſm aliã vero non ſolū aſſiſtentes ſed etiam propitiatorium ſuſtentantes: ad deſignandum aſſiſtentiam angelorꝫ circa thronū dei. ſm q̄ d̃r Apo. vij. Et omnes angeli ſtabant in circūitu throni tãq̄ miniſtri ad obſequium parati. Tertium quod eſt in illo loco beatorum ſunt rationes nobis occulte omnium effectuum viſibilium: quia nihil fit in creaturis viſibilibus quod non egrediatur de aula ſummi impatoris: vt dic̃ Aug⁹. Ratiões igitur huiuſmodi ſūt ibi clauſe ſic̃ et rões effectuū in cauſis efficientibus: et hoc deſignabatur p arcã q̄ erat clauſa intra quã tria continebantur: ſcȝ mãna: virga aaron: et tabule. ad repreſentandum tria q̄ in humanis celitus collatis ſūt p̄cipua. ſ. vita q̄ p mãna deſigna batur

Glo. ordi.

Ta bulas teſtamenti in continua meditatione legis: ⁊ vrnã
aureã cũ mãna in fide incarnationis dñi: et virgã aaron
q̃ frõduit in pricipatione regni ⁊ ſacerdotij dñici. Unde
1. Pet. 2. b vos aũt gen⁹ electũ: regale ſacerdotiũ. Habet ꝓpitiato
riũ deſup: vt cuncta bona a diuina grã ſe accepiſſe ꝯgno
ſcat. Et cherubin glorie in ꝓpitiatorio angelica. ſ. p̃ſidia
q̃bus adiuuatur deo ꝓpitio. Uel teſtamenta q̃b⁹ q̃liter
viuat: et viuendi auxiliũ a deo q̃rat inſtruit. Sic aũt ſũt
cherubin ſupra ꝓpiciatoriũ quõ ciuitas. i. eccleſia: ſupra
montẽ. i. xp̃m ẽ conſtituta: nõ illo altior: ſʒ ꝓficit ei⁹ ſu-
ſtentata p̃ſidio. Cherubin ſupra ꝓpitiatoriũ habet arca
q: angelica myſteria vel eloq̃a diuina eo veraci⁹ eccleſiã
iuuant: q̃ ipa in fundamento ſũme veritatis ſtabilia con
ſiſtant. a Facies ⁊ mẽſam ⁊c. Bed. Mẽſa de lignis ſe
thim ſcriptura eſt de fortib⁹ verbis patrũ factiſq; ꝯpacta
q̃ dũ eterna gaudia: ⁊ quõ ad ipa ꝑueniat̃ oñdit: cibum
vite ſuggerit. Longitudinẽ hʒ: cũ pſeuerantiã cepte reli
gionis iſinuat: latitudinẽ cũ amplitudinẽ charitat̃: altitudinẽ cũ ſpem reſurrecti
onis. Longitudo duoꝝ cubitorum: q: actiua conuerſatio duabus maxime virtu
Iaco. 1. d tibus conſiſtit: munditia. ſ. ⁊ innocentia. Unde: Religio munda et immaculata
apud deum et patrem: hec eſt viſitare pupillos et vi. in t. eo. ⁊c. In eo enim q̃ ait
viſitare pupillos ⁊ viduas ⁊c. cuncta que indigentibus proximis miſericorditer
debemus oſtendit. In eo vo quod addit et immaculatum ſe cuſtodire ab hoc ſe-
Luc. 12. e culo omnia quibus caſte viuere oportet exp̃mit. Unde: Sint lumbi veſtri precin
Ibidem. cti ⁊ lu. ar. ⁊c. Quod vero ſequitur: Et vos ſimiles hominib⁹ expectantibus do
minum ſuum ⁊c. altitudinem menſe. i. ſpem future retributionis ſignificat. Qđ
menſa vnum cubitum in latitudine habet vnitatem charitatis quam totum vet⁹
et nouum teſtamentum predicat: oſtendit. Una enim eſt charitas et ſimplex qua
deum et proximum et inimicos amare iubentur q̃uis recta diſtantia deum p̃mo
loco: inimicos vltimo: pro differentia quorum meritorum proximis diſpar eſt mo
dus impendendus amoris. Iacob nanq; omnes filios: ſed ioſeph merito innocẽ
Can. 1. b tie pre ceteris diligebat. Unde: Introduxit me rex ĩ cellam vinariam: et ordina-
uit in me charitatem. b In altitudine cubitum ⁊c. Bed. Qđ altitudo cubitũ
et ſemiſſem habet cubitus ſicut in altitudine vnitatẽ ſpei celeſtis ſignificat: q̃ ex-
pectam⁹ deũ de celis remuneraturũ. Nam ⁊ ſi ꝓ diuerſitate meritoꝝ multe man-
ſiones in domo patris ſint: vnũ tñ eſt regnũ celi in q̃ oẽs recipiunt̃ electi. Semis
vero initium contẽplationis: q̃ q̃dã ſctõꝝ etiã in carne poſiti meruerunt frui: q̃b⁹
nõ ſolũ ſpare celeſtia: ſʒ etiã vidẽdo partim ꝑguſtare donatũ ẽ: in q̃bus menſa ta
bernaculi

a ſ ſcripturã q̃ nullã fallacie corruptionẽ recipit
b ſ fortibus verbis ⁊ factis patrum.

a **Facies ⁊ mẽnſã de lignis ſethim** a†

a ſ mundiciã ⁊ innocentiã q̃ ſcriptura, docet ha-
benda. b ſ perſeuerantie.

habentẽ duos cubitos longitu-

ſ ãplitudĩe charitat̃. ſ q: vna charitat̃ ⁊ ſiplx

dinis: ⁊ in latitudine cubitũ ⁊ in

a ſ ſpe future retributionis. ſ. b ſ vnitatẽ ſpei
celeſtis. c ſ initiũ cõtẽplationis.

b **altitudine cubitum ac ſemiſſem**

ſ q: ſcriptura ſenſu celeſtis ſapie refulget: ⁊ q̃ eã
cõdidere p̃clari fuerũt vita ⁊ ſermone.

et inaurabis eaʒ auro puriſſimo b†

Ni. d ly.

bat̃: tũ ꝓpter ei⁹
dulcedinẽ: q: om̃i
bus appetibile et
dulce ẽ viuere: tũ
q: data fuit a deo
ad ſuſtẽtandã vi-
tã filioꝝ iſrl̃ exiſtẽ
tiũ in deſto. Se-
cũdũ ẽ ptãs regi-
minis: q: vbi non
eſt gubernator po
pul⁹ corruet: vt dr
Prouerbi: xj. ⁊ h
figurabat̃ ꝑ vgã
aaron. Tertiũ eſt
ſapia: ꝑ quã vita
⁊ ptãs regiminis
dirigunt̃: et h figurabat̃ ꝑ tabulas in q̃-
bus p̃cepta decalogi erãt ſcripta. Hec. n.
eſt ſapia nrã ⁊ intellect⁹ corã ꝑplis: vt dr
Deut. iiij. ꝑ quã dirigimur in agendis.
a Facies ⁊ mẽſam. Hic ꝯſr agit̃ de his
q̃ erãt in exteriori tabernaculo. ſ. menſa ⁊
cãdelabro. de primo dr: Facies ⁊ mẽſam
. i. vnã tabulã cui⁹ longitudo erat duoꝝ
cubitorum. latitudo vnius cubiti. de ſpiſ
ſitudine autem eius non fit mentio: ſed
dicunt aliqui et ẽ ſatis probabile q̃ erat
quattuor digitorum. altitudo autem ei⁹
erat cubiti et dimidij: quod eſt ſic intelli-
gendum q̃ per quattuor pedes poſitos
in quattuor angulis: predicte tabule ele-
uabantur in altum per cubitum et dimi-
dium. b Et inaurabis eam non pi-
ctura ſed laminis aureis vndiq; circũte-
gendo eam et pedes eius. ⁊ eodẽ modo
accipiendum eſt hic ſicut in alijs vbi dici
citur: deaurabis.

Facieſq;

Tabernaculi.i.diuina ſcȓptura:q̃ eccleſia ſp̄ reficit̃:ſup cubitū cōis ſpei ſemiſſem in alti/
tudine adiungit:quia gaudia illis ꝑmōſtrata:anteq̄ reddita ꝑſignat:q꞉ qđ raptim
⁊ in tranſitu fit:ꝑ dimidiū nō per plenū cubitū figurat̃. a Facieſq̄ illi labiū ⁊c.
Beď. Labiū aureū fit in menſa per circūitū q꞉ doctrīa ſacri eloquij ꝑ munda ꝑdica/
toꝝ ora miniſtrat̃:neq̄ illoꝝ locutio q̄ diuina arcana tradiderūt humane cōfabulati
onis ſermonibus cōtaminari ꝯſentiebāt:ſꝫ ocioſa v̄ba gra/
uiter ferebāt ⁊ redarguebāt. Uel labiū aureū fit mēſe ꝑ cir/
cūitū:q꞉ ſc̄tā ſcriptura ex oī ꝑte ſue locutiōis cū recte intelli
gitur:claritatē celeſtis ſapīe ſonat. Labio corona addit̃:q̄a
lingua ꝑdicantiū auditorib⁹ gloriā vite eterne ꝓmittit. Co/
rona quattuor digit̄ alta fieri ꝑcipit̃:q꞉ altitudo pennis co/
rone ꝑ quattuor euangelia oñdit̃: Uel q꞉ ꝑ cuſtodiā euange
lice fidei et oꝑationis ad coronā vite opꝫt ꝑuenire. Hīi aūt
per digitos libri ſignantur:q꞉ tabule legis digito dei ſcripte
et in euangelio dñs diſtrictionē legis tꝑatur⁹ digito ſcribe/
Joh.8.a bat in terra dicēs: Qui ſine pctō ē v̄r̄m ꝑmus in illā lapideꝫ
mittat. Digitus dei ſpūs dñi. Uñ q̄ mattheus in digito dei
Lucas quaſi exponendo dixit in ſpū dei. Igitur labio men/
ſe aureo corona aurea quattuor digitis alta ſuperponitur:
q꞉ puriſſima predicatoꝝ eloquia ſpem ſuperne beatitudinis
expectant:que in myſterio ſanctiſpiritus in quattuor euāge
lij libris continetur. Nec ſolum ipi premium laboris in celis
accipiunt:ſed obtꝑantibus ſibi eandem vite coronam certa
euangelice veritatis auctoritate promittunt. Corona v̄o in
terraſilis: quia eternum regnum omnibus indifferent̃ dat̃:
ſed pro qualitate accipientium ſingulis diſtribuitur. Non
ēēt aūt in terra ſilis:ſi claritas future retributionis equalis
1.Cor.15.e omnibus panderetur: Sed ſtella differt a ſtella in claritate
ſic et reſurrectio mortuorum corona diſtincta varijs ſculptu/
ris ſed cōpetenter ordinatis appōſita eſt. Una enim vita oī/
bus iuſtis ꝓmittitur:vel multiformis ꝓ diuerſitate merito/
rum gloria ſingulorum. b Coronā ⁊c.⁊ ſup illā alteram
co. Beď. Corona aurea additur:cum per euangelium his q̄
Mat.19.c mandata cuſtodiunt vita eterna promittitur. Si vis ad vi/
Ibidem. tam ingredi ſerua mandata. Non homicidium facies non
adulterabis ⁊c.huic corona aureola ſupponitur:cum dicit̃:
Ibidem Si vis perfectus eſſe vade et vende omnia que habes ⁊ da
pauperibus. Adhanc coronam pertinet canticum nouuꝫ qđ
virgines tm̄ coram agno concinnunt:et qui ſequuntur quo/
cunq̄ ierit. Uel corona aurea labio menſe apponitur: cuꝫ in
ſcriptura diſcimus:egredientes de corpore animas in celis
eterna recipe ꝑmia:huic aureola ſupponit̃:cū ī ſcrȓptura dr̄:
qđ ei ſblimior gloria ī receptione corpoꝝ ſuet̃. c Per ſin
gulos ⁊c. Beď. Mēſa tabnaculi q̄ttuor pedes hꝫ:q꞉ v̄ba ce
leſtis oraculi vel hyſtorice vel allegorice vel tropologice.i.
moralit̃:vel anagogice accipiunt̃. Hyſtoria ē cuꝫ res q̄ſi ſm̄
lr̄am vel dicta vel facta ſit plano ſmone refert̃. Sic ꝑpl̄s ex
egypto ſaluat⁹:vel tabernaculū ī deſto factū. Allegoria cū
v̄bis vel reb⁹ myſticis ꝑn̄tia xp̄i ⁊ eccleſie ſacr̄a ſignant̃.vbi
Eſa.11.a ita: Egrediet̃ v̄ga de ra.ieſ.⁊c.qđ ē apte dicere: Naſcet̃ v̄go
maria ď ſtirpe dauid:⁊ xp̄s ď ſtirpe ei⁹. Reb⁹ vt ꝑpl̄s de egy
pto ꝑ ſanguinē agni ſaluat⁹:eccleſiā ſignificat paſſionē xp̄i a
diaboli dñatiōe liberatā. Tropologia.i.moral̄ locutio ad in
ſtitutionē ⁊ correctionē moꝝ apt̄ vel figurat̄ v̄bis reſpicit
1.Joh.3.c Apt̄ ita: Filioli mei n̄ dili.⁊c. Figurat̄ ita oī tꝑe ſint veſti/
Eccſ.9.b mēta tua cādida:⁊ oliū de capite tuo nō deficiet. Anagogia
.i.ad ſupiora ducens locutio eſt:q̄ de ꝑmijs futuris:⁊ de vita futura in celis myſti/
Matt.5.a cis vel apertis verbis diſputat. Apertis ſic: Beati mundo corde quoniam ipi deuꝫ
Apoc.22.c videbunt: Myſtice ſic: Beati qui lauāt ſtolas ſuas vt ſit poteſtas illis in ligno vite
et per portas intrant ciuitatem:ac ſi patenter dicat. Beati mundant cogitationes ⁊
Joh.15.a opera vt poſſint deum videre.qui ait: Ego ſum via veritas et vita:et per doctrinam
⁊ exempla precedentium intrent in regnum celorum.
d At mittantur vectes ⁊c. Beď. Per circulos mittuntur vectes ad ſubuehendam
menſam:quia doctores vt verbis ſacre ſcripture auditores reficiant neceſſe eſt vt
mentem in euangelica lectione figant:vt ad fidē et ſenſuꝫ illius omnem interpretati
onis et doctrine ſue intentionem dirigant:ne aliquid aliud agendum et ſperandum
amandumve in ſcripturis doceant: q̄ꝫ in quattuor libris euangelij inuenitur:q̄ dum
oīa ſcripture verba ad fidē ⁊ dilectionē euangelij referunt:quaſi totā dei menſā cuꝫ
panibus ⁊ vaſis in quattuor circulis portant. e Parabis ⁊ acetabula. Beď.
Uaria vaſa que fiunt ad offerenda libamina:varie verbi diſtinctiones ſunt pro ca/
pacitate auditoꝝ:quia non oīb⁹ oīa conueniunt.aliter ſapientes:aliter inſipientes:
aliter pauperes:aliter diuites:aliter ſani:aliter infirmi:aliter ſenes:aliter iuuenes:
aliter viri:aliter femine:aliter celibes:aliter coniugati:aliter ꝑlati:aliter ſbditi:do/
cendi ſunt:q̄ tn̄ vaſa oīa ad menſam dñi.ſ.tabernaculi:⁊ ad offerēda libamina perti
nent. Quecūq̄.n.diuerſa ꝓ diuerſitate audiētiū dicunt̃:in regula ſacre ſcȓpture in/
Luc.12.e ueniunt̃:⁊ ad offerēda dño vota bonoꝝ opeꝝ excitāt corda auditoꝝ. Uñ q̄ſputas ē
fidel̄ diſpēſator ⁊ prudēs ⁊c. Greg⁹. Parab acetabula ⁊c. Quid ꝑ phialas et cia
thos niſi mēſura ꝑdicatiōis accipit̃ vt ſingul̄.ſ.iuꝫ capacitatem ingenij cōferatur dꝫ
enī ſbtiliter

a Facieſq̄ illi labiū aureū ꝑ circūi/
a ſ q꞉ doctrinā verbi ꝑ munda ꝑdicatoꝝ ora da
tur nobis. ſ q꞉ oīa nociua ⁊ ocioſa redarguūt
a ſ q꞉ ꝑdicatores corona vite remunerabuntur.
ſ q꞉ lingua predicatoꝝ ipis auditorib⁹ ꝓmittit
gloriaꝫ eterne vite. b ſ ꝓ diuerſitate meritorum
quia ſtella a ſtella differt in claritate.
b tum ⁊ ipi labio coronam in terra b
a ſ q꞉ altitudo eterne corone ꝑ quattuor euange
lij libros oñditur. b ſ quattuor digiti totidem
euangelia ſignificant quia digitis ſcribimus ⁊ di
gitus dicit̃ ſpūs q̄ euāgeliū ſcriptum eſt. c ſ ſu
per cōem oim reſurrectionem.
ſilē altā quattuor digitis ⁊ ſuper c
a ſ i hac figurat̃ remuneratio coꝝ q̄ ī doctorib⁹
excellūt. b ſ ꝑfectiōis vite.ſ.⁊ oblatiōis volūtarie
illam alterā coronam aureolam.
ſ euāgelij libros ꝑ q̄rū fidē oīs ſcriptura ſc̄tā ꝑ
totū mundū legit̃ ⁊ intelligitur.
Quattuor q̄q̄ circulos aureos b
ꝑpabis: ⁊ pones eos in q̄ttuor
a ſ mundi. b ſ ſcripture. c ſ q꞉ q̄driformiter di
uinā ſcripturā diſtinguimus.
c angulis eiuſdē mēnſe pēr ſingu/
a ſ q꞉ q̄ libris euāgelij in hac vita viuimur corona
vite in celis ſperamus.
los pedes. Subt̃ coronam erunt
a ſ libri euāgelij. b ſ ſcrīpā.ſ.tenēat mentē in le
ctione euangelij.
d circuli aurei vt mittant̃ vectes
a ſ ꝑdicatores. b ſ ſcriptura. c ſ ad corda au/
ꝑ eōſ ⁊ poſſit mēnſa portari. Ipoſ
ditoꝝ. ſ q꞉ ꝑdicatores fortes nulla putredine
corruptibiles.
quoq̄ vectes facies de lignis ſe
ſ fulgore ſapientie.
thim ⁊ circundabis auro ad ſub/
e uehendam menſam. Parabis et e⁊
a ſ mordacē ꝑdicationē q̄.ſ.mordet vicia. ſ q̄b⁹
acetū ferebat̃. ſ varia vaſa varie diſtinctiōes
verbi ꝓ capacitate auditoꝝ. b ſ vberē doctrinā
ſ phialas q̄ſi hialas quia hialim vitrū dicitur.
c ſ Qui ſcꝫ ad orandū predicando excitent.thus
enim orationem ſignificat.
acetabula ac phialas thuribula f
ſ anguſtam ſcientiam. ſ deo.
et cyathos in quibus offerenda g

a Facieſq̄ illi labiū aureū ꝑ circūi/
tū.iſtud labiū erat quedā lamina au
rea latitudinis.xij.digitoꝝ;que erat
affixa ſpiſſitudini tabule menſe ꝑ cir
cūitū ſic̄ fit in ſcacerijs que habēt la/
biuꝫ ex vtraq̄
ꝑte q̄ſi ex vna
ꝑte pingit̃ lud⁹
ſcacoꝝ ex alia
ꝑte ludus ale/
arum. Latitu/
dinis aūt ꝑdi/
cti labij q̄ erat
xij.digitorum
ſpiſſitudo ta/
bule cui erat
affixū occupa
bat q̄ttuor di/
gitos medios
ꝑ circūitum:⁊
q̄ttuor digiti
ſuꝑiores eleua
bantur ſup ta
bulam: et alij
quattuor erāt
ſb tabula;ope/
rientes ꝑtem
ſuperiorem pe
dum menſe in
circūitu : et h̄
eſt quod dici/
tur:
b Et ipſi la/
bio coronam
in terraſilem
altam quattu
or digit̄.quia
altitudo quat
tuor digitoꝝ
inferiorum vo
catur corona:
que erat in cir
cūitu licet nō
eſſet in figura
rotunda ſed
quadrata.
c Et ſuper
illam alteram
coronam aure
olam. In he/
breo habetur
Auream:⁊ lo
quitur de lati/
tudine quat/
tuor digitoruꝫ
ſuperiorum q̄
eleuabatur ſuper tabulam in circūi/
tu. Dicitur autem opus interraſile
quod habet aliquas ſculpturas et
ſpacia intermedia plana quaſi raſa.
d Quattuor quoq̄ circulos aure/
os preparabis et pones eos ⁊c.qui
erant infixi in quattuor pedibus mē/
ſe verſus partem ſuperiorem pedum
immediate ſub corona inferiori.
e Parabis:et acetabula:id eſt va/
ſa in quibus examinabatur incen/
ſum et ſimilia de quibus fiebant pa/
nes ad videndum ſi talia eſſent apta
ad ſacrificium.
f Ac phialas.in quibus examina/
batur vinum et alia liquida.
g Thuribula et ciathos. duo vaſa
erant in quibus ponebatur incenſuꝫ
examinatum ſuper panes propoſitio
nis.vnum ſuper ſex panes poſitos:
vnum ſuper alium in menſa et aliud
ſuper alios ſex. Dicebatur autem

enim ſubtiliter q̄ docet ꝓſpicere:ne plus ſtudeat q̄ ab auditore capi
tur p̄dicare. Debet et infirmitati audientiū ſeſe ꝯdere:ne dū paruis
ſublimia:et iō nō ꝓ futura loquit̄:ſe magis curet oñdere q̄ auditori
bus ꝓdeſſe.iubēte aūt dño nō ſolū phiale ad menſam tabernaculi:
ſed etiā ciathi ꝑparant̄. In phialis larga p̄dicatio. In ciathis minima
et tenuis ſignificat̄. In mēſa ḡ dñi phiale ⁊ ci
athi:qꝛ in doctrina ſacri eloquij non ſolum ex
bibenda ſunt magna et arcana que delectēt:
ſed etiam parua et ſubtilia que quaſi ꝑ guſtū
noticiam preſtēt. Idem Greg⁹. Alius doctri
na veritatis plenus auditores inebriat: et q̄
ſi phialam porrigit:ali⁹ explere qđ ſentit non
valet:ſꝫ etiā qꝛ vtcūq; denūciat:ꝑ ciathū gu
ſtū p̄bet. Qui ḡ ꝑ doctrinā ſapie miniſtrare
phialas nō pñt:cētū ꝓ diuina largitate ſuffi
ciunt ꝓpinent ꝓximis ciathos verbi.
a Et pones ſup ⁊c. Ioſeph⁹ dic̄ duodecim
panes ex ſimila fieri ſingulos ex duab⁹ deci
mis:q̄ ſabbato ſup mēſaꝫ ſex hinc: ⁊ ſex inde
ponebant̄:ſup quēq; patena aurea cū pugillo thuris:et ſic ſeruabant̄
vſq; ad aliud ſabbatū in q̄ thus cremabat̄:panes vō ſacerdotes co
medebāt calidos cū thure reponētes. Beđ. Et pōes.ſ.m.⁊c. Hi
panes ꝓpoſitiōis vocant̄:qꝛ ſp dꝫ patere ſmo ſalut̄ cūctis fidelib⁹:
nec vnq; deeſſe optet ī eccła vbū ſolatij. qđ dñs ꝑ p̄cones veritatis
mūdo ꝓponēs ī cōſpectu ſuo appere:et vſq; in finē his q̄ eſuriunt et
ſitiunt iuſticiā iceſſant abūdare voluit.
☞ Facies

ſ bonoꝝ operū vota. ſ Sapientia.
ſunt libamia ex auro puriſſimo:
a ſ apl'os:vel oēs doctores ſuccedentes. ſ docto
res ſpūales q̄ in lege meditant̄ die ac nocte ⁊ cū
ctis eccleſiam intrantib⁹ refectionem verbi offerēt
a **et pones ſup menſaꝫ pānes pro**
a ſ qꝛ ſp i ꝓparulo dꝫ eē cūctis ſmo ſalutis.
b ſ beneplacito.
pōſitiōis in cōſpēctu meo ſemꝑ.

menſa propoſitionis ⁊ ſimiliter panes propoſitionis
eo q̄ ſic diſponebantur ſuper menſam. In hebreo
hreo aūt hꝛ: Panes facierum. qꝛ ſm q̄ dic̄ Ra. Sa.
erant facti in figura q̄drata altera pte longiore ⁊ illa
pars longior in vtraq; extremitate replicabat̄ i altuꝫ
ſicut fit aliquando in ſimenel
lis:niſi q̄ in ſimenellis fit ta
lis replicatio in circūitu per
modum corone. in panibus
vō propoſitionis fiebat tātū
in duabus partibus ſibi op
poſitis:et ille due replicatio
nes vocabantur due facies.
Aliter dicitur et ꝓbabili⁹ q̄
illi panes erant rotundi ſed
dicebant̄ panes facierum:qꝛ
ex vtraq; parte erāt omnino
ſiles.nō eīn coq̄bant̄ i furno
ita q̄ ex pauimento furni ps
panis ſibi iūcta ꝯheret aliquā diſſimilitudinē ab alia
ſꝫ coq̄bāt̄ ſic̄ coquūt̄ hoſtie ad celebrādū:niſi q̄ vaſa
illa ī q̄b⁹ coq̄bant̄ pāes ꝓpoſitionis erāt aurea ⁊ tā
te magnitudinis q̄ panis tenuis tātū ī eo poterat de
coq̄:et erāt illa vaſa ſic facta qđ panē incluſū facie
bāt oīno ſilēꝫ vtraq; ex pte.⁊ iō dicebāt̄ pāes facieꝝ
Facies

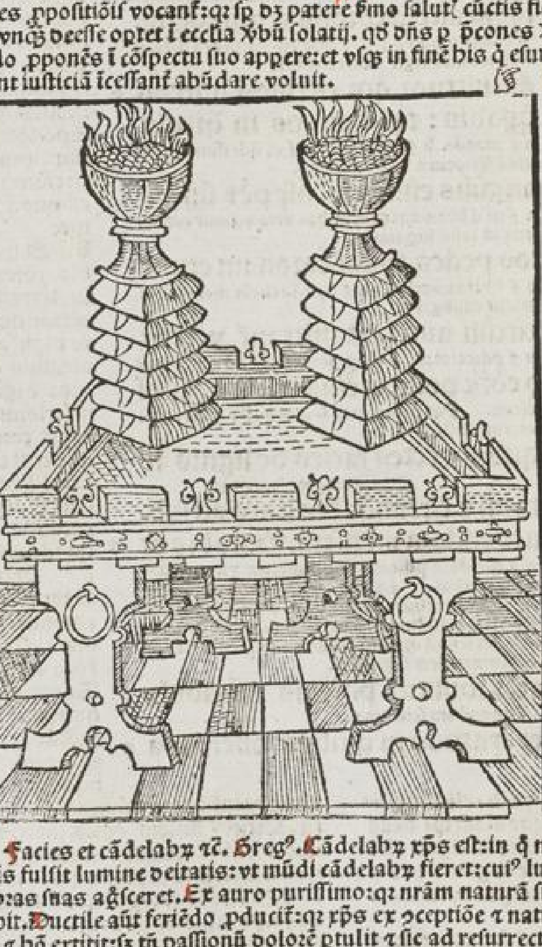

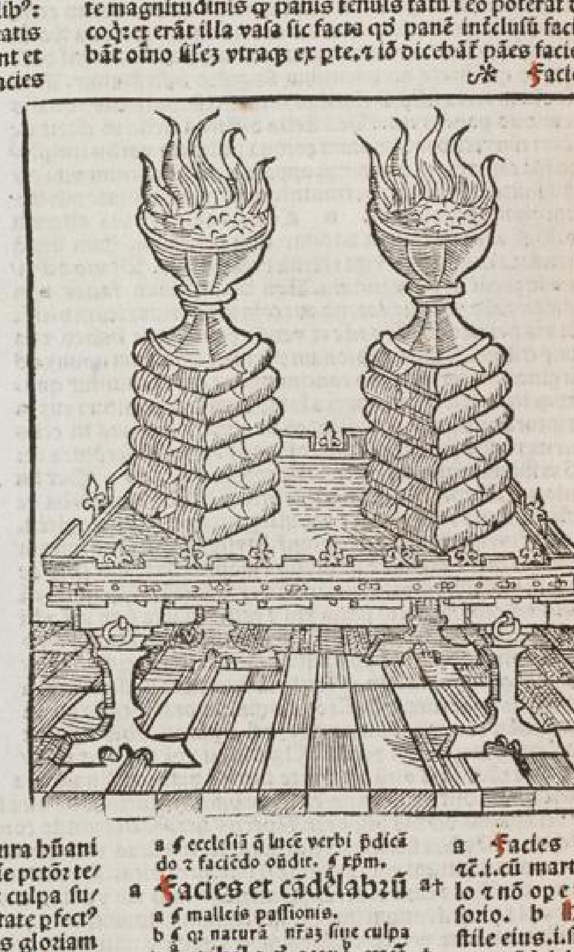

a Facies et cādelabꝝ ⁊c. Greg⁹. Cādelabꝝ xp̄s eſt:in q̄ natura hūani
tatis fulſit lumine deitatis: vt mūdi cādelabꝝ fieret:cui⁹ lumīe petōꝝ te
D nebras ſuas agſceret. Ex auro puriſſimo:qꝛ nrām naturā ſine culpa ſu
ſcepit. Ductile aūt feriēdo ꝓducit̄:qꝛ xp̄s ex ꝯceptiōe ⁊ natiuitate pfect⁹
de⁹ ⁊ hō extitit:ſꝫ tñ paſſionū dolorē ptulit ⁊ ſic ad reſurrectiōis gloriam
puenit:et ſm corp⁹ ꝑ paſſionis ꝯtumelias ad īmortalitatē ꝓfecit. Nam
iuxͣ aīe meritū q̄ potuiſſet ꝓficere oīno nō hūit. In mēbris aūt q̄ nos ſu
mꝰ q̄tidie paſſionib⁹ ꝓficit:qꝛ dū tūdimur ⁊ ꝓficim⁹:ei⁹ corp⁹ eē mere
mur. Ipē ꝓficit de cui⁹ corpe dr̄: Haſtile ei⁹ ⁊ calamos ⁊c. haſtile.n.eccle
ſia ē q̄ ē corp⁹ ei⁹:qꝛ int̄ tot aduerſa libera ſtat. Calami q̄ de haſtili ꝓce
dūt:p̄dicatores ſūt:q̄ dulcē ſonū mūdo ediderūt.i.cāticū nouum. Scyphi
ora doctoꝝ:q̄ nos vino ſcīe debriāt: vt oblectamēta mūdi q̄ amauimus obliuiſcamur.
Spherula p̄dicationis volubilitas.ſphera.n.oī tpe voluit̄:⁊ p̄dicatio nec aduerſita
te tardat̄:nec ꝓſpitate eleuat̄:int̄ aduerſa fortis:int̄ ꝓſpa hūilis:nec timoris hꝫ an
gulum:nec elationis ſupercilium. Hñ aūt poſt cyphos ⁊ ſpheras lilia deſcribunt̄:qꝛ
poſt p̄dicationis ebrietatē ⁊ volubilitatē:illa virēs patria ſeq̄t̄:q̄ aīab⁹ ſctis.i.florib⁹
vernat eternis. Cyphi ergo et ſpherule ad laborem pertinent.lilia ad retributionem.
Beđ. Facies et candelabrum ductibile de auro mūdiſſimo. Cādelabrum taberna
culi ſicut menſa vniuerſalē pñtis tpis eccleſiam ſignificat. Iō naq; ſunt añ velum ītra
quod arca poſita:quia nondum ad viſionem redemptoris meruit intromitti. Menſa
☞ eſt quia

a ſ eccleſiā q̄ lucē verbi p̄dicā
do ⁊ faciēdo oñdit. ſ xp̄m.
a **Facies et cādelabrū** a†
a ſ malleis paſſionis.
b ſ qꝛ naturā nr̄aꝫ ſine culpa
ductibile d̄ aurō mū †
ſuſcepit. ſ fulgore ſapientie.
a ſ eccleſia q̄ inter aduerſa li
bera ſtat.
diſſimo. Haſtile eius b

a Facies et
⁊c.i.cū martel
lo ⁊ nō ope ſu
ſorio. b Ha
ſtile eius.i.ſti
pes cādelabri
q̄ ꝓcedebat di
recte ī altū in
feri⁹ hñs tres
pedes ⁊ ſurſū
hēbat ſex cala
mos egredičtes d̄ haſtili:tres ex vno
latere:et tres ex alio tendentes ſur
ſum obliq̄ q̄uſq; ꝑtingerēt ad altitu
dineꝫ haſtilis. vnde infra.xxxvij.di
citur. Equum erat opus ſex calamo
rum: id eſt equaliter tendens ſur
ſum. In haſtili vero erant quattuor
cyphi et in quolibet ſex calamorum
erant tres cyphi.i.xviij. ſimul.
Inſtar

G eſt:qꝛ his ꝗ eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiã: victũ ꝗtidie celeſtẽ ne deficiant impendit. Cã/
delabrũ ẽ:qꝛ iter lucis errantibus oñdit.i.lucernã verbi:cui lucerne dũ ſe humiliter
ſubijcit:ad agẽda.ſ.ꝗ ſmo dei ꝑcipit a voluptatibus abſtinens ad ſperãda ⁊ diligẽ/
da ꝗ ꝓmittit a viſibilibus gaudijs ſuſtollens:q̃ſi cãdelabrũ efficit̃: qꝛ ſuis per oĩa
voluptatibus ipſiũ celeſte ꝑponit:⁊ claritatẽ ꝟbi oĩbꝰ ꝑdicãdo ⁊ faciẽdo oſtẽdit.

a Et calamos. Beð. Scꝫ ꝑdicatores de haſtili ꝓcedentes
ꝗ a dño inſtituti dulcẽ ſonũ.i.canticũ nouũ mũdo ediderũt.
Eſa.42.b Calami ſunt etiã oẽs eccleſie filij:ꝗ dicenti ꝓphete: Cãtate
dño canticũ nouũ ⁊c.obtẽpantes reſonant in laudibus domi
ni:direxit greſſus meos:⁊ inmiſit in os meũ cãticum nouum
⁊c. Per cyphos ꝟo ꝗ vino replentur auditores ſignantur:
ꝗ ad vocem ꝑdicantiũ vino ſcientie replent̃:et quia vino in/
terne dilectionis corda inebriata infatigabili deſiderio ad
deum tendunt. Poſt cyphos ſpherule fiunt. Sphera enim
oñi parte voluitur:et mentes electoꝝ nec aduerſitate nec ꝓ
ſperitate corrũpunt̃:ſed ꝑ ſancta deſideria ꝓficiunt ĩ oĩbꝰ.
Vñ aũt poſt calomos et cyphos et ſpherulas in calamo li/
lia deformant̃:qꝛ poſt grãm ꝑdicationis:poſt debriationem
potus ſpũalis:poſt ĩ reuocabilem curſum ſancte operationis
virens patria ſequit̃ ꝗ animabus ſctĩs.i.floribꝰ ꝟnat eẽnis.
b Sex calami ⁊c. Be. Senarius in ꝗ factꝰ mundus perfe/
ctionẽ deſignat:tres calami de vno latere egredient̃: ⁊ tres
de altero:qꝛ fuerunt doctores añ aduentũ dñi:ꝗ fidem trini
tatis myſtice deſignarent:⁊ ꝗtũ rudes cape poterãt predi/
Pſ.32. carẽt:vñ Verbo dñi celi firmati ſũt.⁊.ſ.o.e.o.v.eoꝝ. Sunt
⁊ mõ ꝗ apte ꝑdicant ita vt oẽs ꝗ ad xp̃m ꝑtinent eandẽ fidẽ
Mat.28.d conſequant̃.ſm illð: Baptiçantes eos in noĩe patris ⁊.f.et
2.Cor.13.d ſ.ſ. Vñ Paulus. Gr̃a dñi nr̃i ihũ xp̃i ⁊ charitas dei.⁊ com.
ſ.ſ.ſ.cũ om.voß. c Tres ex vno. Gre. Itẽ tres calami ex
vno latere:⁊ tres ꝓdeunt ex altero:qꝛ añ et poſt incarnatio
nẽ trini fuerunt in eccleſia gradus fideliũ cõiugatoꝝ et con/
Ezec.14.e tinentiũ et rectoꝝ. Vñ ezechiel tres tm̃ viros noe.ſ.⁊ daniel
Gen.5. et iob liberandos ꝑdixit. In noe em̃ ꝗ arcã rexit in vndis ꝑ
poſitos eccleſie. In daniele qui cõtinenter vixit cõtinentes
vel virgines. In iob ꝟo ꝗ in cõiugali vita exemplar patien
tie ꝑbuit bonoꝝ vitã oñdit. Hi ſũt ꝗ ſm euangeliũ in lecto
in agro:⁊ in mola repientur in die iudicij:quoꝝ ſinguli aſſu
munt̃:ſinguli relinquentur. In lecto em̃ quies ꝯtinentium.
In agricultura:induſtria ꝑdicantiũ. In gyro mole labor cõ
iugatoꝝ. Et qꝛ in oĩbus quidã eligendi ſunt:quidã reprobã
Mat.24.d di:de ſingulis ð:vnꝰ aſſumet̃:et alter relinquet̃. Sed quia
ſublimius eſt meritũ ꝑdicantiũ ꝗ̃ cõtinentiũ ⁊ continẽtium
ꝗ̃ coniugatoꝝ:ſũmi calami ꝗ hincinde exeunt:doctores ſi/
gnificant. Inferiores ꝟo ꝯtinentes:infimi ꝯiugatos:diuer/
ſis ꝗ locis de haſtili ꝓcedunt:oẽs tñ ſuo loco et ordine refle
xi in altũ ad vnã ꝑueniunt ſũmitatẽ:vt cõſeruent lucernarũ
eq̃lem ſup ſe poſitionẽ:ꝗ̃uis meritoꝝ gradibꝰ diſcreti: vna
tñ fide ꝟitatis ĩbuti:ad vnã in celis veritatis lucẽ ꝑuẽturi:
⁊ quãto ꝗs in hac vita xp̃o adheſit:tanto vicinior viſiõe eiꝰ
fruetur. Be. Qui vino ſapie deſiderãtes repleri:et ad exẽplar ꝑcedentiũ ſe infor
mant.quos inuiſibiliũ bonoꝝ dulcedine ⁊ dilectione plenos eſſe nouerunt tres cy/
phi et ſpherule ⁊ lilia ꝑ ſingulos calamos tria tpa ſignificant:quibus electi añ ĩcar
nationẽ et poſt deo deuote vixerunt:añ legẽ:ſub lege:⁊ ꝓphetaꝝ tpe:poſt aſcenſio/
nem qꝫ cõgregata eſt ꝑmitiua eccleſia de iſrael nõ de gentibꝰ:in fine ð reliquijs iſrl̃.
Calamus primus in vno latere habet tres cyphos ſpherulas ⁊ liliam:quia pars do
ctoꝝ añ incarnationẽ hũit tres ordines eoꝝ ꝗ hauſtum gr̃e q̃ſi cyphi ſitirẽt: vel ĩ via
dei quaſi ſpherule currerẽt:vel ſupne donũ retributiõis q̃ſi cãdorẽ et odorẽ lilioꝝ
expectarẽt.i.añ legẽ:ſub lege:et ſub ꝓphetis. Scðs calamꝰ qꝫ eadẽ hꝫ: qꝛ continen
tes illius temporis tres ordines ſctõꝝ eadẽ diſtinctione tẽpoꝝ habuerunt.
Can.6.d d In nucis ⁊c. Nux eccleſiã ſignificat. Vñ: Deſcẽdi ĩ hortũ nucũ. Nux eĩ dulcẽ fru
ctũ habet intus:ꝗ niſi fracta teſta nõ oñditur intus:ſic ſanctoꝝ vita ſuauitatem gr̃e
in corde ꝯſuat:ꝗ nõ ꝯgſcit̃ exterius niſi ſoluto carnis domicilio aĩe in celeſti luce ſe
ſe ꝯſpiciãt. Beð. Tertius ſilr̃ calamꝰ tres cyphos:et ſpherulas: et tria hꝫ lilia ꝗa
multi cõiugati añ legẽ:ſb lege:⁊ ſb ꝓphis erãt:ꝗ ꝟbũ dñi audire:viã eiꝰ currere:bo
noꝝ opeꝝ ꝑmia expectare gauderẽt. Be. Itẽ. Ex alio latere:ꝑmꝰ calamus ſcðs et
tertiꝰ cyphos ⁊ ſpherulas:tria qꝫ habebat lilia:qꝛ in vtroq; teſtamento ĩ doctoribꝰ
in continentibus et in coniugatis deo deuotis:tres fuerunt ordines temporum di/
ſtantia. In primitiua.ſ.eccleſia de iſrael:in nr̃a electione de gentibus. In vltima col
lectione reliq̃arum iſrael:qui oẽs ſuo tpe verbo vite debriari in via pacis ꝓperare
cãdorẽ ꝑpetue luc̃ videre ꝯſiderãt. e In ipo ⁊c. Be. dixīmꝰ ipm cãdelabꝝ.i. ſti/
pitẽ cãdelabri mediũ ð ꝗ calami ꝓcedũt ſignificare xp̃m:ð cuiꝰ gr̃a iuſti ꝗcꝗd hñt
Job.15.a bõi acceperũt: Vñ: Ego ſũ vi.v.⁊.⁊c. Quaſi ego ſũ cãdelabꝝ vos calami. Sic calamꝰ
nõ põt ſe erigere ad ſupportãdũ lucernã:niſi fixꝰ ĩ cãdelabri ſtipite:ſic ⁊ vos: niſi in
me mãſerit̃:lucẽ ꝟitat̃ ⁊ fidei ferre ñ valet̃. In cãdelabro ꝗtuor cyphi:qꝛ ĩ ꝗtuor li
bris euãgelij de dño ſcpt̃ guſtũ vini noui.i.doctrie ĩuenimꝰ ꝙ ñ vtres veteres.i.tre
ne adhuc mẽtes ſꝫ ĩnouata ꝑ ſpm̃ corda capiũt. f Spherule ꝗ; ⁊c. Be. Sũt ꝑ ſin
gulos cyphos ſpherule ſil̃ et lilia.qꝛ idẽ dñs ꝗ poculũ ſapie ſpũal̃ ꝓpinauit:curſũ qꝫ
operationis ĩ offenſũ oñdit:⁊ vt hr̃e poſſimꝰ donauit:⁊ ne in vacuũ curramꝰ claritatẽ
patrie celeſtis

a hic ẽ xp̃s eccleſie caput mediator dei ⁊ homi
nũ:ex quo totũ corpus conſtructum creſcit in au
gmentũ dei. qui cantant canticũ nouum.
b qꝛ auditores vino ſcie inebriant. c que ſem
per voluũt̃:nec ꝓſperitate nec aduerſitate tardãt̃.

a et calamos: cyphos ⁊ ſpherulas

a eternã retributionẽ. qꝛ pꝰ oĩa ſequitur
patria ꝗ floribus aniarũ vernat. b qꝛ oĩs virtꝰ
⁊ gloria ſanctoꝝ ex deo eſt. c ſenariꝰ ꝑfectionẽ
ſignificat.

b ac liliã ex ipõ ꝓcedentia. Sex ca/
lami egredientur de lateribus.

ꝓpter tria tpa ſeculi añ legẽ:pꝰ legem:ſub gr̃a
ꝗ fidẽ ſcẽ trinitat̃ ꝑdicaret. noe:daniel:⁊ iob
a ꝗ pꝰ incarnationẽ eãdẽ fidẽ apte ꝑdicant.

c Tres ex vno latere:⁊ tres ex alto.

qui in lecto:qui in agro:vel in mola in die iu
dicij reperientur.

b Tres cyphi q̃ſi in nucis modum
ꝑ calomos ſingulos: ſpherule qꝫ
ſimil̃ et lilia ⁊ tres ſimiliter cyphi
inſtar nucis ĩ calamo alto: ſphe/ a
rule ꝗ; et lilia. Hoc erit opus ſex b
calamorum:qui producendi ſũt

a qꝛ dñs poculũ ſapie ꝓpinauit:curſũ bõe ope
rationis oñdit ⁊ dedit:⁊ celeſtis patrie aditũ pace
fecit. b xp̃o de cuius gr̃a oẽs accipiũt. me
dio ſcilicet ſtipite.

e de haſtili. In ipõ aũt cãdelabro c

euangelici libri ꝗ nobis vinũ ſapie ꝓpinãt ad
curſũ boni opis nos inſtruũt:vt lilia.i. remunera
tionẽ eternam conſequamur.

erũt quattuor cyphi ĩ nucis mo/ d
f duꝫ:ſpherule ꝗ; ꝑ ſingulos ⁊ lilia e

qꝛ corda ſctõꝝ:donis:mandatis ⁊ ꝓmiſſionibꝰ
dñicis ſuſtentantur.

Spherule ſub duobꝰ calamiſ per
tria loca:qui ſimul ſex fiũt:proce

a Inſtar nucis. ex h dicũt aliqui ꝙ
iſti cyphi erãt pomelli:ita ꝙ duo cy/
phi poſiti vnꝰ ꝯ aliũ faciebant vnum
pomellũ ꝑ modũ h in margĩe figura/
tũ:ſꝫ h nõ eſt veꝝ:qꝛ vbi trãſlatio no
ſtra hꝫ: ſphe/
rulaſ ĩ heb. hr̃
pomellos. Ex
ꝗ ptꝫ ꝙ cyphi
nõ erãt pomel
li. Itẽ vbi trãſ
latio nr̃a ha/
bet: Cyphi in
nucis modum
ĩ heb. hr̃: Cy/
phi figurati.
gallice neellef
q̃ſi nõ erãt de
ope plano: ſꝫ
cũ aliq̃bꝰ figu/
ris ad decorẽ:
et iõ motiuum
ꝑdictũ ñ valet
et iõ dicit Ra.
Sa. ꝙ iſti cy/
phi erãt oblõ/
gi hñteſ pedeſ
⁊ erant ſic di/
ſpoſiti ĩ cande
labro q̃ſi cala
mꝰ tranſiret ꝑ
mediũ cyphi.
b Spherule
ꝗ; ſil̃ et lilia.
In hebreo hr̃
Pomellus et
flos:ſed cuiuſ
modi flos fue
rit nõ hr̃ ex te
xtu. Et ex hoc
ꝙ ð ĩ ſingula
ri:pomellus ⁊
flos ꝗ̃tuꝫ ad
ſex calamoſ la
terales: dicit
Ra. Sa. ꝙ ĩ ꝗ
libet illoꝝ nõ
erat niſi vnus
pomellꝰ ⁊ vnꝰ
flos. In haſtili ꝟo ꝗnq; pomelli ſm
ipm:tres ſub ſex calamis orientibus
de haſtili hinc ⁊ inde:ſic dicit̃ in lr̃a:
Spherule.i.pomelli.ſub duobꝰ cala
mis ꝑ tria loca. Itẽ duo alij vnus ſup
calamos in ſuperiori parte cãdelabri:⁊
alius ſub calamis ĩ inferiori parte cã
delabri. Silr̃ erant ibi duo flores tm̃
⁊ hoc dicit qꝛ loquẽdo de haſtili hr̃ ĩ
hebreo: Pomelli eiꝰ ⁊ flores:⁊ plura
lis numerus indeterminate acceptꝰ
binarium ſignificat ſm ipm: ſed quia
cyphi pomelli et flores non erant in
candelabro niſi ad decorem ſm oẽs
doctores catholicos et hebreos. Iðo
dicunt alij ⁊ melius vt videt̃ ꝙ inter
duos cyphos erat vnꝰ pomellꝰ ⁊ ſilr̃
vnꝰ flos.et ſic opꝰ cãdelabri ẽ decen/
tius. Et ꝙ in hebreo hr̃ in ſingulari:
Pomellꝰ et flos: refert̃ ad quẽlibet
cyphũ:ꝓut exꝑmit̃ ĩ trãſlatione nr̃a
cũ ð: c In ipo aũt cãdelabro.i.
haſtili cãdelabri:qð vocat̃ h cande/
labrũ:qꝛ eſt ꝑncipalior ps cãdelabri.
d Quattuor cyphi in nu.mo.ſphe.
per ſingulos ſcilicet cyphos.
e Et lilia.et eodem modo intelligẽ
dum eſt de cyphis exiſtentibus in ſex
calamis lateralibus.

Facies

patrie celeſtis ꝓmiſit: ⁊ additū eius: gr̄a ſua nobis patefecit
vel q: ſub duobꝰ calamis ꝑ tria loca cyphi ſpherule ⁊ lilia fie/
ri mandanṫ: poſſumꝰ dicere q: tribꝰ fideliū gradibꝰ ꝯiugato
rū: cōtinentiū: v̄ginū: doctrinā v̄itat̄ apuit: curſū opatiōis
īpetrauit ⁊ hereditatis īmarceſſibilis bn̄dictionem ꝓmiſit ⁊
donauit: apte q̄ʒ cyphi: ſpherule: ⁊ li
lia non ſup calamos: ſed ſub calamis
eſſe iubenṫ: q: corda p̄dicantium im/
mo electoꝝ oīm ne ad īfima labāṫ: do
nis mādat̄ ⁊ ꝓmiſſionibꝰ dn̄icis ſu/
ſtentanṫ: ⁊ ad amāda celeſtia ſblenā/
Can.2.b tur. Vn̄: Leua eiꝰ ſub capite meo: et
dextra eiꝰ am.me. Be. Cyphi: ſphe
rule: ⁊ lilia ſub duobus calamis ſunt
q: ī vtroq̄ʒ teſtamento fidelibꝰ ꝯ̄uis
cerimonijs diſtātibꝰ eadē dn̄o ſuien/
di mādata: eadē regni celeſtis eſt con
ſeruata gloria. Quartꝰ aūt cyphus:
ſphera lilijū: q̄ ſupra oēs calamos iuṫ
ſublimitatē fuere cādelabri ꝓp̄e ad
xp̄m ꝑtinēt: q̄ nō ſolū electis v̄tutuʒ
ſciam ⁊ opationē ⁊ remunerationem
tribuit: ſʒ etiā in ſeip̄o figuram cyphi
oñdit: cū ſe plenū ſp̄uſctō eē oſtendit.
Pſ.18. Et ſpherule cū exultauit vt gigas ad
Joh.13.d cu. vi. Lilij q̄ʒ cū aſcendens ad celos
apd̄ patrē clarificatꝰ ē: Vn̄ h̄ cyphus
ſphera ⁊ liliū altior calamꝰ eminet: q:
dona q̄ xp̄o deꝰ ꝯtulit oēm trāſcēdūt
Eph.4.b modum hūane capacitatis. Vnicuiq̄ʒ
eñ data ē gr̄a ſm̄ mēſurā donatiōis
Coloſ.2.b xp̄i. In ip̄o autēʒ habitat oīs plenitu
do diuinitatis corporaliter.
a Et ſpherule igiṫ ⁊c̄. Be. Oē opus
cādelabri. i. ſtipes ⁊ calami ex ip̄o ꝓ/
cedētes cū oī ſuo ornatu de auro ſiūt
q: ip̄e xp̄s immunis a pctō: ⁊ iuſticie
opibꝰ clarꝰ appuit in mūdo: cuiꝰ īno/
centiā ⁊ iuſticiā mēbra eiꝰ ī hac vita
ꝓ poſſe imitanṫ. In futuro ip̄i adhe/
rēdo v̄aciṫ ꝑficient. Ip̄e auꝫ ductile
fuit. ductile eñ ferīēdo ꝓduciṫ et re/
dēptor nr̄ ex ꝯceptione ⁊ natiuitate ꝑ
fectꝰ deꝰ ⁊ hō paſſionū ictꝰ ꝑtulit: et
ſic ad reſurrectionis gloriā ꝑuenit: et
2.Tim.3.c Oēs q̄ volūt pie viuere ī illo ꝑſecutio
nē patiunṫ: ictibꝰ paſſionum ad īmor
Pſ.4. talitatis gloriā dilatādi. Vn̄: In tribulatione dilataſti mihi.
b Facies ⁊ lucer. ⁊c̄. Be. Lucerne ſeptē: ſeptē ſunt dōa ſp̄uſ
ſancti: q̄ in xp̄o ſp̄ māſerūt: ⁊ fidelibꝰ ſm̄ voluntatē eiꝰ diſtri/
buta ſūt: he ſup cādelabꝝ ponūṫ: q: reqeuit ſup eū ſp̄us ſapi/
Eſa.61.a entie ⁊ intellectus. c Vt luceant ⁊c̄. Be. vn̄: Vt mederer
ꝯtritis corde: ⁊ p̄dicarē captiuis indulgentiā ⁊c̄. Lucerne cā
Joh.1.b delabri ex aduerſo tabernaculū illuſtrabant: cū xp̄s plenu s
gr̄a ⁊ veritate oībꝰ tribuebat de ſua plenitudine. Māſuetis ⁊
paupibꝰ v̄bū euāgelij cōmittens: penitētibꝰ medelā īdulgē/
tie cōferēs. Nūc tp̄s eſſe parcēdi ī futuro vniuerſalis iudicij
tp̄s affirmās. d Emūctoria ⁊c̄. Be. Verba q̄bꝰ manifeſte
ſignaṫ ī plurimis nō legis lr̄am: ſʒ ſp̄ualē ſenſū eē ſeruanduʒ.
Gal.5.a Vn̄: Si circūcidimini xp̄s nihil vobis ꝓderit. Be. Emun/
ctoria ⁊ vaſa vbi q̄ emūcta ſunt extinguunṫ: ſiūt de auro pu/
riſſimo: q: diuina ſunt v̄ba quibꝰ ceſſio cerimoniaꝝ p̄dicatur
⁊ gr̄a dei ſunt illuſtrata corda: in q̄bꝰ legis vmbra finem acce
pit: vt ſuccedens euāgelij v̄itas clarꝰ luceat. Cōſtat. n. apo/
ſtolos añ paſſionē ſoluiſſe ſabbatū: ⁊ pꝰ aſcenſionē dn̄i: ⁊ ad/
uentū ſp̄uſſcti finē penitꝰ īpoſuiſſe legalibꝰ hoſtijs. In his q̄
licinia emūcta extinguebanṫ. In q̄bus lr̄alis obſuātia ꝯple/
ta exordiū gr̄e mūdo clarꝰ exhibuit. Itē finita mortali vita
⁊ ſuccedēti īmortali: ceſſabunt ex ꝑte maxīa opa vel dona lu/
cis q̄bꝰ nunc vtimur vt ſequanṫ p̄mia eťne lucis in preſentia
diuine viſionis. ſ. ſcptura q̄ hec futura teſtaṫ. Emūctoria ſunt
aurea ſpe future claritatis eximia vaſa: in q̄bꝰ que emuncta
ſunt extinguunṫ corpa ⁊ corda ſctōꝝ īmortalia: et iō auro ſi/
milata: in q̄bus hec mutatio fiet: vt pꝰ tpalia dei bñficia ꝑue/
niāt ad eterna q̄ſi emūctoria ⁊ vaſa aurea p̄bet apl's differen/
1.Cor.13.c tijs p̄n̄tiū ⁊ futuroꝝ bonoꝝ dicēs: Siue ꝓphetie euacuabunṫ
ſiue lingue ceſſabunt ⁊c̄. Beď. Emūctoria q̄ʒ ⁊c̄. Sunt que
dā in ſcripturis p̄cepta: ⁊ in hac vita ⁊ in futura ꝑpetuo ob/
ſeruanda

a ſ q: oēs ſp̄uales gr̄e ⁊ donatiōes eccl'ie de xp̄o
a dētes de haſtili vno. Et ſpherule
ſunt. a ſ xp̄s ⁊ imitatores eiꝰ.
igiṫ ⁊ calami ex ip̄o erūt vniūerſa
a ſ malleis tribulationū extēſa. b ſ q: ip̄e xp̄s
īmunis a pctō ⁊ iuſticie opibꝰ clarꝰ quē imitanṫ
ꝓ ſuo mō mēbra. c ſ dona ſp̄uſſcti q̄ ī nocte huiꝰ
ſeculi tenebras cecitatis illuſtrant.
b dūctilia de aūro puriſſimo. Fāci a
a ſ lampades. ſ. vbi oleū accendebatur.
es ⁊ lūcernas ſeptem: et pones
ſ vū ſp̄us dn̄i ſup me. a ſ vū vt mederer cōtri
tis corde ⁊ pre. ca. in.
c eas ſup candelabrū: vt lūceant b
ſ mēſa ī ſeptētrionali pte: vel plaga erat poſita:
cādelabrū aūt e regione ī auſtrali pte nō recte ſʒ
obliq̄. ſ ad illuſtrandū tabernaculū. a ſ forci/
pes. ſ. q̄bꝰ licinia emūgebantur vt melius luce/
rent. ſ verba diuina
d ex aduerſo. Emūnctoria quoq̄ʒ c
ſ vaſa. ſ. que ſunt corpora ſactorum et corda.
ſ legalis obſeruantia.
et vbi que emūcta ſūt extinguā/ d
a ſ quia tunc carnaliter agebanṫ q̄ nūc ſp̄ualiter
diuinā claritatē habent. ſ quia verba diuina ⁊
dei gr̄a illuſtrāt corda ſctōꝝ.
e tur fiānt d̄ auro puriſſimo. Oē e
ſ vel opus. ſ xp̄i.
pondus candelabri cū vniuerſis
ſ electis. a ſ qd̄ ē maxim in ponderibꝰ ⁊ ſigni
ficat ꝑfectionē xp̄i ⁊ eccleſie.
vaſis ſuis habebit tālentuʒ auri
f mundiſſimi. Inſpice ⁊ fac ſecun/
a ſ multipharia xp̄i ⁊ eccleſia ſacra. ſ angelicā
cōuerſationē ⁊ ſpōtanee ſeruitutis hūilitatem.
dum exēmplar quod tibi in mō/
te monſtratum eſt.

ſeruāda: (verbi gr̄a) Nō habebis deos alienos. Et diliges Deut.5.a
dn̄m deū tuū ⁊c̄. Sunt alia q̄ toto tp̄e huiꝰ vite obſuari iu/
benṫ: vt in futuro merces retribuaṫ: ſic̄ illud: Facite vobis Luc.16.c
amicos de mam. ⁊c̄. Sunt alia q̄ in veteri teſtamēto iubente
dn̄o ſuata: iā choruſcante euāgelio nō iuṫ lr̄am ſed myſticū
ſenſum obſeruanṫ: ſic̄ ſabbatū: ritus
hoſtiarū: ⁊ hmōi: q̄ ſuo tp̄e cuſtodita
a pp'lo dei q̄ſi licinia ī lucernis cāde/
labri ardebāt īfuſa oleo deuotionis:
incēſa igne v̄bi celeſtis. Cū v̄o ab a/
poſtolis p̄dicabaṫ hec oīa eſſe finita
⁊ ſp̄ualiter tm̄ eē ſeruāda: emūgebāṫ
licinia cādelabri: vt repata meliꝰ luce
rent: q: ſublimiꝰ ītellecta lucē doctrīe
ſalutaris p̄bent: de repatone lucer/
naꝝ. i. ſcpture ītelligētia ſblimiore ꝯ:
Cōedet̄ vetuſtiſſima veteꝝ ⁊ vetera
nouis ſupuenientibꝰ abijcietis. Et ali
bi: Ecce noua facio oīa. e Oē pon Apoc.21.b
dus ⁊c̄. Be. Hoc eſt oē corpus chriſti
cū ip̄o. ſ. oēs electi. a ſūmo vſq̄ʒ ad in/
fimū: q: oēs ꝯ̄uis in diuerſis gradi/
bus: etatibꝰ ſexibꝰ: vni eidēq̄ʒ autori
ꝑpetue lucis tp̄e ſuo ⁊ loco quaſi can
delabro aureo fixa mēte inherent: vt
eiuſdē lucis ꝑticipes fiant. Talētum
pōdus plenū ⁊ ꝑfectū eſt: q: iuſtꝰ do/ Pſ.144.
minus in omnibus vijs ſuis: ⁊ q̄ gra
tiā fidelibus ſuis vt bn̄ operenṫ tribu
it: ⁊ coronā iuſticie reddit: reprobis q̄
q̄ʒ iuxta opera reſtituit: qui v̄o inſtar
auri bonis operibus fulgent in can/
delabrum domini proficiunt: q: glo/
rie conditoris ꝑticeps fiūt. Qui aūt
pctīs graues tanq̄ʒ plumbum in iudi
cio apparent: merguntur tanq̄ʒ plum
bum in aquis vehementibus: q̄ meri/
to ſcelerum in abyſſum grauantis pe
ne decidunt.
f Inſpice ⁊ fac ⁊c̄. Oñſum eſt moy/
ſi in mōte exēplar cādelabri quod fa/
ceret: q: in altitudīe cōtēplationis di
dicit multipharia xp̄i: ⁊ eccleſie ſacra
menta. que nō apte rudi pp'lo ꝓferre
volebat: ſʒ in opere cādelabri ⁊ vaſo/
rum eius ſignabat: donec xp̄s veni/
ret: qui ſenſum figurarum reuelaret.
Vn̄: moriendo velum templi ſcidit: ⁊ arcana ſanctorum que Mat.27.f
tecta fuerant patefecit: diſcipulis quoq̄ʒ ſenſum apuit: vt in Luc.24.d
telligerent ſcripturas. Oīs eñ ſcriba doctus in regnū celo/ Mat.13.g
rum cum ea que in lr̄is ſanctis de fide catholica ⁊ actiōe pia
didicerit: ip̄e facere et alios docere p̄cipitur: inſpicere et fa/
cere ſm̄ exemplar quod ſibi in monte mōſtratū eſt iubeṫ.
Inſpicit eñ diligenter exēplar. ſ. monſtratum: ⁊ ſm̄ h̄ ad in/
feriora rediens facit: cū que ꝑ ſublimitatē diuini ſmonis in
tus credenda ⁊ agenda intelligit: ſedulo corde ſcrutaṫ: ⁊ ho
rū exēplar auditoribꝰ executione opis ⁊ v̄bo doctrīe oñdit.

Nico. de lyra

Tabernaculuʒ

a Facies ⁊ lucernas ⁊c̄. ita q̄ vltimꝰ cyphꝰ q̄ erat ī ſūmita
te cuiuſlibet calami erat ſedes lucerne. b Vt luceant ex
aduerſo. ſic eñ erat diſpoſitū lichnū cuiuſlibet lucerne q̄ flā
ma erat ex illa pte lucerne q̄ reſpiciebat lucernā mediam: et
ſic flāma triū lucernaꝝ vniꝰ lateris reſpiciebat ex aduerſo
flāmā triū lucernaꝝ alteriꝰ ptis. c Emūctoria q̄ʒ. inſtru
menta ſunt cū quibꝰ amouebaṫ illud qd̄ erat cōbuſtū de ly/
chno ⁊ reſiduū lychni aptabaṫ ad incendēdū. d Et vbi
ea q̄ ⁊c̄. vaſa erāt plena aq̄ vbi ponebanṫ illa q̄ erāt emūcta
ne facerēt fumū. e Oē pondꝰ c. c. v. v. ſ. h. t. a. In hebreo
hr̄: Cētenariū auri: ⁊ ſilr in ſequētibꝰ ad tabernaculū perti/
nentibꝰ vbi trāſlatio nr̄a habet talentū: hebrei dicūt: Cente
nariū. q̄nti aūt ſit ponder̄ neſciṫ determinate: certū ē tamē
q̄ reqrebaṫ magnū pōdꝰ auri ꝓ tāto ope. Ra. ſa. dic̄ q̄ erat
pōdꝰ. cxx. libraꝝ: ſm̄ pōdꝰ colonie: meliꝰ tñ credo dicēdū q̄
nō hr̄ huiꝰ rei certitudo q: pōdera auri ⁊ argēti multū vari/
anṫ ſm̄ tp̄a diuerſa ⁊ varias regiones. Viſis aūt p̄dictis
⁊ īſpect̄ figur̄ mēſe ⁊ cādelabri ꝓut pn̄t in plano figurari:
pōt textꝰ ſnīe p̄dicte de facili applicari.

Sequiṫ figura ꝑ cādelabris.

Figura candelabri luminis scd'm Rabbi moysen.

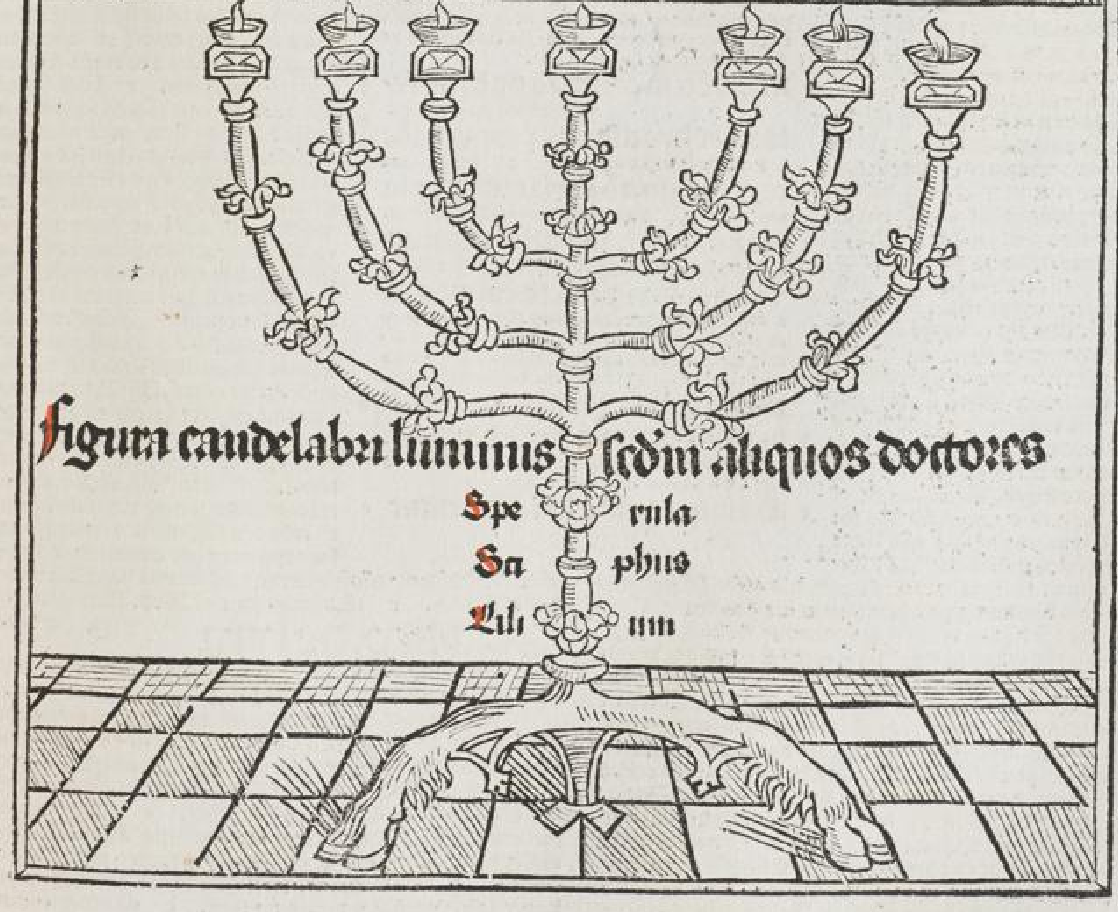

Figura candelabri luminis scd'm aliquos doctores

Moraliter. In h capitulo deſcribit ¶ Ca. XXV
conſtructio arce teſtamenti cum dr:
l† Arcā de lignis ſethim cōpingite. Per arcā iſtā figurata
fuit virgo maria in q repoſitus fuit ſctūſſctorū ieſus chriſtus
q eſt rex et ſacerdos et cibus fideliū: et he tres cōditiones fi/
gurate fuerant ꝑ tria in arca repoſita. ſ. tabulas continentes
legē ⁊ ſignificant regiā dignitatē ad quā ſpectat ferre legem
⁊ virgā aarō q ſignificat ſacerdotiū: et mannā q ſignificat ci/
bationē fideliū viatoꝝ in ſacramento euchariſtie ⁊ beatorum
in ꝓpria ſpecie. Facta vero fuit hec arca de lignis ſethī q ſūt
īputribilia ad ſignificandū puritatē btē vgīs marie q fuit pu
riſſima mente et corpe et etiā poſt mortē cōſuata a corpis pu/
trefactione. a† Et deaurabis eā auro mūdiſſimo ītus. ꝑ
charitatis feruorē. † Et foris. ꝑ cōuerſationis honeſtatē.
b† Facieſq; ſupra coronā aureā. nā ceteri ſcti etiam ſupre/
mi angeli ſunt in cel' ſic dei miſtri: iſa vero ſit celorū regina.
g† Facies ⁊ ꝓpitiatoriū ⁊c. iſa nāq; ꝑcib⁹ ſuis deū fac nob
ꝓpitiū. h† Duos qz cherubin. ꝑ quos deſignat aſſiſten
tia angeloꝝ huic virgini famulantiū. a† Facies ⁊ menſā
⁊c. ꝑ hanc menſam ꝓpitiationis ſignificat eccleſia in qua no
bis ꝓponit panis vite in ſacramento euchariſtie: ⁊ figurat
ꝑ duodecim panes poſitos in hac menſa ſic vnū ꝑfectū figu/
rat ꝑ plura īꝑfecta. b† Et inaurabis eā auro puriſſimo:
id eſt ferventi charitate. vñ Cañ. j. dr in ꝑſona eccleſie. Ordia
uit me in charitatē. a† Facieſq; illi labiū ⁊c. Per labiū
in circūitu et coronā interraſilē: et coronā aureolā ītelligunt
tres corone reddēde virginibus doctorib⁹ et martyrib⁹ ec
cleſie. Parabis et acceptabula ac phialas ⁊c. ꝑ hmōi vaſa
diuerſa ſignificant ꝑſone in diuerſis officiis ⁊ ſtatibus eccle
ſie q ꝑ miſericordiā dei ſunt vaſa grē cōtentiua. a†. Faci
es et cādelabrū. ꝑ qđ ſignificat xp̄s q dicit Joh. viij. Ego ſū
lux mūdi. † De auro mūdiſſimo. in q deſignat puritas
a pctō. j. Petri. ij. Qui pctm̄ nō fecit ⁊c. † Ductile. i. fa/
ctū cū martello. ꝑ qđ ſignificat auſteritatis tribulatio in q/
fuit xp̄s a ꝑncipio vite vſq; ad finē. † Spherulas ac li
lia. ꝑ q ꝑfectionis et caſtitatis opa deſignant. a† Faci/
es et lucernas ſeptē. ꝑ quas intelliguntur ſeptem dona ſpiri
tuſſancti ī xp̄o ſic ꝑdixit Eſa. xj. Et requieſcet ſup eū ſpūſ dñi:
ſpūs ſapiētie ⁊ intellect⁹: ſpūs cōſilij ⁊ fortitudinis: ſpūs ſcie
et pietat': ⁊ replebit eū ſpūs timoris dñi. Hec em̄ auctoritas
ad lrām de xp̄o loquit ſm doctores hebraicos ⁊ latinos.

¶ In ca. xxv. vbi dr in poſtilla: Erant aūt duo ad deſignan
Additio Licet (dum angelorum multitudinem.
in h qđ dr de cherubin mutuo ſe reſpicien
tes intelligatur angelorum concordia: in hoc tamen quod
dicitur: Verſis vultibus: deſignatur ꝙ angeli ſemper ha/
bent intuitum ad deum: qui repreſentabatur preſidens in
propitiatorio quod erat quaſi ſedes dei: vt in poſtilla: et ſic
deus repreſentabatur eſſe in medio cherubin ad quem an/
geli ſemper vultum vertunt. Unde Math. xviij. Angeli eo/
rum ſemper vident faciem patris mei ⁊c.

Ca. XXVI

¶ tabernaculū fit diuerſi coloris cortinis: q̄ vniuerſalis eccleſia ex multis ꝑſonis multis eccleſiis et virtutibus variis. ¶ eccleſia in q

a **Tabernaculū vero ita**
dens habitat. a ¶ q̄ ois ꝑfectio eccleſie in ſola dei et ꝓximi q in decalogo legis cōprehēſa ē ſub/ ſiſtit: nec ē eccleſie mēbꝝ q nō diligit ꝑ quē edifica tur ⁊ in quib⁹. i. deū ⁊ electos ei⁹. ¶ fideliū men/ tes. b ¶ decore virtutū. vñ: Byſſinū em̄ iuſtifica tiones ſctōꝝ. ⁊ alibi: Byſſus et purpura idumētū ei⁹: q̄ em̄ de terra orit: ſʒ lōgo exercitio gramineū ꝑdit: ⁊ cādidū colorē recipit: ſignificat corpa caſti tatis decore nitida: de qb⁹ dr: Neſcitis mēbra ve ſtra templum eſt ſpirituſſancti.
b **fiet. Decem cortinas de byſſo re/** †
a ¶ amore dei et ꝓximi.
torta: ⁊ hyacītho ac purpura cōc ‡
a ¶ ardente ſctōꝝ dilectione. b ¶ diſtinctione
coccq; bis tincto variatas opē plu b c
virtutū. a ¶ lōganimis eccleſie patientia.
c **mario facies. Lōgitūdo cortine**
a ¶ amplitudo charitatis q etiā inimicū diligit.
vni⁹ hēbit vigitiocto cubitos: lā
a ¶ q̄ quattuor ſunt euāgelioꝝ libri in quibus ex emplis ⁊ verbis xp̄i charitas tenēda docet: ⁊ q̄t/ tuor virtutes quaꝝ opatione exercet. b ¶ vn⁹ do min⁹: vna fides: ſʒ diuerſe ſint virtutes ſanctoꝝ.
titudo q̄ttuor cubitoꝝ erit. Uni⁹ d
d **menſure fient vniuerſa tentoria.**
a ¶ ſancti veteris teſtamenti. b ¶ in erectione ta bernaculi vt vnū opimentum fiat.
e **Quinq; cortine ſibi iungentur** e

Glo. ordi.

G ¶ Ca. XXVI
Tabernaculū ⁊c.
Heb. Tabernaculū qđ fecit
moyſes in ſolitudine: et tēplū
A qđ fecit ſalomon in hieruſalē ſtatum
vniuerſalis eccleſie ſignāt: q partim
regnat cū dño in celis: partim ꝑegria
tur a dño in terris. Tabernaculū edi
ficiū eccleſie q in laboribus exercet:
tēplū future quietis ſignificat: quod
q̄tidie aīabus illuc migrantib⁹ ꝑficit
q̄ moyſes tabernaculū populo dū dñ
iret ad terrā ꝓmiſſionis ꝯdidit. Sa/
lomon vo tēplū in terra ꝓmiſſionis
regno potit⁹ cōſtruxit. moyſes in ſoli
tudine: ſalomon in hieruſalē: q inter/
pretat viſio pacis: q̄ hic eccleſia ī la/
bore labentis vite: in ſiti ⁊ eſurie re/
gni edificat: illic in viſione et perce/
3. Reg. 6. a ptione vere pacis ꝯſūmat. Uñ in cō/
ſtructione tēpli dictū eſt: ꝙ malle⁹ et
ſecuris et oē ferramentū non ſunt au
dita: ꝑpatis ex hieruſalē lapidib⁹ et li
gnis et decēter aptat: q ibi facillime
ſuo loco reddita aut cemento nectere
tur aut clauis: q̄ in pace beatitudis
nō eſt fides tribulationib⁹ examinā/
da: aut vita ꝓbanda: ſʒ q h caſtigata
et ſedib⁹ celi aptata eſt ibi glutino et
vinculis mutue charitatis nunq; diſ
ſoluenda in ꝯſpectu cōditoris ⁊ reg'
ad inuicē copulāda. Nā cū in hac vi
Act. 4. f ta multitudinis credentium fiat cor
vnū et aīa vna: et ſint illis oīa cōia:
q̄drant lapides viui in edificiū futu/
re dom⁹ dñi: vt abſq; labore tarditatis ſuis ordinib⁹ inſeran/
tur: et copula diuine ⁊ ꝓprie dilectionis iungantur.
¶ Heb. Poteſt figura vtriuſq; ſanctuarij ita diſtigui: vt op⁹
tabernaculi tp̄s ſynagoge: op⁹ tēpli eccleſiā q poſt incarnati
onē ad fidē venit: ſignificet q̄ moyſes tabernaculū cum ſola
hebreoꝝ plebe fecit. Salomon vero tēplū cū ꝓſelytoꝝ multi
2. Reg. 5. b tudīe fecit: adiuuāte Hiro rege cū ſuis artificib⁹: q nec natu
ra: nec ꝓfeſſione iude⁹. priori em̄ populo dei doctores tm̄ ex
ſua gente fuerunt: eccleſie vero ꝑmū de hebreis: poſtea creſcē
ti et dilatate etiā de gentib⁹: ſic Lucas: Timothe⁹: Tytus.
Utriuſq; vero dom⁹ edificatio toti⁹ ꝑntis eccleſie ſtatum que
ab initio mūdi vſq; ad vltimū iuſtū edificari nō deſinit: ⁊ fu/
ture gloriā vite: q nūc ex parte fruit. et poſt finē ſeculi in om/
nib⁹ mēbris ſuis fruitura eſt in eternū mirabili figuraꝝ varie
tate depingit. b De byſſo ⁊c. Heb. In his q̄ttuor cortina
rū colorib⁹: q̄ttuor iuſtificationes exꝑmunt. In byſſo retorta
caſtitate

Glo. ordi.

caſtitate retinēs caro. In hyacintho
mens ſupna cupiens. In purpura ca
ro paſſionib⁹ ſubiacēs. In cocco bis
a† tīcto. ſ. mens int paſſiones dei ⁊ ꝓxi/
mi dilectiōe ꝑfulgēs. ¶ Byſſus retor
quet ī cortinas tabernaculi: q̄ lūbi
carnis ⁊ mentis reſtrīgēdi ſūt: vt ca/
ro a laſciuis motib⁹: ⁊ cor refrenetur
a cogitationib⁹. Hyacinth⁹ aerei et
celeſtis coloris: mētes coꝝ q toto de/
ſiderio celeſtia colūt ſignificat. Pur
pura ſanguinei color' ⁊ d cōchiliorū
ſanguine deuota deo corda figurat:
† ⁊ ꝓ dō mori pata. c Lōgi. cor. ⁊c.
Heb. Si ab vno vſq; ad ſeptē oēs in
‡ ordīe nūeros pleno ordīe nūerauert'
vigitiocto cōplebis. Unū em̄ ⁊ duo ⁊
b c tria q̄ttuor q̄nq; ⁊ ſex ⁊ ſeptē: fiūt vi/
gītiocto: q̄ q ī ꝑtib⁹ ſeptenarij nūeri
vigeſimuſoctau⁹ īuenit: merito in co
rtinarū lōgitudo ꝯtinet: q̄ fides
ſctōꝝ ⁊ patīa virtutū varietate diſtin
cta: ī oībus q agit aut patit: nō hūani
gloriā fauoris: ſʒ ſupne q̄et' btitudi/
nē expectat. hic ē ꝙ. xxviij. pſal. d ꝯſū
matiōe tabernaculi ſcribit: q de ꝑfe/
d ctiōe ecclīe cātat. Uñ: Adorate dñm Ps. 28
ī atrio. ſ. ei⁹ ⁊c. ⁊ ī tēplo ei⁹ oēs dicēt
gloriā: q̄ ī h ꝑfectio ē ꝑegrinār' eccle
ſie: vt ꝑ fidē ⁊ opa bona ad requiem
tēdat. d Uni⁹ mē. ⁊c. Be. Etſi va
e riāte pictura cortine differebant: vna
tm̄ erāt oēs lōgitudīs ⁊ latitudīs mē
ſure ꝑpate: q̄ etſi donationes habēt
electi differētes: vn⁹ tm̄ dñs: vna fides: vnū baptiſma: vnus
de⁹ et pr̄ oim. e Quinq; cortine ⁊c. Heb. Narrat ioſeph⁹
ꝙ tabu

Nico. de lyra

Tabernaculū ⁊c. Deſcꝑt' his q erāt intra ¶ Ca. XXVI
t tabernaculū. hic deſcribit ipm̄ tabernaculū. ⁊ ꝑmo
q̄tū ad ei⁹ opimētū vl' tectū. ſcđo q̄tū ad pietes. ibi:
Facies ⁊ ta. ſtā. ẗio q̄tū ad vela. ibi: Facies ⁊ ve. Opimētū
aūt tabnaculi q̄druplex erat. ꝑmuʒ erat d cortinis factis ex
q̄ttuor colorib⁹ ⁊ q̄tū ad h dic: Cortīas d byſ. ⁊c. ſequitur:
b Uariatas. florib⁹ ⁊ pictur' ibi fact'. c Ope. p. q̄ ille
picture erāt facte cū acu ī cortinis. ſm Aug'. ī heb. hr̄: Ope
art'. ⁊ dicūt hebrei ꝙ illa varietas erat facta ꝑ texturā ſic et
cortine. d Uni⁹ mē. ⁊c. i. cortine ꝑdicte: q̄ ex illis operie
batur tabernaculū ꝑ modū tentorij. e Quinq; cortine
ſibi iungēt mutuo. ꝑ ſuturā: ita ꝙ ille q̄nq; cortine faciebāt
vnam

q̄ tabule teſtamēti ita fuerint decalago legis cōſcripte: vt vtraq̄ tabula cōtineret quina verba. Unde ⁊ cortine decē que pulchritudinē tabernaculi iuncte cōplebāt: ita tpe congruo diſiungebant: vt quinq̄ in vtraq̄ pte ſimul pmanerent: vt hec intuentes miniſtri ſanctoꝝ cū populo admonerent ſemp obſeruande legis: que decē verbis in duabus tabulis cōprehenſa: ſed quinario numero per vtraq̄ diſtincta.

¶ Be. Uel priores q̄nq̄ que frontē ⁊ primā tabernaculi ptem ꝓtegebāt vel faciebāt: antiquū dei populū ſignauerūt: qui decreta legis in ſacramēto circūciſionis hoſtiarū ⁊ cerimoniarū ſm lrām legis implebat. Sequētes v° q̄nq̄ que poſteriora tegebant: vel faciebāt nos deſignauerūt qui poſt aduentū dn̄i ſacramenta legis ſpūaliter ipo reuelante ſeruamus. Omēs cortine vni° operis: ⁊ eiſdē depicte colorib° ſed quine ſibi ꝯiuncte: q: omēs vtriuſq̄ teſtamenti cultores in vnū deū credebāt: ⁊ vnius pietatꝭ ⁊ caſtitatis operibus ſeruiebāt: ſed in celebratiōe ſacramētoꝝ ſuas vterq̄ populus ptes agebat. Nam paſſiōis ſacramētum: p quam vtriq̄ redempti ſum°: illi in carne ⁊ ſanguine victimaꝝ: nos in oblatiōe panis ⁊ vini celebram°. Illi vēturā natiuitatē: paſſionē: reſurrectionē credebant ⁊ cōfitebant. Nos iam facta: nec vlteri° facienda. Sed cū tabernaculū erigebat: omēs ad inuicē cortine nectebant: q: cū vniuerſa eccleſie pulchritudo ab initio vſq̄ ad finē ſeculi perpendit: quaſi vna decē cortinaꝝ cōnexione tabernaculum decorat. a Anſulas biacynthinas ⁊c̄. Be. Anſulis biacynthinis cortine inuicē copulant: cū ſpes ſuperne beatitudinis vnita oīm ſanctoꝝ corda vna deuotiōe ꝯiungit: que anſule apte dicunt: q: nō ſolū in lateribus: ſꝫ etiā in ſummitatib°. i. in extremis anguloꝝ terminis fiebāt. q: nō tm̄ vita ⁊ opera ſanctoꝝ cōmuni ad pfectiōe itinere recte intentiōis ꝓperant: ſed initiū bone cōuerſationis qd̄ p cōfeſſionē fidei ⁊ ſacramentoꝝ celeſtiū pceptionem geritur: nō ab inuicem diuiſum: ſed pari veritatis gratia omēs habent ꝯnexū terminū huius vite eiuſdē ſpei: cū ita oculos in morte claudūt: vt pcepto prius viatico myſterij celeſtis citius ad verā vitā venturos: ⁊ in ea ſe ppetuo māſuros cōfidunt. ¶ Be. Preceptū eſt quoq̄ fieri fimbrias p angulos pallioꝝ ⁊ vittas biacynthinas: q: electi qui deū videre deſiderant: ita ſe operib° iuſticie induūt: vt nō ab hominibus: ſed a deo mercedē requirāt. Unde ibi addit: quas cū viderint recordent mandatoꝝ dei: ne ſequant cogitatiōes ſuas ⁊c̄. Cortine quoq̄ biacynthinis ꝯiuncte anſulis: vt qui viderint recordent mandatoꝝ celeſtiū: ⁊ nos ita legētes nouerim°: q: hic viuentes filij ꝓmiſſionis eterne tpib° ⁊ locis diſtam°: ſed in celeſti patria a quattuor ventis collecti: indiuiſibili ſocietate ꝯiungemur. b Quinq̄genas anſulas ⁊c̄. Be. In quīquageſimo anno. ſ. iubileo. i. dimittente vel initiato: ſm legē oīs populus ab oīni labore terre quieſcebat: ⁊ oīm ſoluebant debita. In nouo quoq̄ teſtamento ſpiritusſancti gratia die penthecoſtes in q̄nquageſimo dn̄ice reſurrectiōis. ſ. die in aplos venit: et initia eccleſie ſuo aduentu ꝯſecrauit. In hoc ergo numero: vel gratia ſpūſſancti: vl̄ future gaudiū beatitudinis ad quā p eundē ſpiritū pueniē: ⁊ in cui° pceptiōe veraciter quieſcit ⁊ gaudet recte figurat. ¶ Be. Quinq̄ginta anſulas habēt cortine: q: dono ſpūſſancti agitur vt in ſocietate pacis qd̄ eſt vinculū pfectiōis ſibijnuicē copulent electi: future quoq̄ ſpes ⁊ memoria ſocietatis ⁊ pacis que in hac vita habetur temporib° vel locis diſcretos vna facit pietate concordes. ¶ Be. Cortine in vtraq̄ pte habēt anſulas: vt ꝓximas ſibi vtrimq̄ cortinas ſingule quaſi extēſis hincinde brachijs amplectant: q: neceſſe eſt vt fideles qui nos i xp̄o p̄ceſſerūt: et q̄ ſecuti ſūt obuijs pietatis vlnis amplectant: ⁊ q̄ nos erudiebant i xp̄o: ⁊ quos erudiuimus: vno omēs in chriſto veneremur affectu. Sic enī ad faciē creatoris debem° bn̄ viuēdo ꝓperare: vt currentē nobiſcū nō deſeramus ꝓximū: ſed vna puenire ſtudeam°: q: ⁊ cortine ſingule ita p adminicula tabulaꝝ ad ſupiora aſcēdebāt: ita intus ⁊ in ſuperiorib° vario picture flore fulgebāt: vt nō eas que ſecū in altū ferebant. vel in alto poſite fulgebāt cortinas deſererent. Sic ꝗ ꝓficientes nobiſcū in omni ſeruitio fideles nō deſeramus: ſꝫ digna veneratiōe tractem°. Anſa ergo ꝯtra anſam venit: vt alteri aptet altera: cū iuſti cōcordi virtutū qualitate federant. c Facies ⁊ quinquaginta cir. au. ⁊c̄. Be. Hoc pleni° explicat cū dr̄ quinq̄ginta fudit circulos aureos ⁊c̄. Quinq̄genari° requiē in ſpūſancto deſignat. Circulus nec initiū habet nec finē. Aurū ceteris metallis claritate p̄cioſius. In q̄nquaginta ergo circulis aureis ppetua claritas ⁊ clara perpetuitas ſumme quietis exprimit. Mordēt cortinaꝝ anſas circuli vt vnum ex omnib° tabernaculū fiat: cū gloria ſuperni regni fideliū mētibus ſe infundit: vt tali glutino inſpiratiōis vna ex vtroq̄ populo: imo ex omnib° electis chriſti eccl̄ia perficiatur. d Facies ⁊c̄. Be. Hoc in ſequentibus ita reperitur: fecit et ſaga. xj. de pilis capraꝝ ⁊c̄. Saga quib° operit tabernaculū: rectores ſunt q̄ꝝ induſtria ⁊ labore dec° eccleſie ꝓtegit ſemp ⁊ munit: ne vita ⁊ fides ſanctorū ab hereticis corrūpat: vel falſoꝝ catholicoꝝ improbitate fedet: vel vitioꝝ ſorde cōtaminet: nec inopia tpaliū ꝯtriſtet. Qui q̄to attenti° tentationū violentias ſuſtinent ⁊ repellunt: tāto ſubditis dn̄o libertatē ſeruiēdi tribuūt: ⁊ q̄ſi int° fulgendi cortinis copiā p̄ſtant: dū quaſi ſaga foris tempeſtates tolerāt. e Saga cilicina. Groſſas hominū mentes ſignificāt: que occulto dei iudicio q̄uis dure pferunt: q: ſeruire curis tpalibus nō timēt: vt tentatione ventos ⁊ pluuias portēt. Be. Facies et

a ſ ſancti noui teſtamenti. b ſ eadē pietate ⁊ caſtitate. a ſ hiacynthus aerij coloris celeſtia ſignificat. a ſ vita cōmuni ⁊ operatione ſanctorum. b ſ quia terminū vite temporalis habem° omēs eiuſdem ſpei certitudinem cōmunem tenemus.

mutuo: et alie q̄nq̄ nexu ſimili coherebūt. a Anſulas biacynthias a in laterib° ac ſummitatib° facies cortinaꝝ: vt poſſint iuicē copulari.

a ſ ꝓpter grām ſpūſſancti: vel gaudiū quietis future ad quā tēdūt. b ſ vel anſas. ſ vlnas charitatis. ſ ad eos q̄ nos p̄ceſſerūt vl̄ ſecuturi ſunt. ſ cū iuſti cōcordi virtutū mititudine vl̄ charitate iūgunt. ſ q: deuotes ſeroꝝ ſibi cōgruūt vt caſti cū caſtis: miſericordes cū miſericordibus.

b Quinq̄genas anſulas cortina habebit in vtraq̄ parte ita inſer tas: vt anſa cōtra anſam veniat: c ⁊ altera alteri poſſit aptari. Faci b

ſ perpetuā claritatē ⁊ clarā perpetuitatē ſumme quietis inſinuat in circulis aureis: quia circuli nec initium nec finis inuenitur.

es et quinquaginta circulos aureos: quibus cortinarū vela iungenda ſunt: vt vnum tabernaculum fiat. c d Facies et ſagā cilicina e

ſ vt ſalutari inſpiratiōe ex oīibus ſanctis fiat eccleſia. a ſ rectores quib° ab imbre ⁊ calore defendunt cortine. ſ q: humiliter perōres cōferent.

vnā cortinam magnam longitudinis. xxviij. cubitoꝝ et latitudinis. xx. cubitorū: ⁊ alie quinq̄ cortine ſilr. a Anſulas biacynthinas in lateribus ac ſūmita. i. in vno latere vnius illarū cortinarū magnarū: et ſilr i vno latere alteri° ita q̄ ille due magne cortine poſſent ſimꝉ iūgi p torq̄s anixas i anſulis p̄dictꝭ: ⁊ ſic ex illꝭ duab° cortinis magnis fieret vna maior in duplo hn̄s. xl. cubitos in longitudīe: facta d̄ latitudine decē cortinaꝝ ꝑtialiū. q̄libet pticularꝭ cortina erat q̄ttuor cubitorū d̄ latitudīe. decies quattuor ſunt. xl. ⁊ ſic lōgitudo facta eſt generalis d̄ latitudine ptialiū. Ut nō variando ſententiā pōt dici et forte meli° q̄ latitudo erat. xl. cubitorum ⁊ lōgitudo. xxviij. Et iſto mō d̄ latitudine nō fiet lōgitudo nec econuerſo. et xxviij. in latitudine ſm longitudinē cortinaꝝ ptialiū. b Facies ⁊ q̄nq̄ginta cir. au. iſti circuli ſūt torq̄s p̄dicte. c Quib° cortinaꝝ vela iū. ſunt. vela cortinaꝝ dicunt h̄ ille due magne cortine p̄dicte q̄ iūgebant ſilꝭ p torques p̄dictas. d Ut vnū ta. fiat. i. vnū operimentū toti° tabnaculi. qd̄ ſic ptꝫ: q: paries tabnaculi ab oriēte i occidentē erat. xxx. cubitoꝝ. ⁊ paries ab aq̄lone i meridiē qui faciebat latitudinē tabernaculi erat. x. cubitoꝝ ⁊ erat a pte occidētꝭ. a pte aūt oriētali n̄ erat paries ſꝫ erat ibi velū loco parietꝭ. Parietes āt tabnaculi habebāt. x. cubitos i altitudine. ⁊ ſic pꝫ q̄ linea ꝓtracta a pede parietis tabnaculi ⁊ trāſiēs p ſummitatē eiuſdē parietꝭ ad ſūmitatē alteri° parietis oppoſiti ⁊ inde deſcēdēs vſq̄ ad terrā erat. xxx. cubitorū: q: q̄libet paries habebat. x. cubitos altitudinis: ⁊ ſpaciū int̄ parietes erat. x. cubitoꝝ latitudinis ⁊ ſic habent. xxx. cubiti. Oēs āt cortine faciebāt ſilꝭ iūcte vnū tētoriū vl̄ cortinā. xl. cubitoꝝ longitudīs: vt p̄dictū ē. ⁊ p ꝯn̄s ſm lōgitudinē iſtā opiebat tectū tabnaculi ſꝫ lōgitudinē ſuā: qd̄ erat. xxx. cubitoꝝ ⁊. x. cubiti pendebāt retro parietē occidētalē. ⁊ ſm latitudinē ſuā pēdebat retro parietes templi laterales. ix. cubitis ex vtraq̄ pte: ita q̄ nō ptigebat vſq̄ ad terrā ſpacio vnius cubiti hinc ⁊ inde. Scd̄m operimētū tabnaculi erat de cortinis factis de pilis capraꝝ: q̄ filabant ⁊ texebant ⁊ iſtud optoriū erat ſup cortinas predictas factas d̄ diuerſis colorib°. De iſto ſcd̄o operimēto dr̄: e Facies ⁊ ſaga cilicina. xj. Saga cilicina vocantur hic

B

D vel cortine

[P]es τ ſaga τc. Ciliciū penitentiā eſt. Vñ: Ego aūt cū mihi mo/
Ps.33. leſti eſſent induebar cilicio.i.habitu penitētie τ hūilitatis q̄
furorē pſequentiū aut leui⁹ ferrē placidus aut mitigarē. Na
ſi capre pili vel pelles capraꝝ ſemp ſignificarēt fetorē penitē/
tiū: nō ip̄m aīal inter mūda cōputaret: nec in laude ſponſi di
Cant.4.a ceret: Capilli tui ſicˀ grex caprarū τc.
Saga ḡ que ſanctos p̄dicatores ſigni
ficāt: cilicina ſūt: τ.xj.ſunt qꝛ quo ſtu
dioſi⁹ corda purificāt: plura īueniūt
q̄b⁹ ſeipſos rep̄hendāt. Vñ humiliter
Jaco.3.a fatent: qꝛ ī mſtis offendim⁹ oēs: Et ſi
1.Joh.1.d dixerim⁹: qꝛ peccatū nō habem⁹: ipſi
nos ſeducimus τc. quoꝝ tñ corda q̄n
te ſint pfectionis declarat. cū dr: Lō/
gitudo ſagi vni⁹ τc. ¶ Bed. Sagaci.
Vel de pilis capraꝝ et vndecim ſunt.
predicatores enī q̄ altiores merito: eo
Eccli.3.c hūiliores aīo. Juxta illud: Q̄nto ma
ior es: hūilia te in om̄ib⁹. Vndenari⁹
enī q̄ denariū trāſit: nec ad duodena/
riū p̄uenit.i.apoſtolicū numeꝝ: tranſ
greſſionē ſignificat dcalogi. Jn vnde
cimo q̄z pſalmo ꝓpheta cōqueritr di/
Ps.11. cens: Saluū me fac.d.q.defecit ſan/
ctus τc. Hoc numero tacite deſignās
ꝙ hmōi hoīes duplicis lingue τ cor/
dis: nec decalogi precepta cuſtodiant
nec apl̄icā grāz pcipiāt. ¶ Aug⁹. Vn/
decim ſunt vel a capillacea.i.cilicina.
Jn peccatis enī trāgreſſio ē: q̄ in vndenario ſignificat: q̄ de/
nariū.i.legē tranſgredit: iō vndecim p ſeptē multiplicata fa
Mat.18.c ciūt.lxxvij. in q̄ dñs ſignificauit oēm remiſſionē dicens: Nō
dico tibi ſepties: ſed vſq; ſeptuagieſſepties. Q̄r generatiōes
Luc.3.c reperiunt cū lucas a baptiſmo dñi numerās ſurſum verſus
p̄ncipiū aſcēdit: τ p adam vſq; ad deū p̄uenit. Ad h̄ enim ſi/
gnificatio peccatoꝝ fit in his veſtib⁹: vt p ↄfeſſionē exprimā
Ps.31. tur: τ p grām q̄ data eſt eccl'ie aboleant τ tegant. Vñ: Bea/
ti q̄ꝝ remiſſe ſunt iniquitates: τ q̄ꝝ tecta ſunt peccata.
a Ad operiendū tecta. Scilicet ne interiora tenera: clara:
qualibet aduerſitate turbent: alioq̄n nec byſſus fulget: nec
coccus coruſcat: nec hiacynthus ceruleo colore decorat. nō
debē: ḡ qui in eccl'ie ſinu ꝓficiūt p̄poſitos deſpicere: ſi vaca/
re eos rebus exteriorib⁹ vident. b Lōgitudo ſagi. Bed.
Lōgitudo habet denariū numerū τ hūc triplicatū: quo indi
catur virtus coꝝ q̄ decalogū legis in fide ſancte trinitatis q̄
p dilectionē opat pficiūt: q̄ pfectiōe ī hac vita nulla pōt eſſe
ſublimior. Latitudo q̄ttuor cubitoꝝ: q̄ āplitudo ſincere cha/
ritatis quaſi in ſigno cōmendat exprimit. Operiunt ḡ tectū
tabernaculi ſaga vndecim τ de pilis capraꝝ. Sic in lōgitudi
ne.xxx. cubitos: in latitudine habēt quattuor: qꝛ ſummi illi
p̄dicatores qui vitā fideliū exhortādo. τ intercedēdo q̄tidia
na ſollicitudine: vigilijs: ieiunijs: τ ſua nuditate ꝓtegūt: q̄
ſe cōtemplata ſupne puritatis excellentia peccatores ↄfiten/
tur: ſ; ſm hūane pfectionis modum inter hoīes ſublimant.
c Equa erit men. τc. Be. Quia vna eſt fides in q̄ ſaluat ec
Mat.20.b cleſia τ vna vita eterna ad quā feſtinat. Vñ qui in vineā do
mini diuerſo tpe ad opandū intrauerūt: oēs vno denario re
munerant. Diuiſio ḡ ſagoꝝ ī q̄nq; τ ſex ītelligi pōt: vt.ſ. de
cortinis in q̄nq; τ quinq; diuiſis expoſuim⁹: qꝛ doctores vtri/
uſq; teſtamēti ſignificant. Quinq;.ſ.ſaga antiq̄ ppl'i dei ma/
giſtros q̄ moſaice tm̄ legis ſacramēta p̄dicabāt. vel qꝛ in q̄n/
q; etatibus mūdi vitā ducebāt. Sex ante magiſtros noui te
ſtamenti: qꝛ omīa q̄ diuina ſcriptura in ſex etatibus ſeculi fa
cta vel dicta refert: in adiutoriū τ exemplū p̄dicatiōis ſue aſ
ſumūt: τ paſſionē chriſti p quā mundus ſexta ſabbati redem
ptus eſt: palam auditorib⁹ credendā τ ↄfitendā ꝓnunciāt:
τ p eaz tm̄ ſalutē eſſe teſtant. Vñ p̄cipit in fronte tecti ſextū
ſagū duplicari: ꝓpter ↄfeſſionē.ſ. τ imitationē.ſ. dñice paſſio
nis. Nō enī ſufficit credētes in ↄfeſſiōe mortis dñi τ reſurre/
ctionis baptiçari τ ↄſecrari niſi baptiçatus q̄ſq; ſtuduerit ſi
militudini mortis dñi viuēdo τ patiendo ſimilari: vt fiat pti/
ceps reſurrectiōis. Si quidē ad l'ram frontē tecti ingreſſum
tabernaculi dicit: vbi nō tabule ſ; colūne τ vectis ab angu/
lo tabulaꝝ vſq; ad angulū ꝓtentus ponebat: q̄ntum enī ad
formā operis ptinet: ibi magis opus erat geminato ſagoꝝ
munimēto: vbi ſolida parietis firmitas aberat. ¶ Be. Intu
ere etiā mēſurā cortinaꝝ q̄b⁹ tegit dom⁹: q̄liter pfat' poſſint
cōuenire mēſuris. Decē erāt cortine hñtes ſingule lōgitudi/
nis viginti

a ſ tanq; nec p̄cepta decalogi cuſtodiāt: nec apo/
ſtolicam gratiam pcipiant. b ſ induſtri a labore.
c ſ decus. c ſ eccleſie.
a vndēcim: ad ōperiendū tēctū tā/
ſ ſed tamen.
b beruaculi. Lōgitudo ſagi vnius a
a ſ qꝛ decalogū leg' ī fide ſancte trinitat' pficiūt
b ſ amplitudo ſincere charitat' q̄ cōmendat ī q̄t/
habebit trigītā cubitos τ lātitu/ b
tuor euāgelijs. a ſ qꝛ fides vna qua ſaluat eccle
ſia τ vna vita eterna ad quam feſtinat.
c do q̄ttuor. Eqūa erit menſura ſa/
a ſ magiſtroſ.ſ.antiqui populi qui fuerūt in q̄nq;
etatibus mundi.
gorū oīm. E q̄uīb⁹ q̄nq; iunges c
ſ doctores noui teſtamēti.q̄ oīa q̄ in ſex etatibus
mundi dicta vel facta ſunt in adiutoriū p̄dicatio/
nis aſſumunt. vel in ſexta etate poſiti omnia ſpiri
tualiter interpretantur.
ſeorſū: τ ſex ſibi mutuo copulab: d

nis vigīſtiocto cubitos: latitudinis q̄ttuor: q̄ ſil' iūcte: et ī vnū
cōpoſitū tabernaculū īplebant latitudine ſua cubitos.xl. Su
ſpēde ḡ cortinas q̄ hñt ſingule lōgitudinis.xxviij.cubitos: et
pone in domū cui⁹ mēſura ē in trāſuerſo.xxx cubitoꝝ: et vide
bis qꝛ cortine habebūt ī eq̄litate q̄ eſt inter parietes cubitos
denos. ī aſcēſu aūt vl' deſcēſu q̄ eſt iu
xta parietes habebūt cubitos noue/
nos. Sicq; fit vt ſummitas cortinarū
terrā tāgere nō poſſit: ſ; mēſura vni⁹
cubiti a tra altior abſit. Itez videbis
ꝙ cortine hñt in eq̄litate p lōgitudinē
dom⁹ cubitos.xxx. In aſcenſu aūt vl'
deſcēſu: qđ eſt ī orīētali vel occidētali
latere dom⁹ cubitos quinos. Ideoq;
eadē lateralis ſummitas cortinaꝝ nō
vſq; ad terrā ptingit: ſ; quinis cubit'
abeſt a terra altior. Vnđ neceſſe ſit vt
quini cubiti cortinaꝝ q̄ ceſſantib⁹ pa/
rietib⁹ ſupſunt inducant ad inuicez ī
occidētali latere τ orīētali: ſibiq; mu/
tuo iūgant: τ ſic fiat vt vndiq; domū
cortine excepto vno cubito iux̄ terrā
ↄtegāt. h̄ đ cortinis. Be. Saga trice
nos hñt cubitos lōgitudīs: q̄ternos
latitudinis: τ qꝛ vndecī erant: ↄiūcta
in inuicē p latera xliiij.cubitos imple
bāt. Pone ḡ τ hec ī domo: τ qꝛ cōcor
dat lōgitudo ſagoꝝ cū funiculo q̄ do/
mū metiebar' ī trāſuerſuz: fit vt ſūmi
tas coꝝ ad terrā vſq; ptingat. Habebāt enī denos cubitos e/
q̄litat' int' parietes: denoſq; aſcēſiōis vel deſcēſionis ī vtroq;
latere: τ h̄ eſt ꝙ ait: qꝛ cubit⁹ ex vna pte pēderet: alter ex alte
ra: q̄ plus eſſet ī ſagoꝝ lōgitudine: vtrūq; lat⁹ tabernaculi ꝓ/
tegens. Tabernaculū enī ꝓprie vocat ip̄am cortinaꝝ facturā
vel cōiunctionē: q̄s vno cubito trāſibāt ſaga ab auſtrali par/
te vel latere dom⁹: altero a ſeptentrionali. Jōq; ad terrā p̄ue/
niebāt: qꝛ hec triginta cubitos longitudīs: ille duos min⁹ ha
bebāt. Itē menſura ſagorū p longitudinē dom⁹ quadraginta
quattuor cubitis tendebat: triginta.ſ.cubitos in eq̄litate ha/
bēs a fronte dom⁹ vſq; ad ſūmitatē tabularū in plaga occidē
tali: τ ſeptē cubitos dependētes in plaga orīētali: τ ſeptē ſiſr
depēdentes in plaga occidētali. Sicq; fuit vt mēſura ſagoꝝ
in occidētali latere duob⁹ cubitis excederet mēſurā cortinaꝝ:
qꝛ cortine deſup veniētes quinq; cubitos eiuſdē occidentalis
partis tegebāt: τ quinq; relinq̄bant intactos. τ hoc ē qđ nunc
dicit. Qđ aūt ſupfuerit in ſagis q̄ pantur tecto.i.ſagū vnum:
qđ amplius ē ex medietate ei⁹: opies poſteriora tabernaculi.
Medietas enī ſagi in latitudine duo ſūt cubiti: qua medieta/
te opiebantur poſteriora tabernaculi.i.cortinarū: q̄ ꝓprie ta/
bernaculū dicūtur: qꝛ duob⁹ cubitis eas ad īferiora tēdēs ſa/
gū vltimū trāſibat. Itēq; ſaga deſup veniētia ſeptē tm̄ cubi/
tos occidētal' ptis opiebāt: nec tñ tres reliq̄ q̄ remāſerāt vſq;
ad terrā nudi tēpeſtatū iniurijs patebāt. ſed adductis ad īui/
cē ab vtroq; latere ſagis ſeptenorū cubitoꝝ: q̄ deficiētib⁹ pie/
tib⁹ ſuperāt his poſteriora dom⁹ firmiſſime vſq; ad terrā tege
bant: neq; hec tm̄ ad inuicē ptingere τ inſtar cortinarū ſeſe ī
medio parietis cōtingere poterāt: ſed qꝛ ſeptenoꝝ erāt cubito
rū mediū pietis ī vtraq; pte duob⁹ cubitis excedebant: ac ſi/
bi inuicē ſuppoſita iungebāt: qđ eodē mō p omīa de orientali
pte dom⁹ intelligēdū putam⁹. Ideoq;.ſ. p̄cipit: vt ſextū ſagū
in fronte tecti duplicet. Allegorice ſaga cortinas deſup τ in/ Allego.
fra τ ex oī latere ꝓtegebāt: et vt ille int⁹ libera facie venuſta/
tis fulgerēt: hec ab oī īiuria tēpeſtatū pluuiaꝝ τ caumatū fo/
ris defēdebāt: qꝛ p̄poſiti ita vitā ſubditoꝝ ſolerti cura circum
ſpiciunt vt nec ſubſidia carnis: nec vite ſpūal' auxilia deſint τ
dogmata hereticoꝝ τ prauoꝝ exēpla catholicoꝝ abſint: aſſit
doctrīa ſalutaris: q̄ cōfortati male docētes repellāt: τ mala il/
lata patiēter ſuſtineāt. aſſit vita ipoꝝ qua ſemp q̄ſi in via lecti

Nico. de lyra

[P]one vtant
cortine facte de pilis caprarū. a Lōgitudo ſagi vni⁹ hab;
xxx.cubitos. τ ſic erāt lōgiores duobus cubitis q̄z cortine fa/
cte varijs colorib⁹ ex q̄b⁹ factū eſt primū opimentū. b Et
latitudo q̄ttuor. τ ſic qđlibet ſagū erit eiuſdē latitudinis cum
q̄lib; pticulari cortina. c E q̄b⁹ q̄nq; iūges ſeorſū.ſ.ſil' cō
ſuēdo q̄ſi ad faciēdū vnū ſagū.xx.cubitoꝝ latitudīs: lōgitudi
nis.xxx. d Et ſex ſi.mu.co. qꝛ ſex alia ſaga ſil' ↄſuebāt ad fa
ciēdū q̄ſi vnū ſagū.xxiiij.cubitoꝝ latitudīs τ.xxx. lōgitudīs.
Ita vt

one vtātur. Sed quia inter predicatores illi maxio honore digni ſūt qui excepto ꝙ officio predicationis ⁊ populoꝝ regimini deſeruiunt: ⁊ pro chriſto ſanguinem fundunt recte ſubditur: facies ⁊ opimētum

Myſtice aliud tecto ⁊c. a Sextum ſagū in fronte ⁊c. Myſtice vo in fronte tecti ſextum ſagum duplicaṫ: cum omnes qui ſanctam intrāt eccleſiam ita fide ⁊ ſacramento dñice paſſionis initiant: vt huius quoq̄ imitatione ſemꝑ ſibi viuendum eſſe intelligant: quaſi enim in ingreſſu ſextum ſagum duplicaṫ: vt dominice paſſionis ſacramenta conſequimur: ⁊ exemplis in

1. Pet. 1. a ſtruimur. De ſacramētis ait petrus: Qui regenerauit nos in ſpem viuā per reſurrectionē ieſu chriſti ex mortuis: dicit ⁊ d̄ imitatiōe paſ

Ibidē. 4. a ſionis: Chriſto igitur paſſo in carne: ⁊ vos eadē cogitatiōe armamini b Facies ⁊ quinquaginta anſas ⁊c. Bed. vt hec ſupra in cortinis expoſuimus: etiam hic intelligi poſſunt: quia ſcꝫ recordatio ſuperne quietis que quinquagenario ſolet exprimi: corda ſanctoꝝ adunat vinculo pacis. Sed quia ſaga humilitatē ſublimium deſignant: qui magis ſuoꝝ meminiſſe delictoꝝ q̄ virtutes predicare cupiunt ⁊ plus de eis quas nondum habent virtutes cōpungi q̄ de habitis ſtudent gl'iari. Quinquagenario anſarum vel fibularum numero cōpunctionis eorum humilitas deſignatur. Quinquageſimꝰ enim penitentie pſalmꝰ nō niſi ſpirituſancto largiente concediṫ: ⁊ donū venie penitentibus eius tm̄ gratia inſpirāte tribuiṫ. Et bene quinquaginta anſe vel fibule ſaga in inuicem nectunt: quia nulla virtus magis q̄ fidelis humilitas in vnam charitatis copulam ligat: quia q̄to quis infirmioreꝫ ſe conſpicit: tanto auxilium proximi quo confortetur inquirit. c Eneas. Bed. Bene autem fibule ſunt enee d̄ vocali. ſ. metallo facte: quia magnam vocem habet apud deum humilis conſcientia iuſtorum. Unde: Paup dauiticus cum anxiatus eſſet: ⁊ non in auribus hominum: ſed in conſpectu dei orationem ſu

Ps. 101. aꝫ effunderet: Domine inquit exaudi orationem meam ⁊ clamor meus ad te veniat. d Quod aūt ſupfu. ⁊c. Be. Hec vt plenius intelligantur de tota tabernaculi poſitiōe diſputare neceſſe ē. Dixi mꝰ parietes tabernaculi q̄ ex tabulis ⁊ columnis conſtabant: longitudinē habuiſſe triginta cubitoꝝ: latitudinē decē: altitudinē ſilr decē. Si q̄s q̄uellet domū ī altitudine cingere funiculo (Ubi gratia) a baſi tabule vniꝰ meridiani lateṙ: vſq̄ ad baſim tabule que eſt e regione in latere ſeptentrionali: conſtat eundem funiculum triginta cubitorū longitudinis eſſe debere: vt haberet. ſ. decē cubitos aſcenſionis in meridiano latere parietis. decem alios equalitatis inter parietes. Decem tertios deſcenſionis: in ſeptēptrionali pariete. Item

Si ſup

ſ decē ſagis oꝑiebaṫ tabernaculū vndecimū duplicatū ponebaṫ in frōte: ne vi ventorū lucerne extinguerentur. a ſ in ingreſſu eccleſie.

a ita vt ſextū ſagum in frōnte tecti a

ſ ꝑ cōfeſſionē. ſ. ⁊ imitationē dñice paſſiōis. ſ cōtra violentiā ventorū. ſ humilitatē cōpunctiōis ſignificat: que ſpūſctō largiēte cōceditur.

b duplices. Facies ⁊ quinquagita b

a ſ nulla virtꝰ magis q̄ fidelis humilitas in vnā charitatē ligat.

anſas in ora ſagi vniꝰ: vt ꝯiungi cuꝫ altero queat: ⁊ quinquagita anſas in ore ſagi alteriꝰ vt cuꝫ altero copuleṫ. Facies ⁊ quinqua

a ſ quibꝰ. ſ. ſonus cōfeſſionis ⁊ ꝑdicationis ſignificato. b ſ magnā vocē apud deum habet humilis conſcientia iuſtorum.

c ginta fibulas eneas: quibus iūganṫ anſe: vt vnū ex omībꝰ opi c

d mentū fiat. Qd̄ autē ſupfuerit in d

ſagis q̄ paranṫ tecto id eſt vnū ſa e

a ſ medietas ſagi ī latitudine duo ſunt cubiti: ex q̄ medietate oꝑiebanṫ poſteriora tabernaculi. i. cortinaꝝ que ꝓprie dicuntur tabernaculum.

gū qd̄ amplius eſt: ex medietate f eiꝰ opies poſteriora tabernacu

a Ita vt ſextum ſagum in fronte tecti duplices. quonia medietas eius: id eſt duo cubiti latitudinis vniꝰ ſagi in parte orientali tabernaculi ponebatur replicata vt capita columnarum que erāt ī introitu tabernaculi tegerentur que tenebant vnum cubitum vt ⁊ opimentum factū de ſagis fortiꝰ teneretur ſup tabernaculum. Alij autē duo cubiti erant in pte oppoſita tabernaculi: vt infra habeṫ: ⁊ ideo quod diciṫ hic: Ut ſextuꝫ ſagū in frōte tecti duplices. ⁊ qd̄ poſtea ſbdiṫ: Ex medietate eiꝰ opies tabernacli poſteriora. nō ē intelligendū de eodē ſago ī numero q̄ idē ſagū numeꝝ non poterat eē ī frōte tabnacli ⁊ ī poſteriori pte eiꝰ: ſꝫ intelligēdū ē ꝑ equalētiā: qꝛ ex oībus ſagis fiebat vnū opimētū tabernaculi ⁊ duo cubiti pmi ſagi erant in frōte tabnaculi et duo cubiti vltimi ſagi erāt in poſteriori pte tabernaculi: et iſti q̄ttuor cubiti diuerſorū ſagorū equiparabanṫ vni ſago integro. b Facies et quinq̄ginta a. ⁊c. qꝛ iſta duo magna ſaga iungebanṫ ſil' ꝑ anſas et torques eneas ſicut de alijs cortinis predictum eſt. c Ut vnum ex omnibꝰ operimentū fiat. qꝛ ꝑ talem cōiūctionē fiebat vnū opimentuꝫ totius tabernaculi. d Quod aūt ſuperfuerit in ſagis que paranṫ tecto. i. ad tegenduꝫ tabenaculum. e Id eſt vnum ſagum quod amplius eſt. ſ. vltra numeruꝫ cortinarum factarū de varijs coloribus de quibus predictum eſt ꝙ erant tm̄ decem. ⁊ de ſagis dictum eſt ꝙ erant. xj. ⁊ de illo. xj. oſtendit quid debeat fieri dicens: f Ex medietate eius operies poſteriora tabernaculi: quia pendebat retro parietem occidentalem duobus cubitis vltra opimentum primū de cortinis variatis ⁊ duo cubiti erant replicati in frōte tabernaculi: vt iam dictū eſt. ⁊ iſti quattuor cubiti faciunt ſagum integrum per equipollentiam: vt dictum eſt. Et cubiꝰ

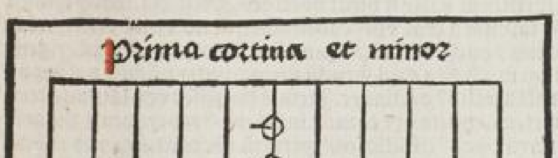

Si ſup longitudinē domꝰ extendat funiculꝰ.i. a baſibꝰ colūnaꝝ ſurſuʒ: ⁊ ꝑ lōgitudinē totiꝰ domꝰ ad occidētalē ꝑtem: ⁊ deinde ad baſes eiꝰ dorſū: habebit funiculus cubitos lōgitudinis qn quaginta.x.ſ. aſcēſionis iuxta colūnas: triginta equalitatꝫ ſm lōgitudinē domꝰ: decem rurſus deſcenſionis iuxta orientalis parietis tabulas. a Et cubitus ⁊c. Quia cortinas in vno cubito trāſibāt ſaga ab auſtrali latere domꝰ: altero a ſeptētrionali: ideoq̄ ad terram ꝑuenie bant: qꝛ hec triginta cubitos longitu dinis ille duos minus habebant.

b Facies ⁊ operimentū. Stra. Pri mū erat operimētū cortinaꝝ ex byſſo: purpura ⁊ cocco. ſcd̄m ſagoꝝ vndecim tertiū ex rubricatis.i. particis pellibꝰ arietū. poſtremū erat hiacynthinaruʒ pelliū. Cortine aūt ita operiebāt vt ad latera deſcenderēt: ad terrā tn̄ nō ꝑtin gerēt. Saga autē tectum ⁊ latera ope riebāt ⁊ ad terrā ꝑtingebāt: pelles vero rubricate vel hiacynthine tectū tn̄ opie bāt: nec ad latera declinabāt. c De pellibꝰ arietū. Be. Arietes ſunt docto

Ps. 28. res gregꝭ dn̄ici duces. Vn̄: Afferte d. ſi. dei. af. d. ſi. ari. q̄ſi o angeli huic offi cio mācipati: afferte dn̄o i celos imita tores apl̄oꝝ. hinc qꝫ ſexta māſio popu li de egypto egreſſi helim.i. arietes no minatꝰ: in q̄ erāt. xij. fontes ⁊ ſeptuagi ta palme: vt. ſ. noīe ⁊ ſpecie figurā apo ſtoloꝝ teneret. d Rubricatis. Be. Rubricant pelles arietū ad operiēduʒ tectū tabernaculi: cū apl̄i ⁊ apl̄ici viri vſq̄ ad martyriū doce re nō deſinunt: vt tutius ſubiectos a tentationū periculis pro tegant: dū ꝑſecutionē vſq̄ ad mortē patiunt ꝓpter iuſticiaʒ: et operiūt tabernaculū pelles arietuʒ rubricate: ⁊ a tempeſtatibꝰ defendūt cū p̄dicatores exēplo paſſiōis ⁊ patiētie corda īfirmo rū ne int̄ preſſuras deficiāt muniūt. e De hiacynthinis pelli bus ⁊c. Be. Hiacynthus celeſtꝭ coloris pellis mortui aīalis ps ⁊ indiciū. ꝑ pelles ꝗ̄ hiacynthinas exp̄mit vtus coꝝ q̄ mortifi catis illecebris carnis celeſtē vitā gerūt in terra: ⁊ inter hoīes

Mat. 22. c poſiti āgelicā puritatē imitant: qꝛ neq̄ nubēt neq̄ nubent. Hi

Apoc. 14 a ſunt qui cū mulieribꝰ nō ſūt co. virgi. eni ſ. ⁊c. Merito ꝗ̄ pelles hiacynthine ſupremū tenēt locū: ⁊ color celeſtꝭ celo ꝓximū: vt virginales chori ſpūali vicinia agnū ſecuturi ⁊ hymnorum lau des dei deſignent cantaturi. Vn̄ aūt de velis cortinaꝝ ⁊ ſagoꝝ dicit: ꝙ etſi i alto poſita ad terrā demiſſa pendēt: q̄uis cortine vſq̄ ad terrā nō ꝑuenerint. Colūne qꝫ ⁊ tabule in altū erecte: baſes in altū poſitas habebāt. De rubricatis vero ⁊ hiacynthi nis pellibꝰ qꝺ̄ i alto tectū operiri d̄r: ſꝫ nō qꝺ̄ ad terrā deflexe: qꝛ virtutū cetere ſpecies cū his q̄ i terra ſunt aliq̄d cōe hn̄t. cer tamen vero martyrij ⁊ decꝰ virginitatꝭ a terrenis ſuſpēſum ciui bus ſupnis eſt ꝯiunctū. Martyr eni in tormētis poſitꝰ: oīa mū dana ⁊ ip̄m mundū relinquere: ⁊ ad videndū mundi cōditorē ⁊ que vltra mundū ſūt gaudia ꝑuenire deſiderat. Celibes quo

Geñ. 1. c q̄ dū cōem legē qua d̄r: Creſcite ⁊ mltiplicamini ⁊ re. ter. intui tu maioris p̄mij trāſcendūt: altiorē ceteris fidelibꝰ ⁊ ip̄o mun do: ſedem eligūt. dū hi empti ſunt ex omībꝰ p̄mitie deo ⁊ agno qui latine recte virgines: q̄ſi virtute inſignes: vel celibes qua ſi celo beati noīant.i. celi vitam imitātes. f De lignis ſethim ⁊c. He tabule apl̄os ⁊ ſucceſſores ꝑ quorū ſermonē eccleſia di latata eſt: ſignificāt. Latitudo ei dilatatio fidei eſt ⁊ ſacramēto rū eiꝰ: q̄ prius in iudea tm̄ nota. Cuius in latitudine tabularū dilatatio cordis ſanctoꝝ poſſit ītelligi: qua mūdū deſpiciūt ad celeſtia petenda accenſi: ⁊ amicos in deo: ⁊ inimicos diligūt ꝓ

2. Cor. 6. c pter deū. Vn̄: Os nr̄m ꝑtʒ ad vos o chorinthij: cor nr̄m dilata tū eſt. De illa qꝫ dicit paulꝰ qua ad ꝑfectū tabernaculi.i. eccl̄ie vti ſolebat: ita vt ab hierl̄m ꝑ circūitū vſq̄ ad illiricū īpleuerim euāgeliū xp̄i. Facte aūt ſūt tabule de lignis ſethim.i. ſpinaꝝ q̄ curas ſeculi delitias voluptates: vel etiam punctiōes pctōꝝ ſi

Pro. 26. b gnificāt. Vn̄: Spine naſcunt in manu temulēti.i. pctā i operibꝰ ſtulti: qꝛ ꝗ̄ p̄dicatores a pūctiōibꝰ vitioꝝ ſe expurgare: ⁊ oībus mūdi curis ac delectatiōibꝰ exuere ſtuduerūt: vt libera mente in amorē dei ⁊ ꝓximi dilatari: ⁊ ad p̄dicandū verbū lōge late q̄ poſſent diſcurrere: recte d̄r: qꝛ de lignis ſpinaꝝ tabule taber naculi facte ſunt. ſ. q̄ oēs aculeos ſpinoſos exurant: ⁊ ſolo can

Geñ. 3. c dore niteāt. Sancti enī in pctō p̄me p̄uaricatiōis ꝯcepti et nati ſūt: ad q̄s etiā generalis dānatio illa ꝑtinēt: Terra tua ſpinas ꝫ ⁊ tribulos

a li: ⁊ cubitꝰ ex vna parte pēdebit: ⁊ alter ex altera q̄ plus ē in ſago rum lōgitudine: vtrūq̄ latus ta bernaculi ꝓtegens. Facies ⁊ ope rimentum aliud tecto de pellibꝰ arietum rubricatis: et ſuper hoc rurſū aliud opimentū de hiacyn thinis pellibꝰ. Facies et tabulas ſtantes tabernaculi de lignis ſe

ſ defenſionem ſ eccleſie. a ſ doctoꝝ qui duces gregꝭ. vnde: Afferte dn̄o fi. dei. afferte do. fi. aric. ſ aries rubricatus xp̄s ſan guine paſſionis cruentatꝰ: ſignificant etiā martyres quoꝝ orationibꝰ ꝓpitiat deus peccatis popu li. b ſ martyrio. ſ rubricatꝭ ſupponunt hiacyn thine in quibus figurat vita eterna. ſ de his. ſ. quoꝝ cōuerſatio in celis eſt: et mortificata carnis concupiſcentia. a ſ ſitum tabulaꝝ oſtendit. ſ ꝑſeuerantes. ſ ſanctos exemplo ⁊ doctrina ec cleſiam munientes.

a Et cubitus ex vna ꝑte pendebit. ⁊c. Ad intellectū huiꝰ littere que intricata eſt cōſiderandū ꝙ ſicͭ dictū eſt ſaga ꝑti cularia erāt lōgiora cortinis varijs duobꝰ cubitis. In opi mento aūt totali facto ex omnibꝰ cortinis variatꝭ lōgitudo illius operimēti erat ex latitudinibꝰ cortinaꝝ ſimul iunctis ⁊ eodē mō dicendū de totali opimē to facto ex omnibus ſagis. ⁊ iō q̄n il la duo operimēta erāt extenſa ſuper totū tabernaculū lōgitudo cortinaꝝ ꝑtialiū trāſibat ex tranſuerſo taber naculi: ⁊ ſic diſtabat a terra vno cu bito in latere auſtrali: et alio cubito in latere aquilonari: ⁊ ꝑ ꝯn̄s longi tudo ſagorū ꝑtialiuʒ que erat maior duobꝰ cubitꝭ attingebat vſq̄ ad ter rā pendēs in vtroq̄ latere taberna culi vno cubito vltra cortinas. ⁊ h̄ ē qꝺ̄ d̄r: Et cubitꝰ. ſ. ſagi. b Ex vna ꝑte pendebit. ſ. vltra cortinas. c Et alter. ſ. cubitꝰ ſagi. d Ex al tera. ſ. ꝑte tabernaculi pendebit. e Qui plus eſt in ſagoruʒ longitu dine. i. qui excedit lōgitudinem cor tinarum ex vtraq̄ ꝑte: ⁊ ſic ſūt duo cubiti ſagoꝝ pendentes ad terrā vl tra cortinas. vnus ex vna ꝑte taber naculi: ⁊ alter ex altera. et h̄ ē qꝺ̄ d̄r: f Utrūq̄ la. ta. ꝓtegēs. ⁊ predicta patent in figura q̄tū ad ꝯiunctiōeʒ cortinaꝝ ⁊ ſagoꝝ. Modus aūt ope riendi tabernaculū nō pōt in plano figurari: ſꝫ de facile imaginari pōt.

Figuras cortinarum videas in alio latere.

g Facies et operimentū aliud tecto d̄ pellibꝰ ⁊c. dicūt ali qui doctores ꝙ iſta duo operimenta de pellibꝰ erāt tantum modo ſup tectū tabernaculi. alij aūt dicūt et ꝓbabilꝰ vt vi det ꝙ deſcendebāt ad terrā nō ſolū in tribꝰ ꝑtibus taber naculi ſicut cortine ⁊ ſaga que nō operiebāt frontē taberna culi: vt ꝑtʒ ex ſupradictis: ſed iſta de pellibus pendebāt an velū qꝺ̄ erat in introitu tabernaculi: vt dicit Joſephꝰ. ad h̄ enim erant vt repellerent vim imbrium ⁊ ventorum. ⁊ ideo erant neceſſaria vt videt: nō ſolū ſup tectū tabernaculi: ſꝫ etiā in lateribꝰ circūquaq̄. Sciendū etiā ꝙ iſta operimen ta de ſagis ⁊ pellibꝰ erant fortiter affixa terre cū funibus ⁊ paxillis ne a ventis ⁊ imbribus mouerent. h Facies et tabulas. Hic ꝯn̄r deſcribit tabernaculū q̄tuʒ ad eiꝰ parie tes qui erāt de tabulis ſurſuʒ erectis. ⁊ in latere aquilona ri erāt viginti tabule quaꝝ quelibet habebat decē cubitos longitudinis ⁊ cubitū ⁊ dimidiū latitudinis: et ideo erecte ſurſum vna iuxta aliam faciebāt parietē decem cubitoꝝ al titudinis ⁊. xxx. cubitoꝝ longitudinis. ſpiſſitudo aūt huius parietꝭ erat eadē cū ſpiſſitudine tabularū: que nō exprimit i textu. ⁊ iō varie h̄ dicūt doctores. Dicit Ra. Sa. ꝙ ſpiſſitu do tabularū erat vniꝰ cubiti: ſed hoc nō videt verū qꝛ erāt nimis ponderoſe ad portandū de loco ad locū ⁊ ad erigen dum ſup baſes ⁊ ad ſtandū ibi: qꝛ ꝓpter pōdus poſſent de facili a baſibꝰ declinare. Item ſi hoc eſſet veꝝ latitudo tecti eſſet. xij. cubitoꝝ: ⁊ cortine in lateribꝰ tabernaculi diſtarēt a terra duobꝰ cubitis. cuiꝰ ꝯtrariū ip̄e dicit. ſ. ꝙ vno cubito tantū diſtabāt. ⁊ ideo Joſephus dicit ⁊ ꝓbabilꝰ ꝙ ſpiſſitu do tabulaꝝ erat tm̄ q̄ttuor digitoꝝ: ⁊ ſic paries aquilonarꝭ erat ſpiſſitudinis q̄ttuor digitorū. paries autē auſtralis cō ſimilis erat ꝑ omnē modū in longitudine latitudine ⁊ ſpiſſi tudine. paries aūt occidentalis habebat decē cubitos in al titudine ſicut p̄cedentes: ⁊ quattuor digitos in ſpiſſitudi ne. in longitudine vero habebat decē cubitos ſm latitudinē interiorem templi: ⁊ cum hoc habebat digitos in lōgitudi ne vt cum parietibꝰ aquilonari ⁊ auſtrali iungeret in angu lo recto: ⁊ ideo in pariete occidentali erant tm̄ octo tabule: ſex habentes quelibet in latitudine cubitū ⁊ dimidiuʒ: ⁊ ſic faciebant parietem longitudinis nouem cubitorum. alie vero due tabule habebant latitudinis dimidiū cubitum ⁊ quat tuor digitos et erant iſte due tabule in pariete occidentali hinc ⁊ inde. vbi iungebantur cum parietibus tabernaculi lateralibꝰ: ita ꝙ q̄libet claudebat dimidiū cubitū ⁊ reſiduū latitudinis qꝺ̄ erat q̄ttuor digitoꝝ iūgebat cū ꝑiete latera li hinc ⁊ inde: ad angulū rectū ꝑ modū protractū i margīe.

Sequitur figura ꝓ tabulis ⁊ baſibꝰ terre infigendis.

Et de iſtis

¶ ꝛ tribulos germinabit tibi Sed christi gr̃a spinis petōꝝ exuti
digno virtutū exercitio in structurā dom⁹ sūt aptati. Quia
imputribilia:candore eximia:leuia:nō multū ab alba spina
niſi magnitudie diſtantia:que difficile inueniunt̄ niſi ī terris
arabie: vbi factū eſt tabernaculū:nec trāſlatū eſt nomen he/
breū:qꝛ vix apud alios īuenit̄ hoc li/
gnuꝫ. a Be. Singule denos cubi
tos. Habebāt in lōgitudine:in latitu/
die cubitū ac ſemiſſē. lōgitudo vo al
titudo ē:q̄.x.cubitos hēbāt:qꝛ docto
res ꝑ obſeruantiā decalogi ad pfecti
Mat.20.b onē tendūt: ꝑ denario diurno in vi/
nea chriſti laborantes:iō.ſ.doctrīe in
ſiſtentes vt imaginē ſui cōditoris ꝛ re
gis:quā adaꝫ peccante perdiderunt:
reſtaurent: et nomē eius quod peccā
do amiſerūt:recte viuēdo recipiant.
Solet enī in denario regis nomen et
imago cōtineri. denari⁹ q̄ꝫ ex eo dicit̄
qꝛ decē numis cōplet̄: ꝛ nr̄a btitudo
dilectiōe dei ꝛ ꝓximi pficit̄. Deus enī
ternario ſepe nūero ꝑpter ea que ipe
eſt trinitatē figurat̄. Hō ſeptenario:
qꝛ corp⁹ hꝫ ex q̄ttuoꝛ elementis. Aie
vo ſubſtātia triplici ſolet in ſcriptu/
ra diſtantia cōprehendi. hinc ē qꝙ deū
Deut.6.a diligere toto corde:tota aīa:tota vtu
te pcipimur. Decē q̄ tabule cubitos
hūt altitudinis:qꝛ rectores eccl'ie hac
intētiōe deo ſuiūt: vt ipm ī eternū vi/
dere mereant̄: ꝛ ad h̄ auditores vbo
ꝛ ope ꝓuocare: q̄ſi ſuſpēdere ꝯtēdūt.
Q tabule ſingulos cubitos ꝛ ſemiſ
ſem in latitudine habebāt: plen⁹ cubi
tus pfectionē opis: dimidius inchoa
tionē diuine cognitiōis oſtēdit: qꝛ iu/
ſti pfecte elemoſynis orōnibus ꝛ iciu
nijs ꝛ hmōi pn̄t operā dare. deū ꝫ enī
interim fide cognoſcim⁹: ſꝫ plenaꝫ el⁹
cognitionē in futuro ſperamus. Vñ:
Joh.17.a Hec eſt vita eterna: vt cognoſcāt te ſolū veꝝ deū ꝛc. Et alibi:
1.Cor.13.c Ex pte enī cog̃ſcim⁹: ꝛ ex pte ꝓphām⁹. Hō ait ex pte laboram⁹
ꝛ ex pte pdicam⁹. Implebit̄ aūt cubit⁹ dn̄o ꝓmittēte: eripiaꝫ
eum ꝛ glorificabo eū: ꝛ oſtendā illi ſalutare meū b In late
ribus ꝛc. Be. Incaſtrature in lateribus tabulaꝝ humilitatē
ſignificant in mentib⁹ iuſtoꝝ: ꝑ quā maxime ſibi fraterna cha
ritate iungant̄: dū enī corde cōtrito ꝛ humiliato receptaculū
in ſe ꝓximoꝝ dilectiōi parāt: ꝛ ſe diligēdos pietate ꝛ deuotiōe
exhibēt: quaſi oēs tabule tabernaculi in alterutrū ꝑ incaſtra/
ture nexū copulant̄. Erecto quidē tabernaculo ꝛ regulariter
ordinata aū cōpage tabulaꝝ: figura incaſtrature nō cernit̄: ſꝫ
quāta virtute tabulas adunauerit: pariet' ſtabilitas oſtēdit.
qꝛ humilitas ſanctorum qua ſibi foris federant̄ videri nō po/
teſt: ſꝫ ex ſtatu eccleſie pacatiſſimo quid intus operetur ptꝫ. per
quā diſpēſatiōe diuine grē agit̄: vt nos eos q̄ ī pncipio ſecu/
li fuerūt fideles: ſincere diligam⁹: ſic illos q̄s in pn̄ti videmus
ſinu amoris ſuſcipim⁹: ꝛ nos ab illis ſuſcipi credimus.
c Quaꝝ vigīti ꝛc. Be. Quāta fuerit lōgitudo tabernaculi
nō exprimit̄ ſpecialit': ſꝫ ex eo īuenit̄ qꝙ parietes viginti tabulis
cōpacti ſunt: que ſingule ſingulos cubitos: ꝛ ſemiſſem latitu/
dinis hūt. viginti enī cubiti ꝛ vigies ſemis cubiti triginta fa/
ciunt: quā fuiſſe tabernaculi lōgitudinē ioſephus ſcribit. Bū
aūt h̄ nūero tabernaculi lōgitudo cōphendit̄: qꝛ tres ſūt vir/
tutes in quib⁹ principaliter eccleſie pfectio ꝯſiſtit: fides: ſpes:
charitas: que ꝑ decē m'tiplicant̄: vt tricenari⁹ impleat̄: dum
virtutib⁹ mentis opera iungunt̄: que decalogo continent̄: ne
quis ſibi virtutes ſine opere putet ſufficere. d Quibus.xl.
baſes ꝛc. Be. Baſes quib⁹ tabule ſuſtētabant̄: verba ſunt ꝛ li
bri legis ꝛ ꝓphaꝝ: quib⁹ apl'i ꝛ euāgeliſte que ſcribere ꝛ p̄di/
Mat.22.a care volebāt: vera eē ꝛ diuīa ꝓbabāt: vñ: tunc adimpletū eſt
Eph.4.b qꝙ dictū eſt ꝑ ꝓphas. Et alibi: Hoc aūt totū factū ē vt adiple
2.Pet.1.d rent̄ ſcripture ꝓphaꝝ. Et petr⁹ ait: Habem⁹ firmiorē ꝓpheti/
cū ſermonem. Be. Grego. Per tabulaꝝ baſes argenteas or
do ꝓphetarum ſignificat̄: q̄ dū pmi de dn̄i incarnatione locu/
ti ſunt: q̄ſi baſes a fundamento ſurrexerūt: ꝛ ſuppoſite fabrice
pondera ſuſtinuerūt: ꝛ tabulas.i. apoſtolicā predicationeꝫ in
mūdo dilatatā: q̄ſi firmi ꝛ fuſiles ſuſtinēt: qꝛ apoſtoloꝝ vita
p̄dicatione eoꝝ inſtruit̄: ꝛ auctoritate ſolidat̄. vñ: Baſes bine
con

coniūcte ſingulis tabulis ſupponunt̄: qꝛ dū ꝓphe in vbis ſu/
is de xp̄i incarnatiōe concordāt: ſequētes p̄dicatores edificāt
vt q̄ a ſemetipis nō diſcrepāt: illos robuſtius figāt. Ex argen
to fundi iubent̄. argenti enī claritas ex vſu ſeruat̄: ſine vſu in
nigredinē vertit̄. ꝓphetaꝝ vo dicta ante xp̄i aduentū in vſus
ſpūalis intelligētie nō erāt dū cōſpici
ꝑ obſcuritatem nō poterāt: ꝛ ideo q̄ſi
nigra permanebāt: ſꝫ poſtq̄ xp̄s ve/
nies ea ante oculos nros incarnatio/
nis manu tergit: q̄cquid luc' in eis la
tebat claruit: ſenſuſq̄ patrū preceden
tium in vſum dedit: qꝛ vba reb⁹ expo
ſuit. Bed. Bn̄ ſingulis tabulis bine
baſes ſupponunt̄: vt cōſenſus ꝓphe
tice atteſtationis in omnib⁹ que apo/
ſtoli dixere mōſtret̄. Uel bine ꝑ duos
angulos ſubijciunt̄: vt bene ſuffultis
angulis tota recte poſſit conſiſtere ta
bula: quia omnis apoſtolici et euan/
gelici ſermonis in propheticis libris
initium preſignatur: ꝛ finis omnis a/
poſtolorum ꝛ ſucceſſorum vita ab ini/
tio fidei vſq̄ ad finem vite preſentis
myſticis veteris teſtamenti inſerta ē
paginis. e In latere quoq̄ ſecun/
do ꝛc. Beda. Latus meridianum qꝙ
vergit ad auſtrum antiquam dei ple/
bem ſignificat: que dudum lucem ſci/
entie legis accipiens: amore dei fer/
uebat. Latus ſcd̄m quod vergit ad a/
quilonem gentes ſignificat: que vſq̄
ad tempus incarnationis tenebris: ꝛ
frigore infidelitatis torpebāt. de qua
rum vocatiōe dicitur: Dicam aquilo Eſa.43.b
da: et auſtro noli ꝓhibere. Quaſi di/
cam populo gentium diu ſine fide al/
genti: da d' filijs tuis q̄ veniāt ad fidē
mee cōfeſſionis et amoris: et plebi iſ/
raelitice que iam mee cognitionis lu/
mine fruitur: noli prohibere gentes
in ſortem electionis recipi. ¶ Viginti

a thim: que ſingule denos cubitos
in longitudine habeant: et in la/
a ¶ pfectionē boni. b ¶ initiū diuie cognitiōis.
b titudie ſingulos ac ſemiſſem. In
a ¶ In ꝓſperis ꝛ in aduerſis iura inuiolata chari
tatis vt maiores ꝛ minores q̄ nos in xp̄o pceſſerūt
vel ſecuti ſunt vlnis ꝛ eiſdē charitat' brachijs te
nentes ad pfectiōis faſtigia tendamus.
lateribus tabule due incaſtratu/
re fiant: quibus tabula alteri ta/
bule connectat̄. Atq̄ in hūc mo/
dum cuncte tabule parabuntur.
a ¶ q̄ter quini viginti fiūt: lex aūt q̄nq̄ libris gr̄a
noui teſtamēti q̄ttuor euāgelijs cōtinet̄: ꝛ docto/
res miro ✻itat' ꝯſenſu cōpleta ī euāgelio legis ar/
chana manifeſtāt ꝛ pfigurata ī lege euangelij ſa/
cramēta. b ¶ iudaico pplo: qꝛ nos⁹ in iudea de⁹.
c Quaꝝ vigiti erūt in latere meri/
d diano qꝙ vergit ad auſtrū: quib⁹
a ¶ ꝑ nitore celeſti vbi. ¶ eloqa dn̄i elo.c.i.exa.
quadraginta baſes argētea fun/
¶ ꝓpter cōſenſum ꝓphetice atteſtationis ꝛ euan
gelice predicationis.
des: vt bine baſes ſingulis tabu †
lis ꝑ duos angulos ſubijciātur.
¶ gentiles qui tenebris et frigore infidelitat' vſ/
q̄ ad aduentum chriſti torpebant.
e In latere q̄q̄ ſecūdo tabernaculi

Nico. de lyra

¶ Et de iſtis duabus tabulis facit ſpecialē mentionem poſt
alias cum dicit: ✻ Duabus q̄ꝫ

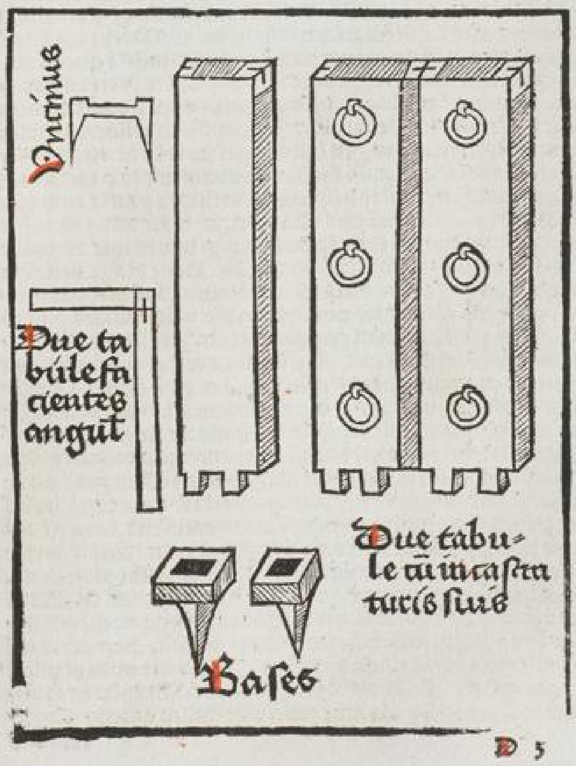

a Viginti tabule. Be. Unius aūt numeri et mensurarꝫ: ꝛ fa/
cture tabulas vtrūqꝫ latus habuit: qꝛ vna ꝛ eadē fides spes
et charitas vtriqꝫ pplo p apostolos pdicatᷓ: ꝛ ad terrā vtercꝫ
Mar.16.d regni celestis ꝓmissam vocatᷓ: de vtroqꝫ generale pceptū ac/
cipiunt. Euntes in mundū vniuersum: pdi. euā. omni cre. i. pre
putio ꝛ circūcisioni. ꝛ absqꝫ vlla diffe
Ibidem rētia subinfertᷓ: Qui crediderit ꝛ ba/
ptisat⁹ fuerit: saluus erit. b Bine
bases. Basis est fundamentū a greco
qð est baseio. i. fundo: p bases ꝓphe/
te significantᷓ: quorū auctoritate apl'i
ꝛ omēs doctores innitunᷓ. bine autē
E dicunᷓ ꝓpter cōcordiā ꝓphetarꝫ qui
oēs vnū senserūt. c Ad occidenta/
talem ꝛc̄. Be. occidentalis plaga que
ad vtrūqꝫ parietē suscipiēs edificium
tabernaculi consummato impletionē
ecclesie in fine mundi significat: qūsqꝫ
fides ꝛ opatio vtriusqꝫ ppl'i pseuera/
tura: quasi gemini latitudo pariet' p/
tingit. nunqꝫ enī vel añ incarnationē
defuerūt q̄ ex gentibus crederēt: nec
vnqꝫ de populo iudeorꝫ q̄uis dāna/
to aliq̄ desūt fideles. Si qs tñ h nega
re psumpserit dicam⁹ qꝫ spūales vtri/
Mar.13.g usqꝫ testamēti doctores qui ꝓferunt
ð thesauro suo noua ꝛ vetera vsqꝫ ad
finē seculi sunt in ecclesia pmansuri.
¶ Be. Ad occidentalē vo plagā ꝛc̄.
Bene in occidētali plaga tabernacu/
lum ꝯsummatᷓ q̄ dies claudiᷓ: ꝛ astra
occidūt: ꝓpter obitū. s. cuiusqꝫ electi:
vel generalē mūdi terminū. Ei enī q̄/
si sol occidit q̄ ab hac luce p tenebras
trāsitorie mortis ad gaudia lucis ꝛ vi
te migrat eterne. Occidit oñi ecclesie
sol in occidēte: vt verius in oriēte pte
ritis tenebris oriatᷓ cū finita in aduen
tu dñi vita pñtis seculi: mox dies ve/
ra eternitatis apparebit: ꝛ qꝛ iust' cū
dño regnātib⁹: reprobi ineternū pere
unt. De hac plaga tabernaculi in se/
quentibus diciᷓ: qꝫ mare respiciat: mare. s. rubrū in q̄ demer/
sus exercitus pharaonis: ꝛ israel saluat⁹ ad montem sina vbi
tabernaculū fecit ascendit. Respicit mare hec plaga: cū eccle/
sia post bonorꝫ pfectionē coronata: libere intuetᷓ vitia vel im/
Esa.66.g piorꝫ penas q̄s xp̄o iuuāte euasit. Uñ: Egredienᷓ ꝛ videbunt
cadauera virorꝫ qui puaricati sunt in me ꝛc̄. Maris enī fluct⁹
ꝓfundi turbulēti amari peccata significāt: quib⁹ reprobi ma/
le delectati in baratrū pditiōis merguntᷓ. Nec ptereundū qꝫ
cū tabernaculū edificaretᷓ in sina: mare rubrū habuit ad occa
sum: ꝛ introductū p iesum in terrā ꝓmissiōis collocatū ī sylo:
in eadē plaga mare magnū habuit: qꝛ sancti ī hac vita dño ser
uientes in se tabernaculū facētes: supbiam impiorꝫ iactantiā
q̄si cito casurā fixa mēte despiciūt: ꝛ in futura patria cum dño
positi ppetuā eorꝫ penā sine vlla felicitat' minutiōe respiciūt:
vt maiores ei grates referāt: non solū ꝓ bonis que donauit:
sꝫ etiā ꝓ malis a quib⁹ liberauit. ¶ Be. Bene plaga occidēta
lis que mare respicere dicta est sex tabulis constat: qꝛ in sena/
rio boni opis cōsūmatio notatᷓ: qꝛ in illo mūdi ornatū dñs cō
sūmauit: in illo hoīem in pncipio creauit. In illo gen⁹ huma/
nū sua passiōe restaurauit: vl' qꝛ sex sunt etates seculi: quibus
oportet nos bonis operib⁹ pfici: vt ad requiē eternā ꝛ resur/
rectiōis gloriā pueniam⁹. d Et rursum alias duas. Be. O
rursum alie due tabule exceptis sex pmis: in angulū iubenᷓ
erigi post tergū tabernaculi: que venientem ab oriētali plaga
parietē excipiūt: ꝛ occidētalis plage parieti cōiunguntᷓ ad re
munerationē future vite ptinet: que post labores ꝛ tpa huius
vite secura vel secutura est diuisa in sabbatissimū. i. requiē ani
marū post absolutionem corporꝫ: ꝛ gloriā resurrectiōis vtriqꝫ
pplo cōis nullo fine terminādā. e Erūtqꝫ sibi ꝯiuncte ꝛc̄.
Be. Quia oīs electorꝫ vita vna fide ꝛ charitate ad celestia tē
dit: ꝛ in vnū finē visionis diuine puenit: in vna voce recti do/
gmatis oīs sanctorꝫ pdicatorꝫ sermo ꝯuenit. Recederet enī
ab inuicē cōpago tabularꝫ: qð si vn⁹ ꝓpha aut apl's dixisset:
alius negaret. f Duab⁹ qꝫ tabu. ꝛc̄. Be. Angulares tabu/
le tabulis parietū p oīa sunt ꝯiūcte: qꝛ future quietis ꝛ imor/
talitatis

a qð vergit ad aqlonē: viginti ta/
bule erūt: quadraginta habētes
b bases argenteas. Bine bases sin
a ¶ q̄ finis bonorꝫ operū significatᷓ. ¶ que signi/
ficat finem cuiusqꝫ vel generalis ecclesie.
c gulis tabulis supponenᷓ. Ad oc/
cidentalem vo plagam taberna
a ¶ ꝓpt' pfectionē opis: qꝛ in senario de⁹ mūdi or
natū ꝯsūmauit. ¶ scdō q̄ fuerūt p sex secl'i etates.
d culi facies sex tabulas: et rursum
¶ ꝓpt' sabbatū. i. requiē animarꝫ: post mortē ꝛ re
surrectionis gloriam vtriqꝫ populo communē et
interminabilem.
alias duas q̄ in angulis eriganᷓ
e post tergū tabernaculi. Erūtqꝫ si
¶ qꝛ vna charitas electorꝫ ad celestia tendit. ꝛ ad
eundem finem peruenit.
bi coniuncte a deorsū vsqꝫ sursū:
et vna omnes cōpago retinebit.
¶ qꝛ future qetis ꝛ immortalitatis glia nr̄e ꝯuer
satiōi p fidē spem ꝛ charitatē firmiter cōnexa est.
Duab⁹ quoqꝫ tabulis q̄ in anu/ a
f lis ponende sunt: similis iūctura
seruabiᷓ. Et erūt sil' tabule octo:
a ¶ qꝛ hec oīa ad cōfirmationē euāgelice: vel apl'i/
ce pdicationis cōsona voce futura esse pdixerūt.
bases earꝫ argēteę sedecim: dūa/
bus basib⁹ p vnā tabulā suppu/
g tatl'. Facies ꝛ vectes de lignis se b

talitat' glia pñtis vite ꝯuersatiōi p fidē spem ꝛ charitatē fir/
missime cōnexa ētīmo stabilis ꝛ incōcussa nostras cōuersatio
perdurat quia futuram conuersationem credit: sperat: ꝛ dili
git: qꝛ crebro supnorꝫ ciuium adiutorio ne flatibus turbulen
tis demonū decidat ꝓ/ inetᷓ. De aūt tabule que pfectionē bo/
ni opis vel futura pmia designāt: bi/
nis singule basibus sustētanᷓ: qꝛ hec
q̄ oīa ad ꝯfirmatiōem euāgelice ꝛ a/
postolice pdicatiōis ꝓphe cōsona vo
ce futura esse pdixerūt. Hic nō diciᷓ
mēsura basiū sꝫ iosepħ⁹ dic' qꝫ q̄ttuor
digitis tabule distabant a terra p qð
intelligiᷓ bases q̄ttuor digitorꝫ fuisse
Histo. Historice Joseph⁹ scribit qꝫ taberna
culū decem cubitos habuit latitudīs
ꝛ tabule eius mēsura q̄ttuor digitorꝫ
a terra suspēse fuerint: ex q̄ velle vide
tur ītelligi: qꝫ tāte altitudinis fuerint
bases tabularū. Qui rursus de h qð
ꝓposuim⁹ capitulo: ꝛ ð vectib⁹ tabu/
larū ait: posterioris aūt parietis no/
uem cubitos sex tabule faciebāt: qb⁹
ꝯiūcte sunt due alie tabule ex medio
cubito secte: q̄s angulares posuerūt
ad instar maiorꝫ tabularꝫ. singule vo
tabule anulos hñt aureos: p exteri/
orē frontē eminētes: velut quibusdā
radicib⁹ p ordinē ad inuicē fixos per
circūitū respiciētes: ꝛ p eos deauratᷓ
vectes īmissi vno q̄ꝫ hñte magnitudi
nē cubitorꝫ q̄nqꝫ: erātqꝫ ad cōiunctio
nes tabularꝫ: intrabatqꝫ vectis caput
vniuscuiusqꝫ ī alio vectis capite: ve/
lut in modū cocci: ꝓpter tergū parie/
tū in lōgitudine positorꝫ: vn⁹ erat or/
do p tabulas oēs vadēs: q̄ p vncinos
vtriusqꝫ parietis latera cōtinebantur
incastratiōib⁹ ad inuicē factis: ꝛ īmis
sis ad inuicē: qð sic exquisitum est: vt
nec a vētis moueretur: neqꝫ alia cau/
sa tabernaculū cōturbaret: sꝫ īmobi/
le secura quiete ꝯuaretᷓ. g Facies
ꝛ vectes ꝛc̄. Be. Quinqꝫ vectes q̄ tabulas tabernaculi con
tinent sunt quinqꝫ libri legis: quorum munimine ecclesia ab

Nico. de lyra

a Duabus quoqꝫ tabulis que in angulis ponēde sunt ꝛc̄.
qꝛ nō erant tāte latitudinis sic' alie tabule: sed erant equalis
longitudinis ꝛ spissitudinis. predicte vo tabule in pte inferi
ori iungebanᷓ vna iuxta aliam p bases que erāt quadrate in
parte supiori ꝛ acute inferi⁹ ꝛ oblōge vt figerentur intra ter
ram. In pte aūt superiori quelibet habebat vnū foramen q̄/
dratū vbi intrabāt incastrature tabularꝫ quas īcastraturas
Josephus vocat cardines ꝛ due bases erāt sub qualibet ta/
bula correspōdētes duab⁹ incastraturis cuiuslibet tabule et
eas suscipientes intra se sicut in margine describiᷓ: ꝛ qꝛ pdi/
cte bases erant fortiter fixe intra terrā ꝛ ordinate posite vna
post aliā: ꝛ p ꝯñs tabule eius infixe a pte inferiori erant for/
titer cōiuncte. in supiori vo pte iungebanᷓ vncinis quorꝫ q̄/
libet iungebat duas tabulas simul intrans sūmitatē vtrius/
qꝫ tabule. vñ vbi trāslatio nostra habet: Erūtqꝫ coniuncte a
deorsū vsqꝫ sursum ꝛ oēs vna cōpago retinebit. In hebreo
habeᷓ sic: Erūt coniūcte super caput vncino vno: sicut ðscri
bitur in margine. Hoc excepto qꝫ capita tabularꝫ erant cōca/
cauata fm spissitudinē vncinorꝫ ita qꝫ vncini nō excedebant
capita tabularū sed implebāt illam concauationē. b Fa/
cies ꝛ vectes. isti aūt vectes erant ad cōiungēdū tabulas in
ter ptem superiorē ꝛ inferiorē ipsarꝫ: ꝛ iō in tabulis erāt annu
li affixi: p quos trāsibāt vectes. Erant aūt q̄nqꝫ vectes in la
tere aqlonari ꝛ q̄nqꝫ ī latere australi: ꝛ quinqꝫ in occidētali:
vt habeᷓ in textu. ꝛ h exponiᷓ dupliciter. Dicūt aliqui qꝫ per
q̄nqꝫ vectes intelliguntᷓ q̄nqꝫ ordines vectium: ꝛ sic in quali
bet tabula erant anuli q̄nqꝫ ordinate dispositi vt vectes pos/
sent p illos recte transire. Ra. Sa. dicit qꝫ nō erant ibi quin/
qꝫ ordines: vectiū sed tm̄ tres ordines: ꝛ sic ī qualibet tabu
la erant tm̄ tres anuli per quos vectes transibant: erant tm̄
tm̄ quinqꝫ vectes in q̄libet latere tabernaculi: quia vectis il

omni

omni impulſione ſuſtentatur: ⁊ hoc in vtroqꝫ latere: quia nō ſoluꝫ priorem dei populuꝫ littera legis erudiuit ad fidem ⁊ opera bona. Sed ⁊ nos ī nouo teſtamento deo ſeruientes eadem lr̄a ſpiritualiter intellecta maioris gratia dulcedinis in preſenti ad fidem ⁊ virtutum operationem inſtituit: ⁊ in futuro ad ſpem perpetue remunerationis accendit. Eiuſdē numeri vectes ad occidētalem plagam ſunt: quia ipſam completioneꝫ boni operis quando ad futura premia de carne egredimur. lex nobis bene intellecta predicat: vt interroganti diuiti: magiſter quid boni faciā vt habeam vitam eternā? Reſpondit magi-

Mat.19.c ſter bonus: Si vis ad vitā ingredi: ſerua mandata: nec alia q̄ꝫ legis mandata ſubdidit. a Ipſaſqꝫ tabulas ⁊c. Be. Tabule deaurate tabernaculi ꝑfulgent: cuꝫ omnis ſermo ꝑdicatoꝝ lumen celeſtis ſapientie ⁊ beatitudinē premonſtrat: q̄ propter gloriam claritatis auro: ꝑpter eter-

2.Tim.4.b nitatem circulo cōparatur. Vn̄: Repoſita eſt corona iuſticie. Quiqꝫ circulos ſingule habēt tabule: nō quia quinqꝫ partita eſt diſtinctio celeſtis patrie: ſed qꝛ perpetue claritas regni illius in geneſi: ī exodo: in leuitico: in libro numeroꝝ: ⁊ eadem in deuteronomio ſcripta continent̄ ⁊ q̄nqꝫ anuli aureis ſingulis tabernacli tabulis erant infixi: qꝛ corda iuſtoꝝ multum dilatata per amorem in omnibus libris legis nō ſolū correptionem operuꝫ: ſed etiaꝫ ſupne retributionis lucē legūt. b Quos operies laminis ⁊c. Be. Laminis aureis vectes operiunt̄ cū verbis diuine legis que iuxta litterā fortia vidētur: ad confirmandā vitam fideliū aperta ſuperior intellectus claritate euangelica fulgidus ineſſe monſtrat̄. Cum enī le-

Gen̄.7.b gimus diluuiū impios deleuiſſe: noe cuꝫ ſuis in arca ſeruatum fuiſſe: patet ꝙ deus diligat iuſticiam: ⁊ odio habeat iniquitatem: pios de tentatione eripit: et impios iuſta vltiōe punit: taliſqꝫ lectio inſtar vectium imputribiliū tabernaculum domini continet: quia mentes fideliū ab īcurſu tentationum premunit. Sed vectes ligni laminis aureis veſtiuntur: cum ſpiritualis intelligentia myſterijs plena oſtenditur. c Eriges tabernaculū iux̄ ⁊c. Be. Exemplū tabernaculi in monte monſtratuꝫ eſt moyſi: qꝛ moratus in ſecreto cum domino vidit ſublimē angelice puritatis ⁊ immortalitatis vitam: ad cuius inſtar humanam conuerſationem quantū imitari poſſibile fuit: inſtituere iuſſus ē: vt cum exemplo angeloꝝ diuine laudatiōi vnanimi paci ſincere caſtitati ceteriſqꝫ virtutibꝰ in terra vacaremꝰ: cōſortes in celis eſſe mereremur. Vnde equales ſunt angelis ⁊ filij dei: cum ſint filij reſurrectiōis. Exemplū ergo angelice conuerſatiōis quā in monte contēplatiōis vidit: preceptis legalibꝰ oſtēdit: quibus obſeruatis ad angeloꝝ cōſortiū ꝑueniamus in celis. exemplū quoqꝫ vite ꝑfectioris et beate retributionis in figura tabernaculi ⁊ miniſterij ſacerdotalis ac leuitici ꝑbuit. Erigitur aūt tabernaculū iuxta exemplū in monte monſtratum: q̄n electi ad imitationē angelice puritatis quā cōtemplari meruit: opus animūqꝫ componunt. d Facies ⁊ veluꝫ ⁊c. Be. Etiā iuxta lr̄am pulchritudini celeſtis viſionis h̄ cōgruit. Si enī decorē flāmaſqꝫ aſtroꝝ multipharā nubiū ſpeciē: ⁊ ipſam irim conſideras mille trahentē ⁊ varios auerſo ſole colores: multo plures ⁊ pulchriores q̄ꝫ in velo tabernaculi in celo picturas notabis. Be. Facies ⁊ velū ⁊c. Velū h̄ q̄ tabernaculum diuidebat̄ mediū: dicit Ioſephꝰ ita poſitum eſſe: vt .xx. cubiti longitudinis ad priorē domū: decē ꝟo ꝑtinerēt ad ſcōaꝫ. Q̄ ꝑ oīa menſuris ſalomonici tēpli ꝯuenit: qd̄ cū eſſet .lx. cubitoꝝ lōgitudinis .xx. latitudinis: tertiā lōgitudinis ꝑtem .i. xx. cubitos ad īteriorē domū .i. ſanctūſctōꝝ habeat ſeparataꝫ: ita vt lōgitudo ⁊ latitudo eiuſdē domꝰ interioris vna eēt. Sic tabernacli ꝑs interior lōgitudinē ⁊ latitudinē ſilem .i. denorū habeat cubitoꝝ. De myſtico aūt ſenſu huiꝰ veli dicit Apl's: exponēs q̄re in priori tabernaculo ſemꝑ introirēt ſacerdotes ſacrificioꝝ officia ꝯſūmātes. In ſcōo aūt ſemel ī anno ſolus pōtifex nō ſine ſanguine. Velū h̄ celū ſignificat. In priori taber-

naculo

a ſ. quinqꝫ libros moyſi: quibus mirabiliter munitur eccleſia. b ſ. ne vacillarent vi ventorum.

thim quīnqꝫ ad continendas tabulas ī vno latere tabernaculi: ⁊

ſ. ꝓpter quinqꝫ libros legis: quibꝰ omībꝰ idem ꝑcipit. a ſ. qꝛ nō ſolū priorē dei populuꝫ ad fidem et oꝑa lex erudiebat: ſed etiā nos in nouo teſtamēto ſpiritualiter intellecta. b ſ. qꝛ ipſam completionem boni operis quādo ad futura ꝑmia de carne egredimur lex nobis intellecta predicat.

quinqꝫ alios in altero: ⁊ eiuſdem nūeri ad occidētalē plagā q̄ mit-

ſ. ſ. tabernaculi.

tētur ꝑ medias tabulas a ſūmo

a vſqꝫ ad ſūmuꝫ. Ipſaſqꝫ tabulas

ſ. in h̄ ſignificat̄ puritas ⁊ mūdicia ſcōꝝ. ſ. qꝛ ſermo ꝑdicatoꝝ lucē celeſtis ſapiē ⁊ beatitudinis premonſtrat. a ſ. qꝛ eterna beatitudo ⁊ fulgida ſ. qꝑ ſignificāt coronā ſumme beatitudinis que ſanctis reddetur ꝓ inſtantia laboris.

deaurabis: ⁊ fundes in eis anu-

a ſ. vectes ꝑ anulos aureos tabulata cōtinet: cuꝫ verba ꝑdicatiōis ꝑ ꝓmiſſionē regni celeſtis ſtatū eccl'e cōſūmāt: ne ꝑturbatiōes mundi timeant.

los aureos ꝑ quos vectes tabu-

ſ. ſpūali intelligētia.

b lata ꝯtineāt: q̄s operies laminis

ſ. mentes electorum.

c aureis. Et eriges tabernaculū iu

ſ. angelice puritatis.

xta exēplar qd̄ tibi in mōte mon

d ſtratū ē. Facies ⁊ velū de hiacyn a†

ſ. hec varietas pulchritudinis celo congruit.

tho ⁊ purpura: coccoqꝫ bis tincto:

le qui tranſibat per anulos fixos ⁊ in medio tabularuꝫ erat vnus ⁊ cōtinuus a principio parietis vſqꝫ ad finē. Per anulos ꝟo qui erant verſus partem orientaleꝫ ſuperiorem ⁊ inferiorem tranſibant duo vectes: vnus qui mittebatur per vnam partem parietis ⁊ alius per partē oppoſitam et coniungebantur in medio: ita ꝙ caput vnius vectis intrabat caput alterius faciētes vnuꝫ vectem contiguū ſicut fit in baculis epiſcoporum qui ſunt in pluribus partibus per talem modum cōiuncti: ⁊ ſic patet ꝙ ī vno pariete erant quinqꝫ vectes: duo ſuperius et duo inferius et vnus in medio. Vectes tamen qui erāt in parte occidentali erant breuiores alijs: qꝛ paries ille habebat tantū decem cubitos et octo digitos in lōgitudine: et ſic vectis medius habebat tm̄ decem cubitos ⁊ octo digitos longitudinis: duo auteꝫ ſuperiores quinqꝫ cubitos et quattuor digitos et inferiores ſimiliter. Sciendum autem ꝙ anuli predicti et vectes erant in exteriori parte tabernaculi ⁊ vectes vnius parietis coniungebātur cum vectibus alterius parietis in angulo communi vtriqꝫ pariete cum fortibus vncinis vt tabernaculum firmiter ſtaret cōtra impulſum ventorum. F

Ad maiorem autem intellectū deſcribit̄ hic vnus paries tabernaculi per quem poſſunt faciliter imaginari alij duo. non enim poteſt totum tabernaculum ſimul ꝑ ut erat erectuꝫ in plano figurari.

Sequitur figura vnius lateris tabernaculi q̄ꝫtum ad tabulas et baſes quibus infiguntur.

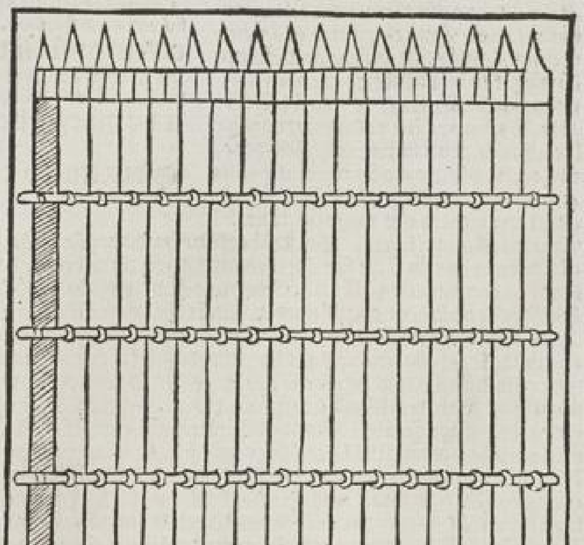

a Facies et velum. hic deſcribitur tabernaculum quantuꝫ ad vela que erant duo. vnum erat diuidens partem templi: que erat ſanctūſanctorū: ab alia que dicebatur ſanctum vel ſancta: ⁊ de illo loquitur hic: Facies ⁊ velum de hiacyntho ⁊c. erat enī de ꝯſili oꝑe cū cortinis de q̄bꝰ ꝑdictū eſt. ⁊ iō hic

 exponat̄

T naculo q̄tidie p annū introibāt cū ſacrificijs ſacerdotes:qđ
bul⁹ vite etate ſignat: vbi ſcti dño ſemp famulātes q̄tidiana
petā ſine qb⁹ i hac vita eē nō pñt:q̄tidianis opex victimis ⁊
lachrymax libaminib⁹ q̄ſi ſacerdotes dei expiāt. Sūmū x̄o
ſacerdotē q̄ ſemel i āno i ſctāſctōx cū ſanguie victimax igre
Ps.109. diebat illū itellige cui đr Tu es ſacer
dos i eter. ſm or.mel.q̄ ſeſ oblatus p
pctis nr̄is ipe ſacerdos ⁊ hoſtia p p
priū ſanguinē celū itrauit: vt apparē
at vultui dei p nob. Facies ⁊ velū
⁊c. Hactenus đ pariete meridiano ſe
ptētrionali ⁊ occidentali expoſitū eſt.
In ſeq̄ntib⁹ oriētale lat⁹ q̄lit̄ cōpoſi
tū ſit mōſtrat̄:ſʒ pri⁹ đ medio pariete
qđ ſctāſctōx a priore tabnaclo diuidit
dicēdū ē. Quo.ſ.diſtiguit̄ ſanctuariū
⁊ ſanctuarij ſanctuariū: qđ apl's celū
interp̄tat̄ dicēs:qꝛ p⁹ velamentū erat
ſcđm tabnaculū:i q̄ ſemel i āno igre
diebat̄ ſolus pōtifex: ferēs ſanguinē
i manu. Velū ḡ celū:ſūm⁹ pōtifex xp̄ſ
q̄ reſurgēs celū aſcēdit i ſanguie paſ
ſiōis. Hñ aūt p h velū celū inuit̄ in q̄
ſilitudo colox qb⁹ diſtiguit̄ celū. Se
G renū eni hiacynthinū ē:⁊ ſiderū flam
mas ꝯtinet:⁊ diuſitatē planetax:q̄rū
alij ignei vt mars.alij cādidi vt iupi
ter.alij cerulei vt ſaturn⁹: et iris mil
le trahit auerſo ſole colores. a Qđ
appē.añ q̄t. ⁊c. Be. Quattuor aūt co
lūne añ q̄s appenſuʒ ē h velū: ptātes
celi ſūt q̄ttuor eximijs x̄tutib⁹ p̄clare
ſ.fortitudie:tp̄antia:prudentia: iuſti
cia:q̄ alit̄ i celis x̄uant̄ ab angelis ⁊
aīab⁹ ſctis. Ibi eni ſbditū eſſe deo iu
ſticie:nullū deo p̄ponere bonū vl̄ eq̄
re prudētie:deo fortiſſime coherē for
titudinis:nulla re noxia delectari tē
perātia. Hic aūt iuſticia i ſubueniēdo
miſer̄:prudētia i p̄cauēdis inſidijs:
fortitudo agit̄ in pferēdis moleſtijs:
tp̄antia i coercēdis delectatiōibus
prauis:h ibi nō erit: vbi nihil omino
mali. b Que ipſe q̄dem deau. ⁊c.
Be. Deaurate ſūt colūne añ q̄s appē
dit̄ velū:qꝛ poſite itra velū celi virtu
tes angelox ſūme claritatis gr̄a veſti
te ſunt. Capita hñt aurea: qꝛ mentem
q̄ regunt̄:pñtia diuie cognitiōis ⁊ vi
ſiōis hñt illuſtrataʒ. c Sed ba. ⁊c.
Stre. Baſes argēto veſtite:q̄ttuor co
lūnas tabnaculi ſuſtinēt: qꝛ p̄dicato
res eccl'ie diuino eloq̄o decorati: vt in
cunct̄ ſe exemplū prebeāt q̄ttuor euā
geliſtarum dicta ore ⁊ ope portant.
Pro interliniari legat̄. Be. Hñt colūne baſes argētas:q̄a
oīs natura cox in h q̄ſi fundamēto ſubſiſtit: vt laudes decā
tent ſuo conditori ⁊ volūtatē ei⁹ nobis adhuc pegrinantib⁹
q̄ſi ex velū poſit̄ conciuib⁹ narrēt. vñ: Et ipi gratulātes cox
Ps.102. in laudib⁹ exhortādo dicim⁹: Bñdicite dño oēs ange. ⁊c. au
ro eni ſapīe ſplēdor:argēto verbox nitor oñdit̄. Stre. Quat
tuor columnax baſes iubet eſſe argēteas. In argēto ei clari
Ibidem.11 tas diuini x̄bi accipit̄. vñ: Eloq̄a dñi elo.ca.ar.ig.ex. Baſes
ḡ argēto veſtite q̄ttuor colūnas ſuſtinēt:qꝛ p̄dicatores eccl'ie
diuino eloq̄o decorati: vt i cūct̄ ſe exēplū p̄beāt q̄ttuor euāge
liſtax dicta ore ⁊ ope portāt. d Inſeret̄ aūt. Be. Quia in
eterno ꝯſilio diuinitat̄ erat q̄n mūdus crearet̄. In q̄ primū
locū hʒ celeſt̄ natura: vl̄ qꝛ firmamētū celi ita factū ē: vt nū
Mar.13.d q̄ diſſoluat̄. Nā qđ dñs ait: Celū ⁊ terra trāſibūt.đ aerio ac
Hiere.8.e cipiēdū ē.de q̄ Hiere. Milu⁹ i celo cog̃uit tp̄s ſuū. Illud eni
celū i iudicio igne periturū ē:qđ ꝯſtat in diluuio periſſe. Vñ
2.Pet.3.b petr⁹: Celi erāt pri⁹ ⁊ terra de aq̄:⁊ p aquā ꝯſiſtēs x̄bo dei:
p quē tūc mūdus aq̄ inūdat⁹ pijt. Celi aūt q̄ nūc ſunt eodem
x̄bo repoſiti ſūt igne reſuati i die iudicij. e Intra qđ po.
ar.teſti. ⁊c. Intra h velū poſita ē arca teſtamēti: qꝛ xp̄s pat
nox arcanox cōſci⁹ poſt paſſionē ⁊ reſurrectiōeʒ celos celo
rū aſcēdēs ſedet ad dexterā patr̄. f Diuident̄. Be. Quia
eccl'ia q̄ ex angelis ⁊ hoib⁹ ꝯſtat:ptim pegrinat̄ i infimis: p
tim re

⁊ byſſo retorta ope plumario: et
a pulchra varietate cōtextū:qđ ap
angelicos ſpūs q̄ q̄ttuor principales virtutes colūt plenarie:q̄s p modulo nr̄o imitamur.
pendes ante quattuor colūnas
a qꝛ angeli icorruptibiles ⁊ nō mortales ꝯditi. vl̄ qꝛ intemeratā ſue ꝯditiōis puritatē cuſtodiūt.
b de lignis ſethim:que ipſe quidez
gr̄a ſūme claritat̄ veſtite. a mentes pñtia
deaurate erūt:⁊ habebūt capita
ſue viſiōis illuſtratas. a qꝛ i laude ꝯditoris q̄ſi i fundamēto ſubſiſtunt quā inceſſanter pſoluunt.
b p eterno cōſilio diuinitat̄ i q̄ erat q̄n crearet̄ mūdus vel qꝛ firmamentū celi nō pōt diſſolui.
c d aurea:ſed baſes argenteas. Inſe b c
a eternitatē cōſilij. b ſ. c velū.
e ret̄ aūt velū p circulos itra quod d
a chriſtū ieſum ſecretox cōſciū. b velo
pones arcā teſtimonij et quo ſan e
ctuarium ⁊ ſanctuarij ſanctuaria f
a qꝛ xp̄s a patre dat⁹ ē vt eēt ꝓpiciatio p pctis nr̄is. vñ: Qui mortu⁹ ē ⁊ reſurrexit q̄ eſt ad dexterā dei:q̄ etiā iterpellat p nobis. b ꝓpiciatio
f diuident̄. Pōnes et ꝓpiciatoriū g
nem p peccatis. a chriſtū.
ſup arcā teſtimonij in ſancta ſan
tpalia dei bñficia:qb⁹ in pñti reficimur ⁊ illuminamur ſignificat. qꝛ i hac vita tm̄ indigem⁹ vt pueniam⁹ ad panē angelox ⁊ verā mūdi lucē.
g ctorū:menſamq̄ extra velum: et h i
a qđ antiquā dei plebē ſignificat:q̄ prior lucē diuine cognitiōis ⁊ feruorē dilectiōis accepit diuie.
cōtra mēſam cādelabrū in latere
ſcriptura.
tabernacli meridiano. Mēſa eni
b ſtabit in parte aquilonis. Facies k+
primitiue eccleſie decus quod ornabatur diuerſis virtutum floribus.
et tentoriū i introitu tabernacu
a qꝛ celeſtia cogitabat. b p chriſto mori parata. c quia dilectiōe dei ⁊ p̄ximi flagrabat.
li de hiacyntho ⁊ purpura:cocco
nundicia cordis ⁊ mentis.
q̄ bis tincto ⁊ byſſo retorta ope

tim regnat i ſupniſ:adhuc cines ſuos dirimēte velo celi hʒ ab
inuicē ſegregatos. g Mēſamq̄ ex ⁊c. Be. Mēſa ⁊ candela
brū tabnacli tpalia dei bñficia ſignificāt:qb⁹ i pñti reficimur
⁊ illumiamur: vt his ꝯfortati ⁊ adiuti creſcēte gr̄a meritox in
celis mādu cādū ⁊ ad verā mūdi lucem itrare valeam⁹. h ſūt
ambo ex velū: qꝛ i hac vita tm̄ ſcptur̄
⁊ doctorib⁹ vl̄ ceter̄ nr̄e redēptiōis ſa
cramēt̄ idigem⁹. In futuro āt vbi xp̄s
a† palā patrē ānūciabit nob ⁊ videbim⁹
ſicuti ē:nō op⁹ erit nob externo admini
culo cū habitās i elect̄ ſuis de⁹ ſic lux
illuſtrat ⁊ ſic panis vite ſatiat:q̄s itro
ducēs i gaudiū regni ppetua btitudie
ſblimat. Dixim⁹ qꝛ lat⁹ meridianū tab
naculi antiquā dei plebē ſignat: q̄ prior
lucē diuie cognitiōis ⁊ feruorē diuine
dilectiōis accepit. ps x̄o ſeptētrional̄
ꝯgregatā đ gētib⁹ eccl'iaʒ q̄ ſedebat in
tenebris. Recta ḡ diſtictiōe cādelabrū
qđ i pte auſtrali locat̄ grām prori pplo
datā ſignat. Mēſa x̄o q̄ ſtat i pte aq̄lo
b c nis: data nobis dei bñficia. Et recte cā
delabrū ꝯ mēſaʒ ponit̄:qꝛ ſcptura leḡ
d ⁊ pphax ad euāgeliū reſpicit teſtimo
niū phibēs ei. h Facies ⁊ tento. ⁊c.
Be. Expoſita narratiōe đ velo qđ ſan
e ctuariū ⁊ ſanctuarij ſanctuariū diuide
f bat:redit exponere de orientali latere
ſanctuarij qđ intermiſit:cū cetera latera
ei⁹ auſtrale.ſ.ſeptētrionale ⁊ occidēta
le đſcriberet. Tētoriū ḡ in itroitu tab
g nacli pulchra varietate ꝯtextuʒ p̄miti
uā ſignat eccl'iaʒ: diuſis virtutuʒ flori
bus ꝯtextā. Vñ: Mltitudis credētiū Act.4.f
erat cor vnum ⁊ aīa vna ⁊c. Inerat ei
hiacynth⁹ qꝛ celeſtia cogitabat:celeſtē
vitā i terr̄ ducebat. Inerat purpura:
h i qꝛ p xp̄o maiori parata. Inerat cocc⁹
bis tinct⁹:qꝛ dei ⁊ p̄ximi dilectiōe fla
grabat. Inerat byſſus retorta:qꝛ ꝯtinē
tia carnis ⁊ animi gaudebat. Beda.
Erat ad lr̄aʒ tabnaculū dom⁹ deo cōſe
crata: hñs lōgitudinis cubitos.xxx.la
titudis.x.⁊ altitudis eq̄.x. tectuʒ hñs
k+ eq̄le p totū quō i egypto ⁊ i paleſtina
dom⁹ edificant̄:cui⁹ q̄dem tres parie
tes

Nico.de lyra

exponat̄ ſic ibi: a Qđ ap.añ q̄t. Iſte
q̄ttuor colūne erāt intra tabernaculū
int̄ ſctm̄ et ſctm̄ſctōx. Ex qb⁹ ptʒ q̄ iſtđ
velū hēbat.x.cubitos i q̄drū:qꝛ altitu
do tabernaculi erat.x.cubitox: et lati
tudo.x. b Et ba.ar. iſte baſes erāt fi
xe i t̄ra ⁊ i ſupiori pte hēbāt vnū fora
men:ita q̄ pes colūne itrabat foramē illđ vt ſolide ſtaret ere
cta. c Inſeret̄ āt velū p circlos. vt mediātib⁹ illis poſſet ve
lū trahi ⁊ retrahi. d Intra qđ po.ar.teſtimonij.ſ.vltra velū
itra ſctm̄ſctōx.⁊ iō ſbdit̄: e Et quo.ſ.velo. f Sāctuariū.
⁊ ſan.ſan.diuident̄.qđ.ſ.vocatū ē ſctm̄ h đr ſanctuarium:ita
q̄ iſta diuiſio itelligit̄ int̄ ſctm̄ ⁊ ſctm̄ſcōx. g Pones ⁊ pro
pi.ſup arcā.modus ponendi expoſit⁹ eſt ca.p̄ce. h Men
ſamq̄ extra velū.ſ.i pte illa tabernaculi q̄ đr ſctm̄. i Et cō
tra mē.can.in la.tabernaculi.qđ đr ſanctum:meridiano ⁊c.
k Facies et tētoriū. h ꝯñr deſcribit̄ velū qđ pēdebat i introi
tu tabnacli loco pariet̄:⁊ fuit ſile q̄tū ad materiā et formā et
q̄ttitatē velo p̄dicto qđ diuidebat ſctm̄ ⁊ ſctm̄ſctōx: h excepto
q̄ illud pēdebat i q̄ttuor colūnis:iſtud aūt i q̄nq̄: ⁊ i h q̄ ba
ſes colūnarū illi⁹ veli erāt argentee:iſtius aūt enee.⁊ ptʒ lr̄a.
Rōnes aūt p̄dictox ſic accipiunt̄ ſic in ca. p̄cedēti dictū fuit.
Per ptē tabernacli q̄ dicebat̄ ſanctūſctōx figurabat̄ alia ps
orbis nobis inuiſibilis vbi ē loc⁹ beatox:⁊ ſm h fuerunt aſſi
gnate rōnes cox q̄ erāt iuxta ſanctūſctōx.ſ.arce ꝓpiciatorij ⁊
ipox cherubin. Per ptē x̄o tabernaculi que dicebat̄ ſanctū
figurabat̄ alia ps orbis nobis viſibilis q̄ eſt a celo ſidereo et
infra.⁊ ſm h aſſignande ſunt rōnes cox q̄ erāt in illa parte ta
bernaculi. Per cortinas x̄o diuerſox colox ⁊ multiplicit̄ va
riatas que immediate tangebāt tabernaculū: figurabat̄ celum
ſidereū

¶ tes auſtralis ſeptētrional' ⁊ occidētalis cōpacti ſūt de ta/
bulis ligneis ab vtroq; latere deaurat'. Ex orientali ꝑte
vnꝰ vectis erat vñ introitus fuit ꝗ ꝑ medias tabulas ab
āgulo vſq; ad āgulū ꝑueniret. i. a ſūmitate vltima huiꝰ pa
rietis vſq; ad parietis alteriꝰ ſummitatem: cui cortine ta/
bernaculi ⁊ tectuȝ incubuere vbi
et tētoriū erat qnq; colūnis ſuſpē
ſuȝ. Tegebat aūt domꝰ deſuꝑ et
vndiq; cortinis mira varietate cō
textis: decē q ꝓpe tabnaculū vo/
cabant. Tegebat h vndiq; ſagis
cilicinis vſq; ad terrā ꝑtingētibꝰ
Sȝ ⁊ aliud opimentū tecto de ari
etū pellibꝰ rubricat' factū ē: ⁊ ſuꝑ
h aliud opimētū de hiacynthinis
pellibꝰ. Erat enī velū ope pluma
rio variatū colūnis ꝗttuor appen
ſum ꝗ ſanctuariū ⁊ ſanctuarij ſan
ctuariū diuidebāt: itra qd poſita
erat arca teſtamēti: ⁊ ꝯ arcā ex ve
lū altare thymiamat'. Itē i medio
ipiꝰ ſanctuarij cādelabrū. In ꝑte
auſtrali altare holocauſti. Foris
añ igreſſuȝ ſanctuarij labiū eneū int' h altare ⁊ tabnacu/
lū: ⁊ circa oīa atriū tabnaculi longitudinis hñs cubitos
cētū: latitudīs qnqginta. a Et qnq; co. Be. Colūne q/
bus tētoriū ſuſpēdit ſūt doctores: ꝗꝝ mēs ꝗto robuſtiꝰ
ad ſupna erigit: tāto firmiꝰ docēdo alios ad amorē ſuper
noꝝ attollit. Sic enī apli et aplici viri ꝑ tabulas ſignant
ꝓpt' latitudinē doctrie: qꝛ i vniuerſo mūdo ꝑdicāt euan/
geliū oī creature. vl' qꝛ charitatē extēdūt etiam ad inimi/
cos: ita ꝓpt' īexpugnabile mētis robur ⁊ intētionē ſꝑ ad
celeſtia erectā vocabulo ⁊ factura colūnaꝝ figurant. Vñ
iacobꝰ ⁊ cephas ⁊ iohānes q videbant' colūne eē ⁊c. Co
lumne ſunt qnq; ꝓpt' qnq; libros moyſi quibꝰ doctores
ꝑdicationē ſuā muniunt: maxime q ꝑmitiuā inſtruere ec/
cleſiā q ex hebreis cōgregata ſolā legis auctoritatē noue
rat nōdū patefacta euāgelica ſcriptura. b Lignorū ſe.
Be. Colūne de lignis ſethim iubent' fieri ⁊ auro operiri.
qꝛ ꝑdicatores firmitate cordis intꝰ integri in nullo defici
entes opeꝝ claritate foris debēt eſſe ꝑſpicui. Vel qꝛ forti
tudinē ſue actiōis docēt diuino adiutorio ꝓtegi: cū i oī/
bus gl'iam patris querūt q eſt in celis: ⁊ in oībꝰ que lo
1. Cor. 4. a quunt' chriſtū ꝑdicāt. Vñ: Nō enī noſmetipos ꝑdicamꝰ
ſed ieſuȝ xp̄m. c Quarū erūt capita aurea. Aurea ca/
pita chriſtū ſignificāt: q ē caput corporis eccl'ie: ꝑncipiū:
ꝑmogenitꝰ ex mortuis: nec incōgrue ꝑ qnq; capita colū/
narū vnū caput eccleſie ſignificat'. Tot enī fuere capita
quot colūne: qꝛ chriſtꝰ oīm ſanctoꝝ caput in ſe ſemꝑ ma/
nens indiuiſibilis: ſinglis grām ſpūs ꝓ ipoꝝ capacitate
Pſ. 26 diuidit. de q dr: Nūc exaltauit ca. meū ſ. ini. m. Capita co
lūnaꝝ nō deaurata vt colūne ⁊ tabule: ſȝ aurea eſſe iubē
tur: qꝛ oēs ſancti ꝑticipāt ſpū ⁊ gloria celeſti. Ipſe autem
plenꝰ grē ⁊ veritatis cui nō ad mēſurā dat deus ſpirituȝ:
pater eī diligit filiū. habent columne tabernaculi baſes
eneas: hñt aurea capita: qꝛ apli ⁊ aplici viri vbis ꝓphaꝝ
in fide ſunt firmati: ⁊ ad vidēdā faciē ꝯditoris deſiderio
erecti. Item capita aurea: ſȝ baſes hñt eneas: qꝛ quecūq;
ꝑ deū celeſti auctoritate ſibi data ꝑceperūt ꝓphetico elo
quio ꝑdicta eē ſacra didicerūt. Quia ꝺ plaga orietali lo/
quimur memorādū ē aliqd de expoſitiōe illiꝰ vect' ſingu
laris: quē ab angulo tabulaꝝ vſq; ad angulū alteriꝰ pa/
rietis porrectū eē: ⁊ totā parietū ꝯſtantiā ne vi ⁊ ipulſu
Ex. 36. d ꝓcellaꝝ huc illucq; flectat': ꝯtinere diximꝰ. Scptū ē in ſe
qntibꝰ vbi moyſes īpata expleuiſſe narrat': fec̄ ꝗ aliū ve/
ctē q ꝑ medias tabulas ab āgulo vſq; ad āgulū ꝑueniret.
hic ꝗ vect' a ꝑma tabulaꝝ ſūmitate vſq; ad alteriꝰ lateriſ
ſūmitatē ꝑ. x. cubitos latitudinis tabnacli ꝓtēt' ē: vtro/
q; capite firmit' tabulis īpoſitꝰ: vt ꝑ h ⁊ ea tabnaculi pla/
ga q nō tabulis ſȝ colūnis ꝯſtabat: nō minꝰ fixa ꝗ̄ cetere
vēto lȝ ipellēte ꝑſiſteret. hic vect' xp̄m ſignificat: q ab an
gulo vſq; ad angulū ꝑueit: qꝛ a plebe iudaica quā prius
ſaluandā elegit: ad gētes ſe ꝓpiciatꝰ extendit. Vñ ſic in
Eſa. 28. d ꝓphetis lapis angular'. In lege qȝ vectis angular' pōt
1. Pe. 2. a dici lapis angularis ꝓpter templuȝ qd de lapidibus vi/
uis deo cōſtruit'. vectis vo angularis ꝓpter tabernacu/
lum qd ei de lignis imputribilibus. i. electoꝝ animabus
corruptiōe carētibus edificatur.

¶ Facies

a ſ qnq; libros moyſi: qrū auctoritate oīs eccl'ia
roborat'. ſ doctores ꝺ qbꝰ dicit': Virtute magna
reddebāt apli teſtimoniū reſurrectionis.

a plumarij: et quinq; colūnas de/ †
ſ qꝛ ꝑdicatiōes firmitate cordis intꝰ integri.
b aurabis lignorū ſethim: ante quas
c ducet' tentorium: quarum erunt
a ſ qꝛ xp̄s oīa i oībꝰ: alij ꝺ plenitudie eiꝰ accipiūt
b ſ nō deaurata: qꝛ xp̄s plenꝰ grē ⁊ vitatis.
c ſ ꝓpter inſuꝑabile fiduciā: vel qꝛ ſermo eoꝝ ſe/
neſcere mundo nulla vetuſtate cōſumit': qꝛ nō ve/
nit legē ſoluere aut ꝓphas: ſed adimplere. ſ ꝓ/
phete ꝑ quos apoſtoloꝝ ſermo firmatur.
capita aurea et baſes enee.

ſidereū ſtellis varijs decoratū. Per ſeptē lucernas q erāt i cāde/
labro: figurabant' ſeptē planete. ⁊ iō cādelabrū intra tabnaculuȝ
poſitū erat i ꝑte auſtrali: qꝛ motꝰ planetaꝝ ab oriēte i occidēteȝ in
hemiſperio nr̄o ꝺclinat ab eqnoctiali circulo vgēs vſus auſtrū.
Opimētū vo ꝺ pellibꝰ rubricat' figurabat elemētū ignis: opimē
tū ꝺ pellibꝰ hiacynthis elementū aer': opi
mētū vo de ſagis elemētū aq: tabule vo
parietū ⁊ baſes q erāt ꝺ lignis ⁊ metallis
figurabāt elemētū t're: qꝛ ligna ſūt t're affi/
xa: ⁊ metalla generant' i terra: ⁊ ſic ꝑ tab/
naculū qd figurabat orbē vniuerſuȝ: vt ꝑ
dictū eſt: deſignabat' ꝙ erat deputatū cul
tui veri dei q dñat' toti orbi. Mēſa aūt ⁊ ꝓ
poſitiōis panes q erāt intra tabnaculū in
ꝑte aqlonari: ⁊ ex aduerſo cādelabri: deſi/
gnabāt ꝙ ſacerdotes ⁊ leuite q erāt depu
tati i miniſteriū tabernacli debebāt viue/
re de ſacrificijs ⁊ oblatiōibꝰ ppl'i. ſm ꝙ di
cit Apl's. j. Cor. ix. Qui altari deſeruiūt
cū altari ꝑticipāt. Erāt aūt. xij. panes ſuꝑ
menſam ad deſignandū. xij. tribus iſrael.

¶ Ca. XXVI

Moraliter.

a† Tabernacu/
lum ita fiet. Per tabernaculum ſignificatur eccleſia que eſt ta/
bernaculum dei. Huius autem tabernaculi primo deſcribuntur
operimenta que fuerūt ꝗttuor ſcȝ cortine ſaga pelles rubricate: et
deſuꝑ pelles hiacynthine. Per hec opimēta que ꝓtegebāt iteri/
ora tebernaculi ab intemperie aeris ſignificant' defenſores eccle
ſie qui ſunt in quadruplici genere. Nam eccleſia cōtra hereticos
defendit' per doctores qui per cortinas ſignificant' que facte fue/
runt de quattuor coloribus ſcȝ † De byſſo retorta. per byſſum
que eſt genus lini candidiſſimi caſtitas figurat'. per hoc aūt ꝙ di/
citur retorta repreſſio carnis intelligit'. Propter qd paulus do/
ctor gentiū dicebat. j. Cor. ix. Caſtigo corpꝰ meū ⁊ in ſeruitutē re/
digo ne forte cū alijs ꝑdicaueri ipe reprobꝰ efficiar. † Et hia/
cyntho. q eſt coloris celeſtis. ꝓpter qd ſignificat meditationē ce/
leſtiū Phil. iij. Noſtra aūt conuerſatio in celis eſt. † Ac pur
pura. per quā ſignificat' deſideriū martyrij vel ſaltem meditatio
chriſti paſſi. j. Cor. ij. Non iudicaui me aliqd ſcire int' vos niſi tm̄
ieſum ⁊ hūc crucifixū. † Cocco bis tincto. per quē ſignificat' ge
mīa charitas. ſ. dei ⁊ ꝓximi. Greg. Homel'. xxxix. Qui charitatē
erga alteꝝ nō hȝ ꝑdicatiōis officiū nullatenꝰ ſuſcipere debet. Hec
aūt ꝗttuor eſſe debēt in doctoribꝰ eccleſie q ſūt eiꝰ cōtra hereticos
defenſores. ¶ Cōtra tyrānos vo defenſores eccl'ie ſunt martyres
quoꝝ aliqui ꝓ defenſione fidei mortē ſuſtinēt corporalē ⁊ iſti figu
rant' ꝑ pelles rubricatas. aliqui vo ſuſtinēt ſeruitutē que ē mors
ciuilis ⁊ iſti figurant' ꝑ ſaga cilicina que ſunt aſpera: ⁊ ꝑ h ſignifi/
catur duritia ſeruitutis. aliq vo exiliū ⁊ iſti figurant' ꝑ pelles hia
cynthinas que ſunt coloris celeſtis. nam q de terrena patria ſunt
expulſi debēt celeſtē patriā meditari. b† Facies ⁊ tabulas ſtan
tes. Hic ſcdo agit' de laterībꝰ tabernaculi que fuerūt de tabulis
ſtātibꝰ ſub opimētis ꝑdict'. ⁊ ꝑ eas ſignificant' fideles ſimplices
in fide ſtātes ſub diſciplina doctoꝝ ⁊ patiētia martyrū. † Bine
baſes ſingulis tabulis. ⁊ iſte baſes fuerūt argētee vt dr in textu.
per hoc aūt deſignat' ꝙ fides cuiuſlibet chriſtiani innitit' teſtamē
to nouo ⁊ veteri qſi duabꝰ baſibꝰ argēteis. Vñ dr pſ. xj. Eloquia
dñi eloqa caſta argentū igne examiatū. Duo vo teſtamēta ſūt elo
quia diuina. Iſte vo tabule iuncte fuerūt ſupiꝰ vncinis: ꝑ quā iū/
cturā ſignificat' charitas dei: ⁊ in medio iuncte fuerunt veſtibꝰ ⁊
anulis: ꝑ qd ſignificat' charitas ꝓximi: hac enī duplici charitate
debēt fideles ad inuicē ꝯiungi. a† Facies ⁊ velū. Hic tertio a/
gitur de velo qd erat añ ſanctūſctoꝝ ⁊ fuit figura humanitat' xp̄i
que fuit velamētū diuinitatis. Vñ dicit' Heb. x. Initiauit nobis
viam nouā ⁊ viuentem ꝑ velamentum. i. carnem ſuam. † Pul/
chra varietate ꝯtextū. per h in nomine chriſto intelligit' varietas
omniū chariſmatū et donoꝝ. a† Qd appendēs añ quattuor co
lūnas. ꝑ qs euāgeliſte quattuor deſignant' q xp̄i vitā ⁊ opera de/
ſcripſerūt. k† Facies ⁊ tentoriū in introitu tabnacli. qd fuit fi/
gura iohānis baptiſte qui fuit initiū noui teſtamēti. ꝓpter quod
h velū fuit poſitū i introitu tabnacli ⁊ fuit etiā veter' teſtamēti fi/
nis ſm qd dr Matth. xj. Lex ⁊ ꝓphete vſq; ad iohānē. iō ſubdit':
† Quinq; colūnas de aurabis lignoꝝ ſethim añ quas ducet' te/
toriū. ꝑ quas qnq; libri moyſi deſignant'. Fuit aūt h velū factum
de hiacyntho ⁊ purpura coccoq; bis tincto et byſſo retorta. ꝑ que
ꝗttuor ſignificant' i iohāne baptiſta. Per hiacynthū coloꝝ īgreſ/
ſus ab eo denūciatꝰ. Matth. iij. Pniāȝ agite appropinqbit enī re
gnū celoꝝ. Per byſſum retortaȝ eiꝰ vginitas cū auſteritate vite.
Per purpurā eiꝰ martyriū. Per coccū bis tinctū i iohāne feruēs
dilectio dei ⁊ ꝓximi deſignat'.

 ¶ Facies

G Facies ꝛ altare de lig. ſe. Be. ſ. q: mūda ꝛ icorrupta de cet eſſe corda in q̄bus ſpūſſanctus habitat. b Et tres cubitos. Be. Tāta fere ē ſtatura hoīs. quō ĝ miniſtrabat altari: qđ alibi gradus hr̄e ꝓhibet ne pudēda reuelent: Sed illud dictū eſt de altari qđ de terra vel de lapidib⁹ ꝯſtruit: vbi gradus ipi coedificati ad gradus altaris ꝑtinerēt: nūc v̄o ꝺ tabulis fieri precipit. Q: ſi apponat aliq̄d ad horā admiſtratiōis in q̄ ſtet miniſter ad altare ñ ꝑtinet c Cornua aūt ꝑ q̄ttuor. Be. Quattuor angulos hʒ altare holocauſti: q: ꝑ q̄ttuor mūdi plagas dilatat eccleſia: que ꝓpter cor vnū ꝛ aīam vnā credētis multitudinis ſin figura vni⁹ deſignat altar̄: ex q̄ quattuor cornua ſūt: cū quattuor virtutib⁹ muniant corda iuſtoꝝ: de q̄bus d̄r: Sobrietatē: prudentiā: docet iuſticiā ꝛ virtutē quib⁹ vtili⁹ nihil eſt in vita hoim: hec cornua ex ipo altari ꝓducunt: cū munimēta v̄tutum fideles nō ad occulū oſtēdūt: ſʒ ex cordis radice deo teſte generantur. Cornua q̄ttuor ꝑ quattuor angulos altaris: cū in omnib⁹ mundi terminis eccleſia virtutū potentia ſpūali cunctis hoſtiū inſidijs inuiolabilis īmo fortior ꝑſiſtit. d Facieſq; in vſus e. ꝛc̄. Be. Uaſa altaris diuerſa diuerſas fideliū ꝑſonas ꝑ multiphariās eorum actiōes ſiue cogitatiōes in famulatuʒ conditoris diſpoſitas accipim⁹: ꝑmū lebetes ad ſuſcipiendos cineres facere ꝑcipit. Cinis autem hoſtiarum in magno myſterio accipit: ſic̄ teſtat cinis vitule rufe aſperſus: q̄ ſm Aplm inquinatos ſanctificat ad emūdatiōnē carnis in q̄ ſacramentū dn̄ice paſſionis vel ꝑfectiōis virtutis iuſtorū ſacrificia itelligunt. Merito ĝ cinis ſacramētoꝝ in ꝯſumatione dn̄ice paſſionis vel ꝑfectiōis virtutis iuſticie aſpergat: cū toti in ſeruitio dei ꝑ ignē ſpūſſctī oblati opa bona finire. ꝛ ad ꝑcipiēda ꝑmia in eternā vitā rapi meruerūt. Uñ moyſes: Hec eſt inquit lex holocauſti. Cremabit ī altari tota nocte vſq; ad mane. Ignis ex eodē altari exiet Ueſtiet ſacerdos tunica ꝛ feminalib⁹ lineis tolleſq; cineres q̄s vorās ignis exuſſit: ꝛ ponēs iuxta altare ſpoliabit priorib⁹ veſtimēt̄. Indutuſq; alijs efferet eos ex caſtra: ꝛ ī loco mūdiſſimo vſq; ad fauillā cōſumi faciet. Ignis āt ī altari ſꝑ ardebit. Holocauſtū ĝ cremat ī altari: cū ī corde electi q̄ ſe totū ī carne. ſ. ꝛ corde deo ꝺuouit op⁹ bonū feruēte charitatis igne pat qđ fit tota nocte vſq; mane i. toto hui⁹ vite vſq; ad mane futuri ſeculi. Ignis ex eo altari erit: q: ex illa ſolū charitate quā eccl̄ie dn̄s ꝑ ſpm̄ tribuit ardere debem⁹. Deniq; filij aaron q: ignē alienū deo offerre: ꝛ nō eū q̄ ꝺ celo ſemel dat⁹ ē voluerunt: igne celeſti ꝑempti ſunt: q: q̄ opa celeſtia nō celeſtis intētiōe mercedis: ſʒ tꝑalis feruoris aut cōmodi faciūt. ſentētia ire celeſtis feriunt. Ueſtiet q̄ ſacerdos tunica ꝛ feminalib⁹ lineis. i. xp̄s q̄ in nobis ignē ſue charitatis accēdere: ꝛ ꝑ hūc hoſtias nr̄e actiōes bone acceptabiles facere cōſueuit. Ueſtit⁹ lineis: q: vt nos ad opa virtutum excitet: exēpla ſue incarnatiōis puritat̄ ꝛ mort̄ ꝓponit: q̄ ꝑ lineā ſignificat. Tollit ſacerdos cineres q̄s ignis exuſſit: ꝛ ponit iuxta altare: cū dn̄s finē laborioſis opib⁹ imponit: neq; iuſtos de hac vita raptos vltra ꝓ eterna vita certare: ſʒ coronā iuſticie in vita eterna iubet accipe. Ponēs cineres iux̄ altare ſpoliat priorib⁹ veſtimētis: cū ad memoriā iuſtis bona q̄ fecerūt reducēs: nō eis ampli⁹ habitū paſſiōis imitandū oſtendit ſʒ induit alijs veſtimētis: de q̄b⁹ dicit: Precinget ſe ꝛ faciet illos diſcūbere. i. ad eternā retributionem faciet illos in eterna quiete refoueri. Indutus ergo alijs veſtimētis efferet cineres extra caſtra: cum paratus ad remunerandum laborem electorū q̄cq̄d boni geſſerāt ī illa faciet vita videri hinc ablatū. Locus extra caſtra vite ꝑpetue ingreſſuʒ ſignificat. Uñ: Per me ſi q̄s introierit ſaluabit ꝛ ingrediet ꝛ egredietur ꝛc̄. Et alibi: Dn̄s cuſtodiat introitū tuū ꝛ exitū tuū ꝛc̄. Introitū. ſ. in hanc eccleſie vitā: exitū in illā vbi paſcua inueniunt eterne ſatietatis. Loc⁹ ĝ extra caſtra poſit⁹ in illa vita intelligit cū mūdiſſimus eſſe dicat: qui in hac vita nō reperit. Locus ĝ mūdiſſimus extra caſtra anim⁹ eſt iuſtoꝝ ex hac vita ſublatoꝝ ꝛ in alia gaudentiū: in quo holocauſti cinis vſq; ad fauillā cōſumit: cū ibi bonoꝝ opeꝝ merces ita reddit: vt omis labor ad nitegrū conſummat. Unde: Abſterget deus omnem lachrymam ab ocul iuſtoꝝ. Ceſſante labore operū charitas ꝑ quā fiebāt nunq̄ ceſſabit: ſʒ flagrantior erit cū eum videbit ī eternū quē diligit: recte ſubdit: Ignis aūt ī altari ſemper ardebit. Et paulo poſt. Ignis eſt iſte ꝑpetu⁹ qui nūq̄ d̄ficiet de altari. Cōſumato ĝ vſq; ad fauillā holocauſto ignis deficiet de altari. ſ. q: aſſūpto omi genere laborā di: charitas nunq̄ extinguēda flagrabit. e Forcipes. Be. Forcipes ſūt predicatores qui ignē charitat̄ in nobis q̄ ſi ī altare dei exhortādo accendere ſolent. Et velut gemino dente vtunt cū nos cōſonis vtriuſq; teſtamēti paginis inſtruūt: ꝛ verba charitatis ī corde q̄b⁹ ad eterna deſideria iſlāmant collocāt. Ul̄ forcipe. i. duplici ferramēto ignē altar̄ emundāt: cū gemie charitatis v̄tutem infundunt: ꝛ hui⁹ gr̄a nos ardere ꝛ lucere ꝑcipiūt. f Atq; fuſcinulas ꝛc̄. Be. Fuſcinule q̄ grece vocant creagre in miniſterio altaris habebant: vt carnes victimaꝝ ꝑ eas de chaldarijs cocte ꝓferent ꝛ ad eſum reficiendoꝝ afferent q̄ruʒ vſus ꝑdicatorib⁹ cōgruit: quoꝝ miniſteriū eſt aīas fideliū v̄bo reficere: rudibus lac ſimplicis doctrine adhibere: ꝑfectiorib⁹ ſolidū cibuʒ miniſtrare. Qui enī ſacramenta xp̄i cognoſcunt: ꝛ ad imitationē ſuſcipiūt q̄ſi carnibus hoſtie ſalutaris ſatiant: q: doctoꝝ ē cuiq; ꝑſone miniſteriū cū diſcretiōe committere. Recte fuſcinulas iubet moyſes facere ſacerdotib⁹: q̄b⁹ carnes hoſtiarū ꝓut oportuerit cōponāt: ꝛ alia q̄dē oib⁹ edēda offerāt: alia igne altar̄ ꝯſumēda relinquāt. Sūt enī in verbo dei quedā q̄ ad nr̄e refectiōis epulas ꝯceſſit. Quedā v̄o tāte ꝓfunditatis. vt ſpūſctō tm̄ pateant. nr̄e v̄o capacitatis menſurā trāſcendāt. g Igniū receptacula. Ad hoc deputa ſunt vt ꝑ hec ignis ſanct⁹ ab altari holocauſti ad altare thymiamatis veſꝑe ꝛ mane ad incenſū ponēdū ꝺferret: q: doctores tanq̄ ignē de altari holocauſtoꝝ ad altare thymiamatū deferūt: cū auditores de virtute in virtutem ꝓuehunt docēdoꝛ merit̄ creſcētib⁹ ad altiora ꝛ diuine viſionis arcana īteriora. Qui etiā feruētia pietate corda ꝓximoꝝ imitant: receptacl̄a igniū fiūt: q: flāmā celeſt̄ ſacrificij quā ī fraternis mētib⁹ ꝯſpiciūt in ſuis accendere ſatagunt.

a Facies ꝛ al Ca. XXVII a†
ſ holocauſti. ſ. ꝑpe. ſ corda electoꝝ que ad offerēda ſacrificia opeꝝ a dn̄o conſecrata ſunt. a ſ vt oēs ſenſus in longitudine pariētie: ꝛ latitudine charitatis in ſeruitio dei exerceantur.

tare de lignis ſethim qđ hābebit †
q̄nq; cubitos ī lōgitudie: et toti †
a ſ hec q̄dratura q̄nq; cubitoꝝ ī vtraq; ꝑte ſignificat patres vtriuſq;. t. q̄ q̄nq; corꝑis ſenſus ī omi puritate cuſtodire ſtuduerūt ſm ꝑcepta leg̃ et euāgelij. b ſ q: corda electoꝝ ꝑ fidē ſpeʒ ꝛ charitatē

b dē in latitudine. i. q̄uadrū et trēs †
ad celeſtia tendūt. a ſ q̄ttuor virtutes vel quattuor euangelia quib⁹ munit eccleſia.

c cubitos ī altitudine. Cōrnua aūt b†
a ſ plagas mūdi. b ſ ex ītima radice cordis electorū.

ꝑ quattuor āngulos ēx ipo erūt:
a ſ q: ꝑcepta fideliū virt⁹ fideliter vſq; ad finē tenet. cs enī longo tꝑe incorruptibile ꝑſeuerātiā deſignat.

d ꝛ opies illudere. Fācieſq; in vſus c†
ſ alias ergo eneas quib⁹ cineres arule ꝛ carbones holocauſti cremari recipiebant. ſ fideles q̄ exempla dn̄ice paſſiōis ſua mente retractāt vel exitum ꝑcedentium iuſtorū qui cōſummaro agone ſine fine letantur.

eius lebetes ad ſuſcipiēdos cine
a ſ ad emendandū ignē altaris. b ſ batilla quibus ignis ꝛ carbones ab altari holocauſtoruʒ ad altare thimiamatum transferebantur.

e f res et forcipēs atq; fuſcinūlas et d e
a ſ corda ꝓximoꝝ charitate imitātia. b ſ q: ꝑſeuerāter obediūt ꝛ clara voce alios inſtruūt. es enī durabile ē ꝛ ſonoꝝ. ſ ſanctoꝝ corda.

g ignium recēptacula. Omia vāſa f

Apoc. 21.

Leui. 6. b

Ibidem

Cirū. 2.

Num. 19. a

Heb. 9. d

Leui. 6. b

Luc. 12. e

Joh. 10. b

Ps. 120.

Nico. de lyra

G Craticulā

Facies ꝛ altare. Deſcripto tabnacl̄o Ca. XXVII his q̄ erāt ītra tabnaculū: hic ꝯñr deſcribunt illa q̄ erāt ex tabnaculū: ad ipm tm̄ ꝑtinētia. ꝛ ꝑmo ꝺſcribitur altare holocauſtoꝝ. Sc̄do atriū tabernacl̄i in q̄ erat altare ꝑdictū. ibi: Facies ꝛ atriū. Circa ꝑmū d̄r: Facies ꝛ altare de lignis ſethim q̄ ſic̄ ſūt iputribilia: vt ꝑdictū eſt: ita ſunt incremabilia: qđ reqrebat: eo q᷑ ignis erat ſꝑ ī altari: et nihilomin⁹ illud altare īteri⁹ ꝛ exteri⁹ erat optū lamīs eneis. Erat āt iſtđ altare q̄dratū ſm lōgitudinē ꝛ latitudinē. ſ. v. cubitoꝝ. Altitudo āt altar̄ erat triū cubitoꝝ ꝛ erat factū ad modū arce q̄drate carēt̄ fundo ꝛ opcl̄o: ita q᷑ hēbat ſupficiē ſreꝓfūdo ꝛ īteri⁹ ꝯcauū erat. b Cornua āt ꝑ q̄ttuor āgulos: ī ſupiori ꝑte altar̄ erāt iſta cornua. c Facieſq; ī vſus eius le. ad ſu. cineres. q̄ amouebant de altari ꝛ portabant extra. d Et forcipes. i. tenaculas ad faciēdū ignē in altari. Hebrei dicūt: Bacinos. ſ. ad recipiendū ſanguinē aīaliū q̄ īmolabātur. e Atq; fuſcinulas. ſ. ad extrahēdū carnes de chaldarijs ꝛ ad ponēdū ſup altare ea q̄ ibi cremabant. f Et ignium receptacl̄a. i. vaſa ī q̄b⁹ de altari holocauſti accipiebant carbones viui: vt deferrent intra tabnaculū ad cremanduʒ

thymiama

a Craticulāq; in ⁊c. Be. Altare totū cōcauū fieri ꝓceptū ē: ſicut in ſequētibꝰ ptʒ: ſʒ ⁊ in medio hn̄s craticulā ꝑ totū ī modū retis diſtinctā in qua victimaꝝ carnes cōburēde ponebantur: ⁊ ſubter eā arulā in q̄ cōpoſit̄ lignis ignis arderet ſemꝑ ad deuorāda holocauſta paratꝰ. Erat aūt cōtra arulā hoſtiuʒ in parte oriētali altar̄ q̄ ligna ad alēdū ignē mitti: ⁊ carbones vł̄ cineres poſſent egeri: ſicͭ in pictura caſſiodori ſenatoris cuiꝰ ipē in expoſitione pſalmoꝝ meminit expreſſuʒ vidimꝰ: quia etiā vtriq; altari ⁊ holocauſti. ſ. et incenſi q̄ttuor pedes fecit: quod vtrūq; eū ſicut tabernaculi ⁊ tēpli poſitionē a iudeoꝝ doctoribꝰ didiciſſe putamꝰ.
b Subter arulā. Be. Habet altare arulā ſubt̄ craticulā: in q̄ ligna et holocauſtoꝝ ignē ſuſcipit: q: eadē electorū corda in ſe celeſtia verba ſuſcipiūt: q̄bus calefacti ⁊ inflāmati ꝑ donum ſpūſſcti grata deo vota piaruʒ cogitationū reddūt. Ligna enī arule altar̄ ſacerdos īponit: cū doctor deſiderantibꝰ fideliū mentibꝰ teſtimonia ſcptu/rarū quibus in fide ⁊ dilectiōe ꝯfirmant̄ īgerit. Addit ignē lignis: cū ītellectū v̄bi ⁊ efficaciā opatiōis a deo q̄rēdā edicit. Ardēt ligna ī altari: cū charitas dei diffundit̄ ī cordibꝰ nr̄is. ⁊ ꝧ igni ſuppoſitū cōſumit̄ holocauſtū: cum oīa q̄ bn̄ agere diſponimꝰ

a ſ ad ſuſcipiēda holocauſta paratā: q: parāt electi locū dn̄o in intimo corde ſuo vbi deuoras et cogitatiēes collocāt. ſ vt ꝑ crebras apturas ignis ad deuorandam hoſtiam libere exeat.

a **ex ere fabricabis. Crāticulāq; in** a

a ſ vt eccleſiam per quattuor mūdi plagas diffuſam verba dei ⁊ veritatis confirment.

modū retis ēneā: pēr cuiꝰ q̄ttuor

ſ euangelioꝝ libri q̄ auditoribꝰ ſuis ꝑpetue vite coronā ꝓmittunt. ſ q: in oēm terrā exi. ſo. eorū.

angulos erūt q̄ttuor anuli ēnei:

ſ vt animos humiliū munimine ſue conſolationis alleuent.

b **quos pones ſubter arul altaris.** b

Nico. de lyra

thymiama māe ⁊ veſpe ſup altare incēſi. d̄ q̄ habet̄ .ī. xxx. ca.
a Craticulāq; ⁊c. iſtud exponit̄ vno mō ſic: ꝙ iſta craticula erat ad modū retis facta ⁊ q̄drata ⁊ ī q̄ttuor angulis habebat q̄ttuor cathenas ⁊ ī fine cathenaꝝ q̄ttuor anulos q̄ ponebantur ī q̄ttuor cornibꝰ altar̄ ad ꝧ aptat̄ ꝑ q̄ndā recuruatiōeʒ: ⁊ ſic illa craticula ab illis cornibꝰ depēdebat intra ꝯcauitatē altaris vſq; ad altaris mediū. ſ. ꝑ cubitū ⁊ dimidiuʒ ⁊ inferiꝰ in arula verſus terrā fiebat ignis deſubtus: ꝑ quādā feneſtrā q̄ in vno latere altar̄ ad ꝧ erat facta: ⁊ ignis aſcēdēs de arula ꝑ foramīa ꝓdicte craticule trāſiēs: illa que erāt ibi poſita cremabat. ⁊ ptʒ lr̄a ſm ꝧ vſq; ibi: b Quos pones ſubt̄ aru. alta. Arula enī eſt vas vbi ponit̄ ignis ꝓut Biere. xxxvj. dicit̄: et ſic iſta lr̄a videt̄ māifeſte ꝯtradicere ꝓdict̄: q: qđ d̄r ꝧ. Quos pones ſubt̄ arulā: loquit̄ d̄ q̄ttuor anulis ꝓdictis: q: in altari holocauſtoꝝ nō ponunt̄ niſi q̄ttuor anuli tam ī iſto loco q̄. ī. xxxviij. ca. Iſti aūt anuli ſm ꝓdicta poſiti erāt ī cornibꝰ altar̄ q̄ erāt ī ſūmitate eiꝰ. arula āt erat inferiꝰ. ⁊ iō dicūt aliq̄ ꝙ textꝰ ē ꝧ corruptꝰ vitio ſcptoꝝ: q: vbi d̄r ſubt̄ arulā: dʒ dici ſuꝑ arulā: ſʒ ꝧ nō ē veꝝ q: ī libris antiq̄s ⁊ ī hebreo vbi recurrēdū eſt ꝓ v̄itate textꝰ habenda: habet̄ ſubter ⁊ nō ſuꝑ. ⁊ ideo ſi quis velit ſequi dictā expoſitionē quā plures expoſitores ſequunt̄: oportet dicere ꝙ ī altari erāt octo anuli: q̄ttuor in ſuperiori ꝑte cū quibꝰ craticula dependebat ex cornibꝰ: ⁊ q̄ttuor in inferiori ꝑte ſub arula in quibuſ mittebant̄ vectes ad portandū altare: ſed nō bn̄ ꝯſonat textui huic. ⁊. ī. xxxviij. ca. vbi d̄r: Fuſis q̄ttuor anulis ꝑ totidem retiaculi ſūmitates ad īmittandos vectes ad portandū. Ex q̄ ptʒ ꝙ anuli q̄ttuor quibꝰ immittebantur vectes ad portandū altare erāt in ſūmitate retiaculi: ⁊ certū ē ꝙ retiaculū hic nō poteſt dici ſm trāſlationem nr̄am niſi craticula ad modū retis facta. ideo alit̄ exponit Ra. Sa. Ad cuius intellectū ꝓmo ponenda eſt littera ꝓut habet̄ in hebreo que talis eſt: Et cribrū in modum retis eneū ꝑ cuius quattuor angulos erūt quattuor anuli erei quos pones ſubter ambitū altaris. Eritq; cribrū vſq; ad altaris mediū. Cribruʒ hic dicit̄ quoddā opꝰ ereū ad modū retis factū. ⁊ iō vocat̄ cribrū: q: ſicͭ cribrū hʒ mlta foramīa: ſic ⁊ iſtđ q: factū eſt ad modum retis ⁊ circūibat altare exterius attingēs a ꝑte īferiori vſq; ad medietatē altitudinis altar̄. Ambitus aūt dicit̄ ꝧ q̄dā eleuatio ī circūitu altaris ꝑ modū ꝯone: ⁊ erat iſte ambitꝰ ſuꝑ cribrū ⁊ anuli erāt poſiti ī angulis altaris ſub iſto ambitu ⁊ ſuꝑ cribrum ꝑ quos anulos mittebantur vectes ad portandū altare. Cornua aūt que erāt in ſuperiori parte altaris in angulis nō erant recurua ſed recte tendentia in altum quaſi quidā pomelli ad decorem altaris. concauitas aūt altaris quando ſituabant̄ caſtra ⁊ altare implebat̄ terra vſq; ad ſūmū ⁊ ſupra ſuperficiem illius terre intra tabulas altaris incluſe fiebat ignis et offerebantur ⁊ cremabantur hoſtie: ſm ꝙ dictum fuit. ſ. xx. ca. Altare de terra facietis mihi: ⁊ quādo mouebant̄ caſtra: amouebatur altare ꝓdictum de tabulis factuʒ ⁊ remanebat terra. et iſta expoſitio concordat littere que ad hoc poteſt de facili applicari.

Ad maiorē aūt intellectū deſcripſi figurā ſm vtrāq; expoſitionem. Sciendū tamē ꝙ vnuʒ latus tm̄ altaris hic figuratur apparens directe: tum quia alia tria nō poſſunt figurari in plano: tum quia ꝑ imaginationē inſpicientis latus vnum alia tria poſſunt de facili capi: cum ſint per omnē moduʒ ſimilia: ꝧ excepto ꝙ in figura ꝓme expoſitiōis deſcribit̄ illud latus in q̄ erat feneſtra: alia aūt tria nullā feneſtrā habebant.

Rationes aūt ꝓdictoꝝ ſic aſſignant̄. Altare enim iſtud vocabatur altare holocauſti: nō q: hoſtie holocauſtoꝝ ibi tātūmodo offerrent̄: ſed etiā cum hoc hoſtie pacifice et pro peccato: ſed q: hoſtia holocauſti dignior erat: vtpote quia tota incēdebat̄ ad honorē diuinum: alie v̄o nō, ideo denomiat̄ altare holocauſti tanq̄ʒ a digniori. Item iſtud altare nō erat intra tabnaculū: ſʒ ext̄ ī atrio tabnaculi: tū ꝓpt̄ mūdiciā tabnacli: ſuandā: tū q: nō poſſent hoſtie ibi cremari: ſed inflāmarent̄ cortine q̄ erāt ſuꝑ tectū cū nō diſtarēt a pauimēto tabernaculi niſi ꝑ decē cubitos: tū ne fierēt ſiles idolatr̄ q̄ īmolabāt ⁊ offerebāt

Eritq; craticła vſq; ad altarꝭ me
a ſ doctores q̃ eccleſiã q̃dãmodo portãt. dũ fidez
ꝛ ſacramẽta veritatis vel neſcientib⁹ p̃dicãt. vel
ſcientib⁹ que acceperũt cõfirmãtes roborant.
a diũ:† Facies ꝛ vectes altaris de
a ſ vt vtriq; pplo iudeoꝝ.ſ. ꝛ gentiũ verbũ p̃di/
lignis ſethim duos: quos opies
cent. ſ ꝓpter ſonũ ꝛ inſtantiã p̃dicatiõis
a ſ vectes vt portari q̃at altare mittunt̃ i circlos
cũ doctores corda fideliũ ꝑ ꝟba euãgelij q.c.ꝛ.t.
trãſeũtib⁹ nõ p̃teribũt exhortãdo erigũt.
laminis eneis: ꝛ indũces ꝑ circu
los: erũtq; ex vtroq; latere alta/
ris ad portandũ. Nõ ſolidũ ſed
ſ ſi vis eſſe altare dei abijce oĩa cõragia fac cor
tuũ ſpacioſum vt capias ligna verboꝝ celeſtium
et hoſtias virtutũ ꝛ ignẽ ſpũſſancti. a ſ vacu/
um.ſ.ꝛ omni iniq̃tate ꝛ tp̃ali ſollicitudine.
inane et cauum intrinſecus faci/ †
a ſ ſicut.ſ. angelis ꝛ ſanctis hominibus conſtat.
b ſ cõtemplationis:
b es illud: ſicut tibi in monte mon
ſ rudimentum inchoantiũ.
c ſtratũ eſt. Facies ꝛ atrium taber a†
naculi in cuius plaga auſtrali cõ
a ſ q: incipiẽtib⁹ pri⁹ fugãda carnis ꝛ ſpũs ille/
cebra eſt vt mũdent̃ ab omi inq̃namẽto carnis et
tra meridiẽ erũt tẽtoria de byſſo
ſpiritus. a ſ centenari⁹ q̃ a leua trãſit in dexte/
ram celeſtem ſignificat vitam.
d retorta. Centũ cubitos vnũ lat⁹
e tenebit in lõgitudine: ꝛ colũnas
ſ baſes timor dñi qui eſt initium ſapientie.
f viginti: cũ baſib⁹ totidem eneis
quę capita cũ celaturꝭ ſuis habe
ſ non argentata.
g bũt argentea. Similit̃ ꝛ in latere
h aquilonis ꝑ longũ: erunt tento/
i ria centũ cubitoꝛuz: columnę vi/

Glo.ordi.

G disponim⁹: donãte grã ſpũſſancti ꝑ ꝟtutẽ dilectiõis accepta bilia reddunt̃. Vñ craticula que holocauſta gerit tanq̃ rete fieri p̃cipit̃: vt ꝑ crebras illi⁹ apturas ignis ſuppoſit⁹ ad cõ/ſumẽdas oĩno hoſtias libere penetret. Neceſſe eſt enĩ vt grẽ dei apiam⁹ corda nr̃a: ꝛ q̃ſi p̃limis patefactis ianuis ſedulo depꝑcemur: vt ꝑ ſingula que ĩchoam⁹ bona quaſi ꝑ ſingula victimarũ eius fruſtra ſua nos miſericordia illuſtra/re ꝛ in amorẽ ſuũ accẽdere dignetur. Pelagiani enĩ q̃ ſine grã dei ſe aliq̃d pficere p̃ſumũt: i altari cordiſ craticu/ † .36. diſ.c. q̃ eccleſiaſticis.§.cccc. lã inſtar retꝭ nõ ſupponũt ſacro igni: ſʒ quaſi parietẽ ſolidũ inter ſe et ignẽ ſpũſſancti ne charitate caleſiãt inter/ponũt. Nõ ſolidũ ſʒ inane ꝛc. vt copi/oſuʒ.ſ.locũ haberet: vt ignẽ ſanctuʒ: ꝛ ligna ad igneʒ vel holocauſta igne ꝯſumẽda recipet. Tu q̃ʒ ſi vis eſſe al/tare dei exinani teipm ab omi ꝯtagio mũdanoꝝ: vt in te ligna verboꝝ cele/ſtiũ: ꝛ hoſtie ꝟtutũ locũ habeas ſpa/cioſuʒ: capiaſq; flãmam ſpũſſancti: q̃ eccꝉie hoſtie dño ꝯſecrent̃: ꝛ ad finẽ ꝑfectiõis ꝑducant̃. Bed. Si quẽ mo/uet iuxta lr̃aʒ quõ ligna altaris tãto igne vicino incõbuſta ꝑmanere pote/rũt. Accipiat hieronymi reſpõſũ. Al/taris inq̃t ligna q̃ de lignis paradiſi ſunt nõ cremant̃ igne vicino: ſed puri ora reddunt̃: nec mirũ h̃ de ſanctua/ B rio: ꝛ interiorib⁹ tẽpli ꝛ altarꝭ thymia matis credere: cũ etiã anchiton ligni genus vel ligno ſilẽ: q̃to plus arſerit tãto mũdius inueniat̃. a Facies et vectes ꝛc. Doctores.ſ. q̃ iudeã.ſ. ꝛ gẽ tilitatẽ in vnã fidei gratiã cõſono ore et ope vocẽt. Vel ex vtroq; latere al/taris ad portãdũ erũt vectes cũ p̃di/catores mẽtes fideliũ in ꝓſperis ꝛ in aduerſis cõſtantiã ꝟtutũ tenere doce bũt. b Sic tibi i mõte ꝛc. Be. Oia que nobis myſtice i altarꝭ ꝛ tabnacu li cõſtructiõe moyſes faciẽda deſigna uit: pri⁹ i illa celeſti ꝯũſatione in q̃ cũ dño.xl.dieb⁹ fuit: facta i ſupnis ciui/b⁹ ꝑhenni obſeruatiõe vidit. Nõ enĩ dubiũ eſt eũ potuiſſe añ ſoliũ dei illꝰ altare vidiſſe quod vidit Eſaias verꝭ carbonib⁹ interne claritatis pleniſſi/mũ: ꝛ forcipes ſctõs q̃s idẽ ꝓpħa vi/dit: q̃ꝝ vno tulit angelus carbonẽ de altari: q̃ ei⁹ labia purgauit: eiuſdẽ ſpi ritus grã q̃ angeli inflãmant̃ ad amandũ deũ ſꝑ i celis: ꝛ ho minib⁹ i terra pctã dimittunt̃: ꝛ ꝟtutũ dona ꝯcedũt̃. Altare ġ ꝯcauũ ꝛ iane fieri p̃cipit̃: ſic moyſi i mõte moſtratũ ẽ: q: ſic angeli: ꝛ ſpũs iuſtoꝝ i celis vacui a pctis ꝛ pleni ſũt pietate ꝛ iuſticia: ita ꝛ nos i terra declinare a malo ꝛ facere bonũ de bem⁹: qꝺ ſic exhortatiõib⁹ ꝟbi celeſtꝭ: ita myſticis tabnaculi ꝛ vaſoꝝ figurꝭ ꝛ cerimoniaꝝ agere iubemur. c Facies ꝛ a/triũ ꝛc. Be. Sic ſctãſctõꝝ q̃ i celis eccꝉie ptez deſignãt: ꝛ pri⁹ tabnaculũ pfectã vitã fideliũ i h̃ ſeculo ita atrium tabnaculi qꝺ exteri⁹ erat: p̃ma inchoantiũ rudimenta. Unde tentoria eiuſdẽ atrij erant de byſſo retorta: quia primo incipientibus cura eſt impendenda: vt carnis ſimul et ſpiritus refrenent il/ 2.Cor.7.a lecebras. vñ: Mundemus nos ab omĩ inq̃namento carnis ꝛ ſpũs. Byſſus eñ ꝺ terra viridis orit̃: ſʒ eruta ſiccat̃: tundit̃: coquit̃: torquet̃: ꝛ magno lõgoq; exercitio ad candidũ ꝑdu/cit̃ colorẽ: ſic caro nr̃a vt ad virtutẽ decorẽq; ꝑueniat caſtita tis: neceſſe ẽ oret: ieiunet: vigilet: ꝛ oĩ cõtinẽtia laboret: vt de lectatiões igenitas ſiccet: ꝛ ad eã dignitatẽ virtutꝭ quã deſi/deram⁹ aſcẽdat. Retorquet̃ aũt byſſus ne facile ſoluat̃: cũ nõ ſoluʒ carnis luxura reſtringit̃ ſʒ tota ei⁹ memoria ab intimo corde eradicat̃. d Cẽtũ cu.ꝛc. Be. Cõſtat cẽtenariũ q̃ i cõ poto digitoꝝ a leua trãſit ad dextrã: ſepe i ſcripturꝭ celibẽ ſi/gnificare vitã: q: ſic dextera leue ita celeſtꝭ prefert̃ preſenti vi te. Edificationẽ arce noe centeſimo ãno cõpleuit: q: eccleſiaʒ in hac vita edificat dñs: i futuro pficiet. Abrae cẽtenario na ſcit̃ iſaac fili⁹ ꝓmiſſionis: q: bñdictio hereditatꝭ q̃ in ſemine eius ei⁹ omnib⁹ familijs terre ꝓmittitur: in futuro et celeſti patria reddet̃. Centũ annos peregrinat̃ ipſe in terra ꝓmiſſionis: q: q̃ filij abrae ꝑ fidẽ efficimur: in ſpe ſupne hereditatꝭ debem⁹ in p̃ſenti ꝑegrinari. Senuit iſaac in gerarꝭ qꝺ interpretat̃ inco/lat⁹: ꝛ inuenit in ipſo anno centuplũ: q: q̃cunq; ꝓmiſſionis fi/lij in hac vita peregrinãtes bona opa mur: mox egreſſi ꝺ corpe in celeſti vi/ta recipimur. Centũ ġ cubitos hʒ la/tus tabnaculi in longum: q: oẽs q̃ ad eccꝉie mẽbra ptinẽt: neceſſe ẽ ꝑ eterna in celis vita laborẽ penitẽtie ꝛ cõtinẽ/tie tp̃alis aſſumãt. e Et colũnas viginti. Be. colũne quib⁹ tentoria ſu/ſpendunt̃ doctores ſunt: q̃ corda audi toꝝ a terrena ad celeſtia ſuſtollunt: et q̃ſi veſtes dñi diligent̃ extẽdũt: ne q̃d duplicitatꝭ remaneat: ſʒ ſimplici ꝛ mũ da intẽtione coram dño velut tẽtoria byſſina niteãt. Fuert̃ aũt colũne enee ſʒ argẽto veſtite: ſic in ſequẽtib⁹ decla rat̃. Enee quidẽ ꝓpter ꝑſeuerantiaʒ virtutꝭ vel ſonoritatẽ p̃dicatiõis. Ar gẽto aũt veſtite: q: nõ aliud q̃ʒ verbũ dei ſonãt. f Cũ baſib⁹. Bed. Baſi b⁹ colũnaꝝ eneis initiũ ſapie.ſ. timor dñi intelligit̃: ꝺ q̃ ieſus fili⁹ ſyrach ait Radix ſapie timor dñi ꝛ pulchre ſub/ Prou.1.a iunxit: Et rami ei⁹ lõgeui: q: germina virtutũ mltiphária q̃ ꝺ timore dñi tan q̃ʒ op⁹ ꝛ celature colũnaꝝ ꝺ baſibus ꝓdeunt: nunq̃ʒ fructu mercedis care bũt. g Argẽtea. Be. Capita nõ ar gẽtata ſʒ tota argẽtea: q: doctores to/tos ſe diuie ſcpture ſbijciũt ꝟba diui/na meditãdo ꝛ p̃dicãdo mãcipãt aĩaʒ et corp⁹. Sic enĩ mẽbra ſine capite vi/uere nequeũt: ſic illi eloq̃a diuia vitã ſuã exiſtimãtes hec nunq̃ʒ obediẽdo portare: ꝛ ſe humiliãdo exaltare deſi/ſtũt. h Silr in la.ꝛc. Be. Eadẽ de latere aq̃lonis repetũt̃: q̃ de latere au ſtrali p̃miſſa ſunt: q: vtriuſq; teſtamẽ/ti p̃cones conſono ore ad celeſtia nos erigũt: tñ ꝛ ſi ſacra habuert̃ ꝓ tpe diſ ferẽtia: imo h̃ i tpe noui teſtamẽti q̃cũ q; ꝺ vtroq; pplo ad ſalutẽ ptingũt: nõ ſolũ eandẽ fidẽ ꝯfeſſionẽ ꝛ opationẽ: ſʒ ꝛ ſacramẽta hñt eadẽ i emũdatione pctõꝝ: ꝛ pceptiõe celeſtꝭ vite i grã dei ꝑ ieſum chriſtũ. i Colũne viginti. Quare viginti fuerũt colũne atrij ſu/pradictũ eſt: vbi eiuſdẽ numeri tabu/le in vno tabernaculi latere fieri p̃cipimur. ☞ In latitu

Nico. de lyra

offerebãt victimas ſuꝑ altaria q̃ erãt in tẽplis idolorum.
a Facies ꝛ atriũ. Hic ꝯñr deſcribit̃ atriũ qꝺ erat circa tab/naculũ. Erat aũt hmõi atriũ quedam platea magna ſub diuo hñs in lõgitudie centũ cubitos ab oriẽte i occidentẽ: ꝛ in lati tudine q̃nq̃ginta ab auſtro verſus aq̃lonẽ ꝛ erat clauſa colũ/nis q̃nq; pedũ altitudinis in quib⁹ pendebãt cortine vſq; ad terrã: vbi cũ paxillis ꝛ funib⁹ figebant̃ ne a ventꝭ mouerent̃. In latere ꝟo aq̃lonari ipſi⁹ atrij erãt vigiti colũne: ꝛ i latere auſtrali viginti: ꝛ i latere occidẽtali decẽ: ꝛ i latere oriẽtali de cẽ: ꝛ erãt oẽs ꝺ ere. ſm q; habet̃.ſ.xxviij.ca. ꝛ erãt infixe ba/ſibus eneis eo mõ ſic dictũ ẽ de alijs colũnis exiſtẽtib⁹ i taber naculo. Cortine ꝟo habebãt i latitudie q̃nq; cubitos ſm lõgi tudinẽ colũnaꝝ: ꝛ erãt facte cũ acu reticulato ope. vt dic̃ Ra. Sa. ita q vulg⁹ q̃ erat extra atriũ ꝑ foramĩa cortinaꝝ poterat videre ſacrificia ꝛ oblatiões q̃ fiebãt in atrio ꝑ ſacerdotes: et erãt oẽs de eadẽ materia.ſ. de byſſo retorta vt fila eſſent bene fortia: ꝛ ꝑ ꝯñs eiuſdẽ coloris: h̃ excepto q i introitu atrij qui erat in pte oriẽtali lõgitudinis q̃nq̃ginta cubitoꝝ: vt iã dictũ eſt vigiti cubiti medij claudebant̃ cortina facta de q̃ttuor co/loribus.ſ. hiacyntho et purpura coccoq; bis tincto ꝛ byſſo re/torta: ꝛ illa cortina poterat trahi ꝛ retrahi ꝓ igreſſu ꝛ egreſſu eoꝝ qui intrabãt atrium. decez aũt cubiti qui erant ex vtraq; parte introitus claudebantur cortinis de byſſo factis: ſicut ꝛ alie que erant in circuitu. ☙ Omnes

ginti: ⁊ baſes ẽnee eiuſdez nũeri
ꝭ vt ſupra.
⁊ capita eaꝝ cũ celaturis ſuis ar/
a gẽtea. In latitudine ṽo atrij qđ
ꝭ q꞉ occidit actual' vita ⁊ quies ſequit᷑ et merces
reſpicit ad occidentẽ erũt tẽtoria
eterna. a ꝭ q꞉ numer⁹ decẽ ſignificat ⁊ remiſſio nem quã expectãt ſancti ꝑ opera bona. Jobal eni interpretat᷑ remiſſio. ꝭ q꞉ ſeptenariũ noſtrũ viſi oni ſancte trinitat' in eternuz iunget᷑. vnde: Mi hi autem adherere deo bonum eſt.
ꝑ q̃uinquaginta cubitos: ⁊ colũ/
b nẽ decem: baſeſq꞉ totidez. In ea
ꝭ principio conuerſationis bone.
quoq꞉ atrij latitudine: quẽ reſpi/
a ꝭ fidem. b ꝭ q꞉ i ipo ingreſſu q̃ cathezizant᷑ re miſſionẽ peccatorum ⁊ requiem ſperare debent.
c cit ad orientem q̃uinq̃ginta cu/
a ꝭ vel c. b ꝭ q꞉ cõſtat ex ſeptẽ ⁊ octo. ſeptenari us ſignificat pñtez vitã q̃ ſeptẽ dieb⁹ voluit᷑. octo nari⁹ futurã q̃ ẽ reſurgentiũ ad quã ꝑ hãc venit᷑.
biti erunt: in q̃uibus q̃uindecim
cubitorũ tentoria lateri vno de/
a ꝭ predicatores qui tẽtoria in ſe ſuſpẽdũt dũ au ditores docẽt q̃rere q̃ ſurſuz ſunt. .n.q.ſ.r. b ꝭ ꝓ/
putabuntur: colũmneq꞉ trẽs: et
pter fidẽ ſpẽ ⁊ charitatẽ. a ꝭ q̃ i tiore dei fũdati.
bãſes totidem. Et i latere altero
erũt tẽtoria cubitos obtinentia
a ꝭ in quo requies animarũ ⁊ reſurrectio corpo/ rum ſignificatur.
q̃ndẽcim: colũnẽ tres: ⁊ baſes to
ꝭ eccleſie.
tidẽ. In itroitu ṽo atrij fiet ten/
a ꝭ qui eſt quinari⁹ q̃ter duct⁹: q̃nq꞉ aũt ſunt cor poris ſenſus quos qui eccleſiã ingredit᷑ diuinis de bet ſubijcere imperijs. b ꝭ ſpe celeſtium.
c toriũ cubitorũ ṽiginti ex hiãcyn
a ꝭ tolerãtia tpaliũ. b ꝭ ardore pfecte charitat'
tho ⁊ pũrpura: cõccoq꞉ bis tĩcto:
ꝭ et continentia carnis. ꝭ q꞉ ſanguinea ſocieta/ te mutuã claritatẽ ſibi tribuũt virtutes ipſe.
b ⁊ byſſo retorta ope plumarij: co/
ꝭ quia qui eccleſiã intrant ad regulam euãgelio/ rum fidẽ et actionem componere debent.
lũnaſq꞉ habebit quattuor cũ ba/
ꝭ doctores. ꝭ celeſtis.
f ſib⁹ totidẽ. Oẽs colũnẽ atrij per a

a In latitudine ṽo atrij. Be. Latitudo atrij quod reſpicit ad occaſum ſolis vbi terminato labore diurno noctis ſopor a gratia ſuccedit tp̃s ſignificat: q̃ ceſſante poſt mortẽ actuali

Mat.10 b vita: quies ſequit᷑ electoꝝ ⁊ merces eterna. In vinea q̃z pa triſfamilias cũ ſero eſſet factũ: operarij perceperẽ laboris pre miũ: q꞉ ſinguli iuſtorũ in fine hui⁹ vi te ſortiunt᷑ ingreſſuz vite eterne. Vñ:

Apo.14.c Beati mortui q̃ in dño mo. ãmodo iã dicit ſpũs vt requieſcãt a laborib⁹ ſu is ⁊c̃. Ideo occidẽtale latus atrij ten toria hꝫ ꝑ q̃nquaginta cubitos: et de cez colũnas: q꞉ q̃nquagenari⁹ quietẽ ſignificat: ꝓpt᷑ q̃nq̃geſimũ annũ q̃ li bertati ⁊ q̃eti et remiſſiõi dedit⁹ erat vñ ⁊ iubile⁹ d̃r. Jobal nãq꞉ dimittẽs aut remiſſio interp̃tat᷑. Denari⁹ q̃z ſu perna p̃mia deſignat: vbi hũana na tura in vtraq꞉ ſubſtãtia ſua ĩmortalit᷑ ſubleuata: ĩ diuĩe viſiõis p̃ntia letat᷑. Deus enĩ trinitas eſt: corpus nr̃m ex quattuor element' ſubſiſtit. Interior hõ ternario numero. Cũ ẽ ex toto cor de tota aĩa tota mẽte deũ diligere iu bemur: ⁊ ſeptenariũ noſtrũ viſiõi ſan cte trinitat' in eternũ iũget᷑. Juxta il

Ps.72. lud: Mihi aũt adherere deo bonũ ẽ.

Mat 20 b Hic eſt denari⁹ quẽ cultores dñice vi nee cõſũmatis laborib⁹ ꝓ mercede ac cipiũt. Quia ẽ nobis ſancti p̃dicato res finita hac vita p̃ſentiã ꝯditoris ⁊ requiẽ eternã ꝓmittũt. ⁊ ſic deſideria nr̃a ab ĩfimis ad celeſtia querẽda eri gunt: quaſi in occidentali latere atrij tẽtorij q̃nq̃ginta cubitoꝝ latitudinis decẽ colũnẽ ſubleuãtes extollunt.

b In ea q̃z atrij ⁊c̃. Beđ. Latitudo atrij orientẽ reſpiciẽs: initiũ bone cõ uerſatiõis q̃ a fide incipit ſignificat: que ꝓpt᷑ primã celeſt' gratie pceptio

Luc.1.g nem orientẽ reſpicere d̃r. Vñ: Viſita

Ibidem uit nos oriẽs exalto. Illuminare his q̃ in tene. ⁊ in vmb. mortis ſe. In hac plaga q̃nq̃ginta cubiti: q꞉ in ipſo in greſſu cõuerſionis oẽs q̃ catheçiçant᷑ remiſſionẽ peccatoꝝ: ⁊ requiẽ ſperare docent᷑. q̃nq̃genari⁹ ad remiſſionẽ ꝑ tinet. Vñ in pſal. eiuſdẽ nũeri penitẽ tia ⁊ confeſſio ⁊ remiſſio pctõꝝ deſcri pta eſt: ita vt q̃ dño peccauerat: ⁊ ma lũ corã eo fecerat. cognoſcẽdo iniqui

Ps.50. tatem ſuam ab ipſo ſit ablut⁹. ⁊ ſuper niuẽ dealbatus: rurſumq꞉ leticiã ſalu taris dei. i. chriſti quẽ offenderat rece pit: ⁊ ſpũ illius p̃ncipali ne vltra labe retur ꝯfortat⁹ fuit. Habet ẽ latitudo orientalis atrij q̃nq̃ginta cubitos cũ p̃ma fidei ꝯfeſſio remiſſione pctõꝝ: et ſpe future quietis gaudet ⁊ pacis. In ſymbolo q̃z apl'oꝝ cõfitemur nos cre dere ſanctã eccleſiã remiſſionẽ pctõꝝ ⁊ carnis reſurrectionẽ qđ poſtea vni

Ephe.4.b uerſalis ſynodus pleni⁹ exp̃ſſit dicẽs: Cõfiteor vnũ baptiſ ma in remiſſionẽ pctõꝝ: ſpero reſurrectionẽ mortuoꝝ ⁊ vitã vẽturi ſeculi. c Quinq̃gita cu. ⁊c̃. Be. Quinq̃gita cubit' plage orẽtales generaliter initia credentiũ ſignant᷑: q꞉ in re miſſiõe peccatoꝝ: ⁊ ſpe future beatitudinis celebrant᷑ quorũ ſpecialis diſtinctio ſubinfert᷑: q̃ ad eundẽ finẽ bñ cõſiderata ſubinfert᷑. Sequit᷑ enĩ. E quib⁹ q̃ndecim cubitoꝝ tẽtoria ⁊c̃. Quindecim nãq꞉ q̃ ſeptenario ⁊ octonario ꝯſtat eterne vite gaudia deſignat: que a ſabbatiſmo incipiẽs aĩarum ꝑficit᷑ in reſurrectiõe corpoꝝ. Nam dñs ſeptima ſabbati in ſepulchro quieſcens octaua die. i. poſt ſeptimaz ſabbati reſurrexit. Or aũt in latere vno q̃ndecim cubitoꝝ fuerũt tres colũne cũ to tidẽ baſib⁹: figurat p̃dicatores fide: ſpe et charitate p̃eminẽ tes: ⁊ mentem in ſtabilitate timoris firmantes. Ingreſſurus ergo atriũ tabernaculi hꝫ ab vtroq꞉ latere tentoria. xv. cubi torũ ternis ſuſpẽſa colũnis: q꞉ quicũq꞉ ingreſſur⁹ eccl'iam ſa cramẽta fidei diſcere ꝓpoſuerit: ſiue ad eccleſiam gentiũ ſiue ad ſynago

ad ſynagogã intuitũ mẽtis ꝯuerterit: ĩ vtraq꞉ pte fideliũ do ctores ĩuenient: fide fortes: ſpe ſublimes: charitate feruẽtes: in timore dei fundatos auditorib⁹ requiẽ aĩaꝝ: ⁊ reſurrectionez corpoꝝ ꝓmittere: q̃ velut tẽtoria d̃ byſſo retorta in ſe ſuſpen dũt: cũ eos exẽplo ſuo docent q̃ ſurſum ſunt q̃rere: nõ q̃ ſuper terrã: ⁊ integrũ ſpiritũ ⁊ aĩaz ⁊ corp⁹ ſine q̃rela in diẽ dñi cuſtodire. d Co lumnaſq꞉ ha. ⁊c̃. Be. In introitu atrij q̃ttuor ſunt colũne: q꞉ nõ niſi ꝑ fidem ⁊ ſacramẽta euãgelij q̃ ĩ q̃ttuor libris ꝯtinent᷑: vnitatem eccl'ie ĩgredimur. Vñ catheçiçãdis q̃ttuor euãgelioꝝ p̃ncipia recitant᷑: ⁊ d̃ figuris ⁊ ordine eoꝝ ĩ aptione auriũ ſolerter erudiunt᷑ q̃ ſciãt exinde ⁊ meminerĩt q̃ ⁊ q̃t ſint libri q̃ꝝ verbis maxĩe in fide trinitat' debeãt erudiri. In quo introitu fit tẽ toriũ. xx. cubitoꝝ q̃ ẽ q̃ternari⁹ quin quies ductus. Quinq꞉ aũt corporis ſenſus ſũt. Vñ ẽ in introitu atrij tẽto riũ. xx. cubitoꝝ ĩ q̃ttuor colũnis ſuſpẽ dit᷑: q꞉ oẽs q̃ eccleſiã intrãt ad regulã euangelioꝝ fidẽ pariter ⁊ actus cõpo nere debẽt vt cõtinẽtes ab illecebris carnis omẽs ſenſus corporis diuinis ſubigãt ĩperijs. Nõ ſolũ enĩ h̃ tẽtoriũ q̃ttuor colũnis ſbleuat᷑: ſꝫ ⁊ ipm ĩ lõgi tudine ſua nũeꝝ q̃nariũ m'tiplicatuz hꝫ: cũ q̃libet humiles ⁊ pij auditores ad fidẽ veniẽtes: nõ ſolũ euãgelij ver bis imbui: ſꝫ etiã euãgelicã vitã age re deſiderãtes: oẽs corpis ſenſus ĩ o bediẽtiã charitat' expendũt. e Ex bia. ⁊c̃. Be. Recte ĩ h̃ ĩtroitu atrij tẽto riũ ñ ſic ĩ alio atrio fit d̃ byſſo retorta. ſꝫ d̃ q̃ttuor nobiliſſimis colorib⁹ hia cyntho. ſ. ⁊ purpura bis tĩcto ⁊ byſſo retorta. Ope pluarij: q꞉ his q̃ catheçi çant᷑ eccl'ie facies exteri⁹ fulget: ſꝫ cla rior ṽt⁹ ⁊ digni⁹ apparebit his q̃ eaꝫ ꝑ ſacrã baptiſmi ĩgrediunt᷑. Nemo enĩ repẽte fit ſũm⁹: ſꝫ g̃datim a minoribus ad pfectiora tẽdim⁹: hiacynth⁹ ſpem celeſtiũ bonoꝝ. purpura tolerãtiã tẽ poraliũ maloꝝ: coc⁹ bis tinct⁹ ardo rẽ pfecte dilectiõis: byſſus retorta ſi gnificat ꝯtinẽtiã carnis. Qui colores ope plumarij ĩuicẽ ſũt variati: q꞉ q̃q꞉ ṽt⁹ fideliũ vicinaꝝ ſibi ṽtutũ ſocieta te velut ꝯſãguitate creſcit: q̃uis ſingl'i colores ſinglis poſſent ꝯuenire elect'. Qui enĩ alti⁹ celeſtia ſpectat᷑ hiacynth⁹ ẽ: q̃ p ſa ꝓpt᷑ iuſticiã patit᷑ purpura ẽ: q̃ feruẽtiore ĩ deũ ⁊ ꝓximuz charitate flãmeſcit coc⁹ bis tinct⁹: q̃ ſpũalr ṽ ginali ĩtegritate carnis albeſcit byſſus retorta: ⁊ cũ iuſti ĩ eadẽ fide: ⁊ pieta te euãgelica d̃ ſuis alterutrũ ṽtutib⁹ ꝯgaudẽt: q̃ſi ĩ ĩtroitu atrij dñi tẽtoriũ decorat pulchra coloꝝ varietate ꝯte xtũ. f Oẽs co. ⁊c̃. Be. Que dixerat diligẽti⁹ inculcat: vt ſedulo lectorẽ admoneat. neminem inter doctores ṽitat' colũnas. ſ. atrij celeſt' poſſe cõputari: q̃ nõ in ſtar erĩ ĩuincibilẽ int᷑ adũſa patiẽtiã hr̃e didicerit: niſi ſeſe cele ſtiũ obſuãtia ⁊ ãnũciatiõe ṽboꝝ velut argenti lamis vndiq꞉ muniẽdo exornauerit: niſi ſe oĩ ſbiectiõe p̃cept' diuinis q̃ſi ar gẽto capiti ſuppoſuerit: et tiore dei velut enea baſi ſtabilierit.

☞ In lõgi

Nico. de lyra

a Omnes colũne atrij ꝑ circuitũ ⁊c̃. In hebreo habet᷑ ſic: Omniũ colũnaꝝ atrij per circũitũ cincture eaꝝ et vncini d̃ ar gẽto: ⁊ vocant᷑ h̃ cincture q̃dã circuli argẽtei circũdãtes colũ nas. vt dicit Ra. Sa. Vtrũ tñ eſſent ĩ medio colũne ꝑ modum cuiuſdã pomelli: vel in ſupiori pte ꝑ modũ capitelli nõ deꝯmi nat. Rationabili⁹ tñ videt᷑ q꞉ eẽnt ꝑ modũ capitelloꝝ in ſupio ri pte: q꞉ erãt ad decorẽ q̃ magis debẽt poni in capite colũne: Vncini ãt dicunt᷑ vbi cortie pẽdebãt a colũnis ⁊ ſm h̃ colũne dicte nõ erãt veſtite laminis argenteis: ſꝫ tñ ĩ capitib⁹ caruz erant quidam circuli argentei. ☞ Cuncta

¶ a In longitudīe ꝛc. Beḋ. Centū cubitos lōgitudinis hȝ eccleſia que vlnas eleuat
ad bona opera ꝓpͤ vitā eternā. Quinq̄ginta latitudīs: qꝛ requiē ſperat ſempiternā
in grā ſpūſſancti: quā ſpūſſctūs q̄nq̄genario voluit ſignificari cū pētecoſtē. i. quinq̄/
geſimū diem paſcalis feſtiuitatis ſuo aduentu cōſecrauit. Altitudo quinqȝ cubitoꝝ
eſt iuxta numerū ſenſuū corporis: qꝛ tūc recipiet vnuſquiſqȝ ꝓpria corporis ſui ꝓut
geſſit ſiue bonū ſiue malū. Sed in atrio dom⁹ dei coꝝ tm̄ fi/
gura exprimit̄: qui bonū in corpe fecerūt: ꝑ q̄ in requiē vite
ꝑhēnis merent̄ introduci: q̄ nūc in opib⁹ iuſticie q̄ caſto cor
pore ꝛ corde agūt: q̄ſi byſſus retorta nitēt: ꝛ tūc in codeȝ cor/
pore īmortalitatis glīa ſublimato ꝑceptis iuſticie p̄mijs. In
euāgelio ꝟo vtriuſqȝ ptis mentio eſt: vbi q̄nqȝ virgines cuȝ
operib⁹ lucis ſtatim cū ſpōſo ad nuptias intrāt. Quinqȝ ꝟo
que opa caſtitatis nō caſto aīo fecerāt repulſe cum ſuis tene
D bꝛis. Quinqȝ eni erāt ꝛ q̄nqȝ q̄ vtreqȝ ſm ea que ī carne geſ/
ſerāt iudicate ſunt. Tota ḡ lōgitudo ꝛ latitudo atrij ꝑ cente/
nos ꝛ q̄nquagenos cubitos diſtincta eſt. Quiqȝ hȝ cubitos
altitudinis: qꝛ neceſſe ē vt q̄ ꝓmiſſionē habem⁹ quiet̄: ꝛ pa/
2.Cor.7.a tric celeſt̄. ſ. mūdem⁹ nos ab oīm inq̄namēto carnis ꝛ ſpūs:
ꝛ ꝑficiam⁹ ſanctificatiōeȝ ī timore dei vt apparēte hora ꝓmiſ
ſe retributiōis in ſpū ꝛ carne letemur ī amore dei: ꝓpͤ vtri/
uſqȝ nr̄e ſubſtātie. i. aīe ꝛ carnis emūdationem in timore dei.
Q̄ ſ. ſ. dictū erat: ꝛ repetit̄ vt firmi⁹ memorie cōmendet̄: fietqȝ de byſſo retorta ꝛc. b Cūcta vaſa ꝛc. Be. Hec vaſa ho/
mines ſūt in eccīa diuerſis meritis ꝛ gradib⁹ dn̄o ſeruiētes
que iubent̄ fieri. enea vt q̄ſqȝ in aduerſis ꝑſeueret in finē: ne
ꝓmiſſaȝ ſibi ſalutē deſidia ꝑdat: vel vt fidē quā didicit: ini/
micis oppugnātib⁹ palā ꝯfiteri nō metuat: ꝛ amicis dona q̄
ꝑcepit ſonare nō deſiſtat. Es eī ſonoꝝ ꝛ durabile ē: paxilli āt
tabernaculi vel atrij ad h̄ facti ſunt: vt infixi colūnarū ſūmi/
tatib⁹ foris eminerēt: ꝛ īpoſitis veloꝝ vel tētorioꝝ funib⁹ ſic
ea leuātes a terra ſuſpēderēt. Quoꝝ factura ꝛ poſitione do/
ctoꝝ lingua ſignat̄: q̄ p̄dicādo audientiū corda tāgit ꝛ tāgē
do ſubleuat. Funib⁹ eī ſolet ſcriptura ſignari. Vñ: Funicul⁹
triplex difficile rūpit̄: qꝛ ſcͤptura q̄ hiſtorico ꝛ allegorico mo/
ralive ſenſu īterp̄tari ꝯſueuit nulla hereticoꝝ vel paganoꝝ
ꝑuerſitate corrūpit̄. Tentoria ꝟo vel vela vt funes reciperēt
ꝑ.12.diſ.ſ. habebāt ī ſupiorib⁹ ſuis anſas vl̄ circulos q̄b⁹ funes īmitte/
3.in pri.75. rent̄. Tu q̄ȝ ſi vis tentoriū dei fieri prepara in corde tuo rece
diſ.c.1.i ꝑ. Moyſi. ptaculū ſmonis: vt poſſis ad ſupna ſuſpēdi. īponant̄ ꝟo pa
xillis colūnaꝝ funes tentorioꝝ vt ſic expāſa atqȝ in altū ela/
ta pulchritudinē tabernaculi compleāt: cōmittāt p̄dicatores
cordib⁹ fideliū eloq̄a diuīa: ꝑ q̄ ad exemplū ſui ab īfimis eri
gāt: vt extēſa funib⁹ ꝛ ſubleuata vela vel tētoria opis ſui de/
cus mirificū q̄ȝ īuoluta neq̄bāt lōge lateqȝ demōſtrēt: oſten/
dāt fideles āplitudinē boni opis: pulchritudinē mētis: ꝛ in/
terne grē vt alij vidētes glorificēt patrē q̄ ī celis eſt dicētes:
Pſ.83. Q̄ amabilia ſūt tabnacula tua dn̄e ꝟtutū ꝯcupiſcit ꝛ deficit
aīa mea ī atria dn̄i. c Precipe fi. ꝛc. Be. Diſpoſito oīm or/
natu tabnacl̄i ꝯſr lumē lucerne ꝓuidet̄ vt decor ei⁹ mirabiliſ
ſic in die lumīe ſolari: ita noctu lucernalib⁹ flāmis illuſtraret̄
ne vnq̄ ī domo dei tenebre vl̄ vmbra poſſit eē. Myſtice ī do
mo dī lucerna ſūt opa iuſtoꝝ: q̄ mētes īuētiū exēplis illumi
nāt. Diligēt⁹ ꝟo īuēdū q̄ vt lucerna ſemp in tabnaclo dei
poſſit ardere: filij quidē iſrl̄ offerre oleū. Aarō ꝟo ꝛ filij ei⁹ lu
cernā collocare iubent̄: qꝛ fideles ꝛ dilecti auditores ꝓmpta
ad obediēdū fidei corda afferūt. Doctores ꝟo ignē celeſt̄ ꝟbi
q̄ illuminent̄ ad cognoſcendū: et inflamment̄ ad diligendū.
deū p̄dicando miſtrāt. Per olei naqȝ pinguedinē q̄ laſſi ꝛ in
firmi recreant̄: et grā lumīs preſtat̄ interna dilectio ment̄: ꝛ
Ibidē.51. op⁹ miſicordie ꝯſignat̄. Vñ: Ego aūt ſicͭ oliua fruc. ī do. d. ꝛc. q̄ſi qꝛ miſicordie fru
ctū indigētib⁹ exhibui. mihi q̄ȝ ī eternū a deo repēdendā miſicordie graȝ ſperaui
Filij ḡ iſrl̄ offerāt oleū. Aarō ꝟo ꝛ filij ei⁹ allato igne cōponāt lucernā q̄ ardeat ī
tabnaclo dei auditores. ſ. deuotionē mēt̄: ꝛ doctores docēāt eos archana ſcīe cele
ſtis: q̄b⁹ īſtituti ī ꝯſpectu dei igne charitat̄ ardeāt ꝛ hoīb⁹ lumē bone actiōis oſtē
dāt. d De arborib⁹ oli. ꝛc. Be. Notādū q̄ filij iſrl̄ iubent̄ offerre oleū. ſȝ cuȝ di/
ſtīctiōe d̄ arborib⁹ oliuaꝝ: ꝛ addit̄ puriſſimū: piloqȝ cōtuſum. Solet eni fieri oleū
mirthinū: raphaninū: de nuce: de lino: et d̄ diuſis ſpēb⁹. ſȝ nullū offerre lȝ ī tabna
culo dn̄i: niſi q̄ȝ d̄ oliuis fit: ſicͭ nec ignis ali⁹ q̄ȝ q̄ d̄ celo d̄ſcēdit: vl̄ ī lucernis arde
Sap.1.b re vel ī altare dei debet accēdi: Spūs eī ſctūs diſcipline effugiet fictū. Offerāt ḡ fi
lij iſrl̄ oleū ad lucernas dei nō q̄ȝlibet: ſȝ d̄ oliuis puriſſimū piloqȝ ꝯtuſū. Offerāt
auditores doctorib⁹ ꝯſciaȝ purā: charitat̄ grā fecūdā: ꝛ pilo ſedule ꝓbatiōis ab
oī neq̄cie cōmixtiōe mūdatā cui ſola intētiōe placēdi ꝛ ſeruiēdi deo ꝟba audire de
lectet. Offerat aarō cū filijs nō ignē alienū: ſed deſup miſſū ꝛ ad accēdendā lucer/
nā ſicͭ ad ꝯſumēda holocauſta ꝛ adolēda thymiamata. p̄dicēt doctores ꝟbū ñ ſuū
2.Cor.4.a ſȝ dn̄i. ſm illud: Nō ſum⁹ ſicͭ plurimi adulterātes ꝟbū dei ꝛc. h̄ igne vtant̄ ad illu/
ſtrādā cognitiōeȝ fidei: auditoꝝ corda ad ꝑficiēda ꝛ ꝯſecrāda holocauſta operum
ſuoꝝ: ad incēdēda thymiamata orationū. e Et collocabūt ꝛc. Be. Nō ē eī oīm
ſacra fidei ꝑpͤo p̄dicare: ſȝ eoꝝ tm̄ q̄ caſtitate fidei ꝛ exercitio opis ad filios ſūmi
ſacerdotis dei ꝓbant̄ ꝑtinere: qui eni a puritate fidei prauo dogmate aberrat: vl̄

ſ eloquia dn̄i e. c. ar. ig. ex. ꝛc. ſ obſeruantia ꝛ annunciatione diuinorum verborum.

circūitū veſtitę erūt argenteis la
ſ mentibus. ſ qꝛ ſubijcere ſe debēt diuinis p̄ce pris q̄ſi argenteo capiti. ſ qui corpori ꝛ mente labori p̄dicatiōis inſiſtere debēt. ſ qꝛ in timore
minis capitib⁹ argenteis ꝛ baſi/
dn̄i ſunt ſtabiliendi. ſ qꝛ vlnas leuat ꝓpter vnitatem eternam ad bona opera.
a bus ęneis. In lōgitudīe occupa/
ſ eccleſia.
bit atriū cubitos centū in latitu/
ſ quia requiem ſperat in ſpūſſancti grā. ſ propter quinqȝ ſenſus corporis quia ī corpore recipiemus quod in corpore geſſimus
dine q̄nquaginta: altitudo q̄nqȝ
ſ caſto. ſ. corde ꝛ opere.
cubitoꝝ erit: fietqȝ de byſſo re/
ſ fixas ſcȝ in timore dei.
b torta ꝛ habebit baſes ęneas. Cū a
ſ ſanctos diuerſis meritis ꝛ gradibus ſeruiētes.
ſ eccleſie.
cta vaſa tabernaculi in oēs vſus
ſ linguas p̄dicatoꝝ que audientiū corda p̄dicando tangunt ꝛ ſubleuant tangendo.
ꝛ cerimonias tā paxillos eius q̄ȝ
a ſ vt inter aduerſa ꝑſeuerare: ꝛ fideȝ ſonare meminerint. b ſ ſanctis auditoribus.
c atrij ex ęrē facies † Precipē filijs b c †
ſ deuotionē mentis.
d iſrael vt afferāt tibi oleū de arbo
a ſ non quodliber. b ſ ab omni inquinamento. c ſ ſedule ꝓbationis.
rib⁹ oliuāꝝ puriſſimū: piloqȝ con d e †
a ſ qꝛ in eccleſia nunq̄ debet abeſſe lux p̄dicationis vel humilitas auditoꝝ pura q̄ liberter excipiat verbū dei. b ſ opa iuſtoꝝ q̄ alijs in exemplūȝ lucēt. vñ: Vt luceat lux vr̄a corā hominibus. ꝛc.
tuſum vt ardeat lucerna ſemper f † g
a ſ eccleſia. b ſ qꝛ intra velū celi nō eſt neceſſa/
in tabernaculo teſtimonij: extra
ria ſcripturarū lucerna: vbi eſt arca dn̄i ꝛ cherubin glīe ꝓpiciatoriū obūbrāt. i. agmina milicie celeſtis glīaȝ incarnati filij quē poſuit de⁹ ꝓpiciationē ꝑ pctīs nr̄is ꝯſona voce laudāt. ſ vl̄ oppēſū
velum q̄ȝ oppanſum eſt teſtimo
a ſ nō alij: ſed qui fulgēt caſtitate fidei ꝛ executione operis tanq̄ veri ſacerdotes chriſti.
e nio: et collocabūt eā aaron et fi/ h

a Cūcta va. ta. ꝛc. ſ. cauille martelli
ꝛ cetera hmōi q̄ erant neceſſaria ad
erigendū colūnas ꝛ cortinas.
b Ex ere fa. Inſtrumēta eī cuiuſcū/
qȝ art̄ ſm modū loq̄ndi hebraicū va
ſa vocant̄. Di/
ſpoſitiōieȝ aūt
atrij q̄ȝtum ad
colūnas ꝛ cor/
tinatas hic nō
deſcͤpſi: tū qꝛ ꝑ
ea q̄ dicta ſunt
a q̄libet d̄ faci/
li pt capi: tū qꝛ
in fine libri po
net̄: q̄n aget̄ d̄
erectiōe tabna
cli. Nō āt hu⁹
atrij circa tab/
naculū accipi/
tur: tū ꝓpͤ re/
uerētiā tabna/
culi: ne popu/
lares ad ipſuȝ
nimis appropī
quarent: tū vt
ſacerdotes ꝛ le
uite liberi⁹ fa/
cerent officia
ſua circa alta/
re holocauſti:
mltitudine po
puli exteri⁹ exi
ſtēte. c Pre
cipe fi. iſrl̄. hic
ꝯſr agit̄ d̄ illo
q̄ȝ erat neceſ/
ſariū ad illūia
tionē tēpli: tuȝ
ꝓpͤ decorē: tū
vt ibi de nocte
poſſet clare vi/
deri cuȝ dicit̄:
Precipe fi. iſ.
vt affe. ti. oleū
de ar. oliuarū
i. de fructu oli/
ue expſſū. iſtō
enī ꝓpͤe oleuȝ
d̄r. oleū āt nu/
cū ꝛ alteri⁹ ma
terie cuiuſcun
qȝ d̄r tm̄ oleuȝ
ꝑticipatiue et
diminutiue.
d Puriſſimū
i. ſine amurca.
e Piloqȝ cō/
tuſū: qꝛ iſtud ē
puri⁹ q̄ȝ illō q̄ȝ terit̄ int̄ molas. f Ut
ar. lu. i. lucerne: accipiēdo ſinglare pro
pl̄ali: ſic. ſ. viij. ca. Ueit muſca q̄uiſſima
i. mltitudo muſcaꝝ. g Sēp. i. q̄libȝ no
cte. Ioſeph⁹ āt dic̄ q̄ etiā de die tres ar
debant ꝛ oēs ſeptē d̄ nocte: nec licitum
erat ibi ardere aliud oleū. h Et col. eā
aarō ꝛ filij ei⁹. hoc enī nō erat licitū niſi
ſacerdotibus. Ca. XXVII

Moralr. a † Facies ꝛ al. ꝛc. Hic deſcribit̄ altare
holocauſtoꝝ ī q̄ carnes offerebant̄ aīa/
liū ꝛ ſignificat pn̄iaȝ ī q̄ caro ꝑpͤa imo/
lat̄. † Habebit q̄nqȝ cu. ꝛc. ꝑ q̄s ſigni
ficant̄ q̄nqȝ etates ī q̄b⁹ d̄ȝ pn̄ia durare
ſ. adoleſcētia iuuēt⁹ ſtat⁹ viril̄: ſenect⁹: ꝛ
ſeniū. In pueritia ꝟo ꝛ etate decrepita
penitētie auſteritas nō habet locū.
† Et totidē ī latitudine. qꝛ q̄nqȝ ſenſus
exteriores

V integritatē fide ĩ operū prauitate maculat: ⁊ ſi ſacerdotis noīe pemineat vel pſona audi at a dn̄o: Quare tu enarras iuſti. m. ⁊c.
Pſ. 49. Qualib⁹ iacob⁹ dicit: Nolite plures mgr̄i
Iaco. 3. a fieri fratres mei ⁊c. a Perpetu⁹ erit ⁊c.
Be. Hec clauſula ſic q̄ de tabernacu lo vaſis ⁊ vtenſili bus ei⁹ ſſit ſpūalit̄ nō carnalit̄ intelli genda ē ⁊ exponē da. Quō eni ppe tu⁹ erit cult⁹ ſacer dotalis officij: cū ipm̄ ſacerdotiū ⁊ tabernaculū ĩ quo gerebatur: ⁊ ppl's cui gerebat̄ iā du dū ceſſauerit. In ſancta ḡ eccl'ia hoc cōplet̄: vbi ſucce dētib⁹ ſibi p ordi nē doctorib⁹ cum veritat̄ auditori bus nunq̄ deerūt ſpūales filij iſrael q̄ in domū dn̄i do na pietat̄ offerāt et filij aaron. i. ſa cerdotes nr̄i veri q̄ eis lucē ſbi ipendāt donec ĩpleto hui⁹ ſe culi ſtatu: ⁊ toto tabnaclō. i. electoꝝ mltitu dine ad celū trāſlata nō ſint homies vltra q̄ ab hoīb⁹ erudiant̄ cū ſit de⁹ oīa in oīb⁹.

Applica q̄ȝ aaron Ca. XXVIII fratrē tuū ⁊c. Be. Quō tabnaculū cū ornatib⁹ ſuis ⁊ vaſis ſignificat ec cleſiā pulchra ſtutū ⁊ pſonaꝝ varietate di ſtinctā: ita ſūm⁹ tabernaculi ſacerdos xp̄m verū pōtificē q̄ ſemetipm̄ obtulit ꝓ nobis. Qui bn̄ dicit̄ frater moyſi: q2 fraterno fede re gr̄a legi nouū teſta. ꝯnectit̄ veteri cū ip̄e
Deut̄. 18. c moyſes eo dicat: ꝓphām ꝺ fratrib⁹ vr̄is ſic me ſuſcitabit vob dn̄s. Et paulopoſt ex pſo
Ibidem. d na dn̄i: Prophetam ſuſcitabo eis ꝺ medio fratꝝ ſuoꝝ ſilez tui: cui⁹ opib⁹ admirādiſ q̄ nemo ali⁹ fec̄ habit⁹ aarō mira varietate in ſignis cōpat̄. Uel veſtes aaron mltiphari e oēm electoꝝ cetū mira opeꝝ meritorūq̄ di
Gal. 3. d ſtātia xp̄o adherētē ſignificāt. Un̄: Quicū q̄ ĩ xp̄o bap. eſ. xp̄m induiſt̄. Filij aarō ĩ ſa cerdotiū ĩūcti figurāt apl'os xp̄i ⁊ cunctos eccl'ie mgr̄os. Be. Applica q̄ȝ a. t. ⁊c. De ſcripta factura tabernaculi: ꝯgrue ſacerdo tes q̄ ĩ eo miniſtrēt ordinant̄: q̄ꝝ ordīatio ⁊ habit⁹ eccl'ie ſacerdotib⁹ ꝯgruit: vt oīe qđ illic ĩ ornatu veſtiū claꝝ extrīſec⁹ fulgebat: ītellectū ſpūalr̄ etiā ĩ ſacerdotū nr̄oꝝ mēti b⁹ int⁹ emicat: ⁊ ĩ coꝝ actib⁹ p̄ ceter̄ glīoſū clareſcat. Iō p̄cipit̄ moyſi: vt applicet ad ſe fratrē ſuū aarō cū filijs de medio filioꝝ iſrl̄ ad fungendū ſacerdotio corā dn̄o. Neceſſe eni vt q̄ ad maiorē gradū ꝓmouēdi ſūt: ma iore mēt̄ īduſtria ſe ad legē dei applicent. i. diuioꝝ mādatoꝝ obſuatiōe. Hoc ē eni q̄ ſa cerdotio functuri ſūt ꝺ medio filioꝝ dei ad moyſen applicari p̄ſules et doctores eccl'ie cōez electoꝝ vitā ſinglari mēt̄ culmīe tran ſcēdere: ⁊ familiari īſpectiōe q̄d lex gn̄alr̄ p fect̄ loqt̄ attēdere: vt altiori excellētia meri toꝝ ad altiora ꝑueniāt p̄mia. Frēȝ ſuū moy ſes cū filijs ĩ ſacerdotiū ordinare p̄cipit̄: q2 oēs q̄ officiū doctor̄ ſortiunt̄: tāto ſtudio ⁊ amore debēt legi adherē vt germana vide ant̄ cognatiōe ꝯiūgi. Primi filioꝝ aarō p⁹ ordīatiōez ignē alienū offerētes celeſti igne pieīt: q2 q̄dā loco ſacerdotū poſiti: dū ignē cupiditat̄ igni ſupne dilectiōis anponunt: igne ſupne vltiōis abſumunt̄. ꝭ Facieſq̄

a q2 tranſacta nocte hui⁹ ſeculi mane futuri cla rebit. de quo dr̄: mane aſtabo tibi ⁊ vi. in q̄ lucer na libroꝝ neceſſaria nō erit apparēte ⁊ illuſtrante vera luce mūdi: q2 timētib⁹ nomē dn̄i orie̅t ſol iu ſticie.

lij eius vt vſq̄ mane: luceat corā
a domino. Perpetuus erit cult⁹ p
a i eccl'ia: nō ĩ tabernaclō. a placoꝝ ⁊ ſubditoꝝ
ſucceſſiones eoꝝ a filijs iſrael.

a moyſes legē aarō ſacerdotes ſigni ficat: q̄s lex ſibi applicat: q2 ſacerdo tes ſemp in meditatiōe leg̃ debēt p ſiſtere. a familiarius ceteris.

Applica Ca. XXVIII a†
a chriſtū. b gr̄a legi nouū teſtamentū debet ꝯiūgi veteri. a doctores tātū debēt diuīe legi ſtu dere vt germana cognatiōe cōiungi videantur.
q̄ȝ ad te aarōn fratrē tuū ad te cū
a apoſtolis. a vt alios electos excellāt.
filijs ſuis de medio filiorum iſra el: vt ſacerdotio fungantur mihi

exteriores debēt in penitentia exerceri. † Et tres in altitudine. p q̄s ſignifi cantur tres ptes penitētie que ſunt ꝯtritio cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio. b† Cornua aūt p quattuor angulos ex ipo erūt. Per cornua vero ſurſum tendētia intelli gunt̄ celeſtis patrie deſideria que ſunt ĩ vera penitentia. c† Facieſq̄ ĩ vſus eius lebetes ⁊c. Per hmōi vaſa intelligunt̄ inſtrumēta penitentie vel exerci tia q̄ ſunt ieiunia vigilie parcitas: vict⁹: aſperitas: veſti tus ⁊ ſil'ia. a† Craticulāq̄. in q̄ cōburebant̄ carnes im poſite: ⁊ ſignificat feruorē dilectiōis ſtute cui⁹ adurunt̄ mot⁹ carnis. Un̄ dr̄ ĩ pſ. xxv. Ure renes meos ⁊ cor meū. † Sȝ iane ⁊ cauū intrinſec⁹ facies illud. p qđ ſignificat̄ q̄ vere penitēs debet eſſe vacuus a terrenoꝝ cupiditate. a† Facies ⁊ atriū tabernaculi. p hoc atrium in quo fuit tabernaculū ⁊ altare in miniſteriū ſacerdotū ⁊ leuitaꝝ fi gurata fuit dilatatō fidei chriſtiane vſq̄ ad termīos terre habitabil̄. cui⁹ longitudo ſm ph̄m ĩ libro metheoroꝝ acci pitur ab oriēte in occidentē ⁊ latitudo a meridie in aqui lonē. ⁊ ſicut dicit ibidē longitudo excedit latitudinē pluſ q̄ȝ q̄nq̄ excedūt tria qđ eſt fere in medietate. quod autē modicū eſt nō cōputat̄. ij. phiſicoꝝ. ideo dicit̄ hic q̄ lōgi tudo atrij ab oriente in occidentē fuit centū cubitorum. ⁊ eius latitudo que accipit̄ a meridie in aquilonē quinqua ginta cubitoꝝ. Per colūnas hui⁹ atrij ſignificant̄ eccl'ie plati. qui dicunt̄ enei ⁊ capita coꝝ argentea. per es autē intelligit̄ fortitudo patientie. ⁊ p argentū honeſtas elo quētie que debēt eſſe in p̄latis. Per cortinas in colūnis appenſas intelligunt̄ p̄dicatores ex poteſtate p̄latoꝝ di ſcurrentes ad informandū populū verbo p̄dicatiōis ⁊ ex emplo bone ꝯuerſatiōis. c† Precipe filijs iſrael vt af ferant tibi oleū ⁊c. p filios iſrael intelligunt̄ chriſtiani q̄ debēt offerre oleū. i. pietat̄ fructū. q̄ ſm qđ dicit̄. j. Thi. iiij. valet ad oīa ꝓmiſſionē habēs vite que nunc eſt ⁊ future. e† Piloq̄ contuſum. i. pilo recte intentiōis a gloria vana repreſſum. Matth. v. Te aūt fa ciente elemoſynā neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua. f† Ut ardeat lucerna. i. opatio bona ad honorem dei ⁊ edificationem ppl'i. Ca. XXVIII

Applica q̄ȝ ad te aaron. Deſcpto tabernaclō: hic ꝯſr agit̄ de miniſtris ad cultū tabernaculi deputādis. et p̄mo de ornatu eoꝝ ſeu cōpoſitiōe. ſcđo ꝺ ipoꝝ ꝯſecratiōe ca. xxix. tertio ꝺ officij executiōe. ibi: Mūdabis. Ad euidentiā p̄mi p̄mo ponā ſb q̄dā cōpēdio ornamēta ſeu veſtimēta ſacerdo tū p ordinē: intēdo ĩ h ſeq̄ Joſephū: q2 fuit ꝺ genere ſacerdotali ⁊ māſit ĩ hierl'm tpe q̄ adhuc ſtabat tēplū ⁊ ſacerdotū miſteriū: ⁊ iō pluries potuit videre ⁊ vi dit veſtes ⁊ ornamēta ipoꝝ. ⁊ iō certius potuit ſcribere talia q̄ȝ Ra. Sa. ⁊ alij q̄ fuerīt poſtea p magnū tp̄s: q2 ſm Hiero. ĩ ep̄la ad Deſideriū: Alit̄ viſa: alit̄ au dita narrant̄. ⁊ iō ille q̄ vidit: certi⁹ ſcribere potuit. ſm aūt ipm̄ decē erāt orna mēta ſūmi ſacerdot̄: q̄ꝝ q̄ttuor iferiorib⁹ ſacerdotib⁹ cōicabant̄. Primū ē femi nalia linea ad opiendū carnē turpitudīs ſue. ſcđm ē tunica ꝺ byſſo facta ⁊ du pla p totū. ē aūt byſſus gen⁹ cādidiſſimi lini. tertiū eſt balthe⁹. i. cingulū de di uerſis colorib⁹ factū: latitudinis q̄ſi q̄ttuor digitorū: cui⁹ extremitates pende bāt ĩ pte āteriori ſacerdot̄ hn̄s fimbrias ꝺ auro ⁊ alijs colorib⁹ cū pulchra va rietate. q̄rtū ē thyara ſiue mitra ꝺ byſſo ĩ capite ſacerdot̄ poſita tēdēs ſupi⁹ in acutū ⁊ cū cinctura ſiue bēdello ligabat̄ ſb mētone: ita q̄ nuditatē colli tegeret ⁊ mitrā fortit̄ teneret ne caderet ꝺ capite ſacerdot̄ miniſtrāt̄. Alia ſex erāt ap propata ſūmo ſacerdoti: q̄ꝝ p̄mū erat tunica dicta poder̄ vł hypodiſis. i. tala ris hiacynthina q̄ habebat circa collū ⁊ ĩ extremitatib⁹ manicaꝝ oras ꝯtextaſ fortit̄ ex diūſis colorib⁹ ⁊ lapidib⁹ p̄cioſis. ĩ margīe īferiori habebat malog̃na ta facta ꝺ hiacyntho purpura ⁊ ſmiculo ⁊ byſſo retorta: ⁊ tintinnabula aurea intmixta: ſic q̄ int̄ duo malog̃nata erat vnū tintinnabulū: ⁊ econuerſo int̄ duo tintīnabula vnū malog̃natū. ſcđm erat ſuphūerale qđ ponebat̄ ſup dictā tuni cā. ⁊ q̄ſtū ad materiā erat ꝺ pāno ꝯtexto q̄nq̄ generib⁹ filoꝝ. ſ. filis fact̄ ꝺ au ro ⁊ hiacyntho ꝺ purpura coccoq̄ bis tincto ⁊ byſſo retorta: cū pulchra varie tate: ita tn̄ q̄ nō erāt ibi aliq̄ aīalia figurata ſȝ flores ⁊ ꝯſil'ia. q̄ſtū ad formā ſo erat veſt̄ q̄drata altera pte lōgior: hn̄s ĩ medio apturā p quā ītrabat caput ſū mi ſacerdot̄: ⁊ latitudo illi⁹ veſtis tāgebat humeros. lōgitudinis aūt ipi⁹ vna ps pendebat retro opiens dorſū vſq̄ ad renes: ⁊ altera pēdebat an̄ opiens pe ctus. Latera aūt vtriuſq̄ ptis iūgebant̄ in laterib⁹ ſacerdotis nodulis aureis ſup hūeros aūt habebat hec veſtis duos lapides onychinos magnos ĩ q̄bus erāt ſculpta noīa filioꝝ iſrl̄ ſex in vno lapide ⁊ ſex in altero: ⁊ erāt noīa ſeniorū ſup humeꝝ dextrū: alioꝝ ſo ſup ſiniſtrū. habebat etiā ĩ medio pectoris foramē q̄dratū magnitudinis vni⁹ palmi ĩ lōgū ⁊ latū: ⁊ dimittebat̄ ille locus vacuus ad hoc q̄ poneret̄ ibi tertiū ornamētū qđ vocat̄ rōnale: cui⁹ pann⁹ erat de ea dē materia cū ſuphūerali: ĩ q̄ erāt. xij. lapides p̄cioſi ſm q̄ttuor ordines diſpoſi ti: ĩ q̄b⁹ erāt ſculpta noīa. xij. filioꝝ iſrl̄: ita q̄ noīa ſenioꝝ erāt ſculpta in linea ſupiori ſm ordinē natiuitat̄ ſue: ⁊ ſic ꝯſr ꝺ alijs. hēbat āt magnitudinem vni⁹ palmi ĩ q̄drū: ita vt ĩpleret p̄ciſe locū dimiſſū vacuū ĩ ſuphūerali: ⁊ ĩ quattuor angul̄ habebat q̄ttuor anulos aureos q̄b⁹ corrn̄debāt q̄ttuor alij anuli exn̄tes ĩ ſuphūerali: ⁊ p anulos iſtos ſtringebant̄ ſil̄ rōnale ⁊ ſuphūerale cū ligamini bus hiacynthinis p anulos tranſeūtibus: adhuc tn̄ ad maiorē firmitatem duo erāt anuli aurei ĩ pte ſupiori rōnal̄ in q̄b⁹ īmittebant̄ catene auree ⁊ p fiſtulas aureas in ſuphūerali exn̄tes trahebant̄ ſurſum ⁊ iūgebant̄ cū ſuphumerali cū

a Facieſq; veſtē ⁊c. Bed. Veſtes ſancte aaron q̄s illi moy/
ſes fecit opa ſunt iuſticie ⁊ ſanctitatꝭ q̄ ſcriptura ſacre legis re
ctoribus habēda cōmendat quoꝝ in chriſto exempla imitāda
oſtendit. Sapiētes corde q̄s ad faciendas veſtes replevit deꝰ
ſpū prudentie: ꝓphete ſunt ⁊ apl'i ⁊ ceteri doctores: q̄ quō ſa/
cerdotes debeāt viuere ⁊ altari mini/
Tit.1.b ſtrare facto ⁊ verbo oſtendūt. Opor/
tet epiſcopū ſine crimine eſſe ⁊ dei ver/
bi diſpenſatorē. b Hec aūt erūt ⁊c.
Quō hec ſingula facta ſunt pleniꝰ in
ſequētibus explicat. Rōnale pectorꝭ
habitus. Suphumerale eſt humeroꝝ
tunica. Et linea ſtricta.i. camiſia totū
corpus operit. Cidaris caput ornat.
Baltheꝰ vtrāq; tunicā ſimul ⁊ ſuphu
merale artiꝰ ad corpꝰ aptat: q̄bus ſex
indumentis: inferiꝰ ſeptimū iungit.
Octauū.ſ. feminalia linea ad operiē/
dā turpitudinē: ⁊ lamīa aurea ſup ci/
darim q̄ titulo nōis dn̄i oībꝰ altior e/
minebat. Linea vo ſtricta corpori ad
herebat: ita arta aſtrictis manicis: vt
nulla ineſſet ruga: deſcēdens vſq; ad
crura. vn̄ grece poderis.i. talaris dr̄:
† 40.diſ.c.i His octo generibꝰ veſtiū pōtifex tpe
36.diſ.ca.q ſacrificij induebat: quaꝝ q̄ttuor mio/
eccleſiaſticis ribus ſacerdotibꝰ ꝯceſſa feminalia.ſ.
ꝑ.cccc. lineaq; tunica: baltheꝰ ⁊ cidaris. De/
cet enim vt q̄ maioris eſt gratie ⁊ gra
dus pluribꝰ virtutuz actibus miran/
dus fulgeat. Cuncta aūt ſunt d auro
p̄cioſiſq; coloribꝰ q: nihil vile ac ſor/
didū i ſacerdotꝭ ore vł ope debet ap/
parere: ſ; cūcta que agit: loquit: ⁊ co/
gitat coraz hominibꝰ p̄clara et inter/
ni arbitri cōſpectui oportet eſſe glori/
oſa. Grego. Iubet ſacerdos i vtro
q; hūero velamīe ſuphūeralis aſtrin
gi: vt cōtra aduerſa ⁊ ꝓſpera virtutū
ſemp ornamēto muniat: vt p arma iu
ſticie a dextris ⁊ a ſiniſtris gradiēs:
cū ad ſola interiora nitit: in nullo de
lectatiōis infime latere flectat: nō ele
uent ꝓſpera: nō turbēt aduerſa: non
blanda ad voluptatez mulceant: nec
aſpera in deſperationē p̄mant: vt dū
B in illis paſſionibꝰ intentionē mentis
humiliat: q̄ſta in hūero vtroq; ſuper/
humeralis pulchritudine tegat oſtē/
dat. Quod ex auro: hiacyntho: purpura: coccoq; bis tincto
et byſſo retorta fit: vt q̄ſta virtutū diuerſitate clarere debe/
at demonſtret. In auro intellectus ſapientie demonſtratur:
cui addit hiacynthus: vt qō intelligit nō ad fauorē infimū:
ſed ad amorē celeſtiū ſurgat: nedum laudibus capitur veri/
tatis intellectu vacuet. His purpura ꝯmiſcetur vt cor ſacer/
dotis cū ſumma q̄ p̄dicat ſperat: in ſe etiā vitia regia poteſta
te reprimat: nobilitatē intime regenerationis aſpiciēs: et ce/
1.Pet.2.b leſtis regni ſibi aditū moribꝰ defendens. vnde: Vos eſtꝭ ge/
nus electū: regale ſacerdotiū: gens ſancta. De poteſtate enī
Ioh.1.a qua vitia ſubigimꝰ: Iohānes ait: Dedit eis poteſtatez filios
Pſ.138. dei fieri. Et dauid: Nimis cōfortatus ē p̄ncipatus eorū. His
bis tinctus coccus adiungit: vt ante dei oculos omīa virtu/
tū bona ex charitate decorent: et que hominibus rutilāt flā
ma intimi amoris accendantur. Charitas enim dum deum ⁊
proximum diligit quaſi duplici tinctura fulgeſcit. Sed cum
mens ad precepta charitatis extendit: reſtat vt per abſtinē/
tiam caro maceret. Vn̄ cocco bis tincto torta byſſus addit:
q̄ candentē corpalis mūditie ſignificat caſtitatē: que.ſ. torta
pulchritudini ſuphūeralis innectit: q: tūc caſtimonia ad pfe
ctū mūditie candorē ducit: cū p abſtinētiā caro fatigat. Cū/
q; inter virtutes ceteras etiaz afflicte carnis meritum ꝓficit
quaſi in diuerſa ſuphūeralis ſpecie byſſus torta cādeſcit.
c Faciēt aūt ⁊c. Be. Quia in humeris onera portamꝰ: ſu/
perhumerale pōtificis labores bonoꝝ opeꝝ q̄ iugiter coram
dn̄o ferre debet oſtēdit: qō hn̄ p̄mo faciēdū p̄cipit. Qui enī
ad ſacerdotium magiſteriumq; populi dei promouentur: pri
mum eius opera cognoſcantur: vt dum hoc quod foris pa/
tet omnibus irreprehenſibile patuerit: integritas cordis et

ſinceritas

ſ in pleriſq; additur eleazar ⁊ ythamar.
a aaron nadab ⁊ abiu. Facieſq; ve a
ſ opera iuſticie ſanctitatem virtutū ornamenta.
a ſ chriſto in quo hec preceſſerunt.
ſtem ſanctam frātri tuo in glori/ b
am et decorem. Et loqueris cun/
ſ qui hāc veſtem cōpoſuerunt: q: primi virtutibꝰ ſtuduerūt ⁊ alijs exēpla p̄buerūt. ſ ꝓphetꝭ apoſtolis ⁊ alijs doctoribꝰ veritatꝭ qui docent verbo et facto quō viuant miniſtri altaris.
ctis ſapientibus corde: quos re/
ſ Omne datum optimū: ⁊ omne donum perfectum deſur. eſt de. ⁊c.
pleui ſpiritu ſapientie vt faciant
veſtes aaron: in quibꝰ ſanctifica c
ſ vel ſunt.
b tus miniſtret mihi † Hec aūt erūt d e
ſ pectoris qō grece logion.
veſtimēta q̄ faciēt: Ratiōale ⁊ ſu
ſ humeroꝝ qō hebraice ephor. ſ hec duo totum corpꝰ opiunt. ſ camiſiā quā interiꝰ induebatur.
perhumerale: tunicā et lineā ſtri/ f g
a ſ hec caput ornat. ſ pilleū. b ſ cinctorium.ſ.
ſ q̄ vtrāq; tunicā et ſuphūerale aſtringit corpi.
ctam cidārim ⁊ bāltheū. Facient h
veſtimēta ſancta aarō fratri tuo
ſ aliter non debent fungi.
⁊ filijs eiꝰ: vt ſacerdotio fungant
ſ nihil vile vel ſordidum debet eſſe in ſacerdotꝭ ore vel opere.
mihi. Accipientq; auꝝ ⁊ hiacyn/
thū ⁊ purpurā: coccūq; biſtinctū
a ſ primo.ſ. q: priꝰ debēt opera eiꝰ cognoſci q̄ promouet ad officiū ſacerdotꝭ. b ſ labores opeꝝ q̄s debet corā dn̄o iugit ſacerdos portare. ſ ſuphūerale hoc dr̄ fuiſſe i modū cuculle ſine manicis pileum habēs rotūdū et q̄dratā i pectore apturā vbi
c ⁊ byſſū. Facient aūt ſuphūmera/ i

vncinis aureis circa ſcapulas ipſiꝰ ſacerdotꝭ. i inferiori vo
pte rōnalis erāt alij duo annuli ꝯſiſes i vtroq; latere eiꝰ: et i
pte poſteriori ſuphūeralis erāt duo ānuli aurei eis correſpō
dētes quibꝰ ſil' ſtrīgebant rōnale ⁊ ſuphūerale i vtroq; late
re ſacerdotꝭ p ligaturā hiacynthinā tranſeuntē p annulos p̄
dictos. In rōnali vo erat doctrina et
veritas ſm trāſlationē nr̄am. In he/
breo habet: Vrim ⁊ tumim: ⁊ i idē re
dit: vrim enī ſignificat māifeſtationē
qō ptinet ad doctrinā: tumim ſignifi
cat itegritatē: qō ptinet ad veritatē.ſ.
q itegret vba ſua. ſm Ioſephum iſta
doctrīa ⁊ vitas ſiue vrim ⁊ tumiz erat
q̄dā fulgor ꝓcedēs d lapidibꝰ rōnał
q̄ dſignabat deū placatū: ⁊ rn̄ſū ꝓſpe
rū: ⁊ q ſic ipleret i effectu ſic a pōtifi/
ce petebat. Dic etiā Ioſe. q iſte ſplē/
dor ceſſauit p.cc. ānos anq̄; ſcriberet
libꝝ antiq̄tatū quē ſcripſit Titi ⁊ Ve
ſpaſiani tpe Ra. Sa. dic q vrim et tu/
mim ſiue doctrīa ⁊ vitas erat nomen
dn̄i tetragrāmaton poſitū i rōnali ſb
lapidibꝰ: vtute cuiꝰ māifeſtabat veri
tas d iterrogatꝭ ipi ſacerdoti qn̄ ꝯſu/
lebat dn̄m. Quartū ornamētum erat
baltheꝰ ſiue cingulū factū d q̄nq; co/
loribus ſic ſuphumerale ⁊ rōnale pul
chra varietate factū: cuius extremita
tes ſūt decēter fimbriate: depēdebāt
i anteriori pte ſacerdotꝭ: ſtringēs ſup
hūerale cū mitra hiacynthina poſita
i capite ſūmi ſacerdotꝭ ſup aliā mitrā
byſſinā ⁊ alijs inferiobꝰ veſtimentis.
Quintū ornamētū erat mitra hiacyn
thina poſita i capite ſūmi ſacerdotis
ſup aliā mitrā byſſinā hn̄s i inferiori
pte ſemicirculū aureū pulchre fabre/
factum ꝓcedentē ab occipite vſq; ad
vtrāq; aurē. Sextū āt erat lamia au/
rea pendēs i frōte ſummi ſacerdotꝭ li
gata cū mitra filis hiacynthinis: in q̄
erat nomē dn̄i tetragrāmaton iſcptū:
nec erat facta ad moduz lune cornicu
late: vt dicūt alq̄ hn̄tꝭ cornua ſupiꝰ et
ꝯnexū inferiꝰ: ſ; erat facta ad moduz
corone: vn̄ ⁊ corona vocat i lr̄a: nō tn̄
erat corona pfecta ſ; ſolū ꝓtendebat
ab aure i aurē trāſiēs ſup frōtē: vt di/
cūt Ioſephꝰ ⁊ Ra. Sa. ita q ipa cū ſe
micirculo p̄dicto qō erat in pte poſteriori capitis faciebat q̄ſi
coronā pfectā. Et vt meliꝰ dicta capiant deſcripſi p̄dicta i fi
gura q̄ inſpecta ⁊ cōſideratꝭ p̄dictis pt; lr̄a paucis exceptis.
Applica q̄; ad te aaron. Hic agit de veſtimētis ſacerdotū.
⁊ p̄mo i generali. ſcd̄o i ſpeciali. ibi: Hec aūt erūt. Circa pri/
mū dicit: Applica.ſ. ad diuinū cultū p ꝯſecrationē i ſacerdo/
tiū. de q̄ agit ca.ſe. a Facieſq; veſtē ſanctā.i. ad miniſteri/
um diuini cultꝰ deputatā. ſanctū enim in vna ſignificatione:
idem eſt quod diuino cultui deputatū: nam nō erat licituz ſa/
cerdotibus talibus veſtibꝰ vti niſi in cultu tabernaculi.
b In gloriā ⁊ decorem. quia hoc cedebat ad gloriā dei p̄nci
paliter ⁊ ſecūdario ad honorem aaron ⁊ filiorum eius: in q̄ſtū
erant mediatores inter deum ⁊ populū. c In quibus ſan/
ctificatus.i. conſecratus. d Miniſtret mihi. q: ante conſe/
crationē ipſe nō miniſtrauit ſed moyſes. vt habetur ca.ſe.
e Hec aūt erunt. Hic agit de veſtimentis ſacerdotum in ſpe
ciali. ⁊ primo de illis que erāt ſpecialia ſummo ſacerdoti. Se/
cundo de his que erāt cōmunia ſibi ⁊ alijs ſacerdotibus infe/
riobus. ibi: Facies ⁊ feminalia. Adhuc primo enumerat que
ſunt ſpecialia ſummo ſacerdoti. Scd̄o proſequit de ſingulis.
ibi: Facient autem. Circa primā ptem patet lr̄a vſq; ibi:
f Tunicā ⁊ lineā ſtrictam. In hebreo habet: Tunicam fim
briatam. ⁊ loquit de tunica hiacynthina: que erat pulchre fim
briata: vt predictū eſt. g Lineā ſtrictā. que idem eſt qō tu/
nica ſtricta: de q̄.ſ̄. dictū eſt: qō erat veſtimentū cōmune ſum
mo ſacerdoti ⁊ alijs. ⁊ ideo eiꝰ enumeratio nō h; hic locū: ſed
inferiꝰ. h Cidarim.i. mitrā cū lamina ſancta ſibi alligata.
i Faciēt aūt. Hic ꝓſequit i ſpeciali de ornamētis ſpecialibꝰ
ſūmi ſacerdotꝭ. ⁊ diuidit ſm nūeꝝ ornamētoꝝ: ⁊ patebūt ptes

ꝓſequēdo

ſinceritas fidei ꝓbeᷓ. Suphumerale ꝗ̃ ſignificat euangelicuꝫ
Mat. 11. d onus. de quo dr̃: Jugum eñ meum ſuaue eſt et onus meum le
Luc. 9. c ue. Et alibi: Si quis vult venire poſt me abneget ſemetipſum ⁊ tollat crucē ſuā ⁊ ſequatur me. Fit aũt ſuphumerale de auro hiacyntho et purpura byſſo retoꝛta coccoq̃ȝ bis tincto. De auro. ſ. vt añ oĩa in habitu ſacerdotali: intellectus ſapĩe principaliter emicet. Cui hiacynthꝰ aereꝰ adiungiᷓ: vt qd̾ ĩtelligē do penetrat nõ ad fauoꝛē infimũ: ſed ad amoꝛē celeſtiũ ſurgat nedũ ſuis paſciᷓ laudibus: veritatis intellectu p̃uecᷓ. Auro q̃ q̃ȝ et hyacintho purpura ꝑmiſceᷓ: vt ſacerdotis coꝛ cũ ſumma q̃ p̃dicat ſperat: in ſeip̃o et ſuggeſtiones vitioꝝ rep̃mat: eiſq̃ȝ regia poteſtate ꝯdicat: ⁊ celeſtis regni aditũ ſuis moꝛibꝰ defendat. Jn purpureo tñ coloꝛe põt effuſio ſanguinis ꝓ xpõ: vel diuerſaꝝ tolerantia preſſuraꝝ intelligi. Hec eſt enim crux quã poſt dñm poꝛtamus. Talis ꝗ̃ ſpẽs in humero ſacerdotis refulget: vt eũ doceat ad patiendũ eſſe paratũ. Auro autem hiacyntho ⁊ purpura bis tinctus adiungiᷓ coccus: vt añ interni iudicis oculos oĩa virtutũ bona ex charitate decoꝛenᷓ. Ut q̃ hoĩbus rutilant: in cõſpectu dei flãma intimi amoꝛꝭ accẽdat: q̃. ſ. charitas q̃ deũ ⁊ ꝓximũ diligit: q̃ſi ex duplici tinctura fulgeſcit. Sed cũ mens ad p̃cepta charitatis dilatatur: reſtat vt ꝑ abſtinentiã caro maceretᷓ. Uñ bis tincto cocco retoꝛta byſſus adiungiᷓ. i. mũdicie coꝛꝑalis caſtitas q̃ toꝛta pulchritudini ſuperhumeralis innectitur: quia tunc caſtimonia ad perfectum mundicie candoꝛem ducitur: cum per abſtinentiam caro fatigatur.

a Coccoq̃ȝ bis tincto ⁊c. Beđ. Coccus ignis ſpecie fulget: ⁊ foꝛtaſſis bis tinctus fieri p̃cipiᷓ: q: ignis duplicē vim hȝ virendi. ſ. et lucendi: cuius naturam preſulem doctrine ſalutaris imitari optet: vt lucē ſcientie deſiderantibus aꝑiat: ⁊ rubiginē pctõꝝ in contēptoꝛibus increpando ꝯburat. Cũ eñ auditoꝛibus dulcia ſcripturarũ arcana miracula ⁊ pabolas euãgelicas exponit: velut in habitu ſuo fulgoꝛē lucis oñdit. Cuꝫ v̾o memoꝛata eterna vltione ſupbos ꝑcutit: quaſi terroꝛē flãme voꝛantis oñdit. Qui eñ ſermonē facit ad populũ: nec ſolũ increpandis reatibus: nec ſolũ reſerandis ſcripturaꝝ ſecretis dȝ inſtare: ne tñ de coꝛrectione pctõꝝ diſputans minꝰ audiaᷓ: vel myſterioꝝ tñ ſecreta reſerans minus ꝓſit. Temperet ꝗ̃ ex vtroq̃ȝ ſermone: vt celeſtiũ ſecretoꝝ pandat ſuauitatē ⁊ moꝝ coꝛrectionē quaſi bis tinctũ in ſuo habitu coccum demonſtrans. b Duas hoꝛas ⁊c. Beđ. De hoc inſequentibus dr̃. Fecit igiᷓ ſuphumerale de auro hiacyntho ⁊ purpura. Et paulopoſt. Duas quoq̃ȝ hoꝛas ſibĩuicē copulatas in vtroq̃ȝ latere a ſũmo vſq̃ȝ deoꝛſum: ita vt dimidiũ veſtis intuentiũ oculis foꝛis apperet: dimidiũ v̾o aliud interiꝰ lateret: ſed oꝛe vtreq̃ȝ cõiuncte vſq̃ȝ ad extremos angulos ad inferioꝛa deſcenderent. Jn quo typice intelligiᷓ: vt cum bona foꝛis oꝑa extēdimus: eadē intus coꝛã dño integra fuemus: ne caſtitatē pure cogitationis minoꝛ actionis ꝑfectio ſequaᷓ: vel ꝑfectionē actionis imperfectioꝛ mentis intētio. ſed quaſi due oꝛe ſuphumeralis ſibi intus pura et ſimplici intentione iũgãtur in vtroq̃ȝ latere ſuperhumeralis: vt inter aduerſa et proſpera concoꝛdi actione domino ſeruiamus. Deſerit nanq̃ȝ hoꝛa vt breuioꝛ latioꝛem et diſcoꝛdante menſura in vnum redire nequeunt: ſi cum extrinſecus bona facere pro eterna retributione cernimur: intentione placendi hominibus in ſecreto mētis implicamur: humaniq̃ȝ fauoꝛis magis ꝗ̃ vite inuiſibilis premia requirimus.

c Jpſaq̃ȝ texturaꝛ cũ. Beđ. Non in vna parte aurum: in altera hiacynthus vel alij coloꝛes fuerunt: ſed oẽs per oĩa cum auro contexti: q: in actione ſacerdotis nec ad hoꝛam aliq̃ magnarum virtutum debet intermitti: ſed auro ſapientie iungatur ſpei hiacynthus in ſuperna erectus: et purpura regni celeſtis contra vitioꝛum bella magnanimis ſemper cocco bis tincto gemine dilectionis: et byſſo retoꝛta: id eſt caſtitate carnis ſacerdos debet eſſe nitidus.

d Duos lapides ⁊c. Ut ſacerdos fidem et vitam patriarcharum imitetur: et duodecim tribuum in ſacrificijs et orationibus memoꝛ ſit: et populus intuens non aberret a patriarcharum meritis.

Jncluſos

rõnale põebaᷓ. a ſ vt in intellectu ſapĩe emicet. b ſ vt ꝑ hoc qđ ĩtelligit ad amoꝛē celeſtē ſurgat. c ſ vt vitijs regia ꝑtãte cõtradicat. d ſ vt deũ ⁊ ꝓxim ſiᷓ diligat. a ſ cãdoꝛe coꝛꝑalis mũditie. b ſ maceratione carnis. c ſ varietate virtutũ ⁊ opeꝝ. d ſ opationē ⁊ intentionem.

a le de auro ⁊ hiacyntho ac purpura coccoq̃ȝ bis
b tincto ⁊ byſſo retoꝛta opere polymito. Duas ſ ꝓſperitatis ⁊ aduerſitatis.
hoꝛas iunctas habebit in vtroq̃ȝ latere ſũmitaſ vt cõcoꝛditer deo ſeruiant.
c tum: vt in vnũ redeant. Jpſaq̃ȝ textura ⁊ cuncta operis varietas erit ex auro ⁊ hiacyntho ac purpura: coccoq̃ȝ bis tĩcto ⁊ byſſo retoꝛta. Sumeſq̃ȝ ſ q: in p̃cioſo ⁊ mũdo coꝛde debẽt oꝑa ſcrõꝝ tractari.
d duos lapides onychinos: ⁊ ſculpes in eis noĩa ſ lapides p̃cioſi ſunt oꝑa virtutum.
filioꝝ iſrael: ſex nomĩa in lapide vno: et ſex reliq̃ in altero iuxta oꝛdinē natiuitatis eoꝛũ: ope ſculptoꝛis ⁊ celatura gēmaꝝ: Sculpes eos noĩbus

proſequēdo. Primo ergo ꝓſequitur de ſuperhumerali cum dicit: Facient autem ⁊c.
a Opere polymito: id eſt pluribus coloꝛibus et figuris variato: ⁊ diciᷓ a polys qđ eſt plꝛitas et mitos qđ eſt gutta.
b Duas hoꝛas iunctas habebit quia oꝛe latitudinis iuncte erant ĩ lateribus ſacerdotis: vt predictũ eſt cum vncinis: et ſic anterioꝛ et poſterioꝛ iũgebãtur ſiᷓ

¶ a Incluſos auro ⁊c̄. Beḋ. Apte lapides includi auro atqꝫ circūdari iubentur: auro nanqꝫ intellectꝰ vel charitas inſinuatur: q̄r ſicut aurum metallis ita charitas preſtat virtutibꝰ ceteris. Includunt̄ ꝟo lapides precioſi ⁊ circūdant̄ auro cū opatio virtutum puro vndiqꝫ intellectu circūſpicit̄: vt nihil vitiorum latere: nihil ſordis ꝑmittatur remanere: ⁊ ipē ꝟtutes ita vinculo charitatis cōtinēt̄: vt nulla reꝝ mutabilitate a ſtatu ſuo decidere vel de habitu ſacerdotis torpente cuſtodia mentis valeant ꝓlabi. b Portabitqꝫ aaron noīa. Quia ſacerdos diligent̄ oī hora p̄cedentiū ſanctoꝝ vitā ꝑpendens in aduerſis ⁊ ꝓſperis ꝟtutum ornamento debet muniri: vt ꝑ arma iuſticie a dextriſ ⁊ a ſiniſtris gradiēs in nullo delectatiōis infime latere flectatur. Beḋ. Tribus de cauſis aaron noīa patriarchaꝝ inter ſacrificia ſemꝑ ī humeris ſicut ⁊ in pectore portabat: vt ipē.ſ. fidem vitāqꝫ patriarcharum meminiſſet imitari: vt duodecim tribuum que de his nate ſunt in orationibus ⁊ ſacrificijs memor eſſet: vt populus ſcripta in veſte preſulis patrum nomina videns ſedulo curaret: ne ab illorum meritis diſcedens ad errorum contagia declinaret. Vn̄ ⁊ pones in vtroqꝫ latere ſuperhumeralis memoriale filijs iſrael. Nūc q̄ꝫ pontifex in ſuperhumerali noīa patriarcharum geſtat: cum doctor vel preſul eccleſie in omnibus que agit precedentium patrum facta conſiderat: atqꝫ ad eorum imitationem dirigere vitam ⁊ onus euāgelice ꝑfectionis ſatagit ferre. Nomina ꝟo patrum bene in lapidibus precioſis ſculpunt̄. Lapides precioſi opa virtutū ſpūalium ſūt. Habetqꝫ ſacerdos in humeris lapides precioſos: ⁊ in eis noīa patruꝫ ſcripta: cū claritate bonorum operuꝫ cunctis mirandus extitit: ⁊ eandem claritatē nō a ſe nouiter inuentam: ſꝫ antiqua ſibi patrum auctoritate traditam docuerit. Duplici aūt ratione hec in humeris portat: vt et ipē precepti dn̄i humiliter ſubditus incedat: ⁊ auditoribus ſuis ſemꝑ celeſtia ſiue ſua ſiue patrū exēpla q̄ ſequant̄ ꝓponat. c Facies ⁊ vncinos ⁊c̄. Be. Vncini iſti in ſupm̄is erāt angulis ſuperhumeralis fabri affixi: catenule aūt non in ſuꝑhumerali ſꝫ in rationali.i. in ſuꝑioribus eius angulis ꝑ annulos aureos videnṫ fuiſſe annexe vt dum indueretur pontifex catene q̄ de rationali pendebant poſſint etiam vncinis ſuꝑhumeralis annecti: vt vtraqꝫ ſibi firma poſitione cohererent. Vnde apertius in ſequentibus fecerunt in rationali catenulas ſibi inuicem coherentes de auro puriſſimo: et duos vncinos totidēqꝫ ānulos aureos. Porro annulos aureos poſuerunt in vtroqꝫ latere rationalis e quibus penderunt due catene auree: quas inſeruerunt vncinis qui in ſuperhumeralis angul̄ imminebant: de quorum figura melius in rationali expoſitione tractabitur. ¶ Hi erant in oris ſuperhumeralis quibus catene rationalis coniungebantur ſuperhumerali: quia bona opera ⁊ cogitatio munda adinuicem per charitatem ⁊ bonaꝫ intentionem ſunt nectenda. d Rōnale ⁊c̄. Gregꝰ. Precipitur vt in pectore aaron rationale iudicij vittis ligantibus imprimatur: ne cor ſacerdotale fluxe cogitationes poſſideāt: ſed ratio ſola conſtringat: ne indiſcretum vel inutile cogitet qui ad exemplum conſtitutus grauitate vite ſemper debet oſtendere quantam rationem portet in pectore. In rationali duodecim nomina patriarcharum deſcribuntur: patres preſcriptos ſemper in pectore ferre eſt antiquoꝝ vitam ſine intermiſſione cogitare. Nam tunc ſacerdos irreprehenſibiliter graditur cum precedentium patrum exempla ſemper intuens cogitatiōes illicitas deprimit. ne pedē tēdat ex̄ limitē ordis. Rōnale iudicij dr̄: q̄r dꝫ rector ſubtili examīe bona malaqꝫ diſcernere: et que nere: ⁊ q̄ vel quibꝰ qn̄ et q̄liter ꝯgruāt ſtudioſe cogitare: nihil ꝓpriū q̄rere: ſꝫ ſua cōmoda ꝓpinquoꝝ bona deputare. Vn̄ pones aūt in rōnali iudicij doctrinā ⁊ veritatē ⁊c̄. Sacerdos eñi iudiciū filioꝝ iſrl̄ in pectore geſtat in ꝯſpectu dn̄i: cū ſubiectoꝝ cās ꝓ ſola inṫni iudicis intētione diſcutit: vt nihil hūanitatis admiſceat: ī h̄ ꝙ diuīa poſitꝰ vice diſpēſat ne correctionē ꝓuatꝰ dolor exaſpet. Cūqꝫ ꝯ aliena vicia emulator oñdit̄: q̄ ſua ſunt exequatur ne tranq̄llitatē iudicij aut latēs inuidia maculet aut preceps ira ꝑturbet. Sꝫ dū ꝯſiderat̄ tror eiꝰ q̄ ſuꝑ oīa ꝑſidet.i. iudicis ītīmi nō ſine mag̃ timore regant̄ ſubiecti. Be. Rōnale q̄ꝫ ⁊c̄. Sic ī ſuꝑhūerali opeꝝ ꝑfectio: ita ī rōnali iudicij q̄ pectꝰ ſacerdot̄ tegit̄ ⁊ ornat̄ cordis et cogitationū eiꝰ caſtitas exp̄mit̄. Et bn̄ pꝰ hūerale rōnale iudicij ſequit̄: vt cū an̄ hoīes q̄ſi innocēs māibꝰ apparuerit: multomagis in ꝯſpectu ſūmi iudicis mūdꝰ corde aſſiſtere ꝯtēdat: oīa agēs de īduſtria: vt q̄cq̄d foris erga ꝓximos agit aut iudicat ex regl̄a inṫne rōnis ꝓbatū ⁊ ſuo ꝯditori placitū fulgeat. Itē rōnale iudicij ſacerdos ī pectore ferre p̄cipitur q̄r dꝫ rector ſubtili examīe bōa malaqꝫ diſcernere: ⁊ q̄ q̄bꝰ qn̄ vel q̄lit̄ congruāt ſtudioſe cogitare. e Duplex Beḋ. Factū rōnale vt facilꝰ pondus lapidū ſuſtineret. Typice aūt nos admonet vt rōnē nr̄i examis īuiſibilis arbit̄ ꝓbet: nec hūana foris eſtiatio merito ꝯtēnat: vl̄ duplex ferimꝰ ī pectore rōnale iudicij. qn̄ ea q̄ de fide veritat̄ ⁊ vita īuiſibili loq̄mur aut cogitamꝰ fixa rōne ſbſiſtūt: ⁊ q̄ viſibiliter agimꝰ aut agere diſponimꝰ iudicio diſcretionis librata ſūt. Qꝫ aūt menſurā palmi hēbat ꝑ q̄drū: pie ītētionis conatū infatigabilē ⁊ ꝑpetuū oñdit. Qui.n. palmo aliq̄d metit̄: ſūmo conamine expāſis digit̄ manū extendit vt poſſit mēſurā quā q̄rit plene ⁊ certe tenere. Vn̄ ſic ꝑ manū opatio: ita ꝑ palmū exp̄mit̄ īflexibilis opationis ītētio: ⁊ bn̄ idē rōnale tā ī lōgitudine q̄ꝫ ī latitudīe hꝫ mēſurā palmi: q̄r ſiue ī lōgitudīe vite eṫne deſiderium mēt̄ erigat ſiue ī latitudīe charitat̄ ad curā ꝓximi īclinet aſſectū: neceſſe eſt ꝑ oīa cor ſacerdotale deſidioſum nō eē: ſꝫ ardēte ꝯſiderio extēdi: vt ꝯp̄hēdat brauiū ſupne vocatiōis dei. f Ponesqꝫ ī eo ⁊c̄. Be. Hec poſitio diuerſaꝝ gēmaꝝ ī rōnali multiplicē variaꝝ ꝟtutū grām oñdit: q̄ ꝯcordi ſerie ī corde ſacerdot̄ dꝫ appere. Singuli aūt lapides ſinglis patrū noibꝰ īſcribunt̄: dū ſctōꝝ vitā rector īſpiciens: q̄ marie q̄bꝰ ꝟtutū opibꝰ floruerint ſollicite ſcrutat̄: ⁊ hec cūcta ī ſecreto pectoris colligit ⁊ opando ꝓdit. Mag̃.n. ſacro vtraqꝫ veſtis lapidibꝰ p̄cioſis redimit̄: ⁊ patꝝ noibꝰ īſignibꝰ īſignitur. Ipa q̄ꝫ noīa in ſuꝑhūerali duobꝰ lapidibꝰ eiuſdē generis. In rōnali ꝟo duodecim diuerſi generis ſculpta ſunt. Qꝫ aūt p̄res lapidibus p̄cioſiſſimis: ⁊ nō diuerſi coloris ſculpti ſunt: ſignificat ꝙ vna fides in deū: ⁊ vna charitas: et ſpes vite celeſtis oīm patrū corda repleuerit. Qꝫ diuerſi generis

lapidibus

a ſ q̄r omnis actio ⁊ intentio pōtificis mundicia ⁊ nitore ſapīe dꝫ vallari.
a filiorum iſrael incluſos auro atqꝫ a
ſ intellectu ſapientia ⁊ charitate.
circūdatos: et pones in vtroqꝫ la
ſ vt videntes patrum memores ſint.
tere ſuperhumeralis memoriale
b filijs iſrael. Portabitqꝫ aaron no
mina eorum coram domino ſuꝑ
ſ vt ſcilicet imitetur facta ⁊ exēpla: quorum portat nomina et ſit memor eorū inter preces ſacras.
vtrūqꝫ humerum ob recordatio
c nem. Facies et vncinos ex auro b
ſ in quibus charitas ſignificatur.
et duas catenulas auri puriſſi
mi ſibi inuicem coherētes: quas
a ſ in quo cordis ⁊ cogitationum ſacerdotis caſtitas exprimitur: cuius pectus rationali regitur et ornatur. a ſ vt omnia diſcrete faciat. b ſ varietate.ſ. virtutum. c ſ multiphario.
d inſeres vncinis. Rationale quo c
qꝫ iudicij facies opere polymito:
a ſ q̄r cogitatio dꝫ cōuenire operi.
iuxta texturam ſuperhumeralis
ſ ſapientie. ſ ſpei ſuperne.
ex auro: hiacyntho et purpura:
ſ carnalis mundicie.
coccoqꝫ bis tincto et byſſo retor
a ſ q̄r in vtraqꝫ pte menſurā palmi habebat. b ſ vt examen ſacerdotis deo placeat ⁊ hō nō cōtemnat. ſ fortiter pōdus gēmaꝝ ſuſtineat.
e ta. Quadrangulum erit et du d e
a ſ infatigabilē pie intentionis conatū. ſ eterne vite deſiderande. a ſ charitatis gratia ad curā ꝓximi. b ſ poſitio diuerſarum gemmarum multipharia gratia virtutum que concordi ſerie debet corde ſacerdotis apparere.
plex: Menſurā palmi habebit: tā
f in lōgitudine q̄ꝫ i latitudine. Po
neſqꝫ i eo q̄ttuor ordines lapidū

Nico. de lyra

tur ſimul. a Incluſos auro atqꝫ circūdatos.i. ſituatos ī auro ꝑ circūitū ꝑtis interioris iux̄ pānū ſuꝑhumeralis: vbi lapides erant ſituati ſic̄ ſituant̄ in annulis. b Facies et vncinos. qui erant poſiti in ſuꝑiori ꝑte ſuꝑhumeralis circa ſcapulas. c Rōnale quoqꝫ. Hic ꝓſequit̄ de rōnali: ⁊ dr̄ rōnale iudicij: q̄r ī ipō iudicabat ſūmꝰ ſacerdos ꝯſulēs dn̄m q̄d eēt agēdū. d Quadrāgulū erit. rōne ſupradicta. e Et duplex.i. de pāno duplicato duplici cā. vna ē vt pōdꝰ lapidū ibidē ſituatoꝝ meliꝰ ſuſtineret. alia eſt ſm̄ Ra.ſa. vt ī ter illos duos pānos nomē dn̄i tetragrāmatō ī cluderetur.

In primo

ꝟ lapidib⁹ ſcripti ſunt: multiplex eſt varietas ⁊ gr̃a bonoꝝ ope
rũ: q̃b⁹ ſctoꝝ fides ſpes ⁊ charitas cõfirmata refulget. In rõ
nali q̃ttuor erãt ordines lapidũ: ⁊ ſinguli habuerũt tres lapi
des. vt. ſ. q̃ttuor ꝑncipalib⁹ ꝟtutib⁹ fidẽ trinitatis non fictã
teneam⁹. Quattuor eñ ordines gẽmaꝝ hꝫ ĩ pectore ſacerdos
cũ oẽ q̃d cogitat: prudentia circũſpe-
ctũ: fortitudĩe firmũ: iuſticia eximiũ:
tpãtia a malis oĩb⁹ fuerit ſegregatũ.
Sꝫ ijdẽ ordines t̃nas habent gẽmas
cũ prudẽtia fortitudo iuſticia ⁊ tpan-
Sa.1t.d tia trinitatis fide ⁊ opatione cõſiſtit.
Apte ĝ ſacerdos vt ope fulgeat: q̃t-
tuor ĩ pectore ꝟſus gẽmaꝝ baiulat:
vt ꝟo cũ opib⁹ fidei ſinceritate ſit ca
ſtus: t̃nas in ſingulis ꝟſib⁹ hꝫ gem-
mas: vt oĩb⁹ vere fidei ꝯfeſſionem et
imitãdã actionẽ oñdat: vt ⁊ illi mem
bra ſũmi ſacerdotis mereant̃ effici.
¶ Beð. Poſſum⁹ in vario decore la
pidũ nõ ſolũ claritatẽ multiphariã ſa
cerdotalis actionis ⁊ cognitionis: ſꝫ
etiã ſpũaliũ accipe dona ꝟtutũ ⁊ mi-
Mat.10.a racula ſanitatũ. de q̃b⁹ d̃r: Infirmos
Mar.16.d curate ⁊c̃. Et alibi: Signa autem eos
q̃ crediderint. h̃ ſeq̃nt: In noĩe meo
demonia eijcient. Quicq̃d autẽ deſi
gnent: recte duodenari⁹ ĩ rõnali fieri
ꝑcipit̃: vt coꝝ act⁹ ⁊ miracula q̃ apo-
ſtolice fidei ⁊ charitat̃ ꝟtutẽ ſequun
tur acceptos deo etiã nouerim⁹. Si
q̃s aũt loquit̃ linguis angeloꝝ: et fa
cultates ſuas diſtribuerit paupibus:
corpuſq; tradiderit vt ardeat: ſi vni-
tatẽ catholice charitat̃ nõ habuerit
nihil illi prodeſt. a Onychinus
Beð. Recte aũt duo lapides onychi-
ni ĩ ſuphũerali eodẽ nũero patruꝫ in
ſculpti ſunt vt doctrinã fideq; apľoꝝ
vtriq; pplõ iudeoꝝ. ſ. ⁊ gẽtiũ ꝓfutu-
rã deſignarẽt. Onix rubri coloris cir
culos hñs albis cĩgẽtib⁹ zonis: cha-
ritatis ardorẽ: vel ſcĩe lucẽ ſignificat
comitãte zona caſtitatis: hmõi lapidi
b⁹ ĩſcpta patrũ vocabula geſtat ſacer
dos: cũ ꝑcedẽtiũ iuſtoꝝ imitãde cha-
ritati caſtitati hũiliati doctrine cete-
riſq; ꝟtutũ opibus iuge ſtudiũ ĩpen-
dit: ⁊ h̃ ĩ vtroq; pplõ: vt iude⁹ ⁊ gẽtil̃
claritatẽ ꝟitat̃ ⁊ pietat̃ ĩ doctore aſpi
ciat: ꝑ quã ipẽ ad meliora ꝓficiat.
b Facies ĩ rõ. ⁊c̃. Beð. Ordo opis
q̃ſtũ nob̃ videt̃ h̃ fuit. Duo erãt vnci
ni ſupra ĩ duob⁹ ſuphũeral̃ angul̃ po
ſiti. ⁊ duo ꝯ anuli ĩ duob⁹ rõnal̃ angu
lis ſurſũ: e q̃b⁹ pẽdebant due catene
auree: q̃ ĩ tpe ĩduẽdi ĩſerebant̃ vnci-
nis q̃ ĩ ſuperhũeralis angulis emine
bãt: vt ĩ ſeq̃ntib⁹ apti⁹ ſcriptũ ẽ: vt ſu
ꝑhũerale ⁊ rõnale mutuo necterẽtur
q̃ꝝ ſupior ꝯnexio hucuſq; deſcripta
ẽ. Seq̃t̃ aũt de inferiori q̃ erat ſubtus
aſcellas ſcp̃tura ita ſubijciẽs. Facies
⁊ duos anulos aureos: q̃s pones in
ſũmitatib⁹ rõnalis ⁊ ĩ oris q̃ e regiõe
ſũt ſuphũeral̃ ⁊ poſteriora ei⁹ aſpici-
unt. Q̃d dicit̃ ĩ oris q̃ e regione ſunt ſu
ꝑhũeralis nõ ſignificat ĩ oris ſuphu-
meralis: ſꝫ ĩ oris ill̃ q̃ e regione ſũt ſuphũeral̃. i. ĩ oris rõnalis
q̃ e regione ſuphũeral̃ ſunt. anuli. n. q̃ ĩ vltimis ⁊ ĩfimis erãt
angul̃ rõnal̃ habebãt ꝯ ſe ĩ vtroq; latere ſuphũeral̃ eq̃ anu-
los alios: q̃b⁹ ipi vittis ligãtib⁹ iũgerent̃: de q̃b⁹ ſequit̃: nec-
nõ alios duos anulos aureos q̃ ponẽdi ſunt ĩ vtroq; latere
ſuphũeral̃ deorſũ q̃d reſpicit ꝯ faciẽ iũcture ĩferioris: vt apta
ri poſſit cũ ſuphũerali: q̃r de iũctura ſupiori q̃ erat ſup ſcapu-
las añ dixerat. Int̃ q̃s. ſ. iũcturas h̃ diſtabat q̃ ſupior catenu
lis: ĩferior vitt̃ erat facta ligãtib⁹. Añ ſb̃dit̃ ⁊ ſtringet̃ rõnale
anul̃ ſuis: cũ anul̃ ſuphũeral̃ vitta hiacynthia: vt maneat iũ
ctura fabrefacta: ⁊ a ſe ĩuicẽ rõnale ⁊ ſuphũerale neq̃ant ſepa
rari. Nõ

rari. Nõ aũt putãdũ ẽ vtrũq; ĩdumentũ ſil̃ eẽ ẽminatũ. Naꝫ
rõnale q̃d mẽſurã palmi ĩ altitudine ⁊ latitudine habuit: nõ
multũ ãpli⁹ q̃ȝ pect⁹ texit. Suphũerale vero vſq; ad cingu-
lũ ꝑuenit: ſic̃ in poſteriorib⁹ plane oñdit̃: cũ d̃r: hec ⁊ añ ⁊ re
tro ita cõueniebant ſibi: vt ſuphũerale ⁊ rõnale necterentur
mutuo ad baltheũ ſtricta ⁊ anul̃ forti
us copulata: q̃s iũgebat vitta hiacyn
thina: ne laxa fluerẽt ⁊ a ſe inuicẽ mo
uerent̃. ¶ Beð. All̃. Suphũerale cõ Allego.
ſũmationẽ bonoꝝ opeꝝ: rõnale ſigni
ficat mũdiciã cogitationũ. Connexio
aũt mẽtis ĩduſtriã: q̃ doctoꝝ ĩtellect⁹
⁊ fides cũ opatione iũgit̃. Manet eñ
iũctura fabrefacta: vt rõnale ⁊ ſuphu
merale neq̃ant ſepari: qñ tãta erudi-
tione tãto opeꝝ ſtudio ꝑeminet rector:
vt nihil ex his q̃ facienda ꝯgnouerit
impfectũ relinq̃t: ⁊ q̃d fecerit: ꝟtute
rectitudinis ñ puet ĩ curia. Deſluunt
eñ ĩdumenta põtificis ⁊ ab inuicem
mouet̃: ſi dec⁹ opis maior cuſtodia cor
dis ſordidat: vel caſtitatẽ cogitatiõis
ĩtegritas nõ ſequit̃ actionis. Sed ne
diſſoluant̃ hꝫ ſacerdos ĩ rõnali duas
catenulas ex auro puriſſimo. i. conti-
nuationẽ caſte ⁊ ñ ficte dilectiõis cor
di firmiter affixã: q̃ nũq̃ȝ manũ et lin
guã ab eq̃tate puri ſenſus diſſentire
ꝑmittat. Et hñ duas: vt etiã ĩ his que
ad fraterne ſb̃ſidiũ neceſſitat̃ ꝑtinẽt
ornat⁹ ĩcedat. Bñ aũt op⁹ charitatis
ꝑ catenulas aureas ſignat̃: q̃r ſic̃ ca-
tenula ex plurimis auri ꝟgulis cõte-
xit̃: ita charitas ex multipharia ꝟtu-
tũ opatiõe ꝑficit̃. Quas ꝟgulas apo
ſtol⁹ exponens ait: Charitas patiẽs 1.Cor.13.b
eſt benigna ẽ. charitas nõ emulat̃ ⁊c̃.
hꝫ ſacerdos anulos aureos: e quib⁹ D
catene pẽdent. i. iugẽ memoriã nunq̃ȝ
finiende claritatis in celis: ex q̃ ſoluꝫ
memoria fit: vt maneant nobis conti
nua vincula charitatis. Habet duos
vncinos ſuphumeralis angulis emi-
nentes: quibus inſerantur catene. i.
in exordio boni opis habeat firmam
intentionẽ d̃o placẽdi: q̃ ꝑ oĩa apta ſit
ſuſcipiende ⁊ cõtinẽde ĩ ſe dilectioni
dei ⁊ ꝓximi: ſiue ꝓſpa ſiue aduerſa
occurrerint: nunq̃ȝ ſaluberriã pie de-
uotionis retinacula laxet. Hoc eſt. n.
ſacerdotẽ ĩ vtroq; hũero vncinos q̃
catenulas rõnalis excipiãt hr̃e: in ꝓ
ſperis ⁊ in aduerſis deo fixũ placẽdi
ſtudiũ gerere: ⁊ hui⁹ intẽtione in dei
⁊ ꝓximi amore firmari. Inſerũt ĝ ſe
vncinis ſuphũeralis catenule auree:
q̃ de rõnalis ſũmitatib⁹ efferunt̃: Cũ
q; . n. mens rõnabilit̃ de infne luce cla
ritat̃ deguſtat: mox alacritas bñ ope
randi ãplectẽdo ſuſcipit: ne forte ha-
bit⁹ rõnalis pulcherrim⁹ a pectore ſa
cerdotis relabat̃: ſi nõ eũ accelerans
bone actionis vncinus contineat.
¶ Beð. Q̃d ſuphũerale ſtrictũ erat
baltheo de quo in ſequetibus dicit̃
⁊ deſup humerale impoſuit: q̃d ſtrin-
gens baltheo aptauit rõnali: aperte
oñdit: q̃r

a ſ in q̃ttuor ordinibus tantũ ſunt terni lapides
. i. in principalibus virtutib⁹ trinitatis fides.
b ſ q̃ vt aiũt rubicẽ terreſtris vulgo corneol⁹ d̃r.
† In primo ꝟſu erit lapis ſardius a
a ſ topaſius ꝑcioſiſſim⁹ oĩm coloꝝ ⁊ maxie aurei
vñ topaſion d̃r q̃ſi topadion. i. omnium colorum.
b ſ viridiſſimus.
⁊ topaçius ⁊ ſmaragdus. In ſe-
a ſ q̃ nocte lucere d̃r: ⁊ circa ſe omnia illuſtrare.
b ſ ſereno celo ſilis. c ſ ſ obruſi viroris q̃ con-
tra fantaſmata d̃r opitulari.
cũdo carbũculus: ſaphirus ⁊ iã
a ſ q̃ hiacynthini coloris fert̃: ⁊ inuenit̃ in renib⁹
bonis. b ſ ab achate fluuio ſicilie vbi inuenit̃:
⁊ fert̃ eẽ nigri coloris habens candidos in ſupfi-
cie ramos.
ſpis. In tertio ligũrius: achates
ſ purpurei ⁊ violacei coloris. ſ totus aureus.
⁊ amethiſtus. In quarto chryſo-
a ſ onyx grece vnguis latine: vñ onychinus lapis
q̃ hũani vnguis habet colorẽ. b ſ aq̃tici coloris
q̃ nõ põt ſculpi: vt aiunt.
a lithus onychinus ⁊ berillus. In
cluſi auro erunt ꝑ ordines ſuos:
a ſ vt ſacerdos inſpiciens vitã ſctoꝝ q̃bus floru
erint ꝟtutib⁹ meditet̃ ⁊ opando imitet̃.
habebuntq; noĩa filioruꝫ iſrael.
Duodecim noĩbus celabunt̃: ſin
guli lapides noĩbus ſinguloruꝫ
a ſ q̃d cogitationũ mundiciã ſignificat.
b ꝑ duodecim trib⁹. Facies in rãti b
ſ induſtriam mentis q̃ doctoꝝ intellectũ cũ opa
tione cõiungit: ne valeant ſepari.
onali catenas ſibi inuicem cohe-
a ſ iugẽ memoriã ꝑpetue claritatis in celis.
rẽtes ex auro puriſſimo: et duos
anulos aureos: quos pones in
ſ angulo. ſ. ſ dilectionẽ dei ⁊ ꝓximi.
vtraq; rõnalis ſũmitate: catenas
q; aureas iunges anulis q̃ ſunt
in marginibus eius: ⁊ ipaꝝ cate
narũ extrema duob⁹ copulabis
ſ firme. ſ. intentionis deo placendi q̃ oĩno apta
ſit ſuſcipiẽde dilectioni dei ⁊ ꝓximi: ſiue in ꝓſpe-
ris ſiue in aduerſis. b ſ bone actionis.
vncinis in vtroq; latere ſuperhu
ſ mundicia cogitationis.
meralis q̃d rõnale reſpicit. Faci- c
es ⁊ duos anulos aureos: quos
ſ angulis.
pones in ſummitatib⁹ rõnalis:
ſ in oris. ſ. rõnalis.
et in oris q̃ e regione ſunt ſuphu b
meralis: et poſteriora eius aſpici

Nico. de lyra

a In primo verſu. i. ordine. b Facies in rõnali catenas
ſibi inuicem coherẽtes. i. opere plectili. iſte ſunt eedem cate-
ne q̃ ſupra dicunt̃ inſerte vncinis ſuphumeralis ſm partem
ſupiorem catenarũ. ſed pars inferior erat inſerta anulis ipſi
us rõnalis: ⁊ ideo de iſtis catenis fit mentio in vtroq; opere
ſcꝫ ſuperhumeralis ⁊ rõnalis. c Facies ⁊ duos anulos
aureos q̃s pones ⁊c̃. i. in parte exteriori que eſt ſuperior re-
ſpectu illi⁹ q̃ eſt magis ꝓpinq̃ corpi ſacerdotis. d Et in
oris q̃ e regione ſunt. i. ex oppoſito correſpondentes.

uit: necnõ ⁊ alios duos anulos
aureos: q̃ ponẽdi ſũt i vtroqꝫ la/
tere ſuphumeralis deorſum: qḋ
reſpiciat contra faciẽ iũcture infe/
rioris: vt aptari poſſit cũ ſuphu/
merali: vt ſtringat̃ rõnale anulis
ſuis cuꝫ anulis ſuperhumeralis.
a vitta hiacynthina: vt maneat iũ
ſ ingenioſe vel artificioſe: faber .n. quilibet arti
fex dicitur.
ctura fabrefacta: et a ſe inuicem
rationale ⁊ ſuperhumerale neq̃/
b ant ſeparari. Portabitqꝫ aaron
nomina filiorum iſrael in ratio/
nali iudicij ſuper pectus ſuuꝫ: qñ
ingreditur ſanctuarium: memo/
riale coram domino in eternuꝫ.
c † Pones autẽ in rationali iudicij a
ſ vt ſtudeat ſacerdos doctrinã ⁊ veritatem inq
rere ⁊ docere.
doctrinã et veritatem: q̃ erunt in
pectore aarõ: qñ ingredietur co/
ſ vt cauſas ſubditorum ꝑ ſola dei intentione di
ſcutiat nihil ſimultatis admiſcens.
ram dño: Et geſtabit iudicium fi
lioꝝ iſrł i pectore ſuo: in conſpe/
ſ deo bñplacens. a ſ op⁹ celeſte vſqꝫ ad finẽ vi
te. ſ firmiſſimã. ſ ſupremam .ſ.
d ctu dñi ſemp. Facies ⁊ tunicã ſu b
perhumeralis totã hiacynthinã
a ſ vt primordiũ boni opis forti radice timoris
dei ſubnixũ: ⁊ cõtra iſidias diaboli ſit munitũ.
In cuius medio ſupra erit capi/ c
tiũ: ⁊ ora ꝑ gyrũ ei⁹ textilis: ſicut d
ſ cõſumatione .ſ. operum.
fieri ſolet i extremis veſtiũ parti
a ſ vt ſacerdos ad tantã excellentiã cõuerſatiõis
ꝑueniat vt nihil in illo niſi ſplẽdor ⁊ grã floſqꝫ va
rius bonoꝝ opeꝝ appareat: ⁊ hoꝝ tantũ ſonũ ſua
uiſſimum proferat.
e bus: ne facile rumpat̃. Deorſum
vero ad pedes eiuſdẽ tunice ꝑ
ſ multipharium virtutũ opationẽ vno charitat̃
munimine circũdatam.
circũitum q̃ſi mala punica facies

Nõdũ: qꝛ cuſtos bonoꝝ operũ eſt continentia: de qua dicitur:
Luc. 12. c Sint lumbi veſtri precincti et lucerne ardentes ⁊c̃. Lũbi ſeꝫ
pcincti ꝑ continentiã. Lucerne ardentes ꝑ virtutũ opationẽ.
a Vitta hiacynthina ⁊c̃. Bed. Vitte hiacynthie quib⁹ vter
qꝫ ſacerdotis habit⁹ copulat̃: ligature ſunt deſiderij celeſtis:
que anulis aureis innexe ſuphume/
rale cũ rõnali ſtringunt: cũ agnita lu
ce ꝑhennis patrie in illã gloriã ſuſpi/
ram⁹: ⁊ vt intrare mereamur cõcordi
fide ⁊ vita ⁊ opere ⁊ ꝓfeſſiõe i taber/
naculo pñtis eccłie ſeruire ſtudem⁹.
b Portabitqꝫ aaron ⁊c̃. Bed. No
mina filioꝝ iſrł aaron ſup pectus me
moriale corã dño portat in eternum:
qñ pſul nunqꝫ ſubditoꝝ curã intmit/
tit: ſed vitã eoꝝ conſolando increpan
do exhortando confortat: ⁊ tutandaꝫ
dño crebris orationibus ſatagit com
mendare. Greg⁹. Sacerdos qñ ta
bernaculũ ingredit̃ duodecim lapi/
des i pectore portare iubet̃ ſculptos
noĩbus filioꝝ iſrł: ꝗ eſt redẽptor nr̃ q̃
E ſemetipm ꝓ nobis ſacrificiũ offerens
dum fortes in exordio pdicatores ha
buit: duodecim lapides ſub capite in
prima ſui corpis pte portauit. Optet
ſacerdotẽ memoriã patrũ ferre in pe/
ctore: maxie cũ miniſtrat altari: vt in
quo ſacrati⁹ eſt miniſteriũ: ſollertius
†. 36. diſ. c. ſe toto ſtudio tota induſtria mẽtis ex
q ecclesia / ornet ⁊ corpis: exẽpla ſctoꝝ reſpiciẽs
ſticis. vt eoꝝ ſedulus imitator aptũ ſe diui/
nis pñtet aſpectibus. c Pones
aũt ⁊c̃. Bed. vt .ſ. meminerit ſacerdos
ſe ſtudijs doctrine ⁊ veritatis inq̃ren
dis nõ curãdis ruminãdiſqꝫ ſeculari
bus negocijs ꝑ acceptũ ſacerdotium
fuiſſe cõſecratũ. Sꝫ vt qḋ exteri⁹ ty/
picũ in veſte pfulgebat: int⁹ in corde
virtut̃ expſſũ choruſcaret. Itẽ doctri/
na ⁊ veritas i rationali erant poſite: vt
monſtraret̃: qꝛ veſtis illa nõ ſolum le
galẽ iduebat pontificẽ: ſꝫ ⁊ euãgelicũ
Joh. 1. b pnũciabat .ſ. ipm xp̃m de q̃ dr̃: Lex ꝑ
moyſen data ẽ: grã ⁊ veritas ꝑ ieſum
xp̃m parefacta eſt. Vel apłos et oẽs
grẽ noue pcones. Geſtat aũt iudiciũ
filioꝝ iſrł i pectore ſuo in ↄſpectu dñi:
cũ ſubditoꝝ cauſas ꝓ ſola interni iu/
dicis itẽtione diſcutit: vt nihil ſimul/
tatis admiſceat: in eo qḋ diuina vice
diſpenſat. Aug⁹. Pones aũt i ra.
⁊c̃. In q̃ re vel metallo ponat̃ demon
ſtratio et veritas ſup rõnale (quia tn̄a
dic̃ fieri i veſte ſacerdotł q̃ corpalr̃ fi/
F unt) iuenire difficile ẽ. Fabulant̃ tñ
lapidẽ fuiſſe cui⁹ color aduerſa vel ꝓ
ſpera imitaret̃: qñ ſacerdos itrabat i
ſctã. Et h̄ ẽ qḋ ait: Et afferet aarõ iu/
diciũ filioꝝ iſrł ſup pect⁹ .oñdẽs .ſ. i il
la demõſtratione ⁊ veritate q̃d de illis
iudicauerit dñs. Quis intelligi poſſit
demonſtrationẽ ⁊ veritatẽ lr̃is ipoſitã ſuper logion.
d Facies ⁊ tunicã ⁊c̃. Bed. Tunica talari tota hiacynthia
veſtit̃ ſacerdos: vt admoneat̃ op⁹ celeſte nõ mõ ichoandum
ſꝫ vſqꝫ in finẽ eẽ ducẽdũ oĩb⁹ q̃ ſalui eẽ volũt. Tunica .n. hia/
cynthia vſqꝫ ad pedes veſtiri: ẽ bonis opib⁹ vſqꝫ ad finẽ vite
Apoc. 2. c inſiſtere. ſm illud: Eſto fidelis vſqꝫ ad mortẽ: ⁊ dabo tibi co/
ronã vite. Et qꝛ ita ſolũmõ ad ꝑfectionẽ boni opis ifatigabili
ꝓpoſito ꝑuenіemus: ſi hanc fixa intentione ſupne remunera
tionis incipim⁹: recte addit̃: In cui⁹ medio ſupra erit capitiũ
⁊c̃. Capitiũ tunica hiacynthina firmiſſimũ hꝫ: ⁊ orã ex ſeſe te/
xtã: ne facile rũpat̃: cũ pmordiũ boni opis forti radice tioris
dñi ſubnixũ. ⁊ ↄ oẽs iſidias antiq̃ hoſtis ꝓbat̃ eẽ munitum.
Talis ora collũ ſacerdotis ꝑ gyꝝ veſtit ⁊ ornat: qñ rectori fi/
duciã pdicãdi celeſtia pbet: h̄ qꝫ nõ ſolũ i vite curſu recte vi/
xerit: ſꝫ exordiũ q̃ꝫ a rectitudine cepit: ſic̃ ſamuel hieremias
iohãnes: q̃ ab ipa infantia ſpũali grã repleti: et in doctoꝝ or/
dine ſunt
dine ſũt ſepati. qꝛ .n. vox i collo ẽ: ꝑ collũ recte loq̃ndi vſus
exp̃mit̃. Sic̃ fieri ſolet i extrẽis veſtiũ ptib⁹ ſic̃ veſtib⁹ opa:
ita extremis veſtiũ ptib⁹ opeꝝ ↄſũmatio figurat̃. Vel extre
me veſtiũ ptes vltie ſũt nr̃e ſollicitudies: qb⁹ fideles cũ fi/
nire vitã cogũt̃ itẽti⁹ ab oĩ labe maloꝝ ſe expurgare ↄtẽdũt
cũ metu ⁊ pauore: curãtes ne añ diſtri
ctũ iudicẽ ꝑducti ꝓ ſordido vitioruꝫ
hitu expellãt̃ i tenebras exteriores: ſꝫ
appeãt induti ſic̃ electi dĩ viſcera mi/
ſericordie benignitatẽ humilitatẽ mo
deſtiã patientiã ⁊ charitatẽ: quod eſt
vinculũ ꝑfectionis. Tunica q̃ hiacyn
thina hꝫ orã in capitio textilẽ: ſic̃ i ex
tremis veſtiũ ptib⁹ ſolet fieri: cuꝫ do
ctor egregius a tãta ꝑfectione opus
virtutũ ichoat: ad q̃tã ali⁹ lõgo labo/
re vix aliqñ ꝑueniat: ⁊ cũ tãto timore
famulat⁹ oĩ hora cũ deo ſuo ambulat
q̃tũ ali⁹ vix moritur⁹: ⁊ ad iudicium
vltimũ igreſſurus hr̃e ſufficiet: ſed qꝛ
tota ꝑfectio ſacerdotis in opib⁹ ⁊ do
ctrina veritatis ↄſiſtit: ſm illḋ: Cepit Act. 1. a
ieſus facere ⁊ docere: recte ſbiũgitur
deorſum vero ad pedes eiuſdem tuni
ce ⁊c̃. Be. Facies ⁊ tu ⁊c̃. Tunicã
ſuphumeralis dic̃ cui⁹ ps ſuphũerali
tegebat̃ ad diſtinctionẽ tunice q̃ erat
interi⁹ linea. quarũ meminit ſupi⁹ di/
cens: h̄ aũt erũt veſtimẽta que facient
rõnale ⁊ ſuphũerale tunicã ⁊ lineam
ſtrictã ⁊c̃. Interior aũt linea byſſina
qḋ lini eẽ gen⁹ nobiliſſimum conſtat.
Exterior vo tunica tota hiacynthia ni
hil alti⁹ coloris admittẽs: cui⁹ ſpecie
vniformi q̃lis eẽ debeat vita ſacerdo
tis docet̃ ſupni .ſ. deſiderijs itẽta: con
uerſationẽ hñs i celis: ⁊ ſaluatorẽ ex/
pectãs aduẽtũ: q̃ ſic̃ ⁊ biſſyna ad pe/
des ptingebat. Vñ vtraqꝫ grece po/
derẽ dicta ẽ: vt oñdat̃ i ſacerdotali vi
ta nihil ifimũ ac ſordidũ remanere: ſꝫ
oẽ qḋ agit q̃ſi ethereo colore pcioſiſſi
mũ vniuerſa mẽbra ei⁹ a capite vſqꝫ ad
pedes grã virtutũ tecta eſſe debere.
e Deorſum vero ⁊c̃. Greg⁹. Cuꝫ re
ctor ſe ad loquendũ pparat: qꝫ caute lo
quat̃ attẽdit: ne inordinate loquens
corda audiẽtiũ errare faciat. ⁊ ſapiẽs
videri deſiderãs vnitatẽ cõpagẽ inſi/
pient̃ ſcidat. vñ: Habete ſal i vobis: ⁊ Mar. 9. g
pacẽ habete int̃ vos. Qui .n. ſapient̃
loq̃ nitit̃: timeat ne ei⁹ eloq̃o vnitas
ↄfundat̃. vñ: Nõ pl⁹ ſape q̃ȝ optet ſa/ Rom. 12. a
pere ⁊c̃. Hinc ẽ qꝫ tintinabulł mala pu
nica ↄiungunt̃. Per mala .n. punica
fidei vnitas ſignat̃: qꝛ ſic̃ i malo puni
co vno cortice multa iteri⁹ grana mu
niunt̃: ita i numeros pplos eccłie vni
tas fidei ↄtegit: q̃s int⁹ diuerſitas me
ritoꝝ tenet. Vñ q̃ dr̃: habete ſal i vob
et pacẽ habete iter v. ⁊c̃. ac ſi ꝑ habi/
tũ ſacerdotib⁹ dicat̃: mala punica tin
tinnabulis iũgite: vt ꝑ oẽ qḋ dicitis vnitatẽ fidei cauta ob/
ſeruatione teneatis. Bed. Deorſũ ad pedes tunice fiunt
q̃ſi mala punica ⁊ tintinnabula ꝑ gyꝝ: qñ ad tantã excellẽtiã
deuote ↄuerſationis ſacerdos peruenerit: vt nihil in eo niſi
ſplẽdor ⁊ grã floſqꝫ vari⁹ bonoꝝ opeꝝ videat̃ nihil aliḋ cuꝫ
os apiet: q̃ȝ ſuauiſſim⁹ hoꝝ ſon⁹ audiat̃. Quia .n. i malopu
nico multo interi⁹ grana vno cortice tegunt̃: recte per mala
punica

Nico. de lyra

a Pones aũt in rationali iudicij doctrinã ⁊c̃. i. lapides ꝑ
quorum fulgorem manifeſtabit̃ ſacerdoti diuinũ bñplacitũ
⁊ hoc ſm Joſephũ. ſm vo Ra. Sa. nomẽ dñi tetragrãmatõ
fuit incluſũ mõ predicto. b Facies et tunicã. Hic proſeq̃
tur de tunica hiacynthina. c In cuius medio ſupra erit
capitiũ. i. apertura per quam intrabat caput ſacerdotis.
d Et ora per gyꝝ eius textilis. i. ope plectili.
Facies et la/

ex hiacyntho et purpura ⁊ cocco
ſ vt nec opꝰ ſacerdotis diſcrepet a verbo nec verbum ab opere.
bis tincto ⁊ byſſo retorta: mixtis
a ſ vt oīs ſmo ſacerdotꝭ claritatē ſupne lucꝭ reſonet.
ī medio tītinābulis: ita vt tintinnabulū ſit aureū ⁊ malū punicū.
†Rurſūq̃ tintinabulū aliō aureū
ſ oparatio charitatis.
et malumpunicum. Et veſtietur
a aarō ea ī officio miniſterij: vt au
ſ predicationis.
diat̄ ſonitus qñ ingredit̄ ⁊ egredit̄ ſanctuarium in cōſpectu dñi
a ſ morietur.n.ſi nō pdicauerit vt audiat̄ a deo et ab hoibꝰ. b ſ ſupmū ⁊ excellēs oibꝰ ornamentis
b ⁊ nō moriat̄. Facies ⁊ lāminam a
ſ p mundicia cordis ⁊ corpis in q̄ ī myſteria redemptionis recōdimus et portamus.
de auro puriſſimo ī qua ſculpes
c d ope çelatoris ſctm̄ dño. Ligabiſq̃ b
ſ ſpe celeſtium premiorum.
eā vittā hiacynthinā: ⁊ erit ſu c
a ſ vñ habētes nomē eiꝰ ⁊ nomē pris eiꝰ ſcriptū in frontibus ſuis.
per thiarā iminēs frōnti pontifi
a ſ auferet docēdo ad penitētiā ꝓuocandoꝗ ꝑ penitentibꝰ ſupplicando. b ſ tante induſtrie tanti q̃ meriti dꝫ eſſe ſacerdos vt cuncta ppli peccata portare poſſit.
e cis. Portabitq̃ aarō iniquitates d
a ſ dño. ſ ꝑ pctis.ſ.oblata. b ſ oia oblata ſcrā
eoꝝ: q̄ obtulerit ⁊ ſacrificauerint
ſunt. ſ dignis penitentie fructibus.
filij iſrael in cūctꝭ muneribꝰ ⁊ do
a ſ Augꝰ. hec ſignificat fiduciā bone vite quā q̄ vere pfecteq̃ nō ſignificatione: ſꝫ veritate ſacerdos hꝫ: ſolꝰ pōt pctā auferre. b ſ vt totꝰ ſubditꝰ ſit diuino ſuitio. ſ mēoriā paſſionis xpi dꝫ oīs xpianꝰ hr̄e p̄ oculis: q̄tomagis ergo ſacerdos et pontifex.
f narijs ſuis. Erit aūt lāmina ſēper in fronte eiuſ: vt placatus ſit

[Glossa ordinaria]

Et punica multipharia xtutū opatio vno charitatis munimine vndiq̃ tecta ſignat̄. Fit aūt maloꝝ effigies d hiacynthio: purpura: coccoq̃ bis tincto: ⁊ byſſo retorta: q̄bꝰ q̄ttuor coloribꝰ q̄ xtutū varietas ſignet̄ ſupra dictū ē. His vero ī medio tītinnabula ꝑ miſcent̄: vt neq̃ opꝰ ſacerdotꝭ ab eo qd̄ loq̄t̄ diſcrepet: neq̃ a rectitudine opis ligue ſonꝰ aberret. Vñ pulchre addit̄: ita vt titinabulū ſit aureū: ⁊ malū punicū. Rurſūq̃ titinabulū aliō aureū ⁊ malūpunicū. Aurea.n. tintinabula hiacynthine tunice inſerūt̄ ⁊ vndiq̃ circūdant̄: cū oīs ſmo eiꝰ claritatē ſupne lucis reſonat: ⁊ idē ſonitꝰ velut hiacynthine tūice firme īfixꝰ opeꝝ quoq̃ ipiꝰ ſublimitate audientiū mētibꝰ cōmēdat̄. Fiūtq̃ bina mala circa ſingula tintinnabula: cū oia que loquit̄ bonis cōfirmant̄ actibꝰ: ⁊ in auditoꝝ artiꝰ corde figunt̄: ⁊ vniuerſa q̄ agit q̄ ſint rōnabilia diſcreto ſmonis ſonitu ꝓducunt̄. ¶ Bed. Poſſumꝰ in duodenario gēmaꝝ rōnalis itelligere q̄ ſol iuſticie cūcta nr̄a tpa: cūctas orbis plagas ſua luce replere ſic̄ ſol ī uiſibilis q̄ ꝑ mēſes duodecim ſigniferū circulū luſtrare ⁊ totū ambire conſueuit. Nā ⁊ h̄ q̄ q̄ttuor ordines ī rōnali ternos lapides habēt: ꝯgruit anni vertētis ordini q̄ ꝑ t̄nos mēſes in q̄ttuor tpa diſtinguit̄. Annꝰ autēꝫ in ſcripturis ſolet vocari totū tp̄s nr̄e ſalutis: q̄ ꝓ et̄na retributiōe certamꝰ. xp̄s eñ ſm Eſaiā miſſus eſt p̄dicare annū dñi acceptū: ⁊ diē retributiōis:
Ps.64. de eodē āno ⁊ Dauid dicit: Bñdices corone an.be.t. ¶ Bed. Vel ſic ſupra dictū ē: duodecī gēmas.i. ter quaternas geſtabat: vt admoneret oēs doctores opa iuſticie q̄ q̄ttuor p̄ncipalibꝰ xtutibꝰ cōtinent̄ cū fide trinitatꝭ hr̄e: ⁊ diſcipulis ꝯmēdare. Portabat ⁊ ſeptuagintaduo titinnabula aurea cū totidem maliſpunicis: vt oñderet q̄ eadē fides ⁊ opatio iuſticie vniuerſū mundū ab erroꝝ ⁊ vitioꝝ tenebris ad verā lucē duceret. Tres eñ dies ⁊ noctes hñt horas ſeptuagintaduas: q̄bꝰ ſupra ī fraq̃ luſtrādo ſol tribꝰ vicibus mūdū circuit. Vñ ꝑ h̄ nūerus titinabuloꝝ ⁊ maloꝝ diuerſitate coloris tunice pōtificis indutꝰ ē: q2 ſol iuſticie xp̄s vniuerſū orbē eēt illūinaturus ⁊ verā fidē q̄ ē in agnitione trinitatꝭ: ⁊ ꝯfeſſione daturꝰ: ⁊ opationem bonā q̄ ē in variaꝝ ſplēdore virtutū.
a Ut audiat̄ ⁊c̄. Gregꝰ. Sacerdos ingrediens vel egrediens morit̄: ſi de eo ſonitꝰ non audiat̄: q2 irā ꝯ ſe occulti iudicis ꝓuocat: ſi ſine p̄dicatiōis ſonitu incedit. Apte xo tītinabula veſtimentis illius inſerta ſcribun-
Ps.131. tur. Sacerdotis eñ veſtimēta ſunt recta opa. Vñ: Sacerdotes tui indu. iuſti. Ueſtimētꝭ ꝑ titinabula inherēt: vt vite viā cū ligue ſonitu ipa q̄ꝫ opa ſacerdotꝭ clament. ¶ Bed. Ut audiat̄ ⁊c̄. Sacerdos īgrediēs ⁊ egrediēs morit̄: ſi de eo ſonitꝰ nō audiat̄: q2 irā ꝯ ſe occulti iudicis ꝓuocat: ſi ſine p̄dicatiōiſ ſonitu incedit. Qd̄ ſi ioſephi xbis intēdere volumꝰ: qui dicit mala ſeptuagintaduo fuiſſe ⁊ eiuſdē numeri tintinnabula: cōgruit huic myſterio: vt diſcipuloꝝ ſeptuagintaduoꝝ circa pedes numerū habeat ſignatū. Sic̄ eñ duodenariꝰ apl̄orum numerus ep̄alis dignitatis gradū īchoauit. Sic diſcipuli ſeptuagintaduo q̄ ⁊ ipi ad p̄dicandū miſſi ſunt gradū mīorꝭ ſacerdotij q̄ p̄ſbyteratꝰ dr̄ ſignificant. Vñ hoꝝ numerꝰ in vltīa pte ſacerdotalꝭ habitꝰ. ille ī p̄ma figurat̄: ſi q̄s xo nūeros vtriuſq̃ ordis myſtice velit interp̄tari: duodecī gēmas aarō ī pectore p̄ferebat vt ſignificaret tp̄s īſtare q̄ fides trinitatꝭ ī oībus q̄drati orbis ptibꝰ p̄dicaret̄. b Facies ⁊ la. ⁊c̄. Bed. Lamina aurea ī frōte pōtificꝭ ī q̄ ſctm̄ dño vel ſctm̄ dñi (vt in ſequētibꝰ dr̄) ſculptū ē: ſacratiꝰ ē ceteris īdumētꝭ: q2 ſic̄ diuina potētia oībꝰ creaturis ſupeminet: ita optet vt nomen eiꝰ ceterum pōtificis ornatū trāſcēdat: ⁊ velut cūcta ſanctificās eximiā ſedē teneat. Significat aūt ꝓfeſſionis nr̄e fiduciā quā in fronte portamꝰ dicēte aplo: Mihi aūt abſit gloriari niſi in Gal.6.b
cruce dñi nr̄i ieſu xpi. Recte aūt h̄ ſolū ī toto pōtificis habitu de ſolo auro ē vt mūdiciā cordis vel corpis in q̄ myſteria nr̄e redēptionis recōdere vel geſtare debemꝰ: oñderet. Uel auro īſcriptuꝫ ſctm̄ dñi ī frōte ſacerdos portat: oſtēdens q̄ ita paſſionē dñi q̄ redēpti ſumus venerari ⁊ amplecti debemꝰ: vt claritatē in ipo diuīe maieſtatꝭ ꝑ quā creati ſumꝰ pit̄ ꝯfitēdā eē ſciamꝰ: ita mortē aſſumpte hūanitatꝭ ꝯfitentes vt eādē reſurrexiſſe fateamur.
c Sctm̄ dño ⁊c̄. Bed. Qd̄ in lamīa ſculpi iubet̄: nomē ſctm̄ ⁊ venerabile ſignificat: qd̄ apd̄ hebreoſ q̄ttuor lr̄is Eccl.45.b
vocalibꝰ ſcribit̄.i. ioth: heth: vau: he: 43.diſ.c.ſic
qd̄ inſpretat̄ ineffabilē: nō q2 dici nō rector.
pōt: ſꝫ q2 diffiniri ſenſu ⁊ itellectu creature nō pōt: ſm illō: Pax dī q̄ exu- Phil.4.b
perat oēm ſen. ⁊c̄. Et alibi: Magnus Ps.95.
do. ⁊ lau. ⁊c̄. Vñ aūt ī frōte pōtificis q̄ttuor lr̄is ſignificās totidē ptes dñice crucis: quā ī fronte portamꝰ. Ineffabile nomē dñi q̄ttuor lr̄aꝝ ꝯſtās: heſcꝫ qd̄ interp̄tat̄ iſte: ioth qd̄ eſt principiū: heth qd̄ ē paſſionis: vau hoc ē vite. Qd̄ totū ſonat: iſte p̄ncipiū paſſionis vite: q2 xp̄s ē p̄ncipium vite in adā amiſſe quā repauit ſua paſſione. ¶ Idē ſctm̄ dñi auro ſculptū ī fronte portamꝰ: qñ expurgati a ſordibus vicioꝝ: q̄ ex p̄mo parēte habuimꝰ: imaginē ⁊ ſilitudinē ꝯditoris ad quā creati ſumꝰ recipimꝰ: nec clamamꝰ: ſꝫ factis ⁊ dictis ꝓmulgamus. Iuxͣ illud
Sic̄ portauimꝰ imaginē t̄reni: ſic portemꝰ ima. ce. Vñ et alibi: Expoliātes 1.Cor.15.f Colos.3.b
veterē hominē cū actibus ſuis: induite nouū qui renouat̄ ſm imaginē eiꝰ qui creauit eū. Et iohes ait: Habētes Apoc.14.a
nomē eiꝰ: ⁊ nomē pr̄is eiꝰ ſcriptum in cordibꝰ ſuis. Cū ꝑ oēs agnū ſequentes ipa ꝓfeſſionis fronte debeāt hoc nomē hr̄e: q̄tomagis ſacerdotes gregem ducentes: qui omnibus debent exemplum virtutis oſtendere.
d Ligabiſq̃ eam ⁊c̄. Ligatur lamina que ſanctū domini continet vitta hiacynthina cum thiara pontificis q̄ ſpe celeſtium premiorum quam hiacynthinꝰ ſignificat ī fide cōfortamur et artiꝰ ſacramēta noſtre redēptiōis: vel imagineꝫ ac ſimilitudinē cōditorꝭ ac redēptorꝭ nr̄i ītemeratā ſuamꝰ: q̄ nullū aliō eē ſalutꝭ iter cognouimꝰ de thiaro ſuo loco dicet̄. G
e Portabitq̃ aaron ⁊c̄. Portat ſcꝫ ſacerdos iniquitates in muneribus et donarijs que obtulerunt dño: ⁊ ſanctificauerunt filij iſrael: cum pro fructibꝰ digne penitētie.i. elemoſynis ceteriſq̃ operibꝰ iuſticie que faciunt penitentes a reatu ſcelerum abſoluit. Hec quidem ita gerenda inſtitutio diuina in habitu pontificis figurauit: et verbis manifeſte docuit. Prochdolor aūt quidam donaria accipiunt immo exigunt: ⁊ iniquitates populi nō aſportant nec caſtigant: cū ob hoc ſolū debeant ſumere carnalia: q2 miniſtrāt ſpūalia. Sed q2 ꝑ ſubditꝭ pōt efficacit̄ laborare: p̄dicare: ⁊ dño ſupplicare cuiꝰ animꝰ diuini noīs mēoria ſp ē p̄ditꝰ: apte ſubiūgit̄: Erit aūt lamīa ſp ī frōte eiꝰ ⁊c̄. f Erit aūt la. ⁊c̄. Bed. Si lamina noīe dī ſcp̄ta ſemꝑ fuerit ī frōte aarō: placabit̄ dñs filijs iſrl̄: q2 cū doctor fidelit̄ ſe diuino ſuitio pura mēte ſbdiderit ſbditi exemplis illiꝰ ⁊ monitꝭ accenſi recte viuere ⁊ gratiam internā

Nico. de lyra

a Facies ⁊ laminā. Hic ꝓſequitur de lamina ſctā pēdente in fronte. b Sanctū dño.i. nomen dñi tetragrāmaton. c Et erit ſuper thiaram.i. mitram. d Portabitq̃ aaron iniquitates orando vt dimittantur.

☞ interni iudicis ꝓmereri feſtināt. a Stringeſq; tunicam. Bed. Quare linea dicta ſit ſtricta vel byſſo ſtringi ꝑcipiatur ſupra expoſitū ē. Nunc vero adijciendū: q2 ſolent milites hr̄e lineas q̄s camiſias vocāt: ſic aptatas mēbris ⁊ ſtrictas: vt expediti ſint dirigēdo iaculo: tenēdo clypeo: enſē librādo: et q̄cūq; traxerit neceſſitas: q̄lē ⁊ ioab legit habuiſſe q̄n amaſaꝫ interfecit. ſtrictā ſcꝫ ad menſurā habit⁹ ſui: ꝙ ⁊ ſacerdotes pati in miniſteriū dei vtuntur hac tunica: vt hn̄tes pulchritudinem veſtitoꝝ d. ſcurrāt celeritate nudoꝝ. h tunica ſic̄ hiacynthina ad pedes vſq; ptingit: ⁊ ipa grece poderis .i. talaris d̄r. Cui⁹ ſignificatio ī ꝓmptu eſt: cū eīm ꝯſtet lino vel byſſo ꝯtinētiam ⁊ caſtitatē corporis ſignari: ſtrictaꝫ habent lineā vel tunicā de byſſo ſacerdotes: cū ꝓpoſitū cōtinentie nō eneruiter ⁊ fluxa mēte cuſtodiūt: ſꝫ tanta īſtantia: vt bellū nō gerat caro ꝯ̄ ſpiritū: nec ſpūs ꝯ̄ carnē. Lineā habent ſtrictā cū ꝯſpicit ⁊ deficit aīa eoꝝ in atria dn̄i: ⁊ cor eoꝝ ⁊ caro ſocia germanitate exultant in deū viuū. Hec linea nō ſolū ſtricta: ſꝫ ⁊ poderis .i. ad pedes vſq; deſcēdens: cū continētia nō cuilibet mēbro violent̄ īpoſita: ſed ī toto corꝑe ē delectabilit̄ ꝯſūmata. Hec eīm linea dꝫ ſtrīgere man⁹ et brachia ſacerdot̄ ne q̄d īutile faciat. pect⁹ ne q̄d īane cogitet. vētrē ne guloſus ſit. Subiecta vētri mēbra: ne laſciuiēdo totā ſacerdotal' hit⁹ pulcritudinē corrūpāt. Genua ne ab orōis īſtātia torpeāt. Tibias ⁊ pedes ne ad malū currāt. Induat̄ ꝙ ſacerdos ꝑmo linea ſtricta: vt corp⁹ ab iniq̄s opib⁹: ⁊ mētē ꝯpeſcat a prauis cogitatōib⁹. Accipiat deinde tunicā hiacynthinā: vt p̄ter deſcriptionē ꝯtinētie ſalutaris eq̄ corp⁹ et animū ſpūaliū v̄tutū habitu venuſtet. Sed q2 ſunt q̄nq; corporis ſenſus: quoꝝ q̄ttuor ꝓprie capitis. quintus toti corpi cois. Tunica hec quā dixim⁹ vtraq; ꝓprie cōtinentie actū ⁊ iuſticiā deſignat. Cōſeq̄nter vero ⁊ alioꝝ q̄ttuor ſenſuū ꝙ ſit curāda īnocentia vel ſanctificatio: pōtificis habitu demonſtrat̄: cū d̄r: Et thiaram byſſinam facies ⁊c. Bed. Qualiter hec facta ſit ioſeph⁹ dic̄ ſic: Sup aūt geſtat pilleum in modū puuli calamenti aut caſſidis qd̄ extēdit̄ ſupra ſummitatē capitis: ⁊ in modico verticis medietatē excedit: ⁊ tale eſt vt videat̄ ex lini textura cōfectū habēs vittas q̄ cōuolute ſepi⁹ cōnectunt̄: ne facile dilabat̄. Dicit etiā huic pilleo ſupadditū aliud velamē: qd̄ totā capitis ſupficiē celaret: aptatū ꝓfecto ne laborāte ſacerdote circa ſacrificia corruat: qd̄ tn̄ cui⁹ eſſet coloris nō oñdit. Hec quidē de minorib⁹ ſacerdotibus. De pontificis vero thiara ſic ait: Pilleū aūt ſilr̄ opatū habebit pōtifex ſic̄ reliq̄ ſacerdotes: aliudq; ꝯſutū ex hiacynthino variato. Circūdat̄ aūt ei ⁊ aurea corona trib⁹ vicib⁹ fctā: ſupra quā ſurgit in medio fronte q̄ſi caulicul⁹ q̄dā aure⁹ ſimilis herbe: q̄ apud nos achano nuncupat̄: ꝙ greci voſſamū dicūt. Et paulopoſt deſcꝑta ei⁹ mirabili varietate ſb̄didit. hꝫ autem florē ſil'em plātagini: ⁊ ꝑ circūitū tota corona his florib⁹ ē celata ab occipitio vſq; ad vtrūq; tip⁹. In fronte h̄ nō hꝫ: ſꝫ lamina ē aurea q̄ ſacris lr̄is dei nomen hꝫ īſcꝑtū. Hec quidē de ſcd̄o velamine ⁊ coronis pontificū aure ſcꝑtura tacere videt̄. Coronaꝝ vero breuiter in ſequentib⁹ ſic meminit: fecerunt et tunicas ope textili aaron ⁊ filijs ei⁹: ⁊ mitras cū coronulis ſuis ex byſſo: ſed de q̄ materia ſint nō dixit. Cū .n. dicat mitras cū coronulis ſuis ex byſſo: poterat intelligi vtraq; ex byſſo facta eē: niſi ioſeph⁹ coronas aureas diceret eē: q̄ ſtāte adhuc tēplo ⁊ legali obſeruantia potuit cū eēt de genere ſacerdotali oēm modū ſacerdotalis īdumēti nō tm̄ legēdo: ſꝫ ⁊ videndo ꝯgnoſcere: ſꝫ ſiue byſſine ſiue auree ſint coronule: conſtat eas cū mitris factas eē. Nunc dicam⁹ breuiter de figura. Mitras cū coronulis hn̄t ſacerdotes ex byſſo: q̄ ſic viſū auditū guſtū olfactū in caſtimonia cuſtodiūt: vt coronā vite inde accipere ſperent. Qui .n. ſic ꝯtinētie vel bonis opib⁹ ſtudet: vt ꝑmia retributionis negligat: mitrā byſſinā hꝫ ſine corona. q2 ſpēm v̄tutis q̄ſi coronā hoīb⁹ ꝓfert: ſed mercedē a dn̄o non hꝫ. Siue ꝙ coronule fuerint auree claritatē ꝑpetue lucis ſignificāt. vl' byſſine ꝑhēnē corporis īmortalitatē. Recte vero ſacerdos cū ſtolis byſſinis coronas ſupadditas portauit: vt in cōtinentia eťna ꝑmia meditet̄: ⁊ in ꝑdicatione continētie vel opationis bone

a ſ ſubditi q̄ doctoris exēplis attēdūt ⁊ monitꝭ. b ſ hec ē linea ſtricta q̄ induit̄ ſacerdos cū ꝓpoſitū cōtinētie ita cuſtodit: vt caro nō concupiſcat aduerſus ſpm̄ nec ſpūs aduerſus carnem.

a ei ſit dn̄s. Strīgeſq; tunicā byſſo: a

a ſ oēs ſenſus capitis deo conſecrati ſint. b ſ de cui⁹ factura ī ſeq̄ntib⁹ d̄r pleni⁹. Cingulū vero fecerunt de byſſo retorta ⁊c. ſ quo tunica hiacynthina q̄ ſuphūeralis dicta ē cingebatur.

b c ⁊ thiārā byſſinā facies ⁊ bāltheū b

ſ minoribus ſacerdotibus.

ope plumarij. Porro filijs aaron c
b tunicas lineaſ pabis ⁊ baltheos
ac thiaras in gloriā et decorem.
c Veſtieſq; his oīb⁹ aaron fratrem
tuū ⁊ filios eius cū eo: ⁊ cūctorū

a ſ vt cōſecrata ſint oīa opa ſacerdotū. ſ oleo vnctionis vt ꝑ grām ſpūs cōſecratio ꝑficiat̄: nō tn̄ priora ſine eius grā: ſed q̄ plus cōſcendit ⁊ pl⁹ preferetur maiori grā eget. b ſ vt ſancti ſint qui dn̄o ſeruiunt vel miniſtrant.

ꝯſecrābis man⁹: ſanctificābiſq;

bone gaudia ſupne beatitudinis ꝓmittat: ne ſine ſpe retributionis pondus laboris īponat: iugū xp̄i ſuaue ⁊ on⁹ leue auditorib⁹ aſpeꝝ reddat et duꝝ. b Et thiarā ⁊c. Bed. Thiara q̄ cydar̄ ⁊ mitra vocat̄: caput tegebat ⁊ ornabat pōtific̄: vt admōeret̄ oēs capit̄ ſenſ⁹ do ꝯſectos hr̄e: ne vl' oculi vāitatē videret vl' aures opprobriū ꝓximi accipent: vel os abūdaret malicia dolū ꝯcīnaret līgua ne cor ꝗuaret crapl'a ⁊ ebrietat̄: vl' olfact⁹ aſpīū myrrha ⁊ aloe ⁊ cinamomo lectū meretricis āplecteret̄: ſꝫ ocli viderēt eq̄tatē: aures inclinarent̄ ad verba prudētie dulcia eſſent faucib⁹ ei⁹ eloq̄a dn̄i do nec ſupeſſet halit⁹: ne loq̄ret̄ iniq̄tatē pollutū nō tāgeret: ſꝫ mundar⁹ ab oī inq̄namento carnis: ⁊ ſpūs ſctīficatione in timore dei ꝑficeret. c Et baltheū ⁊c. Bed. De factura balthei ſcriptū eſt. Cingulū fecerunt de byſſo retorta: hiacyntho: purpura ac v̄micula bis tincto: ope plumarij. h cingulū ſic̄ Hieronym⁹ ⁊ ioſephus ſcribit in ſilitudine pellis colubri: q̄ exuit̄ ī ſenectute: ſic ī rotūdo textuꝫ ē vt marſupiū lōgū putes. textum autē ſub tegmine cocci purpure hiacynthi ⁊ ſtamine byſſino ob decorem ⁊ pulchritudinē: atq; ita polymita arte diſtictū: vt diuſos flores ⁊ gēmas artificis māu n̄ textas ſꝫ additas arbitrer̄. Hēbatq; latitudinē q̄ttuor digitoꝝ: q̄ cingulo ꝓprie pōtifex vtebat̄: et eo tunica hiacynthina ſil' ⁊ ſuphūerale ſtringebatur. Nā ī ſeq̄ntib⁹ apte de ꝯiūctione ſuphūeral' ⁊ rōnalis dictū eſt. hec ⁊ añ et retro ita cōueniebant ſibi: vt ſuphūerale ⁊ rōnale mutuo necterent̄: ſtricta ad baltheū: et anul' forti⁹ copulata q̄s iungebat vitta hiacynthina: ne laxe fluerēt ⁊ a ſe inuicē mouerent̄. Nulli aūt dubiū quin baltheus et cingulū cui ſuphūerale aſtringebat̄ tunicā hiacynthinā que et ſuphumeralis vocat̄ cingeret. Cuncta eīm q̄ adhuc vſq; dicta ſunt: ad pontificis habitū ꝑtinēt. Sequunt̄ aūt filiorum eius balthei et cetera indumenta cum d̄r: Porro filijs aarō tunicas lineas pabis ⁊c. Dicendū eſt aūt de baltheo pontificis: qui de quattuor illis coloribus nobiliſſimis do dignis factus eſt: q2 q̄n talem haberet pontifex quē ſingulari virtutum decore ſemper oportet accingi. Bene vario flore ſulgentium coloꝝ incedebat accinctus: q2 ſic̄ neceſſe eſt vt alius in duſtria ꝯtinētie ꝑcingatur: ne caro repugnans ſpūi intnam mentis quietē turbet. Ita pontifex domita iā omni concupiſcentia corꝑis ⁊ animi: ipa dꝫ virtutū gloria circūdari: vt iuxta exemplū illius floris qui egreſſus eſt de radice ieſſe .i. xp̄i ſit iuſticia cingulū lumboꝝ eius: et fides cinctoꝝ renum eius. d Tunicas pabis ⁊c. Tunicas habent ſacerdotes lineas: cū totū corpus cādori caſtitatis dedicant. Baltheis tunicas cingunt: cū eandē caſtimoniā vigilanti mētis cuſtodia circūſpiciūt: ne cōſcia illius deſidiores erga bona opera fiāt: ne ꝑ iactātiā caſtimonie ipis etiā meritū minuāt. Qui eīm tūica talari īduit̄: ſi ſine cīgulo īcedit: tūica defluit: ⁊ relicto corꝑe vēt̄ ⁊ frigorib⁹ aditū tribuit ⁊ ꝓpedit̄ greſſib⁹ retardat vſū īcēdēdi: vel calcātes ſe cadere fac̄: ſic ⁊ caſtionia carnis ſepe caſtimoniā mēt̄ adimit: dū ſegni⁹ bonis opib⁹ īſiſtūt: q̄n min⁹ ꝓſpiciūt q2 caſtionia abſq; alijs bōis n̄ valꝫ q̄b⁹ adiūct̄ gloriā ⁊ decorē acq̄rit. Virginib⁹ ſtult̄ nō ꝓfuit caſtitas carnis q̄b⁹ d̄fuit lumē intne puritat̄. Accingant̄ ꝙ tūic̄ lineis: vt caſtitatē hēant. Accigāt̄ baltheis: ne caſtitas remiſſa ſit: ne vēto elatiōis aditū pādat: ne charitatē frigere faciat: ne iactātia ꝓſūptiōis bōa opa īpediat: ne ꝓpedito virtutū curſu ipa ꝯcupiſcētie ſordib⁹ polluta vileſcat: ⁊ tādem ad ruinā ſupbiēdo īpellat. accīcti vero accipiāt thiaras in capitib⁹: vt p̄ter vigilātē corporee caſtitat̄ cuſtodiā viſus: audit⁹: guſt⁹: ⁊ olfact⁹ digne do cuſtodiantur. e Veſtieſq; his ⁊c. Bed. Oīb⁹ his veſtiēd⁹ erat aarō ⁊ filij ei⁹: ſꝫ diſtin-

☞ cte: vt

Nico. de lyra

a Strīgeſq; ⁊c. i. factā d̄ byſſo. vñ ī heb. hr̄: Tūicā byſſinā ⁊ loq̄t̄ d̄ tūica īferiori q̄ etiā erat cōis alijs ſacerdotib⁹. ⁊ cingebat̄ q̄dā baltheo q̄ erat etiā cōis alijs ſacerdotibus. vt. ſ. dictū ē. b Facies ⁊ bal. loq̄t̄ d̄ baltheo ſupiori q̄ cingebat̄ ſuphūerale. c Porro filijs aarō. h̄ ꝯñr agit̄ de ve-

ſtimētis

Tacite vt ipſe qđē oib⁹ his vteretᷣ. filij aūt vltimis trib⁹ q̄ eis ꝓpe aſcripta ſūt: cū ḋr: Porro filijs aarō tunicas ꝑabis lineas ⁊c. a Facies et. feminalia ⁊c. Beđ. Feminalia q̄ ad operiendam corporis vł carnis turpitudinē fiunt: illam caſtimonie portionē que a copula cōiugali cohibet ꝓprie deſignāt ſine qua nemo vel ſacerdotiū ſuſcipere vł ad altaris miniſteriū conſecrari poteſt .i. ſi non aut virgo permāſerit: aut vxorie coniunctionis federa ſolnerit: quod nulli neceſſario imperatū: ſed voluntarie deo offerendū: vnde

Mat. 19 b Nō omnes capiunt verbum iſtud: et q̄ Ibidem. d poteſt capere capiat. Et paulopoſt his q̄ vxorem vel alios cognatos ⁊ īpedimenta mūdi ꝓpter ip̄m reliq̄rint cētuplū in hoc ſeculo ꝓmittit: ⁊ in futuro vitā eternā. Vn̄ nō iubetᷣ moyſes hoc veſtimēto induere aaron ⁊ filios eius: ſicut de prioribus ḋr: Veſties in his omnibus aaron fratrem tuum ⁊c. Sed facies femīalia linea: vt opiant carnē turpitudis ſue ⁊c. Tu feminalia pontifici ⁊ filijs eius facies: tu caſtitatis regulaꝫ docebis: tu abſtinendū ab vxorio amplexu his qui ſacerdotio fruituri ſūt intimabis: nulli tñ violentū huius cōtinētie iugū imponēs: ſꝫ q̄cūq̄ ſacerdotes fieri ⁊ altari ſeruire volūt: ſpōte ſua deſiſtant ſui cēuxorum. Quo vbi ꝑfecerint: vt ſuſcepto ſemel cōtinentie ꝓpoſito miniſtros ſe ſanctuarij ⁊ altaris fore ꝯſenſerint: aderit lex diuina q̄ velut ceteꝝ habitū ſacerdotibus ꝯgruū imponens quō viuere aut docere debeant abundanter inſtituat: cōgaudēſq̄ ſpōtanee deuotiōi dignū ſacerdotio de⁹ ſapie: patie: māſuetudinis ꝫeli ſpūał: hūilitat̄: miſcḋie: timor̄ dñi: ceterūq̄ hmōi ornatū ſupaddat. Alioq̄n iniq̄tat̄ rei moriātᷣ ſi. ſ. luxurioſe viuētes ſacerdotalē gradū vſurpāt. Qui ſenſus ſeq̄ntib⁹ ꝟbis affirmatᷣ cū ḋr: Cūq̄ patrē lauer̄ ⁊c. vſq̄ eruntq̄ ſacerdotes mihi religione ꝑpetua. Nā neq̄ h̄ de feminalib⁹ a moyſe accipiēdis q̄cq̄ꝫ precipitᷣ. vñ ꝯſtat ꝙ hoc genere veſtimēti ipſe aarō ⁊ filij ei⁹ ſe pri⁹ induerant: ⁊ ſic ad manū moyſi lauandi induendi vngendi ⁊ ꝯſecrandi intrabant. Vbi notandum ꝙ conſecraturus moyſes eos primo lauit aqua: ⁊ ſic habitum ſacerdotis impoſuit: q꞉ neceſſe ē vt q̄ ad officiū altar̄ ꝓmoued⁹ ē: maiorib⁹ ſolito fluēt̄ lachrymaꝝ vel cōpunctionis ſe abluat vt quo mundior ad gradum accipiendū acceſſerit: eo ꝑfectius acceptum cōſumet. Hec ad aaron ⁊ filios eius pertinent. Sicq̄ fit vt aaron omnibus octo veſtibus induatur feminalibus lineis: tunica linea hiacynthina: ſuperhumerali: rationali: baltheo: thiara: petalo aureo. Filij eius quattuor tantum feminalibus linea ſtricta: cingulo: ⁊ thiara.

Sed ⁊ hoc

ſ aliter ſacerdotes eſſe non poſſunt.

illos vt ſacerdotio fūgantᷣ mihi.

ſ bracas nō ꝑtingentes ad talos.

a Facies ⁊ feminalia linea vt opiāt carnē turpitudinis ſue a renib⁹

a ſ Spōtanei nō coacti. b ſ pōtifices p̄ſbyteri.

vſq̄ ad femora: ⁊ vtētᷣ eis aarō

ſ Sed nō ſemp: ſalt̄ quando ingre. ta.

⁊ filij eius quando īgredientᷣ tabernaculū teſtimonij: vel qñ appropinquāt ad altare: vt miſtrāt

ſ luxurie. ſ morte

in ſctūario: ne iniquitat̄ rei mo- a

anime vel corpis. ſ q꞉ res ſignificat eternas.

riantᷣ. Legitimum ſempiternum b erit aarō ⁊ ſemini eius poſt eum.

ſtimētis cōibus ſūmo ſacerdoti ⁊ alijs ⁊ patet lr̄a ex ſupradictis: vſq̄ ibi:
a Ne iniquitatis rei moriantᷣ. q꞉ aliter mō indebito accederent ⁊ irreuerenter.
b Legitimū ſempiternū erit .i. lege firma ⁊ ſtabili firmatū. Rōnes aūt p̄dictoꝝ ſic accipiuntᷣ in generali. ad h̄ eñ habebant ſacerdotes veſtes p̄cioſas et ſpeciales vt haberentᷣ in maiori reuerētia a pplō: ⁊ q꞉ iſtud cedebat ad honorē diuinum cū eſſent medij inter deū ⁊ pplm. In ſpēali v̄o rōnes accipiuntur ſic ſm ſenſum lr̄alem. Per ornamenta eñ ſūmi ſacerdotis figurabatᷣ q̄ſi tot⁹ orbis. Tunica eñ linea figurabat terram: q꞉ linū naſcitᷣ de terra: Balthe⁹ cingens illā tunicam figurabat oceanū q̄ circūdat terrā. Tunica hiacynthia ratione coloris figurabat elementū aeris in q̄ inſerebantᷣ tintinnabula: q꞉ in aere generantᷣ tonitrua. Balthe⁹ autē cingens illā tunicā figurabat elementū ignis q̄ ambit aerem. Superhumerale cū rōnali ſibi coniuncto figurabat celum ſidereū qđ ex multis colorib⁹ ⁊ picturis erat adornatū. ad deſignandū pulchritudinē ſtellaꝝ. Duo aūt lapides onychini in ſuphūerali poſiti ſignificabāt duo magna luminaria. ſ. ſolē ⁊ lunā. Duodecim gēme in rōnali poſite figurabāt .xij. ſigna ꝫodiaci: et ideo dicebatᷣ rōnale: q꞉ terrenoꝝ rationes ſunt in celeſtibus: q꞉ ab ip̄is emanant terreſtria: ſm ꝙ ḋr Iob. xxxviij. Nunquid noſti ordinē celi ⁊ pones rationem eius in terra? Per mitrā v̄o figurabatᷣ celū empyreū: et ꝑ laminā aureā ſupra mitrā poſitā: ip̄e de⁹ p̄ſidens oīb⁹ creaturis: ꝓpter qđ in illa lamina nomē dñi tetragrāmatō erat inſculptū: qđ appropriatᷣ ip̄i creatori oīm. Per h̄ autem ꝙ noīa filioꝝ iſrł erant ſculpta in duob⁹ onychinis ſuphumeralis: et in duodecim gēmis exiſtentib⁹ in rōnali oñdebatᷣ ꝙ ſūmo ſacerdoti erat īpoſitū onus pplī ⁊ ip̄m debebat hr̄e in pectore iugis meditationis orādo ꝓ ip̄o dñm: et ꝓpter p̄dicta de ip̄o aarō ſcribitᷣ Sap. xviij. In veſte poderis quā habebat: tot⁹ erat orbis terraꝝ: ⁊ parentū magnalia in quattuor ordinib⁹ lapidū erant ſculpta: ⁊ in diademate capitis illi⁹ magnificentia tua dñe ſcripta erat: ⁊ vocatᷣ hic magnificētia nomē dñi tetragrāmaton. qđ ḋr: nomen eius magnū: vt dictum eſt ſupra. vj. ca. quia eſt ſoli creatori omnium appropriatū. rationes autem myſticas predictorum cauſa breuitatis omitto. Cetera patent.

Moraliter.

Applica q̄ꝫ aarō ⁊c. In h̄ caplō agitᷣ de ornamentis aarō et filioꝝ ei⁹. ꝑ q̄ deſignantᷣ virtutes miniſtroꝝ eccleſie. Fuerūt aūt q̄ttuor ornamēta cōia aarō ⁊ filijs ei⁹. Primū fuit feminalia linea ad cooꝑiendū turpitudinē carnis ſue: et ꝑ h̄ ſignificatᷣ caſtitas. Scđm tunica linea ꝑ quā ſignificatᷣ ꝯuerſatiōis honeſtas. Tertiū balthe⁹ ſiue cingulum veſtes reſtrīgēs: ꝑ qđ deſignatur moderatio rationis ſupflua reſtringēt̄. Quartum fuit mitra in capite ꝑ quam deſignatur rectitudo intentionis ſcꝫ vt omnia fiant ad gloriam dei. j. Cor. x. Oia in gloriam dei facite. Iſta quattuor eſſe debent in omnibus eccleſie miniſtris generaliter. Preter hec aūt fuerunt quattuor ornamenta aaron pontificis. ꝑ que ſignificantᷣ quattuor q̄ ſpecialiter debent in epiſcopis refulgere. Primū fuit lamina aurea pendens ſuꝑ frontē: in qua fuit ſculptum nomē dñi tetragrāmaton. ꝑ quā intelligitᷣ iugis memoria dñi. Scđm ſuphumerale. ꝑ qđ intelligitᷣ ꝙ pontifex debet infirmitates ſubditoꝝ ſupportare. Hebreo. v. Oīs pontifex ex hoībus aſſumptus ꝓ hoībus conſtituitᷣ. Sequitᷣ: Qui condelere poſſit his q̄ ignorant et errant. Tertiū rōnale iudicij. ꝑ qđ intelligitᷣ poteſtas ⁊ ſcia iudicādi. Quartū tunica hiacynthina que erat coloris celeſtis: ⁊ ideo ſignificat conuerſationē celeſtē: ſm qđ ḋr Phil. iij. Noſtra aūt conuerſatio in celis eſt. In hac aūt tunica erant tintinnabula aurea ⁊ malapunica ꝑ que ſignificatᷣ ſana doctrina cum bona vita quia cuius vita deſpicitur reſtat vt eius predicatio ꝯtēnatᷣ (Greg⁹. home. xxxvij.

In ca. xxviij. vbi ḋr ī poſtilla: Ad euidētiā primi ⁊c.

Additio. j.

Ioſeph⁹ non eſt tenendus in hoc loco: etiam ſi ſit de genere ſacerdotali. ꝯtradicit enim manifeſte lr̄e: nam veſtes pontificales ſunt tantummodo ꝓut ponuntur in p̄ma ſcđe. q. cij. ar. v. in reſponſione ad ix. ar. quarū q̄dē octo. p̄ma veſtis linea. ſcđa tunica hiacynthina cum tintinnabulis. tertia ſuphumerale cū duob⁹ lapidib⁹ onychinis. quarta rationale quadratū in quo erant. xij. lapides cū noīb⁹ filioꝝ iſrł: in quo etiā mandabatᷣ poni doctrina ⁊ veritas. q̄nta erat balthe⁹ ſeu cingul⁹. ſexta thiara ſeu mitra. ſeptia lamīa aurea in frōte in q̄ erat nomē dñi. ⁊ de iſtis ſeptē tñ fit mētio. j. Leui. viij. qñ moyſes primo īduit ip̄m aarō ī pōtificalib⁹. octauo aūt ē femorale ad opiēdū turpitudinē carnis: de q̄ veſte octaua nō fit ibidē mētio: q꞉ nō debebat indui ꝑ moyſen ex honeſtate ſꝫ ꝑ ip̄mmet ſacerdotē: fit tñ de ea veſte exp̄ſſa mētio cōitᷣ Leui. xvj.

In eo. ca. xxviij. vbi ḋr ī poſtilla: Dicit etiā ioſephus ꝙ iſte ſplēdor ceſſauit ⁊c.

Additio. ij.

In toto tp̄e tēpli ſcđi nō fuit illa veſtis pōtificalis q̄ dicitᷣ rationale iudicij: ſicut nec arca teſtamenti. ⁊ quedaꝫ alia q̄ ibi defecerunt: ꝓut oēs hiſtorie hebraice teſtantᷣ: quod etiam facit ꝓ fide nr̄a de q̄ tractandū eſt dño ꝯcedēte in ꝓphia Aggei. ij. ſuꝑ illō verbū: Magna erit gl̄ia domus iſti⁹ nouiſſime pluſq̄ꝫ p̄me. vñ nō ē dicēdū ꝙ ſolū ꝑ. cc. annos añ tp̄s Titi ceſſauerūt cū ī toto tp̄e tēpli ſcđi defuerūt.

Replica

correctorij ꝯ Bur.

In ca. xxviij. vbi poſtil. dicᷣ materiā veſtiū ſacraꝝ et numerum debere accipi et diſtingui ſm dicta ioſephi: qui ſcripſit ex experientia quia de genere ſacerdotali: et quia vidit ⁊c. Burgenſis dicit Ioſephum non eſſe tenendum: quia ſm littere veritatem vt dicit ſunt tantum octo veſtes: et allegat ad hoc ſanctum Thomam. Sed mirum videtur ꝙ Burgeñ. proferat dicta ſancti Thome. in hac materia que in facto conſiſtit: quod nec ſanctus Thomas nec Burgenſis

vnq̄ȝ vidit ſicut ioſephus: nec eſt contra lrām: q2 lrā bñ inſpe
cta numerat pluſq̄ȝ octo veſtiū noīa: nec eſt mirū ꝙ Leui. viij
nō fit mentio de femorali: q2 nec fit mentio de ȝona linea qua
cingebat̄ tunica linea inferior: q̄ cōis erat pontifici ⁊ alijs ſa
cerdotibus: nec fit ibi mētio de cydari linea: q̄ erat mitra pō
tifici ⁊ alijs ſacerdotib9 de q̄b9 manifeſta fit mētio Leui. xvj.
q̄b9 adiūctis ad alias octo enūeratas ꝑ Burgē. fiūt. x. prout
vult ioſeph9: quē ħ Burgē. iꝓbare nitit̄ nec pōt dicere bur
geñ. cū tho. ꝙ mitra linea quā dic̄ lrā cydari ſit eadē cū thya
ra: q2 thyara q̄ ſoli9 pōtificis mitra ē hiacynthina fuit: nec eſt
diſſile eadē fuiſſe mitrā ſacerdotū ⁊ pontificis: ſ3 ꝙ ſacerdos
hēbat mytrā byſſinā tm̄ ad modū bireti: pōtifex aūt ſup hu
iuſmodi hūit thyarā hiacynthinā: nec pōt dicere eū dē fuiſſe
cīgulū lineū ⁊ baltheū: q2 cīgulo lineo cīgebat̄ tūica byſſina
qđ fuit cōe pōtifici ⁊ ſacerdotib9. baltheo āt cīgebat̄ ⁊ ſtrin
gebat̄ tūica hiacynthīa cū ſuphūerali q̄ erant pontifici ſpeci
alia: nec ē diſſile tūicā lineā ⁊ hiacynthinā vnico cīgulo ſtri
gi añq̄ȝ hiacynthīa pōtifex īdueret̄ vñ pȝ ꝙ ioſepho in his
reb9 experto credi optet. ¶ In eo. ca. vbi poſtil. allegat Ioſe
phū dicētē ꝙ fulgor q̄ ꝓcedere conſueuerat a rōnali ceſſauit
tp̄e tēpli ſcđi: Bur. dic̄ toto illo tp̄e rōnale nō fuiſſe: ſ3 ħ non
videt̄: q2 tp̄e alexādri magni viſus ē ſūm9 ſacerdos in eo vt
patet in ipſius hiſtoria: nam ille fuit principalis decor ī ſum
mo ſacerdote.

Glo. ordi.

B A Sed ⁊ ħ fa. ⁊c. ¶ Ca. XXIX
Beđ. Hactenꝰ aarō ⁊ filiorū eius habitus qualis eſſe debeat deſignat̄: Sequit̄ modus conſecrationis: q̄ ipos vel tabernaculū cū oī ſuppellectili dedicari opteat: oblatis. ſ. dño vitulo ⁊ duob9 arietib9: panibus q̄ȝ triticeis nō ſolū azymis ſ3 oleo ꝯſp̄ſis: addito oleo vnctionis: q̄ cūcta bonoꝝ opeꝝ deuotionē: ⁊ fidei mundiciā vel diuine illuſtratōis gratiā q̄b9 ꝯſecrari optet ſacerdotes: figurate demōſtrāt. b Tolle vitulū. Stra. Quiſq̄ȝ pōtifex vl̄ ſacerdos tauꝝ d3 offerre. i. paſſionē xp̄i firmit̄ credere ⁊ imitari. Et duos arietes: vt credat eūdē xp̄m ex corpe ⁊ aīa ꝯſtare. Et panes azymos. i. mūdiciā vite ⁊ oleo cōſpſos: vt int̄ oēs v̄tutes nō negligat opa miſcđie: vel nō a ſe ſ3 a dono grē ſe credat habere.
c Et cruſtulā. Beđ. Cruſtulaȝ oleo cōſpſā ad ꝯſecrationē nrām dño offerim9: cū oīa q̄ facim9 ꝑ internā ſpūs grām in cordis deuotiōe pigueſcunt. Lagana oleo lita: cū foris ſpūalia eē que agimus indubitanter in exēpluȝ viuendi oñdim9: q̄b9 oblationib9 cōſecratio nrā pficit̄: dū ꝑ bona opera ⁊ cogitationes puras meritū nobis ſctimonie deo donāte acquirimus.
d Cūq̄ȝ laueris pa. ⁊c. Beđ. Prius lauari iubent̄. deinde ornari veſtib9 q2 q̄cunq̄ȝ ſacerdotij officium aſſumit vnda lachrymaꝝ ſe abluere debet: vt ad miſteriū diuinū dign9 approximet ¶ Beda. Poſſet in hoc lauacro baptiſmus ſacri fontis intelligi: ſi conſequeretur vt quis in ſacerdotium electus tunc primum aqua baptiſmatis in remiſſionem peccatorum ablueret̄ ⁊ non contradiceret apoſtolus dicēs:
1. Tim. 3. b Non neophituȝ: ne in ſuperbiam elatus: in iudicium incidat diaboli.
e Indues aaron ⁊c. Beđ. Notandum ꝙ cum in exodo aaron octo veſtibus induendus aſſeueretur: in leuitico nonum addi videtur: Balthe9 ſcilicet quo linea tunica añ indutam hiacynthinam precicta erat. ſicut eñ ſcriptum eſt. Cunq̄ȝ lauiſſet eos veſti uit pontificem ſubucula linea accingens cum baltheo: et induens tunica hiacynthina deſuper humerale impoſuit: quod ſtringens cingulo aptauit rōnali.
¶ Beđ. Notandum ꝙ quattuor colores eximij: quibus factus eſt habitus ſacerdotis totidem mundi elementis congrua comparatione aptantur. Byſſus vel linum terre: quia ex ea naſcitur: purpura aquis que de marinis tingitur cocleis. Hiacynthus et coccus aeri et igni ob ſimilitudinem coloris. Coccus bis tinctus: quia ignis eſt gemine virtutis: lucet enim et vrit. Aiunt hebrei ꝙ pontifex figuram omnium elementorum in habitu geſtauit: quia pro toto mundo immolans rogare debet quibus nos forte addere poſſumus ꝙ in oī hoīe figura oīm elementoꝝ ꝯtinet̄. Ignis ī calore. aer̄ in

a Sed ⁊ ħ facies vt ¶ C. XXIX
mihi i ſacerdotio ꝯſecrent̄.
a ſ imolationē xp̄i ⁊ aſpſionē ſanguis ei9 hec aīa lia imolata demōſtrāt ꝑ quā a pctis abluēdi et i bonis opib9 ſum9 viuificandi.
b Tōlle vitulum de armēnto et b+
a ſ patriarcharum. ſ quia xp̄s imolatus eſt pro vtroq̄ȝ populo.
dŭos arietes immaculatos: c d
ſ gen9 panis abſq̄ȝ fermento in ſiſitudine cruſtule durat9 oleo cōſperſus: oleū aūt pinguedinē grē vel vnctionē ſpūs vel miſcđie ſignificat. ſ vnde apl's: Itaq̄ȝ epulemur nō in fermento veteri: neq̄ȝ in fermento malicie ⁊ nequicie ſed in azymis ſinceritatis ⁊ veritatis.
c paneſq̄ȝ azymos et cruſtulam e f
abſq̄ȝ fermento: q̄ conſperſa ſint g
ſ vt ſacerdotij opa nō ſolū a fermēto malicie et nequicie caſtigata: ſed etiam pinguedine charitatis diuinis conſpectibus ſint digna.
oleo: lagana quoq̄ȝ azyma: oleo h
lita. De ſimila triticea cūcta faci i k
a ſ vt paſſionē xp̄i firmiter credat.
es ⁊ poſita ī cāiſtro offeres: vitū l
a ſ q2 i xp̄o ver9 corp9 ⁊ vera aīa. b ſ pōtifices
lū aūt ⁊ dŭos arietes: ⁊ aarō ac
ſ pſbyteros imitatores pōtificis. ſ vel aditū.
filios eius applicabis ad oſtiuȝ m
a ſ q2 abſoluēdi ſunt aq̄ lachrymaꝝ qui conſecrādi ſunt.
d tabernaculi teſtimōij. Cūq̄ȝ lāue n+
e ris patrē cum filijs ſuis aqua in o+
dues aarō veſtimentis ſuis id eſt
a ſ hec ſupra expoſita ſunt. ſ cōtinētia corpali
b ſ hiacynthina. ſ. ſpe celeſti. c ſ pōdere operis
lineā ⁊ tunicā ſuperhumerāli et
a ſ ſapie mētis. b ſ domita oī cōcupiſcētia.
rōnāli: qđ cōnſtringes baltheo:
ſ vt quattuor ſenſus diſcrete cuſtodiantur: ⁊ ad deum dirigantur.
⁊ pones thiaram in capite eius:
ſ in qua nomen domini ineffabile quod omnia decorat ⁊ ꝓtegit.
et laminā ſanctam ſuper thiaraȝ
ſ Spūſſancti vñ vngit te de9 deus tu9 oleo leticie pre. con. tuis.
et oleum vnctionis fundes ſup p

Nico. de lyra XXIX

a Sed ⁊ hoc facies. Hic ꝯſequēter agit̄ de ꝯſecratiōe ſacerdotū: vbi p̄mittunt̄ ea q̄ ſunt neceſſaria. ſcđo deſcribit̄ cōſecratio ipa ibi: Cūq̄ȝ laueris pa. Illa autem que neceſſario requirebant̄ ad eoꝝ conſecrationē erāt q̄dā aīalia in eoꝝ conſecratione imolāda: ⁊ diuerſoꝝ panuȝ genera offerenda: q̄ noīant̄ cum dr̄:
b Tolle vi. de ar. in memoriā expiationis pcti aarō ꝓ fabricatione vituli
c Et duos arie. vnū in memoriam obedientie abraā q̄ obtulit arieteȝ ꝓ iſaac: cuius obediētie ſacerdotes debebant imitatores eē ⁊ maxie ſūmus ſacerdos: ⁊ aliū ī mēoriā agni īmolati ī exitu pp̄li iſrl̄ de egypto: ꝑ cui9 immolationē fuerāt libati ab āgelo exterminatore ⁊ egyptioꝝ ſeruitute.
d Immaculatos. iſtđ nō ſolū refertur ad arietes: vt credūt aliq̄: ſ3 etiaȝ cū ħ ad vitulū: q2 nullū aīal hñs maculā debebat īmolari maxie in ſacerdotū ꝯſecratiōe. e Paneſq̄ȝ. ad denotādū ꝙ ſacerdotes debebāt eſſe abſq̄ȝ fermēto corruptiōis malicie et neq̄cie: ſ3 debebāt đo ſuire ī azymis ſinceritat̄ ⁊ v̄itat̄: vt dic̄ Apl's. j. ad Coꝝ. v. Itē q2 ſacerdotes idoloꝝ offerebāt pāes fermētatos ⁊ iō in deteſtationē hui9 p̄cipiunt̄ ħ offerre ſacerdotes đi pāes azymos. f Et cruſtulā. modic9 ē pāis ⁊ valde tenuis: ita ꝙ q̄ſi totū ē cruſta: vñ ī hebreo hr̄ Simellā. g Que ꝯſper. ſint oleo. q2 ī piſtatiōe farine nō ſolū pōebatur aq̄: ſ3 cū ħ oleū. h Lagana q̄ȝ. dicūt aliq̄ ꝙ erāt pāes frixi in patella. Iſta expoſitio ñ pōt ſtare. q2 tūc dicerēt oleo linita nō lita: Uide ſūmā britonis vbi expōit lino ⁊ linio. Ra. ſa. dic̄ ſup Leui. ꝙ erat paſta cocta ī aq̄ calida: ⁊ talē modū cibi vocāt lōbardi lagana. i Oleo lita. iſta linitio ſm̄ expoſitionē p̄mā erat frixio ī oleo ſm̄ Ra. ſa. erat figura q̄dā ꝓtracta ſuper lagana cū digito in oleo tincto et erat illa figura ſilis caph greco.
k De ſimila ⁊c. ē aūt ſimila farīa tritici delicatiſſima. l Et poſita ⁊c. ad ħ āt ī hac oblatiōe pōebāt̄ tot genera panū: q2 talia erāt accepturi poſtea ſacerdotes a pp̄lo. ſeq̄t̄: m Applicab ad h. t. i. ī atrio vbi erat altare holocauſtoꝝ. n Cūq̄ȝ la. ħ ꝯn̄r deſcribit̄ ꝯſecratio ipa q̄ ꝯſiſtit ī ornatu ſacerdotū: ⁊ vnctiōe ⁊ īmolatiōe ⁊ p̄mo agit̄ đ ornatu eoꝝ ⁊ vnctiōe ſūmi ſacerdot̄. ſcđo de īmolatiōe. ibi: Poſtq̄ȝ initiauer̄. Circa p̄mū dr̄: Cūq̄ȝ laueris ⁊c. In ꝯſecratione eñ ipoꝝ iſta lotio aq̄ erat primū: et vt dicit Ra. Sa. non intelligit̄ de lotione manuū et pedum ſolum de qua habetur infra: ſed intelligitur etiam de lotione totius corpis. o Indues aaron. modus aūt induēdi et ornandi ipm plenius eſt expoſitus ca. prece.
p Et oleū vnctionis ⁊c. Alij aūt ſacerdotes īferiores non vngebant̄ ī capite ſ3 ſolū ſūm9 ſacerdos. Ad denotādum ꝙ

G habitu:aquarũ ĩ humore:terre ĩ mẽbroꝝ ſoliditate. Unũ hõ grece microcoſmus.i. minor mundꝰ vocať. Unꝫ ꝟo in eodẽ habitu rõnalẽ ꝟtutẽ hoĩs ĩterioris ſignificat. Unde ĩ eo ꝓprie ſanctũ dñi ſcriptũ ẽ.qꝛ tm̃ per hãc ad ꝯgnitionẽ conditoris aſcẽdit. Unũ ĩ interiori hoĩe habitare xp̃m p fidẽ ĩ cordibꝰ nris. Ideoq; ſcptura nobis põtificẽ veterꝭ teſtamẽti: ſic veſtitũ oñdit:vt ſciat pontifex nr̃i tpis ſe ꝓ toto hũano genere:maxime autẽ ꝓ his q̃ cognouerũt ꝟitatẽ ⁊ ſignũ fidei ĩ frontibꝰ portant intercedere

1.Tim.2.a debere. Unde: Obſecro p̃mũ oĩm fieri obſecrationes:orões: poſtulationes : grãrũactiones ꝓ oĩbꝰ hoĩbꝰ ꝓ regibꝰ et q̃ in ſublimitate ſunt. Nõ ſi ĩ põtifice quẽ cõſecrat moyſes xp̃z intelligimꝰ:iure ĩ habitu totiꝰ mũdi figurã ſiť ⁊ hoĩs hꝫ.portat eñ oĩa ꝟbo virtutis ſue.

Job.1.d Et ẽ agnꝰ q̃ tollit pctã mũdi:⁊ ſacerdos ĩ eťnũ oĩ ſanctitaťꝭ ornatu p̃clarꝰ nõ quẽ natꝰ in carne p exercitium laboris accepit:ſꝫ quẽ in vtero virginis ĩcarnatꝰ p̃ueniẽte grã ſpũſſcĩ ſiť habuit:de cuiꝰ ſacerdotio dicit ap̃lus

Hic aũt eo ꝙ maneat ĩ eťnũ ſempiťnuꝫ hꝫ ſacerdotiũ ⁊c̃. Indumenta q̃ꝫ ⁊ ornamenta ꝟtutũ eiꝰ cõmen-

Heb.7.d dans ait. Talis decebat vt nobis eẽt pontifex.ſctũs ĩnocens: ĩpollutꝰ ⁊c̃. Hic vero habuit laminã in capite ſuo aureã: et in ea ſctm̃ dñi ſculptũ qꝛ venit in noĩe pr̃is

Joh.14.b dicens: Ego ĩ pr̃e:et pr̃ ĩ me ẽ.⁊ q̃ v.m.v.⁊.p. a Poſtq̃ in.⁊c̃. Augꝰ. Alia lr̃a. Quid eſt. Et cõſummabis manus aarõ ⁊ filiorum eius: an p manus poteſtatem ſignificauerunt: vt etiam aliquid ipſi ſanctificare poſſent . poteſtas autem ipa ſignificatione cõſũmabať q̃ p̃cepti ſunt.ſ.ſctificari a moyſe.

b Applicabis ⁊c̃. Augꝰ. Alia lr̃a. Et adduces vitulũ ad oſtiũ tabnacl̃i:⁊ ſuppõet aarõ ⁊ filij eiꝰ manꝰ ſuas ⁊c̃. Ecce vñ dictũ ẽ ꝯſumãdas eẽ manꝰ eoꝝ.i. pficiẽdã ptãtem:vt etiã ipi ſctificarẽt quõ fit cum ponũt manꝰ ſuas ſup vitulũ immolandum.

a ſ caput viri xp̃s caput xp̃i deꝰ. ſ mentẽ vt interior hõ conſecretur. ſ tunc

caput eiꝰ:atq; hoc ritu conſecra-

a ſ preſbyteros vel xp̃i vicarios. b ſ vt remoti a pp̃lo adhereãt deo.

bit. Filios quoq; illiꝰ applicabis a

a ſ cõtinentia caſtitatis. b ſ vt ſit iuſticia cingulũ lũboꝝ eiꝰ:⁊ fides cinctoꝝ renum eius.

⁊ indues tũnicis lineis:cingeſq; baltheo aaron ſcꝫ et liberos

a ſ hec oĩa facit moyſes.i.lex ſm cuiꝰ inſtitutionẽ oĩa fiunt. b ſ cuſtodiã oĩm ſenſuũ.

eiꝰ:⁊ impõnes eis mitras eritq;

ſ Hic conſecrati. ſ qꝛ ppetuã religionẽ.i.xp̃ianam ſignificat.

ſacerdotes mihi religione perpe

ſ oĩa bona vt operentur ⁊ nulla mala. ſ quibꝰ contrectent ſancta. ſ conſecraueris.

a tua.† Poſtq̃ initiaueris manus b

ſ qꝛ ſicut p̃dixerat lex xp̃s imolatus eſt.

b eoꝝ applicabis ⁊ vitulũ corã ta- c d

ſ qꝛ pctã nr̃a portauit.

bernaculo teſtimonij. Imponẽtq; aarõ ⁊ filij eiꝰ manꝰ ſup caput e

ſ qꝛ oblatꝰ ẽ deo in odorẽ ſuauitatis.

illius:et mactabis eũ in conſpectu dñi iuxta oſtium tabernaculi f

teſtimonij : ſumptumq; de ſan-

a ſ Super quattuor iuſtos nitentes virtutibus. ſ quattuor principales virtutes.

guine vituli pones ſuper cornua

a ſ qꝛ virtus dei eſt. ſ .i. ſpũſancto; qui omnes replet cariſmatibus ſuis.

altaris digito tuo:reliquum au- g

a ſ miſerores in eccleſia.

tem ſanguinem fundes iuxta baſim eius.

a ſ carnalia deſideria.

ſ hec in leuitico expoſita plene inuenies que pretermittimus ad alia feſtinantes.

ſim eius. Sumes ⁊ adipẽ totum h

q̃ opit inteſtĩa:⁊ reticulũ iecoris i k

ac duos renes:⁊ adipem qui ſup l

eos ẽ:⁊ offeres incẽſum ſup altare:carnes vero vituli ⁊ corium ⁊ m

ſ extra ciuitatẽ paſſus eſt xp̃s.

fimũ cõbures foris extra caſtra:

ſ xp̃m ducem ⁊ paſtorem ouium.

eo ꝙ pro peccato ſit. Unum quo n

q; arietem ſumes:ſuper cuius ca o

ſ qꝛ xp̃m morti ſacerdotes tradiderunt.

put ponẽt aarõ ⁊ filij eiꝰ manus: quẽ cũ mactaueris:tolles de ſanguine eius:⁊ fundes circa altare p

ip̃m autẽ arietem ſecabis in fruſta:lotaq; inteſtina eiꝰ ac pedes pones ſup conciſas carnes:⁊ ſup caput illius:⁊ offeres totũ arie- q

poteſtas offerendi ab ip̃o deriuabatur ad alios. Dicunt tamen aliqui ꝙ manus eorum vngebantur:ſed hoc non habetur ex textu:et patet in ſequentibꝰ nec eſt veriſimile ꝙ non fuiſſet expreſſum hic vel Leui.viij.vbi ponitur executio conſecrationis ſacerdotum que hic predicitur fieri:cum talis vnctio eẽt quid notabile:ſed circa eos de vnctione non fit aliqua mentio hic vel Leui.viij.niſi ꝙ de oleo vnctionis ⁊ ſanguine hoſtie fiebat quedã mixtio qua ipi ⁊ veſtes eoꝝ aſpgebãť:et ſi alicubi dicanť vncti:poteſt de hac aſpſione expõi. Materia aũt huius vnctionis infra deſcribitur:ſꝫ figura vel forma nõ habetur ex textu. Dicit aũt Ra.Sa. ꝙ erat in figura caph greci:incipiens a capite et deſcendens verſus palpebras ⁊ fiebat cũ digito ipſius conſecrantis in vnctione tincto. a Filios quoq; illiꝰ applicabis ⁊ indues tunicis lineis cingeſq; bal.⁊c̃. B

Modus aũt induendi ⁊ ornandi ip̃m plenius expoſitus eſt ca.prece. b Poſtq̃ initiaueris. Hic conſequenter agitur de immolatione que requirebatur in ſacerdotum conſecratione:et primo ponitur ſacrificium pro peccato.ſecundo ſacrificium holocauſti. ibi: Unum quoq; arietem.tertio hoſtia pacifica.ibi: Tolles quoq; alterum.quarto oſtenditur ꝙ huiuſmodi ritus in conſecratione ſacerdotum ſeptem diebus continuis debebat replicari.ibi: Omnia que precepi tibi Circa primum dicitur: Poſtq̃ initiaueris ⁊c̃. In hebreo habetur: Poſtq̃ impleueris.hoc enim precedebat ſacrificium:et talis initiatio vel impletio erat applicatio eorum ad ſacerdotale officium. † Leui.1.b et.3.a

c Applicabis ⁊ vitu.pro peccato immolandum.

d Coram tabernaculo teſtimonij. in atrio. vt predictum eſt. e Imponentq; aaron ⁊c̃.q̃ſi confitẽtes ꝙ vitulus interficiebať ꝓ pctõ eorum:⁊ ꝙ ex rigore iuſticie erant digni morte:ſed ex diuina miſericordia mors in animal transferebatur. Itẽ per talem impoſitionem manus accipiebant poteſtatem offerendi de cetero hoſtias pro peccato. f Et mactabis eum. mactare eñ hoſtiam pertinet ad ſacerdotis officium. quod quidem officium faciebat moyſes in conſecratione aaron et filiorum eius.⁊ ideo ſibi dr̃: Mactabis eum ſumptumq; de ſanguine vituli pones ſuper cornua altaris. Dicit Ra.Sa.ꝙ hec poſitio fiebat tantũ in duobus cornibus altaris cõtradictorie ſe reſpiciẽtibus:et ſic ſanguis ibi poſituſ reſpiciebat ad q̃ttuor partes altaris:quia quilibet angulus cõmunis ẽ duabus partibus in ip̃o concurrentibus.

g Reliquũ autem ſan.fun.in.baſim eius.erat enim circa pedem altaris quidam canalis vbi effundebať ſanguis:in quo erant quedam foramina per que ſanguis intrabat terram. h Sumes ⁊ adipem totũ. voluit eñ ip̃m dñs ſibi offerri ⁊ incẽdi:ita ꝙ non comederetur ex eo:et ad excludendũ modum idolatrarum qui adipes victimarum ſuarum comedebant. ſm ꝙ dicitur Deutro.xxxij.de quorum victimis comedebant adipes ⁊c̃. Item ad deſignandum ꝙ pinguedo gratie ⁊ virtutis nobis collata ſoli deo eſt attribuenda. i Et reticulum.i. quedam pinguedo facta ad modum retis.

k Iecoris. In hebreo habetur: Epatis.

l Ac duos renes.i.renũculos:vt hr̃ Leui.viij. vbi poniť executio huiꝰ oblatõis q̃ h̃ p̃cipiť. m Carnes vero ⁊c̃.ad denotandũ ꝙ pctm̃ ⁊ eiꝰ circũſtãtie ⁊ occaſiões debẽt elõgari a ſacerdotibꝰ q̃ꝝ officiũ ẽ ꝓ remiſſiõe pctõꝝ pp̃li offerre ⁊ orare. n Unũ q̃ꝫ ⁊c̃. hic agiť de hoſtia holocauſti. o Sup cuiꝰ ca.⁊c̃. C

In hac eñ oblatiõe faciebat moyſes officiũ ſacerdotꝭ vt dictũ ẽ:et iõ aarõ et filij eiꝰ erãt offerẽtes moyſi vł potius deo p moyſen:ſic pp̃ls poſtea debebat offerre aaron ⁊ filijs eiꝰ. Populares vero offerẽtes ſacerdoti aĩal ad ĩmolãdũ ponebãt manꝰ ſup caput beſtie immolãde.vt hr̃ Leui.i.⁊.ij.⁊ alijs pluribus locis. ad denotandũ ꝙ renũciabãt totaliť illi aĩali ⁊ in domuꝫ trãſferebãt:et eadẽ rõne aaron ⁊ filij eiꝰ ponebãt hic manꝰ ſup caput beſtie huiꝰ ⁊ ſeq̃ntis. Itẽ vt per taleꝫ impoſitionem acciperent poteſtatem offerendi hoſtias holocauſti.

p Et fundes circa altare.non in parte ſuperiori. ſed magis circa baſim:nec fiebat cum digito ſicut de precedenti dictuꝫ ẽ:ſed magis cum bacino argenteo.vt dicit Rabi Salomon.

q Et offeres totum arietem in incenſum ſup altare. ꝓpť h̃.n.dr̃ hoſtia

a Oblatio ē d.⁊c. Aug⁹. Odor ſuauitat⁹ dn̄o ſepe dr̄ ſacrificiū de victimis peccoꝝ: nō ꝙ de⁹ delectet fumi odore: ſed ꝙ his ſignificat ſpiritualiter deuz delectat: cū ſpūalit̄ exhibet̄: ſic̄ odor dei ſpiritualit̄ ītelligit̄. nō eīn ſic̄ nos odorē corporeis narib⁹ ducit.

† De cōſe. diſ.i.c. non oportet.

b Et q̄ īgredie.⁊c. Aug⁹. Quō ꝓprius dic̄ hui⁹ vni⁹ ēē ītrare ī tabernaculuz teſtimonij: deſuire in ſctis: cū illa q̄ ſūt ex͂ velū q̄ velantur ſanctaſanctorum ſancta appellentur ⁊ tabernaculum teſtimonij etiam illud vocatur vbi ſancta ſūt: id eſt menſa ⁊ cādelabrū vbi cū deſeruiant ſequentes ſacerdotes ad menſam et candelabrum ⁊ ipm̄ altare quō dicit vnum ſucceſſorem aaron q̄ intret in tabernaculū teſtimonij deſeruire in ſanctis. Si enim dixiſſet deſeruire in ſanctiſſanctorū: nulla queſtio eſſet. Ad hoc eīn vbi ē arca teſtimōij ſol⁹ ītrabat ſūm⁹ ſacerdos niſi forte eoīpo ꝙ vnuz dicit ītrare tabnaculū teſtimōij: deſuire in ſanctis: nō vult itelligi in ſanctiſſanctoꝝ: quia ⁊ ipa ſancta dicunt̄. nō.n. omnia que ſancta ſunt et ſanctaſanctorum dici poſſunt ſed que ſanctaſanctoꝝ vtiqꝫ ſancta ſunt. Hic aūt vnus qui ſemel ī anno introibat in ſanctaſanctoꝝ chriſtum ſignificat. Qō autē prefiguratum eſt in ſanctaſanctorum: vt ſuper arcam q̄ legez habebat eſſe propitiatorium vbi dei miſericordia ſignificata ītelligit̄: qua propitius fit peccat̄ eorū q̄ legē nō īplent. Hoc.n. videt̄ etiā in ipa veſte ſacerdotis ſignificari: q̄ et ipſa ſacra eccl'e ſignificat q̄ ī logio.i. rōnali in pectore ſacerdot̄ poſito īiudicia ꝯſtituit. In lamia xp̄o ſctificatione ⁊ abolitionem pctōꝝ: tanq̄ʒ rōnale ſit ī pectore ſic̄ arce ī q̄ lex erat ⁊ lamia ī fronte

D

† xı.diſ.§.i in prin.

E

F

a tē in incenſum ſuꝑ altare.† Oblatio eſt dn̄o: odor ſuauiſſim⁹ victie dn̄i. Tolles q̄ʒ arietē alteꝝ: ſuper cuius caput aaron ⁊ filij ei⁹ ponēt man⁹. Quē cū imolaueris: ſumes

a ſ qꝛ imolatione xp̄i purgat⁹ eſt ⁊ innouat⁹ auditus iudaici populi.

de ſanguinē ipius: ⁊ pones ſuper extremū dextre auricule aarō ⁊ fi

ſ in quo ſignificant̄ oꝑa purgata.

lioꝝ eius: ⁊ ſuꝑ pollices man⁹ eoꝝ

ſ vt inceſſus ſint dextri ⁊ puri. ſ animalium.

ac pedis dextri fundeſqꝫ ſanguinē ſuper altare ꝑ circūitū.† Cūqꝫ tuleris de ſanguine qui eſt ſuper altare: ⁊ de oleo vnctionis: aſperges aarō ⁊ veſtes ei⁹: filios ⁊ veſtimēta eoꝝ. Cōſecratiſqꝫ ⁊ ipis ⁊ veſtibus tolles adipē de ariete ⁊ cau

ſ vt cōſūmat̄ ⁊ ꝑficiat̄ ſacrificium.

dam ⁊ aruinā que opit vitalia: ac reticulū iecoris ⁊ duos renes: atqꝫ adipem qui ſuper eos eſt: armumqꝫ dexterum: eo ꝙ ſit aries conſecrationis: tortamqꝫ panis vnius cruſtulā conſperſā oleo: laganū de caniſtro azymorū quod poſitum eſt in conſpectu dn̄i ponesqꝫ omnia ſuꝑ manus aaron et filiorum eius: ⁊ ſanctificabis eos eleuans coram domino. Suſcipieſqꝫ vniuerſa de manibus eoruz et incendes ſuper altare in holocauſtum: odorem ſuauiſſimum in ꝯſpectu dn̄i: qꝛ oblatio ei⁹ eſt. Su

vt oīs eius ſenſus ⁊ cogitatio cōſecretur dn̄o.

mes quoqꝫ pectuſculuz de ariete

ſ hoc.n. ptinet ad ſummum ſacerdotem.

q̄ initiat⁹ ē aarō: ſctificabiſqꝫ illō eleuatū corā dn̄o: et cedet in ꝑtē ſuā: Sctificabiſqꝫ ⁊ pectuſculū cō

ſ vel tionis.

ſecratū ⁊ armū quē de ariete ſepaſti q̄ initiat⁹ ē aarō ⁊ filij ei⁹: cedēt qꝫ ī ꝑtē aarō ⁊ filiorū ei⁹ iure ꝑpetuo a filijs iſrl̄: qꝛ primitiua ſūt et initia de victimis eorū pacificis q̄ offerūt dn̄o. Veſtē aūt ſctām q̄

ſ vt religionē ⁊ ſctitatē ei⁹ ſucceſſores imitent̄.

vtit̄ aarō hēbūt filij ei⁹ p⁹ eum vt

ſ opera.

vngant̄ ī ea: ⁊ ꝯſecrēt̄ man⁹ eorū

ſ cōtinuis.ſ. q̄b⁹ ſacerdotiū dedicat̄. ſ ſūm⁹.ſ. qui nō poterat ēē niſi vn⁹.

Septē dieb⁹ vtet̄ illa: q̄ pōtifex ꝓ eo fuerit cōſtitut⁹ de filijs ei⁹: et q̄ īgrediet̄ tabernaculū teſtimōij vt miſtret ī ſctūario. Arietē āt ꝯſecrationis tolleſ: ⁊ coques carnes ī loco ſctō: q̄b⁹ veſcet̄ aarō ⁊ filij eiuſ. Pāeſ q̄ʒ q̄ ſūt ī cāiſtro: ī veſtibulo

a holocauſti: quia tota cremabatur ad honorem diuinuz preter ſanguinem qui effundebatur modo predicto: et pellem que erat ſacerdotis.

b+ c a Oblatio eſt dn̄o odor ſuauiſſim⁹. non qꝛ deus delectaret̄ in fumo carniū crematarꝝ ſed inobediētia ⁊ fide et deuotione offerentiū: ⁊ maxīe qꝛ tales oblationes et victime erant q̄dā figure ⁊ ꝓteſtationes xp̄i īmolandi ꝓ ſalute mundi. b Tolles q̄ʒ arietē alterū. Hic agit̄ de hoſtia pacifica: q̄ offerebat̄ ꝓ grār̄ūactione de bono ꝓterito: vel ꝓ impetratione boni futuri: ⁊ vtraqꝫ cauſa hic cōcurrebat: qꝛ aaron ⁊ filij eius debebāt grās agere deo: de hoc ꝙ ꝑ ipm̄ ꝓmouebant̄ ad dignitatē ſacerdotalē: et ſupplicare vt de⁹ daret ipis grām exercendi illud officiū digne. c Sup cuius caput ⁊c. vt illā victimā deo totaliter darent: ⁊ vt offerendi hoſtias pacificas acciperēt ptātem. d Sumes de ſanguine ipſius intingendo digitū. e Et pones ſuꝑ extre.dex.auri.a.i denotandū ꝙ debebant hr̄e aures aptas ad ꝓcepta dn̄i: et etiā obedientes: qō deſignabat̄ ꝑ extremū auricule qō eſt molle ⁊ teneꝝ non reſiſtens. f Et ſuꝑ pollices ⁊c. Dic̄ Ra.Sa. ꝙ fiebat ſuꝑ iuncturā mediā pollicis: ad denotandū ꝙ debebant ēē ꝓmpti ⁊ expediti in oblatione ſacrificiorum. g Fundeſqꝫ ſanguinē ſuper altare ⁊c. Dic̄ Ra.Sa. ꝙ fiebat tantū in duob⁹ loc̄ cōtradictorijs: ⁊ ſic ſanguis reſpiciebat ad q̄ttuor partes altaris que perficiunt altaris circūitum. h Cumqꝫ tuleris de ſanguine qui eſt ſuper altare ⁊ de oleo vnctionis. ex quibus fiebat quedam mixtio vnde aſpſi ſunt ſacerdotes ⁊ eoꝝ veſtes in memoriā deuotionis iacob fundentis oleū ſuper lapidem: vt hr̄ Gen̄. xxviij. Et ſanguinis īmolati in exitu de egypto per quez fuerī liberati. i Tolles adipē de ariete ⁊ caudam ⁊c. armumqꝫ dextrum ⁊c. hoc dicit̄ ꝓ tanto quia non legitur alias armus dexter crematus de hoſtijs pacificis: ſed cedit in partem ſacerdotis. ⁊ ſequitur: k Poneſqꝫ omnia ſuꝑ manus aaron et filioꝝ eius. quia erant quedā portiones de oblatiōib⁹ eoꝝ. l Et ſanctificabis eos eleuans co.dn̄o. In hebreo habetur: Et ventilabis coram dn̄o. Dicit Ra.Sa. ꝙ iſta ventilatio fiebat per talē modum ꝙ moyſes ſupponebat manus ſuas manib⁹ aaron et filiorum eius tenentiū predicta eleuans. primo ſurſū poſtea retrahens deorſum: ⁊ deinde deducens verſus orientem ⁊ verſus occidentem: ad aquilonem ⁊ meridiem. ad deſignandum ꝙ illa offerebantur deo qui dn̄at̄ celo et terre et quattuor partibus orbis. Patet etiā ꝙ predicta deductio ſeu ventilatio fiebat in modū crucis in quo figurabat̄ ꝙ xp̄s futurus erat offerend⁹ in cruce ꝓ mundi ſalute. m Suſcipieſqꝫ ⁊c. qꝛ faciebāt ſacerdotis officiū. vt predictū eſt. n Et incendes ſuꝑ altare. erat eīn hoſtia pacifica. et iō vna pars incendebat̄ ad honorē diuinū. alia aūt pars erat ipi⁹ ſacerdotis. iō ſubditur: Sumes quoqꝫ pectuſculum. et ſubditur:
o Et cedet in partem ſuā. quia agebat vices ſacerdotis. Tertia aūt pars erat offerentiuz: quā comedebant corā dn̄o: et iſta fuit aaron ⁊ filioꝝ eius in hac oblatiōe qꝛ erant offerentes: de qua ꝑte dicet̄ poſt ſed interponitur quedā alia ⁊ primo de his que debent accipe ſacerdotes. cum dicit̄: Sanctificabiſqꝫ et pectulum ⁊c. et ſequitur: p Cedentqꝫ in partē ⁊c. non eſt intelligēduz ꝙ pectuſculum huius hoſtie et armus dexter fuerit aaron et filiorum eius: quia pectuſculum cedebat in partem moyſi. vt dictum eſt et armus dexter fuit cremat⁹ ſuper altare: vt ſimiliter dictum eſt: ſed eſt intelligendū ꝙ iſte due partes debebant cedere in partem ſacerdotum de ſacrificijs poſtea fiendis a populo. ſecūdo interponitur de ſucceſſione conſecrationis: cum dicitur:
q Veſtem aūt ſan. qua vti. aa. ha. filij eius poſt eum. q̄ ſcꝫ ſuccedent ei in officio ſūmi ſacerdotij: vnde Nume. xx. dicitur ꝙ aaron fuit nudatus veſtibus ſuis: et eleaçar filius eius ei ſuccedens in officio illis fuit indutus.
r Vt vngantur in ea.i. ad ſacerdotium promoueātur ⁊ conſecrentur ſm̄ modum determinatum hic.
s Arietem aūt conſecrationis. Hic interpoſitis predictis ponit tertiam partem hoſtie pacifice: que erat offerentium: ⁊ in hoc caſu erat aaron et filiorum eius.
t Et coques carnes in loco ſancto.i. in atrio.
v Quibus veſcetur aaron et filij eius. quia erant offerentes. x In veſtibu. In hebreo hr̄: In oſtio tabernaculi

Glo. ordi.

fronte: ſiliis ꝓpitiatoria: qꝺ ſuper arcam
erat: ⁊ vt vtrobiqꝫ ſeruaret̃ qꝺ ſcͥptuꝫ ē:
Superexaltat miſericoꝛdia iudiciū. Facies

Nico. de lyra

naculi: et in idē reuertit̃: quia erat ī atrio
qꝺ ꝗdē atriū erat an̄ tabernaculi oſtiuꝫ.
a Cōedēt ⁊c̃. ſic̄ ī hūanis oſ̄dit̃ dn̄s pla
cat⁹ alicui: qn̄ admittit̃ ad menſā eius.
b Alienigena nō veſcetur ex eis. i. qui
non eſt de filijs aaron. c Omīa que
precepi tibi. Hic oſtēdit̃ qualiter cōſecra
tio ſacerdotū ſit conſumāda dicēs: Oīa
que precepi tibi fa. ⁊c̃. Dicit Ra. Salo. ꝙ
hoc dicit̃ ad oſtendendū ꝙ p̄dicta erant
de neceſſitate ſacramenti in oꝛdinatione
ſacerdotū: ⁊ iō ſi aliq̄d deeſſet: illa cōſe-
cratio eſſet nulla: ⁊ miſteriū illoꝝ eſſet
pollutū. d Septem diebus manus
conſecra. In heb. habet̃: Implebis ma-
nus eoꝝ: que ꝗdē impletio refert̃ ad ea
que ponebant̃ ſup man⁹ aaron et filioꝝ
eius vt ventilarent̃ coꝛam dn̄o: vt predi-
ctū eſt. e Et vitulū pro pctō ſuo offe-
res ⁊c̃. et ſic patet ꝙ duo ſacrificia reite-
rabant̃ ſeptem diebus cōtinuis. ſ. hoſtia
pacifica: ⁊ ꝓ pctō. ⁊ idem intelligendum
eſt de hoſtia holocauſti: ⁊ de annexis ciſ-
dem. Dicit autē Ioſephus ꝙ omīa pre-
dicta circa aaron ⁊ filios eius ac eoꝝ ve
ſtes reiterabant̃ ſeptē dieb⁹. f Mun
dabiſqꝫ altare. Poſtqꝫ egit de conſecra-
tione ſacerdotū. hic conſequēter agit̃ de
exercitio officij ipſoꝛum. ⁊ pꝛimo oſtendit̃
dictū exercitiū. ſcḋo quid adhoc erat ne-
ceſſariū ante mediū. ca. ſequē. ibi: Locu-
tuſqꝫ eſt dn̄s ad moy. Adhuc pꝛimo oſtē
ditur p̄dictū exercitiū in altari holocau-
ſti. ſcḋo in altari incenſi in p̄cipio ſequē
tis ca. Adhuc p̄mo deſcribit̃ conſecratio
altaris p̄dicti. ſcḋo quid debeat ſup illō
offerri. ibi: Hoc eſt quod facies in altari.
tertio vtilitas hui⁹ ſacrificij. ibi: Ad oſti.
ta. te. co. Circa p̄mū dic̄ ſic: Mūdabiſqꝫ
altare cū immolaueris expiatōis hoſtia.
Dicit Ra. Sa. ꝙ hec hoſtia non erat alia
niſi illa que offerebat̃ pro peccato aaron
⁊ filioꝝ eius ſeptem diebus conſecratio
nis ſue. poſt cuius oblationeꝫ ſup altare
mūdabatur ip̄m altare: ⁊ poſtea vngeba
tur vnguento quod deſcribit̃ ca. ſequen.
g Septem diebus expiabis. qꝛ hec ꝯſe
cratio altaris ſepteꝫ diebus replicabat̃.
h Et erit ſctmſanctoꝛum. Hic accipitur
ſanctumſctōꝛum equiuoce. et ꝓut dicitur
de p̄te templi in qua erat arca teſtamēti:
quia de illa p̄te dicitur tāqꝫ ꝓpꝛiū nomē
eius vt dictum eſt ſupꝛa. ca. xxvj. De alta
ri vero holocauſti dicitur denoīatiue tn̄
reſpectu eoꝛum que veniunt in commu-
em vſum hominum. i Omnis qui te
tigerit illud ſanctificabitur: id eſt ſacer-
dotes ad miniſtrandum ibidem acceden
tes debent pꝛius mundari et ſanctificari
Ra. Sa. dicit ꝙ hic eſt textus ver⁹. Om-
ne tangens illud ſanctificabitur. dictio
enim hebꝛaica que ibidem ponitur eſt
omnis generis ⁊ indifferēter idem ſigni-
ficat quod omnis vel omne: ⁊ ſm ipſum
refertur ad ea que offeruntur ſuper alta-
re: quia ſi aliquid eſſet ineptum ad offerē
dum ſuper altare: ex tactu altaris efficere-
tur aptum: non tamen intelligitur hoc
de omni inepto ſed ſolummodo de eo qꝺ
poterat offerri ſm legem: ſed poſtqꝫ erat
adductū vel appoꝛtatū ad exedrā taber-
naculi: vbi reſeruabantur offerēda: fie-
bat ineptū ex tactu alicui⁹ rei īmunde vl̄
aliquo

Exodi Ca. XXIX

a tabnacl̄i teſtionij cōedēt vt
ſit placabile ſacrificiū: ⁊ ſctifi
centur offerentium manus.
ſ. gentilis vel hereticus vel cuius vita ab eccleſia alienatur.
b Alienigena nō veſcet̃ ex eis:
quia ſancti ſunt. Qꝫ ſi remā-
ſerit de carnibus cōſecratis
ſiue de panibus vſqꝫ mane:
ſ. ſiquid reſiduū fuerit igni combureтur. ſ. ſpūſſancti.
cōbures reliquias igni: non
cōedent̃ qꝛ ſanctificata ſunt.
c Omnia que precepi tibi faci
es ſuper aaron et filijs eius.
ſ. vt oī tp̄e ſint op̄a eoꝝ munda.
d Septē dieb⁹ cōſecrabis ma-
e nus eoꝛum: ⁊ vitulum ꝓ pec
cato offeres per ſingulos di-
f es ad expiandum. Munda-
ſ. quod eſt extra velum.
biſqꝫ altare cum imolaueris
expiationis hoſtiā: ⁊ vnges
g illud in ſanctificationem. Se
ptem diebus expiabis alta-
ſ. quod eſt extra velum.
h re ⁊ ſanctificabis: ⁊ erit ſan-
ſ. per vnctionem.
i ctūſanctoꝝ. Omnis qui teti
gerit illud: ſanctificabitur.
Hoc ē qꝺ facies ī altari. Ag- k l
nos anniculos duos per ſin
gulos dies iugit̃: vnū agnū m
mane: alterum veſpere: de- n o
cimā partem ſimile cōſperſe p
oleo tuſo: quod habeat men q r
ſuram quartam partem hin
et vinum ad libandum eiuſ- s
dem menſure in agno vno.
Alterum vero agnū offeres
ad veſperam iuxta ritum ma
tutine oblationis: ⁊ iuxta ea
que diximus in odoꝛem ſua
uitatis: ſacrificiū eſt domi- t
no oblatione perpetua in
generationes veſtras: ad o- v
ſtium tabernaculi teſtimonij
coꝛam dn̄o: vbi cōſtituaꝫ vt
loquar ad te. Ibiqꝫ pꝛecipi- x
am filijs iſrael: ⁊ ſanctificabi y
tur altare in gloꝛia mea. Sā z
ſ. Solus. ſ. ego ⁊ nō alius.
ctificabo ⁊ tabernaculum te-
ſtimonij cū altari ⁊ aaron cū a
filijs eius: vt ſacerdotio fun-
gantur mihi. Et habitabo ī b
medio filioꝝ iſrl̄ eroqꝫ eis d̄s c
⁊ ſciēt qꝛ ego dn̄s d̄s eoꝝ q̄ e- d e
duxi eos d̄ t̃ra egypti: vt ma
nerē int̃ illos ego dn̄s d̄s ipſoꝝ

Nico. de lyra

aliquo hmōi: et tale ſi poneret̃ ſuper al
tare nō erat auferēdū ſed offerēdū: q̄a
ex tactu altaris erat emendatum.
k Hoc eſt qꝺ ⁊c̃. Hic ꝯn̄r oſ̄dit̃ q̄d ꝑ
ſinglos dies debeat fieri ſup altare ſcꝫ
iuge ſacrificiū: cū d̄r: l Agnos ān̄i.
⁊c̃. ⁊ per h̄ intelligunt̃ alie oblatiōes et
ſacrificia q̄ fiebāt in altari: ſed ſolū ex-
pꝛimit iuge ſacrificiū qꝺ erat pꝛincipa-
lius: ⁊ offerebat̃ in holocauſtū: vt ha-
bet̃ Nu. xxviij. Dicit̃ aūt agnus anni-
cul⁹ ab octaua die natiuitat̃ ſue anteqꝫ
nō debet offerri vſqꝫ ad cōpletionē an-
ni. m Unū agnū mane: id eſt an̄ oꝛ-
tū ſolis: vt dicit Ioſeph⁹. n Alterū
veſꝑe: id eſt an̄ occaſū. o Decimā
parteꝫ ſimile. cui⁹ mēſure ſit decima p̄s
nō exp̄mit̃ hic: ſꝫ eſt intelligēdū ꝙ ſit
decima pars ephi. vt habet̃ Nu. xviij.
de quātitate iſti⁹ menſure ⁊ decīa eius
p̄te dictū eſt. ſ. xxvj. p Cōſpſe oleo.
qꝛ in piſtatione eius infundebat̃ oleū.
q Tuſo: id eſt trito cū pilo. illud enī
oleū erat puri⁹ illo qꝺ terebat̃ ī molis
et ideo in hoc ſacrificio qꝺ erat ſancti⁹
alijs: eo ꝙ figurabat eternitatem agni
immaculati ieſu xp̄i: ſm ꝙ dicit Apo-
ſtol⁹ ad Hebꝛe. xiij. Ieſus chꝛiſt⁹ heri ⁊
hodie ip̄e ⁊ in ſecula. reꝗrebat̃ oleū tu
ſū. ī alijs aūt ſacrificijs poterāt vti oleo
trito ī mol̄. r Qꝺ habeat menſurā
quartā partē hin. ſm Papiam eſt du-
plex hin: mai⁹ quod cōtinet q̄ſi ꝗttuoꝛ
quartas piſienſes cū dimidia: et min⁹
quod cōtinet duas quartas. Credo tn̄
melius ꝙ quātitas hui⁹ menſure ⁊ ali
arū que ponūtur in ſcriptura ſacra eſt
nobis incerta: qꝛ mēſure liq̄doꝝ ⁊ ari- G
doꝝ multū variant̃ ſm loca et tp̄a di-
uerſa. s Et vinū ad libādū: id eſt ef
fūdendū ſup altare. Et notandū ꝙ ſa-
crificiū ꝓpꝛie dicit̃ de rebus viuentib⁹
oblatio aūt de non viuentib⁹ aridis tn̄
vt de pane ⁊ ſimila ⁊ hmōi. libamē aūt
ſeu libatio de liq̄dis: vt d̄ vino ⁊ oleo.
cū agno vero iugis ſacrificij offerebat̃
ſimila ⁊ vinū: vt dictū eſt. t Sacrifi
ciū eſt dn̄o ⁊c̃. quia nulla debebat dies
intermitti quin iſtō ſacrificiū offerret̃
et mane ⁊ veſpere. Alia autē ſacrificia
nō ſic cōtinuabant̃. v Ad oſtiū ⁊c̃.
Hic cōſequēter oſtendit̃ vtilitas ſacri-
ficij predicti. cū dicit̃: Ad oſtiū taber-
naculi teſtimonij corā ⁊c̃. ex ſacrificijs
enī rite celebratis merebant̃ audire di
uina reſponſa. x Ibiqꝫ p̄cipiā filijs
iſrael per ſūmū ſacerdotē eis precepta
mea referētē. y Et ſcti. ⁊c̃. et loquit̃
hic de altari holocauſtoꝝ ſup qꝺ de-
ſcendit ignis a deo miſſus vt habetur
Leui. ix. z Sanctificabo ⁊ taberna
naculū teſtimonij. qꝛ inde audiebat̃ di
uinū reſponſum: quaſi ꝓcedens de ꝓ-
pitiatoꝛio quod erat quaſi ſedes loquē
tis dei. vt dictum eſt ſupꝛa. xxv. ca.
a Et aaron cum filijs ſuis. per conſe-
crationem que licet iam eſſet deſcripta
tamen non erat adhuc in executiōe po
ſita. b Et habitabo in medio filio-
rum iſrael. per ſpeciales illuminatio-
nes et condeſcenſiones et beneficia:
vt patet in mult̃ locis veter̃ teſtamēti.
c Eroqꝫ eis deus. per ſpecialem cul-
tum. d Et ſcient. per experientiaꝫ
beneficioꝛum. e Quia ego domi-
nus deus eoꝛum. habens ſpecialem cu
ram de regimine et conſeruatione ipſo-
rum. Cetera patent.

Facies

Moraliter. Tolle vitulū de armento ꝛc̄. Hic agit̄ de cōſecratiōe aaron et filioꝝ eius ꝑ quā fuit figurata ordinatio miniſtroꝝ eccleſie. † Cū𝔮 laueris patrē cū filijs ſuis aqua. per quod intelligit̄ ꝙ ordinandi in eccleſia ꝑmo debent lauari aq̄ contritionis ad ablutionē ꝑcedentiū pctōꝝ ⁊ aquis deuotionis ad deſideriū ſupnoꝝ. o† Indues aaron veſtimentis ſuis. ꝑ q̄ deſignāt̄ ꝟtutes deſcripte caplo ꝑcedenti. c† Applicabiſ𝔮 vitulū. ꝑ quē ſignificat̄ xp̄s paſſus in cruce: cuius ꝟtute cōſecrant̄ miniſtri eccleſie. † Sumptū𝔮 ſanguinē ꝛc̄. ꝑ h̄ ꝙ de ſanguine vituli ponebat̄ ſup. iiij. cornua altaris ſignificabat̄ ꝙ fides xp̄i paſſi dilatanda erat ad q̄ttuor ꝑtes orbis. b† Sumes ⁊ adipē ꝛc̄. ꝑ h̄ ꝙ adeps cremabat̄ ſuper altare: ſignificabat̄ ꝙ paſſio xp̄i acceptiſſima deo futura eſſet ex plenitudine grē eius. Joh. j. Vidimus eū q̄ſi vnigenitum a p̄re plenū grā et veritatis. Que plenitudo ꝑ adipē deſignat̄. † Carnes vero vituli ⁊ coriū cōbures foris extra caſtra. ꝑ qḋ ſignificabat̄ ꝙ xp̄s extra hieruſalē erat paſſur⁹: a† Vnū q̄ꝫ arietē ꝛc̄. Sequit̄ poſt: b† Tolles ꝙ̄ arietem alteꝝ. Per iſtos duos arietes imolatos intelligunt̄ petrus ⁊ paulus duces xp̄iane plebis: ſic̄ arietes ſunt duces gregis q̄rum martyrio ↄſecrata eſt eccleſia romana. xx. d. Q̄uis ⁊ per ↄñs alie eccleſie. Iſtoꝝ aūt aries vn⁹ tot⁹ incenſus ſignificat paulū amore xp̄i totū incenſum. ali⁹ aries de cu⁹ ſanguīe tingebat̄ extremū auricule ⁊ pollices man⁹ ac pedis dextri: figurauit petrū. Nā eccl'ie romāe obediēdū ē ī his q̄ ſūt fidei q̄ ē ex auditu. Rom. x. ⁊ h̄ ſignificat̄ ꝑ tinctionē auricule. Siliṙ in his q̄ ſūt moꝝ qḋ ſignificat̄ ꝑ tinctionē man⁹ ac pedis dextri qꝛ man⁹ eſt organū organoꝝ ꝓpter qḋ ſignificat opationem bonā de genere ⁊ pes dexter affectionē rectā: ⁊ vtrū𝔮 requirit̄ ad bonū moris. † Tortā𝔮 panis ꝛc̄. Tres modi panū offerebant̄ in cōſecratione ſacerdotū q̄ oēs erant de ſimila tritici: et iō ſignificabāt euchariſtiā q̄ cōficit̄ in pane triceo. ſicut plura impfecta figurāt vnū pfectū. euchariſtia vero ſolēniter offert̄ in ordinatione miniſtroꝝ eccleſie. d† Septem dieb⁹ conſecrabis man⁹ eoꝝ. ꝑ qḋ ſignificat̄ ꝙ miniſtri eccl'ie debēt eē ſancti toto tp̄e vite ſue: qḋ ꝑ dieꝝ ſeptenariū deſignatur. Exo. d. xix. Sacerdotes q̄ accedunt ad me ſanctificentur.

† Cōbures reliquias igni. ꝑ qḋ ſignificat̄ ꝙ illa que circa ſacrificiū euchariſtie ⁊ hmōi a nobis nō cōprehendunt̄ ſunt dimittenda potentie ſp̄ūſſancti qui plus poteſt facere q̄3 nos apprehendere valeamus.

¶ In ca. xxix. vbi dicitur in poſtilla. Tolle vitulum de armento ꝛc̄.

Additio. Memoria nō eſt futuroꝝ ſed ꝑteritoꝝ. Vñ cū pctm̄ aaron q̄ñ h̄ fuit dictū moyſi nōdū eſſet ꝑpetratū nec expiatū: inconueniēter videt̄ dici: ꝙ h̄ vitul⁹ erat ī mēoriā expiationis pctī aarō: ꝑſertim ſm̄ eos q̄ aarō excuſant a pctō vt īfra videbit̄. Vñ in iſtis ſi figuralē rōnē q̄rim⁹ meli⁹ videt̄ dicēdū: ꝙ ꝑfigurabāt myſteria xp̄i q̄ fuit finis toti⁹ legꝭ: et d̄ q̄ oēs ꝓph̄e ꝓph̄auerūt: ꝓut etiā hebrei fatent̄. Vñ glo. ī h̄ loco: Quicū𝔮 pōtifex vel ſacerdos tauꝝ dꝫ offerre. i. paſſionē xp̄i firmit̄ credere et imitari. Et duos arietes vt credat eundū xp̄m ex corpe ⁊ aīa ↄſtare. Et panes azymos. i. mundiciā vite ꝛc̄. Itē in alia glo. per duos arietes immaculatos chriſtus immolād⁹ pro vtro𝔮 populo deſignatur.

Replica correctorij ꝯ̄ Burgeñ. In ca. xxix. vbi poſtillator illū paſſum: Tolle vitulū de armēto expoſuiſſet de mēoria expiationis pctī aarō Burgeñ. obijcit qꝛ mēoria ē ꝑtītoꝝ ñ futuroꝝ ſꝫ pcm̄ aarō q̄ñ p̄ñſ paſſus dicebat̄ ñ fuerat ꝑteritū: igit̄ ñ potuit ↄuenient̄ dici ī memoriā expiatiōis ipī⁹. ſꝫ Bur. videt̄ d̄ficere: qꝛ reprobat ſēſū lr̄alē poſtillatorꝭ. ⁊ aliū ñ aſſigt̄: q̄ tñ ꝑmo fūdādus ē niſi lr̄a abſurde ſonaret: vt Iud. ix. ierūt ligꝰ ꝛc̄. q̄m̄ ſm̄ be. Gregꝭ. et alios ſupra allegatoſ recurrēdū ē ꝑmo ad ſēſū aliū: nūc āt in h̄ paſſu ꝑ poſtillatorē ad lr̄aꝫ expoſito nihil appet abſurditatꝭ: niſi ꝙ Bur. arguit d̄ pctō aarō nōdū ꝑtito. h̄ r̄ñdeo. Bur⁹ ex lr̄a ꝓbare ñ pōt pctm̄ aarō nōdū ꝑteritū. poterat. n. ꝓtūc eē ꝑpetratū: nā breui tp̄e fieri non potuit q̄ñ aarō hur occiſo metu mortꝭ ꝑplo male petēti ceſſit inaures ⁊ ꝑcioſa petijt. et ꝑpl'o tradidit furnū ⁊ folles ꝛc̄. ī arte fuſoria nccīa ordinauit ⁊ cetā ad formationē vituli ꝑtinētia: ⁊ altarꝭ ↄſtructionē fec̄ vide de h̄ poſtil. xxxij. ca. pctm̄ igit̄ aarō diu añ adorationē vituli ꝑpetratū fuit: de q̄ tñ de⁹ moyſi nō dixit ſꝫ e⁹ expiationē ꝑnoſtice ordinauit dicens: Tolle vitulū ꝛc̄. in memoriam peccati aaron ſic expiandi.

Glo. ordi.

h A Facies q̄ꝫ altare ꝛc̄. Bed. Expletis mandatꝭ ↄſecrationis aarō ⁊ filioꝝ e⁹: redit ſcp̄tura precipere etiā de factura altarꝭ icēſi: ī q̄ aarō q̄tidianū adoleret thymiama. Si ꝟo ī altari holocauſti d̄ q̄ ſupra dictuꝫ eſt generalit̄ vita ſignificat̄ iuſtoꝝ: q̄ carnē ſuā q̄tidie crucifigūt cū vitijs ⁊ cōcupiſcētijs: ac ī hoſtiā viuētē offerūt. q̄d h̄ altare ī adolēdū thymiama factū: niſi ſpēalē vitā iuſtoꝝ deſignat? Ne𝔮. n. fruſtra ī illo carnes aīaliū icēdebātur: ī h̄ incenſum adolebat̄ ſꝫ ī illo figurabant̄ illi q̄ nō ſm̄ carnis ābulant deſideria ſꝫ q̄ſi h̄ dño imolātes oēs corpis ſenſus ꝑ ignē ſp̄ūs dedicāt volūtati e⁹. In iſto aūt figurant̄ illi q̄ maiore mētꝭ ꝑfectione extinctꝭ illecebris carnis: ſolida dño orōnū vota offert nihil de carne qḋ repugnet: nihil de cōſcia pctī qḋ turbet mētes dulciū ꝑ effuſiōe lachrimaꝝ optātes venire ⁊ appere ante faciē dñi. Vñ h̄ altare int⁹ ī vicinia veli ⁊ arce: illḋ añ tabnaculū foris poſitū ē: qꝛ illi ī ↄſpectu eccl'ie: cūctꝭ ī exēplo ꝟtutū ꝑfulgēt. Illi altioris ardore deſiderij ↄtēplationi future beatitudīs etiā ī corpe appropinquāt. b Altare. Bed. Apte etiā altare thymiamatis q̄tū metalli fulgore ꝑcellebat: tanto q̄titate min⁹ erat q̄to. n. ſanctiores tanto pauciores.

c De lignis ſe. Bed. Apte d̄ lignis ſethī albe ſpine ſilib⁹ et īcorruptibilib⁹ vtrū𝔮 altare fieri ꝑcipit̄: qꝛ vna eſt vere fidei firmitas: q̄ oīm corda electoꝝ ꝑmuniri ad ſuſcipiēdū ignē dilectiōis ⁊ offerēdū d̄o virtutū libamīa debēt ꝑpari. Oib⁹. n. generalit̄ dic̄ apl's. Mūdem⁹ nos ab inq̄namento carnis ⁊ ſp̄ūs ꝑficiētes ſctificationē ī tiore di: q̄ſi auferam⁹ a noƀ ſpineta vitioꝝ: et titillātiū aculeos ꝑūctionū: q̄s t̄ra corpis nr̄i ex pctō ꝑme ꝑuaricatiōis noƀ germīauit ⁊ q̄ſi ſecuri caſtigatiōis īcidētes: īteriorē ⁊ extiorē hoīeꝫ nr̄m excolam⁹: vt digni ſim⁹ accepto igne ſp̄ūſſctī hoſtiā ꝟtutū ī ↄſpectu dei offerre. Apte vn⁹ nec diſpar ignis in h̄ victias in illo thura incēdebat: qꝛ vn⁹ ē ſp̄ūs q̄ oīm mētes fideliū varia donationū grā viuificat. d Habēs cu. ꝛc̄. Bed. Vni⁹ cubiti ē lōgitudo altarꝭ ⁊ latitudo: q̄a pfecti ſolo ītuitu ꝑpetue recreationis mala tp̄alia tollerāt: ⁊ ꝓxīs q̄ p̄ñt ꝑ charitatē bōa ipēdūt. Itē qꝛ charitas patiēs ē ⁊ bēigna: patiēs vt illatā iuriā a ꝓxīo tolleret. Benigna vt iurioſo etiā officiū pietatꝭ ipēdat. e Quadrāgulū. Bed. Recte altare thymiamatꝭ ī lōgitudīe ⁊ latitudīe q̄drāgulū fit: qꝛ pfectoꝝ aīa federatꝭ ad iuicē ꝟtutib⁹ q̄tū diligere frēm tm̄ ⁊ ferre ſufficit: ⁊ q̄tū ferre tm̄ diligere. duos āt hꝫ cubitos ī altitudīe: qꝛ duplex ꝑmiū ī futuro ſe accepturos electi ſperāt: vnū aīaꝝ: aliud corpoꝝ. vñ ī t̄ra ſua poſſidebūt duplicia: leticia ſempit̄na erit eis. f Cornua ex ꝛc̄. Bed. Cornua eminētia fidī ⁊ ꝟtutꝭ ſignificāt. ſic̄ eccl'ia bella vitioꝝ. Vñ: Et oīa cornua

2. Cor. 7. a
1. Cor. 13 b
Pſ. 74.

Nico. de lyra

¶ Ca. XXX

a ſ Sp̄ūalē vitā perfectorum

a b **Facies quoq3 altāre ad** a†
deſignat. ſ orationum vota.

adolendū thymiama d̄
a ſ electoꝝ cordib⁹ vere fidei firmitate munitꝭ
b ſ lōganimitatē patie ſicut in expoſitione altaris holocauſti dictum eſt.

b **lignis ſethim: habens cubitum** †
a ſ pſeuerantiā ſctōꝝ in bono ope. b ſ amplitudinem dilectionis.

lōgitudinis: et alterū latitudis
a ſ vt vndi𝔮 ſtabile ⁊ firmū. b ſ ſpe celeſtiuꝫ ꝑmioꝝ aīe. ſ. ⁊ corpis. ſ qꝛ interī ē reḋeo aīarū in reſurrectione etiā britudo corporum.

c **id ē q̄drangulū: ⁊ duos cubitos** †
a ſ Eminētiā virtutū ⁊ fidei ſignificāt: q̄b⁹ diabolicꝭ certamina ſupam⁹ dicētes: In te inimicos nr̄os ventilabim⁹ cornu.

f **in altitudīe. Cornua ex ipo ꝓce** b

¶ Ca. XXX.

a† Facies q̄ꝫ altare. h̄ ↄñr agit̄ d̄ altari thymiamatis qḋ erat ītra tabnaculū. ⁊ ꝑmo agit̄ de e⁹ ↄſtructione. ſecūdo d̄ thymiamatis oblatione. ibi Et adolebit iſcenſū. Primo igit̄ oñdit materiā dicti altaris cū dicit de lignis ſethim. ſcḋo formā dicens: Habens cubitū lōgitudinis ꝛc̄. b Cornua ex ipo ꝓcedēt. dicunt expoſitores nr̄i coīt̄ ꝙ in angulis altaris ſupiorib⁹ erāt q̄daꝫ ligna ꝓminētia ad modū cornuum recurua: in quib⁹ pēdebat craticula aurea ī modū retis facta: in q̄ ponebant̄ carbones viui: ī quib⁹ ſuccendebat̄ thymiama. Hebrei aūt dicūt ꝙ erāt q̄ſi q̄dā pomelli in angulꭗ ſolūmō ad decorē: nec erat ibi aliq̄ craticula: ſꝫ ī patella de altari holocauſtoꝝ apportabāt̄ carbones viui vbi ſupponebatur thymiama ⁊ cremabat̄ ī eodē īſtrumento ſuper altari poſito: ⁊ h̄ videt̄ rōnabili⁹: qꝛ ſi eſſet ibi talis craticula vt alij dicūt: ꝑ e⁹

pec.cõ.ꝛ ex.coꝛ.iu. Vñ ĩ lege coꝛnuta tm̃ aĩalia mũda eẽ ꝛ cõeſtibilia decernũt
Que.n.ruminãt:et vngulã findũt:ↄſtat eẽ coꝛnuta: qꝛ illi tm̃ eccľe dĩ ſpũali
ↄiũctiõe pñt ĩcoꝛpoꝛari:q̃ foꝛtitudĩe dei fidei ꝛ ꝟtutũ ꝯ bella vicioꝝ ꝓbãt iui
cti.ꝓcedũt ãt coꝛnua ex ipo altari thymiamatũ cũ opa ꝟtutũ electi nõ ad faciẽ
hoĩm ſpecietenꝰ oñdunt:ſꝫ ex intĩa mentis radice fixo ꝛ ĩmobili exercẽt affe
ctu. At ꝯ hypocrite coꝛnibꝰ aliũde mutuatis: ſpeciẽ
pietatis hñtes ꝟtutes eiꝰ negãt. a Veſtieſq; illõ.
Beď. Apte ꝟo illud ere h̃ veſtiri auro ꝑcipit. Es.n.
alijs metallis magĩ ſonoꝝ ꝛ durabile: auꝝ ꝟo q̃tũ ſo
no vincit: tãto ſplẽdoꝛe vincit cetera metalla. vñ re
cte eneũ altare in q̃ carnes incendebant ꝛ fundebat
ſanguis victimaꝝ illos ſignificat q̃ edomitis ꝛ velut
dõ imolatis voluptatibꝰ carnis: pſeuerãter viã quã
inchoauere pagũt: ꝛ hanc ꝓximis incendẽdã crebro
ſmone ꝑdicationis ĩſonant. Poꝛro auꝝ illos ſignifi
cat q̃ amplioꝛi grã ſupne claritatis illuſtrant: ſed mi
nus alijs q̃ in ſecreto de interna ſinceritate guſtant
apiũt: minꝰ eructuare ſufficiũt: q̃ta dulcedine dei in
abſcõdito vultꝰ reficiant. b Tam craticulam ꝛc̃.
Beď. Hñ craticula altaris pietes ꝛ coꝛnua auro ve
ſtiunt. Craticula ẽm intꝰ in medio altaris erat pata
ad ſuſcipienda thyamiamata. Parietes ꝟo foꝛis pe
bant: coꝛnua q̃ꝫ foꝛis parẽtia ſpẽali faſtigio altiꝰ emi
nebant. Deaurat ꝟo craticula: cũ ĩ intioꝛi hoĩe p fi
dẽ xpi grã reſplẽdet. Deaurãt pietes cũ eadẽ gratia
dñice dilectionis p bona opa exteriꝰ dilatat. Deaurã
tur coꝛnua cũ fiducia foꝛtitudinis iuſtoꝝ q̃ adũſarioſ
꟝itatis vel p patiam foꝛtiter ferre: vel p prudentiam
ſapiẽter repellere vel coꝛrigere didicerũt: intñe lucis
1.Tim.4.b in oĩbus fulgoꝛe coruſcat. et qꝛ tales dicere pñt: Bo
nũ cer.cer.ꝛc̃. recte ſubdit. Facieſq; coronã aure.ꝛc̃.
c Facieſq; ei co.ꝛc̃. Beď. Altare incenſi coronaꝫ
hꝫ p gyꝝ: in his q̃ mĩoꝛes ſunt meritĩ: nec palã prote
ſtari audent boni certaminis ꝛ ſuitutis ꝛ fidei ſibi re
poſitã eẽ mercedẽ: cuncta tñ agũt ĩtẽtiõe bñ placendi
deo: ſꝫ ſpe ꝑcipiẽde mercedis. d Et du.an.ꝛc̃.
Be. Pñt ĩ his anulĩ q̃ttuoꝛ euãgelij libri accipi: q̃ꝝ
fide et doctrĩa poꝛtant ſcti: et a trenis cogitationibꝰ
ſbleuati p heremũ huiꝰ vite q̃tidianis opeꝝ fructibꝰ
ad celeſtẽ patriã ferunt: ſic ĩ altari holocauſti: ꝛ in ar
ca: ꝛ ĩ mẽſa expoſitũ ẽ. Sꝫ ibi q̃ttuoꝛ circuli. Hic vero
duo p ſingula latera fieri dicunt. Ibi q̃ aptiꝰ euãgeli
ſtaꝝ numerꝰ: h̃ ꟝o aliud myſteriũ qd̃ reſpicit ad dile
ctionẽ dei ꝛ ꝓximi. Per ſingula ẽm latera anulĩ aure
is circũdat altare: qꝛ coꝛ electoꝝ hinc inde dei et ꝓxi
mi dilectione firmat. Que ↄpat anulis: qꝛ cũ ꝓphe
tia ꝛ ſcia ꝛ ligua ceſſauerint: charitas nũq̃ȝ ceſſabit.
Duo ſũt anuli p ſingula latera: qꝛ vtrũq; charitatis
mãdatũ gemĩa ꟝tute diſtinguit. charitas ẽm ſinceri
Heb.11.b tate fidei et vite mũdicia ꝑficit. Sine fide ẽm ĩpoſſibile ẽ placere deo: ꝛ fides
Jaco.2.d ſine opibꝰ moꝛtua ẽ. Vñ: Juſtꝰ aũt meꝰ ex fide ſua viuit. i. q̃ opa iuſticie cũ fi
de ꟝itatis hꝫ: ad vitã ꝑuenit. Fraterna q̃ꝫ dilectio patiã et benignitate cõſi
1.Coꝛ.13.b ſtit. Vñ: Charitas patiẽs ẽ: benigna ẽ ꝛc̃. Et alibi: Dimittite ꝛ dimittet vob
Luc.6.f date ꝛ dabit vobis. His anulis imittunt vectes inaurati: vt altare poꝛtetur:
cũ tales pato mẽtis ſinu clara patrũ ſuſcipiunt exẽpla ꝛ dicta: quibꝰ a trenis
ſuſpenſi ad amoꝛẽ rapiunt eternoꝝ. Qr aũt merito et animo celeſtibus ꝓpin
quant: ſequentia demonſtrant: poneſq; altare ꝛc̃.
e Et adolebit incenſum ꝛc̃. Be. Incenſum vel thymiama orationẽ ſignificat
Pſ.140. ſm illud: Dirigat orõ mea: ſicĩ incen. in cõ. tuo. Et alibi: Phialas aureas ple
Apoc.5.c nas odoꝛamentoꝝ q̃ ſunt orõnes ſanctoꝝ: et qꝛ aarõ vt ſupra dictũ eſt ſũmuꝫ
ſacerdotẽ. i. xp̃m ſignificat: et ſacerdotes noſtri oꝛdinis: adolebit aarõ in al
tari incenſum ſuaue fragrans mane: cũ xp̃s illuſtrata fideliũ coꝛda noue gra
tie ſplẽdoꝛe ad dulcedinẽ orõnis inſtigabit: vel pticipes ſacerdotij ipiꝰ ſedu
la exhoꝛtatione fideles ad deꝑcandã faciẽ ſui ↄditoꝛis. Incendit thymiama
ſacerdos nõ ſolũ mane: ſed ꝛ veſpe. Mane ẽm thymiama incendit: vt in ꝑnci
pio oĩs boni: qd̃ deo inſpirante facere diſponimus: illius auxiliũ q̃ ꝑficiamus
inuocemus. Ad veſpeꝝ vero vt cũ bñ cepta ↄplemꝰ illi a q̃ incipimꝰ gratias
reddamus. Beď. Et adolebit incenſũ ꝛc̃. Mãe oꝛto ſole clare oĩa circũqua
q; videmꝰ: veſpe caligamꝰ: ideoq; lumine lucerne indigemꝰ. Per mane ergo
illa redẽptoꝛis ſacra vel dicta accipimꝰ: q̃ liq̃do iuxta oꝛdinẽ hũane rõnis ꝓ
modulo nr̃o dignoſcere ſufficimꝰ ꝛ q̃ſi in die ↄſpicimꝰ. In q̃bꝰ aũt hũana rõ
deficit: et ſcripture ſola auctoꝛitas ẽ q̃rẽda ibi velut in nocte oculꝰ intelligen
2.Pet.1.d tie caligat. Sed lucerna verbi dei pedes nr̃os ne foꝛte offendant ꝛ a via ꟝ita
tis exoꝛbitent adiuuat. Vñ Petrꝰ: Habemꝰ firmioꝛẽ ꝓpheticũ ſmonem cui
bñfacitis attendentes quaſi lucerne lucenti in caliginoſo loco.
f Mane qñ cõponet ꝛc̃. Beď. Mane aaron incenſum ſup altare adolet: cuꝫ
xp̃s coꝛda fideliũ in his ſacris q̃ intelligere pñt: grã ↄpũctionis inflammat.
Adolet etiã ad veſpeꝝ: qñ collocat lucernas: cũ etiã ex his q̃ nec dum capere
poſſunt

a ſ qꝛ ꝑfecti ĩ eterne ſapie luce refulgẽt ĩ omnibꝰ q̃ agũt ſplẽdoꝛẽ charitatis ſibi ineſſe oñdunt: et añ oĩa regnũ dĩ ꝛ iuſticiã eiꝰ ꝛ ſe cogitarẽt q̃rere

a dẽt: veſtieſq; illõ auro puriſſimo a+
b tam craticulã eius q̃ pietes p cir b
ſ fiducia foꝛtitudinis iuſtoꝛum.
c cũitum ꝛ coꝛnua. Facieſquoq; ei c
a ſ vt ſancti p bõis q̃ ſe feciſſe meminerint ꝑmia pſtolent eterna. b ſ vt oĩa celeſti mercede digna doceant: nec remaneat qd̃ poſt abſolutionẽ carnis purgatoꝛio igne coꝛrigatur.
d coꝛõnã aurẽolã per gyrũ: et duoſ d
ſ dilectionẽ dei ꝛ ꝓximi q̃ nunq̃ȝ excidit.
anulos aureos ſub coꝛona p ſin
gula latera vt mittantur in eos
vectes ꝛ altare poꝛtet. Ipos q̃ꝫ
ſ ꝑcedentiũ patrũ dicta quibus ſubleuati a terra ꝓmouent ad celeſtia.
vectes facies de lignis ſethim et
ſ qꝛ intentio iuſtoꝝ dirigit ad celi ingreſſum.
inaurabis. Poneſq; altare cõtra e
ſ celũ qd̃ dñs deuicta moꝛte penetrauit.
ſ i. xp̃m.
velũ qd̃ añ arcã pendet teſtimo f
ſ qꝛ ſcti q̃tidie xp̃m contẽplant. ſ Erat altare corã ꝓpitiatoꝛio q̃ tegit teſtimoniũ cũ ſancti viſioni dei appꝛopiãt puritate mentis q̃ q̃uis ĩ moꝛtali coꝛpe cõuerſationẽ habent in celis.
nij: corã propitiatoꝛio quo tegi g
e tur teſtimoniũ: vbi loq̃r tibi: et h
a ſ ad orationẽ inſtigãdo. b ſ orõnẽ. vñ: Dirigatur orõ m.ſ.in.ĩ cõ. c ſ xp̃s vel ſacerdotes nr̃i oꝛdinis.
adolebit incẽnſum ſup eo aarõ i
a ſ deo. b ſ qꝛ cõpũctis dulcedo ẽ lachrymari ꝛ orare. c ſ in principio boni opis auxiliũ dei inuocando. a ſ verbi dei. c ſ admonitione.
f ſuaue fragrans. Mane quando k l
cõponet lucernas icẽndet illud:

foramina caderent cineres ſcintille ꝛ huius ſup altare aureũ: et ſic opteret illud emũdari a cineribꝰ de quibꝰ nulla fit mẽtio in ſcriptura. a Veſtieſq; illõ auro puriſſimo. opiendo laminis aureis. b Tam craticulã eius: In hebreo hr̃: Tectũ eiꝰ. i. ꝑtem ſupioꝛẽ. ꝛ dꝛ h̃ ad differentiã alteris holocauſti qd̃ non hẽbat tectũ qꝛ tota concauitas altaris erat impleta terra: vt ſupra dictum eſt.
c Facieſq; ei coꝛonã. i. labiũ ĩ circũitu aliquantulũ ſupeminẽs tecto altaris: ſicĩ ſupra dictũ ẽ dẽ arca teſtamenti ꝛ mẽſa ꝓpoſitionis.
d Et duos anulos ꝛc̃. ſ. p duo latera oppoſita. Tertio agit de poſitione altaris cum dicitur:
e Poneſq; altare cõtra velũ: Dicĩ Auguſtinꝰ q̃ ponebat intra ſctm̃ ſctoꝝ ex h̃ q̃ dicit apl̃s ad Hebꝛe. ix. vbi habet ſic: Poſt velamẽtũ aũt ſm tabernaculũ qd̃ dꝛ ſctãſctoꝝ aureum hñs thuribulũ: Dicĩ ẽm Augꝰ. q̃ altare ĩcenſi vocabatur ibi thuribulum aureum. Hiero. aũt ꝛ oẽs doctoꝛes hebꝛei dicunt contrariũ: ꝛ h̃ rõnabiliter: qꝛ h̃ videtur expſſe hr̃i ex textu vltimi ca. huiꝰ libri ſicĩ videbit. Qd̃ aũt inducit Augꝰ. nõ videtur valere qꝛ thuribulũ aureũ nõ vocatur ibi altare incẽſi ſed erat ibi quoddã thuribulum intra ſanctumſanctoꝛum vbi ſummus ſacerdos cremabat incenſum quando intrabat ſanctumſanctoꝝ. vt nebula inde cõſurgens operiret aſpectum propitiatoꝛij: vt habetur Leui. xvj. et ideo dicẽdum cũ alijs doctoꝛibus q̃ altare incenſi erat in illa parte tabernaculi que dicitur ſanctum vel ſancta añ velũ quod diuidebat ſctm̃ ꝛ ſctm̃ſanctoꝛum: et hoc eſt quod dicitur hic: Poneſq; altare contra velum. quod ſcꝫ velum:
f Ante arcam pendet teſtimonij. ita q̃ velum erat medium inter altare et arcam.
g Coꝛam propitiatoꝛio quo tegitur teſtimonium. teſtimonium hic accipitur pro tabulis que erant intra arcam. qualiter autem propitiatoꝛium tegebat arcam illam. ſm duplicem expoſitionem dictum eſt. ſ. xxv.
h Vbi loquar tibi. qꝛ ſicĩ dictũ eſt frequenter ꝓpitiatoꝛium erat quaſi ſedes dei loquẽtis cum moyſe. i Et adolebit. Hic conſequenter agitur de oblatione incenſi ſup altare: cum dicitur: Et adolebit incenſum ꝛc̃. vt habetur infra eodẽ ca. illud enim altare erat appꝛopꝛiatũ ſacerdotibꝰ. k Suaue fragrans. qꝛ erat cõpoſitum ex quattuoꝛ ſpeciebꝰ valde aromaticis: vt dꝛ in fine huiꝰ ca.
l Mane qñ cõponet lucernas incẽdet illõ ſeptẽ ẽm lucerne cãdelabꝛi ardebãt dẽ nocte.

in mane

ꝯ poſſunt: q2 ſctā et diuina eē non ambigit̃: ad amorē celeſtiū vbi oīa pateſiūt īformat fragrat ſuaue thymiama: cū ſubita cōpunctione diuinitus tacti lachrymis ſolum et ꝓcibus vacare delectant̃. a Nō offeretis ⁊c. Beđ. In ſequentib⁹ de quib⁹ aromatibus h̄ thymiama cōponi debeat noīatim deſignat̃: ſtacte.ſ. et onycha: galbano boni odoris: et thure lucidiſſimo: q̄ cūcta ad ſignificationē eternoꝝ bonoꝝ a domio ꝑncipaliter q̄rendoꝝ ꝯſtat ꝑtinere. Nō ē ḡ offerendū ſup altari aureo thymiama cōpoſitionis alteri⁹ q̄ꝫ dn̄s ſtatuit: q2 orātes nō debem⁹ a dn̄o q̄rere niſi qđ ipe iuſſit q̄ ſe daturum ꝓmiſit: nec aliud de illo credere q̄ꝫ ipe docuit. Beđ. Nō eſt offerenda ſup eo victima: nec liba fundenda. hec.n. oīa ad altare exterius ꝑtinēt: q̄ incipientiū ⁊ in ꝓfectu poſitoꝝ vitā deſignant. Tante em̄ ſublimitatis eſt vita perfectoꝝ: vt nihil in ea carnale inueniat̃ qđ dn̄o mactet̃. Libamina vero vini gr̄e ſpūalis deſignant virtutē: vel poculum ſcʒ doctrine vel calicē paſſionis: vel ꝑcipue feruorē dilectionis: vel ipam ꝑfectionē ſpūſſcti: vel aliqd̄ hmōi. Sʒ quotiens vinū libaminū cū carnib⁹ offert̃ hoſtiaꝝ: ſanctimoniā deſignat eoꝝ q̄ adhuc de carnalib⁹ cōcupiſcētijs aliqd̄ habent: qđ puritati ſpūs aduerſet̃: et igne ſpūali ī ara cordis

Pſ. 72. accendat̃. Perfecte vero q̄ dicere pn̄t: Defecit caro mea et cor meū de⁹ cordis mei ⁊ ꝑs mea deus in eternū. Ceſſantib⁹ victimaꝝ libaminibus qđ ad altare eneū exterius poſitum ꝑtinet: ſola intus in aureo altari aromata deſiderij celeſtis offerūt: q2 de remiſſione peccatoꝝ ſecuri ꝓ dilatione regni ꝑhennis tantū lugent: ⁊ dulcibus lachrymaꝝ fluētis ſtra/

B tū ſuū ꝑ ſingulas noctes irrigant. Beđ. Poſſum⁹ hec altaria interꝑtari vt eneū in quo carnes cōburunt̃: ⁊ ſāguis hoſtiaꝝ fundit̃: oēm hui⁹ tp̄is eccleſiam accipiamus: in q̄ nullus eſt abſq3 peccato: etiam infans vnius diei: nullus eſt q̄ nō ex ꝑuaricatiōis peccato natus neceſſe habeat in xp̄o renaſci: ⁊ ſpūs eius igne mundari. Aureū vero altare xp̄m ſignificat qui ineffabiliter ita verā carnē traxit de adā: vt a pctō carnis ade eſſet īmunis: quō vtrūq3 altare ex eodem ligni genere factū: ſʒ nō vtrūq3 auro coopꝑtū. In hoc altari q̄ʒ nihil carnale offerebat̃: ſed aromata tantū offerebātur q2 xp̄s ꝓces ⁊ lachrymas nō ꝓ ſuis erratibus: ſʒ ꝓ noſtra ſalute effudit. Sic̄ em̄ arca ītra velū poſita hoīem deū ſedētem ad dexterā maieſtatis ſignificat: ita altare cā velū: ſed ꝓpe introitū eius poſitū eundē mediatorē dei ⁊ hoīs pōt exꝑmere. inter hoīes humanitate conuerſantem: ſʒ potētia diuinitatis celoꝝ interiora penetrantē. Stabat altare incē

Ioh.1.b ſi in ſanctuario vbi candelabrū ⁊ menſa: q2 verbū caro factū eſt ⁊ habitabit in nobis. Stabat arca intra velum quia xp̄s poſt paſſionem ⁊ reſurrectionē ſuā aſſumptus eſt ī celum: et ſedet ad dexterā dei: ſuper cuius cornua altaris deꝑcat̃ Aaron in ſanguine qui oblatus eſt pro peccato: et placat ſuper eo: quando rogantes ꝓ populi vel ſua ignorantia ſacerdotes: ꝑ filiuʒ dei ſeſe adiuuandos: ⁊ ꝑ ſacramentū paſſionis ipius confidunt eſſe ſaluādos. Vñ ꝑ ipm ſemꝑ ergo offeramus hoſtiā laudis deo. i. fructum labioꝝ cōfitentiū nomini eius: qđ de omnibus electis mēbris. ſ. ſūmi ſacerdotis qui in ſpū ⁊ veritate orant p̄rem pōt accipi. b Et deꝑcabit̃ ⁊c. Beđ. Quia xp̄s ſacerdos nr̄ ſemel ī anno obtulit ſanguinē ſuū ꝓ pctīs oīm cū ꝑdicauit. ſ. annū acceptū dn̄o: h̄ ē totū tp̄s q̄ ſibi eccleſiā copulare dignat̃. Semel etiā vnicuiq3 credentiū lauacrū baptiſmi ī myſteriū ſanguinis ſui ad abſoluenda pctōꝝ vincula donauit: ⁊ pulchre ſemel ꝑ annū in ſanguine oblationis ſup cornua altaris deꝑcari. q̄tidie aūt thymiama ſup eo incendere iubet̃: q2 xp̄s q̄ q̄tidie fideles gr̄a interne cōpunctionis accēdens renouat ſemel eos hoſtia ſanguinis ſui ſupata morte redemit. Ipi q̄ʒ fideles q̄ q̄tidiana peccata q̄tidianis ꝓcib⁹ abluūt ⁊ lachrymis ſemel in ſacro ei⁹ paſſionis gaudēt ſe eſſe abſolutos a pctīs oīb⁹. Deꝑcabit̃ aarō ſup cornua altaris: q2 xp̄s inter hoīes non ſolū conuerſatus ꝓ hoībus orauit: ſed et nunc ad dexterā p̄ris ſedens interꝑellat ꝓ nobis. In cordibus q̄ʒ electoꝝ ꝑ fidē habitans: dū eos ad deꝑcandū excitat: recte deꝑcari dr̄. Deꝑcat̃ aarō ſup cornua altaris: cū electos patri ꝑ memoriā earum q̄s fecere virtutū cōmendat: deniq3 quaſi cornua tangens altaris aurei de diſcipu

Ioh.17.a loꝝ deuotiōe loq̄t̃: Quos dediſti mihi de mūdo tui erāt: et mihi eos dediſti: ⁊ ſer

Ibidem.b monē tuū ſeruauerūt ⁊c. Et adiecit ego ꝓ eis rogo nō ꝓ mūdo. Et q2 ꝓpt̃ merita ⁊ interceſſiones ſublimiū viroꝝ nr̄e infirmitati dn̄s miſeret̃: recte ſubiungit: ⁊ placabit ſup eo in generationibus vr̄is. c Et placabit ⁊c. Beđ. Placat aarō ſup altare incenſi qñ ꝓpter iuſticiā ſctōꝝ quā interceſſorē ⁊ patronū querim⁹ nobis ꝓpitiat̃

Ezech.34.c de⁹. Vñ Ezechie dr̄: Ciuitatē hāc ſaluabo: et ꝓtegā eā ꝓpter te: ⁊ ꝓpt̃ dauid ſeruum meū: ſic̄ moyſes ꝓ pp̄lo intercedens patrū fecit memoriā: ⁊ quaſi ſup cornua

Ex.32.c altaris deꝑcans dn̄m placare curat dicens: Eſto placabilis ſup neq̄ciā pp̄li tui: et recordare Abraā Iſaac et Iſrael ⁊c. d Locutuſq3 ē ⁊c. Deſcripto altario incenſi reſtat deſcriptio labij enei in q̄ lauarent man⁹ ⁊ pedes īgreſſuri tabernaculum ſacerdotes: ſed vnū mandatū ꝑmittit̃: e Qñ tuleris. Beđ. Huius ꝓcepti oblitus

Myſtice. dauid qñ pp̄lm numerauit. Ideoq3 plagā numerādo ipi pp̄lo cōcinit. Myſtice aūt ſūma filioꝝ iſrl̄ ſummā oīm electoꝝ ſignificat: quorum nomina ſcp̄ta ſunt in celo: et ſinguli dant ꝓ aīabus ꝓciū dn̄o: cū ſedulo ſeruiunt et in opibus bonis: alioq̄n plagā incurrēt numerati: q2 vltio ꝑpetua manet eos qui fideliū numero nominēt⁹ ſociari

⁂

ſ cōſummationem.

⁊ quādo collocat eas ad veſpeꝛ a

ſ q2 neceſſe ē vt anim⁹ poſt oſonem ⁊ fletū ocioſa verba vel facta caueat ⁊ ſe in eodē virore deuotionis etiā finita oſone cuſtodiat: ſicut de anna dr̄. ſ. vult⁹ ei⁹ nō ſunt ampli⁹ ī diuerſa mutati.

vret thymiama ſempiternū corā b

a dn̄o in generatiōes veſtras. Nō c

ſ nō eſt in oſone petendū niſi qđ deus iuſſit: ⁊ ſe daturū ꝓmiſit.

offeretis ſup eo thymiama cōpo

a ſ q̄ ad incipientes ꝑtinent in q̄bus adhuc ſunt carnalia mactanda.

ſitionis alteri⁹: nec oblationē et d e

a ſ vini q̄ poculū doctrine: vel calicē paſſionis vel dilectionis feruorē ſignificant.

victimā: nec libabitis libāmina. f

a ſ facie ꝑcari. b ſ xp̄s. c ſ virtutes electoꝝ

b † Et deꝑcabit̃ aaron ſup cornua g

a ſ q̄tidie ingrediebat̃ ſacerdos in ſancta ſanctorū ad adolēda thymiamata. Semel aūt in anno cū ſanguine q̄ aſꝑgebat cornua altar̄. ſ Suo.

altaris ſemel ꝑ annū ī ſanguine h i

a ſ pc̄ti. b ſ hūani generis. c ſ ꝑ ſctōꝝ iuſticiā.

ſ dn̄m.

c qđ oblatuʒ eſt ꝓ peccato: ⁊ placabit ſup eo in generationib⁹ vr̄is.

ſ de xp̄o naſcituro virgini mr̄i dr̄: Spūſſctūs ſuꝑueniet in te ⁊c.

d Sctm̄ ſanctoꝝ erit dn̄o † Locut⁹ k

q3 eſt domin⁹ ad moyſen dicens:

a ſ .i. cū numeraueris eos ꝑgens in expeditionē

ſ Aug⁹. hoc ī dauid vindicatū ē q2 de⁹ non iuſſerat. b ſ electoꝝ oim quoꝝ noia ſcripta ſunt in libro vite.

e Quādo tuleris ſummā filiorum l m

in mane xo extinguebant̃ q̄ttuor: ⁊ tūc cremabat̃ incēſum. a Et qñ collocat eas ad veſpeꝛ. q2 reaccēdebantur tūc q̄ttuor. b Vret thymiama. dicunt aliq̄ ꝙ thymiama ⁊ icēſum differt quia thymiama ē aliqd̄ ꝓcioſi⁹ incēſo: ⁊ iō cōburebat̃ veſpe ſic̄ ⁊ agnus pinguior tūc offerebat̃ quē in mane nō licebat offerri ſʒ neutruʒ hr̄ ex ſcp̄tura: nec hebrei de h̄ aliqd̄ dicūt: et vbi tranſlatio nr̄a hʒ incēſum et vbi hʒ thymiama in hebreo hr̄ eadem dictio. ſ. quetoreth: ⁊ ſignificat idē qđ thurificabile: et iō dicēdū ꝙ thymiama ⁊ incenſū i h̄ loco peni- † Heb.9.b t⁹ idē ſignificāt qđ ptʒ ex eo qđ ſbdit̃: c Nō of. ⁊c. alti⁹. ex q̄ ptʒ ꝙ vna ſola cōpoſitio q̄ īfra deſcribit̃ in altari icēſi offerebat̃ ⁊ dr̄ thymi- † Nu.1.a ama a thymo herba odorifera q̄ i aliquib⁹ locis vtūt̃ loco icēſi. d Nec oblationē. ſ. aridis. e Et victimā. de aīalib⁹ vel de auib⁹. f Nec liba. i. offerēdo oblationē de liq̄dis iſta. n. fiebāt ī altari holocauſtoꝝ. g Et deꝑcabit̃ aarō ⁊c. i. innitens cornib⁹ ei⁹. vel extēdēdo man⁹ ſup cornua. h Semel ꝑ annū. ſ. in die expiatiōis: q̄ ē dies decia ſeptēbris. i In ſan. q2 tūc de ſanguie hirci ⁊ vituli oblati ꝓ peccato pp̄li ponebat ſup cornua ipi⁹ altaris. ⁊ q2 illa die ſūm⁹ ſacerdos ītrabat ſctāſctōꝝ: crediderūt aliq̄ ꝙ altare icēſi eēt ītra ſctāſctōꝝ. ī h̄ ſeq̄ntes Aug̃. ſʒ h̄ nō valet: q2 Leui. xvj. dr̄ ꝙ h̄ poſitio ſanguis fiebat a ſūmo ſacerdote in cornib⁹ altaris icēſi poſtq̄ꝫ exierat de ſctāſctōꝝ. k Locutuſq3. h̄ ꝯſr̄ agitur d̄ his q̄ erāt nec̄cia ad ꝑdicta exercēda: q̄ꝝ vnū erat pecūia ꝓ expēſis. ſcōꝫ erat lauatoriū ꝓ ſacerdotib⁹ abluēdiſ. tertiū vnguētū ſacre vnctiōis. q̄rtū cōpoſitio thymiamat̃ d̄ q̄b⁹ [illegible] ꝑ ordinē: ⁊ ꝑtes patebūt ꝓſeq̄ndo. Circa ꝑmū ꝯſiderādū ꝙ ſacrificia q̄ fiebant a ſigl̄arib⁹ ꝑſōis fiebāt d̄ expēſis coꝝ ꝓprijs: ſʒ illa q̄ fiebāt ꝓ cōitate fiebāt d̄ expēſis toti⁹ pp̄li ⁊ eq̄l̄r h̄ expēdebāt diuites ⁊ pauꝑes ne diuites ſactiores ſe pauꝑib⁹ reputarēt. vl̄ mag̃ ꝑticipare d̄ diuīs. ꝑ h̄ etiā ꝙ eq̄l̄r ꝑ̄ōebāt ſinguli. ſ. medietatē ſicli ſciebat̃ nūer⁹ viroꝝ ꝑ cōputatōʒ dimidioꝝ ſicloꝝ ⁊ h̄ ē qđ dr̄: l Qñ t. i. accepi. m Sūmā

filioꝝ iſrl̄

ſociati non offerunt dño ꝑfecta opera fidei. de talib⁹ dr: Nõ
Pſ. 48. dabit deo placationẽ: nec ꝑciũ redẽptiõis aĩe ſue. Redẽptio
Pro. 13. b enĩ aĩe viri ꝓprie diuitie. a Dimidiũ ſicli. Beḋ. Jd eſt: de
cẽ obolos obſeruãtiã. ſ. decalogi ⁊ fidẽ ieſu xpi. Qui enĩ hũc
recte ĩtelligit: oẽm in eo ⁊ fidei ⁊ opis multitudinem ⁊ future
retributionis ꝓmiſſionẽ ineſſe ꝯgno
ſcit. Deniq̧ in tribus primis dilectio
dei: in ſeptẽ ſequẽtibus dilectio conti
Rom. 13. c net ꝓximi ⁊ teſte aplo Plenitudo le
gis ẽ dilectio. Nomẽ q̃ʒ ieſu apḋ he/
breos et grecos a ioth ⁊ iotha ĩcipit
qḋ vtrũq̧ nota eſt denarij nũeri. De/
cẽq̧ obolos in ꝑciũ aĩe offerũt: qui ĩ
ieſum xp̄m credentes ſignũ nois ei⁹
quod a denario numero incipit ĩ frõ/
te ⁊ profeſſione ꝓferunt. Forte ideo
Math. 5. c dictũ eſt: vnũ iotha de lege nõ ꝑteri/
re poſſe: q: virtus decalogi q̃ ibi cõti
netur: ⁊ fides nois qḋ ibi ſignaẽ: nul
la põt infideliũ ꝑturbatione corrũpi.
b Qui habeẽ in nũero ⁊c. Vicena
rius vtriuſq̧ teſtamẽti coniũctionem
ſignificat. legis. ſ. que in q̃nq̧ libris:
et euãgelij qḋ in q̃ttuor ſcriptum eſt:
q̃ter enĩ quini faciunt viginti. A. xx.
ꝗ annis habeẽ quiſq̧ in numero ppli
dei: q: ille tantũ electoꝝ conſortio di/
gnus eſt q̃ decreta legis ſpũaliter in/
tellecta ꝑ grãm adiut⁹ euangelij pro
mẽſura ſua ⁊ capacitate ꝑficit: ⁊ eter/
na ꝑmia repromiſſa expectat in celis.
c Diues ñ ad ⁊c. Be. Quia ſiue ma
gnus eſt q̃s meritis ⁊ ꝑfect⁹: ſeu pu⁹
⁊ in ꝓuectu ṽtutũ poſitus: cũctis eq̃
lex decalogi q̃ deum ⁊ ꝓximum dili/
gant imponitur. d Suſceptamq̧
pecu. ⁊c. Beḋ. Hoc fit cũ q̃cq̃d agim⁹
boni in eterna cõditoris ⁊ iudicis no
ſtri memoria cuſtodiẽ: vt ex his q̃ illi
obtulim⁹: bonoꝝ fructibus fiat nob
ꝓpiti⁹. Seruaẽ eadẽ pecunia ĩ vſum
tabernaculi: cũ ex iuſtoꝝ opib⁹ ſequẽ
tiũ fideliũ ⁊ mores cõfirmanẽ ⁊ act⁹
⁊ tales fieri minores cõtendunt q̃les
fuiſſe eos q̃s cũ dño regnare audiũt
agnoſcunt. Notãdũ ſane ꝙ pecunia
nõ iuxta vulgi eſtimationẽ: ſed iuxta
menſurã tẽpli erat dãda. Mẽſura tẽ/
pli diſpoſitio eſt diuine legis: quã in
eccleſia ſua dñs ſeruare ꝑcepit et ob/
ſeruãtib⁹ eterna premia ꝓmittit. Si
q̃s aũt iuxta placitũ hũane volũtat̃
deo ſeruire nitiẽ: q: iuxta menſuram
tẽpli pecuniã deuotionis nõ obtulit:
reprobata oblatione plaga diſtricte
vltionis ferieẽ. e Locutuſq̧ eſt
dñs ⁊c. Beḋ. Põt in h̃ labio vel la/
bro (vtrũq̧ enĩ dr) aq̃ baptiſmat̃ in/
telligi: cui⁹ lauacro neceſſe eſt vt pur
genẽ: q̃ eccleſie ianuas ingrediuntur
Sʒ q: inter tabernaculũ teſtimonij: ⁊
altare holocauſti poſitũ eſt: et q: bis
q̃tidie idẽ ſacerdotes. i. mane ⁊ veſpe
cũ ingrederenẽ ad altare thymiama
oblaturi: in eo iubenẽ lauari. aqua aũt baptiſmi ſemel tñ ab/
lui: cõuenienti⁹ h̃ labrũ cõpunctionis ablutionẽ ⁊ lachryma/
rũ accipimus: q̃ ſemꝑ indigemus: maxime cũ myſterijs cele/
ſtib⁹ miniſtraturi accedim⁹. Quia enĩ altare holocauſti in q̃
carnes victimaꝝ dño incendebanẽ: extinctionẽ ſignificat car
naliũ cõcupiſcentiaꝝ ꝑ ignẽ ſpũſſctĩ. Altare ṽo thymiamatis
puritatẽ coꝝ q̃ ſopitis oĩno carnis illecebris: ſola expectatio
ne et deſiderio celeſtis introit⁹ lachrymas fundunt amoris.
Recte ꝓpe altare holocauſti labꝝ ponitur: in q̃ abluti ſacer/
dotes ingrediunẽ illud tabernaculũ: et thymiama dño incen
dunt. Duob⁹ enĩ modis lachrymaꝝ et cõpunctionis ſtat⁹ di/
ſtinguiẽ: q: ꝑmo quiſq̧ cõuerſus ꝓ pctĩs lachrymãdo veniã
ꝑcaẽ qḋ cũ dignis penitẽtie fructib⁹ diu ꝑfecerit: ſecurus de
venia deſiderijs hiantib⁹ optat affore tp̄s: q̃ ad videndã faci
em creatoris

iſrael iuxta numerũ dabunt ſin/ a
ſedule ſeruituris obſequium.
guli ꝑcium pro aĩabus ſuis dño b
q: ꝑpetuo damnanẽ qui numeꝝ fideliũ ſortiẽ
tantum nomine.
⁊ nõ erit plaga ĩ eis cũ fuerint re c
cẽſiti. Hoc aũt dabit omnis qui
a .i. ad familiã. noiabantur enĩ illi q̃ trãſibant.
ſcriptũ in celo. b .i. decẽ obolos obſeruãtiaʒ
ſcʒ decalogi ⁊ fidẽ ieſu xpi.
a tranſit ad nõmen dimidiũm ſicli
a pro offerentis voluntate. b diſpoſitionem
legis.
iuxta menſuram tẽmpli. † Siclus d
vigiti obolos habet. Media ps
verc.
b ſicli offeretur dño. Qui habetur e
a ppli dei. b legẽ ſpũaliter ĩtelligens ⁊ grã
euangelij adiutus ꝑficiens.
ĩ nũmero a viginti ãnnis ⁊ ſupra f
magn⁹ meritis ⁊ ꝑfectus.
c dabit ꝑcium. Diues nõ addet ad
a paru⁹ ⁊ imꝑfectus. b cũctis eque decalo/
gus imponitur.
mediũ ſicli: ⁊ pãuꝑ nihil minũet.
q̃cq̃d boni agimus. deo
d Suſceptãq̧ pecuniã q̃ collata eſt
iuſtis. futuroꝝ fidelium
a filijs iſrael trades ĩ vſus taber
a in memoriã dei vt digneẽur ꝓpicius fieri.
naculi teſtimõij: vt ſit ĩ mõnimẽ
tum eorum corã domino: et pro
e pitietur animabus eoꝝ. Locu g
tuſq̧ eſt dñs ad moyſen dicens:
hoc lauacrũ poſuit moyſes: q: lex dei cunctis
fidelibus ꝑdicauit grãm cõpunctionis. laua/
bo per ſin. no. le. m. l. m. ablutionẽ cõpunctio/
nis ⁊ lachrymaꝝ indeficientẽ q̃ crebro ſacerdotes
⁊ oẽs ſancti debent lauari.
f † Facies et labium ęneum cum h+ i
a deſiderio celeſtis vite. b lauabo per ſingu
las no. le. me. la. m. ⁊c.
bãſi ſua ãd lauandum: poneſq̧ il k
a q: duo ſunt genera cõpũctionis lachrymoſe
ꝓ pctĩs. ſ. ⁊ deſiderio patrie celeſtis. quia nemo
repente fit ſummus.
lud inter tãbernaculũ teſtimonij
g ⁊ altare † Et miſſa aq̃ lauabũt in l
ſummus ſacerdos. a minores. b opera.
ea aarõ et filij eiũs mãnus ſuas

em creatoris ĩgrediaẽ: nec abſq̧ lachrymis hui⁹ vite lõgitu/
dinẽ vel illi⁹ tolerat dilationẽ dicens: Heu mihi q: incolat⁹ Pſ. 119.
me⁹ ꝓpe ẽ ⁊c. Et alibi: Sitiuit aĩa mea ad d. f. v. ⁊c. Et pau/ Jbidẽ. 41.
lopoſt. Fuerunt lachryme m. p. d. a. n. ⁊c. Jgiẽ altare holo/ Jbidem
cauſti lachrymas ſignificat penitentiũ: altare incẽſi gauden
tiũ de bonis que deo iuuante fecerũt
⁊ ꝑmia deſiderantiũ: que ſe confidũt
accepturos: q̃ flet⁹ ꝑori ꝑcellit q̃ntum
cramẽto auꝝ q̃ʒtũ ſctĩſſctõꝝ vbi erat
arca dñi ꝑori tabernaculo ĩ q̃ cãdela/
brũ erat ⁊ mẽſa dñi: ꝓpe altare holo/
cauſti labrũ erat poſitũ: in q̃ lauarẽẽ
q̃ ad altare ĩcẽſi ĩtrabãt: q: nemo re/
ꝑẽte fit ſũm⁹: ſʒ ꝓficiẽtib⁹ meritis dʒ
q̃ſq̧ ꝑmo vicioꝝ bella deuĩcere: ⁊ ſic
a deo cõpũctionẽ lachrymaꝝ ĩpetra/
re vt ꝓ ingreſſu regni dulces fundat
lachrymas q̃ ꝓ timore penaruʒ fudit
amaras. Labꝝ erat vas in q̃ lauabã
tur ĩgreſſuri tẽplũ dei: ⁊ ſacrificaturi
et veſtes ſctãs accepturi: ⁊ ſuas dpo/ † Le. 27. c
ſituri: ſilr ⁊ egreſſuri factũ de ſpecul Num. 5. g
mulieꝝ q̃ excubabãt ad ĩgreſſũ taber Eze. 45. d
naculi. f Cũ baſi ſua. Beḋ. baſis
ĩ q̃ labꝝ erat poſitũ: deſideriũ celeſtis
vite ſignificat: cui⁹ cã tãta ẽ: vt ꝑfecti
viri ſe q̃tidianis diluãt lachrymis: et
gaudiũ inẽne q̃etis qḋ vidẽdo nõ va
lẽt ſuſpirãdo deguſtãt. Qḋ enĩ h̃ la/
uacro (qḋ inẽ tabernaculum ⁊ altare
poſitũ ẽ) lachryme ꝑfectoꝝ figurenẽ
h̃ ṽba teſtanẽ ⁊ miſſa aq̃ lauabũt in
eo aarõ ⁊ filij ei⁹ man⁹ ſuas ⁊c. Nẽo
de plebe ibi lauari ꝑcipiẽ: ſʒ pontifex
⁊ filij ei⁹. i. ſacerdotes mĩoris grad⁹:
q: magnoꝝ viroꝝ ſicẽ vita perfectior:
ita cõpunctio ſblimior. nõ aũt ſolẽ mi/
niſtris altarẽ hec cõpunctio cõuenit:
ait enĩ Petr⁹ cũctis fidelib⁹: ⁊ ipi tã 1. Pet. 2. a
q̃ʒ lapides viui ſuꝑedificamini in do
mos ſpũales: ſacerdotiũ ſctĩm offerre
ſpũales hoſtias. Et Joḃ. Beat⁹ qui Apo. 20. b
hʒ ptẽ ĩ reſurrectione ꝑma. Jn his ſe
cũda mors nõ hʒ ptãtẽ. Quas etiam
victias offerre debeãt paul⁹ oñdit di
cẽs: Obſecro vos ꝑ miſcḋiam dei vt Rom. 12. a
exhi. cor. ve. ⁊c. g Lauabunt in
eo ⁊c. Xp̄s q̃ʒ hui⁹ labri aq̃ ẽ lot⁹: pri/
uſq̃ʒ ad altare oblatur⁹ ĩtraret: ⁊ thy
miama ſacri corꝑis ꝓ ſalute nr̃a ĩ ara
crucis ĩcẽderet. ꝓ nr̃o enim amore la † 36. diſ. 5.
chrymaſ fudit ſicẽ ĩ reſurrectõe laçari. ecce in fi.

Ni. de lyra

☞ Re
filioꝝ iſr̃l ⁊c. i. qñ volueris ſcire nũeꝝ
eoꝝ nõ nũerabis ꝑ capita: ſʒ ꝑ h̃ ꝙ
a Dabũt ſin. ꝑ. i. dimidiũ ſiclum.
b Pro aĩa. ſu. q: ſacrificia d̃ illis ex † 40. d
pẽſis fctã ꝓficiẽt aĩab⁹ coꝝ. c Et
nõ erit ⁊c. i. nũerati mõ ꝑdicto. ſi aũt
aliter: erit plaga ſicẽ factũ ẽ tpe dauid
vt hr̃. ij. Reg. xxiiij. d Juxẽ mẽ. tẽ.
h̃ dr: q: aliḋ erat põd⁹ q̃ vtebanẽ cõiẽ
et q̃ vtebanẽ in templo. Siclus autẽʒ
quo vtebantur in templo hẽbat quattuor dragmas ſm Joſe
phũ: et quelibet dragma q̃nq̧ obolos. e Qui hr̃ in nu/
mero. ſ. viroꝝ ꝓcedentiũ ad bellum. f A vigin. an. ⁊c. ex
q̃ ptʒ ꝙ illi q̃ erant minoris etatis nõ cõputabanẽ ĩter viros
nec cogebanẽ ire ad ꝓliũ. Cetera patent ex dictis.
g Locutuſq̧ eſt dñs. Hic ꝯñr agitur de lauatorio: cum dr:
h Facies ⁊ labium eneum. iſtud vas alibi vocatur labrum
et luter: vt dicit Ra. Sa. ꝙ erat factum ad modum mãmille
magne groſſum inferius et in ſuperiori parte ſtrictum habẽs
in laterib⁹ duas canales ꝑ q̃s effundebaẽ aq̃. i Cũ baſi
ſua. Jn hebreo hr̃: Cũ ſede ſua. ĩ q̃ erat cõcauitas ad recipiẽ/
dũ aquã. k Poneſq̧ il. in. t. t. ⁊ al. ſ. holocauſtoꝝ nõ dire
cte inẽ illa duo ſʒ aliquãtulũ ad lat⁹. l Et miſſa aq̃ laua.
in ea. i. ꝑ effuſionẽ aque ex ipo aarõ ⁊ filij ei⁹ man⁹ ⁊ pedes

F 2 ⁊c. ex q̃ ptʒ

N a Ne forte..⁊c̃.Bed̃. Mors enĩ timẽda ẽ eter
na:ſi q̃s ad miniſterium
altaris elect⁹ thymiama
oронũ nõ reddit:ſed ſa/
croſancta myſteria ſine
ablutione cõpũctionis ĩ
trare:et ſctãm dñi mẽſa
cõib⁹ manib⁹ tractare p̃
ſumit:lauẽt ḡ man⁹ ⁊ pe
des in aq̃ labri enei: et
ſic ad altare accedãt:ab
luãt lachrymis act⁹ ⁊ in
ceſſus: deinde man⁹ ad
ɔtĩgẽda dei myſteria p̃
ferãt:et ĩgreſſũ pedũ in
atrio dñi ponãt:illis q̃z
h̃ p̃cipit̃ q̃ ſacra ṗticipãt
vt actus ſuos ⁊ cogita/
tus diſcutiãt: ⁊ cõpũcti/
onis lachrymis abluãt.
1.Cor.11.g Qui enĩ mãducat ⁊ bi.
indi.iu.ſi.man. ⁊ bibit.
b Sume tibi ⁊c̃. Stra.
Smyrna grece:latĩe d̃r
myrrha q̃ ẽ arbor in ara
bia q̃nq̃ cubitorum cuius
virgulta arabes exurũt
vt meli⁹ pullulent ⁊ fru/
ctificent. Ex q̃z nidore ĩ
curabiles morbos ɔtra
herẽt:niſi fumo ſtoracis
occurrerent. Huius ar/
boris gũmi ṗprie ſtacte
vocat̃ abuſiue etiã myr
rha. c Cinamomi.
eſt virgultum:et in ĩdia
vel ethiopia naſcit̃ duo
rũ tm̃ cubitorum. dicitur
aũt cinamomũ q: ĩ mo/
dũ cãne ſb̃tiles et repli/
catos h̃z calamos:cine/
rei vel nigri coloris:qui
fracti viſibile ſpiramen/
tũ reddũt:et ſb̃tile q̃dez
carũ:groſſum ṽo vile et
deſpectũ. Calamus aro
matica ſpẽs iux̃ libanũ.
Myrrhe cin.cala.caſ.
He quattuor ſpẽs ſignifi
cant q̃ttuor principales
virtutes:quib⁹ oleo vn
D ctionis ⁊ grã miſcdie d̃i
eccleſia dedicanda eſt ⁊
ſanctificanda.
d Et erũt ſan.ſctõ.⁊c̃.
Aug⁹. Cum ſcilicet vn/
cta fuerint. Quid ḡ di/
ſtabit inter illa ĩteriora
que velo teguntur.
e Qui te. Silr̃ de alta/
ri ſacrificiorum ſupi⁹ dictũ
eſt. ꝙ ſic intelligendum
eſt vt liceat pp̃lo tange/
re tab̃naculũ:q̃n offere/
bãt hoſtias vł q̃lib3 do
na ⁊ tãgẽdo ſctificaban
tur ṗpt̃ illð oleũ q̃ cun/
cta puncta ſũt:nõ ſic̃ ſa/
cerdotes qui etiã vt ſa/
cerdotio fungerent̃ vn/
gebantur ex illo.
f Onycham. Onycha
oſtreola fert̃ eẽ ṗuula ſu
aue redolẽs magnitudi
ne hũani vnguis. Vñ et
onyche grece d̃r q: onyx
grece d̃r vnguis.
Galbanum

affectus. ad miniſtrandum.
ac pedes:quãdo ingreſſuri ſũt ta a
bernaculũ teſtimonij ⁊ q̃n acceſ/ b
ſuri ſũt ad altare:vt offerãt in eo
orones. ſi imundi acceſſerint. eternaliter.
a thymiama dño:ne forte morian c
deſtructũ ẽ labrũ aarõq̃ ſacerdotiũ ſ3 ſignifi/
catũ manet ineternũ:in vita fideliũ mãet altare
⁊ icẽſũ ſic̃ alia plura q̃ lex iuſſit ṗpetuo celebrãda
tur. Legitimũ ſempit̃nũ erit ipi
.i.oib⁹ ſctis:q: xp̃s nõ venit ſoluere legẽ ſ3 ad
implere. .i.credentib⁹ in eũ in quẽ aarõ credi/
dit:hoc ẽ enĩ ſemẽ cui bñdixit dñs.
et ſemini ei⁹ ṗ ſucceſſiões. Locu b
tuſq̃ eſt dñs ad moyſen:dicens:
a p̃cipue mortificationis.ſ.q̃ pura itẽtione pro
deo tantũ ſit facta:vñ man⁹ mee diſtil.myr.⁊c̃.
b Sume tibi aromata primẽ myr/ e f
rhe ⁊ electe quingentos ſiclos:⁊
qð ẽ cinerei coloris : ⁊ ſignificat hũilitatẽ quo
nos cinerẽ eẽ ⁊ in cinerẽ reuerſuros intelligimus.
cinamomi modium.i. ducentos g h
c q̃nquaginta ſiclos: calami ſimi/ i
a hec in aq̃ſis naſcit̃ ⁊ in imẽſum creſcit ⁊ bo/
nũ odorẽ reddit: ⁊ ſignificat fidẽ q̃ ṗ baptiſmum
ter ducentos quinq̃ginta: caſie k
creſcit. a iuſta ſit ⁊ recta menſura. q: ſm ec
cleſiaſticã regulã oĩa ſunt facienda.
aũt quingentos ſiclos in põde l
re ſanctuarij:oleũ de oliuetis in m
ſextarij. chriſma quo
menſurã hin† Facieſq̃ vnctionis n o
vngitur.ſ.tabernaculũ.i.fidelis pp̃ls eccleſie.i.in
quib⁹ diuinitas tanq̃ in tabernaculo hitat . p̃nt
etiã ṗ vnguentũ intelligi virtutes ſanctorum vel
odor iuſticie lõge lateq̃ diffuſus.
oleũ ſctm̃:vnguentũ compoſitũ
vngentarij ſunt apl̃i ⁊ doctores q̃ vngenta cõ/
ponunt quib⁹ dedicatur eccleſia.
opere vnguentarij : et vnges ex p q
hec omnia.
eo tabernaculũ teſtimonij ⁊ arcã
ſupra expoſita ſunt.
teſtamenti:mẽſamq̃ cũ vaſis ſu
is:cãdelabrum ⁊ vtẽſilia ei⁹:altaria
thymiamatis ⁊ holocauſti:⁊ vni
uerſã ſuppellectilem q̃ ad cultum
d eorum pertinet: ſctificabiſq̃ oĩa: et
e erũt ſctãſctorum. Qui tetigerit ea r s
ſctificabit̃. Aarõ ⁊ filios ei⁹ vn/ t
ges:ſctificabiſq̃ eos vt ſacerdo/
tio fũgãt̃ mihi. Filijſ q̃z iſrl̃ dices:
Hoc oleũ vnctionis ſanctũ erit v
q: carnis
mihi in generatiões vr̃as. Caro x
voluptatẽ amantibus nõ conueniunt iſta.
homis non vnget̃ ex eo:et iuxta y
compoſitionem ei⁹ non facietis
ſoli deo. ſanctificans
aliud:q: ſanctificatum eſt:et ſan
ctũ erit vobis. Homo quicunq̃ z
a q: ſancta nõ ſunt danda canibus.
tale cõpoſuerit: et dederit ex eo
a heretico vel gentili vel iudeo. b de cetu ſan
ctorum cui iungi debebat.
alieno:extminabitur de populo
ſuo. Dixitq̃ dñs ad moyſẽ: Su/ a b
gutam myrrhe arboris.
f me tibi aromata ſtactẽ ⁊ onychã c d

⁊c̃.ex q̃ p̃z q̃ ĩgrediebant̃ nudis pedib⁹ taberna
culũ. a Qñ ĩgreſſuri ſũt ta.te.portãdo ibi de
ſanguĩe hoſtie ĩmolate ṗ pctõ toti⁹ pp̃li: vt h̃r Le
ui.iiij. b Et q̃n acceſſuri ſũt ad al.⁊c̃.⁊ h̃ fiebat
oĩ die.in h̃ eĩ erat ɔſũmatio ſacrificij: q: ſic̃ p̃dictũ
eſt ſacrificia veteris legis nõ erãt accepta niſi ex fi
de et deuotione offerẽtiũ.deuotio aũt ṗ thurifica
tionẽ deſignabat̃: et iõ in h̃ ſacrificiũ cõſũmabat̃
ſm ꝙ d̃r ad Hebre.ix. In priori q̃dẽ tabernaculo.i.
in anteriori ṗte tabernaculi vbi erat altare incenſi
intrabant q̃tidie ſacerdotes ſacrificiorum officia con
ſũmantes. c Ne forte moriant̃.indebite incẽ/
ſum offerẽdo:ſic̃ mortui ſunt nadab ⁊ abiu: vt h̃r
Leui.x. d Locutuſq̃ eſt d. Hic agit̃ de ſacra vn
ctione.cuius d̃r: e Sume tibi aromata.i.ſpecies
redolentes q̃ dicunt̃ aromata q: implent aerẽ ſuo
odore. f Prime myrrhe.myrrha eſt nomẽ ar
boris aromatice ⁊ inde ṗcedit duplex gutta. vna
ṗ modũ ſudationis:et iſta eſt p̃ma ⁊ melior:et vo/
cat̃ myrrha prima.alia ṗ inciſionẽ corticis: ⁊ h̃ vo
catur myrrha ſecũda et eſt min⁹ efficax.et iõ ad dif
ferentiã hui⁹ d̃r h̃ myrrhe p̃me. g Et cinamo/
mi modiũ ⁊c̃.in hebreo h̃r: Et cinamomi aromati/
ci modiũ ei⁹.ccl.ſiclos: qð exponit Ra.Sa.dicẽs
ꝙ duplex eſt cinamomũ.vnũ qð parum aut nihil h̃z
de odore.aliud aromaticũ:et de illo d̃r h̃: Cinamo
mi aromatici.ad differentiã alteri⁹. h Modiũ
id eſt.ccl.ſiclos.hui⁹ enĩ cinamomi cortex p̃cioſior
eſt q̃ lignũ.et iõ vtrũq̃ ṗ ſe põderabat̃. et pone/
batur in h̃ vnguento de vtroq̃.ccl.ſicli. i Ca
lami.arbor eſt aromatica gracilis ⁊ nodoſa ad mo
dum calami qui eſt ſtipes ſegetis.ideo ſic noĩatur.
k Caſie.ſm Papiã eſt nomen arboris aromati
ce.ſm Iſidorum eſt nomen herbe odorifere ⁊ debet
ſcribi ṗ ſimplex ſ ⁊ corripit̃ media ſillaba. †Ex.40.b
l In põdere ſanctuarij.ad differentiã ponderis
cõis. m Oleũ de oliuetis.ad differentiã alte/
rius olei.videlicet nucũ et hmõi:qð nõ debebat ĩ
h̃ vnguento poni. n Menſurã hin.de q̃titã/
te hui⁹ menſure iã dictũ eſt p̃ce.ca. o Facieſq̃
vnctionis oleũ.ṗ cõmixtionẽ omnium iſtorum.
p Ope vnguentarij.i.artificis prudentis in cõ/
poſitione vnguẽtorum. q Et vnges ex eo taber
na. ⁊c̃.ex q̃ patẽt ꝙ nõ erãt vngẽda iſta ṗ totũ q:
q̃titas p̃dicti vnguẽti nõ ſufficeret ad viceſimam
partem ſed in quolibet angulo cum digito intincto
in vnguento fiebat quedam figura ad modũ caph
greci. r Et erunt ſancta ſanctorum.ſ.reſpectu eo/
rum que cõmunibus vſibus hominũ applicãtur.
s Qui tetigerit ea ſanctificabitur.i.miniſtri tan
gentes p̃dicta debent prius ſanctificari. Ra. Sa.
dicit ꝙ hic eſt textus: Omne tangens ea ſanctifi/
cabitur.⁊ ſm eũ exponitur ſicut ca.prece. dictum
eſt de tactu altaris holocauſtorum. t Aaron et fi
lios ei⁹ vnges. Aliter tamen ⁊ aliter: q: aarõ vn/
gendus erat in capite ⁊ manib⁹.filij aũt eius ĩ ma
nibus tm̃: vt dicunt aliqui. Alij ṽo dicũt ꝙ man⁹
ſacerdotũ minorum nõ vngebant̃: ſ3 tm̃ quadã mixti
one facta de oleo vnctionis ⁊ ſanguine arietis cõ/
ſecrationis ipi et veſtes eorum aſpergebãtur: vt ha/
betur ſupra.xxix.et Leui.viij.et iſti videntur pro/
babilius dicere vt dictũ fuit ſupra.xxix.ca.
v Hoc oleum vnctionis ſanctum erit mihi .i. de/
putatum diuino cultui modo dicto. x Caro
hominis non vngetur ex eo. exceptis regibus et
ſacerdotibus qui quantũ ad officiũ ſũt.ſ̃.homĩes
q: medij ſũt int̃ deũ ⁊ pp̃lm. y Et iux̃ ⁊c̃.i.ex eiſ
dẽ reb⁹ ⁊ ĩ eadẽ ṗportiõe: ſ3 ex alijs reb⁹ ⁊ etiã ex
eiſdẽ ĩ alĩa ṗportiõe nõ erat ṗhibitũ. z Hõ q̃
cũq̃ ⁊c̃.q: nõ ſolũ vtens ſ3 etiã faciẽs vnguentũ
p̃dictũ ad alios vſus erit debitor pene. a Di/
xitq̃ d. Hic ɔñr agit̃ de thymiamate: cum d̃r:
b Sume.t.ar.i.ſpẽs redolẽtes. c Stactẽ.ſm
Iſidorum ⁊ alios doc.idẽ eſt qð myrrha p̃ma: q̃ ĩdu
rata terebat̃ ĩ puluerẽ in hac compoſitione.
d Et ony.ſm aliq̃s eſt ṗua oſtreola valde redo/
lẽs magnitudĩe vnguiſ hũani: iõ d̃r onycha. onyx
enĩ grece vnguis d̃r latine. ſm Papiam eſt herba
aromatica

a Galbanū. Galbanus ſucc⁹ ferule eē ðr et naſcit̃ in ſyria optimū cartillaginoſum eſt: et minus lignoſum: cui⁹ odore fugant̃ tur demones. b Et thus. Thus grece libanū latiē ðr: a libano mōte arabie. ali⁹ eñ liban⁹ ē phenicisī q̄ ſūt cedri. Thus. optimū ſcȝ qð maſculinū ðr: q̄ ī modū humani teſtis rotundū: cui⁹ arbor naſcitur ī arabia ad aceris q̄litatē: per plexo ⁊ in torto vimine.

Myſtice. Myſtice aūt he q̄ttuor ſpecies ſignificāt ſanctaꝝ v̄tutū ſpēs. c Facieſq̧ thymiama ⁊c. Greg⁹. Thymiama ex aromatib⁹ cōpoſitū facim⁹: cū ī altari bōi opis v̄tutū multiplicitate redolem⁹: qð mixtū ⁊ puꝝ fit: quia q̄tū v̄tuti virtus iūgit̃: tm̄ icenſum boni odoris ſinceri⁹ exhibet̃. Unð bñ ſeq̄t̃: Cūq̧ ī tenuiſſimū puluerē vniuerſa contuderis: pones ex eo corā tabernaculo teſtimonij. In tenuiſſimū puluerē aromata conterimus: cū bōa opa q̄ſi in pila cordis occulta diſcuſſiōe tūdim⁹ ⁊ vt veraciter bona ſint ſubtilit̃ retractam⁹. Aromata ḡ ī puluerē redigere: eſt virtutes recogitādo terere: et vſq̧ ad ſubtilitatē examis occulti retractare. Et notādū q̄ de codē puluere ðr: Pones ex eo corā teſtimonij tabernaculo: q̄r tūc bona nr̄a v̄acit̃ ī ɔſpectu iudicis placēt: cū hec mēs ſubtili⁹ cogitādo cōterit: ⁊ q̄ſi ð aromatib⁹ puluerē reddit: ne groſſuȝ durūq̧ ſit bonū qð agit̃: qð niſi retractio cōminuat odorē de ſe ſubtili⁹ nō aſpgit. Iſi. Incēſum qð ex q̄ttuor odoratiſſimis generib⁹ ī maximā ſubtilitatē cōminutiſ. i. ſtacte onycha: galbano: et thure cōpōit̃. orōnes fideliū ſignificat: q̄buis q̄ttuor elemēta h̄ q̄ttuor videant̃ ſignificare: vt thus qð lucidū eſt aeri cōpet̃: ſtactes aq̄s galban⁹ ⁊ onyx t̄re ⁊ igni: vt p̄ hec oīa q̄ in celo: ⁊ infra celū: ⁊ ī t̄ra ⁊ ī aq̄s ſunt placitū ðo incēſū ſit. d Ope vnguētarij ⁊c. Aug⁹. Nō debem⁹ putare vnguētū fieri: ſȝ thymiama vel incēſuȝ quod imponitur illi altari icēſi vbi nō licebat ſacrificari: et erat int⁹ ī ſctāſctōꝝ. e Talē cō. ⁊c. Ra. Q̄r ſcȝ p̄cib⁹ ⁊ laudib⁹ diuinis nō debem⁹ vti ī adulationib⁹ hūanis. ſoli eñ deo ita ſer-

Exo. 30. b uiēdū eſt. Uñ ſupra ꝓhibet̃ ne caro hominis vngatur ex eo. Ca. XXXI

f Beçeleel. qui īterp̄tat̃ ī vmbra ðī. q. d.

Pſ. 26. Dñs illūinatio mea et ſal⁹ mea quē t. ab h̄ ðr dauid duxiſſe originē: ⁊ polymitarij nomē. q̄r beçeleel ope polymito tabernaculū

ɔſtruxit

a b galbanū boni odoris: ⁊ thus lu- (a ſ vt oēs virtutes cōueniant.) cidiſſimum: Eq̄lis ponderis erūt (a ſ virtutū orōnem. b ſ varietate virtutum et operum ⁊ orationum.) c oīa. Facieſq̧ thymiama cōpoſitū (a ſ xp̄i et diſcipuloꝝ ei⁹. b ſ oēs he ſpēs in vnū miſcebantur ⁊ fiebat thymiama quod hebraice ſithirach dicitur.) d opere vnguentarij: mixtum dili- (ſ Sincere debēt eē orōnes ſctōꝝ ⁊ nihil corpuleū retinere ſed tm̄ celeſtia querere.) genter et puꝝ ⁊ ſanctificatiōe dignissimuȝ. Cūq̧ in tenuiſſimum (ſ pilo examinationis.) puluerē vniuerſa cōtuderis: po- (ſ vbi ſcȝ erat arca.) nes ex eo corā teſtimonio taber- e naculi ī loco quo apparebo tibi. f (ſ Sic factum.) Sctm̄ſctōꝝ erit vobis thymia- (ſ operum vel orōnum.) e ma. Talem compoſitionem non g (ſ dedicatum) facietis in vſus v̄ros: q̄r ſanctū (ſcȝ ſoli deo. ſ vt cultū diuinū ſibi velit īpēdi.) eſt domino. Homo quicūq̧ fece- (ſ delectatione.) rit ſimile vt odore illius ꝑfruat̃ peribit de populis ſuis.

Ca. XXXI

Locutuſq̧ eſt dominus h ad moyſen dicens † Ecce i† (ſ tanq̄ mihi carum et notum.) f vocaui ex nomine beçeleel filiū k

a Galbanū bo. odo. ad differentiā illi⁹ galbani qð ex antiq̄tate vel alia cā amiſit odorē ſuū. Eſt aūt galbanū ſucc⁹ herbe aromatice alb⁹ ad modū lactis: et ðr a gala qð ſignificat lac vel albū. poſtq̧ eñ indurat⁹ erat h̄ ſucc⁹ terebat̃ in puluerē. b Et thus lucidiſſimū. i. puriſſimū ad differentiā thuris cui admiſcet̃ reſina ꝑquā obſcurat̃ ei⁹ color. c Eq̄lis pōderis erūt oīa. hoc ðr ad differentiā vnguenti p̄dicti ī q̄ nō oīa poſita ſūt eq̄lis ponderis. d Cōpoſitū ope vnguentarij. nō quia thymiama ſit vnguētū: ſȝ q̄dā cōmixtio pulueꝝ aromaticoꝝ: ſȝ q̄r ad idē officiū ꝑtinet facere talē cōmixtionem ⁊ vnguenta. e Corā te. taber. i. in altari icēſi qð eſt ɔ̄ tabernaculū interi⁹ in q̄ erat arca teſtimonij: ⁊ illa pars tēpli vocat̃ tabernaculū teſtimonij. f In lo. q̄ ap. ti. q̄r ibi audiebat̃ diuinū r̄nſum q̄ſi ꝓcedens de ꝓpitiatorio vſq̧ ad altare incenſi. g Talē cō. nō fa. ſ. ex eiſdē reb⁹ ⁊ in eadē ꝓportione. ſic p̄dictū ē de vnguento.

Moraliter. Facies quoq̧ altare Ca. XXX Hic deſcribit̃ altare incenſi. per qð ſignificat̃ cor hoīs deuoti: in q̄ cremat̃ incenſum orōnis deuote: ſm̄ illð Pſ. cxl. Dirigat̃ orō mea ſic incēſuȝ in cōſpectu tuo dñe. † De lignis ſethim. q̄ ſunt imputribilia. ꝓpt̄ qð ſignificāt puritatē q̄ req̄rit̃ ī aīa deuota. † Quadrāgulū. q̄dratura q̄ttuor v̄tutū cardinalium. a† Veſtieſq̧ illð auro. ꝑ qð ſignificat̃ charitas q̄ maior ē ceteris v̄tutib⁹. j. Coꝛ. xiij. Maior aūt hoꝝ eſt charitas. Sicͭ auꝝ int̄ metalla eſt p̄cioſi⁹. Thymiama vero qð ī h̄ altari cremabat̃ ex q̄ttuor ſpēb⁹ aromaticis ɔficiebat̃: ꝑ q̄s q̄ttuor ɔditiones ī orōne deuota ſignificant̃. ſ. vera hūiliatio. Eccl. xxxv. Orō hūiliantis ſe nubes penetrat. Et ſalubris poſtulatio. orō nāq̧ deuota ē de illis q̄ ꝑtinēt ad ſalutē Joh. xvj. Si q̄d petieritis patrē in nomine meo dabit vobis. Qð exponēs Greg⁹. dicͭ: Nō petit̃ ī noīe ſaluatoris niſi qð ꝑtinet ad rōnē ſalut̃. Tertia ɔditio ē mentis attentio: q̄r ſicͭ Damaſ. dicͭ: Orō ē aſcēſio mētis ī deū. j. Coꝛ. xiiij. Orabo ſpū orabo ⁊ mēte. Quarta ē debita ɔtinuatio. j. Theſſa. v. Sine intmiſſiōe orate. l† Qñ tuleris ſūmā ⁊c. ꝑ hāc ꝑpl̄i nūeratiōnē electoꝝ nūer⁹ deſignat̃ et cuilibet nūeratoꝝ diuidi⁹ ſicl⁹ q̄ cōtinet decē obolos īponit̃. ꝑ qð ſignificat̃ q̄ oēs ad obſuationē decalogi ſilr̄ obligant̃. h† Facies ⁊ la. ene. ⁊c. in q̄ lauabant̃ pedes ⁊ man⁹ ſacerdotū qñ debebāt ī altari miſtrare: ꝓpt̄ qð fuit figura ſacri ɔfeſſionis. in q̄ ſacerdotū man⁹. i. opa ⁊ pedes. i. affectiones debent lauari A qñ ad offerēdū ſacrificiū euchariſtie ſūt acceſſuri.

In ca. xxx. vbi ðr ī poſtilla. Dicͭ aūt Aug⁹. q̄ altare in † 7. 35. d cenſi ibi non vocat̃ thuribulū aureum.

Additio. Licet veꝝ ſit q̄ altare incēſi erat ī ꝑte illa tabernaculi: q̄ ðr ſcm̄ vel ſancta: nō aūt ī illa ꝑte īteriori q̄ dicebat̃ ſctm̄ ſctōꝝ: vt lr̄a teſtatur: tñ ip̄m altare incēſi ſctm̄ſctōꝝ reputabatur: vt exp̄ſſe habet̃. j̄. eo. ca. vbi ðr de hoc altari. ſ. incenſi. et dep̄cabit̃ aaron ſuper cornu altaris ſemel per annum et concludit ibidē de eodē altari: Sctm̄ſanctoꝝ erit dño: ex q̄ patȝ q̄ licet altare incenſi eſſet extra ſanctaſanctoꝝ ſm̄ locū reputabatur tñ ſctm̄ſctōꝝ ſm̄ dignitatis gradū. cuius rō pōt eſſe: q̄r in hoc altari incenſi bis in die incenſum cremabatur. vt h̄r in h̄ ca. quod fiebat ꝑ ſimplices ſacerdotes. licet ītra ſctm̄ſctōꝝ nō eſſet licitū intrare niſi ſemel ī āno: ⁊ iō oportebat q̄ h̄ altare eēt ex ſctāſctōꝝ ſm̄ locū. ſȝ q̄r ip̄ius altaris excellētia erat tāta: q̄ in ip̄o fiebāt ſemel ꝑ annū in ſanguīe diſtillationes ꝑ ſūmū ſacerdotē. vt īfra Leui. xvj. Idcirco reputabat̃ inter ſanctaſctōꝝ ſm̄ dignitatē. et ſic videnț intelligenda eē v̄ba Aug⁹. ſ. q̄ loquit̃ de altari incenſi ſm̄ ſue dignitatis gradū nō aūt ſm̄ dignitatē loci in quo erat: non enim preſumendum eſt de ſancto Aug⁹. q̄ littere contradiceret.

Replica correctorij cōtra Burgeñ. In ca. xxx. vbi poſtillator decliāt dictum beati Aug⁹. de altari incenſi. et hoc auctoritate beati Hiero. ⁊ alioꝝ: īmo ⁊ rotunde lr̄e: Burgeñ. nitit̃ ſaluare dictū beati Aug⁹. ſed potius inuoluit. Nā Burgeñ. allegando textum ſequentem p̄ñtis capituli dicit ip̄m altare incenſi fore ſctm̄ſctōꝝ ſm̄ dignitatis gradum: cum tamen be. Aug⁹. ſolum velit ip̄m altare fore intra ſctm̄ſctōꝝ ad modū aurei thuribuli. text⁹ autē allegat⁹ ꝑ Burgeñ. nō loquit̃ de altari: ſȝ de exercitio ſūmi ſacerdotis in ip̄o altari: videlicet de poſitiōe manuū: et poſitione ſanguīs. h̄ eñ exercitiū vocat lr̄a ſctm̄ſctōꝝ: quia ſi q̄tidiana poſitio thymiamatis ꝑ cōmunes ſacerdotes dicitur ſctā. h̄ poſitio ſanguīs ſemel ī āno facta ī h̄ altari dicēda ē ſctāſctōꝝ. ⁊ ſic equocatio eſt de ſctōſctōꝝ q̄ ad locū ⁊ q̄ ad actū ī loco.

Ca. XXXI

Locutuſq̧ eſt dñs. Deſcripta forma tabernaculi ⁊ ɔſecratione ſacerdotū: hic ɔ̄ñr agit̃ de electiōe artificū: et q̄m agēs ⁊ finis ſibi correſpondent. ideo p̄mo agit̃ de cā efficiēte ip̄i⁹ tabernaculi. ſcðo de cā finali. ibi: Et locutus eſt. Prio igit̃ exp̄mit efficiētē p̄ncipalē dicēs: i Ecce vocaui. ad opus tabernaculi. k Ex noīe beçeleel ⁊c. Qm̄ vno incōuenienti dato plura alia ſequunt̃. iō Ra. ſa. q̄ dicͭ q̄ hur auus iſti⁹ beçeleel fili⁹ fuit marie ⁊ caleph: conſequēter hȝ dicere q̄ iſte beçeleel fuit ꝓnepos ip̄i⁹ caleph. ⁊ iō cū dicͭ ī glo. ſuper j. Paralip.

S coſtruxit. a Et i
pleui ⁊c. Aug⁹. Utr
ſpūſſcti dono opera
iſta tribuēda ſūt que
ptinere videntur ad
opificiū: an hoc etiā
ſignificatiue dictū ē
vt ea ptineant ad di
uinū ſpiritū ſapiētie
⁊ intellect⁹ et ſciētie.
q̄ his reb⁹ ſignifican
tur: tū etiā h̄ cuz ſpū
replet⁹ dicaẗ iſte di
B uino ſapīe ⁊ ſcientie
nōdū legiẗ ſpūſſctūſ.
b Hooliab. Qui i
terp̄taẗ ptectio mea
tāq̄ꝫ noīe dicat. dñs
Ps. 26. ptector vite mee a q̄
trepidabo. Bñ aute
tabernaculū coſtru
unt q̄ rā cōſtanter in
dño confidunt.
Stra. Notanduꝫ q̄
in cōſtructione taber
naculi myſteriū trini
tatis oñdiẗ: ſic in ba
ptiſmo ⁊ i traſfigura
tione. In baptiſmo
eñ in voce ſonuit pa
ter: ⁊ filius baptiza
† De fa. vn tus eſt. In ſpecie co
croc. c. viii lumbe ſpiritus ap
co in fi. paruit. Hooliab q̄
q̄ꝫ qui interpretatur
ptectio mea pr̄: pa
C tris perſonam. beçe
leel quoq̄ꝫ q̄ in vm
bra dei ſignificat p
ſonam ſpiritusſancti
Luc. 1. d de quo diciẗ: Et vir
tus altiſſimi obum
bra. ti. Uirtus enim
altiſſimi ſpūſſanctus
intelligitur. Uñ dñs
Ibid. 5. g dicit: Ego noui vtu
tem de me exiſſe. Iuſ
ſio autem. i. verbum
quo tabernaculum
fieri iuſſum eſt: filius
eſt per queꝫ pater in
virtute ſpiritusſancti
omnia operatur.
c Uidete ⁊ ſabba
tū ⁊c. Fruſtra gloriā
tur iudei d̄ legali ob
D ſeruatione. Apte eñ
d̄r: quia ſignum ē fu
ture quietis. ſ. et bea
titudinis. Uel quie
tis ſanctorum in pre
ſenti: qua quieſcunt
a tumultu mundiali
um opeꝝ ⁊ vicioꝝ.
d Duas tabulas.
Cū multa locut⁹ ſit
deus: due tñ tabule
danẗ moyſi lapidee
que dicuntur tabule
teſtimonij: quia cete
ra omnia q̄ p̄cepit de
us de illis. x. p̄cept
q̄ i duab⁹ ſcpta ſunt
tabulis pendere itel
liguntur ſi diligēter
q̄raneẗ ⁊ bñ intelligā
tur: ſic ipa. x. ex duo
bus dilectiōe. ſ. dī et
S pximi

a huri filij hur de tribu iuda: ⁊ iple
ſ donis ſpūalibus.
ui eum ſpū dei ſapia: ⁊ intelligen
tia ⁊ ſcia et in omni ope ad exco b
ſ artificioſe.
gitandum q̄cq̄d fabrefieri poterit
a ſ ſapia. b ſ eloq̄ntia. c ſ ſtabilitate ⁊ ſonoritate p̄dicationis. d ſ fortitudine indefeſſa.
ex auro argento ⁊ ere: marmore
ſ Scrōꝝ quib⁹ coſtruiẗ tabernaculū.
et gemmis et diuerſitate lignoꝝ
ſ protectio mea pater.
b Deditq̄ꝫ ei ſocium Hooliab filium
achiſamech de tribu dan. Et in
corde hominis eruditi poſui ſapi
ſ vel fiant.
entiā: vt faciant cuncta que p̄ce c
pi tibi. Tabernaculum federis et
arcam teſtimonij: et propitiatori
um quod ſuper eam eſt: et cuncta
vaſa tabernaculi: menſamq̄ꝫ ⁊ va
ſa eius: candelabrum puriſſimuꝫ
cum vaſis ſuis: et altaria thymia
matis et holocauſti et omnia va
ſa eorum: labium cum baſi ſua:
† veſtes ſanctas i miniſterio aarō
ſacerdoti et filijs eius vt fungan
tur officio ſuo in ſacris: oleum vn
ctionis ⁊ thymiama aromatū in
ſctūario. Oia q̄ p̄cepi tibi facient.
Et locut⁹ ē dñs ad moyſen dicēs: d
c Loq̄re filijs iſrl̄ ⁊ dices ad eos: Ui e
dete vt ſabbatū meū cuſtodiatis:
ſ per oēs generationes.
q: ſignū ē inẗ me ⁊ vos i generati f
onib⁹ vr̄is: vt ſciatl̄ q: ego dñs q̄
ſ in obſeruatione ſabbati.
ſctifico vos. Cuſtodite ſabbatum
a ſ turbando anime quietem.
meū. Sctm̄ ei ē vobis. Qui pollu g
ſ anime et corporis.
erit illō: morte moriaẗ. Qui fece h i
ſ ſeruile. ſ. pctm̄.
rit i eo op⁹: pibit aīa illi⁹ d̄ medio k
ſ Scrōꝝ. ſ in pñti vita.
ppli ſui† Sex diebus facieſ op⁹: in
die ſeptio ſabbatū ē req̄eſ ſcā dño.
Ois q̄ fecerit op⁹ i hac die morieẗ.
Cuſtodiāt filij iſrl̄ ſabbatū: ⁊ cele
brēt illō i generatiōib⁹ ſuis. Pa
ſ filios promiſſionis ſcilicet et viſuros deum facie ad faciem ſicuti eſt.
ctū ē ſempiẗnū iter me ⁊ filios iſrl̄:
ſignūq̄ꝫ ppetuū: Sex eñ diebus
ſ Significās p̄ri⁹ bona opa cōſūmare debere: ⁊ poſtea in eternū quieſcere.
dñs fecē celū ⁊ terrā: ⁊ i ſeptio ab oī
ope ceſſauit† Deditq̄ꝫ moyſi cōpletl̄ l
ſ p dilectione dei et pximi.
d huiuſcemodi ſmōib⁹: i mōte ſinai m
ſ q: lapideo dabantur populo.
duas tabulas teſtimonij lapideaſ
ſ Spūſancto.
ſcriptas digito dei. n

i. Paralip. ij. Q: caleph cū eēt octo an. cepit azubā
vxorē de q̄ habuit plem: q̄ ⁊ anno ſe. mortua accepit
mariā ſororē moyſi q̄ altero noīe vocata eſt ephrata
de q̄ anno. x. caleph natuſ eſt hur. ⁊. xx. anno caleph
hur genuit huri. ⁊. xxx. anno ei⁹. ſ. caleph: huri genu
it beçeleel. ⁊ beçeleel. x. annoꝝ erat qñ incepit taber
naculū: q: caleph tunc nō habebat niſi. xl. annoſ: vt
habetur Joſue. xiiij. ⁊ hec videntur inconuenien
tia manifeſta. ſ. q̄ caleph. viij. annoꝝ generaſſet de
Açuba. ⁊ q̄. x. anno etatis ſue generaſſet hur d̄ ma
ria: que iam erat nonagenaria vel amplius. vt d̄cla
ratū eſt ſupra. xvij. ca. Item q̄ alij duo. ſ. hur ⁊ huri.
x. etatis ſue anno genuiſſent: et q̄ beçeleel. x. annoꝝ
eſſet artifex ſapiens ad faciendum tabernaculuꝫ. Et
ideo dicendū q̄ iſte beçeleel fuit nepos marie ⁊ hur
mariti eius ſicut declaratum eſt ſupra. xvij. ca. ⁊ per
conſequens dicendū q̄ hur qui. i. Paral. ij. dicitur
filius caleph et huri nepos eius ⁊ beçeleel pnepos
eius fuerunt alij ab iſtis hic nominatis. fuerunt ta
men eorundem nominū et eiuſdeꝫ tribus. in vna eñ
tribu erant multe cognationes: ⁊ nullum eſt incon
ueniens q̄ in duabus cognationibus inueniantur
pater et filius ⁊ nepos ſimilium nominum.
a Et impleui eum ſpū dei ſapia ⁊c. q: omnis ſapi
entia a dño deo eſt: ſiue ſit acquiſita ſiue infuſa. ⁊ iſte
vtrāq̄ꝫ habuit. b Ad excogitandū quicquid fa
brefieri. i. ſubtiliter ⁊ artificioſe. faber eñ eſt nomen
generale artificis ⁊ ſpecificaẗ p adiuncta ſicut diciẗ
faber ferrarius. faber lignarius ⁊c. ⁊ inde dicitur fa
bre aduerbiū. Cōſequenter noīat artifices ſibi adiū
ctos dicēs: Deditq̄ꝫ ei ſociū Hooliab ⁊c. ſequitur:
c Ut fa. cun. que precepi tibi: ta. federis ⁊c. qualiẗ
aūt iſta fieri debeant patet ex predictis cum ageret
de ſingulis in ſpeciali. d Et locutus eſt. Hic agi
tur de cā finali. ad hoc eñ fiebat tabernaculū vt de
putaretur diuino cultui q̄ p magna parte cōſiſtebat
in obſeruatione ſabbati: de qua ſupra dictum eſt. xx
ca. verūtñ hic replicaẗ duplici de cā. Una eſt q: poſ
ſent credere filij iſrl̄ q̄ licitū eſſet facere opus taber
naculi etiā in die ſabbati eo q̄ tabernaculū ordina † S. 20. b
baẗ ad cultū dei: iō ad hoc excludendū repetiẗ h̄ pre
ceptū de obſeruatione ſabbati. Scd̄a cā ē ad adden
dū firmitatē p̄cepti: q: h̄ exp̄miẗ pena traſgreſſiōis
que prius nō erat expreſſa. dicit igitur:
e Uidete vt ſabbatū meū cuſtodiatis. vacando di
uinis. f Quia ſignū eſt inter me ⁊ vos. videli
cet q̄ ſitis mihi peculiaris ppl̄s meo cultui ſpēaliter
applicat⁹: et ego veſter deus. g Qui polluerit il
lud. faciēdo opa p̄ter illa q̄ ſupra determinata ſunt.
xx. ca. h Morte moriaẗ. ſi fuerit teſtes eū cōuin
cētes. i Qui fe. i eo op⁹. de q̄ nō poſſit cōuinci.
k Peribit aīa illi⁹. q: punieẗ grau⁹ a deo i futuro
niſi penituerit ⁊ ſatiſfecerit in vita pñti. cetera patēt ex
ſupradict vſq̄ꝫ ibi: l Deditq̄ꝫ ⁊c. diē Ra. Sa. q̄
p̄ceptū dñi d̄ fabricatiōe tabnacli ⁊ ceteris ei āner is
fuit datū moyſi p⁹ fabricationē vituli: lꝫ ſcp̄tū ſit pri
us: q: nō oīa ſcribunẗ eo ordīe q̄ facta ſunt. diē igiẗ † Heb. 2. d
q̄ poſt fabricationē vituli moyſes aſcendit ad dñm
ad deprecandum p remiſſione tanti pcti. vt habeẗ
ſe. ca. et qñ dñs fuit placatus p ei⁹ p̄ces tūc in ſignū
huius dixit moyſi q̄ faceret tabernaculū de oblatio
nib⁹ ppli: q̄s acceptabat q̄ſi emēdā ſui delicti. ⁊ ſm
hoc illud quod hic dicitur: Completis huiuſcemōi
ſermonibus. nō referẗ ad ea q̄ dicta ſunt de fabrica
tione tabernaculi et alijs annexis: ſꝫ ſolū ad illō q̄d
dictū eſt vltimo de obſeruatione ſabbati. vñ ⁊ in he
breo nō habetur huiuſcemodi ſermonib⁹: ſꝫ h̄ ſolū:
Cum cōpleſſet loqui cū moyſe. ſm alios doctores no
ſtros p̄ceptū de fabricatione tabernaculi et alijs p̄
dictis datū fuit moyſi ſic ſcp̄tū eſt añ fabricationem
vituli: ſed pter hmōi peccatū impeditū fuit opus † S. 24. a
q̄uſq̄ꝫ dñs fuit ei⁹ placat⁹. ⁊ ſic li huiuſcemōi ſermo 32. d
nibus: refertur ad oīa predicta a principio. xxv. ca. Deut. 9. d
vſq̄ꝫ ad locum iſtum m Duas ta. te. la. ſcriptas
ſm doc. nr̄os: i vna tabula erāt ſcp̄ta tria precepta:
in alia ſeptē. ſm hebreoſ alios in q̄libet tabula erāt q̄n
q̄ꝫ ſcp̄ta: vt patebit ca. ſe. n Digito dei. i. opere
ei⁹ et nō ope humano.

Uidens

Moraliter. Ecce vocaui ex nomĩe ¶ Ca.XXXI be. ⁊c. h agiť de artificibꝰ tabnaculi tabnaculũ vero eccleſiã ſignificat vt ſupra dictũ ẽ. ꝓpť quod ſtructores tabernaculi ſignificãt edificatores eccleſie ſb xp̃o tñ ꝑncipali actore. et iſti fuerũt apl̃i ſpẽaliter Petrꝰ ⁊ paulꝰ. j. Cor. iij. Adiutores dei ſumꝰ. et Gal. ij. Qui oparꝰ ẽ petro ĩ aplatũ circũciſionis: oparꝰ eſt ⁊ mihi inť gẽtes. Et cõuenienť ſignificanť ꝑ noĩa ꝑncipaliũ artificũ: quoꝝ ꝑmus vocatꝰ fuit beçeleel qui interꝑtať vmbra dei: ⁊ bñ ſignificat petrũ. Nam ad tactũ vmbre eiꝰ ꝟtute diuina ſanabanť infirmi: Actu. v. Scđs vocatꝰ fuit hooliab: q̃ interꝑtať habitatio mea pater. ⁊ bñ ſignificat Paulũ q̃ mente hĩtabat in deo pr̃e oĩm ſic̃ ipſe diç Philip. iij. Nr̃a ꝯuerſatio in cel'ẽ. l† Deditq; moyſi dñ. ta. te. ĩ q̃bꝰ ſcripta erãt decẽ ꝑcepta decalogi digito dĩ: ꝓpť qđ ſignificãt intellectũ hoĩs ⁊ affectũ: ĩ quibus lex noua ſcripta eſt ꝑ fidẽ ⁊ charitatẽ ope ſpũſſcti: q̃ dr̃ dei digitꝰ ſupra. viij. ca. De hac aũt deſcꝑtione noue legiſ dr̃ Hiere. xxxj. Poſt dies illos dicit dominus: dabo legem meam in viſceribus eorum et in corde eorum ſcribam eam. et ꝙ loquatur de lege noua patet ibidem per litteram precedentem. vbi dicitur: Feriam domui iſrael. et domui iuda fedus nouum. non ſm pactum quod pepigi cum patribus veſtris in die qua ap ꝓhendi manũ coꝝ vt educerẽ eos de ťra egypti.

Glo. ordi.

Mat.22.d ꝓrimi in quibus tota lex pendet et ꝓphete. ¶ Ca.XXXII

a Fac nobis deos ⁊c. Deos pluraliter: cũ vnꝰ tñ vitulꝰ factꝰ ſit ad ſimilitudinẽ. ſ. bouis apis quem ĩ egypto coluerunt ſꝫ q̃ idolatriã colit omnibus vitijs ſubijcit ſe: et q̃ſi tot dijs et demonibꝰ q̃t vitijs ſeruit.

b Dixitq; ad eos ⁊c. Augꝰ. Intelligiť aarõ difficilia ꝑcipere vt hoc mõ eos ab intẽtione reuocaret. Factũ eſt tñ illud ipm̃ difficile: vt eſſet aurum ad faciendũ idolũ qđ ꝓpť eos notãdũ putani: q̃ cõtriſtanť ſi q̃d tale propter vitã eternam diuinitus fieri: vel equo aĩo tolerare iubeantur.

c Et ſedit ppl's ⁊c. Eſus potuſq; ad luſũ ĩpulit: luſus ad idolatriã: quia ſi vanitatis culpa nõ caute cõpeſciť: ab

Ecci.19.a iniq̃tate mens incauta deuorať. Uñ q̃ modica ſpernit paulatim decidit. Si eñ curare parua negligimus inſenſibiliter ſeducti etiã maiora audẽter ꝑpetramꝰ. ☞ Iſti ſunt

¶ Ca.XXXII

ſ putauit eũ interiiſſe aut aliq̃d accidiſſe vt nõ poſſit redire.

Uidens autẽ populus a†

qđ morã faceret moy- b

ſes deſcẽdẽdi đ mõte:

ꝯgregatꝰ aduerſus aarõ: ait† Sur d

a ge fac nobis deos qui nos p̄cedãt. Moyſi eñ huic viro qui nos c

eduxit đ terra egypti ignoramꝰ

ſ Nõ eſt auſus reſiſtere q: ſciebat ppl'm ꝓnum ad occidendum.

b quid acciderit: Dixitq; ad eos e

ſ q: hoc aur puriꝰ ⁊ cariꝰ.

aarõ: Tollite inaures aureas de f

ſ rem difficilẽ ꝑcipit vt ab intentione reuocet

vxoꝝ filioꝝq; ⁊ filiarum veſtrarum auribus: ⁊ afferte ad me. Fe g

ſ etiam ſi difficile.

cit populus que iuſſerat: deferens inaures aureas ad aaron.

Quas cũ ille acrepiſſet: formauit h

a ſ q: bouẽ adorauerunt in egypto aliud forſitan idolũ non ſuſciperent.

ope fuſorio: ⁊ fecit ex eis vitulum ꝯflatilẽ. Dixerũtq;: Hi ſũt dij tui i

iſrl' q̃ te eduxerũt đ terra egypti.

Qđ cum vidiſſet aarõ edificauit k

altare corã eo: et p̄conis vocez l

clamauit dicens: Cras ſolẽnitas m

dñi ẽ. Surgẽteſq; mãe obtulerũt n

holocauſta et hoſtias ꝓpacificas

c †⁊ ſedit poplꝰ mãducare ⁊ bibe- o

re ⁊ ſurrexerunt ludere. Locutus p q

Nico. de lyra

Uidens aũt populus: ¶ Ca.XXXII Poſt ꝑceptũ de ꝯſtructione tabernaculi. hic ꝯñr deſcribiť ſupueniens impedimentũ ex pctõ ppl'i. et ꝑmo poniť ppl'i trãſgreſſio. ſcđo moyſi deprecatio. ibi: Facto aũt die altero. Circa primum primo poniť pcĩ ꝑpetratio. ſcđo perpetrati cognitio. ibi: Locutus eſt aũt tertio cogniti examinatio. ibi: Arripienſq; ⁊c. quarto examinati punitio. ibi: Uidens ğ moyſes. Circa primũ diciť ſic Uidens aũt ppl's. Dic̃ Ra. Sa. ꝙ iſti fuerunt egyptij cõuerſi ad iudaiſmuz q̃ aſcẽderũt cum iudeis de egypto: vt dictũ eſt ſupra. xij. ca. ⁊ iſti quia erant nutriti in idolatria: ad eã incitauerũt magnã ꝑtem de filijs iſrael. b Qđ morã faceret moyſes ⁊c. Dicit Ra. Sa. ꝙ moyſes recedens de caſtris volens aſcẽdere ad dñz dixit ſe rediturũ q̃dragesima die circa horã ſextã. Populꝰ aũt intellexit ꝙ dies ſui receſſus eſſet de numero illo ſed nõ erat: q: moyſes intelligebat de diebus naturalibꝰ integris. dies aũt illa nõ erat integra quia tota nox iam preceſſerat ⁊ aliqua pars dei artificialis. xxxix. aũt die quam populꝰ credebat eſſe. xl. Sathan turbauit aerem ⁊ oſtendit ſimilitudinem feretri dicens ꝙ mortuus eſſet moyſes et tunc populꝰ concitatus fuit ad fabricandum idolum: cuius nutu deducerentur loco ductus moyſi. ſed hoc dictum patet ex textu eẽ cõfictũ q: ſubdiť: c Moyſi eñ huic viro qui ⁊c. ſi eñ vidiſſent mortis eius ſigna predicta magis dixiſſent ꝙ fuiſſet mortuus: q: hec eſſet cã rõnabilis ⁊ efficatior ad querendũ alium ductorẽ. aliter etiam patebit falſitas huius dicti ꝑ ſequentia. d Congregatus aduer. aaron. quare hic non fit mentio de hur quẽ conſtituerat moyſes ad regimẽ ppl'i cum aaron: vt dictum eſt ſupra. xxiiij. ca. dicit Ra. Sa. ꝙ populus interfecerat eum eo ꝙ ipm̃ argueret de tanto ſcelere. e Dixitq; ad eos aaron. timore mortis aſſentiens eis: licet nõ ex corde. f Tollite inaures ⁊c. credebat eñ aaron ꝙ vxores filij et filie

Nico. de lyra

grauiter ferrẽt ſi accipenť eoruz ornamẽta: et ſic ex h̃ ⁊ ex cupiditate iudeoꝝ credebat ĩpedire conatũ ppl'i vel ſaltẽ retardare vſq; ad aduentuz moyſi q̃ ppl'm repmeret. g Fecit A

ppl's q̃ iuſſerat. ex q̃ ptꝫ magna voluntas idolatrãdi nõ ſolũ ĩ viris ſꝫ etiaz in vxoribꝰ ⁊ liberis q̃ ita ꝓmpte ornamenta ſua ꝑcioſa tradiderunt. † Act.7.c

h Formauit ope fuſo. In heb. hr̃: In ſtilo qđ exponit Ra. Sa. dicẽs ꝙ aarõ ꝑmo depinxit cũ ſtilo in tabula formã vituli ⁊ tradidit artificibus vt facerẽt ad ſilitudinẽ illiꝰ: q: apis qđ reputabať maximũ numẽ egypti apparuerat eis ĩ egypto ĩ ſpecie tauri. vt dictũ ẽ. ſ. viij. ca. i Dixerũtq; hi ſunt dij tui. ex q̃ ptꝫ magna ĩſania ppl'i q̃ mirabilia inaudita a deo facta in exitu coꝝ de egypto attribuebat idolo. ⁊ lꝫ eſſet vnũ idolũ tm̃: tñ dixerunt: Hi ſunt dij: ad reuerentiã idoli ſic̃ magne ꝑſone de ſe loquunť in plurali ad magnificentiã: vt nos precipimus. nos volumus: et huiuſmodi. k Qđ cũ vidiſſet aarõ. dicit Ra. ſa. ꝙ vidit ſpm̃ vite in vitulo: ſic̃ dr̃ Pſ. cvj. Et mutauerũt gloriã ſuã in ſilitudinẽ vituli comedẽtis fenũ. Sꝫ patet mãifeſte ꝙ hec ẽ fictio ⁊ ſcripture peruerſio. ſi eñ in vitulo fabricato ſpũs vite fuiſſet: ſcꝑtura nõ dixiſſet: ĩ ſimilitudinẽ vituli: ſꝫ ĩ vitulũ. Et iđ aliter dicendũ ꝙ aarõ vidit tantã voluntatẽ ĩmolãdi victimas idolo in populo ꝙ nõ poterat reſiſtere. ideo ſequitur: l Edificauit altare. ad retardandũ ĩmolationẽ: q: ſtatim ſine altari ĩmolaſſent. vel dr̃: Edificauit. ſ. ipe et non ppl's vt tardiꝰ fieret vt dic̃ Ra. Sa. q: B

ſi dixiſſet ꝙ facerẽt: ĩ momẽto ſic fuiſſet factũ ꝑ manꝰ multoꝝ. m Cras 1.Cor.10 b

ſolẽ. ⁊c. nõ hodie. qđ dixit ad retardãdũ ĩmolationẽ: ſi forte interĩ veniret moyſes ⁊ impediret eam. n Surgenteſq; ma. ⁊c. anteq̃ꝫ veniret moyſes: q̃ tñ venit eadẽ die. Ex dictis patet falſitas ꝑdicte fictionis. ſ. ꝙ ppl's fuit excitatus ad idolatriam: eo ꝙ altera die ꝑcedenti hora. vj. viderãt ſigna mortis moyſi: vt ꝑdictũ eſt: q: ad hoc ſequiť ꝙ ab illa hora vſq; ad horã veſperarum oĩa iſta fuerant facta ſucceſſiue ꝑ ordinẽ. ſ. prouocatio egyptioꝝ cõuerſoꝝ: deceptio iudeoꝝ: occiſio hur eos arguentis: aſſenſus aarõ timore mortis: petitio inauriũ: apportatio eaꝝ etiã ab extremitatibꝰ caſtroꝝ: q̃ occupabãt magnũ terre ſpaciũ: cũ eſſent ibi ſex cẽta milia viroꝝ abſq; mulieribus ⁊ paruulis. Item formatio vituli: conſtructio altaris: ⁊ ꝓclamatio craſtine ſolẽnitatis: q̃ nullo modo potuerũt fieri ſucceſſiue ĩ tã breui tpe. Et ex h̃ ptꝫ ꝙ pluribꝰ diebꝰ añq̃ꝫ cõplereť. xl. dies ꝑdicti ĩceperũt tractare iſtud negociuꝫ. o Et ſedit ⁊c. đ imolatꝰ corã idolo. p Et ſur. ⁊c. ĩ. choriçare ⁊ cãtare. vtpꝫ ex ſeq̃ntibꝰ. ⁊ h̃ faciebãt ĩ venerationem idoli. qđ ꝑtinet ad idolatriã. vñ ĩ heb. hr̃: Et ſurrexerũt illudere. q: idolatria ẽ illuſio diuiã. q Locutus ẽ. Cõſeq̃nť poniť pcĩ ꝑpetrati ꝯgnitio. ⁊ ꝑmo ꝑ diuinã reuelationẽ. ſecũdo ꝑ ſẽſus expiẽtiã. ibi: Et reuerſus ẽ moyſes. Circa ꝑmũ ꝑmittiť pcĩ reuelatio. ſcđo pene cõminatio. ibi: Rurſumq;.

a Iſti ſunt dij tui. Aug⁹. Dñs indicans moyſi ꝗd fecerit populus de vitulo et de idolo qđ ex auro fecerāt. dicit eos dixiſſe: Hi ſunt dij tui iſrael. qui te eduxerunt de terra egypti qđ eos dixiſſe nõ legit. Sꝫ animū eoꝝ hunc fuiſſe deus oñdit: hoꝝ ꝗppe gerebant verboꝝ in corde ſniam: ꝗ deū latere nõ poterat. b Dimitte me ⁊c. Greg⁹. Quid eſt ſeruo dicere dimitte me niſi ꝑcandi auſum ꝑbere: quaſi penſa ꝗ̃tum apđ me valeas: et cognoſce qꝛ obtinere poteris quicquid pro po-
Job.9.b pulo exoras. In iob tamē dicitur: Deus cui⁹ ire reſiſtere nemo poteſt. Cū ire dei reſtiterit Moyſes: qui ſuperne percuſſionis impetum mortis ſue oblatione reſtrinxit dicēs: Dimitte eis hāc noxā alioquin dele me de libro tuo
Nu.16.g quem ſcripſiſti. Aaron quoq; ignem diuine animaduerſionis incenſi fumo temperauit:
Ibidē.25.b ⁊ Phinees luxuriātes cū alienigenis trucidans: ꝣelum ſuum diuine indignationi obtu-
2.Re.24.c lit: ⁊ furorem gladio placauit. Dauid angelo ferienti ſe offerens placationis gratiam ante tp̄s ꝓpoſitum exegit. Sed reſiſti ire dei non
Nu.20.b poteſt: cum ſeſe (vt ita dixerim) medullit⁹ mouet: nec ſe vtiliter alicuius deprecatio obijcit cum ſemel deus aliquid ab intimis iraſcendo diſponit. Hinc eſt enim ꝙ moyſes qui reatum
C totius populi precibus ſuis terſit: et diuīe iracundie vim placauit: ad petram oreb veniēs
†45.diſ.c. diſciplina. pro aꝗ exhibitione diffidens terram promiſſionis ingredi domino iraſcente non potuit. et ſe hac de re affligit: ⁊ deſiderio turbat: ⁊ diſpoſite vltionis iracundiam repellere a ſe non valuit qui volente domino a populo amouit.
2.Re.24.c Hinc dauid proſtrata plebe angeli gladium prece compeſcuit: cum prius plorās ⁊ eiulās nudis pedibus filium lugeret: ⁊ quouſq; per petrati facinoris vltionem ad plenum reciperet: iram dei nõ valuit pro ſeipo temꝑare.

Greg⁹. Edificare lectorem iuxta hiſtoriam poteſt: ſi perpendat quomodo bonis rectoribus mixta ſit regendi auctoritas ⁊ cõſolandi benignitas. Diſciplina eñi vel miſericordia multum deſtituitur: ſi vna ſine altera teneat. Sꝫ circa ſubditos dꝫ ineſſe doctorib⁹ vel rectorib⁹ ⁊ iuſte cõſolans miſcđia: ⁊ pie ſeuiens diſciplina. vide eñi moyſen pie amantem: et diſtricte ſeuientē. Cū .n. diceretur deſcēde peccauit populus tu⁹: ꝗſi qui in tali pctõ lapſus eſt iam meus nõ eſt. ⁊ adderet: Dimitte me vt iraſcat furor me⁹ ꝯ eos ⁊c. Sepe ſe ire dei opponens ait: aut dimitte eis hanc noxam: aut dele me de libro tuo. Pēſem⁹ ꝗb⁹ viſceribus populū amauit: ꝓ cui⁹ vita ſe delere petiuit: ⁊ ꝗ̃to ꝣelo rectitudinis cū veniā obtinuiſſet ad populū veniēs ait: Ponat vir gladiū ſuꝑ femur ſuū ⁊c. Ecce ꝗ vitā oīm cum ſua morte petiuit: paucoꝝ vitā gladio extinxit: int⁹ ignibus amoris: foris accēſus ē ꝣelo ſeueritatis. ſic amauit ꝗb⁹ ꝑfuit: vt pro eis non parceret ſibi. delinquentes ſic perſecutus eſt: vt etiam domino parcente proſterneret. vtrobiq; legatus fortis cauſam populi apud deum precib⁹ cauſam dei apud populum gladijs allegauit
D Intus amans diuine ire ſupplicando obſtitit foris ſeuiens culpam feriendo conſumpſit. Succurrit citius omnibus in offenſa pauꝝ. Sed idcirco deus eum citius audiuit agentem pro populo: quia vidit quid ſuper populum acturus eſſet pro deo. In regimine ꝗ populi vtrūq; moyſes miſcuit: vt nec diſciplia deeſſet miſericordie: nec miſericordia diſcipline. c Recordare abraam iſaac ⁊c. Patres qui diliguntur inducit pro filijs qui offendunt: nec merentur audiri: quia bõa ſanctorum patrum ſepe ſubueniunt filijs.
d Placatuſq; factus dominus: ne faceret malum. Aug⁹. Maliciam hic penam intelligi voluit: ſicut eſt illud: Exiſtimata eſt malicia exitus illorum. Scđm hoc dicitur et bonum ⁊ malum eſſe a deo: nõ ſm maliciam qua homines mali ſunt. Malus enim deus non eſt: ſed malis ingerit mala quia iuſtus eſt.

†eſt autē dñs ad moyſen: Vade a
a ſ iam non meus. ſ cognatione carnis: vel affectu ſollicitudinis.
deſcēde: peccauit populus tuus b
quē eduxiſti đ t̃ra egypti. Receſ- c
a ſ ꝗſi leues ⁊ iſtabiles b ſ ꝗ itur ad deū. c ſ añ
ſerūt citõ de viā quam oſtendiſti
ſ coegerunt fieri.
eis† Feceruntq; ſibi vitulū ꝯflatilē
et adorauerūt: atq; imolantes ei
a ſ in corde ſuo. b ſ quaſi beneficium meū idolo imputauerūt.
a hoſtias dixerūt: Iſti ſunt dij tui
iſrael: ꝗ te eduxerūt de terra egy
pti. Rurſumq; ait dñs ad moy- d
a ſ indomabilis ſupbie.
ſen: Cerno ꝙ populus iſte dure e
a ſ Sancti ire dei obuiant cū ab ipſo accipiūt vt
b ceruicis ſit† Dimittē me vt iraſca f
ſe opponant alioquin ire dei nihil reſiſtit.
tur furor meus cõtra eos: ⁊ deleā
ſ generationem ſanctoꝝ.
eos: faciāq; te in gētē magnā.
Moyſes aūt orabat dñm deum
ſ ex miſcđia ſuppliciter orat ꝓ pplo: poſt ex diſciplina ſeuere vindicat ꝓ deo.
ſuum dicens: Cur dñe iraſcit fu- g
ſ non meum.
ror tuus cõtra populū tuū quem
ſ quem creaſti: fouiſti multis beneficijs.
eduxiſti de terra egypti in forti-
tudine magna: ⁊ in manu robu-
ſta:† Ne queſo dicāt egyptij: cal h
ſ quia aliter delere nõ poterat.
lide eduxit eos vt iterficeret i mõ
tibus: et deleret e terra. Quie- i
ſcat ira tua: ⁊ eſto placabilis ſuꝑ
c neꝗcia ppli tui. recordare abraā k
iſaac ⁊ iſrael ſeruoꝝ tuorum: qui l
a ſ firmiter ꝓmiſiſti nõ licet mutari. b ſ quē homines nõ audēt peierare. qꝛ maiorē nõ habuiſti.
bus iurasti ꝑ temetipm dicens:
Multiplicabo ſemē vrm ſicut ſtel
las celi: ⁊ vniuerſā terrā hanc de
qua locutus ſum dabo ſemini
ſ Significatum eius.
veſtro: et poſſidebitis eam ſem-
d per. Placatuſq; eſt dominus: ne m
ſ afflictionem.
faceret malum qđ locutus fuerat
aduerſus populum ſuum. Et re-
a ſ ad regendum populum ⁊ corrigendū. b cõtēplationis.
uerſus ē moyſes dē monte: por- n o
a ſ oꝑe. ſ aſs in manu ſua.
tās duas tabulas teſtionij i mā-

Circa ꝑmū dr: Locut⁹ eſt aūt dñs ad moyſen. reuelans populi trāſgreſſionē dicēs: a Vade deſcē. qꝛ ad ꝑlatū ptinet pctā ſubditoꝝ manifeſta corrigere. Aliter exponit Ra. Sa. dicēs deſcēde. ſ. a tua dignitate ⁊ gloria. qꝛ ſic dignitas et gloria ꝑlati conſiſtit in bonitate ſubditoꝝ. ſm
ꝙ dicit Joh. iij. cano. Maiorē hoꝝ nõ habeo grām ꝗ̃ vt †Deu.9.b
audiā filios meos in veritate ambulantes. ita delectio ſui honoris eſt in eoꝝ puerſitate
b Peccauit ⁊c. q. d. iam nõ eſt me⁹: qꝛ me ꝑ idolatriā abnegauit. c Receſſerūt ⁊c. tāq; iſtabiles in bono ⁊ ꝓni. †
ad malū. d Rurſumq; h 3.Re.12.g
dñr pōit pene cõminatio: cū ſubdit: e Cerno ꝙ ⁊c. i. nõ recipiēs correctionē.
f Dimitte me ⁊c. loquit mõ hūano cū fili⁹ offēdit patrem ⁊ pr̃ tenens gladiū quaſi ad iugulandū ipm dic alicui exiſteti iuxta ſe: ne retineas me a percuſſione. per hoc magis inſinuans contrariū ſcilicet ꝙ velit retineri: ⁊ ex hoc accepit moyſes audaciam orandi pro populo ad retinendū dei vindictam dicens:
g Cur domine iraſcitur furor tuus contra populum tuum: quem reputas ſpecialem filium: ſicut dictum eſt ſupra iiij. ca. Filius meus primogenitus iſrael.
h Ne queſo dicant egyptij ⁊c. q. d. Iſtud reuerteretur ī blaſphemiam contra te. Allegat etiam ad hoc dei pietatē dicens: i Quieſcat ira tua ⁊c. q. d. tibi proprium eſt parcere et miſereri et non iraſci. Allegat etiam conſequenter merita patrum dicens:
k Recordare abraam ⁊c. †Nu.14.c
q. d. ſi popul⁹ iſte meruit mori per incendium: ecce abraam pater eorum propter amorem tuum proiectus fuit in ignem chaldeorum. ſi ꝑ gladium: ecce Iſaac fuit paratus pro te immolari. ſi meruerunt exilium: ecce iſrael tanꝗ̃ exul fuit in meſopotamiā obediens patri ſuo et tibi.
l Quib⁹ iuraſti per temetipſum. qui es omnino immutabilis: et ideo iuramentum tuum debet inuiolabiliter teneri de terra chananeoꝝ dāda ſemini eorum: quod tamē fruſtraretur ſi deleres populum tuum de terra.
m Placatuſq; eſt domin⁹. non ꝙ penam omnino dimitteret: vt patet ex ſequentibus ſed ne omnino deleret: ſicut dixerat: Dimitte me vt deleā eos. n Et reuerſus eſt. Hic conſequēter ponitur peccati cognitio per experientiam: ſcilicet ſenſus viſus ⁊ audit⁹. ꝑmittit tñ reuerſio Moyſi ad caſtra: cum dr: Et reuerſus eſt moyſes de mandato domini: vt ptꝫ ꝑ ꝑdicta. o Portans duas tabulas. quas dominus ſibi tradiderat vt patet ex fine precedētis capituli.

Iratuſq; Scriptas

Glo. ordi.

a Iratuſq; valde. Aug⁹. Irat⁹ moyſes tabulas teſtimonij digito dei ſcriptas fregiſſe videt. Magno tñ myſterio figurata eſt iteratio teſtamenti: q: vetus fuerat abolendũ: ⁊ nouum ꝯſtituẽdũ. Notãdũ ſane q̄ſta ꝓ pplo ad deũ ſupplicatione laborauerit qui tam ſeuerus in vindicando fuit.

¶ Aug⁹. Querit cur tabule q̄s dñs ſcripſit ⁊ fecit cõfracte fuerint. Que vero manu hoĩs dolate fuerũt ꝑdurauerunt. Sed in hoc ſignificat ꝙ deus ꝓmũ hoĩem rõne ⁊ ingenio decorauit: cor ſapiens ⁊ intelligens dedit vt ſine difficultate ⁊ errore ſcire ⁊ implere poſſet. Hoc ẽ faciẽdo quaſi tabulas q̄ſdam ſcripſit ⁊ dolauit: ſ; eas hõ cõfregit cũ diabolo acquieuit: ⁊ ſe illa gr̃a indignũ reddidit. Iubetur ẽ iterũ tabulas dolare. i. latitudinẽ cordis ꝑpare ad ſuſcipienda mãdata dĩ ⁊ q: liberũ arbitriũ ita violauit: vt iã ſine dĩ gr̃a bonũ ꝑ ſe agere nõ poſſit:
Geñ.3.b enitatur laborare ad virtutes. Adaz
Job.20.c enim in delitijs victus fuit. Job ĩ ſterquilinio diabolum vicit.

b Arripienſq; vitulum ⁊c̄. Iſid. diaboli corpus ſignificatur in vitulo id eſt homines in omnibus gentibus quibus ad hec ſacrilegia caput. i. auctor eſt diabolus. Aureus vitulus: quia videntur idolatrie ritus inſtructi a ſapientibus. de quibus dicitur:
Rom.1.c Dicentes ſe eſſe ſapientes ſtulti facti ſunt: et mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in ſimilitudinem imaginis c. ⁊c̄. et hac ſapientia iſte vitulus aureus quali ſolebant etiam egyptiorũ ſapientes adorare figmenta. In vitulo ẽ ſignificatũ ẽ oẽ diaboli corp⁹. i. oĩs ſocietas gẽtilium idolatrie deditoꝝ. hãc ſacrilegã ſocietatẽ xp̄s ꝯbuſſit igne dĩ q̄
Luc.12.f ait: Ignẽ vẽi mittere ĩ t'rã ⁊c̄. Et alibi: Nõ ẽ q̄ ſe abſcõdat a ca
Ps.18. lore ei⁹. dũ in eũ credũt gẽtes: igne v̄tut̃ ei⁹ diabolica forma ſoluit. deĩde corp⁹ ꝯminuit. i. ab illa male ꝯſpiratiõis collatõe diſcuſſũ: v̄bo v̄itat̃ hũiliat: ⁊ cõminutũ ĩ aquã mittit: vt eoſ iſraelite. i. euãgelij ꝑdicatores ex baptiſmo ĩ ſua mẽbra. i. dñi
Act.10.b cũ corp⁹ trãſferãt. vñ Petro dr̃: Macta ⁊ mãduca: cũ ſiĉ dici potuit: cõcide ⁊ bibe: ita vitul⁹ ꝑ ignẽ celi ⁊ aciẽ v̄bi: ⁊ aq̄ bapti ſmi ab eis poti⁹ q̄s abſorbere conabat abſorpt⁹ ẽ. c Et de, ⁊c̄. Tradũt hebrei ꝙ filij iſrl̃ bibẽtes aquã vituli pulnere ĩ

fectam

---

nu dei ſcriptas ex vtraq; ꝑte: et a
ſ precepta diuina.
factas ope dñi: Scriptura quoq; b
dei erat ſculpta in tabulis. Au/ c
diens aũt ioſue tumultũ populi
vociferãtis: dixit ad moyſẽ: Vlu/ d
lat⁹ pugnę audit ĩ caſtris. Qui re
ſ contra diabolum vel peccatum.
ſpondit: Nõ ẽ clamor adhortan/
a ſ que moneat vitia fugere. ſm illud Fuge fornicationem.
tiũ ad pugnam: neq; vociferatio
cõpellentiũ ad fugã: ſed vocem e
ſ ante idola.
cantantiũ ego audio. Cumq; ap/
propinquaſſet ad caſtra: vidit vi f
ſ ludentium ⁊ canentium.
a tulum ⁊ choros: Iratuſq; valde
ꝓiecit tabulas de mãu ſua: et cõ/ g
ſ quia iudicauit indignos quibus legerẽtur precepta dei.
b fregit eas ad radices montis. Ar b
ſ corp⁹ diaboli. i. idolatras.
ripienſq; vitulũ quẽ fecerãt: con
ſ igne zeli et ſpiritusſancti. ſ acie verbi dei vel malleo.
buſſit: ⁊ cõtriuit vſq; ad pulue/
ſ baptiſmi.
c rẽ: quẽ ſparſit in aquã: ⁊ dedit ex i

Nico. de lyra

a Scriptas ex vtraq; parte ⁊ factas opere domini. Dicit Ra. Sa. ꝙ vnica ſcriptura erat ibi que tamen erat legibilis indifferenter ex vna parte ſicut ⁊ ex alta: quod erat mirabile: quia littera ex vna parte figurata ordine recto: in parte oppoſita apparet eius figura modo oppoſito. Vel poteſt dici abſq; miraculo tali ꝙ littere erant duplices: ita ꝙ precepta erant ſculpta ex vna parte et ſimiliter ex alta. Vñ ſubditur: b Scr̃ptura quoq; dei erat ſculpta in tabulis. ſm Aug⁹. vero in vna tabula erant tantum tria ꝑcepta: ideo dicuntur precepta prime tabule quia ordinant hominem ad deum. In alia autem tabula erant alia ſeptem que ordinant ad proximum. ideo dicuntur precepta ſecunde tabule. ſm Ra. Sa. ⁊ doctores hebraicos quinq; erant ſcripta in vna tabula et quinq; in alia. Aliter tamen diſtinguunt precepta q̄ Aug⁹. vt dictum eſt ſupra. xx. capi. E

¶ Vt aũt iſta melius intelligantur: expreſſi ea hic in figura. †. 76. diſ. c. ieiuniũ q̃rti.

c Audiens aũt ioſue. hic ꝯſr ponit cognitio peccati per ſenſum auditus cũ dr̃: d Vlulat⁹ pugne ⁊c̄. Ex h̃ pꝫ ꝙ ioſue nõ fuerat ibi ſ; remãſerat iuxta montẽ expectãs moyſen: vt dictũ eſt. ſ. xxiiij. ca. e Vocẽ cãtãtiũ ego audio. h̃ aũt mel⁹ ꝯguit q̄ ioſue tũ ꝓpt̃ viuacitatẽ ſenſus: q: cũ eſſet cxx. annoꝝ: vt dr̃ Deut. vl. nõ caligauit ocul⁹ ei⁹ ⁊c̄. ⁊ idem intelligit de alijs ſenſib⁹ tũ q: idolatria ppl̃i erat ſibi reuelata. ideo melius potuit cognoſcere clamorem idolatrantium. Conſequenter deſcribitur cognitio per viſum cum dicitur: f Vidit vitulum ⁊c̄. quia magis mouent animum viſa q̄ audita: et ideo licet fuiſſet iratus ex auditu peccati: magis tamen ex viſu. g Proiecit tabulas de manu. reputans ꝙ populus eſſet indignus recipere legem dei digito ſcriptã. Hec autem fractio tabularum ſignum fuit euacuationis legalium in aduentu chriſti. h Arripienſq; vitulum quẽ fecerant combuſſit ⁊c̄. hic conſequenter deſcribitur peccati examinatio q̄ debuit fieri añ punitionẽ: q: nõ oẽs culpabiles erant nec equaliter. fit ẽ ꝓmo examiatio ꝑ ſignũ: cũ dr̃: i Et dedit ex eo potum filijs iſrl̃. Dic̃ Ra. Sa. ꝙ iſte aq̄ po/

tate

S ſectã q̃ cõmiſerant idolatriam in barbis pulue rẽ auri pferebant: quo ſigno rei vel imunes ſce leris apparebant: ⁊ rei interficiebant.
a Et dederunt mihi ⁊c. Aug⁹. cõpẽdioſe locu tus eſt: nõ dicens ꝙ ipſe formauerit vt exiret vi tul⁹ fuſilis an excuſatio nis cã timẽdo meritus ẽ tã q̃ꝫ in ignẽ pitur aurũ pieceerit: at ipſo ñ id agẽ te forma vituli exierit: qḋ tñ nõ eſt credendum q: nec latere moyſẽ poſ ſet verũ cũ q̃ de⁹ loqbat ⁊ fratrẽ de mẽdacio non redarguit. b Spoli auerat eñ ⁊c. Notãduꝫ ꝙ illud totũ malũ quod ppl's fecit: ipi aaron tri buit: q: ↄſenſit ad faciẽ dum qḋ male petierat. Magis eñ dictũ eſt nu dauit eos aarõ: q: ceſſit eis: q̃ꝫ nudauerũt ſe ipi q̃ tm̃ malũ flagitauerũt. Ornamentis q̃bus fa bricatũ fuerat idolũ vel malã voluntatẽ pri⁹ la tentẽ oñderat vel auxili um ⁊ ptectionẽ dei pro diderat. c Ponat vir gladi. ſuũ ⁊c. Greg⁹. Gladiũ ſup femur pone re eſt pdicationis ſtudi um voluptatib⁹ carnis añferre: vt cũ ſctã quis ſtudet dicere: curet ne ceſſe ẽ ſuggeſtiones edo mare. De porta vſq ad portã ire eſt a vitio vſq ad vitium per quod ad mentem culpa ingredit increpando diſcurrere. Per medium vo caſtro rum tranſire eſt tanta e qualitate intra eccleſiaꝫ viuere: vt qui delinquẽ tium culpas redarguit. i nulli⁹ reſideat fauore. Vñ ſubdit: occidat vir frẽm ſuũ ⁊ amicũ ⁊ pri mũ. Hos inficit: q̃ cum puniẽda inuenit ab incre patiõis gladio: nec eis q̃s p ↄgnationẽ carnis diligit pcit. Si q̃ ille dei ẽ: q̃ ad feriẽda vitia ꝑe lo diuini amoris excitat pfecto eẽ ſe dĩ negat: q̃ q̃tũ ſufficit vitã carnali um icrepare recuſat.
d Feceruntqꝫ ⁊c. Aug⁹. Plale p ſingulari po ſuit: ſic ibi: Hi ſũt dij tui iſrl'. q. t. e. Sꝫ h locutio nõ repit niſi vbi etiã de plib⁹ dici vel itelligi põt nõ. n. q: vitul⁹ vn⁹ erat: iõ pl'es fieri nõ poterãt: aut iõ cũ mult' idol' ſilis fuerat. hac locutiõe di ctũ ẽ. latrones inſultaſſe dño: cũ vnum h feciſſe ſcptura teſtet: ſꝫ nõ ſol⁹ fuerat latro. Quin etiã cũ iſta locutio fit p ppa noĩa (q̃lit eã i diuinis ſcptur' nõdũ factã copim⁹) pl'es illic itelligunt ſic phedras ⁊ medeas qdã dixerit: cũ fuerit vna phedra ⁊ vna medea: ſꝫ phedras ⁊ medeas ap pellauerũt oẽs ſiles phedre ⁊ medee. Ita ñ ſine cã: nec paſſim ſic ab impitis vitioſe fit: ſed certo mõ certiſqꝫ regul' iſte locutiões inponuntur.

H Aut dimitte

†. 45. diſ. c diſciplina. 23. q. 4. ca. Duiliſari⁹ et c. qd cru Num. 25 a

a vt colere erubeſcerent quẽ in receſſum mitti vi derent. b euãgelij pdicatoribus.

eõ potũ filijs iſrael. Dixitqꝫ moy a ſes ad aaron: Quid tibi fecit hic populus: vt iduceres ſup eũ pec catũ maximũ? Cui ille rñdit: Ne b idignet dñs meus: Tu eñ noſti c d populũ iſtũ ꝙ pronus ſit ad ma lũ. Dixerũt mihi: Fac nobis deos e q̃ pcedant nos: huic eñ moyſi q̃ nos eduxit d terra egypti neſcim⁹ q̃d acciderit. Quibus ego dixi: a Quis vr̃m hꝫ aurũ? Tulerũt ⁊ de f derũt mihi: ⁊ proieci illõ in ignẽ: g

compendioſe locutus eſt.

egreſſuſqꝫ ẽ hic vitulus. Uidens h q̃ moyſes ppl'm ꝙ eſſet nudatus

.i. ppter.

b eſſet. Spoliauerat eñ eũ aarõ in i ignominiã ſordis: ⁊ inter hoſtes

Seueritate iuſticie.

nudũ cõſtituerat: ⁊ ſtans i porta k caſtrorũ ait: Si q̃s ẽ domini iun l m gat mihi. Congregatiqꝫ ſunt ad n eum oẽs filij leui. Quibus ait: c Hec dicit dñs deus iſrael † Po

fortis ſtrenuus. pdicationis. voluptates carnis.

nat vir gladium ſup femur ſuuꝫ.

a increpando diſcurrite. b de vitio vſqꝫ ad vitium p qḋ culpa intrat ad mentem.

Ite et redite de porta vſqꝫ ad o † porta per mediũ caſtrorũ: et occi dat vnuſq̃ſqꝫ frẽm ⁊ amicum et d proximum ſuum. Feceruntqꝫ filij leui iuxta ſermonẽ moyſi: cecide

a equaliter vt nulli parcãt. b eccleſie. c in crepationis gladio: nec eis quos per cognationẽ diligit parcat.

hoc nũero triplicẽ formã indicat pctõrum

runtqꝫ in die illo quaſi viginti triã

Omne eñ pctm̃ aut facto aut verbo aut cogitati one cõmittitur.

milia hoim. Et ait moyſes: Con p ſecraſtis manus vr̃as hodie do

nec pximis. ſ. parcendo

mino vnuſq̃ſqꝫ i filio ⁊ fratre ſuo q vt detur vobis bñdictio. Facto r aũt die altero locut⁹ eſt moyſes

tate erant nociue culpabilibus cauſando in eis inflationẽ ⁊ languorẽ per quẽ poterãt ab eis diſcerni. alijs aũt erant dulces ⁊ vtiles ſic aq̃ in ſacrifi cio ꝫelotypie oſtẽdebant p effectũ culpã mulieris vel eius innocentiam: vt hr̃ Nume. v. Alij aũt doctores dicũt ꝙ color auri remãſit circa ora eorum q̃ erant culpabiles: ita ꝙ barbe eorꝫ videbantur auree: ⁊ ſic ab alijs diſtin guebant. ſcdo fit examinatio pcti p hois reſponſũ cũ dr: a Dixitqꝫ moyſes ad aarõ ⁊c. ac ſi dice ret: prius debuiſſes ſuſtinere mortẽ. b Cui ille rñdit. humiliter dicens: c Ne indignet domi nus me⁹: q: rñſio mollis frangit iram. d. d Tu eñ noſti ⁊c. p multas expiẽtias maliciã hui⁹ ppl'i. e Dixerunt mihi. ſub cõminatione mortis ſicut in terfecerãt hur. f Quis vr̃m habet auꝫ. ac ſi di ceret. ppter eorꝫ auariciã ex petitione auri credidi eos a ſuo impetu retardare. g Proieci illõ in ignẽ egreſſuſqꝫ eſt hic vitul⁹. Dicunt aliq̃ ꝙ aaron piecit auꝫ in ignẽ vt ibi piret: nõ vt idolũ fieret: ſꝫ ope diaboli format⁹ eſt inde vitulus. Alij autẽ dicunt contrariũ: vñ ſupra dictũ eſt ꝙ pmo depin xit imaginẽ in tabula: ⁊ videt h ver⁹: quia timore mortis petiuit ab eis auꝫ ad faciendũ idoluꝫ: et ſi pieciſſet in ignẽ vt piret. ex h fuiſſent magis puo cati ad eũ interficiendũ: q: puati fuiſſent auro et idolo. Itẽ ex h ꝙ ſtatim edificauit altare ⁊ ſolenni tatẽ in craſtinũ pclamauit. ideo videtur ꝙ dixerit mendaciũ dicens: Egreſſus eſt h vitul⁹ inſinuans ꝙ hoc eſſet preter intentionẽ ſuã. nec optet eum ex cuſari de mẽdacio: cũ incompabilit peiora fecerit vt ptꝫ p pdicta. nõ tñ fuit punit⁹ morte: q: non fec ex corde ſꝫ duct⁹ mort' tiore. h Uidens q̃ moy ſes. hic ↄñr deſcribit pcti examinati punitio: cum dr: Uidens q̃ moyſes ppl'm ꝙ eſſet nudatus a pci oſis iocalib⁹: cuius cã ſubdit: i Spoliauerat eñ eum aaron in ignominiã ſordis. i. fabricationẽ vituli: qḋ noĩe ſordis ⁊ ignominie appellat i ſcptu ra veteris teſtamenti. Aliq̃ exponunt iſtã denuda tionẽ ppl'i ppter ſceleris manifeſtationẽ: vñ factũ aptum dr denudatũ. k Et ſtans in porta caſtro rũ. q: in portis ciuitatũ antiquit⁹ dabant ſnĩe ⁊ iu dicia. l Ait ſi quis eſt dñi. i. habẽs ꝫelũ ad vin dicandũ ei⁹ opprobriũ. m Iungat mihi. ad fa ciendũ vindictã de pctõrib⁹. n Congregatiqꝫ ſunt ad eũ oẽs filij leui. Ex h dicit Ra. Sa. ꝙ nul lus de filijs leui erat culpabilis in fabricatione vi tuli: ſꝫ hoc nõ bñ conſonat lr̃e: tum q: aaron qui erat pncipalis in illa tribu poſt moyſen: nõ fuit oĩ no ſine culpa: vt viſum eſt: tum q: ſubditur:
o Ite ⁊ redite de porta vſqꝫ ad portam. diligen ter q̃rendo tranſgreſſores p ſigna pdicta. Et occi dat vnuſquiſqꝫ fratrem ſuum ⁊c. Itẽ infra ſbditur: p Cõſecraſtis manus vr̃as hodie. ſ. faciẽdo vin dictã ꝫelo dei. q Unuſquiſqꝫ in filio ⁊ fratre ſuo. ex quibus videt ꝙ aliqui de leuitis fuerũt in terfecti tũc ſicut trãſgreſſores in pctõ vituli. et iõ aliter poteſt dici ꝙ cum dicitur: Oẽs filij leui. eſt vſitatus modus loquẽdi quo accipit maior pars p toto ſicut dicitur totuꝫ collegium facere quod maior pars facit. ſacra enim ſcriptura frequenter vtit modis loquendi inter homines vſitatis. vñ Iudic. xx. dicitur: Congregati ſunt omnes filij iſrl' quaſi vir vnus. et tamen non fuerunt ibi viri ia bes galaad: vt ibidem ſubditur ca. xxi. Qui ta men vult ſequi dictum Ra. Sa. poteſt ſoluere pre dicta ſicut ipſe ſoluit dicens ꝙ frater hic accipitur ex parte matris tantum. mortuo enim leuita vxor ſua potuit contrahere cum viro alterius tribus: ⁊ filius inde natus non erat leuita: quia denomi natio tribus accipitur ex parte patris. et tamen erat frater leuite. ſ. filij prioris viri. ſilr hic dr filius nepos leuite q̃ erat fili⁹ filie ſue cõiuncte viro alterius tribus: ⁊ ſic nõ erat leuita. Fecerũt filij leui. obediẽtes moyſi ꝫelo dei. Ceciderũtqꝫ i die illo q̃ſi. xxiij. milia. In hebreo hr̃ tria milia: quã diuerſitatẽ aliq̃ ſic cõcordant dicẽtes ꝙ in hebreo nume rant tm̃ illi q̃ fuerũt pncipales in trãſgreſſione ⁊ ad trãſgrediendũ alios i ducẽtes. ſꝫ cũ iſtis de alijs tot fuerũt occiſi ꝙ aſcẽdebat numer⁹ ad vigin ti tria milia. aliter etiã concordatur ſm dicta Ra. ſa. vt videbit in fine hui⁹ ca. r Facto aũt die altero. Hic ↄñr ponit moyſi depcatio. ⁊ ſecundo do mini rñſio. ibi: Cui rñdit dñs. Circa primum primo oſtendit populo graui tatem peccati perpetrati dicens:

✠ Peccaſtis

a Aut dimitte eis ꝛc. Aug⁹. Securus quidem hoc dixit: vt a conſequentibus rationatio concludatur. i. vt quia de⁹ moyſen non deleret de libro ſuo: populo peccatum illud remitteret. Aduertendum vero q̄tū malū in peccato proſpexit moyſes: q̄ꝺ tanta cede credidit expiandum: q̄ eos ſic diligebat vt ꝓ eis illa v̓ba deo fūderet. ¶ Quē

ad populū: Peccaſtis peccatum a
maximū. Aſcēdā ad dn̄m: ſi quo b
modo quiuero eum deꝓcari pro c
¶ quod tantum eſt.
ſcelere vr̄o. Reuerſuſq; ad domi-
nū ait: Obſecro: peccauit popu- d
pul⁹ iſte pctm̄ maximū: Fecerunt
a ¶ Secur⁹ q̄dē hoc dicit q2 nō delebit.
a q; ſibi deos aureos †Aūt dimit- e
te eis hāc noxam: aut ſi nō facis f
dele me de libro tuo quez ſcripſi
¶ quaſi te nō delebo q2 nō peccaſti.
ſti. Cui rn̄dit dn̄s †Qui peccaue- g h
¶ vel mihi.
rit in me delebo eū ð libro meo.
Tu aūt vade ꝛ duc populū iſtuz
quo locut⁹ ſum tibi †Angel⁹ me⁹ i
a ¶ Romane captiuitatis vel generalis iudicij.
ꝓcedet te. Ego aūt i die vltiōnis k
a ¶ Nō tn̄ aaron percuſſus ē: parcitur ei vt i melius cōmutetur.
viſitabo ꝛ h̓ pctm̄ eox. Percuſſit l

Nico. de lyra

a Peccaſtis pctm̄ maximum. ſicut eñi in humanis ille qui honorē regiū attribuit alteri maxie peccat ꝯ dignitatē regiam: q2 quantum eſt in ſe ſubuertit totū regnū. ita qui honorem latrie ſoli deo debitum attribuit idolo maxime peccat contra deū. Sed querit hic quō moyſes dixit pplo: Peccaſtis. cū pctōres iā eſſent extīniati. Dicendū q licet illi q̄ fuerunt principales et idolatrātes ex corde et eis ꝯſentientes fuiſſent occiſi: nō tn̄ oēs ꝯſentiētes timore: ac etiā illi q̄ potuiſſent ipſis reſiſtere et nō reſtiterūt: quibus tn̄ pctm̄ imputatur. Poteſt etiā aliter dici q pctm̄ ꝑpetratū a pte alicuius cōitatis bn̄ imputat̄ toti cōitati quātū ad penā infligēdā vel q̄tum ad boni ſubtractionē: ꝛ h̓ tīebat moyſes ne ꝓpt̄ pctm̄ multitudinis aliqui innocentes punirent̄ et diuina beneficia a toto pplo ſubtraherent̄.
b Aſcendā ad dn̄m. ex q̄ pz q prędictā occiſionē nō ꝓcepit niſi ex zelo iuſticie et honoris diuini. c Si q̄ mō q̄uero eum deꝓcari ꝓ ſcelere vr̄o ne ſcʒ ꝓ ipō deleat vos vel ſubtrahat ſua bn̄ficia. licet eñi prius dictum ſit q placatus erat dn̄s in hoc q nō deleret totū pplm̄ ſil̄ ꝛ ſubito. nō tn̄ erat aſſecuratus moyſes quin deleret ꝑ partes.
d Obſecro peccauit ppl̄s iſte. in ořone ſua ꝑmo ꝯfitet̄ peccatū q2 ꝯfiteri culpā via eſt ad veniā. e Aut dimitte eis hanc noxā. nō ſolū remittēdo culpā ſed etiā cōferēdo beneficia a te pri⁹ inchoata. ſ. in deductione huius ppli ad terrā ꝓmiſſionis ꝛ repatione legis q̄ facta erat in tabulis. f Aut ſi nō facis dele me de libro tuo. dic̄ Ra. Sa. q iſte liber intelligitur lex q̄ denoiat̄ a moyſe eo q fuit eius miniſter. vn̄ dicit̄ Deutro. xxxiij. Legē ꝓcepit vobis moyſes. ꝛ Joh. j. Lex per moyſen data eſt. Eſt igit̄ ſenſus ſm̄ eū: Dele me de libro. ſ. vt lex nō denominet̄ noīe meo niſi ppl̄s iſte tibi reconciliet̄. ſed hec expoſitio nō cōſonat lr̄e ſequēti. cum ð2: Qui peccauerit mihi delebo eū de libro meo. ꝛ Ps̄. lxviij. Deleant̄ de libro viuentiū ꝛ cū iuſtis nō ſcribantur. Ex quo patet q predicta deletio intelligitur de oībus peccatorib⁹ ꝛ tamen ab eis non eſt lex denoīata. et iō ꝑ libꝛ illū nō intelligitur lex ſed liber vite de quo delent̄ pctōres ꝛ iniqui. Sed tunc occurrit duplex difficultas. ꝑma eſt qualiter aliq̄ delent̄ de libro vite: cum ſit idem q̄ꝺ diuina ꝑdeſtinatio q̄ eſt immutabilis ꝛc. Ad q̄ꝺ dicendum q in libro vite dicuntur aliqui ſcribi dupliciť. Uno mō ſimpl̄r inquantū predeſtinati ſunt in noticia diuina vt ordinati ad vitā eternā ex dei ꝑdeſtinatione. ꝛ ſic ſcripti nunq̄ꝫ delentur. Alio mō dicunt̄ ſcpti ſm̄ quid. ſ. nō ſm̄ diuinā predeſtinationē ſeu ordinationem. ſed ſm̄ diſpoſitionē ī eis actu exiſtentē. ſ. ſm̄ pn̄tem iuſticiā. q2 exiſtentes in gratia ex h̓ ſunt digni vita eterna ꝛ ad eam ordinati ſm̄ diſpoſitionē q̄ actu ē in ipſis: ſʒ q2 aliq̄ñ cadunt a gratia ꝛ ſic dicuntur deleri: ita q iſta deletio nō refert̄ ad diuinā noticiam: ita q aliquid ignoret quod prius nouerat: ſed ad mutationē de gratia ad culpam in hominibus exiſtentē. Scd̄a dubitatio eſt quō moyſes potuit petere deleri de libro dei niſi dn̄s remitteret peccatū ppli q2 ſi accipiat̄ ſcribi ſimpliciter in illo libro. impoſſibilis eſt deletio: vt viſuʒ eſt. ſuper impoſſibile aūt nō cadit appetitus nec per conſequēs petitio: cū moyſes ſciret talem impoſſibilitatē. Si aūt accipiat̄ ſcribi ſm̄ quid. deletio eſt ei oppoſita per hoc q aliquis per peccatum mortale cadit a gratia: et ſic moyſes qui erat ſanctus elegiſſet deum offendere per peccatū mortale niſi peccatū mortale pplo remitteretur: quod eſt inconueniens cum ſit contra charitatē. Dicunt igitur aliqui q moyſes hoc dixit ex impetu paſſionis non ex deliberatione rationis Sed hoc non videtur conuenienter dictum, quia ſequeretur q moyſes acceſſiſſet ad loquenduʒ cum deo. vbi requiritur tranquillitas mentis: qui ſm̄ eos fuit paſſionibus perturbatus. ideo aliter dicit Aug⁹. q moyſes hoc dixit ex confidentia et familiaritate diuina: vt ſit ſenſus: ſicut certus ſum q non delebis me de libro tuo: ita peto vt certifices me q remittas noxā iſtā pplo. Hec aūt expoſitio videt̄ aliquātulū extranea a lr̄a. ꝛ iō aliter pōt dici q verbū moyſi ꝑdictū eſt ipius rōnis ꝓponentis diſpoſitionē partis inferioris aīe: lʒ nō eſſet ita in voluntate rōnem ſupiorem ſequente: ſic̄ ſaluator petiuit trāſferri calicē paſſionis ab eo: licet ſimplicer vellet pati. ita moyſes volens oſtendere magnū affectum ad remiſſionē pctī populi dixit: Aut dele me ꝛc. licet ſimpl̄r nullo modo vellet deleri. et hoc modo contingit in humanis q aliquis petens ab alio aliquid cū magno deſiderio dicit: Aut facies hoc vel auferas mihi vitam. lʒ mag̃ vellet carere nō ſolū in illo quod petit ſed etiā multis alijs q̄ꝫ vita. et tali mō loquendi q̄ ð2 hyꝑbolic⁹ vtit̄ frequenter ſacra ſcptura: nec eſt ibi falſitas. q2 talib⁹ locutionib⁹ vtitur non ad ſignificandum illud quod ꝑ orationem importatur quantum ad plenū ſignificatum ſicut Judic̄. xx. dicitur de filijs beniamin q fūdis ita ad certum iacebant locum vt capillum poſſent percutere et nequaq̄ꝫ in alteram partem ictus deferretur lapidis. per quod intelligitur q erant boni fundibularij notabiliter et non plus.

† 23. q. 4. c. q̄ crudele
† De peni. di. 4. §. hic etiā dn̄s
† 23. c.

g Cui rn̄dit. hic ponit̄ dn̄i reſponſio et primo breuiter in generali. ſecundo magis explicite et in ſpeciali: in principio ſe. ca. Circa primum dn̄s in ſua reſpōſione primo remouet alteram partem diſiunctiue quam propoſuerat moyſes dicens: h Qui peccauerit in me delebo eū. q. d. nō te delebo: q2 non peccaſti. ſecundo reſpondet ad petitionē dicens: Tu autem vade ꝛc. ſequitur:
i Angelus meus precedet te. ducendo ad terram ꝓmiſſionis. iſta tamen rn̄ſio magis explicatur ſequen. ca.
k Ego aūt in die vltionis viſitabo ꝛ hoc peccatum eorum Ex quo patet q nolebat dimittere abſq; punitione. volebat tn̄ diminuere ꝛ differre ita q nō deleret̄ populus totaliter ꝛ ſimul. Ex hoc aūt dicit Ra. Sa. q in omni infortunio quod poſtea accidit iudeis ſolutum eſt aliquid de pena debita ꝓ peccato illo. ꝛ in hoc etiam conueniunt aliqui expoſitores noſtri dicentes q per diem vltionis intelligitur hic captiuitas babylonica vel romanoꝝ. ſʒ hoc nō videtur ꝯſonare ſcripture veteris teſtamenti ac noui: q2 ſequen. ca. dicitur: Qui reddis iniquitatem patrum filijs et nepotibus in tertiam ꝛ quartam generationem. ꝛ in pluribus alijs locis veteris teſtamenti idem habetur: ita q videtur ad nō plus ſe extendere vindicta dei niſi reſpectu alicui⁹ pctī determinati. captiuitas aūt babylonica fuit longe poſt quartam generationeʒ: q2 a fabricatione vituli vſq; ad captiuitatē babylonicā fluxerunt nōgenti āni vel circit̄. ꝛ vita hūana iā erat reducta ad centū annos vel centū viginti ad pl⁹ ꝛ in paucis hoībus. et multo plures fuerūt anni vſq; ad captiuitatē factā ꝑ romanos q̄ fuit anno. xlij. p⁹ paſſionē xp̄i. Itē Lu. xix. Saluator loquēs de iſta captiuitate futura ꝑ romanos ſm̄ oēs expoſitores dic̄: Uidēs ciuitatē fleuit ſup illā. et ſb̄dit̄: Uenient dies ī te ꝛ circūdabūt te inimici tui vallo ꝛ coanguſtabunt te vndiq;: ꝛ ad t̄rā ꝓſternēt te ꝛ filios tuos q̄ ī te ſūt. Cuiuſ cā ſb̄dit̄: Eo q nō ꝯgueris tp̄s viſitatiōis tue. ſ. ꝑ xp̄m tibi ꝑdicātem: ita q captiuitatis facte ꝑ romanos cā fuit malicia iudeoꝝ xp̄m nō recipiēdo ſʒ ipm̄ crucifigēdo. Et iō dicere q cā hui⁹ captiuitat̄ fuit pctm̄ vituli: nō bn̄ ꝯſonat v̓itati euāgelij. iō aliter dicendū q dies vltionis h̓ accipit̄ ꝑ mortalitate quā idurit dn̄s ſup pplm̄ iſrl̄ p⁹ occiſionē factā ꝑ leuitas vn̄ ſtatim ſb̄dit̄: l Percuſſit aūt dn̄s ꝛc. vn̄ dic̄ Ra. Sa. q ppl̄s poſt adoratione vituli fuit punitus triplici morte. ꝑma fuit in potu aque de quo facti fuerunt morbidi ꝛ inflati et etiam aliqui ſtatim mortui. ſecunda fuit gladio leuitaruʒ. tertia fuit mortalitate a deo īmiſſa de qua ð2: Percuſſit aūt

dn̄s

ergo dñs populum pro reatu vi a tuli quem fecit aaron.

a Quē fecit aarō. Aug⁹. Querit cū ſuperius populū nudaſſe dicit⁹ ſit aarō: cur in ipō non eſt vindicatū neq; cū moyſes interfici omne quod occurriſſet armatis a porta vſq; ad portā: neq; poſtea cū pcuſſit dñs pplm ꝓpter facturā vituli quē fecit aaron: nec dictū eſt quē fecerunt: ſꝫ quē fecit aaron: et tñ nō eſt pcuſſus aarō. Quid etiā illud qꝺ de ſacerdotio ei⁹ añ pctm̄ pcipiebat deus impletū eſt: ſed iuſſit illū ⁊ filios ablui: et ſic ordinati ſunt in ſacerdotio. Ita nouit ille cui parcat vſq; ad cōmutationē in melius: et cui parcat ad tpˢ q̄uis eū pſcierit in melius nō mutari: et cui nō parcat vt mutet in meli⁹: ⁊ cui nō
Roſſi. xi. d parcat vt nec mutationē ei⁹ expectet. Inſcrutabilia enim ſunt iudicia eius ⁊ inueſtigabiles vie illius. Locutuſq; eſt dñs

dñs pplm. Et p h vno mō ſoluit ꝯrietas pdicta ꝺ trib⁹ milib⁹ ⁊ de viginti trib⁹ milib⁹ vt dicat ꝙ gladio leuitarum ceciderūt tria milia. Alijs aūt punitionibus tot ceciderunt ꝙ in vniuerſo bene aſcenderūt ad viginti tria milia. Poteſt etiam dici aliter ꝙ dies vltionis hic accipit iudiciū futuꝝ: quod in pluribus locis ſacre ſcripture vocatur dies vltionis. nō eñ oīa punit de⁹ in pn̄ti ſꝫ multa reſeruat extreme vltioni. et ſic pars illius punitionis vſq; tunc reſeruatur.

Moraliter. a† Uidens aūt ppſs. Ca. XXXII ſm qꝺ dicit Greg⁹. ꝑ qualitatib⁹ ſbditoꝝ diſponunt acta regentiū. vñ ſepe fit vt ꝑ culpa gregis vere boni delinquat vita paſtoris. ⁊ ponit exemplū de dauid q̄ ꝑ culpa populi pmiſſus fuit a deo peccare in eius nūeratione. ij. Reg. xxiiij. ꝓpter qꝺ dauid nō fuit punit⁹ in pſona licet h peteret a dño. vt hr̄ ibidē: ſed popul⁹ fuit grauiter punit⁹. Similiter credendū eſt ꝙ aarō ꝓpt maliciā populi petentis ſibi deos fieri pmiſſus fuit peccare in vituli conflatilis fabricatione. ꝓpt qꝺ aaron in pſona ꝓpria nō fuit punit⁹ ſꝫ populus. ⁊ in h aarō figurā tenuit boni pncipis vel plati: qui ꝓpt maliciā ſubditoꝝ aliq̄ñ pmittitur in peccatū labi. o† Ite ⁊ redite de porta vſq; ad portā p mediuꝫ caſtrorum ⁊ occidat vnuſqſq; fratrē et amicū ⁊ ꝓximū ſuū. p qꝺ ptꝫ ꝙ cōtra deuꝫ amico q̄ſtūcūq; ꝓximo nō eſt parcendū. et Phs dic. j. Ethico. Cū ambob⁹ exiſtentib⁹ amicis ſanctū eſt phonorare veritateꝫ. Itē notādū ꝙ morā faciēte moyſe cū dño. xl. dieb⁹: populus ſuus ad idolatriā declinauit. ꝓpt qꝺ multo plus plati qui nō ſolū. xl. diebus ſꝫ annis plurib⁹ morā ꝯhunt in curijs regum timere debēt ne ꝓpter coꝝ abſentiam popul⁹ ſibi cōmiſſus ad igminioſa crimina dilabat ⁊ eis imputet. ſic piclitatio nauis iputat naute abſenti q̄ tenet eā gubernare.

In ca. xxxij. vbi dr in poſtilla: Uidens aūt populus.

Additio. j. Nō fit mētio in lr̄a de h qꝺ dic Ra. ſa. ſcꝫ ꝙ egyptij q̄ aſcēderūt cum iudeis de egypto incitauerūt filios iſrael ad idolatriā: ſꝫ populo h cōit attribuit: cū tñ ſcptura ꝯſueuit expmere ſimiles icitatiōes cū ꝯtingūt. vñ Nu. xj. vbi agit de pctō ppli i loco q̄ vocatus eſt Sepulchra cōcupiſcētie: qꝺ q̄dē pctm̄ fuit icitatū p egyptios int eos mixtos dr i lr̄a: Uulg⁹ q̄ppe ꝓmiſcuum qꝺ aſcēderat cū eis flagrauit deſiderio carniū ⁊c. qꝺ etiā in ꝓpoſito expreſſiſſet. et iō dictū Ra. ſa. i h loco nullū hꝫ fūdamentū.

In eo. ca. xxxij. vbi dr i poſtil. Quare nō fit h mētio de Hur ⁊c.

Additio. ij. Ex h ꝙ h nō fit mentio de hur: nō ſeqt ꝙ fuit interfect⁹ a pplo eo ꝙ ipm argueret de ſcelere. poſſibile eñ ē ꝙ puer⁹ fuiſſet morte naturali vl alit ipedit⁹: ſic ꝙ nō interueniſſet i illo actu. nō eñ ē veriſile ꝙ ſcptura ptermiſiſſet expmere actū tā vtuoſū ⁊ narratione dignū et exēplarē: Aarō etiā h retuliſſet moyſi in ſuā excuſatione. Silr ⁊ moyſes redarguiſſet pplm de homicidio tā nephādo: nullū tñ iſtoꝝ legit: vñ dicta Ra. ſa. i hoc loco ſūt ficticia: nec ſequūt eū i h alij expoſitores hebreoꝝ.

In eo. ca. xxxij vbi dr i poſtil. Qꝺ cū audiſſet aarō.

Additio. iij. Licet iſania ppli circa cultū iſti⁹ idoli ⁊ ei⁹ venerationē maxia fuerit: nō tñ veriſile ē ꝙ q̄ſtūcunq; appetit⁹ in eis corrūperet ꝙ iudiciū rōnis tm̄ in ſe extinctum fuiſſet ꝙ iudicaſſet rē penit⁹ inaīatā fuiſſe deū: niſi i ea apparerent aliq̄ ſigna mōſtruoſa vel q̄ſi miraculoſa. vñ q̄dā dicūt et veriſilr ꝙ ille vitul⁹ videbat exercere q̄dā opa ſilia opib⁹ vite: ſic ē comeſtio ⁊ hmōi: qꝺ potuit eē opatiōe demonū q̄ in vitulo fabricato h faciebāt vt eos attraherēt ad idolatriā: ſic ſolēt facere dādo rñſa i idolis vt hoīes decipiāt: ꝓut cōit traditr i legēdis ſctōꝝ. ⁊ ſic ille vitul⁹ aure⁹ nō erat ver⁹ vitulus ſꝫ inq̄ſtū videbat cōedere fenū: dr in Pſ. cv. fuiſſe in ſimilitudinē vituli comedētis fenū. ad h etiā facit illud qꝺ aarō dixit moyſi: Egreſſus ē vitul⁹ iſte ⁊c. vt infra patebit.

In eo. ca. xxxij. vbi dr i poſtil. ſꝫ Ra. Sa. ⁊ alios doctores hebreos.

Additio. iiij. Scd̄m doctores hebreoꝝ tm̄ q̄ttuor pcepta erāt in pma tabula. primum ſcꝫ: Ego ſū dñs. ſcd̄m: Nō erūt tibi dij alieni. tertiū: Non aſſumes nomē dei tui in vanū. q̄rtū: Memēto vt diē ſabbati ſanctifices. Cetera vo ſex i ſcd̄a tabula: quoꝝ pmuꝫ eſt: Honora patrē ⁊c.

In eo. ca. xxxij. vbi dr in poſtilla: Hec aūt fractio tabularum.

Additio. v. Fractio tabulaꝝ nō videt eē ꝓpria ſignificatio euacuationis legaliuꝫ in aduentu xp̄i. pncipalia eñ q̄ in tabulis ꝯtinebant erāt moralia ⁊ valde ꝓpinq̄ iuri naturali: q̄ nō ſunt euacuata in aduentu xp̄i: ſꝫ meli⁹ videt dicendū ꝙ fractio tabulaꝝ ſignificat trāſlationē legis: ꝺ q̄ ad Hebre. vij. Trāſlato ſacerdotio neceſſe ē vt trāſlatio fiat legis. vñ pme tabule ſignificabant legē veterē impfectā quā irritauerūt trāſgreſſores. ſecunde vo tabule q̄ facte ſunt poſt reconciliationē ſignificāt legem nouā p quā ppls ei⁹ ē deo recōciliat⁹.

In eo. ca. xxxij. vbi dr in poſtilla: Iō videt ꝙ dixerit mendacium.

Additio. vj. Licet q̄dā coꝝ expoſitores teneant ꝙ aarō nō peccauit in facto vituli: introducentes q̄ſdā rōnes friuolas ad quoꝝ euacuationem ſufficit auctoritas ſcpture. ſ. Deutro. ix. vbi de hac materia tractās dicit: Aduerſū q̄ꝫ aarō ⁊c. ex q̄ ptꝫ manifeſte aaron in h caſu grauiter peccaſſe: nō tñ videt dicendū ꝓut q̄dam volūt ꝙ peccaſſet pctō idolatrie: qꝺ q̄dē pctm̄ eſt maximum ſimplicit int pctā. vt hr̄ in glo. Leui. xv. Aarō eñ nō legitur adoraſſe nec coluiſſe vitulū nec alios ad h induxiſſe: ſꝫ ſoluꝫ feciſſe ⁊ fabricaſſe vitulū: ⁊ q̄uīs h min⁹ recte occaſionē dedit alijs idolatrādi. idcirco ꝓprie cōmiſit pctm̄ ſcādali actiue: inq̄ſtū ex tali facto iordiato alijs pbuit occaſionem ruine. Circa qꝺ attēdēdū ꝙ talis ruina populi nō fuit ab eo intenta: qꝺ ptꝫ ſic: Nā ppls ab aarō nō petiuit vt faceret ſibi deos q̄s colerent ſeu adorarent ſꝫ dixerunt: Surge fac nobis deos q̄ nos pcedant ⁊c. ſ. ad ducatū itineris: vt nubes vl angel⁹ ſolebat eos pcedere in via q̄b⁹ nō debebat diuin⁹ cult⁹. ex ꝓnitate tñ ppli ad malū facto vitulo ⁊ appentibus in eo opatiōe diaboli aliq̄b⁹ ſilitudinib⁹ opeꝝ vite: vt ſupra dictū ē: ſtatī adorauerūt ⁊ dixert: Hi ſūt dij tui iſrl. et ſic idolatria ppli fuit oīno pter mētē aarō ſecuta: ſic nec i pma petitiōe populi h icludebat vt dictū ē. Et huic ſnīe ꝯſonat plan⁹ ſenſus lr̄e: nā cū moyſes dixiſſet ad aarō. Quid tibi fec h ppls vt i duceres ſup eū pctm̄ magnū. i q̄b⁹ vbis videbat moyſes attribuere ipi aarō ꝙ iduxiſſet pplm ad idolatriā qꝺ ē ſimplr pctm̄ magnū: vt dictū ē. Ad h rn̄dit aarō excuſās ſe ab hoc qꝺ pplm ad idolatriā iduxiſſet dicēs: Tu eñ noſti pplm iſtū ꝙ ꝓn⁹ ſit ad malū ⁊c. q̄b⁹ vbis bñ ꝯſiderat aarō nō excuſauit ſe p tiorē dicēs: Timui pplm ſic ſaul. j. Reg. xv. ſꝫ ex ꝓnitate ppli ad malū. q. d. h pctm̄ tā magnū ex ꝓnitate coꝝ ad malū ꝓceſſit ñ ex iductiōe nec itētiōe mea: qꝺ aarō ꝓbauit ex h qꝺ ſeqt: Dixert mihi fac nob deos q̄ nos pcedāt ⁊c. nō petierāt a me deos ad colēdū vel adorādū: abiūt eñ a me ꝙ h facerē. ⁊ ſeqt: Egreſſuſq; ē vitul⁹ iſte. ſ. i tali ſilitudie vite ꝙ pplm iclīauit ad idolatriā: vt dictū fuit. ſ. eo. ca. i additione. iij. nec curauit aarō expmere ꝙ ipe formaſſet ope fuſorio vitulū: q꞉ h ñ fuit motiuū pncipale erroꝝ ppli: ſed ſilitudo vital q̄ i eo erat: et ſic cōpēdioſe narrauit ea q̄ ipe fecerat vt i glo. Ex q̄b⁹ ptꝫ ꝙ aarō excuſauit ſe a pctō idolatrie qꝺ ē maximū: ñ tñ a pctō ſcādali actiui: qꝺ q̄dē ſcādalū fuit p accidēs ñ p ſe: eo ꝙ fuit pter itētionē vt dictū ē: nec etiā mēdaciū locut⁹ ē moyſi: eēt eñ abſurdū ꝙ p mendacia excuſaret ſe a moyſe q̄ a ꝺonouerat vitatē facti. vñ Aug⁹. i h loco ꝓut in gloſa ꝯpēdioſe locut⁹ ē aarō: nō dicēs ꝙ ipe formauit vt exiret an excuſatiōis cā timēdo mētit⁹ ē: tāq̄ꝫ i ignē pituꝝ aurū ꝓiecerit atq; ipō nō idē agēte forma vituli iō exiuit: qꝺ nō ē credēdū: q꞉ nec latere moyſen poſſet veꝝ cū q̄ ꝺs loq̄bat et frēm de mēdacio nō redarguit. h ille: Ptꝫ ḡ ex ſnīa Aug. ꝙ nō ē dicēdū ꝙ mēdaciū fuit locut⁹ aarō: tū q꞉ loq̄bat cum illo qui ſciebat veritatē a deo. ſ. moyſe: tum quia non fuit redargutus a mendacio ⁊c. Si autem queratur quid intendebat aaron in fabricatione vituli cum ipſe ſciebat ꝙ vitulus ille non poſſet deducere populum: nec etiam intendebat vt adoraret vel coleretur vt deus. Ad h poteſt dici ꝙ forte in-

tendebat illudere pplm q̃ ipm aaron incitabat ad faciendum illud qđ manifeſte excedebat potentiã ſuã.ſ.facere deos qui eos pcederẽt qđ videt̃ ridiculum. et iſto mõ legit̃ de Helia q̃ illudẽdo pphas baal: vt pz.iij.Reg.xviij.dicebat eis: Clamate voce maiori: deꝰ enĩ veſter in diuerſorio eſt forſitan loqt̃ aut certe dormit vt excitet̃. Sciebat enĩ helias q̃ iſta q̃ dicebãt de Baal nõ erant vera.ꝛ tñ vt eſtimationẽ pphaꝝ Baal oñderet eẽ fatuã ꝛ inanẽ ſic illudebat eos. Siĺr in pposito cũ aarõ ſciuiſſet ipm nõ poſſe facere qđ petebant finxit ſe tamen h̃ attẽtare ſeu facere formando vitulũ quẽ ſciebant inutilẽ ad h̃ qđ petebãt ipi vt eſtimationẽ eoꝝ vanã eẽ oñderet.q̃ qdem fabricato: q: p opationẽ diaboli ĩ eo appuerũt aliq̃ opa ſĩlia opibꝰ vite vt dictũ ẽ: ppĺs ex ſui pnitate ad malũ adorauit. Nã licet intẽtio aarõ in h̃ nõ fuerit puerſa factũ tñ eiꝰ fuit minus rectũ tanq̃ꝫ habens ſpẽm mali a q̃ eſt abſtinẽdũ: iuxͣ doctrinã Apĺi.j.Theſ.v. Ab oĩ ſpe mali abſtinete vos ꝛc̃. pſertim cũ ipe nouiſſet pnitatẽ ppĺi ad malũ ꝛ ſic aaron peccauit pctõ ſcandali: q: p ſuũ factũ minꝰ rectũ pbuit ppĺo occaſionẽ ruine. nec ẽ ſiĺe de v̄bis Helie ad pphas baal. Dicta enĩ Helie pdicta nõ pbuerũt occaſionẽ ruine pphis baal: q: iaꝫ ipſi erant peſſimi idolatre: ſꝫ hoc factũ aarõ licet nõ pbuerit cãm pfectã idolatrãdi: pbuit tñ occaſionẽ: in q̃ manifeſtũ ẽ q̃ grauiter peccauit nõ pctõ idolatrie vel mendacij ſꝫ pctõ ſcandali actiui vt dictũ eſt. qđ qdem pctm̃ aaron nõ celauit a moyſe ſꝫ cõfeſſus eſt cũ rñdit: Ne indignet̃ dñs meꝰ. q.d. licet merear indignationẽ ex facto inordinato: tñ factũ ſic cõtigit. Tu enĩ noſti: exponat̃ vt ſupra. vñ ꝛ moyſes nõ replicauit redarguẽdo eũ de mendacio nec de pctõ magno idolatrie: ſꝫ orauit deum p ipo ſeorſum a ppĺo ꝛ nõ cũ tanta inſtantia orõnis vt patet Deutro.ca.allegato: eo q̃ lõge minꝰ peccauerat q̃ꝫ populꝰ. Si enĩ a pctõ a moyſe ſibi ipoſito ſe p mẽdacia excuſaret puerſius ſe hrẽt q̃ꝫ populꝰ q̃ vindictã diuinã a moyſe illatã patienter ſuſtinuit: ꝯ q̃ nõ legit̃ pplm reſtitiſſe nec murmuraſſe. Ex q̃ qdem expoſitione lr̃e cõlona tollit̃ qdã obiectio malicioſa: que qdem nõ bñ ſentientes in h̃ loco idueũt dicẽtes: quõ aaron idolatrare fecit totũ pplm nec pctm̃ ſuũ cõfeſſus eſt ſꝫ potius p mendacia ſe excuſauit ſtatim fuit aſſumptus ad ſũmũ ſacerdotiũ nulla mẽtione facta de penitẽtia interpoſita: que qdẽ obiectio manifeſte aſſumit falſum: vt pz ex dictis. Nec tñ pctm̃ aarõ dꝫ multũ aggrauari ex magnitudine nocumenti qđ in ppĺo fuit ſubſecutũ: q: euentus ſequẽs non addit ad maliciã ſeu bonitatẽ actꝰ niſi ſit puiſus ꝛ intentus ab agente vt in pᵃ.ſe.q.xx.arti.v.in cor.q. qđ nõ fuit in pposito: vt dictũ ẽ. Cõcordat etiã huic ſentẽtie qđ imediate ſequit̃: Uidẽs q̃ moyſes pplm q̃ nudatꝰ eſſet ꝛc̃. ſpoliauerat enĩ eũ aarõ ꝛc̃. Circa qđ conſiderãdũ q̃ ſi ppĺs ex inductione aarõ peccaſſet vt contrariũ opinãtes dicũt: ppĺs fuiſſet excuſabilis ſaltem a tanto: cũ in abſentia moyſi ipi aarõ debebãt obedire tãq̃ꝫ rectori: ꝛ ſic pncipalitas huiꝰ pctĩ erat attribuenda ipi aarõ tanq̃ꝫ pncipali actori ꝛ inductori: ppĺo v̄o ex cõſeq̄nti. ſꝫ quia ſic nõ cõtigit in facto vt dictũ eſt. iõ hmõi pctm̃ pncipalit̃ fuit in ppĺo cui etiã pncipaliter pena debebatur: qua rõne moyſes tanq̃ꝫ iudex rectꝰ pmo requiſiuit vtꝝ aaron induxiſſet populũ ad peccãdũ dicens: Quid fecit tibi ppĺs vt induceres ſup eũ pctm̃ magnũ. poſtq̃ꝫ v̄o certificatꝰ eſt de oppoſito p reſpõſionẽ aarõ mõ ſupra expoſito ſtatim miſit manũ ad exercẽdaꝫ vindictã i trãſgreſſoribꝰ. vñ ſequit̃: Stans in porta caſtrorũ. vñ v̄ba pdicta cũ dr̃: Uidens q̃ moyſes pplm q̃ eẽt nudatus ꝛc̃. intelligenda ſunt de manifeſtatione ſceleris put in ſecunda expoſitione poſtillatoris. ꝛ eſt ſenſus q̃ vidit moyſes p inq̃ſitionẽ ſupradictã q̃ hmõi ſcelꝰ manifeſte ſeu apte erat ĩ populo: vñ q̃ dicit: Nudauerat enĩ eũ aaron. intelligit̃ q̃ aaron aperuit moyſi facti veritatẽ vt dictũ eſt. Si aũt dicat̃ q̃ moyſes nõ debuiſſet credere aarõ in h̃ facto q: loq̄bat̃ p ſe. Dicẽdũ q̃ moyſes rõnabiliter ꝯfidebat aaron in h̃ q̃ ſi forte illud pctm̃ magnũ ex fragilitate vel aĺs cõmiſiſſet nõ illud celaret ſꝫ potiꝰ ꝯfiteret̃ et peteret veniã pſertim moyſi quem ſciebat eſſe veꝝ pphãm dñi: vt dictũ eſt. licet enĩ q̃nq̃ꝫ ꝯtingit vt ſcĩ viri incurrãt magna pctã: tñ cũ a deo vel eiꝰ nũcio requirunt̃ ſtatim cõfitent̃: vt legit̃ de Dauid.ij.Reg.xij. ¶ In eodeꝫ.ca.xxxij. vbi dr̃ ĩ poſtil. Ex h̃ dic̃ Ra.Sa. q̃ nullꝰ de filijs Leui.

Additio.vij.

Hec opinio Ra.Sa. eſt cõis apud oẽs expoſitores hebreoꝝ antiquos nõ ſic intelligẽdo q̃ nullꝰ de leuitis fuit culpabilis ĩ facto vituli: q: forte multi eoꝝ nõ reſtiterũt colẽtibꝰ ſeu adorantibus in q̃ erãt culpabiles: nõ tñ idolatrauerũt ꝯſenſu mẽtis: nec facto exteriori put clare ꝛ determinate Ra.Moy.egyptius tradit in ſuo Deutro. dicens de idolatria ca.j. Et licet ppĺs iſraeliticus pluries idolatraſſet ſeu ad idolatriã declinaſſet: leuite tñ nunq̃ꝫ idolatrauerunt. vñ nõ valet qđ obijcit̃ de aaron. Nã licet in fabricatione vituli nõ fuerit ſine culpa: nõ tñ dicendũ ẽ q̃ idolatrauerit: vt in pcedẽti additiõe oſtenſum eſt. Siĺr videt̃ tenendũ circa pctm̃ occiſionis xp̄i.ſ. q̃ leuite put a ſacerdotibꝰ diſtinguunt̃ nõ fuerũt pticipes in illo crimine peſſimo in q̃ ceteri ſtatꝰ hebreoꝝ fuerũt rei: vt plenꝰ deo duce eſt tractandũ in q̃dã additiõe ſup Joh.xj.ca. Ad h̃ auteꝫ qđ obijcit̃ de h̃ qđ dicit: Occidat vnuſq̃ſq̃ꝫ fratrem ſuũ. ſatĩ rñdetur in poſtilla. ¶ In eo.ca. vbi dr̃ in poſtilla: Sed tunc occurrit duplex difficultas.

Additio.viij.

Scdm̃ ſctm̃ Tho.in pma pte.q.xxiiij.in rñſione ad pmũ argu. liber vite poſſet dici tripliciter ſic̃ ꝛ liber militie. pmo enĩ mõ põt dici liber vite ſcriptio eoꝝ q̃ ſunt electi ad vitã eternã ſic̃ liber militie põt dici in q̃ ſcribunt̃ electi ad militiã. ſcđo mõ põt dici liber vite in q̃ ſcribũtur ea q̃ ducũt ad vitã eternã: ſic̃ liber militie põt dici in quo tradit̃ ars militaris: et iſto mõ nouũ ꝛ vetꝰ teſtamentũ dr̃ liber vite: put in glo. ſup illud Eccle.xxiiij. Hec oĩa liber vite ſunt. Tertio mõ põt dici liber vite: illa vis diuina qua fiet vt cuilibet in memoria reducant̃ facta ſua: ſic̃ ꝛ liber militie dici põt in q̃ recitant̃ facta militũ. ꝛ iſto mõ intelligit̃ illud Dañ.vij. Libri apti ſunt. Quarto etiã mõ dr̃ liber iuſtoꝝ: vt in.ij.Reg.j. In quo libro facta exemplaria iuſtoꝝ vel ſctõrum intelligunt̃ ſcribi ad mẽoriã futurã. vñ in pposito licet a libro vite pmo mõ vel tertio mõ ĩtellecto moyſes non petiuiſſet deleri: petiuit tñ deleri a libro vite ſcđo ꝛ quarto mõ ĩtellecto. petebat enĩ moyſes q̃ lex nõ denominaret̃ noĩe ſuo nec etiã q̃ geſta ſua in eductiõe ppĺi de egypto ꝛ in alijs ſimilibus ĩ memoriã reducerent̃: ex q̃ ppĺs ppter quẽ laborauerat erat ppetuo condẽnatꝰ. Qđ aũt dr̃ in Pš.lxviij. Deleantur de libro viuentiũ ꝛc̃. intelligit̃ de libro vite pmo non intellecto: eo q̃ ĩ libro ſic ĩtellecto dicunt̃ ſcribi aliq̃ ſm qd: put in poſtilla. ſm iſtã expoſitionẽ moyſes nõ petiuit aliquid ĩpoſſibile nec ꝯtra charitatẽ: vt pz ꝯſiderãti. ꝛ q: taĺ deletio a libro ſcđo ꝛ q̃rto mõ accepto videt̃ hr̃e rõnem pene. iõ rñdit dñs: Qui peccauerit mihi delebo eũ ꝺ libro meo. q.d. tu q̃ nõ peccaſti nõ debes deleri. ¶ In eo.ca.xxxij. vbi dr̃ in poſtilla: Ex h̃ aũt q̃ dicit Ra.Sa. q̃ ĩ oĩ infortunio.

Additio vl.

Rõnabiliter obijcit poſtillator contra aſſerentes q̃ p die vltionis non intelligit̃ h̃ captiuitas Babylonica vel Romanoꝝ put ĩ poſtilla. Põt etiã vlteriꝰ ꝯfirmari pma rõ poſtillatoris q̃ ſumitur ab auctoritate veteris teſtamenti ſic. Nã rõ q̃re deꝰ reddit iniquitatẽ patrũ filijs ac nepotibꝰ in tertiã ꝛ q̃rtam generationẽ cõiter ſumit̃ ex h̃ q̃ filij ꝛ nepotes pluries inueniuntur imitatores paterni ſceleris: qđ nõ hꝫ locũ in pctõ vituli qđ pctm̃ oẽs cõmittẽtes dimiſerũt et p eo ſuſtinuerũt diuinã vltionẽ patient̃: vt pz expſſe in h̃ ca. ſiĺr in ſequẽti ca. hr̃ q̃ ppĺs luxit et in ſignũ triſticie ꝛ cõtritionis depoſuerũt ornamenta ſua. Poſtremi etiã eoꝝ vſq̃ꝫ in pñtem diẽ hoc peccatũ.ſ. vituli deteſtant̃: vt eſt manifeſtũ. vñ dicens q̃ deꝰ exercet in eis vindictã ppt̃ h̃ pctm̃ etiã hodiernis tpibꝰ videt̃ dicere ꝯ diuinã miſericordiam: q̃ nũq̃ꝫ penitẽtibꝰ ꝛ alijs dimittẽtibꝰ pctã dimittere denegat. Itẽ circa h̃ attẽdẽdũ eſt q̃ hec expoſitio Ra.Sa. in h̃ loco nõ eſt ſolũ falſa ſꝫ etiã malicioſe fabricata. nitunt̃ enĩ celare q̃ deſtructio ciuitatis hieruſalem p Titũ ꝛ Ueſpaſianũ facta q̃ fuit acerbiſſima. ſiĺr ꝛ captiuitas eorũ hodierna q̃ excedit ceteras in duratione ꝛ ignominia et hmõi fuerunt ſic̃ ꝛ ſunt in vltionẽ occiſionis xp̄i eis inducta ꝛ iõ volũt iſta attribuere pctõ vituli: qđ nullũ hꝫ fũdamẽtũ put deo duce videbit̃ vbi ppe ꝺ hac materia erit tractãdũ.

Replica

correctorij ꝯ Burgeñ. fingentẽ. In capi.xxxij. cũ poſtillator exponeret illũ paſſũ: Qđ cũ vidiſſet aarõ edificauit corã eo altare. p hunc modũ q̃ aaron vidẽs ppĺi maximã pnitatem ad vituli adorationem nitebatur impedire per dilationes ſperans reditũ moyſi et ſic edificauit altare: edificato altari fecit proclamationẽ ſolẽnitatis in craſtinum ꝛc̃. Hic Burgeñ. dicit q̃ veriſimiliter viſus eſt populo vitulus ille exercere quedam opa ſimilia opibꝰ vite: ſic̃ ẽ comedere ꝛ cetã hmõi: qđ fieri potuit illuſione demonũ. ꝛ cetã q̃ ibi ponit. Hec aũt Burgẽ. cũ fingẽtibus fingit vt excuſet iſaniã ppĺi iudaici cũ aliqñ iudeꝰ fuerit q̃ſi iudiciũ rõnis in eis nõ fuerit ſic abſorptũ vt crederẽt rẽ penitus inanimatã eſſe deũ. Siĺe ar. poteſt fieri ſi vitulũ viuum crederet eſſe deum. et multo fortius ſi cõflatilem comedentẽ fenum crederet eſſe deum. non enĩ oportet h̃ dubitare de oppſſione iudicij rõnis p maliciã ppĺi abũdãtẽ et fortiſſi-

ma

mā cōplacentiā ad idolatrandū. q̇d eñ dubitabit iudiciū rōnis abſorptū vbi tradunt̃ obliuioni ea etiā q̄ in vacuis mentib⁹ herent: de quib⁹ ḋr: Obliti ſunt deū q̄ ſaluauit eos qui fecit magnalia in egypto mirabilia in terra chanaā terribilia ĩ mari rubro: vbi videat̃ gloſa magiſtralis de extrema illi⁹ populi obcecatione: vñ ad eoꝝ inſaniā palliandā non optet fingere vitulū illū comediſſe. Nā btūs Aug⁹. ꝓmo mirabiliū ſacre ſcripture ca. xv. vult q̇ filij iſrl̃ in deſerto cū adorare idolū vellent nō aliā ſtatuā q̄ȝ vitulū fecerūt: q̇ȝ vitul⁹ in egypto iuxta ſepulchrū ioſeph ſculpt⁹ adorabat̃ ab egyptijs a quib⁹ iudei didicerūt: vide ibi btm̄ Aug. Idē dicit glo. interli. ĩ. ſuper ṽbo: Fecit eis vitulū ⁊c. ⁊ tñ in egypto illū vitulū comedere nō viderūt: nec p̄dicta figmenta ſunt ad ꝓpoſitū lr̃e preſentis cū ḋr: Q̄d cū vidiſſet aarō edificauit corā eo altare ⁊c. Nā h̄ nō ḋr: ppl̃s in vitulo aliq̇d vidiſſe: ſ; ſol⁹ aarō quē conſtat circa vitulū deceptū nō fuiſſe: q̄ſi ꝑ opationē diabolicam inclinatus fuiſſet ad vitulū colendū: q̇ȝ ⁊ ip̄e Burgeñ. nullū malū īponit ip̄i aaron niſi factū ſcādali actiui: ⁊ cū ſufficeret ad illā infamiā ppl̃i malicia ⁊ ꝓnitas ad idolatrādū nō ē theologice dictū q̇ diuina ꝑmiſſio acceſſerit: ꝑmittēdo demones vt ꝑ hm̄ōi exercitiū vite in vitulo ppl̃m ſic peculiarit̃ deductū ſeducerēt et aliqua ꝑs excuſationis illi ppl̃o remaneret: quaſi ſeduct⁹ eſſet deo ꝑmittēte. ꝓpterea ſilitudo de paganis recipientibus rñſa in idolis ⁊ iſtis peſſimis iudeis quā Burgeñ. adducit nō valet: nec ꝓbat vitulū conflatilē apparenter comediſſe: ꝑ h̄ q̄d adducit de pſalmo: In ſimilitudīe vituli comedentis fenū. q̇ȝ nō vult lr̃a pſalmi q̇ cōflatile comeſtionem exercuerit: vel aliquod aliud op⁹ ſilē opi vite: ſ; q̇ ver⁹ vitulus comederit fenū: cui illud idolū fuit ſimile in figura ⁊ forma artificiali: nō ĩ actu comedendi: iō ḋr eos mutaſſe gloriam dei nō in vitulū: ſ; in ſimilitudinē. i. idolū ⁊ imaginē veri vituli comedentis fenū: nec iō dixit aaron: Egreſſus ē h̄ vitul⁹ q̄ſi greſſus ille vituli aliquid operis vite oſtenderit: q̇ȝ egreſſus ille fuit ope fuſorio ꝓut ꝓbat be. Aug⁹. ⁊ glo. ſupra pall̃.

In eo. ca. vbi poſtillator dicit fractionē tabulaꝝ ſignificare legis veteris euacuationē tp̄e euāgelij: Burgē. dic̃ ſignificare tranſlationē. vtrūq̇ pōt ſtare ſm̄ diuerſaȝ applicationē. Allegorice neutꝝ tñ ad lr̄alēȝ ſenſum videtur ꝑtinere.

In eo. ca. ponit Burgeñ. digreſſionē modicū facientē ad lr̃e veritatē: q̇ȝ multa extra lr̃am ꝑſupponit contra quandā ſui ip̄ius regulā ꝑtenſam poſitā in queſtione ſua p̄ambula. ſuppōit. n. q̇ vitulus ſit viſus a ppl̃o exercere opa vite: vt comedere et hm̄ōi: q̄d ex lr̃a nō hr̃: vt ſupra oñſum eſt in correctorio primo huius ca. Item ſupponit q̇ populus nō petiuit deos vt coleret ſed vt haberet eos ductores: quod etiam ex littera nō ſeq̄tur: imo ex lr̃a iuncta gloſa habetur oppoſitum: quia dicitur in gloſa interliniali ſuper verbo: Fecit eis vitulum: bouem in egypto adorauerunt. et fortaſſis aliud idolum non ſuſcepiſſent. vnde patet q̇ populus petijt deos quos coleret: immo vt doctores eos nemo expeteret niſi eis cultum exhibere propoſuiſſet. a quo enim quis petit in ea neceſſitate conduct⁹ beneficium reſtat vt ei debitum exhibeat cultum ad deum verum: cum non habuiſſet recurſum ad deos poſtulatos habebant animū inclinatū vt videtur: nec petierūt eos vt colūnam vel angelum: quia hm̄ōi in ſcripturis deos vocari non eſt cōſuetum. Supponit Burgeñ. tertio q̇ aaron coraȝ moyſe ſe nō excuſauit pre timore quaſi populū ꝓnum ad occidendum timuiſſet: quia ꝓnitatem populi ad malū ad ſolā idolatriam reſtringit: ſed huius ſuppoſitionis oppoſituȝ patet ex lr̃a iuncta gloſa interliniari ſuper verbo: Tollite inaures ⁊c. ibi eñ dicitur nō eſt auſus reſiſtere q̇ȝ ſciebat populū ꝓnum ad occidendū. Itē Burgeñ. nitit̃ aaron excuſare a mēdacio quaſi moyſi qui cū deo locutus fuit mentire non poſſet ⁊ q̇a moyſes eū de mendacio nō redarguit: ſ; ille rōnes nō ſūt ſufficientes. de⁹ eñ loq̄ndo ꝓphis nō loquit̃ ſꝑ de oīb⁹ imo q̄dā celat ꝓut dixit Heliſe⁹. iiij. Reg. iiij. Dñs celauit a me et nō indicauit mihi. In ꝓpoſito. n. ptȝ ex lr̃a q̇ de⁹ moyſi peccatū aarō nō ſpecificauit: q̇ȝ eū redarguit q̄ſi ppl̃m ad idolatriā īduxiſſet de q̄ ſe excuſauit vt dic̃ Bur. ĩ eadē digreſſiōe ptȝ igit̃ p̄mā rōnē ñ valere. nec ſcd̄a valet: q̇ȝ nō ſeq̄tur moyſes nō redarguit aarō d̄ mēdacio: igit̃ mētit⁹ ñ fuit: fortaſſe mēdaciū ei⁹ nō attēdit ſ; d̄o ſupplicādo ↄmiſit. Cetera q̄ in hac digreſſione pōit trāſeāt vt addita cū ↄ̄ poſtillatorē militare nō videant̃.

Item ĩ eo. ca. vbi poſtillator expōit quō moyſes ſe petijt deleri de libro vite ⁊c. Burgē. addit q̄ſdam inuolutiones dicēs librū vite accipi q̄ttuor modis. Primo mō ꝑ inſcriptione ad vitā eternā. ⁊ illo mō dic̃ moyſen non petiſſe ſe deleri: ſ; h̄ dictū ē ↄ̄ beatū Aug. ⁊ glo. dicētes. Secur⁹ q̇dē h̄ dixit vt a ſeq̄ntib⁹ rōcinatio cōcludat̃. i. vt q̇ȝ de⁹ nō deleret moyſen de libro ſuo ppl̃o illō petm̄ remitteret ⁊c. vñ ptȝ librum vite hic accipi ꝑ inſcriptione ad vitā eternaȝ de alijs eñ acceptionib⁹ libri quas ponit Burgeñ. non eſſet talis ↄſeq̄ntia ad ꝓpoſitū. q̇d eñ magnū ſi moyſes nō ſcriberet̃ ĩ biblia quā dic̃ Burgē. libꝝ vite ſcd̄o mō dictuȝ. Ad ꝓpoſitū cōſeq̄ntie quā btūs Aug⁹. itēdit ⁊ glo. ē q̇ vi diuia ad memoriā reducant̃ facta cuiuſlibet quā dic̃ libꝝ vite tertio mō dictū: q̇ȝ hec diuina vis eſt liber aptus et erit tam bonis vel malis: vt ḋr in glo. Dañ. vij. ſimilit̃ de libro quarto mō dicto: q̇ȝ ille nō ḋr ſimplicit̃ liber vite ſctōꝝ: in q̄ ſcpta ſūt facta exēplaria iuſtoꝝ. nō eñ magnū ē ĩ illo libro non ſcribi: q̇ȝ multoꝝ ſctōꝝ geſta nō ſūt: imo et multa geſta ſctiſſctōꝝum ſcripta nō ſunt: vt ḋr Joh. vl. Cū illa igit̃ diſtinctione Burgeñ. modicū facit ad veritatē lr̃e: nec rñdit rōnibus poſtillatoris que faciunt cōtra queſtionē p̄ncipalem: ſ; nec ↄcluſio Burgeñ. pōt eē vera q̄ dic̃ q̇ moyſes ſolū petiuit deleri de libro vite: ſcd̄o ⁊ q̄rto modi dicto: q̇ȝ ad petitionē moyſi dñs rñdit. Qui peccauerit mihi delebo eū de libro meo: certū tñ eſt multos ſanctos qui domino fuerunt grati in libro ſecundo et quarto modo dicto non ſcribi: quia nec in libro ſcripture nec in libro vite ſanctorum.

Glo. ordi.

a Uade ⁊ aſcende ⁊c. Aug⁹. De⁹ iratus Ca. XXXIII videt̃ dicere tu ⁊ populus tuus quē eduxiſti. alioq̄n dixiſſet tu ⁊ ppl̃s me⁹ quē eduxi: ſ; q̄ñ idolū popoſcerūt ita locuti ſunt: Moyſes hic hō q̄ eduxit nos de terra egypti ⁊c. liberationē ſuā in hoīe conſtituendo: h̄ eis replicat̃ cum dicit̃: tu ⁊ ppl̃s tuus quē eduxiſti de terra egypti: q̄d illis crimē eſt: nō moyſi. Uolebat. n. moyſes vt ĩ dño ſpem ponerēt: et in ei⁹ miſcd̄ia ſe ab illa ſuitute liberatos crederēt: ⁊ cui⁹ tñ inerat tñ meritū per dei grām vt ei diceret: Sine me vt iraſcar ↄ̄ eos. Q̄d ſi iubent̃ ſit cū ait Sine me: aut q̄ſi petent̃ vtrūq̇ videt̃ abſurdū. Nā ſi de⁹ iubebat famul⁹ inobediēter nō parebat: et deū h̄ a ſeruo ꝓ bñficio petere non decebat: q̄ poterat eos etiā ip̄o nolente cōterere. Significat ergo his verbis de⁹ plurimū ꝓdeſſe apud ſe illi populo: ſic ab illo diligi: quē ſic dñs diligebat: vt eo mō admoneremur cū merita nr̃a grauant ne diligamur a d̄o: releuari nos apd̄ eū illoꝝ merit̃ poſſe q̄s vere diligit. Naȝ cum a d̄o ḋr hōi: Sine me ⁊ cōterā eos. h̄ ē ↄterere eos niſi diligeret̃ a te. Quaſi noli eos diligere: et conterā eos: q̇ȝ ne id faciā dilectio tua intercedit. Obtpādū ē dño dicēti: Noli eos diligere: ſi h̄ iubendo dixiſſet: ⁊ nō poti⁹ admonēdo ⁊ exp̄mendo quid illum ab eorum ſupplicio reuocaret. nec tñ etiam illo intercedente: ſine flagello diſcipline ppl̃m derelinquit: neſcio eñ quomodo vt ſic eos diligeret ip̄e moyſes deus eos occultius diligebat qui manifeſta voce terrebat.

Uade et aſcende de loco iſto ⁊c. Aug⁹. Continuo tanq̄ȝ ad ipſum moyſen: adhuc loquatur tanq̄ȝ occulta cōuerſione que grece apoſtrophe dicitur: ait ad populum: Mittam angelum meum ante te ⁊c. Magna et mira ſacramenti profunditas tanq̄ȝ maiorem miſericordiam poſſet angelus habere: q̄ȝ dominus qui populo dure ceruicis parceret. et tamē

per angelum

Nico. de lyra

Ca. XXXIII

a Locutuſq̇ eſt dominus ad moyſen dicens: Uade aſcēde d̄ loco iſto tu ⁊ a b c

a ſ nō me⁹. b ſ nō ego. ſ ſic ſupradictum eſt.

populus tuus quem eduxiſti de

a ſ hic oſtēdit ſe ꝓ p̄rib⁹ hoc facere nō q̇ȝ illi ſūt digni.

terra egypti ĩ terrā quam iuraui abraam iſaac ⁊ iacob dicēs † Se- b

Ca. XXXIII

a Locutuſ q̇ ē ⁊c. b Hic ↄ̄nr ponit̃ dñi rñſio ĩ ſpēali ⁊ magl̃ explicita. ⁊ primo ↄ̄tū ad aliq̇d q̄d videbat̃ dux. ſcd̄o ↄ̄tū ad id q̄d ē groſſū. ibi: Dixit āt moyſes. Adhuc p̄mo pōit̃ dicta rñſio. ſcd̄o ppl̃i īcrepatio. ibi: Dixitq̇ dñs. Petitio aūt moyſi includebat q̇ dominus deduceret eos ad terram ꝑmiſſam: ⁊ dominus reſponderat q̇ daret eis angelū ducē. iō h̄ explicat̃ q̄lit̃ ītelligit̃ cū ḋr: b Uade aſcende de loco iſto. hoc ḋr quia terra ꝓmiſſiōis altior eſt q̄ȝ deſertum in quo erant. c Tu et ppl̃s. ⁊ nō addit̃ hic tu⁹: q̇a dominus iaȝ incipiebat illi populo reconciliari. d In t̃rā quā iu. abraā. ⁊c. vt habetur Gen. xxij.

† Gen. xii. c

Et mittam

Glo. oꝛdi.

ꝑ angelum ſe quodāmō abſente q̄ nuſq̄ abeſſe pōt implere ſe dicit qđ prib⁹ coꝝ iurauit: tanq̄ ⁊ hic oñdens ſe hoc facere q꞉ prib⁹ ꝓmiſit: nō ꝙ iſti eſſent digni. Quid ḡ ſignificat niſi foꝛte iō ſe non eſſe cum eis: q̄ dure ceruicis ſunt: q꞉ nō eū ꝓꝑutiū ⁊ ſalubꝛē niſi humilitas ⁊ pietas capit. Eſſe aūt deum cū dure ceruicis hoīb⁹. nihil eſt aliud q̄ vindicando adeſſe atq̄ puniendo. Un̄: auerte faciē tuam a pctis meis: q꞉ ſi auertit euertit. Sicͣ eñi fluit cera a facie ignis ſic peant pctōꝛes a facie domini.

Ps. 50.

a Mittā p̄curſ. Aug⁹. Deus cū iuſtis eſt viſitando: miſerendo ⁊ cōfoꝛtādo: cū īpiis v̄o vlciſcendo et puniendo. Et ē ſenſus cum his nō poſſum eē ꝓpter te vt vindicem ⁊ puniā: nec ꝓpt̄ eos vt viſitem ⁊ cōfoꝛtem: mittā angelum meū ſaltē. b Tollēs tabernaculū ⁊c̄. Hoc ꝑ ꝓlepſim accipiendū ſi de illo tabernaculo accipit̄ qđ moyſi in mōte monſtratum eſt ⁊ fabricatū p̄cipiente dño a beſeleel ⁊ ooliab. Uel aliud tabernaculū fuit ad qđ iā cōueniebāt ad iudicandū. c Cūq̄ egrederet̄. ⁊c̄. Greg⁹. Hebꝛe⁹ ꝑplus de egyptiaca ſuitute liberatus cū loquēte deo colūnam nubis cerneret: vnuſq̄ſq̄ ī tabernaculi ſui foꝛib⁹ ſtabat ⁊ adoꝛa. Un̄ dr̄: Cūq̄ egrederet̄ moyſes ⁊c̄. Quid eſt. n. populū colūnā nubis aſpicere: et in t. ſui foꝛibus ſtare ⁊ adoꝛare: niſi q꞉ cū mens humana illa ſupioꝛa ⁊ celeſtia vtcūq̄ in enigmate aſpicit: iam clauſtra coꝛpee habitationis ꝑ ſubleuatā cogitationē exit: ⁊ illū hūiliter adoꝛet: cui⁹ ſi ſubſtantiā videre nō valet: iā tñ eius potētiā ꝑ illuminationē ſpiritus mirat̄. Et cū moyſes tabernaculū ingredit̄: ei⁹ terga ppl̄s aſpicit: ⁊ in papilionū ſuoꝝ hoſtio conſiſtit q꞉ p̄dicatoꝛ cū alta de deo loquit̄ ſupne habitatiōis iā vtcunq̄ tabernaculū īgredit̄: cui⁹ p̄dicationis officiū ⁊ v̄tutē ſi infirmi plene penſare nō p̄nt: tñ velut terga aſpiciūt: q꞉ poſtrema q̄ valēt ꝑ intellectū ſequūtur: ſed ī ipis minimis q̄ cape ſufficiūt: iā de ſuis papilionib⁹ q̄ſi exeūt ⁊ ī hoſtiis ſtāt q꞉ habitacula carnis relinquere ⁊ ad illa etne vite gaudia q̄ audiunt ꝓgredi conātur. d Aſpiciebātq̄ ⁊c̄. Stra. Moyſes tenet figurā leg⁹. moyſi ḡ tergū ppl̄s iudaic⁹ aſpiciebāt q꞉ nihil myſticū nihil ſpūale ī lege voluit ītelligere: ſꝫ ſupficiē tm̄ littere. Jō ei⁹ facies abſcōdita erat. i. vera ⁊ mera ꝯgnitio. Jngreſſo illo tabernaculū deſcēdebat colūna nubis ⁊ ſtabat ad hoſtium. Alia tranſlatio dicit ꝙ moyſi volente ingredi tabernaculum opponebat ſe nubes ante et pꝛohibebat eum. Hic autem dicitur ꝙ illo ingreſſo loquebatur nubes aū hoſtiū cū eo. Sciēdū ḡ ꝙ aliquā ꝑtem ingrediebat̄ atriū. ſ. ⁊ tūc anq̄ ītraret in tabnaculū opponebat ſe nubes ꝑ ḡ loco ſignificat eos q̄ min⁹ ſūt

ꝑfecti

Exodi Ca. XXXIII

a mini tuo dabo eā †Et mittā a
a ſ quē xp̄m poſſumus ītelligere q̄ eſt angelus magni conſilii q̄ p̄ñtia carnis hūanū genus viſitauit ⁊ pctā dimiſit.
p̄curſoꝛem tui angelū ꝫ vt eiiciam chananeum: ⁊ amoꝛreum: ⁊ etheū: ⁊ phereſeum: et eueum ⁊ iebuſeum: ⁊ intres b
ſ eccleſiā ſimplici ⁊ perfecta doctria abū
in terrā fluentē lacte ⁊ melle
dantē. ſ q꞉ indigni gr̄a mea ⁊ p̄ñtie mee conſolatione.
Nō eñi aſcendā tecū: q꞉ po- c d
pul⁹ dure ceruicis eſt: ne foꝛ e
ſ populum tuum.
te diſperdā te in via. Audiēs f
ſ meſtiſſimum.
populus ſermonem hūc peſ
ſ q꞉ deum offenderat.
ſimū: luxit ⁊ nullus ex moꝛe g
ſ vt habitu q̄ꝫ penitētiam demonſtraret.
ſ miſertus eſt delicti ſui. ſ miſertus. ſ. lu-
indutus ē cultu ſuo. Dixit- h
gentibus.
q̄ dñs ad moyſen: Loquere
ſ indomite ſuperbie.
filiis iſrael: Popul⁹ dure cer i
ſ babyloniā captiuitatē vel romanam vt̄ vltimi iudicii vindictam minatur.
uicis es: ſemel aſcēdā in me k
dio tui: et delebo te. Jā nūc l m
a ſ manifeſtā dei p̄ñtiam: qua illi populo per angelū apparebat: vel qđ infra caſtra erat in medio eoꝛum quo oꝛationis cōſulē
depone oꝛnātum tuum: vt n
di gr̄a cōſueuebat populus. a ſ. i. ſcire faciam te q̄tum mali perpetraueris q̄ mea preſentia ⁊ angelica viſitatione priuaris.
ſ Nam ab illo die nō ita manifeſte apparuit deus illi populo.
ſciām quid faciam tibi. De- o
poſuerūt ergo filii iſrael oꝛnatum ſuum a monte oꝛeb
b Moyſes q̄ꝫ tollēs tabnacu- p
lū tetendit extra caſtra ꝓcul q
vocauitq̄ nomē eius taber r
naculū federis. Et oīs populus qui habebat queſtionē aliquam: egrediebat̄ ad tabernaculū federis extra ca
ſ p̄dicatoꝛ alta loquēdo.
c ſtra †Cūq̄ egrederet̄ moyſes s
a ſ Supne habitationis. b ſ voluntate.
ad tābernaculum: ſurgēbat t
ſ ingreſſi. i. coꝛ-
vniuerſa plebſ: ⁊ ſtabat vnuſ
poꝛe habitationis. a ſ papilio eſt tētoꝛiū a ſimilitudine volatilis ſic dictuꝫ ē.
quiſq̄ in oſtio pāpiliōis ſui:
a ſ ſequentes ſcilicet per intellectum poſtrema que poſſunt.
ſ alias reſpiciebant.
d aſpiciēbantq̄ tergum moy-
ſ celeſtis habitationis.
ſi donec ingrederet̄ tentoꝛiuꝫ. Jngreſſo āt illo tabnacu
ſ illuminatio ſpūſſcti.
lū federiſ: deſcēdebat colūna v

Nico. de lyra

a Et mittā p̄curſoꝛē tui angelū. S. xxiii. dicit̄: Crabꝛones. Dicēdū ꝙ oīa q̄ fecerūt ad eiectionē pplo꞉ꝝ de terra chanaā fuerūt facta miniſterio angelico. †Joſ. 24. c S. 23. c b Et intres in terrā fluentem lacte ⁊ melle. ꝑ h̄ ītelligit̄ abundantia lactis et mellis in t̄ra ꝓmiſſionis. q꞉ ī pluribus locis eſt multū paſcualis. apes etiā ibi mellificant abſq̄ ſollicitudine hūana. c Nō eñi aſcēdā tecū. i. nō ero ductoꝛ vel comes tui itineris ꝑ meipm̄ h̄ ſupi⁹ in ſua r̄ſiſione nō expſſerat. iō h̄ explicat vt ſic ītelligat̄ angel⁹ ductoꝛ ⁊ nō dñs cum eo. Sciendū tñ ꝙ cū de⁹ ſit vbiq̄: nō ſic intelligendū eſt q̄n eſſet cū eis ꝑ eſſentiā potentiā ⁊ p̄ñtiā ſed ꝙ nō adeſſet eis ꝑ miraculoꝝ opatione ſicut aū fuerat. d Quia ppl̄s dure ceruicis ē. et iō indignus talib⁹ b̄ñficiis diuinis. e Ne foꝛte diſpdā te in via. nō eſt ꝑ h̄ intelligendū ꝙ angelus de q̄ dixerat ꝙ eſſet eis ductoꝛ: eſſet miſericoꝛdioꝛ ipi deo ſed ꝙ ſi adeſſet dei p̄ñtia mō p̄dicto ex h̄ rebellio ppl̄i eſſet grauioꝛ: ⁊ ꝑ conſequens grauius punienda. f Audiens ppl̄s ſermonē hūc peſſimū. ſ. ꝙ de⁹ nō adeſſet eis ī adminiculis ſic̄ antea. g Luxit ⁊ null⁹ ex moꝛe indut⁹ eſt cultu ſuo. i. honeſtioꝛib⁹ veſtimētis ī ſignū triſticie. h Dixitq̄ dñs. Hic ꝯñr ad aggrauationē ponit̄ increpatio ppl̄i. cum dicit̄: i Popul⁹ dure ceruicis es. i. ſupioꝛib⁹ rebellis ⁊ cōtumax in malis. k Semel aſcēdā ī medio tui. nō ad cōſolādū ſꝫ ad puniēdū ꝓpt̄ tuaꝫ duritiā. l Et delebo te. ita ꝙ nō remaneat memoꝛia tui. Jſta cōminatio dei ſic̄ ⁊ alie in ſacra ſcriptura cōiter poſite intelligit̄ ſub conditione ſcꝫ niſi peniteas ⁊ coꝛrigas te: ſicut dr̄ de niniuitis Jone. iii. Adhuc quadraginta dies ⁊ niniue ſubuertetur: que tamen non fuit ſubuerſa eo ꝙ penitentiam egerunt: ⁊ ſic fuit in ꝓpoſito. m Jam nunc depone oꝛnatum tuum. dicūt aliqui ꝙ iſte oꝛnatus erat p̄uū tabernaculū in quo cū moyſe cōueniebant ſenes ad tractandum negocia ppl̄i: ⁊ ibi offerebāt̄ oblatiōes aū ꝯſtructionē magni tabernaculi: ſꝫ h̄ nō videt̄ veꝝ q꞉ p⁹ depoſitionē oꝛnamēti h̄ dicti ſtati ſb̄dit̄ de amotione illi⁹ tabnaculi. vt ptꝫ ī lr̄a: et iō dic̄ Ra. ſa. ꝙ ꝑ oꝛnatū hic dictū nō intelligunt̄ p̄cioſa veſtimenta q̄ iam depoſuerant: vt predictum eſt: ſed intelliguntur coꝛone q̄s ſibi p̄ncipales ppl̄i impoſuerant in die dationis legis q̄ñ dñs locutus eſt eis decē v̄ba: vt dictū eſt ſupꝛa. xx. ca. Tunc eñi populus fuit deo deſpōſatus ꝑ ſuſceptioneꝫ legis: et ideo fuerunt coꝛonati ad modū ſponſe: ⁊ has coꝛonas nō depoſuerāt ad oñdendum ꝙ volebant eē ſubiecti legi: ſed q꞉ peccauerāt per idolatriā: et tabule legis erāt fracte: iō ad eoꝝ cōfuſionē ⁊ humiliationē p̄cepit dñs eas depōi. n Ut ſciā q̄d faciā tibi. i. ꝑ te: ſi videro te humiliatū. nec ītelligēdū ē ꝑ h̄ ꝙ de⁹ aliq̄d ꝯḡſcat de nouo: ſed q꞉ ex mutatiōe ppl̄i de ſupbia ī humilitatē apparet q̄d illi pplo cōdecēs ſit fieri a deo. †. 33. diſ. c. i. ḡ nōne o Depoſuerunt ḡ filii iſrael oꝛnatū ſuū a monte oꝛeb. i. coꝛonas eis impoſitas iuxͣ montem oꝛeb in datione legis. p Moyſes quoq̄ tollens tabernaculū. in quo conueniebāt ad eū ſenes. vt dictū eſt. q Tetendit extra caſtra ꝓcul. ſ. duobus milibus cubitis longe a caſtris. vt dicit Ra. Sa. et hoc etiā factū eſt ad humiliationē ppl̄i ſic̄ de coꝛonis dictū eſt: q꞉ ſicut de⁹ reddebat ſe elōgatū a filiis iſrl̄ dicēs ꝙ non aſcēderet cū eis: ita ⁊ moyſes q̄ erat medi⁹ inter pplm̄ ⁊ deū ſe elōgauit a caſtris. r Uocauitq̄ ⁊c̄. tū q꞉ dñſ ibi cū eo familiarit̄ loq̄bat̄: vt h̄r īfra. tū q꞉ ibi ꝯcidebāt̄ cauſe q̄ poterāt eē cā cōtētiōis ⁊ diſcoꝛdie ī pplo. iō ſb̄dit̄: Et oīs ppl̄s q̄ ha. q̄ſti. ali. ⁊c̄. ſ Cūq̄ egre. m. ſ. d̄ caſtris vt iret ad tabernaculū. t Surgebat vniū. ⁊c̄. ad faciēdum reuerētiam moyſi tanq̄ prelato et ſuperioꝛi. v Deſcendebat columna nubis. ad deſignandum dei preſentiam ſpecialem. Sequitur:

B

Et ado

Glo. ordi.

pfecti ſcia ⁊ ope: nec valent intima ſcripturarū penetrare. Alibi aūt qñ mediū nebule īgreſſus eſt: pfectoꝝ figurā tenuit ſcʒ qui myſticoꝝ ſenſuū arcana inueſtigāt. a Loq̄bat aūt do. ⁊c. Scōm opinionē ppl'i loquit ſcriptura: q putabant moyſen oꝛe ad os loq̄ cū deo cū p ſubiectā creaturā. i. p angelū ⁊ nubē ei loq̄ret ⁊ appet. Nā ei' ſubſtantiam nec hoīm nec angeloꝝ ſic̄ eſt q̄ſq̄ß videre potuit. Vñ: Regi aūt ſeculoꝝ īmoꝛtali inuiſibili ⁊c. Et alibi: Lucem habitat inacceſſibilē. b Si ergo inueni grām ⁊c. Aug'. his v̄bis oſtendit moyſes q nō ita videbat deū familiari ɔſpectu vt deſiderabat: qꝛ oēs ille viſiones dei q̄ moꝛtaliū p̄bebant aſpectibus: et ex quib' fiebat ſon' q̄ moꝛtalis attingeret audit' ſic exhibebant: aſſūpta ſic̄ de' volebat ſpecie quā volebat vt nō in eis ipa nullo ſenſu coꝛpis ſentiret diuina natura: q̄ inuiſibilis vbiq̄ʒ tota eſt: et nullo continet loco: ⁊ qꝛ in duobus p̄ceptis dilectionis. ſ. dei ⁊ ꝓximi tota lex pēdet: iō moyſes ī vtroq̄ʒ ſuū deſideriū demonſtrabat: in dilectiōe. ſ. dei, vbi ait: Si inueni grām ī cōſpectu tuo: oñde mihi teip̄m ⁊c. In dilectione aūt ꝓximi vbi ait: ⁊ vt ſciā qꝛ ppl's tuus eſt gens hec ⁊c. Premiſſuʒ eſt inueniſti grām in cōſpectu meo: iterū poſtulat vt grām inueniat. Sanct' eñ nō ſufficit vna grā. Eſt eñ grā q̄ p̄cedit: vt deū ɔg̃ſcant ⁊ diligant. Eſt q̄ ſequit vt ſe mundos ⁊ inuiolatos cuſtodiāt ⁊ ꝓficiant. c Et teip̄m noui ⁊c. Aug'. Qñ ſcio te p̄ omnib' ⁊c. Nunq̄d de' plus aliq̄ ſcit ⁊ aliq̄ min' an ſm q in euāgelio d̄r q̄buſdā nō noui vos. ſcōm alia de' ſciam q̄ de' dicit ſcire q̄ illi placent: neſcire que diſplicēt non qꝛ ignoꝛat ea: ſʒ qꝛ nō appꝛobat? Sic̄ ars recte d̄r neſcire vitia cū impꝛobet: et p̄ oīb' moyſen de' ſciebat: quia d̄o p̄ oīb' placebat. Notādū ē q ipſe moyſes prius dixerat d̄o dixiſti mihi. Scio te p̄ oīb' q̄d illi de' poſtea q̄ß hoc ip̄e dixit legit dixiſſe. Vñ aūt nō legit vt intelligam' nō oīa eē ſcp̄ta que cum illo de' locut' eſt: ſʒ diligenti' req̄rendū eſt in p̄oꝛib' ſcpture ptib' an vere ſit ita d Ego oſtendam. Cū dixiſſet moyſes ad dñm oñde mihi gloꝛiā tuā. Rñdit: Ego tranſibo aū te in gl'ia mea ⁊c. Cū paulo añ dixiſſet ip̄e: añcedam te et requiē tibi dabo q̄d moyſes videtur ſic accepiſſe añcedam te tanq̄ß non ꝑſo in itinere p̄ñs futur' eēt: ⁊ iō ait: Si nō tuip̄e veneris: nobiſcum ne me educas hinc ⁊c. Deus aūt neq̄ʒ h̄ ei negauit: dicens: ⁊ h̄ tibi verbū q̄d dixiſti faciam. Quō ḡ cuʒ dixiſſet ei moyſes: oñde mihi gloꝛiā tuā: itē tanq̄ß p̄ceſſurus ⁊ nō ſit cū eis futur' videtur dicere. Ego trāſibo añ te: niſi qꝛ h̄ aliud eſt Ille eñ intelligit dicere trāſibo añ te de q̄ d̄r. Cū eñ veniſſet hoꝛa q tranſiret ih̄s de h̄ mūdo ad patrem ⁊c. Qui trāſitus paſcha d̄r: ip̄e añ oēs ſanctos tranſit ad patrem de hoc ſeculo parare manſiones: quas dabit eis in reſurrectione moꝛtuoꝛum: quia tranſiturus ante omnes primogenitus factus eſt a moꝛtuis. Gratiam vero ſuam valde cōmendat cum dicit: et vocabo nomine domini in conſpectu tuo tanq̄ß in conſpectu ꝑpl'i iſrl'. Moyſes cum hec audiret populo ſignificabat. In conſpectu eñ illius gentis vbiq̄ʒ diſperſe vocat dominus xp̄s in omnibus gētib'. e Et vocabo. Aug'. Vocabo āt dixit: nō vocaboꝛ: actiuum verbum ꝓ paſſiuo ponens: genere locutionis inuſitato in quo foꝛte ſignificare voluit ſeip̄m hoc facere. i. gratia ſua fieri vt vocetur dominus in omnibus gentibus.

Margin: i. Timo. i. d — Ibidē. 6. c — †. s. q. i. ca. moyſes hec pc. di. 3 §. oppōit. — c — d

Text (Exodi XXXIII)

nubis ⁊ ſtabat ad oſtium: loquebaturq̄ʒ dñs cum moyſe cernentibus vniuerſis q columna nubis ſtaret ante oſtium tabernaculi. Stabantq̄ʒ ip̄i: ⁊ adoꝛabant per foꝛes tabernaculoꝝ ſuoꝛum† Loquebatur aūt dominus ad moyſen facie ad faciē: ſicut loqui ſolet homo ad amicū ſuum. Cumq̄ʒ ille reuerteret in caſtra: miſter ei' ioſue fili' Nūn puer: n̄ recedebat de tabernaculo. Dixit āt moyſes ad dominū: Precipis vt educaʒ populū iſtū: et non indicas mihi quem miſſurus es mecum: preſertim cū dixeris: Noui te ex nomine: et inueniſti grām coꝛā me. Si ergo inueni grām in ɔſpectu tuo: oſtende mihi faciē tuam: vt ſciam te ⁊ inueniam grām ante oculos tuos: Reſpice populū tuum gentē hanc. Dixitq̄ʒ dñs: Facies mea p̄cedet te: ⁊ requiē tibi dabo: Et ait moyſes: Si non tu ip̄e p̄cedes: ne educas nos d̄ loco iſto. In q̄ eñ ſcire poterim' ego et popul' tu' īueniſſe nos grām in cōſpectu tuo: niſi ambulaueris nobiſcū: vt gloꝛificemur ab oīb' populis qui habitant ſup terrā. Dixit aūt dñs ad moyſen: Et verbum iſtud q̄d locutus es faciam. Inueniſti eñ grām coꝛā me: ⁊ teip̄m noui ex noīe. Qui ait: Oſtēde mihi gloꝛiā tuā. Rñdit: Ego oſtēdam oē bonū tibi: ⁊ vocabo

Interlinear glosses:
ſ qꝛ cōſpicit ppl's celeſtia vtcūq̄ʒ in enigmate.
ſ manifeſta viſione.
a ſ xp̄s cū eccleſia ſua eſt vſq̄ʒ ad cōſūmationem ſeculi ⁊ ſemꝑ ꝓnunciabat in lege q̄uis occultus
ſ qꝛ ſi ad nccia coꝛꝑis ſecedebat ſtati redibat.
ſ nō q̄d remaneret in tabernaculo ſed in q̄libet loco atrij ſibi conſtituto.
ſ appꝛobaui.
ſ vitam eternam.
ſ ꝓprie ⁊ ſpecialiter placuit mihi.
a ſ requiē eternā in q̄ eſt oē bonū in viſione dei: ſicut pſalmiſta ait. Satiaboꝛ cū appa. gloꝛia tua
b ſ ꝑ p̄dicatoꝛes ⁊ ap'los meos inuocaboꝛ.

Nico. de lyra

a Et adoꝛabāt. ſ. deitatē ī ſigno viſibili apparentem. b Loquebat aūt dñs ad moyſen facie ad faciem. i. valde familiarit̄. iō ſb̄dit. c Sicut loq̄ ſolet hō ad amicū ſuuʒ. nō eñ tunc vidit diuinā eēntiā. qꝛ cū peteret h̄ dixit ei dñs. Nō poteris videre faciē meā: vt infra h̄r. d Cumq̄ʒ ille reuerteret in caſtra. ad viſitandum populū poſt collocutionē cum deo: e Miniſter eius ioſue filius Nun puer. i. iuuenis reſpectu moyſi: tamē nō erat ita iuuenis quin iam fuiſſet factus dux exercitus in p̄lio contra amalech vt dictū eſt ſupra. xvij. ca. Accipit h̄ etiā puer. i. miniſter: ſicut ⁊ in pluribus alijs locis ſcripture. f Dixit aūt moyſes. Hic ɔñr ponitur dñi rñſio groſa ⁊ p̄mo q̄tum ad deductionē populi ad terrā ꝓmiſſionis. ſcd̄o q̄tū ad reparationeʒ legis in p̄ncipio ſequētis ca. Adhuc p̄mo ponit dñi rñſio groſa reſpectu moyſi ⁊ ppl'i cōit. ſcd̄o reſpectu moyſi ſingulariter. ibi: Qui ait oſtende mihi gloꝛiā tuā. Circa p̄mū p̄mittit inſinuatio moyſi dicentis domino. g Precipis vt educā populū iſtū. ſcʒ d̄ loco iſto. dixerat eñ ei dñs ca. p̄ce. Vade ⁊ duc populū ⁊c. h Et nō indicas mihi quē miſſurus es mecū. q̄. ſ. ſit ad pacē meaʒ et populi. licet. n. dñs dixiſſet ei q mitteret angelū cū eis: h̄ tñ non ſufficiebat moyſi niſi dñs aſſiſteret ei mō p̄dicto. i Preſertim cum dixeris noui te ex noīe. q̄d eſt ſignū magne dilectionis tāti dñi ad ſeruū ſuum. ⁊ ꝑ h̄ inſinuat moyſes q non debebat eſſe contentus alio ductoꝛe niſi ip̄e dñs cū h̄ eos duceret: vt patet ex ſequentibus. ideo concludit. k Si ergo inueni grām in conſpectu tuo oñde mihi faciē tuā. i. te mihi familiarē: ſic̄ añ fabricationē vituli deducēdo me et populū iſtū per teip̄m. vñ in hebꝛeo h̄r: Oſtende mihi manū tuā. Ex q̄ ptʒ q adhuc nō petebat moyſes viſioneʒ diuine eēntie ſʒ ī petitionib' ſuis ꝓcedebat oꝛdinate a miōꝛib' ad maioꝛa ꝓut inueniebat ſibi deū ꝓpitiū ī rñſionibus. vñ ſubdit. l Dixitq̄ʒ d. fa. ⁊c. i. egomet deducā te ſic̄ tu petis: verūtñ qꝛ iſta rñſio nō ſe extēdit exp̄ſſe niſi ad moyſen. id̄o petit vltra moyſes q ſe extēdat ad ꝑp̄lm dicēs: m Si nō tuip̄e p̄cedes. nō ſolū me ſed etiam populū. n Ne educas nos d̄ loco iſto: pri' eñ ſingulariter dixerat. Oñde mihi faciē tuā. ſʒ h̄ ponit populū ſecū loquendo pluraliter: quaſi dicat: Ne educas nos niſi ſis ductoꝛ noſter. cuius rō ſubditur: o In q̄ eñ ſcire poterimus ⁊c. niſi tu deduxeris nos in ſignis mirabilibus ſic̄ añ peccatuʒ vituli. et ſubdit conceſſio dñi dicentis: Et verbum iſtud quod locutus es faciam. cui' cā ſubdit: p Inueniſti eñ grātiam coꝛam me. i. faciā hoc propter meritū tuū: nō ꝓpter meritū ppl'i. q Qui ait. Hic ponit rñſio dñi gratioſa reſpectu moyſi ſingularit̄. ſic̄ eñ ī hūanis fu' vidēs dominū volūtariū ad cōcedendū accipit audaciā pl' petendi: ita moyſes videns petitionē ſuā exauditam ꝓ ſe ⁊ ꝓ ppl'o groſe: accepit audaciā petēdi viſionē diuine eēntie dicens. r Oñde mihi glo. t. i. teip̄m ſic̄ videris in gloꝛia tua. s Rñdit In hebꝛeo h̄r: Ego faciā trāſire oē bonū añ te: ⁊ refert ad illud q̄d poſtea ſubdit: Cūq̄ʒ tran. gloꝛia mea. ⁊c. ſm Ra. ſa. t Et vocabo ⁊c. alia lr̄a hʒ ſic: Et legam

Et miſereboꝛ

in nomine

a Et miſerebor ꝛc. Aug⁹. Quod addidit: Et miſerebor cui miſertus ero: ꝛ miſe/
ricordiã pſtabo cui miſericordiã pſtitero. Expſſius oñdit vocationẽ qua voca/
uit nos in regnũ ſuũ ꝛ gloriã ſuã: nõ ꝓ meritis nr̃is ſed ꝓ miſcdia ſua: qm̃ enĩ
ſe gentes introductuꝝ pollicebaꝛ dicens: Uocabo noĩe dñi in cõſpectu tuo: cõ/
Ro.15.b mendat hec ſe miſericordiꝛ facere. vñ Dico eñ xp̃m ieſum miniſtrũ fuiſſe circũ/
ciſionis ꝓpꝛ ßitatẽ dei ad cõ. ꝑ.ꝑ. ꝛc. h ꝙ pdictũ ẽ. Miſere
bor cui miſert⁹ ero ꝛc. Quibus verbis ꝓhibuit hominem
1 Cor.10.d velut de ꝓpꝛiaꝝ virtutũ meritis gloriari: vt q̃ gloriaꝛ ĩ do/
mino glorieꝛ. Nõ eñ ait miſerebor talibus vel talibus: ſed
cui miſericors fuero: vt neminẽ pcidentibus opibus vl̃ me/
ritis miſericordiã tãte vocatiõis meruiſſe demõſtret: etenĩ
xp̃s ꝓ impijs mortu⁹ eſt. Sed vtrũ h idẽ repetere voluerit
cũ addidit: miſericordiã pſtabo cui miſericordiã preſtitero:
vel ſic alij interp̃tati ſunt: cui miſericors fuero: an aliquid
interſit neſcio. põt eñ iſta repetitione firmitatẽ miſcdie ſue
deus monſtrare: ſicut dꝛ amen amen: ꝛ fiat fiat: ꝛ repetitio
ſomnij pharaonis pluraq; ſilia: aut in vtriſq; pp̃lis genti/
bus ꝛ hebreis: ſic deus pnunciauit miſcdiaꝫ ſe eẽ facturum.
b Nõ poteris videre ꝛc. Aug⁹. Poſt miſcdie ſue cõmen
dationẽ rñdet ad h qd ei dictũ fuerat: oñde mihi gloriã tuã
vel oñde mihi teip̃m. Nõ poteris inq̃t videre faciẽ meam.
Nõ eñ videbit hõ faciẽ meã ꝛ viuet: oñdens huic vite cor/
ruptibilis carnis deũ ſicuti eſt apparere nõ poſſe. i. ſicuti ẽ vi/
deri. In illa; enim vita põt: vbi vt viuatur huic vite morien
dum eſt. c Nõ eñ videbit ꝛc. Greg⁹. Johes quoq; ait.
Joh.1.b Deũ nemo vidit vnq̃. Quãdiu eñ h mortaliꝛ viuiꝛ: vide
ri ꝑ q̃ſdã imagines de⁹ põt: ſꝫ ꝑ ipam nature ſue ſpẽm non
põt. Hinc eſt ꝙ moyſes q̃ cũ deo facie ad faciẽ loquebaꝛ ſic
loq̃ ſolet hõ cũ amico ſuo. dicit: Si inueni grãm in conſpe/
ctu tuo oñde mihi teip̃m manifeſte. Si eñ de⁹ nõ eẽt cum q̃
loq̃baꝛ: oñde mihi deũ diceret: nõ oñde teip̃m. Si aũt de⁹
erat cur petebat videre quẽ videbat. Sꝫ eũ ſitiebat ꝑ incir/
cũſcripte nature claritatẽ cernere: quẽ iã ceꝑat ꝑ quaſdã imagines videre. Ui/
derunt ꝙ patres veteris teſtamenti deũ: ꝛ tñ deũ nemo vidit vnq̃. q: ĩ hac car
ne viuentibus videri potuit: ꝑ circũſcriptas imagines: ꝛ videri nõ potuit ꝑ in/
circũſcriptũ lumen eternitatis. Sin ßo q̃buſdã in hac carne viuentibus: ſꝫ in/
eſtimabili ßtute creſcẽtibus cõtẽplationis acumine põt eterni dei claritas vide
ri. Nõ tñ videbit eũ hõ ꝛ viuet: q: q̃ ſapiam q̃ deus eſt videt: huic vite funditus
moriꝛ: ne eius amore teneaꝛ. Fuerũt aũt q̃ dicerent etiã in illa regione beatitu/
dinis in claritate ſua deũ cõſpici: ſed in natura nõ videri. Sꝫ nõ eſt aliud clari/
tas: aliud natura: ſed ipa natura claritas eſt. Ipe aũt ꝓmittit dilectorib⁹ ſuis
Joh.14.c dicens: Qui diligit me: diligeꝛ a patre meo: ꝛ ego diligã eum: ꝛ manifeſtabo ei
meip̃m: quaſi q̃ in vr̃a natura me cernitis: reſtat vt in mea natura me videaꝛ.
Mat.5.a Et alibi: Beati mundo corde: qm̃ ibi deũ videbũt. Hinc Paulus ait: Uidem⁹
1.Cor.13.d nunc ꝑ ſpeculũ ĩ enigmate: tunc aũt facie ad faciẽ ꝛc. Sed q: petr⁹ ait: In queꝫ
1.Pet.1.c deſiderant angeli ꝓſpicere. Sunt q̃ nec angelos deũ videre ſuſpicanꝛ cũ domi
Mat.18.b nus dixit: Angeli eoꝝ vidẽt ſemꝑ faciẽ patris mei: ſꝫ angeli deũ vident ꝛ vide
re deſiderant: ſi eñ ſic videre deſiderãt: vt deſiderio nõ pfruanꝛ: deſideriũ ſine
fructu anxietatẽ hꝫ: ꝛ anxietas penã: ſed angeli ab oĩ pena alieni ſunt: q: nũq̃
pena ꝛ beatitudo cõueniunt. Rurſus cũ eos dicimus dei viſione ſatiari. ſm il/
Ps.16. lud. Satiabor cũ appuerit gloria tua. Conſiderandũ eſt: q: ſatietatẽ ſolet faſti/
diũ ſequi. Sed ne ſit in deſiderio anxietas deſiderantes ſatianꝛ: ne aũt in ſatie/
tate faſtidium ſatiati deſiderant: ergo ſine labore: q: deſiderium ſatietas comita
tur ꝛ ſatiantur ſine faſtidio: quia ſatietas ex deſiderio ſemper accenditur.
d Ecce inquit locus ꝛc. Aug⁹. Itẽ interpoſito articulo dicente ſcp̃tura et ait
dñs. ſequiꝛ: Ecce locus penes me. Quis locus eſt q̃ nõ penes deum eſt: q̃ nuſq̃
abeſt: ſed eccleſiã ſignificans tanq̃ templũ ſuũ cõmendans. Et ſtabit inq̃t ſu/
Mat.16.c pra petrã. Quia ſupra hanc petrã ait dñs edificabo eccleſiã meã: ſtatim vt trã/
ſeat gloria mea: ſtabis. ſ. ſupra petrã: q: poſt trãſitũ xp̃i. i. paſſionẽ ꝛ reſurrectio
nem ſtetit populus fidelis ſupra petram. ¶ Greg⁹. eſt locus apud me ꝛc. Locus
eccleſia. Petra dñs. Moyſes iudaica plebs: q̃ dño p̃dicãte in terra nõ credidit
Ipa ꝙ in petra ſtetit terga dñi trãſeuntis aſpiciens: q: . ſ. poſt paſſionem. aſcenſi
oneq; dñi intra eccleſiam deducta per fidem. xp̃m percipere meruit ꝛ cui⁹ pſen/
tiam nõ videt: eius poſteriora cognouit. ¶ Greg⁹. Eſt locus apud me ꝛc. Eccleſia
ſcꝫ de q̃ ſola veritas cõſpiciꝛ ſacrificiũ accipiꝛ: ſola ꝓ errantibus intercedit. Uñ
Exo.12.g de agni hoſtia pcipiꝛ. In vna domo comedite: nec efferetis de carnibus ei⁹ fo/
Mat.7.a ras: q: in vna catholica eccleſia vera hoſtia redẽptoris ĩmolaꝛ: nec canib⁹ ſcim̃
Mat.20.b daꝛ. Sola eſt in q̃ opus bonũ fructuoſe agiꝛ. Uñ ꝛ mercedẽ denarij ſoli q̃ intra
vineã laborauerunt acceperũt: ſola eſt q̃ intra ſe poſitos valida charitatis com
Gen.7.c page cuſtodit. Uñ aq̃ diluuij arcã q̃dẽ ad ſublimiora ſuſtulit. Oẽs aũt q̃s extra
arcã inuenit extinxit. In petra moyſes poniꝛ vt faciẽ dei contempleꝛ. Qui eñ
nõ tenet ſoliditatẽ fidei diuinã pñtiã nõ agnoſcit. de q̃ ſoliditate dꝛ: ſup hãc pe/
trã edificabo eccleſiã meã. e Et ꝓtegam manu. Aug⁹. Et tegã m. ſuper te
donec trãſeã ꝛ auferã manũ meã: ꝛ tunc melius videbis poſterio. m. facies aũt
mea nõ videbiꝛ tibi. Cũ dixiſſet ſtabis ſupra petrã ſtatim vt trãſiat gloria mea:
vbi intelligiꝛ poſt tranſitũ ſuis ꝓmiſiſſe ſupra petrã ſtabilitatẽ. Quõ accipien/
dũ eſt: quod ait: ponã te in cauerna petre: ꝛ tegã manu mea ſup te: donec trãſe/
am ꝛ auferã manũ meã: et tunc videbis poſteriora mea. q̃ ſi iam illo in petra cõ

ſtituto

a ſ filij mei cuius incarnationẽ pdicabunt. b ſ o
plbes iudaica. c ſ gratuita ꝛ ſpõtanea ẽ omnib⁹
dei miſcdia cũ. n. miſereꝛ grã ẽ cũ indurari pmit/
tit iuſtũ iudiciũ ẽ: q̃uis occultũ.

a ĩ noĩe dñi corã te † ꝛ miſerebor a
cui voluero: ꝛ clemens ero ĩ quẽ
mihi placuerit. Rurſumq; ait:

ſ ipam vim diuine eẽntie.

b c Nõ poteris videre faciẽ meã. Nõ b c
a ſ ꝑ incircũſcriptã eẽntiã. b ſ mortali carne.
eñ videbit me homo ꝛ viuet. Et
a ſ eccleſia. b ſ q: ex ſola catholica eccl'ia ßitas
cõſpiciꝛ: apd ſe dicit eẽ locũ de q̃ videatur.
d itex. † Ecce inq̃t locus eſt apd me d
ſ firmiter. ſ meip̃m. ſ. ſ de mũdo ad prẽm.
ſtabis ſupra petram. Cũq; trãſi/ e f
a ſ ꝛ ponã te in cauernã petre. Munimẽ firmiſſi
mũ ſignificat. ſ in fide paſſionis filij ſolidabo te.
ſ firmiſſimo munimine.
bit gloria mea ponã te ĩ foramie g
a ſ qm̃ die ac nocte grauata eſt ſup me manus
tua ꝛc. b ſ alias dextera.
e petre: ꝛ protegam manu mea do h

in noĩe dñi ꝛc. Dictio eñ hebraica q̃ ẽ ibi
equoca eſt ad legere ꝛ ad vocare. Diciꝛ igiꝛ
Ra. Sa. ꝙ in tranſitu glorie q̃ h exp̃mitur
itelligiꝛ appitio dei facta moyſi ſub ſilitu/
dine hoĩs quẽ moyſes vidit tm̃ a pte po/
ſteriori: ꝛ vidit
ibi ſcripturam ĩ
qua ꝯtinebanꝛ
tredecim modi
ĩpetrãdi pieta/
tes diuinas abſ † Ro.9.c
q; allegatione
meritoꝝ abrae
ꝛ alioꝝ patruꝫ.
Eſt igiꝛ ſenſus
ſm ip̃m: Et le/
gam. i. legere te
faciã. ſic Gene.
xxij. Dixit dñs
nũc ꝯgui ꝛc. i.
cognoſcere feci
In noĩe domi/ † 24.q.1.c. q: ex ſola.
ni corã te. i. ha/
bebis recurſum
ad impetrãduꝫ
dei pietatẽ abſ/
q; meritis pa/
trum. a Et
miſerebor cui
voluero ꝛc. ac
ſi dicat non de/
fecerũt pietates
mee: immo ſicut fuerunt ad abraam et ad
alios patres: ita erunt ad te ꝛ ad populuꝫ
iſtum: ita ꝙ non indigebis allegare meri/
ta ipſorum patrum ſicut prius allegaſti.
b Non poteris videre faciem meã. i. in
apparitione qua apparebo tibi non dabo
tibi licentiã videndi faciẽ meã.
c Non eñ videbit me homo et viuet. i.
talis viſio nõ cõceditur in vita pñti. Aliꝛ
exponitur ſm doctores noſtros ab illo lo
co. Ego oñdam omne bonum tibi. i. vitam
beatam licet non modo. Et vocabo in no/
mine domini coram te. i. vocationem ele/
ctorum in noticia mea exiſtentem ma/
nifeſtabo tibi: Et miſerebor cui voluero.
ac ſi diceret. ſi queras quare aliqui ſũt vo
cati et non alij: ſcias ꝙ hoc dependet ex ſo
la voluntate mea. vnde dicitur ad Ro. ix.
Cuius vult miſeretur ꝛ quem vult indu/
rat. Non poteris videre faciem meam. q:
hoc excedit facultatem humanam. ideo ſe
quitur. Non videbit me homo et viuet. ta
lis eñ viſio non conceditur in preſenti vi/
ta vbi eſt locus pugne et meriti: ſed in fu/
turo vbi talis viſio conceditur pro premio
ſm ꝙ dicitur Joban. xvij. Hec eſt vita et/
na. Sciendum tamen ꝙ licet viſio diuine
eſſentie non fuerit hic conceſſa moyſi. ta/
men alias fuit ſibi conceſſa in vita preſen
ti ſm ꝙ dicit Aug⁹. libro de videndo deũ
ad Paulinam. ꝛ de hoc habebitur ſuper
li. Nume. vbi magis habet locum.
d Ecce inquit locus eſt apud me: id eſt
in monte ſinai vbi conſueui tibi loqui. di/
cebatur enim mons ille mons dei: vt di/
ctum eſt ſupra. iij. ca. e Et ſtabis ſu/
pra petram. In hebreo habetur: Super
rupem. f Cumq; tranſibit gloria mea
id eſt ſpecies glorioſa. diuine enim eſſẽtie
non competit tranſitus.
g Ponam te in foramine petre. In he/
breo habetur: In cauerna rupis.
h Et protegam manu mea donec tran/
ſeam: id eſt non videbis me tranſeuntem
in ſimilitudine me repreſentãte donec trã/
ſiero.

G Et videbis

a ſ ad celos aſcendã. ſ poſtq̃ trãſiero. b ſ als auferam. ſ auferaʒ velamen a corde tuo.

nec trãnſeam. Tollamq́ʒ manum †
ſ incarnationem.ſ.credes.
meã: ⁊ videbis poſteriora mea: a†
a ſ pñtiã ĩ carne. b ſ ſuppoſita cecitate.
faciẽ aũt meã videre nõ poteris. b

ſtituto tegat manu ſua ſup: ⁊ de inde tranſeat: cũ eẽ in petra nõ poſſit: niſi poſt eius tranſitum: ſed recapitulatio intelligẽda eſt rei p̃termiſſe: qua ſepe vtit̃ ſcptura: poſtea em̃ dixit qđ ordine tpis prius eſt quod ita ſe habet tegam manu mea ſup te donec trãſeã: ⁊ tunc videbis poſteriora mea. Nam facies mea nõ videbit̃ tibi: ⁊ ſtabis ſupra petrã: ſtati vt trãſeat gloria mea: ⁊ ponam te in cauerna petre. hoc enim factum eſt in eis quos tunc ſignificat moyſes. i. in iſraelitis q̃ in xp̃m poſtea crediderũt. i. ſtatim vt trãſijt gloria eiꝰ: q꞉ cũ reſurrexit a mortuis: ⁊ aſcendit in celũ miſſo ſpũ cũ linguis oib꞉ apl̃i loquerent̃: cõpuncti ſunt
Rom̃.11.c ex eis multi q̃ xp̃m crucifixerũt. Cecitas em̃ ex pte facta eſt in iſrael. ſic̃ dictum erat:
Pſ.31. tegam manu mea ſup t. d. t. Vñ Grauata eſt ſup me manus tue. die. ſ. qñ xp̃s diuina miracula faciebat: nocte qñ ſic̃ hõ moriebat̃. Poſtea xo cõpũcti corde dixerũt: qđ
Act.2.f faciemꝰ? ⁊ iuſſi ſunt ab aplis facere iuſticiã: ⁊ agere pñiam. añ xo excecati erant: vt
1.Cor.2.b nõ ↄg̃ſcerẽt. Si em̃ ↄg̃uiſſent nunq̃ dñm glie crucifixiſſent. Hãc etiã ꝓphetiã fuiſſe ip̃a res indicat: q꞉ de petra vel cauerna eius de manꝰ ſuppoſitione ⁊ poſterioꝝ viſio ne nihil viſibili ope ſubſecutũ legit̃. Mox em̃ adiũgit ſcptura: Et dixit dñs ad moyſen cũ etiã ſupra dicta loq̃ret̃ deinde cõtexit q̃d poſtea dñs dicat. excide tibi duas tabulas lapideas ⁊c̃.

a Et videb̃ poſterio. mea .i. concedaʒ tibi cognitionẽ mei imperfectam tamen: ſicut aliquis videns hominẽ a parte poſteriori cog̃ſcit ip̃m eſſe hoĩem nõ tñ cognoſcit q̃s ſit. ſ. ſocrates vel plato vel hmõi. b Faciẽ aũt meã videre nõ poteris. p̃ h̃. n. ꝙ nõ vidit tũc faciẽ illiꝰ ſilitudis ĩtellexit ꝙ tũc nõ ↄcederetur ſibi viſio dei pfecta clara. tales em̃ appitiões ſenſibiles vel imaginarie fiũt cõit̃ ad denotãdũ illđ qđ vel ſit vel fieri debet intellectiue cognitionis.

Moraliter.

In h̃ capitulo dicitur: Ca. XXXIII b† Loquebat̃ dñs ad moyſen facie ad faciẽ ſic̃ loq̃ ſolet hõ ad amicũ ſuuʒ. p̃ quẽ ſignificat̃ hõ quicunq́ʒ pfectus in cõtẽplatione pñtis vite q̃ ↄſiſtit in orone ⁊ ſcpture ſacre meditatione. Nã in orõne hõ cũ deo loquitur ⁊ in lectione ſacre ſcripture deꝰ loquit̃ cũ hoie. ⁊ qm̃ talis cõtemplationẽ patrie celeſtis d̃ſiderat. ſubdit̃: b† Oſtende mihi faciẽ tuã. ſ. p̃ aptam viſionẽ. verũtñ ꝓpter bonũ populi aliq̃n talis detinet̃ in vita pñti: ſicut Paulꝰ apl̃s ſcribens ad Philip. 1. dicit de ſeip̃o: deſideriũ hñs diſſolui ⁊ eẽ cum xp̃o. manere aũt in carne neceſſariũ ꝓpter vos. iđ tali d̃r a domino: b† Eſt locus apđ me. p̃ quem intelligit̃ eccleſia militans. Math. vl. Ecce vobiſcũ ſum omnibus diebus vſq́ʒ ad ↄſummationẽ ſeculi. e† Stabis ſupra petrã. i. firmus in fide. 1. Cor. x. Petra aũt erat xp̃s. f† Cumq́ʒ trãſibit glo. mea. i. eſſentie mee viſio clara q̃ d̃r in hac vita trãſire ab hominibus eo ꝙ nõ dat̃ eis ſic̃ p̃dicit̃ in h̃ ca. nõ videbit me hõ et viuet. g† Ponã te in foramine petre ⁊ ꝓtegã. i. adhuc retinebo te in cõtẽplatione xp̃i paſſi q̃ eſt p̃ fidẽ: q꞉ tñ talibus dat̃ aliq̃n maior cognitio q̃ʒ ſimplicis fidei. ſic̃ data eſt ꝓphet̃ ⁊ maxime aplis. iđ ſb̃dit̃: † Tollã manũ meã ⁊ videbis. ſ. maiori cognitione q̃ʒ p̃ fidẽ ſimplicẽ. minori tñ q̃ʒ ſit clara viſio. iđ ſequit̃: a† Et videbis poſterio. mea. q̃ em̃ videt hoiem a pte poſteriori ↄg̃ſcit ꝙ ſit hõ nõ tñ ↄg̃ſcit determiate ſi ſit ſortes vel plato. iđ ſb̃dit̃: Faciẽ aũt meã videre nõ poteris.

In ca. xxxiij. vbi d̃r in poſtilla: Nõ. n. aſcẽdã tecum ⁊c̃.

Additio. j.

Nõ videt̃ couenient̃ dictũ vt intelligatur illud qđ d̃r h̃. Nõ em̃ aſcẽdã tecum .i. ꝙ nõ adeſſet eis p̃ miraculoꝝ opationẽ ſicut añ fuerat. Nã ĩpoſſibile erat eis eijcere illas gentes niſi p̃ potentiã diuinaʒ miraculoſe opantẽ. vñ. j. Deutro. vij. Si dixeris in corde tuo ⁊c̃. Ex q̃ ptʒ ꝙ ſm curſũ cõem nõ erat poſſibile eis niſi per miracula facta xtute diuina delere aduerſarios ſuos: ſic̃ nec ab egyptijs euadere aliter poterant. vñ aliter videt̃ intelligẽdũ hoc qđ d̃r h̃: Nõ aſcendã tecũ. Pro q̃ ſciendũ ꝙ. ſ. xix. capi. volens deꝰ inducere pplm̃ ad obſeruantiã p̃ceptoꝝ q̃ eis daturus erat ꝓmiſit eis: Si cuſtodieritis pactũ meũ eritis mihi in peculiũ apud oẽs gentes ⁊ vltra eritis mihi in regnum ſacerdotale: ⁊ gens ſctã ⁊c̃. in quoꝝ executiones. ſ. xxv. ca. dixit: Facient mihi ſanctuariũ ⁊ habitabo inter eos: in qua cohabitatione mandauit fieri arcã ⁊ ꝓpitiatoriũ cũ cherubin ĩter q̃ locuturus erat deꝰ cũ moyſe illa de quibꝰ mãdaturꝰ erat pplo vt in eo. ca. declarat̃: in quibꝰ ſic ordinatis mãifeſte oſtẽdebatur reſidentia dei inter pplm̃ iſrl̃ tanq̃ inter pplm̃ peculiarẽ ⁊ gentẽ ſctãm cũ tñ nõ fecerit taliter omni nationi: de q̃ reſidentia intelligit̃ illud Deutro. iiij. Que eſt gens magna q̃ habeat deos appropinquãtes ſibi: et multa ſilia. Nunc auteʒ rõne petĩ cõmiſſi: q꞉ irritũ fecerunt pactũ dñi: merito debebãt amittere hmõi excellentiã ſeu p̃eminentiã que eis fuerat conceſſa ſingulariter inter gentes: ⁊ hoc eſt qđ d̃r: Nõ aſcendam tecũ ſeu in medio tui. ꝓut in hebreo. i. nõ ponã tabernaculuʒ meũ in q̃ habitatio mea repñtat̃ ⁊ rñſa mea diuinitus dantur ⁊ ſacrificia mihi oblata acceptant̃ ⁊ hmõi in medio tui. et iđo ſequit̃: Quia ppl̃s dure ceruicis ẽ. ⁊ iđ indignꝰ ad predictam cohabitationẽ diuinã mõ p̃dicto: p̃ſertim cũ ex h̃ poſſet eis ĩminere maximũ piculũ: eo ꝙ grauiꝰ peccarent ſi deũ haberẽt pñtem mõ p̃dicto. ⁊ h̃ eſt qđ d̃r: Ne forte diſpdã te in via. Cõſonat ꝓprie huic expoſitioni qđ ſequit̃. j. Moyſes q̃ʒ tollens ⁊c̃. Nõ em̃ legit̃ moyſen habuiſſe aliud mandatũ a deo vt h̃ feciſſet niſi ex hoc qđ audiuit a deo: Nõ aſcendã tecũ. i. cum filijs iſrael: vñ ⁊ ppl̃s adorabat de longe deũ deſcendentem in colũna nubis ad moyſen ex̃ caſtra. Silr̃ deꝰ loquebatur cuʒ moyſe facie ad faciem extra caſtra non in caſtris: vt patet in lr̃a que oĩa denotant ꝙ reſidentia diuine pñtie in medio ppl̃i q̃ fuerat conceſſa eis añ pctm̃ poſt pctm̃ ſb̃trahebatur ab eis: ⁊ h̃ eſt qđ d̃r: Nõ aſcendã tecũ: ſeu in medio tui mõ prius expoſito. vñ ex his intelligebat̃ ꝓhibitio fabricationis tabernaculi ⁊ oĩm ad h̃ ptinentiũ qđ ad magnũ ppl̃i cedebat detrimentũ: tũ q꞉ ex h̃ iudicabantur indigni gratia dei ⁊ pñtia diuine conſolationis: ꝓut in glo. interli. tum q꞉ ex tali cohabitatione deꝰ opabat̃ tanq̃ ambulans in medio caſtroꝝ ad defenſionẽ eoꝝ ⁊ inuaſionẽ inimicoꝝ: ⁊ ſic eoruʒ caſtra fuerunt ſanctificata. vñ ⁊ Deutro. xxiij. Dñs em̃ deꝰ tuus ambulat in medio caſtroꝝ tuoꝝ vt eruat te ⁊ tradat tibi inimicos tuos ⁊c̃. ꝓut ſequit̃ in lr̃a.

In eodẽ ca. xxxiij. vbi d̃r in poſtilla: Semel aſcẽdã in medio tui ⁊c̃.

Additio. ij.

Hoc ꝙ d̃r: Semel aſcendã in medio tui ⁊ delebo te põt intelligi non ſoluʒ cõminatorie ſʒ ꝓphetice. ſ. referendo iſta xba ad ea que poſtea in aduẽtu xp̃i in carnẽ in medio eoꝝ contigerunt. ſemel em̃ aſcendit deꝰ. ſ. filꝰ dei incarnatus in medio eoꝝ: et ꝓpt̃ h̃ ꝙ erat ppl̃s dure ceruicis deleuit eos: ita ꝙ de cetero eoꝝ ſtatus nõ remanſit ſub p̃ma forma: ⁊ ex h̃ deus innuebat populo ꝙ ꝓpter duriciẽ ceruicis eoꝝ nõ expediebat eis habere tantã adherentiã ſeu familiaritatẽ cũ deo vt in medio eorũ ambularet: ne ex h̃ pctã eoꝝ aggrauarent̃: iux̃ illđ Johã xv. Si ego non veniſſem ⁊ locutus eis fuiſſem pctm̃ non haberent ⁊c̃.

In eo. ca. xxxiij. vbi d̃r in poſtilla: Iđ dicit Ra. Sa. ꝙ p̃ ornatũ hic dictũ nõ intel. ⁊c̃.

Additio. iij.

Per h̃ ꝙ d̃r: Jam nunc depone ornatũ tuũ. ſm q̃ſdã hebreoꝝ expoſitores nõ intelligit̃ ꝙ deus de nouo p̃ciperet eis vt deponerent ornatũ: q꞉ iã h̃ fecerant: ſʒ intelligit̃ p̃ modum cuiuſdã approbationis. q. d. ex quo eſtis ppl̃s dure ceruicis ⁊ incurriſtis tantũ pctm̃ cõueniens eſt vt deponatis ornamẽta vr̃a in ſignũ contritionis ⁊ pnĩe: nec optet ꝙ h̃ referat̃ ad coronas aureas q̃s recepant in datiõe legis: vt dic̃ Ra. Sa. hoc eſt em̃ manifeſte ficticiũ: cũ nulla mẽtio de hoc fiat in ſcptura: ſed plane eſt intelligendũ ſic̃ nr̃a trãſlatio dicit. ſ. ꝙ nullꝰ ex more indutus eſt cultu ſuo. vñ ſequit̃: Ut ſciã q̃d faciam tibi. ſ. cũ videro te hũiliatũ: ⁊ h̃ qđ d̃r: Sciã: intelligendũ eſt ꝓut in poſtilla.

In eo. ca. xxxiij. vbi d̃r in poſtilla: Dixit aũt moyſes. hic ↄñr ponit̃ rñſio ⁊c̃.

Additio. iiij.

Circa plurima de his q̃ cõtinẽtur in hoc ca. ab h̃ loco: Dixit autem moyſes vſq́ʒ in finẽ. Silr̃ ⁊ in ſe. ca. multe varietates int̃ expoſitores inueniunt̃ tam hebreos q̃ʒ latinos quarum repetitio eſſet magis faſtidioſa q̃ʒ vtilis. vñ meliꝰ videt̃ vt ill̃ varietatibus pretermiſſis q̃ndam expoſitionem que ſaluo melioꝛi iudicio videtur magis cõſona lr̃e ⁊ rõni ꝓponã: que licet in aliquibus concordat cũ poſtill̃. in multis tñ ab ea deuiat: et ſic diſcretus lector eligat ſibi meliorẽ. In p̃mis aũt querẽdum videt̃ cur moyſes petijt a deo habere maiora ſeu perfectiora poſt pctm̃ vituli q̃ʒ antea. nõ em̃ legit̃ antea petiuiſſe quẽ angelũ volebat deꝰ mittere cũ pplo. ſ. xxiij. ca. quando ei dixit deꝰ: Ecce ego mitto angelũ meũ ⁊c̃. Silr̃ nec legit̃ q̃ fuiſſe

fuiſſe ꝙ deus oſtenderet ſibi vias ſuas nec gloriā ſuā ⁊ hmōi
añ peccatū ſed tm̄ poſt: vt in hoc loco qḋ videt̄ dignū admira
tione: nam ꝓut. ſ. xxxij. ca. dictū fuit in poſtilla: Ex ꝯuerſita
te ſubditoꝝ ſequit̄ deiectio honoris ſui p̄lati magis ꝙ̄ ſui ꝑ/
fectus. Ad qḋ dicēdū ꝙ licet moyſes credend⁹ ſit fuiſſe ī ma/
gna ꝑfectione poſtꝙ̄ vocatus eſt a deo: ⁊ ſpālr tpe datiōe
legis qñ fuit ſequeſter inter deū et ppl'm: vt hr̄ Deutro. v. ni/
hilomin⁹ tñ tenendū eſt eū poſtea ꝓfeciſſe tam in vita cōtem
platiua ꝙ̄ actiua. de cōtemplatiua patet ſaltē ꝑ ieiuniū ī quo
ꝑſeuerauit per. xl. dies: vt ſupra Exo. xxiiij. ca. reſidens ī con
ſortio diuino ſemꝑ. Legit̄ eñ: Fuit ibi cū dño. xl. dieb⁹. et. xl.
noctibus: panē nō comedit ⁊c. ꝑ ieiuniū aūt mens liberi⁹ ele/
uat̄ ad ſublimia cōtēplanda. vñ ſm̄ Aug⁹. ieiuniū mentē ele/
uat. ⁊ ideo de daniele legit̄ ꝙ poſt ieiuniū triū hebdomadaꝝ
reuelationē accepit a deo. Ex q̄ ſequit̄ ꝙ in tanto ieiunio ⁊ cū
tanta ſeꝑatione a mundanis ⁊ corꝑalibus ⁊ cū cōtinua adhe
rentia ad deū mens ipſius moyſi maxime eleuaret̄ in diuina
contemplatione. in vita actiua etiam legit̄ maxime profeciſſe
poſt lapſum ppl'i in peccatū. p̄mo in vltione quā exercuit con
tra idolatras ex zelo iuſticie p̄cipiens ſuis. ſ. leuitis: Occidat
vnuſquiſqꝫ frēm ⁊ amicū ſuū ⁊c. in q̄ maxie demonſtrauit nō
ſolū ſe hr̄e iuſticiā que maxime ptinet ad vitā actiuā: ſꝫ etiam
eſuriē iuſticie: de q̄ ſaluator Matth. v. Bti qui eſuriunt ⁊ ſiti/
unt iuſticiā ⁊c. vñ in ſcḋa ſcḋe. q. cxxxix. ar. ij. in cor. queſtiōis
ꝙ aliquis nō ſolū ꝟtuoſa oꝑa faciat que cōit dicūt̄ oꝑa iuſti
cie ſꝫ ꝙ faciat ea inſatiabili quodāmō deſiderio: qḋ pōt ſigni/
ficari ꝑ famē ⁊ ſitim iuſticie. vñ et facta vltione dixit leuitis
oñdēs ſe viſceralit̄ approbare p̄dictā vltionē diuini honor'.
Cōſecraſtis hodie man⁹ vr̄as dño ⁊c. Oñdit etiā ſe charitatē
ꝓximoꝝ internalē hr̄e cū ſtatim facta vltione reuerſus ad do
minū ait: Aut dimitte eis hāc noxā aut dele me de libro quē
ſcꝑſiſti. Ex quibus manifeſte ptꝫ ꝙ licet ppl's poſt peccatū cō
miſſum meruerit amittere ornatū ſuū qḋ ptinet ad detrimen/
tū dignitatis ſeu ꝑfectionis eoꝝ: q̄litcūqꝫ exponat̄ moyſes tñ
meruit maiora ⁊ potiora ꝙ̄ prius rōnib⁹ ſupra dictis: ⁊ iō p⁹
p̄dicta ⁊ nō añ de eo legit̄ ſtatim ſupra: Loq̄bat̄ dñs ad moy
ſen facie ad faciē. ſ. manifeſta viſione ꝓut in glo. Sicut ſolet
loq̄ hō ad amicū ſuū: qḋ nō legit̄ de aliq̄ pr̄iarcha ſeu ꝓphe/
ta: ꝙ eñ legit̄ de iacob Geñ. xxij. Uidi dñm facie ad faciē. in/
telligit̄ ad lr̄am de angelo loquēte cū iacob: vñ ibidē vbi dici
tur de⁹: hr̄ in hebreo heloym: qḋ eſt nomē cōicabile angelis ⁊
iudicibus: hic aūt vbi dr̄ dñs: ponit̄ nomē tetragrāmaton in
cōicabile. qḋ etiā legit̄. j. Deutro. v. Facie ad faciē locut⁹ eſt
vobis dñs ⁊c. h̄ itelligit̄ ſm̄ Aug⁹. ꝓpter reꝝ euidentiam. et
q̄dāmodo diuine maieſtatis pn̄tiā de q̄ dubitare nō poſſit: nō
tñ ibi dr̄: Sic loqui ſolet hō ad amicū ſuū. ſic hic ſꝫ poti⁹ cōtra
riū. dicit eñ: Timuiſtis ignē ⁊ nō aſcēdiſtis in montē: moyſi
ꝟo ſic familiariter de⁹ loquebat̄ ꝙ q̄cūqꝫ terrore impediente
ſublato cōceptus ſuos deo exp̄meret ⁊ eius reuelationes ma
nifeſte hr̄et vt in ꝓpoſito ſatis apparet: quā tñ ꝑfectionē nō
legit̄ prius habuiſſe. Preſupponendū eſt etiā ad expoſitionē
lr̄e ꝙ moyſi nō fuit cōmiſſum añ ieiuniū ⁊ alia p̄dicta que p⁹
ieiuniū ſunt ſecuta vt duceret ppl'm: ſꝫ ꝙ duceret̄ ipſe moyſes
⁊ popul⁹ ꝑ angelū. vñ. ſ. xxiij. Ecce ego mittā angelū ⁊c. cui
q̄dā āgelo moyſes ⁊ ppl's tenebat̄ obedire: dr̄ eñ ibi: Obſer/
ua eū ⁊ audi vocē ei⁹ ⁊c. Nunc aūt poſtꝙ̄ moyſes fuit ad ma
iorem ꝑfectionem ſubleuatus vt dictū eſt cōmiſſus fuit ſibi q̄
ſi ſingulariter ducatus ppl'i. vñ. ſ. xxxij. Tu aūt vade et duc
ppl'm iſtū. cū h̄ etiā fuit dictū ſibi ꝙ hr̄et angelū p̄cedentē ſe.
vñ dicit: Angel⁹ me⁹ p̄cedet te: qui q̄dem angel⁹ videbat̄ mit
ti vt p̄curſor ſpālr ad expellendos aduerſarios. vñ. ſ. eo.
ca. Mittā p̄curſorē tuū angelū vt eijciat ⁊c. qꝛ tñ nō exprime/
bat̄ an iſte angel⁹ de q̄ mō loquit̄ p̄curſor eſſet tm̄ an precurſor
⁊ p̄ceptor ſic̄ de p̄mo angelo dictū fuit in. xxiij. ca. ſ. dicto: id/
circo rōnabiliter petebat moyſes hui⁹ dubij declarationē di/
cens: Dixit aūt moyſes ⁊c. q. d. ex q̄ p̄cipis mihi de nouo edu
cere ppl'm iſtū: vellē vt indicares mihi quē miſſurus ſis mecū
ſcꝫ angelū p̄ceptorē ⁊ p̄curſorē cui ego debeā obedire in regi/
mine ppl'i an angelū p̄curſorē tm̄ ⁊ ad expellendas gētes miſ
ſum non tñ ad regimen ppl'i. ⁊ ſequitur: Preſertim cum dixe/
ris noui te ex nomine ⁊ inueniſti grām coram me ⁊c. in q̄bus
verbis rōnē ſue dubitationis fortificat. q. d. ex quo metu ap/
probaſti: ꝙ intelligit̄ ꝑ h̄ qḋ dr̄: Noui te ex nomine: et ſimilit̄
teſtaris ꝙ inueni grām coram te: nō immerito eſtimare poſſū
ꝙ nō mittas angelū mecū vt mihi p̄cipiat in regimine populi
ſed ꝙ a te ſolo ⁊ īmediate ꝓcedā in hmōi regimine. vñ in pre/
miſſis intelligitur moyſes implicite petiuiſſe ꝙ regimen ppl'i
eſſet ſibi a deo cōmiſſum ſine alicuius angeli preſidentia. Si
autem

autem q̄rat̄ qñ dixit dñs ad moyſen. Noui te ex noīe? Dicē/
dum ꝙ licet hoc non legat̄ fuiſſe dictū antea moyſi: tñ ſuffici t
auctoritas ſcripture ad h̄ vt credatur ſibi fuiſſe dictū ſicut ī
multis alijs locis ſacre ſcripture hoc contingit. Uel dicēdū
ꝙ licet p̄dicta verba ſub eadem forma nō fuiſſēt dicta moyſi
equiualenter tñ ſeu interp̄tatiue intelligunt̄ ſibi fuiſſe dicta
⁊ h̄ cū. ſ. xxxij. ca. legit̄ deū dixiſſe moyſi: Dimitte me vt ira
ſcat̄ furor meus: ſatis dat̄ intelligi moyſen meruiſſe gratiaꝫ
apḋ dñm. vñ Greg⁹. ſuꝑ his ꝟbis q̄ſi in ꝑſona dei loquens
moyſi ſic ait: Pēſa quātū apud me valeas: ⁊ cognoſce ꝙ ob
tinere poteris quicquid ꝓ ppl'o exoras. hec ille. in hoc autē
qḋ ſequit̄: Faciamqꝫ te in gentē magnā. ſ. in generationē ſan
ctoꝝ: ꝓut in gloſa ſatis oñditur moyſen fuiſſe notū ſingula/
ri mō apud deum: cum generatio ſanctoꝝ que ab abraam de
ſcenſura erat ab ipſo moyſe ſi voluiſſet deo diſponente deſcē/
diſſet. vlterius aūt ſequit̄ in lr̄a: Si ḡ inueni grām ī ꝯſpectu
tuo ⁊c. ꝓut veritas hebraica habet. Circa qḋ attēdendū
eſt quō iſta verba cōtinuant̄ in ſn̄ia p̄cedentibus. Ad quod
ſciendū ꝙ ad h̄ ꝙ hmōi officiū. ſ. regimen populi conuenien
ter moyſes exequeret̄: optebat vt moyſes eſſet a deo cōpetē
ter informatus de dijs quibus deus regit rōnalem creaturā
⁊ h̄ ꝓpter duo. p̄mū vt regimē ipſius moyſi ꝯfirmaret̄ quā
tū poſſibile eſſet diuino regimini quod eſt optimū. ſcḋm vt
cū aliqua occurrerēt in ppl'o ſuꝑ quibus opteret vt moyſes
deū oraſſet fuiſſet ipſe inſtructus de his que erant deo bene/
placita vt orō ſua eſſet efficax: iuxͣ illud quod eccl'ia orat ī q̄/
dam collecta d. Ut petētib⁹ deſiderata cōcedas: Fac nos q̄
tibi ſunt placita poſtulare. Idcirco dr̄: Si ḡ inueni gratiam
in ꝯſpectu tuo. ſ. vt hoc regimē mihi cōmittas mō predicto:
oſtende mihi vias tuas vt ſciā te: cuius ſenſus eſt: nam vni/
uerſe vie dñi quibus mundum regit miſcḋia ⁊ veritas. ſ. ⁊ iu
ſticia ſunt ſm̄ Pſ. que q̄dem vie licet nobis ad plenū inue/
ſtigabiles nō ſint. iuxͣ illud ad Ro. xj. Inueſtigabiles vie ei⁹
tñ ꝑticipatiue ab hoīb⁹ p̄ſertim ꝑfectis cognoſcunt̄: vñ qui
eas diuino munere cognoſcit deū dicitur noſſe: iuxta illud
Hiere. ix. In hoc gloriet̄ q̄ gloriat̄ ſcire ⁊ noſce me ⁊c. ⁊ h̄ ē
qḋ dr̄: Oñde mihi vias tuas ⁊c. ſ. vt poſſim te imitari ī hmōi
regimine: ⁊ in hoc innuit moyſes p̄mā rōnem ſue petitionis
ſupra dictā: nec talis imitatio dꝫ īpoſſibilis eſtimari: nā Sal
uator dicit Lu. vj. Eſtote miſericordes ⁊ ſequit̄ in lr̄a: Et in
ueni grām añ oculos tuos. ſ. impetratione eoꝝ ꝓ quib⁹ ora
bo. ⁊ in hoc innuit ſcḋam rōnē ſue petitionis: et qꝛ iſta pete/
bat moyſes ꝓpter bonū ppl'i qui maxīe indigebat bono re/
gimine: ⁊ ꝙ orō moyſi ꝓ eis cū occurreret neceſſitas habe/
ret efficaciā īpetrādi: iō ſequit̄: Reſpice ppl'm tuum gentem
hanc q. d. nō peto q̄ mea ſunt ſꝫ q̄ tua ſunt: nā gens iſta ppl's
tu⁹ eſt. Ad qḋ rn̄dit de⁹: Facies mea p̄cedet te ⁊ requiē da/
bo tibi: cuius ſenſus eſt ꝙ ipſemet de⁹ volebat deducere ipſꝫ
moyſen abſqꝫ aliquo medio ſic̄ petebat vt ſic daret ſibi req̄eꝫ
ſcꝫ ſufficientiā eoꝝ q̄ deſiderabat: vñ in h̄ ſolū videt̄ de⁹ re/
ſpōdere ad p̄mā petitionē īplicitā ipſi⁹ moyſi ī q̄ volebat ꝙ
null⁹ angel⁹ interponeret̄ ī regimīe ppl'i: nō aūt ꝑ h̄ fuit re/
ſponſuꝫ ad ſcḋam. ſ. illā in q̄ dixit: Oñde mihi vias tuas ⁊c.
q̄ q̄dē rn̄ſio fuit h̄ p̄termiſſa eo ꝙ moyſes nō ſolum deſidera
bat requiē ſuā ꝓpriā habendo diuinā gubernationē īmedia
tā q̄ ad ſe ſed etiā q̄ ad ppl'm: ſic ꝙ deus ambularet cum eis
ꝑ cohabitationē in tabernaculo ī medio ppl'i: ꝓut fuit ante
pctm̄ ꝑ deū ordiatū. ſ. Exo. xxx. vñ ſequit̄: Ait moyſes: Si
nō tuipſe p̄cedas ⁊c. qualiter aūt ipſe petebat ꝙ de⁹ eos p̄ce/
deret ſtatim declarat dicens: In q̄ eñ ſcire poterim⁹ ego et
ppl's tuus īueniſſe nos grām in cōſpectu tuo niſi ambulaue/
ris nobiſcū ⁊c. In q̄ petebat vltra p̄dicta in ſignū diuīe pla/
cationis ꝙ tabernaculū federis in q̄ de⁹ facie ad faciē loque
bat̄ moyſi qḋ tūc erat ꝓpter pctm̄ ppl'i elōgatū ex caſtra: vt
ſ. eo. ca. reduceret̄ intra caſtra in q̄ ſciret̄ ꝙ nō ſolū moyſes
ſed etiā ppl's inueniſſet grām in cōſpectu dñi: vt ſic glorifica
ret̄ ab omnib⁹ populis: ꝓut lr̄a īmediate ſequēs declarat:
ad qḋ ſequit̄ rn̄ſio dñi. ſ. Dixit aūt dñs ad moyſen ⁊c. Ex q̄/
bus verbis videt̄ deū ꝯceſſiſſe moyſi duo: vnū eñ implicite
qḋ etiā implicite petierat. ſ. ꝙ regimē populi eſſet ꝑ deū ⁊ nō
ꝑ angelū. ſcḋm aūt ꝙ deus ambularet cū ppl'o ꝑ cohabitati/
onē in tabernaculo p̄dictā: quoꝝ p̄mū patet in executiōe:
tū qꝛ nō legit̄ in toto ꝓceſſu moſaice vite ꝙ fiat mētio de an
gelo loquēte cū moyſe vel ei apparente poſt hoc ſic̄ antea: tū
qꝛ de ioſue īmediato ſucceſſore ipſi⁹ moyſi legit̄ Ioſue. v. ꝙ
appͣuit ei angel⁹ in ꝑſona viri cū gladio euaginato d. Ego
ſum p̄nceps exercit⁹ dñi nūc veni q. d. ꝓut exponit̄ ab anti/
quis: Ego fui impedit⁹ tpe moyſi mgr̄i tui ſicut nunc venio.

cui ioſue inclinatꝰ in terrā dixit: Quid dñs meꝰ loquit̃ ſuo
ſuo? Ex q̄ ptꝫ ꝙ ſubiectio ꝑſidentis populi iſraelitici ad ange
lū incepit a ioſue nō aūt a tp̄e moyſi: facit etiā ad ħ qđ legit̃
Deutro. xxxij. vbi agit̃ de deductione populi ꝑ deſertū dicit:
Dñs ſolꝰ dux eſt eoꝝ ⁊ nō fuit cū eo deꝰ alienꝰ ⁊c̃. vñ in ħ qđ
dr̄: Dñs ſolꝰ intelligunt̃ excludi angeli a ducatu illiꝰ populi.
in hoc aūt qđ ſequit̃: Et nō fuit cū eo deus alienꝰ: intelligunt̃
excludi demones. Executio aūt ſcđi cōceſſi. ſ. de cohabitatiōe
diuina in medio populi patet manifeſte cū poſt ꝑdicta ſtatim
fuit mandata executioni fabricatio tabernaculi ſic̄ priꝰ an̄ pec
catū fuerat ordinatū: ⁊ iđ dñs durante hac collocutione cum
moyſe mandauit ꝑſcindi duas tabulas vt ſuꝑ eis ſcriberent̃
ꝟba in p̄mis tabulis ſc̄pta: in q̄ manifeſte demōſtrauit ꝙ vo
lebat tabernaculū fieri: in q̄ arca teſtamenti cū ꝑdictis tabu/
lis erat p̄ncipal̃: ⁊ ꝑ ꝯñs recōciliatio populi ad deū fuit ī hoc
ꝯceſſa. Cōſequēter aūt: qꝛ ꝑdicta tā groſa deus cōceſſerat po
pulo ex meritis ipiꝰ moyſi: dicit ei reddens cām huiꝰ ꝯceſſio/
nis: Inueniſti em̄ grām corā me ⁊c̃. q. d. iſta nō cōcedo intui/
tu populi nec etiā ꝑ merita patrū ſꝫ qꝛ inueniſti ⁊c̃. Iđo moy/
ſes accepit q̄dāmō audaciā vlteriꝰ petendi ſummum bonum
qđ ab hoīe ſuꝑnaturaliter pōt attingi. ſ. clarā viſionē diuine
glorie que idē eſt cū eſſentia diuina. vñ ait: Oñde mihi gloriā
tuā. Circa quā petitionē q̄dā hebrei ſpēaliter Ra. Moy. egy
ptius in ſuo libro de directione ꝑte. ij. magnā mouet difficul/
tatē: dicēs magnū incōueniēs eſſe ꝙ moyſes petiuiſſet a deo
illud qđ eſt īpoſſibile in hac vita. ī. em̄ dr̄: Nō videbit me hō
⁊ viuet: ſꝫ ħ dubiū nō videt̃ eē difficilis ſolutionis: tū qꝛ vo/
luntas ſm̄ Pħm ē īpoſſibiliū. petitiones aūt ſunt eoꝝ q̄ hō
vult. tū qꝛ licet ſit ħ īpoſſibile ſꝫ naturā nō tñ ē īpoſſibile apđ
deū q̄ ē. ſ. naturā. vñ ⁊ hec viſio fuit ꝯceſſa moyſi ſm̄ Aug̃.
de videndo deū: lꝫ nō in ħ loco: vt ptꝫ ꝑ lr̄am dicentē: Non
poteris videre faciē meā. ſequit̃: ait. ſ. deꝰ: Ego oñdā nomen
bonū tibi. vbi in hebreo hr̃ ꝓut in poſtilla: Ego trāſire faciaꝫ
oē bonū meū an̄ te. ad cuiꝰ intellectū attendendū eſt ꝙ moy/
ſes de duabꝰ ſuis petitionibꝰ petebat rñderi a deo. Una. ſ. ī
q̄ petiuerat ſcire vias dñi: cū ſupra dixit: Oñde mihi vias tu/
as vt ſciā te ⁊c̃. Alia ꝟo in q̄ petiuit videre gloriā dei. ſ. diui/
nam eēntiā cū dixit: Oñde mihi gloriā tuā: vt dictū eſt. Ad
q̄s duas petitiones deꝰ ſibi rñdit ab iſto loco vſq; ad finē ca.
q̄ q̄dē rñſio diuidit̃ in tres ꝑtes ſm̄ tria diſtincta que deꝰ mo/
yſi ſucceſſiue rñdit: primū. ſ. cū dic̃: Nā ego trāſire faciā omne
bonū ⁊c̃. ſcđm cū dicit: Rurſūq; ait: Nō poteris ⁊c̃. tertiū cū
dicit: Et iteꝝ: Ecce inq̄t locꝰ eſt apđ me ⁊c̃. Circa p̄mū ſcien/
dū ꝙ bonū diuinū pōt dupliciter īttelligi: vno mō ꝓ ipa bonita
te diuīa que eēntialit̃ ē ip̄e deꝰ q̄ ē ſūmū bonū increatum. alio
mō ꝓ bono vniuerſi qđ ad primū bonū ordinat̃: ſic̄ bonū ex/
ercitꝰ ordinat̃ ad bonū ducis ſm̄ Pħm in. xj. Methaphiſ. vñ
ꝑ ħ qđ dr̄: Tranſire faciā ⁊c̃. intelligendū ē vtrūq; bonū ꝑdi/
ctū: nō em̄ dixit: Trāſire faciā bonū meū corā te: ſꝫ oē bonum
qđ vtrūq; cōꝑhendit. Bonū aūt vniuerſi creatū maxīe videt̃
ꝯſiſtere in bonitate diuine ꝓuidētie q̄ mundꝰ gubernat̃ ꝓut
ordiat̃ in ip̄m deū vt dictū eſt: in q̄ quidē gubernatiōe creatu
re rōnales ſingulariori mō regunt̃ a deo q̄ꝫ alie. vñ Apoſtolꝰ
j. Coꝛ. ix. Nūquid de bobꝰ cura ē deo? qđ nō ē ſic intelligēdū
vt boues totaliter ſb̄trahant̃ a cura diuine gubernatiōis que
ꝓprie cōpetit rōnali creature: que nō ſolū gubernant̃ a đo ꝑ
ħ qđ mouent̃ ab ip̄o deo in eis interiꝰ oꝑante: ſꝫ etiā per hoc
ꝙ a deo inducunt̃ ad bonū ⁊ retrahunt̃ a malo ꝑ p̄cepta ⁊ ꝓ
hibitiones p̄mia ⁊ penas: ꝓut in. j. par. q. ciij. arti. v. in rñſio/
ne ad. ij. argumē. Et iſte ſūt vie domini quas moyſes petebat
ſibi a deo oñdi. cū dixit: Oñde mihi vias tuas ⁊c̃. ſ. vt ꝯgno/
ſceret quō deꝰ ꝑ miſcđiam ⁊ ꝟitatē ſeu iuſticiā que ſūt vie dñi
⁊ quodāmō vident̃ oppoſita creaturā rōnalem regebat: ad
quē aūt finē moyſes iſta petebat dictū eſt ſupra. in ħ igit̃ ꝙ
dixit deꝰ: Ego trāſire faciā oē bonū meū an̄ te: cōceſſit moyſi
ꝙ vtrūq; bonū ꝑdictū faceret trāſire an̄ moyſē. ſ. ī ſpecie glori
oſa ip̄m deū rep̄ntāte ⁊ etiā diuinā gubernationē predictam.
Sequit̃ in lr̄a: Et vocabo in noīe dñi corā te qđ ꝟbū exponi
tur in poſtilla de vocatione electoꝝ ī noticia diuina exiſtētiū
qđ nō videt̃ cōuenient̃ dictū: tū qꝛ nō cōuenit lr̄e: tū qꝛ nō le/
git̃ ꝙ moyſes ħ petiuiſſet nec etiā fuiſſet ſibi oñſum: tum qꝛ ħ
eſſet ꝯ auctē eccl̄ie que ī collecta dic̃: Deꝰ cui ſolꝰ cognitꝰ ē nu
merꝰ electoꝝ. vñ dictū ꝟbū videt̃ eē exponendū cōtinuādo
ip̄m ad p̄cedētia ſic: Dixerat em̄ deꝰ moyſi ſtatim ſupra: Ego
trāſire faciā oīe bonū meū an̄ te ⁊c̃. qđ ītelligit̃ ꝑ ſpēm rep/
ſentantē: vt dictū ē: ⁊ qꝛ intelligentia opus eſt in viſiōe: vt hr̃
Dan̄. x. Idcirco ſubdit: Et vocabo ⁊c̃. vbi in hebreo ponitur
verbum qđ indifferenter ſignificat vocare: clamare: ſeu lege
re: et eſt

re: ⁊ eſt ſenſus ꝙ ea que ꝑ illā ſpēm glorioſam tranſeuntem
rep̄ntabantur declararent̃ ipi moyſi: ꝑ ħ ꝙ deus coram ip̄o
moyſe vocaret ſeu legeret nomē ſuū. ſ. diuinū ip̄m ſic exp̄mē
do vt moyſes intelligētiā haberet ꝑdictoꝝ: qđ totū fuit īple
tum ꝓut in ſe. ca. cōtinet̃ vbi dicit̃: Quo trāſeunte corā eo
⁊c̃. ꝓut ibidē exponent̃: ⁊ qꝛ vie dñi que oñſe fuerunt moyſi
ꝓ maiori ⁊ notabiliori ꝑte vident̃ ſonare miſericordiā ⁊ pie/
tatē ſeu remiſſionē pctōꝝ ⁊ hmōi: ⁊ cum dr̄: Miſericors ⁊ mi
ſerator ⁊c̃. ne forte ex hoc moyſes putaret ꝙ iſta reſpectu de
linquētis intelligerent̃: idcirco ſb̄dit: Miſerebor cui volue/
ro: hoc eſt dicere ꝓut in glo. gratuita et ſpōtanea eſt oībus
dei miſericordia: cū em̄ miſeret̃ grā eſt: cū vero indurari ꝑ/
mittit iuſtū iudiciū eſt q̄uis occultū: hec in glo. Sequitur ſe
cunda ꝑs rñſionis cū dr̄: Rurſūq; ait: Nō poteris videre fa
ciē meā ⁊c̃. cuius ſenſus cōtinuat̃ ad ꝑdicta ſic: Quia deus
ſtatim dixerat ſupra moyſi: Ego trāſire faciā ⁊c̃. qđ ītelligit
etiā de bono increato vt dictū eſt: ne ex ħ forte moyſes puta
ret ſibi cōceſſum eſſe videre ipam dei faciē ſeu eſſentiam ꝓut
petiuerat: idcirco exp̄ſſit ꝙ in hoc nō cōcedebatur ſibi talis
viſio: qꝛ nō ꝑtinet exiſtentibꝰ in hac vita: vñ Greg̃. ī homel.
Mediu em̄ ħ mortalit̃ viuitur videri ꝑ q̄ſdaꝫ imagines deus
pōt: ſꝫ ꝑ ipam nature ſue ſpeciē nō pōt videri. Sequitur ter/
tia pars rñſionis vbi dr̄: Ecce inq̄t locꝰ eſt apđ me ⁊c̃. in quo
deus declarat moyſi illud quod de ſuis petitionibꝰ aſſecutu
rus eſſet: ⁊ p̄mo aſſignādo ſibi locū cū dic̃: Ecce inquit locus
eſt apđ me ⁊c̃. exponatur ꝓut in poſtilla. ſcđo oñdendo ſibi
modū q̄ ꝑdicta eſſent ſibi oñdenda: ⁊ ħ cū dicit: Cūq; tranſi/
bit gloria mea. vſq; ibi: Faciē aūt meā videre nō poter[is] ⁊c̃.
Ad cuius ītellectū ſciendū ꝙ ſm̄ ſctm̄ Tho. ī. j. par. q. j. ar/
ti. ix. in coꝛ. q. Et ē cōis opinio ſctōꝝ doctoꝝ: in ſacra ſc̄ptu/
ra traduntur nobis ſpūalia ſub metaphoris corꝑaliū. vñ in
hoc loco metaphorice ſūt intelligēda duo: Unū eſt cū dicit:
Protegā te dextera mea ⁊c̃. qđ intelligitur ad ſilitudinem
hoīs q̄ nō pōt videre aliū trāſeuntē corā ſe ꝓpt̃ hoc ꝙ ꝓte/
gitur ꝑ manū eiꝰ ne ip̄m videat: ⁊ pꝰ trāſitū alio auferēte ma
num ſuā videt poſteriora illius trāſeuntis: nō aūt faciē eius
qui iam tranſiuerat ab ipiꝰ oculis. Aliud metaphoricum eſt
ꝙ ꝑ faciē dei in hoc loco ſic̄ in multis alijs ītelligitur meta/
phorice diuina eēntia. ꝑ poſteriora ꝟo ītelligunt̃ in hoc loco
effectꝰ diuine ꝓuidentie in creaturis: qꝛ effectꝰ eſt poſterior
ſua cā: vñ ī hac tertia ꝑte deꝰ conceſſit moyſi ꝙ tranſeūte glo
ria ſua an̄ eum. ſ. ꝑ ſpēm glorioſam ip̄m bonū increatū ⁊ bo/
nū creatū ab ip̄o ꝓcedens rep̄ntantē ꝓut in p̄ma ꝑte reſpō/
ſionis dixerat: Ego trāſire faciā ⁊c̃. ꝙ tunc videret poſterio/
ra eiꝰ. ſ. effectꝰ diuine gubernationis q̄ ſunt ꝓp̄e vie dñi: q̄s
moyſes p̄mo ſciri petiuit: ſꝫ cū ħ tñ faciē dñi nō videret rōne
tacta in ſcđa ꝑticula rñſionis. Sꝫ circa ħ notandū ꝙ nō ſolū
fuit cōceſſum moyſi ſcire vias dñi q̄ ſunt eiꝰ poſteriora ſꝫ etiā
q̄liter iſta emanāt a ſua cā q̄ eſt facies dei ſeu diuina eēntia:
licet ipa eſſentia diuina a moyſe nō videret̃ qđ ītelligit̃ ī hac
metaphora: nam tā facies q̄ꝫ poſteriora corā moyſe trāſierūt
mō ꝑdicto: ſꝫ noticiā poſterioꝝ habuit ꝑfectam: ꝓut dic̃: Et
videbis poſteriora mea. Ille em̄ q̄ poſteriora alicuius videt
ſcit illa eſſe poſteriora illiꝰ licet faciem eiuſ nō videat. Quali
ter aūt iſta intelligant̃ declarata fuiſſe moyſi ī ſe. ca. vbi iſte
ꝓmiſſiones fuerūt īplete ampliꝰ ſunt declarāda in illo loco

Replica correctorij (ſcꝫ vbi dr̄: Quo trāſeūte ⁊c̃. contra Burgeñ. delirantē. In ca. xxxiij.
vbi poſtillator exponit illud: Nō aſcendā tecū: qđ videlicet
intelligat̃ de miraculoꝝ oꝑatione: Burgeñ. dic̃ illđ incōue/
nient̃ dictū: qꝛ pꝰ in electionē gentiū miraculoſe deꝰ oꝑabat̃.
vñ dicit ꝙ debeat exponi de cohabitatione dei in medio ꝑpl̄i
in tabernaculo ⁊ ꝓpitiatorio: ſꝫ tunc argumentū Burgeñ.
valet cōtra ſe ſic̄ contra poſtillatorē: qꝛ pꝰ ꝑ oēm modum co
habitabat: rñſa dabat: ⁊ ſacrificia acceptabat ⁊c̃. quēadmo/
dū Burgeñ. enumerat. Rñdeo igit̃ ad argumentū ꝓ cōcor/
dia vtriuſq; ꝙ ħ dictū: Nō aſcendā tecū: ꝯditionē ſubintelli
git. ſ. niſi penitueris: ꝓut etiā Burgeñ. dicit ſꝫ qꝛ ꝑpl̄s peni/
tuit de pctō vituli ⁊ hodie iudei ħ pctm̄ deteſtāt̃: idcirco aſcē
dit cū eis: ⁊ ꝑ miraculoꝝ oꝑationē q̄ ad expoſitionē poſtilla
toris: ⁊ ꝑ cohabitationē q̄ ad expoſitionē Burgeñ. ¶ Item
in eo. ca. Burgē. fac̃ lōgā digreſſionē in q̄ tāgit aliq̄ q̄ apud
multos ꝓbabilia nō ſunt: trāſeo tñ ea niſi vbi notat poſtill̃.
In p̄mis vt poſtillator ſeruet ordinē eccleſiaſtice hierarchie
ad angelicā hierarchiā exponit ħ ca. ꝙ ducatꝰ ꝑpl̄i fuerit cō
miſſus moyſi ſub directiōe angelica potiſſime p̄ncipis ſyna/
goge: Burgeñ. aūt vult ꝙ moyſes petierit a dño ꝑpl̄i duca/
tū īmediate ſine alicuiꝰ angeli ꝑſidentia: ⁊ ꝙ deꝰ ꝯceſſerit ei

immediatum

Immediatũ regimẽ ppl'i abſoluẽdo michaelẽ a ꝑncipatu uſqꝫ ad tpa ioſue: q̃ facta ſunt ꝓpter moyſi ꝑfectionẽ quã habuit poſt pctm̃ vituli ꝓut late declarare nitit̃ Burgeñ. in ip̃a di/greſſione ſꝫ ſalua pace grãdipendentiũ deliramenta Burg. iſtud dictũ nullũ hꝫ fundamentũ ex autentica ſcp̃tura: nam ꝙ michael ꝑnceps ſynagoge fuerit abſolutus a ſuo ꝑncipa/tu ⁊ impeditus uſqꝫ ad tpa ioſue: aut h̃ fuit ex culpa princi/pis: aut ſubiectoꝝ: aut ꝑfectione moyſi: ꝑma duo dici nõ p̃nt qꝛ ꝑnceps ille in btĩtudine cõfirmatꝰ peccare nõ poſſet: ⁊ cul/pa ſubiecti ppl'i fuit punita ⁊ ꝑ pñiam remiſſa vt dic̃ Burgẽ. in addi. vlti. circa illud ca. Si igit̃ dec̃ tertiũ ꝙ tãte ꝑfectiõis fuerit moyſes ꝙ nullꝰ fuerit ei cuſtos ⁊ coopatoꝛ vt videtur ſentire Burgẽ. h̃ videt̃ fãtaſticũ ⁊ modicũ fauere fidei xp̃i/ane: nam nemo ſane mẽtis dicere audebat xp̃m nõ ꝑcellere
Mt. 4. a moyſen ĩ natura ⁊ grã: ⁊ tñ de xp̃o hoĩe ſcriptũ ẽ: Angel' ſu/is deꝰ mãdauit de te vt cuſtodiãt ⁊c̃. Uſus ẽ eñ xp̃s miniſte/rio angeloꝝ ĩ mult' nõ ꝙ indigeret ſꝫ ꝓpt̃ hierarchicã inſti/tutionẽ: q̃ꝫ declarat ſctũs Diony. ca. ix. angelice hierarchie dicens: Eãdẽ diuini lumĩs diſtributio a deo indita eſt oĩbꝰ hierarchijs angelicis ⁊ hũanis ordinatiſſime ſupueniẽs ad cõicandũ oĩbus ꝑſonis hierarchicis. Burgeñ. igit̃ per hanc fantaſiã excludit ſolũ moyſẽ ab eccleſiaſtica hierarchia: nec q̃s fidelis audebit dicere eccleſiã ſanctã minꝰ grã ꝑditam q̃ꝫ ſynagogã cũ ſuo moyſe: tñ eccleſiã totã ⁊ ſingulas eiꝰ ꝑtes ſm̃ actus hierarchicos angelico miniſterio dirigi: purgari: illuminari: ⁊ ꝑfici credimꝰ vt ſctã ſcti Dionyſij tradit auctas vbi. s̃. põit̃ etiã a ſctis ſctũs michael foꝛe ꝑnceps eccl'ie trãſ/latꝰ a ꝑncipatu ſynagoge: iõqꝫ ſb̃ noĩe eiꝰ oẽs angelos eccl'ia venerat̃. nec puto fauere fidei nr̃e dicere moyſen ductorẽ ſy/nagoge potiorẽ q̃ꝫ petꝝ paſtorẽ eccleſie. Quot aũt ⁊ quibus modis petrꝰ ĩ regimĩe eccleſie ſit directus adiutus ⁊ cuſtodi/tus ab angelis nõ niſi actꝰ apl'oꝝ ĩgꝛans ĩgꝛat: Erroꝛ igit̃ vi/det̃ ꝙ h̃ imagiat̃ Burgẽ. nec motiua eiꝰ ad id valẽt: extorta ẽ eñ expoſitio illiꝰ Joſue. v. q̃ dic̃ angelũ tpe moyſi ĩpeditũ fuiſſe: qꝛ trãſitꝰ colũne ignis ⁊ nubis fuit miſterio angelico Si eñ datio legis fuit fctã ꝑ angelos ĩ mãu mediatoꝛ' vt dꝛ ad Gal. iij. multo rõnabiliꝰ motio colũne ⁊ cetã oĩa q̃ noĩe dñi facta ſũt ꝑ miſteriũ angeloꝝ fctã ĩtelligunt̃: dño tñ ĩmu/tabilit̃ ꝑſite ⁊ ꝑſidente. hec ẽ ſñia bti Greg'. vt ptꝫ. s̃. coꝛre/ctoꝛio ꝑmo. iij. ca. nec allegatũ Burgẽ. ex Deutro. ꝓbat qđ ĩ/tẽdit: cũ eñ dꝛ: Dñs ſolꝰ dux eiꝰ fuit dictio excluſiua ñ exclu/dit eẽntialit̃ ordĩata ordĩe hierarchico: ĩ q̃ ordĩe angeli ĩclu/dunt̃: vt ptꝫ ꝑ btm̃ Dionyſiũ vbi. s̃. ⁊ iõ ñ ſeq̃t̃ tm̃ hõ currit igit̃ aĩal ñ currit: ꝓpt̃ ordinẽ eẽntialẽ int̃ hoĩeꝫ ⁊ aĩal. Talis aũt ordo ẽ int̃ hierarchiã ſupceleſtẽ ⁊ t̃renã ex ĩſtitutiõe non ex reꝝ formali rõne: qꝛ ſm̃ actꝰ hierarchicos ſe debito ordĩe ꝑſupponũt. vñ dꝛ. xij. Metaphyſ. Entia nolũt male diſponi ſm̃ quã optimã diſpoſitionẽ ĩfluxꝰ a ꝑmo ꝑ media ꝓcedũt ĩ ĩferioꝛa qđ aũt excludit̃ cũ dꝛ: Dñs ſolꝰ dux eiꝰ fuit. cõtinuo ſubinfert̃ ⁊ nõ erat cum eo deꝰ alienꝰ. ſolꝰ eñ deꝰ ductoꝛ ppl'i exñs ãgelicã ſuitutẽ ſibi ordine eẽntiali ſb̃ordĩatã nequaq̃ꝫ excludit ſꝫ potiꝰ ĩcludit ſm̃ doctrinã bti Diony. vbi. s̃. Et ſi q̃s obiecerit dicẽs: Deꝰ ad oĩa ſufficit ſpẽalit̃ ĩ genere cauſe efficiẽt': vt ptꝫ ꝑ Proculũ de cauſis: igit̃ miſteria angeloꝛuꝫ ĩ h̃ ducatu nõ erãt neceſſaria. Rñdeo hec obiectio valet de miſterio hoĩm ſic̃ ⁊ angeloꝝ: igit̃ nec moyſi ducatꝰ fuit neceſ/ſariꝰ: iuxͣ allegatũ Burgeñ. Deutro. dñs ſolꝰ dux eiꝰ fuit: q̃ rõne eñ dictio excluſiua excludit miſteriũ angeli eadẽ rõne ⁊ hoĩſ. Ad aſſũptũ igr̃ auctor' đ cauſis dico ꝙ đs ſolꝰ ſufficit ad oĩa ſine medio ſufficiẽtia thearchica: ſꝫ ñ hierarchica ⁊ tm̃ vꝫ dicere đs ĩmediate ſufficit ad oĩa potẽtia abſoluta ſꝫ ñ oꝛ/diata. Ordinẽ eñ hierarchicũ đs a ꝑncipio ꝯditiõis natura ĩ/ſtituit vt vult be. Diony. vbi. s̃. ⁊ ſic eas ꝯdidit vt eos ordĩe ſacro ſuos motꝰ hr̃e ſinat ſm̃ btm̃ Aug'. Gubernat eñ deꝰ ec/cleſiaſticã hierarchiã ꝑ mediũ hierarchie celeſtis: ⁊ ĩferioꝛa ꝑ media: ⁊ media ꝑ ſupioꝛa deꝰ regi ĩſtituit ſua volũtate. cuiꝰ cã q̃rẽda nõ ẽ: ⁊ ſi q̃nqꝫ hm̃õi ordinẽ potẽtia ſua abſoluta ſu/ſpẽdit ⁊ ĩmediate aliq̃ facit huiꝰ eſt magna cã quã tpe moyſi Burgeñ. fingendo rõnabilit̃ nõ aſſignat niſi moyſi ꝑfectionẽ cuiꝰ tñ ꝑfectio tãta eẽ nõ potuit quanta ꝑncipis glorioſiſſimi michaelis: cuiꝰ ꝑncipatũ dicit tpe moyſi ĩpeditũ ꝑ ꝯñs eius meritũ qꝛ miſterio eccleſiaſtice hierarchie angeli merent̃ uſqꝫ in finẽ mũdi aliqđ ꝑmiũ accidentale: vt hr̃. ij. ſñiaꝝ. Item in eadẽ digreſſione Burgẽ. notat poſtillatorẽ exponentẽ hoc verbũ dñi ad moyſen: Uocabo nomen dñi corã te. de vocatio/ne electoꝝ in noticia diuina exiſtentiũ quã expoſitionem dic̃ Burgẽ. incõuenientẽ ex tribꝰ: qꝛ vt dic̃ nõ cõſonat lr̃e: ⁊ quia nõ legit̃ moyſen id petiuiſſe: etiã qꝛ nõ fuiſſet ei ꝯñſũ ꝯ aucto/ritatẽ eccleſie dicentis ĩ collecta: Deꝰ cui ſoli cognitꝰ eſt nũerꝰ electoꝝ ⁊c̃. ſꝫ certe iſte obiectiones Burgẽ. nihil videt̃ valere nõ ꝑma: qꝛ expoſitio poſtillatoris ad ĩtẽtionẽ etiam alioꝝ lr̃e bñ ꝯſonat: qđ ſic ptꝫ: nã cũ moyſes petiſſet ſignũ miſeratiõis diuĩe dicẽs: In q̃ poterimꝰ ſcire grãm apđ te inueniſſe ⁊c̃. et cũ iã fiducialit̃ ſubiũgeret: Oñde mihi gloꝛiã tuã. q̃ nõ ſoluꝫ ꝯſiſtit ĩ viſione v̾bi: ſꝫ etiã reducẽtiũ ĩ v̾bo: iõ intelligit̃ moy/ſes petiſſe cognitionẽ vocationis electoꝝ in noticia diuia exi/ſtentiũ. Ad quã petitionẽ ſic ĩtellectã rñdit deꝰ q̃ ad viſioneꝫ dei: Oñdã tibi oẽ bonũ. q̃ aũt ad relucentiam in deo ſb̃dit: Et vocabo vel legã ſm̃ hebraicã v̾itatẽ corã te. ſ. exaratũ ĩ noĩe dñi: vt ſupple videre ⁊ cognoſcere poſſis ſignũ miſerationis quod petis non eſſe ex precedentibus meritis ſed a ſola mea voluntate. Ideo ſequitur: Cui volo miſereboꝛ ⁊c̃. Hec igitur expoſitio poſtillatoris optime conſonat lr̃e contra primã ob/iectionẽ Burgeñ. ⁊ ip̃e Burgeñ. videtur cum iſta expoſitione quam improbat poſtea coincidere cum dicit ꝙ ſenſus illorum verboꝝ: ⁊ legam corã te in nomine dñi eſt ꝙ moyſi ꝓmitteret deus dare intelligentiã eoꝝ que in glorioſa ſpecie tranſeunte rep̃ñtabantur. illa aũt relucentia ſunt in eſſentia diuina que ip̃am rep̃ñtant: vnde patet moyſen hec petiſſe contra ſecũdã obiectionẽ Burgeñ. Tertia etiam obiectio Burgẽ. nihil va/let: quia q̃ꝫ poſſibilis eſt petitio vt oſtendatur viſio dei: tam poſſibilis eſt petitio viſionis relucentiũ in eo ⁊ q̃ꝫ poſſibilis eſt collatio primi. tam poſſibilis eſt ⁊ ſecundi. Apud Burgẽ. aũt ⁊ alios poſſibilis eſt collatio primi: igitur ⁊ ſecundi: ſed ⁊ illud quod adducit de collecta eccleſie nõ vrget: quia etſi oſtẽ/dantur alicui relucentia in deo non opoꝛtet ꝙ oſtendantur omnia: nec numerus omniũ: ideo ſtat aliquem videre electio/nem diuinam eſſe ex gratia ⁊ videre aliquam certam gentem puta iſraeliticã ex hm̃õi electione inueniſſe gratiam qui tamẽ non videret numeꝝ electoꝝ omniũ quod ſolius dei eſt iuxta collectam allegatã: ⁊ videtur illa tertia obiectio tendere ad vnum errorẽ Pariſius damnatũ: videlicet ꝙ omnis verbuꝫ videns ⁊ relucentia in verbo videt omnia que verbum er/roꝛ eſt.

Nico. de lyra

b Hec deinceps. hic Ca. XXXIIII ꝯñr ponit̃ rñſio dñi de repatione legis. vbi primo ponit̃ ad h̃ ꝑma diſpoſitio. ſcđo legiſ repetitio. ibi: Obſer/ua. ⁊ tertio eiꝰ ꝯſcriptio. ibi: Dixit domi/nus ad moyſen ſcribe. quarto legis ite/rate ꝓmulgatio. ibi: Cũqꝫ deſcenderet. Circa primũ ꝑmittit̃ diſpoſitio material'. ſcđo ſpũalis. ibi: Cũqꝫ deſcẽdiſſet. diſpo/ſitio aũt materialis fuit dolatio tabulaꝝ de qua dat̃ dñi mandatum cum dicitur:
b Precide ait tibi duas tabulas lapi/deas inſtar p͛oꝝ. i. ſiles alijs prius fract' ĩ materia ⁊ quãtitate: de q̃ aũt lapide fue/rint nõ hr̃ ex textu. Dic̃ aũt Ra. Sa. ꝙ fu/erũt de lapide ſaphiri ⁊ qđ dñs oſtendit moyſi maſſaꝫ tal' lapidis formatã de no/uo v̾tute diuĩa de q̃ moyſes dolauit du/as tabulas ⁊ dolature ſup̃flue fuerũt ſue et inde

Ca. XXXIIII

a† b Hec deiceps p̃cide ait tibi duas tabulas la/pideas inſtar prioꝝ: ⁊ ſcri/bam ſuper eas verba que habuerũt tabule quas fre/ c
a ſ initio boni operis.
giſti. Eſto paratus mãne b
a ſ ſpũalem. ſ. intelligentiam legis.
vt aſcendas ſtatim in mõn/
a ſ ſine me nihil poteſtis facere.
tem ſinai. Stãbiſqꝫ mecum
a ſ eminentiam contemplationis.
ſ indignus
ſuper v̾ticẽ montis. Nul/ et
lꝰ aſcẽdat tecũ: nec videat f

Nico. de lyra

et inde ditatꝰ fuit valde. ideo dictum eſt: A
Precide ait tibi ⁊c̃. In heb. habet̃: Do/ †Deu. 10. a
la tibi. id eſt ad vtilitateꝫ tuam. ſed iſtud videtur ficticium: quia tantum vel plus fuiſſet ditatus de fragmentis tabularuꝫ p͛iꝰ fractarũ. Itẽ qꝛ ioſephus nõ dicit de q̃ lapide fuerĩt: q̃ tñ lõge fuit añ Ra. Sa. iõ videt̃ meliꝰ dicẽdũ ꝙ de h̃ nõ hr̃ certi/tudo. c Et ſcribã ſup eas. In ꝑmis eñ tabulis moyſes nihil fecit. in ſecũdis v̾o ip̃e diſpoſuit materiã dolando vt vi/ſũ ẽ: qꝛ ſic̃ alias fregerat iuſtũ fuit ꝙ iſtas dolaret: ſꝫ dñs ſcp̃ſit ibi decem verba.
d Eſto patꝰ mãe. qꝛ talis hoꝛa ẽ conue/niẽtioꝛ ad loq̃ndũ cũ deo. e Nullus aſcẽdat tecũ. qꝛ alij nõ ſunt digni accede/re ad me. f Nec videatur quiſpiam per totum montem ⁊c̃. ob reuerentiam deitat' ibi deſcendent' in ſigno viſibili.

Glo.ordi.

a Qui reddis iniquitatem
patrum filijs ac nepotibus ⁊c.
Greg⁹. Cū ſcriptū ſit: Quid ē
ꝙ int vos ꝑabolā vertit̄ in ꝓ
uerbiū iſtud in terra iſrl̄ dicen
Hiere.31.c tes: Patres comederunt vuaꝫ
acerbam ⁊ d.f.o. viuo ego dic̄
dn̄s. Si erit vltra vobis para
bola hec in ꝓuerbiū in iſrael:
Ezec.18.a vt aīa pr̄iſ tui ita ⁊ aīa filij mea
eſt: aīa q̄ peccauerit ipa morieť
Quid eſt qḋ dr̄: Qui reddis
ini.p.f.ac nepo. pctm̄ originale
a patribus trahimus: ⁊ niſi ꝑ
grām baptiſmi ſaluamur etiam
parentū culpā portam⁹: qꝛ vnū
adhuc cū illis ſum⁹. Reddit in
iquitatē patrū in filijs duꝫ pro
culpa parētis ex origiali pctō
aīa polluit̄ ꝓlis. Et rurſū non
reddit iniquitatē patrū in filijſ
qꝛ cū ab originali culpa per ba
ptiſmū liberamur: nō iā pentū
† De pe. diſ 4. c. qd eſt quod dr̄. culpas: ſꝫ q̄s ipi cōmittim⁹ ha
benus. Aliť. Qui praui parē
tis iniqtatē imitat̄: etiaꝫ ex ei⁹
delicto ꝯſtringit̄. Qui aūt nō
imitat̄: delicto illi⁹ nō grauat̄.
B Vn̄ fit vt iniqu⁹ fili⁹ iniq̄ pr̄is
nō ſolū ſua q̄ addit: ſꝫ etiā pec
cata pr̄is ꝑſoluat: cum iratum
deū nō ignorans maliciā ſuam
adiungere nō formidat. Et in
ſtū eſt vt q̄ diſtricto iudice vi
as patris iniq̄ nō timet imitari
cogat̄ etiā culpas eius ꝑſolue
Ezech.18.a re. Vn̄ aīa pr̄is mea eſt aīa filij
mea eſt: anima que peccauerit
ipa morietur: quia nō nunq̄ fi
lij etiam ex patris peccato peri
muntur. Delcto auteꝫ originali
peccato: ex parentum nequicia
in anima non tenentur. Quid
eſt em̄ ꝙ paruuli filij plerunq̄
a demonibus arripiuntur: niſi
ꝙ caro filij ex patris pena mul
ctatur. In ſemetipſo em̄ percu
titur pater iniquus ⁊ contem
nit: ꝑcutit ergo ī filijs: vt acri⁹
vrat̄: ⁊ dolor pr̄is ꝑ carnē filio
rū: redit vt filioꝝ pēa mēs pr̄is
iniqua puniatur. Cū vero non
paruuli ſed iam prouectiores fi
lij: et parētum culpa feriuntur
illorum etiam penas luūt quo
rum facta ſecuti ſunt. vnde re
cte dicitur: vſq̄ ad tertiam et
quartam progeniem (eā quam
imitentur filij) parentum vitaꝫ
poſſunt videre: vſq̄ ad eos vi
tio extenditur qui viderūt qḋ
male ſequerentur.

b Dominus ꝫelotes. Aug⁹.
Dominus deus enim ꝫelans:
eius nomen deus ꝫelator eſt. id
eſt nomen ipſum quod domi
nus deus dicitur ꝫelans eſt: qꝛ
deus ꝫelator eſt: quod non hu
mane perturbationis vitio fa
cit deus: ſemper ⁊ omnino in
commutabilis et tranquillus:
ſed hoc verbo indicat non im
pūne plebem ſuam per alienos
deos fornicaturam. Dictuꝫ eſt
enim hoc verbum tropice a ꝫe
lo maritali: qui caſtitatem cu
ſtodit vxoris: ⁊ perdit omnem
qui fornicatur a ſe.

Primogenitū

Exodi Ca. XXXIIII

quiſpiā ꝑ totū mōtē: boues quoq̄
a Simplices imperiti.
b terrenis curis implicati. paſcuam ſancte ſcri pture et contemplationis virorum.
⁊ oūes nō paſcātur ecōtra. Excidit a
ḡ duas tabulas lapideas q̄les aū
a ab hūana obſcuritate trāſit in montē ſpūalis in telligentie.
fuerāt: ⁊ de nocte cōſurgēs aſcēdit
ī mōtē ſinai: ſicͭ ei p̄cepat dn̄s: por
a nō pt mēs hūana deū cōteplari niſi cōdeſcēdat ei.
tās ſecū tabulas. Cūq̄ dēſcēdiſſet b
dn̄s ꝑ nubē: ſtetit moyſes cum eo c
īuocās nomē dn̄i. Quo trāſeunte d
corā eo ait† Dn̄ator dn̄e de⁹ miſeri e f
cors ⁊ clemēs patiēs ⁊ multe miſe g h i k
ratiōis ac verax q̄ cuſtodis miſeri l m
cordiā ī milia: q̄ aufers iniqtatē et n o
ſcelera atq̄ pctā: nulluſq̄ apud te p
a originalem. quālibet.
a ꝑ ſe inocēs eſt† Qui reddis iniqtā q
nō baptizatis. a imitātib⁹.ſ. b vſq̄ ad
tē patꝝ filijs ac nepotib⁹ ī tertiā ⁊
eos vitio extēditur qui viderunt qḋ male ſequeret̄.
quartā progeniē. Feſtinuſq̄ moy r
a Se terram ⁊ cinerē eſſe intelligens.
ſes incuruat⁹ eſt ꝓnus in terrā: et s
adorans ait: Si inueni grām ī con t
clemens ⁊ propitius.
ſpectu tuo dn̄e: obſecro vt gradia
ris nobiſcuꝫ: populus em̄ dure cer v
a puniendo ⁊ ignoſcendo. b in proximum.
uicis ē et: vt aūferas iniqtātes no x
a in nos ipos. b tanq̄ hereditatem tuam.
ſtras atq̄ peccāta: noſq̄ poſſidēas y
Rn̄dit dn̄s: Ego inibo pactū vidē z
a hoc nunq̄ eſt iudeis datū ad lrām de die ergo iudicum acceptendū ē: in q̄ factur⁹ eſt deus que nūq̄ viſa fuerunt.
tib⁹ cūctl: ſignā faciā q̄ nūq̄ ſūt vi a
ſa ſup terrā: nec ī vllis gētib⁹ vt cer
nat ppl's iſte ī cui⁹ es medio opus
dn̄i terribile qḋ factur⁹ ſū. Obſua b
cuncta que hodie mandaui tibi.
a ꝑ has gētes ſeptē vitia deſignant̄ cū quibus ſo cietatem iungere prohibemur.
Egoipſe eijciā aū faciē tuā āmorꝫeū c
chananꝫeū ⁊ etheū: pherecꝫeū q̄ꝫ et
euꝫeū iebuꝫeū† Caue ne vnq̄ cū ha d
bitatorib⁹ terre illius iūgas amici
a ne quis incipiat colere.
tias q̄ tibi ſunt in ruinā: ſꝫ ⁊ arās e
a vt nulla monimenta idolatrie remaneant.
corū deſtrue: cōfringe ſtatuas lu f
coſq̄ ſuccide. Noli adorare deū ali
b enū. Dn̄s ꝫelotes nomē ei⁹: de⁹ eſt g
ꝫemulator. Ne ineas pactū cū hoi
bus illaꝝ regionū: ne cū fornicati
fuerint cū dijs ſuis ⁊ adorauerint
ſimulacra eoꝝ vocet te q̄ſpiā et co h
medas de imolatl† Nec vxorē de fi i
liabus eoꝝ accipias filijs tuis. Ne k
poſtq̄ ipe fuerit fornicate: fornica l
ri faciāt ⁊ filios tuos ī deos ſuos.

Nico.de lyra

a Excidit ḡ ⁊c. exequens mandatū dn̄i
ꝓmpte. b Cūq̄ deſcēdiſſet. h̄ ponit̄
diſpoſitio ſpūalis q̄ fuit orō moyſi. cū dr̄:
c Stetit moy. cū eo inuo. no. dn̄i q̄ tran
ſeunte.ſ. in nube glorioſa cū repn̄tante.
d Ait dn̄ator. hic exprimitur forma orō
nis. cū dr̄: Dn̄ator.ſ. in populi gubnatiōe.
e Dn̄e. in legis donatōe. f Deus. in
cultus veri inſtitutiōe. g Miſericors
miſerijs hoīm compatiendo. h Et cle
mens. offenſas remittendo. i Patiēſ.
emendationem peccantium expectando.
k Et multe miſerationis. effectus tue pi
etatis impendendo. l Ac verax.i. iu
ſtus. qꝛ miſericordia ſine iuſticia eſt puſil
lanimitas: ⁊ iuſticia ſine miſericordia eſt
crudelitas. ⁊ ideo in omnibus operatio † Dic.32.e
nibus diuinis ſemper ſimul relucent veri
tas miſericordia ⁊ iuſticia. ſm̄ illḋ Pſal.
xxiiij. Vniuerſe vie domini miſericordia
⁊ veritas. Vel aliter. Ac verax. iuſtis pre
mia reddendo. ideo ſubditur:
m Qui cu. mi. in milia ⁊c. reddēdo bo
na non ſolum operantibus ſed etiam de
ſcendentibus ex eis abſq̄ numero.
n Qui aufers iniquitatem.i. pctā com
miſſa in ꝓmū remittis vere penitētib⁹.
o Et ſcelera.i. peccata ꝯ deum facta.
p Atq̄ pec. q̄ facit hō ī ſeipꝫ. Nulluſq̄
apḋ te ꝑ ſe inocēs ē. qꝛ hoīes ꝯhunt pctm̄
originale ⁊ cū h̄ actuale ſaltē veniale ſi ꝑ
ueniant ad etatem adultam. q Qui
red. iniquitatem ⁊c. h̄ expoſitū ē. ſ. xx. ca.
r Feſtinuſq̄ moy. īcuruat⁹ eſt. exhibēs
reuerentiā deo. s Et adorans. actu in
teriori corde ⁊ etiā ore. ideo ſubditur:
t Ait ſi inueni grām ⁊c. lꝫ.n. dn̄s iā mo
yſi cōceſſiſſet ꝙ ipe eēt ductor eoꝝ in itine
re. timebat tn̄ ne ſupueniret impedimētū
ꝓpť pctm̄ ppli quē ſciebat eſſe ꝓnum ad
malū. iō orabat vt iſtḋ īpedimentū nō ſu
ꝑueniret. vn̄ ſubdit̄: v Popul⁹ em̄ du
re ceruicis ē. ⁊ iō qꝛ tu es miſericors indi
gem⁹ pn̄tia tua. x Vt aufe. iniq̄. nr̄as
ꝑterita remittēdo. y Noſq̄ poſſideas
a futuris ꝑſeruādo. z Rn̄dit domin⁹
ego inibo pactū.i. fedus amicitie vobiſcū.
a Signa faciā ⁊c. ſicut poſtea fecit quan
do terra dathan ⁊ abiron deglutiuit: ⁊ in
ſiccatione iordanis: ⁊ in ſubuerſione ciui
tatis hiericho ſonantibus tubis.
b Obſerua cuncta. hic conſequent̄ po
nitur legis repetitio breuis tamen ⁊ per
modum epilogi. cum dicitur: Obſerua cū
cta q̄ ego ho. man. tibi. repetendo q̄ ſupra
precepit a. xx. ca. vſq̄ ad. xxxij. ca. licet nō
omnia ſint hic ſcripta iterum.
c Egoipſe eijciam ⁊c. non nominat hic † Deut.7.a
gergeꝫeum: quia ille populus receſſit de
terra eis promiſſa ante aduentum filiorū
iſrael. d Caue ne vnq̄ cum habitato
ribus ⁊c. quia ex diuina ſententia debe
bant interfici ⁊ ne inducerent populum
iſrael ad idolatriam ſi contraherent cum
eis amicitiam.
e Sed aras eorum deſtrue: confringe
ſtatuas. vt non remaneat memoria idola
trie. f Lucoſq̄ ſuccide. circa templa
em̄ idoloꝝ erāt luci vbi exercebāt carnalē
laſciuiā. g Dn̄s ꝫelo. ⁊c. h̄ ē expoſitū
ſ. xx. ca. h Vocet te ⁊c. ī veneratione
idoli. ⁊ ſic trahat te ad idolatriā. i Nec
vxorē de filiabus eoꝝ accipies filijs tuis. † 3 Re.11.c
cui⁹ cā ſbdit̄: k Ne poſtq̄ ipe fuerit
fornicate. per idolatriam: que eſt fornica
tio ſpiritualis.
l Fornicari faciant: id eſt ad idolatriam
pertrahant.

Deos

G a Primogenitū aſini ⁊c. Iſid. Per aſinū im
mundicia: p ouē innocentia deſignat. Aſini ḡ
p̄mogenita oue mutare eſt īmūde vite p̄moꝛ/
dia ad īnocentie ſimplicitatē cōuertere: vt poſt
q̄ illa petōꝛ egit: q̄ vt īmunda dn̄s reſpuit: ea
iam agendo ꝓferat q̄ deo ſacrificio mūda im/
ponat. b Die ſeptīo ⁊c. Aug. Cū de ſab/
bato p̄cipet: q̄d eſt q̄d adiunxit de ſatiōe ⁊ meſ
ſe: Videt eni dicere tpe ſatiōis ⁊ meſſis: an foꝛ
te ita obſeruādā requiē ſabbati p̄cepit: vt nec
illa tpa habeant excuſationē q̄ agricolis val/
de ſunt neceſſaria ꝓpt̄ victū ⁊ vitā. Iuſtū eſt
etiā tpe ſationis ⁊ meſſis: qn̄ multū vrget opa/
tio: vt requieſcat in ſabbato: ⁊ ſic poſt hec tpa q̄
opus plurimū flagitant ſignificatū eſt oī tem/
poꝛe ſabbati deberet ceſſari. c Null9 inſi/
diabit ⁊c. Aug. Q̄d dixit nō cōcupiſcet q̄ſq̄
de terra ſua ⁊c. Hoc vult intelligi vt ſecur9 q̄ſq̄
aſcēderet: nec de terra ſua ſollicitus eſſet deo
ꝓmittente cuſtodiā q̄ nemo inde aliquid con/
cupiſceret ꝓpter illū q̄ aſcēdit: nec ſuā inde ti/
meret abſentiā ⁊ h̄ ſatis oñdit quid ſupra dixe
Ia.23.b rit: Nō appebis in cōſpectu dei tui inanis: q2
in illo loco dixit. vbi tabernaculū vel templū
deus fuerat habiturus. d Nō immolabis
ſuper fermento ſanguinem hoſtie tue. Aug.
Quid eſt q̄ ait: non occides ſuper fermentum
ſanguinem immolatoꝛum memoꝛ: an illa hoc
loco dicit īmolata ſua q̄ p paſca occidunt: ⁊ p̄/
cepit ne tunc ſit in domo fermentū: qn̄ ſūt dies
azymoꝝ. e Nō coques ⁊c. Aug. Ecce iteꝝ
queadmodū intelligi poſſit ignoꝛo. Magna ta
men eſt de xp̄o ꝓphetia: etiā ſi fieri ad litteraꝫ
poſſit: q̄tomagis ſi nō poteſt. In ſermonibus
eni dei non ſunt ad ꝓprietatē operū oīa reuo/
canda: ſicut nec illud de petra ⁊ cauerna eius
⁊ manus ſuppoſitione: ſed plane de fide narra
tionis hoc exigendum eſt: vt que dicit facta eē
vere facta ſunt: ⁊ que dicit dicta eſſe vera dicta
ſint: quod exigitur etiā a narratoꝛibus euan/
gelij cum xp̄m narrent quedam dixiſſe: que in
parabolis dixit: tamen hoc eum dixiſſe nō pa/
rabola ſꝫ hiſtoꝛiaca narratio ē. f Quadra
ginta dies ⁊c. Iſidoꝛus. Moyſes quadragin/
1.Re.19.b ta diebus ieiunauit: ⁊ helias ⁊ ip̄e dominus
Mat.4.a p̄cipit eni nobis ex lege: ex ꝓphetis: ⁊ euan/
gelio quod teſtimonium ex his habet. Unde
in monte inter vtrāq̄ perſonam medius ſalua
toꝛ effulſit: vt ab omnibus mūdi illecebris aui
ditatem nr̄am tanq̄ ieiunio tpantie refrenem9
q̄diu perfectio decalogi per quattuoꝛ eiuſdem
mundi partes. i. toto oꝛbi predicatur: vt decem
quater ducta quadragenariū nūeꝝ ſignent.
g Et ſcripſit in tabulis ⁊c. Aug. De moyſe
dictum eſt quod ip̄e ſcripſit cui ⁊ deus paulo
ante dixit: Scribe tibi verba hec. Cum vero p̄/
mum legem accepit cuius tabulas abiecit et
fregit: nec ipſe excidiſſe dictus eſt: nec ei dictū
eſt vt ſcriberet: nec eas ſcripſiſſe narratur: ſicut
modo dicitur. Scripſit in tabulis verba teſta/
menti ⁊c. ſed tunc dictum eſt: ⁊ dedit moyſi ſta
tim vt ceſſauit loqui ad eum in monte ſinai du
as tabulas teſtimonij: tabulas lapideas ſcri/
ptas digito dei: ⁊ paulopoſt. Conuerſus inq̄t
moyſes: deſcendit de monte: ⁊ due tabule lapi
dee: ⁊ tabule opus dei erant: ⁊ ſcriptura dei
ſcripta in tabulis. Magna queſtio oꝛitur quo/
modo ille tabule quas erat moyſes domino p̄/
ſciente facturus non hominis opus eſſe dican/
tur ſed dei: nec ab homine ſcripte ſed digito
dei. poſterioꝛes vero diu manſure: et in taber/
naculo et in templo dei future iubente deo ab
homine exciſe ſunt et ſcripte. An in pꝛioꝛibus
gratia dei ſignificabatur: non hominis opus
qua indigni facti ſunt reuertentes coꝛde ī egy/
ptum ⁊ facientes idolum: vnde illo beneficio
p̄uati ſūt ꝓpterea moyſes tabulas fregit. His
x̄o poſterioꝛib9 ſignificat̄ q̄ de ſuis opib9 glo/
G rientur

a ſ parte totum. ſ paſca.
Deos cōflatiles nō facies tibi. So a
ſ tota p̄nti vita.
lēnitatē azymoꝝ cuſtodies. Septē
ſ ſinceritatis ⁊ veritatis.
dieb9 veſcerı̄ azymis: ſicē p̄cepi tibi
ſ Aliqui habent menſis: ſed male.
ī tpe meſſis nouoꝝ. Meſe eni verni
a ſ principiū. ſ. bonoꝝ tā coꝛpaliū q̄ ſpūaliū.
tpis egreſſ9 ē de egypto† Oē q̄uod
ſ virilis. ſ. ⁊ foꝛtis.
apit vuluā generis maſculini meū
ſ foꝛtibus patientibus.
erit. De cūctis aiantib9 tā de bob9
a ſ Simplicibus innocentib9. b ſ pꝛimū opus
a q̄ de oūib9 meū erit.† pꝛiogēitū aſi
immundicie. ſ ſimplicitate innocētie.
ni redimes oue. Siaūt nec preciū
ſ q2 mens īmunda ſi nō fuerit ī melius mutata ne
cabitur moꝛte perpetua.
ꝓ eo dederis: occidet† Pꝛiogenitū
filioꝝ tuoꝝ redimes: nec appebis
a ſ tabernaculo. ſ. q̄d eccleſiā ſignificat. b ſ oblati
onū bonoꝝ operum ⁊ virtutum.
in cōſpē ctu meo vācu9. Sex dieb9
a ſ toto tpe. ſ. vite tue. q2 hō naſcit ad laboꝛē ⁊ mili
tia eſt vita hōis ſup terrā. ſ in q̄ete. ſ. aīarum
b opāberı̄ ī die ſeptīo ceſſabiſ arare ⁊
ſ pentecoſten.
metere. Solēnitatē hebdomadaꝝ
facies tibi in pꝛimitijs frugū meſ/
a ſ tabernaculoꝝ. ſ. q̄ ſcenophegia dicitur:
ſis tue triticeę: ⁊ ſolēnitātē qn̄ rede
unte āni tpe cūcta condunt. Trib9
ſ q2 in fide trinitatis ſcīē oīa bona nr̄a offerre debe
mus. ſ in vere. ſ. in eſtate in autumno.
tpib9 āni appebit oē maſculinū tu
um ī cōſpectu oīpotētı̄ dn̄i dei iſrı̄.
a ſ vicia.
Cū eni tulero gētēſ a facie tua ⁊ di
ſ excluſa oi anguſtia mētis ⁊ coꝛpoꝛis.
c latauero termīos tuos null9 īſidia
ſ hoc ad lr̄am nunq̄ cōtigit iudeis. ſ hoc in futu/
ra vita cōplebit qn̄ nec viſibilis hoſtis nec inuiſibil
ſanctis nocere poterit.
bit terrę tuę aſcēdēte ⁊ appente te
b ī cōſpectu dn̄i dei tui ter ī āno. Nō
a ſ q2 ſacrificiū puꝝ ⁊ ſine oī coꝛruptiōe debet eſſe.
ſ malitie et nequitie.
īmōlabis ſup fermēto ſāguinē ho/
ſ altias mee. b ſ ō carnib9. ſ. agni q̄ imolabat ī pa
ſca. ſ q2 ſic ſacrificia nr̄a in p̄nti debem9 cōplere ne
ī futuro iudicio īcipiam9 ſacrificare: cū non erit tps
ſtię tūę. Neq̄ reſidebit māe ō victi
opādi: ſꝫ mercedē recipiēdi. ſ vel paſche. ſ pꝛinci/
mis ſolēnitatı̄ phaſę† Pꝛimitias
pia oīm bonoꝝ aſcribendo non tibi. ſ eccleſia.
frugū terrę tuę offeres ī domo dn̄i
ſ vt ſupra.
c dī tui. Nō coques hedū ī lacte ma/
tris ſuę. Dixitq̄ dn̄s ad moyſen: b
a ſ q̄d an̄ dixerat qn̄ tabulas accepit q̄s fregit: hoc
etiā mō repetit nō recapitulādo q̄d factū eſt ſꝫ iteꝝ
factū eſſe cōmendans.
Scribē tibi x̄ba hec q̄b9 ⁊ tecū ⁊ cū c
iſrı̄ pepigi fęd9.† Fuit ḡ ibi cū dn̄o d
f moyſes q̄dragīnta dies ⁊ q̄dragin
a ſ coꝛpalē. ſ. ſ noīe pāis oēm cibū ſignificat a pre
totū: ſic ⁊ noīe aq̄ oēm potum.
ta noctes: Pānē nō cōedit ⁊ aquā
g non bibit; et ſcripſit in tabulis e

a Deos cōflatiles non
faciēs tibi. p hoc etiam in
telliguntur ꝓhiberi ido/
la per ſculpturam facta vı̄
quocūq̄ modo; dicit ta/
men conflatiles. quia de
nouo ſibi fecerant vitulū
conflatilem. Conſequen/
ter repetit aliqua que per
tinent ad verum dei cul/ †.ē.13.a
tum: et pꝛimo de ſolēnita Luc.2.d
te paſcali dicens: Solēni/ Num.3.c
tatem azymoꝛum ⁊c. ſecū/
do de redemptione p̄mo/
genitoꝛum: cum dicit. Oē
quod aperit vuluam ⁊c.
tertio de obſeruatiōe ſab/ † De voto
bati cū dicit: Sex diebus c.magne.
opaberis ⁊c. q̄rto de ſolē/
nitate pētecoſtes: cuꝫ dr:
Solēnitatē hebdomada/
rū. q̄nto de ſolēnitate ta/
bernaculoꝝ: cū dr: Et ſo/ †.ē.23.b
lēn itatem qn̄ redeūte āni Ecci.25.a
tpe ⁊c. ſ. ī p̄ncipio ſeptē/
bris. ſexto iteꝝ addit ō ſo
lennitate paſcali: cum dr:
Nō īmolab ſup fermento
⁊ exponāt oīa iſta ſic ex/
poſita ſūt. ē. xiij. c. ⁊. xxiij.
b Dixitq̄ d. ad m. h̄ po
nit iterate legis cōſcēptio.
cū dr: c Scribe tibi
x̄ba hec. h̄ videtur eē cō/
trarium ei q̄d dn̄s ſupra
dixit ī p̄ncipio ca. Et ſcri/
bā ſup eas. Ad hoc dicūt
aliq̄ q̄ dn̄s ſcripſit aucto/
ritatiue ⁊ dictando: ſicut
Aug. dr ſcpſiſſe libꝝ de
ciuitate dei vel hmōi. ſed
moyſes ſcpſit miſterialit̄
⁊ figurādo: ſꝫ h̄ nō videt̄
veꝝ: q2 cū ille tabule eēnt
lapidee: lr̄e fuerūt ibi fi/
gurate p ſculpturā. n̄ aūt
ē veriſile q̄ moyſes aſcen
dēs in mōtē ad oꝛādū do
minū ⁊ vacādū ꝯtēplatio
ni poꝛtaret ſecū īſtrumēta
ad ſculpēdū cū ſonitu et
malliatione. Et iō dicēdū
q̄ dn̄s illas lr̄as figura/
uit: vt predictum eſt: ⁊ iō
q̄ hic dicitur: Scribe: in
telligendum eſt q̄ moy/
ſes ſcripſit illa verba non
in tabulis lapideis ſed po
ſtea in libꝛo. Poteſt etiaꝫ
aliter dici. ſ. q̄ moyſes ma D
num ad tabulas appoſuit †.ē.35.c
ſed dominus tunc litteraſ Deu.34.c
miraculoſe foꝛmauit: ſic
ad impoſitionem manuuꝫ
apoſtoloꝛum dabatur ſpi
ritus ſanctus. non q̄ illa
impoſitio in recipientib9
ſpiritumſanctum aliquid
faceret: ⁊ tunc redit ī hoc
q̄d p̄dictū eſt. ſ. q̄ deus il
las lr̄as figurauit.
d Fuit ergo ibi cū dn̄o †.ē.24.d
moyſes q̄dragīta dieſ. ali
os. ſ. xl. a precedētibus.
e Et ſcripſit ī ta. h̄ refer
tur ad dn̄m: vt dictū ē. Si
āt refert̄ ad moyſē expo
nēdū ē mō p̄dcō īmedia/

a Ꝟba federꝭ decē. Cūq̄ deſcēderet a
ð mōte ſinai tenebat duas tabu/
las lapideas teſtimōij: ⁊ ignora/ b
a ſ facies moyſi gloꝛificata.lex diuinis myſterijs illuſtrata. b ſ quibuſdā radijs ſplēdoꝛis quos human⁹ viſus ferre nō poterat.
bat ꝙ cōꝛnuta ēſſet facies ſua ex
ſ q: cū dñō ſcꝫ ſtādiu locutus fuerat.
b cōſoꝛtio ſmonis dñi. Vidēs aūt
a ſ duob⁹.ſ.teſtamentis q̄ erāt in facie moyſi.i. in lege vet⁹ ſcꝫ aperte nouū occulte.
aarō ⁊ filij iſrael cōꝛnutam moyſi
ſ q: lucē diuinoꝝ myſterioꝝ iudei nō intelligunt ſed abhoꝛrent in lege.
faciē: timuerunt prope accēdere c
Vocatiq̄ ab eo reuerſi ſunt: tam d
aarō q̄ꝫ pꝛincipes ſynagoge. Et
poſtq̄ꝫ locutus ad eos: venerunt
ad eum etiā oēs filij iſrael. Qui/ e
bus pꝛecepit cūcta que audierat

Rom.10.a riant. Vñ apl's: Ignorātes dei iuſticiā: ⁊ ſuā volentes conſti
tuere.i.d.nō ſunt ſub. ⁊ ideo tabule humano ope ſcripte ſunt
q̄ cū ipſis manerent: ſignificantes eoſdē ſuis opib⁹ gloꝛiatu/
ros: nō de digito dei: id eſt de ſpū dei. Certe ḡ repetitio legis
nouū teſtamentū ſignificat. Illð aūt vet⁹ ſignificabat. vñ cō/
fractū ⁊ abolitū eſt. Maxie q: cū ſe/
cūdo daꝶ lex: nullo terroꝛe daꝶ. Sic
illa in ſtrepitu igniū: nubiū ⁊ tubaꝝ.
E.20.c Vñ tremefact⁹ ppl's dic: Nō loquaꝶ
dñs ad nos ne moꝛiamur. Vñ ſignifi
catur timoꝛ eſſe in veteri teſta. in no/
uo dilectio. Quō igiꝶ hec ſoluiꝶ que/
ſtio: quare ille opus dei: iſte op⁹ ho/
minis: ⁊ ille ſcripte digito dī: iſte ſcri/
pte ab hoīe. an foꝛte iō magis in pꝛio
ribus vet⁹ ſignificaꝶ teſtamentū: q:
deus ibi p̄cepit: ſꝫ hō non fecit. Lex
eñ poſita eſt in veteri teſtamento q̄
cōuinceret tranſgreſſoꝛes: q̄ ſub itra/
uit vt abūdaret delictū. Nō eñ iple/
baꝶ timoꝛe: q̄ nō ipleꝶ niſi charitate
Et iō dr̄ opus dei: q: deus legē conſti
tuit: deus ſcripſit: non opus hoīs: q:
hō deo nō obtpauit: ⁊ cū potius reꝯ
lex fecit. In ſcðis aūt tabulis hō per
adiutoꝛiū dei tabulas fecit. Vñ dicit
dñs: Nō veni ſoluere legē: ſꝫ ad iple
Rom.13.c re. Et apl's plenitudo legis charitas.
Factū ē ḡ hoī facile in nouo teſtamē/
to qð in veteri difficile fuit hñti fidē
q̄ p dilectionē opaꝶ: atq̄ꝫ illo digito
Ibidē.7.c dei.i.ſpū dei intus eā in coꝛde ſcribē/
te: nō foꝛis in lapide. Vñ non in tabu
lis lapideis: ſed in tabulis coꝛdis carnalibus: qm̄ charitas
dei q̄ veraciter impleꝶ p̄ceptū: diffuſa eſt in coꝛdibus noſtris
p ſpm̄ſctm̄ qui datus eſt nobis. hec ē ḡ p̄ma lex data: vbi ſi/
gnificaꝶ vetus teſtamentū: qð ē opus tm̄ dei: ⁊ ſcptum digito
dei. Vñ apl's dicit: Itaq̄ꝫ lex q̄dē ſctā ⁊ mandatū ſctm̄ ⁊ iuſtū
⁊ bonū. Lex ḡ ſancta ⁊ bona dei opus eſt: vbi hō nihil agit:
q: nō obtpat: ſed reatu potius p̄miꝶ lege minante ⁊ damnan
te. Htūs aūt hō eſt cū hoc mandatū ſctm̄ ⁊ iuſtū ⁊ bonum eſt
etiam opus eius: ſed p grām dei. a Cūq̄ꝫ deſcenderet.
Iſi. Aſcendit moyſes denuo in montē iterūq̄ꝫ dat ei legem de
us in alijs tabulis ad inſtar pꝛioꝝ excīſis. Sed q̄s p̄mū acce/
pit ſine moꝛa cōfregit: q̄ imaginē gerebant pꝛiſce legis: q̄ non
pōt lōgo interuallo ꝓ populi pctō ceſſauit. Ille vero ad iſtar
pꝛioꝝ exciſe nouū ſignificabant teſtamentū: q̄ nō ſunt fracte
q: nouū teſtamentū manet in eternū. vñ merito decem verbis
ſignanꝶ vt p ipm numeꝝ figura crucis exp̄miꝶ: quē ſignificat
Matt.5.b x. lrā q̄ in ſpecie crucis foꝛmaꝶ. xp̄s eñ nō venit legem ſolue/
re ſꝫ iplere p paſſionē.ſ.crucis: cui⁹ imago fuit in tabulis.
Iſi. Deſcēdente moyſe cū tabulis facies ei⁹ gloꝛificata vide
tur: ſed tñ velamine tegiꝶ: in q̄ ſignificabat legē myſtico vela/
mine eſſe coopta: ⁊ infidelibus occultā. Sermo eñ legis ha/
bet ſciam gloꝛie ſꝫ ſecretā: hꝫ ⁊ coꝛnua duoꝝ teſtamentoꝝ q̄/
bus ꝯ dogmata falſitatꝭ incedit armata. Cū eñ moyſes legiꝶ
velamē ē poſitū ſup coꝛ eoꝝ: ⁊ manifeſte dñ legis ⁊ ꝓphetaꝝ
ſcpturā carnaliter accipiūt ifideles: tota facies moyſi quodā
velamine tegiꝶ: vt nō poſſint loq̄ntis legis gloꝛiam ſuſtinere.
ſed ſi cōuerſi fuerint ad deū: auferꝭ velamen. occidens litte/
2.Coꝛ.3.d ra moꝛiꝶ: viuificans ſpūs: viuificabiꝶ: dñs eñ ſpūs eſt: ⁊ lex
Pſ.118. ſpūalis ē. Vñ: Reue.o.m. ⁊ ꝯſiderabo mirabilia de lege tua.
b Videns aūt aarō ⁊c. Oꝛige. Scptū ē q: vidit aarō ⁊ oīs
filij iſrael moyſen: ⁊ erat gloꝛificata facies eius: ⁊ coloꝛ vult⁹
ei⁹: ⁊ timuerūt accedere ad illū. Et poſt pauca ponebat moy/
ſes ſup faciē ſuā velamē. Cū aūt introiret in conſpectu dñi vt
2.Coꝛ.3.b loquereꝶ ei: auferebat velamē. Qð ediſſerēs apl's ait: Qð ſi
miniſteriū moꝛtis in lrīs foꝛmatū in lapidibus fuit ad gloꝛiā
ita vt nō poſſent intēdere filij iſrael in faciē moyſi ꝓpꝶ gloꝛiā
vultus eius q̄ aboleꝶ: quō nō magis miniſtratio ſpūs erit in
gloꝛia. Et pauloposſt. Et nō ſicꝫ moyſes ponebat velamen ſup
faciē ſuā: vt nō intēderent in faciē vult⁹ eius filij iſrael. Obtu
ſi ſunt eñ ſenſus eoꝝ ⁊c. Quis nō ptimeſcat notā obtuſi coꝛ/
dis? Gloꝛificata ē facies moyſi: ſꝫ nō pñt intēdere filij iſrl' i fa
ciē ei⁹. Nō pōt ppl's ſynagoge intēdere. Si q̄s aūt vitā habet
eminentioꝛē q̄ꝫ vulg⁹ ille pōt. Et nunc eñ velamē poſitū eſt i
lectione veteris te. ⁊ moyſes gloꝛificato vultu loq̄ꝶ. Sꝫ gloꝛi
am nō poſſum⁹ ītueri: q: adhuc ꝑpl's ſum⁹: ⁊ nihil ſtudij: nihil
meriti: pluſq̄ꝫ reliq̄ plebs habem⁹. Cū aūt q̄s cōuerſus fue/
rit ad dñm: auferꝭ velamen. cōuerſio ḡ nr̄a cā eſt auferendi
velaminis. Dū ḡ legentes diuinas ſcpturas nō itelligim⁹:
dū obſcure ſunt ⁊ clauſe: nondū cōuerſi ſum⁹. Cōuerſis eñ
ſtatim auferꝭ velamē. Oīs q̄ cū recitanꝶ ꝟba legis cōibus
occupaꝶ fabulis: auerſus ē: ⁊ qui de
negocijs ſecularib⁹: de pecunia: de lu
cris: de poſſeſſionū curis ⁊ diuitiarū
cupiditate ſollicitus ē: q̄ gloꝛie ſeculi
⁊ mūdi honoꝛib⁹ ſtudet: auerſus eſt.
Qui etiā ab his videꝶ alien⁹. aſſiſtit
autem ⁊ audit verba legis vultu atq̄ꝫ
oculis intent⁹: coꝛde tñ ⁊ cogitatione
vagaꝶ auerſus ē. Quid ḡ ē conuerti?
Si his oīb⁹ terga ꝟtam⁹: ſtudio: acti
bus: mente ⁊ ſollicitudine: verbo dei
opam dem⁹. In lege eñ die ac nocte
meditemur: omiſſis oīb⁹ deo vacem⁹
⁊ exerceamur in teſtimonijs eius. H̄ ē
ꝯuerſū eſſe ad dñm. Quis aūt noſtꝝ
tāto laboꝛe ⁊ ſtudio diuinas q̄rit lraſ
q̄ꝫto q̄ſiuit hūanas? aliqui vt recitari
audierint q̄ leguntur ſtatim diſcedūt
Nulla de his que lecta ſunt adīuicē
inquiſitio: nulla collatio. Nō interro
gant patres ſuos vt dicant ſibi: nec p̄
ſbyteros vt annuncient. Alij nec pa/
tienꝶ expectāt vſq̄ꝫ dū lectiōes i eccle
ſia recitenꝶ. Alij nec ſi recitenꝶ ſciunt
ſꝫ in remotioꝛib⁹ eccleſie locꝭ ſeclarib⁹
fabulis occupanꝶ: quib⁹ non iam ve
lamē ſup coꝛ: ſꝫ paries ⁊ mur⁹ poſit⁹ ē
Si eñ q̄ adeſt audit intēdit: ⁊ que au
dit retractat ⁊ diſcutit ꝑcunctaꝶ ⁊ diſcit: vix pōt ad liberta/
tem ſcīe ꝑuenire: q̄ abſcōdit aures ſuas ne audiat: ⁊ terga i
faciē legentis obuertit: quō dicendus eſt velamē hr̄e ſupꝑo/
ſitū coꝛdi: ad quē nec ipm q̄dē velamē lr̄e q̄ ſenſus velaꝶ: q̄ ē
ſonus vocis acceſſit? Gloꝛioſa ḡ efficiꝶ facies moyſi. habent
eñ gloꝛiā ea que loquitur: ſed tegitur ⁊ occultaꝶ: ⁊ oīs glīa
eius intrinſecus. Oꝛige. Illð q̄ꝫ intuere ꝙ in lege vultus
moyſi gloꝛificaꝶ: ſꝫ velamine cōtegaꝶ. Manus intra ſinum
miſſa lepꝛoſa facta eſt. In q̄ mihi videꝶ foꝛma toti⁹ legis ple/
niſſime deſignari. In vultu eñ ſermo legis: in manu opera
ſignanꝶ. q: ḡ ex opib⁹ legis ⁊ nullus erat iuſtificandus nec
aliquē ad pfectū poterat ducere lex: man⁹ lepꝛoſa fit: ⁊ in ſi/
nū recōdiꝶ: tāq̄ꝫ nihil pfecti opis hitura. Facies ḡ gloꝛifica
tur: ſꝫ velamīe tegiꝶ: q: ſmo ei⁹ hꝫ ſcīe gloꝛiā ſed occultam.
Vñ incerta ⁊ occul. ſa. t. m. m. Facieſ ḡ moyſi hꝫ gloꝛiā man⁹ Pſ.50.
ꝯtumeliā. Deīq̄ꝫ ſoluere iubeꝶ calciamētū ſuū: ſic nulla glīa
erat i pedib⁹ ei⁹. ſꝫ h̄ fieret nō ſine myſterio. Nouiſſima.n.ps
hoīs pedes ſūt. Oñdebaꝶ ḡ ꝙ nouiſſimis tpib⁹ ſolueret calci
amentū ſuū moyſes. vt ali⁹ acciperet ſpōſā: ⁊ illa vocareꝶ do/
m⁹ diſcalciati vſq̄ꝫ i pñs. Nihil ḡ i lege gloꝛioſū hꝫ moyſes
niſi ſolam faciem. In euangelio autem totus gloꝛificatur.
Vñ apparuerunt moyſes ⁊ helias i glīa loq̄ntes cū eo. Hic
ſ nō dicitur

Nico. de lyra

te. Aliter etiam exponunt aliqui dicentes: Scripſit.i. ſcptas
a domino recepit. a Cunq̄ꝫ deſcenderet de monte ſinai
tenebat. Hic conſequenter deſcribitur legis iterate pꝛomul/
gatio: vbi pꝛemittitur publicantis conditio. cum dicitur:
b Et ignoꝛabat ꝙ coꝛnuta eſſet facies ſua. Erant eñ quidā
radij miri ſplendoꝛis pꝛocedentes in altum ad modum coꝛ/
nuum: quos apoſtolus vocat gloꝛiam vultus moyſi.ij.ad
Coꝝ.iij. vnde in hebꝛeo habetur. Et non cognouit ꝙ coꝛnu
ta eſſet lux faciei ſue. Sed quare non habuit ante: cum locu
tus fuiſſet cum domino diu in monte. Dicunt aliqui ꝙ non
habuit tunc ita limpidam cognitionem de deo ſicut poſtea.
ad quod denotandum apparuerunt tales radij. Alij dicunt
ꝙ hoc factum eſt vt populus qui per idolatriam peccauerat
magis eum timeret ⁊ haberet in reuerentia. Ra. Sa. dicit ꝙ
hoc fuit ex hoc ꝙ dominus poſuit manum ſuam ſuper faciē
eius: vt habetur in fine pꝛecedentis capituli. Sequitur:
c Timuerunt pꝛope accedere. pꝛopter dicti ſplendoꝛis reue
rentiam. d Vocatiq̄ꝫ ab eo reuerſi ſunt. Ex reuerentia
enim retroceſſerant et ex obedientia redierunt.
e Quibus pꝛecepit cuncta que audierat a domino. publi/
cando ea que a domino audierat.

Impletiſq̄ꝫ

nõ dicit̃:q: vultus eius glorificatus eſt:ſed q: totus appuit ĩ gl'ia
loquẽs cũ ieſu.vbi cõplet̃ qđ ei ꝓmiſſum eſt in monte ſina poſteri
8.33.d ora mea videbis. Uidit em̃ q̃ in poſterioribus diebus facta ſunt ꝛ
gauiſus eſt:q: nõ ſolũ vultu glorificatus de monte deſcendit:ſ; to/
Deut.18.c tus glorificatus aſcendit ex mõte:ꝛ eũ de q̃ dixerat: Prophetã ſu
ſcitabit vobis deus veſter ex fratrib' vr̃is
ſicͣ me ꝛc̃.nũc adeſſe cernebat ꝛ fidẽ facere
ſermonibus ſuis. Et ne cũctaret̃ in aliquo
audit patrẽ dicentẽ: Hic eſt fili' me' dilect'
in q̃ mihi bñ cõ.ip.au. Moyſes dixit illum
Matt.3.d audietis:pr̃ dicẽs: Ipm audite:pñtem oſtẽ
dit. Gaudet etiã moyſes:q: ꝛ ipe nũc q̃dã/
mõ velamen deponit cõuerſus ad dominũ
cũ euidẽter q̃ p̃dixit implent̃: vel cũ tẽpus
aduenit vt p ſpm̃ q̃ obtexerat reuelent̃. Sz
2.Cor.3.d videam' q̃d dicat apl's: Dñs aũt ſpirit' eſt:
vbi aũt ſpũs dñi ibi libertas. Puto q' ver/
bũ dei ꝓ eo q' auditoribus intereſt: nunc
via nunc veritas nunc vita nũc reſurrectio
nomĩatur: nũc etiã caro: nunc vero ſpũs.
Quis em̃ vere ex ꝟgine ſubam carnis ac/
ceperit in q̃ crucẽ ꝑtulit:reſurrectionẽ inij/
2.Cor.5.d ciauit:dicit tñ Apl's: Et ſi ↄg̃uimus xp̄m
ſm carnẽ:ſed nunc iam non nouimus:quia
ĝ nũc ſermo eius ad ſbtiliorẽ intelligentiaȝ
ꝓuocat:ꝛ vult nos nihil carnale ĩ lege ſen/
tire:dic̃: vt q̃ vult auferre velamẽ cõuertat̃
ad dñm:nõ q̃ſi ad carnẽ:ſ; q̃ſi ad ſpũm vt
de carnalibus ad ſpiritualia veniat:ꝛ de ſeruitute ad libertatem.
1.Cor.2.a vbi em̃ ſpũs dñi:ibi libertas. Alibi em̃ dicit: Nihil iudicaui me
ſcire inter vos:niſi ieſum chriſtũ ꝛ hũc crucifixũ. Iſtis nõ dicebat
q: dñs ſpũs ẽ:ꝛ dei ſapia:q: nõ poterãt ag̃ſcere xp̄m ſm h̃ q' ſapi
Ibidẽ.2.b entia ẽ:ſ; ſm h̃ q' crucifix' ẽ. Illi aũt q̃b' dicebat: Sapiaȝ loq̃mur
int̃ ꝑfectos:nõ hui' ſeculi:ſ; dei ſapia ĩ myſterio abſcõditã:nõ ĩdi
Joh.1.b gebãt ꝟbo dei ſm h̃ q' ꝟbũ caro factũ ẽ:ſ; ſm h̃ q' ſapia ĩ myſte/
rio abſcõdita eſt. His ĝ q̃ ad ſpũalem ĩtelligentiã ꝓuocant̃ dicit̃:
2.Cor.3.d Dñs aũt ſpũs eſt: vbi aũt ſpũs dñi:ibi libertas:qua.ſ.cõuerſi ad
dñm de ſeruitute ſeculi libati libertatẽ ſcientie requiramus.
a Et tunc loquebat̃ ꝛc̃. Aug'. Poſtq̃ deſcẽdit moyſes de mon/
te:opa mandant̃ tabernaculi cõſtruẽdi:ꝛ veſtis ſacerdotalis: de
quibus faciendis anteq̃ aliquid p̃ciperet:locutus eſt ad populũ
de ſabbati obſeruatione. Ubi merito mouet:cũ decẽ ꝟba legis ac
cepat in tabulis q̃s ip̃e excidit ꝛ ſcp̃ſit:cur de ſolo ſabbato poſtq̃
deſcendit populũ monuit? Si em̃ ꝓpter eadẽ legis p̃cepta ſupflu/
um erat:vt populus iteꝝ audiret cur nõ ꝛ h̃ ſupfluũ:cũ in eiſdem
decẽ p̃ceptis legat̃?an ꝛ h̃ ſimile eſt velamento quo faciẽ texit: q:
ſplẽdorẽ vultus eius filij iſrl' nõ poterãt ĩtueri. Nã ex decẽ prece/
ptis h̃ ſolũ ꝑ̃plo p̃cepit:qđ ibi figurare d̃z.alia em̃ nouẽ ſic̃ ibi etiã
in nouo teſtamento obſeruãda nõ dubitamus. Illđ aũt vnum de
ſabbato adeo velatũ ꝛ in myſteriũ p̃ceptũ fuit:vt hodie a nobis
ſeruet̃. Sed ſolũ ſignificatũ ĩtueamur. In illa aũt requie vbi opa
ſeruilia iubentur ceſſare:magna ẽ altitudo gr̃e dei: tunc em̃ fiunt
cum requie opa bona:cũ fides p dilectionẽ opat̃.timor aũt tormẽ
tum habet:ꝛ in tormento que requies? vñ timor nõ eſt in charita/
Rom.5.a te. Charitas aũt diffuſa eſt in cordibus nr̃is p ſpm̃ſctm̃ qui datus
eſt nobis. Ideo ſabbatũ requies ſancto domino dei.ſ.gratie tribu
enda:nõ nobis velut ex nobis.alioquin noſtra opera ſic erũt: vt
ſint apud pctã hũana:aut cũ timore nõ cum dilectione: ꝛ ideo ſer/
uilia ſine requie ſempiterna ſunt. Nõ em̃ fruſtra inſtitutum eſt ſab
batũ ſabbatoꝝ. Superius qñ prius locutus eſt deus de taberna/
culo vngendo:dixit eadẽ vnctione ſanctificari illa oĩa ꝛ fieri ſctã/
ſanctoꝝ. Altare aũt holocauſtomatum eadem ſanctificatũ vnctio/
ne:dixerat fieri ſctm̃ſancti. Et h̃ infeſſe videbat̃ qđ nihil coꝝ dixiſ
ſet ſctãſctoꝝ:niſi qđ tm̃ velo ſepat̃ a ſctõ.vbi.ſ.arca teſtamẽti ꝛ al/
tare ĩcẽſi. Nũc cũ eadẽ repeteret dixit de tabernaculo vncto ꝛ his
q̃ in illo eſſent:q' ea vnctione ſctificarent̃:ꝛ fierent ſancta. Altare
vero holocauſti quod prius dixerat fieri ſanctumſancti:eadeȝ vn
ctione nunc dixit fieri ſanctaſanctorum. Unde intelligitur idem
eſſe ſanctumſancti ꝛ ſanctaſanctoꝝ.ac per hoc illa omnia vncta.i.
totum tabernaculum ꝛ quecunq; in eo eſſent: que prius appella/
uit ſanctaſanctorum tantum valere quod nunc ait ſancta:nec vnũ
quodq; eorum dici tantummodo poſt illam vnctionem ſanctũſan/
cti:ſed etiam ſanctumſanctorum:ſicut altare holocauſti:vt iam ni
hil interſit quantum ad hanc appellationem attinet:inter illa que
intra velum fuerant:vbi ſcȝ erat arca teſtimonij: ꝛ cetera que fo/
ris ſunt: niſi q' illa ita dicebantur ſanctaſanctorum vel ſanctum
ſanctorum: vt etiam ante vnctionem ſic dicerentur: cetera ꝟo vn
ctione ſanctificata ſunt; vt hoc nomen acciperent.

a ſ q: vſq; hodie dũ legit̃ moyſes: velamen poſi/
tum eſt ſuper corda iudeorum.

a dño in mõte ſinai.† Implẽtiſq; a
ſermonibus:poſuit velamen ſup
a ſ q: cõuerſis ad dñm aufertur velamẽ.
faciẽ ſuam:qđ ingrẽſſus ad dñm †
et loquẽs cũ eo auferebat donec
ſ velata facie.
a exiret: et tũc loquebat̃ ad filios
iſrael oĩa q̃ ſibi fuerant impata.
Qui videbãt faciem egrediẽtis
a ſ plenitudo huius ſabbati erit in eterna beati/
tudine.
moyſi eſſe cornutam: ſed ꝺperie/ b
bat ille rurſum faciem ſuam ſi qñ
loquebatur ad eos.

a Impletiſq; ſermonibus:poſuit velamẽ ſuper faciem
ſuã .qñ ↄg̃uit faciẽ ſuã eſſe cornutã p alioꝝ ĩſinuationẽ.
b Sed opiebat ille rurſuȝ faciẽ ſuam ſi qñ loq̃bat̃ ad
eos ꝛc̃. In hebreo hr̃: Et reponebat velamẽ ſup faciem
ſuam donec veniret ad loquẽdũ cum eo.i.cum deo.

Capi.XXXIIII

Moraliter. ct Ac
ce ꝑcide ꝛc̃. Per p̃mas tabulas †1.Co.3.c
q̃ fracte fuerunt ſignificatũ fuit
vet' teſtamentũ qđ p nouũ eua
cuatũ ẽ mõ q̃ ſeq̃t̃: Nã a tẽpore
publicationis euãgelij cerimo/
nialia ſunt mortifera.iudicialia
vero nõ obligãt niſi de nouo fu
erint ĩſtituta . moralia vero re/
manẽt inquãtũ cõtinẽt dictamẽ
iuris naturalis. ꝛ h̃ notat̃ cum
ſbdit̃: ct Et ſcribã ſup ꝛc̃.
Seq̃t̃: ct Null' aſcẽ.te.ꝛc̃.
q: ſol' xp̄s p moyſen ſignifica/
tus ſeu figurat' accepit nouũ te
ſtamentũ a pr̃e ꝛ alijs publica/
uit.qđ aũt ſbdit̃ poſtea. q' moy
ſes velata facie loq̃bat̃ ad po/
pulũ:fuit ad ſignificãdũ q' ea q̃
tradũt̃ explicite ĩ nouo teſtamẽ
to fuerũt ſub velamento figura
ta ĩ veteri teſtamẽto:ꝛ q' tp̃e noui teſtamẽti velamẽ re/
maneret ſupra corda iudeoꝝ ꝓ maiori p̃te. qđ aũt ſub/
dit̃ de moyſe: † Qđ ingreſſus ad dñm ꝛ loquẽs cũ
eo auferebat.ſ.velamẽ:ſignificat q' in patria non rema
nebit velamen figuratũ veteris teſtamẽti:nec ꝛ enigma
noui:q: ſic̃ dic̃ Apl's.j.Coꝝ.xiij. Uidem' nũc p ſpeculũ
in enigmate tunc aũt facie ad faciem. In ca.xxxiiij.

Additio (vbi d̃r ĩ poſtil. Præſcinde tibi ꝛc̃.
Conſeq̃nt̃ ait dñs moyſi: Præſcĩde ti/
bi duas tabulas ꝛc̃.ĩ q̃ de' ſe oñdebat iã placatũ popu
lo volẽs vt fierẽt alie due tabule teſtamenti:q̃ ponende
erãt ſub ꝓpitiatorio:ꝛ p ↄñs tabernaculũ erat ſic̃ prius
fuerat diſpoſitũ edificãdũ:ꝛ ſic de' ãbularet int̃ eos ꝑ
ut moyſes petiuerat. Et exponat̃ lr̃a ꝓut ĩ poſtilla vſq;
ibi: Nec videat̃ q̃ſpiã p totũ montẽ ꝛc̃. Ubi attẽdendũ
eſt q' iſta ꝓhibitio nõ fuit ſolũ facta ob reuerentiã diui
nitat' ĩ mõtẽ d̃ſcẽdẽt':ĩ ſigno viſibili ꝑut dic̃ poſtilla.q:
ſepe de' appuit ĩ ſigno viſibili tã ĩ mõte ſinai q̃ in alijs
locis pñte ꝑ̃plo:ꝛ nõ fit ſibi ꝓhibitio niſi ſolũ ĩ datiõe
legis.ſ.xix.ca.vbi ppl's fuit ꝓhibit' ne aſcẽderet ĩ mõ/
tẽ nec ipm tãgeret:ſ; ꝓhibitio h̃ d̃ h̃ fctã ẽ maior' reſtri
ctionis q̃ ibi:q: ibi ſolũ videt̃ ꝓhiberi ne q̃s aſcẽderet
ĩ mõtẽ nec tãgeret eũ. h̃ ãt ꝓhibet̃ ne q̃ſpiã videat̃ p to
tũ mõtẽ:qđ ẽ mai'. Siľr ibi p̃cipiebat̃ aarõ aſcẽdere cũ
moyſe:vt d̃r ĩ lr̃a: h̃ ãt d̃r: Null' aſcẽ.te. Ex q̃b' patet q'
iſta d̃ſcẽſio dĩ ĩ ſigno viſibili h̃ tp̃e fcã erat maior' ſolẽni
tat' q̃ illa q̃ fuit ĩ datiõe leg'. Cui' rõ ẽ:q: ibi ꝓpõebãt̃
p̃cepta cõia toti pp'lo: h̃ ãt oñdebãt̃ moyſi arcana dei q̃
alijs ñ licebat vt ſic oñderẽt̃:ꝛ ĩde ẽ q' p' hãc reuelatiõꝫ
ĩ facie moyſi appuert̃ radij miri ſplẽdor':vt pȝ.j̃.ĩ fi.h'
ca.q̃s tñ ñ legit̃ hũiſſe ĩ datõe leg' nec ĩ alijs appitiõib'
ſeu collocutiõib' cũ dõ añ h̃ fact'.ſeq̃t̃ ĩ lr̃a: Cũ d̃ſcẽdiſ/
ſet.ſ.d̃s mõ p̃dicto:ſtetit moyſes cũ eo.ſ.dõ. fuerat em̃
ſibi p̃ceptũ expſſe: Stabiſq; mecũ. ꝛ ſeq̃t̃ ĩ lr̃a: Inuocãs
nomẽ dñi.ſ.moyſes q̃ ĩuocabat dñȝ q.d. Aſſũ dñe q: vo
caſti me. Et ſeq̃t̃ ĩ lr̃a ſ; trãſlatõꝫ nrãȝ:q̃ trãſeũte coraȝ
eo ait dñator: dñe d̃s ꝛc̃.q̃ q̃dẽ ꝟba exponũt̃ cõit̃ ꝑut ĩ
poſtil.ſic.ſ. Cũ trãſiſſet dñs añ moyſẽ ĩ nube gl'oſa: vt di
ctũ ẽ:moyſes ait.ſ.adorãdo: Dñator dñe d̃s ꝛc̃.ꝛ ſic cuȝ
d̃r:dñator dñe ꝛc̃.exp̃mit̃ forma orõnis ip̃i' moyſi:ſ; bñ
ĩtuẽti hebraicã ꝟitatẽ ꝛ alia p̃cedẽtia ꝛ ſeq̃ntia q̃ ad ĩtel
lectũ h' paſſ' ꝑtinẽt:mãifeſte pȝ q' p̃dicta ꝟba ñ ſũt moy
ſi orãt' ſ; poti' ꝟba dĩ docẽt' moyſẽ vias ſuas: ꝑut ab
eo ĩ p̃ce.ca.petierat.vñ h̃ tria noĩa diuĩa q̃ p̃mo ponũt̃
ſũt ĩdecliabilia ĩ heb.ꝛ ñ ſũt ĩtelligẽda ĩ ſẽſu vocatiui ca
ſus.q.moyſes vocaſſet deũ p illa tria noĩa ip̃ȝ orãdo:ſ;
ĩtelligẽda ſũt ĩ ſenſu accuſatiui caſ':ſic vt ĩtelligat̃ deũ
clamaſſe ſeu legiſſe corã moyſe oĩa diuĩa noĩa q̃ h̃ ↄtinẽ
tur tã ſbſtãtia q̃ adiectiã ĩ q̃b' vie dñi ſupradicte decla
rãt̃. vñ hebraica ꝟitas ſic hȝ ĩ h̃ loco:ꝛ trãſiuit dñs co/

ram co. ⁊ vocauit ſeu clamauit vel legit: Dñs dñs. ꝟbū. n. qḋ h
pōit qḋlibet iſtoꝝ triū ſignificat idiſtīcte. ſ. vocare legere vel
clamare ſic. ḋ. cū dr ī p̄ce. ca. Et vocabo ī noīe dñi corā te. qḋli
bet illoꝝ triū intelligit. vnū em̄ ⁊ idē ꝟbū pōit h et ibi. vñ ⁊ h
cū dr: Et trāſiuit dñs. implet illud qḋ ꝓmiſerat: Ego tranſire
faciā ⁊c. in illa em̄ ſpecie glorioſa trāſeunte añ moyſen repre/
ſentabat de⁹ q̄ eſt ſūmū bonū increatū qḋ h deſignat ꝑ faciē
⁊ etiā bonū creatū a deo in creaturis ꝑ diuinā ꝓuidentiā pro
cedens. vtrūq̄ em̄ bonū p̄dictū icludebat ī hoc quod dixit:
Ego trāſire faciā ⁊c. vt dictū ē: in h aūt qḋ ſequit: Et vocauit
ſeu clamauit vel legit dñs de⁹ ⁊c. iplet illḋ qḋ de⁹ p̄dixerat in
p̄ce. ca. Et vocabo ſeu clamabo vel legā nomē dñi ⁊c. eadem
em̄ ꝟba ponunt vtrobiq̄ niſi ꝙ in p̄mo loco illḋ ꝟbū qḋ dr:
Vocabo vel legā ē futuri tpis: qꝛ h ꝓmittebat eē fiedū: in h
aūt loco ponit idē ꝟbū p̄teriti tpis: qꝛ h adiplebat ꝓmiſſio/
nē p̄dictā ī q̄ q̄dē clamatiōe ſeu electiōe diuini noīs de⁹ oñdit
moyſi vias ſuas: ꝓut ab ipo petierat. Circa qḋ lꝫ tenendū ſit
ꝙ iſta ꝓut ſunt arcana dei moyſi tāq̄ fideliſſimo in tota do/
mo dñi fuerūt altiori mō declarata q̄ nr̄a fragilitas cape poſ/
ſit: qꝛ tñ ꝺm Aplm Roma. xv. Quecūq̄ ſc̄pta ſunt ad noſtrā
doctrinā ſc̄pta ſūt: īſiſtendū videt circa ſingula ī hac clamatio
ne ſeu lectione noīs diuini cōtenta ꝓut modul⁹ nr̄e fragilita
tis attingere valet vt idē ſenſus lr̄alis ſaltē plan⁹ aliq̄lit eluci
det. vñ notādū ꝙ ī hac clamatiōe ſeu lectione p̄mo ponit no/
men ꝓpriū diuinū: ⁊ h cū dr: Dñs ī cui⁹ loco ē ī hebꝛeo nomē
tetragrāmatō qḋ ꝓprie ſignificat infinitatē diuini eſſe quam
Damaſcen⁹ pelagū ſubē īfinite noīat: in q̄ īfinitate fundant
ceta attributa diuina: ꝓut. ḋ. ī addi. ſup Exo. iij. ca. ar. v. tra/
ctant. ſcḋo ꝟo loco repetit idē nomē ad denotandū oīpoten/
tiā diuinā que fundat ī eſſe diuino ꝺm qḋ eſt infinitū: ꝓut in
p̄dicta addi. ar. xij. hr̄. Per h aūt qḋ ſequit: De⁹: intelligitur
ꝙ ille dñs p̄dict⁹ ſua bonitate ꝑfecta hꝫ ꝓuidētiā vniuerſalē
de reb⁹: vñ Diony. xij. ca. de diuinis noīb⁹. De⁹ ē q̄ videt oīa
ꝓuidētia ⁊ bonitate ꝑfecta: q̄ quidē ꝓuidētia p̄cipue cōſiſtit
in miſerationib⁹ diuinis erga creaturas: vñ in Pſ. Miſera/
tiones eius ſup oīa opa ei⁹. Oīpotētia ꝟo diuina ꝓut eccl'ia
ī collecta cātat parcēdo maxīe ⁊ miſerādo manifeſtat: ⁊ ideo
illa que ſequunt que ꝑtinēt ad vias dñi oñdēdas maxīe et p̄/
cipue tēdūt ad miſericordiā: in quib⁹ tñ ſemp ſaluat rō iuſti/
cie ſeu veritatis: qḋ ſic ptꝫ. ꝑ h em̄ qḋ dr: Miſericors ītelligit
de⁹: ꝓut regit vniuerſū ꝺm ſuā miſericordiā abſolute ſūptaꝫ
que creationē reꝝ īcludit in q̄ rō diuine miſcḋie relucet inquā
tū res de nō eſſe in eſſe ꝓducit ꝙ ſoli deo cōpetit: ⁊ ē p̄m⁹ mo
dus diuine miſcḋie erga creaturas ī ordīe nature: in q̄ q̄dem
miſeratiōe ſaluat etiā rō ꝟitat' ſeu iuſticie: inquātū ſic de⁹ res
in eſſe ꝓducit: ſcḋm qḋ cōuenit diuine ſapīe ⁊ bonitati: prout
in. j. par. q. xxj. arti. iiij. in cor. q. Sequit ī lr̄a nr̄a ⁊ clemens:
vbi ī ꝟitate hebꝛaica hr̄: Gratuit⁹ ſeu gratificus. nomen em̄
adiectiuū qḋ in h loco ponit a nullo alio deriuat niſi a noīe
gr̄a gratificāte: ꝑ qḋ ītelligit qḋ ſupꝛa naturā quā de⁹ creat
q̄ñq̄ infundit ſeu dat grām ſupadditā nature: ⁊ h ſiue intelli
gat de gr̄a ꝑ quaꝫ ꝑticipatio diuine ſilitudīs ē ī creatura que
dr gr̄a gratū faciēs: ſiue de alijs gratijs que grat' dant a deo
īpis creaturis. ꝑ vtrāq̄ em̄ de⁹ mouet ſeu gubernat creaturā
rōnalē ꝺm ꝓpoſitū ſue volūtat': in q̄ etiā ſaluat rō miſcḋie et
ꝟitat' mō p̄dicto. Per h aūt qḋ ſequit: Patiēs: ⁊ ī alijs lo/
cis: lōganim⁹: videt quidā effect⁹ ītelligend⁹ diuine miſerati
onis circa creaturas rōnales delinquētes a via ſalut' quarū
defect⁹ q̄ñq̄ diſſimilat vt pnīe loc⁹ det. vñ Sap. xj. Diſſimilās
pctā hoīm ꝓpt pnīam: cui⁹ exēplū hr̄. ḋ. Geñ. vj. vbi in p̄ma
etate diluuio ꝯdēnata de⁹ ꝯceſſit dilationē pene ꝑ. cxx. ānos
vt ſpaciū poſſint hr̄e pnīe: in q̄ ſic miſeratio diuīa relucet pe/
nas differēdo: ſic ei⁹ iuſticia manifeſtat penas ī penitētib⁹ in
ferēdo: ꝑ h aūt qḋ ſequit: Et multe miſcḋie: ītelligit ꝙ deus
multipharie multiſq̄ modis creaturis rōnabilib⁹ ſuā impen
dit miſericordiā. De⁹ em̄ q̄ñq̄ releuat miſerias hoīm nō intu
itu meritoꝝ vel demeritoꝝ: ſꝫ ſolū intuitu tribulatiōis ſeu op
preſſionis q̄s patiunt: in q̄ videt q̄dāmō hr̄e ſe erga hoīes ſic̄
ille q̄ miſerijs alioꝝ cōpatit: vt cū dr in Pſ. Vidit cū tribu/
larent ⁊c. ⁊ ſic ī mult' alijs in q̄b⁹ nulla exp̄mit rō q̄re de⁹ ta/
lib⁹ miſeret niſi ſola tribulatio ⁊ afflictio miſeroꝝ. Q̄ñq̄ etiā
releuat miſerias ſeu defect⁹ hoīm ñ ītuitu meritoꝝ ſꝫ demeri/
toꝝ: nec etiā afflictiōis ſeu tribulatiōis: ſꝫ tm̄ ex ſola ḡtuita di
uīa volūtate: cui⁹ exēplū hr̄ ī Pau. Act'. ix. ḋ q̄ nulla rō miſe
ratōis diuīe ex ꝑte meritoꝝ erga eū aſſigri pōt: cū nulla meri
ta ī eo p̄ceſſerūt: imo demerita: ſic̄ ipe teſtat. j. Thim. j. Blaſ/
phem⁹ fui ⁊ ꝑſecutoꝛ ⁊c. nec etiā ex h affligebat ſeu tribulaba
tur: ſꝫ pot⁹ alios affligebat ⁊ opp̄mebat: vt Act'. c. p̄allega.
iō de

iō de ipo dicebat. j. ad Coꝛ. xv. Gr̄a dei ſū id qḋ ſū. Ex h em̄
qḋ alibi dicit: Quia ignorās feci ī incredulitate mea: iō miſeri
cordiā ꝯſecut⁹ ſū: nō hr̄ ꝙ de⁹ ex ſuis merit' miſt⁹ eēt ſui: ſꝫ qꝛ
ſua demerita nō eſſent ſic grauia vt ſi ex certa malicia peccaſ
ſet. Q̄ñq̄ aūt releuat miſerias ⁊ defect⁹ hoīm inquātū ſunt
aliquib⁹ iuſtis viris cōiuncti ne forte eradicent cū malis: vt
ptꝫ. ḋ. Geñ. xviij. de ſodomitis vbi de⁹ cōceſſit abꝛae ꝙ ſi for
te inuenirent ibi decē iuſti ꝙ ꝑceret ſeu toleraret pctā alioꝝ.
Q̄ñq̄ ꝟo miſeret de⁹ fidelib⁹ pctōꝛib⁹ ne det infidelib⁹ oc/
caſio blaſphemādi ſeu detrahendi de diuīa oīpotētia: ſic̄. j.
Nu. xiiij. Moyſes dep̄cās ꝓ populo quē volebat de⁹ delere
ꝓpt pctā eoꝝ dicebat: Et dicēt. ſ. gētes: qꝛ nō potuit. ſ. dñs
introducere in trā ꝓ q̄ iurauerat: idcirco occidit eos in ſoli/
tudine: vñ dep̄cationi moyſi de⁹ rñdit: Dimiſi ꝺm ꝟbū tuū:
idcirco Pſ. in plurib⁹ locis ad īpetrādā diuinā miſcḋiam
nullā aliā rōnē allegat: Ne forte dicāt gētes vbi ē de⁹ eoꝝ
⁊ hmōi. Aliq̄ñ ꝟo de⁹ ꝓpiciat multitudini delinquēti ꝓpt
vnū iuſtū q̄ ex ꝫelo iuſticie ⁊ honoris diuini feruēter īſurgit
in vindictā maloꝝ: ſic̄. j. Nu. xxv. de phinees legit: Auertit
irā meā a filijs iſrael ⁊c. Aliq̄ñ vero ⁊ frequēter de⁹ miſeret
hoīb⁹ aſpiciens eoꝝ fragilitatē ⁊ ꝓnitatē ad inclinationem
fomitis pcti ſibi cōnaturalis: vñ Pſ. cū dixiſſet: Quō mi/
ſeret pr̄ filioꝝ ⁊c. ſbiungit: reddens rōnem: Q̄m ipe ꝯgno/
ſcit figmentū nr̄m: ⁊ qꝛ iſti modi miſerēdi ſunt multi et quaſi
nobis inūerabiles: iō ſūmarie ꝯcludit d. Et multe miſcḋie:
vñ Dauid. ij. Reg. xxiiij. dicebat: Incidā in manu dñi: multe
em̄ ſunt miſerationes ei⁹ q. d. miſeratiōes ei⁹ ſunt plures q̄
nos poſſum⁹ cogitare: huic aūt qḋ dr: Et multe miſericordie
ſbiungit: ⁊ verax: qꝛ in oīb⁹ p̄dictis que ꝑtinēt ad diuinam
miſericordiā ſaluat rō diuine veritatis ⁊ iuſticie inquantū
ſic miſeret ꝺm ꝙ cōuenit diuine ſapīe et bonitati: ꝓut in. j.
par. q. xxj. ar. iiij. in coꝛ. q. ſequit: Qui cuſtodit miſericordiā
in milia: h eſt qꝛ diuina miſcḋia tāte latitudīs eſt vt ſe exten
dat ad deſcēdētes vſq̄ ad lōgiſſimā ſucceſſionē: qꝛ cū dicit:
mille accipit numer⁹ determinat⁹ ꝓ indetminato: ⁊ h ptꝫ. j.
Leui. xxvj. vbi dr: Mēoꝛ ero pa. ⁊c. ⁊ loq̄t ibi ḋ tpib⁹ nouiſſi
mis q̄ ſūt valde diſtātia a tpib⁹ patꝝ: ītelligit tñ tal' miſcḋia
erga illos q̄ ñ ponūt obicē ſꝫ ꝯfitēt pcā ſua: vt ibidē hr̄. Si ei
dicat ꝙ iſte mod⁹ miſerēdi pōt īcludi ſb illa clauſula genera/
li q̄ hr̄ īmediate añ. ſ. Et multe miſcḋie: ⁊ iō ñ optebat vt ꝑ ſe
ſingularit poneret. Ad h dicendū ꝙ iſte mod⁹ eſt general' ſic
ꝙ cōphendit totū ſtatū ve. te. cui pluries de⁹ miſert⁹ ē ꝓpt
merita patrū: vt ptꝫ ī auctē Leui. p̄alle. ⁊ adhuc ampli⁹ com
p̄hendit ſtatū no. te. in q̄ de⁹ miſert⁹ ē generi hūano mittēdo
filiū ſuū ſaluatorē nr̄m ex recordatione miſcḋie quā pr̄ibus
ꝓmiſerat: vñ ꝟgo glorioſa in Cāticis de hac materia dic̄. Re
cordat⁹ miſericordie ſue ſicut locutus eſt ad patres ⁊c. ſequi
tur: Qui aufers iniquitatem ſcelera atq̄ peccata: in q̄ oſten
ditur ꝙ miſericordia diuina ſe extendit ad omnes modos
peccandi ſiue ſit peccatū per infirmitatem quod pꝛopꝛie po/
teſt dici iniquitas: quia cōmittitur ex eo ꝙ appetitus inferi/
oꝛ ſuperat ſuperiorem: quod eſt manifeſte contra equitatem
conditionis naturalis humane ſiue ſit peccatū ex ꝓpria ma
licia quod intelligitur per hoc quod dicitur: Et ſcelera. di/
ctio enim hic poſita in hebꝛaico ſepe ſignificat peccatum ꝓ/
ditionis: extendit ſe etiā ad peccatū per ignorantiam cum di
citur: Atq̄ peccata: vnde. j. Leui. iiij. Anima que peccauit
per ignorantiam: licet em̄ dicta tria vocabula quandoq̄ ſu/
mantur large vnū pro reliquo: pꝛopꝛie tamen dicta habent
predictas ſignificationes iuxta hebꝛaicam veritatem. Seq̄/
tur in littera ꝺm tranſlationem veram. Nullumq̄ innoxium
derelinquens: eadē em̄ verba ponunt hic: ⁊ Nume. xiiij. vbi
ḋ hac materia tractat. ⁊ ē ſenſ⁹ ꝙ lꝫ ī p̄dict' maxīe appeat di
uina miſcḋia: nō tñ totalit diuīa iuſticia dimittit: q̄ñq̄. n. nō
totam penā relaxat: ſed penā eternā in tpalē cōmutat: vt. ij.
Reg. ⁊ ſic ille cui dimittit culpā nō reliquit totalit innoxi⁹.
q̄ñq̄ ꝟo etiā culpā ⁊ penā relaxat: h fac ꝓpt dilectionē quā
tñ ipe miſericordit īfudit: vt ptꝫ de magdalena: Lu. vij. Di
mittūt ei pec. mul. penas etiā q̄ñq̄ relaxat nō totalit eas re
mittēdo ſꝫ reddēdo iniq̄tat patꝝ filijs ac nepotib⁹: vt ſic pe/
ne quorundam alleuientur per penas aliorum ab eis deſcen
dentium in quibus anteceſſores puniuntur vſq̄ ad tot gene
rationes in quibus alij homines vident ſuccedentes ſuos.
et ideo ſubdit: Qui reddit iniquitatem patrum filijs et ne/
potibus ⁊c. In tot enim generationes contingit progenito/
res noticiam habere deſcendentium. ſequit: Feſtinuſq̄ moy
ſes curuatus eſt et adorans ait: Circa quod notandum ꝙ cū
dominus moyſi vias ſuas reuelaret modo predicto nō cur/
uatus

natus nec ꝓnus ſed ſtans legiť fuiſſe:ſic dictũ fuit pri⁹. Ste-
tit moyſes corã eo. mos eñi erat inter eos audire doctrinam
ſeu legẽ diuinã ſtantes.vñ.ſ̃.xx.ca.in datiõe legis dr:Stetit
ꝙ ppls. ſilr ⁊ Eſdre.viij. hr̃: ꝙ cũ apuiſſet Eſdras librũ dñi
ad legendũ pplo ſtetit oĩs ppls:ſed lectione ſeu ꝓclamatiõe
diuĩa finita:ꝑ quã moyſes vias dñi ſibi mõ p̃dicto reuelatas
didicit ſeu ꝑcepit: merito feſtin⁹ ex feruẽti deuotiõe curuat⁹
eſt in terrã reputans ſe puluerẽ ſic abraã.Gen.xviij.reſpectu
tãte miſericordie ſibi reuelate in q̃ curuatione nõ ĩmemor cha
ritatis ꝓximoꝝ q̃ꝝ curã hẽbat q̃ hmõi miſerationib⁹ maxime
indigebant adorãs ait:Si inueni grãm in cõſpectu tuo ⁊c̃.et
eſt ſenſus ꝙ licet ꝓpter duriciã ppli dixiſſes.ſ̃.Exod.xxxiij.
Nõ aſcẽdã in medio tui:qꝛ ppls dure ceruicis eſt ne forte ⁊c̃.
tanta tñ eſt excellentia tue miſcdie ꝙ te ſolo indigemus du/
ctore vt auferas iniq̃tates nr̃as atq̃ pctã:ad q̃ ſum⁹ maxime
ꝓni:nõ eñi angelus poſſet h̄ facere:vt.ſ̃.Exo.xxxiij. Noſq̃
poſſideas.i.tanq̃ ꝓpriã hereditatẽ immobiliter nos habeaſ.
vñ lꝫ in p̃ce.ca.iã fuiſſet ſibi cõceſſum ꝙ de⁹ graderet cuꝫ eis
cũ ſibi fuit rñſum.Et iſtõ verbũ qđ locutus es faciã.iteruꝫ tñ
h̄ ipm petit ſub alia rõne.ſ.qꝛ dure ceruicis eſt ⁊ auferas ⁊c̃.
Et notandũ ꝙ moyſes nõ fecit mentionẽ niſi de duobus mo
dis peccãdi.ſ.de iniq̃tate ⁊ pctõ:nõ aũt de ſcelere:licet de⁹ de
tribus fecerit mentionẽ d. Auferam iniquitatẽ ⁊ ſcelera atq̃
pctã:qđ cõcordat p̃dictis. Nã cũ ſcel⁹ ꝓpe ſumptũ ſit pecca/
tũ ꝯmiſſũ ex certa malicia vt dictũ eſt:qđ ꝑtinet ad ſũmũ mo
dũ peccãdi.moyſes de eo nõ fecit mentionẽ:tũ qꝛ videreť ma
gna audacia:tũ ne pplm videreť tãte dure ceruicis eſtĩare vt
cũ ad peccatũ ſceleris ꝓnũ iudicaſſet.Huic aũt ſnĩe ſm quaꝫ
teneť ꝙ illa ṽba diuinas miſerationes exp̃mentia.ſ. cum dr:
Dñs deus miſericors ⁊ clemens ⁊c̃. Nõ ſunt ṽba moyſi oran
tis:ſꝫ dei notificantis vias ſuas moyſi:cõſonat qđ legiť infra
Nume.xiiij.vbi moyſes orans deũ ꝓ pplo dicebat.Magnifi
ceť q̃ fortitudo dñi ſic locut⁹ es d.Dñs patiẽs ⁊ multe miſeri/
cordie:auferẽs iniq̃tatẽ ꝓut ibidẽ declarabiť:ꝯſonat etiã p̃/
dicte ſnĩe illđ Pſ.vbi dr:Notas fec̃ moyſi dñs vias ſuas.in
q̃ dať ĩtelligi ꝙ ſic filijs iſrl̃ de⁹ notificauit volũtates ſuas.i.
volũtates p̃cepti ⁊ ꝓhibitionis.⁊ h̄ ĩ lege data ꝑ moyſen.pre
cepta eñi ⁊ ꝓhibitiones hmõi:volũtates dei dicunť:vt in pri
mo ſnĩaꝝ diſt.xlv.ca.vij.ſic vias ſuas notificauit moyſi. que
aũt ſunt ille vie ſtatim ſubiũgit d.Miſerator ⁊ miſericors do/
min⁹:lõganimis ⁊ multũ miſericors:q̃ ſũt ṽba ſat⁹ cõformia
p̃dictis.Cõcordat aũt p̃dicte ſnĩe ꝙ pſriarche ſeu ſcti q̃ fueř
añ moyſen nõ dicunť ꝓclamaſſe miſericordias dñi etiã ĩ caſu
in q̃ multũ videbanť req̃ri:vt.ſ̃.Gen.xviij.Cũ abraã interceſ/
ſiſſet ꝓ ſodomitis nõ legiť ĩploraſſe miſcdias diuinas ſed ei⁹
iuſticiã dicens:Abſit a te vt rẽ hãc facias:⁊ occidas iuſtũ cũ
ĩpio:q̃ iudicas oẽm terrã ⁊c̃.In q̃ manifeſte ꝓclamabat iuſti
ciã diuinã.nõ aũt dei miſericordiã cui⁹ rõ videť eſſe:qꝛ hmõi
vie dñi oñdẽtes ipi⁹ miſerationes pri⁹ fuerunt notificati ipſi
moyſi q̃ꝫ alicui alteri.⁊ iõ Pſ.d.Notas fecit vias ſuas moy
ſi:vt dictũ eſt.ſ̃.nõ aũt prib⁹:ſic nec etiã nomẽ dñi magnum
nõ prib⁹ ſꝫ moyſi fuit notificatũ:vt.ſ̃.Exo.vj. Nomẽ meum
adonai nõ indicaui eis.poſt moyſen ṽo multi ſctõꝝ ei⁹ doctri
nã ſeq̃ntes leguntť ĩploraſſe diuinas miſerationes: vt ptꝫ de
Dauid:de Ezechia ⁊ daniele:⁊ multis alijs. Querere autem
rõnem iſti⁹ differentie forte eſſet ſcrutari maieſtatẽ:cũ deus di
ſtribuat dona ⁊ reuelationes ſuas ꝓut vult: ſed ſalua ſemp
ſecretoꝝ reuerentia ꝓ modulo fragilitatis nr̃e poſſet rõ aſſi/
gnari.Pro q̃ ſciẽdũ ꝙ miſericordia videť importare aliq̃d qđ
deo nõ cõpetit:p̃ſertim apud illos q̃ min⁹ bñ ſũt exercitati de
his que de deo dicunť.miſericordia eñ videť ĩportare relaxa
tionẽ iuſticie:nõ eñ dr aliq̃s miſereri ei⁹ cui dat qđ ſibi videť.
relaxatio aũt iuſticie nullo mõ videť đo ꝑtinere de q̃ legitur:
Iuſt⁹ dñs ĩ oĩbus vijs ſuis.Silr rect⁹ ⁊ abſq̃ vlla iniquitate.
⁊ iõ in p̃mordijs patrũ iſta nõ fuerũt publicata ne ex h̄ timor
dei ĩnilis diminuereť ꝑ ꝯfidentiã relaxatiõis iuſticie ⁊ hmõi
ſed tpe legis qñ tã magn⁹ ppls fuit adunat⁹ ĩ cultu vni⁹ dei
optebat iſta publicari:tũ vt regimen iſti⁹ ppli q̃dãmõ ꝑticipa
ret ꝑfectionẽ diuini regiminis in q̃ miſcdia nõ cõtra iuſticiam
exerceť:ſed aliquid ſupra iuſticiã opať: vt in .j.pte.q.xxj.ar.
iij.in reſpon.ad.ij.ar.tũ qꝛ duricia iſtius populi ⁊ eius magna
ꝓnitas ad peccandum maxime indigebat multitudinem mi
ſerationũ diuinarum:⁊ ꝙ moyſes de hoc eſſet inſtruct⁹ a đo
vt freq̃nter ꝓ eis poſſet miſericordias domini implorare. ſilr
⁊ alij ſancti qui moyſi in regimine populi ſucceſſerunt: prout
patet pluries in geſtis eoꝝ.Sequiť in lr̃a:Reſpondit domi/
nus:Ego inibo pactũ videntib⁹ cũctis ſigna faciam ⁊c̃. Cir/
ca qđ attendendum ꝙ dñs nõ rñdit ad petitionẽ factã ꝑ moy
ſen

ſen dicentẽ:Obſecro vt gradiaris nobiſcũ:qꝛ iam h̄ ſibi fue
rat cõceſſum:vt dictũ eſt in p̃ceden.ca.ſed ad hoc quod dixe
rat moyſes in petitione ſeu orone ſua: Et auferas iniq̃tates
noſtras:noſq̃ poſſideas.⁊ eſt rõ ꝙ deus cõceſſit moyſi ꝙ nõ
ſolũ ſe haberet erga pplm miſericordẽ ⁊ piũ ⁊c̃.ꝓut vie dñi
explicite requirunt:ſed etiã cũ hoc videntibus cũctis ſigna
faceret que nunq̃ ſunt viſa ſuper terrã.ꝑ que q̃dẽ ſigna terri
bilia ppls deberet retrahi a pctõ.⁊ ſic duplr̃ deus ſe obtulit
ad iuuandũ pplm.vno mõ auferẽdo iniq̃tates ⁊c̃. ꝓ loco et
tpe q̃s vie dñi ſupradicte requirũt.alio mõ ad faciendũ terri
bilia in conſpectu ppli vt ab errore retraherenť.que aũt ſint
illa ſigna declarat in poſtill̃.preter vnũ dđ q̃ ꝓprie agiť ĩ hoc
loco.ſ.ꝙ ex facie moyſi cum deſcẽdiſſet de mõte ꝓcedebant
radij miri ſplẽdoris in altũ ad modũ cornuũ qđ non legitur
de aliquo alio patriarchaꝝ ſeu ꝓphetaꝝ.⁊ de hoc videť in/
telligendũ qđ ſequetur in lr̃a.ſ.Ut cernat ppls in cuius me/
dio es op⁹ dñi terribile quod factur⁹ ſuꝫ tecum.ſ.in perſona
tua. ꝑ hoc aũt ſignũ ſingulariſſimũ qđ apls vocat gloriam
vultus moyſi.ij.Coꝝ.iij.ſignificabať ſm glo. ibidẽ ꝙ moy/
ſes clare videbat id ad quod illi non poſſent accedere: nam
Ecci.viij.Sapĩa hoĩs lucet in vultu eius:vñ ꝓbabile vide/
tur ꝙ hoc ſingulare habuit moyſes ꝑ viſionẽ diuine eẽntie
ſm quã ex lumine aĩe in faciẽ vbi maxime noticia viget hu/
mana radij illi ſplẽdidi redũdabant.ſi aũt teneať ꝙ ꝓtunc
nõ vidit deũ:dicendũ tñ videť ꝙ fuit ibidẽ ex conſortio diui
no intantũ diſpoſit⁹ ad h̄ ꝙ p̃dictũ ſignũ miriſſimũ ĩ eo ap/
paruit:qđ ad vtilitatẽ ppli ſpũalem cedebat.ſ.ad retractio/
nem eorum a pctõ.habebant eñi eum in maiori reuerentia ⁊
obedientia:vnde ſequiť:Uidentes aũt Aaron ⁊ filij iſrael
cornutã moyſi faciẽ timuerunt prope accedere.

Replica correctorij ꝯ Burgeñ.Itẽ Burgeñ. con/
tinuans ſuã digreſſionẽ circa ca.xxxiiij.
ingrediť ꝯflictũ ad modũ hiſmaelis:nõ mõ ꝯ poſtill̃.ſꝫ et ꝯ
oẽs corrũpens nr̃am trãſlationẽ ⁊ dicẽs eẽ diuinã clamatio
nem vl̃ relationẽ in noĩatiuo caſu cum dr: Dñator dñe deus
miſericors ⁊ clemens ⁊c̃.cũ tñ ⁊ lr̃a nr̃a ⁊ oẽs catholici expo
ſitores dicãt illã eſſe oronem moyſi in vocatiuo:qꝛ p⁹ p̃dica/
ta diuina ſequiť:Qui cuſtodis miſcdiam in milia:q̃ aufers
iniq̃tatem:nullus apud te ꝑ ſe innocens ẽ. ⁊ cetera q̃ ſequũ/
tur:q̃ oĩa ſonant in vocatiuo caſu ⁊ ſcđa ꝑſona:nõ in noĩati/
uo caſu ⁊ tertia ꝑſona. Et mirandũ bñ eſt de h̄ Gene. ꝙ hic
nititur declinare nomẽ dñi tetragrãmaton ⁊ dicere ipm hic
eſſe noĩatiui caſus cũ ſupra circa.ca.iij. dixit ipm ineffabile
nõ hũane ſed diuine impoſitionis:nec cõcretũ nec abſtractũ
nec abſolutũ nec reſpectiuũ:q̃ ibidẽ ſatis late tractanť et re/
tractanť:ideo hic nõ repeto dimittẽs hic per Burgeñ. dicta
tanq̃ ficta ⁊ aliena:p̃ſertim qꝛ predicata diuĩa ſubalia ſicut
deus ⁊c̃.dicit ſignificare vias dñi q̃s deus moyſi oñdit:nam
cum vie dñi ſint reſpectus ad extra ⁊ nõ niſi quandã ſue vir
tutis imitationem ſignificant predicata perfectionalia maxi
me ſubſtãtialia:ſicut Burgeñ.dicit tetragrãmaton vias do
mini ſignificare nõ poteſt. deo enĩ non ſunt aſſignãde vie ꝑ
quas ipe incedat ſm deitatẽ que vbiq̃ eſt niſi per extrinſecũ
reſpectum:vt ille dicantur vie dei: in quibus nos oporteat
ambulare et placere deo vt dei imitatores in dilectione am/
bulãtes:vt ſi velim⁹ ad deũ ꝑuenire optet ĩgredi ꝑ viã man
datoꝝ dĩ.⁊ he ſũt vie q̃s dñs oñdit moyſi renouãs tabulã p̃
ceptoꝝ:nec alias vias moyſes h̄ petijt niſi illas pri⁹ datas
reformari quatenus ppls qui ꝑ pctm̃ vituli ab illis vijs de/
clinauerat ad eaſdẽ reducereť:vñ dicit:Oſtende mihi viam
tuã.⁊ rñdit dñs:Facies mea p̃cedat te:ſm btm̃ Greg⁹.Per
faciẽ vnuſquiſq̃ cognoſcitur:per faciem igitur dei ipſius co
gnitio denotať.q.d.dñs reſpondendo moyſi:Tu petis tibi
oſtendi viam:cognoſce me:⁊ cognoſcendo dilige.hec eſt eñ
via in qua vniuerſa lex pendet et ꝓphete.ſ.in cognitione et
dilectione dei q̃ ꝑ faciẽ ipi⁹ deſignatur. Confirmationes q̃s
Burgeñ.adducit ꝓ intentione ſua modicũ valent:nõ p̃ma
de.xiiij.ca.Num.quia lr̃am male ⁊ extorte exponit:vide ibi
poſtil.et male adducit:qꝛ ibi ſcribiť:nõ ſic dixiſti ſꝫ ſic iuraſti
In tota aũt ſacra ſcriptura nõ repitur deũ iuraſſe illa q̃ ibi
ſequunť.ſ.dñs deus ⁊c̃.nec optuit eũ doctrinã viaꝝ ſuarum
iuramento firmare ſi doctrina eſt vt Burgeñ.vult.Iuramẽ/
ta eñ dei ſolũ in cõicatiõib⁹ ⁊ ꝓmiſſionib⁹ interponi conſue
uerũt.nec ſcđa ꝯfirmatio ẽ ad ꝓpoſitũ:Uie eñ dñi notifica
te moyſi ⁊ volũtates ei⁹ ſũt p̃cepta data moyſi ꝓ ppli directi
one:nec mgr̃ ſnĩaꝝ quẽ h̄ allegat:ita expõit hos ṽſus Pſ.
Quaſi vie dñi ſint dñator dñs patiẽs ⁊ miſericors: ſꝫ poti⁹
diſtĩguit ṽſũ ſeq̃ntẽ a ṽſu p̃cedẽte:nec illđ huic ſnĩe Burg.

concordat

concordat qđ de patribus añ moyſen allegat: quaſi p̄mũ reue lata ſit moyſi de miſcđia ⁊ nulli añ eum nota. Nam a p̄ncipio Cain cũ ſciret dei miſericordiã de ea deſp̄auit d. Maior eſt ini quitas mea q̃ʒ vt veniã merear. Gen. iiij. Nũquid non inuenit grãm corã deo. ibidẽ. vij. Nunq̃d effect⁹ miſcđie dei fuit poſt exercitiũ ſeueriſſime iuſticie p̄ diluuiũ ſtatuere fed⁹ cũ homĩe ⁊ dare ſignũ federis: vt p̄ʒ ibidẽ. ix. ca. ⁊ in alijs effect⁹ miſe ricordie añ tp̄a moyſi erãt notiſſimi: q̄ꝛ deus multa bona cõ tulit hoib⁹ p̄ter merita: imo vltra ⁊ puniuit citra: ſicq̄ꝫ ꝓmiſ ſa facta abrae: iſa. et ia. ſup miſcđia p̄ncipaliter fuerũt funda ta: nũq̃d ⁊ miſcđie ⁊ miſerationis op⁹ excellentiſſimũ fuit edu ctio filioꝝ iſrl' de egypto ⁊ ꝑtinẽtia ad eã. ⁊ q̃ʒ in Geñ. ante moyſen non ita cõis mentio fiat de miſericordia di ſic̄ i Exo. ⁊ infra hoc nõ eſt ideo. q̄ꝛ miſericordia ei⁹ fuerit ignota: ſed ideo quia cultus vnius dei fuit valde reſtrictus: ſicq̄ꝫ nõ fu it niſi in vna familia: puta in domo abrae poſt iſaac: deinde iacob. tempore autem moyſi quia erat in gente magna euidẽ tior facta eſt dei miſericordia et eius effectus ⁊ exercitium: quia peccatum poſt datam legem plus abundauit: vt d. apo ſtolus: ideo miſcđia fuit magis neceſſaria. nec añ pctm̃ vitu li nomẽ miſcđie moyſi fuit adeo cõe ſic̄ p⁹. ⁊ ad illũ itellectuʒ tẽdit rõ Burgẽ. quã reddit finalit̄ p⁹ ſuã extẽſã digreſſionẽ.

Ca. XXXV

Igitur congregata om̄i tur ba filioꝝ iſrl': dixit ad eos: hec ſũt q̃ iuſſit dñs fieri. Sex die bus facietis op⁹. Septim⁹ dies erit vobis ſctũs: ſabbatũ ⁊ requi

ſ Seruile.

dñi. Qui fecerit op⁹ in eo occide

a ſ cupiditatis vel libidinis vel ire. b ſ mãrib⁹

tur. Nõ ſuccẽdet̄ ignẽʒ i om̄ibus

vel corꝑibus vel quibuſlibet conuentibus.

habitaculiſ vr̃is per diẽ ſabbati. Et ait moyſes ad oẽm cateruam filioꝝ iſrael: Iſte eſt ſermo quem

a ſ Lxx. Sumite a vobis ip̄is: q̄ꝛ hec oĩa. ſ. intra

a p̄cepit dñs dicens: Sẽparate

nos ſunt. a ſ cetera. ſ. ſint vobis.

b apud vos p̄mitiãs dño. Om̄is †

ſ hilarẽ em̄ datorem diligit deus.

volũtarius ⁊ ꝓmpti ãi offerat

a ſ fidẽ. b ſ cõfeſſionẽ. c ſ interpretationẽ de li gua in linguã. d ſ q̃ refert̄ ad aerẽ ſ nos met ip̄os. ſ. offerre iubemur qui de quattuor elemen tis conſtemus

c d dño† auꝝ ⁊ argẽtũ ẽs hiacynthũ

e purpuram: coccumq̄ꝫ bis tinctũ

Glo. ordi.

a Sep̄ate apđ vos ⁊c. Orige. Alia lr̃a. Sumite a vobiſ ip̄is redẽptionẽ dño. Oĩs qui conce pit corde offerat initia dño. Nõ vult moyſes vt aliq̃d offeras deo qđ eſt̄ te eſt. A vobiſip̄is inq̃t ſumite: ⁊ initia offerte dño: ꝓut vnuſq̄ſq̄ꝫ corde con cepit auꝝ argentũ ⁊c. Sp̄ũal' lex auꝝ requirit ad tabernaculum ⁊ alias ma terias quas intra nos habemus: et de nobis ꝓferre poſſum⁹. Dicit enim

Rom. 10 b ſcriptura: q̄ꝛ prope eſt verbum in ore tuo ⁊ in corde tuo. Quia ſi confeſſus fueris dñm ieſum: ⁊ credideris in cor de tuo qđ dñs illũ ſuſcitauit a mortu is ſaluus eris. Si ḡ credideris ĩ cor de tuo: cor tuũ ⁊ ſenſus tu⁹ auꝝ opti mũ eſt. Obtuliſti ḡ auꝝ ad taberna culũ fidẽ cordis tui. Si cõfeſſus fuer̄ ſermonẽ cõfeſſionis: argentũ: hec in tra te ſunt: hec etiã ſi nudus ſis habe re potes. Sed ⁊ qđ addit: vnuſq̄ſq̄ꝫ ſicut cõcepit corde: huc reſpicit. Non em̄ poteris aliquid de ſenſu tuo offer re deo vel de verbo: niſi p̄us q̃ ſcri pta ſunt corde cõceperis: niſi intẽtus fueris ⁊ diligenter audieris: non po teſt auꝝ tuũ ꝓbatũ eſſe: nec argẽtũ.

Pſ. 11. Requirit̄ em̄ vt ꝓbatũ ſit. Unde elo quia dñi eloq̃a caſta: argẽtũ igne exa. ꝓ. ter. pur ſep. Si ḡ q̃ ſcp̄a ſunt corde conceperis erit aurum tuum. i. ſenſus ꝓbatũ: ⁊ argentũ tuũ. i. ſmo tuus ꝓbatũ. Orige. Noſtis qui diuinis myſterijs intereſſe conſueuiſtis: quõ cum ſuſcepi ſtis corpus dñi cũ cautela ⁊ veneratione ſeruaſtis. Ne ex eo parum quid decidat. Si em̄ decidat reos vos creditis: et re cte creditis: quõ putatis minoris eſſe piaculi verbum dei ne glexiſſe q̃ʒ corpus. Initia ḡ iubent̄ offerre. i. p̄mitias. Qui of fert qđ primũ eſt neceſſario habet ip̄e qđ reliquũ ẽ: vide q̃tũ optet hunc abũdare auro vel argento ⁊ reliq̃s oĩbus que iu bent̄: vt et dño offeram⁹: ⁊ nobis ſupſint. Primo em̄ ſenſus meus dʒ intelligere deũ: ⁊ ip̄i offerre p̄mitias intellectus ſui: vt reliqua cõſequẽter agnoſcat: hoc ⁊ ſermo faciat. hec om̄ia q̃ in nobis ſunt faciant. b Oĩs voluntarius ⁊c. Orige. Alia lra. Unuſquiſq̄ꝫ vr̃m inq̃t ſicut corde cõcepit offerat in itia dño. Quero q̃ ſũt initia auri vel p̄mitie argẽti. Quõ aũt de byſſo cocco ⁊ purpura vident̄ cõſeruari: p̄mitie aut quõ ſic̄ corde cõcepit q̄ſq̄ꝫ offerri. Sunt qui ꝯcipiũt corde q̃ lecta ſũt. Sunt q̃ oĩno nõ cõcipiunt intẽti opib⁹ ſeculi: aut ſupputatio nibus lucri. Mulieres tm̄ garriũt: fabulis ꝑſtrepunt: nec ſi nunt eſſe ſilentiũ: de infantibus ſuis: aut đ lana: aut de neceſ ſarijs cogitant. diſcunt circũire domos: nõ ſolũ verboſe ſʒ cu rioſe loq̃ntes q̃ nõ optet. Quõ ḡ cõcipiunt? Nõ cõcipit corde niſi qui vacat corde: mente liber ⁊ tot⁹ intentus: aliter nõ põt deo offerre. Iuſtũ eſt aũt vt in tẽplo dñi inueniat̄ quiſq̄ꝫ bm̃ portionẽ ſuã. Non em̄ latet dñm quiſq̄ꝫ q̃d offerat. Quã glo rioſum eſt tibi: ſi dicat̄ in tẽplo dñi auꝝ iſtud q̃ arca teſtamen ti tegit̄: illius eſt. argentũ q̃ baſes ⁊ colũne ſunt: illi⁹ ẽ: es de quo anuli ⁊ labrũ ⁊ quedã colũnaꝝ facte ſunt: vel lapides hu meralis ⁊ logij: vel purpura qua ornat̄ pontifex: ⁊ cocc⁹ illi⁹ eſt. et cetera queq̄ʒ p̄ ſingula. Qȝ indecoꝝ q̃ʒ miſeꝝ: ſi domi nus viſitans tabernaculũ nihil muneris tui inueniat: nihil a te oblatũ cognoſcat. Sic indeuotus: ſic infidelis vixiſti: vt ni hil memorie tue in tẽplo dñi poſueris. Sicut em̄ p̄nceps hu ius mũdi venit ad vnũquẽq̄ꝫ querens ſi inueniat q̃cq̃ʒ de acti bus

Glo. ordi.

bus ſuis in nobis: ⁊ ſi inuenerit nos vendicat ſibi. Ita ſi veniens dñs in

a† ueniat aliquid tuũ i tabernaculo ſuo ſibi te defendit et ſuum dicit.

c Es. Orige. Pro fortitudine pont videt̄: puto etiã ꝓ voce accipi poſſe. Aliud eſt em̄ ſermo: aliud vox. Ser mo em̄ dicitur loquela rõne ſubnixa. Uox vero eſt: ſi latine: ſi grece dicat̄ ſi eleuatius: ſi preſſius. vñ: Fact⁹ ſum 1. Cor. 13. a velut es ſonans: aut cymbalũ tinnẽs: Loqui ḡ linguis ⁊ interp̄tari ex alia in aliã linguã eris oblatio eſt: neceſſe eſt em̄ habere oĩa tabernaculũ dñi: ⁊ nihil deeſſe in domo dei. Eſt igit̄ eris oblatio vox que alterius ſenſum ĩ al teram linguã vertat. Sermo vero eſt qui ſenſum ꝓpriũ ꝓfert. Oĩa ḡ offe rantur deo ſenſus ſermo et vox.

d Hiacynthũ purpurã ⁊c. Orige. Uideam⁹ cetera: hiacynthũ purpurã

† coccũ duplicatũ: ⁊ byſſuʒ retortã: hic q̃ttuor elementoꝝ ex quib⁹ mundus conſtat: ⁊ corp⁹ hũanũ tenẽt figuraʒ. i. aeris ignis: aque terre. Hiacynth⁹ ad aerẽ refertur qđ indicat ip̄e color. Et cocc⁹ ad ignẽ: Purpura ad aquã q̄ꝛ de aquis accipit ſuccũ. Byſſus ad terrã de q̃ orit̄. Habem⁹ ḡ et nos om nia in nobis: q̄ꝛ ex his dño p̄mitias † Ex. 25. a iubemur offerre. Ideo dicit: Sumite ex vobiſip̄is: ⁊ afferetis p̄mitias do mino. e Coccũq̄ꝫ bis tin. ⁊c. Orige. Uideamus q̄re coc cus duplicat̄. Color iſte ignis indicat elementũ q̃ duplicem habet virtutẽ: vnã qua illuminat: aliã qua incendit. Hec hi ſtorie ratio eſt. Myſtice q̄ʒ ignis duplex eſt. Ignis enim Myſtice in hoc ſeculo eſt ⁊ in futuro. Dicit dñs. Ignẽ veni mittere i Luc. 12. f terrã. iſte ignis illuminat. Dicet in futuro: Ite in ignẽ eter Mat. 25. d nũ ⁊c. Ille ignis incendit. Hic aũt quẽ venit mittere illumi Ioh. 1. a nat oẽm hoiem ve. in hunc. m. habet tm̄ aliq̃d quod incen dat. vñ: Nõne cor noſtrũ ardens erat in nobis: dum apiret Luc. 24. e ſcripturas. Neſcio aũt ſi ille ignis in futuro ſeculo q̃ incen Pietr. 5. b dit habeat aliquid qđ illuminet. Sed quõ offerre poſſumus iſtũ ignem duplicatum videamus: ſi doctores ⁊ ſtruis taber naculum. i. eccleſiam dei: ⁊ dicitur tibi: Ecce dedi verba mea in os tuum ignem. Si ergo docens et edificans eccleſiaʒ dei increpes tm̄: arguas: ⁊ caſtiges: et peccata populi exprobres. Nihil aũt conſolationis ꝓferas de diuinis ſcripturis: nihil obſcurum explanes: nihil intelligentie ſacrioris aperias: ob tuliſti coccum ſed non duplicatum. Ignis em̄ tuus incẽdit tantũmodo non illuminat. Item ſi docẽs myſteria legis ape rias: arcana diſcutias: peccantem vero non arguas: negli gentem non corripias: ſeueritatem diſcipline nõ teneas: coc cum obtuliſti ſed non duplicatum. Ignis em̄ tantum tuus illuminat

Nico. de lyra

Ca. XXXV

a Igit̄ cõgregata. Remoto ip̄edimento qđ ſupuenerat in adoratione vituli: hic ꝯñr deſcribi tur executio de cõſtructione tabernaculi: ⁊ primo re petit̄ qđ. ſ. xxv. ca. dictũ eſt de materie p̄paratione. ſcđo de ar tificũ electione. ibi: Dixitq̄ꝫ dñs. tertio agit̄ de op̄is executio ne. in p̄ncipio ſe. ca. Circa p̄mũ p̄mittit̄ repetitio de obſerua tione ſabbati: ne crederet̄ q̄ꝫ infringi poſſet ꝓpter op⁹ taber naculi. exponat̄ ſic̄. ſ. xvj. ⁊. xx. ꝯñr repetit̄ materie p̄patio. cũ đr: Et ait moyſes ⁊c. ⁊ patet expoſitio de his q̃ dicta ſunt ſupra

H illuminat non accendit: qui ergo recte offert et recte diui/
dit coccum offert duplicatum: vt cum ſcientie lumine ignicu
lum ſeueritatis admiſceat. Orige. Si quis digne ĩtelligat
exitum hebreorum de egypto: ⁊ tranſitũ maris rubri: ⁊ oẽm
viam que agitur ꝑ deſertum: ⁊ ſingulas mãſiones caſtrorũ:
2. Cor. 3. a vt etiam legem dei ſuſcipiat ſcriptam nõ atramento: ſʒ ſpiri/
tum dei viui: ⁊ in his intelligat augmenta virtutũ: ⁊ ſingu/
la in ſe impleat poteſt ad intelligẽtiã tabernaculi peruenire:
Heb. 9. a de quo dicit Apl's: Tabernaculũ factum eſt primum ĩ quo
erat candelabrum: ⁊ ꝓpoſitio panũ: quod dicit̃ ſancta. poſt
velamentũ aũt ſcḋm tabernaculum: q̄d ſanctaſanctoꝝ: habẽs
aureum thuribulũ. ⁊ arcam teſtamenti: ⁊ intra eam duas ta
bulas ⁊ manna: ⁊ virga aaron que fronduerat. Sed q̄d ad/
dit: de quibus nõ eſt dicendũ per ſingula. Quidaʒ ad illud
tempus referunt quo hebreis ſcribebat. Alijs videt̃ ꝙ pro
magnitudine myſteriorum omne tempus p̄ſentis vite ad h̄
neget eſſe idoneum. Sed more ſuo aperit pauca ď multis: vt
Luc. 11. a clauſum negligentibus ſit. Inueniat̃ aũt querentibꝰ: et ape/
Heb. 9. a riatur pulſantibus. Unde rurſum dicit: Non enim in manu
facta ſancta ingreſſus eſt ieſus exemplaria verorũ: ſed ipſuʒ
celum: vt appareat nunc vultui dei ꝑ velamen. i. carnẽ ſuã.
Quod ergo velamen interioris tabernaculi carnem chriſti
interpretatus eſt: ſancta aũt ipſa celum vel celos. chriſtũ v̄o
pontificem quẽ dicit introiſſe ſemel in ſancta eterna redem/
ptione inuenta. Ex his paucis ſi quis intelligere nouit ſen/
ſuʒ pauli: magnũ nobis intelligẽtie pelagꝰ pat: fecit. Dauid
Ps. 41. quoqꝫ ait: Ingrediar in locuʒ tabernaculi admirabilis vſqꝫ
Ibid. 14. ad domum dei. Et alibi: Domine quis habitabit in taberna
Ibidem culo tuo: aut quis requieſcet ĩ me ſ. t. Qui ingredit̃ ſine ma/
cula ⁊ o. iuſ. Non eſt iſtud tabernaculũ quod ꝓpheta deſide
rat ex pellibus ⁊ cortinis et operimentis cilicij ceteriſqꝫ nr̃i
vſus materijs. Quõ aũt verũ eſt ꝙ nõ habitet in hoc taber
naculo: niſi innocens manibus ⁊ mundo corde: cuʒ in mate/
riali tabernaculo ſepe habitauerũt ſacerdotes peſſimi: peſti
lentie filij ⁊ arca teſtamenti ab allophilis capta ſit et detẽta:
oportet ergo innocentẽ manibus ⁊ mundo corde eſſe habi/
tatorem tabernaculi quod fixit deus ⁊ nõ homo. Dominus
quoqꝫ nõ vnũ tabernaculum ſed plura: nec tẽporalia ſʒ eter/
Luc. 16. c na memorat dicẽs: Ut cũ defecerit̃ recipiant vos ĩ eterna ta
2. Cor. 5. a bernacula. Et apl'us: Tabernaculũ veſtrũ q̄d de celo eſt ſuꝑ
indui cupiẽtes. Sequere ergo relicta terra ꝓpheticũ ⁊ apo/
ſtolicum ſenſuʒ: ⁊ quod maius eſt chriſti verbum: vt tota mẽ
te aſcendas in celum: ibiqꝫ eterni habitaculi vel tabernacu/
li magnificentiam queras: cuius figura ꝑ moyſen adumbra
Heb. 8. b tur in terris. Cui dñs: Uide inquit oĩa facito ſcḋm figurã que
tibi in monte oſtenſa eſt. Iubet̃ ergo vniuerſus populus q̄ſ/
qꝫ ꝓ viribus cõferẽs facere tabernaculũ: vt oẽs quodãmo/
do vnũ ſint tabernaculum. collatio v̄o nõ fit neceſſitate: ſed
ſponte facies inquit ſanctificationeʒ: ⁊ inde videbor vobis.
vult ergo deus vt faciamꝰ ei ſanctificationeʒ. ꝓmittit enim.
Quia ſi fecerimꝰ ei ſanctificatiõeʒ videbit̃ nobis. Uñ apl's:
Heb. 12. d Pacẽ ſequimini ⁊ ſanctificatiõeʒ ſine q̄ nemo videbit deuʒ.
Qui aũt ſanctificatꝰ fuerit corpe ⁊ ſpũ ꝑ cordis ⁊ corpis pu
ritatẽ: videbit deũ. Faciamus ḡ ſanctificationẽ dño: ⁊ omẽs
vnã: ⁊ ſinguli vnã. Omnes enĩ faciamꝰ vnã. i. eccleſiaʒ q̄ eſt
ſancta nõ hñs maculã aut rugam: ſʒ columnas. ſ. habeat do/
Gal. 2. b ctores ⁊ miniſtros ſuos de quibꝰ ď. Petrus ⁊ iacobus ⁊ io
hannes q̄ videbant̃ colũne eſſe dextra mihi dederũt: ⁊ bar
nabe ſocietatis. In tabernaculo colũne ſeris interiectis iũ/
gunt̃. In eccleſijs doctores datis ſibi dextris ſociant̃. Sed
colũne iſte inargẽtate ſunt ⁊ baſes earum. Bine aũt baſes co
lũnis ſingulis deputant̃: vna q̄ caput ď: et ſupponit̃: alia q̄
vere baſis ď: ⁊ colũne ꝓ fundamẽto ſubijcit̃. Inargẽtate ſũt
Ps. 11. colũne que verbũ dei p̄dicãt: ⁊ accipiãt ꝑ ſpiritũſanctũ. Elo
quia dñi e. ca. ar. i. ex. hi aũt p̄dicatores baſes hñt ꝓphetas.
Eph. 2. Suꝑ fundamẽtũ enĩ aploꝝ ⁊ ꝓphaꝝ eccl'iaʒ collocãt: q̄ꝝ te/
ſtimonijs vtẽtes fidẽ xp̄i ꝯfirmãt. Caput v̄o colũnaꝝ ẽ de q̄
1. Cor. 11. a dicit apl'us. Caput viri xp̄s. Per tẽtoria q̄ anſulis inſita: et
circulis ſuſpẽſa atqꝫ ĩnexa funibꝰ ad modũ cortinaꝝ. xxviij.
cubit' in lõgũ: ⁊ ĩ latũ q̄ttuor cubit' diſtẽdunt̃: habet̃ plebs
credentiũ q̄ heret ⁊ pendet in funibꝰ fidei. funis enĩ triplex
nõ rũpit̃: q̄ ẽ fides trinitat': ex q̄ pendet ⁊ ſuſtinet̃ eccl'ia. xx.
aũt ⁊ viij. cubit' ĩ lõgũ diſtent̃: ⁊. iiij. ĩ latũ atrij vniꝰ mẽſura:
in q̄ lex inſerta q̄ttuor euãgelijs ſignat̃. ſeptenariꝰ enĩ legẽ ſi
gnificat: q̄ cũ q̄ttuor ſociat̃: q̄ter ſeptẽ. xxviij. fiũt. Decẽ ſũt h̄
atria vt integrũ ꝑfectiõis numeꝝ teneãt: ⁊ leg' decaloguʒ ſi
gnificent. Iam v̄o hiacynthi ⁊ byſſi ⁊ purpure ſpẽs: mixta et
diuerſa opa explicãt. Inde tẽtoria. Inde velũ exteriꝰ ⁊ inte/
rius.

rius. Inde tota ſacerdotalis ⁊ põtificalis veſtis auro ⁊ gem/
mis ꝯfecta: ꝑ q̄ ſpẽs v̄tutũ poſſumꝰ intelligere quibꝰ ornatur
eccleſia. Fides auro compat̃: ſmo p̄dicatiõis argẽto: es patiẽ
tie: lignis ĩputribilibꝰ ſcia q̄ ꝑ lignũ veit: vel ĩcorruptio caſti/
tat' q̄ nõ veteraſcit: byſſo v̄ginitas: cocco ꝯfeſſiõis gl'ia: pur/
pure caſtitat' fulgor. hiacyntho ſpes regni celorũ. Que vero
ſint vel q̄lia ſacerdotũ indumenta ꝓpheta ꝓnunciat dicens:
Sacerdotes tui induant̃ iuſticiam ⁊c. Et apoſtolus: Induite Ps. 131.
vos viſcera miſericordie: ⁊ nobiliora deſignat indumẽta. In/ Coloſ. 3. b
duite vos dñm ieſum chriſtum: ⁊ carnis curam ne feceritis. Rom. 13. d
Grego. In cõſtructione tabernaculi vt columne argẽtee in
terius ſtent: paxilli erei fieri per circũitũ exterius iuſſi ſunt: ĩ
quibus religatũ tabernaculũ teneret̃. De quibus ſcriptum ẽ.
Facies paxillos tabernaculi: ⁊ atrij cum funiculis ſuis: patres S. 35. e.
veteris teſtamenti: qui ab incarnatione chriſti per interualla
temporꝝ longius conſtiterunt foris eſſe viſi ſunt. a ſanguie v̄o
abel paſſio cepit eccleſie: ⁊ vna eſt eccleſia electorum preceden
tiuʒ ⁊ ſequẽtiũ. Sed q: diſcipulis dicit̃. Multi reges ⁊ ꝓphe/ Luc. 10. d
te voluerũt videre que vos videtis et nõ viderũt: antiq̄s pa/
tribus quaſi foris ſtetiſſe eſt redẽptoris preſentiaʒ corporalit̃
nõ vidiſſe. Exterius igit̃ ſed nõ diuiſi ab eccleſia fuerũt: quia
mente ⁊ ope p̄dicatiõis eccleſie celſitudinẽ tenuerũt: quã nos
nõ p̄ſtolando ſed habẽdo cõſpicimus. Sicut nos enĩ in p̄teri/
ta paſſione: ita illi ꝑ fidẽ in eadẽ venturi ſaluati ſũt. Illi ergo
foris non extra myſteriũ ſed extra tempus. Unde in conſtru/
ctione tabernaculi: vt colũne argentee interius ſtarent: paxil
li erei exterius per circũitum fixi ſunt: in quibus religatum te
neretur tabernaculũ: et in paxillis funes ligati ſunt: vt fixum
maneret tabernaculum: quia vt apoſtoli in luce ſermonis ſui
ſolidi ſtarent: et totum tabernaculum. i. eccleſia fidei integri/
tate conſiſteret. tanq̄ paxilli patres veteris teſtamenti et pro/
phete: exterius fixi ſunt: vt verborum ſuorum funibus menti
bus noſtris fidem alligarent: ⁊ hoc dei tabernaculum incon/
cuſſum maneret. Ante tẽpus ergo huiꝰ eccleſie fuerunt ſʒ tñ li
gãt eos q̄ ĩ ipa ſũt: q: dũ celeſtia myſteria vẽtura p̄dicũt poſt
q̄ oſtẽſa ſũt: credibilia oĩbꝰ fecerũt. Ut ḡ intꝰ colũne ĩmobi
les ſtẽt: foras paxilli funes ꝯtinẽt: q: vt ſancti apl'i ꝑfecte my/
ſteriũ vite crederẽt: illoꝝ p̄dicatio obtinuit: q̄ h̄ priuſq̄ fieret
⁊ videre ⁊ p̄dicare potuerũt. Colũne argẽtei paxilli erei facti
ſunt: q: quod apl'i clare p̄dicãt hoc ꝓphete ſub myſtico intel/
lectu obſcure locuti ſunt. Recte ergo ꝑ es ſignati ſunt: q: clari
in p̄dicatiõe nõ fuerũt. Apoſtoli v̄o q: in myſterio redempto
ris lucẽ p̄dicatiõis habuerũt: argenteis colũnis expr̃ſſi ſunt.
Et notandũ ꝙ argentũ ſonat et lucet: es v̄o ſonat ⁊ nõ lucet:
quia predicatores noui te. aperte locuti ſunt. Que etiam mõ/
ſtrare potuerunt. predicatores v̄o veteris teſtamẽti: q: ꝑ alle/
goriaꝝ vmbras de celeſti myſterio obſcura dixerũt: quaſi ſine
luce ſonitũ dederũt. Orig. Poſt hec viri acceperũt a mulie/
ribus ſuis: omnes quibus viſum eſt ſenſu: ⁊ attulerunt gem/
mas ⁊ inaures et anulos et diſcriminalia et dextralia. Hec q̄ʒ
illi offerũt dona deo: qui intellectũ corde cõcipiunt: q̄ menteʒ
deditam intentã habent ad verbũ dei. Et offerunt viri a mu/
lieribꝰ ſuis inaures ⁊ gemmas ⁊ dextralia. Mulier caro acci/
pitur: vir rõnalis ſenſus: bone ſũt iſte mulieres q̄ obediũt vi/
ris: bona ẽ caro q̄ iã ſpũi nõ repugnat ſʒ obtẽpat ⁊ conſentit.
Ideo ſi duobꝰ vel tribꝰ ĩ vob ꝯuenerit ex q̄cũqꝫ re petierit' fi/ Mat. 18. c
et vob dic dñs. Offerũt ḡ ĩaures a mlieribꝰ ſuis: cũ dño offer
tur auditꝰ: ⁊ dextralia opa. ſ. dextra opa bona q̄ ꝑ carnẽ gerũ/
tur: h̄ offert dño rõnalis ſenſus. Et diſcrimĩalia: q̄ hñ ſcit diſ/
cernere q̄d agẽdũ ſit: q̄d vitãdũ: q̄d deo placeat: q̄d ve diſpli/
ceat: q̄d iuſtũ ſit: q̄d iniuſtũ. h̄ ſũt diſcrimĩalia: q̄ deo offerũt:
q: ſũt mulieres ſapiẽtes: ⁊ fecerũt q̄cũqꝫ neceſſaria fuerãt ad
indumẽta põtific'. Ille v̄o mulieres q̄ ĩaures ſuas obtulerãt
vt fieret vitulus: ĩſipiẽtes erãt: q̄ a v̄itate auditũ auerterent:
ad fabulas ãt ⁊ ĩpietatẽ ꝯuerterẽt: ⁊ iõ obtuler̃t inaures ſuas
vt fieret caput vituli. Sʒ ⁊ ĩ iudicũ libro idolũ ĩuenimꝰ ex mu
lieꝝ ĩauribꝰ factũ. Iſte ḡ beate mulieres: beata caro: q̄ dño of
fert ĩaures ſuas dextralia ⁊ anulos ⁊ oĩa opa manuũ ſuarũ q̄
ĩ mãdat' dñi agit: ⁊ apud quẽ ĩuenta ſũt ligna ĩputribilia ob/
tulit dño. Si q̄s diligit xp̄m ĩ corruptionẽ lignũ ĩputribile of/
fert deo. Beatꝰ ḡ apud quẽ ĩuenit̃ ſenſus ĩcorruptꝰ: vel corpꝰ
ĩcorruptũ: ⁊ h̄ offert deo. Uñ ⁊ hñdixit apud quẽ inuẽta ſunt
ligna ĩputribilia. nõ enĩ apud oẽs ĩueniunt̃. De auro nõ dixit
neqꝫ ď argẽto apđ quẽ ĩuentũ ẽ. põt enĩ apud oẽs ĩueniri ſen/
ſus ⁊ ſermo. Sʒ nec ď q̄ttuor coloribꝰ. Oĩm ẽ ex q̄ttuor elemẽ
tis ſcḋm corpꝰ ꝯſtare. ligna aũt ĩcorruptibilia. i. incorruptiõis ⁊
virginitat' gratia: apud raros inueniri poteſt. vnde: Nõ oẽs Mat. 19. b
capiũt verbum iſtud: ſed quibus datum eſt.

a Piloſq; caprarum. Ori. Pili caprarum offerunt. Hoc genus pecudis pro pctõ i lege iubet offerri. Pili vo ſpẽ emortua exanguis et exanimis. hãc q̃ offert oſtendit i ſe iã mortuũ ſenſũ pcti. nec i mẽbris vltra viuere et regnare peccatum.
b Et pelles arie. Ori. Pelles q̃z offerunt arietũ: qs añ nos quidã pro furore poſuerũt: et q2 pellis mortui aialis indiciũ eſt: oſtendit in ſe furorem mortuũ qui dño offert pelles arietum.
B
c Quicq̃d ad cultũ et c. Grego. In ornamẽto tabernaculi viri cum mulierib9 dona offerunt: q2 in explẽdo cultũ ſancte eccl'ie et fortiũ facta ſublimia et infirmorum opera extrema nũerant. Quid aũt p armillas: q̃ lacertos aſtringũt: niſi ppoſitorũ valide laborantiũ opa demõſtrantur. Per inaures ſubditorũ obediẽtia exprimit. Per ãnulos ſignaculũ ſecretorum. plerũq; eni magiſtri ſignant qd ab auditorib9 nõ poſſe capi cõſiderant. Per dextralia prime opatiõis ornamẽta. Per vaſ aureũ i donaria dñi ſepatum diuinitatis itelligẽtia: q̃ tm̃ ab inferiorum amore diſiũgit: quãto ad ſola eterna amanda ſubleuat. Per hiacynthũ ſpes celeſtiũ. Per purpurã cruor et tolerãtia paſſionũ amore perpetui regni exhibita.
C
Quid p bis tinctũ coccũ niſi charitas q̃ pro pfectione bis tingit: q2 dei et pximi dilectiõe decorat. Quid p byſſũ niſi imaculata carniſ icorruptio. Quid p pilos caprarum ex q̃b9 cilicio rũ aſpitas texit: niſi dura penitentiũ afflictio ſignat. Dũ igit alij p armilla et annulos forte magiſteriũ exercent per inaures et dextralia alij deuotã obediẽtiã rectãq; opationez exhibẽt. alij p ſepatũ vas aureũ pclarã ſubtiliorẽq; intelligẽtiã tenẽt. alij p hiacynthũ purpurã et coccuz audita celeſtia ſperare et credere nõ deſinũt etiã q̃ adhuc ſubtiliori intellectu minime cogñſcũt. alij p byſſum icorruptionem carnis offerũt. alij p caprarũ pilos deplorant aſpere qd libent cõmiſerunt q̃ſi ex vno figmẽto opificiſ coadunata donariorum myſteria: i tabernaculo dñi. i. eccleſia pro ut ipe dederit pferũt.
d Pricipes vo obtulerũt et c. Orige. Principes obtulerũt dona ſua: gemmas. ſ. lapides ſmaragdinos lapides repletiõis et lapides adhumerale. Lapides repletiõis dicunt qui ponunt i logio. i. qui in pectore põtificis locant in ſcriptis nominibuſ tribuũ iſrael. Logiũ vo. i. rationale qd i pectore põtificis locat: formã hz rationat ſenſus qui in nobis eſt. In h poſiti

a ſ que ad terram refertur: quia de terra oritur. ſ tortam ſcilicet non luxu et delitijs reſolutam: vnde macero corpus meum et in ſeruitutem redigo. b ſ mortificationem peccati. ſ que oſtendũt in offerente furorem mortuum.

a
b et byſſũm piloſq; caprarum: et pẽlles arietuz rubricatas et hiacynthinas: ligna ſethim: et
ſ vt ſupra.
oleũ ad luminaria cõcinnãda: et vt pficiatur vnguentũ et thymiama ſuauiſſimũ lapides
ſ vel ornandũ.
onychinos: et gẽmas ad ornatũ ſuphumera
ſ Sacrificiũ ſine ſale ſapie nõ ſuſcipit. ſ ſponte.
lis et rationalis. Quiſq̃s veſtrũ ẽ ſapiẽs ueniat et faciat quod dñs impauit: tabernacu a
lum ſcz et tectũ eius atq; opimentuz: anulos b
et tabulata cum vectibus: paxillos et baſes: arcam et vectes: ppitiatoriũ et velũ qd añ illud oppandit: menſam cũ vectib9 et vaſis: et ppoſitionis panibus: candelabrũ ad lumina c
ria ſuſtẽtanda: vaſa illi9 et lucernas et oleum ad nutrimẽta igniũ altare thymiamatl: et vectes: oleũ vnctiõis et thymiama ex aromatibus tentoriũ ad oſtiũ tabernaculi: altare holocauſti et craticulã eius eneã cũ vectib9 et vaſis ſuis: labrũ et baſes ei9: cortinas atrij cum colũnis et baſibus: tentoriuz in forib9 veſtibuli: paxillos tabernaculi et atrij cum funiculis ſuis. Veſtimẽta quorum vſus eſt in miniſte d
rio ſanctuarij: veſtes aaron põtificis ac filiorũ eius vt ſacerdotio fungant mihi. Egreſſaq; oĩs mltitudo filiorum iſrael de pſpectu moy
ſ non vult deus coacta ſeruitia amore ſeruitur ei non timore: mente non corpore. ſ in qua ſunt hec omnia.
ſi obtulit mẽte promptiſſima atq; deuota p
ſ eccleſie.
mitias dño: ad faciendũ opus tabernaculi
c teſtimonij. Quicquid ad cultum et ad veſtes
ſ Senſus. ſ. rationalis cum carne obedientie. ſ fortes.
a ſ vel eſt. b ſ infirmis ſed nec taliũ opa vel vota deus deſpicit.
ſanctas neceſſarium ẽrat: viri cũm mulieri
a ſ que ab armo dicte aſtringunt eni in brachia et ſignãt fortia virtutum opa q̃ ſancti doctores offerũt b ſ obedientiã. ſ. ſubditorum. ſ auditũ bonũ. c ſ arcana pceptorum q̃ doctores ſignãt et ſuo tpe pferenda reponũt dum min9 erudit capere nõ ſufficiunt.
bus prebuerunt: ãrmillas et inaures anũlos e f g
ſ bona opera que p carnem geruntur.
et dextralia. Omẽ vas aureũ in donaria dñi h
ſ ab vſibus terrenis.
ſepatũ ẽ. Si q̃s hẽbat aurum: hiacynthũ et pur
ſ vt ſupra.
purã coccũq; bis tinctũ: byſſũ et pilos caprarum: pelles arietum rubricatas et hiacyn
ſ ſermonis. ſ vocis.
thinas: auri et argẽti et eris metalla obtule
a ſ in corruptionem. ſ. virginitatem. b ſ caro ſubdita anime.
rũt dño: lignãq; ſethi i varios vſus. Sz et mũ i
a ſ ſunt ei indocte de quarũ in auribus factus eſt vitulus et idoluz in libro iudicum. b ſ opera manuum.
lieres dõcte dedẽrt q̃ue neuerãt: hiacynthũ
ſ coccum. a ſ mortificationẽ peccati.
et purpurã et vermiculũ ac byſſnz et pilos ca
a ſ non ex triſticia aut ex neceſſitate.
prarum: ſpõnte propria cuncta tribuentes.
a ſ q̃ intantũ profecerunt vt populis preeſſe mereantur.
d Principẽs vero obtulerunt lapides onychi
ſ in q̃ bonũ opus ſignificat. a ſ in quo rationalis ſenſus.
nos et gẽmas ad ſuphumerale et rationale:

ſiti ſunt lapides repletionis: q̃ coherent et connexi ſũt ad lapides humeralis: vtq; ex his cõtinuet aſtricti humeralis ornat9: i q̃ indiciũ bonorum actuũ: Actus g cũ ratiõe: et ratio cum actib9 ſociat: vt ſit cõſonãtia in vtroq;. Qui fecerit et docuerit Mat. 5. c
hic magn9 vocabit in regno celorum. Sit g in nobis ſermo de actibus pendẽs: et ſermonẽ act9 exornet: et hic eni ẽ põtificis ornatus: ſed ad hec explenda pncipes reqrunt. Iſte ornat9 corũ eſt qui in tantũ pfecerũt: vt preeſſe populis mereant. Ori. Offerũt etiã pncipes oleuz lucernis et chriſmati pfuturum. debet eni lucerna eorum qui popul' Luc. 11. e
preſunt nõ abſcõdi: aut ſub mõ poni: ſz ſup cãdelabrũ: vt luceat omib9 q̃ in domo ſũt. Incenſi q̃z cõpoſitiõem pncipes offerũt: que cõponat p moyſen in odorẽ ſuauitatis dño: vt et ipſi dicatur: q2 chriſti bonus odor 2. Cor. 2. d
ſumus. Orige. Mora. poteſt Morali.
in ſeipſo quiſq; tabernaculum conſtituere. Si eni vt ante nos quidam dixerunt: tabernaculũ hoc totius mũdi tenet figurã: et ſinguli imaginem mundi habere poſſunt: cur nõ etiã tabernacli: debet g quiſq; ſibi aptare columnas virtutũ: colũnas argenteas. i. patientiã rationabilem: videt enim eſſe patientia q̃ rationalis nõ eſt. Qui eñ nõ ſentit iniuriã: et ideo nõ reddit: patiens videt ſed nõ eſt rationalis. Iſta patientia habet columnas: ſed non argenteas. Qd vero ppter verbũ dei fortiter patitur columnis argenteis decorat. Poteſt in ſe atria diſtendere cor ſuuz dilatando.

Ni. de lyra

Añ ſ. xxv. ca. et ca. ſe. paucl' verbis exceppti q̃ diſcurrent. a Tabnaculũ ſcz et tectũ. tabnaculũ h dicunt parietes tabnaculi q̃ erãt d tabulis. tectũ hic dr operimentum de cortinis qd erat immediate ſuper tabulas.
b Atq; operimentuz. ſ. de ſagis et pellibus. c Candelabruz ad luminaria ſuſtentãda. non erant ibi alia luminaria q̃ lucerne ardentes. d Veſtimenta quoruz vſus eſt in miniſterio ſanctuarij. erant eni quidam panni in quibus inuoluebantur arca teſtamenti et propitiatorium quãdo mouebant caſtra: vt habeat Nu. iiij. Non enim poteſt hoc intelligi de veſtibus ſacerdotum: aliter eſſet nugatio. quia de ipſis ſubdit: Veſtes. aaron et c.
e Armillas. i. torq̃s ſm Hug.
f Et inaures. ornamenta ſũt auriũ. g Anulos. digitorum.
h Et dextralia. brachiorum ppe manum. i Sed et mulieres docte dederunt que neuerant: id eſt filauerant et dicit a neo nes qd ſignificat filare.

Dixitq;

Uñ. dilatamini ꝛ vos. Poteſt ſe ſeris munire dilectiõis.ſ. vnanimitate aſtringere.
Sup baſes poteſt argenteas ſtare: cum ſup ſtabilitatem verbi dei verbi ꝓpheticí ꝛ
1.Cor.11.a apoſtolici collocaꝛ. Poteſt habere in colũna deauratum caput.i.fidez chriſti. Oĩs
enim viri caput chriſtus eſt. Decẽ xͦo atria põt in ſe diſtendere: cũ nõ in vno tantuz
verbo legis dilataꝛ: neq; duobꝰ aut tribus: ſ; in toto decalogo legis ſpiritualis in-
telligentie dilatare amplitudinẽ põt: aut cũ fructũ ſpũſſan
cti gaudiũ pacẽ patientiã benignitatẽ bonitatẽ modeſtiaz
fidẽ ꝯtinentiã adiecta charitate que oĩm maioꝛ ẽ ꝓtulerit.
Morali. ¶ Orige. Mora. Habeat in ſe defixũ altare: in q̃ orationuz
hoſtias: ꝛ miſericordie victimas offerat: in q̃ cõtinẽtie cul-
tro ſupbiã quaſi taurũ ĩmolet: iracundiã q̃ſi arietem iugu
let: luxuriaz ꝛ oẽm libidinem tanq̃ hircos ꝛ hedos liter.
Sciat tñ ex his ſacerdos ſeparare brachiũ dextrũ.i. opera
bona opa dextra: ne ſiniſtrũ q̃d refueꝛ: ꝛ pectuſculũ inte-
grũ correctũ: ꝛ mentẽ deuotaz ꝛ deo ſacratam: ꝛ maxillas
ad verbum dei loquendũ: ſciat ſibi in ſanctis candelabrũ
luminis eſſe locandũ: vt ſint ei lucerne ſemp ardẽtes: ꝛ lũ-
bi ſuccincti: vt ſit tanq̃ ſeruus q̃ expectat dñm ſuuz redire
Matt.6.c a nuptijs. de his lucernis dꝛ: Lucerna corpis tui ẽ oculus
Morali. tuꝰ. ¶ Orige. Mora. Candelabrũ q; in auſtro collocet: vt
ad aquilonẽ reſpiciat. accẽſo enĩ lumĩe.i. vigilãti corde: de
bet ſemp ad aquilonẽ reſpicere: a quo accẽdunꝛ mala vni-
uerſe terre. Uigilãs q̃ ꝛ ſollicitus ꝛ ardens intueaꝛ ſemp
cõtra aſtutias diaboli: ꝛ vnde ſit ventura tentatio. Unde
1.Pet.5.a irruat hoſtis: vnde latenter obrepat qui tanq̃ leo rugiẽs
Morali. circũit querẽs q̃ſi diceret. Mora. Habeat in penetralibꝰ
2.Cor.2.d pectoris altare incẽſi: vt dicat xpi bonꝰ o.ſ.d. ¶ Iſi. Mora.
Menſa q; ꝓpoſitiõis hñs.xij. panes loceꝛ in pte aq̃lonis
reſpiciens ad auſtrum. panes apl̃i ſunt: quoꝝ ſermone in-
deſinenter vti debet: ꝛ reſpicere ad auſtruz vñ dñs venit.
Morali. ¶ Mora. Habeat arcã teſtamẽti in qua ſunt tabule legis:
vt in lege dei meditemur die ac nocte ꝛ memoria eius arca
et bibliotheca efficiaꝛ libroꝝ dei. Intra ipſum q; ſit vrna
manne repoſita: intellectꝰ.ſ. xͦbi dei ſubtilis ꝛ dulcis. Sit
ꝛ virga aaron.i. doctrina ſacerdotalis ꝛ florida ſeueritas
diſcipline. Sup oẽm xͦo gloriam ſit ei põtificalis ornatus.
Põt enĩ intra ſe agere põtificatũ ps illa q̃ in eo p̃cioſioꝛ ẽ
oĩm: q̃ quidã p̃ncipale cordis dicũt. alij rationalẽ ſenſuz
aut intellectualẽ ſubſtantiam: vel quolibet mõ dicaꝛ por-
tio nr̃a p quã dei capaces ſumꝰ: velut quidã pontifex exor
netur in nobis indumẽtis ꝛ monilibꝰ p̃cioſis podere byſſi
no: q̃ꝺ indumentũ vſq; ad pedes duciꝛ tegẽs totũ corpus
Morali. in q̃ ſignificaꝛ vt p̃mo oĩm totꝰ ſit caſtitate veſtitꝰ. ¶ Mor.
Poſt hec accipiat hũerale gemmatũ in q̃ fulgoꝛ operũ: vt
Mat.5.a videntes opa bona glorificẽt patrẽ veſtrũ qui in celis eſt.
Morali. ¶ Mora. Accipiat logiũ q̃ꝺ rationale dici põt pectori ſup-
poſitũ quaterno lapidũ ordine diſtinctũ. Aurea q; lamia
in fronte reſplendeat q̃ꝺ petalũ diciꝛ: ĩ quibus vtriſq; ve-
ritas ꝛ manifeſtatio diciꝛ locata. Ego in his que in pecto-
re locanꝛ ſermonẽ euangelicũ ſentio: qui q̃druplici ordine
veritatem fidei nobis ꝛ manifeſtationẽ exponit trinitatis
cuncta referens ad caput.i. vniꝰ dei naturã. In his q̃ oĩs
veritas eſt: et oĩs manifeſtatio veritatis. Igiꝛ ſi vis recte
pontificatũ gerere: euãgelicus ſermo ꝛ trinitatis fides ſemp tibi habeanꝛ in pecto-
re cui ꝯuenit aplicus ſermo tam virtute q̃ nũero triũ: vt nomẽ dñi ſemp habeaꝛ in
Morali. capite: ꝛ ad vnũ deũ cũcta referanꝛ. ¶ Mora. Habeat etiã interius põtifex opimen
ta ſua: habeat pudẽda tecta: ꝛ corpe ſit ſanctꝰ ꝛ ſpũ: ꝛ cogitatiõibus ꝛ operibus pu-
Morali. rus. ¶ Mora. Habeat etiã p indumẽti circũitũ tyntinnabula: vt ingrediẽs ĩ ſancta
ſonet: nec cũ ſilentio intret. Et in extremo veſtimenti poſita: vt de extremis tpibꝰ et
fine mũdi nunq̃ ſileat. Ideo ſonet diſputet ꝛ loquaꝛ: vt memoꝛ nouiſſimoꝝ ſuoꝛuz
nõ peccet. Sic ergo interioꝛ hõ exorneꝛ: vt nõ ſolũ in ſancta intret ſ; in ſanctaſctõꝝ:
vbi ꝓpitiatoriũ ꝛ cherubin: vñ eis deus appareat. Sancta p̃nt eſſe ea q̃ in p̃nti ſecu
lo põt hr̃e ꝯuerſatio ſancta. Sancta xͦo ſctõꝝ in que ſemel tñ intraꝛ: ad celũ tranſi-
tũ eſſe puto: vbi eſt ꝓpitiatoriũ ꝛ cherubin: vbi mũdis corde apparet deꝰ. Ego ſic
intelligo abraã habitaſſe in tabernaculis iſaac ꝛ iacob: q̃ intra ſe cõſtituerãt deo: q̃
ſe tantis ac talibus virtutũ ſplẽdoribꝰ adornauerũt. Fulgebat ĩ eis regia purpura.
Geñ.23.a Uñ abrae dictũ ẽ a deo. In nobis rex es tu. Splẽdebat coccꝰ dũ ꝓmpta ad iugulã-
dũ deo iſaac vnicũ dextra fuit. Et hiacynthus cũ celũ ſemp intuẽs celi dñm ſeq̃ba-
tur. In ceteris quoq; ſil̃r ornabaꝛ. Sic mandaꝛ in lege vt exeat ppl̃s certa die anni:
et faciat diẽ feſtũ tabernaculi habitãs in tabernaculis: hñs ramos palmaꝝ ꝛ fron-
des ſalicis ac populi: ꝛ ramos frondoſe arboris.i. mirthi. Palma ſignuz eſt victo-
rie belli: quod inter ſe caro et ſpiritus gerunt. Arboꝛ autẽ populus ꝛ ſalix tam vir
tute q̃ nomine virgulta ſunt caſtitatis: quã ſi integre cõſerues habere potes nemo
roſe ꝛ frondentis arboris ramos que eſt eterna ꝛ beata vita: cum te dominus in lo-
co viridi collocauerit ſuper aquam refectionis. a Beçeleel. Umbra dicitur. Hur
ignis. Huri lux mea. Iudas confeſſio. Ooliab protectio mea pater: achiſamech fra-
trem meum roborãs. Dan iudicium interp̃tatur vel iudicans. Quia doctores ſan
cti qui predicatione ſua domum dei predicant et fabricant in dei defenſione ꝯfidũt.
Unde

a ſ vt dicãt chriſti bonꝰ odoꝛ ſumus deo.
arõmataq; et oleum ad luminã
ſ q: lucerna coꝝ quos populis p̃fixit nõ debz abſcondi. ſed ſup candelabrũ poni: vt luceat omnibus qui in domo ſunt.
ria ꝯcinanda: ꝛ ad p̃parandũ
vnguentum: ac thymiama odo
ris ſuauiſſimi componendum.
ſ coꝛ meum ꝛ caro mea ex. in d.vi.
Oẽs viri ꝛ mulieres mẽte deuo
ta obtulerũt donaria vt fierent
opa q̃ iuſſerat dñs p manũ moy
a ſ nullus eſt filius iſrael qui non aliquid offerat in tabernaculo. b ſ nõ ſuſcipitur in hoc tabernaculo oblatio coacta.
ſi. Cũncti filij iſrl̃ volũtaria dño
dedicauerꝛ. Dixitq; moyſes ad a
filios iſrl̃ †Ecce vocauit dñs ex
a noĩe beçeleel filiuz huri filij hur
ꝺ tribu iuda. Impleuitq; eũ ſpũ
ſ alias ſpũ dei ſapiẽtia ꝛ intelligẽtia ꝛ ſciẽtia.
ſapientia ꝛ intelligẽtia ꝛ ſciẽtia
oĩni doctrina ad excogitandũ ꝛ
faciendũ opꝰ in auro ꝛ argẽto ꝛ
ere et ferro: ſculpẽdiſq; lapidibꝰ
ꝛ ope carpẽtario Quicq̃d fabre
inueniri poteſt: dedit ĩ corde eiꝰ.
ſ hoc enim donum dei eſt.
Ooliab q̃q; filiuz achiſamech de
tribu dan: ambos erudiuit ſapi
entia: vt faciant opera abieta- b
rij polymitarij ac plumarij ꝺ hia c d
cyntho ac purpura coccoq; bis
tincto et byſſo: et texant omnia e
a ſ que ſignificẽt nouum hominẽ nõ veterem.
ac noũa queq; reperiant. f

a Dixitq; moyſes. Hic ꝯñr agiꝛ ꝺ ele
ctiõe artificũ. cũ dꝛ: b Ut faciãt opa
abietarij.i. carpẽtarij. Abies eĩ ẽ genꝰ
ligni et inde dꝛ abietarius artifex ope-
rãs ĩ tali ligno. ꝛ inde tractũ ẽ h̃ nomẽ
ad alios artifices
lignorum: ꝛ ſic ac
cipitur hic: q: de
ligno abietis non
fit hic mentio ĩ cõ
ſtructiõe taberna
culi ſed de lignis
ſethim. c Po-
lymitarij. nomen
eſt artificis qui p
texturã varias fi-
guras opatur. et
diciꝛ a polis q̃ꝺ ẽ D
p̃alitas. et mitos
quod eſt gutta.
d Ac plumarij.
qui tales varieta-
tes facit cũ acu.
e Et texant oĩa.
ſcz q̃ ab alijs ſunt
inuẽta. f Ac no
ua queq; repiant.
ſapientia a deo ſi †.3.31.a
bi collata. Cetera
patẽt ex dictis ca.
xxxi. Ca. XXXV
Moralr
a† Igiꝛ congre-
gata omni turba
ꝛc. Hic agiꝛ ꝺ ob-
latiõibꝰ populi ꝓ
cõſtructiõe taber-
naculi ꝛ alioꝝ pti
nentiũ ad ipm de
qua ſubditur:
† Omis volun-
tarius ꝛ ꝓno ani-
mo offerat eas do
mino ꝛc. nõ enim
placent dño ſacri-
cia coacta ꝓpter
hoc diciꝛ: Oĩs
voluntarius ꝛc. p
ea q̃ fuerunt obla
ta ad cõſtructiõez
tabernacl̃i corpa-
liter ĩtelligunꝛ ea
que faciunt ad edificationẽ eccleſie ſpi
ritualiter. Per aurũ enim intelligitur
fulgor ſapientie quã offerũt doctores.
Per argentum xͦo puritas conſciẽtie
quã offerunt innocentes. p es ſonori-
tas eloquentie quã offerunt predicato
res. per hiacynthũ qui coloris eſt cele
ſtis intelligiꝛ meditatio celeſtium quã
offerunt contemplatiui. per purpuraz
recordatio dominice paſſiõis quã offe-
runt chriſto capiti cõpaſſiui. per coccũ
bis tinctũ gemine charitatis incendiũ
q̃ꝺ offerunt charitatiui. p byſſum ho-
neſtas cõuerſationis quã offerunt ho-
neſtate decorati. per pilos caprarũ ex
quibus fiunt cilicia aſperitas peniten-
tie quã offerunt ꝓpriam carnem mace
rantes. p pelles arietũ rubricatas de-
ſideriuz martyrij quod obtulerũt mar
tyres. Per pelles hiacynthinas que
ſunt coloris celeſtis vita confeſſoꝝ quã
offerũt ipſos imitãtes. p ligna ſethim
que ſunt imputribilia firmitas ĩ bono
quã offerũt perſeuerantes. per oleum
pietatis ſuauitas quã offerunt miſeri-

 cordes

Ps.56. vſũ In vmbra alarũ t.ſ.⁊c. Et
çelo ſpũali accenſi lumē fidei
A ⁊ ſcīe auditorib⁹ infundũt et
ꝯfeſſiōis normā oſtēdũt: ꝓte
ctionē q̄ʒ dei pr̄is hñt in iuſti
cia ⁊ iudicio frēs ſuos exhor/
tādo roborāt. Ca. XXXVI
Fecit ġ ⁊c. Ra. Notā/
dũ ꝙ nō ſolum de tri/
bu regali: ſʒ qui de an
cilla nat⁹: eſt ad magiſterium
operũ dei elect⁹. Beçeleel nā
q̄ʒ de tribu iuda q̄ fuit lyr fili
us. Ooliab de tribu dan qui
fuit bale filius ancille rache/
lis: q̄r etiam ignobiles ad di/
Act.10.c gnitatē ⁊ regimen eccleſie eli/
gunť. Nō eſt enī ꝑſonarũ ac/
ceptor de⁹. pōt etiā ī h̄ ſignifi/
cari ꝙ nō ſolũ ex iudeis: ſed
etiā ex gētib⁹ eccl̄ie doctores
aſſumunť. Vñ ī libro Nũeri:
Num.2.d Iudas ab oriēte caſtra circa
B tabernaculũ metat⁹ eſt: ⁊ dan
ab aquilone. In oriēte enim
primũ dñs ex iudeis eccleſiā
cōſtituit: poſtea de gentib⁹ q̄
Eſa.14.d de regno illi⁹ erāt: q̄ ait: Po
nā ſedē meā ad aq̄lonē. hās
enī eccleſiaſticā dignitatē ꝑci
pere: ad corꝑis ſui vnitatem
voluit ꝑtinere. b Cumq̄ʒ
vocaſſet eos ⁊c. Ori. Et poſt/
q̄ʒ obtulit ppl̄s vocauit inq̄t
moyſes oēm ſapientem ad fa
bricandũ: ⁊ architectũ vt cō/
ponerent ſingula que ſcripta
ſunt. Sʒ ⁊ mulieres inquit ſa
piētes vocauit vt facerent q̄
cōuenirēt in tabernaculo do/
mini. Vides ġ oīa q̄ fiũt a ſa/
piētib⁹ fieri ⁊ mulieres ſapiē/
Eccli.39.d tes ⁊ viri ſapiētes. Omīa enī
opa dñi ī ſapīa fiũt. Nō ſuffi/
cit nob̄ ſi offeram⁹: tātuʒ op⁹
C eſt: vt cum ſapientia ea que ī
nobis ſunt operemur: ſciam⁹
miſcere aurꝫ byſſo: ⁊ coccũ du
plicare: vel miſcere cũ purpu
ra. Quid enī tibi ꝓdeſt ſi ha
beas hoc: et vti neſcias neq̄ʒ
cognoſcas quō vnũquodq̄ʒ
in ſuo tp̄e ⁊ in ſuo loco apta/
re debeas ⁊ ꝓferre?
c Et qui ſponte ⁊c. Aug⁹ Et
omēs qui ſpōte vellent ire ad
opa: vt ꝯſummarēt ea ⁊c. Cō
memorauit moyſes quoſdam
quib⁹ dixit ſpirituʒ diuinitus
datũ: q̄ illa efficere poſſent: et
tamē multi intelligunť ſpon/
te ad eadē opa veniſſe quib⁹
neq̄ʒ imperatuʒ eſt: neq̄ʒ noīa
eorũ memorata ſunt a dño di
cta moyſi. Nō ġ illi ſoli h̄ mu
nus diuinit⁹ habuerũt q̄ no/
minatim memoranť: ſʒ fortaſ/
ſe p̄cipue ⁊ excellenti⁹. Lau/
dandus eſt aũt ī omnib⁹ his
nō attractus ad opus ſeruili/
ter anim⁹: ſed liberaliter ſpō/
te deuotus. d Unde arti/
D fices ⁊c. Nota quia ſapientes
effectores operum: ſancti etiā
moribus erant. poterant aũt
ſi vellent multa auferrēt: ſed
modeſtia prohibuit: vel reli/
gio terruit.

Arcam

a Fecit ġ beçeleel ⁊ ooliab ⁊ oīs vir ſapiēs qui/ a
bus dedit dñs ſapientiā ⁊ intellectũ vt ſcirēt
ſ artificioſe. ſ eccleſie.
fabre opari q̄ ī vſus ſanctuarij neceſſaria ſũt:
b et q̄ p̄cepit dñs. Cũq̄ʒ vocaſſet eos moyſes et omnē
a ſ a ſapientibus in tabernaculo oīa fiũt: q̄r omia opa dñi in ſapientia.
c erũditũ virũ cui dederat dñs ſapiētiaʒ ⁊ ſciaʒ ⁊ q̄ ſpōte
ſua obtulerāt ſe ad faciēdũ op⁹: tradidit eis vniuerſa
a ſ ſtudioſe tanq̄ʒ filij dei nō filij noctis ⁊ tenebrarum.
donaria filioꝝ iſrľ. Qui cum inſtarēt opi q̄tidie: māne †
b populus vota offerebat. Uñ artifices venire cōpulſi
dixerť moyſi: plus offert ppl̄s q̄ʒ neceſſariũ eſt. Iuſſit ġ ‡
moyſes ꝑconis voce cantari. Nec vir nec mulier q̄cq̄ʒ
vltra offerat in ope ſanctuarij. Sicq̄ʒ ceſſatũ eſt a mu/
neribus offerēdis: eo ꝙ oblata ſufficerēt ⁊ ſupabũda/
rent. Feceruntq̄ʒ oēs corde ſapiētes ad explēdũ op⁹ ta
bernaculi cortinas decē de byſſo retorta ⁊ hiacyntho
⁊ purpura coccoq̄ʒ bis tincto ope vario ⁊ arte polymi
ta. Quaꝝ vna habebat ī lōgitudīe vigintiocto cubi/
tos ⁊ ī latitudīe q̄ttuor: vna mēſura erat oīm cortina
rũ. Coniũxitq̄ʒ cortinas q̄nq̄ʒ alterā alteri: et alias q̄n/
q̄ʒ ſibīnuicē copulauit. Fecit anſas hiacynthias ī ora
cortinę vni⁹ ex vtroq̄ʒ latere: ⁊ ī ora cortinę alteri⁹ ſilr
vt ꝯtra ſe inuicē venirēt anſę ⁊ mutuo iũgerenť. Uñ ⁊
q̄nq̄ginta fudit circulos aureos: q̄ morderēt cortina/
rũ anſas: ⁊ fieret vnũ tabernaculũ. Fecit ⁊ ſaga vnde
cim de pilis capraꝝ ad operiēdũ tectũ tabnaculi: vnũ
ſagũ ī lōgitudine habebat cubitos trigītā: ī latitudīe
q̄ttuor cubitos. Uni⁹ mēſurę erāt oīa ſaga. Quoꝝ q̄n
q̄ʒ iũxit ſeorſuʒ: ⁊ ſex alia ſeparatī. Fecitq̄ʒ anſas q̄nq̄/
ginta in ora ſagi vni⁹: ⁊ q̄nq̄ginta ī ora ſagi alteri⁹: vt
ſibīnuicē iungerenť: ⁊ fibulas ęneas q̄nq̄ginta quib⁹
necterenť tectũ: vt vnũ palliũ ex oĩb⁹ ſagis fieret. Fe/
cit ⁊ opertoriũ tabernaculi de pellib⁹ arietũ rubricatis:
aliudq̄ʒ deſuꝑ velamē d̄ pellib⁹ hiacynthinis. Fecit et
tabulas tabernaculi de lignis ſethim ſtātes. Decē cu
bitoꝝ erat lōgitudo tabulę vni⁹: ⁊ vnũ ac ſemis cubi
tũ latitudo retinebat. Binę in caſtraturę erāt ꝑ ſingu
las tabulas: vt altera alteri iũgerenť. Sic fecit ī oĩb⁹
tabulis tabernaculi: e quib⁹ viginti ad plagā meridi/
anā erāt cōtra auſtrũ cũ q̄draginta baſibus argēteis.
Duę baſes ſub vna tabula ponebanť ex vtraq̄ʒ angu
lorũ ꝑte: vbi incaſtraturę lateꝝ in angulis terminan/
tur. Ad plagā quoq̄ʒ tabernaculi q̄ ad aq̄lonē reſpicit
fecit viginti tabulas cũ q̄draginta baſib⁹ argenteis:
duas baſes ꝑ ſingulas tabulas. Cōtra occidenteʒ vo
id eſt ad eam parteʒ tabernaculi q̄ mare reſpicit: fecit b
ſex tabulas: ⁊ duas alias ꝑ ſingulos angulos taber/
naculi retro: quę iũctę erāt d̄ deorſum vſq̄ʒ ſurſuʒ: ⁊ in
vnā cōpagem pariter ferebanť. Ita fecit ex vtraq̄ʒ ꝑ/
te ꝑ angulos: vt octo eſſent ſimul tabulę: et haberent
baſes argenteas ſedecim: binas ſcilicet baſes ſub ſin/
gulis tabulis. Fecit ⁊ vectes d̄ lignis ſethim quinq̄ʒ
ad cōtinēdas tabulas vni⁹ lateris tabernaculi: ⁊ q̄n/
q̄ʒ alios ad alterius lateris tabulas coaptandas. Et
extra hos quiq̄ʒ alios vectes ad occidētaleʒ plagam
tabernaculi cōtra mare. Fecitq̄ʒ vectē aliũ: qui ꝑ me/ c

a cordes ꝑ lapides
onychinos exem/
pla edificatiua q̄
offerunt hoīes bo
na exempla p̄ben/
tes. ꝑ gemmas ge
neraliter ſumptaſ
intelligunť quecũ
q̄ʒ bona in fide vel
morib⁹ eccl̄iaʒ edi
ficatiua.
¶ Ca. XXXVI
Fecit ġ be/
çeleel. Hic
aũt agiť d̄
operis executiōe.
iſta tñ executio nō
ponitur hic totali
ter codeʒ ordine q̄
ſupra deſcriptuʒ ē
opus a moyſe. pri/
mo ġ poniť execu/
tio operis q̄ʒtum
ad ipſum taberna
culum. ſecũdo q̄ʒ/
tum ad ea q̄ erant
iuxta ipm. xxxvij.
ca. tertio q̄ʒtuʒ ad
atriuʒ. ca. xxxviij.
quarto q̄ʒtum ad
veſtes ſacerdotuʒ
xxxix. ca. ¶ Circa
primuʒ primo oſtē
ditur populi offe/
rentis vltra neceſ/
ſitatem deuotio. ſe
cundo operis exe/
cutio. ibi: Fecerũt
q̄ʒ et primo q̄ʒtum
ad operimenta ta/
bernaculi de corti
nis et ſagis ⁊ pel/
libus. ſecundo q̄ʒ/
tuʒ ad parietes ta
bernaculi. ibi: Fe
cit et tabulas ta/
bernaculi. ſequiť:
Contra occidentē
vero. quod autem
ſequitur:
b Id eſt ad eam
parteʒ tabernacu
li que mare reſpi/
cit. non eſt in he/
breo.
c Fecitq̄ʒ vecteʒ
alium qui per me/
dias tabulas. ⁊c.
de hoc vecte non
fecit ſupra mentio/
neʒ. iſte enim erat
in latere orientali
tabernaculi. ita ꝙ
capita eius erant
inſerta capitibus
duarum tabularũ
que erant iuxta in
troitum taberna/
culi vna in latere
aquilonari ipſius
tabernaculi ⁊ alte
ra ī auſtrali: ⁊ q̄r
tranſibat per ſpiſ/
ſitudinem ipſaruʒ
tabularuʒ. ideo di
cit littera ꝙ tran/
ſibat per medias
tabulas ab angu/
lo vſq̄ʒ

Ca. XXXVII
a Arcaz. Iſi.
In arca teſta/
menti fuit vrna
aurea: tabule q̄
q3 et vͬga aarō.
Arca. ſ. eccleſia
habet duas ta/
bulas lapideas
i. duplicis teſta
menti perpetuā
firmitatem ⁊ vr
nam auream. i.
carnem xp̄i pu/
ram ⁊ ſinceram
que reconditur
in mãna perpe/
tue diuinitatis
conſeruat: ⁊ an
gelici panis p̄/
bẽnez gerit dul
cedinem. ⁊ vir/
gaz aaron. i. ve
ri pontificis no
ſtri vexillum ſa
lutare immorta
lis memorie ſp̄
viriditate florẽ/
tem. b Coro
nam aureã ⁊c̄.
Quia in eo ꝙ
eccleſia per q̄t/
tuor mundi par
tes dilatat̄: q̄t/
tuor ſancti euã/
gelij libris acci
cta predicatur:
que tñ intra vni
us corone ambi
tuz. i. intra eiuſ
dem fidei firmi
tatem. i. vnitatẽ
concluditur.
c Vectes quo
q3 Iſido. Quia
fortes pſeuerã/
teſq3 doctores
velut ĩputribi/
lia ligna querẽ/
di ſunt: q̄ inſtru
ctioni ſacrorum
voluminũ ſem/
per inherentes
ecc̄ſie vnitatem
denunciẽt: ⁊ q̄/
ſi ĩtromiſſis cir/
culis arcaz por
tẽt q̄ auro quo/
q3 iubẽtur ope/
riri: vt cum ſer/
mone alijs inſo
nant: ipſi etiam
vite ſplendore
fulgeſcant.
d Fecit ⁊ ꝓpi.
Iſid. Propitia
toriũ ſup̄ arcam
teſtamenti poſi/
tũ xp̄s eſt: q̄ in/
deũ ⁊ homines
medius ꝓpitia
tor ĩteruẽit. Quē
1. Ioh. 4. b quez poſuit de⁹
ꝓpitiationez p̄
fidẽ i ſanguine
ipſi⁹. Ꝟ ꝓpitiato
riũ arce ſuppo/
nitur quia chri·
ſtus eſt

dias tabulas ab angulo vſq3 ad angulu3 pueniret.
Ipſa autẽ tabulata deaurauit. Et circulos eorũ fe/
cit aureos: p̄ q̄s vectes induci poſſint: q̄s ⁊ ipſos la
minis aureis opuit. Fecit ⁊ veliũ de hiacyntho pur/
pura vermiculo ac byſſo retorta: ope polymitario:
variũ atq3 ſtictũ: ⁊ q̄ttuor colũnas de lignis ſethim:
q̄s cũ capitib⁹ deaurauit: fuſis baſib⁹ earꝫ argẽteis.
Fecit ⁊ tentoriũ i ĩtroitu tabernaculi ex hiacyntho:
purpura: vermiculo byſſoq3 retorta: opere pluma/
rij: ⁊ colũnas quinq3 cũ capitib⁹ ſuis q̄s opuit auro:
baſeſq3 earum fudit ęneas quas et operuit auro.

ſ eccleſiam.
a Fecit ãt ⁊ beçeleel ⁊ arcã de ¶ Ca. XXXVII a
ſ Sanctis mente ⁊ corpore qui habẽt interius
lignis ſethim: habẽtẽ duos ⁊ ſemis cubitoſ
duas tabulas teſtamenti. i. obſeruantiam legis euangelij. a ſ alterum ſcʒ
in longitudine: ⁊ cubitum ac ſemiſſẽm in latitudie.
ſ vel vnius. ſ vel ti. ſ vel dij.
Altitudo quoq3 vno cubito fuit ⁊ dimidio. Veſtiuit
a ſ quia eccleſia quaſi aurum radiare debet tam interius vite ſplendore: q̄3 ex
terius ſapientie et doctrine claritate.
b q3 eam aũro puriſſimo intus ac foris. Et fecit illi co/
ronã aureã p̄ gyrum: conflans quattuor anulos au/
reos p̄ quattuor angulos eius. Duos anulos in la/
c tere vno: ⁊ duos in altero. Vectes quoq3 fecit de li/
gnis ſethim: q̄s veſtiuit auro: et quos miſit in anu/
d los qui erant in laterib⁹ arcę ad portandũ eam. Fe/ †
a ſ chriſtum. b ſ qr chriſtus peccatũ nõ fecit qui eſt ſapientia patris.
cit et ꝓpitiãtorium: id eſt oraculum de aũro mũdiſſi †
mo: duorum cubitorum ⁊ dimidij in longitudine: et
ſ vel ti. ſ vel ſemis.
cubito ac ſemiſſe in latitudine. Duos etiã cherubim †
ex auro ductili: quos poſuit ex vtraq3 pte ꝓpitiato/ ‡
a ſ cherub interpretatur plenitudo ſcientie dilectio. ſ. dei et proximi.
rij: Cherũb vnuz in ſummitate vnius partis: et che/ b
rub alterum in ſummitate alteri⁹ partis. Duos che
rubim in ſingulis ſummitatibus propitiatorij: extẽ/ †
a ſ qr vetus ⁊ nouũ teſtamẽtũ tã xp̄i ſacramẽta q̄3 eccl̄ie myſteria ſub enigma
tũ figuris operiũt. b ſ qr duo teſtamẽta concorditer xp̄i ſacramẽta p̄dicant.
dentes alas et tẽgentes propitiatorium: ſeq3 mu/ †
ſ in qua paſcimur alimentis ſcripturarum.
tuo et illud reſpicientes. Fecit et menſam de lignis
ſethim in longitudinem duorum cubitorum: ⁊ in la
titudine vnius cubiti: quę habebat in altitudine cu
bitum ac ſemiſſem: circũdeditq3 eam auro mundiſſi
mo: et fecit illi labium aureum per gyrum: ipſiq3 la/
bio coronam aureaz interaſilem quattuor digitorꝫ:
et ſuper eandem alteram coronam auream. Fudit ⁊
quattuor circulos aureos quos poſuit in quattuor
angulis per ſingulos pedes menſę contra coronaz. c
Miſitq3 in eos vectes: vt poſſet mẽſa portari: Ipſoſ/
q3 vectes fecit de lignis ſethim: et circũdedit eos au
ro: et vaſa ad diuerſos vſus menſę: acetabula phia
las et cyathos et thuribula ex auro puro: in q̄bus
offerenda ſũt libamina. Fecit et cãdelabruz ductile
de auro mũdiſſimo: De cui⁹ vecte calami cyphi ſphę
rulę ac lilia ꝓcedebãt: Sex in vtroq3 latere. Tres ca
lami ex pte vna: ⁊ treſ ex altera. Tres cyphi i nucis
modũ p̄ calamos ſingulos ſphęruleq3 ſimſ et lilia: ⁊
tres cyphi inſtar nucis i calamo altero: ſphęruleq3 ſi
mul ⁊ lilia. Equũ erat op⁹ ſex calamorũ q̄ ꝓcedebãt d

lo vſq3 ad angulu3. ſ. ab angulo cõ
iungente parietem aquilonarez et
orientalem tabernaculi vſq3 ad an
gulum coniũgentem parietem au/
ſtralem et orientalem eius. Cetera
exponantur ſicut ſunt expoſite ſu/
pra ca. xxvj. ¶ Ca. XXXVI
Moraliter. Poſita p̄/
cedẽti ca.
determinatione offerendorum pro
cõſtructione tabernaculi: Hic con
ſequenter ponitur executio eiꝫ di/
citur: † Quotidie mane popu/
lus vota offerebat. per hoc inſtrui/
tur populus chriſtian⁹ ⁊ multo for
tius clerici principes ⁊ p̄lati: vt ſin
gulis diebus intẽdant diuino cul/
tui anteq3 ad opera ꝓpria manuz
mittant. † Plus offert populuſ A
q̄3 neceſſe eſt. hoc enim poſſum⁹ de
iſtis dicere ꝙ populus chriſtianus
et principes tot ⁊ tanta obtulerũt
prelatis ⁊ miniſtris eccleſie ſaltem
in pluribus terris ꝙ aſcendunt vl
tra neceſſitatem. imo etiam contra
vtilitatem ꝓpter abuſum inde ſe/
quentez: nam multi bonis eccleſie
datis nimis abutunt̄ ad pompam
terrenam ⁊ amicorum ſuorũ carna
lium exceſſiuam ditationem: vt de
alijs verecundioribus taceamus.
† Iuſſit ergo moyſes p̄conis vo/
ce cantari nec vir nec mulier q̄cq3
vltra offerat ⁊c̄. Hic exemplo moy
ſi ſuperiores in eccleſia deberẽt vt
videtur finem imponere tempora/
lium augmentationi: ſalteꝫ in illis
locis vbi talis augmentatio nõ ꝓ/
deſt ſʒ multũ obeſt: eo ꝙ multis mi
niſtris eccleſie p̄bet occaſionẽ mul
tiplicis ruine. Sed ſicut ſcribit̄ ꝓ/
uerb. xxx. Sanguiſuge due ſunt fi
lie dicẽtes ſemp̄: affer affer. Et iſte
ſunt amor inordinatus ꝓprie excel
lentie: ⁊ inordinatus çelus carna/ B
lis parẽtele: que nõ ſolũ clamãt: af
fer affer: ſʒ aufer aufer. i. tolle vi:
tolle fraude: ꝓpter quod Greg. pa
pa diſpoſuit in hoc ponere moduz
vt dicit dominus Hugo cardinaliſ
ſuper locum iſtũ. ¶ Ca. XXXVII
Fecit aũt ⁊ beçele. Hic poni
tur executio op̄is q̄ttuz ad
ea q̄ erãt ĩtra tabernaculũ.
⁊ p̄mo illorꝫ q̄ erãt intra ſctã ſctõrũ.
ſcʒ arce ꝓpitiatorij ⁊ ipſorꝫ cheru/
bin. b Cherub vnũ in ſũmitate
vni⁹ partis. ſumitas hic accipit̄ ꝓ
pte ſup̄iori ſm opinionez Ra. Sa.
dicẽt̄ ꝙ cherubin erant poſita ſup̄
op̄culũ arce qd̄ erat ꝓpitiatorium
ſm ip̄m. ſm aliã opinionẽ ſũmitas
c hic accipit̄ ꝓ extremitate: q̄ dic̄ che
rubin ſuſtentabãt extremitates ꝓ/
pitiatorij: vt dictũ ẽ. ſ̄. xxv. ca. ſcd̄o
ponit̄ executio q̄ttuꝫ ad ea q̄ erant
ex̄ ſanctũſctõꝝ ↄtra velũ in illa pte
tẽpli: q̄ ſanctũ vel ſancta noiat̄. cũ
d̄r: Fecit ⁊ menſaz. c Cõtra coro
nã. i. ĩmediate ſub corona: vt expo
ſitũ eſt. ſ̄. xxv. ca. Conſeq̄nter agit̄
d̄ cãdelabro qd̄ erat ibidem. cũ d̄r:
Fecit ⁊ candelabrum. Sequitur:
d Equũ erat op⁹ ſex calamorꝫ. qd̄
exponit̄ dupliciter: vno mõ ꝙ lʒ aliq̄
calami orirent̄ de haſtili inferi⁹ a/
lijs: tñ in pte ſup̄iori eq̄liter aſcẽde
bãt. alit̄ ſic: Equũ erat ⁊c̄. i. vnifor/

Chriſtus eſt eccleſie caput.
a Et lucernaſ ſeptē ꝛc.
ſpiritūſanctū ſignificat:
q̄ ſeptiformi gratia illu/
ſtrat eccliaꝫ ī vnitate fi/
dei ꝯſiſtētē: vl' xp̄m por/
tantē ecclias ſeptē ī q̄b⁹
ſeptiformis ſpūs ſplen/
dor emicat. b Cū emū/
Eſa.6a. ctorijs. Que ī Eſaia for/
cipes appellanꝫ: duo te/
ſtamēta.ſ.quib⁹ peccata
purgantur: que intra ſe
D ſancti ſpiritus vniōe ſo/
cianꝫ. Ca. XXXVIII
c Fecit ꝛ labrū eneum
ꝛc. Grego. Labrū eneuꝫ
moyſes ponit in q̄ ſacer/
dotes lauenꝫ ſanctaſan
ctoꝝ ingreſſuri: quia lex
dei pri⁹ lauari nos p cō/
pūctionē p̄cipit: vt nr̄a
imūdicia ad penetrādā
ſecretoꝝ dei mūdiciā nō
obſiſtat. Fit aūt labrū ō
ſpeculis mulieꝝ que ad
oſtiū tabernaculi indeſi
nenter excubāt. Specu/
la enī mulierū ſunt p̄ce/
pta dei: in quib⁹ ſcte aīe
✝.36.diſ.§. ſemp aſpiciūt: ꝛ ſi que in
ecce in p:i. eis ſunt feditatis macle
dep̄hendūt: cogitationū
vitia corrigunt: ꝛ q̄ſi re/
nitētes vult⁹ ex reddita
imagīe cōponūt. Quia
dum preceptis dn̄icis ſo
lerter intendūt ī eis q̄d
in ſe celeſti viro placeat
A vel diſpliceat agnoſcūt:
q̄ q̄ḋiu in hac vita ſunt
eternū tabernaculuꝫ in/
gredi nō poſſunt. Sꝫ tñ
ad oſtiū tabernacli mu/
lieres excubant: qꝛ ſan/
cte anime etiam cū infir/
mitate carnis grauanꝫ:
amore tamē cōtinuo in/
greſſuꝫ interni introituſ
obſeruant. Moyſes er/
go ſacerdotib⁹ labrū de
ſpeculis mulierū poſuit
vel fecit: qꝛ lex dei laua/
crum cōpunctiōis pecca
toꝝ noſtroꝝ maculis ex/
hibet: p q̄ ſancte aīe ſu/
perno ſponſo diſplicue/
runt. Intuēda nobis ce
leſtia precepta p̄bet: qui
bus diligenter intendi/
mus interne noſtre ima/
ginis maculas videm⁹.
Videntes aūt maculas
in penitentie dolore cō/
pungimur. Cōpuncti ve
ro quaſi in labro de ſpe/
culis mulierū lauamur.
✝.36.diſ.§. Tunc ergo de nobis ve
ecce in fi. re cōpungimur: ſi ſtudi/
oſe p̄cedentiū patruꝫ fa/
cta penſam⁹: vt cōſpecta
illa gl'ia ī oculis nr̄is vi/
B ta nr̄a ſordeſcat. Tūc ve
re cōpūgimur cū p̄cepta
dei ſtudioſe pſcrutamur
vt p hec pficere ꝯtēda/
m⁹ p q̄ pficiſſe cognoui/
mus quos veneramur.
Paxillos

de ſtipite cādelabri. In ipo aūt vecte
erāt q̄ttuor cyphi ī nucis modū: ſphe
rulēq; p ſingulos ꝛ lilia: et ſpherulē ſb
duob⁹ calomis p tria loca: q̄ ſil' ſex fi/
unt calami p̄cedentes de vecte vno.
Et ſpherulē igiꝫ ꝛ calami ex ipo erāt:
vniuerſa ductilia ex auro puriſſimo.
a b Fecit ꝛ lucernas ſeptē cū emūctorijs
ſuis: ꝛ vaſa vbi ea q̄ emūcta ſūt extin
guanꝫ de auro mūdiſſimo. Talentuꝫ
auri appendebat candelabrū cū om̄i/
a ſ corpus chriſti vel quoſlibet ſanctos in quibus ardet ſemper diuinus ignis ꝛ ſemp caro conſumitur.
bus vaſis ſuis. Fecit ꝛ altare thymia a
matꝫ ꝛ de lignis ſethim: habēs p qua
drū ſingulos cubitos: ꝛ in altitudine
duos: e cui⁹ angulis p̄cedebant cor/
nua: veſtiuitq; illud auro puriſſimo
cū craticula ac pietib⁹ ꝛ cornib⁹. Fecit
q; ei coronā aureolā p gyrum: ꝛ duos
anulos aureos ſub corona p ſingl'a la
tera: vt mittanꝫ ī eos vectes: ꝛ poſſit
altare portari. ✝ Ipos aūt vectes fecit
de lignis ſethim: ꝛ opuit laminis au/
a ſ grām ſpūſſancti hn̄teꝫ in ſe pacē ꝛ miſericordiā p ſal uatoris aduentū vn̄ in cordib⁹ nr̄is lumē virtutꝫ accedꝫ.
reis. Cōpōſuit ꝛ oleū ad ſctificatiōis
vnguentū: ꝛ thymiama ō aromatib⁹
mundiſſimis opere pigmentorij.

F ✝ Ecit ꝛ altare Ca. XXXVIII b
holocauſti de lignis ſethim
quinq; cubitorū p quadrū ꝛ
trium in altitudine: cuius cornua de
angulis p̄cedebant. Operuitq; illud
laminis ēreis. Et in vſus ei⁹ parauit
ex ēre vaſa diuerſa: lebetes: forcipes
fuſcinulas vncinos ꝛ igniū receptacu
la. Craticulāq; eius ī modū rētis fecit
ēneā ꝛ ſubtꝫ eā ī altaris medio arulaꝫ
fuſis q̄ttuor anulis p totidē retiaculi
ſummitates ad imittēdos vectes ad
portādū: Quos ꝛ ipſos fec ō lignis ſe
thim: ꝛ opuit lamīs ēneis: īduxitq; in
circulos q̄ ī altarꝫ laterib⁹ eminebāt.
Ipm āt altare nō erat ſoliduꝫ: ſꝫ cauū
a ſ compunctionem vehementem.
c ex tabulis ꝛ int⁹ vacuū. Fecit ꝛ labrū c
a ſ timore dei. b ſ p̄cepꝫ diuinis. c ſ ſcāꝝ animaꝝ.
ēneū cū baſi ſua ō ſpeculis mulierū: q̄ ✝
a ſ cōtinuo amore ingreſſum regni eterni obſeruantes ſ introitu. ſ nō manufacti.
excubāt ī oſtio tabernaculi ✝ Fecit ꝛ a/
triū: ī cui⁹ auſtrali plaga erāt tētoria
ō byſſo retorta cubitoꝝ cētū: Colūne
ēnee viginti cū baſib⁹ ſuis: capita colū
naꝝ: ꝛ tota operis cēlatura argentea.
Eque ad ſeptētrionalē plagā tētoria
colūne: baſeſq; ꝛ capita colūnaꝝ eiuſ/
dē mēſurē ꝛ opis ac metalli erant. In

me ī forma ꝛ figura. Cetera exponunꝫ ſic.ſ.
expoſita ſūt ca.xxv. Cōſequenꝫ agiꝫ de alta
ri thymiamatꝫ.cū dꝛ: a Fecit ꝛ altare ꝛc.
qd̄ altare erat inꝫ mēſaꝫ ꝛ cādelabrū. ꝛ expo
naꝫ qd̄ hic dꝛ ſic.ſ.xxx.ca. Ca. XXXVII
Moraliter. a✝ Fecit ꝛ p̄pitia
toriū.i.oraculū.per
qd̄ deſignaꝫ eccl'ia in q̄ ſiūt laudes ꝛ preces
ad p̄pitiationē dn̄i p̄curandā. ✝ De au/
ro mūdiſſimo. nā eccl'ia n̄ debet hr̄e maculā
neq; rugā. ✝ Duos etiā cherubim. p q̄s ſi/
gnificanꝫ eccl'ie p̄lati. nā cherubim interp̄ta
tur plenitudo ſcie: que debet ī p̄latis eſſe. de
bent enī ſcire vet⁹ ꝛ nouū teſtamentū. p hoc
aūt qd̄ dicīꝫ duos gemina charitas dei .ſ. et
p̄ximi deſignaꝫ: que debet in p̄latis euiden/
tius feruere cum ex officio p ſalute ppl'i ſui
corporalē vitā exponere: ſi caſus neceſſitatiſ
occurrerit teneanꝫ. Ioh.x. Bon⁹ paſtor aīaꝫ
ſuā dat p ouib⁹ ſuis. iō ſubdiꝫ: ✝ Ex auro
ductili. fuerūt enī facti cū martello p qd̄ deſi
gnaꝫ q; eccleſie p̄lati debēt ſemp eſſe parati
ad ſuſtinendū pſecutiōes p ſalute gregꝫ ſui.
✝ Quos poſuit ex vtraq; pte p̄pitiatorij.
per qd̄ deſignaꝫ q; p̄lati ſemp debent intēde
re ſuaꝝ eccleſiaꝝ regimini: ꝛ non ſtare in cu/
rijs regū vel principū niſi in caſu neceſſitatꝫ
et ad h̄ vocati. ✝ Extendētes alas.i.intel/
lectū ſuū ꝛ affectum applicātes cōtemplati/
oni diuinoꝝ: ꝛ nō ad habendū longā comiti
uam equoꝝ ꝛ domicelloꝝ. ✝ Et tegentes
p̄pitiatoriū.i.p opus actiue vite intendētes
ad eccl'ie ſubſidium verbo ꝛ exemplo infor/
mantes ppl'm ſibi cōmiſſuꝫ. Grego.ī paſto.
Sit p̄ſul actione p̄cipuus ꝛ p̄ ceteris in cōtē/
platiōe ſuſpēſus. Sicꝫ ī ſcala iacob āgeli aſcē
debāt ꝛ deſcēdebāt. Sꝫ aliq̄ coꝝ ſunt ſicꝫ mil
ui qui nō deſcēdūt niſi ad cadauera rapiēda
ſic iſti ad bona tp̄alia querēda: que tñ Pau
lus apl's arbitraꝫ vt ſtercora. Phil.iij. ✝.Pa.1.a.

F b Ecit ꝛ altare ho Ca. XXXVIII
locauſti. Hic ꝯñr poniꝫ executio ope
ris q̄ſtum ad ea que erāt extra taber
naculū: ꝛ p̄mo q̄ſtū ad altare holocauſtorū.
ſcd̄o q̄ſtū ad labrū eneū.cū dꝛ: c Fecit ꝛ la
brū ene. cū baſi ſua ꝛc. Dicūt expoſitores no
ſtri cōmuniter q; iſte erāt mulieres deuote q̄
veniebāt frequēter ad oſtiū tabernaculi ra/
tione cultus diuini ꝛ in ſignū q; nolebāt am
plius intendere ornatui exteriori obtulerūt
ſpecula ſua: quoꝝ capſe erāt enee: ꝛ de illis
factum eſt vas p̄dictū. Ra. Sa. dicit q; hic ē
textus verus: De ſpeculis mulierū exerciti
antiū vel circūeuntiū ad oſtiū tabernaculi.
ꝛ ſm̄ p̄mā ſignificationem exponit dicēs q;
mulieres hebree qñ pharao voluit impedire
multiplicationē ppl'i p generationē opprimē
do viros laborib⁹ ne vacarent amplexibus
vxores eoꝝ cōponebāt ſe ad ſpecula vt pro/
uocarēt viros ſuos ad actū matrimonij non
libidine ducte ſꝫ p̄lis amore: ꝛ ſic p̄creaue/
runt exercitū filioꝝ iſrael: quoꝝ p̄ncipes tri
buū in quibus quodāmodo cōtinebaꝫ totū
negociū populi cōſiſtebāt ad oſtiū taberna/
culi: vbi manebāt moyſes ꝛ aaron ad tractā
dum cū eis de negocijs populi. Sm̄ ſcd̄o aliā
ſignificationē exponit ō mulierib⁹ deuotis:
que manebāt in caſtris circa latera ꝛ p⁹ ter/
gum tabernaculi q̄s oportebat circūire ve/
niendo ad oſtiū tabernaculi cauſa oblatiōis
faciēde. Aliꝫ aūt exponunt doctores aliq̄ q;
circa labiū eneum erant ſpecula affixa vt ſa/
cerdotes viderēt maculas abluendas ꝛ illa
ſpecula fuerūt oblata a mulierib⁹ deuotꝫ: et
ſic qd̄ dꝛ: Fec ꝛ labrū eneū cū baſi ſua ō ſpe/
culis mulieꝝ. h̄ accipiꝫ facere p aptare vl' or/
nare. ꝛ ſic aliquando accipitur in hebreo. vt
dictum fuit Gen̄.j.ca.

Capita

a Parillos q̃z. Strab. Parilli ſm lr̃am erãt in ſũmitate colũnarũ fixi quib⁹ funes religabant̃ q̃ cortinas a terra ſublenabant: firmati ſupiorib⁹ q̃buſdam anſulis: inferi⁹ vero religati ad p̃dictos parillos cortinas extẽdebãt: ne rugã ↄtraherẽt. Myſtice Myſtice vero funes ſignificãt ſcrãm ſcpturã: de q̃ ſalomon ait: Eccs. 4. b Funiculus triplex difficile rũpit̃: q: ſctã ſcptura hiſtoria moralitate ⁊ allegoria ↄſtãs nullis hereticoꝝ dogmatib⁹ põt dirũpi. Parilli ĩ modũ ligue facti linguas doctoꝝ ſignificãt: q̃ ſcripturam pplis exponũt. Cortinas etiam a terra ſublenãt ⁊ extẽdũt: q: ſbiectos docẽt ſequi: ⁊ imitari celeſtia: nullamq; mali vel fraudis rugã cõtrahere. Locutuſq;

Nico. de lyra

a Capita colũnaꝝ ⁊ tota oper̃ celatura argentea. In hebreo habet̃: Uncini columnaꝝ ⁊ cincture eaꝝ d̃ argẽto. ⁊ eodẽ modo infra vbi ponunt̃ cõſimilia verba.
b Ipſas colũnas atrij veſtiuit argẽto. In hebreo habet̃: Capita colũnaꝝ liniuit vel operuit argẽto. ⁊ exponant̃ iſta ſic. ſ. xxvij.
c. Hec ſunt inſtrumẽta. In heb. habet̃: Hi ſunt cõputi vel nũeri. ⁊ videt̃ h̃ meli⁹ dictũ vt pz ex littera ſeq̃nti: q: noĩant̃ ⁊ etiã nũerantur põdera metalloꝝ de quib⁹ facta ſunt opa tabernaculi. d In cerimonijs leuitaruz. i. obſequijs eoꝝ: q: ad eos ptinebat portare tabulas tabernacli ⁊ baſes ⁊ operimẽta ⁊ plura alia. ſilr deponere tabernaculũ in motiõe caſtroꝝ et erigere ipm in loco poſitionis caſtroꝝ. e Per manũ ithamar. i. ſm ordinationẽ ei⁹ ⁊ p̃ceptum.
f Omne aurũ. Hic ponit̃ numerus auri. g Qd̃ expenſum ẽ in ope ⁊c̃. xxix. talentoꝝ fuit. In hebreo habet̃ xxix. centenarioꝝ. dicit aũt Ra. Sa. q͛ centenari⁹ cõtinet. lx. mnas. mna aũt ſanctuarij duplex erat reſpectu cõis. ⁊ ſic cẽtenarius cõtinebat. cxx. mnas. et mna. xxv. ſiclos. et ſic cẽtenarius ſanctuarij cõtinebat tria milia ſiclos. h Oblatuz eſt aũt ab his ⁊c̃. In hebreo habet̃ ſic: Argẽtũ aũt nũerationis populi fuit centuz cẽtenarij ⁊ mille ſeptigẽti ⁊. lxxv. ſicli ad põdus ſanctuarij. dimidi⁹ ſiclus p ſingula capita oĩm tranſeuntiũ ad numeꝝ a. xx. ãnis ⁊ ſupra de ſexcẽtis ⁊ trib⁹ milib⁹ ⁊ q̃ngẽt̃ q̃nq̃gita viris. ⁊ ſm h̃ nũeratio populi nõ eſt referenda ad numerũ auri p̃dicti: ſz magis ad numerũ argenti. cui⁹ ratio eſt: q: in nullo loco inuenit̃ ſcriptum q͛ in numeratione ppli nũerati ſoluere debeãt vel offerre aliquã q̃ntitatem auri ſed argenti. ſ. quilibet dimidiũ ſiclũ. vt dictũ eſt. ſ. xxx. ca. Et ſi cõſideret̃ numerus argenti hic expreſſus: correſpõdet nũero viroꝝ accipiendo ꝓ quolibet dimidium ſiclum. vnus enim centenarius valet tria milia ſiclos. vt viſum eſt. ⁊ p ↄſequẽs centũ centenarij

ea vero plaga q̃ ad occidẽtẽ reſpicit: fuert̃ tẽtoria cubitoꝝ quinq̃ginta: colũne decem cũ baſib⁹ ſuis eneę: ⁊ capita colũnarũ: et tota opis cęlatura argẽtea. Porro ↄtra oriẽtẽ q̃nq̃ginta cubitoꝝ parauit tentoria: e quib⁹ q̃ndecim cubitos colũnarũ triũ cũ baſib⁹ ſuis: vnũ tenebat lat⁹:

a ſ. eccleſie que in heremo hui⁹ vite conſtruit̃.

et in pte altera: q: inter vtrũq; itroitũ tãbernaculi fecit: q̃ndecim ęque cubitoꝝ erãt tentoria: colũneq; tres ⁊ baſes totidem. Cuncta atrij tẽtoria byſſus retorta texuerat. Baſes colũnaꝝ fuere eneę: capita aũt eaꝝ cũ cũctis cęlaturis ſuis argẽtea: Sz et ipſas colũnas atrij veſtiuit argẽto: et ĩ introitu ei⁹ ope plumario: fecit tẽtoriũ ex hiacyntho: purpura: vermiculo ac byſſo retorta: qd̃ habebat viginti cubitos in lõgitudie: altitudo vero quĩq; cubitoꝝ erat: iuxta menſurã quã cuncta

a ſ. quattuor ſunt euãgeliſte firmitate fidei ſolidate

atrij tẽtoria habebãt. Colũnę aũt in ingreſſu fuere q̃ttuor cũ baſibus eneis: ca

ſ. claritate diuini eloquij.

a pitaq; earuz cęlaturę argẽteę: Parillos q̃z tabernaculi ⁊ atrij p gyrũ fecit ęneoſ. Hęc ſũt inſtrumẽta tabernaculi teſtimonij: q̃ enũerata ſunt iuxta p̃ceptũ moyſi: c in cerimonijs leuitarũ p manũ ithamar d e filij aaron ſacerdotis: q̃ beęleel fili⁹ huri filij hur d̃ tribu iuda: dño p moyſen iubẽte cõpleuerat: iũcto ſibi ſocio ooliab: filio achiſamech d̃ tribu dan: q̃ ⁊ ipſe artifex lignoꝝ egregius fuit: ⁊ polymitarius atq; plumari⁹ ex hiacyntho: purpura vermiculo et byſſo. Omne aurũ qd̃ ex f g pẽſuz eſt ĩ ope ſanctuarij: ⁊ qd̃ oblatuz ẽ in donarijs: viginti ⁊ nouẽ talentoꝝ fuit: ⁊ ſeptingentoꝝ triginta ſicloꝝ: ad menſurã ſanctuarij. Oblatũ ẽ aũt ab his q̃ trã h ſieꝛt ad nũeꝝ a viginti ãnis ⁊ ſup: d̃ ſexcẽtis trib⁹ milib⁹ ⁊ q̃ngẽt̃ q̃nq̃gita armatoꝝ. Fuert̃ p̃terea cẽtũ talẽta argẽti: e q̃bus ↄflatę ſũt baſes ſanctuarij: ⁊ itroit⁹ vbi velum pendet. Centum baſes factę i ſunt d̃ talentis centũ: ſingulis talentis k p baſes ſingulas ſupputatis. De mille l aũt ſeptingentis ⁊ ſeptuaginta q̃nq; ſiclis fecit capita columnaꝝ: quas ⁊ ipſas veſtiuit argento. Eris quoq; oblata ſũt talẽta ſeptuagitaduo milia: ⁊ quadringenti ſupra ſicli: ex quibus fuſę ſunt baſes in introitu tabernaculi teſtimonij: ⁊ altare ęneum cũ craticula ſua: oĩaq; vaſa quę ad vſum ei⁹ ptinent: ⁊ baſes atrij tam ĩ circũitu q̃z in ingreſſu eius: et parilli tabernaculi atq; atrij per gyrum.

tenarij valẽt trecenta milia ſiclos integros ⁊ p ↄñs valẽt ſexcenta milia dimidios. Itez mille ſeptin a gẽti. lxxv. integri valent tria milia q̃ngentos q̃nquaginta dimidios ⁊ ſic habet̃ numerus p̃dict⁹ virorũ. ſ. ſexcentoꝝ triũ miliũ ⁊ q̃ngentoꝝ q̃nquaginta. i Centuz baſes. xl. eni erãt in latere aquilonari ⁊ tot in auſtrali. ⁊. xvj. in occidentali ſub tabulis tabernaculi ⁊ q̃ttuor ſub q̃ttuor colũnis i q̃bus appendebat velum diuidẽs ſanctũ ⁊ ſanctũſanctoꝝ. k De talentis centũ. In hebreo habet̃: De cẽtenarijs centũ. l De mille aũt ſeptingentis ⁊c̃. In hebreo habet̃: De mille ſeptingẽt̃. lxxv. ſiclis fecit vncinos colũnarũ ⁊ li b niuit capita earuz argento. ⁊ hec videt̃ verior lr̃a: q: hic loquit̃ de colũnis atrij: que erãt. lx. p circũtũ. argentũ aũt hic enumeratum nõ aſcẽdit ad q̃titatẽ vni⁹ centenarij fere de medietatibus. ĩ qualibet aũt baſe fuit vn⁹ cẽtenarius integer: vt dictũ eſt. ⁊ ſic ĩ vna ſola baſe plus fuiſſet fere in duplo de argẽto q̃z in oĩb⁹ colũnis atrij. qd̃ videt̃ abſurdũ. ⁊ iõ nõ videt̃ poſſibile q͛ capita eaꝝ fuerĩt argẽtea nec ipe veſtite argẽto: ſz vncini tñ fuerũt argẽtei ⁊ capita eaꝝ linita vel opta argento ſic. ſ. expoſitũ ẽ. xxvij. ca. cetera patẽt.

Ca. XXXVIII

Moraliter.

Illud q͛ in principio hui⁹ ca. ponit̃ ſupi⁹ expoſituz eſt myſtice ꝓpter h̃ hic dimitto: ⁊ plura alia dimiſi ⁊ dimittã eadez rõne. c† Fecit ⁊ labrũ eneũ cuz baſi ſ. ⁊c̃. Per ſpecula mulierũ ſignificant̃ diuia p̃cepta in quibuſ aĩe deuote ſpeculãtes ⁊ meditantes vidẽt q̃d amouere debẽt a ſeipſis. ſ. maculas vitioꝝ: et q̃d ſibi apponere. ſ. ornamẽta vtutũ: hec eni duo diuina p̃cepta manifeſte oſtẽdũt q̃ docent duas ptes iuſticie. ſ. d̃clinare a malo ⁊ facere bonũ. † Que excubabãt in oſtio tabnaculi. per tabnaculũ hic ĩtelligit̃ ipm celũ: qd̃ aĩe deuote non pñt ingredi durãte vita pñti: ſed diligẽter attẽdũt q̃liter poſſint intrare poſt finẽ pñtis vite. Per h̃ igit̃ q͛ labrũ eneũ ĩ q̃ pedes ⁊ manus ſacerdotũ debebãt lauari factũ eſſe d̃r d̃ ſpeculiſ mulieꝝ: ſignificabat̃ practica noticia diuinorũ p̃ceptoꝝ: ex q̃ q̃dez notitia ꝓcedit aqua vere cõtritiõis ⁊ deuotiõis in q̃ pedes ⁊ man⁹ ſacerdotũ. i. affectiones ⁊ opa eoꝝ q̃ miſtratur ſũt ĩ eccl̃ia debẽt lauari p ↄtritionẽ ⁊ ↄfeſſionẽ anteq̃z accedãt ad miſſaꝝ celebratiões.

In ca. xxxviij. vbi d̃r in poſtil. Fecit labrum eneum cum baſi ⁊c̃.

Additio.

Ultima expoſitio q̃ ponit̃ ĩ poſtilla videt̃ verior: q: mag̃ cõſonat lr̃e. text⁹ eni ver⁹ in hebreo nõ dicit de ſpeculis mulieꝝ: vt ſic illa ſpecula intelligant̃ eſſe materia labij ſeu baſis. ſed dicit ſic: Fecit labrum eneum cum baſi ſua cũ

D ¶ Ca. XXXIX a
A DE hiacyntho vero ⁊ purpura vermiculo
ac byſſo fecit veſtes: quibus indueretur aaron qn̄ mini
ſtrabat i ſanctis: ſicut p̄cepit dn̄s moyſi. Fecit igit̄ ⁊ ſup
hūerale d̄ auro hiacyntho ⁊ purpura coccoq₃ bis ticto ⁊ byſſo retor
ta ope polymitario. Inciditq₃ bracteas aureas ⁊ extenuauit i fila: b
vt poſſit torqueri cū p̄oꝝ coloꝝ ſb tegmīe: duaſq₃ horas ſibijnuicē
copulataſ i vtroq₃ latere ſūmitatū: ⁊ baltheū ex eiſdē colorib⁹ ſic p̄ce
B perat dn̄s moyſi. Parauit ⁊ duos lapides onychinos aſtrictos ⁊ in
cluſos auro: ⁊ ſculptos arte gēmaria noib⁹ filioꝝ iſrl̄. Sex noia i la
pide vno: ⁊ ſex i altero: iuxta ordinē natiuitatis eorū. Poſuitq₃ eos
in laterib⁹ ſuphumeralis in monimentū filioꝝ iſrael ſic̄ p̄cepat dn̄s
moyſi. Fecit ⁊ rationale ope polymito iuxta opus ſuphumeralis ex †
auro hiacyntho purpura coccoq₃ bis ticto ⁊ byſſo r̄torta: q̄drāgulū
duplex mēſure palmi: et poſuit i eo gēmaꝝ ordies q̄ttuor. In p̄mo
C verſu erat ſardius topaçius ſmaragdus: In ſcd̄o carbūculus ſaphi
rus iaſpis: In tertio liguri⁹ achates ⁊ amethiſt⁹: In q̄rto chryſolit⁹
onychinus berillus: circūdati ⁊ incluſi auro p ordines ſuos. Ipſiq₃
lapides duodeci ſculpti erāt noib⁹ duodeci tribuū iſrl̄: ſinguli p no
mina ſinguloꝝ. Fecerūt i rōnali ⁊ catenulas ſibijnuicē coherētes d̄
auro puriſſimo: et duos vncinos: totidēq₃ anulos aureos. Porro
D anulos poſuer̄t in vtroq₃ latere rōnalis: e q̄b⁹ penderēt due catene
auree: q̄s inſeruer̄t vncinis q̄ i ſuphumeralis angul̄ eminebāt. Hec
⁊ an̄ et retro ita ꝯueniebāt ſibi: vt ſuphūerale ⁊ rōnale mutuo necte
rent̄: ſtricta ad baltheū: et anulis forti⁹ copulata: q̄s iungebat vitta
hiacynthia ne laxe fluerēt ⁊ a ſeinuicē mouerēt̄: ſic̄ p̄cepit dn̄s moy
ſi. Fecer̄tq₃ tunicā ſuphūeralis totā hiacynthinā ⁊ capitiū i ſupiori
pte ꝯtra mediū: orāq₃ p gyrū capitij textilē. Deorſū āt ad pedes ma
lapunica ex hiacyntho purpura v̄miculo ac byſſo retorta: ⁊ tintina
E bula d̄ auro puriſſimo: q̄ poſuer̄t int̄ malagnata i extrema pte tuni
ce p gyrum: tintinabulū aureū ⁊ malūpunicū: Quib⁹ ornat⁹ icede
bat pōtifex qn̄ miſterio fungebat̄: ſic̄ p̄cepit dn̄s moyſi. Fecerunt et
tunicas byſſinas ope textili aarō et filijs ei⁹ et mitras cū coronulis
ſuis ex byſſo: femialia q̄₃ linea byſſina. Cingulū vero de byſſo retorta
hiacyntho purpura ac v̄micl̄o: diſtictū artē plumaria: ſic̄ p̄cepit dn̄s
moyſi. Fecer̄t ad laminā ſacre veneratiōis d̄ auro puriſſimo: ſcripſe
F rūtq₃ i ea ope gēmario ſcr̄m dn̄i: ⁊ ſtrinxer̄t eā cū mitra et vitta hia
cynthina ſic̄ p̄cepit dn̄s moyſi. Perfectū ē igr̄ oē op⁹ tabnacl̄i ⁊ tecti
teſtimonij. Fecer̄tq₃ filij iſrl̄ cūcta q̄ p̄cepat dn̄s moyſi: ⁊ obtuler̄t ta
bernaculū ⁊ tectū: ⁊ vniuerſa₃ ſuppellectilē anulos tabulas vectes
colūnas ac baſes: optoriū d̄ pellib⁹ arietū rubricatl̄: ⁊ aliud opimē
tū d̄ hiacynthis pellib⁹: velū arcā vectes ꝓpitiatoriū mēſa₃ cū vaſiſ
ſuis ⁊ ꝓpoſitiōis panib⁹: cādelabrū: lucernas
⁊ vtēſilia eaꝝ cū oleo: altare aureū ⁊ vnguētū
thymiama ex aromatib⁹: ⁊ tētoriū i itroitu ta
bernacl̄i: altare eneū: retiaculū: vectes ⁊ vaſa
ei⁹ oia labrū cū baſi ſua tētoria atrij ⁊ colūnas
cū baſib⁹ ſuis tētoriū i introitu atrij funiculoſ
q₃ illi⁹ ⁊ paxillos. Nihil ex vaſis defuit q̄ i mi
niſteriū tabnacl̄i ⁊ i tectū federiſ iuſſa ſūt fieri.
Veſtes q̄₃ q̄bus ſacerdotes vtunt̄ in ſanctua
rio: aarō. ſ. et filij ei⁹: obtuler̄t filij iſrael: ſicut p̄
ceperat dominuſ. Que poſtq̄ moyſes cuncta
vidit completa: bn̄dixit eis. ¶ Ca. XL
a L Ocutuſq₃ eſt dn̄s ad moyſen dicens: c

a ſ aprili. ſ. quo paſca iudei celebrant. ſ ſecundi anni.
b ſ in principio gratie.

Menſe p̄mo die p̄ma mēſis eriges tabernacu d†

G Glo. ordi.
L Ocu ¶ Ca. XL
tuſq₃ ē dn̄s ad
moyſen dicēs.
Menſe p̄mo ⁊c. Stra.
Prim⁹ anni mēſis ipe
ē niſan: q̄ ⁊ aprilis in q̄
iudei paſca celebrabāt
⁊ tabernaculū erectu₃
Allego. eſt. Allegorice aūt pri
mus menſis ſignat ini
tiū gratie: qn̄ taberna
lum dei. i. eccl̄ia erecta
eſt: cū xp̄s. ſ. crucifixuſ
de latere ſuo produxit
myſteria ſanguinis et
A aque: q̄b⁹ eccl̄ia dedi
cat̄ ⁊ ꝯſecrat̄. ¶ Et no
tandū q̄ hic p̄m⁹ men
ſis ſecundi anni fuit:
pri

Additio
a ſpeculis mulieꝝ: vl̄ in ſpeculis mu
lieꝝ ⁊c. ⁊ eſt ſenſus q̄ fecit labium
eneū cū baſi ſua: vt. ſ. fuerat ſibi p̄
ceptū. ⁊ etiā cū ſpeculis mulieꝝ cir
cūquaq₃ poſitis ad ornatū. vl̄ fecit
labiū eneū i ſpeculis mulieꝝ. ſ. con
b tentū. ⁊ ſic nō oportet q̄ li fecit hic
accipiat̄ niſi ſm̄ cōem ſui ſignifica
tionem ⁊c. ¶ Ca. XXXIX
D E hiacyntho. Hic ponit̄ ex
ecutio opis q̄ſtū ad veſtes
ſacerdotū. ⁊ p̄mo de ſuphu
merali. b Inciditq₃ bracteas. i.
laminas tenues: vt ex illis poſſent
fieri fila. ſcd̄o d̄ rōnali. ibi: Fecit et
† rationale. tertio de tunica hiacyn
thina. ibi: Fecerūt q̄₃ tunicā. quar
to de veſtib⁹ byſſini₃. ibi: Fecerūt
⁊ tunicas: ⁊ mitras cum coronulis
⁊c. Erāt eni circuli in mitris illis ī
pte iferiori q̄ vocant̄ hic coronule.
quinto de lamina ſacra. ibi: Fecer̄t
et laminam ſacre vnctionis. Cete
ra patent ex dictis. ſ. xxviij. ca.

Moralr̄. ¶ Ca. XXXIX
† Fecit ⁊ ra
tionale ope poly. ⁊c. Per rationa
le iudicij in q̄ oſtēdebat̄ q̄d agi de
beret aut dimitti pōt itelligi bon⁹
p̄nceps aut p̄latus ſecularis vel re
ligioſus. p cui⁹ iudiciū debent agi
vel dimitti opa ſubditoꝝ. In h̄ au
tem rōnali fuerunt q̄ttuor ordines
lapidū p̄cioſoru₃: ⁊ in quolibet or
dine tres lapides p̄cioſi. Igit̄ per
quattuor ordines intelligunt̄ q̄ttu
or virtutes cardinales cū adiūctis
ſibi virtutib⁹ que debent eſſe in iu
dicibus bonis ſecularibuſ aut reli
gioſis. Prim⁹ ordo ptinet ad pru
dentiā que eſt auriga virtutū: ⁊ ſ₃
Tulliū ipſius prudentie ſunt tres
ptes. ſc₃ memoria reſpectu p̄ceden
tiū: intelligentia reſpectu p̄ſentiū:
et ꝓuidentia reſpectu futurorum.
Secundus ordo ptinet ad iuſticiā
cui⁹ ſm̄ ph̄m. v. Ethi. ſunt tres par
tes. ſ. iuſticia diſtributiua penaru₃
⁊ honoꝝ ſm̄ demerita ⁊ merita ho
minū: ⁊ cōmutatiua que eſt ꝓprie
mercatorū: ⁊ epikeya que eſt ꝓprie
iudicū dirigens eos in caſu parti
culari ad legiſlatoris intellectum.
Tertius ordo ptinet ad fortitudi
nem que reſpicit pericula belloru₃
ꝓ republica ſuſtentanda: ⁊ ad ca₃
requirit̄ animoſitas i aggreſſu: cō
ſtantia in ꝓgreſſu. ⁊ ſequitur victo
ria i egreſſu. Quartus ordo ptinet
ad tp̄antiā cuius ſunt tres ptes. ſ.
temperātia particularis que eſt re
preſſiua venereoꝝ extra legē matri
monij in cōiugatis ⁊ ſimpliciter in
alijs: et abſtinētia que ē repreſſiua
ciboꝝ: ⁊ ſobrietas potuū. ſm̄ tamē
modū ⁊ regulā recte rōnis.
L Ocutuſq₃ eſt do ¶ Ca. XL
minus ad moyſen dicens.
Poſtq̄ deſcripta eſt taber
naculi conſtructio: hic cōſequenter
deſcribitur eius erectio. vbi p̄mit
titur preceptum domini. cū dicit̄:
d Menſe primo. ſ. ſecūdi anni ab
c exitu de egypto. ſecundo ponit̄ exe
cutio moyſi. cū dicit̄: Fecitq₃ moy
ſes ⁊c. et primo q̄ſtum ad ipſum ta
bernaculum: cum dicitur: Colloca
tum eſt tabernaculum ⁊c. ſecundo
q̄ſtum

Pꝛım⁹ eı ann⁹ añ legeꝫ fuit. ſcđs ann⁹ ſub grā euãgelij cui dñs benedixit.
Pſ.64. Vñ: Bñdices coꝛone anni benigni/ tatˀ tue. Annus eñi benignitatis fu it: quo ſalus humani generis ꝑ hu/ manitatem chꝛiſti apparuit: hoc er/ go anno tabernaculũ dei erectũ eſt: id eſt eccleſia fundata ⁊ exaltata.
¶ Rab. Pꝛimus annus omne tem/ pus legis ante incarnationẽ chꝛiſti. Secundus ab aduentu eiuſ vſqꝫ ad conſummationẽ ſeculi. Quaſi pꝛımo menſe pꝛima die menſis tabernacu/ lum erigitur: cuꝫ in pꝛincipio gratie ſue per chꝛiſtum eccleſie oꝛnatus cõ/ ſtruitur: ⁊ decoꝛ noue hieruſalem fi/ delibus demonſtrat̃: ⁊ ſicut in pꝛımo anno pꝛeparatus eſt ſumptus futu/ ro opi: ita oīm electoꝝ ab initio mũ/ di vſqꝫ ad aduẽtũ domini ſermo vel opus ad inſtructurã eccleſie conue/ niens ꝑ ſcriptoꝛes ve. te. colligit̃: vt doctoꝛes euãgelij his vtant̃ in ꝯfir. matiõe fidei. a Vnges taber. ⁊c̃. Stra. Tabnaculũ cũ vaſis ſuis vn/ ctiõis oleo cõſecrat̃: qꝛ ſctã eccľa q̃c/ quid agit cuꝫ virtutibus ſuis debet dedicare ⁊ conſecrare gratie ſpirituſ ſancti: oleuꝫ quippe vnctionis ſpiri/ tuali grẽ cõparat̃: qua oīm virtutuꝫ opera conſecrant̃. b Applicabiſ/ qꝫ aaron ⁊c̃. Strab. Foꝛes taberna/ culi. i. ſancte eccleſie ſunt apoſtoli: ꝑ quos debet aulam celi ingredi: ad hos applicandi ſunt aaron ⁊ filij ei⁹ i. omnis cetus ſanctoꝛũ: ⁊ maxime ꝑ poſitoꝛum: vt eos imitent̃ et eoꝛum veſtigia ſequantur. c Et vectes. Vectis nõ ſoluꝫ parietes nectit: ſed et columnas introitus confirmat ne coꝛruant aut a recto ſtatu deflectãt: quia dñs ⁊ vtrũqꝫ populũ in vna fi/ de dilectionis ſociauit: ⁊ eoꝛũ docto res vt in fide ⁊ amoꝛe ⁊ p̃dicatiõe ꝑ/ ſeuerent confoꝛtat. Nec mirum ſi et ꝑ capita ipa ⁊ ꝑ vecteꝫ capita ipa cõ tinentem xp̃s accipit̃: qꝛ cuiuſqꝫ ele/
1. Coꝛ. 1. a cti regẽdo caput eſt. Unde caput vi/ ri xp̃s eſt. Et quia nõ ſoluꝫ ſingulos ad querenda celeſtia erigit: ſed etiaꝫ omnes cõtinet: et ne a recto ſtatu de flecti: nec ab inuicẽ diſcoꝛdãdo poſ/ ſint ſeparari vinculo pacˀ cõfirmat. Cui ſimile eſt ꝙ dñs dicit̃ agn⁹ ⁊ pa ſtoꝛ ⁊ oſtiũ: cũ paſtoꝛ agnum paſcat ⁊ ambo intrẽt ꝑ oſtiũ: cum ꝓpꝛie ſit verbum in pꝛincipio. hoꝛũ xo nullũ ſit ꝓpꝛie ſed figuraliter. Paſtoꝛ: qꝛ ducit ad paſcua vite. Oſtium: qꝛ nõ niſi ꝑ illum ꝑuenit̃ ad patrẽ. Agn⁹: q̃a ab egypto ſaluat. Sic ⁊ hic ꝑ ca/ pita figuratur pꝛopter regnum quo ſingulis pꝛeeſt: et per vectem ob ge/ neralem ꝓuidentiam qꝛ omnes con firmat. ¶ Beda. Sic anima ꝓ diuer ſis actionibus diuerſa nomina ſoꝛti/ tur: dum viuificat coꝛpus anima no minat̃: dum vult animus eſt: dũ ſcit mens eſt: dũ recolit memoꝛia eſt: dũ iudicat ratio eſt: dum ſpirat ſpiritus eſt: dum ſentit ſenſus eſt.
d Nec poterant moyſes ⁊c̃. Strab. Moyſes ergo in hoc loco ſicut in a/ lijs pluribus figuram tenet iudaici populi. Moyſes ergo nube obſtan/ te in tabernaculum non poterat in/ trare: quia iudaicus populus nun/ q̃ ſacramẽta ſcripture valuit pene/ trare

lũ teſtimonij: ⁊ pones in eo arcam: dimit teſqꝫ ante illã velũ: et illata menſa pones ſuꝑ eã q̃ rite p̃cepta ſunt. Cãdelabꝛuꝫ ſta/ bit in lucernis ſuis ⁊ altare aureum in q̃ adolet̃ incenſuꝫ coꝛã arca teſtimonij. Tẽ/ toꝛiũ i introitu tabernaculi teſtimonij po nes: ⁊ añ illđ altare holocauſti. Labꝛũ in ter altare ⁊ tabernaculũ: quod implebis aqua. Circundabiſqꝫ atrium tentoꝛijs et
ſ. gratia ſpirituali.
ingreſſuꝫ ei⁹: ⁊ aſſumpto vnctionis oleo
a ſ. eccleſiam. b ſ. ſanctoꝝ. ſ. ſingulis perſonis que ſunt va/ ſa in honoꝛem vnde paulus vas electionis dicitur.
a vnges tabernaculũ cũ vaſis ſuis vt ſan/ ctificent̃ altare holocauſti et oĩa vaſa ei⁹ labꝛũ cũ baſi ſua† Oĩa vnctiõis oleo cõſe
ſ. pꝛepoſitos.
b crabis vt ſint ſctãſctõꝝ. Aplicabiſqꝫ aarõ
ſ. ſubditos. ſ. apoſtolos ſ. eccleſie vel regni celeſtis.
et filios eius ad foꝛes tabernacli teſtimo
a ſ. compunctiõis. b ſ. ne nudi ambulent: et appareat turpi tudo eoꝛum. ſ. virtuoſis operibus.
nij: ⁊ lotos aq̃ua indũes ſanctis veſtibuſ
ſ. digni facti.
vt miniſtrẽt mihi: ⁊ vnctio eoꝝ i ſacerdo dotium ꝓficiat ſempiternũ. Fecitqꝫ moy ſes oĩa q̃ p̃ceperat dñs. Igit̃ menſe pꝛımo anni ſecũdi in pꝛıma die mẽſis collocatũ ẽ tabernaculũ. Erexitqꝫ moyſes illud: ⁊ po
c ſuit tabulas ac baſes et vectes: ſtatuitqꝫ colũnas ⁊ expandit tectũ ſuꝑ tabernacu lũ: ipoſito deſuꝑ opimẽto ſicˀ dñs im pa/ uerat: poſuit ⁊ teſtimoniũ in arca: ſubdi a tis infra vectibus: et oꝛaculum deſuper. b Cũqꝫ itulıſſet arcã i tabnaculũ teſtimõij: appẽdit añ eã velũ: vt expleret dñi iuſſio nem. Poſuit ⁊ mẽſam i tabernaculũ teſti monij ad plagã ſeptẽtrionalẽ extra velũ: oꝛdinatis coꝛã ꝓpoſitiõis panib⁹ ſicˀ pꝛe ceperat dñs moyſi. Poſuit ⁊ cãdelabꝛum in tabernaculo teſtimonij e regiõe menſe in p̃te auſtrali: locatis ꝑ oꝛdinẽ lucernis iuxta p̃ceptũ dñi. Poſuit ⁊ altare aureuꝫ c ſub tecto teſtimonij cõtra velum: ⁊ adole d uit ſuꝑ eo incẽſuꝫ aromatũ: ſicut iuſſerat e dñs moyſi. Poſuit ⁊ tentoꝛiũ in introitu tabernaculi: et altare holocauſti in veſti/ f bulo teſtimonij: offerens in eo holocau/ g ſtum et ſacrificia: vt dominus imperat. †Labꝛũ q̃ꝫ ſtatuit iter tabnaculũ teſtimo h nij ⁊ altare implẽs illđ aq̃. Laueruntqꝫ i eo i moyſes ⁊ aarõ ac filij ei⁹ man⁹ ſuas ac pe des cũ igrederent̃ tectũ federˀ: accederẽt ad altare: ſicˀ p̃cepat dñs moyſi. Erexit et k atriũ ꝑ gyrũ tabernaculi ⁊ altaris: ducto
ſ. vel omnia.
in itroitu ei⁹ tẽtoꝛio† Poſtq̃ cũcta ꝑfecta l ſũt: opuit nubes tabnaculũ teſtimonij: et
ſ. populus iudaicus.
o glĩa dñi ipleuit illđ: nec poterat moyſes m n

q̃ꝫtum ad ea que erant intra ſanctũſanctoꝛũ. ibi: a Po ſuit ⁊ teſtimoniuꝫ. i. tabulas que erant in teſtimoniũ fede ris inter deum ⁊ populum.
b Et oꝛaculũ deſuꝑ. i. ꝓpi/ tiatoꝛiuꝫ. tertio q̃ꝫtum ad ea que erãt extra ſanctũſancto/ rũ in tabernaculo. cuꝫ dicit̃: Poſuit ⁊ menſam ⁊c̃.
c Poſuit ⁊ altare aureum ſub tecto teſtimonij. i. taber/ naculi: quia vocabat̃ taber/ naculum teſtimonij.
d Cõtra velũ. diuidẽs ſan/ ctum ⁊ ſanctũſanctoꝛũ. ⁊ per hoc ꝙ dicit: contra velum. et nõ intra. p̃tꝫ qđ. ſ. dictum eſt xxx. ca. ſ. ꝙ altare incenſi qđ B
eſt idem qđ altare aureũ: nõ †De conſe. diſ. 1. i pꝛi.
erat intra ſanctũſanctoꝛũ: ſꝫ extra inter menſam ꝓpoſitio nis et candelabꝛum. e Et adoleuit ſuper eo incenſuꝫ. ſ. ipſe moyſes qꝛ faciebat offici um ſacerdotale quouſqꝫ aa/ ron et filij eius eſſent cõſecra ti. ſꝫm illos qui dicũt ꝙ conſe cratio ſacerdotuꝫ nõ erat cõ/ pleta die erectionis tabnacu li. ſꝫm alios q̃ dicũt ꝙ illa di/ es fuit dies octaua conſecra/ tiõis ſue: nõ ſolũ moyſes ob/ tulit illo die ſꝫ etiã aaron ⁊ fi lij eius. vt habet̃ Leui. ix. de his opiniõib⁹ dicet̃ Nu. vij. Cõſequenter agit̃ de erectio ne eoꝝ que erant extra taber naculum in atrio. cũ dicit̃:
f Et altare holocauſti i ve/ ſtibulo. i. in atrio. g Offe rens. ſ. moyſes et etiam aarõ et filij eius ſꝫm aliquos rõne C
dicta. h Labꝛũ quoqꝫ ſta tuit inter tabernaculum teſti monij et altare. ſ. holocauſti: non tñ̃ directe inter vtrũ/ qꝫ ſed aliquantulũ a latere.
i Laueruntqꝫ in eo moyſes et aaron ⁊c̃. ſ. q̃ñ fuerunt con ſecrati ⁊ poterãt accedere ad tabernaculum teſtimonij.
k Erexit et atrium. i. colũ/ nas et coꝛtinas claudentes atrium per gyruꝫ tabernacu li. non tamen equale erat ſpa ciuꝫ atrij in circũitu taberna/ culi: quia ante oſtium taber/ nacu li quod erat in parte oꝛi entali ſpacium atrij habebat quinquaginta cubitos i qua drum. in alijs aũt tribus p̃ti/ bus habebat. xx. cubitos la/ D
titudinis excepta ſpiſſitudĩe † ſ. 30. c
parietum tabernaculi.
l Poſtq̃ cũcta ꝑfecta ſunt operuit nubes tabernaculũ. in ſignum diuine acceptatio/ nis et pꝛeſentie ſue.
m Et gloꝛia dñi impleuit il/ lud. i. nubes gloꝛioſa q̃ erat ſignum pꝛeſentie eius non ſo lum ſupꝛa tabernaculum ſed etiã intra. n Nec poterat † Nu. 9. c
moyſes ingredi. ſ. ꝓpt̃ reue/ 3. Reg. 8. b
rentiaꝫ p̃ſentie dñi. et habet̃ ſimile. iij. Regũ. viij. vbi dici tur ꝙ nõ poterãt ſacerdotes

¶ trare. Nubes enī dn̄i p̄ dieˀ incubabat tabernaculo ⁊ ignis in nocte. Hoc loco ignis diuinoꝝ myſterioꝝ ſciam ſignificat. Scriptura enī ſancta ſanctꝭ ⁊ ignoꝛantiā ſuā fatētibꝰ lumē eſt. Iniq̄s xͦo ⁊ ſciam iactātibꝰ nubes: qꝛ excecat eos. Augꝰ. Notāda eſt res mirabilis multū ꝙ nube deſcēdente ⁊ implente tabernaculū (que tn̄ glīa dn̄i dꝛ) nō poterat moyſes ītrare tabernaculū: q̄ in mōte ſina qn̄ legē p̄mitꝰ accepit intrauit in nubē vbi erat deꝰ. Aliā ḡ pſonā tunc figurabat: aliā nūc. Et tūc eoꝝ qui pticipes fiunt intime v̄itatis dei. Nūc aūt iudeoꝝ quibus glīa dn̄i q̄ in tabernaculo ē (qđ eſt grā xp̄i) tanq̄ꝫ nubes opponitꝛ nō eā intelligētibꝰ: ⁊ iō nō intrāt in tabernaculū teſtimonij. Et h̄ credendū ē ſemel factū: moꝛ vt ꝯſtitutū ē tabernaculū ſignificatiōis huiꝰ cauſa vel alicuiꝰ alteriꝰ. Nec ꝫ enī ſemper ſic erat nubes ſup̄ tabernaculum vt moyſes intrare nō poſſet: qn̄quidē nō remouebatꝛ nubes niſi cuꝫ eis dabatꝛ h̄ ſignū diſlūgendi.i. caſtra mouēdi ex eo loco vbi erāt: ⁊ accedēdi q̄ nubes ducebat per dieˀ flāma p̄ noctē. Que duo viciſſim etiā ſup̄ tabernaculū manebāt vbi caſtra poſuiſſent: nubeſ p̄ dieˀ: ⁊ flāma p̄ noctē. In tabernaculo dn̄i erāt tabule quaꝝ anulis erāt infixi vectes ꝺ lignis ſethim: q̄bus poſſent leuari ⁊ poꝛtari de mā̄ſiōe ad manſionē: q̄ oīa myſterijs plena ſunt. Per tabernaculū intelligimꝰ eccl̄iaꝫ p̄ntem: in q̄ ſunt tabule.ſ. ſcti hūilitate pleni: q̄bꝰ q̄nꝫ vectes ſunt affixi.i. ſpūalis notitia. v. libroꝝ moyſi: p̄ quā ſe ⁊ alios ſuſtollāt ad claritatē eťne btitudinis. Per vectes ḡ vt dixīmꝰ. v. li. moyſi ītelligimꝰ: q̄ ſūt Geneſis Exodus Leuiticꝰ liber Nūeroꝝ ⁊ Deutronomiū: in q̄bꝰ ꝯtinetꝛ p̄ncipium mūdi ⁊ medium ⁊ ꝯſummatio. In geneſi deſcribitꝛ creatio mūdi. In exodo recreatio. In leuitico ſacramētoꝝ eccl̄ie adminiſtratio. In libro nūeroꝝ euāgelica p̄dicatio. In deutro. vltima bn̄dictio. Vn̄ ⁊ in bn̄dictiōibꝰ termīatꝛ. Eſt itaꝗ in Geneſi oꝛdo creatiōis. In Exodo myſterium recreatiōis. In Leuitico ſcītas eccl̄iaſtice admīſtratiōis. In libro nūeroꝝ ꝯſolidatio euāgelice p̄dicatiōis. In Deu. ꝯſūmatio eterne bn̄dictiōis. Inter hos autē. v. libros moyſi excellit exodus quē nūc ad manus habemꝰ. In eo enī ⁊ q̄ filijs iſrl̄ in figura ꝯtingebāt: ⁊ myſteria plene ꝯtinentꝛ xp̄i ⁊ eccl̄ie. Hic tn̄ p̄mū de exitu actuali carnaliū filioꝝ iſrael ꝺ hiſtoꝛiali egypto agitꝛ. In q̄ ſignificatur ſpūalis exitꝰ ſpūaliū iſraelitaꝝ ꝺ vera egypto.ſ. de tenebꝛis vitioꝛum. Agitꝛ etiā de trāſitu maris rubꝛi: ⁊ ſubmerſione pharaonis ⁊ exercitꝰ eiꝰ: ⁊ de liberatiōe ppl̄i dei. In q̄ figuratꝛ baptiſmꝰ ſanguie xp̄i ꝯſecratꝰ: in q̄ diaboli vitia ſubmerguntꝛ: ⁊ aīe fideliū liberantꝛ. Agitꝛ etiā ꝺ pugna iſraelitaꝝ cū amalech. In q̄ victoꝛia xp̄i ⁊ ſuoꝝ: ⁊ ꝯfuſio diaboli figuratꝛ. Tādem cathalogo manſionū deſcripto: agitꝛ de lege data in monte ſina: in q̄ nobis innuitꝛ: vt a terrenis ſubleuati: diſcamꝰ ſubijci celeſtibꝰ diſciplinis. Agitꝛ itẽꝝ de cōſtructiōe tabernaculi ⁊ vaſoꝝ eiꝰ de veſtibꝰ ſacerdotuꝫ et vnctiōe. in q̄ intelligitꝛ p̄ns eccl̄ia: ⁊ diuerſe pſone fideliū diuerſis officijs deputate: ſic vaſa diuerſis vſibꝰ deputata erāt vel officijs: ⁊ ſacramentorum ⁊ oꝛationū ſacrataruꝫ ſuauiſſima odoꝛamēta. De his hactenꝰ nūc dicendū eſt ꝙ ſm̄ oꝛdinē hiſtoꝛie ⁊ ſm̄ allegoꝛiā ꝯgrue ī pentateucho ſcđs eſt liber iſte. poſtq̄ꝫ enī ī geneſi egit ꝺ creatiōe celi ⁊ terre ⁊ de introitu filioꝝ iſrl̄ in egyptū: cōgruit vt ꝯſequēter de exitu eoꝝ agat. Ecce qđ iuxta oꝛdinem hiſtoꝛie congruit. Iuxta allegoꝛiam quoꝗ nō incongrue factuꝫ eſt. Nam poſtq̄ꝫ dixit de carnali generatione: qua p̄ peccatum p̄mi hominis naſcimur filij diaboli: cōgruit vt ſtatim ſubdat de regeneratiōe ſpūali: qua p̄ iuſtificationē ſecundi hoīs.i. xp̄i renaſcimur filij dei. Liber autē iſte vocatꝛ Exodus grece: elle ſmoth hebꝛaice: exitꝰ vl̄ egreſſus latine. Iō qꝛ de exitu filioꝝ iſrael de egypto agit. Sed queri pōt cur liber iſte dicatꝛ Exodus: qꝛ de exitu illoꝝ agit: cū ī p̄ncipio nō de exitu: ſꝫ ꝺ īgreſſu illoꝝ agatꝛ. Ad qđ dici pōt: qꝛ q̄uis ſp̄aliter de exitu illoꝝ agere intēdat: tn̄ qꝛ nullū tp̄s ꝓfluxit inter exitum de quo hic agit: ⁊ ingreſſuꝫ in quo p̄mū liber terminatꝛ: vel terminauerat: vt cōpetentiꝰ iūgat narrationē ſuā breuiter. p̄iꝰ repetit ꝺ introitu: ⁊ ita meliꝰ deſcēdit ad exitū. Sic ⁊ nos in noſtris ſmonibꝰ facta lōga īterpoſitiōe dicturi alia repetimꝰ ſup̄ioꝛa: vt meliꝰ dicta cōtinuemꝰ. His ꝯſideratis vidēda ē materia que ē coꝛpalis exitꝰ filioꝛum iſrl̄ de egypto: ⁊ ſpiritualis exitus ſanctoꝝ de mūdo. Intētione admonet nos ſpūaliter exire de confoꝛmitate mundi ſicut illi qui coꝛpaliter exierūt ꝺ egypto: vt ſicˀ fuimꝰ ꝯfoꝛmes ſecl̄o: ita ſimꝰ ꝯfoꝛmes deo. Modus talis ē breuitꝛ tangēs de īroitu filioꝝ iſrl̄ in egyptū: agit ꝺ eoꝝ multiplicatiōe: deinde ꝺ nouo rege: q̄ ignoꝛauit ioſeph: ⁊ cepit affligere populum. deinde de plagis egypti. Tandē de exitu illoꝛū ⁊ de tranſitu maris rubꝛi ⁊ ſubmerſione egyptioꝛum. Tandem p̄uenit ad montem ſina: ī quo lex data eſt: ⁊ agit de tabernaculo ⁊ vaſis eius: ⁊ de veſtibus ſacerdotuꝫ ⁊ vnctiōe ſic ⁊ terminatꝛ. Nota ꝙ cū eadē ſit ⁊ indiuiſa hiſtoꝛia quā ꝓpoſuit ſibi moyſes deſcribendā: tn̄ per capitula ⁊ partes ſiue per libꝛos eam diſtinguunt: vt lectoꝛibꝰ faſtidium auferatꝛ ſicut viatoꝛ viā q̄ eſt indiuiſa: diuidit p̄ dietas vt laboꝛ minuatur: ⁊ abſit faſtidium.

¶ Secreta ſcripturaꝝ. ¶ ꝓfunditate ſcripture.

ingredi tectū fęderꝭ nube op̄iēte oīa: et maieſtate dn̄i coꝛuſcante: qꝛ cuncta nubes op̄uerat. Si qn̄ tabernaculuꝫ nubes deſerebat: ꝓficiſcebantꝛ filij iſrael p̄ turmas ſuas: ſi pendebat deſuper: manebāt in eodeꝫ loco. Nubes quippe a dn̄i incubabat p̄ dieˀ tabernaculo: et ignis in nocte: videntibus b cunctis populis iſrael p̄ cunctas manſiones ſuas.

Explicit Elle ſmoth: id eſt liber Exodus.

ſtare ⁊ miniſtrare ꝓpťˀ nebulā: non qꝛ obſcuraret eoꝝ aſpectū ſꝫ qꝛ erat diuine p̄ſentie ſignū. vn̄ ibi ſubditꝛ: Impleuerat enim glīa dn̄i domū dn̄i. ⁊ iō nō poterāt ibi ſtare ꝓpťˀ dei reuerentiā: ſicˀ ⁊ moyſi volenti appꝛopinquare ad rubū dictuꝫ eſt: Ne appꝛopies inquit huc. cuꝫ aūt nubes receſſit de medio tabernacl̄i ſtās ſupꝛa tabernaculū: ſignum fuit ꝙ moyſes tūc poterat ingredi ad miniſtranduꝫ: ſꝫ qn̄ nubes tabernaculū deſerebat: ita ꝙ nō ſtabat ſupꝛa tab̄naculuꝫ īmediate erat ſignū motiōis caſtrorū ⁊ ſequebantꝛ nubem et vbi quieſcebat nubes ibi ponebant caſtra. a Nubes q̄ppe dn̄i incubabat p̄ dieˀ. ad refrigeriū eſtus ſolis. b Et ignis ī nocte. ad p̄ſtādū beneficiū lucꝭ. Vt aūt p̄dicta meliꝰ intelligantꝛ exp̄ſſi ī figura ſituꝫ tabernaculi ⁊ atrij ⁊ eoꝛū q̄ erāt intra ip̄a ꝓut ī plano figurari pn̄t: ſꝫ opoꝛtet multa ſupplere p̄ imaginationeꝫ. Circuli parui in circūitu huiꝰ ſpacij poſiti ſignificāt colūnas atrij. linee v̄o ꝓcedentes a circulo in circūitu ſignificāt coꝛtinas ad columnas pendētes ⁊ atriū claudētes. totum ſpaciū aūt intra ꝯtentū debet intelligi centū cubitoꝝ longitudinis ⁊ q̄nquaginta latitudinis. ⁊ medietas huiꝰ ſpacij ab oꝛiente vſꝗ ad tabernaculū intelligēda eſt quadrata equilatera.ſ. q̄nquaginta cubitoꝛuꝫ lōgitudinis ab oꝛiēte in occidentē. ⁊ q̄nquaginta latitudinis.ſ. ab aquilone verſus meridieꝫ: ⁊ in h̄ ſpacio an̄ tabernaculū debet ſituari altare holocauſtoꝝ. In alia v̄o medietate totiꝰ ſpacij debet ſituari tabernaculū habens triginta cubitos longitudinis et. x. latitudinis a poſterioꝛi p̄te tabernaculi vſꝗ ad coꝛtinas atrij verſus occidentem ſpacium. xx. cubitoꝛum latitudinis: ⁊ a latere tabernaculi aquilonari vſꝗ ad coꝛtinas ſpacium viginti cubitoꝛum: et ſimiliter a latere eius meridionali vſꝗ ad coꝛtinas ſpacium viginti cubitorum. ⁊ ſic patet ꝙ medietas ſecunda intra coꝛtinas contenti totius ſpacij quinquaginta cubitos habet longitudinis: et q̄nquaginta latitudinis. ⁊ defectum pictoꝛis in hoc intellectus ſuppleat inſpectoꝛis. In oꝛientali vero parte tabernaculi ſituandum eſt candelabꝛum: menſa pꝛopoſitionis ⁊ altare incenſi. In occidentali vero parte eiꝰ ſituanda eſt arca: duo cherubin: et pꝛopitiatoꝛiuꝫ in locis infra deſcriptis.

Moꝛaliter. † Menſe p̄ Ca. XL mo p̄ma die menſis eriges tabernaculum. et hoc ſm̄ ſuas partes deſcriptas ſuperius ⁊ expoſitas: tamen per hoc tabernaculum domini conuenienter pōt anima fidelis intelligi: nam in ea dominus per gratiam inhabitat. Apoč. xxj. Ecce tabernaculū dei cuꝫ hominibus ⁊c. Hoc aūt tabernaculuꝫ ſurſum erigitur p̄ ſpem bonoꝝ celeſtiū ex meritis ⁊ gratia ꝓueniētem: ⁊ figitur ſeu ſtabilitur p̄ firmā fidē eoꝝ q̄ tenet ⁊ docet ſancta mater eccleſia: et dilatatꝛ p̄ dei ⁊ pꝛoximi charitatē: et iſta fiūt p̄mo menſe p̄ma die menſis.i. in initio vite p̄ſentis ⁊ hoc q̄tuꝫ ad pueros baptiçatos ſm̄ habitus dictarū virtutū qui dantur diuinitus in baptiſmo: ſed actus eaꝝ tunc apparent qn̄ incipiūt habere vſum rationis vt ſic cū gratia operetꝛ liberū arbitriū ad cōſecutionem vere beatitudinis. Quā nobis concedat ieſus chꝛiſtus qui cum patre ⁊c.

Explicit Exodus.

¶ Eſicius ⁂ Inci